

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Katholsk Kirketidende.

Et Tidsskrift til christelig Oplysnings og Opbyggelses Fremme.

Udgivet

af

J. L. Hansen.

15de Aargang.

Kjøbenhavn.

I Commission hos Hr. Grosserer C. B. Vohrer.

S. Eriers Bognifteri.

1867.

Indholdsfortegnelse til 15de Aargang.

I. Afhandlinger, Aktstykker o. desl.

	Side
Tilbageblik paa Aaret 1866	1.
Hermann Cohen	17.
Træk af Pius IX.'s Liv	21.
Gjæren og Skriftefaderen	24.
Maria Dolores	33.
" " (fortsat)	49.
" " (fortsat)	65.
Et Brev fra en Ven i Rom	76.
Biskoppeligt Fastsmandat og Hyrdebrev	81.
Et Brev fra en Ven i Rom (sluttet)	92.
Maria Dolores (fortsat)	97.
" " (fortsat)	113.
Rogle indenlandste Smaarariteter	121.
Maria Dolores (fortsat)	129.
Rogle indenlandste Smaarariteter (fortsat)	137.
Maria Dolores (fortsat)	145.
Rogle indenlandste Smaarariteter (fortsat)	154.
Maria Dolores (fortsat)	177.
En Adresse til den h. Fader	188.
Maria Dolores (fortsat)	193.
" " (fortsat)	209.
Den danske Martyr d. h. Willehad	218.
Pave Pius IX.'s Allocution, holdt i det offentlige Consistorium af 26. Juni 1867	225.
Maria Dolores (fortsat)	241.
" " (fortsat)	257.
" " (fortsat)	273.
Knud d. Helliges Kapel i Rom	282.
Maria Dolores (fortsat)	289.
" " (fortsat)	305.

	Side
Protestantiske Missionærer i Asien	313.
Maria Dolores (sluttet)	321.
Det italienske og franske Frimureri	329.
En fornøden Dplysning	337.
De tydsk-katolske Foreninger og deres Generalforsamlinger	347.
Den protestantiske Propaganda for Bibel- og Traktatselskaberne	353.
Den sidste italienske Katastrofe	369.
" " " (fortsat)	385.
" " " (fortsat)	401.
Det østerrigiske Concordat	409.

II. Kirkelige Efterretninger.

Rom: Side 26, 42, 79, 105, 142, 158, 176, 202, 220, 234, 252, 267, 285, 297, 331, 377, 394, 412. — Kjøbenhavn: S. 13, 27, 237, 364, 395. — Fredericia: S. 57. — Frankrig: S. 110, 277, 301, 415. — Paris: S. 303, 318. — Hamborg: S. 269, 318. — England: S. 15, 59, 110, 159, 205, 287, 301, 316, 335, 367, 413. — Tydskland: S. 299, 365, 381, 397. — Cöln: S. 268. — Berlin: S. 45. — Posen: S. 60. — Paderborn: S. 238. — Irland: S. 223, 287. — Østerrig: S. 43, 61, 271, 383. — Holland: S. 144. — Belgien: S. 110, 332. — Mainz: S. 222. — Ungarn: S. 331. — Polen: S. 31, 297, 351, 399. — Italien: S. 95, 105, 221, 238, 254, 267, 286, 303, 319. — Rusland: S. 30, 59, 108, 205, 277, 297, 351. — Spanien: S. 110. — Jerusalem: S. 207. — Nordamerika: S. 32, 47, 63, 80, 96, 111, 191, 240, 255, 272, 288, 335, 400. — Asien: S. 47, 255. — China: S. 224. — Australien: S. 255. — Sydhavsøerne: S. 256. — Mexico: S. 319. — Tyrkiet: S. 334.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 1.

Søndagen den 6te Januar.

1867.

Indhold: Tilbageblit paa Aaret 1866. — Kirkelige Efterretninger: Kjøbenhavn. England.

Tilbageblit paa Aaret 1866.

For at begynde med det Nærmestliggende, vælg vi som det Udgangspunkt for denne Betragtning, hvori vi tillige finde et Holdepunkt for vort Fremtidshaab — de to mærkelige Allocutioner, som Pave Pius IX. har holdt i Consistoriet af 29. October f. A., den ene om Roms og Italiens Anliggender, den anden om de kirkelige Forhold i Rusland og Polen. Indholdet af disse Taler have vi i de to nærmest foregaaende Numere af dette Blad meddeelt vore Læsere. Vi skulle her knytte nogle tidsmæssige Betragtninger til den ikke mindre mærkværdige Kjendsgjerning, at den h. Fader under de nærværende Omstændigheder har holdt saadanne Taler.

Paa mange Punkter af Jordkredsen har Kirken i de senere Aar været anfægtet af svære Trængsler. Dette er vistnok ikke noget Nyt. Men det er dog eiendommeligt for den nærværende Tid, at Signalet til de fjendtlige Verdensmagters Angreb paa Kirkens Frihed, Selvstændighed og uafhængelige Rettigheder dennegang bliver givet i den Deel af Verden, eller at Løsenet til Pavedømmets og Katholicismens Tilintetgjørelse udgaaer fra det Land, hvis Folk og Styrere man, i Genhold til dets hele historiske Fortid, og overensstemmende med den aandelige Verdens Naturlove, skulde vente, ved en saadan Velighed maatte optræde som Pavedømmets fødte Forsvarere. Thi det kan ikke

nægtes, at Alt, hvad der fortjener at kaldes stort og udmærket i Italiens Fortid, er betinget af denne i hele Tilværelsen enestaaende Institution, der kaster sin Glands over Alt, hvad der kan fremhæves som eiendommeligt for den historiske Ravnkundighed, som de til Italien hørende Folk, især paa Kunstens og Videnskabens Enemærker, have vundet.

Vi skulle ikke her fordybe os i nogen Undersøgelse om, hvilken Andeel Efterfølgeren og Arvetageren efter det gamle Frankrigs „allerchristeligste Konger“ og „Kirkenes ældste Sønner“ har havt i den faldte Begeistring for en politisk og national Sammensmeltning, som har frembragt den monstroise Blanding af forfængelig Selvforgudelse og hovmodige Stormagtsdrømme, hvori Lederne af den italienske Revolution og alle dens Beundrere i Udlandet nu i henimod Fjerdedelen af et Aarhundrede have beruset sig. Hvad vi her vilde henpege paa var blot den Omstændighed, at, naar det katolske Land, der staaer i et saa nært og eiendommeligt Forhold til hele den katolske Kirkes Overhoved, — at, naar dette Land for Diebliffet fremstiller sig for al Verdens Dine*) som Forkæmper, og navnlig dets liberale Despoter som Bannersførere for den store kirkesjendtlige Agitation: da kan man ikke forundre sig over, at denne sidste overalt i den apostatiske Deel af Verden hilses med højrøstet Acclamation, eller, at alle den katolske Kirkes øvrige Tjender paa andre Steder i Verden tage sig sammen, og fatte Forhaabninger om, at den Time nu endelig maa være kommen, da tidligere umodne og forfeilede Bestræbelser ufeilbart maae blive kronede med et lykkeligt Udfald!

Den protestantiske Pietisme venter saaledes nu med det Første at see sine Drømme om „det romerske Babels“

---

*) At nemlig det egentlige italienske Folk ingen Andeel har i alle de Skændselsgjerninger, der uøves i den italienske Friheds og Eenheds Navn, er vittersigt nok, og Verden vil, alt som Tiden gaaer, faae bestandig uimodsigeligere Vidnesbyrd om, hvorledes den revolutionære Elite, der overalt kun udgjør en ringe Minoritet, formaacr at terrorisere den bedre sindede Majoritet af Befolkningen og dominnere den offentlige Mening.

Undergang virkeliggjorte. Den har nu i over tre Aarhundreder ventet forgjæves paa Opfyldelsen af Luthers Spaadom om Pavedømmets Undergang; den har ret piint sig i utaalmodig Ergrelse over, at dette, tiltrods for hiin forfængelige Spaadom, har overlevet Luthers i mere end tre Aarhundreder, og hans selvomdfigende System og de Grundsætninger, hvorpaa det er bygget, i mere end eet Aarhundrede! Nu synes derimod Udfigterne endelig ganske anderledes løvende og gunstige, end nogenjinde før. Thi, naar har man tilforn seet de frommeste og nidkjæreste Ordførere saavel for den lutherste Rettroenhed, som for den philosophist opsthyltede Positivitet i Christendommens Opfattelse og for den moderne Fremtids=Kirkelighed, kort sagt for alle de Retninger, som under andre Forhold til daglig Brug ribes og strides om, „hvad der er Christendom“, og „hvor den sande Kirke er“ — naar har man før seet alle disse ellers indbyrdes saa uenige Partier forenede i en saa intim Alliance? Naar har man tidligere seet et saa broderligt Forbund baade imellem disse indbyrdes og dem alle tilsammen paa den ene Side, og den antichristeligste Radicalisme og Nihilisme paa den anden? Nu ere jo alle Fjendskaber glemte, alle Antipathier overvundne, saasnart det gjælder Kampen mod Ultramontanismen, eller hvad man ogsaa kalder „de klerikale Sympathier“. Nu ere Alle, der blot vide sig forenede ved fælleds Had til Paven og den katholske Kirke, Venner og Brødre, Stalbrødre og Stridsfæller, der ruste sig til hvad man ofte hører dem kalde en „hellig Kamp“, hvis Formaal ikke skal være andet, end „at aflæde Pavedømmet den verdslige Glands“, hvilken man mener at have en reen og begejstret Overbeviisnings Ret til at betragte som fordærvelig for Katholicismen og som den værste Hindring for den sande og rene Christendoms Fremgang! Det foregivne Ideal, der foresvæver alle de Stridsmænd, der ruste sig til denne hellige Kamp, er nemlig en i høieste Grad sublimeret eller udrenset Christendom, der skal være saa aldeles befriet fra enhver Berøring med den virkelige Verden, at den slet ikke maa bære Spor af det Forbiste, eller af den historiske Udviklingsgang, som betinger al Samvirken mellem det Gudsdomme=

lige og Menneftelige, mellem det overnaturlige og naturlige Livs Kræfter, de verdslige og timelige Factorer i hiin Udvikling. Alle Venner af denne rene Andelighed, alle disſe Civilisationens ædle Forkæmpere, ſom de kalde ſig ſelv og deres Hjælpere og Hjælperſ Hjælpere, de opflammes, jo oftere de overſtue og mønſtre deres Stridskræfter, beſtandig paany til Faſthed og Troſkab mod deres ædle Forſætter; de gjennemtrænges Dag for Dag af en ſtedſe voxende Klarhed og Reenhed i Bevidſtheden om deres ophøiede Formaal!

Spørger man nu Repræſentanterne for den ſtore Skare af diſſe Udvilger, der i alle Kroge af den akatholſke Deel af Verden iſtemme det høie Raab mod den katholſke Kirkes ſynlige Overhoved: „Vort af Jorden med ham, thi det ſømmer ſig ikke, at en Saadan bliver ilive! (Ap. Gj. 22, 22)“; spørger man dem, hvorfor de tage ſig denne Sag ſaa nær, hvad de egenlig ville, da her dog handles om et Spørgſmaal, der er dem ganſte uvedkommende: da maa man forud være fattet paa et høiſt beſynderligt Svar, til hvilket vi ſiden ſkulle komme tilbage, og ſom da vil ſees at harmonere fuldkomment med den høitpriſte Skarpiſindighed og formentlige Nidjærhed for Guds Sag, ſom Apoſtafiet har indført i Verden. Thi Højſigtsmæſſigheden og Nødvendigheden af Pavenſ verdslige Souverænetet er dog i alt Fald kun et brændende Spørgſmaal for den katholſke Verden, og maa medrette anſees for at være alle de Journaliſtikens og den offentlige Menings Blæſebælge, der befinde ſig udenfor Kirken, ganſte uvedkommende. De have jo nemlig eengang for alle opnaaet den tvetydige Lykke, at være befriede for al Inter-eſſe i dette brændende Spørgſmaals Afgjørelſe! Selvſtændigheden og Uafhængigheden af den kirkelige Autoritet, Paven udøver ſom hele den almindelige Kirkes Biſkop, Ligeligheden og Upartiſtheden i hans Jurisdiction over alle Dele af Kirken — dette Krav er nemlig paa den ene Side et Livſauliggende af høieſte Betydning for alle virkelige Katholiker, ligesom paa den anden Side hiin Autoritets Nødværdigheſe til et Middel eller tjenende Redſkab for en Idee, der i den moderne Bevidſthed indtager en høi Rang blandt de Afguder, ſom den nærværende

Menneskeslægt dyrker med en næsten vanvittig Fanatisme, er meget begribelig hos alle de Navnkatholiker, der have lidt Skibbrud paa deres christelige Tro og katholske Bevidsthed!

Disse Sidste have grundigt opfattet Consequenterne af deres hele Standpunkt. De forstaae navnlig godt, at „katholsk“ og „christelig“ kun ere to forskjellige Navne paa een og samme Ting, to forskjellige Betegnelser af eet og samme Begreb. Derfor bliver Kjærligheden mere og mere kold, og derfor udslukkes Troens Lys i samme Forhold, som deres katholske Bevidsthed fordunkles. Thi det Haab, der opløfter Sjælen over det Timelige, fylder Hjertet med Længsel efter det Evige, og tilskynder ethvert aandeligtfindet Menneske til Kamp for Livets høieste og ufortabelige Goder, dette Haab afbleges og mattes i samme Grad, som Begjærligheden efter det Jordiske fortrænger Kjærligheden til det Himmelske. De lavere verdslige Bestræbelser fortrænge under den aandelige Lunkenheds og de sandfælige Videnskabers voxende Herredømme de sidste Levninger af Varme og Begeistring for en høiere Verdens Anliggender, fordi Bønnen, og med den enhver for det troende Menneske uundværlig daglig Indøvelse af Lybighed, Selvfor nægtelse og Selvbeherkskelse bliver besværlig og tilsidst modbydelig! Saaledes bliver det tilskyndende Ubegribelige forstaaeligt, at nemlig Mennesker, der ere opdragne i den katholske Tro — der opfatter og fremstiller den christelige Sandhed som den absolute, i bestemte Former aabenbarede, og under guddommelig Sanction og de paalideligste historiske Garantier meddeelte Sandhed — at saadanne Mennesker kunne lide Skibbrud paa selve Troen! Men, er dette nu en ligesaa sørgelig som ubestridelig Virkelighed, da er det jo ganske i sin Orden, at Kirken og al kirkelig Autoritet tilligemed ethvert udvortes Middel, der tjener til at støtte og styrke denne Autoritet, maa i saadanne Hjerter, der have brudt med Alt, hvad der tidligere var en Helligdom for dem selv eller i alt Fald for deres Forsædre, blive en Gjenstand for dyp Uvillie, fordi den blotte Tilstedeværelse af denne Magt, og fordi enhver Erindring om dens Auerkjendelse og Indflydelse

paa andre Menneskers Forhold og Livsretning nødvendig maa opfylde dem med Bitterhed. Saaledes kan man forklare sig den hadefulde Ophidselse imod den kirkelige Autoritet, der under Indflydelsen af den Tidsaanden beherskende vantro Materialisme netop nu fremdriver alle disse fjendtlige Kræfter til at forsøge det Yderste, for om muligt at tilintetgjøre den Magt i Verden, der bærer alt Andet hvad der gjælder for Autoritet, og sætter Skranker for Hovmodens, Uergjærrighedens, Forfængelighedens og Egennyttens tøilesløse Lidenskaber. For den fødte Katholik eller det katholsk opdragne Menneske er den Skindhristendom, hvormed Hæresiet beroliger sig, — vi mene den Indbildning, at Gud vel skulde have aabenbaret Verden visse Sandheder om Evigheden, men overladt det menneskelige For-godtbefindende efter Behag at tyde og tolke disse Sandheder — noget aldeles Uforstaaeligt! Forkaster han altsaa Christendommen i dens katholske Skikkelse, da betækker han sig for alle Surrogater! Har han opgivet Troen paa de Garantier, Kirken byder Verden for Sandheden af de Kjendsgjerninger og guddommelige Ord, som den fordrer Tro paa, da maa han nødvendig finde det meningsløst, at ombytte den mægtige Autoritet, der støtter sig til Aarhundreders Overlevering og de største Aandens eenbrægtige Vidnesbyrd om hvad Gud har aabenbaret, og hvorledes og i hvad Mening Han har aabenbaret det; han maa finde det meningsløst at ombytte den med Enkeltmænds vilkaarlige og indbyrdes sig selv modsigende Skjøn om hvad der er aabenbaret af Gud som evig Sandhed! Den vantro Katholik forstaaer saaledes godt, at der er intet andet Valg for ham, end imellem Katholicisme og Atheisme, end imellem den virkelige af Gud aabenbarede Sandhed og den fuldkomne Fornægtelse af samme. Han bekæmper i den pavelige Myndigheds Uafhængighed af Verdensmagten Troen paa al af Gud anordnet overnaturlig Autoritet, og forarges derfor over den sociale Indflydelse, denne Tro endnu udøver i Verden; og, da den for ham er bleven et uberegtiget Blændværk, der ikke har Krav paa Anerkjendelse, for-

smaaer han intet Middel, der viser sig tjenligt og henjigtsmæssigt til den totale Vortfjernelse af hiin Indflydelse.

Den ovenfor omtalte moderne Afgud, hvis Dyrkelse henrykker og fortrykker den nærværende Slægt, og som i Medfør af Tidsaandens Vantro og Egoisme feires med sværmerisk Begeistring, er det revolutionære Princip i dettes hele Omfang. Med andre Ord: Fornægtelsen og Bekæmpelsen af Autoritetsprincippet, og den hovmodige Egoisme, som bærer denne Fornægtelse, har den nyeste Tid givet en det medfødt Hedenstak i Menneskets Tænkemaade høist tiltalende Anvendelse paa den nationale eller folkelige Eiendommelighed. Thi man taler jo nu om „Nationalitetsprincippet“, som om en Magt, der har Krav paa absolut Anerkjendelse og Underkastelse, og det er jo i Medfør af den Idee, hvori dette Princip begrunder sin Ret, at det unge Italien fordrer, at Paven's souværene Selvstændighed, der betinger hans Uafhængighed som den katolske Kirkes Overhoved, skal opoffres til Bedste for alle italienske Folkstammers Sammensmeltning til en politisk, national og geographisk Eenhed. Men — kan man nu end godt forstaae, at det saakaldte „enige Italien“ (!) maa glæde sig over at see den hele akatholske Verden beruset af Begeistring for dets Sag, og føre sig denne Begeistring til Indtægt: hvorledes forklarer man sig da den Enthusiasme, hvormed den protestantiske Verden omfatter det unge Italiens Formaal? Thi sværmer ikke enhver politisk Philister, der daglig nedsluger de Meddelelser og Belærelser, som hans Yndlingsavis bringer ham om dette Livsspørgsmaal for den moderne Civilisation, og hvorved han bliver istand til at danne sig hvad han kalder en uhibdet og selvstændig Overbeviisning — sværmer ikke næsten ethvert af disse Mennesker, der ingen Mening have om nogen Ting i Verden, førend de have læst deres Avis, sværmer han ikke for Italiens Eenhed og Pavedømmets Undergang? Og vilde man nu spørge dem, hvorfor de ikke lade Italien stjætte sig selv, og passe deres Eget, da maa man være forberedt paa det ovenfor antydede, ligesaa stærksindige, som høihjertebe Svar, som vi nylig have seet offentlig givet til Bedste, at nemlig de foromtalte ædle Forkæmpere for

den moderne europæiske Civilisations Seir over alle Levninger af den middelalderlige Verdensbetragtning bestandig plages af en inderlig Bekymring for, at Sydeuropas katholsk fødte og opbragne Nihilister, i Medfør af de den øvrige katholske Verden dybt indgroede Fordomme, ikke skulle være stærke nok til at faae Bugt med disse, og derfor høilig trænge til Hjælp og broderlig Bistand af alle Menneskevenner og Vædlinger i den Deel af Verden, som for Aarhundreder siden have emanciperet sig fra det Aag, der endnu skal hvile saa tungt og trykkende paa den katholske Christenhed! Derfor føler det revolutionære Fortrav i den protestantiske Verden sig forpligtet til i det mindste med Snaf og Bifaldsklap for Victor Emanuel, Garibaldi &c. at komme deres betrængte Brødre i Syden til Hjælp! Men besynderligst er dog endnu den protestantisk-retroende Pietismes Begjæring for det ene og enige Italien. Thi Pietismen synes dog ikke at kunne have nogen Interesse af Revolutionens Fremgang og endelige Seir over Autoriteten. Kunde det nemlig tænkes, at Pavedømmet nogensinde gif tilgrunde, hvad vilde der da blive af den protestantiske Orthodoksi og Pietismen? Det kan dog Enhver sige sig selv, at naar Pavedømmet, Formuren for al Autoritet paa Jorden, var fjernet fra den menneskelige Tilværelse, da vilde den seirende Revolution gjøre kort Proces med Pietismen! Thi denne har jo ingen selvstændig og anerkjendt Autoritet at støtte sig til, men har altid krøbet i Skjul bag Statsmagten, og lever endnu bestandig af den og de andre Verdensmagters, af sin „Folkeligheds“ og den tilfældige locale offentlige Menings Raade. Dersom da Revolutionen engang kom saa vidt, at den holdt Afregning med Regjerings-Myndighederne; dersom det nogensinde skulde komme dertil, at ingen Autoritet mere anerkjendtes som berettiget, og den offentlige Menings Vind saa vendte sig, og Pietismen fra alle Sider overbængebdes med Haan, hvad da? Den troer vistnok, at Katholicismens Udryddelse vilde bringe dens Actier i høi Cours, at nemlig hele den Deel af Menneskeheben, som bekymrer sig om Religion, og ikke kan leve uden religiøs Tilfredsstillelse, da vilde udstrække Hænderne efter dens Lægemedler

mod en saadan Tids aandelige Hjælpeløshed. Men dette Haab vilde vise sig aldeles forfængeligt, naar det stærke Værn var faldet, der er et Skjold for Alt hvad der endnu er tilbage af anerkjendt Autoritet paa Jorden! Naar den revolutionære Materialisme og Nihilisme vandt Seir over den hele hidtil bestaaende Samsundsorden, da vilde Pietismen være giben til Priis for den fortvilede Verdens Haanlatter. Den vilde staae aflædt af sit salvesfulde Skryderi, nogen og blottet, beskæmmet for den ganske Verden som Kvaksalver og Bedrager!

Ligeoverfor al denne Larm, hvormed de fjendtlige Kræfter sætte Verden i Bevægelse, staaer Kirkens ærværdige Overhoved forladt af al menneskelig Hjælp; men han vender tillidsfuldt sit Blik mod Himlen. Hans Værge og Baaben er Sønnen og Ordet, eller den aandelige Magt, hvormed Kirken har tilkæmpet sig alle de Seire, den har vundet over Verdens Fjendskab, over dens Had til Kristus. Verden kjender og forstaaer ikke det Sprog, Pius IX. fører, og spotter derfor over hans uroffelige Tillid til det Forsyn, der raager over Kirken, fordi den ikke seer nogen timelig Garanti for Opfyldelsen af hans Haab; thi den hellige Fader repræsenterer det overnaturlige (transcendentale) Princip, det christelig troende Princip, som Verden ikke fatter! Verden er saa vant til aandelig at leve af Bøgnen, at Sandhedens Røst er den ganske uforstaaelig, naar den lyder som et Raab i Orkenen, naar den høres som den Eenliges Vidnesbyrd imod den store Mængdes Skraal, naar den anklager Jordens Mægtige, og dømmer hele Slægter for de skamløseste Brud paa de helligste Rettigheder! Verden er saa vant til at ansee det høieste Raab, og Tallet af dem der istemme det, for det ufeilbarligste Vidnesbyrd om Berettigelse, saa vant til at bedrages ved underfundig Forvanskelse af Sandheden, at den forarges ved det ganske Udante — at høre en uforbeholden og hensynsløs Udtalelse, der, frigjort for alle den verdselige Klogskabs Beregninger, i djerpe Ord brøder Staven over den herskende Forvirring af alle Begreber om Sandhed og Ret! Thi kun fra den hellige Stol hører man nuomstunder en sand Fremstilling af, hvad der virkelig er skeet.

Cabinetterne fortic i Almindelighed af politiske Grunde Sandheden, eller bejmykke begaaede Uretfærdigheder ved at forvaanste dem, og Pressen anretter Freustillingen af Begivenhederne overeensstemmende med sine Grundsætninger og Formaal! Man har derfor ondt ved i vor Tid, trods alle Aviser, Telegrapher og Jernbaner, at komme paa det Nene med hvad der virkelig tilbrager sig i Verden! Thi Ingen vil sige eller vover at sige Alt, som det virkelig er, uden den guddommelige Sandheds, af Verdensmagten uafhængige, høieste Tolk. Kun han har Mod til at udtale Sandheden, til at afføre og straffe Røgven, til at fordømme alle Urettens Overgreb!

Saaledes har Christendommens, den guddommelig aabenbarede Sandheds eneste selvstændige, af Verdensmagten uafhængige Repræsentant paa een Dag udtalt denne Sandheds dømmende og straffende Vidnesbyrd mod Kirkens Forsølgere i de to store Lande, der i vore Dage hver paa sin Maade, og ledet af sine eiendommelige Interesser og politiske Instincter, antaste dens Frihed og Selvstændighed. Men, i hvor stor end Forskjællen er paa Italien og Rusland i Henseende til religiøs, social og politisk Udvikling, saa er Formaalet med Forsølgelsen dog væsenlig det samme. Thi den russiske Absolutisme har ikke mindre end den italienske Liberalisme paa sin Viis Brug for den moderne Tids Nationalitetsforgubelse. I Italien udgaaer denne Bevægelse fra det doktrinære Demokrati, hvilket dog her ingenlunde betyder, at det er Folket, der er interesseret i denne Kamp mod Kirken og Religionen. Det er nemlig fra Demokratiet, i Betydning af den Minoritet, der i Kraft af de revolutionære Magtmidler behersker Folket, og tyranniserer den offentlige Mening, at hele denne Omvæltning er udgaaet, og Kongen af Sardinien er bleven det revolutionære Partis Baabendrager. I Rusland er det derimod den Czariske Despotisme, der forfølger sine eiendommelige Planer, saavel i Henseende til de umiddelbar religiøse Interesser, som i Henseende til det Udbytte, som Sammensmeltningen af beslægtede Nationaliteter antages i Tidens Løb at ville bringe den

autokratisk Absolutisme og dens dynastiske Interesser. Den orthodoxe græske Kirke har nemlig fra gammel Tid gjort Præ-
 tension paa det kirkelige Primat eller i det mindste paa at ville
 dele det med den romerske. Vel har nu det guddommelige For-
 syn forlængst affagt en verdenshistorisk gyldig Kjendelse i denne
 Strid; men fra den Tid, da Rusland begyndte at spille en
 politisk Rolle og optræde som europæisk Stormagt, har det op-
 taget de gamle græske Kaiseres Kirkepolitik i dennes hele Om-
 fang. Denne Politik begyndte med at løsrive den russiske Kirke
 fra Patriarchatet i Constantinopel (sidst i det 16de Aarhundrede),
 og siden Peter den Stores Tid optræder den russiske Czar ikke
 længer blot som verdslig Protector for en schismatisk Lands-
 kirke, men tillige som denne Kirkes egentlige Overhoved, med
 andre Ord som schismatisk Pave. Da det nu ligger i
 Kirkens Begreb, at den kun kan være een, og det følger af
 sig selv, at den sande Kirke kun anerkjender eet synligt
 Overhoved, ligesom den kun kan anerkjende een usynlig Herre,
 er det let begribeligt, at den russiske Czar=Pave ikke kan an-
 erkjende den romerske Pave, og hidtil i dette Punkt kun har
 bøiet sig for Nødvendigheden, eller for den i den øvrige Verden
 herskende offentlige Mening. Først i den nyeste Tid, da de
 revolutionære Bevægelser i Sydeuropa overalt i Verden vakte
 alle slumrende Omvæltningsinstincter, og ansporede dem til Daad,
 begyndte Czar Nicolaus den Første den orthodoxe Kirkes An-
 grebskrig mod den katholske Kirke, ved efterhaanden at tilbage-
 føre fire unerede Dioceser i det egenlige Rusland til Schis-
 maet. Hans Efterfølger, den nuværende Czar, fortsætter ikke
 blot denne Erobringspolitik i Sydrusland, men synes at have
 den Plan aldeles at udrydde den romersk-katholske Kirke i alle
 de Lande, han behersker. Udslættelsen af Polens nation-
 ale Eiendommelighed, og Sammensmeltningen af Russer
 og Polakker til een national og politisk Heelhed har som be-
 kjendt længe været et Hovedformaal for den russiske Politik, og
 den hensynsløse Despotisme tjender ikke til nogen Skaansel,
 selv ligeoverfor Mennefskjertets helligste Følelser. Derfor skal
 Religionen benyttes som Middel til at fremme den fuldstæn-

dige nationale Sammensmeltning. At den Czariske Pave skulde nære Forhaabninger om, engang at gjøre den russiske Religion til Verdensreligion, og sig selv til hele Christenhedens kirkelige Overhoved, kan man dog indtil videre ikke antage for rimeligt, hvorimod det maa ansees for utvilsomt, at den russiske Politik forfølger det Formaal, engang at forene alle slaviske Nationaliteter til eet politisk Legeme. Saaledes forsvaaer Absolutismen, der paa sine egne Enemærker frabeder sig baade revolutionære Doctriner og revolutionære Bedrifter, ikke at tage disses Resultater til Indtægt, hvor og naar den finder det hensigtsmæssig!

Spørger man nu, hvad der gjør det muligt, at Paven kan og tør, saa frigjort for alle Hensyn til Personer og Din-
stændigheder, offentlig for al Verden fremsføre saadanne Anklager imod de Store paa Jorden, og saa afgjort forkaste og fordømme deres Udfærd, da er Svaret paa dette Spørgsmaal givet i den Kjendsgjerning, at han endnu er en uafhængig Souveræn, der ikke behøver at indhente nogen verdslig Magts „Placet“ til sine Allocutioner og Rundskrivelser. Derfor tør Paven optræde med en saadan Frimodighed. Gud vilde tilvisse ikke lade Sin Kirke gaae tilgrunde, om ogsaa Katakombernes og Forsølgelsernes Tid skulde vende tilbage, om ogsaa det 70-aarige Fangenskab i Avignon, eller Dage som de sidste af Pius VI.' Pontificat skulde gjentage sig. Dog — hvad Gud kan og vil gjøre, naar Mennecker Intet formaae mere, det er hans Sag. Vi derimod vide saameget, at man aldrig maa friste Gud ved at lægge Hænderne i Skjødet og overlade Alt til Ham! Det er vor Sag, med forenede Kræfter at opbyde det Yderste for at opretholde den hellige Faders verdslige Souverænetet; thi, som Verden nu cengang er, er dens Opretholdelse den uomgængelig nødvendige Betingelse for hans Frihed som den almindelige Kirkes Styrer. Hvorledes kunde man vel nemlig tænke sig den første af disse Taler holdte og offentliggjorte, dersom Victor Emmanuel var Roms Souveræn? Og hvorledes kunde man tænke sig den anden offentliggjort, uden at den mægtige russiske Czars Gesandt hos Kongen af Stalien havde sat Alt

i Bevægelse for at undertrykke den? Dette er Betydningen af den blotte Kjendsgjerning — at Kirkens Overhoved har holdt disse to mærkelige Taler!

Saa sandt disse to pavelige Allocutioner da ikke blot ere Ord, men historiske Begivenheder, hvis Virkning paa den bedre Deel af Samtiden er uberegnelig, lad os da takke Gud for den Kraft, hvormed Hans Aand styrker den ypperstepræstelige Sprog, der aldrig er bleven svag i Trængselernes Aldprøve, aldrig har bøiet Kne for Tidens Afguder! Lad os med Beundring og Glæde see op til vor Overhyrde, der er bleven et Forbillede for Enhver af os andre! Lad os lære af ham, ikke at lempe vore Meninger eller indrette vor Handlemaade overeensstemmende med de for Diebliffet herskende Magters Luner, med Røgskabens Beregninger, eller med „politiske Nødvendigheder“, men at staae faste og ubevægelige under alle Tidernes Omstiftelser, og give Retten, Sandheden og Moralens den Ære der tilkommer dem! Da have vi gjort Vort, og tør rolige lade Gud sørge for Resten!

Kirkelige Efterretninger.

Kjøbenhavn. I Overensstemmelse med, og som Supplement til ovenstaaende Artikel, undlade vi ikke her at meddele nogle særdeles træffende Oplysninger af en Artikel i „Augsb. allg. Zeit.“, betitlet „Napoleon og Paven“, der udvikler Nødvendigheden af, at Kirkens Overhoved fremdeles som hidtil forbliver uafhængig af alle verdslige Magthavere. „Man siger“ — hedder det i hiin Artikel — „Italiens Enhed, den piemontesiske i det mindste, kræver med bydende Nødvendighed Kirkestatens Ophævelse, d. v. s. Pavens Mediatisering. Men i Betragtning af, at Kirkestatens verdslige Hersker tillige er den katholicke Kirkes aandelige Overhoved, gjælder det her et Spørgsmaal, der ingenlunde kan kaldes et udelukkende italiensk, men et Spørgsmaal, der naaer langt ud over Italien. Vilde man nemlig eksempelvis antage, at Kirkestaten i Henseende til territorial Omfang og Folketal var en europæisk Stormagt, der som saadan paa verdslig Vis og ved verdslige Midler udøvede en bestemmende Indflydelse

paa Retningen af den europæiske Politik, saa vilde der for andre Stater være grundet Anledning til Betænkeligheder, der fremgik af Betyrning for, at den kirkelige Sammenhæng kunde antage en politisk Skiftelse, og paavirket af uvebfommende og uberettigede Indflydelser. Men ganske den samme Betyrning vilde forurolige Gemytterne, naar det aandelige Overhoved for et Kirkesamfund, der omfatter saa mange Folkeførd og Lande, i verdslig Henseende var underordnet en stor Stats Hersker. Man vilde da bestandig have Grund til at befrygte en local Afhængighed af de politiske Indflydelser, der udgik fra den verdslige Overmagt. Med andre Ord: Paven kan ikke være nogen verdslig Magthavers Undersaat, uden at dermed den katholicke Kirkes Uafhængighed gaaer tilgrunde. Men ved dens Afhængighed vilde Vedligeholdelsen af dens Eenhed være stærkt truet. Kan altsaa det nye Italien ikke bestaae uden paa Vilkaaret af Pavens Mediatifering, saa henkaster det en Udfordring til en stor aandelig Modsetning. Italiens Eenhed er nemlig et stedligt Spørgsmaal for Italieneren; men den katholicke Kirkes Eenhed er et Spørgsmaal, der udstrækker sig over alle fem Verdensdele! Om det nu endog virkelig skulde være Tilfældet, at Fleertallet af de italienske Befolkninger sætter Italiens Eenhed over den katholicke Kirkes Eenhed, saa har man dog i intet Tilfælde nogen Grund til at vente, at det umaadelige Fleertal i Christenheden, som er katholick uden at være italiensk, skulde vise sig beredvilligt til at underordne eller opoffre deres høieste Livsinteresse — hele Kirkens Frihed — paa Kongeriget Italiens Bydende. Det fortjener iøvrigt i denne Henseende at bemærkes, at man selv hos det franske Folk ikke finder nogen sjunderlig Sympathi for Italien."

— Under Overskrift „Den katholicke Propaganda i Norden“ alarmerer „Dagbladet“ af 24. December s. A. sit ærede Publikum med en Beretning om, at den tidligere Apostoliske Provicar for de nordiske Missioner og nuværende Erkebiskop i Eblu har anordnet en Collect over hele sit Dioces, i den Hensigt at fremme Deeltagelsen for forskjellige kirkelige Fornødenheder i de nordiske Missioner, hvoriblandt Opsørelsen af en ny katholick Kirke- og Skolebygning i Kjøbenhavn. Det sees af den her paagjældende Meddelelse at være det ærede Blad meget magtpaaliggende, at forhindre Virkningen af hiin ærkebiskoppelige Foranstaltning, der naturligtvis antages paa en betænkelig Maade at ville styrke „den katholicke Propaganda i Norden“. Uden at tale om det nysnævnte ærede Organs gode Hensigt, maa dog ethvert fornuftigt Menneffe forundre sig over det besynderlige Middel, det har valgt til dens Opnaaelse, nemlig at dementere Erkebiskoppens Ytringer om den paa-

trængende Nødvendighed af hans Diöcesaners virksomme Deeltagelse for de foromtalte Anliggender. Thi ligeoverfor en Forsikkring fra en saa competent Autoritet, der ifølge sin tidligere Stilling ubestridelig maa have et Kjenndskab til de nordiske Missioners virkelige Fornødenheder, som Dagbladet — der synes meget lidt berørt af nogensomhelst kirkelig Interesse — dog vel ligesaa lidt for Alvor vil gjøre Fordring paa, som noget Menneſke, der ikke reent har tabt sin Forstand, vil tiltroe det et saadant Kjenndskab; ligeoverfor Erkebiskoppens, i hans Sagskundskab og Erfaring begrundede Forsikkring om Trængens og Samnets Tilstedeværelse, og hans dermed tilstrækkelig motiverede Opfordring til Erkestiftets Beboere gjør det unægtelig et Indtryk i Retning af det Naivt-Comiske at see „Dagbladet“ opstille absolute og apedictiske Forsikkringer, at hine Fornødenheder slet ikke eksistere! Dagbladets Prætension paa i denne Retning at gjælde for en Autoritet, hvis blotte Forsikkring har Krav paa ubetinget Tiltro, finde vi især meget interessant hos et Organ, der baade ved flere Leiligheder tilstrækkelig har documenteret, at religiøse Anliggender og Interesser ikke staae i nogen spinderlig høi Cours paa dets politisk-socialt Vare-Marked, og i alle andre Hænder vistnok vilde betakke sig meget for at anerkjende nogensomhelst Autoritetstjenbelse uden Beviser og Grunde! Men tager det sig allerede høit karakteristisk ud, at see „Dagbladet“ saaledes gjøre sin vægtige Autoritet gjældende i Modsetning til en saadan aandelig Bagatel, som en katholsk Erkebiskop efter mange Samtidiges Formening er ligeoverfor Døgnets Gud, og deriblandt fornemmelig ligeoverfor et af den nyeste Civilisations meest udvalgte Organer, en af den moderne Fremstrid-Journalistiks aandrighste Incarnationer, da culminerer Naiveteten ved al denne Nærværelse i det foregionne Diemed at „berolige de Troende“! Man mærke sig nemlig vel, at det ikke er de kjøbenhavnske Katholiker, men „de Troende“ i Erkestiftet Cöln, hvem denne beroligende Forsikkring gjælder; men af dette betydelige Antal „Troende“ er der neppe Andre end maastee høit Redakteurerne af de Cölnske Aviser, der kunne være blevne bekendte med den omtalte Bestræbelse i Retning af „det Beroligende“; men at Ingen af disse vil foruroilige deres Publicum med „Dagbladet“'s abnorme Indsigelse og velmeente Advarsel, tør anses for ligesaa utvivlsomt, som det tilfjættede Hoveddiemed, ved et saa uheldigt valgt Middel at sætte Grændser for den katholske Propaganda i Norden, maa erkjendes for at være totalt forfeilet.

England. Conversioner. 3 engelske Blade omtales for kort siden fem unge Theologer ved Universitetet i Oxford, som nylig paa een Dag ere overtraadte til den katholske Kirke. En Londonner Correspondent til „Allg. Ztg.“ tilføier: „En

Opforder forjikkrede i min Nærværelse, at alene i Øbet af dette Aar vare 12 af hans personlige Befjendte overtraadte; men at han dog var ude af Stand til at angive det samlede Antal af de Overtraadte, da Conversioner nu ere bleve saa hyppige, at de ikke vække den Opsigt som tidligere."

Ausgariusforeningen.

De ærede Medlemmer, som ikke endnu have betalt deres Contingent for f. A. bedes at erlægge samme inden d. 20. d. M.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 6. Januar. Epiphani (d. e. Herrens Aabenbarrelse) eller de hh. tre Kongers Fest. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 høitidelig Vesperandagt. — 7. M., 8. Ti., 9. D., 10. To., 11. F. og 12. L. Octavdage.

Søndagen d. 13. Januar. 1. Søndag efter Epiphani. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katekese. — 14. M. Hilarius, Biskop. 15. Ti. Paulus, Eneboer. 16. D. Marcellus, Pave og Mart. 17. To. Antonius, Eneboer. 18. F. Petri Bispestol i Rom. 19. L. Knud, Konge og Mart.

Søndagen d. 6. Januar (Helligtrekongersfest) og Søndagen d. 13. Januar finder den første Dvartals-Collect af Peterspenge Sted; til den Ende vil der i Kirken under Orgelet være hensat en Bøsse med Paastrift: „Peterspenge“ og „Denier de St. Pierre“, i hvilken ogsaa Medlemmerne af St. Michaels-Broderkab kunne nedlægge deres Contingent.

Søgnedagsgudstjeneste i St. Ausgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og 5/4. — Skjeftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagsften: Kl. 5—8. — Korsovei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Toldbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

NB. Med nærværende Numer følger Titelbladet og Indholdsfortegnelsen til Kirketidendens 14. Aargang 1866.

„Katholik Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende nedtages i Kjøbenhavn hos Bladets Forretningskommissionair, Fr. Grosierer C. B. Lohrer, Søthersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de kongl. Postcontoirer. Prisen er 3 M. Dvartalet, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

S. Ivers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 2.

Søndagen den 20de Januar.

1867.

Indhold: Hermann Cohen. — Træk af Pius IX.'s Liv. — Czaren og Skriftefaderen. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Kjøbenhavn. Rusland. Polen. Nordamerika.

Hermann Cohen.

I Maret 1821 fødtes der en jødisk Banquier, Hr. Cohen, i Hamborg, en Søn, som senere stulde blive en Bryd for den katholske Kirke. Barnet hed Hermann, og røbede alt i sin tidligste Alder store Talenter, især for Musik. I sit sjette Aar spillede han allerede paa sit Fortepiano de vanskeligste Opera-stykker til sand Henrykkelse for sine forbausede Tilhørere. Musikken er for Mange en farlig Kunst, og den blev det ogsaa for Hermann Cohen, endstjøndt den endelig banede ham Vej til Frelsen. Det hændtes nemlig, at hans Fader paa Grund af forskjellige uheldige Omstændigheder kom i mislige Formuesomstændigheder, hvad der havde til Følge, c. den unge Kunstner blev nødt til selv at søge sit Brød. Saaledes kom han 1834 med sin Moder til Paris, hvor han, saasnart man havde opdaget hans Mesterstak, modtoges med aabne Arme; man applauderede, priste og beundrede ham. Desværre kom den unge Virtuos ogsaa i slet Selvtak, og snart foregik der en sørgelig Forandring med den naive Dreng. Han blev trodsig og ulyhdig mod sin Moder, stolt af sine glimrende Triumpher; og jo mere Hermann voksede til, desto sjældnere blev hans Levnet. De mange Penge, som fortjentes, gik hurtigt med ved en umaadelig Spillelyst og til Udgifter for Fornøielser, som den store Hovedstad tilbyder i Overflødighed. Gud havde den unge Tøde for-

længst glemt; de Selskaber, som han besøgte, de Bøger som han læste, vare kun stikkede til at omstabe ham til en af den Slags Njyder, som have forladt deres Fædres Tro uden at ophøre med at hade Christendommen. De Reiser, som han derpaa gjorde i England, Schweiz, Italien og Tydskland, forstæffede rigtignok Viszt's Elev mange Laurbær; hans Berømmelse steg med hver Dag, men med hver Dag sank han ogsaa dybere, han blev en fuldkommen Atheist. En Præst kunde han aldrig see paa, uden at Blodet steg ham til Hovedet, thi Præsten er en levende Bebreidelse for Enhver, som har brudt med Gud.

Men i Hermanns Gemyt laae der dog Noget, som sagde til ham: Du er altfor ædel til længere at hengive dig til et saadant Levnet, som den sunde Fornuft fordømmer. Han følte Modbydelighed for sin Vandel hidindtil, han blev vred paa sig selv; en indre Uro piinte ham, men han vilde og kunde ikke faae Fred med sig selv. Dette var en svag Ytring af Guds Raade i hans Sjæls Underste, men den førte ham videre. I Mai Maaned 1844 blev Hermann indbudet af Fyrsten af Moskwa til at lede Musikken for ham under Maiaandagten i St. Valeriuskirken. Han tænkte kun paa den Tjeneste, som han bevisste Fyrsten, og paa sin Kunst, og dirigerede saaledes indtil Slutningen af Andagten. Men, idet Betsignelsen med det Høihelligste bliver givet, da kaster en indre ubekjendt Magt ham ned paa hans Knæ: Kunstneren vidste ikke hvorledes det gif til, og har aldrig kunnet gjøre sig noget Regnskab for dette uventede Tilfælde. Nogle Dage efter maa han paa samme Maade forrette en Chordirigents Tjeneste, og det Samme foregaaer med ham som første Gang. Her, hvor han atter ligger paa sine Knæ, griber den Tanke ham med uimodstaaelig Magt — at blive katolsk. En Morgen kommer han forbi den samme Kirke; han gaaer derind, uden egentlig at vide hvorfor; han overværer en, to, tre Messer, og, da han gaaer bort, veed han endnu ikke, hvad der har holdt ham saalænge tilbage der. Om Aftenen fører Tilfældet ham igjen til St. Valerius, og dreven af en indre Trang, træder han ind. Det allerhelligste Sacra-

ment var netop udsat. Ved Synet af den hellige Hostie, som straalede ham imøde, sank han ned paa sine Knæ, og følte sig i sit Indre strax lettet og opmuntret; hans tidligere Uro var her ganske vegen bort fra ham; Raaden vilde gjøre Omvendelsens Vej sød og tiltrækkende for ham.

Fra nu af var det hans største Glæde, ret ofte at bivaane den h. Messe, endstjøndt han endnu var Tøde; men Offerets Frugt udeblev ikke. Han fattebe Mod til at aabenbare sit Forehavende, og til at søge efter sin Ananias, og Hertuginde af Rankau betegnede Abbé Legrand for ham som den Mand, med hvem han skulde forhandle om sit Sjæleanliggende. Efter dette første behjertede Skridt tilslød Raaden ham saameget rigeligere. Engang, i Sommeren 1847, da han befandt sig ved Badestedet Ems i Tybskland, gik han som sædvanlig i Messe. Under Forvandlingen blev hans Sjæl pludselig greben af Følelsen af en overnaturlig Anger; Taarer strømmede ud af begge hans Øine, han hullkede og græd. Men, trods sin indre Smerte, gik han trøstet bort.

Da han kom tilbage til Paris, vendte han sig i inderlig Bøn til den saligste Jomfru, som endelig førte ham til Maalet. Hermann blev, efter en meget omhyggelig Forberedelse, den 28de August samme Aar døbt i Notre-Dame de Sion. Af tvæntningen med det hemmelighedsfulde Daabsvand hævede ham i dette Dieblif til Ertasens Tilstand. „Jeg har seet den triumpherende Kirkes Paradiis“, sagde han selv efter den h. Handling. Hermann, denne anden Ratisbonne, sømmede fra nu af i aandelig Trøst. Ved hans første Communion, den 8de Sept., saae man hans Ansigtstræk straalende af et overnaturligt Udtryk; han havde ganske nedsænket sig i den eucharistiske Gud. Denne vedblev ogsaa at være hans eneste Glæde, hans eneste Tanke Dag og Nat. De stormfulde Dage i 1848 og 1849 helligede han udelukkende til Tilbedelsen af det allerhelligste Sacrament og Udbredelsen af denne Andagt. Her blev det ham klart, at han skulde indtræde i de barfodede Carmeliteres Orden. Hvor Guds Stemme kaldte, tøvede den Nhomvendte ikke længer; iilsoft brød han op og begav sig til Novicehuset Broussais ved

Vorbeau, hvor han en Maaned igjennem beffjættigede sig med Betragtninger; og Følgen af denne Selvbrandsagelse var, at Hermann vedblev med sin Bøn om at optages i Ordenen, men fra Rom blev det nægtet ham. Da reisste han, ligesom engang den hellige Stanislaus Kostka, selv til Rom for enten at bevæge Ordensgeneralen eller Paven til at give deres Tilladelse til hans Optagelse i Ordenen. I fattige Klæder foretog han Reisen; den sidste og daarligste Plads valgte han sig paa det Skib, som bar ham til Italien.

Endstjødnt han blev gjenkjendt, ja endog nødt til at give Concerter i Genua, lod han dog ikke mere Fristeren faae Magt over sig; og, da han kom til Rom, fik han Løfte om at blive optagen i Ordenen. Fuld af Glæde vendte han i Oktober 1849 tilbage til Novicehuset. Hermann, som forhen havde samlet Veundrere om sig i de Stores og Riges rigt dækkede Sale, boede nu i en lille, fra Verden affondret Celle; han som tidligere havde siddet paa Sæder af Silke og Fløil og sovet i bløde Senge, havde nu et eneste haardt Brædt til sit Leie. Forhen sad han ved rigtbesatte Tafler, og nu øvede han en Levemaade, saa stræng som de gamle Eneboere; forhen var han de verdslige Cirklers Pryd og Glæde; nu var han alene, alene med Gud! I denne Ensomhed mødte ham en ny Fristelse, en Fristelse, som maastee var en sværere Prøvelse for hans ømtfølende Hjerter, end alle tidligere. Da han en Morgen under den h. Messe paa Orgelet ledsagede det ophøjede Offer med vanlig Mesterfhab, som nu var hævet ved Religionen, saae man i en Krog af Kapellet en rigt klædt Dame staae og græde. Det var Hermanns Moder! Hun havde gjenkjendt den Haand, som spillede. Derfor græd hun, som om hendes Søn var tabt. Nu saae hun ham, og han faldt hende om Halsen med det Udraab: „Moder, jeg er lykkelig!“ Uden ved sine Sukke at kunne bevæge ham til at vende tilbage, forlod hun Klosteret. Desværre døde hun for saa Nar siden som Tøbinde, medens Hermanns Søster havde den Lykke, at blive optagen i den katholske Kirke; hun har siden levet i Paris.

Endelig, den 7de Oktober 1850, blev Hermann optagen i

de barfodede Carmeliteres Orden, og den 19de April 1851 blev han viet til Præst. Denne omvendte Bøde geraader saavel Ordenen som Katholicismen til den høieste Ære. Ligesom engang den h. Dominicus eller den h. Bernhard, gjennemvandrere han uasbrudt det sydlige Frankrigs Egne; paa hans Skridt følge den apostoliske Ivers Undere. Hans Prædikener, som ere fulde af himmelsk Frugt, blødgjøre de meest forhærdede Hjerter, og alene Sagnet af ham griber Sjælene nægtigt. Naar han ved sit Orgelspil har forberedet Gemytterne, og derpaa i sin Ordensdragt med det skalbede Hoved bestiger Prædikestolen, hører man mere end een Stemme sige: „Det er en Helgen!“ De talrige vidunderlige Omvendelser ere tydelige Tegn paa den Naade, som staaer ham bi. Nygtet om, at han faaer Alt af Gud, hvad han beider om, er et Beviis for hans Gudsfrygt, men hans Djmhyghed er en Borg for hans Hensigts Reenhed. Saavidt har jeg erfaret om Hermann fra de sikkreste Kilder; Tydskland kan være stolt af denne Mand, som er fremgaaet af dets Skjød.

Erret af Pins IX.'s Liv.

Efter Opstanden i Aaret 1830 kom en Mand til den da-værende Biskop af Imola, som meddeelte ham, at han havde Listen over Rebellernes Anførere, og overgav Biskoppen et Papir, som denne læste og atter læste med største Opmærksomhed. Ulben brændte i Kaminen, til hvilken han støttede sig, og, idet hans Haand stjælvede, heftede han sit velvillige og aabne Blik paa Spionen og svarede smilende: „De forstaaer Dem hverken paa Deres eller paa min Profession. Naar Ulben vil dræbe Faarene, saa maa Hyrden være paa sin Post!“ og han kastede nu Papiret ligesom den forbausede Agents Dine ind i Ulben. (Bedkommende have, som bekjendt, kun daarligt takket ham derfor!) Da han var gaaet, advarede Biskoppen af Imola de Angivne, hvis Navne han havde mærket sig, og Alle undkom.

Nogle af dem kunde takke hans Pung for, at de naaede Toscana og kunde indfibe sig. Fader os endnu tilføie, at i Smøla stod Monseigneur Mastai's*) biskoppelige Huus aabent for Menneſter af alle Anſtueller og for alle de Utilfredſe, fordi han meente, at han netop havde de fleſte Kjærlighedspligter at øve mod dem. Herom fortæller man Følgende. Commandanten i denne Stad var en fanatiſt Modſtander af Biſkoppen. En Maaned før Conclavets Aabning beſøgte imidlertid hans Gemalinde Biſkoppen, og ſagde ved denne Leilighed, at hendes Mandſ Sindelag og Opførelſe ſmertebe hende meget; dog meente hun, at alt dette let kunde forandre ſig. „Om kort Tid bliver jeg igjen Moder,“ tilføiede hun, „og hvis Deres Eminence vil love at ſtaae Fadder til Barnet, vilde dette blive et Vaand, ved hvilket hiin Stenning maatte ophøre.“

„Nu godt, naar det kommer an derpaa, nægter jeg ikke at ville være Barnets Fadder.“

Konen, ſom blev overordentlig glad herover, bemærkede dog: „men der er endnu een Vanſkelighed; i ſin nuværende Stenning vil min Mand ikke være at bevæge til at bede Deres Eminence derom.“

„Nu godt, mit Barn!“ ſvarede Kardinalen: „ſaa vil jeg bede ham derom.“

Birkelig tog Msgr. Mastai to Dage efter, da der netop blev afholdt Raad angaaende et Høſpitals Forvaltning, Hr. Commandanten tilſide, og ſagde følgende Ord til ham: „Modtag mine Lykønkninger, Hr. Greve! Deres Kone har meddeelt mig den Lykke, at hun ſnart vil forøge Deres Families Tal med et nyt Medlem. Det er en ſtor Glæde, ſom Gud ſtjænker Dem. Har De maaffee allerede ſeet Dem om efter en Fadder? — Hvad for noget? Endnu ikke! — Saameget deſto bedre, ſaa vil jeg anbefale Dem en, og det er mig ſelv!“

„Dem! — En Liberal! . . Dem! . . Det kan jeg ikke tage imod!“ Og, idet han over denne Overraſtelse forglemte ſig ſelv, bortfjernede han ſig uden at hilſe.

---

*) Pius IX.'s Familienavn.

Prælaten opgav dog derfor ikke Haabet, og tænkte at ville forsøge det igjen ved en anden Veilighed.

Kort derefter traadte Conclavet sammen, og Mastai blev valgt. Nu fik Commandanten følgende Skrivelse fra den nye Pave: „De har ikke villet antage Biskoppen af Imola som Fadder; vil De maaskee antage Biskoppen af Rom?“

Som man let kan tænke sig, tog Commandanten strax Postbefordring, kjørte til Quirinalet, og fastede sig for den nye Paves Fødder.

Dengang havde det revolutionære Parti udbredt en Caricatur af Pius IX. i Skikkelse af en Skildpadde; og man bragte ham den. Det er sandt, sagde han, jeg vilde ønske, at jeg selv havde gjort denne Tegning! Ja vist, jeg gaaer langsomt fremad, men jeg gaaer dog altid fremad, og om jeg og er en Skildpadde, saa er jeg dog ingen Krebs.

Da Pius IX. ikke holdt ufravigelig paa det eengang Vedtagne, naar hans høie Aand og skjønne Sjæl syntes, at noget Andet kunde være bedre, erklærede han, at han vilde forstaafe Tøderne Rettelser, for at ogsaa de kunde tage Deel i hans øvrige Undersaatters Lykke og almindelige Glæde; og en Deputation fra Israelliterne kom for at bringe ham deres Tak. Paven modtog kjærligt Ghetto's (saaledes hedder Tødernes Qvarteer) Repræsentanter, og lovede dem at vaage over dem med den samme Omhed, som over de Christne, da han ikke vilde udelukke nogensomhelst Stabning, som stod under hans Regjering, for sit Hjerte.

Der kom snart en Veilighed, hvor han kunde vise, at han ikke havde glemt sit Løfte.

Efter gammel Skik maatte Tøderne paa den første Karnevalsdag gaae i Procession til Capitoliet, for at betale en aarlig Afgift til det pavelige Kammer, og hvert Aar aabnedes Karnevalshytighederne med dette Optog. Men da Tiden kom, lod Paven Israelliterne vide, at de ikke mere behøvede at komme i Procession, og at denne Afgift om kort Tid ganske vilde blive ophævet. Da Tødernes Qvarteer var fugtigt og usundt, og der derfor hyppigt grasserede Febere der, lod den h. Fader

endogsaa udkaste Planer til et nyt Kvarteer. Imidlertid tillod han Tøderne ogsaa at boe i andre Dele af Staden, hvis dette var tjeneligere for deres Velbefindende.

Denne Naade opfyldte Tøderne med utrolig Enthufiasme. Nogle meente, at Paven var Messias, Andre ansaae ham idetmindste for at være en Prophet. Denne Enthufiasme udbredte sig ogsaa blandt flere af deres Troesbrødre i Italien. Man fortæller, at en riig Tøde i Livorno engang testamenterede Paven 40,000 Daler. Da Paven ikke vilde modtage Pengene, vilde Arvingerne gjøre deres Forbringinger gjældende. Men da fik Pius snart Pengene anbragte. Han deelte dem nemlig i to Dele, hvoraf de fattige Tøder i Livorno fik den ene, og de i Ghetto i Rom den anden Deel.

Czaren og Striftesfaderen.

I de sidste Aar af sin Regjering erfarede Paul I., Keiser af Rusland, at urolige Hoveder paany forberedte en Opstand i Polen. Flere af de Mistænkte bleve grebne og fængslede; og En af de meest ansete blandt dem kunde slet ikke bringes til at tilstaae, men vægrede sig standhaftigt, trods alle anvendte Midler, ved endogsaa kun at sige det Mindste om sine Medskyldige og om deres Planer. Han blev imidlertid syg, og bad om en Striftesfader. Regjeringen bestemte hertil en emigreret fransk Præst, Abbé Pinguilli, der formedelt sine store Dyder var kendt ikke alene af sine Troesfæller men ogsaa af de Fornemste i Hovedstaden og af Keiseren selv. Da nemlig Keiseren endnu som Storfyrste med sin Gemalinde besøgte Frankrig, modtog Abbéen, der dengang endnu var Præst paa Landet, dem gjæstfrit i sit Huus, og forstod saaledes at indtage de høie Rejsende for sig, at han, da han senere maatte forlade sit Fædreland og flygte til Rusland, blev modtagen og behandlet som en Ven af Paul og Maria.

Denne fromme Mand, som var almindelig bekendt under Navnet Alexander, boede i den katholicke Kirkes Huus i St. Petersborg, høit agtet af dens daværende Geistlighed, Jesuiterne. En Dag bragte paa Keiserens Befaling dennes Fortrolige, den bekendte Grev Kutaissoff, ham til Fæstningen til Fangen, hvis Skriftemaal han skulde høre, og da Greven maatte føre ham tilbage med sin egen Vogn, opholdt denne sig saalænge i et Sudeværelse, indtil Pinguilli havde endt sin geistlige Forretning. Derpaa blev han bragt tilbage, dog ikke til sit eget Hjem, men lige til det keiserlige Pallads, og umiddelbart derefter forestillet Keiseren, hvorpaa Grev Kutaissoff trak sig tilbage, og lod de To være alene. Monarken talte venligt til Præsten, men forlangte en Meddelelse af ham om alt, hvad Fangen havde bekendt i Skriftemaalet. Den gamle Mand bævede uvilkaarligt, da han hørte en slig Begjæring, men fattede sig strax og sagde: „Sire! jeg veed nu mindre om denne Bodsærdige, end jeg tidligere, medens jeg endnu ikke kjendte ham, vidste om ham.“ — „Du vover altsaa,“ svarede Monarken vredt, „at være ulydig mod min Befaling? Jeg spørger ikke af Nyggjerrighed, men for at forhindre Strømme af Blod, og for at afvende den største Ulykke. Fortæl derfor hvad du veed, eller ogsaa skal Pinebænken bringe dig til at aabenbare det, som du nu vægrer dig ved frivilligt at sige!“ — „Mit Liv er i din Magt, Herre,“ svarede Pinguilli roligt den vrede Hersker, „men min Sjæl er bestemt for Evigheden, og derfor maa jeg, uagtet min ubegrændsede Lydighed i alt Øvrigt dog i dette Tilfælde alene lyde Gud. Mine Læber ere ligesom enhver katholic Præsts lukkede med Bodens Sacramentes Segl og forblive det evigt. Alle mulige Piinsler og selv Synet af Døden ville ligesaa lidt formaae noget over mig som over min Kirkes hellige Martyr Johan af Nepomuk! Han foresvæver mig i dette Dieblit, og jeg vil bestræbe mig for at følge hans Exempel.“ En Stund saae Keiseren ham taus ind i Vinene, og gif derefter nogle Gange frem og tilbage i Cabinettet; den bævende gamle Mand troede allerede, at hans Skjæbne var afgjort, da Paul pludseligt stod stille foran ham, kaldte paa

Grev Kutaissoff, greb Præstens Haand, trykkede den fast i sin, og sagde synlig rørt til den Indtrædende: „Før denne Geistlige tilbage til hans Bolig; har jeg altid tidligere agtet ham som en dydig Mand, saa gjør jeg det nu end mere!“ Begge traadte ud af Keiserens Gemat, satte sig i Bognen og kjørte stiltiende bort. Efter Pauls Død blev Pinguilli flere Gange kaldt til Enke-Keiserinden, som med egne Hænder overrakte ham en værdifuld Gave til Erindring om hendes Gemal.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Da den engelske Statsmand Gladstone for nogle Uger siden bragte den h. Fader sin Vhønskning i Anledning af den fransk-pavelige Legions Ankomst, sagde denne: „De jordiske Regioner forseile ofte deres Diemed. Dog, i hvad der end skeer, er jeg fuldkommen rolig. De maa troe mig: Jeg vil ikke søgne Bestyttelse, naar Franskmændene ere bortdragne. Thi de Regioner, som beskytte Kirken fattes aldrig!“ Den h. Faders Blik vendte sig ved disse Ord vilkaarligt mod Himlen.

— En Udtalelse af den h. Faders Svar for Cardinalcollegiet. Det franske Blad „Monde“ bringer under 27. Decbr. et Brev fra Rom, ifølge hvilket Paven paa Juledag gav Cardinal-Vicaren følgende Svar paa hans Tiltale som Ordfører for Cardinal-Collegiet:

„Under den Storm, som i den nærværende Tid har reist sig mod Kirken, modtog vi med Glæde de Vhønsninger, som det h. Collegium ved denne høitidelige Leilighed bringer Os. Dets af Hengivenhed og sand Høiagtelse besjælede Følelser ere Os en mægtig Støtte, der styrker Os til at bære de Prøvelser, som Forsynet paalægger Os. Vi, som ere Guds Tjenere, som have den Vhkte, daglig at nære os ved de Stærkes Brød; vi som hver Dag kunne styrke vor Sjæl ved dette Livets Brød i det eucharistiske Maaltid — vi, siger jeg, have ikke nødvendig at frygte for nogen Fare; vi behøve ikke at ængstes under Prøvelserne, men skulle usorfærbede stride den Strid, hvortil Herren kalder os. Vi have i disse Dage erfaret, at paa Korea have flere Præster hengivet deres Liv for Jesus Christus. Lad dette nyeste Exempel, som den sidste Tids Martyrer have givet os,

styrke os og tilskynde os til, ethvert Dieblik at være rede til hellere at ofre vort Liv end fersomme vore Pligter. For nærværende Tid ere vi vistnok ikke i den Stilling, at staae ligeoverfor et Martyrium af den Art som det paa Korea. De Prøvelser, der ere os paalagte bestaae meget mere i Baghold, Hukleri, Besnærelse, Skuffelser, i djævelske Kunstgreb, hvilke vore Sjender tillade sig, for at bekæmpe Kirken og træde dens Rettigheder under Fødder. Vi see dem daglig komme til os med de meest smigrende Løfter; vi see fra Dag til Dag den Fristelse at fornøje sig, hvormed Satan nærmede sig Jesus Kristus paa Tinden af Templet: „Jeg vil give Dig det Altsammen, naar Du vil falde ned og tilbede mig.“ Men vi skulle, efter vor guddommelige Mesters Exempel, herpaa give det afvisende Svar: „Gaa bort fra mig Satan!“ Jeg haaber, at den Storm, som raser omkring Petri Skib, ikke vil blive heftigere. Men, hvorledes det end vil gaae, maae vi være fattede paa, at give større Beviser paa Tillid til Gud, til den Gud, hvis Hjælp bliver mangfoldig, i samme Forhold, som Farerne vore. „Jo større Faren er, desto nærmere er Hjælpen.“ I det Dieblik, man gjør Os Tilbud om Forsoning; i det Dieblik man rækker Os Fredens Oliegreen, da kunne Vi, som Fredens Tjener, som Hans Stedfortræder, hvis fornemste Egenkab er Barmhertighed, ikke noget Dieblik være i Tvivl om, hvad Vi have at gjøre, Alt under den Forudsætning, at Vore Rettigheder forblive anerkjendte og uantastede — at Kirkens og den h. Stols guddommelige Institutioner ikke lide nogen Indskrænkning. Iøvrigt sætte Vi Vor Lid til Gud: fra Ham vente Vi Hjælp og Kraft under alle Omstændigheder. Han vil — derom ere Vi fuldkommen forvissede — stedsbe betegne Os Vore Forholdsregler, Vore Ord og Vore Svar paa alle Tilbud og Forslag. Vilde Gud kun forunde os Alle, at vi til enhver Tid maatte have den fornødne Tillid til Hans almægtige Beskjærmelse, saa vi stedsbe under enhver Tilskikkelse maa være istand til at sige: „Herren er mit Livs Beskytter; for hvem skulde jeg da frygte!“

Kjøbenhavn. Om de russisk-poliske Tilstande, og navnlig de Trængsler, hvormed det ulykkelige polske Folks Plagere hjemløse den katholske Kirke i et Land, der i Aarhundreder har været romersk-katholsk, som med ridderlig Tapperhed har forsvaret sin Tro mod den muselmanste Fanatisme, som for to Aarhundreder siden derved har frelst den europæiske Civilisation fra at gaae tilgrunde i et nyt Barbari, og derfor har det stærkeste Krav paa hele den europæiske Christenheds Taknemmelighed — ogsaa om denne Gjenstand for den Anklage, den h. Fader har reist mod Samtiden, glæder det os at kunne meddele

vore Læsere en Udtalelse af Bladet „Monde“, der ikke mindre slaaende end de i forrige Nr. meddeelte Bemærkninger af „Augsb. a. Z.“ (angaaende den ny-italienske Politik) afflører Urettens Hemmeligheder i den nærværende Tids saakaldte offentlige Mening. „Liberale Blade,“ siges der blandt Andet, „have forekastet Pavedømmet, at det ikke tilbørligt skal have understøttet Polen! Men, hvilken legitim Regjering, eller hvilken Revolution har gjort mere for denne ulykkelige Nation, end Pius IX.? Hvad have vel Europas øvrige Souveræner gjort eller talt for Polen? Har ikke England, efterat dets Parlaments-talere havde ophidset Polakkerne til Opstand, lammet alle Frankrigs Forsøg paa en virksom Intervention til Gunst for dem? Da England engang havde til Hensigt at erklære Keiseren af Rusland, at han ved sin Udsærd i Polen havde forspildt alle Rettigheder til Besiddelsen af dette Land, opgav det da ikke atter denne stolte Holdning paa en simpel Trudsel af Preussen? Et Ord af Hr. v. Bismarck var tilstrækkeligt til at jage Stræk i det stolte Albion, og bestemme dets Minister, Lord Russell, til, ved et Telegram at tilbagekalde sin Coureur, der allerede var afreist til Petersborg. Har ikke Italien, denne modige Forkæmper for Folkenes „Frihed“, ladet sig nøie med, i en Depesche af 7. Marts 1863 fra Ministeren Pasolini til Marquis Pepoli at udtale den Tillid, „at Keiseren (den russiske) vilde fortsætte sine ved den polske Revolution saa ulykkelig forstyrrede (!) Reformers og Concessioner?*) Eller har maaffee Frankrig, det Frankrig, som i sin Iver for at befrie Italien ikke skede en Kamp med Østerrig, ikke frygtede for at trodse Tydskland, og for at udsaae Rummer og Mistro i sine egne katolske Børns Hjerter, — har Frankrig, som, for i Mexiko at bestytte usle Pengeinteresser, ikke tog i Betænkning at fordærve Venstret med en republicanisk Magt, der i det sidste halve Aarhundrede havde været dets Allieede, — har dette Frankrig nogensinde gjort Andet, end i tomme Ord at bevidne Polakkerne sine ufrugtbare Sympathier?

Kun den h. Fader har været Polens virkelige og oprigtige Talsmand. Hverken politiske Hensyn eller hans egne Trængsler og Farer, eller de fuldbyrdede Kjendsgjerninger have formaaet at tilbageholde hans alvorlige Røst.

Strax efter Opstandens Begyndelse i Aaret 1863 henvendte han sig direkte til Keiseren af Rusland, i det han tilskrev Czaren to Breve, hvori han forsvarede den polske Sag.

*) Der sigtes til den russiske Czars Reformers af Forholdet mellem Godsseiere og livegne Bønder. Man vilde nemlig benytte Leiligheden til at sige Czaren en Behagelighed, og „Friheden“ er i disse Folks Mund en ofte meget tvetydig Phrase.

3 Juli 1863 sendte han Cardinal Keisach til Wien med det Binde, at formaae Keiseren af Østerrig til alvorlig at paatage sig et heroisk og undertrykt Folks Forsvar, og antage sig den truede katholske Kirke i Polen.

Den 11. September samme Aar anordnede han offentlige Bønner til Gunst for Polen, „dette Christenhedens gamle Holvært“. Ligeoverfor de Bredestrytninger, som dette Skridt fremkaldte i den russiske Presse har man ondt ved at forklare sig de Udbredelser, som Journaler, der ville ansees for at være Talsmænd for det polske Folks Sag, nu gjøre Pavebønnen!

Den 24. Mai 1864, da alle andre Magter allerede længe havde glemt det afvæbnede Polen, som værgeløs var overladt til sine Overvindere, holdt den h. Fader i Propagandaen en Allocution, som fandt Gjenklang overalt i Verden.

3 Juli 1864 henvendte han en Encyclica til Biskopperne i dette ullykkelige Land.

Endelig, endnu den Dag i Dag, medens alle Europas Fyrster uden Undtagelse ere blevene stumme Tilskuere til dette Martyr-Folks Trængsler, og ikke vide at tale et Ord til Gunst for det, da er den h. Fader den Eneste, som hæver sin Stemme til dets Forsvar.

Vistnok gjør han Polen flere Udbredelser. Men, naar man giver et Folk saadanne Veriser paa sin Bevillie, saa har man vel ogsaa Met til at betjene sig af et alvorligt Sprog ligeoverfor det. Ikke desto mindre er og bliver det dog en Sandhed, at den h. Fader, uagtet han er den, verdselig talt, frageste af Europas Souveræner, dog er den Eneste af dem Alle, der ligeoverfor Rusland aldrig har ladet det mangle paa Mod og Energi!

Paven dadler Revolutionen — det er sandt; men har Revolutionen maaskee gjort noget for Polen? Er det tvertimod ikke netop den, som har fremkaldt denne Opstand, der var uforenelig med Alt hvad man maa kalde Klogskab, og blev misbilliget af alle Polens sande Venner? Er det ikke netop Revolutionen, som har drevet dette Folk ind i en ulige Kamp, hvori en heel Generation er bleven afflaget? Har den ikke netop herved leveret et Beviis for sin Usmagt? Thi den har ved dette dumdriftige Foretagende maaskee forhalet Polens Befrielse over et halvt Aarhundrede! Og den er endnu i dette Dieblit, fordi den, til Ulykke for Verden har antaget sig Frihedens Sag, i Begreb med at føre Europa tilbage til Despotismen! Revolutionen ligner hiin Rovfugl i Fabelen, som tilsmudser Alt hvad den rører ved, og enhver Sag, som den forsværer, maa nødvendig blive compromitteret!“

— Overalt i den katholske Verden seer man Vidnesbyrd

om, hvorledes Hjerterne i den nærværende for Paven og Pavedømmet saa trængselsfulde Tid flaae Christenhedens sælleds Fader imøde. Man nøies ikke med at give sin Kjærlighed Udtryk i Ord, heller ikke med Peterspengens Erlægelse; men man søger — i et Dieblis, hvori Pavens verdslige Magt mere end nogenfinde er truet, i hvilket Kirkens Fjender mere end nogenfinde tilforn juble over Pavedømmets, som de mene, uundgaaelige Undergang — paa en nh, overordenlig Maade at lægge for Dagen, at med den h. Faders Rød voxer hans Børns Kjærlighed. Som Exempel herpaa meddele vi vore Læsere efterfølgende Opraab til katholske Troesbrødre fra en i Silbeshheim i Decbr. f. A. sammentraadt Comité:

„Om ikke lang Tid vil der maastee indtræde en afgjørende Bending i den h. Faders Skæbne. Han vil enten forblive i Rom som Revolutionens Fange, eller han vil — for anden Gang i sit tyveaarige Pontificat — vandre om i Verden som Landfshgtig.

„Men, hvad enten han befinder sig i Vaticanet eller paa en fjern Ø, han vil dog steds for alle Katholiker over den hele Verden være Jesu Christi Statholder, deres kirkelige Overhoved, deres aandelige Fader.

„De ville Alle med Afsky betragte en Udfærd, hvorved man i Europa, og i det 19de Aarhundrede, tragter efter at gjøre den værgeløse Olding paa den h. Petrus' Stol til Martyr. Men de ville ogsaa i deres inderste Hjerter føle, at man angriber den hele Kirke, idet man angriber dens Overhoved, at man i hans Person angriber Enhver især af dem, at, naar man plyndrer ham, plyndrer man alle Katholiker. Den retfærdige Harmen og den dybeste Medfølelse vil da forvandles til Begeistring for hans Sag.

„Vi tør derfor ikke blive tilbage; vi tør ikke nøies med i afmægtige Ord at beundre den gamle Helt. Ligeoverfor Revolutionens Formastelser maa den katholske Kjærlighed vise sig i Gjerning.

„De første Troende i Jerusalem lagde Alt hvad de eiede ned for den h. Petrus' Fødder. Kunne vi da nægte den h. Petrus i hans Efterfølgers Person en dog altid kun ringe Deel af vort timelige Guds? Skulle vi taale, at vor Fader bliver en Betler? Skulle vi vente, indtil man afkræver os en Almisse for at raade Bod paa hans Rød?”

Herefter følger en Udtalelse af Comitéens Overbeviisning om, hermed at imødekomme et almindeligt Ønske hos alle Lige-sindede, tilligemed Medlemmernes Underkrifter.

Rusland. Ophævelse af Concordatet. Ifølge en Depesche fra Petersborg af 8de December f. A. forkynder en

keiserlig Ukas (Cabinetsordre) Følgende: „Efterat Conventio-
 tionen af 1847 (Concordatet) saavel som alle andre Overeens-
 komster angaaende de katolske Cultus = Anliggender have tabt
 deres forbindende Kraft ved Afbrudelsen af den
 diplomatiske Forbindelse med Rom*): saa skulle disse
 Anliggender atter sortere under de Øvrigheder, til hvis Vedelse
 de i Henhold til endnu bestaaende Institutioner og overeens-
 stemmende med Ruslands og Polens Grundlove, ere henvisse.“
 — Denne Ophævelse af Concordatet af 1847 skal naturligviis
 være en Repressalie (en gjengjældende Modbestemmelse) for den
 pavelige Allocution af 29de October f. A. Forrikt vil
 denne Forholdsregel ikke overraske Noget, og de russiske Katho-
 liker ville ikke lide mere under de nye Love, end de have lidt
 under den tidligere Tilstand. Thi der er ingen anden Forskjæl
 imellem en Overeenskomst, der ikke bliver gennemført og efter-
 levet, og en ophævet Contract, end at den første blot forøger
 Forfølgelsens Lidelser med Forhaanelser. Det er iøvrigt herved
 blevet bitterligt for Europa, at Rusland kun aflutter Overeens-
 komster, naar det troer sig stærkt nok til atter at bryde dem.
 Efter dets politiske Moral giver Fordringen paa Opfyldelsen af
 en Forpligtelse det Ret til at erklære denne Forpligtelse for
 ughldig; — en Paamindelse om Berigtigelsen af en ubetalt
 Gjæld betyder i dets Dine det samme som en Kvittering. Efter
 vor Mening opgive de Nationer, som handle efter saadanne
 Grundsætninger, enhver Fordring paa at tælles med blandt de
 civiliserede Folk; thi de forkaste Grundelementerne for al Civilisa-
 tion: Retfærdighed og Agtelse for folkeretlige Overeenskomster.

Polen. Nye Voldsgjærninger. Fra Ghelm beretter
 man om nye russiske Vilkaarligheder og Voldsgjærninger. Ligesom
 i den øvrige græske Kirke er Præste-Egteskab ogsaa tilladt i den
 med Rom forenede (unerede) græske Kirke, og den ærværdige Bi-
 skop Kalinskij havde saaledes som Præst været gift. I Forbindelse
 hermed meddeler Breslauer Ttg., at saasnart den bortførte 70-
 aarige Olding strax efter sin Ankomst til Wiatka var bukket under
 for Strabadserne ved den anstrængende Reise, ere samtlige Med-
 lemmer af hans Familie bleve Offere for Russificationsraseriet.
 Hans tre Døttre ere bleve bortførte til en sjerntliggende Pro-
 vins; to af hans Søner vansmægte i Citadellet i Ghelm, og
 een Søn er uden Lov og Dom forviist til Tobolsk i Siberien.
 — I Podolien og Polhynien har Gouvernøren anordnet Ned-
 rivelsen af de ved Veiene staaende Kors, fordi saadanne Kors
 ikke ere brugelige i det Indre af Rusland.

*) Vi henviser herom Læseren til Nr. 6 f. A.

Nordamerika. National-Conciliet i Baltimore skal efter Forlydende have andraget paa Oprettelsen af omtrent 20 nye Bispedømmer eller apostoliske Vicariater i America.

— Den ivrige Missionær P. Capistranus Zwinge (fra de vestfalske Franciscaneres Kloster i St. Illinois) har siden Mai f. A. givet 19 Missioner i Staten Minesota. — Ved Redemptoristfædrenes Mission i Baton-Rouge i Louisiana bleve den 14de October 47 Convertiter optagne i den fæstholste Kirke.

— I New-York indkomme rigelige Bidrag til Gjenopbyggelsen af den afbrændte St. Patriks-Kathedral. Mange enkelte Gaver naae til et Beløb af 100—200 Dollars. En riig Kjøbmand har givet ikke mindre end 25,000 Dollars.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 20. Januar. 2 Søndag efter Epiphani. Jesu Navnefest. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias hellige og ubesmittede Hjerte med Katechese. — 21. M. Agnes, Jomfru og Mart. 22. Ti. Vincentius og Anastasius, Mart. 23. D. Marias Trolovelse. 24. To. Timotheus, Biskop og Mart. 25. S. Pauli Omvendelse. 26. L. Octav af b. Knud.

Søndagen d. 27. Januar. 3. Søndag efter Epiphani. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 28. M. Fabian og Sebastian, Mart. 29. Ti. Frants af Sales. 30. D. Martina, Jomfru og Mart. 31. To. Petrus Nolasus, Bekj.

Fredagen d. 1. Februar. Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Form. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ høilidelig Messe; Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften: Broderskabsandagt. — 2. L. Ryndelmisse (feires først. Søndag).

Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagsaften: Kl. 5—8. — Korðvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Toldbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

„Katholisk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Forredningskommissionær, Hr. Grosserer C. B. Lohrer, Gøtthersgade 5, og i alle Bogladere; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

3. Læres Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 3.   Søndagen den 3die Februar.   1867.

Indhold: Maria Dolores. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Østerrig. Berlin. Aften. Nordamerica.

Maria Dolores *).

I.

St. Maurice.

Paa en stjern Sommerdag afbrød det frembrusende Bernbanetog pludselig den dybe Stilhed, der hvilede over den romantisk vilde Bjergslette, som omgiver den lille By St. Maurice i Canton Wallis. Det larmende Locomotiv standsede, og shutes næsten at

---

*) Denne Fortælling er tagen af „Bonifacius-Kalender für 1867“ og har den Mærkelighed, at dens Skildring af Reformationens Virkninger i England i en saa høi Grad har foruroliget den kongelige octroyerede preussiske Statskirkes nidkjære Patroner, at Politiet i Berlin to Gange har confiskeret, eller, rettere sagt, havt til Hensigt at confiskere hele Oplaget af Kalenderen. Thi lykkeligvis var strax et Parti af første Oplag paa Dampens Binger islet affæd og allerede kommet et godt Stykke fra den fromme Hovedstad i det hellige Land Preussen, før hine den rene Troes og alle politiske Dyders bestaaede Bogtere kom under Veir med den begaaede Misgjerning, med dette strafværdige Attentat paa en venkabelig troesbeslægget Stormagts Samvittigheds-Helligdomme. Man kom til at tænke som saa: Det er jo i Grunden vores egen Historie, som her fortælles, og det vilde være en høist betænkelig Sag, om dette „skulde komme videre ud iblandt Folket“ (Ap. Gj. 4, 16.)! Slægtstak i Tro medfører jo beslægtede Samvittighedsfornehmelse!

forbauses over sig selv, ved pludselig at befinde sig midt i denne ganske uvante Naturscene: en snever Bjergdal, ganske bedækket med Ruiner af de hyppig nedstyrtede Klippemasser, og til forstjællige Tider oversvømmet baade af Rhoneslodens vilde Strømme, som her i deres fremstormende Ungdomsalder havde banet sig deres Veie igjennem Klipperne, og af den vildt brusende Bjergflod Meauvoisin. De faa Pletter Jord, som egnede sig for Cultur, vare paa begge Flodbredder bedækkede med Rækker af Wiinranter, der slyngede sig malerisk om imellem Steenblokkene. Hvor Dalen bliver snevrest, streifer den tilvenstre Foden af de sneedækkede Walliserbjerge; tilhøire hæver sig en steil Klippevæg. Op ad den sidste Steenterrasser snoer sig en smal Sti — en hellig Korsvei med sine 14 Stationer, der naaer sit Maal i det øverst paa denne steile Høide beliggende Raadetafel „Notre Dame de Saxe“, hvortil kun den fromme Pilgrims Fod tilbage lægger den møjsommelige Ve; thi Touristen finder ikke sin Regning ved at besøge dette Sted.

Førend man imidlertid naaer denne bratte Klippevæg, overrastes man af et Augustinerklosters velvedligeholdte Bygninger, hvilket ved et Under af den guddommelige Raade paa dette affides Sted har overlevet Reformationens ødelæggende Storme. Den storartede ældgamle Kirke, paa hvilken man endnu seer romerste Indskrifter, rager op over Conventets rummelige graae Bygninger*). Dette Kloster er den eneste Pragtbygning i den lille By, der seer ud som en Dynge nøgne Klippestykker — et saa besynderlig vildt og fattigt Indtryk gjøre de smaa af løse Stene opstablede, halvt forfaldne Huse. Og dog

---

*) Dette Abbedi gjælder for det ældste Kloster paa denne Side af Alperne, og er grundet af den h. Theodor, den første Biskop i Wallis, mod Enden af 4de Aarhundrede. Burgunder-Kongen Sigmund udspyrede det 515 saa rigeligt, at det til sine Tider har rummet 500 Munk. Abbeden fører Titel af Greve og er Biskop af Bethlehem in part. Flere mærkværdige gamle Kunstværker opbevares her, s. Ex. et Fad af sarazenisk Arbeide, en gylden Bispestav med omhyggelig udarbeidede, tommehoie Figurer, en Kalk, skænket af Dronning Bertha, en rigt smykket Evangeliebog, en Gave af Carl den Store etc.

bærer Alt hvad man her seer Præget af et ældgammelt Opholdssted for en ægte katholsk Befolkning, der gjerne nøies med selv at boe i den ringeste Hytte, naar man blot kan see det kjære Gudshuus staae smykket med værdige Pryddelser.

Vængere borte henimod Bredderne af den blaalige Rhone, hiinsides de mange Labyrinth af Steenmasser og tæt sammenhængede Viinranker, ligger hvad man maa kalde Kronen paa alt det Mærkelige ved denne fattige Bjergegn — denne snevre Dals største Skat. Den vantro Verdensfands seer kun en græssegroet Landstrimmel, der omflnger et uanseeligt Capel; men den christne Vandrer gripes her af den Erfrygt, hvormed han steds betræder en hellig Jordbund. Thi dette Grønsvær er for omtrent 16 Aarhundreder siden vædet af Christenblod. Det var nemlig her, at de 10,000 heltemodige Krigere, der udgjorde den navnkundige thebaiske Region, tilligemed deres ædle Anfører, den h. Mauritius lede Martyrdøden for den christelige Tro. Dette er Oprindelsen til Navnet St. Maurice. Den Steen, paa hvilken hiin uforfærdede Martyr knælende leed Døden, og som overstrømmedes af hans Helteblod, bliver som en kostbar Reliquie opbevaret i det hndige lille Capel, der er dette eensomt beliggende hellige Steds skønneste Pryddelse.

Inden vi i Anden betræde denne indviede Jordbund, maae vi for nogle Dieblikke vende tilbage til det Sted, som synes at danne en uforligelig Contrast til hiin affides liggende, i vild Naturskønhed prangende Bjergdal, hvis hele øvrige Mærkelighed kun bestaaer i dens Rigdom paa den katholske Troes herlige Minder. Vi mene den larmende Banegaard med dens snorlige Bernlinier. Man begriber næsten ikke hvorledes al denne Prosa, de stive Bernbaneskinner, Banetogets Piben og Brusen ic. kan forliges med denne poetiske Stilhed, der ellers kun afbrydes af Kirkeklokkernes fromme Klang, af Pilgrimenes eller Hyrbernes Sang, de græsende Hjorders Klokkelyd og Rhoneslodens dumpe Brusen. O arme Natur, der nu maa trælde under Industriens Bernaag! Hvad der for en Deel Aar tilbage endnu stolt kunde spotte den menneskelige Opfindsomheds Kløgt, det maa nu bevemme sig til at tage Tjeneste hos hiint det nittende Aarhundredes

Stjødabarn! Jernbanegaarden ligger tæt nedenfor Balsfartskirken, og det larmende Tog bruser lige forbi den.

Men i Aaret 1861 befandt denne Banegaard sig endnu i en Slags vordende Tilstand. En Række Træbarakker erstatte den nuværende store Bygning, som endnu var under Arbejde, og Bræddestue maatte foreløbig gjøre Tjeneste som Ventesale. I det Dieblit, da Toget fra Bey ankom for at møde det fra Montigny ankommende, opstod al den Karm, Uro og hele den øvrige Forstyrrelse og Travlhed, som er uadskillelig fra denne Nutidens Indretning, og saa fortræffelig karakteriserer den nærværende Tids hele indre Væsen, ligesom Indretningen selv er et Tilbehør til dens ydre Stikkelse.

For Touristen har som sagt et Besøg i St. Maurice kun ringe Interesse, og dette er derfor saa temmelig forstaaet for de sædvanlige Rejsende, som ere en velbekendt Landeplage for Schweits; thi dette Land bliver i samme Forhold, som det berøres af Reise-Civilisationen, snart ikke mere til at gjentjende som Schweits. Dog, endnu kan man her see et Stykke Gammel-Schweits, fordi de færreste Rejsende her forlade Vaggonerne.

I det Dieblit, hvorom vi her ville tale, havde just en Coupee af 3. Klasse aabnet sig, og man saae tre sammenhørende Personer stige ud: en Tjener i graat Livree, en Kammerjomfru i moderne Reisedragt og endelig den i den fornemme Verden uundværlige Jæger, alle svært belæsfede med Kapper, Shawler og Reisetasker. Strax efter aabnedes med tilbørlig Ophævelse en Coupee af 1. Klasse, og det varede endda ikke saa ganske kort, inden en aldrende Herre af stort Omfang ved Hjælp af Tjener og Jæger fik sin vigtige og vægtige Person praktiseret ud af Vognen. Saaledes var Vogn døren spærret i fulde to Minuter. Men neppe var Hindringen fjernet og havde den gamle Herre Jorden under Fødderne, førend en ung Mand af slank Figur, blomstrende Ansigtssfarve og blondt Haar med eet Spring satte ud af Vognen og strax igjen vendte sig om for at være dem, som fulgte efter ham, behjælpelig ved Udstigningen.

Det var to unge Damer, som nu med et let Spring for-

løbe Baggonen; deres slanke Stikkelser, friske Ansigter og lange blonde Lokker røbede dem strax som det fjølige Englands Døttre, ligesom den unge Herre i den graa Reisedragt og med den røde Bog i Haanden ligeledes documenterede sig som Engelskmand.

Udbrig saasnart havde denne Sidste under Latter og med gemhytlig Nonchalance hjulpet sine blondlokkede Søstre ud af Vognen, før han med et Udtryk af den artigste Opmærksomhed atter bødiede sig ind i samme, hvor en tredie ung Pige var bestæftiget med at sammensænke alle af det øvrige Selskab i Vognen forglemte Smaasager.

„Jeg beder Dem, bedste Dolores, overlad dog endelig alle disse Sager til deres velfortjente Skæbne! Editha og Florence ere saa sorgløse og glemfomme, at de engang med det Første ville blive borte for sig selv,“ tiltraabte han en skjøn ung Pige med glindsende sorte Haarfletninger, der nu viste sig i Vogn-døren.

„Paa den Maade vilde De selv være værst faren, Frederik!“ raabte Dolores, idet hun leende viste ham et ziirligt Læder-Stui. Kan De saaledes glemme det Lundværligste af Alt, Deres fjære Cigarer?“ Med disse Ord rakte hun ham Alt hvad hun havde samlet sammen, og, medens han stod med begge Hænderne fulde af Ting, som hans Søstre havde forglemmt, sprang Dolores med den for en Spanierinde eien-dommelige Grazie uden hans Hjælp ned af Vogntrinet.

Zægeren var strax efter Ankomsten forsvunden, for at ud-spejde et hyggeligere Opholdstед for den gamle Gentleman, end de ovenfor omtalte Træbårakter, medens Tjeneren endnu var ifærd med at gjenneimforske dem. Han kom imidlertid snart med uforrettet Sag tilbage, og tiltraabte sin Herre med det Ud-tryk af Gru, som en fornem Mand's Kammertjener, der tillige er et dannet Menneſte, ved saadanne Leiligheder betages af: „Sfandhed, Sir William, et barbarisk Sted! Alt er her ganske fatakt — ikke mindste Comfort!“

Sir William kastede i dette Dieblif et trøstesløst, næsten fortvivlet Blik paa de unægtelig lidet indbydende Localiteter; men hans yngste Datter Florence brast i Latter, i det hun

tilraabte den forthaarede unge Pige: „Sandhed, Dolores, jeg kan forsikre Dig om, at Papa er Dig meget forbunden for Balget af denne Tour. Men det maa dog i alt Fald kaldes et stort Held, at vi vare saa forsynlige at indtage en forsvarlig Frokost i Bøx — eller Dinér, som disse gode Folk her kalde det; thi man kunde virkelig let døe af Hunger paa dette Sted, for ikke at tale om dets øvrige Behageligheder!“ Dolores slog ved disse Ord Dinene ned, og svarede i en blid og beskeden Tone: „Ja, Onkel var jo saa god at ville gjøre mig den særdeles Glæde at standse her, fordi her er saa mange herlige Ting, som det interesserer mig at gjøre nærmere Bekjendtskab med. I vilde jo alligevel gjøre Touren til Bab Lavah, medens jeg besøger de kjære hellige Steder.“

„De vil altsaa virkelig blive her, Dolores?“ raabte Frederik forundret, som kunde han endnu ikke ret fatte den dog allerede forlængst aftalte Plan. „Hvad i al Verden vil De dog tage Dem for i de lange Timer, De agter at tilbringe i dette øde Bildnis?“

„For mig er det ikke øde her,“ svarede Dolores.

I dette Øieblik kom Tøgeren tilbage fra sin Opdagelsesreise. „Sir William,“ raabte han, „strax her i Nærheden, naar De naadigst vil uleilige Dem ned ad denne Trappe, vil De finde en Restauration, der i alle Tilfælde byder noget Mere, end disse Bræddestue!“

Sir William følte sig imidlertid ikke synnerlig opbygget ved Udsigten til at skulle passere den snevorne Trætrappe, og prøve forsigtig med sin Stof de let sammensøiede steile og skrøbelige Trin, som han følte en velgrundet Betænkelighed ved at betro sin vigtige og tungfældige Person til. Dog — „Nød bryder alle Love“, og, efterat hans Døttres lette Stikkelser havde naaet fast Grund hiinsides den knagende Trappe, saa fulgte han langsomt, men med sikre Skridt deres Exempel, i det han forlod sig paa, at Tjenerne, der dannede Bagtroppen, i paakommende Tilfælde vilde afværge enhver Fare.

Samtidig med denne prosaiske Scene havde Dolores fordybet sig i Betragtningen af de fjernere Omgivelser; og hendes

Blik havde just fæstet sig paa det lille Balfartscapel, der ligesom kronede den øverste Tinde af den ligeoverfor hende brat opstigende Fjeldvæg, da Frederik pludselig rev hende ud af hendes poetiske Drømmerier med de Ord: „De kan dog umulig, bedste Dolores, vandre ganske alene om paa dette fremmede Sted!“

„Hvorfor ikke? Jeg har nøie indpræntet mig Beliggenheden, og vil let finde mig tilrette med Alt!“

„Vil De dog ikke tillade mig at ledsage Dem?“ Dolores rødmede, og sagde, idet hun ganske trofhyldigt saae paa ham: „Det vilde forstyrre mig, kjære Frederik!“

„Saa vil jeg dog ibetmindste følge Dem i Afstand,“ svarede han i en noget ømfindtlig Tone. „Dene Trøst vil De dog ikke misunde mig?“

„Jeg beber Dem, kjæreste Frederik,“ sagde hun efter et Dieblis Betænkning, „lad mig hellere gaae alene! der kan ikke tilstøde mig Noget. See der!“ raabte hun livlig og pegede paa en lille Flok Savoharber, der just, idet hun talte, kom tilsynne. De had under deres Vandring Rosenkrandsen, og anmeldte sig dermed som Balfartsfæller fra det tilgrændsende Savoyen, hvorfra de havde foretaget en møjsommelig Bjergvandring, for at besøge hiint ved fromme Grindringer helligede og til stille Andagt indviede Sted. „See, disse Pilgrimme have samme Maal som jeg! Jeg vil gjøre dem Selskab, og De kan da være ganske rolig for mig!“

„Hvorledes, Dolores,“ sagde han næsten fornærmet, „disse vildtfremmede Mennesker? Dem vil De slutte Dem til? Og mig, deres nærmeste Slægtning bortviser De som en besværlig Person fra Deres Nærhed?“

„Kjæreste Fætter,“ svarede hun smilende. „De forstaaer mig virkelig slet ikke. Disse ere jo paa en vis Maade mine nærmeste Slægtninge, thi de ere forenede med mig ved den samme Tro og Kjærlighed, og deres Hjerte fører dem den samme Vej og mod det samme Maal, som mit Hjertes Evang drager mig til at søge. Tag mig det derfor ikke ilde op, kjære Frederik! Og nu min oprigtigste Tak for Deres gode Villie! Vi sees jo snart igjen. Hils Onkel, Editha og Florence!“ Dolores hastede nu

bort fra Perronen, og Frederik saae hende med lette Skridt at nærme sig Valfartsselskabet, og kort derefter befandt hun sig midt iblandt dem og i fortrolig Samtale med dem. Frederik vedblev at see efter hende, indtil hun forsvandt for hans Blik. Et Suk undslap ham, idet han steeg ned ad Skrænten for at slutte sig til de Andre, hvem han fandt optagne af en ivrig Deliberation om Muligheden af en Erstatning for den her uopnaaelige Dinner.

Vi vilde benytte dette Dieblif, medens Dolores befinder sig paa Vandringen op ad den steile Korsvei, og Sir William — som Surrogat for den ellers uundværlige Roastbeef — bestiller syv Portioner Kaffe og fjorten Cotteletter (thi han har Medlidenshed med hele sit Selskab) — til at meddele en kort Beretning om de heromtalte Personers Familieforhold.

Tyve Aar tidligere var Mr. Richard R., en yngre Broder til Sir William, kommen til Andalusjens skønne Kyst, hvor han lærte at kjende og elste Donna Inez, en af denne herlige Provindses yndefuldeste Døttre. Videnskaben havde her ogsaa hos hende seiret over Betænelighederne ved Confessionsforfjællen, og de Elskende vare snart forenede ved Egteskabets Baand. Men, efterat denne saa hurtig knyttede Forbindelse var bleven velsignet med en Datter, havde Donna Inez med den Iver, der aldrig fornægter sig selv hos den spanske Kvinde, ubvirket, at hendes Barn ved Daaben blev optaget i den katolske Kirkes Skjød, og erholdt det Løfte af hendes Gemal, at han vilde sørge for, at det blev opdraget og stedse bevaret i denne Tro. Inez var nemlig kommen til en klar Erkjendelse af, at denne Tro er det Æneste i Verden, som letter det mulige Forliis af al jordisk Sykke, der kun alt for meget fængsler Sjælen til denne Verden; thi det Dieblif, i hvilket Barnet opvaagne til Livet, blev Moderens Dødsstund.

I en Alder af 18 Aar at stilles fra Egtfælle og Barn falbt Inez tilviise tungt; men Maria, den smertefulde Moder, hjalp hende til at overvinde Alt, hvad der endnu var tilbage i

hendes Hjerte af jordist Sands og kjædelig Vedhængenhed ved det nærværende Liv. Inez havde altid haft en særdeles Andagt til den jomfruelige Moder, hvis Hjerte Sværdet gjennemborede, og Hun stod derfor nu ved hendes Side med sin mægtige, alle Livets og Dødens Forsærdelser beseirende Trøst. Efter den døende Moders Dødsblest blev Barnet kaldet Maria Dolores, og dets jordiste Moders sidste Bønner anbefalede det til den smertefulde himmelske Moders naadefulde Førelse.

Den trøstesløse Egtefælle, hvem denne overjordiske Styrkelse fattedes, overlevede kun faa Aar sin Hustru. Men han opfyldte trolig sit Løfte, idet han anbetroede den lille Maria Dolores' Opdragelse til Klostersøstre i Sevilla. Disse tjærlige Søstre erstattede den lille Dolores Forældre og Slægtninge; thi i Spanien stod hun, efter at have fyldt sit 16 Aar, ganske ene.

Her var hun allerede i Begreb med at tiltræde sit Noviciat i det samme Kloster, som havde været hendes Hjem og Fædrenehuus, da hendes nærmeste Beslægtede, hendes Faders ældste Broder, Sir William, ganske uventet ankom fra England. Hun havde nemlig, ihvorvel han var hende ganske fremmed, skriftlig meddeelt ham, som hendes Faders nærmeste Paarørende, Underretning om det afgjørende Skridt, hun stod i Begreb med at gjøre. Men den blotte Tanke, at hans Broderdatter skulde blive Nonne, havde bragt Englænderens phlegmatiske Natur i et saadant Oprør, at han pludselig glemte sin Corpulence, overvandt sin Hang til Magelighed, og ufortøvet foretog sig den lange Sørejse til Spanien. Han ankom til Sevilla faa Dage før den for Dolores afgjørende Time, og stod med Et ligeoverfor den bestyrkede Niece. Overrasket af den rørende Barnlighed i dennes hele Holdning, forlangte Sir William, der hidtil ikke syntes at have bekhvret sig meget for sin afbøde Broders stakkels Barn, nu med den hele for en Brit eienommelige, ingensomhelst Modsigelse taalende Ubøielighed, strax at tage sin Broderdatter med sig til England, som hans to et Par Aar ældre Døttres Selskabsføster.

Klosterets Priorinde fandt det rigtigt, at Dolores føiede sig efter sin eneste Slægtnings Willie. Hun forlangte kun, at

denne skulde give de bestemteste Forsikringer for, at Dolores skulde have fuld Frihed for sin h. Troes Udøvelse, og at hendes religiøse Øvelser ikke i nogen Henseende skulde hindres. Sir W. lovede Alt hvad man forlangte, for saa hurtigt som muligt at kunne reise hjem, ledsaget af sin Niece. For det skjønne og interessante spanske Land følte han ingen videre Deeltagelse, og var kun betænkt paa, ikke at forsømme den næste Skibsleilighed.

Saaledes stiltes da den stakkels Dolores under tusinde Taarer fra sit Hjem, fra sin Ungdoms troe Pleierinder og sit tidligste Livs ledsagerinder, for at betræde et fremmed Land, hvor hendes Fædrelands herlige Sol, saavel den aandelige, nemlig den katholske Troes, som den Sol, der paa Spaniens stedske blaa Himmel ogsaa pphvisst saa herlig udbreder Lys og Varme, skulde fordunkles af Englands bestandig tjøsende Taageskyer. Den nye Familie var hende ganske fremmed, eftersom den jo ikke deelte hendes hl. Tro, og ikke forstod hendes hjemlige Skikke. Dolores tiltraadte den tunge Reise med en Medalje af den smertefulde Moder paa Brystet, og succede uafsladelig under Paakaldelse af sin hellige Patronindes moderlige Beskyttelse.

Et Aar senere finde vi Dolores i Selskab med den Familie, hvoraf hun nu var bleven Medlem, paa en Reise i Schweiz, og vi ile, efter disse korte Bemærkninger om hendes Familieforhold, tilbage til St. Maurice.

(Fortsættelse.)

Airtelige Efterretninger.

Rom. Indbydelse til alle den katholske Verdens Biskopper. I en Skrivelse af 8. Decbr. indbyder Cardinal-Præfecten for den til Ordningen af Concilieanliggende bestiftede Congregation i den h. Faders Navn alle den katholske Christenheds Biskopper til at komme til Rom for den 29. Juni 1867 at overvære den 1800-aarige Sæcularfest for den h. Petrus' Martyrdom og bivaane forskellige Saliges Canonisation.

Den h. Fader kundgør i denne Skrivelse sin ovenfor

omtalte dobbelte Hensigt, under den Forudsætning og i det Haab til den almægtige Gud, at Han vil forhindre Udbruddet af den Storm, som truer Kirkens Fred. Efterat de salige Martyrer o. A., hvis Navne ved denne Leilighed skulde „indskrives i de Helliges Bog“, og som herefter skulde offentlig æres som Kirkens Helgener — deriblandt Martyren Josaphat, ruthe-nisk Erkebiskop af Polocst i Hvide-Rusland, og de ni Martyrer af Gorkum i Holland — alle ere nævuede (ialt 13 Mænd og to Qvinder), udtaler den h. Fader det Ønske, at Biskopperne, saafremt ikke Hensyn til de dem betroede Menigheders Velfærd skulde forbyde dem det, betimelig ville begive sig til den evige Stad, for at bivaane de heromtalte Høitideligheder, saavel som de forudgaaende Consistorier. „Det vil være den h. Fader en stor Glæde at see sine Brødre, saaledes samlede paa eet Sted, i Forening opsende deres Bønner til Himlens alleredede forklarede Beboere, paa det at disse Hellige, rørte ved deres Bønner, under den hyderlige Nød, som nu truer baade verdslige og hellige Anliggender, maatte anraabe Gud, og af Hans Godhed opnaae Seir over Tjenden, og den evige Fred for den stridende Kirke.“ Det tilkjendegives derefter Biskopperne, at den h. Fader vil betragte deres Nærværelse i Rom ved denne Leilighed som en Fjlbdestgjørelse af den af Pave Sixtus V. i Bullen „Romanus Pontifex“ givne Forfrøst om at besøge „Sacra Apostolorum Limina“. „Har det nogensinde,“ hedder det herom, „været i sin Orden at komme hertil, for som Theodoretus udtrykte sig, ved at ære Petrus' og Paulus' Grave, at feire de Apostelskyfters Ihufommelse, som ere den guddommelige Sandheds Fædre og Mestere, og fra hvem det alle Menneskesjæle opløsende Lys udsfrømmer i Verden, sag er dette ganske særdeles Tilfældet i det nærværende Dieblif, hvor man feirer en Fæst, hvilken, som St. Leo den Store siger, fortjener at feires med Urefrygt over hele Jordens Kreds, men dog med en ganske særegen Andagt og Glæde høitideligholdes i Rom; thi paa det Sted, som er forherliget ved deres Død, der føler man den fulde Glæde ved at ihufomme dem paa den Dag, da de vandt Martyriets ufor-gængelige Seirskrone“.

Østerrig. For nærværende Tid, da den indbyrdes Uenighed imellem de forskjællige Folkstammer, der tilsammen udgjøre den østerrigste Kaiserstat, aabenbarer en indre Svagthed, der truer dette gamle Monarki med Oplosion, paatrænger det Spørgsmaal sig uvilkaarligt, hvori Østerrigs Svagthed egentlig har sin Grund? Den moderne liberale Politiks Ordspørere have her det Svar paa rede Haand, at en saadan Stat, der er sammensat af saa mange ueensartede Bestanddele, nødvendig i Kraft af „Nationalitetsprincippet“, som disse samme

Politikere opstille som den højeste Norm for Ordningen af alt statsretligt Mellembværende — maa falde fra hverandre og give Blads for nye politiske Former. Man vil med andre Ord gjøre den Egoisme, som i det Smaa forgifter Individernes Samliv, til det højeste Princip for Udviklingen af de store politiske og sociale Forhold. Skulde denne Grundsætning nemlig for Østerrigs Bedkommende consequent gennemføres, da vilde dette gamle Monarki — hvis Herskere ere de eneste i Europa, der igjennem Aarhundreder have været i Besiddelse af en historisk afhjernet Ret til at kalde sig Kaisere — opløse sig i c. 16 forskjellige Smaariger, og det samme vilde meer eller mindre blive Tilfældet med mange andre Stater!

Ligeoverfor denne forrykte Doctrin, der i den „moderne Civilisations“ Navn vil føre den ved Christendom men virkelig civiliserede europæiske Folkeverden tilbage til det Barbari, hvorunder de stridige Folkeaaender forstumt tunlede sig fjendtligt mellem hverandre, er det interessant, i et nordamericaansk Blad („Baltimor. kath. Volksztg.“) at see en ædruelig og uhildet Besvarelse af hiint Spørgsmaal med Hensyn til Østerrig, hvis Forsatningskamp ogsaa har tilbraget sig Americanernes Opmærksomhed. Bladet imødegaaer vel nærmest den østerrigske radicale, af Jøder og Frimurere ledede, Presses Beskyldning, at det er „Katholicismen, der er Skyld i de Ulykker, der true baade Østerrig og enhver anden Stat, som holder fast ved den, med Undergang“ (!), hvilken Paastand disse superkloge Repræsentanter for den offentlige Mening begrunde ved at henvise til Spanien, Mexico og Sydamerika; men de mene dog, at ingen Stat har i den nyere Tid bødet saa forfærdeligt for, at den tilsteder den „aumassende og altformørkende og undertrykkende klericale Aand“ en utilbørlig stor Indflydelse paa sin indre Tilværelse, som Østerrig. Men man vil af Yttringerne om den revolutionære Lands Virkninger snart see, at det americaniske Blads Betragtning af dette Forhold ikke mindre rammer Nutidens falske „Nationalitets-Sværmeri“. Forsfatteren erklærer nemlig hiin Paastand for den groveste Forgribelse paa den historiske Sandhed, og fremhæver, at baade Østerrig og hine andre Lande have haft deres Glandsperioder i Tider, da Katholicismen udelukkende gjorde sin Magt og sin Indflydelse gjældende i deres Befolknings saavel offentlige som private Liv. Det var først, da Revolutionen og Bantroen fandt Indgang i dem, at deres politiske Livskraft lammedes, og deres Magt blev brudt baade i Henseende til deres indre og ydre Liv. Efter denne Tid seer man nemlig den gamle, i den katholske Livsbetragtning grundede Ærlighed og Trostab at blive afløst af en usædelig Charakterløshed og en hoffærdig Gemeenhed og Underfundighed, ligeoverfor hvilken

Ærligheden altid trækker det korteste Strå. „Man venter nu,“ tilføjer Forf., „den østerrigste Kaiserstats Redning af en stor Kirkeplyndring, omendstjøndt alle Landes Historie beviser, at det netop er Statsmagtens Kirkeran, der til Overmaal har bragt Forbandelse over Nationerne. I Østerrig vilde det ikke see saa jammerfuldt ud, og den offentlige Mening ikke være i Fortvielse, dersom Staten ikke var undermineret af de revolutionære Muldvarper, og hvis den dominerende Bodepresse ikke aldeles havde forgiftet hele den offentlige Mening. Østerrig er kun i samme Grad blevet svagt og kraftløst, som det op-hørte at være en katholsk Magt.“ Til disse Ytringer skulle vi endnu blot knytte den Bemærkning, at, naar den radicale og kirkefjendtlige Presse i alle Lande i de sidste Aar har behaget sig i at tillægge Concordatet af 18. August 1855 Skylden for alle Østerrigs Ulykker, da er denne Taktik i bedste Overensstemmelse med Partiets Formaal i det Hele og Store. I det Concordatet nemlig for Østerrigs Vedkommende har gjort Ende paa det ulykkelige Misforhold imellem Kirken og Staten, som siden Joseph II.'s Tid har havt den fordærveligste Ind-skyldelse paa det østerrigste Folks religiøse Tilstand, har det med det Samme berøvet Katholicismens og Pavedømmets Tjender et værdifuldt Vaaben mod selve den katholske Kirke. Derfor tale de radicale „Fremskridtsmænd“ haanligt og ærger- ligt om „Concordats-Østerrig“!

Men, naar denne americanste Udtalelse paaviser det Antet-sigende og Falske i hine Radicalismens mod Katholicismen rettede Beskyldninger, da er det klart, at den hermed indirecte, men træffende betegner den revolutionære Lands nyeste Frugt det saakaldte „Nationalitetsprincip“ som anticristeligt.

Berlin. En skarpsindig Betragtning af Eiendomme- lighederne ved den katholske og protestantiske Mis- sionsvirksomhed. Man hører af og til fra protestantisk Side den Tilstaaelse, at deres Missioner blandt Hedningerne, uagtet de store Bekostninger og mægtige Hjælpelider, langtfra ikke opnaae Resultater, der taale nogen Sammenligning med de katholske. Det er saaledes nylig blevet udtalt (af Prof. De- lisch i Erlangen), at det Gebet, som den protestantiske Mission — endog betragtet i videste Omraade — hidtil har erobret i Ostindien, er høist ubetydeligt i Sammenligning med den romersk-katholske Kirkes Omraade i denne Deel af Verden, og det tilkrods for de enorme Understøttelser, som fra den engelske Regjeringes Side tilflyde det protestantiske Missions- væsen i Indien. Denne aabenhjertige Tilstaaelse foranledigede den berlinste Generalsuperintendent Hoffmann til at anstrænge sin Skarpsindighed, for at udfinde en antagelig Forklaringsgrund

for denne ligesaa unægtelige som ubehagelige Kjendsgjerning. Det er jo nemlig tilstrækkeligt bekendt, hvor høit man i den protestantiske Verden statter aandrige Opdagelser og skarpsindig Opfindsomhed i enhver Retning, men dog især, hvor det gjælder om at affærdige Indsigelser og afvæbne en nærgaaende Kritik netop paa dette Punkt. Det gjælder da blot om at udfinde Noget, eller finde paa Noget, som ved Hjælp af en eller anden Phrase, man er saa heldig at opdrive, faaer Skinnet af at være fremgaaet af dybsindige Reflexioner over Historiens og Menneskeaaendens Dybheder! Dermed er Sagen klarét, og den skarpsindige Opfindsomhed eller opfindsomme Skarpsindighed er sikker paa at blive belønnet med den ærede Samtids Bisald, i samme Grad som Opfindelsen vel ved første Diekast synes paradox, men dens Begrundelse maa anerkjendes for at være original og aandrig! Saaledes kom da den nysnævnte Superintendent til at udtale det dybsindige Resultat af sin Philosophi over Missions-Historien, at „det synes, som om den katholske Kirke paa det nuværende Missionsgebet, ligesom i Europas tidligere Historie, har den Bestemmelse, ved dens eiendommelige faste Organisation og dens brændende Omvendelsesiver at bryde de raae Nationers Modstand mod Evangeliet, og bane Veien for Forkyndelsen af det rene Guds Ord (!)“. Saaledes veed man at trøste sig over de mislykkede Forsøg paa at concurrere med Katholicismen paa de Enemærker, hvor den nu, som fordom, er istand til at bevise, at dens Arbeide aldrig bliver uden Frugt, medens der foreligger de meest slaaende Beviser for Protestantismens Afsmagt ligeoverfor Hedenstabet. Hvori dette ligger, derom kunde der være meget at sige, som vi dog her ikke nærmere skulle inblade os paa. Vi indskrænke os for Diebliffet blot til at nedlægge den bestemteste Protest mod en saa Løgnagtig Sophisme, som den ovenfor omtalte, der har til Hensigt at berolige dem, paa hvem den nærmeste og naturligste Slutning, der er givet med hin Sammenligning, maatte gjøre Indtryk. Det er nemlig af Vigtighed for Vedkommende, at det store protestantiske Publicum, der lever i den gode Tro, at dets Bidrag til Missionens Fremme bære gode Renter for Tid og Evighed, vænner sig til, hvis det i denne Henseende skulde føle sig anfægtet af Tvivl, at slaae sig til No med „at vie taalmodig“ paa den Stund, da „Døren bliver aabnet“, som man pleier at kalde det! Den katholske Kirkes Missionærer skulle saaledes udføre det første grove Arbeide! Naar da Afgudsdyrkelsen er overvundet, da skal den katholske Religion som et Overgangsstadium „bane Veien for den rene Lære!“ Man vil altsaa -- tiltrods for alle Kjendsgjerninger, der raabe vækkende og advarende op mod al den Forkeerthed og aandelige Unatur, der omtaager Bliffet og tilhyster Sandheden

— ret forhærde i sig uforbederlig Egnagtighed, og vedblive med at haabe og vente, om dette Haab end trækker sig ud i det Uendelige. Dette kalder man hykkelfst: „at haabe med Haab mod Haab!“ Det forholder sig hermed ligesom med de drømmende phantastiske Forventninger om Kirkens Aabenbarelse i dens rette og egenlige Skikke — „Fremtidskirken“, den sidste eller fuldenbte Kirke! Thi det gjælder jo kun om at finde Midler til at befinde sig nogenlunde aandelig vel, saalænge man skal være her i Verden, til at berolige Samvittigheden, og fjerne alle ubehagelige Indtryk, ved at drive Gjak med sig selv og med — den evige Sandhed! Vi skulle endnu blot tilføie, at den heromtalte Recept paa en svøbnadsfende Modgift mod Fortvivlelse tillige indeholder det velbekendte og stærkt forbrugte Ingredients, nemlig Henviisningen til det Trylleri, som den katholske Kirke skal udøve ved den „cærimonielle Pomp“, hvorved dens Cultus formeentlig fængsler de „sandselige Hedninger“. Vi skulle ikke opholde os videre ved dette trivielle Nonsens, men her lade det beroe med en Henviisning til de verdensbetjendte Facta, hvorpaa nylig et americanst Blad ved lignende Ytringer har fundet sig foranlediget til at anføre forskjellige slaaende Exempler, netop hentede fra den meest storartede Missionsvirksomhed i Ostindien, China og Japan. Kun den tykkeste forsættelige Uvidenhed og letfindigste Ondskabssuldhed kan gjentage hin dumme Usandhed, saasom de katholske Missionærers Armod overalt er blevet til et Ordsprog!

Asien. En Tilstaaelse. Det protestantiske Missionsblad „Baseler Volksbote“ skriver: „Det Slag, som har truffet den katholske Mission paa Korea, er i sig selv kun af ringe Betydning i Sammenligning med de Seire, hvilke denne Mission har tilkæmpet sig i det egenlige Chinesiske Rige. Det fortjener navnlig at bemærkes, at den 1. Mai s. A. lagdes Grundstenen til en romerst-katholsk Kathedrale i Peking. Det vil blive en Bygning af mægtigt Omfang, 300 Fod lang og 150 Fod bred. Allerede dens Beliggenhed er særdeles heldig, nemlig paa et høitliggende Strøg i den nordlige Deel af Staden, i hvilken ogsaa det kaiserlige Slot ligger. Taarnet vil hæve sig høit over Stadens høieste Paladser og øvrige Pragtbygninger. Katholikernes Antal i Hovedstaden synes saaledes at maatte regnes efter Tusinder, og over hele Riget vil det sandsynligviis kunne anslaaes til en Million. Overalt udvikle de romerst-katholske Missionærer en omfattende Virksomhed, og vise under deres hele Gjerning en stor Iver og en mægtig Daadskraft.

Nordamerica. Den 15. Novbr. foretog Erkebiskop Purcell af Cincinnati Consecrationen af Trappisternes nye pragt-

fulde Kirke i Gethsemane (i Staten Kentucky). Kirken er bygget i gothisk Stil og i Korsform og er 210 Fod lang. Under den nysnævnte Høitidelighed prædicatede Erkebiskop Spalding af Baltimore, og Proviindialer baade af Dominicaner- og Jesuiterordenen vare nærværende. I Aaret 1848 udvandrede 40 Trappister fra Belgien, og nedsatte sig i Kentucky i Nærheden af Louisville. For nærværende Tid tæller Conventet 60 Medlemmer. De have erhvervet sig et Jordareal paa over 1600 Acres, og ved deres Hænders Arbeide omstabt denne Orken til et hjudigt Opholdsted. De have dernæst grundet 2 Friskoler og to af deres Præster ere Sjælesørgere for to forskjellige Menigheder. Disse Munkke glæde sig ved at nyde en udbredt Anerkjendelse og en overordenlig Agtelse og Kjærlighed hos alle Omegnens Beboere.

Til Ansgarinsforeningens Medlemmer!

Søndagen d. 3. Februar Efterm. Kl. 6 afholdes Foreningens Generalforsamling i „den katolske Casino-Klubs“ Locale, Admiralgade 12, 1. Sal.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 3. Februar.** 4. Søndag efter Epiphani. Kyndelmisje eller Mariæ Kendselse. (Sct. Ansgar's Fests fejres 4de Fredag efter Paaske.) Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 9¹/₄ Psyevielse, Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt — 4. M. Andreas Corfini, Bisk. 5. Ti. Agatha, Jomfru og Mart. 6. D. Hyacintha, Jfr. 7. Ed. Romualdus, Ordensstifter. 8. F. Johannes af Matha, Ordensstifter. 9. L. Blasius, Biskop og Mart. Den vanlige Blasius-Besigtigelse meddeles efter enhver h. Messe Kl. 6, 7 og 8¹/₄.
- Søndagen d. 10. Februar.** 5. Søndag efter Epiphani. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 11. M. Polykarp, Biskop og Mart. 12. Ti. Scholastika, Jfr. 13. D. Katharina af Ricci, Jfr. 14. Ed. Titus, Biskop. 15. F. Joseph af Leonissa, Bisk. 16. L. De japanesiske Mart. Paulus, Johannes og Jacobus (af Jesu Selskab).
- Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Loverdagasten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Toldbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende indtages i Kjøbenhavn hos Bladets Sovevcommissionar, Fr. Grosierer C. B. Lohrer, Gøtthersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postkontoret. Prisen er 3 Mt. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 k.

Kjøbenhavn.

E. Triers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 4.

Søndagen den 17de Februar.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Kirkelige Efterretninger: Fredericia. — Rusland. — England. — Posen. — Østerrig. Nordamerica.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

Dolores havde altsaa sluttet sig til det lille Selskab af Pilgrime fra Savoyen, og i Forening med dem bedende tilbage-
lagt Korsveien, der snøede sig langs op ad den steile Klippevæg.
Øverst oppe laae det lille „Vor kjære Frue“ indviiede Naadecapel
indhugget i Klippen. Hvor mangt et Hjerte havde ikke der
bedende og med tillidsfuldt Haab aabenbaret den naaderige
Moder sin Kummer, og udøst sin Sjæls inderligste Længsler og
Savn for de Christnes trofaste altid trøstende Hjælperinde!
Hvor mangen en Naade var der allerede nedbetet!

Lidt borte fra den lille Kirke staaer den Grotte, hvor i
forrige Tider en from Eneboer Dag og Nat betjente Capellet
i den himmelske Moders Tjeneste. Den er siden sunken ned i
Livets Prosa, og bleven Bolig for en Vægter og lønnet Tjener
ved den lille Kirke.

Dog Tiden var Dolores knapt tilmaalt, dersom hun i
disse faa Timer ogsaa vilde besøge den h. Mauritius' Capel.
Hun tog derfor en hjertelig Afked med Deeltagerne i hendes
Andagt til den guddommelige Naades underfulde Moder, og

steeg ned ad Terrasserne, for hiinsides Augustinerklosteret at begive sig til Mauritiuscapellet.

Dette ligger tæt ved Bredden af Rhone. En grøntbevoget Plads er dets nærmeste Omgivelse; længere borte seer man overalt løsrøvede Klippestykker og Viinranke imellem hverandre. Det Hele var for Dolores en indviet Jordbund, der var helliget ved saa mange heltemodige Martyrers Død. Dyb Stilhed og Ensomhed hvilede over hele Pladsen. Hun knælede uvilkaarligt ned paa denne engang af Blod vædede Jordbund, og paakalbede disse talrige Helgeners Forbøn. Hun havde haabet at finde Capellet aabent, da Kirkerne i de katholske Cantoner i Schweitz, som Stik er overalt i katholske Lande, til enhver Tid pleie at staae aabne for den Bedende. Her havde hun imidlertid den smertelige Overraskelse at finde Døren lukket, og maatte altsaa, ligesom i det protestantiske Norden, begjære Nøglen hos den i Nærheden boende Kirkebetjent. Dog, et Barn, som gjættede hendes Hensigt, udførte denne Tjeneste for hende, og det var hende en kjær Overraskelse, i det Dieblit, da Døren aabnedes, istedetfor en Andagten forstyrrende Kirkebetjent at træffe en venlig Søster i Franciscanerinderens hjære Dragt. I den Ynde, hvormed baade Alteret og alt Andet her var smykket, erkjendte hun strax de fromme Nonners omhyggeligt fredende og pleiende Haand.

Det var just Dagen efter Mariæ Himmelfart. Til Ære for Somfruernes Dronning og den hellige Kjærligheds Moder var hele Bæggen bag ved bedækket med hvide Lilier og Roser i en saa tæt Fylde, at det saae ud som et Teppe af Blomster. Bouquetter af hvide Roser prydede selve Alteret og Uhestagerne, saa Alt i Forening frembragte det meest velgjørende Indtryk.

Ligeover Indgangen seer man dette Steds kostbare Reliquie. Den Steen, paa hvilken den h. Mauritius modtog Dødsbugget, og som overstrømmedes af hans Blod, hænger i svære Rjæder over Døren; det er en lang og bred Steenplade af samme Substant som Egnens Klippefene. De Andægtige, som besøge dette Sted, have rigtignok allerede bidraget en Deel til at formindste denne mærkelige Reliquie; thi enhver Besøgende

stattede sig lykkelig ved at komme i Besiddelse af et om end nok saa ringe Brudstykke af denne Steen. Opbygget og inderlig vederkvæget ved sit Ophold i dette yndige Capel fulgte Dolores med sand Glæde Søster Crescentias venlige Indbydelse til ogsaa at gjæste det lille Huus, hvori Søstrene her havde fundet et Hjem.

Siin lille, dengang endnu ganske unge Coloni af Franciscanerinder i St. Maurice, er en Filialanstalt af hiint anseelige Moderhuus i Thonon ved Genfersøen, der har en fattig Pige fra Thonon at takke for sin Tilblivelse. Thi hun, der ikke havde nogen anden Besiddelse i denne Verden, end den inderligste Kjærligheds Nidkjærhed for den Herres Ære, som throner i Tabernaklet, hun gjennemvandrede under store Besværligheder sit Fædreland og samlede saa utrættelig Almisser for sit Forehavende, at hun dermed kunde grunde et første Huus, hvori hun kunde forene sig med ligesindede Heltinder i Selsfornægtelse og Kjærlighed. Dette Huus blev snart en sand Velgjerning for hele Omegnen. Thi disse Søstre gik, efter den h. Franciscus af Assis's Exempel, allevegne omkring for at tilskynde de Velhavende til den Barmhjertighed, der udjevner den for ethvert kjærligt og sølende Menneſte haarde Forstjæl imellem Rige og Fattige. Alt hvad de sammenbetelede bragte de som opoffrende Mødre allevegne omkring til deres Børn, Omegnens Syge og Nødlidende. Og disse lærte derved den Betsignelse at kjende, der ligger i, at Velgjørere ikke blot offere en Gave, men bringe deres egne Personer som Offer, der ere Ham velbehagelige, som har bragt Sig selv som Offer for alle Fattige og Lidende. Disse Søstre opdrage desuden med stor Omhu fattige og forældreløse Børn i deres Huus, og undervise dem tilligemed alle Omegnens fattige Børn, som talvigt og frivilligt indfinde sig for at oplæres i Elementarkundskaber og Haandarbeide.

Huset selv var lidet, og havde kun nogle ganske saa temmelig smaa Værelser. Alt maatte vedligeholdes ved Almisser, som de samlede i en Omegn, der selv var saa fattig. Dolores var saa lykkelig at kunne gjøre den værdige Forstanderinde en stor Glæde med at skjænke hende et Guldstykke, og hun modtog tak-

nemmelig til Gjengjæld en lille Medaille med den h. Mauritius' Billede til Erindring om hendes Besøg.

Tiden var imidlertid kommen, da hun maatte tænke paa at vende tilbage til Banegaarden. Thi hendes Familie kunde ethvert Dieblif vende hjem fra sin Udflugt, og de havde bestemt endnu samme Dag med det sidst afgaaende Tog at naae Montigny, for den følgende Dag paa Muulbhr at tilbagelægge Bjergreisen over Tête noire til det høitpriste Chamouny.

Paa Tilbageveien saae Dolores til sin Forundring den gode Frederik staae ganske alene ligeoverfor det lille Kloster, lænet til en Klippeblok med Armene overkors, og hensunken i dybe Tanker.

Saa snart han blev Dolores vaer, gif han hende imøde. „Hvorledes Frederik,“ vare hendes første Ord, „er Onkel allerede kommen tilbage? Man har dog aldrig ventet paa mig? Have de alle befundet sig vel paa Udflugten?“

„Nei, Dolores! Papa er endnu ikke kommen tilbage; og hvorledes de Andre have tilbragt Tiden, veed jeg ikke; men mig er Tiden faldet meget lang, efterat De var forsvunden fra mine Dine, der ufravendt fulgte Dem i det Fjerne. Jeg har længe ventet paa, at De skulde komme tilbage, siden de ikke vilde tillade mig at gaae med Dem.“

„Er det virkelig muligt,“ udraabte hun bestyrtet, „at De slet ikke er gaaet ned til Bad Ravey, men har staaet her og ventet ganske alene? Hvorfor gjorde De dog det, bedste Frederik?“

„Fordi jeg elsker Dem, Dolores,“ sagde han, efter en kort Pause, men i en bestemt Tone.

Dolores blegnede, og vendte sig overrasket og forfærdet bort fra ham. Men han vedblev i samme bestemte, næsten bydende Tone: „Hør mig dog engang, Dolores! De maa i ethvert Tilfælde, allerede førend vi forlod England, have mærket, hvor høit jeg elsker Dem!“ . . .

Dolores der i sin Forbauselse og Overraskelse i det første Dieblif ikke havde været istand til at faae et eneste Ord frem, havde imidlertid fattet sig, og afbrød ham med de Ord: „Men

Frederik, førend De gaaer videre — — huff dog først paa Deres Fader!"

„Min Fader?!" udraabte han heftig, „han maa for mig tænke hvad han vil! Han vil dog i alle Tilfælde sin Søns Lykke; og for mig gives der ingen Lykke, uden ved Deres Side, Dolores! Alle Rigdomme i Verden ere mig ligegyldige uden Dem!"

Taarerne kom ved disse Ord Dolores i Dinene; hun stod ligeoverfor ham med Blikket vendt mod Jorden. Under stor Selvovervindelse og en indre Kamp med sine Følelser sagde hun sagte, men meget bestemt: „Og denne Lykke? — — kjære Frederik — det smerter mig; men jeg formaaer ikke at skjænke Dem den!"

Disse Ord forekom ham, Lykkens forvænte Skjødebarn, at være en uheørt Strengthed. De tilintetgjorde alle hans Ønsker; og han følte en heftig Brede i sit Indre over at see sine Forhaabninger med eet Slag henveiede. „Siden De da saa afgjort og paa eengang," sagde han, „berøver mig al jordisk Lykke, saa sig mig dog idetmindste: Hvad Grund har De egentlig dertil! Siig oprigtigt: Har De intet Hjerte for mig? Eller er det Deres Tro som fordømmer mig?"

„Dersom De i al Holighed vil høre paa mig, Frederik, da ville mine Grunde udentviol blive Dem fuldkommen indlysende!"

„Nu, saa tal, Dolores!" raabte han utaalmodig; „jeg er længselsfuld efter at høre, hvorledes De vil retfærdiggjøre Deres Grusomhed imod mig."

„Vær blot ikke uretfærbig imod mig, kjære Frederik," svarede hun i en blid Tone; „thi det smerter mig i Sandhed meget at maatte bedrøve Dem. For at tale ganske oprigtigt, saa kan jeg ikke engang sige Dem, om jeg havde kunnet gjengjælde deres Kjærlighed, hvis De havde bekendt Dem til min Tro. Thi, saaledes som vi staae ligeoverfor hverandre — adskilte i det, som efter min Mening er det Høieste i Livet — har endog den blotte Tanke om en saadan Mulighed hidtil været mig ganske fremmed. Dog" — tilføiede hun som ved

sig selv, idet hun et Dieblig betænkte sig — „af den Kamp, som dette haarde Ord, som De kalder det, koster mig, mærker jeg tydelig, at mit Hjerte vilde tale for Dem, der som jeg turde tillade det at tale.“

Denne sidste Yttring forsonede nogenlunde Frederiks Uvillie over hendes foregaaende Ord, og han vilde lige afbryde Dolores med et lidenskabeligt Udbrud, da hun gav ham et Bink om at tie, hvorpaa hun mindre bevæget vedblev: „Da min Samvittighed fordømmer det som en syndig Handling, at love en Mand Hybdighed og Underdanighed, naar jeg ikke kan erkjende hans Religion for at være den rette, og altsaa maa antage, at han i sit Forhold til Livets høieste og helligste Interesser ledes af Principer, der beroe paa vildfarende Anskuelse om Kirken og hvad der hører til det kirkelige Liv — saa vilde jeg jo med klar Bevidsthed udsætte min hellige Tro for de uberegneligste Anfægtelser, dersom jeg vilde love en Protestant Trostaa og Hengivelse.“

„Men Dolores,“ afbrød han hende, ude af Stand til længere at tie, „De kan dog aldrig tvivle om, at jeg ingeninde vilde hindre Dem i den frieste Udøvelse af Deres Religion. Jeg giver Dem mit Ord paa, at De aldrig nogeninde skulde komme til at savne enten Deres Kirke eller Deres Præster!“

„Ja, — men dette vilde dog ikke ophæve den Betænkelse, min Samvittighed maatte føle ved at ære Dem som en Autoritet, Gud henviser mig til.“

„Men, Dolores, naar det ikke er deres Hjerte, som taler imod mig, hvorledes kan De da have saadanne Samvittighedsfrupler, om De end er haard nok til at forkaeste vor Kirke som ganske fortabt i Vildfarelse, og som en Følge heraf aldrig vil anerkjende mig som en Autoritet i noget som helst Dem berørende religiøst Anliggende. Kan De da ikke nøies med, i enhver anden Henseende at forlade Dem paa mig som en anerkjendt Mand af Ære? Det Mobsatte vilde tilføje min Æresfølelse en dobbelt Krænkelser.“

„Men, Frederik, en Kvinde som jeg, der hele sit tid=

ligere Liv igjennem har været sig bevidst, at hendes h. Kirkes Forrifter ere den eneste Grundvold for al indre Sikkerhed og Tillid: hvorledes skulde hun turde betroe sit Hjerte og sin Samvittighed til hiin Ære, som ikke tager Gud og Hans Bud, men Verden og dens lunefulde Grundsætninger til Rettefnor — hiin Ære, som af Hensyn til vedtagne Standsfordomme bringer dem, der i Verdens Dine ville gjælde for Mænd af Ære, til, f. Ex. i Henseende til Duel, at sætte sig ud over et udtrykkeligt guddommeligt Bud? Hvad Sikkerhed byde disse af Verdens og Tidens omskiftende Luner vilkaarlig dicterede Love for hvad der skal ansees for overeensstemmende med Ærens Forbringere — ligeoverfor Guds og Hans h. Kirkes evige og uforanderlige Love?"

„Hvorledes, Dolores!" raabte han forbauset, „gjælder vort Begreb om Æren saa lidet i Deres Dine?"

„Misforstaa mig heller ikke i dette Punkt, kjære Frederik! Det Capitel, vi her ere komne ind paa, vilde enhver god Søn af den katolske Kirke strax have opfattet paa samme Maade som jeg; men De seer jo nu selv, hvor langt det er fra, at vi kunne komme til Forstaaelse derom. Det Spørgsmaal vi i dette Dieblik forhandle, er en Sag, som jeg under mit Ophold her i England har gjort til Gjenstand for alvorlig Eftertanke; thi der er saa Meget i dette fremmede Lands fornemme Verden, som uafslædig foranlediger Sammenligninger mellem Guds Forbringere og de Krav, som Verdens Skik og Brug gjøre gjældende, og jeg tør sige, at det har paa eengang baade øvet mig i at tænke selvstændigt og i at abstrahere skarpt."

„Jeg beder Dem, Dolores! Saafremt De ikke anseer mig for uværdig dertil — meddeel mig Resultaterne af Deres Reflexioner over et Anliggende, som jeg tillægger den allerstørste Vigtighed. Thi jeg tilstaaer: Intet i Verden, selv ikke min Tro, kunde bringe mig til at sætte mig ud over min personlige Ære, og ligesaa lidet over den Ære, som er uadskillelig fra hele min ydre Stilling i Samsundet."

„At Deres Tro er Dem mindre bhrebar, end min er for

mig, det finder jeg ganske naturligt og begribeligt. Men jeg kan ogsaa fuldkommen godt begribe, at De sætter baade Deres personlige Ære og Deres Stands Ære meget høit. Forstjællen i vore Begreber om dette Punkt angaaer derfor vel nærmest Spørgsmaalet om, hvad der imellem Christne bør gjælde for det Grundlag, der betinger den sande Hæderlighed: hvad der ligesom er Sjælen i det vigtige Phænomen i det sociale Liv, som vi kalde Æren. Jeg for min Deel har fundet, at der i Spørgsmaalet om Ære og Stand nuomstunder finder den samme endeløse Begrebsforvirring Sted, som ved Ordene Frihed og Lykke!"

„Det er netop denne Forstjællighed, som jeg — da nu engang mit Livs Lykke eller Ulykke afhænger af Deres Anskuelser om dette Punkt — gjerne vilde, at De skulde gøre mig ret klar og indlysende. Og, forsaavidt Troesforstjælligheden ogsaa her vil kræve sin Ret, og Deres Tro ogsaa veileder Dem ved Forstaaelsen og Bedømmelsen af saadanne verbdslige Begreber, saa maa De ikke tøve med at gøre et Forsøg paa, om det ikke skulde være muligt at udfinde Noget, der kunde tilveiebringe en Forsoning mellem vore forstjællige Anskuelser.“

„Men, kjære Frederik, De vil dog ikke forlange, at jeg skal tale som en lærd Professor! Jeg kan ikke give Dem andet Beviis for, at mine foregaaende Ytringer ikke fremgik af phantastiske Drømmerier, end at jeg i al Oprigtighed udtaler, hvad en eenfoldig ung Kvinde, veiledet blot af sit naturlige Instinct og fornuftige Skjøn dømmes om de forstjællige Indtryk, som hun med Hensyn til Æren har modtaget i Spanien og England. Jeg veed godt, at det ikke kan være anderledes, end at ethvert Aarhundrede har haft sine eieudommelige Begreber om hvad man kalder Standsære; men efter min Mening er den nærværende Tids Betragtning af dette Punkt i alle Henseender uheldbringende, og navnlig en væsentlig Hindring for Erkjendelsen af hvad der i Sandhed er ærefuldt, og saaledes baade betinger den rette Forestilling om Æren, og fremmer den almindelige Stræben efter at for-

tjene den. Som Katholikinde finder jeg, at Middelalderens Tider, hvilke Protestanterne stedse fremstille som Mørkets uhyggelige Aarhundreder, netop var en Tid, hvor Begreberne om Sædelighed og Ære, og Meningerne om Betydningen af Navn og Stand, i Kraft af de dengang Samfundslivet beherskende kirkelige Grundsætninger, baade udgik fra ædlere Motiver, og afgave bedre Normer for Handlemaaden, end Tilfældet var saavel i den tidligere Hedningeverden, som i den nærværende religionsløse og kirkefjendtlige Slægt."

(Fortsattes.)

Kirkelige Efterretninger.

Fredericia. Ved indeværende Aars Begyndelse blev den ny Skolebygning taget i Brug, hvortil den apostoliske Provicar har bevilget de fornødne Midler. Den katholske Menighed har saaledes nu to særskilte Skoler, en Drengeskole, i hvilken Underviisningen besørges af Hr. Vicar Gormann, og en Pigeskole, der bestyres af Josephs'søstrene. — Sognepræsten, Hr. v. Eusch, har i den senere Tid regelmæssig hver Maaned besøgt Odense for at holde Gudstjeneste for de ikke faa Katholiker, som deels ere bosatte i denne By, deels afspredte omkring i de øvrige Kjøbstæder, og saaledes i tidligere Tider — naar man undtager de Tilfælde, i hvilke den katholske Præst fra Fredericia i en særlig Anledning besøgte en eller anden af disse Byer — maatte foretage en længere Reise forat tilfredsstille deres religiøse Fornødenheder. Omstændighederne have i Løbet af forrige Aar i denne Henseende begunstiget en Forandring til det Bedre, idet Pastor v. Eusch ved velvillig Imødekommen nu, som ovenfor anført, er sat istand til eengang hver Maaned at fejre det h. Messesooffer i denne ældgamle By, der christelig og kirkehistorisk er bleven navnkundig ved Knud den Helliges Martyrium, og hvor den gamle Kirkes ublodige Offer i fordums Tid i over et halvt Aartusinde daglig er frembaaret paa flere end eet Alter.

Enhver, der er tilbøielig til at fordybe sig i historisk-philosophiske Reflexioner, vil, i samme Grad som han er disponeret for melancholske Indtryk — og det er jo ethvert religiøst Wæsen — uvilkaarlig gribes af alt det Tragiske, der over-

vælber Tanken og Følelsen under en saadan reflecteret Sammenstilling af den katholske Fortids og Nutidens hele Skikkelse i religiøs Henseende. Thi Alt har taget en sær Vending her i Landet siden den Tid, da det ny og rene Evangeliums Talsmænd ophidsede Befolkningens Udstød til at sønderlaae og opbrænde den Korsfæstedes virkelige Altene og udfaste det sacramentalt nærværende Gudmenneske af hans vanhelligede Bøliger! Og hvad er der siden foregaaet og hvad udrettet ved alle disse rensede og oprømmede Kirker, der ere bleven ligesaa grundig udluftede, som den Lære der føres i dem er bleven luftig og udtyndet? Hvorledes seer det nu ud med Folkets, den store Mængdes, Religiositet? Synes det ikke, som Mæssen af Folket er bleven saa leed og kjed af hine rensede Kirker, at den længes inderlig efter at see den hele aandelige Bygning, der omfatter og forbinder dem Alle, jo før jo hellere falde sammen? Hvilke Tegn paa Grefrygt for det Hellige bliver man vaer, saavel i det offentlige, som i det private Liv? Vi komme med Hensyn til dette sidste Punkt tilfældigviis til at tænke paa den curious Modsetning mellem den store og stjerne Stiftskirke i Odense, hvis høitstræbende Piller og Buer legitimere dens katholske Herkomst, men hvor man ikke længere bryder sig synderlig om den kristelige Helt, til hvis Ære dette herlige Guds Tempel er bygget, og — den lille, indtil den seneste Tid høit uanselige, katholske Kirke i Fredericia. Denne sidste er nemlig ogsaa opkaldt efter St. Knud, og den lille Menighed, til hvis Lære den er bygget, vilde ansee det for en stor Ære at huse sin Skytspatrons Helgenfrin, fordi den troer paa en virkelig og levende Forbindelse imellem det hiinsidige Kirkesamfunds fuldendte og samlede og det store Kirkelegemes endnu med Tidelighedens Indskrænkninger kæmpende og afspredte Lemmer. Men de jordiske Levninger af hele det fordm katholske Danmarks Skytspatron opbevares unægtelig forsaavidt passende i St. Knuds Kirke i Odense, som Steedet er blevet navnkundigt ved hans Død, og som denne Kirke er bleven opsørt til Forherligelse for den katholske Tro og den katholske Kirke, for hvis Befæstelse og Organisation han offrede sit Liv — forsaavidt i alle Maader passende, men dog, betragtet fra et ideelt Standpunkt, forsaavidt mindre passende, som den Tro, for hvilken den kongelige Helgen offrede sit Liv, er proskriberet fra denne som fra alle andre Kirker i det Land, der fordm betragtede denne kristelige Helt som sin himmelske Ven og Beskytter. Denne Stæbuenes Ironi bliver navnlig ret afstikkende, naar man tænker paa alle de Prædikener, i hvilke Knud den Helliges Tro saavel i alle Danmarks øvrige Kirker, som i selve den Kirke, der hvælver sig over hans Been, i hiint lange Tidrum har været Gjenstand for den bitterste Spot og usømmeligste Forhaanelse. Og dog

— det er ganske utvivlsomt, at den nationale Pietet sætter megen Priis paa Besiddelsen af hine Reliquier, og at den historiske og antiqvariske Sands lægger stor Vægt paa, at de opbevares netop i St. Knuds Kirke i Odense. Men selv fra dette underordnede Standpunkt betragtet, kan man ikke andet end finde en høist besynderlig Modsigelse imellem de fede Ord, hvormed alle store folkelige Minder jævnlig forherliges, og de utilbørlig tarvelige ydre Tegn paa Agtelse for dem, som vi tilsæde os ved denne Leilighed at fremhæve. Knud den Helliges Reliquier opbevares nemlig i en simpel Trækasse, blot forsynet med Glasruder i Laaget, og de kongelige Helgenbeen ligge uordenlig sammensvøbte i en Klub, hvori de præsenteres den der forlanger at see dem! Uden her at anfille nogen Sammenligning med de Marmorarkophager, der omfattede saa mange underordnede nationale Verpintheder's Been, nøies vi med en simpel Appæl til den almindelige Følelse for Sømmelighed og Anstand, ved at henvise til den Omhu og Pietet, hvormed man i vore velordnede Museer opbevarer aldeles verdslige Minder om navnkundige Personligheder. Sa man sammenligne blot de Offere i Henseende til Tid og Bekostning, hvormed man til Videnskabens Fremme omhyggelig opbevarer Been og andre Levninger af ufornuftige Dyr! Vi bede enhver af vore Læsere selv at fortsætte denne i kulturhistorisk og psykologisk Henseende høist interessante og frugtbare Betragtning. Den antager bestandig større Dimensioner!!

Rusland. Den keiserlige Ukas, der erklærer Concordatet tilligemed de øvrige med den h. Stol affluttede Overenskomster for ophævede, er dateret 4. Decbr. Dette Slag mod den katholicke Kirke i Rusland og Polen var, ifølge „Monde“, den sidste Bedrift af Minister Milutin, Chef for den polske Section i Keiserens Cabinet. Den 1. Decbr. fandt nemlig et Ministerraad Sted i Petersborg, i hvilket man raadsløg angaaende de Forholdsregler, der skulde tages mod den katholicke Kirke. Aftenen den 2. Decbr. blev den nysnævnte Minister ramt af et Slagtilfælde — og hans Dage ere talte. Den 4. underskrev Keiser Alexander den foromtalte Ukas!

England. London, 2den Decbr. f. A. Lady Herbert of Lea offentliggjør i engelske Blade et Opraab angaaende Indsamling af Bidrag for Franciscanerne i Jerusalem som Bogtere af den hellige Grav. Som Modtagere af de indkommende Bidrag nævnes foruden denne Dame selv: Erkebiskop Manning; Superior for Dratorianerne i Birmingham, Dr. Newmann; Carlen of Deubigh; Serjeant at law Bellasis; Sir Charles Langdale; Secretair ved Commis-

sionen for Fattigskolerne L. Allies; Marquisen af Londonderry og Marquisen af Bothian. Denne Liste er mærkværdig; thi af de ni Personer af den høiere Klasse, som have undertegnet den, vare for 21 Aar siden de otte endnu Protestanter; kun Ch. Langdale er „født Katholik“. Naturligviis kan man heraf ikke slutte, at otte Niendebete af de engelske Katholiker ere Convertiter; men denne Liste anskueliggjør den ogsaa ellers konstaterede Kjendsgjerning, at en stor Mængde Conversioner have fundet Sted fornemmelig i det engelske Selskabs høiere Classer.

— For ikke længe siden forsamlede sig i London et betydeligt Antal Katholiker, hvoriblandt mange Medlemmer af den katholske Adel, i det Niemed at fremme en forøget Deeltagelse for at tilveiebringe et rigeligere Udbytte af Peterspengen. Forsædet i denne stærkt besøgte Forsamling indtoges af Erkebiskoppen af Westminster, Dr. Manning. I den Tale, han ved denne Velighed holdt, forfulgte han vel ikke den befrygtede Mulighed, at den h. Fader i en nær Fremtid kunde blive nødt til at forlade sin og hele den katholske Christenheds Hovedstad, men han gav i kraftige Ord tillige den faste Tillid et imponerende Udtryk, at Rom aldrig for stedse vilde blive forladt af Kirkens Overhoved. „Naar,” sagde han, „Kirkens selvstændige, uafhængige Ypperstepræst begiver sig bort fra Rom, saa vil han ikke blive kastet ud i den vide Verdens Mørke. 45 Paver ere blevne fordrevne fra Rom, eller have aldrig betraadt den evige Stad. Skulde det Samme skee med den 46de, saa bør dette hverken fremkalde Forbauselse eller Frygt; thi denne Begivenhed vilde fremmane de største Forstyrrelser i ethvert christeligt Land. I ingen christelig, ja i ingen oplyst Stat vil Folket finde sig i en saadan Katastrose. Der vil reise sig en Kamp, og denne Kamp vil have en klart lysende, enhver Tvivl udelukkende Ret for sig; den vil styrkes ved de guddommelige Forjættelser om Seir, ligeoverfor hvilke der ikke kan være Tale om ængstelig Frygt. „Helvedes Porte skulde ikke overvælde den.“ Dette har Han sagt, der ogsaa har sagt: „Mine Ord skulde aldrig forgaae.“

Posen. „Pos. 3tg.“ meddeler, at der paa den første Zuledag blev collecteret for Paven i alle Stadens katholske Kirker. I Domkirken saae man Erkebiskoppen selv, ledsaget af to Cappellaner, gaae omkring imellem Rækkerne af den forsamlede Menneffemængde for at indsamle Folkets Kjærlighedsgaver til den h. Fader. Udbyttet af denne Collect skal have været meget betydeligt.

Osterrig. Cardinal Kaufchers Hyrdebrev. Et i det nysforløbne Aars sidste Dage af Fyrst-Erkebiskoppen af Wien, Cardinal Joseph Othmar Kaufcher, udstedt Hyrdebrev har for nærværende Tid, paa Grund af dets over al Noes ophøiede fortræffelige Indhold, Krav paa en særdeles Opmærksomhed. Det indeholder en udsørlig og udtømmende Betragtning over de indre Aarsager til de Ulykker, som Aaret 1866 har bragt over Europa, og fornemmelig over Østerrig -- Misvæxt, Smitsot og Krig. Med Hensyn til den Nød, der som Følge af Misvæxten begynder at blive følelig for alle Samfundsklasser, søger Kirkefyrsten at fremkalde en levende Bevidsthed om, at Misvæxten ikke bør anses for den egentlige Aarsag til hiin Nød, men kun kan kaldes en Anledning til samme, efter som Grunden til den ligger langt dybere, nemlig i Tidens almindelig herskende grændseløse Nydelseshyge og Odselighed. Efter dernæst at have henviist til Forbønnen for de Afdøde, som en Kilde til Trøst over de mange Dødsfald, det forløbne Aar har bragt, gaaer Cardinalen over til at omtale den store Ulykke, der uhyg er overgaaet Østerrig som Stat betragtet, og endnu bestandig truer dets Tilværelse som saadan, paa Grund af indre Splidagtighed. Her fremhæves med stærke og træffende Ord Fordærveligheden af det Racejendeskab og den Sprogkiø, der fjerner Kaiserrigets forskjellige Folkstammer fra hverandre. Han betegner det i vore Dage forgubede „Nationalitetsprincip“ som Mazzinis og det unge Italiens d. e. Revolutionens Devise, og viser at Revolutionens Formaal er at fortrænge Religionens Indflydelse paa Samfundslivet. „Saafnart,“ hedder det, „en Bevægelse gaaer igjennem Landene, som imponerer Statsmagten, hører man strax Veeraabet over Jesuiterne at gjenlyde i alle Kroge; man opløfter da høie Skrig mod disse uforbederlige Ordspørere for de ultramontane Grundfætninger, medens det er et ubestrideligt Factum, at Jesuiterne ikke repræsenterer Andet, end hvad alle christelige Troesbekjendelser forkynde, men hvorom Tidens stortalende Ordspørere Intet ville høre. Efter da endnu at have omtalt Skolespørgsmaalet — confessionsløs Skoleundervisning — „det ulykkelige og forsomte Folks Oplysning“ &c. — slutter denne mærkværdige Udtalelse med følgende ligesaa kraftige som veltalende og aandsfulde Ord:

„Ikke uden Kamp feirede Christendommen fordem over de Afguder, der efter den gamle Verdens Mening forjone de menneskelige Tilbøieligheder og Ønsker med Hjertets dybeste Anelser om Tilværelsen af et guddommeligt Væsen. Det var en Kamp med ulige Vaaben. Hedningerne piinte og myrbede, og de Christne taalte og døde. Men den christelige Overbeviisnings Kraft var stærkere end de tilvante Fordomme, end Tilløkkelserne ved alle de Ulyster, hvis Tilfredsstillelse den hedenste Dannelses Børn krævede som en

Menneſteret. Uſtylbighebens Offerblod blev en Magt, ligeoverfor hvilken de tuſindaaarige Afguds billeder ſtyrtede ſammen. Dog, hvor ſkjærende end denne Modſætning var, Modſætningen mellem Chriſtendommen og det gamle Hebenſkab, — Hedningerne bade til overmenneskelige, villende og erkjenbende Væſener; og dette var dog altid et Tilknſytningspunkt. Nu derimod ſtaaer Chriſtendommen Anſigt til Anſigt med det aandelige Intet. Thi Fornægtelſen af Gud og Aand er jo Kjernen i den Videndiſkab, under hvis Banner de moderne Fjender af Sandheden kæmpe. Men, da den rene Fornægtelſe ſtedſe er magtesløs, ſaa har man altid Slagord i Beredſkab, hvis nærmere Prøvelse man aldrig taaler, medens man beſtandig paakalder de ophidsede Videndiſkaber ſom Dommere og Boldgiftsmænd. Men det gjælder ogsaa under denne Kamp: Uden Mod ingen Seir! Hvad i hine Tider Fernkløerne, hvad Tiger- og Høvetænder, Bøddelſværdet og Baalene ikke formaade, det bevirker nu den falſke Undſeelfe. Man kan ikke finde ſig i at udfjældes for en „Illiberal“, for en Ven af Mørket, for en Eſternøler; derfor maa Samvittigheden tie! Men det lakker, Gud være lovet, med Enden med diſſe Vanærens Dage. Er Matroſen end i Magsveir nok ſaa ligegyldig og rolig — ſaaſnart Søen beghynder at komme i Oprør, og Himlen formørkes, ſaa tager han ſig ſammen og er paa ſin Poſt. Saaledes gaaer det ogsaa med de Chriſtne, ſom for Dieblikket ſynes for enhver Priis at ville leve i Fred med den Mening, ſom til enhver Tid fører det ſtore Ord i Dagblade og Kaffehuſe!

Det Mar, ſom nu tager Afſked med os, efterlader Øſterrig i en høiſt alvorlig Stilling. Det har heller ikke bragt Kirken nogen Glæde, og endnu i dets ſidſte Dage er Rom med den tilbageblevne Deel af Kirkeſtaten bleven berøvet al Beſtyttelſe. Alle de paa Dienſforblindelſe beregnede Skueſpil, alle de underfundige Kunſtgreb, ved Hjælp af hvilke Anexionerne iværkſættes, have i lang Tid været forberedte, og vi maae nu være fattede paa, at den ſidſte Forbrudſelſe fuldbyrdes — at de triumpherende Fjender trænge ind i Rom, og erklære Chriſtenhedens Hovedſtab for en god Priis; at Pius IX. gaaer i Landſlygtighed, fordi han hverken kan ſkjænke det fuldbyrdede Nov ſin Anerkjendelſe, eller kan billige, at alle Kirkens Rettigheder trædes under Fødder af Kongeriget Italien. Alt dette er viſtnok en ſvær Prøvelse; og, vilde man afveie Virkningerne af diſſe Tildragelſer paa de verdslige Sandſynligheders Vægtſkaal, ſaa maatte man ſige, at de true med ſtore Farer. Men Kirken har en Forſættelſe, under hvis Skjold den rolig kan ſee Fremtiden imøde. Den vandrer i ophøiet No over Tibernes brufende Bølger. Den ſynter ikke ned i det larmende Dyb; thi dens Tillid vafler ikke, og Bølgerne, ſom truende hæve ſig, væde

kun Sømmen af dens Gevaandt. Saaledes var det i Begyndelsen, og saaledes vil det blive indtil den sidste Vasunes Ugd. Utvivlsomt er den Uafhængighed, for hvilken Kirken nu i over elleve Aarhundreder har fundet en Betryggelse i sit Overhoveds landsfyrstelige eller saakaldte „verdslige“ Magt, af den største Bigtighed; men Kirkestaten har kun derfor seet sig givne til Priis for begjærlige Hjender, fordi det som syntes umuligt skulde blive til Virkelighed. Frankrig opbød sin Krigsmagt og hele sin politiske Indflydelse, for at Italien skulde blive til en politisk Heelhed, medens det endnu for saa Aar tilbage ikke kunde falde noget tænkende Menneske enten i eller udenfor Frankrig ind, at denne Idee kunde faae anden Virkeliggjørelse, end den Romanen er istand til at frembyde! Men ogsaa det Vidunder, at preussiske Vaaben skulde erobre Venetien for Kong Victor Emmanuel, det laae i en ikke fjern Fortid uden for al fornuftig Beregning; og dog var dette af stor Betydning for Udførelsen af Septembertractaten. Vi ære stiltiende Forsynets urandsfagelige Raadslutninger. Men, naar Herren har tilladt, at enhver velgrundet Forventning skulde blive stuffet, ja at den i Tingenes Natur tilsyneladende liggende Magt skulde fornægtes, forat Kirkestatens Hjender kunde finde den Understøttelse, uden hvilken de vare forblevne afnægtige, saa er det os vel ogsaa tilladt at haabe, at Hans Hjælp kan ligesledes aabenbares tværtimod al menneskelig Beregning! Naar? — det er skjult for vore Dine! Maa skee skal vor Taalmodighed og vor Tillid endnu en Tid lang prøves. Maa skee kan ogsaa et Omsving indtræde med en Hurtighed, som Ingen nu ahner!”

Hjrdetrevet slutter med alvorlige Formaning, fornemmelig til vedholdende Forbøn for Kirken og Fædrelandet.

North America. I Anledning af det sidste pavelige Baaen paa 60 Millioner Frances havde americaniske Blade betegnet det som en Gæsplygt for America, at idetmindste 4 Millioner Dollars (20 Mill. Fr.) bleve tegnede i dette Land. „Baltim. Volksztg.“ beretter nu, at der til Dato er solgt for 1,600,000 Dollars Obligationer i de forenede Stater, altsaa henimod Halvdelen af ovennævnte Sum. Dette er i Sandhed et glimrende Vidnesbyrd om Americanernes Offervillighed, som beskæmmer den træge og trygge No, hvormed de katholske Befolkninger paa mange Steder i Europa afvente det endelige Udfald af alle de rænkefulde Demonstrationer, ved hvilke Leberne af Tidens antichristelige og kirkesjendtlige Retning mene useilbart at kunne bibringe Kirkens og Christendommens aandelige Betydning og Indflydelse paa Samfundet Dødsstødet. Thi den for nærværende Tid i Materialismens og Egennyttens Dynd nedfunkne og derfor aandelig forkomne Verden kan ikke slippe

den Mening, at den har truffet det rette Middel til Katholicismens Tilintetgjørelse, ved at udplyndre dens Overhoved. Hvor ofte er det nemlig ikke blevet sagt, at nu skulde Paven nok blive nødt til at give efter og kjønt forløse sig med det unge Italien; nu skulde den „ultramontane“ eller „klericale Stivjendethed“ snart blive bragt til Raison, og lære at finde sig i Rimelighed. Thi, da Alt i Verden til skyende og jibst berover paa Pengene, saa meente man nu endelig at have fundet det probate Middel, der useilbarlig maatte bryde al Modstand og afgjort faae Bugt med alle de Vanstueligheder, hvorpaa de i tidligere Tider gjorde Forsøg i denne Retning ere strandede. Det er da tilvisse paa den høie Tid, at Alle, der ere Katholiker mere end af Navn, tage sig sammen, at de lukke Dinene op, see, hvorefter det gjælder, og, følgende det af Englands og Americas Katholiker givne Exempel, vise Verden, hvor let den christne Tro og Kjærlighed kan overvinde alle Hindringer af denne Slags!

Mariaforeningen

holder sit ordentlige Møde Søndagen d. 24. Febr. Efterm. Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 17. Februar.** Septuagesima. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. og ubesmittede Hjerte med Katechese. — 18. M. Raimund af Pennafort, Bisk. 19. Ti. Ihu-kommelse af Herrens Bon i Gethsemane. 20. D. Ferialdag. 21. To. Ihu-kommelse af det allerh. Sakramente. 22. F. Petri Bispestol i Antiochien. 23. L. Petrus Damiani, Kirke lærer.
- Søndagen d. 24. Februar.** Scragesima. Kl. 8 og 12 stille Mæsse. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Opnaelse af en salig Død. — 25. M. Matthias, Apostel. 26. Ti. Ihu-kommelse af Jerserens Lidelse. 27. D. Margaretha af Cortona. 28. To. Ihu-kommelse af det allerh. Sakramente. — 1. Marts. F. Ferialdag. 2. L. Ihu-kommelse af Marias ubesmittede Undfangelse.
- Fredagen d. 1. Marts.** Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Form. Kl. 8¼ høitidelig Mæsse; Aften Kl. 7½ Andagt.
- Søgnedagsguddienstjenerne i St. Ansgarii Kirke:** stille Mæsse Kl. 7 og 8¼. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagaften: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Toldbodveien 14) stille Mæsse Kl. 6.

„Katholik Kirke Tidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedkommissionair, Sr. Grosserer C. B. Lohrer, Gøttersgade 5, og i alle Boglaeder; i de danske Stater paa de fyl. Postcontoirer Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

S. Ivers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 5.

Søndagen den 3die Marts.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Et Brev fra en Ven i Rom. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Nordamerika.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

„Men hvad har dog Gæren og Kirken at gjøre med hverandre?“ indvendte Frederik.

„Hele vor Ridder- eller Adelsstand,“ vedblev D., „er jo fremgaaet af en Livsanskuelse, der var en Frugt af den troende Christendom; og derfor opfyldte denne Stand kun saalænge sin Bestemmelse, som dens Idrætter bejæledes og lebedes af de Grundsætninger, som Kirken gjorde gjældende. Ridderlighedens høieste Idee var Kirkens Forsvar, de Undertryktes og Forurettedes Beskyttelse, og ikke Forherligelse af egen Person eller Stand. Ridderens Liv skulde være ligesaa uplettet som hans Rygte — uplettet i den Betydning, hvori den kristelige Moral tager dette Ord. Det sande Begreb om Adelskabet var det: at det var Dydens Tjeneste der aflede, saa, naar et herommeligt Navn gik i Arv fra Fader til Søn, da skulde dets Klang være uadskilleligt fra Gæren for Bedrifter til Guds og til Troens Gære, til Frelse for de Hjælpeløse og Svage. Denne Gære, denne Navnkundighed skulde indtil de sildigste Slægter holde Efterkommerne af dem der havde erhvervet den aandelig vaagne, og tilskynde dem til at efterligne disse i den sande Sjæle-Adels priselige Gjæringer. Dengang var det den evige Løn for gode Gjæringer, og ikke

saameget som nuomstunder — Fordelene ved den i verdslig Betydning ophøiede Stilling, der tilskyndede til at bringe store Offere, og til med sin hele Person at hengive sig for en Gud velbehagelig og ophøiet Idee. Bistnok er denne Begeistring bleven saa fremmed for den Lashed i Tænkemaaden, der opfylder vor Tids Kræmmerhjæle, for den Nutiden beherskende, til en sand Selvforgudelse grændsende Egoisme, at de slet ikke forstaae den. Thi de ere saa langt fra at fatte det Ophøiede ved den, at de endog see medlidende tilbage paa dens Bedrifter, som paa golde Fruugter af ørkesløse og aldeles „upraktiske“ Ideer. Derfor betakker man sig nuomstunder ikke blot for at efterligne hine Tidens daadskraftige Begeistring, og finder sig ikke alene undskyldt i denne Henseende, men man finder endog i Ophøisingens og Klogskabens Navn denne egentjærlige Træghed fortjenstlig — medens det i hine Tider ikke engang blot var sine egne Interesser, man tilsidefatte og underordnede for Hensynet til et ophøiet og almeengyldigt kristeligt Formaal, men hele Personligheden, som man bragte som Offer i en høi Idees Tjeneste, netop for at fremme store og omfattende praktiske Diemed. Dette er Oprindelsen til den kristelige Ridder- eller Heltestand, og til den hele fremragende Stilling, der i Middelalderens tidlige Tider høvede de fyrstelige og adelige Slægter over Kjøbmandsstanden og den øvrige Deel af Folket; og det var denne Oprindelse til hine privilegerede Stænders Udmærkelse, der i den Grad gjorde den personlige Opoffrelse til en hellig Pligt, at deres høieste Hæresrettighed fandt sit Udtryk i de bekjendte Ord: At være af Adel betyder det samme som at have ualmindelige Forpligtelser (noblesse oblige). Adelskabets Idee var den samme for den verdslige Stilling som Martyriets for Kirkenes Mænd.

Ud af denne Betragtning forklarede man os under vor Skoleundervisning blandt Andet den høitflyvende og ædle Begeistring, der fremkaldte Korstogene, denne Heltebaad, som saa ubarmhertig spottes af vor Tids Selvforgudelse og dens faldte Stræben efter at fremtrylle en Himmel her paa Jorden, medens denne Bedrift dog, nærmere beseet, bedre begrunder en ædel

Selofsølelse hos enhver Efterkommer af de gamle Korsriddere, end hvilkenksom helst anden Grundring om berømmelige Forfædre. Tænk her blot, kjære Frederik, paa Deres eget „praktiske“ Fædreland, der jo ellers saa ubetinget synes at sætte Hensynet til det Nyttige og Indbringende over alt Andet! De veed det godt, at det er en Stoltthed, som er i høi Cours blandt Englands fornemste og ældste Familier, at kunne nævne en Korsfarer blandt deres Ahner!”

„Det er unægtelig sandt, Dolores!“ afbrød Frederik hende. „Paa en Bæg i vor gamle Borg hænge endnu mine ældste Ahners, Richards og Arthurs Portræter. De kæmpede fordem i det hellige Land under Richard Løvehjertes Faner!”

„Og dog har De, en Vtling af disse Mænd, forsmaaet og forladt den Tro, for hvilken disse Deres Ahner offrede Liv og Blod, Hjem og Familie?!” —

„Seg — forsmaaet og forladt denne Tro?” udbragte Frederik med største Forbauselse.

„Ja, kjæreste Frederik! De stadfæster hver Dag ved selve Deres religiøse Bekjendelse Deres Forfædres Frafald fra Troen, det Frafald, hvori disse i alt Fald gjorde sig medskyldige i en Tidsalder, der, hvis jeg tør tale reent ud, staaer for mig som det Vendepunkt i Englands Historie, da dette stolte Helteland sank ligesaa dybt, hvad Gren angaaer, som Afstanden var bleven lang mellem dets daværende Adelsstand og Richard Løvehjerte. Det var i hiin Frafaldets Tid, at Englands gamle Gærelse ligesom paa eengang gik forloren! Thi det var Affaldet fra den gamle Tro, der gjorde Penge istedetfor Offervilligheden til Maalestof for Hæderligheden, og hævede Uldsækken til den Gærelse at blive Landets Baabensfjold! De vil ikke kunne nægte, at siden den sidste italienske Krig har Deres Fædreland i Palmerston forgudet Incarnationen af det Princip, som i gamle Dage var Sjælen i Alt hvad man betegnede som Vanære og Skændsel!”

„Det var en stærk — og dersom den var sand — en forfærdelig Paastand, Dolores!”

„Seg beder Dem, husk paa, at De selv har begjæret at høre min Mening, min oprigtige Mening; og det er ene og

alene min levende Interesse for dette Spørgsmaal, der har ført mig saa vidt! Men, siden jeg har begyndt at aabne mit Hjerte for Dem angaaende dette Punkt, forekommer det mig, at jeg ikke bør lade det blive ved at aabne det halvt, men at jeg maa sige Dem Alt, hvad der i hele den Tid, jeg har opholdt mig i Deres Faders Huus har ligget mig paa Hjerte."

"Og jeg beder Dem paa det Indstændigste, dyrebare Dølores! Skulde det end falde mig nok saa haardt at høre hvad De har at sige; skulde De end blive nok saa uretfærdig imod os — først og sidst beder jeg Dem om Albenhed og Oprigtighed i Alt!"

"Modtag min Tak for denne Begjæring, gode Frederik! De tillader mig altsaa at tale med fuldkommen Tillid til Deres egen personlige Oprigtighed. Saa fast da engang et Blik paa Englands Historie! Betragt de Mænd, hvis Navnkundighed forherliger alle hine Aarhundreder, i hvilke England var et katolsk Land. „Det glade og lykkelige gamle England!" Det var fordem et Mundheld, en staaende Talemaade, og man taler jo endnu med en velbegrunder Selvfølelse om „Gammel-Englands" ærefulde og lykkelige Tider. Den hellige Kong Alfred er endnu den Dag i Dag enhver ægte Brites Stolthed, og man har ikke forglemmt Kong Edvard den Første, som foruden sin øvrige uforgjængelige Virksomhed for sit Riges Velfærd, har efterladt sig to Mindesmærker, der igjennem alle kommende Tider ville geraade England til Ære: først hans Bølgivning, hvori de over al Verden beundrede Garantier for den personlige og borgerlige Frihed erholdt deres magna charta, og dernæst det uforlignelige Westminsterabbedi. Og den Kong Edvard, som har Tilnavnet Bekjenderen — hvorfra havde han vel det, som enhver Englænder endnu regner ham til Ære — hvorfra havde han det hellige Liv, for hvilket han medrette berømmes, uden fra den Kirke, i hvis Lære og Livsformer det fandt Næring og Udvikling? Tænk endvidere paa alle øvrige store Navne, der som klart lysende Stjerner funkler paa den Ærens og Berømmelsens Himmel, der hvælver sig over Gammel-Englands Historie — De maa jo kjende alt Dette langt bedre end jeg, og

som Landsmand være stolt af saadanne Forfædre! Siig mig: hvorved var det, at England i hine Tider hævede sig til en saa ophøiet Rang baade i Henseende til ægte christelig Ridderlighed og politisk Storhed. Sammenlign engang den Land, der frembragte de katholske Ridderordener og besjælede deres Idrætter, med den lave Vindesyge, der nutildags er den Maalestok, hvorefter al offentlig og privat Hæderlighed bedømmes. Forglem dernæst ikke, at det var Kirkemagtens Seir over Despotismen*), som England har at takke for det verdensberømte Magna Charta i dettes første Skikkelse; og forglem heller ikke, at den af Nutidens sneverhjertebe Kræmmerisjæle haanlig omtalte Middeldalder var i Ordets ædleste Betydning en byggende og ordnende Tid, for hvilken vor Tids nedbrydende og forstyrrende Tendenser vare ganske fremmede. Thi, medens man nu i to Mennekesalderne ikke har kjendt noget andet Middel til Indskrænkningen af despotisk Vilkaarlighed, end en fuldkommen Forstyrrelse af den bestaaende Orden og en total Kuldstastelse af den Samfundsbygning, som Fortidens Slægter igjennem Aarhundreder have opført; og medens man nu venter al Fremtidshykfalighed af Indførelsen af nye Tilstande, der ikke have nogen Rod i den historiske Udvikling og derfor ikke heller have nogen Varighed, men ethvert Dieblik give den offentlige Retsorden til Priis for de fordærveligste Videnskabers Indskydelser og for alle Tilfældighedens lunefulde Omkastelser: da har det nuværende England, midt under sin øieblikkelige moralske og politiske Fornedrelse, dog den ufortjente Lykke, at hiin stolte Arv, som den katholske Middeldalder har efterladt det, og som den langsomt, men sikkert har udviklet fra de første ufuldkomne Grundlag til den omfattende sociale og politiske Samfundsbygning, der er alle Briters Stolthed — at hiin Arv fra den upraktiske og forværkede Middeldalder har reddet det fra Undergang i de senere

---

*) Det store Frihedsbrev (magna charta) var nemlig en middelbar Følge af den tyranniske Johan Udenlands Underkastelse i hans Kamp mod den kraftige Pave Innocents III.

indtraadte politiske Omvæltningers Malstrømme! Alt Godt og virkelig Dydigt modnes skjult og langsomt; saaledes ogsaa Englands Forfatning. Den engelske Frihed er fra en svag og uanseelig Spire, nedlagt i Jorden under stormfuldt Uveir, voget op til det stolte Træ, der nu i Aarhundreder har udbredt sin styggefulde Krone over alle den politiske Udviklings omstiftende Former, skjærmet den offentlige Orden og betrygget den borgerlige Frihed mod alle de Udskielser, som i Frihedens Navn andensteds have udhulet de Grundvolde, af hvis Fasthed og Uroffnelighed al offentlig og privat Velvære afhænge.

Herved har jeg i det Væsentlige, saa godt jeg formaaede, opfyldt Deres Begjæring, kjære Frederik! De vilde jo høre min oprigtige Mening om Vren: om hvad der betinger den sande Vre, og om hvad der er ærefuldt for England. De seer, at man maa gaae langt tilbage i Tiden for at finde det! Men lad os nu engang betragte Brangfiden af dette skjønne Billede, eller rettere sagt en senere Tids Modbillede dertil — en Modfættning til al den nysomtalte beundringsværdige Storhed og Hæderlighed, der er saa gjennemgaaende, at England uden hiint nebarvede Værn mod den revolutionære Aands Forstyrrelser maatte være forgaaet i Elendighed, Aarhundreder før den nærværende i den smaaligste Egoisme og foragteligste Mammonstjeneste forkomne Tid synes meer og meer at skulle tilintetgjøre de sidste Levninger af den ridderlige Tænkemaade, den politiske Storhed og Hæderlighed — denne Arv fra den katholske Fortid, hvorpaa det saalænge har tæret. Hvor begynder vel hiint Brængebillede af Fortidens skjønne ærefulde Stikkelse? Hvor og naar — uden med det 16. Aarhundredes ulyksalige Apostasi? Jeg maa i Sandhed baade sikaane Dem og mig, naar jeg tænker paa dette gruelige Trafalds vederstyggelige Oprindelse. Tilvoiske, i hvormeget De end er Englænder og Protestant, De kan Intet have at sige til Forsvar for Ophavsmanden til Deres Reformation, den blodtørstige Tyran, Henrik VIII. Jeg er næsten ikke istand til at tale om den syndige Grund, der foranledigede hans Affald fra Pavens Supremati i Kirken; thi det han vilde affkaffe var jo hverken mere eller mindre end selve Artiklen om Pavens Au-

toritet; det var jo netop denne, som han vilde forene med sin Krone og tage til Indtægt for despotisk Vilkaarlighed. Væs dog engang under en alvorligt prøvende og upartist Betragtning denne ulykkelige Monarks Historie. Vilde Deres engelske Separatkirke nogenjinde have faaet Tilværelse, naar ikke denne æreløse Konge iforveien havde taget Livet af al sand Ære og Ridderlighed og hensynsløst offret disse Kleinodier paa en af Skændsel og Vaster besmittet Selvsyges Altar? Svar Dem selv, kjære Frederik, paa det Spørgsmaal: Vilde England staae saaledes som det nu staaer ligeoverfor de Forhaanelser, som Nordamerica nylig har vovet at byde det, naar det i det 16de Aarhundrede havde haft en dydig og ædel Konge istedetfor en lastefuld Despot, der ikke bedre kunde beherske sig selv, end at han, efterat have levet i 19 Aar i et lykkeligt Ægteskab, saa slavisk bukker under for en stjændig Begjærighed, at han under dens fornedrende Trælleaag betages af den Hovmodsaand, der er Principet for den senere alle engelske Forhold beherskende falske og ugudelige Keresfølelse? Han forlanger af Paven, at Kirken skal bøje en ældgamme Lov for at begunstige hans Vælskt og overlæde hans indre Skændsel med Retfærdighedens og Retmæssighedens Purpurkaabe; og, eftersom Rom nu engang ikke offrer enten en Tøddel af den h. Skrift eller nogen kirkelig Grundsætning for at tækkes nogensomhelst Hyrste i Verden, om han end truer med hele sit Lands Affald, saa behænger han sig selv med Herodeskaaben, og tager Kirkens Scepter i sin æreløse Haand! Saaledes er den høieste Værdighed i Landet, den som i Troes- og Samvittighedsfager repræsenterer den guddommelige Myndighed, bleven til en sand Spot; den kirkelige Hyrdestav er bleven et vaklende Rør i enhver Sag, der angaaer Tro, Sædelighed og Ære! Hvor er nu Richard Lovehertes og al Gammel-Englands øvrige Stolthed bleven af, efter den Tid, da den sande Hæderlighed og Ære blev i den Grad traadt under Fødder, at en kronet Vælsktning dicterer kirkelige Forskrifter overensstemmende med de Love, hans syndige Videnstaber foreskrive ham, og som et selvbeskiftet nyt kirkeligt Overhoved ligeoverfor sit vanærede Folk erklærer sit retmæssige

Egteskab ugyldigt, for at kunne indgaae et nyt, der ved dets Lovstridighed allerede i sig selv er en fræk Forhaanelse af Tre og Sædelighed? Fem Gange brød denne Herodes, der under Strømme af Blod løsrev England fra den katholske Kirkeeenhed, sine ægtefabelige Trofabeløfter og erklærede kirkelige Eder for ugyldige, og to Gange lod han sine Synders ulykkelige Offere henrette! See her Begyndelsen og de indre Motiver til den Forvandling der er foregaaet med England — en Omdannelse (Reformation!), som snart i sin unaturlige Grusomhed aabenbarede sit Slægtskab med sin Ophavsmands hele Charakter!”

„Skulde det virkelig,” indvøndte her F., „være den rette Betragtning af en Begivenhed, der har havt en saa omfattende Indflydelse paa mit Fædrelands hele følgende Udvikling? Skulde det virkelig være blottet for al Grund, naar man i den nyere Tid jevnlige hører tale om Englands politiske Storhed, som en Frugt af Protestantismen?”

„Herpaa kan jeg kun svare ved at henvise Dem til det Vidnesbyrd, Historien i alle Retninger har givet det guddommelige Ord om Træets Burdering efter de Frugter det bærer! England bryster sig nu af at kaldes i en særegen og udmærket Betydning en protestantisk Stormagt, eller den Stormagt, der i den nyere Tid har stillet sig i Spidsen og angiver Tonen for den saakaldte protestantiske Kirkepolitik, eller med andre Ord leder den hele kirkefjendtlige Bevægelse, der gaaer ud paa at underminere den katholske Kirkes sociale Indflydelse og Betydning for den politiske Udvikling. Men, naar De gjør Dem selv det Samvittigheds spørgsmål: hvad det væsentlig er, som forener alle den katholske Kirkes Fjender til det store Fælledsangreb baade paa dens hele Retstillig og paa dens aandelige Autoritet, og naar De dernæst oprigtig spørger Dem selv, hvad det egentlig betyder, at alle de indbørdes uenige Religionspartier, der gaae under Fælledsbenevnelser „protestantiske“, ikke kunne enes om noget som helst Andet af hvad der kan nævnes, end om at protestere imod, ja hade og bekæmpe den af Gudmennefets Apostle grundede Kirke; naar De seer selv dem, der ville have Udseende af at fortæres af Nidtjærhed for Guds Riges, og ikke

at forglemme — Bibelens Udbredelse baade hjemme og i Hedningeverdenen; naar De seer de samme Mennesker, der ellers declamere høit mod Tidens Bantro og religiøse Ligegyldighed, saavel som mod alle de tøilesløse Instincter, der i Frihedens Navn antaste al bestaaende Retsorden; naar De ikke destomindre seer disse som den samme Lands Børn stille sig i Række med alle Revolutionens Haandlangere, med alle Indifferentismens og Fornægtelsens Talsmænd, saasnart det gjælder et Stormløb mod den Kirke, til hvis Kjendtegn netop ogsaa dette hører, at den altid er bleven hadet og forfulgt af „Alle“ (Matth. 10, 22) — af alle dem, som denne Verdens Land driver og forener: kan De da længere tvivle om, hvorledes den Tre maa vurderes, som England har vundet ved at blive Europas første protestantiske Stormagt, ved at gaae foran i Kampen mod den sande Kirke? Mon ikke snarere denne protestantiske Politik er en betydningssfuld Signatur for Englands dybeste Stændsel og Fornedelse? Kan De tvivle om, at den engang vil bære Frugter, der vidne om Bestaffenheden af det Træ, der frembragte dem? Betragt engang de uværdige Creaturer, som vare hiin blødtørstige kongelige Apostat behjælpelige med at indrette denne nye Kirke, som han havde beskiftet sig selv til at være Overhoved for, og med at indføre den i hans Rige! Kan De andet end foragte dem? Er De istand til, uden at føle Bæmmelse, at nævne f. Ex. en Craumer, hiin kongelige Secretær, der tilsneg sig kirkelige Værdigheder for at kunne anbringe sine bestikkelige Creaturer istedetfor de forrige trofaste Biskopper og Præster? Kan De uden levende Afsky og Foragt tænke paa disse Slæbdragere for Englands Fornedelse, der ikke havde Hjerte for nogen høiere Idee, for nogensomhelst Daad, der kan kaldes et Fælledsværk af alle Wdle, ikke Willighed til den mindste personlige Opoffrelse? Kan man ikke snarere sige om disse moderne Molocher, at de bestandig kun krævede Offere til Gunst for den Sandfælsighedens Cultus, som de feirede ved at hengive sig som foragtelige Redskaber til Syndens og Greløshedens Tjeneste?

Kan De andet end føle en medlidende Dingeagt for de

Uslinge, som, for ikke at tabe deres høie Stillinger og rige Godser, ubetinget antog den nye Religion ogsaa under enhver siden hurtigt paafølgende Forandring; som strax udstrakte Hænderne efter Byttet, efter den forskudte Moders, Kirkens, Skatte, der vare skjænkebe den af deres Forsædre; som plyndrede alle Helligdomme, baade Kirker og Klostere, og traadte Forløsningens hellige Sindbillede, Korset, under Fødder — under Paaskud af, at det var et Særkjende for Papismen? Kan det her nægtes, at det eneste velgjørende Billede, der dukker frem for vor Betragtning midt iblandt alle disse Ufflyeligheder, er den gamle Kirkes trofaste Sønners ærværdige Skikkelser, disse troe Vidner, som betalte deres uroffelige Standhaftighed med deres jordiske Gods, og i Hobetal befeglede den med deres Blod? I Spidsen for dem Alle rage Mænd som Fisher og Thomas Morus tilligemed den store Mængde af den langtfra forkomne geistlige Stand frem som stærke Søiler, der havde støttet og prydet en sammenstyrrende Ræmpebygning! O, Frederik! Hvorledes er det muligt, at en Englænder, en fribaaren Brite kan bekvemme sig til saaledes at jømme med i denne Syndens almindelige Strøm, og i den Grad blindt kan underkaste sig en Tyrans despotiske Lener? Hvorledes lader det sig forene med den her omtalte høitpriste Ære — ved sin Bekjendelse at befegle et Trafald, der i sin Oprindelse har været saa usigelig skændsfuldt?!”

„Men, Dolores,“ udraabte Frederik pludselig, som ude af sig selv, „dersom det var et tro Billede af den engelske Reformationshistorie, da maatte Haarene rigtignok reise sig paa enhver Englænders Hoved!“

„Om det er tro eller ikke, Frederik, det Spørgsmaal behøver De ikke at lede om Svar paa hos katholske Historiefriivere, som De jo ikke har Tillid til! Læs blot Deres egne protestantiske Krøniker, omendstjøndt disse opbyde Alt, for at indhylle den uendelige Skændsel i Undskyldninger og Besmykkelser, der alligevel ikke holde Stand ligeoverfor en rolig og uhibdet Prøvelse. Deres egen Landsmand, Protestanten Cobbett har skrevet et Værk, som giver et Overblik over hiiin Tid, der vil

fætte Dem istand til en upartist Burdering af det Hele, naar De vil bevise mig og mine Paaastande den Retfærdighed at læse det."

"At jeg vil være saa retfærdig ikke blot mod Dem, men mod Sandheden og mig selv, at læse det, følger af sig selv, kjære Dolores! Men jeg har dog endnu det Haab, at jeg hos min Landsmand og Troesfælle ikke vil finde dette Billede udført i saa mørke Farver, som de, hvormed De som ivrig Papistinde i Sandhed har forfærdet mig!"

"Cobbett har naturligtviis en ganske anden Kundskab om Deres Fædreland og dets Historie, end jeg kunde være i Besiddelse af. Naar jeg derfor henviser Dem til hans Dom, da nævner jeg Dem kun en Enkelt blandt de mange Andre af deres Troesbrødre, der i denne Retning have gjort de mærkværdigste Tilstaaelser."

"Jeg lover Dem at læse Bogen, og forbeholder mig da min egen Dom!"

Her blev Samtalen afbrudt først af de søgende Tjenere og dernæst af de to unge Piger, der i de sidste Dieblikke før Banetogets Afgang vare komne tilbage fra deres Udflugt, og nu, urolige over ikke strax at finde Frederik og Dolores, under stor Forstyrrelse havde givet sig til at søge efter dem. Man var imidlertid saa heldig at naae Banegaarden i rette Tid. Sir W. havde allerede indtaget sin Plads, og Toget bruste affted. Vi tage nu Afsked baade med Schweits og vore Reisende, for lidt længere hen i Tiden at gjenfinde dem i deres Hjem, og være Vidne til de Begivenheder, der bleve Følgen af den her meddeelte Samtale.

(Fortsattes.)

Et Brev fra en Ven i Rom.

Rom den 10. Februar 1867.

Kjære Ven!

„I disse skjæbnesvangre Dage, da alle katholsk-troende Hjerter med bange Anelser vende sig mod Rom, og opsende varme Bønner til Kirkens guddommelige Overhyrde i Himlen for Hans synlige Stedsfortræder paa Jorden; i disse Dage, da Kirkens og Christendommens Tjener med en feberagtig Utaalmodighed forvente det Dieblif, da den ældste og ærværdigste Throne i Europa skal blive et Bytte for Revolutionens Hydra, og den katholske Kirkes Overhoved ikke have andet Valg tilbage, end enten Fangenskab, eller Landsflygtighed — i denne alvorlige Tid forventer De uden Tvivl, og med Rette, nogle Linier fra mig om den virkelige Situation her i den evige Stad. Først maa jeg dog sige Dem, at jeg ingenlunde er indviet i Revolutionens hemmelige Planer, og heller ikke søger at gjøre mig fortrolig med de mørke Labyrinthes i Nutidens Politik. Men ligesaa lidt vil jeg indlade mig paa her at forsvare Detaillerne af det pavelige Regjeringsystem; thi om denne Regjering er god eller ikke, dette er nu ingenlunde det vigtigste Spørgsmaal; skulde den i Virkeligheden være den bedste Regjering i Verden, saa maatte den jo dog i Revolutionens og den saakaldte liberale Presses Organer gjælde for den daarligste; og skulde disse af Sandhedens Magt nødsages til at rose den som den bedste, saa vilde de dog tilføie: den maa falde, vi ville have Paven bort, vi ville herste i Rom og regjere Verden!

Før at indskrænke mig til hvad et Brev formaaer at bære, vil jeg fremstille for Dem, kjære Ven, to Fakta, som betegne hele Situationen. Jeg kan nemlig forjikkre Dem for det Første, at det romerske Folk ikke selv vil have den pavelige Regjering styrtet; og for det Andet, at det er udenfra, man i mange Aar har arbeidet og endnu utrættelig arbeider paa at styrte den; saa at Forstyrrelsen og alt Tjendstab kommer udenfra, nemlig fra den hele Europa omfattende revolutionære og antichristelige Ligue, og nærmest fra denne Lignes Afdeling i Italien, hvor den især søger at fanatisere hele Befolkningen for sine Planers Opnaaelse.

At det romerske Folk ikke selv vil den pavelige Regjerings Omstyrtning, det kan man tydelig see i selve Rom, isærdeleshed siden den franske Armee har fjernet sig. Man havde fra alle Sider ventet, en Deel med Glæde, Andre med Frygt, at de franske Troppers Afmarsch skulde blive Signalet til Revolutionens Udbrud, og at den pavelige Regjering neppe en eneste Dag vilde kunne staae paa egne Been ligeoverfor det romerske Folk; og saa

har denne Formening afholdt en Mængde Reisende fra hele Europa fra at begive sig til Rom i denne Vinter. Dog Alt forblev her roligt; intet Spor af nogen Bevægelse til Fordeel for Revolutionen, ingen Uttring af Glæde over Franskmændenes Bortgang mærkedes; men man sporede tværtimod tydelig en vis Uro og Angst for Revolutionens Røverstaver; og det romerske Folk fandt da just en herlig Anledning til paa en høitidelig Maade at give sine sande Følelser fri Luft.

Den hellige Fader pleier nemlig ved visse festlige Anledninger at besøge en eller anden Kirke i Rom og overvære Guds-tjenesten. Jeg saae ham første Gang den 4. November f. A. besøge St. Karls Kirke paa denne store Helliges*) Festsdag. Hans Besøg var et sandt Triumphtog; det kan ikke beskrives hvilket Indtryk det gjør paa den katholske Troende, for første Gang at see Kirkens ærværdige Overhyrde modtagen med saadan Jubel og Høitidelighed. Saasnart hans Vogn nærmede sig Pladsen ved Kirken og indtil Han var indtraadt i Guds-huset, tonede Tusinders Evviva under Klokkernes og Trompeternes Klang. Først begav den h. Fader sig til Sakristiet, og iførtes den bisfoppelige Dragt. Derpaa førtes han i Procession til Kirken og forrettede her først paa Knæ sin Tilbedelse foran det hh. Sakrament, som var udstillet i et Sidecapel; derfra begav han sig atter i høitidelig Procession til Høialteret, og ved Siden af dette bivaaned han Gudstjenesten under en Thronhimmel. Førend han forlod Kirken, nedknælede han paaany i Bøn foran det hh. Sakrament. Hvor Hans Hellighed gaaer eller bæres forbi, falde alle Tilstedeværende paa Knæ og modtage hans Velsignelse. Medens han i Sakristiet atter afslagde de bisfoppelige Ornamente, forsamlede Folkemassen sig igjen udenfor Kirken og ventede, indtil han kom ud for paaany at hilse ham med høie Jubelraab.

Men den 7. December pleier Pius IX. at besøge de hh. Apostlers Kirke. Slutningsandagten af den nidages Andagt (Novene), som holdes til Forberedelse for Marias ubesmittede Undfangelsesfest, hvilken feires med stor Høitidelighed i Rom. I det forløbne Aar fik dette Besøg en særegen Interesse. Det var just samtidigt med de franske Troppers Afmarsch fra Rom; kun nogle Hundreder af dem vare endnu i den evige Stad, og disse gjorde da den hellige Fader den sidste Gæstvagts paa de hh. Apostlers Plads, for saa at afmarschere den følgende Dag. Dette var altsaa for det romerske Folk, som her stod ligeoverfor sin afvæbne og af denne Verdens Magter forladte Fyrste Pius IX., eller mellem ham og den cosmopolitiske Revolutions paa sit værgeløse Offer lurende Dæmon, det beleilige Dieblit til at

*) D. e. Carlo Borromæo her menes.

aaenbare sine sande Følelser, og til at give tilkjende, om det ønskede at blive sin Fyrste og Fader tro, eller kaste sig i hans Fjenders Arme. Og det romerske Folk viste sig paa denne Dag sin Fyrste værdig. En umaadelig Folkemasse bedækkede den hele lange Piazza di Apostoli, og ved hans Ankomst hørtes fra Tusinders Mund de meest entusiastiske Evviva Pio IX. Evviva il Santo Padre! Og da Hans Hellighed kom ud af Kirken, tonede de fra den endnu tættere Folkemasse uophørlig i flere Minuter, og det flere Gange med fornyet Kraft, saa disse Raab gik som en brusende Bølgegang over den hele Plads, medens Camernes hvide Tørklæder vaiede fra de omkringliggende Husets festlig smykkede Balkoner og Vinduer. Det var fra det romerske Folks Side en høitidelig Protest ikke mindre mod Revolutionens Attentater paa Pius IX.'s souvereæne Rettigheder, end mod dens frække Paaastande om, at det er kjed af sin retmæssige Fyrste. Saaledes gav det Pius IX., i samme Dieblis han blev forladt af denne Verdens Magter, tilkjende, at han desto mere herfter over sit Folks Hjerter.

Under selve Andagten, hvilken den h. Fader bivaanede, var det hh. Sakrament under hundreder af Børløs udstillet paa Høialteret. En Præst læste med alvorlig Røst en Bøn paa italiensk foran Høialteret; derefter blev det Lauretanske Vitani affunget af flere Præster, og den hele Folkemængde, som tæt fyldte Kirken, svarede kraftigt med det skjønne: Ora pro nobis! Derefter blev Te Deum vegebliis affunget af et Chor af udvalgte Sangere og Forsamlingens tusinde Røster. Ved de Ord: Te ergo quæsumus: famulis etc. (Derfor bønfaalde vi Dig, kom Dine Tjenere til Hjælp, hvilke Du med Dit dyrebare Blod har forløst) blev Melodien langsommere, alvorligere, og hele Forsamlingen knælede ærbødigt ned paa Gulvet. Jeg kunde deraf forstaae, at Romerne, uagtet deres store Tillid til og Ærbødighed for Guds h. Moder, dog alligevel godt vide og troe, at al Hjælp kommer fra Gud Selv, og at al Naade og Frelse skjæntes os alene ved Jesu dyrebare Blod. Under Velsignelsen med det hh. Sakrament, som sluttede Andagten, var hele Forsamlingen henfunken i stille Tilbedelse knælende paa Marmorgulvet. Den elskede og prøvede Pius IX.'s Nærværelse i en saa kritisk Tid syntes at have fordoblet Folkets Andagt og alvorlige Stemning. Paa den sjødste Dag i Aaret bivaanede den h. Fader ligeledes det høitidelige Te Deum, som i Kirken del Gesù blev affunget til Taksigelse for det forløbne Aar. Han fik atter den samme Modtagelse, som jeg her har beskrevet ved de hh. Apostlers Kirke.

(Fortsættes.)

Kirnelige Efterretninger.

Rom. De ved den italienske Statsraad Tonello paa ny indledede Underhandlinger mellem den h. Stol og Hoffet i Florenz have allerede i længere Tid været fortsatte; men vi have paa Grund af de modsigende Beretninger og de aldeles modsatte Forventninger, som ved denne Leilighed afvejlende have fremkaldt Frygt og Haab hos alle gode Katholiker, hidtil Intet meddeelt derom. Efter det Pariser „Memor. diplom.“ afgav den romerske Curie strax det af samme vedtagne Grundlag for videre Forhandling angaaende den reent religiøse Side af Spørgsmaalet, og Bladet udtalte den Forventning, at man med Hensyn til Controverspunktet om Formindskelsen af Bispestolenes Antal vilde vise gjensidig Smødefommen, og kunne overeens om et Mellemtal mellem de oprindelige fra begge Sider fremsatte meget afvigende Fordringer. De Revolutionære have imidlertid lige fra Begyndelsen af tydelig ladet sig forstaae med, at det Hele fra den italienske Regjerings Side ingenlunde var alvorlig meent, og det er jo ganske naturligt, at Kirkens Tjender glæde sig til her at see en Gjentagelse af det trødste Spil, som det ene Sieblik hykler Forsonlighed, og det næste, naar Omstændighederne synes gunstige derfor, taster Masken og stemmer Fordringerne saa høit, at Forhandlingernes Afbrydelse fremtvinges, og Skylden derfor væltes over paa den pavelige Regjerings „Stivsindethed“ eller „Pavens Egenindsighed og det romerske Hofs Rænker“! Det kan altsaa være, at denne af den italienske Regjering foranledigede Gjenuptagelse af de tidligere mislykkede Forhandlinger blot skal være en Pause, som Revolutionspartiet vil benytte til yderligere at ophidsse den fjendtlige Stemning, til at forfalste og vildelede den offentlige Mening, for da i et beleiligt Sieblik at slippe alle de Bagvaskelsens og Haddets Furier løs, hvis Magt, ligesom en opstemmet Vjergstrøm forstærkes ved en Tid lang at dæmme for dens Voldsomhed. En senere Efterretning i „Moniteur“ meddeleer derimod fra Florenz under 8de Januar, at Beretninger fra Rom vække de bedste Forhaabninger om Udsaldet af Hr. Tonellos Sendelse, idet de egenlig religiøse Spørgsmaal skulle i det Væsenlige kunne betragtes som afgjorte. Det heber sig nemlig, at den italienske Regjering skal have givet Afkald baade paa Biskoppernes Eed, saavel som paa den Kronen tidligere hævede Ret til, efter Behag at give eller nægte Regjeringens Samtykke til Bekjendtgjørelsen af pavelige Forordninger, medens det tillige skal være overladt til Paven at vælge Biskopperne og meddele dem Investituren. Under 2den Januar meldte en romersk Correspondent til „Eöln. Bl.“, at

Fr. T.' Mission ikke lod til at ville føre til noget Resultat; men i en senere Beretning fra Rom meddeler s. Bl., at den h. Fader har overrakt Fr. Tonello en Fortegnelse paa Præster, som den h. Stol har til Hensigt at udnævne for de tyve vacante Hoveddioceses, hvilken Liste Fr. T. skal have anbefalet Hoffet i Florenz. Der tilføies, at Paven's Valg er faldet paa lutter Personer af en i politisk Henseende moderat Farve.

Northamerica. I Philadelphia lagde den høierov. Biskop Wood den 9. December Grundsteneu til den fjerde tyds-katholske Kirke sammesteds. De i nyhævnte Stad boende PP. Jesuiter agte ligeledes at opføre baade en ny Kirke, der i Størrelse betydelig skal overgaae den nuværende, og et Col-legium. Byggegrunden alene har kostet 45,000 Dollars.

Rettelser.

I dette Blads Nr. 2. S. 26, Lin. 19 fra n. skulde læses: En Udtalelse af den h. Fader for Cardinalcollegiet.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 3. Martz. Dvinqvagesima. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt til den h. Ansgar. — 4. M. Rafmir, Bisk. 5. T. Ferialdag.

Den 6. Martz. Askeonsdag. Kl. 6 og 8 stille Messe. Kl. 10 Afveiesse og Hoimesse.

NB. Alle de 40 Ugedage fra Askeonsdag til Paaschedag ere be-falede kirkelige Fastedage, paa hvilke med Undtagelse af eet mættende Middagsmaaltid og en saakaldet Collation om Af-tenen, al anden Rydelse af Spise er forbuden.

7. Martz. **To.** Thomas af Aquin, Kirkelærer. **S. F.** Ihu-kommelse af Frelserens Dornekrone. **A. L.** Franciska af Rom, Enke.

Søndagen d. 10. Martz. 1. Fastesøndag. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 **Aften** Fasteandagt med Prædiken. — 11. M. Johannes af Gud. 12. T. Gre-gor, Pave og Kirkelærer. 13. D. De 40 Martyrer. 14. **To.** Ferialdag. 15. F. Ihu-kommelse af Frelserens h. Epyd og Nagler. 16. L. Ferialdag.

Søgnedagsgudsstjeneste i St. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagaften: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Eterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Tolbbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grostorer **C. B. Lohrer**, Sottersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de kgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

S. Triers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 6.

Søndagen den 17de Marts.

1867.

Indhold: Biskoppeligt Fastemandat og Hyrdebrev. — Et Brev fra en Ven i Rom. — Kirkelige Efterretninger: Italien. Nordamerica.

Johannes Henricus,

af Guds Varmhjertighed og den Apostoliske Stols Naade
Biskop af Osnabrück

og

Apostolisk Provicar for de nordiske Missioner i Tyskland
og Danmark, Doctor i Theologien,

hilser den ærbærdige Geistlighed og alle Troende i Bispedømmet Osnabrück og Missionerne med Velsignelse fra Gud Fader ved vor Frelser Jesus Christus i den Helligaand!

Med Hensyn til de vedvarende Omstændigheder, som i vor Tid allerede have gjort en Formildelse af de strenge Fastebud til Sædvane, finde Vi Os foranledigede til, i Kraft af den Os af den h. Apostoliske Stol meddeelte Fuldmagt, og efter desangaaende at have hørt Vort høierbærdige Domicapitel, ogsaa for indeværende Aar indtil Afteonsdag 1868, atter at lade indtræde den samme Formildelse i Fastebudene saavel som ogsaa i de øvrige i Faste-Mandatet for f. A. indeholdte Bestemmelser, og forordne derfor, som følger:

- I. Den paabudne Faste, som kun tillader eet fuldstændigt Maaltid og een Collation, men udelukker al anden Nydelse af Spise, bliver at overholde paa alle Dage af den 40 Dages Fastetid med Undtagelse af Søndagene, des-

uden paa alle Tamperdage og alle Vigil=Faste dage, hvilke paa foreskreven og vedtagen Maade hvergang Søndagen forud skulle forkyndes fra Prædikestolen. Men de Vigil=Faste dage, som tidligere maatte holdes paa Løverdage før de ophævede Feste dage, ere og forblive forlagte til Onsdagene og Fredagene i Adventen, saa at foruden disse kun endnu Vigil=Faste dage før Tuul, Pinte, de h. Apostle Petrus' og Paulus' Feste dag, Mariæ Himmelfart og Allehelgensdag blive at iagttage, til hvilke endnu kommer Vigilien for den h. Johannes den Døbers Feste paa de Steber, hvor denne Feste bliver fejret den 24. Juni.

- II. Abstinentsbudet, som forpligter til fuldstændig Afholdelse fra Kjødspiser, forbliver bestaaende paa Asteonsdag, Skærtorsdag, Paaskeførdag og Arets samtlige Feste dage. Paa alle øvrige Dage tillades Nydelsen af Kjødspiser, dog med den Indskrænkning, at der paa samtlige befalede Faste dage (cfr. Nr. 1) kun tillades eengang Nydelsen af Kjød, nemlig ved Hovedmaaltidet, og at paa dem saavel som ogsaa paa Søndagene i Fastetiden den samtidige Nydelse af Kjød og Fiskepiser bliver forbuden ved eet og samme Maaltid.
- III. Kjødsupper og med Fedt, Flest eller Blod tilberedte Spiser tør nydes hver Dag, alene med Undtagelse af den h. Langfredag, og det ogsaa i Forening med Fiskepiser.
- IV. De i activ Tjeneste staaende Militærpersoner, og, saa fremt disse føre egen Huusholdning, ogsaa deres Huus- og Bordfæller, fremdeles selve Gjestgiverne og Spiseverterne, med deres Gjester, samt alle dem, som regelmæssig lade deres Mad hente fra et Gjestgiversted — dog skal hermed en forsættelig Unddragelse fra Abstinentsbudet ingenlunde være tilladt — Handelsbetjente, Svende, Lærlinge, Tjenestehende og Arbeidere, naar de koster af Ikke-Katholiker, samt de Sidstes Huusfæller paa samme Vilkaar, de paa offentlige Bade- og Ruuranstalter i Bort Sogn under Ruur værende Personer, Rei-

jende og Fattige ere, med Undtagelse af den h. Langfredag, fritagne for Abstinentsjen, og Rejsende endog for den befalede Faste.

- V. Alle Sognepræster og Sogneforvaltere meddele Vi herved Myndighed til, i paatrængende Tilfælde, hvor det synes nødvendigt, og hvor ikke blot Sandseligheden forlanger det, at forvandle Faste- eller Abstinentsbudet for enkelte Troende til en anden from Gjerning. Denne Fuldmagt kan ogsaa subdelegeres til Hjelpepræsterne.
- VI. Med Hensyn til den for Alle eftergivne Strengthed af det oprindelige Faste- og Abstinentsbud skulle alle Troende, som ere i Stand dertil, i Fastetiden nedlægge en Almisse i de Bøsser, som til den Ende blive at anbringe i alle Kirker med Overskrift: „Faste-Almisse“. Hvo som ikke er i Stand til at give en saadan Almisse, skal paa Søndagene i den hellige Fastetid bede Vitaniet om Christi Videlse for Kirkens Anliggende. Faste-Almissen bliver anvendt til Bedste for de nødvendige Diøcesan-Anstalter til Uddannelse af gode Præster og Lærere. Smid- lertid forbeholde Vi Os, ogsaa at anvende en Deel af den for andre paatrængende Fornødenheder i Bispedømmet og Missionerne.
- VII. Betræffende Faste-Andagterne forblive de tidligere givne Forskrifter ogsaa fremdeles gjældende. Paa hver Dag i den h. Fastetid bliver ogsaa i Aar under eller efter Skole-Messen Vitaniet eller Rosenkrandsen om Christi Videlse at forebede for Kirkens og den h. Faders Anliggende og for Fredens Gjenoprettelse. Ligeledes skal den foreskrevne Bøn for Paven, nemlig tre „Hil dig, Maria“ med Kirkebønnen for Paven, saavel som Indskydningen af Collecten pro Papa i den h. Messe, fremdeles forsettes indtil Tilbagekaldelse skeer.
- VIII. I de saakaldte lukkede Tider, d. e. fra Askeonsdag indtil den første Søndag efter Paaske, og fra første Advents-søndag indtil Herrens Aabenbarelsesfest incl., maae ingen Bryllupper finde Sted. Men i selve Faste- og Ad-

ventstiden skulle de Troende ogsaa afholde sig fra alle Dands= og andre offentlige Forlystelser.

- IX. Tiden for Opfyldelsen af det kirkelige Bud om Paaste-Communionen, som Enhver, hvis han derfra ikke er særligt dispenseret, skal modtage i sin Sognekirke, fastsættes at skulle være fra Palmesøndagen indtil den tredie Søndag efter Paasten, begge Dage incl. Dog skal herved den for enkelte Steder undtagelsesviis bevilgede Forlængelse af Paastetiden ikke være ophævet*).
- X. Høitideligholdelsen af den første h. Communion bliver herved i Henhold til den betræffende Forordning af Eölners Provinzial-Conciliet af 1860 p. 132 for hele Dioceset fastsat til den første eller anden Søndag efter Paaste, forsaavidt der ikke af særlige Grunde maatte blive tilstaaet en Undtagelse fra denne Forfkrift.

Samtidig minde Vi om den gamle Diocesan-Forordning, at de af Skolen allerede udstrebnne Ynglinge og Jomfruer idetmindste endnu i 2 Aar regelmæssig skulle bivaane Søndags=Kateheserne, og Vi forvente den punktligge Overholdelse af denne overmaade heldbringende Forfkrift, idet Vi ikke blot ret indtrængende anmode d'Her. Sognepræster, men ogsaa alle Forældre og Foresatte om, at gjøre deres Indflydelse gjældende, for at denne Forordning kan blive trolig efterlevet. Tillige udtale Vi det indtrængende Ønske, at den i mange Sogne af uidskjære Hyrder allerede indførte fortræffelige Skik, ifølge hvilken de fra Skolen dimitterede Ynglinge og Jomfruer endnu i 2 eller 3 Aar modtage i Forening den h. Communion hver Maaned eller hver anden Maaned paa bestemte Søn= eller Festsdage efter forudgaaet Tillysning fra Præbikestolen, maatte indføres og udbredes overalt, paa

---

*) For Katholikerne i Kjøbenhavn er Tiden til den pligtmæssige Annamelse af den h. Paaste-Communion ifølge biskoppeligt Rescript af 13. Marts 1861 udvidet indtil Christi Himmelfartsfest; den varer altsaa i Aar fra 14. April til 30. Mai inclusive.

det at saaledes den første h. Communions naaderige Frugter maae bevares i Længden, og Ustyld og Dyd ved den hyppige Nybelse af Himmelbrødet maae opnaae Fasthed og Bestandighed igjennem Livets farefuldste Tid.

Elstede i Herren! Det maa tilvisse ansees for tilbørligt, at vi nu ved Begyndelsen af den h. Fastetid — en Tid, der skal være helliget til den høieste Alvor — i en ganske særegen Betydning bestæftige os med Betragtninger over den Fremtid, vi gaae imøde, og alvorlig overveie, hvorledes vi skulle søge Sikkerhed for, at den i Sandhed bringer os Lykke og Belsignelse.

Hvad nu det Første angaaer, nemlig Fremtiden i og for sig selv, saa regnes denne ikke efter Dage eller Aar. Dersom det ikke gjaldt Andet, saa kunde man endda let blive færdig med den. Men det kommer her an paa noget ganske Andet. Det faaer snart Ende med vore Dage her paa Jorden; Døden afbryder brat deres omstiftende og dog saa eensformige Kreds-løb. Men dermed er ikke Alt forbi. Vel hjemfalder vort Legeme til Forkrænkelse; det opløses og bliver tilsidst til Støv, hvoraf det er taget. Men der er Noget i Mennesket, hvorover Døden ikke har Magt. Det er vor udødelige Aand. Menneskesjælen vedbliver at leve efter Døden; og, kan man end tilintetgjøre selv det haardeste Metal — over Menneskets Sjæl har Tilintetgjørelsen ingen Magt. Thi, vilde endog hele Verden og alle Helvedes Magter forsøge derpaa; kunde vi tænke os baade Mennesker og Engle enige derom — de kunde ikke udslukke Livet i en eneste Menneskesjæl, saalidt som Du selv kan gjøre det Allermindste enten for at opholde eller tilintetgjøre Livet i din egen Sjæl! Dit Legeme kan Du vistnok med stor Væthed, ja i et Dieblif forstyrre, men din Sjæl berøres ikke af Forstyrrelsens Magt. Sværdet rammer den ikke; Ilden for-tærer den ikke! Og, vilde du end paakalde Høie og Bjerge med det Duffe, at de maatte falde over dig og skjule dig for evig — det vilde Alt være forgjæves! Bjergene kunne ikke knuse dig, Afgrunden kan ikke opsluge dig. Himmel og Jord skulle for-gaae; men din Sjæl vedbliver at leve. Læg Millioner af Aar

til Millioner, din Sjæl overlever dem Alle; dens Liv faaer aldrig Ende, den døer aldrig! Dens Liv er et Liv, som varer i al Evighed. Saaledes har den Almægtige, der skabte den, villet det, og derfor er det saaledes. Evig! Overvei hvad denne Tanke betynder, og forglem ikke, hvilket ubegribeligt Væsen din Sjæl er. Din Fremtid er en Fremtid for Evigheden!

Men, under hvilke Forhold, under hvilke Betingelser vil din Sjæl, eller rettere sagt du selv — thi du skal engang faae dit Legeme tilbage — vedblive at leve i det Uendelige? Betænk, at den evige Kjærlighed har tiltænkt dig noget Stort, noget uendelig Stort. Du skal engang drage ind i det evige Chanaan, som flyder med Mælk og Honning! Du skal i Forening med alle Engle og Hellige, og i Forening med Ham Selv, der skjænker dig alle Goder, boe der i evig Fred og blive deelagtig i en Salighed, som endnu intet Die har seet, intet Øre hørt og intet Menneskehjerte har fornummet eller været istand til at tænke sig¹⁾.

Dg hvor alvorligt den Algode tager det med denne uendelig kjærlighedsfulde Hensigt, det har Han navnlig beviist, efterat Fjenden havde bragt Menneskeslægten paa Fordærvsens Bei; Han har beviist det derved, at Han, for atter at frelse den, hengav sin eenbaarne Søn til Døden paa Korset²⁾.

En navnløs Ulykkelig, en i al Evighed uendelig lykkelig Fremtid er os beredet; men vi maae opfylde visse Betingelser; ellers maae vi vente det Mødsatte, ellers vil Herren engang vise os bort fra Sig: Viger fra Mig, I Forbandede, til den evige Ild, som er beredt Djævelen og hans Engle³⁾! Da skulle de Ulykkelige, hvem dette Ord gjælder, raabe efter Tilintetgjørelse, men forgjæves! De skulle gaae bort til den evige Pine⁴⁾. Forfærdelige Elendighed, og ingen Ende paa dens Rædsler!

Men, hvilke ere da vel de Betingelser som vi nødvendig maae opfylde, for at undgaae denne evige Sammer og blive

---

¹⁾ 1. Korinth. 2, 9. ²⁾ Joh. 3, 16. ³⁾ Matth. 25, 16. ⁴⁾ Matth. 25, 46.

deelagtige i hiin evige og ubegribelig store Lyksalighed? Disse Betingelser ere os givne med Jesu Udsagn: Hvo som foragter Mig og ikke annammer Mine Ord, Han har den som dømmes ham; det Ord, som Jeg har talet, skal dømmes ham paa den yderste Dag¹⁾; og de ere givne med det Hverv, som Han gav Sine Apostle: Lærer alle Folkene, lærer dem at holde Alt hvad Jeg har overantvordet eder²⁾. Vi skulle altsaa antage Jesu Ord og holde Alt hvad Han har anbeforet Sine Apostle. Men hvilke ere nu Hans Ord, og hvad er det, som Han har overdraget Sine Apostle? I ethvert af disse Ord udtaler Han enten en bestemt Sandhed, eller giver en bestemt Forskrift, eller Han gjør begge Dele i Forening. De Ord f. Ex.: Jeg og Faderen ere Eet³⁾, de indeholde en bestemt Sandhed, ligesom Budet om at elske sine Fjender⁴⁾ indeholder en bestemt Forskrift. Og saaledes er det overalt. Skulle vi altsaa holde Alt hvad Jesus har overleveret Sine Disciple, da maae vi antage og holde enhver Sandhed, som Han har lært, og antage og holde enhver Forskrift eller ethvert Bud, som Han har givet. Men en Sandhed anerkjender og holder du kun, naar du troer paa den, og et Bud anerkjender og holder du kun da, naar du efterlever det. I modsat Fald vilde du ikke holde, ja ei engang antage enten det Ene eller det Andet, men du vilde tverimod forkaste baade det Ene og det Andet. Vi skulle altsaa troe enhver Sandhed, som Jesus har lært, og efterleve enhver Forskrift, som Han har givet. Dette er Betingelsen for vor Frelse og Salighed.

Hvad nu Troen i Besynderlighed angaaer, saa udtaler vor Frelser sig end yderligere om denne dens Betydning, naar Han siger: Men hvo som ikke troer, han skal blive fordømt⁵⁾; hvo som ikke troer Sønnen, han skal ikke see Livet, men Guds Brede bliver over ham⁶⁾.

Vi kunne iøvrigt let begribe, at det nødvendigt maa være

---

¹⁾ Joh. 12, 48. ²⁾ Matth. 28, 20. ³⁾ Joh. 10, 30. ⁴⁾ Matth. 5, 44. ⁵⁾ Marc. 16, 16. ⁶⁾ Joh. 3, 36.

saaledes — at Troen ingenlunde enten er eller kan være noget Vigeqhbigt.

For det Første er det nemlig unægteligt, at vor hele Gjøren og Læden væsenlig er betinget af vor Tro, om vi end foreløbig blot ville tage Ordet i Betydning af vor Mening om en Sag. Landmanden vilde f. Ex. hverken saae eller plante, naar han ikke troede eller haabede, efter en vis Tids Forløb at kunne høste. Men denne Tro virker paa Villien, og Villien sætter derefter vore Kræfter i Bevægelse, og saaledes gaaer Beslutningen over til at blive Gjerning. Troen kan derfor lignedes ved Træet, og Gjeringerne ved dets Frugter. Thi for Gud have ingen andre Frugter Værd, end de som ere fremvogede af den h. Tro. Barmhertighed imod Fattige er vistnok i sig selv noget Godt, men Pharisæerens Almisse havde ikke den mindste Værd i Guds Dine, fordi den ikke var en Virkning af den h. Tro. Pharisæeren havde under Udøvelsen af denne Dyd ikke Gud for Die, f. Ex. at behage Gud, men tænkte kun paa at blive seet af Mennesker, og derfor havde den ingen Værd for Gud, og derover kunne vi slet ikke forundre os; thi du tænker og dømmes i Grunden selv ganske paa samme Maade. Sæt nemlig, at en Anden gjør Noget, som du ikke kan andet end billige, baade fordi det i sig selv er godt, og fordi det maastee er dig selv tjenligt! Du saaer imidlertid at vide, at han har handlet saaledes som han har, uden at tage mindste Hensyn enten til dit eller andre Medmenneskers Tarv, og at han kun har havt sig selv, sin egen Fordeel eller Gæde for Die: du vil i dette Tilfælde ikke føle den fjerneste Opfordring til at være ham forbunden for hvad han har gjort; og, forsaavidt dette skulde forholde sig anderledes, saa kommer det af, at du ikke kan see ind i Andres Hjerter og bedømme deres Bevæggrunde. Her finder nemlig en Skuffelse Sted, som ikke er tænkelig hos den Alvidende. Hvad der skal have Værd for Gud, maa have sin Rod i den h. Tro, eller i en af Gud aabenbaret Sandhed. Denne Sandhed bliver saaledes Troens Hovedbevæggrund. Derfor kan der ikke være Tale om Retferdighed, saalidt som om nogen i Guds Dine god Gjerning, uden Tro. Derfor siger Skriften: Min Ret =

færdige lever af Troen ¹⁾! Den Retfærdighed, som skal have Ghyldighed for Gud, maa have sit Liv og sin Kraft af Troen, og derfor kan Menneskets Tro ikke være ligegyldig, saalænge ikke ogsaa hans Gjøren og Liden ere ligegyldige Ting.

Hvad gjør da den, som forkaster eller ikke troer, om det saa kun var en eneste af Gud eller vor guddommelige Frelser aabenbaret Sandhed? Kan det nægtes, at et saadant Menneske saagodtsom reent ud siger til Gud eller vor guddommelige Frelser: Du lyver for os, eller du veed ikke ret, hvorledes det forholder sig; jeg veed bedre Besset dermed? Men kan dette kaldes andet, end den aabenbareste Gudsbespottelse, en sand Selvforgudelse? Og dette skulde ikke være Synd, ikke være en af de sværeste Synder, som medfører Straf og Forbømmelse i en Grad som ingen anden Synd?

Endelig: hvad er Gud, og hvad er Mennesket? Gud er Skaberen, og Mennesket er intet Andet end Hans Skabning. Men hvad er billigere og retfærdigere i Himlen og paa Jorden, end at Skabningen underkaster sig sin Skaber? Selv den trodsige Kong Antiochus udtalte tilsidst de mindeværdige Ord: Det er billigt, at man underkaster sig Gud, og at den Dødelige ikke indbilder sig at være det Samme som Gud ²⁾. Ja, det er tilbørligt, at Mennesket underkaster sig sin Gud, og underkaster sig Ham ganske; thi han er i Eet og Alt Guds Skabning. Men vil du underkaste dig Ham, da maa du navnlig underordne Ham begge dit indre Væsens høieste Kræfter: din Forstand, eller din Fornuft, og din Villie. Og din Forstand underkaster du Ham da, men ogsaa kun da, naar du troer hvad Han siger, og din Villie underkaster du Ham da, men ogsaa kun da, naar du gjør hvad Han befaler. Enhver Afvigelse vilde være en Uorden, og et Oprør af Skabningen mod Skaberen, et Oprør, hvilket Gud ikke taaler, ja saa sikkert ikke taaler og ikke kan taale, som Han har fængslet de Engle, som gjorde Oprør imod Ham, med evige Baand, og opbevarer dem i Mørket til Dommens store Dag ³⁾.

¹⁾ Hebr. 10, 38. ²⁾ 2. Moch. 9, 12. ³⁾ Jud. 6.

Mennesket skal underordne saavel sin Villie, som sin Forstand under Gud. Det Ene er ligesaa nødvendigt som det Andet. Ligesom vi bør sige: Ikke min, men din Villie! saaledes ogsaa: Ikke min Forstand, men Din Forstand; ikke min Visdom, men Din Visdom! Saaledes bør Mennesket staae ligeoverfor Gud.

At troe og at handle! den ene af disse to Ting er ligesaa nødvendig som den anden. Man sige her ikke: Alt kommer dog tilsidst an paa Gjerningen; den indbringer navnlig den Fattige mere, end min Tro. Thi hvad tilskynder vel et Menneske meest til at gjøre vel: den sande Tro, eller Egennytte, eller Ergjærrighed? Hvad virker eftertrykkeligst og meest vedholdende og under alle veylende Omstændigheder med uforandret Kraft? Hvor finde vi navnlig hiin Kjærlighed, som ikke lader det blive ved at offere et Pengestykke, men tillige offerer sig selv — i Troens Huus, eller i Bantroens og Brangtroens? Det er af Troens frugtbare Træ, at den Nødblidende plukker den Frugt, der i Sandhed bringer ham Lindring og Bedeværgelse; og saa sige man ikke, at den Trængende ikke vinder Noget ved sin Næstes Tro.

Forfaavidt iøvrigt den kjære Gud fordrer, at vi skulle gjøre vel, saa kunde Han jo meget godt ogsaa paa anden Maade sørge for den Fattige, idetmindste paa samme Maade som Han sørge for Propheten Elias og Enken i Sarepta¹⁾, og vi seile altsaa neppe, naar vi antage, at Gud, overalt hvor Han kræver Belgjørenhed, har noget Hviere for Die, end det, siebliffelig at afhjælpe de Fattiges Nød. Gud er nemlig Kjærlighed²⁾, og, saafremt vi vilde være Hans Børn og Arvinger, saa maa Hans Aand, Kjærlighedens Aand, raade i os og aabenbare sin Magt over os, ligesom den beviser sin mægtige Nærværelse og Virksomhed i Ham Selv, og dertil har Han villet give os Veilighed ved at komme de Nødblidende til Hjælp. Hertil kommer, at Han engang i Himlen vil samle Sine Børn her paa Jorden omkring Sig, men at en saadan Forening, saa

¹⁾ 2. Kong. 17, 6—14. ²⁾ 1. Joh. 4, 8.

sandt den skal være virkelig saliggjørende, nødvendig kræver, at alle de der Forsamlede skulle være forbundne med hverandre i fuldkommen Kjærlighed, og at de allerede ved deres Indtrædelse i Guds himmelske Rige, maae være forenede i Kjærlighed, saa at den gjensidige Kjærlighed allerede herneeden maa være dannet og have befæstet sig ved Udvøvelsen.

Man siges heller ikke, at Kjærligheden er det første og højeste Bud og hele Lovens Opfyldelse. Thi saa sandt dette end er, saavist er det dog paa den anden Side, at vi kun udaf Troen erkjende de egenlige Beveeggrunde til at elske Gud over Alt og vor Næste som os selv, og at der altsaa, uden Kundskab om de hellige Sandheder og uden Tro, slet ikke kan være Tale om en saadan Kjærlighed til Gud og Næsten. Hvo som er vantro, siger Propheten, hans Sjæl har ikke Retfærdighed ¹⁾. Uden Tro er det umuligt at behage Gud ²⁾.

Saaledes maae vi holde Alt hvad Jesus har sagt, troe enhver Sandhed, som Han har lært, efterleve ethvert Bud, som Han har givet. Dette er Betingelsen for vor Salighed og Frelse.

Men, for at vi til enhver Tid kunne have Sikkerhed for, hvad vi i det Enkelte skulle troe og gjøre, har Jesus stiftet en Kirke, som skal bevare, forkynde og i tvivlsomme Tilfælde fortolke Hans Ord; og Han har endvidere, for at denne Kirke ikke selv skulde falde i Vildfarelse, givet den sin Helligaand for at være dens stedsevarende Hjælper. „Men Trøsteren, den Helligaand, hvem Faderen skal sende i Mit Navn, Han skal lære eder Alt og minde eder om Alt hvad Jeg har sagt eder ³⁾, og Han skal blive hos eder til evig Tid ⁴⁾!“

Maatte nu blot aldrig Nogen iblandt eder forglemme hvad der tjener til hans Fred! Maatte Enhver tænke paa sin Frelse, og baade i sin Tro og Wandel oprigtig følge vor h. Kirkes Være! Ingen lade sig vilde af Saadanne, som tale forkeerte Ting for at drage Disciplene efter sig ⁵⁾, og som navnlig i vore Dage optræde i Hobetal, og mere end nogenfinde tidligere utrætte-

¹⁾ Hab. 2, 4. ²⁾ Hebr. 11, 6. ³⁾ Joh. 14, 26. ⁴⁾ Joh. 14, 16.

⁵⁾ Ap. Gj. 20, 30.

lige og paa enhver tænkelig Maade følge deres Maal. Bogter eder for de falske Propheter, som komme til eder i Faareklæder, men indvortes ere rivende Ulve¹⁾, og som ikke staaene Hjorden²⁾! Ingen lade sig forvirre i sin Tro, Ingen lade sig lede bort fra den rette Wei, for at Enhver af eder ved sine Dages Ende maa kunne sige med Apostelen: Jeg har stridt den gode Strid, fuldkommet Løbet og bevaret Troen; iøvrigt er Retfærdighedens Krone henlagt for mig, hvilken Herren den retfærdige Dommer skal give mig paa hmitn Dag³⁾. Kun Gæt er fornødent⁴⁾! Maatte den h. Fæstetid, i hvilken Kirken saa indtrængende opfordrer os til alvorlig Eftertanke, ret føre os til Erkjendelse af denne Sandhed!

Til Slutning anbefale Vi eder indstændigt ret ofte i eders Bønner at ihukomme vor endnu stedse haardtbeترængte h. Fæder, som kæmper og lider for Guds Kirkes, for vor hellige Moders Frihed. Vi bede eder, at I trofast holde ud i den offervillige Deeltagelse, som I hidtil have skjænknet den Sag, for hvilken han kæmper.

Vor Herres Jesu Christi Naade, Guds Kjærlighed og den Helligaands Samfund være med eder Alle⁵⁾! Amen!

Dänabrid, 20. Februar 1867.

† **Johannes Henricus.**

Altmeypen,
Secr.

Et Brev fra en Ven i Rom.

(S. f. Nr.)

Det romerske Folk har Bevidstheden om sit Kalb som Beboere af Christenhedens Hovedstad, og det føler, at det under Paven's fabelrige Regjering er lykkeligere og friere end under

¹⁾ Matth. 7, 15. ²⁾ Ap. Gf. 20, 29. ³⁾ 2. Tim. 4, 8—9. ⁴⁾ Luc. 10, 42. ⁵⁾ 2. Kor. 13, 13.

Revolutionens liberale Tyranni. En romersk Dame sagde nylig til en Fremmed: „Siig til Deres Landsmænd: Vi elste Pius IX. og ville hellere leve under hans Regimente end under de Revolutionæres; thi disse love meget og give libet, men han lover libet og giver meget.“ Disse Ord ere et sandt Udtryk for den almindelige Stemning. Men, vil det romerske Folk ei have sin retmæssige Fyrstes mere end tusindaarige Throne stjælet, saa have utallige Fremmede og Uvedkommende svoret at forsøge derpaa, og de have denne Verdens Magter til deres Tjeneste. Thi disse have jo nu i mange Aar og paa alle mulige Maader arbejdet paa at gjøre Paven verdslige Herredømme umuligt; de have ved et formeligt Bagvaskelsessystem søgt at discreditere hans Regjering og have med aaben overlegen Magt og paa den brutaleste Maade sønderrevet hans Stater og berøvet ham den største Deel deraf; de holde endnu bestandigt Damokles' Sværd hængende over den lille Plet Jord, de have ladet ham beholde, medens de ved Faren for deres aabenbare Invasion og Angreb holde de Reisende fjærne fra Rom, som i dem har en væsenlig Næringskilde, og standse Foretagelsesaanden i alle Retninger. Selve Væsrivelsen af den største og rigeste Deel af de pavelige Stater har sat Regjeringen i en pinielig Stilling, og formindsket Rom's Resourcer; Levnetsmidlerne, som Rom maa modtage udenfra, ere fordyrede; Pengeaffairerne blive endydeligere forstjærvede derved, at Regjeringen for Væsrivelsen havde udgivet 4 Millioner Scudi i Papir; og, efter at man havde frarøvet Paven en Deel af hans Rige, bragte Agenter alt dette Papir til Rom og borttog det klingende Sølv, efterladende blot Papiret.

Tilføjer man, at Revolutionen kjøber sig i Rom Tilhængere og Forrædere med Penge, ligesom den har gjort i Neapel og andetsteds, at den lover Andre Embeder &c. — saa kan man ei forundre sig over, om der ogsaa i Rom gives en heel Deel, som enten, fordi Sagerne ei gaae saa brillant som før, eller fordi man lover dem alle Ulykens Gøder ved den pavelige Regjering's Fald, lade sig lokke til ved Katastrophen's Udbrud at forøge de fremmede Revolutionæres Rækker. Men, er det maaskee Paven's og hans Regjering's Skyld, naar overlegne Tjender ved brutal Magt, saavel som ved alle de umoraliske Midler, som Revolutionen anvender, forærmer ham hans Land, corrumperer hans Folk, og gjør ham Regjeringen, saavidt man kan, umulig? Man har desuden fanatiseret en stor Deel af det italienske Folk med den absurde Tanke, at Rom ikke er italiensk saalænge det hører Paven til, og at Italien ei kan være Italien uden Rom! Og dog er Paven i Rom den meest italienske Fyrste som nogeninde har hersket i Italien, og er navnlig mere italiensk end baade Victor Emmanuel og Garibaldi! Alligevel

— Alt er her endnu roligt; medens man i flere andre italienske Stæder har forsøgt oprørse Demonstrationer, sees ikke Spor deraf hos Paven's Undersaatter. Den h. Fader søger nemlig at forfaffe sit Folk alt muligt Godt, og navnlig ere Skatterne meget lave. Imidlertid haaber den ædle Pius IX. altid; han beder for sine, sit Folks og Kirkens Fjender, og har for længe siden anordnet daglige Bønner i alle Roms Kirker. Hans Tillid til Gud, hans ædle Charakter, hans dybe Fromhed og hans bestandige Sindsro indgyder hans Undersaatter og hele den katholske Christenhed Tillid til Herrens milde Forsyn for sin Kirke. Pius IX. er i enhver Henseende Jesu Christi sande Stedfortræder, som i den geistlige Autoritet, saaledes ogsaa i Dybd, i Hellighed, i prøvet Resignation, i Charakterens Værdighed og Edelmødighed. Hans Historie vil blive et Guldblads i Kirkens Annaler og en tung Steen paa hans Fjenders og Forsølgeres Minde. Hvor længe skal nu Paven's lille Rige blive skaanet for Revolutionens Angreb? Det veed Ingen; men Gæt er sikkert — at den blot venter paa det meest beleilige Dieblif, og dette Dieblif synes ei endnu at være kommet; det er at formode, at den fra høiere Sted har faaet Ordre til ei at røre sig, førend den store Verdens Udstilling er forbi.

Men saa kritisk den verdslige Pavenmagts Stilling i denne Tid end er, saa bør vi troende Katholiker aldrig forstaae, ligesom Pius IX. ei heller forstaaer, men være aarvaagne i Bønnen, og gaae modigt alle Begivenheder imøde. Gud kan paa mangfoldige Maader afvende Faren; men i alt Fald vil Han, om den kommer, vende den til Kirkens og de Udvalgtes Bedste. Og hvadsomhelst der end kan blive af Paven's verdslige Magt, saa staaer Kirken med sin aandelige Overhyrde lige fast; thi han er den Klippe paa hvilken Herren har bygget sin Kirke, og Helvedes Magter skulle ikke faae Overhaand over den!"

I dag har jeg bivaanet den høitidelige Beatification (Saligklæring) af den fromme Guds Tjener Benedikt fra Urbino. St. Peterkirkens hele Chor var herlig decoreret. Efter at Brevet for Beatificationen var oplæst for den funktionerende Cardinal, blev Skøret, som hængte over den Saliges Billede, borttrukket, og da saae man det over Alteret, omgivet af en Glorie, dannet af Tusinder af Lys. Te Deum blev høitideligt affunget. Derefter Høimesse. En stor Menneftemasse befandt sig i St. Peterkirken. Om Estermiddagen kom den h. Fader med Cardinalerne for at gjøre sit Besøg i Kirken og vise den Salige sin Ærbødighed. Peterkirken var da endnu mere opfyldt end om Morgenen. Den h. Fader seer endnu vidunderlig kraftig ud; ligesom hans hele Helbredstilstand maa kaldes fortræffelig i Forhold til hans høie

Alber, og naar man seer hen til den lange Række af trængselsfulde Aar, der udfylde hans Pontificat.

Veiret var idag herligt, en sand Sommerdag. Af Sne og Is seer man her Intet. Dog ere Rætterne kjølige. Ofte har vi haft Regn i denne Vinter.

Dog, jeg maa endelig engang slutte. Lovvel, kjære Ven.

Oremus pro invicem.

Deres oc.

J. L.

Kirkelige Efterretninger.

Italien. Kirkens Frihed under den italienske Friheds Herredømme. „Correspondance de Rome“ meddeeler herom følgende Facta:

Minister Ricasoli siger i sit Circulære af 19. Novbr., at den katholske Religion omfatter den store Fleerhed af Italienerne. Dette er ingen Overdrivelse. Thi ved Siden af 25 Millioner Katholiker gives der i Italien kun 47000 Jøder, 26000 Waldensere og c. 4--500 Protestanter.

I November f. A. indfandt sig en „Domæne-Inspector“ hos Cardinal-Ærkebiskoppen af Pisa, for at underrette ham om, at han havde Befaling til at lægge Beslag paa alle den ærkebiskoppelige Stols faste Eiendomme. Samme Dag ramtes den biskoppelige Kirke i Volterra af samme Stjæbne. I Panama er Biskoppen, der nylig var vendt tilbage fra Landsflygtigheden, bleven formelig udplyndret. Fra Piemont hører man om lignende Volds-gjerninger og Vilkaarligheder. Skulde disse Bedrifter være forberedende Indledning til Tonellos Forhandlinger med Rom?

Loven af 6. Juli 1866 om Ophævelsen af Klostrene bliver overalt fuldbhørt med den største Hensynsløshed, og den 14. December f. A. understøved Kong Victor Emmanuel — det nye Decret angaaende Bestyrelsen af „Cultusfondet“. Den førstnævnte Lov af Juli 1866 anordner, at den ved Salget af de indbragne Kirke- og Klostergods udbragte Capital skal danne Grunlaget for dette Fond. „Ministeriet“, bemærker „Unita cattolica“, har anseet det for hensigtsmæssigt at udnævne c. 100 Lægmand til at overtage Forvaltningen af dette Fond. Istedetfor de forrige Ordens-Generaler vil Italien her efter faae en Pater „General-Director med et Gehalt af 8000 Fr. og en Pater „General-Inspector“ med en Løn af 7000 Fr.

Guardianer ville blive erstattede ved tre Patres „Division-
Chefer“, med en samlet Gage af 15000 og sex Patres „Sections-
Chefer“ med en samlet Lønning af 27000 Fr. Der vil frem-
deles i Italien ikke mere være Tale enten om Vicarer eller
Fratres eller Tertiariere, men vel om en Pater Casferer med
5,500, ti Patres Secretærer med en Sum af 32000, fjorten
Patres Undersecretærer med 30,800, en Pater Controleur med
2,200, otte Brødre Premiars-Commis med 16000, fire og tyve
Brødre Commis med 36000, to Tertiariere Budløbere med
1600 Fr. i aarlig Løn. De Fattige ville maaskee herefter ud-
bebe sig deres Almisser hos disse nye Ordensfolk, hvilke Kong
Victor Emmanuel og hans Ministerium har skabt; men de ville
upaatvivlelig blive afviste! Saameget er imidlertid vist, at de
Christne, som i forbums Tider skjænkede deres Gods til Kirker
og Kloostere, aldrig have tænkt paa at det skulde anvendes til
at udrede Lønninger for Inspectorer, Controleurer, Commis &c. &c.

Northamerica. I New-York er atter en Kirke, der tid-
ligere har tilhørt den Episcopale Menighed, tilligemed Præste-
bolig og Skole, bleven kjøbt af den høiarv. Erkebiskop Mac-
Closkey for 40,000 Dollars, og efter Foretagelsen af de nød-
vendige Forandringer overgivet til den katolske Cultus. Vi
have ved tidligere Veiligheber meddeelt Beretninger om et stort
Antal methodistiske Kirker, der i de senere Aar ere solgte deels
underhaanden og deels ved offentlig Auction, af hvilke ikke faa
ere blevene omdannede til katolske Kirker. Denne Kjendsgjær-
ning er et ydre talende Vidnesbyrd om Sectvæsenets tiltagende
Opløsning og indre Forsald netop i de Lande, hvor det tid-
ligere allermeest har floreret. Den ene af deres Kirker efter den
anden kommer nu i den katolske Kirkes Tjeneste!

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 17. Martz.** 2. Faste søndag. Kl. 8 og 12 stille Messe.
Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt
med Prædiken. — 18. M. Gabriel, Erkeengel. 19. St.
Joseph, Herrens Pleiefader. — 20. D. Patritius, Bisk.,
Irlands Apostel. 21. St. Benedictus, Ordensst. 22. St.
Jhu kommelse af Frelserens h. Liigklæde. 23. L. Ferialdag.
Søndagen d. 24. Martz. 3. Faste søndag. Kl. 8 og 12 stille Messe.
Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt
med Præd. — 25. M. Mariae Bebudelse (feires først.
Søndag). 26. St., 27. D. og 28. St. Ferialdag. 29. St. Jhu-
kommelse af Frelserens hh. fem Bunder. 30. L. Ferialdag.
Søgnedagsgudsstjeneste i St. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og
8¹/₄. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagsaften:
Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I
Kapellet (Tolbbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

Kjøbenhavn.

S. Triers Begrofferi.

Katholsk Kirketidende.

Femtrude Aargang.

Nr. 7.   Søndagen den 31te Marts.   1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsettelse). — Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien. Rusland. Belgien. England. Frankrig. Spanien. Nordamerika.

Maria Dolores.

(Fortsat fra Nr. 5.)

II.

London.

Vi føre nu Læseren fra den folklare Sommerdag og det hyndige Sveitserlandstabs friske oplivende Bjergluft midt ind i den engelske Verdensstads mørke og kvalme Taageregioner. Den frembrydende Vintermorgen var her Begyndelsen til en Dag, hvis lysfeste Timer svarede til hvad man paa Fastlandet neppe vilde falde Dæmring; thi den for London eiendommelige Taage, blandet med de tykke Røgskyer, der altid hænge over denne Ræmpestad, tillode ikke engang det matte Sollys, som dog allerede havde gennembrudt Himlens affegraae Skyer, at bane sig Vej i Beboerne. Den rastløse alle Sandser bedøvende Færdsel samler sig til dette Tusmørke til et vedvarende dump Virvar. Man hører Lyden deraf, men kan ikke oversee hvad der frembringer den; man bliver uvilkaarlig hjemført af alle Slags triste Billeder og uhyggelige Følelser, og har da ikke andet Valg, end enten med sin Sjæls hele Interesse at styrte sig hovedfulds ind i dette Materialismens Drivværk, eller at blive overvældet af Nervalidelser; eller ogsaa nødes man til reent at tage Flugten og kaste sig over et eller andet af hvad der

større Mængde af Menneffene henfører til Begrebet af det Paradoxe. Helten i denne vor Fortælling havde valgt det Sidste; thi vi gjenfinde ham nu i det eenfomme Bibliothek i et elegant og hyggeligt indrettet Huus i den af den fornemme Verden beboede vestlige Deel af London, der kun i Afstand berøres af det larmende Handelsrøre, og i ringere Grad forulempes af den sorte Røg, som Fabrikernes utallige Skorstene udsende.

I det nysnævnte affides liggende Værelse gif altsaa i den her omtalte Morgenstund den unge Mand, som vi nylig forløde i Sveits, øiensynlig i stor indre Bevægelse op og ned ad Gulvet. Han havde just reist sig fra en Divan, paa hvilken en Bog laae opslaaet, der kjendelig havde givet Anledning til hans indre Uro. Efter i flere Minuter at være gaaet hastig frem og tilbage, undslap de Ord hans fast sammenpressede Læber: „I Sandhed, dersom han kan bevise dette, hvilken Mand af Ere vilde da have med en Kirke at gjøre, som er en Affødning af Egteskabsbrud og er bleven stor og mægtig ved Rov og Strømme af uskyldigt Blod!“ — Næsten ude af sig selv greb han atter Bogen, som havde fremkaldt denne Følelse af Harm i hans Sjæl, nemlig det bekjendte protestantiske Skrift, som har til Titel: „Den protestantiske Reforms Historie i England og Irland, fremstillet i en Række af Breve til alle forstandige og billigt tænkende Englændere af William Cobbett.“

Vi kunne fra nu af kun videre beskæftige os med Frederik, idet vi dele hans Interesse for Studiet af denne Bog, hvilket rigtignok ligesom tilfældig var foranlediget ved hans Interesse for Dolores og for det katholske Begreb om Eren, som ved hendes Ord var blevet Gjenstand for hans Eftertanke, og vel først havde saaret hans Opfindelighed, men derefter ddbt grebet hans inderste Sjæl og Hjerte. Thi han kom uvilkaarlig til at tænke paa, hvorledes han i sine Dreungeaar havde hørt Cobbett omtale, i det hans Lærer havde anprøist denne Forfatters „landlige Ribetoure“ (Rural rides) som de bedste Skildringer af det engelske Landliv. Men den samme Lærer havde tillige udtalt den stærkeste Daddel over Cobbetts Fremstilling af den engelske Reformations Historie, uden at angive

andre Grunde derfor, end den, at han havde skrevet denne Bog som „en forhærdet Papiſt“. „Hvorledes,“ ſagde Frederik til ſig ſelv, ſkulde vel Skjældsordet „Papiſt“ paſſe paa en Samvittighed, der rører ſig i en Englænder, ſom har Mod nok til at fælde en uhildet Dom om hvad der virkelig geraader vort Fædreland til Skam eller Ære? Eller — kan der være nogen Grund til at tvivle om, at Cobbett er en Hæderſmand? Thi dette Spørgſmaal ſynes han dog forlængſt ſelv at have givet det beſte Svar paa. Hans Skrift er jo ledſaget af hans Levnetsbeſkrivelse, og hvad man der læſer, det røber fra førſt til ſidſt en Mand af Charakter, en Mand, der indſætter ſin hele Perſonlighed ſom Pant for Oprigtigheden af ſin Overbeviſning. Thi hvem kan andet end reſpectere den Mand, der i Aaret 1810 led ſig faſte i Fængſel for ſine frimodige Uttringer, uagtet han havde mange Venner, der vare formuende nok til at betale de Bøder, han blev idømt. Det perſonlige Offer bliver dog altid den ſikreſte Maaleſtok for Hæderligheden. Jeg vil derfor indtil videre ſkjænke ham min Tillid og læſe videre! Jeg har endnu Selvfor nægtelſe nok til at prøve hvad han forebringer; thi jeg kan ikke dølgge for mig ſelv en Fornemmelse af, at han har tændt mig et Lys, der udbreder en Klarhed over vort Lands høitpriiſte Reformation, ſom jeg hidtil aldrig har anet!“

Vi anføre i det Følgende kun de vigtigſte Steder af det heromtalte Skrift, der havde gjort ſaa ſtærkt Indtryk paa Frederiks ærlige og uhildede Gemyt, at han havde undertegnet dem, og tilføie blot til Dplyſning for Enhver, ſom nærmere vil overthye ſig om Rigtigheden af vore Citater, at Bogen er fuldstændig overſat paa Tydſk, ſamt at 4. Dplag nylig er udkommet hos Kirchheim i Mainz. Vi gjøre Begyndelſen med det Sted (S. 56), ſom havde opſkrækket den unge Mand fra Divanen; han havde nemlig læſt følgende Uttringer om den ulykſalige Reformator Henrik VIII:

„Denne Konge efterfulgte Aaret 1509 ſin Fader Henrik VII. i Regjeringen. Han arvede et stort blomſtrende Kongerige, et fyldt Skatkammer og et lykkeligt og tilfreds Folk, der i ham

ventede at see en Arving til hans Faders Wiisdom, og nærede de bedste Forhaabninger om, at han vilde vogte sig for den Ergjærrighed, der synes at have været hans Forgjængers eneste Feil. Henrik var 18 Aar gammel, da hans Fader døde. Han havde haft en ældre Broder ved Navn Arthur, som allerede i en Alder af 12 Aar var bleven trolovet med Katharina, den fjerde Datter af Kong Ferdinand af Castilien og Arragonien. Da Arthur var 14 Aar gammel, ankom Prindsessen til England, og Bryllupshøitiden blev feiret; men Arthur, som var en svag og sygelig Yngling, døde endnu i Aarets Løb, inden at Ægteskabet var fuldblyndet. Henrik ønskede nu at ægte Katharina, og dette hans Ønske fandt paa begge Sider Forældrenes Bifald, men Ægteskabet selv fandt dog først Sted efter Henrik VII.'s Død. Saasnart den unge Konge havde bestegget Thronen, traf han Forberedelser til sin Formæling. Men, eftersom Katharina, ihvorvel blot af Navn, var hans afdøde Broders Enke, maatte han indhente Dispensation fra Paven, som Kirkens Overhoved, for at kunne indgaae et efter den canoniske Ret gyldigt Ægteskab. Denne blev, da der ikke kunde anføres nogen grundet Indvending imod den, givet, og Brylluppet feiret i Juni 1509, to Maaneder efter Kongens Thronbestigelse, under hele Nationens jamstemmende Glædesyttringer."

„Med denne Gemalinde, der i hendes Ungdomsaar var skjøn, og hvis Dyder i forskjellige Retninger neppe stode tilbage for nogensomhelst Andens, levede Henrik i 17 Aar, og avlede med hende 3 Sønner og 2 Døttre, af hvilke dog kun den ene af Døttrene blev ilive. Denne var Maria, som siden blev Dronning i England. Men efter Udløbet af disse sytten Aar, da han havde opnaaet en Alder af 35 Aar og var 8 Aar yngre end Dronningen, fastede han sine Dine paa en ung Dame, ved Navn Anna Boleyn, som var Dronningens Hoffrøken; og nu fik han pludselig Skrupler over, at han „levede i Synd“, fordi han var gift med sin Broders Enke, uagtet han var dispenseret af Overhovedet for den Kirke, hvis Tro og Retssgrundfættninger Henrik selv, som vi i det Følgende skulle see,

endnu i lang Tid efter sit Bryllup, paa det Ivrigste havde forsvaret."

„Thyrannens Lidenstaber vare nu komne i Bevægelse, og han besluttede at tilfredsstille sin dyriske Lyst, det maatte koste hvad det vilde — Gælder, Penge og Blod! Først vendte han sig til Paven med den Begjæring, at han skulde lade ham stille fra Dronningen. Han havde indtil denne Tid været i stor Yndest hos Paven; han var en af Europas mægtigste Konger, og der var i det Hele mange og stærke Bevæggrunde forhaanden til at søie ham i enhver Begjæring, hvis Opfyldelse var mulig. Men denne Fordring var saa uretfærdig; det vilde have været saa grusomt mod den dybtige Dronning, at efterkomme den, at Paven ikke kunde gaae ind paa den. Men han befalede dog, i det Haab, at Tyrannen med Tiden vilde blive anderledesindet, sin Legat i Forbindelse med Wolsey at indlede en retslig Undersøgelse i selve England, og i Henhold til den at træffe de fornødne Foranstaltninger til dette Spørgsmaals Afgjørelse. Dronningen ansaae det imidlertid for at være under sin Værdighed at møde for denne Ret, og Legaten henviste derfor, i det han igjen hævdede Retten, Sagen til Paven, der dog vedblev at vægre sig ved at foretage noget Skridt, der kunde føre til en Bevilligelse af Stilsmissbegjæringen. Herover blev Tyrannen rasende, og fattede nu den Beslutning, ved at angribe Pavens Autoritet og Supremati, aldeles at tilintetgjøre hans Anseelse i England, at gjøre sig selv til Kirkens Overhoved i dette Land, og herefter at tillade sig Alt, hvortil Tilfredsstillelsen af hans dyriske Lyster i Forbindelse med hans umættelige Hævnjerrighed tilskyndede ham."

„I det Henrik opkastede sig selv til Kirkens øverste Styrer, gjorde han sig tillige — efter som Sværd og Galge stode ham til Tjeneste — til Herre over den engelske Kirkes samlede Eiendom, Klostergodsset derunder indbefattet. Denne Plan kjendte hans Raadgivere og øvrige Hoffolk, og, da det snart viste sig, at en gennemgribende Confiscation stod for Døren, saa vilde Parlamentet ved denne Leilighed ikke staae tilbage, men skyndte sig med at give Kongen et Beviis paa sin Nedbonhed til at

fremme hans Planer, saasom ethvert af dets Medlemmer naturligvis gjorde sig Haab om at faae en Andeel i Byttet! Det første Skridt i denne Retning var at udstede Love, som berøvede Paven al Autoritet og Magt over Englands Kirke og tillagde Kongen den højeste Magtfuldkommenhed i alle aandelige Anliggender. Hans Hovedraadgiver og den egenlige Ophavsmand til dette sacrilegiske Angreb paa Kirkens guddommelige Ret var Thomas Cranmer, et Navn, der fortjener alle følgende Slægters Afsty — et Navn som vi næsten ikke vilde kunne nævne, uden at fristes til at tvivle om den guddommelige Retfærdighed, dersom det ikke var en historisk Kjendsgjerning, at denne koldblodige, ubeskrivelig troløse, forrhytke og gudbespottende Skurk tilsidst endte sit Liv i de Flammer, som han selv havde tændt!

„Saasnart Tyrannen saaledes paa eengang var bleven Englands Pave og Konge, gjorde han Cranmer til Erkebiskop af Canterbury, en Værdighed, som da just var bleven ledig. Saaledes blev denne hans Raadgiver og beredvillige Haandslanger nu den øverste Dommer i alle aandelige Anliggender. Men man stødte dog her paa en lille Vanskelighed; thi Tyrannen gjorde endnu bestandig Paastand paa at gjælde for Katholik, saa at hans ny Erkebiskop maatte vies efter den foreskrevne Form; men hertil udfordredes, at han skulde tilsværge Paven Udydighed. Man fandt imidlertid her en Udvei, der tydelig viser, af hvilket Stof de Herrer Reformatorer vare dannede. Førrend Cranmer nemlig gik til Altaret for at modtage Indvielsen, begav han sig til et Capel, og afgav der edelig den Erklæring, at han ved den Eed, som han stod i Begreb med at aflægge, ikke meente at forpligte sig til Noget, som kunde være til Hindrer for, at han var Kongen behjælpelig ved at foretage enhver „Reform“ i den engelske Kirke, som han (Kongen) maatte finde gavnlig og hensigtsmæssig!

Efterat Kongen havde forsynet sig med en saa famøs Dommer i kirkelige Anliggender, var han naturligvis ikke seen til at bringe sin „vanskelige Stilling“ som Egtemand for hans Domstol og fræve „Retfærdighed“ af ham. Hvad jeg har at

berette om denne „Erkebiskops“ og hans foragtelige Hjælperes Fremgangsmaade er af den Besskaffenhed, at vi maae gylse af Forsværdelse derover, at vort hele Indre næsten brister af Ukelighed, og vi ere fristede til at vende Blikket bort fra Bøgerne for ikke at læse videre! Men vi tør ikke give efter for denne Følelse, saafremt det er os om at gjøre at blive bekjendte med den sande Historie om den protestantiske „Reformation“. Vi maae her beslitte os paa kold Kolighed, og gjøre Vold paa os selv, for ikke at fornemme de sædvanlige Indtryk; vi maae bekæmpe vor Natur, for nogen Tid igjennem at udholde Betragtningen af disse uhyggelige Begivenheder. Thi vi see fra Begyndelsen til Enden Intet, uden hvad der opfylder os med Uffth og Ukelighed.“

Dette og andre lignende Uffnit af Cobbetts Skrift trang Frederik sig derfor til paany at gjennemlæse med al den Kolighed, som han var istand til at tilkæmpe sig. Men af! med hans indre Kolighed var det snart forbi! „Siger dog denne Cobbett ogsaa virkelig Sandhed?“ udbrød han lidensfabeligt. „Forvansker han idetmindste ikke de historiske Kjendsgjerninger i en Epoke, som vi ere oplærte til at betragte som vor Stoltthed, som Befrielsen fra romersk Slaveri og fra Papismens Mørke? I Sandhed, jeg har i mine yngre Aar ogsaa befattet mig med Historien. Og hvortledes? — Saadanne affyhelige Ting, som denne Mand beretter, de skulde ikke allerede dengang have vaft min Gru i ligesaa fuldt Maal som nu, da jeg er bleven omstemt ved Dolores?“ Og Lord Frederik traadte med raske Skridt henimod den Væg i Bibliotheket, i hvis Bogrække et Udvalg af britiske Historieværker vare opstillede. Han greb efter „the history of England“ af David Hume og opsogte Kapitlet Henry VIII.

Saa, her fremtraadte Historien, forsaavidt den behandlede den kirkelige Omvæltning, rigtignok overlædt med et andet Gebandt, som rigtignok ikke ganske kunde skjule Tyrannens Forbrydelser, men vel søgte at tilfløre den Kjendsgjerning for Læserens Dine, at Uffkaffelsen af Pavenes Supremati ubelukkende var en Consequens af en tøilesløs Lidenskab. Paa Frederik

hadde dette den Virkning, at den for et Dieblif overvundne og afmægtige Protestant, der endnu boede i hans Hjerte, fik ngt Mod og kom ovenpaa det, som man siger. Nu rørte sig i hans Følelser atter det gamle Had mod Rom, der ved Opdragelsen var ham saa mechanisk indpodet, at han slet ikke formaaede at angive nogen Grund for sit Had, da han spurgte sig selv om Aarsagen til denne indre Bitterhed mod Rom. Det var en velgjørende Følelse for den frie Britte, i det 16. Aarhundredes forsmædelige Trusald for Kirken at feire den velkomne overalt høit priste Befrielse fra en italiensk Biskops Umasselse. Ifølge hans falske Begreber om Frihed, Ere og Lykke maatte han agte Henrik VIII., i hans Egenkab som Befrier fra det romerske Tyranni, saa høit, at han i det Høieste kunde føle en formildende Beklagelse med Hensyn til de Forsyndelser, som han maatte tilstaae sig selv, ikke kunde benægtes. „Den daværende Tid var mindre human, den krævede Blod. Den Rigdom, der var sammendynget i en Kirke, som var indviet til Overtroens Tjeneste, maatte igjennem Statsmagtens Hænder gjøres frugtbringende for det almindelige Bedste.“ Saadanne Undskyldninger og Besmykkelser finder man jo i alle Reformationshistorier, og de ere ved enhver Leilighed med stor Flothed anbragte i Historierne om Apostaten Henrik VIII!

Men hos Frederik rørte sig ogsaa en Sandhedsfølelse, der ærlig higede efter Klarhed. Ihvormeget Historien nemlig end var forvansket ved Partisthed — den Kjendsgjerning var ham dog indlysende, at det ikke var nogen religiøs Grund, ikke nogen Tvivl med Hensyn til den katholske Kirkes Dogma, der havde motiveret Englands Røsrivelse fra Kirken. Den Kjendsgjerning stod nu uroffelig fast for ham, at det ene og alene var Kongens Lastefuldhed, hans Despotisme og onde Hyster, der fremkaldte hans Strid med Rom, og tilmed en Strid, der særlig var rettet mod Christi Statholders Samvittighedsfuldhed og uroffelige Standhaftighed, i det denne sidste ikke havde andet for Die, end at opretholde Kirkens gamle Love og afværge den formasteligste Forargelse. Det var ham klart, at Enhver som dengang holdt med Paven, han stillede sig paa

Kirkens Side, og søgte at afvende en sand Skændsel fra England. Men hvorledes gif det alle Disse? Vibragte man dem en anden Anskuelse ved Belærelse og Overbeviisning, og ikke suarere ved Martyrier og Offere for disse Caricaturer af Reformer? Ja — Historien taler her om Strømme af uskyldigt Blod, om Rov og Trubler, om foragteligt Knyberi for Kongens despotiske Luner — — om de frygteligste Forstyrrelser indenfor Ægteskabets og Familiens Helligdomme, altsaa om „Odeløggelsens Bedershyggelighed“ paa det samme hellige Sted, hvor netop ogsaa vor Tidsalvers sociale Glendighed seer en gabende Afgrund for Sædelighed og Orden aabne sig! Dette er aldeles utvovlsomme Kjendsgjerninger, man dømme saa over dem fra hvilket som helst Standpunkt, man maatte behage at indtage.

(Fortfætted.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. I Anledning af 29. Juni 1867 — Sæcularfesten for den h. Petrus' 1500-aarige Martyrium — forbereder en Forening af fromme Katholiker i Italien en ny og rørende Tilfjendegivelse af deres trofaste Kjærlighed til den h. Fader. Tanken derom er udgaaet fra Greve Claudio Bossetti i Modena og bliver varmt anbefalet af den i Turin udkommende „Unità cattolica“. Man har isjunde paa hien Dag at overrække den h. Fader en Adresse, et Album og et ekstraordinært Bidrag til Peterspengen.

Italien. Compromis angaaende Salget af Kirkegodserne. Planen til den allerede i længere Tid omtalte Finantsoperation med de italienske Kirke- og Klostergodser blev d. 17. Januar af den italienske Finantsminister Scialoja forelagt Parlamentet i Florenz. Efterat have udplyndret Kirken og Geistligheden, anmodede man nu den sidste om den Tjeneste, selv at foretage Salget af Kirkegodset mod at betale Regjeringen 600 Mill. Francs i seeraarige Rater. Svad Geistligheden formaaede at udbringe over dette Beløb skulde capitaliseres

til et Kirkefond. Klostrene vilde man tillade at bestaae som „frie Foreninger“, men uden at turde besidde faste Eiendomme. Man vidste en Tid lang Intet bestemt om, om hvorvidt Kammerene vilde billige dette Project, eller — hvad der er Hovedsagen: om Biskopperne vilde gaae ind paa det. Italiens katholske Klade erklærede sig, med Forbehold af den h. Stols forventede Afgjørelse, i stor Enighed og paa det Bestemteste mod denne Transaction, og vilde ikke vide om nogen Opretholdelse af Kirkeeiendommen, som skulde kjøbes ved at opoffre Principet. Overtog nemlig Episkopatet Godserne imod at udrede den ovennævnte Afsløsningsøsum, saa vilde det dermed vel ikke principielt, men factist anerkjende Statens Ret til at bemægtige sig dem og dens Ret til fremdeles at besidde dem, ligesom det ogsaa vilde erkjende Regjeringen for berettiget til at erklære Kirken for incompetent til at besidde urørligt Gods. Man fremhævede endvidere, at Episkopatet, ved at indlade sig paa en saadan Penge speculation, vilde gjøre sig deelagtigt i denne mod selve Kirken rettede fjendtlige Operation, om hvilken man kan forudsige, at den i oeconomist Henseende vilde give det samme sørgelige Resultat, som Septemberconventionen har givet i politisk Henseende. Fra Regjeringens Standpunkt var Speculationen klogtig nok; den tabte Intet ved at renoncere paa selv offentlig at sælge det samlede Kirkegods; thi det er bekjendt nok, at den honette og bedre Deel af Befolkningen ikke støtter om at tilvende sig Eiendomme, hvorved der klæber Forbandelse baade fra Gud og Mennesker. Det ranebe Kirkegods bliver derfor altid slet betalt og falder i slette Hænder; og Spaniens nyere Historie itadsæster i denne Henseende med de meest advarende Exempler hvad man allerede i dette Aarhundredes Begyndelse havde haft Veilighed til at gjøre Erfaring om baade i Frankrig og forskjellige tydsk-katholske Lande, nemlig at Staten aldrig er bleven riig af ranet Kirkegods. Ogsaa i en anden Henseende var det heromtalte Tilbud fra Regjeringens Side meget siffigt; thi, foruden at Geistligheden var den solideste Debitor, Regjeringen kunde faae, fristedes den tillige til at gaae ind paa Forslaget ved Udfigten til den betydelige Fordeel, den selv vilde have af den overskydende Indtægt. Saaledes speculerede Kirkeranet i den piinagtige Stilling, hvori det har bragt den udslyndrede Kirke! Den italienske Regjering ventede altsaa, at dens billige (!) Tilbud ikke blot maatte erhverve den Krav paa Geistlighedens Paastjonnelse af dens naabige Hensyn til sammes egen „velforstaade Interesse“, men endog at skulle have den Triumph, at Kirken selv ratihavere dens Volds handling, og blev den behjælpelig til at gjøre den saa indbringende som mulig! Den h. Fader, der aldrig er veget et Haarsbred bort fra Retsprincipet i noget som helst af disse Spørgsmaal, skal — i An-

ledning af, at man gjorde ham opmærksom paa, at de samlede Kirsegodsfers virkelige Værdi var saa betydelig, at den, naar Geistligheden selv optraadte som Sælger, maaskee endog vilde oversfride det dobbelte af den forlangte Sum — strax med sit sædvanlige godmodige Smil have sagt: „Men de bestjæle os jo dog i alle Tilfælde for de 600 Millioner!“ Det Farlige ved her at vige fra Retsprincipet laae altsaa ikke blot i, at Kirken saaledes anerkjendte Regjeringens Ret til denne Gang at plyndre den, og ikke blot i, at den selv — vel indirekte, men dog formelt — ratificerede en Lov, der erklærede den for incompetent til at besidde fast Eiendom; men fornemmelig deri, at Statsmagten ved et saa glimrende Udbytte af denne Forretning let engang i Fremtiden under Paaberaabelse af den apostoliske Armods ophøiede og fra det kristelige Ideal uadskillelige Charakter, kunde opmuntres til ogsaa at erklære Kirken for incompetent til at besidde Capitalformue!

Heltigvis hørte man snart Nygter om, at Regjeringens Lovudkast stødte paa Modstand i Kamrenes Bureaus eller den af disse nedsatte Commission. Man gjorde nemlig den Opdagelse, at det samlede Kirsegods havde en Værdi af 2000 Mill. Fr.! Man fandt følgende, at den paatænkte Trafik vilde blive altfor fordeelagtig for Kirken! Den plyndrede Kirke vilde endnu beholde altfor Meget tilbage; og hele denne Schacherforretning med de italienske Kirsegodser, som Ministeriet i Erkjendelsen af dens Fordeelagtighed anvendte hele sin Indflydelse paa at gennemføre, kan nu betragtes som strandet paa den radicale og kirkefjendtlige Majoritets Begjærlighed og utaalmodige Tængsel, efter paa eengang at tilintetgjøre hvad den anseer som Grundbetingelsen for Kirkens Tilværelse! Den officielle „Giornale di Roma“ erklærer de officiose italienske Blades Meddelelser om den h. Stols og Biskoppernes gunstige Stemning for denne Finantsoperation for en tendentiøs Manipulering, som havde til Hensigt at kaste det store Publikum Sand i Dinene og nedværdige Kirkens Overhoved og hele Episkopatet, for saaledes at benytte denne Løgn som saa mange andre lignende som et Middel til Gjennemførelsen af de urene og uchristelige Planer, hvis omfattende Udførelse man hemmelig forbereder. Det sees nemlig let, hvad man søgte at opnaae ved at indbilde Verden, at Kirken begjærlig havde grebet efter dette Tilbud, men at Verden har det italienske Parlaments Wiisdom at takke for, at denne Ulykke blev forebygget! „Unità cattolica“ foreholder i denne Anledning Regjeringsbladet „La Nazione“ følgende Dilemma: „Enten har Kirken Ret til sin Frihed og Eiendom; hvorfor forlange I da 600 Mill. for Anerkjendelsen af dens Rettigheder? Eller Kirken har efter Guds Mening ingen Ret til nogen af Delene. Hvorfor opoffre I

da Ebers Regjeringsgrundsætninger for 600 Mill. Fr.?" Et i Rom udkommende Blad, „Gazz. delle Romagne“ forudsiger, at det ikke vilde have været længe, inden det til Capitalformue converterede Kirkegods vilde være gaaet samme Vej som Grundeieendommen! — Men det guddommelige Forsyn har nu her, som saa ofte løst denne Knude i Overeensstemmelse med det gamle Ord 1. Mos. 50, 20!!

— Underhandlingerne mellem den h. Stol og Hr. Tonello skulle nu være tilendebragte i væsentlig Overensstemmelse med en for nogle Uger siden i „Eöln. Bl.“ meddeelt Beretning fra Rom. Man skal være bleven enig med Hensyn til Besættelsen af de vacante Bispestole, og Paven har allerede præconiseret c. 25 nye Biskopper og vil i den nærmeste Fremtid præconisere de øvrige. Det væsentligste Punkt er den italienske Regjerings Auertjendelse af Pavens Ret til at udnævne Biskopper uden at lade sit Valg stadfæste af Regjeringen, samt at Biskopperne ikke ere forpligtede til, førend de tage deres Bispestole i Besiddelse, at præsentere sig i Florenz. Spørgsmaalet om Formindskelsen af Biskopsædernes Antal staaer indtil videre aabent, i det blot de vigtigste for Dieblirket besættes. Biskopperne aflægge ingen Eed, og hverken Pavens eller Biskoppernes Anordninger ere underkastede de af Regjeringens „Placet“ og „Exequatur“ betingede Formaliteter.

— Fra Turin skrives til „Monde“, at Advocat Casfinis, forhenværende Præsident for Deputeretkammeret, har staaet Halsen over paa sig med en Barbeertniv. Casfinis havde vistnok i længere Tid lidt af smertelige Nerveitilfælde, og leed desuden siden sin Kones Død af en mørk Tungstindighed, ligesom det ogsaa var gaaet tilbage med hans Formuesomstændigheder. Men man kan alligevel ikke andet end tænke paa, at Casfinis var Minister i 1860 og saaledes havde Deel i Invasionen i Kirkestaten, samt at det særlig var ham, der lod Cardinal de Angelis bortføre fra Fermo og transportere til Turin. Sex Aar ere nu henrundne: Cardinalen er i Fred vendt tilbage til sit Dioces, og Casfinis har paa denne tragiske Maade fremstillet sig for den Herre, hvis Tjenere han har mishandlet, men som veed at lede Alt til sin Ære og til sin Kirkes Forherligelse.

Rusland. Angaaende de Forholdsregler, som den russiske Regjering bringer i Anvendelse for at schismatisere Katholikerne i Polen, meddeler „Danziger Kirchbl.“ Følgende: Paa Søndag og Festsdage begive tre dertil særlig bekliffede halvt juridiske, halvt militære Embedsmænd, ledsagede af flere Poper til en

eller anden Landsby for at omvende Beboerne. I Nærheden af Kroen lure de paa de Bønder som begive sig til Kirken, og skildre dem i meget fredelige Ord de Fordele, de vilde have af at affværge den katholske Tro. Men saasnart Bønderne, hvad næsten altid er Tilfældet, vægre sig herved, saa forandre disse Missionærer strax Sprog og Tone. De begynde med Trudsel og ende med Gjennemprygling, hvilket sidste praktiske Overbeviisningsmiddel meddeles af en Bunde Soldater, som bestandig ledsager disse moscovitiske Apostle paa deres Vandringer. Ofte lade de endog det Hele beroe ved det korte Spørgsmaal: „Holder du med Kaiseren eller med den katholske Præst?“ Og her gjælder ingen Undskyldning, intet Ræsonnement eller nogen Forestilling, s. Ex. at deres Religion lærer dem netop at bevise Kaiseren al skyldig Trostfab og Udydighed. Bønderne tør ikke svare Andet, end enten: vi holde med Kaiseren, eller — vi holde med Præsten. Trostfab mod Kaiseren betyder det samme som at vælge Schismaet; og, saasnart dette Ord er gaaet over den forstrækkede Bondes Læber, bliver hans Navn strax optegnet, og, hvormeget han end protesterer — han er saaledes i et Øieblik bleven indlemmet i den russiske Kirke. Paa ethvert Sted derimod, hvor der reises haardnakket Indsigelse, og Bønderne ikke lade sig hilde i nogensomhelst Snare, vil man efter disse Missionærers Vortgang see Blodpletter af de mishandlede, ja ikke sjelden myrdede Offere for deres Omvendelsesiver! De Gjenstridige straffes desuden med betydelige Fængsler — et i de fleste Tilfælde virksomt Middel til at overvinde en saadan passiv Modstand. Den polske National=Siendommelighed skal fuldkommen tilintetgjøres, Kongeriget Polen skal gjøres til en russisk Provinds. Dette er Hovedformaålet, som man mener sikkert at kunne realisere, naar man ved Hjælp af alle det grusomste Tyrannies terroristiske Magtmidler ganske har tilintetgjort den katholske Kirke i Polen og tvunget Folket til aldeles at gaae op i det russiske Schisma. Som bekjendt har nylig en kaiserlig Ukas udtalt Afbrydelsen af alt Samkvem med Rom, og dermed er Schismaet for Polens Vedkommende decreteret. Herefter skulle Landsforviisning, Godsconfiscation i Forbindelse med Knuten gjøre Resten. Disse Midler skulle træde istedetfor al videre Betæring og gjøre Folket modtageligt for den russiske Orthodoxies Enegyldighed. Det nærværende Regimentes grusomme Fanatisme gaaer saavidt, at man ikke taaler Pius IX.'s Portræter enten i Sakristierne i Warschans katholske Kirker eller i Bog- og Kunsthandlernes Boutiksvinduer. Vi tillade os at spørge, om den russiske Regjering virkelig troer, at saabanne Volds handlinger befæste Ruslands Magt. Fanatisme og Despotisme ere efter vor Mening trofede Støtter for enhver Stat!

Belgien. De frivillige Offere fra de belgiske Katholiker, der ere tilstillede Landets katholske Blade som „Nytaarsgave“ for den h. Fader, udgjorde allerede d. 5. f. M. et Beløb af 300,000 Fr.

England. De katholske Kirker og fornemmelig Nonneklostere formere sig her stedse. Saaledes er for ganske nylig et skjønt Nonnekloster blevet opført i det malerisk beliggende Carisbrooke paa Den Wight ligeoverfor Dronningens Sommerresidents. Omkostningerne ved dets Opbyggelse og Indretning — c. 12,000 Pd. el. 108,000 Rd. — ere udrebete af Greviden af Clare.

I Kensal-Green vil med det Første et kostbart Monument blive opreist, som skal indeslutte de jordiske Levninger af den usorglemmelige Cardinal Wiseman. Men man har bestemt, at længere hen i Tiden, naar den projecterede katholske Kathedrale i Hovedstaden bliver færdig, skal dette Monument anbringes paa en passende Plads i samme. Omkostningerne ved Mindesmærket bestrides af et Antal af den forevigebe Cardinals personlige Venner.

Frankrig. „Moniteur“ offentliggjør et kaiserligt Decret af 9. Januar, hvorved Bispedømmet Algier bliver hævet til et Erkebispedømme, og de nylig oprettede Bispedømmer Oran og Constantine underlægges det som Suffragankirker. De pavelige Buller desangaaende ere daterede 25. Juli 1866, og et senere kaiserligt Decret udnævner den hidtilværende Biskop af Nancy til Erkebiskop af Algier, og to andre franske Geistlige til hans Suffraganbiskopper.

— Udbredelsen af umoralske Skrifter ved omreisende Kræmmere. I den nyeste af den berømte Biskop Dupanloup i Orleans udgivne Broschüre: „Atheismen og de Farer, hvormed den truer det menneskelige Samfund“, meddeles i en Anmærkning Følgende: „Efter en Veretning, som den Commission der fører Tilsyn med Cosportagen (Udbredelse af Bøger og Tidsskrifter ved omreisende Smaahandlere) har indgivet til Indenrigsministeren, kommer paa ni Millioner af saadanne i Byerne og paa Landet afsatte Bøger i Aaret 1862 otte Niendebele, altsaa 8 Millioner, mere eller mindre usædelige Skrifter. — „Hvorledes maa man antage, at det for Diebliffet i denne Henseende seer ud?“ spørger Biskoppen.

Spanien. Den militære Stands Religiositet. En Veretning i „Monde“ giver en skjøn Skildring af den Fromheds-aand, der hersker i den spanske Armee. De forskjellige Afdelinger

af den spanske Armee overholde punktlig alle religiøse Bødtægter (Paaftecomunionen, Vivaanelsen af det h. Messeoffer 2c. 2c.) og ere tilbørlig forsynede med Sjælsørgere. Isærdeleshed udmærker Artillericorplet sig ved sin religiøse og sædelige Holdning. Det er opbyggeligt og i Sandhed imponant at see Dødsfacramenterne blive bragte til en syg Officeers Bolig. Alle Officerer, som ikke i et saadant Dieblis ere i Tjeneste, ledsage Præsten med Rjexter i Hænderne, og man kan ved denne Veilighed hyppig see en General eller en anden høitstaaende Officeer i Gallaniform bære en Lanterne foran Kongen over alle Konger.

Nordamerica. Fra New-York skrives i „Balt. Kath. B. Btg.“: 3 St. Antonius-Kirken, der f. A. blev affjæbt Methodisterne, ere i de sidste 2 Maaneder 18 vogne Protestanter optagne i den h. Kirke, ligeledes et stort Antal Børn, og de gode Franciskanere ere steds bestjæftigede med at undervise Protestanter i Troessandhederne. Den nysnævnte Kirkes Omgivelser ere endnu for største Delen protestantiske, men disse Raboer besjoge slittigt Fædrenes Prædikener, deres nedarvede Fordomme forsvinde efterhaanden, og Methodisternes Rækker forthyndes fra Aar til Aar. — Man læser i de americanste Blade bestandig fra Uge til Uge Beretninger om Indvielsen af nye katolske Kirker, hvorved man ikke maa forglemme, at de hermed forbundne Omkostninger udelukkende tilveiebringes ved Judsamlinger af de Troendes frivillige Kjærlighedsøffere. Vi tilføie ved samme Veilighed, at Bladene, hvergang de meddele Beretning om de talrige Missioner, som Aaret om afholdes af de forskjellige Ordensfædre trindt omkring i de forenede Staters udstrakte Territorier, bringe et større eller mindre Antal Conversioner til Offenlighedens Kundskab. Derfor maae de Beretninger, vi nu og da meddele om disse hyppige Overgange haade i America og England, ingenlunde betragtes som nøiagtigt eller omhyggeligt samlede Optællinger, men kun som Notitser, der af og til meddeles for at opfriske Erindringen om denne betydningsfulde Kjendsgjerning.

— En riig Katholik i Louisville, ved Navn Murphy, testamenterede for nogen Tid siden de barmhjertige Søstre i New-York (Sisters of Mercy) 250,000 Dollars, uden i Testamentet at tilføie „katolske“, hvilket dog imidlertid synes at maatte forstaaes af sig selv, naar der er Tale om et katolsk Testament. Men da der ogsaa gives „Sisters of Mercy“ i Episkopalsækten, gjøre disse sidste Forbring paa Arven; imidlertid man haaber, at Processen vil falde ud til Fordeel for de katolske Søstre.

-- 3 Modføtning til den Angst for Jesuiterne, der i den senere Tid i Østerrig og Bavern har antaget Charakteren af en Slags Epidemii, og naturligtviis endnu fremdeles som i de sidst forløbne tre Aarhundreder græsfer som en forhærdet Chronisk Lidelse over hele den liberale protestantiske Verden, — i Modføtning hertil er det virkelig mærkværdigt i americanste Blade, der vel maa siges at repræsentere Høidepunktet af den politiske Liberalisme, at læse en Beretning om, at den protestantiske Præsident for de Forenede Stater, Johnson, har sendt sin Søn til det berømte Jesuiter-Collegium i Georgetown for der at opdrages og uddannes.

— 3 Anledning af den h. Faders Indbydelse til alle den katolske Verdens Biskopper, for d. 29. Juni at bivaane Canonisationen af 25 salige Martyrer, Bekjendere, og Somfruer saavel som den paa samme Dag stedfindende 1800-aarige Sæcularfest til Forherligelse af de hh. Apostelfyrster Petrus' og Paulus' hæderkronede Martyrium, foreslaaer „Baltim Kath. Volksztg.“ en storartet Balsart af Americanere til Rom, og haaber, at Katholiker fra alle Americas Diocefer vilde være rede til at slutte sig til denne første Pilegrimsfart af Americanere til Rom.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 31. Martz. 4. Fastesøndag. Mariæ Bebudelse. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken. — 1. April. M. Ferialdag. 2. Ti. Frants af Paula. 3. D. Ferialdag. 4. To. Fsidor, Kirke lærer. 5. F. Idukommelse af Frelserens allerh. Blod. Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Form. Kl. 8¼ Broderskabsmesse, Kl. 7½ Aften Andagt. — 6. L. Vincents Ferreri, Betsj.
- Søndagen** d. 7. April. Passionssøndag. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften Fasteandagt med Prædiken. — 8. M., 9. Ti. og 10. D. Ferialdage. 11. To. Leo den Store, Pave. 12. F. Marias syv Smertes. 13. L. Hermenegildus, Martyr.
- NB.** Med Palmesøndagen d. 14. April tager den kirkelige Paafsketid til den pligtmæssige Annammelse af den h. Kommunion sin Begyndelse og vedvarer for de Troende i Kjøbenhavn indtil Christi Himmelfart d. 30. Mai incl. og for udenbys Katholiker indtil anden Pinsefag d. 10. Juni incl.
- Søgnedagsgudsstjeneste** i St. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¼. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagsaften: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Eterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Tolbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

Kjøbenhavn.

S. Leters Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Semtende Aargang.

Nr. 8.

Søndagen den 14de April.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Nogle indenlandske Smaa-rariteter.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

Men alligevel betragtede Frederik disse klare Vidnesbyrd dog ikke med samme Dine som Cobbett. Det medfødtte og ved Opdragelsen kunstig nærede Had, hele denne Masse af nedarvede Fordomme, de noksom bekendte Strømmebilleder af alskens indbildte Farligheder ved Alt hvad der kommer fra Rom — Alt dette havde i den Grad omtaaget hans Forstand, at han allerhelst vilde undgaae i de uimodsigeligste Kjendsgjerninger og deres forfærdelige Følger at see det Allermindste, som forstyrrede hans indre Ro, fordømte hans tilvante Vetroenhed og nødte ham til Eftertanke. Han var vel oprindelig bejælet af en Attraa efter at see Alt klart og i dets virkelige og sande Skikkelse, men ved Siden af dette Dufte var det ham ikke mindre magtpaaliggende at see det forhadte Pys, som Cobbett havde udbredt over hiint sørgelige Tidsrum fordunklet ved andre Historiekrivers Modsigelser. Han glædede sig hemmelig til at komme til et ganske andet Resultat end Cobbett; men paa den anden Side kunde han dog ikke skjule for sig selv, at denne heel modsatte Betragtning ikke var andet end et forfjænnende, alle Hæsligheder tilhylende Slør, som vor humane Tidsalder har udbredt over disse ulykkebringende Tildragelser. Han læste,

nemlig vel hos andre Forfattere alle Slags besmykkende Udflydninger for hine Fravaltdets Bedrifter, men han erkjendte dog, at de Begivenheder, hvormed Cobbett begrundede Sandheden af sine Paastande, ikke lode sig udslette, at deres Motiver ikke lode sig stille i noget som helst formildende Lys, med mindre man med visse moderne Romanskribere vil erklære Egteskabsbrud for en Virkning af en sund Naturdrifts Protest mod gammeltdags Fordomme! I hvormeget Frederik derfor havde ønsket at see hine Kjendsgjerninger gjendrevne og de derpaa byggede Paastande modbeviste, saa talte dog Historiens uimodsigelige Witnessbyrd imod enhver Mulighed heraf. Men det var ikke desto mindre langt fra, at denne Omstændighed strax bevirkede en Forandring i hans Meninger og Stemning, uden forsaavidt han uvilkaarlig blev betagen af en hemmelig Gysen ved at tænke paa de oprørende Grusomheder, der ledsagede Protestantismens første Indførelse i England. Det er nemlig uimodsigelig historisk Sandhed, at Henrik VIII. har ladet 2 Dronninger, 2 Cardinaler, 20 Biskopper, 13 Abbeder, 500 Priorer og Munk, 38 Doctorer i Theologi og Retsvidenskab, 12 Hertuger og Grever, 164 Adelsmænd, 124 Borgere og 110 Kvinder henrette!

Dog, alt som Tiden gik, lod den Tanke sig ikke mere afvise, at Reformationens Indførelse var en saare lidet ærefuld Begivenhed, ja en sand Skamplet paa det engelske Folks Ære. Den Beslutning, selv at undersøge og efterforske Alt, var fra nu af uroffelig besættet hos F.; han foresatte sig fast at læse den Bog til Ende, der havde grebet saa forstyrrende ind i hans tidligere kjære Samvittighedsro; og, jo længere han læste, og jo mere han fordybede sig i disse Overveielser, desto kjærere blev efterhaanden Bogen ham. Han lod sig nu ikke længere anfægte af Tvivl, men greb endog under Læsningen et Blyant og optegnede følgende Bemærkninger paa et Stykke Papir: „Forfatteren til denne Bog er idetmindste en rigtig Engländer, thi den er skrevet med en saa praktisk Forstandighed, at man Side efter Side faaer en stedse fatteligere Forestilling om den dobbelte Kjendsgjerning, at England i den gamle Kirke har be-

fibdet en sand Velsignelse, at Landet og dets Beboere engang i de forrige Tider har været lykkeligere end nuomstunder, samt at det først var efter Reformationen, at den fattige Deel af Folket i det ellers saa velsignede England har uddannet sig til en egen, baade i aandelig og materiel Uendighed forkommen Samfundsclassse. Man seer tydelig af denne Bog, hvad Kirken engang har været for Landet, og nu ikke længere kan være; man seer endvidere, hvor langt det var fra, at de første Reformatorer bevirkede nogen synlig Forbedring i de kirkelige Forhold; man seer tværtimod, hvorledes alt det Gode i den gamle Tro bestandig blev mere og mere usynligt; man seer endelig, hvorledes den anglicanske Kirkes berømte Troesartikler baade fra først af ere blevne sammenflikkede og siden forandrede! Grusomme Love satte i Henriks og de nærmest paafølgende Regenters Tid Dødsstraf paa at læse en Messe og straffede den Hengivenhed, hvormed Folket trofast hængte ved sin gamle Religion med Hensrettelser, Landsforviisninger og Confiscationer. Tallose Hensrettelser, en Mængde Troesheltes Blod var det Middel, der paa cengang tjente til baade at „undertrykke Papismen“ og til at sammenfytte den nye Religions i sig selv usammenhængende Bygning. Skrækkeligt lyde de Forordninger som sanctionerede Rov og Lager, hvor det gjaldt om at berige den nye Kirke og dens Tilhængere og ruinere „Papisterne“. Hvilket skændigt Middel til Familiernes Ruin baade i materiel og moralsk Henseende autoriseredes ikke ved den Lov, der bestemte, at ethvert Barn, som fornægtede den gamle Tro, derved blev en retmæssig Arving til alle Familiens Eiendomme? Hvor seer man i alt dette Spor af Gode og Retfærdighed?“

Hvad F. dernæst under disse Studier ikke nofsom kunde beundre, var Cobbetts omfattende og grundige Kundskaber saavel til alle Enkeltheder i den engelske Historie, som til alle Grene af det britiske Riges Lovgivning og Forvaltning. Kilderne til enhver Angivelse, alle fornødne Bilag til Retfærdiggjørelsen af enhver Paastand vare nøiagtigt angivne, og protestantiske Penne udelukkende ansførte som Hjemmel for det Anførte. Hvor langt havde han i en tidligere Periode været fra enhver Ahnelse om,

at det hængte saaledes sammen med Englands Reformationshistorie! Men, hvad han endnu mere undrede sig over, var at han negensinde havde kunnet tænke paa alt det Oprørende ved Henrik VIII.'s Regjering, uden at ærgre og stamme sig over, at han tidligere havde været saa tankeløs, at sætte en Stolthed i at tilhøre en Kirke, der havde en saa vanhellig Stifter. Ved Siden af denne nedslaaende Betragtning piintes han af det foruroligende Spørgsmaal: Hvad kan der vel siges at have været en af Gud bevidnet Anledning til det sextende Aarhundredes Reformation? Hvilket Motiv kunde vel have foranlediget den guddommelige Villie til at fremkalde og begunstige dens Seir, og hvorledes er det kommet saavidt, at den i en forholdsvis kort Tid er bleven et Folk, der i 1000 Aar var den romerske Kirke trofast hengivet, saa dybt indpødet, at Hadet mod den gamle Kirke nu for en stor Deel kan siges at være sammen-smeltet med den nationale Følelse? Hvorledes har dog denne gamle Kirke med dens Befjendere baade i England og saa mange andre Steder saa grundig kunnet udryddes, saa fuldstændig fortrænges fra den Jordbund, der tidligere tilhørte den? Man efterfaae og sammenligne flere historiske Fremstillinger af de samme Begivenheder; ja, for at gaae vel grundig tilværks, fordybde han sig endog i Mandfagelsen af hiin Tids Criminallove, Fængsels- og Politiforvaltning, for at erholde Sikkerhed for, om Cobbetts Fremstillinger fandt Bekræftelse i Resultatet af disse Undersøgelser.

Nogle Uger efter denne for Frederik saa betydningsfulde Dag, aflagde han et Besøg hos et Medlem af den engelske Kirkes høiere Geistlighed, Dechant Dr. St. . . , og udbad sig en Samtale i Genrum med ham angaaende et vigtigt Samvittigheds-spørgsmaal.

Denne Herre modtog ham med alle ydre Tegne paa Bevidstheden om sin høie Værdighed, og var meget beredvillig til at opfylde hans Ønske. Men han kunde ikke skjule sin Forundring, da den unge Mand efter den første Indledning ganske

uforbeholdent rakte ham Cobbetts Skrift, og, i det han viste ham de indstregede Steder, sagde: „See her Ting, som jeg har læst med den største Forbauselse! Hvad mener De om alt dette?“

Efter en Pause spurgte den Gestilge, som i det første Dieblik reent havde tabt Mælet af Forstrækkelse, i en noget ærgerlig Tone: „Men hvordan i al Verden har De faaet det Udfald at læse denne Bog? Har De ikke spurgt Deres Skriftefaber tilraads herom?“

„Jeg har i Følelsen af min Frihed som Brite lovet mig selv, saavidt jeg er istand dertil, at læse Alt om denne Sag, og selv tænke derover. Ingen vil dog nægte mig Ret til selvstændig Forskning?“

„Og hvilke Slutninger udbrager De saa af denne Lecture?“ spurgte Prælaten videre i en noget forlegen Tone.

„Det er netop i denne Henseende, at jeg vilde bede Hr. Doctoren at bæere mig med en Samtale, der kunde give mig Anledning til at meddele Dem mine Tanker og Erfaringer angaaende det Væste.“

Dr. St. nikkede bifaldende, og F. vedblev: „Ved Alt hvad jeg læste om Reformationen af vor engelske Landskirke, hvilken jo bestandig skildres som ærefuld og heldbringende, forekom mig for første Gang alle historiske Facta at staae i det besynderligste Misforhold til Moralens simpleste Fordringer. Jeg maa tilstaae, at denne Begivenhed nu forekommer mig at være alt Andet end ærefuld for vort Folk og Fædreland. Tidligere havde jeg, ligesom de fleste andre, betragtet den fra Stats-Interessens verdslige Standpunkt, men — forunderlig nok — aldrig fra Grens, Sædelighedens og Billighedens Standpunkt, ihvorvel dog dette sidste, som jeg nu klart erkjender, ubestridelig er det nærmestliggende. I det jeg nu vurderede Begivenhederne efter denne Maalestok, var jeg først tilbøielig til at tvivle om Virkeligheden af en Mængde historiske Kjendsgjerninger, endog dem, som jeg fra min tidligste Ungdoms-Underviisning havde en klar Erindring om. Jeg hengav mig da til det Haab, at det Hele dog umulig kunde have været saa skjændselsfuldt og nedvær-

digende for vort Folk, som Cobbett udgav det for at være, og jeg gjennemstuderede endnu engang vore britiske Historiefrivere. Disse gave vel en heel anden Fremstilling, men Kjendsgjeringerne i deres hele gyselige Virkelighed de kunde dog ikke nægtes. Sa, selv Edinburgs Review udtalte i en Artikel, der omhandlede Mr. Hallams Værk, den Dom om Englands Reformator, at han „var en Konge, hvis Charakter betegnes meest træffende, naar man siger, at han var den personificerede Despotisme, og hans Ministre uden alle Grundsætninger; at han, omgiven af et rovgjærrigt Aristokrati og et slaviskindet Parlament, betjente sig af disse Redskaber til at befrie England fra „det romerske Nag“. Forfatteren tilføier, at „det Værk som blev begyndt af Henrik, sine Ægtefællers Morder, blev fortsat af Brodermorderen Commerjet og fuldendt af Maria Stuarts Morderinde Elisabeth.“

„Men Sir,“ udbrød Dechanten — —

„Tillad mig, jeg er endnu ikke færdig — : Hvilke Kjendmærker paa en guddommelig Charakter blive da tilbage for hiin Kirke, som opførte sin himmelske Bygning paa et saadant Grundlag, som alene ved raa Magtmidler har vundet Terrain og Udbredelse. Thi Rov og Mord begrundede en vedvarende Tilstand af samme Art som dens Begyndelse, for, ligesom nu for Tiden i Italien, at befæste den nye Tingenes Orden og — — forskaffe den gamle Kirke et ærefuldt Vidnesbyrd i Hundreder af nye Troeshelte og Blodvidner!“

„Naar De vil tale om Blodsudgydelse, Sir, da beder jeg Dem dog ikke forglemme den katholske Maria; thi hun har udøst saa meget Blod, at Historien har givet hende Navn af den „blodige Maria“.

„Men dette vilde dog, om ogsaa Bencævnelsen var rigtig, i intet Tilfælde kunne gjælde som en Undskyldning for dem, som først banede den blodige Vej for Indførelsen af den nye Religion. Thi ogsaa dette maa jeg med dyb Smerte og stor Skamfuldhed paa vort Parties Vegne tilstaae, at jeg har gjort den Opdagelse, at hiint Tilnavn ikke er andet, end et Vidnesbyrd om det Had og den æreløse Løgnagtighed, hvormed de der

i sin Tid overtog det Arbejde at lægge Reformationshistorien tilrette for de følgende Slægter, havde til Hensigt at besmykke den efterfølgende Dronning Elisabeths foragtelige Fremgangsmaade, og laane et Helgenstin for Reformationen af alt det Slette, som man opstøver i alle Kroge for at forkleine Papiisterne! I Intet af alt dette er jeg istand til at see det Mindste, der ligner Hæderlighed eller nogen Stræben efter at tilveiebringe en virkelig Reformation ved en sand Forbedring af Tilstanden. Jeg har her paa det kirkelige Gebet ikke seet Andet end den samme Forstyrrelse og Omdvæltning, som er en Eiendommelighed for alle Revolutioner. Man river ned og slaaer i Stykker, og kalder det bagefter for en Omdannelse og Forbedring af de gamle Tilstande!

Derfom man ærlig hadede det Onde, og kun dette var Grunden til den strænge Dom, man fælder over Maria — hvorfor har man da ikke ogsaa kaldt Henrik og Elisabeth blodige; thi deres Offere ere i Antal langt større og skændigere. Jeg har noie undersøgt dette Punkt og er kommen til det Resultat, at Marias Regjering var den af disse tre, der mindst hndede Dødsdomme, og de faa, som kunne opvises, vare motiverede ved saadanne politiske og juridiske Grunde, som enhver Regjering tager for gylbige, og altsaa ingenlunde fremgaaede af religiøs Forsølgelsesaaend, saaledes som Tilfældet var med Henriks og Elisabeths Bloddomme. Hos begge disse sidste laae Motiverne for deres mange Henrettelser i deres Angst for Folkets Vedhængenhed ved den Tro, der nu eengang var bleven utaaelig for deres onde Samvittighed. Det var ene og alene Intolerancen og ikke Retfærdigheden, der underkrev Henriks og Elisabeths Dødsdomme; men dette var paa ingen Maade Tilfældet med Maria.“

„Men, bedste Sir!“ raabte Dechanten med stor Hestighed, „De taler jo ganske som en Tilhænger og Forsvarer af den romerske Tro! Jeg for min Deel beder Gud, at han i Naade vil bevare os for den!“

„Jeg — en Tilhænger af den romerske Tro? Min gode Hr. Doctor, jeg kjender ikke mere til denne, end at den hidtil

har forshnet min Phantasia med alle de Skrækkbilleder, som Forestillingen om den mørkeste Overtro formaaer at fremkalde! Jeg har indtil dette Dieblif levet efter den engelske Kirkes Grundsætninger, og er alene kommen til Dem for at udbede mig Deres Bistand til at virkeliggjøre mit oprigtigste Ønske, fremdeles at leve og engang at døe i denne Landskirke, saafremt jeg med Gode og frelst Samvittighed kan dette! Hidtil har jeg ikke haft mindste Tvivl om, at jeg kunde dette. Jeg har i sin Tid uden synderlig Eftertanke læst Henrik VIII.' Historie m. m., uden at tage Anstød af hans Synder, fordi mit Had til Rom undskyldte dem. En ved et tilsyneladende Tilfælde forandret Beskæftigelse med historiske Undersøgelser har siden vaakt min Interesse for at blive bekendt med den rene objective Sandhed. Saaledes maatte jeg bringe mit tidligere Had til Taushed, og ikke tænke paa Andet end paa at forste og prøve, og — siden den Tid forekommer denne samme Historie mig at være saa vederstygkelig og skændselsfuld, at jeg i min Fortvivlelse herover ikke veed anden Udvei, end paa det indstændigste at bønfalde en af denne vor reformerede Kirkes hypperste Lærere om at føre mig ud af en Labyrinth, hvori jeg næsten har tabt alt Godfæste. Det forekommer mig nemlig nu, at jeg som en Engelftmand, der er stolt af sin Nation og sin Familieære, ikke engang kan have nogen passiv Andeel i denne ved saa gruelige Midler etablerede Landskirke!"

Som Frederik her et Dieblif standsede, afbrød den ærværdige Dr. ham med de Ord: „Men, kjære Sir, det som De har tænkt og studeret overgaaer jo alle Begreber. De har dog ikke mindre end alle vi andre Grund til at takke Gud for, at Han har udfriet os fra Pavedømmets Slaveri, at han har frelst os fra det romerske Mørke og tændt Evangeliets klare Lys, uden at gaae strengt irtte med de Midler og Forholdsregler, som nu engang i den daværende formørkede Tid vare fornødne og bleve tilladte af det gudommelige Forshyn, hvilket jo er tilstrækkeligt beviist ved Reformationens heldbringende Virkninger.“

„Gud bevare mig for den Slags Midler,“ udraabte Frederik

harmfuld, „for Mibler hvis Forkastelighed gjør Diemedet saa mistænkeligt, at min Samvittighed tilraaber mig: Her gjælder det om at undersøge og prøve, og dette er ikke blot en Pligt for Kirkens Tjenere, men ogsaa for enhver Anden af dens Medlemmer; thi den christelige Samvittighed gjør den samme Fordring til os Alle, efter som Sjælen jo — som jeg erindrer engang at have hørt — af Naturen er christelig.“

(Fortsættes.)

Nogle indenlandske Smaaariteter.

For at vore Læsere over de stadige Beretninger om Udlandet ikke reent skulle glemme, at der dog stundom ogsaa herhjemme tildrager sig Et og Andet, som ikke fortjener at overgives til fuldkommen Forglemmelse, undlade vi ikke foreløbig og i største Korthed her at bringe nogle enkelte, den sene Tid tilhørende Phænomener i Erindring, i det vi iøvrigt forbeholde os, saasnart vor indskrænkede Plads tillader det, at gjøre det først omtalte af disse i en lidt mere udvidet Form (nemlig: det danske Bibelselskabs Aarsberetninger i Almindelighed) til Gjenstand for en nærmere Betragtning.

I.

Vi begynde med at tilstaae, at vi i mange Aar aldrig have gjort os den Uleilighed at gennemlæse disse trivielle Ordgyderier om Vigtigheden af Bibelens Udbredelse og om de eventyrlige Forhaabninger man knytter til den sælsomme Maade, hvorpaa man fastser det guddommelige Ord uden mindste Forklaring og Anvisning til dets rette Forstaaelse*) ud i alle

*) Mangelen af ethvert veiledende Bink til den rette Opfattelse af Bibelordets Mening grunder sig ganske naturlig paa den Uenighed hos de protestantiske Skriftfortolkere, som er givne med selve Protestantismens Princip, hvorefter enhver Fortolkning staaer lige berettiget ligeoverfor sin Modsatning. Derfor kunne vel Enteltmand udgive Bibler med forklarende Anmærkninger, men intetsombest protestantisk „Selskab“ vil kunne enes om nogen Fortolkning af Bibelen, eftersom man ikke anerkjender nogen competent Autoritet, der kan afgjøre den uendelige Meningsforfæjlighed!

Verdens Hjørner; thi man sender jo hele Skibsladninger af Bibles endog til saadanne Steder, hvor Christendommen er ganske ubekendt. Enhver vil nemlig forlængst have gjort den Erfaring, at, naar man har læst een af disse Beretninger, da har man læst dem alle! Det var derfor et reent Tilfælde, at vi for nogen Tid siden bleve gjorte opmærksom paa, at „Katholst Kirketidende“ har nydt den Ære at blive omtalt i Aarsberetningen for 1866, og vi havde da, blot ved flygtigt at gjeennemblade samme, strax den Tilfredsstillelse at see, at vi ikke havde taget Feil i vor Burdering af det Interessante og Underholdende ved visse opbyggelige aarlige Variationer over det samme kjedsommelige Thema.

Den her paaagjældende Beretning*) meddeles som sædvanlig en strydende Oversigt — vel at mærke ikke over Selskabets egen Virksomhed, eftersom denne indskrænker sig til en reent indenlandst Boghandlerforretning, men over hvad der andenstedes gjøres for at uddele Bibles i forvanskede Oversættelser, som rigtignok for en stor Deel slet ikke blive læste, og hvoraf de faa, som læses, ikke blot ikke forstaaes, men i de fleste Tilfælde ved Misforstaaelse og falsk Anvendelse af det Misforstaaede blive en sand Fordærvelse for de Læsende**). Det er her som ved alle disse Beretninger „det store engelske Bibelselskab, der trækker hele Læsset, og det kan jo ikke nægtes, at det i denne storartede Forretning spiller samme Rolle som den store Grosserer mellem alle Smaahandlerne; det holder Bank for dem Alle, og dets Møder kan lignedes ved Børsen, hvor alle dette gudelige Verdensmarkedes mindre Forretningsmænd samles for at indhente fornøden Efterretning om hvorledes Sagerne staae. Det engelske Selskab, der ligeoverfor sine talrige Filialer paa eengang opfylder en øm og garmild Moders og en velnæret og omhyggelig Ammes Pligter, er ligesom Pulsaaren i denne eiendommelige Industri, der forshner hele Regemet med det for-

*) For dog ikke at forglemme Prædikenen, der jo skal sætte Lærerne i Stemning, anmærke vi blot, at den begynder heel pathetisk med at tale om „Reformationens Slagsang“ („Vor Gud han er saa fast en Borg“) hvilken blev afsungen umiddelbart for denne veltalende Anbefaling af „Bibelsagen“, samt at Reformationen kaldes et „Herrens Underværk“. Sidst af Alt bør vi dog forglemme den drastiske Phrase om „den romersk-katholiske Kirkes Overhoved, som har erklæret Bibelselskaberne for en Pest“!!

**) Vi tænke herved paa Sectvæsenet; thi det er et Factum, at al religiøs Forstruelse og alle sværmeriske Bildfareller have deres Oprindelse fra den Slags Bibellæsning. At der herhjemme læses meget lidt i Bibelen er ligesaa bekendt, som det er bitterligt, hvorfor de paa Papiir fattige Hedningefolk saa begjærlig gribe efter det engelske Bibelselskabs elegant udfyrede Bibles. Det fortræffelige Papiir finder nemlig en flersidig Anvendelse for det praktiske Liv!

nødne baade materielle og aandelige Stof. Skulde det engang — hvad der ikke er saa ganske usandsynligt — i en nærmere eller fjernere Fremtid spille Bankepot, da vil en almindelig Fallit gjøre en brat Ende paa alt dette storpralende Ordgyderi om hiin maasæviske Uddeling af Bibelen og alle de miraculøse derved bevirkede Omvendelseshistorier, som man indbilder sig selv at troe paa, for at kunne indbilde Andre det Samme!

Det er altsaa det engelske Selskabs Bedrifter, hvormed man indtil videre mener*) at underholde og opbygge et godtroende Publicum! Denne Beretning taler saaledes under Rubriken Italien i den tilvante salvelsesfulde Tone om „den der under de nuværende Forhold***) aabnede Dør for Guds rene Ord“. Man læser her en yndefuld-naiv paa tankeløse Læsere beregnet Meddelelse om en af hiint Selskabs fortræffelige Colportører, der gjøre et Levebrød af den foragtelige Industri, at forføre Katholiker til Forsald fra deres Tro. Denne Hædersmand fremstilles som værende lige paa Rippet til at blive Martyr for sit „rene Guds Ord“, eller et beklageligt Offer for „den megen Modstand, Colportørerne møde i Præsternes og Folkets Overtro“. Men det gik heldigviis ham, som det sædvanlig gaaer alle Protestantismens Martyrer. Det bliver altid ved Faren og ved Snakken om denne! Et eller andet lykkeligt Tilfælde, der udmales saaledes, at det fremstiller sig for den fromme Læser af Bibel- og Missionsberetninger i Skikkelse af et uensynligt Mirakel, afværger gjerne den truende Fare! Den frelsende Engel var her den italienske Gesandt i London. Umiddelbart herefter følger den karakteristiske Passus, der har foranlediget disse Linier. Den lyder saaledes:

„Alt Garibaldi fra det protestantiske Bibelselskab i Edinburgh har modtaget som Gave en pragtfuld indbunden italiensk „Bibel har blandt Papisterne vakt en overordenlig Forbittrelse †),

*) Vi tree nemlig at have gjort den Jagttagelse, at saagodtsom Ingen læser Bibelselskabets kjedsommelige Beretninger. De ærede Medlemmer pleie nemlig, saavidt vi have haft Leilighed til at erfare, at lægge disse Meddelelser ad acta som en Slags Dvittinger for deres Contingent. Der vilde ogsaa udfordres en ganske eiendommelig Constitution til Aar efter Aar at kunne fordøje dette eensforvige Stof. Det samme gjælder om Missionsberetningerne: altid den samme Historie — Intet udrettet, men Snak, blot Snak og idelig og atter Snak om de store Resultater man haaber og venter af Fremtiden!

***) Denne smukke Phrasé hentyder til den fromme Bestræbelse for at gjøre det revolutionære Nore i Italien frugtbringende for Protestantismen. Den revolutionære Demoralisation betragtes altsaa som en aaben Dør for Guds rene Ord!!

†) I en vedføjet Note anføres de sidste tolv Linier af en Efterretning fra Italien i d. Bl. Nr. 7 f. A., hvori der ikke findes et eneste Ord,

„som ogsaa hos os har givet sig Lufst i en Artikel i „Katholff Kirketidende“, der søger at vise, hvorledes Protestantismen og Revolutionen gjøre fællede Sag mod Kirken.“

Efterføm vi endnu aldrig have oplevet en saadan Beærelse som den, at blive bemærkede og omtalte af den i selvselvsfuld Veltalenhed svømmende Ordfører for et Selskab, der er i Familie med det store engelske Bibelselskab, som arbejder med en Driftscapital af henimod 172,000 P. St. eller over halvanden Mill. Rigsdaler, og ialt har uddeelt 50 Mill. Bibles i 173 forskjellige Tungemaal; da vi som sagt endnu aldrig have oplevet en saadan Beærelse (man forglemme derhos ikke, at det danske Bibelselskab tæller ikke faa høit ansete og velhavende Medborgere, ja et ikke ringe Antal Rangspersoner blandt sine isvrigt i sig selv mærkærdig faa*) Medlemmer); og, da vi endvidere hidtil stedse have været vante til, at ikke engang vore Reclamer mod journalistiske og folketirkelig-geistlige Calumnier nogensinde have formaaet at fremfalde enten Berigtigelser eller Modsigelser fra de paagjældende Eufekt mænd, idet disse trygt og klogelig have stølet paa, at deres Læseres Majoritets-Tryghed er ligesaa stor som deres trostyldige Uvidenhed om alle katholske Anliggender — — under disse Omstændigheder vilde det jo røbe den utilbørligste Utaknemmelighed fra vor Side, om vi vilde tie bomstilte til en saa ualmindelig Udmærkelse, til en saa mageløs Undtagelse fra Tingenes sædvanlige Gang her i det lille Danmark! Vi skulle derfor tillade os at gjengjælde den os ved denne Leilighed beviste Opmærksomhed med en lille Berigtigelse. Den høitærede og høiærværdige Personlighed, der har det kummerlige Hverv, det ene Aar efter det andet at skulle sammenfrive disse trivielle Gjentagelser af een og samme kjedsommelige Historie, der ikkebestomindre absolut skal gjøres interes-

som berettiger til at bestynde os for den Dumbhed, at vi skulde have følt det Allermindste af Noget der ligner „Forbittrelse“ eller Uregelse over en saavel vore Hjender selv som dem der beundre deres Daarskab blamerende Prostitution! Dersom det ærede Selskabs Trompeter blot vilde have gjort sig den Uleilighed at tage de tre Citatet nærmest forudgaaende Linier med, vilde enhver Læser have seet, at vi med den største Gemytsro kun have talt om den bibelvenlige Pietismes „foragtelige Logren for Tidssaanden, hykkelske Misbrug af det Hellige og frige Voen“ — med en Magt, af hvem dens Smigrere ikke kunne vente Andet end Forbaanelse og Mishandling!

*) Dette synes just ikke at vidne om stor Begeistring for „Bibelsagen“! Man kommer tillige uvilkaarlig til at spørge: Mon der skulde være synderlig mange af disse faa Medlemmer, der ere ivrige for Bibelens Udbredelse, fordi de have gjort Erfaringer om Vigtigheden af at kjenbe og efterleve dens Ord? Eller mon det ikke snarere skulde hænge ganske anderledes sammen med Motiverne saavel for Indtrædelsen i dette Selskab, som for den Activitet det udfolder.

jant og opbyggelig ved en opstruet Fanatismes taabelige Prae-
 vier og med en falsk Salvesses strattende Trompetstød, — denne
 nidkjære Ordfører for al denne intetsigende Trædthed med en
 Forretning, som ikke har anden Betydning for det virkelige Liv
 og for den kirkehistoriske Udviklingsproces, end i Pagt med det
 protestantiske Missionsvæsen at være en Demonstration imod
 den katholske Kirke, befinder sig virkelig i den fuldkomneste
 Misforstaaelse, hvis han for Alvor selv troer, at „Papisterne“
 skulde være blevene saa forfærdelig „forbittrede“ over hiin over-
 vættes jammerlige garibaldi'ske Manøvre med „en pragtfuld ind-
 bunden Bibel“! Intet fornuftigt Menneske vil nemlig have
 kunnet læse Andet ud af vore Ord derom end Foragt for en
 saa eiendommelig Combination af topmaalt Dumhed og Ma-
 lice, hvis Latterlighed yderligere sørges ved at udbasunes som
 en Bedrift, der gæraader „Bibelsagen“ og dens Benner og Be-
 fordre til Ere! Intet fornuftigt Menneske vil for Alvor kunne
 tillægge os eller noget andet Menneske, der er ved sine fulde
 Fem, „Forbittrelse“ over, at hans Modpart compromitterer
 sig ved en lav og foragtelig Udfærd! Det var nemlig
 dette sidste Punkt, hvorpaa vi ganske udelukkende lagde
 Vægt ved vore Bemærkninger om det virkelige Forhold
 mellem den pietistisk-bibelskabelige og missionsberufede Fana-
 tismes taagere Forhaabninger og det atheistiske eller antichristelige
 Revolutionsparties noksom aabenbare Tendentjer. Det var ude-
 lukkende i denne Retning, at vi erindrede om, hvad ethvert tæn-
 kende Menneske kan sige sig selv, at, saafremt det kunde antages,
 at det nogeninde skulde lykkes Revolutionen at tilintetgjøre den
 katholske Kirke, da vilde dens Ledere snart gjøre Regningen op
 med Pietismen! Spart og Haanlatter vilde da blive Lønnen
 for alle dens gode Tjenester; thi det er Revolutionens Banner-
 førere, som bruge og for en Tid kunne tage ret god Nytte af
 den bibel- og missionsbegreiftrede Pietisme som et tjenende
 Redskab til at fremme sine Planer, og ikke omvendt den sidste,
 der kan vente at høste Fordeel af Revolutionens Seir. Men
 det er jo kjendeligt nok, at den for Tidsaandens revolutionære
 Ideer frydende og logrende Pietisme venter at blive en Stor-
 magt i Aandens Verden, naar dens vanvittige Drømme om
 Papismens Undergang engang, som den jo mener sig sikker paa,
 skulde gaae i Opfyldelse! Vi erindrede derfor i Mødsætning
 hertil om, at det er den katholske Kirke og Pavedømmet, der
 holder sin stærkende Haand over den Smule Christendom, der
 endnu er tilbage i Protestantismen, samt at, saafremt hiin
 Formuur for al Autoritet og Ret paa Jorden kunde tænkes
 forsvunden fra den menneskelige Tilværelse, da vilde der ikke
 være Tale om Anerkjendelsen af nogen Ret eller Autoritet for
 Protestantismen og de til sammes Opretholdelse beskiftede Au-

toriteter, hvilke jibste jo deels have taget deres Gyldighed for Folkenes religiøse Bevidsthed tillaaus hos den katholske Kirke, deels principielt bestride al høiere Autoritet og netop smigre Tidsaanden med ikke at prætere andet eller mere, end at være Producter af den lovgivende Magts Anordninger. Protestantismen betragtes endelig, overensstemmende med høist naive og uforbeholdne Erklæringer fra det sydeuropæiske Revolutionsparties Side, som et hensigtsmæssigt Overgangsstadium til den fuldbendte Nihilisme og Verdensforgudelse, hvilket jo er det brede Grundlag, hvorpaa Fjenderne af den menneskelige Samfundsorden agte at opføre det sociale og politiske Paradiis, eller rettere sagt det Egoismens og Tvedragtens Helvede, hvorpaa de længe saa ivrig have bygget. Det er i denne Mening, at vi have sagt, at den rene Vantroes Forkæmpere og alle Revolutionens Muurbræktere i Sydenropa haabe, engang at skulle føre sig Bibelfaustifernes Anstrængelse for Italiens Protestantisering til Indtægt!

Det følger saaledes af sig selv, at vi aldeles ingen Grund have til at ærgre os over, at vore Fjender grave deres egen Grav, og bevise os den største af alle Tjenester, ved ret grundig at prostituere sig og blamere den Sag, hvormed de fornemmelig mene at skabe os, og som de udgive for deres største Helligdom! Men vi ere dog meget langt fra at glæde os over deres Slethed og Dumhed; vi beklage tværtimod af et oprigtigt Hjerte de Mænge, der overalt i hele Verden lide Skibbrud paa den helligste af alle menneskelige Følelser, den Følelse, der betinger Alt hvad der i evig Forstand maa kaldes frelsende og saliggjørende — Erbødighed for Sandheden, fordi de i god Tro lade sig føre bag Lyset af de letfærdige og samvittighedsløse Folkeførere, der, om end i en indbildt god Mening, misbruge deres Nidmenneskers Uvidenhed og Genfaldighed til at fremme de forfæsteligste Formaal. Uagtet Sandheden vistnok vinder, jo mere den Vognagtighed, der nuomstunder fører det store Ord i alle offentlige Debatter og forvanster selv det Helligste, jo mere den forplumrer sig ved Dumhed og aabenbarer sin indre Foragtelighed, kunne vi dog, som sagt, navnlig især ikke andet end beklage Offerne for det vidtforgrænsede og ellers unægtelig i det Hele taget godt organiserede Vagnselskabsystem mod Christi sande og virkelige Kirke. Thi alle de gamle velbekjendte Vogne have alt længe havt Hævedret, og kunne i vor „ophyste“ og ellers saa skeptiske Tid uden Fare gjentages og udpyntes med nye. Man tør trygt stole paa, at Mængden blindt troer alle de barnagtige Opdigtelser, som Missions- og Bibelselskabs-Beretningerne give til Verste, hvor det gjælder om at nedbætte og forhaane den katholske Kirke! Men, naar vi beklage de tankeløse og vantundige Offere for denne Vogne-

Industri, da maae vi endnu mere hne dem, der skrydende fremstille sig selv for det store Publicum som Udbredere og Forlyndere af „det rene Guds Ord“, medens de factist gortgjøre, at hele deres aandelige Existents og sociale Autoritet som officielle „Sandhedsvidner“ er betinget af den fortsatte Haandhævelse og Opretholdelse af en Masse traditionelt forplantede Løgenes og Fordommess dybt rodfæstede Herredomme over den almindelige Bevidsthed!

Paa de forestaaende Helligdage

ville følgende nye Sange blive udforte i Kirken, og da vi antage, at det vil være Kirketidendes Læsere kjært at kjende Texten dertil, hidsette vi den her med den ordrette Oversættelse ved Siden.

Skærtorsdag og Langfredag Efterm.

Uf Kong Davids Bodspsalme „Miserere“:

1. Vers.	<i>Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam Tuam;</i>	Forbarm Dig over mig, o Gud, efter Din store Barmhertighed;
2. V.	<i>Et secundum multitudinem miserationum Tuarum dele iniquitatem meam.</i>	Dg efter Dine Forbarmers Rigdom udslet min Misgjerning.
20. V.	<i>Benigne fac, Domine, in bona voluntate Tua Sion, ut ædificentur muri Jerusalem.</i>	Vær naadig imod Sion (o: Dit udvalgte Folt), o Herre, efter Din Miskundhed, paa det at Jerusalems Mure kunne werde opbyggede.
21. V.	<i>Tunc acceptabis sacrificium justitiæ, oblationes et holocausta.</i>	Da skal Du annamme Retfærdighedens Offer, frivillige Gaver og Brandoffere.

3 Paaske-Helligdagene.

Uf den 117(118)de Psalme.

24. V.	<i>Hæc dies, quam fecit Dominus: exultemus et lætemur in eâ! Alleluja, Alleluja.</i>	Denne er Dagen, som Herren har gjort: lader os juble og glædes paa den! Alleluja, Alleluja.

Sangforeningen „Gregoriana“

ønsker endnu at optage nogle Medlemmer. Dyr. af Menigheden, som maatte have Lyst til at indtræde som Medlemmer ville behage at henvende dem til Bestyrelsen, Hr. Formand Günther, Summergade 18, 3. Sal, eller til Kassereren Hr. Erlwein, Gøthersgade 43, 2. Sal.

Bekjendtgjørelse.

Dnsdagen d. 24. April, Form. Kl. 9 holdes Reocommunicanternes og Confirmandernes Examen i Skolelocalet Nr. 3, hvortil Børnenes Forældre og Skolens Venner herved indbydes.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 14. April.** Palmesøndag. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 9½ Palmemesse, Hoimesse (Lidelseshistorien efter Matthæus 26. og 27. Cap. oplæses) med Prædiken. Kl. 6 Aftenfastevandag med Prædiken. — 15. M., 16. T. (Lidelseshistorien efter Marc. 14. Cap. oplæses), 17. D. (Lidelseshistorien efter Luc. 22. Cap. oplæses) Feriedage.
- 18. April.** Skærtorsdag. Kl. 10 Hoimesse og Procession. Kl. 6 Andagt.
- 19. April.** Langfredag. Kl. 10 Lectie; Lidelseshistorien efter Johannes 18. og 19. Cap. afsynges; Forbønner; Korsets Afhylling og Opbydning; Procession; Præsanctificationsmesse; Prædiken. Kl. 6 Andagt.
- 20. April.** Paaskeføljedag. Kl. 8 Idens og Paaskeføljets Indvielse; de tolv Prophetiers Læsning og Afsyngelse; Døbevandets Indvielse; Litani til alle Helgener; Hoimesse med Besper.
- Søndagen d. 21. April.** Jesu Christi Opstandelse. 1. Paaskefestdag. Kl. 6 Korsets høitidelige Optagelse; Procession og første Hoimesse. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 12 stille Messe. Kl. 3 Besperandagt.
- Mandagen d. 22. April.** 2. Paaskefestdag. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 3 Fastandagt. — 23. Ti., 24. D., 25. To., 26. F. og 27. hvide Løverdag; Døttardage.
- Søgnedagsgudsdiensete i St. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 7 og 5¼. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagasten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Tolboddvrien 14) stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirke Tidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grodierer C. B. Lohrer, Gøthersgade 5, og i alle Bøglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 3 M. Dvartaler, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

S. Eriers Bogtrykkeri

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 9.

Søndagen den 28de April.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortættelse). — Nogle indenlandfse Smaaariteter. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Holland.

Maria Dolores.

(Fortættelse.)

„Men, bedste Sir, De taler jo saaledes, at den værste Papist ikke kunde udtrykke sig haardere!“

„Hvorledes? Hvad har jeg da vel sagt, Sir? Jeg er jo kommen til Dem, for aabent og oprigtigt at meddele mig om alle de Indtryk, som jeg saa uventet har modtaget, samt for at erholde et ligesaa ærligt Svar, som De har maattet give Dem selv paa lignende Samvittigheds-spørgsmaal, eftersom De jo ifølge Deres Embedestilling maa have gjort Besvarelsen af de samme Spørgsmaal, som førte mig til Dem, til en Opgave, hvis Løsning hele Deres Liv har været helliget. Jeg kan ikke Andet end tænke mig, at der maa have været en Tid i Deres Liv, da et dybere Studium af Historien har fremkaldt de samme Følelser af Forbauselse og Afsty, som paatrænge sig enhver ærlig Mand, der gjør Oprindelsen og Gjennemførelsen af vor anglicanske Reformation til Gjenstand for nærmere Betragtning. Jeg beder Dem derfor — sjiig mig: Er der da slet Ingen, som nogenstunde har gjendrevet Cobbett, og, saafremt Ingen har gjort det: hvilke Overveielser, hvilket mig maastee ubekjendt Studium har da været istand til igjen at forsone Dem med den Kirke, hvis Tjener De er?“

„Forsone mig med, Sir!“ udraabte Mr. St., idet han opspilede sine Dine af Forbauselse, — „forsone mig med? Jeg har lige fra min tidligste Barndom af, længe før jeg selv var istand til at tænke, været vant til at takke Gud for vor Reformations Betsignelser og til at forbande det papistiske Aag, hvorfra den har befriet os, og mit hele Liv og al min Idræt har siden stedsse været anlagt paa at flye og styke det som Pesten!“

„Ja — førend De selv var istand til at tænke, Sir!“ svarede Frederik studsende — — ja vistnok, saaledes maa det vel ogsaa have været med mig! Men senere hen, Sir, da Deres Stilling forpligtede Dem til et grundigt Studium af denne reformerede Kirkes Historie og Lære, er det da aldrig faldet Dem ind nærmere at undersøge de Beviser, hvormed man retfærdiggjør Nødvendigheden af en saa stor Omvæltning? Har De aldrig følt Trang til at besvare Dem selv det Spørgsmaal, hvorfor man saa grundig har forstyrret og udryddet de Livsformer, om hvilke den gamle Tro Aarhundreder igjennem havde fredet?“

„Hvorledes skulde det vel falde mig ind, naar jeg havde en bestemt Følelse af at nyde det rene Evangeliums uforsfælte Lys — at gennemforske det romerske Bedrags Mørke og randsage Pavers og Munkes dunkle Afstroge?“

„Men — jeg beder Dem: Hvor har Deres fri selvstændig forskende Aand dog faaet Bished for, at Alt i Pavedømmet ikke er andet end Bildfarelse og Bedrag, da De bedre en jeg maa vide, at vi ikke have andre end Paver og Munkke at takke for Begyndelsen og Udbredelsen af den christelige Religion i England. Det er jo bejendt nok, at Pave Gregor I. sendte 40 Munkke hertil, og iblandt dem var den samme Augustinus, der endnu i vor Kalender nævnes som en Hellig. Det var dem, der først prædede det sande Evangelium heri Landet, og det havde i 923 Aar, nemlig fra 596 indtil det 16. Aarhundredes voldsomme Omvæltning ikke forandret sig det Mindste. Hvosfra tager De nu Beviset for, at denne oprindelige, fra Rom forkyndte Christendom er bleven til en falsk Christendom, da det dog er uimodsigeligt, at den i næsten 1000 Aar ved sin Lære

og opbragende Indflydelse har gjort England stort og lykkeligt? Hvormed beviser De, at Reformationens Forandring af dens Tugt og Være udkrævede ganske andre Midler, end den første Begrundelse og 1000-aarige Vedligeholdelse? Jeg spørger Dem endvidere: Naar vi betragte hele den Bygning af Læresystem og Lovgivning, som Synd og Skændsel dengang opførte — hvormedet have vi vel nu tilbage deraf i den Stikkelse, i hvilken den ny Reform i sin Tid stillede det i Modsætning til den gamle Kirke?"

„De gjør mig her Spørgsmaal, som hverken jeg nogen-
sinde har opstillet, eller noget andet Menneſte nogenſinde før
har gjort mig; og hvad kunne de ogsaa føre til? Hvortil
kunne de nytte?"

„Men De maa dog indrømme mig, bedste Sir, at ingen
tænkende Aand, i hvilken disse Spørgsmaal engang ere vaagne,de,
kan finde sig tilfredsstillet, førend den har faaet et fyldestjørende
Svar paa saa vigtige Livsspørgsmaal! Eller er Spørgsmaalet
om den rette Wei til Himlen maaskee ikke et Samvittigheds-
spørgsmaal?"

„Jeg finder, at det i visse Tilfælde er langt bedre i al Gen-
foldighed at troe, end med saa fordærlige Tvivl at forsynde
sig mod den Kirke, i hvilken man er født og opdragen. Man
skulde dog ære sine Forfædre og respectere deres Autoritet!"

„Men for Himlens Skyld: er da ikke Erkjendelsen af
Sandheden Hovedsagen især i Troesansliggender, og for-
pligter vor Samvittighed os ikke til at efterforske den? Er
ikke netop denne Forsken og det egne frivillige Valg af Saligheds-
midler netop den saakaldte frigjorte Kirkes dyrebaresteklenodie?"

„Ganſte rigtig! Ja tilviſſe baade have vi denne Frihed
og skulde bruge den, og vi have al Grund til at rose os af den;
men man kan ogsaa drive det forvidt med al denne Kritiseren
og Forsken. See Dem engang ret om her i Landet, og De vil
forfærdes over de talrige Dissenters af enhver Art og de mange
Sectere, der ere affaldne fra Landskirken, fordi deres Ung-
doms barnlige Tro altfor kjæft vovede sig ind i de Farer, der
ere forbundne med en ubesindig Forsken. Vi have nu Secter i

Hundredeviis, og hvorfor? Ene fordi Landskirken er efterladende med at opretholde sin tidligere Autoritet. Ja, det gaaer nu saa vidt, at en brav Geistlig som Gorham offentlig nægter Daabens Nødvendighed. Vel kunde vor biskoppelige Ret for-dømme denne Vranglære, men vor Kirkes Supremati er nuomstunder i Fænderne paa reent verdslige Raader, som forkastebe den biskoppelige Kjendelse og dermed ledebe Bildfarelsens vederstygkelige Strøm ind paa Kirkens hellige Enemæker. Ja tilviisø, vi leve i vanstelige Tider!”

„De har ingenlunde hermed beroliget min Samvittighed, Sir! De har tværtimod beviist mig, at den Autoritet i Troessager, som Englands Herskere have grundlagt, og som de have indsat sig selv til at repræsentere og udøve, er langt fra at være tilfredsstillende, — at den baade er meget langt fra at være dette i sig selv, ja ei engang er det for deres eget Vand! Men dette fører mine Tvivl hen til en anden Anstødssteen, som jeg tidligere slet ikke har tænkt paa.

Naar nemlig denne engelske Kirke ikke engang i England tæller alle Christne under sin Fane, hvor meget mindre vil den da tages for gyldig i andre Lande! Da man nu ikke kan forudsætte, at Christi Kirke kun skulde være stiftet for Eng-lændere, saa følger heraf, at ethvert Land maatte have sit særegne kirkelige Overhoved, ligesom Rusland har i sin Czar. Saaledes maatte der være ligesaa mange Christi Kirker og ligesaa mange Overhoveder for den, som der er Lande, i hvilke Christendommen forkyndes. Men under denne Forudsætning vilde det ligge nær at antage, at alle disse Autoriteter i saa Fald maatte være een Hovedautoritet underordnede; thi hvorledes skulde der ellers nogensinde blive een Hyrde og een Hjord? Hvor blev da den hellige almindelige Kirke af? Den forkynnder vor apostoliske Troesbekjendelse jo dog som Gjenstand for vor Tro — som et Led af de aabenbarede christelige Troessandheder? Nægter man altsaa Muligheden af en saadan fælleds Overautoritet, hvad bliver der da af den ene Christi sande Kirke og af en gud-dommelig aabenbaret Sandhed? Overalt i Verden, hvor man har forkastet den gamle Kirkes Autoritet, beraaber man sig vel

paa Bibelen; alle Secter forfægte deres indbyrdes uforligelige Meninger og Paaastaande med Henviisning til Bibelsens Autoritet, og de tale Alle store Ord om den „guddommelige Aabenbaring“, som de rose sig af at have i Bibelen! Men hvad nytter det dog at have en Aabenbaring, som slet Intet aabenbarer — som kun tjener til at fremkalde en uendelig Meningsforskjæl og forargelige Stridigheder om, hvad det egentlig er, som Gud har havt til Hensigt at aabenbare? Kan dette være overensstemmende med den guddommelige Viisdom, Sanddruehed og Kjærlighed? Eller ligger der ikke i alt dette en ny Banstuelighed, der — De ville ikke tage mig det ilde op — næsten afsnøder os den Tilstaaelse, at det dog maa have været det rette af Gud beklæbte kirkelige Overhoved, som alle christelige Lande igjennem 15 Aarhundreder vare enige om at anerkjende som et saadant?“ — --

„Hvad er det dog De der siger, min Bedste? Jeg skulde dog aldrig troe, at De anerkjender den romerske eller babiloniske Biskop — thi det kommer jo ud paa Eet — for vort rette kirkelige Overhoved?“

„Hidtil idetmindste, Sir, har jeg dog ingen Tilbøielighed følt til at nærme mig den romerske Kirke; jeg har blot uforbeholdent udtalt, hvad der uvilkaarlig paatrængte sig mig, for af en af vor Kirkes meest ansete Autoriteter at blive grundig væbnet mod alle mine Strupler. De maa her ikke forglemme, Sir, at det ikke er min Skyld, at vi ere komne ind paa denne Sammenligning mellem Englands tidligere katholske Tid og dets senere reformerede Periode! Det var Deres Ord om det Beklagelige i, at vor Landskirke ikke længere gjør sin tidligere Autoritet gjældende ligeoverfor de utallige Secter og Partier, det var denne Yttring der førte mig ind paa denne Sammenstilling. Jeg kan nemlig ikke fatte, med hvilken Ret de selvbeklæbte kirkelige Autoriteter, der for tre Aarhundreder siden, under Paaberaabelse af Bibelens Autoritet, som det eneste Forpligtende og Bindende for Alle, grundlagde nye Ordninger af de kirkelige Forhold, kunde fordre Anerkjendelse og Lydighed samtidig med den for al Verden bitterlige, aldeles uforligelige og indbyrdes

ufordragelige Forskjællighed mellem de i disse reformerede Lande stiftede nye Kirker indbyrdes. Thi i een Landskirke gjaldt det jo for den eneste sande og rensede Christendom, som i Nabolandet forkastedes som djævelsk Lærdom! Man havde forkastet den gamle af hele Christenheden anerkjendte Autoritet, og følte dog nu paa ethvert Sted Nødvendigheden af at skabe en ny Autoritet, saafremt ikke al Religion og Religionsøvelse skulde gaae tilgrunde, og den borgerlige Samfundsorden skulde synke sammen i en Afgrund af den vildeste Forstyrrelse!

Men Retten til at fordrø Lydighed — til at fordrø Troens i en fri og frivillig Overbeviisning grundede Underkastelse under den ny Tingenes Orden, hvor var den? Hvilken høiere Autoritet kan nogensomhelst af disse Kirker paaberaabe sig? Eller strider det ikke netop mod selve det Princip, de alle skulde deres Tilværelse, at enhver enkelt af dem overhovedet krævede almindelig Lydighed, og tiltvang sig den indenfor sine egne Gennemærker ved tyranniske Magtsprog, hvor den nægtedes? Staaer Alt dette ikke i den meest skærende Modsetning til det Princip, hvorpaa den hele Protest mod den gamle Kirke er bygget — at Bibelen nemlig er den eneste og høieste Norm og Dommer i Troessager? Thi denne Grundsætning, den frigitte Bibelforskning og den altid paaberaabte evangeliske Frihed er jo en Protest mod enhver menneskelig Autoritet i Troessager! Men ikke desto mindre have de to oprindelige store reformerede Troessamfund forskjættet hverandre indbyrdes. Og hvad har nu ethvert af dem at anføre til Begrundelse af sin Ret og Autoritet ligeoverfor den talløse Sværm af senere opstaaede Sæcter, der alle havde Reformationens Princip paa deres Side, naar de protesterede mod den brutale Magt, hvormed de aldeles verdslige Statskirker gjorde deres annassede Monopol paa Folkenes religiøse Opdragelse, paa Sandheden og den evige Salighed gjældende? Hvad have disse Statskirker endvidere at sige til den store Mængde af Nutidens Dannede, hvis største Deel med ligegyldig Foragt betragter et Kirkevæsen, der nu overalt staaer for dem som en trøstet Ruin fra en forneret Fortid — blottet for alle Midler til at vinde deres Ag-

telse og Deeltagelse, medens alle de, der føle nogen Trang til Religion betragte denne som et Privatansiggende, som Enhver maa see at komme tilrette med som han bedst kan? Og endelig Folket — den store Masse! Hvorledes seer det ud med dets religiøse og sædelige Tilstand, efterat man har borttaget alle Støtter for en fornuftig Agtelse for en Autoritet i Hjertets og Aandens helligste og høieste Anliggende? Thi hvad Agtelse kan den menige Mand vel føle for et Kirkevæsen, der yder ham saa liden Opbyggelse og Trøst, der er saa vidt fjernet fra hans Trang og Savn, hvis verdslige Glands og Rigdom grusomt spotter den aandelige og timelige Armod, hvori han forkommer? Han synker hjælpeløs og retningsløs stedse dybere ned i et Dvnd, hvori efter Omstændighederne verdslige Beflymninger, en utilfredsstillt Nydelsessyges martrende Braabde, Misundelsens fortærende Gift, kort sagt alle Videnskabers dæmoniske Magter under den bløtunge Bægt af det nærværende Livs Kammer allerede her give ham en Forudsølelse af hvad det guddommelige Ord falder Ormen der ikke døer og Ilden der ikke slukkes! — —

See, det var Dem, Sir, Jagen anden end Dem selv, der lagde mig denne Udgydelse af mine, ved Deres egne Ord, pludselig og uvilkaarlig fremkaldte Tanker og Følelser i Munden, og jeg er i Sandhed bleven forfærdet, bedste Sir, ved at see Bægtstaalen mere og mere synke til Gunst for den gamle Tid. Jeg besværges Dem derfor, Sir, hjælp mig! Hjælp mig ud af den Nød, hvori jeg for Diebliffet er fædt; thi jeg befinder mig ligesom svævende frit i Luften over en bundløs Afgrund! Ja, piint, som jeg er, af Angst og Nag over den Hidsigthed, hvormed jeg tilforn estersporede Splinten i det romerske Die, føler jeg nu en kæmpemæssig Vjælle af anglicansk Bildfarvelse ligesom trykket dybt ind i mit eget Die! Det er mig, Sir, som var jeg pludselig bleven flaaet med Blindhed — som om jeg famlede i det tykkeste Mørke! Jeg beder Dem derfor indstændig: kom mig til Hjælp, bedste Sir! Tænd mig et Lys, der kan adsprede dette Mørke og lede mig ud af denne Livlens Labyrinth!"

„Hvorledes? . . . Hvordan mener De det egentlig, og hvor vil De tilfidsft hen?"

„Hvad jeg mener, og hvor jeg vil hen? Ja, bedste Sir — skal jeg sige det i Korthed, saa samle alle mine Tvivl, al min hjælpeløse Raadvildhed sig i Vansteligheden ved at forene Forestillingen om de forskjellige Landskirke-Autoriteter med Forestillingen om een Christus og een Kirke, een Sandhed og een for hele Verden, for alle Jordens Folk fælleds og almeengyldig Aabenbaring af samme! Thi om Christus siger jo Apostelen tydelig, at han ikke kan være deelt, eller at Han ikke paa eengang kan være hos forskjellige indbyrdes uenige Partier, der hade og bekæmpe hverandre; og, naar han kalder Christus for Kirkens Hoved, og Kirken for hans Legeme, hvorledes kan der da være Tale om flere Legemer til eet Hoved? Eller hvorledes kan, som man har vænt sig til at sige, Christi første Legeme — den ælteste Kirke — have forandret sig, eller i Tidens Løb være blevet til et andet, som ikke er det rette og oprindelige, naar Hovedet — Christus — igaar og idag og i al Ewigheid er det Samme?

At Man i den hedenske Tid kunde tale om ligesaa mange Guder og Religioner, som der vare forskjellige Folkfærd, det var fuldkommen i sin Orden; men man skulde jo dog synes, at den dybeste Idee i den Modsætning, hvori Christendommen, den eneste sande Religion, stiller sig til Fortidens falske Folkeguder og den fjendtlige Afsondring mellem Folkene, som har sit Udtryk i Hedenskabets Folkereligioner, — at denne Modsætning efter sit inderste og dybeste Væsen netop maatte bestaae i det Eneste, som er istand til fuldkommen at nedbryde og udjevne alle hine i Synden begrundede naturlige Stranker og fjendtlige Afsondringer — ved i den af Gud aabenbarede Sandhed at forene alle Menneffer og Folkeslag til een stor Familie,*) til eet Legeme i Christus. Alt det Gaadefulde ved den Vansteligheid, som her kvæler mig, samler sig derfor, bedste Sir, i denne fortvivlede Kjendsgjerning, at det 16de Aarhundredes kirkelige Revolution synes at have fastet Christenheden tilbage i den samme Tilstand, hvori Verden befandt sig før Christus — kun med den Forstjæl,

*) Epp. 2. 3.

at disse nye Folkereligioner nu alle kaldes kristelige, eller med andre Ord, at Christus er bleven til en Nationalgud, der har ligesaa mange forskellige Skikkelser, som der gives Religionsforskjelligheder blandt Nationerne! Men det Princip, som ligger til Grund for dette moderne Heden-
skab, der borger sit hele blændende og vildledende Skin af de tidligere Aarhundreders kristelige Udvikling, det fører jo atter med Nødvendighed til ligesaa mange Privatreligioner, som der i disse forskellige Folk, der have emanciperet sig fra den gamle Kirke-Autoritet, gives Individier, der paa egen Haand gruble over religiøse Spørgsmaal! Og hvad Mening bliver der saa overhovedet i al Tale om en af Gudmennesket Jesus Kristus stiftet Kirke og om en guddommelig Aabenbaring, naar man glemmer, at Sandheden om de evige Ting kun kan være een, og at derfor kun een af de forskellige Kirker, der udgive sig for at besidde og forkynde den evige Sandhed, kan være den sande af Christus virkelig stiftede Kirke?
(Fortsattes.)

Nogle indenlandske Smaaariteter.

II.

Det vil neppe være undgaaet vore Læsers Opmærksomhed, at Aviserne for nogle Uger siden bekendtgjorde Udgivelsen af et mindre Skrift af en uvænt Forfatter, der i en forfattet Form meddeler en Kræftesents af ældre Smædeskrifter mod Jesuiterordenen, hvori denne beskyldes for Kongemord og andre store baade politiske og private Forbrydelser*). Vi skulle ikke spilde et eneste Ord paa disse Historier selv, eftersom det maa

*) „Charakterbilleder af Jesuiterlivet. Uddrag af Arnoulds (skal vel være Arnoulds): Les Jesuites depuis leur origine jusq' à nos jours, ved W. K. med en Fortale af N. Nielsen.“ Skriftet indeholder 4 Biografier: af Ignatius af Loyola (Jesuiterordenens Stifter), Johan Zuregui, Jaques Clement, François Ravallac. Den Første af de tre sidnævnte var Wilhelm af Draniens, den Anden Henrik III. og den Sidste Henrik IV.' Morder!

være indlysende for Enhver, der holder sig for god til blindt at troe alle de Opdigtelser, hvoraf Had og Bagvaskelseslyge til forskjællige Tider have betjent sig, som et hensigtsmæssigt Mid- del til i det offentlige Omdømme at ødelægge en farlig og fryg- tet Fjende, — at det Hele ikke kan være Andet end et Bæv af de ondskabsfuldeste Opfindelser. Dette er saa ivøinesaldende, at Redactionen af den Berlingske Tidende, da den anmeldte denne Bog, efter et instinctivt Skjøn*) ikke blot advarede Læserne mod at tage dens Indhold for virkelig Historie, men endog ad- varede Publicum mod Læsningen af Bogen, ved i Hen- seende til det første Punkt at gjøre opmærksom paa, at indre Kriterier tilstrækkeligt godtgjøre, at disse Fortællinger ikke kunne betragtes anderledes end som „novellistiske Skildringer“, og i Henseende til det sidste Punkt, at disse saftigt udmalede Laster og Forbrydelser ere af den Besskaffenhed, at der i Sæde- lighedsfølelsens Interesse er god Grund til at advare navnlig Ungdommen mod at fylde Phantasien med disse urene Billeder**).

I Anledning af disse idelig opkogte gamle Bestyldninger mod Jesuiterordenen, indskrænke vi os her blot til den alminde- lige Bemærkning, at Falskheden af de Kjendsgjerninger og Bestyldninger, hvortil denne Strøm af Bagvaskelser støtte sig, den ene Gang efter den anden nu i over et Aarhundrede uimod- sigelig er godtgjort af Forfattere (deriblandt ogsaa Prote- stanter), hvis baade moralske og literære Vederhøftighed In- gen hidtil har dristet sig til at benægte, ja at selv flere af Je- suiterordenens uforfouligste Fjender have vedgaaet, at det var dem

*) Det fremhæves nemlig udtrykkelig i Anmeldelsen, at denne Advar- sel ikke grunder sig paa nogen nærmere Undersøgelse, men alene paa det Vidnesbyrd, disse Fortællinger selv afgive om deres Utro- værdighed!

**) Bladet anmeldte i samme Nr. et andet nylig udkommet Skrift, be- titlet: „En Prevverling imellem Lorenzo Ganganelli (Pave Clemens XIV.) og Carlo Verinazzi, første Harlequin ved det italienske Theater i Paris,“ hvorom det ligeledes bemærkes, at selv de- ts Indhold i Forening med den Omstændighed, at det siger sig at være en Oversættelse af en fransk Original, beviser tilstrække- ligt, at det ikke tilhører Historien — Originalen maatte nemlig i saa Fald være skrevet i det italienske Sprog — men Poetsiens Verden! At en Pave omtales som Ven af en Harlequin, og fremstilles som den, der underholder en fortrolig Correspondance med en Personlighed, som efter den daværende Tids Begreber ikke engang nogen Mand, der beklædte en verdslig Stilling, som gjør Forbring paa offentlig og privat Agtelse, kunde være bekendt at staae i nogen Forbindelse med, alene denne Omstændighed røber tilfulde det tendentsiøs-Øndskabsfulde ved dette lite- rære Product baade for Forfatterens og Oversætterens Vedkom- mende!

vel bitterligt, at de noksom bekjendte forkastelige Theorier og forbrøderiske Handlinger, som man tillagde baade Selskabets øverste Ledere og forskjellige af dets enkelte Medlemmer, ikke tilhøre den virkelige Historie, men alle tilhøbe ere Afføring af den hadefulde Partiaand, som i den sidste Halvdeel af det syttende Aarhundrede fandt Næring i de theologiske Stridigheder mellem Janseister og Jesuiter, men i det følgende Aarhundrede antog en mere omfattende politisk Farve. Det var Trimurerordenen, som i hiin sidste Periode forberedte den Katastrofe, der endelig exploderede i den franske Revolution; det var dette hemmelige Selskab, der igjennem den Tids fornemste Statsmænd (Pombal, Aranda, Choiseul etc.) gjorde sin Indflydelse paa Fyrsternes politiske Anskuelser gjældende; det var denne skjulte Magt, der nu optog Kampen mod Jesuiterne. Det er mærkeligt nok, at dengang vare de enerældige Fyrsters Hoffer Revolutionens Arnefæder; thi Regenterne og deres Ministre coquette-rede med Revolutionens Grundfætninger, og troede — naar de betjente sig af disses Ophavsmænd for at gjenneføvre deres vilkaarlige og despotiske Planer — at hine alle offentlige Retsforhold undergravende Grundfætninger vare til for at tjene deres Interesser, uden at Noget af dem ahuede, at det var dem selv, der vare tjenende Redskaber i den Magts Haand, der henimod Slutningen af Aarhundredet, — efterat Revolutionens kronede Patroner havde været dem behjælpelige med at ødelægge Kirkens sociale og moralske Indflydelse paa Folkene — skulde gjøre Regningen op med det attende Aarhundredes absolute Kongesomme! Jesuiterne vare nemlig Revolutionens fødte Modstandere, og vare derfor Gjenstand for alle antikirkelige Politikeres uforsonlige Had. Man udfandt da uden stor Vanskelighed, hvad der var det virksomste Middel til at modvirke Jesuiternes Indflydelse og nedbryde den Anseelse og Tillid, deres Digtighed havde erhvervet dem som Fyrsternes Skriftefædre og Ungdommens Opdragere. En senere Tid har nemlig leveret de fuldstændigste Beviser for, at de ovenfor nævnte Statsmænd have anvendt enorme Pengesummer paa at besolde venale Pamflettskribere, der overtog det Hverv, uden Ophør at overøse Drøden med opbigtede Bestyrdninger, og igjennem en overstrømmende Masse af løgnagtige Smædeskrifter at ruinere den i den offentlige Mening. Da saa endelig denne systematiske Bagvaskelse havde gjort den tilsigtede Virkning, da den store Masse baade af den irreligiøse og moralsk corrumperede dannede Verden og af det egenlige Folk i de katholicke Lande deels var bleven ligegyldig for den, deels fjendtlig stemt imod den, vovede man det afgjørende Slag, idet de bourboniske Hoffer saa voldsomt trængte ind paa Pave Clemens XIV., at han troede at maatte give efter for den Storm, man havde fremkøst i den

offentlige Mening. Virkningen heraf var Ordenens Ophævelse i Aaret 1773.

Naar man ved Siden af de ovenfor anførte Kjendsgjerninger erindrer, at Jesuiterne ikke blot ere Revolutionens men ogsaa Protestantismens fødte Modstandere, at de med stor Dygtighed og tilsvarende Held havde forhindret Reformationens Indgang i flere Lande, navnlig i Østerrig og Baiern, samt at de af denne Grund altid have været Gjenstand for alle protestantiske Partiers Had, uagtet disse Partier — de forskjellige protestantiske Confessioner og Sectar — altid have hadet og modarbejdet hverandre indbyrdes ikke mindre, end de alle tilsammen have hadet den Modstander, som de alle have langt mere Grund til at frygte end nogen af deres Rige, — naar man tillige tager dette i Betragtning, kan man ikke forundre sig over, at man i det sidste halve Aarhundrede (siden Ordenens Gjenoprettelse 1815) og især siden 1845 ved given Velighed fra Tid til anden overalt har hørt dem, der anmasse sig Monopol paa Tro og Fromhed, opløste ligesaa høie Skrig mod Ordenens „fordævelige“ Indflydelse, som Revolutionens Atheister. Rigesom nemlig dens i Aaret 1849 begyndte Folkemissioner og den isinesfaldende Indflydelse, disse have haft paa Udbredelsen og Befæstelsen af en christelig Verdens- og Livsbetragtning ere det nuværende europæiske Revolutionsparti en Torn i Diet, saaledes seer den moderne protestantiske Pietisme i „Jesuitismen“ og „Ultramontanismen“, som de kalde det, den betænkeligste Hindring for Opfyldelsen af de Forhaabninger, dette usunde Opkog af den af det attende Aarhundredes Rationalisme overvundne reformatoriske Orthodoksi nærer om at monopolisere deres Wiisdom som den eneste sande og saliggjørende! Thi „Jesuitismen“ kan ganske rigtig siges at repræsentere den katholske Kirke, saaledes som den i den nyere Tid staaer rustet til Kamp og sigger paa sin Seir saavel ligeoverfor for den sydeuropæiske Radicalisme, som Ansigt til Ansigt med Reformationens Protest mod Kirkelæren og alle katholske Institutioner. I denne Forsvarsposition*) mod den nysnævnte dobbelte Fjendes idelig gjentagne Angreb maa Kirken nødvendigvis bringe alle sine forskjellige Modstandere et stærkt Indtryk af

*) Det bør ikke lades ubemærket, at den katholske Kirkes Fjender altid have været de Angribende, og at Kirken med Sandhed kan sige, at dens offentlige Ordforere, naar de paavise og godtgjøre Modstandernes Bildfarelser og selvmodsigende Paastande, altid forholde sig reent afværgende og forsvarende. Man vil derhos aldrig i katholske Skrifter finde saa uanskedige Ytringer om den protestantiske Lære og Cultus, som man idelig læser i protestantiske Forfatteres forvante Fremstillinger af den katholske Lære, Cultus og alle deraf betingede Livsforhold.

den Styrke, der ligger i Eenhed og Sammenhold. Derfor er det Ord, der kort og syndigt betegner denne Eenhed, nemlig Ordet Rom, en sand Pæl i Rjødets for alle Fædere af en høiere i guddommelig Autoritet begrundet Samfundstilstand og den hele talrige Klasse af Mennesker, der deels betvivle, deels afgjort benægte Muligheden af, at den evige Sandhed virkelig skulde kunne være aabenbaret i en fast og bestemt Skikkelse; derfor er dette Ord alle disse Mennesker Indbegrebet af al Vederstyggelighed! Og Rom ligger ganske rigtig „hiinsides Bjergene“; det er derfor intet Under, at det „Ultramontane“ er blevet Gjenstand for den dydligste Harme over hele den Deel af Menneskeheden, hvis største religiøse Helligdom det er, at Intet forstyrrer den trygge Forvisning om, at alt Aandeligt er usikkert, eller at det er ligegodt hvad man tror — hvis høieste indre Velvære er betinget af, at Intet berøver dem den dyrebare Trøst, der ligger i, at alle de, med hvem de helst sammenligne sig, befinde sig i lige stort Vildere i Henseende til Spørgsmaalet om, hvor Sandheden er! Hvad kan da være mere ærgerligt og forhadet, end de Ultramontanes Sikkerhed paa at staae paa Sandhedens og den guddommelige Rets faste og uroffelige Grund, og deres Vægring ved at falde den ene Mening om det Aandelige og Evige for ligesaa god som den anden? Det er denne Omstændighed, der er den dybere liggende Aarsag til det uforsonlige Had og de idelige Angreb paa „Pavens og den katholske Kirkes Livgarde“, som man spottende har kaldet Jesuiterne.

Man kommer uvilkaarlig, under Betragtningen af den nærværende Tids Pnyssionomi i religiøs Henseende, og naar man erindrer Ham, hvis Navn Jesuiterne bære, til at tænke paa Hans Ord: „I skulle hades af Alle for Mit Navns Skyld (Matth. 10, 22. Joh. 15, 18-24).“ Thi dette almindelige Had, denne almindelige Fordømmelsesdom over et Samfund, der har saa overordenlige Fortjenester, ikke blot af Kirken og den theologiske Videnskab, men af Videnskaben i dette Ords meest omfattende og alsidige Betydning, saavel som af den høiere Undervisning og Opdragelse, — dette Had vilde være ganske uforklarligt, naar det ikke havde en meget dybtliggende Grund, naar det ikke stod i en nødvendig indre Aarsagsforbindelse med alle Tidens antichristelige Elementer! Derfor sørger den Aand, der er virksom i al Røgnens Magt og med al Ugudelighedens Bedrag (2 Thess. 2, 9. 10), denne Aand sørger trolig for, at alle de gamle Røgne, som den kirkelige og politiske Partiaands Partisaner i de to foregaaende Aarhundreder have opfundet, bestandig paany opkøges; og det er saaledes ingenlunde tilfældigt, men begrundet i en aandelig Naturnødvendighed, eller i en instinctmæssig ubevidst Lydig-

hed under den høiere Magt, der behersker Tidsaaendens tjenende Medstaber og Ordførere — at, hvergang disse Organer for den offentlige Mening faae en uvilkaarlig Fornemmelse af, at en politisk Katastrofe nærmer sig, eller hvergang de sociale Tilstande gibe Udsigt til en nærførestaaende Explosion af den overalt i det skjulte gjærende Kængsel efter at vende op og ned paa Alt baade i det Store og i det Smaa, Man da bestandig paany fra alle ellers modsatte Veire hører det eendragtige Skraal mod Jesuiterne! Man kan med Føie sammenligne denne Hadets og Forstyrrelsens blinde Naturdrift, der i Medfør af en skjult virkende Lov samtidig og under beslægtede aandelige Veirforhold sætter den vantro Verdens antichristelige Magter i Bevægelse — med de fællede ubevidste Tilskyndelser, der, betingede af Aarstid og Klima fremkalde eensartede Livsyttringer hos alle eensorganiserede usofnuftige Etablinger! Baade dette Phænomen og det tilsvarende — at Verden er saa villig til at troe alle de urimelige Vøgne, som ved saadanne Leiligheder bydes det læsende Publicum, vilde være aldeles ubegribeligt, dersom den guddommelige Sandheds Aand ikke fra Begyndelsen af i de bestemtteste og tydeligste Ord havde aabenbaret os, at denne Uretfærdighedens Hemmelighed (2. Thess. 2, 7) ikke mindre end de Retfærdiges Taalmodighed og Tro urder alle denne Tids Lidelser og Forfølgelser ere et Beviis paa Guds retfærdige Dom (2. Thess. 1, 5), saaledes som den allerede i denne Verden advarende peger hen paa Ewighedens store og sidste Afgjørelse. Thi, ligesom alt Vøgnens Bedrag og alle kraftige Bildfarelser i dem, der virke for deres Udbredelse, er en Yttring af Guds Forkastelsesdom, saaledes straffer Gud Alle dem, som „ikke elske Sandheden“ med at de stedse ere redebonde til at troe Vøgnen, og forhærdes mere og mere i Ligegyldighed for Sandheden! Fordi de Alle „have Velbehag i Uretfærdighed“, derfor straffes de allerede her i Tiden med at dele Skylden for alle de Vøgne og Uretfærdigheder, der nødvendig maae bringe baade timelig og evig Glendighed over alle den guddommelige Sandheds og Retfærdigheds Fjender (2. Thess. 2, 10—12)!

(Sluttes.)

Rirkelige Efterretninger.

Rom. 16. April. Uagtet Vægerne indstændig havde fra-raadet Pius IX. — hvis Sundhedstilstand iøvrigt ikke giver

Anledning til den mindste Befyring — enhver Anstrængelse under den forestaaende hellige Uge, og bedet ham skaane sig saa meget som muligt, kan Paven dog ligesaalidt beslutte sig til at udeblive fra en eneste af disse lange og legemlig trættende Guds-tjenester, som han er istand til at aflaae de fremmede Katholiker, der bede ham om en Audients, Opfyldelsen af deres Begjæring. Han har saaledes endnu igaar modtaget et stort Antal af disse hos sig, og, efterat have talt opmuntrende og styrkende Ord til dem, givet dem sin Velsignelse. Iovermorgen vil han fra Peterskirkens Vuegang meddele den høitidelige Velsignelse.

Festdagen af 12. April er dennegang bleven feiret med større Glæde end i noget tidligere Aar. Som det synes har det romerske Folk netop nu, da det uden fremmed Beskyttelse, ganske overladt til sig selv, staaer ligeover Revolutionspartiet, villet aflægge et iøinesaldende og talende Vidnesbyrd om sit Mod og sin trofaste Kjærlighed til Pius IX. Illuminationen var — man kan sige det uden Overdrivelse — virkelig seeagtig. Ansete Borgere fra alle Stadens Sogne havde samlet Penge til at dække Omkostningerne derved, og Architekter, Malere og Billedhuggere af første Rang besørget Decorationerne. Kl. 6 om Aftenen vendte Paven tilbage fra Kirken St. Agnes extra muros, hvor han havde bivaanet det Tedeum, som i denne Kirke var affunget til Tak for hans underfulde Frelse ved Katastrofen den 12. April 1855. Den h. Fader opholdt sig nu en kort Tid paa Prætorianerpladsen, hvor Krigsministeren, General Kanzler, lod den for Diebliffet 5000 Mand stærke romerske Garnison passere Revue. Her var en Thronstol opreist for Pius IX.; han blev modtagen med entusiastiske Leveaab i det italienske, franske, tydske og hollandske Sprog og velsignede ethvert især af de forskjællige Corps. Derefter tog Paven tilføds Illuminationen i Stadens Hovedgader i Dieslyn; saavel Corsoen som de illuminerede frie Pladser vare opfyldte med en tætsluttet Folkeskare. Det pavelige Følge gik naturligviis ligeledes tilføds. Først Kl. 9 vendte man tilbage til Vaticanet.

„Ebln. Bl.“, af hvilket ovenstaaende Beretning er taget, meddeler som Modstykke til disse det italienske Folks Hengivenhedsyttringer, at man i den senere Tid har gjort den Opdagelse, at Englændere og Englænderinder, som opholde sig i Rom, gjøre sig til Opgave at forlede de pavelige Soldater til Desertion. Det er navnlig fornødig lyfledes dem at forsøre 3 Zouaver (to Franskmænd og en Italiener), saavel som flere Soldater af Antibeslegionen, til saaledes at bryde deres Faneed!

— For Zouaverne og den franske Legion indtræffe med hvert Dampskib talrige Frivillige fra Belgien, Frankrig,

Holland 2c. Zouaverne vilte snart udgjøre tre Batailloner. Fra mange Sider, navnlig fra Frankrig, modtager den hl. Stol ogsaa særskilte Gaver i Penge til disse Troppers Underholdning. Om kort Tid vil den pavelige Armee udgjøre over 12000 Mand, og den romerske Garnison alene beløber sig til 6300 M., hvilken Styrke maa ansees for under alle indtræffende Omstændigheder at være tilstrækkelig til Ordenens Opretholdelse, med mindre den italienske Regjering aabenbar og med bevæbnet Magt skulde ville understøtte de mulig intenderede revolutionære Demonstrationer.

Holland. Det i Amsterdam udkommende Blad „De Tijd“ har i de sidste Maanedes samlet 70000 Ghlden for Peterspengen.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 28. April. Hvide Søndag.** Kl. 7 og 12 stille Messe. Kl. 9 høitidelig Messe^{*)}, under hvilken Neocommunicanterne fornye Daabspagten og annamme den første h. Communion; efter Messen meddeles Confirmationens h. Sacrament. — Kl. 5 Efterm. høitidelig Fests- og Takke-Andagt med Prædiken og Te Deum. — 29. M. Petrus, Mart. 30. Ti. Catharina af Siena, Jfr. 1. Mai. D. Philippus og Jacobus, Apostle. 2. To. Athanasius, Kirkelærer. 3. F. Korsets Opdagelse (Korsmisse). Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8^{1/4} høitidelig Messe, Kl. 7^{1/2} Aften Broderskabsandagt. 4. L. Monica, Enke.
- Søndagen d. 5. Mai. 2. Søndag efter Paaste.** Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 6. M. Apostlen Johannes' Martyrium. 7. Ti. Stanislaus, Bisk. og Mart. 8. D. Erkeenglen Michaels Aabenbarelse. 9. To. Gregor af Nazians, Kirkelærer. 10. F. Antonius, Bisk. 11. L. Frants af Hieronymo, Bisk.
- Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 7 og 8^{1/4}. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lovdagasten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Tolbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

^{*)} Det var at ønske, at foruden Neocommunicanternes og Gensindernes nærmeste Slægtninge ingen andre Begjere vilde communicere under den høitidelige Messe kl. 9.

„Katholik kirkehidener“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Sovecommissionsair, fr. Broderer **C. B. Lohrer**, Gøtbergs-gade 5, og i alle Bøglæder; i de danske Stater paa de hgl. Postcomitoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

C. Friers Bogtrykkeri.

Katolsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 10.

Søndagen den 12te Mai.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Nogle indenlandske Smaarariteter. — Kirkelige Efterretninger: Rom. England.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

See, hermed, kjæreste Siv, har jeg sagt Dem Alt, hvorum jeg ønsker en Velærelse, som grundig kunde overvinde de Betænkeligheder og Tvivl, der have rokket min tidligere Beundring for vort Fædrelands imponante Kirkebygning, som med Rette anerkjendes for at være det mest Fuldbendte af Alt hvad den kirkelige Reform har frembragt."

„Jeg beder Dem dog indstændig, min unge Ven! Dpgiv alle disse unyttige Grublerier over Fortiden og alle hine abstracte og ligesaa forfængelige, som upraktiske Undersøgelser om Retsspørgsmaalet! Betænk dog hvor latterligt det i sig selv er, nu, i vor Tid, at give sig til at undersøge, om en Tilstand har Ret til at eksistere, som Forsynet har givet et saadant Vidnesbyrd, som Reformationen. Her, kan man med Sandhed sige, raabe Kjendsgjerningerne saa høit, at al Verden har hørt deres Røst og bøiet sig for deres Magt! „Kjendsgjerninger ere haardnakkede og urokkelige“, siger et af alle rette Engelftmænd yndet Ordsprog. Og, ligesom det beviser sin Sandhed i den materielle Verden, saaledes ogsaa i den aandelige. Historien afhjemler al Ret for sine Begivenheder ved den Magt, hvormed de gjøre sig gjældende, ved den Gyl-

digheb, Samtiden tilkjender dem og den Indflydelse, de udøve paa de kommende Slægters Liv. Saaledes er al Ret i sidste Instants altid betinget af Magten — jeg mener naturligviis Aandens Magt, Sir; thi det er Aanden, der behersker alle det menneskelige Livs Forhold. Ret forstaaet er Magten altsaa Kilden til al Ret; eller, for at give denne Tanke et philosophisk Udtryk: Retsbegrebet er underordnet Magtbegrebet; thi i denne sidste Form staffer den guddommelige Almagt og Visdom sin Villie jo stedse Anerkjendelse i Verden. Fuldbyrdede Kjendsgjerninger i en uafbrudt Rækkefølge, den ene betinget af den anden, er jo det Grundlag, hvorpaa vor hele Tilværelse og alle vore Idrætter hvile. Mærk Dem vel dette, Sir! Den lykkelig fuldbyrdede Kjendsgjerning, den er Fundamentet baade for al Retsorden og for al grundig Philosophi over Historien!

Anvende vi nu dette Axiom paa den kirkelige Reform, da forstaaer man tilfulde enhver Protestants Besøielse til at kalde Reformationen et sandt Guds Under, til at føle sig forvisset om, at den var mere end et Menneskeværk — at den var en Guds Gjerning, som, da Tiden dertil var moden, udførtes ved Mænd, som Gud særlig havde kaldet og opvakt dertil. De befinder Dem derfor, min unge Ven! paa en farlig Afvei, naar De fordyber Dem i disse golde og frugtesløse Spørgsmaal om Ret og Uret og om Tilladeligheden af de Midler, hvorved en af Historiens følgerigste Begivenheder i sin Tid er gennemført! Alt dette er rene Smaating, der saa at sige Intet veie i den Vægtstaa, hvorpaa Verdenssthyrelsen afveier Ideernes Ret under de store Conflictter, der hidføre Afgjørelser af Aarhundreders Mellemværende. Her vurderes Alt efter Resultaterne, efter det endelige Product af den historiske Udviklingsproces. Alt udvikler sig nemlig efter en høiere Nødvendighedens Love, om det end ofte i Tidens enkelte Momenter befinder sig i en flydende og svævende Tilstand; men det er her — ligeoverfor alle Tvivl om Ret og Uret, ligeoverfor alle Spørgsmaal om Sandhed og Ikke-Sandhed — at det gjælder om at troe paa Sandhedens Magt og endelige Seir! Ja her gjælder det, bedste Sir, som jeg nylig sagde, om at troe, og det ret egenlig i dette Ord

høieste og ædleste Betydning — om at troe med uroffelig Tillid, at det guddommelige Forsyn vil, ligesom i alle tidligere Tider, føre ogsaa den Forvirring, som unægtelig i vor Tid omspænder alle aandelige Forhold til en glædelig og for Mennefteslægten gavnlig Ende! Men Betingelsen for denne faste Tillid, for dette lyse Haab er fremfor Alt, at Enhver af os holder fast ved det Standpunkt, hvorpaa Historien — det er det guddommelige Forsyn selv — har stillet ham. Alt kommer an paa Trostkaab mod det der nu engang er overantvordet os som en hellig Arv fra vore Forfædre, mod Alt hvad der betinger baade vor egen personlige Hæderlighed og vort Folks og vort Fædrelands Ære og Storhed!"

„Hvorledes, Sir? — Jeg beder Dem — tilgiv min Forundring! Maaftoe misforstaaer jeg Dem! Hvad mener De dog med denne gaadefulde Philosophi om Magten, den historiske Ret, den historiske Nødvendighed, og de fuldbyrdede Kjendsgjeringer? Jeg er bleven heel underlig tilmode ved at høre Deres Ord herom. Jeg har altid troet, at alle menneskelige Idrætter vare en Virkning af frie Beslutninger, og at, ligesom Alt hvad der berører den høieste Sphære af det menneskelige Liv og har havt Indflydelse paa dets Uddannelse, maa være virket i Frihed, saaledes ogsaa vor Opfattelse deraf og Bedømmelse af dets Værd eller Ikke-Værd, maa være grundet i en fri Overbeviisning, der først og sidst af Alt netop spørger om, hvad der er Sandhed og Ret i evig og uforanderlig Betydning! Enhver anden Betragtning af Historien og af Religionens — vi tale jo nemlig vel at mærke om en af Gud aabenbar et Religion — Bestemmelse, forekommer mig at tilintetgjøre Begrebet om en levende og personlig Gud, der styrer Verden gjennem sit Afbillede, Mennefteverdenens, frie Handlinger, og at forvandle hele Tilværelsen til et stort Maskineri, i Grunden til en død Mechanisme, som eengang af den som fra Begyndelsen af har dannet den, har faaet sin bestemte Indretning, og siden ved visse Veiligheder, naar der er Fare for at Værket kunde gaae istaa, modtager nye Impulser til Bevægelse ved Guddommens overordenlige Indgriben. Tillad mig, Sir! Denne Philosophi

har i høieste Grad forbausset mig! Thi jeg kan ikke forstaae hele denne Tankegang anderledes, end som et Udtryk for en Fatalisme*), der tilintetgjør al Frihed og dermed al Ansvarlighed for de menneskelige Handlinger, nedbryder og udjevner al Forskjæl mellem Godt og Ondt, Ret og Uret! Men dette forekommer mig forfærdeligt; ja hvis jeg ikke, hvad jeg dog haaber, misforstaaer Dem, Sir, — jeg beder Dem derfor tilgive mig disse Ord — vilde en saadan Betragtning af Tilværelsen og Historien i Sandhed være blasphemisk; thi den overfører jo paa Gud som den eneste virkende Aarsag til alle menneskelige Idrætter — Skylden og Ansvarret for de utallige Vederstyggeligheder, der ledsage alle store verdenshistoriske Omvæltninger; den fører til, eller maastee rettere sagt gaar ud fra en Sammenblanding af Gud og Verden, af Guds og Menneskets Gjerning, som forekommer mig at være den meest ødelæggende Gift for al Religion og al indre Sædelighed!“

„De har ganske vist, som De meget rigtig sagde, misforstaaet mig, Sir — aldeles misforstaaet mig! Man er tilvisse langt fra at benægte Friheden af de menneskelige Tanker, Beslutninger og Handlinger, eller at gjøre Gud til den middelbare Aarsag til Alt hvad Menneskene foretage sig, fordi man henfører Alt hvad der skeer til den Plads, som det — i hvormeget dette end skjuler sig for den almindelige menneskelige Betragtning — seer fra Evighedens Standpunkt maa indtage som Led i den hele Række af Begivenheder, hvori den guddommelige Verdensstyrrelse affeiler sine Tanker og Diemed! Vel tænker og beslutter nemlig Mennesket frit, men fra hiint ophøiede Standpunkt har enhver stor og i de menneskelige Begivenheders Gang indgribende fri Tanke og de tilsvarende ved den fremkaldte frie Handlinger dog altid en høiere og blivende Gyldighed som et af Tidsaanden og de factiske Tilstande fremkaldt Resultat, thi Intet er i evig Forstand tilfældigt, Sir! Alt har

---

*) Af Fatum, en nødvendig, ubøielig Skabne, der fra Evighed har bestemt alle menneskelige Tilskikkelser og Handlinger. Denne Forestilling gennemtrænger Sædetskab i alle dets forskjellige Former.

sit Sted og sin Tid i Forslynets hemmelige Raad. Alt kommer
 derfor blot, som jeg nys sagde, an paa Troskab mod sit
 Standpunkt, Troskab i at holde fast ved de Traditioner,
 som det er vort Kalb at udvikle og forplante til vore Efter-
 kommere. Sandheden, den absolute Sandhed, lader sig
 nemlig ikke saaledes, som De synes at mene, — af den En-
 kelte, som befinder sig midt i denne Tids endnu uafgjorte Ud-
 viklingsproces, gribe med Hænderne, eftersom dens fuldkomne
 og fuldstændige Aabenbarelse og dens over alle Tvivl hævede
 klare Erkjendelse i Ordets egenligste Forstand er „Livets Krone“
 — Lønnen for al dette Livs møjsommelige Søgen og Forstken,
 den med Evighedens store Afgjørelse givne Afslutning af hele
 det nærværende Livs Udvikling. Jeg beder Dem indstændig,
 Sir, ret at fæste Deres Opmærksomhed paa det Store og
 Dphøiede i denne Betragtning af Historien og den menneskelige
 Aands Stræben og Kamp for at vinde Evighedens herligste
 Akenodie, Sandhedens fulde og klare Erkjendelse! Betragt dog
 engang denne storartede Tillid, hvormed Protestantismen
 har emanciperet sig fra hine Fortidens sneverhøjtede og uvær-
 dige Forestillinger om hvad der heri Livet betinger Sandhedens
 Erkjendelse og Troen paa dens Aabenbarelse! Medens den
 romerske Kirke ved sit eengang for alle fastsatte Værebegreb og
 sine Troesætninger, dæmper Aanden og lammer dens fri Flugt,
 saa har Reformationen — uforglemmelig Thukommelse! — fri-
 givet Forskningen efter Sandheden i freidig Tillid til dens
 Verden overvindende Magt! Medens den romerske Kirke
 altid lever i Fortiden og betynget af den svære Byrde af alle
 dennes Efterladenskaber, af denne Overleveringens hæmmende
 Indvirkning paa den Frihed og Bevægelighed, hvormed den
 menneskelige Tænkning og Forstken i vor ophyste Tid føler Trang
 til uhindret af alle Stranker at vandsage alle Tilværelsens
 Hemmeligheder, — i Modsetning til denne ubevægelige Stil-
 stand og Tilbagegang, fæste vi fornemmelig vort Blik paa
 Fremtiden og see den imøde med en Tillid og et Haab,
 som har Seirens Forjættelse, fordi det udspringer af den
 urokkelige Tro paa Forslynets, paa Verdensstyrelsens useilbare,

en saadan Tro aldrig stoffende Varetægt over Aandens og Menneskelivets høieste Interesser. Saaledes, kjære Sir, maa den aandrige og tænkende Mand i vor Tid betragte den uendelige Mangfoldighed af religiøse Giendommeligheder, dette Svævende og Foranderlige i alle disse forstjællige Meninger, der uafslædig foranledige de videnskabelige Forhandlinger og Stridigheder, som nu engang ere den rensende Ild, hvori den menneskelige Stræben efter Klarhed i Gtjendelsen luttres og omsider fuldendes. Thi hele vor Tilværelse er en uafbrudt Fremskriden mod det Kommende, og vi tør derfor aldrig hvile, aldrig staae stille, men bør bestandig, som Apostlen siger, ile fremad mod Maalet. Men Vilkaaret for at dette naaes er, som jeg ikke noksom maa foreholde Sir, at Enhver især af os med uroffelig Trofskab holder fast ved det Standpunkt som Sthrelsen har anvist ham. Kun saaledes kunne vi bevare Forvisningen om, at det endelige Resultat af alle Timelighedens Conflicter ikke bliver et Værk af Mennesker, men et Værk af den guddommelige Sthrelse; thi det er jo den, der har sat enhver af os paa den Plads, som han indtager. Det er, kort sagt, denne Trofskab i at hævde den factiske Tilstand, der er Grundvolden for den Tro, hvormed det gjælder om ubetinget at hengive sig til det guddommelige Forsyns Førelser!"

„I Sandhed, dyrebare Sir, deres Ræsonnement har, uagtet al den Veltalenhed og Aandrigthed, hvori det er indklædt, ikke været istand til at neddybse min Tvivl; men jeg takker Dem ikkebestomindre for den Klarhed, Deres sidste Yttringer have udbredt over Forstjælligheden eller rettere sagt, den uforligelige Modsætning i vor hele Opfattelse af dette Spørgsmaal. Deres Ord have nemlig bibragt mig en Ahnelse om, hvilke indre Motiver der maae have en væsentlig Andeel i, at saa mange Mænd som forene theologisk Lærdom med ualmindelig Dannelse i andre Retninger, kunne forsones sig med religiøse Tilstande, der have en saa ureen Oprindelse, der ere byggede paa et saa irreligiøst Grundlag. Man betragter vel saaledes hele Verdenshistorien og alle menneskelige Handlinger ikke ligefrem som en Skilbring af Begivenheder, hvori vi Alle blot ere villie-

løse Medstaber for en høiere Billie, der fuldbyrder Alt efter en uimodstaelig Nødvendigheds tvingende Love. Man indrømmer nemlig vel indenfor visse Grændser Mennesket Frihed i Valg og Handling, men fordrer, at han alligevel skal med frit Valg og Beslutning bøie sig for Alt hvad han forefinder som afgjort, for Alt hvad der foreligger som et historisk Resultat før hans Tid, at han altsaa frivillig, og det vel at mærke i det allervigtigste Spørgsmaal — et Spørgsmaal, der veier ganske anderledes i Samvittighedens Vægtstkaal, end politiske og sociale og alle andre verdslige Tidsspørgsmaal — at han ligeoverfor dette Spørgsmaal i Kraft af en frivillig Beslutning skal opgive sin moralske Selvstændighed, give Afkald paa sin personlige Værdighed, for blindt at underkaste sig den til enhver Tid i det Land, hvori han lever factisk herskende Betragtning af Forholdet til Gud og Evigheden! Denne moderne Pantheisme*) betragter altsaa den hele Række af historiske Begivenheder som enkelte Dele af en sammenhængende guddommelig Anordning, og gjør saaledes Gud til den eneste handlende fri Personlighed, medens de tilsvante menneskelige Forestillinger om Frihed, Personlighed og Selvbestemmelse, betragtes som begrundede i et tomt Skin — i en Skuffelse, der forekommer mig at være aldeles uforenelig med ethvert Begreb om den guddommelige Kjærlighed og Hællighed! Menneskets Valgfrihed og Billie-Evne skal da ene være givet ham, for i Kraft af denne Evne og med Bevidsthed om at besidde den, at begaae et aandeligt Selv-

---

*) Af det græske Pan (Alt) og Theos (Gud). Saaledes kaldes den Verdensanskuelse, der sammenblander Gud og Verden, ved at gjøre hele Menneskeslagets historiske Levnetsløb til en Udførelse af Guddommens Liv, hvilket man altsaa tænker sig som værende i en bestandig fremstribende Udvikling. Alle hedenske Religioner ere begrundede i en pantheistisk Livsbetragtning, hvorimod Christendommens Lære om en personlig Gud samt om Menneskets Stabelse i Guds Billede og de dermed forbundne Lærdomme om Menneskets Frihed og Personlighed, om Samvittighedsforholdet, Ansvar og Skyld m. m. betegne den skarpe Modsætning imellem alle hedenske Naturreligioner og den overnaturlige, guddommelige aabenbarede Sandhed.

mord; thi et saadant frivilligt Valg af Ufrihed maa dog i egentlig Forstand kaldes en Forgribelse paa sit eget høiere Liv. Men dette forkommer mig dog, Sir, at være en altfor høi Priis for hiin trøstesløse Viisdom, der giver Pilatus Ret imod Christus, der i en ligesaa selvfornedrende som forblindet Hovmod sønderriver det Adelsbrev, Christus tilbyder sine Forløste, for at kunne bedøve Samvittighedens Røst og den evige Sandheds Krav, kortsagt alle Paamindelser om Ansvar, Skyld og Dom med den forfængelige Indbildning om, at Tidens herskende Bildfarelser, eller de i vort Folk og vore nærmeste Omgivelser for Diebliffet gjældende Meninger, kort sagt Alt hvad vi maae kalde udvortes Tilfældigheder, at Alt dette som et Udtryk for den guddommelige Villie skal være den høieste Lov for vor Tænken og Villen! Denne Lære om den faktiske Tilstand, og det os dermed anviste Standpunkt egner sig — De ville tilgive mig Udtrykket, Sir — unægtelig godt for alle de forfængelige Taleøvelser, alle de Væddekampe om at overbyde hverandre i falsk Aanderighed og aandelig Forstuelse, hvori en blaseret Tid søger Erstatning for den manglende virkelige Religiositet! Religion og Fromhed synes nemlig i den seneste Tid, ligesom saa Meget andet, at være blevne en Modevare, som Alle hver paa sin Viis ville have Andeel i, medens de synes enige om udelukkende at sætte Fromhedens Bæsen i interessante Anstuelser og Synsmaader om de aandelige og evige Ting. Thi, seer man nøiere til, da søge alle saadanne Fromme netop deres høieste Trøst i hiin Gud og Verden, Godt og Dødt, Rent og Urent sammenblendende Betragtning, der fritager den Enkelte for alt Ansvar for hvad han er, gjør og tænker, idet man indstøder sig under hiin Nødvendighed af de eengang givne Vilkaar for den hele Tilstand, som vi saaledes skulle være henviste til at opretholde og til at betragte som Grundlaget for den fremtidige Udvikling! Det er mig derfor nu fuldkommen klart, hvorledes Forsvarerne af det 16de Aarhundredes kirkelige Revolution i denne moderne Betragtning af Verdenshistorien have kunnet finde et Beviis for dens Berettigelse, der saa ganske svarer til Tidens eienkommelige Tarv, saa aldeles fyldestgjør dens Trang til at søge Beroligelse for sin

moralste Slaphed, Undskyldning for sin Ulyst til Undersøgelser der i høieste Betydning kræve Alvor og Anstrængelse! Det er mig nu aldeles klart, hvorfor man helst tager Alt saaledes som det foreligger, som et nødvendigt Resultat, Fortiden har leveret os til videre Forarbejdelse, uden at man tænker det mindste paa at undersøge, om ikke dette Resultat mulig kunde hvile paa et falsk Underlag, hvis enkelte Bestanddele der var vægtige Grunde til at underkaste den nøiagtigste Prøvelse, da i en Sag, som denne, Alt jo dog kommer an paa grundigt Kundskab til Fortiden. Men det har længe forekommet mig, Sir, som om Reformationens Forjvarere, under al deres forvirrede Tale om en guddommelig Aabenbaring — som paa Grund af den endeløse Uenighed om dens rette Mening jo i Grunden slet Intet aabenbarer — ere komne saa langt bort fra det christelige Begreb om aabenbaret Sandhed, at man i denne Henseende mener at turde skyde Alt ud i en ubestemt Fremtid. Ja, det forekommer mig næsten, som om den nuværende oplyste Christenhed, hvis Lovtalere ikke kunde finde noget Udtryk, der stærkt nok kan betegne denne Tids overstrømmende Uhyglands i Sammenligning med Fortidens Mørke, som om den mere eller mindre gaaer tilbage til det forchristelige Hedenstabs Fortvivlelse ligeoverfor Spørgsmaalet om Sandheden, ja, som om den nærværende Tids Bankerot paa den evige Sandhed er langt betænkeligere end det umiddelbare Hedenstabs, fordi dette Sidste dog sølte og bekjendte, at det var bankerot, og derfor kunde komme til Erkjendelse af den, medens det moderne med et christeligt Skin raffinerede Hedenstabs tager fuldkommen fejl af sig selv, høvmoder sig af sin formeentlig for alle Vildfarelser rensede Christendoms aandrige Rissbetragtning, og derfor, hvis Tidens Tænkemaade og Udvikling ikke tager en anden Retning, maa hjemfalde til en aandelig Forstyrrelse og sædelig Fortabthed, der vil udfolde et langt ghjeligere Billede af social Glendighed, end det gamle Hedenstabs i sin Undergangsperiode! Men hvad Ret har man dog, bedste Sir, til under disse Omstændigheder at vente Løsningen af alle Tilværelsens Gaader af Fremtiden, naar man lader

haant om at fordybe sig i Fortiden, og bestandig undviger enhver alvorlig Underfølgelse af Nutidens virkelige Tilstand, og hvorledes den er bleven hvad den er?"

(Fortsattes.)

Nogle indenlandste Smaarariteter*).

II.

(Fortsættelse.)

Vi have i vore foregaaende Bemærkninger blot i Almindelighed omtalt Aarsagerne til den hadefulde Stemning mod Jesuiterordenen, som det er lykkedes Tidsaandens Organer og Yndlinge, især Romanlitteraturens og den periodiske Presses Repræsentanter, at udbrede og befæste hos det læsende Publikum. Det er nemlig noksom bekjendt, at selv de mest vankundige og for alt Kirkeligt og Christeligt ligegyldige Mennesker gribes af dybdig Indignation, saasnart de forhadte Ord: Jesuit og Jesuitisme berøre deres Øren, medens det dog er en afgjort Sag, at Størstedelen af dem, der i god Tro til hine løgnagtige Ordgyberier næsten blive veltalende i Dydens Interesse og paa „Jesuitismens“ Beføjning, at den store Mængde af disse nidkjære Advocater for „den gode Sag“, for Sandhed og Ærlighed, — at de ikke vide det allermindste Sandt om Jesuiterne, uden det Eine, at de høre Jesu Navn? Vi nøies imidlertid med, angaaende dette Punkt at bringe Læserne vore foregaaende Bemærkninger i Erindring og betone her blot det høist Betydningsfulde i dette Phænomen. Thi, at Sletheden saaledes ofte endog ganske pludselig og uvilkaarlig kan gribes af Begeistring for Dyden, at de der til daglig Brug leve af Løgn og til Opnaaelsen af deres baade offentlige og private, smaa og store Diemed, hverken forsmaae Løgn eller Falskhed — at alle disse Mennesker for saa godt Kjøb kunne præsentere sig for deres ærede Samtidige, som den mishandlede Sandheds Patroner og al Underfundigheds svorne Fjender, det fortjener virkelig ethvert tænkende Menneskes største Opmærksomhed!

Det er ingenlunde vor Hensigt at berøve Nogen af disse Palmene for deres skjulte Dyder og aabenbare Fortjenester af „den gode Sag“ i Kraft af denne mærkværdige Forvandling;

*) Hensyn til Hovedartiklen og Efterretningerne have gjort os det umuligt at slutte denne Artikel i dette Nr.

men vi henvende blot det Spørgsmaal til alle dem, der ere istand til, ligeoverfor saadanne sceniske Forestillinger, at forholde sig som ubildede Tilskuere, til Alle, som dog mulig kunne have følt nogen Betænkelighed ved al denne besynderlige Ordlaarm om „flette Midler og gode Diemed“, eller om den formeentlige „jesuitiske“ Lære, at „Diemedet helliger Midlet“, — vi spørge enhver befindig Sagttaget: Skulde hine Ordgubderes Sag med Gøt blive god, fordi deres Diemed sædvanlig er ligesaa forkasteligt som de Midler, hvoraf de betjene sig? Eller giver man et fyldestgjørende Beviis for, at man selv ikke blot elsker alle gode Diemed og ledes af rene Bevæggrunde, men ogsaa betjener sig af de ædlestes Midler til deres Opnaaelse — derved, at man beskylder Andre for det Modsatte? At hverken Jesuiterordenen i det Hele, eller nogenfømhelst Enkelt af Selskabets Moralister og Casuister i nogenfømhelst Form nogeninde have opstillet hiin forkastelige Grundsætning, er et Factum, der kun er ubefjendt for dem, der i tht Uvidenhed blindt troe Alt, hvad de læse paa Tryk*). Ethvert fornuftigt Menneske vilde allerede kunne slutte sig hertil a priori, og Beviisførelsen for den modsatte Paaastand paahviler naturligviis dem der idelig gjentage den, medens det vilde være høist latterligt at forlange, at enten nogen Jesuit eller andre katholske Theologer skulde gjøre sig den Uleilighed at føre Beviis for Eognagtigheden af denne Vagvaskelse. For nogle Aar siden fandt derfor den berømte theologiske Professor og Missionsprædicant af Jesuiterordenen, P. Roth**),

*) Vi have engang havt det Morstab i et Selskab paa Landet at høre en jevn Kløbskadsborger paa giben Anledning give en lille Declamation om dette Punkt og om Jesuiternes Ustyrlighed i det Hele til Vedste for en anden efter hans Mening mindre klog Mand. Vi tillod os da en Bemærkning om det Uvederhæftige i de Rilder, hvoraf han havde øst sin Lærdom. Manden spurgte da ærgerlig: „Maa jeg spørge Dem, min Herre, hvorfor har man da vel læst? Skulde det være usandt, hvad jeg i mange Aar ofte har læst i Bøger, som saa mange Andre ogsaa læse? Skulde det kunne være usandt, hvad alle Mennesker sige om disse Jesuiter?“

**) Det er nemlig stadig Brug i Tydskland, at, hvergang en jesuitisk Mission skal afholdes i de Lande, hvor Befolkningen er af blandet Confession, da forberedes Fædrenes Ankomst altid ved et stærkt Røre i Broschüre-Litteraturen og Dagspressen. Den trofaste og nidkjære protestantiske Geistlighed kommer da strax i Harnisk, og raaber hele sit Mandstab i Gøvær. Men, da man ligesaalet er istand til at finde paa noget Nyt, som til at sige noget Gammelt, der er sandt, griber man uforsvaret til den gamle Rustning og de gamle Stridsvaaben. Alle gamle Løgne paradere da bestandig paany. Man holder paa, at det paagjældende Publicum er vel indexerceret! Thi, for at bruge et andet Billede, deres „Kirke-Ager“ er nu saalænge besaaet med denne det „rene Ords Sæd“, at den næsten groer af sig selv. Til daglig Brug vander man den blot lidt engang imellem,

sig foranlediget til offentlig at udlove en høi Belønning til den, som leverede Beviis for hiin Bestyldnings Berettigelse, idet han tillige indfatte sin Ære baade som Theolog og som en Mand af upletet Rygte paa Vederhæftigheden af enhver Opfyndning om de enkelte misforstaaede Sætninger hos Fortidens Moralister, som en saadan Debat maatte bringe under Forhandling. Men ikke en eneste af dem, der under den paagjældende Mission havde betjent sig af dette forslidte Middel til at alarmer det protestantiske Publicum meldte sig! Naar man da ikke desto mindre baade i Tyskland og hos os vedbliver ugenert at gjentage denne gamle Løgn*), da bør det ikke lades ubemærket, at det er en ganske almindelig Praxis allevegne, hvor Ka-

---

men ved høitidelige Leiligheder griber man sig alvorlig an, da baade saarer man paany og pløier, harver og tromler, eller — for at blive i det første Billede — man slaar mandelig om sig med de gamle stumpe Vaaben, som dog ikke gjøre Fjenden mindste virkelig Skade, men ene ødelægge de Stridsmand, der føre dem! Ageren, der nærer dem, har nemlig længe, trods at Viingaardsmændenes Arbeide og Anstrængelse, ikke baaret andet end Evedragtens og Hædets Tideler og Bagvasselsens Gift. Men denne Røring er en sand Laring, der ytrer sig i en feberagtig Uro og Angst, som bestandig ægger til Strid, men kun aabenbarer sin Afmagt ved aldrig at drive det videre end til at gjøre blind Alarm!

- *) Spørger man, hvorledes denne absurde Bagvassel fra først af er kommen i Omløb, da bør det dog siges alle dem, som ikke uden Grund maaste have ladet sig dupere af den Frækhed, hvormed den bestandig gjentages, at den Mand, fra hvem denne Phrase stammer (den geniale Pascal i hans berømte lettres provinciales) ingenlunde for Alvor har tillagt Jesuiterne denne Maxime. Han angreb sine Fjender med Satirens og Ironiens Vaaben, og med en animeret Partilidenstabs hele Bitterhed. Idet han da sammensanker en Mængde enkelte af Sammenhængen udrevne Sætninger af de dengang meest ansete Moralisters Bærker, benytter han paa den i en saadan Kamp sædvanlige Maade med stor Genialitet perffilerende Hyperboler og enhver anden polemisk Manøvre, til at gjøre sine Modstandere latterlige. Det var dette, P. lagde an paa. Han vidste, at kunde det lykkes ham at faae hans Landsmænd til at lee ad Jesuiterne, da var Seiren vunden. Den her omtalte almindelige Sætning er saaledes af ham opstillet som en Consequents, han selv udleder af de enkelte Sætninger, han kritiserer og fremstiller som Absurditeter, hvilke intet fornuftigt og sædeligt Menneffe kunde veddfinde sig. Det er altsaa en afgjort Sag, at P. som saa mange andre polemiske Politikere ikke selv troede, hvad han fandt det hensigtsmæssigt (!) at faae Publikum til at troe! Men Efterveiden har, som man seer, paa sin Viis langt overskøiet sin Mesters Methodik, idet den har omlavet hans Bittighed i satirisk Consequentsmageri til en colossal Dumhed, for at kunne have den slette Fornøielse at sige en enorm Løgn! Vi spørge sluttelig: hvem er det, der her gjør sig skyldig i, hvad den tankeløst efternakkende Dumhed i sin dydige Selvtilfredshed stempler som Jesuitisme?

tholicismen er i Minoritet, at man ikke tager mindste Notits af nogen Indsigelse eller Gjendrivelse af de ved enhver Heilighed udslyngede frække og hensynsløse Forhaanelser af vor Religion. Man veed, at man ustraffet tør vove at tie, fordi Ingen lægger Mærke dertil, og dette atter, fordi alle Dren saalænge ere blevne fyldte med disse Løgne, at de ere døve for enhver Modsigelse. Man veed ligeledes, at man ved næste givne Heilighed, der tilbyder sig, ustraffet tør gjentage den samme æreløse Udfærd, uden at risquere det Mindste; thi Alt i denne Verden er jo undergivet de to Tyranners, Vanens og Modens Magt! Hvor man er vant til at lyve og vant til ikke at høre Andet end Løgn om et Unliggende, som Moden eller om man hellere vil — den saakaldte oplyste offentlige Mening for en given kortere eller længere Tid stempler som en Gjenstand, der bør være given til Priis for den offentlige Bagvaskelse: der adles alle saadanne noble Forgribelser paa Sandhedens Ret og Næstens Ære af det — naturligviis ingenlunde „jesuitiske“ — Hensyn til Hensigtsmæssighedens bydende Lov!

Men Enhver, som er lidt nærmere bekendt med Historien, og særlig med Reformationens Historie; Enhver som har Mod til at frigjøre sig fra de sædvanlige reformatoriske Traditioner, d. v. s. fra den gennemgaaende Forvanskning baade af det historiske Stof og af hele det Standpunkt og de Principer, hvorfra de protestantiske Grundsatninger bleve bekæmpede; Enhver som overhovedet har nogen Følelse for den Nedværdigelse, der ligger i, at begrunde sin Dom over den Begivenhed, der næst Christendommens første Fremtræden i Verden, er den betydningsfuldste i hele Religionshistorien — ikke paa selvstændigt Kildestudium og paa en uhibdet Betragtning af dets Resultater, men paa de eenfaldige og forvanskede Fremstillinger, hvilke Partiaandens fanatiske Terrorisme nu engang har behaget at decretere som bindende Norm for de kommende Tiders Betragtning og Bedømmelse af hele denne Bevægelse — — Ethvert saadant sandhedskjærligt, ærefjært og rebeligt Menneske, der holder sig for god til blindt at eftersnakke hvad Mængden siger, blot fordi de fleste sige det: han vil under Studiet af Reformationens Historie overraskes ved i hver eneste af de Begivenheder, der befordrede dens Fremgang — at træffe paa Virkningen af den heromtalte Maxime om „Mibler og Diemed“. Man kunde imidlertid netop under Forudsætning af klar Bevidsthed aldrig være saadun at forkynde for Verden, at man havde gjort en ny Opdagelse, der var anlagt paa at føre hele Christenheden bag Ushjet; man hængte med andre Ord ikke aabenbar det Skilt frem paa Brystet af den reformatoriske Gjerning, at denne systematisk vilde lægge an paa at bedrage Verden for Sandheden ved at falde Dndt for Godt og Godt for Dndt. Thi havde Reformationen proclameret

Inthronisationen af en saadan almindelig Grundsætning som Regel for sine frentidige Bedrifter, da vilde hele Samtiden upaatvivelig være bristet af Latter over en saadan Dumhed, og Reformationen saaledes bleven aldeles uftadelig! Men dens Dphavsmænd gjorde sig ikke skyldige i den Dumhed, som dens Marodører siden have paahyrdret Jesuiterne saamtidig med, at man i andre Henseender ikke kan finde Udtryk, der ere stærke nok til at betegne deres næsten overmenneskelige Kløgt og trædske Underfundighed! En saa latterlig Selvomodsigelse maa dog indrømmes at være et aldeles skyldstgjørende Beviis ikke mindre for Vognagtigheden af denne Befyldning, end for deres Dumhed og Slethed, som have opfundet den og for deres foragtelige Hytleri, der lade som de troe den, for at faae den store Mængde til taakeløst at eftersnakke deres Nonsens! Thi — som vi ovenfor sagde — allerede simpel sund Menneskeforstand maa lære ethvert Menneske, der ikke tænker og taler som en Gaas, at ingen jesuitisk Moralphilosoph nogensinde kan have opstillet et saa vanvittigt Princip til Støtte for en Praxis, hvis hele Betydning og Virkning naturligviis udelukkende maatte være betinget af den Virtuositet, hvormed de handlende Personer forstode netop at skjule Principet, eller at bortlede den almindelige Opmærksomhed fra enhver nærmere Betragtning af Formaalets og Midlernes sande Veskaffenhed, og deres Forhold til almindelige (moraliske eller umoraliske) Grundsætninger. Den Lykke dette Nonsens med alle dets stupide Declamationer har gjort, er derfor hverken mere eller mindre end et høist beklageligt Vidnesbyrd om Phrasens Magt til at bedrage Verden. Mundus vult decipi!

Kirkelige Efterretninger.

Rom. I et Brev til Pariserbladet Monde af f. M. heder det, at man i Rom er belavet paa, at Revolutionspartiet, saasnart en gunstig Leilighed tilbyder sig, vil gjøre et Forsøg paa Udførelsen af sin længe nærrede Plan, og at den italienske Regjering, der hidtil ene er holdt tilbage ved Frankrigs Advarsler og Trusler, da, hvis det lader sig gjøre, vil indtage en passiv Tilskuers Position, og lade Partiet frit Spillerum. Det er bekjendt nok, at, med Undtagelse af høist c. 5000 af Revolutionens Clubber og Partigængere bearbejdede Individer —

hvilke, efter forlængst at have opgivet baade Religion og alle Grundfætninger, ere beredte til, hvilken Dag det skal være, i blind Lydighed med deres Lederes Befalinger at raabe Leve for Republiken eller det enige Italien og: „Død over alle Præster“ — er Middelklassen og den hele lavere Klasse af Befolkningen loyalt findet mod Pius IX. baade som Pave og Konge. De bede for ham, hilse ham med *Evvivas* og ære ham som deres Fader og Herre; men de ere frygtsomme og vel hderst godmodige, men villie- og daadløse Mennesker. Det følger imidlertid af sig selv, at der gives i Rom Hundreder „*Italianissimi*“, som ere indvandrede fra Udlandet, og blive understøttede af de Misfornøiede og af en Deel af de i Rom sig opholdende Englændere; og de staae alle tilhobe under den romerfste Revolutionsscomitees Ledelse. Man antager, at Udbruddet af den forventede Krijs maastee kan være udsat for et Aars Tid. Dog, saafremt Tilstrømningen af Frivillige fra Frankrig, Belgien og andre katholfske Lande vedbliver i saamme Forhold som hidtil, vil den pavelige Armees Størrelse være tilstrækkelig til at faae Bøgt med de paatænte Demonstrationer.

England. Det fortræffelige katholfske Blad „*Weekley Register*“ giver en Beretning om en offentlig Tale, som Erkebiskop Dr. Manning af Westminster i Januar Maaned holdt i Birmingham i Anledning af den Hensynsløshed, hvormed katholfsfødt i Arbejdshusene anbragte Børn toertimod Lovene blive opragne i den protestantiske Religion. Denne Tale har vakt en overordenlig Opsigt, og er i større og mindre Udtog gjengiven i næsten alle Londons og de øvrige Stæders Aviser, i det man overalt har anerkjendt det store Maadehold og Alogstøb, hvormed Erkebiskoppen har behandlet denne Sag, og fundet hans Klage fuldkommen retfærdiggjort. Bladet fremhæver med Grund den store Forandring, der er foregaaet med den katholfske Kirkes hele Stilling i England, og henviser som Beviis for dette Factum til den Omstændighed, at en Tale af en katholfsk Bisshop kan tildrage sig en saa almindelig Opmærksomhed. „Naar en af de anglicanske Biskopper optræder i en offentlig Forsamling,“ siger det, „saa ere ti eller thye smaatrykte Linier i en stjult Afkrog af „*Times*“ Alt hvad der tilkjendegiver, at Offenheden har taget Notits af denne Begivenhed. . . . Der gives for Diebliffet ingen Corporation, som i den Grad bestæftiger Englændernes Opmærksomhed og Eftertanke, som den katholfske Kirke. . . Vi have vundet umaadeligt Terrain; thi endnu for ikke mange Aar siden har man hørt Mænd, der i andre Henscender hylde liberale Anstuelser, vedkjende sig den Mening, at Børn, som underholdes af Staten, ogsaa maae

opbrages i Statens Religion, og vi frygte for, at man fremdeles gjør dette Princip gjældende i Irland, selv i Districter hvor Alt er katholisk."

I en anden Artikel meddeler ovennævnte Blad, at i eet eneste Sogn af Diocefet Westminster ere i Aaret 1836 367 voagne Protestanter vendte tilbage til den katholske Kirke.

Katholsk Syge- og Liigkasse.

Da Forhandlingerne om den paatænkte Syge- og Liigkasse nu ere saa vidt fremmede, at saafremt den maatte finde tilstrækkelig Deeltagelse, nu vil kunne træde i Virksomhed, bekjendtgjøres herved, at Bister til Paategning ere henlagte, foruden i Casinoklubben's Sommerlocale paa Enighedsøvern, hos efternævnte Medlemmer af Udvalget: Dhr. Günther, Hummergade Nr. 18, 3. S., Schulz, Sophiegade Nr. 28—30, 4. S., Rasmussen, Gammelmynt Nr. 30, 1. S. ov. G., Christensen Klærlegade og Erlewein Gøthersgaden Nr. 43, 2. S.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 12. Mai. 3. Søndag efter Paaske. Sct. Josepfs Skjtsfest.** Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Præd. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 13. M. Marcus, Evangelist. 14. Ti. Maria de bono consilio (af det gode Raad). 15. D. Isidor, Bisk. — 16. Ta. Johannes af Nepomuk, Mart.
- Fredegen d. 17. Mai. Sct. Ansgaars festlige Mindedag.** Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Præd. Kl. 3 Besperandagt. — 18. P. Venantius, Mart.
- Søndagen d. 19. Mai. 4. Søndag efter Paaske.** Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. og ubesmittede Hjerte. — 20. M. Bernardino af Siena, Bisk. 21. Ti. Felix, Bisk. 22. D. Anselmus, Kirkel. 23. Ta. Ubaldu, Bisk. 24. F. Maria, de Christnes Hjælp. 25. P. Gregor VII., Pave Bisk.
- Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagaften: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Tolbøvveien 14) stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirkeiende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosferer C. F. Lohrer, Gøthersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de hgt. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Dvartalet, enkelte Nummere à 8 f.

Kjøbenhavn.

S. Friers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Semtende Aargang.

Nr. 11.

Søndagen den 26de Mai.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Nogle indenlandske Smaarariteter. — Kirkelige Efterretninger: Rom.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

„Jeg kan som Svar paa Deres virkelig nærgaaende Angreb ikke andet end gjentage, hvad jeg tildeels allerede har sagt Dem, Sir. For dog imidlertid kort og tydeligt at sige Dem min Mening om dette Spørgsmaal og dermed fuldstændig oplyse Dem om, hvorledes ikke blot jeg, men alle mine Colleger, alle de hæderlige Mænd baade i vort Fædreland og andensteds, som forene en grundig philosophisk Dannelse med theologisk Lærdom, kunne forsvare os, som De sagde, med vor Stilling som den reformerede Kirkes Tjenere; for i faa Ord at forklare Dem, hvorledes vi ikke blot kunne finde det forligeligt med vor Ære, men i vor Samvittighed føle os forpligtede til at indsætte vor hele Tilværelse, ja om det skulde være at vove Liv og Blod paa mandig at forsvare den dyrebare Arv, som Reformationens heltesmødige Ophavsmænd have overantvordet os, da ville De vel mærke Dem, hvad jeg her har at sige Dem! Alle Protester mod Reformationens Ret og mod de Uregelmæssigheder og Utilbørligheder, som Ingen iblandt os nægter, overalt ledsagede dens første Indførelse, det er rent ud sagt, Sir, at tale om den Snec, der faldt ifjor! Det er nu eengang skeet, og vi respectere det guddommelige Forsyns Dom over alle de Mis-

brug i den gamle Kirke, som denne Fornælse af det kirkelige og christelige Liv eengang for alle lykkeligviis har udryddet. Det vedkommer ikke os at røre op i en Sag, som forlængst er drøftet og afgjort under forenet Samvirken og fjendtligt Sammenstød mellem de mægtigste Aander, som nogen Periode i Kirkens Historie har at opvise! Eller tænker De Dem virkelig, Sir, en Mulighed af Reformationens Omgjørelse, af en Tilbagevendten til den gamle Tilstand? En saadan Mening sømmer sig dog virkelig ikke for modne og i Livet erfarne, med Historiens Genius fortrolige Mænd! Hvorledes skulde vel dette lade sig gjøre, efter den hele ny og eiendommelige Udvikling, den kirkelige Reform har bevirket, det aldeles forandrede Sving, som den i alle Retninger har givet baade de Enkeltes Tænkemaade og Samfundslivet i det Store? Ja, spører man ikke navnlig siden Midten af forrige Aarhundrede en kjendelig Indvirkning af Protestantismens Grundsætninger selv paa den romerste Kirkes hele Tilstand? Seer man ikke successivt Friheden gjøre sin Diet gjældende baade i Henseende til Væren og Forsætningen? Og hvilket mægtigt Stød fremad har ikke den ved Protestantismen vakte Drift til Forskning og uindskrænket Undersøgelse givet hele Verden? Det lader sig i Sandhed ikke gjøre, Sir, at skue Tilværelsen tilbage og gjøre det Skete ugjort! Derfor siger jeg Dem atter og atter: Spørgsmaalet er kun om Trostøb mod det Standpunkt, Forsynet har anvist os. Vi have nu eengang den Opgave at opretholde og haandhævede hvad vi med Ære og Ret tør kalde Vort, ligesom den romerste Kirke holder paa Sit! Vi indrømme, at vi kunne lære Meget af den, ligesom vi ogsaa tør haabe, at den kan lære Noget af os; thi vi betragte hele denne Forskjæl i Opfattelsen af den christelige Sandhed, som grundet i en forskjællig naturlig Disposition. Naturen hos Menneskene er jo forskjælligt anlagt, og, ligesom Historien — derved at Reformationen ikke fandt Indgang i alle Lande -- synes tilstrækkelig at have viist, at der ere hele store Folk, for hvis Naturel Catholicismen endnu paa det nærværende Trin af den menneskelige Udvikling passer bedre end Protestantismen, jaaledes kan det Samme

upaatvivlelig være Tilfældet med de forskjællige Individier i eet og samme Folk.

Heraf forklarer jeg mig Overgangene fra den ene af disse to store Kirkeafdelinger til den anden. Men jeg anseer det, Sir, for høist forfeilet, ja for en enorm Misforstaaelse, at ville føre disse confessionelle Sympathier og Antipathier tilbage til en formeentlig Overbeviisning om, at een af dem skulde have den absolute og exclusive Ret paa sin Side. En saadan Urimelighed har jeg ondt ved at tiltroe enten Dem eller nogen anden dannet Mand. Thi hvilket forstandigt Menneſte medtager ikke, hvor han saa end vender sig hen i Tilværelsen, et levende Indtryk af det Relative i alle menneskelige Forhold? Og med denne Erkjendelse skulde man hengive sig til den forfængelige Indbildning, midt i dette Livs hverandre krydsende Strømninger, i denne uophørlige Bølgegang af de forskjælligste Synsmaader, at kunne gribe den absolute, uforanderlige Sandhed! Jeg beder Dem vel at mærke, Sir, at Sandheden i dens hele Glæds og fuldendte Skikkelse først kan lyse over Verden ved Timelighedens Afslutning; denne Menneſkelivets Forklarelse tilhører hverken Begyndelsen af vor Tilværelse eller noget Punkt i dens fremstridende Udvikling, men som sagt først dens Fuldbendelse. Det guddommelige Forsyn maa derfor have havt de viseste Hensigter med at tillade denne religiøse Forskjællighed, og vi maae derfor overlade det til dets Wiisdom, engang at bringe Klarhed i og udbrede det fulde Lys over Betydningen af disse hidtil uforligelige Modsetninger. Lad os derfor holde os til det Sikke, det Faste, til den factiss givne Virkelighed, og ikke dømme om at kunne omgjøre hele Tilværelsen efter vort Hoved; lad os hellere bøje os for Kjendsgjerningernes Magt, thi den er og bliver dog den sidste Grund for al historisk afhjemlet Ret! Lad os være beffedne med Hensyn til vor Erkjendelse, da for den al Sandhed dog tilfids ligger i Subjectiviteten eller i den Enkeltes Tillid til Virligheden og den indre Sanddrubhed i hans Overbeviisning; thi Troen, Sir — hvad er den og hvad kan den være andet end denne ubetingede Hengivelse i den guddommelige Verdensstyrelses

urandsfagelige Raabslutninger, denne fuldkomne Inderliggjørelse af vor hele Tilværelse i Tillid og Haab til alle timelige Modfætningers harmoniske Sammensmeltning i Sandhedens fulde Aabenbarelse, og dermed til Gjenoprettelsen af den kirkelige Eenhed, til Samlingen af den ene Hjord under sin himmelske Overhørde."

„Jeg kan, ærværdige Hr. Detchant, ikke noksom paastjønne den Aabenhed og fortrolige Oprigtighed, hvormed De i disse Deres sidste Ord har forundt mig et yderligere, for mig i Sandhed høist værdifuldt Indblik i den indre Sammenhæng i Deres og alle Deres ærværdige Collegers Betragtning af den mærkværdige, for min tvivlende og forstfænde Tanke ofte saa ubegribelige Forstjællighed i den hele Opfattelse af Christendommen. Jeg har nemlig tidligere aldrig kunnet forstaae, hvad der kunde være Grunden til, at vor engelske Landskirkes Theologer og den protestantiske Væres Forkyndere og Forsvarere i det Hele — medens Mange af dem uimodsigelig udmærke sig ved stor Værdom i enkelte Dele af den theologiske Videnskab, og ikke Saa have grundig gennemforsket enkelte Tidsrum af Kirkehistorien eller gjort enkelte Kirkesædrene til Gjenstand for grundige Studier — at disse Mænd dog ikke desto mindre skjænke denne Green af deres Videnskab saa liden, ja saa godt som ingen Opmærksomhed, medens man dog skulde synes, at der ikke kan være noget Spørgsmaal, som i den Grad maatte opfordre dem til de alvorligste Undersøgelser og den samvittighedsfuldste Prøvelse. Dette Punkt har nemlig, i det mindste efter mine Begreber, ikke blot i sig selv en høj Rang i den theologiske Videnskab som saadan, men det forekommer mig i Ordets fuldste Betydning at være ikke mindre et Existens- end et Samvittigheds-spørgsmaal for enhver protestantisk Geistlig; thi det dreier sig hverken om mere eller mindre, end om deres egen og deres Videnskabs Ret til at eksistere, samt om den indre Moralitet i Haandhævelsen af denne Ret! De ville her, bedste Sir, tillade mig at gjengjælde Deres aabenhjertige Tilstaaelser og den mig ved disse beviste Tillid til min Discretion med en Udtalelse, hvori jeg fra min Side haaber, at De ikkun vil see et Beviis

paa min levende Interesse for dette store Spørgsmaal, som betinger Deres og saa utallige andre ærværdige Mænds hele Tilværelse og sociale Berettigelse til — ligeoverfor den store Mængde af Folket at optræde som Autoriteter, der indestaae alle dem, der ikke selv ere istand til at undersøge dette omfattende Anliggende, for Rigtigheden og Gyldigheden af hele den bestaaende Tilstand. Ligesom jeg dernæst opfattede Deres Svar paa mine foregaaende Spørgsmaal som det sidste Ord, De havde at sige mig, saaledes ville De ogsaa skjænke et sidste Ord fra min Side Deres velvillige og overbærende Opmærksomhed, idet jeg forsikrer Dem om, at den Hensynsløshed, hvormed jeg udtaler det, ene og alene har sin Grund i min ustrømte Høiagtelse for en Stilling, der i Samfundet gjælder for en autoritativ Garanti for den herskende Religions Sandhed.

Jeg vil da tillade mig et sidste Spørgsmaal; men jeg maa — hvad jeg troer allerede tilstrækkelig at have antydet — forudstikke den Erklæring, Sir, at jeg ikke for nogen Priis kan opgive min Betragtning af hele denne Sag som et Samvitigheds-Anliggende for hvert enkelt Menneske. Jeg er nemlig ikke istand til at betragte den enkelte Menneskesjæl som et underordnet, i høiere Forstand bevidstløst Moment i en pantheistisk Guds uendelige Udviklingsproces, der afføder den ene factiske Tilstand udaf den foregaaende, og — den absolute Sandhed som det sidste Product af en igjeunem Aarhundreder ført Debat af de saakaldte relative Sandheder, hvilket sidste Udtryk vel atter i det virkelige Liv omtrent vil sige det samme som: lidt Sandhed, halve Sandheder, enkelte Sandheder blandede med megen Usandhed og store Bilsfarelser! Jeg er ikke istand hertil, fordi jeg for ingen Priis vil opgive Troen paa min egen Personlighed, og derfor heller ikke paa en personlig og levende Gud; men den Verdensbetragtning, som De saa varmt anbefaler, Sir, den forekommer mig aldeles uforenelig med begge Dele. Saasandt jeg da ikke kan opgive denne Tro, saasandt jeg haaber paa at bevare min Personlighed hiinsides Døden, da kan jeg ikke opgive hvad jeg troer, man medrette maa kalde det umiskjendeligste Vidnesbyrd allerede i dette

Liv om den menneskelige Sjæls Personlighed og ophøiede Værdighed, om dens Slægtskab med den personlige Gud, efter hvis Billede den er dannet.

Og dette Vidnesbyrd mener jeg er givet i vor Samvittigheds Fordringer ligeoverfor den Overbeviisning, vi Alle be-
kjende, at Gud i Kristus har aabenbaret den evige Sandhed; thi Begreberne Frihed, Overbeviisning, Valg, Pligt forudsætte et personligt Liv, og ere derfor tomme Ord, for en Livsbetragtning, der gør Menneskeslægten's jordiske Levnetsløb til en Historie om en upersonlig Guds Selvudvikling i Tiden: igjennem Menneskenes Handlinger og Verdensbegivenhedernes Omskiftelser! Har altsaa den sande og sanddrue Gud aabenbaret os Sandheden om de evige Ting, da maa Han ogsaa have aabenbaret den saaledes, at ethvert Menneske maa være istand til at finde og erkjende den. Han maa have givet den saa bestemte Former baade for Erkjendelsen og Livet, og saa klare Vidnesbyrd, at Ingen som oprigtig søger den, kan tage Feil af den, kan tage Feil af, hvor den er at finde; thi Kristus, den levende personlige Sandhed kan ikke være kommen til Verden, for at give Verden en Uendelighed af Gaader at løse, hvorpaa de lærde skulde øve deres Forstand og Skarpsindighed, men for at aabenbare den absolute, for alle Mennesker uforanderlig-
gyldige Sandhed. Denne maa derfor have været tilstede fra Christendommens første Begyndelse, og kan umulig, som Pantheismen mener, befinde sig i en bestandig Vorden, indtil den engang fremgaaer som det sidste Resultat af alle Tine-
lighedens Wildfarelser! Den Slags Sandhed og en saadan Aabenbaring kan umulig blive til Frelse for nogen Menneske-
sjæl; den vilde kun være en Forøgelse af Naturlivets allerede noksom kummerlige Vilkaar; den vilde aldrig kunne bringe vort urolige Hjerter den Fred, som alene Troen paa den virkelige utvivlsomme Sandhed om de evige Ting kan skjænke os!

See heri, dyrebare Sir, samle sig — seet fra en anden Side — alle enkelte Punkter af mine Udsættelser paa den af

Dem fremsatte Betragtning af den guddommelige Aabenbarings Betydning. De sætter nemlig Troens Væsen alene i en freidig Tillid til, at Forsynet vil fuldeude den engang i Dunkelhed begyndte og under en nu snart totusjendaarig Uklarhed fortsat — en Række af mangehaande i Tidernes Løb opdukkende Bildfarelser gjennemløbende — Udviklingsproces: i en uroffelig Tillid til, at Forsynet vil, eller maastee rettere sagt, uødvendig maa føre alt dette Virvar til en god og lykkelig Ende, saa at det udelukkende maa blive Styrelsens Sag, hvad der engang skal komme ud af al denne Strid og Meningsforskjællighed om hvad der i evig Forstand er Sandhed, Sandhed til Salighed! Jeg derimod kan ikke forstaae andet, end at det at troe er noget ganske Andet end dette, og at det ligeledes er noget heelt Andet end den Enkelstes uhjemlede Sikkerhed for sin formeentlige Overbeviisnings Gyldighed. Thi Troen maa dog vel først og fremmest være en Aerkjendelse af hvad Gud har aabenbaret og saaledes som Han nødvendig maa have aabenbaret det. Og, naar Christus fordrer Tro af ethvert Menneſte, som hører Hans Ord, da maa Troen dog vel ikke mindre være en Villiesact eller en — Udydigheds handling, altsaa ikke blot en Overbeviisning om Sandheden, eller en Erkjendelse af den useilbare Gyldighed af de bestemte Sandheder, som Gud vil, skulle være Gjenstand for vor Tro, men den høieste og frieste Ytring af vor Villie og Valg! Han foreholder os jo udtrykkelig dette sidste — at det gjælder at være med eller imod Ham; men hvorledes kunde Han have talt disse Ord, dersom det ikke stod i vor Magt at vide, hvad der hører til at være med Ham og følge Ham efter! Jeg mener derfor, Sir, at, naar man taler om Tro, da taler man væsenlig om sit Forhold til det Forbigangne, medens vi haabe det Tilkommende. Dette stemmer jo paa det Nøieste overeens med det guddommelige Ord om Haabet som en Frugt af Troen, hvorimod den Tro, De talte om, Sir, forekommer mig snarere at være et Haab, der ingen Berettigelse har, som ikke har mindste Grund til at

vente Opfyldelse, fordi det ikke er grundet i den Tro, som Kristus fordrer, og hvorom Skriften alene taler." —

(Fortsattes.)

Nogle indenlandste Smaarariteter.

II.

(Sluttet.)

Hvad iøvrigt Reformationens Forhold til den skjulte Indfyldelse af denne forkastelige Grundsætning angaaer, da have vi allerede tilstrækkelig antydet, at vi ingenlunde anklage dens Ophavsmænd for at have været sig klart bevidste, at ethvert Middel var dem lige godt, naar det blot førte til Maalet, og at vi selvfølgelig ere langt fra at mene, at de blot klogelig skjulte den Grundsætning, der ledebe deres Praxis, for Samtidens Dine, altsaa langt fra at reise den Betskyldning mod dem, som det er lykkes deres Eftersnakkere at slaae fast som „Jesuitisme“. Vi tillægge hverken Reformationen eller nogen anden aandelig Magt i Verden en saadan bevidst eller forsætlig Hensigt; vi troe tværtimod, at baade de Ord og de Idrætter, hvorved dens Udbredelse fremmedes, oprindelig udsprang af den Overbeviisning, at den ny Være var begrundet i „Guds rene og uforsfættede Ord“. Men Sagen var, at den kirkelige Agitations Ledere ikke vare istand til at legitimere deres Kaldelse eller bevise deres guddommelige Sendelse. Hvorledes skulde der da bødes paa denne Mangel ved en Sag, af hvis heldige Gjennemførelse de meente, at Verdens Velfærd for Tid og Ewig- hed var afhængig? Man skulde og maatte for enhver Priis have Samtiden med sig, og Tidsomstændighederne begunstige de her forskjellige desværre altfor menneskelige Midler og Forholdsregler, hvilte ved deres af „det gode Diemed“ betingede Hensigtsmæssighed — som Tiden har viist — rigelig erstattebe den manglende guddommelige Legitimation. Reformatorerne bedroge sig i denne Henseende selv, og maatte saaledes nøvden- dig komme til at vildlebe Mange af deres Samtidige. Men vi ville ligesaa lidt hermed have betegnet Reformatorerne som Opfindere — ikke af den latterlige Phrase: „Diemedet helliger Miblet“, men af den Praxis: under Paaberaabelse af de helligste og reneste Diemed at forvirre og blende den offentlige Mening i Henseende til Bedømmelsen saavel af Diemedenes som af Miblernes virkelige Væsen.

Menneskene hyperlig forstaaet til enhver Tid. Den har alle Dage været Drivhjulet i alle Cabaler og politiske Transactioner. Men det er uægteligt, at det sjetende Aarhundredes firkelige Omvæltning har givet den hele Methodik, hvortil denne Praxis støtter sig, en Udvikling, der har udfoldet de meest omfattende og gjennemgribende Virkninger igjennem hele den nyere politiske Revolutionsperiode. Denne Kjendsgjerning kan ikke undgaae nogen opmærksom Sagttager; thi enhver verdenshistorisk Krisis tog i hine Tider sit Udgangspunkt fra Kirkens Enemærker, og den firkelige Revolutions verdenshistoriske Betydning er derfor ingenlunde nogen Forbedring i de firkelige Tilstande. Dette var en Indbildning, et Selvbedrag saavel for Reformatorerne, som for Samtidens Bedkommende. Dens sande Betydning var derimod den, at den var Prologen til Revolutionsperiodens store Drama. Ligefra Trediveaarskrigen og den Bestialse Freds Secularisation og indtil den franske Statsomvæltning og de senere Revolutioners Angreb baade paa Kirkens, Staternes og Folkenes legitime Rettigheder seer man nemlig den Praxis, der er det factiske Udtryk for hiin forkastelige Grundsætning anvendt paa en saadan Maade, og med en saa systematisk Underfundighed, at man atter her mindes om det Uretfærdighedens Mysterium, hvori det hele antichristelige Verdensløbe aabenbarer sine Sandheden fjendtlige og al offentlig Retorden nedbrydende Tendenser; thi ingen Politiker, ligefra de største Statsmænd og indtil de smaaligste Agitationers i deres Medmenneskers Lettroenhed og herskende Lidenskaber speculerende Praktikere forsmaae de Hjælpeidler, som det heromtalte Ordgiveri tilbyder dem!

Vi tillabe os nu, ligeoverfor den almindelige Vagvæstelse mod Jesuiterordenen, at paastaae, at ligesom der aldrig har været nogen Corporation eller Samfundsmagt, der saa principielt og energisk som Jesu Selskab, den katolske Kirke og dens Geistlighed har bekæmpet baade Revolutionen selv og hiint alle Revolutioners skjulte Symbolum — Ingen, der saa consequent og med saa stor Selvfornægtelse har forsvaret Legitimiteten i den guddommelige Anordning begrundede Ret, og derfor heller Ingen, der i den Grad ere blevne Offere for Revolutionens Hævn: saaledes er det paa den anden Side i bedste Overeensstemmelse med den politiske Hævnjærrigheds Vagvæstelsesystem, at alle Talsnere, Alle, der hemmelig nages af Bevidstheden om, mere eller mindre uredeligt at have benyttet de underfundige Hjælpeidler, ved hvilke Løgnen faaer Udseende af at være Sandhed, og Uret af at være Ret, at alle disse Folkeforsørere maae være et usorsonligt Had til dem, hvis Digtighed og seierlige Energi bestandig bibringer dem en instinctmæssig, men sikker Anelse om, hvor her i Verden den Magt er tilstede, som

er bestemt til at blotte alle Trædsfhedens Idrætter, og til at aabne den bedragne Verdens Dine for det omfattende Falskneri i Ideernes og Tankernes Rige, som alt for længe har bragt uævenlig Sammer og Forstyrrelse over det menneskelige Samfund!

Saaledes hænger det i Virkeligheden sammen med Sætningen: „Diemedet helliger Midlet!“ Vi troe hermed tilstrækkelig at have antydet, hvorledes Jesuiternes Existens og Navn er blevet det storartede moderne Apostasies, baade Hæresiets og Antichristelighedens, en sand Torn i Rødets, thi denne Ordens blotte Tilværelse er, som en berømt Forfatter engang har sagt, en Incarnation af det kirkelige Frafalds onde Samvittighed, der søger Vindring i at vælte Skylben for alle de Ulykker, det selv har bragt over Verden, over paa dem, hvis Dygtighed som Modstandere det har allermeest Grund til at frygte!

Heraf, saavel som af hele den Stilling, den katholske Kirke under den nærværende Tids religiøse og politiske Oplosningstilstand indtager, kan man altsaa forklare sig de periodiske Paroxysmer, som Angsten for og Hadet til Jesuiterne fremkalder. Thi den katholske Kirke er den eneste af Verdensmagten uafhængige Repræsentation for den Autoritet i Aandens Verden, som man dog vel ikke vil fratjende Christendommen en historisk afhjemlet Ret til at gjøre gjældende ligeoverfor den store europæiske Folkfamilie, som udelukkende stylder den katholske Christendom Alt hvad den er bleven, i Sammenligning med den af hedenst Barbari og Bankundighed endnu formørkede Folkeverden. Men Tidens Løsen er Emancipation fra al Autoritet, der vil gjøre en af Tidsaanden og Folkevillien uafhængig Ret gjældende! Derfor er Pavedømmet og dets uholdende og uforsærdede Forvarere, Jesuiterne, en Forargelse for alle det moderne Fremskridts Propheter, for alle disse Tidsaandens Ordførere, som ansee sig for særlig kaldede til baade at tilvirke og lede den offenkjære Mening, hvortil de siden i alle afgjørende Dieblitte appellere som til den øverste dømmende Instants! Derfor geraade alle disse Organer for den revolutionære Fremskridtsidees absolute Herdømme over den historiske Udvikling, ved given Leilighed i en Ekstase, der grændser til fuldkommen Forrykthed, saasnart Ordene: Katholsk, Paven, Jesuit &c. fremkalder dunkle Fornemmelser af, hvad der bebuder deres usande og derfor uholdbare Standpunkt en useilbar Undergang!

En saadan Eksplosion af det traditionelt forplantede og nu overalt blandt den katholske Kirkes Fjender dybt rodfæstede Jesuithad har den i det Foregaaende omtalte Pamflet om „Jesuiterlivet“ foranlediget. Den er nemlig anbefalet Publicum ved en Fortale af den dybsindige Tænkter, Professor Mas-

mus Nielsen, hvis philosophiske Ufeilbarhed for nærværende Tid ikke blot er saa godt som almindelig anerkjendt i Studenterverdenen, men, som en Følge af Professorens utrættelige Bestræbelser for ved populære Foredrag at gjøre sig den almindelige Mening underdanig, sees at være Gjenstand for en saadan Veneration, at den Berlingske Tidendes ovenfor omtalte ugunstige Dom over selve Skriftets Indhold er formildet ved en noget forlegen Bemærkning med Hensyn til Fortalen! Uumlæderen udtaler vel nemlig i grunden — det vil sige, at man omtrent kan læse sig hertil imellem Linierne — sin Forundring over, at en Mand i Professorens Stilling vil anbefale Publicum Læsningen af et saadant Makværk, der udgiver sig for Historie, medens det ikke er andet end en Samling af malitjose Opdigtelser; men tilføjer strax en høflig Bemærkning, der gaaer ud paa, at Professorens „berømte Navn“ borger tilstrækkelig for Correctheden af den Opfattelse af Jesuitismens Gienkommeligebeber, som han i Fortalen meddeeler til Orientering for det læsende Publicum!

Vi skulle nu, blot med Udeladelse af nogle intetbetydende Enkeltheder, gjøre vore Læsere bekendte med dette mærkværdige Vidnesbyrd om, hvorledes en saa feiret Universitetslærer løser et af den philosophiske Tænkning for det større Publicum*) meest tilgængelige og betydningsfulde Problemer, det nemlig, der gaaer ud paa at gennemtrænge den historiske Betragtning med Ideens og den høiere Tænkning's Bys, udbrede Klarhed over den indre Sammenhæng i Begivenhedernes Rækkefølge, veilede det tænkende Menneske til under alle timelige Conflictler at frigjøre sin Opfattelse af det historiske Stof fra Idenstabsens og Partiaandens urene Indskydelser, og overalt at blive vaer, hvorledes den guddommelige Verdensstyrelse leder den fremskridende Udvikling henimod Tilværelsens Diemed — Sandhedens og Retten's fuldkomne og evige Seir.

Det omtalte Forord lyder da som følger:

„Jesuiternes Gud er en stor Jesuit. Dette er den Grund-sætning, hvorfra man nødvendig maa gaae ud, naar man vil forstaae Jesuitismen. Den jesuitiske Gud elsker just ikke denne Verden; men der er i denne Verden Noget, som han elsker, som sit eget allerhøieste Selv, og det er den hellige romerske

*) Det bør udtrykkelig bemærkes, at de populær-philosophiske Forelæsninger, hvilke Professoren skylder den store Anseelse, der for Dieblikket gjør Resultaterne af hans Tænkning til utvivlsomme Sandheder baade for hans talrige Tilhørere og for de endnu langt flere Samtidige, der daglig see Aviserne udbasune hans Priis, — at disse Forelæsninger væsentlig høre ind under Kategorien af Historiens Philosophi.

„Kirke, dens Paver og Bisper, dens Munk og Nonner, dens „Altere og Røgelse, dens Helgener med Jomfru Maria og „Jesuusbarnet (!). For denne Kirkes Skyld er Verden skabt. „Verden er Middel, Kirken er Maal; at udbrede Kirkens Magt „og Gode er at udbrede Guds Magt og Gode: til at udbrede „Guds Magt og Gode er Jesuiten skabt. Jesuiternes Gud „er hellig og dog verdslig: hellig, thi Kirkens Herredømme „er hans Diemed; verdslig, thi Midlerne til Opnaaelsen af „dette Diemed maae tages hvorsomhelst de findes i Verden; „ethvert Middel er godt, naar det paa endelig Maade kan „tjene Diemedet; thi Diemedet helliger Midlet*). Jesui- „ternes Gud er en hellig Egoist, en salig Afket. (!!)

„Afstesen og den hellige Egoisme ere saa inderlig forbundne, at „de gjensidig forudsætte og betinge hverandre“.

Den aandrige Philosoph forsikrer derefter sine Belyndere, at „Jesuitens og hans Guds Villie — uagtet den har et Præg „af at være en hellig Villie — dog ikkedestomindre er tom, thi „den fattes Kjærlighed (!), men Savnet af denne erstattes ved, „at de tomme Former fyldes med Ghyner og Genrykkelser. Ved „mystiske Aabenbarelses opflammer Villien til Forgubelse af sit „abstracte Væsen, til uendelig potenseret Egoisme.“ (!)

Efter nogle yderligere yderst dybsindige Bemærkninger om Forholdet mellem Afstese og Egoisme, hvis Aandrigthed culminerer i fuldkommen Meningsløshed, vedbliver den geniale Tænkter: „Den blinde Lydighed, hvormed Jesuiten under- „kaster sig sin Guds absolut despotiske Vilkaarlighed, betinger „igjen den Herskelyste, hvormed han fordrer Aandernes „Underkastelse under sin Villie, og med ydmyg from Overlegenhed „lader Verden føle den knusende Vægt af guddommelig Despo- „tisme . . . Den ellers brugelige, blot menneskelige Forskjæl „mellem Dyder og Laster, Forbrydelser og ædle Handlinger er „ikke til for Jesuiten“, og Grunden til dette enorme Phænomen „angives at være den, at „alle reent menneskelige Forhold, saasom „Kjærlighedsforhold (!), Venstabs, Familieliv (!) ikke betragtes „som hvilende paa en guddommelig Grund. Thi Redelighed, Retssindighed, Trofasthed, Ordholdenhed, „Fædrelandskjærlighed have efter den jesuitiske Betragt- „ning intet Værd i sig selv. (!) Jesuitisk er der kun Gode „der har Gylldighed i sig selv, og det er Guds Villie, nemlig „den Guds, hvis Villie er Gode med Jesuitens Villie. (!) For

*) Ordene ere understregede af os. Vi vilde nemlig bede Læseren ikke at overse, at denne Sætning, hvis Gehalt vi ovenfor have belyst, er Kjærnepunktet i hele denne geniale Declamation. De øvrige understregede Ord ere ligeledes fremhævede af os.

„denne Billie ere alle Midler uden Forskjæl lige gode. „Kan det hellige Diemed fremmes ved dydige Handlinger, velan, „saa priser man de dydige Handlinger; men dersom det hellige „Diemed i visse afgjørende Diebliske kræver Anvendelse af saa= „danne Midler, som Verdens Børn (!) nu eengang ere enige „om at kalde Forbrydelser, f Ex. Mord, Meeneed, Vift, „Bedrageri, Bagvaskelse o. desl., velan, saa anvende man „de saakaldte Forbrydelser. Idet disse blive Midler for det hel= „lige Diemed, og saaledes tjene til Guds større Ære, ophøre „de at være Forbrydelser. De blive i alt Fald formedelst Die= „medet hellige Forbrydelser“ (!!)

Den geniale Fortaler ender denne sindrige Fremstilling af Jesuitismens Væsen med at tage et Opsving til den perfislerende Ironies høieste Regioner, i det han bemærker, at en „spids= borgerlig“ Tankegang har ondt ved at komme bort fra „den „Synsmaade, at der hører et godt Menneske til at gjøre det „Gode. Men Jesuitismen viser netop, at det tidt er de Onde, „som ved at tjene den hellige Sag maae gjøre det Gode, og „at de ryggesløfeste Mennesker ofte ere Guds udvalgte Medskaber. „Den eenfoldige Læser vil maastee forfærdes, og antage dem for „Helvedes Aander, for Skygger, fremmanede fra Fortabelfens „Afgrund. Men, kjender han Jesuiternes hellige Diemed, „da vil han forandre sin Dom. Han vil da i disse saakaldte „Forbrydere sikkerlig see — ikke blinde Fanatikere, ryggesløse „Hyklere, vanvittige Sværmere, men udvalgte Medskaber, Sand= „hedsvidner, Led af den hellige Kjæde*) o. desl., og „føle sig forvisset om, at den Gud, der i Farens Stund op= „vakte Johan Sauregui, Jaques Clement, Francois Ravailac,

*) „Sandhedsvidner“, „Led af den hellige Kjæde“ ere de samme af Sammenhængen udreene Udtryk, tagne af en Prædiken, som Biskop Martensen holdt et Par Dage efter Biskop Mynsters Død, hvilke Dr. Rierkegaard i sin Tid benyttede som Udgangspunkter for den Anklage, han reiste saavel mod den afdøde Biskop, som imod hans Efterfølger og hele Folketirkens Gæstlighed for officielt Hykleri! Vi overlade her til enhver Læser at skønne, hvorvidt denne Hentydning er forligelig med den „Kjærlighed“, som vor dybsindige Philosoph savner saa meget hos Jesuiterne, og hvoraf hans herved foranledigede Bitterhed imod disse maatte vække en grundet Formodning om at antræffe et betydeligt Dvandum, og tilmed af den fortrinligste Dvalitet, hos ham selv — dersom Kjærlighed (vi mene naturligviis den christelige) overhovedet kunde tænkes forenet med en saa udsøgt Malice, som denne hadefulde Hentydning til Biskop Martensen røber, ved at bringes i Forbindelse med de Enormiteter, han paadigter Jesuiterne! Skulde det tilspindeladende temmelig vanhellige Diemed hermed virkelig være ædlere, end det „hellige Diemed“, der ved denne Leilighed synes at have gjort Professorens Blisdom til Daarlighed?!

„inspirerede dem med Wordtanker og tryffede dem Dolken
 „i Haanden, ikke vil glemme sine Blodvidner paa Dommens
 „Dag, men kirkelig annamme dem og pavelig belønne dem med
 „jesuitist Salighed.“ (!!!)

Saaledes slutter Professor Nielsen dette pompøse Declama-
 tionsnummer, der, saavidt vor ringe Kundskab til denne Green af
 den nyere Tids Literatur rækker, maa agtes for at være en
 Bravourpræstation af første Rang, eller, rettere sagt, noget al-
 deles Gnestaaende i Rækken af alle aandsbeslagte Phæno-
 mener. Naar Hr. Professorens paa de historisk-philosophiske
 Forelæsninger, hvormed han i de sidste Aar har animeret det
 herværende intelligente Publicum, og beilet til dets Anerkjen-
 delse, naar han her spottede over den katholske Kirke, og for-
 haanede dens Helgener, Paver og Bisper, Munk og Kemner
 in globo, da hørte man ofte en eiendommelig intelligent Ratter
 — der her betydede det Samme som Bravouraab og Bisfalds-
 klap paa et Theater — accompagnere disse philosophiske Vittig-
 heder. Men denne Fortale eller maaskee rettere sagt Dagtale
 — hvem kan den dog være beregnet paa? Hvad maatte man
 dønmme om det Publicum, som vilde være istand til at beklappe
 den? Illusionen fører os nemlig uvilkaarlig fra Skrift og
 Læsning til Auditoriet og Skuepladsen; men hvad er „Jesuiten
 og hans Elev“ og Alt hvad der noogensinde er præsteret i
 denne Retning, i Sammenligning med saadanne Basunstød for
 Reformationens Traditioner og dens Efternøleres blinde Selv-
 forgubelse? Vi tillade os at mene, at den Aandrighed, som
 Dieblikkets i hans egne og hans Particoteriers Indbildning største
 Philosopher her lægger for Dagen, har en høist mistentelig
 Liighed med det pureste Vanvid, og i alt Fald kun kan gjøre
 Lykke hos den af den ærede Fortaler med Ringeagt omtalte
 „spidsborgerlige Synsmaade“, hvilken hans „berømte Navn“ og
 „gode Diemed“ er tilstrækkelig Borgen for, at hans Wiisdom
 ikke er Galsskab! Der lod sig sige meget baade i Spøg og
 Alvor om den oplyste offentlige Meinings Forhaabninger om
 Pavedømmets Undergang og „Jesuitismens“ totale Udryddelse,
 samt om den almene Verdens-Lyfsalighed, der maatte blive
 Frugten af disse høitflyvende Forhaabningers Opfyldelse! Men,
 er man allerede paa Veien til at blive ør i Hovedet over den
 næsten forsvindende Grændse, man her bemærker mellem den
 høieste Wiisdom og den fuldendte Daarsskab, over Tanker, som
 en „hellig Egoist“, en „salig Afsket“ og „den inderlige For-
 bindelse mellem Afskelsen og den hellige Egoisme“, og endelig
 over vor Philosophs ubegribelig malitiose Sjærlighed med
 alle dens skjulte, ikke blot med Hellighed, men med Villighedens
 og den ædruelige Befindigheds allertarveligste Fordringer til-
 syneladende aldeles uforenelige „Diemed“, — er man med

andre Ord nær ved at tabe Forstanden ved flere Timer at opholde sig i en Daareliste, da har man vel gyldig Grund til at bryde af itide! Vi komme nemlig — ved paa eengang at tænke saavel paa denne seivsdrukne Antipapisme med alt dens Tilbehør, som paa hiin ofte saa godt som umærkelige, — det store Publicum uvitterlige og derfor duperende Overgang fra Viisdom til Vanvid — tillige uvilkaarlig i Tanker om Hr. Professorens Forhold til den „ny christelige Oplysning“ og alle dens mærkværdige „Opdagelser“ paa det historiske Gebeet. Den fordums for den hegelske Speculation og siden ikke mindre for dens Antipode, Dr. S. Kierkegaard begejstrede Tænker har nemlig, som bekendt, for et Par Aar siden slaaet sig til Grundtvigianismen, og idetmindste mundtlig for sit beaandede Auditorium i de stærkeste Udtryk ydet dette Parties historisk-poetisk-christelige Livsbetragtning den meest smigrende Anerkjendelse for at have grebet hvad alle tidligere Aarhundreder forgjæves have samlet efter; og Partiets officjose Vaabendrager har længe til Gjen gjæld overøst ham med Complimenter, ligesom hele dette Vennesamfund ikke lægger Skjul paa sin Stolthed af, endelig — efter i mange Aar at have været anset for at lide stærkt af videnskabelig Svindsot — at have faaet en saa usorliguelig philosophisk Bannerfører! Vi maae altsaa slutte, men have virkelig — trods vor gode Mening om Jesuiterne — saa megen „Kjærlighed“ til en Mand, der upaatvivlelig maa vide sig aldeles frigjort fra enhver Fornemmelse af Egoisme — baade Partilidenskabens, Misundelsens og Hævngjærrighedens — at vi kun med Bekymring kunne tænke paa, hvilken Udvei vort Fædrelands største videnskabelige Lys vil gribe til, naar Vinden næste Gang vender sig, naar en ædruelig Betragtning af den saakaldte „kirkelige Anskuelse“ forhaabentlig snart fører til en Revision af Forhandlingerne paa „de kirkelige Vennemøder“, og Samtiden da forbauses over den Opdagelse, at man siden den Dag, da „Svstjernen“ viste sig paa vor Kirkehimmel, har havt en succesfuld udviklet Galsskab for Die, som et stedse voksende Antal af Samtidige have beundret som guddommelig Viisdom! Naar denne Krisis indtræder, naar Tidens Larm og Modens Krav byder Professor Nielsen tredie gang at vende den philosophiske Kappe — hvor vil han vel da hen med den Dualisme, han i Kraft af denne seneste Frontforandring har proclameret i Forholdet mellem „Livsordet“ og Troen paa den ene Side og den videnskabelige Erkjendelse paa den anden, hvilken sidste vistnok er aldeles uforenelig med Alt hvad der hidtil har hjemlet Theologien Ret til at kaldes en Videnskab?

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Italienernes trofaste Hengivenhed for den h. Faber. Angaaende den af os tidligere omtalte, i Turinerbladet „Unita cattolica“ offentliggjorte Opfordring til i Anledning af d. 29. Juni — den attende Sæcularfest for Apostlen Petri Marthrium — paa en storartet Maade at bevidne sin Sympathi for den h. Faber, beretter nysnævnte Blad senere, at det omtalte Album skal fremstille den h. Stols Vaaben og Pius IX.'s Portræt omgivet af 100 italienske Stæders Vaabener. Derefter følge Hengivenheds-Adresser fra hver enkelt af disse Stæder tilligemed en Fortegnelse paa deres Gaver. Ifølge en Skrivelse til „Cöln. Bl.“ har dette Project fundet en overordenlig Deeltagelse. Underkrifterne fra alle Dele af Italien, fra Alperne indtil Sicilien ere allerede meget talrige. Udelen udmærker sig særdeles ved sin Iver for dette Forehavende. Hertugen af Modena har tegnet sig for 100 Napoleonsdorer. Denne storartede Demonstration til Gunst for den h. Stol kan den italienske Regjering ikke lade hengaae upaaagtet.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 26. Mai.** 5. Søndag efter Paaste. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Præd. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 27. M. Magdalena af Pazzis, Jfr. Første kirkelige Bededag. 28. Ti. Fidelis af Sigmaringen, Mart. 2den Bededag. 29. D. Soter og Cajus, Mart. 3die Bededag. Paa disse tre kirkelige Bededage holdes om Formiddagen Kl. 9 en høitidelig Messe, hvorsor den stille kl. Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$ bortfalder.
- Torsdagen d. 30. Mai.** Jesu Christi Himmelfart. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt med Te Deum. — 31. F. Angela Mericia, Jfr. 1. Juni L. Ferdinand III., Befj.
- Søndagen d. 2. Juni.** 6. Søndag efter Paaste. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 3 M. Octavdag. 4. Ti. Frans af Carracciolo, Befj. 5. D. Bonifacius, Mart. 6. To. Octav af Christi Himmelf.
- Fredagen d. 7. Juni.** Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ høitidelig Messe; Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Broderskabsandagt.
- Lørdagen d. 8. Juni.** Vigilie til den h. Pintsefest. Faste- dag. Kl. 8 de sex Prophetiers Læsning; Døbevandets Indvielse; Litani til alle Helgener; Høimesse.
- Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagasten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Toldbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

Kjøbenhavn.

E. Eriers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 12.

Søndagen den 9de Juni.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — En Adresse til den h. Fader. — Kirkelige Efterretninger: Nordamerika.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

„Men sig mig dog, Mylord! . . . Ja De ville undskyld, at jeg maa gjentage dette Spørgsmaal: Hvad tænker De dog paa? Hvor vil De hen med alle disse fortvivlede Indvendinger mod Forsynets Raadslutninger? Jeg har givet Dem et almindeligt og omfattende Svar, som i alle den her paa-gjældende Sags Hovedtræk viser hen til de Principer, der paa begge Sider betinge Opfattelsen af alle Enkeltheder; og det var, som De meget rigtig uhyg udtrykte Dem, hermed min Mening at sige et sidste Ord; thi jeg har i Sandhed ikke mere at sige Dem om dette Mellemværende i dets Heelhed betragtet. Men Deres sidste Ytring synes at ville føre vor Forhandling over paa et Gebet, hvor vi blive udsatte for at fortabe os i vidtløftige og endeløse Underfølgelser om den dogmatiske Side af den kirkelige Uenighed. De angriber nemlig den Forestilling om Troen, som medrette af alle Protestanter erkjendes for at være den kirkelige Reforms Palladium, den rensede religiøse Bevidstheds dyrebaresteklenodie! Jeg beder Dem, Sir, lad denne Side af Sagen være uberørt; thi den vil føre os ind i en Discussion, der aldrig vil faae Ende! Lad os derfor være enige om at holde den ganste udenfor vor Samtale, hvoriimod jeg med største

Beredvillighed vil gaae ind paa Alt hvad De mulig endnu maatte have at bemærke med Hensyn til det af mig udviklede Standpunkt i dettes Almindelighed og Hæelhed!"

„De ville dog tillade mig, ærværdige Herre, her at berigtige en lille Misforstaaelse. Jeg er aldeles enig med Dem i, at Fastsættelsen af Troens Begreb er i sig selv et reent theoretisk Spørgsmaal, der som saadant har sin Plads i den dogmatiske Læreudvikling. De feiler imidlertid meget ved at tillægge mig den Hensigt, her at ville drøfte de Conseqventer, der paa begge Sider med Nødvendighed følge af den med Uenigheden om dette Punkt givne Modsetning i Opfattelsen af hele Christendommen. Men ligesom De maa tilstaae, at dette dogmatiske Stridspunkt har faaet en gennemgribende Betydning netop for det praktisk-Christelige Liv i det Hele, saaledes vil De ikke heller have forglemmt, kjæreste Sir, at det vi begge maae være enige om at kalde Cardinalpunktet i vort Mellembærende, var, som jeg nylig sagde — det Begreb, der nødvendig maa forbindes med Ordene: en guddommelig Aabenbaring, og at det her, paa dette Punkt, netop var Dem, der, for at begrunde Deres Standpunkt i dettes hele Omfang, stjød Dem ind under den i den nyere Tid saa yndede Forestilling, om Troens Væsen, der sætter dette ubelukkende i en freidig Tillid — — Hvortil? Reformatorerne sagde: til Guds forbarrende Naade i Christus, til at Gud tilregner os til Syndsforlæbelse og Retfærdighed — hele Christi Forløsergjerning, hans Retfærdighed og Fyldestgjørelse, som om vi selv havde lidt og gjort hvad Han har gjort og lidt. Denne Forestilling om Troen var nu vistnok, dengang da den først opkom, forbunden med den allerbestemteste og eksklusiveste Forestilling om, hvad Gud i sit Ord skulde have aabenbaret som Sandhed til Salighed. Men, da man i en senere Tid kom til Erkjendelse af, at den hvilede paa en fuldkommen falsk og phantastisk-vilkaarlig Fortolkning af det apostoliske Ord, lod man foltiende denne absurde Forvanskning af Troesbegrebet falde. Under Indflydelsen nemlig af det forrige Aarhundredes totale Omsving i den religiøse Tænkemaade — under Paavirk-

ning af Iigegyldigheden baade for den gammellutherfke Ret-
troenhed og for al Positivitet i Opfattelsen af det Christelige
forvandledes efterhaanden Troen fra hiin unaturlig frem-
kunstlede Tillid til Tilregnelsen af Christi Fortjeneste, og
fra den dermed forbundne indbildte Sikkerhed for den per-
sonlige Salighed, ved en høist mærkværdig Selvomøsigelse,
til sin fuldkomne Modfætning, nemlig til den nysomtalte ligesaa
vilkaarlige Indbildning om Gyldigheden af enhver*) inderlig
og levende Overbeviisning om hvad der betinger den evige
Salighed! Og det var jo netop dette, ærede Sir, som de betegne-
de saa træffende med hvad De sagde om Subjectivitets, eller
som man ogsaa kalder det, Individualitetens Ret, eller om den
Tillid, som fremgaaer af det troende Menneskes indre
Forviisning om Ærligheden og Oprigtigheden af hans
Overbeviisning. Man opgav altsaa ikke blot den nysomtalte
falske Objectivitet, men al Objectivitet i Troesbegrebet;
man spurgte med andre Ord ikke længere om, hvad man har
at troe, men talte eensidig kun om, hvorledes man bør troe,
om den indre Energi, hvormed Sjælen ganske i Almindelighed
hengiver sig til Forviisningen om det Ushylikes Realitet, og
tillidsfuld griber og fastholder den Overbeviisning, at en fuld-
komnere Tilværelse vil løse alle de Tvivl og Gaader, som man
falskelig antager for en nødvendig Medgift til denne endelige
Tilværelse. Denne eensidige Subjectivisme kaldte man ret be-
tegnende Christendommens eller det christelige Troeslivs „Inder-
liggjørelse“; thi man havde hermed unægtelig grundig frigjort
sig for al udvortesfra aabenbaret Sandhed! Men, efterat

---

*) I den vulgære Tankegang har denne Betragtning af Troen sit Ud-
tryk i den yndede Talemaade: „Enhver bliver salig ved sin Tro“. Det
maa forsaavidt kaldes en Lykke for Samfundet, at den store
Mængde af Mennesker tillægge Theorier og Consequenter saa ringe
Betydning, at man seer dem leve langt bedre, end man efter deres Ord
skulde slutte; de kunde nemlig ellers i Kraft af hiin Forestilling om
Troen let komme til den for det praktiske Liv høist betænkelige Slut-
ning, at det er lige saa ligegyldigt, hvad man gjør, som hvad
man troer!

man saaledes var bleven færdig med Dogmet, eller med enhver bestemt Form for det Uabnbarede, satte den moderne pantheistiske Verdensbetragtning Kronen paa Værket, ved at give denne indifferente, al Objectivitet forsløgtigende Behandling af det Christelige den omfattende Anvendelse paa den historiske Anskuelse, som De, ærede Hr. Dechant, nylig fremhævede som det Grundlag, hvorfra det af Dem saa stærkt betonedede „Standpunkt“ henter sin hele prætenderede Gyldighed. De satte jo nemlig Troen i Ordets høieste Betydning i Tillid til Nødvendigheden af Alt hvad der har gjort sig gjældende som factisk Virkelighed, i Forvisningen om, at Alt er som det er, fordi Gud har villet og gjort det saaledes, og at det derfor maa være Hans og ikke vor Sag, om det engang skal blive anderledes! Ingen kan nægte, at der i hele denne Anskuelse, og under Forudsætning af Gyldigheden af den reformatoriske Behandling baade af det christelige Dogma og af hele den christelige Fortid, vilde være baade Harmoni og Consequents; men det, hvorpaa jeg mener, at man i denne Sag udelukkende bør lægge Vægt, er just det Spørgsmaal: med hvad Ret man er kommen til det omtalte Begreb om Troen, hvilket De jo netop har fremhævet som Forudsætningen for Gyldigheden af hele denne Verdensbetragtning. Dette altafgjørende Spørgsmaal mener jeg kan grundig drøftes, uden i mindste Maade at berøre den dogmatiske Begrebsudvikling; vi kunne nemlig nu, efterat jeg har gjort Rede for mit Standpunkt, og fra dette udtalt mig om, hvad der er den inderste Kjærne i vor afvigende Synsmaade, ubelukkende holde os til Historien og den videnskabelige Moralitet i Afbenyttelsen og Anvendelsen af Historiens Resultater. Tillad mig derfor, for at undgaae al Misforstaaelse, i største Korthed at samle det her Sagte. Efterat Reformatorerens nye Lære om Troen var undergaaet den mærkværdige Forvandling, at den fra hiin falske og eenfaldige Fremhæven af Christendommens objective Indhold var bleven til en indifferentistisk Tillid til, at den ene Forestilling om Forholdet til Evigheden kan være ligesaa god som den anden, naar man blot ret troer paa Gyldigheden af sin Mening, eller

rettere sagt, ret levende er forviøstet om, at man ogsaa virkelig troer hvad man — det være sig nu forresten hvad det vil — mener, at man antager for Sandhed: saa uvidedes endelig denne sidste Forestilling til at begrunde den ligesaa indifferente Betragtning af Religionshistorien, hvorefter enhver factist Tilstand erkjendes for berettiget og skal haandhæves som midlertidig gyldig, fordi den maa antages for at være et nødvendigt Gjennemgangspunkt for de følgende Trin i Udviklingen! De vil, ærede Sir, ved nærmere Overveielse af denne reent historiske Bemærkning, uden tvivl finde, at jeg langt fra har indblandet noget Uvedkommende i vor Forhandling, eller fordybet mig i Enkeltheder, der burde holdes udenfor samme; thi det Hovedspørgsmaal, hvorom vor hele Meningsforskjællighed dreier sig, er som sagt hverken mere eller mindre end det — hvilken Forestilling, der maa forbindes med Ordet: en guddommelig Aabenbaring; om denne nødvendig maa være noget bestemt, i sit Væsen uforanderligt, eller mulig kan være noget ubestemt, der er undergivet den Foranderlighedens Lov, der behersker alle reent naturlige Forhold i det historiske Menneskelivs Udvikling. Men, ligesom dette Punkt maa kaldes det almindeligste, ja saa at sige alt andet omfattende af hvad der i en religiøs Forhandling kan være Tale om, saaledes behøver jeg neppe at gjentage, at det var Dem, høistærede Sir, der tog det af mig bestridte Begreb om Troen til Indtægt for den Anskuelse, at Forestillingen om aabenbaret og overnaturlig Sandhed kan forenes med den nysomtalte Ubestemthed og Foranderlighed, der unægtelig maa erkjendes for at være en Betingelse ikke mindre for det aandelige end det materielle Naturlivs Udvikling!”

Dechanten faldt uvilkaarlig for nogle Dieblifte i Tanker ved denne velmotiverede Afvøisning af den Sophisme, hvormed han her havde søgt at redde sin Apologi for den moderne Protestantismes saa meget yndede Afbenyttelse af den gamle, i sin oprindelige Mening og Form forlængst afslagne lutheriske Rettroenheds Levninger, og tillige at dupere sin Modstander. Denne sidste havde paa sin Side under Samtalens Løb bestandig fornummet en stedsse vøgende Følelse saavel af Klarhed over Strids-

punktet i dettes Heelhed, som af Sikkerhed og Fasthed i den Overbeviisning, der længe havde gjæret i hans Indre. Det „sidste Spørgsmaal“ han havde bebudet, men endnu, paa Grund af Modpartens Indsigelse, kun tilnød faaet indledet, havde derfor antaget mere omfattende Dimensioner, og han ventede utaalmodig paa det Dieblik, i hvilket han haabede med eet Greb at sønderrive det hele Væv, bag hvilket hans theologiske Modstander forstaaede sig, da denne pludselig fattede sig, og søgte at begrunde sine foregaaende Ytringer, ved i en overlegen belærende Tone at udtale sig om det for enhver philosophisk udviklet Aand Selvforstaaelige i, at, i Samklang med den fremstridende Videnskabs Forbringinger og den siden Reformationen gennemløbne Udviklingsperiodes hele Charakter, ogsaa Troesbegrebet nødvendig maatte være undergaaet en Modification, som maatte agtes for at være et aldeles væsentligt Tilbehør til Reformationens oprindelige subjective Retning, hvilken kun paa Grund af Tidsumstændighederne *) blev afbrudt i sin første kraftige Udfoldelse. Dechanten henviste derfor paa ny til det Harmoniske i hele denne historiske Udviklingsproces, hvori ethvert enkelt Moment, overeensstemmende med den fremstridende Udviklings Forbringinger, støttede den hele Bygning. Han kunde saaledes ikke andet end finde det i sin Orden, at, naar det var en uimodsigelig Kjendsgjerning, at Troen nu var noget Andet, end den var i det sextende Aarhundrede, at da Begrebsstemmelsen ogsaa

---

*) Hermed sigtes til det Opsving Reaktionsbevægelsen strax fik ved den Anvendelse, Tidens religiøs-politiske Fanatikere gave Læren om den evangeliske Frihed paa de borgerlige Forhold. Det var nemlig Bondekrigen, som i denne Henseende bragte baade Fyrsterne og Reformatorerne til Besindelse, og tilveiebragte det Concordat imellem Fyrstemaal og Reformationen, hvis blivende Frugt blev det protestantiske Statskirkevæsen, eller med andre Ord: den verdenslige Magts Enevælde over Kirken. Saaledes forblev det med Reformationen givne Individualitetsprincip fængslet i den statskirkelige Evangstrøje, indtil dette oprindelige Princip successtive i Løbet af det sidste Aarhundrede igjen ad en anden Vej, nemlig Videnskabens, har gjenerobret den saa tidlig tabte Position.

maatte være bleven en anden. Naar nemlig Religionsphilosophien og Theologien nu talte om Tro, da lagde man i den reformerede Kirke ikke Vægt paa noget Bestemt, der skulde troes som uforanderlig aabenbaret Sandhed: ligesaa lidt paa den gammel-lutheriske Lære om Christi personlige Retfærdighed og Fyldestgjørelse, der i hele dens objective Charakter skulde tilregnes de Troende til Retfærdighed; som paa den katolske Kirkes Henviisning til den igjennem Kirken overleverede bestemte Form for den aabenbarede Sandhed; men man talte ene om den indre Tillid og Sikkerhed, hvormed man baade for sit eget personlige og for hele Slægtens Vedkommende forlod sig paa det guddommelige Forsyns Wiisdoms og Kjærligheds Førelser i Henseende til Sandhedens fulde Aabenbarelse og Erfjendelse!

Frederik fandt det herefter overflødigt at fortsætte en Strid om dette Punkt, som han indsaae, vilde være fuldkommen ørkesløs og forsængelig, naar Drøftelsen af de egentlig dogmatiske Differentser skulde holdes udenfor en Samtale, der ikke tilstedte den vidtløftige Række af Undersøgelser, som en saadan Kritik nødvendig maatte medføre; han brød derfor paa eengang overtvært med alle Hensyn til det „det af Forsynet den nærværende Slægts anviste Standpunkt“ og til „de factisk givne Gjennemgangspunkter for den historiske Fremtidsudvikling“, ved at forelægge den anglicanske Theolog det simple Spørgsmaal, om denne Hvile i det factisk Givne, denne Fastholden ved de historiske Resultater, uden Hensyn til, hvorledes eller ved hvilke Midler de vare tilveiebragte, virkelig skulde være at forstaae saaledes, at man er berettiget til at tillukke Dinene endog for de falske Fremstillinger af den tidligere Tids Forhold, som den kirkelige Omvæltnings Ophavsmænd dristig henviste til som Grundlaget for deres Kalb og Berettigelse til at omstjærte det Bestaaende? „Hvorledes,“ sagde han, „kunne dog Mænd, der gjøre Fordring paa at repræsentere den Videnskab, der bærer Ansvar for Opretholdelsen af de ved hiin Omvæltning bewirkede Tilstande, hvorledes kunne de forsvare, fremdeles at vedligeholde en haardnakket Tausshed ligeoverfor de Protester og

Declamer, der i hele den siden forløbne Tid, men navnlig i den sidste Menneskealder, fra den gamle Kirkes Side ere gjorte gjældende mod hine Forvanskninger saavel af den gamle Kirkes lære som af den tidligere Kirkes Historie, hvilke den ophidsende Partiliden skab for tre Aarhundreder siden tillod sig, for at gjennemføre en Sag, hvori den religiøse Interesse aabenbart spillede en meget underordnet Rolle, medens en senere Tids uheldige Betragtning er sig vel bevidst, hvad man skal dømme om den reformatoriske Agitations højrøstede Appel til „den oprindelige Christendom“ og til Folkenes og Tyrsternes formeentlige Forurettelse ved „den geistlige Stands Uergjærrighed og Haveshge“. Thi hvilket ærligt Menneske maa ikke væmmes ved den ælle Folkesmiger og den krybende Vogren for de verdslige Magthavere, som drev hele dette urene Værk, idet man først angreb Kirkemagten og jog Skræk i Tyrsterne ved at røre op i Folkemasserne, og siden, efterat man havde aabnet Magthavernes Dine for de Fordele, som Geistlighedens Ydmygelse og Kirkens Udplyndring stillede i Udsigt, sikrede sig deres Bistand til Fuldbyrnelsen af en Omvæltning, der maa kaldes et ganske enestaaende Phænomen i den christelige Periode af Menneskeslægstens Historie? Thi den bevirkede i alle de Lande, hvor den fandt Indgang, ikke blot en total Nedbrydelse af hele den tidligere religiøse Samfundsorden, men en Forstyrrelse i den religiøse Tankegang, der i forskjellige Retninger har baaret de sørgeligste Frugter.

Som Beviis for disse mine Paastaande behøver jeg blot at blive staaende ved det nys anthuede Punkt, at nemlig protestantiske Geistlige i Regelen ansee Alt hvad der angaaer deres confessionelle Mellemværende med den gamle Kirke for at være en Sag, der eengang for alle er uigenkaldelig afgjort, og som det ikke vedkommer dem at besatte sig med! Eller — er det virkelig en væsenlig Bestanddeel af hvad der hører til Opretholdelsen af de factist givne Tilstande, at protestantiske Geistlige aldeles ignorerer al katholsk Theologi og alle katholske Fremstillinger af Historien, og øse al deres Kundskab, saavel om den katholske Fortid og om Reformationsaarhundredet, som om det siden for=

løbne Tidsrum udelukkende af protestantiske Forfatteres i Parti-
aandens Interesse forvanskede Fremstillinger? Er det Menin-
gen med det i den nyere Tid saa hyndede Udtryk „de protestan-
tiske Traditioner,“ eller „den lutheriske Kirkes Traditioner“, at —
efterat de saakaldte Reformatorer havde brudt med hele For-
tidens Historie, erklæret al Overlevering fra Tiden efter Apostlene
for usikker og fabelagtig, medens de selv betjente sig af de fabel-
agtigste Opdigtelser for at bringe al Verden til at troe paa Upaa-
lideligheden og Fabelagtigheden af hele Fortidens Overlevering —
skulde herefter hine deres Opdigtelser tilligemed alle deres uhjem-
lede Besskyldninger agtes for det solide Udgangspunkt for en ny
Række af Traditioner, der skulle holdes i Hævd, som et
uantasteligt Grundlag for de kommende Slægters hele Synsmaade
og Tankeretning? Siig mig dog, ærværdige Herre: Er der
Mening i en saadan Behandling af Historien, i en saa-
dan Opfattelse af Traditionsbegrebet? Saa sandt Chri-
stendommen nemlig er en historisk Kjendsgjerning, og saasandt
ethvert fornuftigt Begreb om guddommelig aabenbaret
Sandhed er begrundet i den Tro, at den evige Sandhed ikke
kan være noget Ubestemt og Tvivlsomt, men at den maa have en
bestemt og uforanderlig Charakter; saasandt med andre Ord
Begrebet om Aabenbaringens Væsen nødvendig maa være over-
eensstemmende med vort Begreb om Guds Væsen og Hans
vise Hensigter: hvorledes er det da et fornuftigt Menneske mu-
ligt at troe, at Gudmennesket, Jesus Kristus, som har aaben-
baret os Sandheden om de evige Ting, og hvis Ord vidner,
at Han har udsendt Sin og Sin himmelske Faders Aand for
bestandig igjennem alle kommende Tider at opretholde og ud-
folde den aabenbarede Sandhed for Verden, — at Han tiltrods
for dette sit Tilfagn ikke desto mindre skulde have forladt sin
Kirke saa aldeles, at den aabenbarede Sandhed var bleven saa
totalt indhyllet i Wildfarelser, som den firkelige Revolutions
Apologeter paastaar? Indeholder denne hele Betragtning ikke
den klareste Fornægtelse af Troen paa Christi Guddom
og paa det guddommelige Forsyus Almagt, Visdom og
Kjærlighed, altsaa i Grunden, for at bruge det korteste Udtryk

— af en levende Guds Tilværelse? Jeg kan ikke indsee Andet, Sir, end at denne Slutning er ligesaa psykologisk velbegrundet, som den er logisk consequent; thi ethvert Menneſte, der følger sig lidt orienteret i Sagttagelsen af sjælelige Phænomener, maa indrømme, at et ſaadant Begreb om Guddommen i det mindſte ikke hører hjemme i Chriſtenheden! En ſaadan Gud vilde være en bød og afmægtig Afgud, ſom ſelv en udviklet hedenſk Bevidſthed vilde undſee ſig for at vedkjende ſig!"

Kan det dernæſt forliges med Begrebet om Historien ſom et ſammenhængende Hele — at ſtjære den over paa et vilkaarligt Sted og begynde Alt forfra, paa bar Bund*), med en Fornægtelse af hele den tidlige Udviklings Virkelighed og Ghyldighed, uden at kunne ſtøtte denne Vilkaarlighed med det eneſte Beviis, der ſylbeſtgjørende kunde begrunde diſſe Paaſtande om Fortidens Forkaſtelighed — det Beviis, ſom Gud forðum gav Verden for den med Chriſtendommen givne Forkaſtelse af den hedenſke Fortid, nemlig: Underet? Thi her er dette paa ſin Plads, fordi det er det eneſte Beviis ſom kan afhjemle Retten for Bedriſter og Tilſtande, der bryde overtvært med hele Fortiden. Dette Beviis har Gud i ſtor Fylde givet for den apoſtoliske og oprindelige Chriſtendoms Ret ligeoverfor Hedenſtabet! Men, den ſom da kunde troe paa Muligheden af, at Gud, efter femten Aarhundreder Forløb, ſkulde have forkaſtet hvad Han ſelv ikke blot havde grundlagt, men, ved i ſaa lang Tid at taale og beſkytte, tillige givet Verden det afgjørende Beviis for, der under ſædvanlige Omſtændigheder bærer hele den menneſkelige Samfundorden; den ſom med andre Ord var iſtand til at troe paa en ſaadan Mulighed af hvad der i ſig ſelv er en Abſurditet, han maatte da i Grunden, om muligt, kræve endnu ſtørre Undere

---

*) Man erindre her hvad der ſete under den franſke Revolution, den firkeſiges politiske Efterbillede. Man caſſerede hele Fortiden og begyndte Tidsregningen forfra, idet man appellerede til det Beviis ſom „den uforſignelige franſke Revolutions“ daværende og tilkommende Bedriſter ſkulde give for dens Ret!

til Beviis for, at Gud saaledes skulde have forkastet hvad Han eengang paa hiin dobbelte Maade havde beviisliggjort for hele Verden som Sin egen Gjerning! Men hvad Beviis, bedste Sir, har Reformationen her henviist Verden til, uden til en aldeles blind og uberettiget Tro*) paa sin velbekjendte absurde Forsikkring om den store og langvarige aandelige Solformørkelse, under hvilken hele Christenheden Aarhundreder igjennem skal have været Bytte for de fordærveligste Bildfævelser!

Men hvorledes, ærede Sir, lader nu atter denne Paastand om Forkasteligheden af alt Tidligere, hvorledes lader den aldeles exclusive Forkastelsesdom over det Gamle og den ligesaa exclusive Ret for det Nye sig forene baade med den indifferente Verdensbetragtning, som jeg tillod mig at fremhæve ved det moderne Troesbegreb, og med Deres mig høist paa-faldende Ytring, Sir, om den katolske Kirkes relative Be-rettigelse ved Siden af de protestantiske Religionsfamsund; thi De talte jo om visse Folkeeidendommeligheder og visse forbigaagende Trin i deres Udvikling. Dette er mig aldeles uforstaaeligt. Thi i Religionen, og naar Spørgsmaalet er om den evige Sandhed gjælder intet: baade — og, men det meest afgjorte: enten — eller! Har Reformationen Ret, da har hele den gamle Kirke Uret, og omvendt! For at tale reent ud, og for at fatte mig kort, er jeg, kjære Sir, netop ved opmærksomt at følge Deres Fremstilling af den moderne religiøse Bevidstheds Indhold kommen til det Resultat, at den Helligaand, Sandhedens Aand umulig kan have forladt sin gamle Bolig, den af Kristus utvivlsomt stiftede Kirke, og at denne Aand ligesaa lidt kan have lade sig flytte over enten i vor eller i nogen anden af de refor-

---

*) Et Sideslykke hertil er den hos os af Grundtvig ofte (f. Ex. i hans Udtalelser paa de saakaldte kirkelige Bennesmøder) gjentagne Forsikkring om, at man maa troe paa Rigtigheden af hans „kirke-lige Anskuelse“, for tilfulde at kunne erkjende dens Gyldighed. Dette var i Grunden alle selvbestiftede Reformatorers Fordring, naar de, forkastende al Autoritet og alle Beviser, forlangte, at man skulde tage deres Paa stande og deres Appel til Mængdens Sympathier for Beviser, og deres prætenderede personlige Ufeilbarhed for Autoritet.

merede Kirker, men allermindst paa eengang være forbleven i den katholske Kirke, og tillige befinde sig enten i een, eller i alle disse Kirker tilfammen, der hver for sig og alle med hverandre bekæmpe den gamle Kirke, og indbyrdes bestræbe hverandres Ret til at kalde sig Christi sande Kirke." — —

Her blev Samtalen pludselig afbrudt ved et Bud, der erindrede Dechanten om, at hans Familie allerede længe havde ventet paa ham. Under hans let forklarlige Uvillie og Forbauselse over den unge Lords sidste frimodige Udtalelse var det ham kjær, under en høflig Vending at kunne gjøre Undskyldning for den bratte fra hans Side uforanledigede Afbrydelse af denne Forhandling. Frederik bevidnede ham sin Tak, fordi hans uforbeholdne Udtalelser i en vis Forstand havde udbredt en Klarhed over dette Stridsspørgsmaal, som hidtil havde været ham fremmed.

(Fortsættes.)

Ved Slutningen af nærværende Nr. indtraf efterfølgende Skrivelse fra vor høiarværdigste Biskop*).

„I Wien have de katholske Foreninger, og navnlig Michælsbroderskabet, besluttet ved den i Rom nærforetaaende Sæcularfest at henvende en Adresse til den h. Fader, for ikke blot at udtale deres barnlige Kjærlighed for hans Person, men ogsaa tilkjendegive ham deres alvorlige Villie, efter Gode at yde deres Bidrag til at forsvare Kirkens og den h. Stols ukrænkelige Rettigheder; hvorhos man tillige har udtalt det Ønske, at lignende Adresser ligeledes maatte blive indgivne fra andre Diocesser, saavel som ogsaa, at disse Adresser maatte blive overrakte ved særlige Deputerede, hvilke sidste da i Rom til Sagens videre Fremme skulde træde i personlig Forbindelse med hverandre.

Hvorvidt det vil blive muligt at affende saadanne Deputerede fra vort Dioces, er endnu uvist. Hvad derimod selve Adressen angaaer, hvis Affendelse vistnok ogsaa her er et almindeligt

*) Læsne ville hermed undskyde, at et Par Efterretninger fra Rom, der, saafremt Pladsen havde tilladt det, allerede skulde have været meddeelte i forrige Maaned, først kunne blive optagne i næstfølgende Nr.

Ønske, lade vi hermed følge et Udtryk af et Udkast til samme, og vilde det være os særdeles hjært, om den maatte finde ret talrige Underkrifter.

Adressen vil blive affendt i Manuscript, og det er vor Hensigt at lade alle Underkrifterne vedhefte. Disse bedes os derfor tilsendte paa et særligt Ark, saavidt muligt af samme Størrelse og Qvalitet, som nærværende, hvilket (hvilke) da bedes vedlagt Udkastet, og snarest muligt — thi Tiden er meget kort — indsendt til vort General-Vicariat."

Osnaabrück, 27. Mai 1867.

Biskop og Provicar
† **Johannes Henricus.**

Altmeynen,
Secr.

Til samtlige Herr. Sognepræster i Diocejet
Osnaabrück og de nordiske Missioner.

Adressenudkastet, der er affattet i det latinske Sprog, lyder
saaledes:

Helligste Fader!

„I dette Aar indtræffer den attenhundredaarige ærværdige Mindedag, hvilken din Hellighed har besluttet til den almægtige Guds Forherligelse at skulle høitidelig feires i Rom til Ære for de hh. Apostelsyrster Petri og Pauli Martyrium i Overværelse af de fra alle Jordens Egne forsamlede Biskopper. Hvor inderligt pusede vi Medlemmer af den hl. Erkeengel Michaels Broderstab i Diocejet Osnaabrück og de nordiske Missioner i Tydskland og Danmark, at vi kunde være tilstede i Rom ved denne udmærkede Festlighed; men, saasom vi ikke ere istand til personlig at indfinde os i Rom og nedlægge Udtalelsen af vort Hjertes Følelser for dine Fødder, bede vi Dig, helligste Fader, at Du naadigt vil tillade, at vi ved denne Heilighed i ydmyge Ord skriftligt give vort Sindelag imod Dig et Udtryk, for paa denne Maade at tilkjendegive Dig vor Hengivenhed og Lybighed, samt den standhaftige og trofaste Kjærlighed, der besjæler vor Billie til at understøtte Kirkens hellige Sag.

Hvor langt vi end i Rummet ere fjernede fra Dig, have vi dog ikkebestomindre været opmærksomme Vidner til alle de Sorger og Bekymringer, de Arbeider og Trængsler, som igjennem alle Dit Pontificats rigelig henrundne tyve Aar have været din Lod under Kirkens Styrelse, under dit standhaftige Forsvar for dens Rettigheder og Frihed, under din Omsoarg for Sjælens

Frelse. Hvor ofte have vi, naar vi hørte Din Helligheds Røst udtale Din dybtfølte Smerte, eller naar vi erindrede os de Formastelser, hvori Dine og Kirkens Tjender alt have gjort sig skyldige, og hørte om de Trudsler, hvormed de have forsøgt at gjøre Dig vaklende, — hvorofte have vi da, i vort Hjertes inderligste Bedrøvelse, havt Anledning til paa Dig, helligste Fader, at anvende den h. Apostel Pauli Ord (2 Cor. 11, 26 og flg.) om alle de Trængsler og Farer, han maatte udstaae tillands og tilføes, i Stædernes Brimmel og i Orkenens Censomhed, hans Farer saavel blandt falske Brødre, som blandt aabenbare Tjender, hans Arbeide og Kummer under Hunger og Tørst, Nøgenhed og Kulde, Vaagen og Fasten, dagligt Overløb og vedvarende Befymring for alle Menigheder — „hvo bliver svag og jeg skalde ikke blive overvældet, hvo forarges, og jeg skalde ikke fortæres!“ Saa sandt efter den samme Apostels Ord (1 Cor. 12, 26): „de samlede Lemmer lide med det enkelte Lem, der føler Smerte“, hvor meget mere maae da Lemmerne lide, naar Hovedet lider! Derfor kunne og bør vi i Oprigtighed udtale, at vi af vort ganste Hjerter have deelt dine Lidelser med Dig, at Dine Smerter og Sorger ogsaa have været vore Sorger og Smerter, samt at vi hver Dag anraabe Guds Barmhjertighed om, at Han endelig vil værdige at ophøie Sin Kirke og ydmøge dens Tjender. Men, dersom fra een Side Guds Kirkes og St. Petri h. Stols Lidelser have opfyldt os med Smerte, saa have vi paa den anden Side, helligste Fader, følt en overvættets Fylde af Trøst, ved at betragte Din ubøielige Sjælestyrke, Din beundringsværdige Standhaftighed, Dit uovervindelige Mod og Din ophøiede Fortrøstning til Guds og til Gudsmoderens mægtige Bestyttelse. Alt dette har tillige styrket os med en saa levende Fyrighed i vor Tillid og vort Haab, at vi midt under alle disse Under, ikke ofte nok kunne udraabe de Ord, som ere betegnede ved vort Brøderskabs ophøiede Patrons Navn: „Hvo er som Gud!“ „Er Gud for os, hvo kan da være imod os!“ (Rom. 8, 31). „Hine forlade sig paa deres Heste og Vogne, men vi stole paa vor Guds Navn“ (Ps. 19, 8). Rigesra de første tre Aarhundreders Forfølgelser har aldrig nogenjinde den katholske Kirke og St. Petri Stol været angrebet af flere og bittere Tjender, aldrig været mere forladt af al jordisk Hjælp, end den for nærværende Tid er. Men heller aldrig har i det samme Tidrum den guddommelige Hjælp saa kjendelig til nogen anden Tid aabenbaret sin bestjærmende Magt. Aldrig har den romerske Bispestols aandelige Autoritet, aldrig dens aandelige Magt, dens Majestæt og guddommelige Oprindelse, aldrig den katholske Kirkes Eenhed været mere iøinesaldende end i disse vore Tider. Thi selv de, som befinde sig udenfor den, og som ikke aldeles have lidt Skibbrud paa Hjertets Oprigtighed, betragte med en

ofte ufrivillig Beundring hiin Klippe, som, ihvorvel den nuomstunder voldsommere end i nogen tidligere Tid anfaldes af det oprørte Havs Bølger, saa gienstyulig beskyttes og opretholdes af den guddommelige Almagt, at det burde være vitterligt for Alle, at Helvedes Porte aldrig kunne faae Magt over den. Denne Tillid til Guds beskjærmende Bistand giver ogsaa os Mod, Helligste Fader, og vi ville aldrig aflade med at efterfølge Din uovervindelige Standhaftigheds lysende Fodspor. Vi ville være vedholdende i Bønnen, og hver Dag anraabe den almægtige Gud om, at Han vil bevare og styre Sin Kirke og beskjærme dens Overhoved. Vi ville bønfaalde den saligste Jomfru om at ihukomme, at hun er de Christnes Hjælp. Vi ville være udholdende i Striden, og forsvare den katholske Kirkes og den hellige apostoliske Stols Rettigheder og Frihed ved alle tilladelige Midler. Vi ville ikke blive trætte ved at bringe Offere, men komme Kirken og den h. apostoliske Stol til Hjælp i deres Trang med Alt, hvad den guddommelige Godhed forunder os udover vor personlige Nødtørst. Vi have nu kun den Bøn tilbage, at Din Hellighed velvillig og naadig vil modtage, hvad vi her have talt af vort Hjertes Fylde og meddele os Din apostoliske Betsignelse.

Din Helligheds
ydmhgste og lydigste Tjenere."

De ærede Medlemmer af St. Michaels Broderskab, som ville understrive denne Adresse, anmodes om i Løbet af begge Brintedagene at tegne deres Navne paa det i dette Tiemed i Præsteboligen henlagte Blad.

Kirkelige Efterretninger.

Nordamerica. I Foud du Lac i Wisconsin, hvor franste og engelske Katholiker allerede i lang Tid have havt Kirker, er nylig indviet en ny Kirke for de der bosatte tydske Familier. Dette var den tredie hundrede Kirkeindvielse, som Biskoppen af Milwaukee har fuldbyrdet i sin biskoppelige Virksomheds nu forløbne 23 Aar. Antet af Unionens øvrige Bispesømmer har et saa stort Antal katholske Kirker. — Baltimore. „Kath. Volksztg.“ beretter i et af sine seneste

Nr. om Indvielser af ikke mindre end 10 nye katholske Kirker, og Katholikerne i Brideport i Connecticut ere isærd med at bygge en prægtig Kirke, hvis Omkostninger anslaaes til 150,000 Doll. — To i Løbet af f. A. afholdte Kirkecollecter i Dioceset Philadelphia have indbragt 81000 D. for Oprettelsen af et Seminar; efter en Redemptorist=Mission i Baltimore bleve 32 Convertiter optagne i den katholske Kirke, og under en lignende i New-Orleans meldte sig allerede i den første Uge mere end 20 Protestanter til Optagelse i Kirken.

Elisabethforeningens

Medlemmer indbydes herved til et extraordinairt Møde, 2den Pintsfedags Efterm. Kl. 4.

Rettelser:

3 Nr. 10, S. 160 Lin. 5 fr. o. Aar 1836 — læs 1866.

3 Nr. 11, S. 175 Lin. 3 fr. n. hvilken sidste viftnof — læs: som viftnof.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 9. Juni. Den Helligaands Sendelse. 1. Pintsfedag. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Besvær.
- Mandagen** d. 10. Juni. 2. Pintsfedag. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — 11. L., 12. D., 13. To., 14. F. og 15. L. Octavdage.
- Onsdag** d. 12., Fredag d. 14. og Lørdag d. 15. Juni ere kirkelige Tamperdage og derfor befalede Fastedage.
- Søndagen** d. 16. Juni. Den allerhelligste Treenheds Fest. (Trinitatis Søndag.) Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. og ubesmitte Hjerter med Katechese. 17. M. Barnabas, Apostel. 18. Ti. Johannes af St. Jacundo, Bekj. 19. D. Juliana, Jomfru.
- Torsdagen** d. 20. Juni. Christi Legemsfest. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 høitidelig Procession og Levitmesse. Aften Kl. 8 Festandagt med Prædiken. — 21. F. Aloysius, Bekj. 22. L. Octavdag.
- Fredag** og **Lørdag** Aften Kl. 8 Andagt til det allerh. Sakramente.
- Spøgnedagsgudstjeneste** i St. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagasten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Toldbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

Kjøbenhavn.

S. Triers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 13.

Søndagen den 23de Juni.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Kirkelige Efterretninger
Rom. Rusland. England. Jerusalem.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

En Gneboers Betragtninger.

Den i det Foregaaende meddeelte Samtale med et af den londonste Geistligheds meest ansete og med Sir Williams Huus nærmere bekendte Medlemmer foranledigede Helten i vor Fortælling til i de nærmest paafølgende Dage at trække sig tilbage fra al felstabelig Udspreddelse og andre forstyrrende Indflydelser, og fordybe sig i yderligere Overveielser af den omhandlede Sag. Han kunde ikke noksom forundre sig over den besynderlige Virkning, som denne Forhandling havde havt paa hele hans indre Tilværelse, og kunde følgelig heller ikke fortænke Dechanten i dennes Forundring over de Indvendinger, han havde gjort mod alle hans belærende Udviklinger til Forsvar for Protestantismen. Thi den geistlige Herre var, efter hans første bestedne Anmodning om Oplysning og bedre Belærelse, ganske naturlig gaaet ud fra den Forudsætning, at den unge Lord umulig nogensinde kunde have bekræftet sig alvorlig med grundige og vedholdende Studier af dette nærmest Theologer vedkommende Anliggende, og stod derfor i den Formening, at det ene var den tilfældige Væsnung i Cobbets Englands Historie, der havde fremkaldt hans Skruper med Hensyn til Reformationens Be-

rettigelse. Over sin egen Forundring kom han ved nærmere Eftertanke ligesaa let til Klarhed, idet han, ved at tænke tilbage paa sit Livs tidligere Periode, og paa den Maade, hvorpaa han hidtil, under Læsning af historiske og for dannede Lægmand tilgængelige theologiske Skrifter, havde selskats sig med Spørgsmaalet om de Christelige Confessioners Forhold til hverandre, kom til Erkjendelse af, hvor ufrugtbar for Livet al Læsning og Rundskab i Grunden er, naar ikke Landens høieste Interesser i en eller anden Henseende sættes i Bevægelse derved. Han erkjendte nemlig nu, at han længe havde vidst Meget mere, end han var sig bevidst at vide, men at al denne Viden havde ligget begravet som en død Skat i hans Sjæl, fordi den Trang til Sandhedens Erkjendelse, som uvilkaarlig havde drevet ham til, med en vis Forkjærlighed at stjæle Skrifter, der behandlede hiint Spørgsmaal, en særlig Opmærksomhed, havde manglet den tilbørlige Alvor, ved altfor eenfibdig at indskrænke sig til Erkjenden og Viden.

Frederik maatte altsaa sige sig selv, at han tidligere ikke havde været personlig interesseret i Løsningen af den Knude, som Reformationen har knyttet, og hvorved Forstaaelsen af den guddommelige Hensigt med at aabenbare Menneskene sit Væsen og sin Villie er bleven saa vanskelig og gaadefuldt for ethvert tænkende Menneske. Thi en Viden om Menneskelivets høieste Anliggender, som ikke sætter Villien i Bevægelse, som med andre Ord ikke gjør den Læsende eller Tænkende til Part i Sagen, og gjør det til en personlig Velfærdssag for ham, at komme paa det Nye med sit eget Forhold til samme, den maa nødvendig blive uden al Betydning, med mindre en eller anden Tilskikkelse i rette Tid, og inden denne ufrugtbare Viden ved Glemselens Magt bliver eenstybig med Ikké-Viden, griber ind i en saadan Tilværelse og vækker den slumrende Energi til et daadskraftigt Liv. En saadan Tilskikkelse var Dolores' Optagelse i hans Faders Hus bleven for ham. Hans af Naturen religiøse Gemt havde vel altid følt sig hændraget til Bestæftigelse med Alt hvad der berører den religiøse Sands; men den nysomtalte gaadefulde Begivenhed, der havde grebet saa

forstyrrende ind i Christenhedens religiøse Udvikling, ved at forvandle det, som efter sit Væsen og Siemod er givet Verden for at samle hele Menneskeslægten til een stor, ved de inderligste Samfundsbaand forenet Familie: det som altsaa efter sin Natur maa være eensartet og fælleds overalt paa Jorden — ved at forvandle det til en Mangfoldighed af indbyrdes uforligelige Tvedragts-Elementer, — denne Begivenhed havde dog først ved hans Bekjendtskab med den unge spanske Kvinde afgjørende lagt Beslag paa hans nærmere Estertanke. Han havde hidtil, som hans protestantiske Troesbrødre i Almindelighed, deelt den Mening, hvormed Dechanten havde søgt at redde sin Theori om de factiske Tilstandes Ret: at der maa være en Mulighed for at forlige begge de to store Hovedmodsatninger i Religionen med hinanden, om end deres Tilhængere hver paa sin Side troe, at Sandheden væsentlig er paa deres Side, idet Protestantismen, uagtet dens Ret til at mene, at den i høieste og absolut Forstand er det sande Udtryk for den guddommelige Tanke og Hensigt med Aabenbaringen, dog, naar Alt kom til Alt, maatte indrømme, at Katholicismen idetmindste er i Besiddelse af de nødvendige Grundbetingelser for Frelsen, samt at Forskjælligheden i de nationale Naturdispositioner i denne Henseende give et betydningsfuldt Bink om Forsnyets forborgne Veie! Han havde altsaa deelt denne Mening med alle andre „dannede Protestanter“, og navnlig ikke tvivlet om, at hans Fædrelands Kirke ikke blot i sig selv maatte være berettiget, som en Virkning af hiin store aandelige Kraftyttring, som den nyere Tids fremstredne Reflexionsevne er enig om, at det guddommelige Forsyn kjendelig har beseglet og vedkjendt sig som sit eget Værk; men han havde tillige ikke tvivlet om, at, naar de Former, hvori det religiøse Liv aabenbarer sig, maae antages at staae i en indre hemmelighedsfuld Rapport til den nationale Eiendommelighed, at da den engelske Kirke atter utvilsomt maatte have Fortrinet for enhver af de andre Landskirker, som den protestantiske Idee har frembragt.

Denne Opfattelse af den religiøse Forskjællighed havde imidlertid fra hiint Bekjendtskabs tidligste Tid faaet et ufor-

vindeligt Støb ved det uvilkaarlige Indtryk af den indre faste Holdning, den trygge Sikkerhed, hvormed Dolores i sin Religion og de Andagtsøvelser, den anbefaler, til enhver Tid fandt en Tilfredsstillelse for den Trang til indre Trøst, Velvære og Glæde, for den Vængsel efter indre Hvile i Tro og Haab, som boer dybt i enhver menneskelig Sjæl, men som desværre den største Deel af Menneskene ikke forstaae, det vil sige: ikke erkjende for at være, hvad den virkelig er. Han kunde isærbeleshed ikke nægte den sikkre Tact sin Beundring, hvormed denne unge Pige, der neppe havde overstredet den barnlige Alder, og hos hvem man derfor ikke kunde ansee denne Tact for at være en Frugt af Reflexion, vidste ved enhver Veilighed, ligesom ganske instinctmæssigt, at fjerne Alt fra sig, som kunde forstyrre hendes indre Vigevægt og Ro. Naar han i denne Henseende sammenlignede sine Søstre med hende, da kunde han ikke forbylge, at der viste sig en høist paafaldende, ja ikke sjælben forbausende Forskjæl i deres Holdning. Han elskede dem begge høit, og de vare begge baade i Medfø af deres naturlige Disposition og ifølge deres Opdragelse religiøstfjndede Piger; men han havde desuagtet her Veilighed til, i alle Retninger at iagttage Dybden og Bredden af det Svælg, der i Livet ikke mindre end i Være og Cultus adskiller de to Betjendelser fra hinanden. Trods alle hans Søstres naturlig gode Eider, trods alle de Fortrin, hvormed en omhyggelig Opdragelse og heldige ydre Forhold begunstigebe dem, maatte han dog tilstaae, at der var noget høist Væsenligt, hvori disse, overeensstemmende med det høiere Selstabslivs Fordringer opdragne, unge Piger stode uendelig langt tilbage for det fordringsløse Barn, der var opdraget af spanske Klosterføstre. Han kunde ikke længere forblive blind for den med sand Christelig Fromhed uforenelige Vetsærdighed i Forholdet til det, som man dog giver Anseelse af at skulle være det Helligste af Alt — for den i Grunden hyklede religiøse Erbarhed, hvormed det fornemme Selstabs og den daunede Verden i det Hele behandlebe det Religiøse, medens den Skikkelse, som hele det verdslige Liv har faaet, vidner altfor bestemt om, hvor lidet Indflydelse Religionen har paa det indre for Verden skjulte Liv. Kort sagt: han fik

fra Dag til Dag et klarere Begreb om Modsætningen mellem en fornem ung Modedames stedsfe veylende lunefulde Stemninger og den dertil svarende ligesaa hyppigt omstiftende Trang til at bedøve det utilfredsstillede Hjertes Trang i verdslige Adspredelser, samt den dermed følgende Tomhed og undeblivelige Yede ved denne Forfængelighedens Tjeneste, hvorfra det verdslige Sind ikke føler Kraft til at løsrive sig, og — paa den anden Side den indre Velsignelse og Tilfredshed, der er forbunden med et ved religiøse Pligter ordnet stille Liv, som opfordrer Anden til, i indre Energi og Selbvirkfomhed at søge Fyldestgjørelse for den Trang og Vængsel, som Verdensmennesket ved en sælsom Misforstaaelse indbilber sig at kunne finde i hiin Bedøvelse i Selskabslivets Larm!

Hvad nu ham selv angik, da havde den Omstændighed, at det var en ung Kvinde, som foranledigede ham til at anstille disse Sagttagelser over den religiøse Forstjæls Indvirkning paa Livet, en særegen afgjørende Betydning. Thi netop fordi det reflecterede Liv i Regelen ikke er Kvindens, og allermindst den unge Kvindes Sag, netop derfor gjorde hiin instinctmæssige Tact og Sikkerhed et langt mægtigere Indtryk paa ham, end Tilfældet vilde have været, dersom det var en katolsk Mand, der havde været Gjenstand for denne hans Opmærksomhed. Han vilde nemlig i dette Tilfælde lettere have ladet sig vildlede i sin Dom ved at sammenblande Virkningen af selve Religionen med tilfældige Indflydelse, jaasom af Dannelsens eiendommelige Retning, eller af den med den ydre Livsstilling givne Udvikling af Charakteren og Personligheden. Her saae han derimod i den unge, barnlig uskyldige Kvinde en ganske ublandet og reen Afspæilning af selve Religionens Væsen, uden nogen Blanding med noget Fremmedt eller Ureent, der kunde vildlede hans Dom om dens Virkninger og Værd. Men, uagtet denne Omstændighed forlængst havde aabnet hans Sind for det Falske i den ovenfor omtalte gængse Betragtning af Religionsforstjællen som noget Uvæsenligt, af de naturlig givne Forhold betinget, saa maatte han alligevel, under de Selvbetrægtninger, hans Forhandling med Dechant St. i disse eensonnede Timer foranledigede

ham til, gjøre sig selv den bestemmende Tilstaaelse, at, ligesom al hans tidligere Bestæftigelse med religiøse Spørgsmaal, og navnlig al hans Interesse for Løsningen af den Knude, Reformationen har strammet indtil Fortvivlelse for enhver virkelig religiøs Protestant, at ligesom hiin Bestæftigelse eenfibig havde været en Hunger og Tørst efter Erkjenden og Viden, saaledes havde den Sands for Sagttagelser paa det umiddelbare katholske Troeslivs Enemærker, som Dolores havde vaakt hos ham, hidtil mere været Gjenstand for en Slags æsthetisk Interesse end for en alvorlig Bekymring for hans personlige Forhold til Sagen.

Tænke vi os for et Dieblif den hos en ung Mand ved en endnu yngre Kvinde vakte Opmærksomhed for saadanne Sagttagelser bedømt af et sædvanligt Verdensmenneske, der maaler Alt med sin egen Aalen, fordi han fra sit Standpunkt ikke kan Andet, og derfor underlægger ethvert usædvanligt Phænomen paa det indre Gebet, om ikke just altid ligefrem lave, saa dog mere eller mindre verdslige og egoistiske Motiver: da vilde ethvert saadant letfærdigt dømmende Menneske uden Betænkning udlede den her omtalte Interesse af den mægtige Lidenstkaab, der i Verdslighedens Dine nødvendig maa spille den afgjørende Rolle under alle Livets afgjørende Kriser, og useilbart gjøre Udslaget ved ethvert betydningsfuldt Valg, hvori et Menneske stedes. Læseren vil imidlertid — hvad vi allerede paa dette Sted finde os foranledigede til foreløbig at bemærke — imod Slutningen af denne Fortælling erfare, at denne Forklaring, saa psykologisk siin og skarpsindig den end forekommer den overfladiske Mængde, ingenlunde slog til her. Thi, ihvorvel Frederik, som Læseren alt veed, elskede Dolores, og hans trofaste Kjærlighed og Hengivenhed for hendes Person havde den Virkning, som en reen Kjærlighed altid har, idet den gav hele hans indre Tilværelse et nyt Op-sving, og alle hans Bestæftigelser den Tilfætning af Fyrighed og Begeistring, der forhøier alle naturlige Kræfter, eller potentserer Sjælens indre Energi paa en tidligere ukjendt Maade, — ihvorvel denne Følelse altsaa ogsaa her gjorde sin Magt gjældende: saa veed dog ethvert religiøst Menneske, at alle de

vækkende og ansporende Virkninger, som den formaaer at meddele Sjælen, udelukkende tilhøre Naturlivet, og at de som saadanne aldrig kunne blive Udgangspunkt for Nogetsomhelst af det, som betinger det høiere overnaturlige Livs Tilblivelse og fortsatte Udvikling. Frederiks personlige Følelser for Dolores havde vistnok i mange Henseender været ham en Anledning til Eftertanke over forskjellige af det indre Livs betydningsfuldeste Phænomener, men hans Interesse for det her paagjældende Spørgsmaal, have vi jo seet, var af et ældre Datum.

Han var nemlig, som ovenfor anthydet, under sine academiske Studier allerede tidlig, ved hvad han havde læst og hørt om Puselyismen og den Interesse denne theologiske Retning havde vakt for Alt, hvad der tilhørte Englands katholske Fortid, kommen til at tænke over det store confessionelle Mellemværende, som Enhver, der føler nogen levende og virkelig Bekymring for at komme paa det Nene med sit Forhold til Christendommen, maa erkjende for at være det Anliggende, der fremfor nogetsomhelst Andet af hvad der angaaer Religionen har Krav paa Opmærksomhed og Eftertanke. Men, saameget dette Spørgsmaal end, som vi allerede have bemærket, havde vakt hans Sands for Læsen og Viden derom, saa laae den Mulighed, at han nogensinde skulde komme i det Tilfælde at forlade den herskende Kirke, for at blive Medlem af den katholske, ham dog saa fjern, at han dengang betragtede det som den afgjorteste Sag af Verden, at han maatte vedblive at være hvad han var. Naar han i denne Henseende meente at finde en Undskyldning i den Omstændighed, at han ikke var Theolog, og ikke hørte til den Corporation, der bærer Ansvar for, om en mulig falsk og uberettiget religiøs Tilstand opretholdes, og hele den øvrige store Mængde af et Folk derved vilbledes og bedrages for Sandheden i deres Forhold til Ewigheden: saa var der endnu en anden hermed beslægtet Omstændighed, der var Skyld i, at den unge Lords Studier i denne Retning og i hine Aar ikke bave anden Frugt end en Mængde indvortes usammenhængende Rundstaber. Thi eftersom Theologien altsaa ikke var hans egenlige Fag, lagde han hverken nogen bestemt Plan for sin Væsnings-

eller sysselsatte sig vedholdende dermed. Den tjente ham til Underholdning i de Timer, som hans øvrige Studier levede ham; og, da han saaledes ikke forbandt nogen alvorlig personlig Livsinteresse med disse Studier, drev han dem følgerig ikke med den Stadighed og Anstrængelse, der altid veed at finde beleilig Tid, og veed at forebygge saadanne Afbrydelser, hvortil de ydre Forhold altid frembyde en Overflødighed af Anledninger. Hertil kom, at Frederik endnu i al den Tid, han daglig havde levet sammen med Dolores, trods Alt hvad der i en anden Retning havde vaakt hans Opmærksomhed for den religiøse Forskjælligheds Betydning, lige indtil Opholdet i Schweitz, eller til omtrent den Tid, da han erklærede hende sin Kjærlighed, altsaa kort før den Tid, da han søgte Belævelse hos Dechanten, ansaae det for ligesaa afgjort en Sag som tidligere, at han maatte vedblive at være Auglicaner ligesom det ulige større Antal af hans Landsmænd og Standsfæller, og i alt Fald meente, at, om han ogsaa nogensinde skulde komme til en anden Overbeviisning, saa medførte en saadan reen indvortes Forandring i hans Betragtning af dette Forhold dog ikke Nødvendigheden af et udvortes Brud med det Kirkesamfund, han ved Fødselen tilhørte. Han fandt tværtimod noget eget Tiltrækkende og Interessant ved, i Modsætning til mange af hans Standsfællers bigotte Eneverhjetethed, saaledes at kunne i Hjertet sympathisere med sin forhaabede Bruds religiøse Anskuelser og Følelser, og med ridderlig Opmærksomhed søge at fjerne Alt fra deres huuslige Samliv, der kunde indvirke forstyrrende paa de gjensidige Hensyn, som her burde være gjældende.

Uden at han imidlertid selv var bleven det vaer, eller var istand til at gjøre sig Rede for hvad der i Mellemtiden var foregaaet i hans Indre, havde det — under Hjemreisen til England og hans derpaa følgende Ophold i London — taget en anden Vending med hans Forhold til dette Spørgsmaal. Medens al tidligere Bestæftigelse dermed mere havde været en Frugt af naturlige Tilskyndelser og Indskyndelser, havde derimod nu det Hele faaet en ganske anden Charakter. Denne Forandring var ham selv som sagt dunkel og hemmelighedsfuld; thi Menne-

stet fornemmer vel Naadens himmelske Kræfter i disses Virkninger (Joh. 3, 8), men han forstaaer ikke, hvorledes det gaaer til, og veed under det nye overnaturlige Livs Fødselsveer ikke, hvorfra den Kraft kommer, som griber ham. Kan det nemlig end ikke nægtes, at den Kjendsgjerning, at et Menneske ved Sandhedens Erkjendelse virkelig vinder en ny aandelig Tilværelse, og i den finder baade Mod og Kraft til at bryde med alle verdslige Hensyn, — at den vidner om, at allerede den forudgaaende tilshneladende reent naturlige Trang og Søgen nærmest af hvad der tilfredsstillter Erkjendelsen, af hvad der mætter Sjælens Hunger og Tørst efter Kundskab og Viden, er en Virkning af den forberedende Naade: saa indfinder dog i alle Tilfælde Bevidstheden om at være stedet i en Krisis, der kræver et afgjørende Valg, sig først med de Fordringer, Menneskets Samvittighed under den samme Naades bestemtere og klarere Indgivelsel gjør til Villien. I denne indre Forvaulings første uklare Timer og Dage hjemføges Sjælen afvexlende af ængstende Tvivl, af Glæde og Haab, den gribes af ahnelsesfulde Forventninger om det som vil komme, føler sig paa eengang i en høiere Magts Bold, som raader for Alt, hvad der skal blive af ham, og fornemmer dog paa den anden Side ikke mindre stærkt og levende de bestemteste Opfordringer til selv at handle, ja at det er dens egen Beslutning og Valg, der menneskelig talt her maa gjøre Udslaget! Frederik følte med andre Ord, at hele dette Anliggende nu var blevet noget ganske Andet for ham, end hvad han hidtil havde anset det for; at det nu gjaldt om at ville og vælge og for den kommende Tid om at være og ikke være, saasandt som Lyset — Sandheden og dens Erkjendelse — er eet med Livet, det Liv, udenfor hvilket alt Andet i Verden er et Bytte for Død og Undergang!

Saaledes var hans hele indre Væsen nu stedt i en feberagtig Uro, som han albrig før havde kjendt; det gif ham, som det er gaaet saa Mange før ham, der vare stillede lige overfor et saadant afgjørende Valg: Alt hvad der gaaer i en modsat Retning af det, der fremstiller sig for Sjælen, som det der bør villes

og vælges, det ligejom sammensværger sig for at lamme Billiekræften og bryde den af fra det Maal, den kæmper for at naae. Det var under denne indre Kamp, at Frederik søgte Trøst hos Hr. St. Han kom til ham med det hemmelige Ønske og i det Haab, at en i Livet erfaren og theologisk dannet Mand, om hvem han forudsatte, at han forlængst maatte have overstaet den Kamp, hvori han befandt sig, derfor maatte være istand til at komme ham til Hjælp med Velærelse og Raad. Vi have seet, i hvor høi Grad han herved i en vis Henseende følte sig stuffet, men hvorledes til Gjengjæld den guddommelige Raade i hans som i ethvert Sandheden oprigtig søgende Mennekses Indre virkede det Under, der saa utallige Gange har gjentaget sig under de prøvende Tilfældigheder, hvori de Udvalgtes Trostab prøves. Det viste sig nemlig her, hvorledes der kun behøvedes en ydre Anledning, for at den tidlige ufrugtbare og usammenhængende Viden, under det Sandhedsfølelsens oprørende Indtryk af et falsk og kunstlet Forsøg paa at bedøve Samvittighedens advarende og dømmende Vidnesbyrd, ligesom ved et Trykleslag undergik den mærkværdige Forvandling, at den i nogle Diebliffes Forløb stod i fuld Rustning og mægtig til at afvæbne alle de Indvendinger, hvormed Sindets indre Uredelighed væbner sig mod Sandhedens og den guddommelige Rets Forbringere. Det var denne Mandens mærkværdige Kraftyttring og den deraf fremgaaende Klarhed over Spørgsmaalet i dette hele Omfang, der, som vi ovenfor bemærkede, havde forbauset ham selv ikke mindre end den lærde Dr. St.!

(Fortsættes.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. I et Brev fra Rom til „Mainz. Journal“ heber det om Høitidelighederne i Anledning af d. 12. April: „Denne Dag er, som De veed, ikke blot Aarsdagen for den h. Faders

vidunderlige Frelse fra en truende Livsfare*), men det var paa denne selvsamme Dag, at han i Aaret 1850 fra Landflygtigheden vendte tilbage til Rom. Aar efter Aar har man derfor seet det romerske Folk feire denne Dag med saa umiskjendelige Iytringer af den oprigtigste Taknemmelighed og Glæde, at Ingen kan forundre sig over, at dette Vidnesbyrd om den sande Folkestemning maa være alle dem en Torn i Diet, der nu alt længe i deres Proclamationer have forkyndt hele Verden, „at Romerne ikke ville vide noget af Paven's verdslige Herredømme, og at de med Kængsel see det Dieblik imøde, der vil befrie dem fra Pavedømmets besværlige Vænter“. Den 12. April har atter iaar beviist, hvor langt det er fra, at Romerne have ladet sig begeistre for disse revolutionære Agitationer, og at de tvertimod i ufrømtet Kjærlighed og Erfrygt ere deres ypperstepræstelige Konge hengivne. De saakaldte „Stalianisjimi“ havde opbudt alle Anstrængelser for at forhindre og forstyrre disse Glædesyttringer. Men Ingen gad engang læse Insurrectionscomiteens Placater om, at denne Dag af „Fædrelandets Venner“ var bestemt til en storartet Demonstration, og at „man ventede, at Romerne ved denne Leilighed vilde lægge deres patriotiske Sindslag for Dagen“. Uagtet disse Opfordringer paa vanlig Viis vare krydrede med Trudsler mod alle dem som svigtede det fælleds Fædrelands Sag, idet man nemlig „vel vilde mærke sig Fædrelandets Fjender,“ — Alt blev ikke desto mindre omsonst; det lykkedes ikke at fordærve denne skjøne Fest. Man kan med Sandhed sige, at denne Dag endnu aldrig er feiret med saa skjøne og opløstende Glædesyttringer som denne Gang. Ja, det syntes som om Himlen selv varslede Lykke over alle Vel-sindedes Forhaabninger; thi det mildeste og skønneste Veir begunstigede Festlighederne. Det Hele gjorde et Indtryk af, at Romerne med deres uforbeholdne Glæde vilde forbinde en talende Demonstration mod Revolutionscomiteens og de saa Stalianisjimis forkastelige Agitationer. Overalt hvor den h. Fader viste sig faldt Alle paa Knæ og modtog med Andagt hans Velsignelse. Gaderne vare opfyldte indtil Trængsel af den store Menneskemængde, der alle vilde see Gjenstanden for deres beundrende Erfrygt. Den Enthusiasme, hvormed Soldaterne hilsede ham, lader sig ikke beskrive. Naar man tenker paa de haanende Udtryk, hvori vore Fjender omtale de pavelige Tropper, da kunde man ret have ønsket dem Leilighed til her at overbevise sig om det Modsatte. Alle Corpserne gjorde det fordeelagtigste Indtryk ved deres ægte militæriske Udseende og Holdning. Som et ikke lidet betydende Vidnesbyrd om Stemningen

*) S. Nr. 9 af d. Bl. S. 143.

skulde jeg endnu tilføje, at de frivillige Sammenstud til den storartede glimrende Belysning af de offentlige Pladser og Bygninger iaar skulde have beløbet sig til over 100,000 Scudi (henimod 200,000 Rd.).“

— Den stille Uge og Paaftedagene. Den h. Fader har tiltrods for sin høie Alder — han indtraadte d. 13. f. M. i sit 76. Aar — ikke kunnet bekvemme sig til at udeblive fra nogen eneste af den h. Uges og Paaftedagenes lange og anstrængende kirkelige Cæremonier. Efter Jodvæstningen paa Stjærtorsdag betjente han selv de 13 fattige præstelige Pilgrimme under Maaltidet. Paaftedag feirede han den h. Messie ved det pavelige Alter i St. Peter. Man anslog dennegang Antallet af de Fremmede i Rom til 60,000. Under Belysningen, som han paa første Paaftedag fra Peterskirkens Balcon udtaler over Rom og den hele Verden, var den store Petersplads bedækket af 100,000 Mennecker og 3000 Vogne. Denne Plads har en Længde af 1000 Fod, og man kunde ved dens nederste Ende tydelig høre ethvert af Pins IX. med kraftig fuldbtonende Stemme udtalte Ord. Flere fyrstelige Personer fra forskjellige Lande bivaanede alle den h. Uges Cæremonier. Til de to Generalaudientser havde hvergang c. 1000 Troende indfundet sig, og d. 24. April modtog den h. Fader 500 fremmede Katholiker, der overbragte ham en Hengivenheds-Adressé, hvori det bl. A. heder: „Komne hertil fra alle Verdens Lande ere vi, forenede ved den inderste Overeensstemmelse i vore Følelser Sønnen af Jordens forskjellige katholicke Nationer . . . Vore Slægtninge og Venner, hvem andre Pligter holde tilbage i vort Hjem, have ledsaget os med deres Bønner og Duffer; de have givet os det Hverv, som vi ved denne Adressé fuldbyrde.“ Paven svarede i det franske Sprog med følgende Ord: „Idet jeg har den Glæde at see Eder samlede om mig, er det, som hørte jeg Propheten Isaias' Røst, da han talte de Ord: „Leva in circuitu oculos tuos: quare omnes isti congregati sunt?“ (Opløst dine Dine og see Dig omkring! Hvorfor ere alle disse forsamlede?). Dengang da den h. Petrus kom til den romerske Verdens Middelpunkt, havde han ingen anden Støtte, end sin guddommelige Mesters Ord: „Tu es Petrus, et super hauc petram ædificabo ecclesiam meam“ (Du er Petrus, og paa denne Klippe vil Jeg bygge Min Kirke). Og dog feirede han over Verdens Bildfarelser. Verden var bleven træet i sine Bildfarelser. Maatte den ogsaa nu snart blive træet af dem, i denne Tid, da der steer saa meget Ondt ifølge de Personers Billigelse eller Svagbed, som skulde og kunde forhindre det.“ Derefter meddelte Paven de Forsamlede sin Belysning.

Rusland. Man er i Petersborg af den Mening, at Rejseringen, ved Siden af sine energiske Schismatiseringsbestræbelser, tilsigter Oprettelsen af en romersk-katolsk Synode for Rusland. Denne Synode skulde da organiseres paa samme Maade og udstyres med samme Rettigheder, som den græsk-orthodoxe Synode, der er beklædt med Fuldmagt til at styre den russiske Statskirke. Oprettelsen af en saadan Synode vilde i alle Tilfælde betyde den definitive Udsrivelse fra Rom og den fuldkomne Indførelse af Schismaet.

England. Den Uafhængighed af alle Hensyn til de materielle Fordele, der følge med Statstjenesten, som er en særegen gunstig Eiendommelighed for den engelske høie Adel og dette Lands fornemme Slægter i det Hele, kommer i en meget betydningsfuld Henseende Kirken tilgode, idet mange unge Mænd af Englands katolske Adelsklasse tilbyde den deres Tjeneste. Det er derimod bekjendt nok, at Adelen i andre Lande gjør sig mere eller mindre afhængig af Rejseringerne, fordi denne Stand der søger baade at vinde Anseelse og forøge sine Indkomster ved Overtagelsen af Statsembeder. Det er dernæst ikke mindre bekjendt, at siden Secularisationstidens Begyndelse har den katolske Adelsklasse paa Fastlandet ikke følt sig synderlig oplagt til at tjene Kirken, hvorimod den katolske Kirke i England fornemmelig rekruterer sin Præstestand af de høiere Samfundsklasser. Det er ligeledes en Mærkelighed ved det katolsk-engelske Familieliv og Opdragelse, at unge Mænd af fornem Familie ikke blot ere gjennemtrængte af Pietet for Kirken, men ialmindelighed have grundig Kundskab til dens Lære. Man seer saaledes ikke sjældent Lægmænd i de offentlige Blade imødegaae Angreb paa Kirken, og navnlig tilbagevise de ogsaa i England fra protestantisk Side traditionelt vedligeholdte Fordreielser og Bagvaskelser. Virkningen heraf er, at Katholicismen mere og mere taber sin tidligere Upopularitet i England.

— Mærkelige Conversioner. Det har vakt stor Opsigt over hele England, at to af de mest udmærkede unge Studerende i Canterbury, som om kort Tid skulde ordineres til Geistlige, i afvigte Foraar ganske uventet ere udtraadte af denne Kirke og blevne katolske. Denne Begivenhed meddeles i følgende Ord i det af det paagjældende Collegiums Ledere udgivne Blad „Occasional Paper“: „En nhlig stedsunden Begivenhed foranlediger os til at nedskrive de piintligste Sætninger, vort Blad nogensinde har indeholdt. Løverdagen d. 2. Mars, da Ingen af Collegiets Lærere havde den ringeste Ahnelse om noget Saa-
dant, meddeelte to af vore Studenter os, at de fandt det ufor-
ligeligt med deres Samvittighed at forblive i den engelske Kirke.

De øieblikkelige Omstændigheder tillode os kun nogle foreløbige faa Bemærkninger; men de Paagjældende reiste uformodet bort Søndag Morgen strax efter Frokosten, hvorom de underrettede os ved et Brev, som de havde efterladt. Det er os fuldkommen ubekjendt, hvilkte udenfra komne Indflydelsler der have grebet og forvirret dem. Vi afholde os i vor Bedrøvelse fra alle Gissninger og henholde os blot til Ordene: „En Fjende har gjort dette.“

En lignende Begivenhed berettes fra et protestantisk Seminarium i Annandale i New-York, og omtrent samtidig hermed meddeelte engelske Blade Efterretning om den unge Marquis af Butes Overgang til den katholske Confession. Han har Paastedag i Oxford offentlig aflagt sin Bekjendelse. Den unge Marquis er 20 Aar gammel, og vil, naar han tiltræder Besiddelsen af sine Godsse, være en af de rigeste Mænd i England, ja i hele Europa.

— Den katholske Adel. Alle Classer af Adelen lige fra Baronetten og op til Rigets første Hertuger ere repræsenterede i Katholikernes Rækker. Saaledes hører f. Ex. Hertugen af Norfolk, „Premier=Duke og Earl of England“ med hele sin Familie til det nuværende Englands ivrigste Katholiker. Det er i det Hele taget hos de fornemme Classer og meest ansete Mænd at man i dette Land finder Pieteten for Alt hvad der berører Kirkens Anliggender meest fremtrædende. Denne Deel af Samsundet teller mange Medlemmer, som ikke blot have arvet et berømmeligt Navn efter deres Ahner — Martyrerne for den gamle Tro — men ogsaa i Gjærningen lægge for Dagen, at de have arvet deres Dyder. De ere Katholiker indtil de sidste Conseqentser af hvad dette Navn betegner; thi det er ikke blot Dogmet der er dem helligt, men Alt hvad der følger deraf og hvad der kommer fra Kirken, Rosenkrandsbønnerne, Reliquiedyrkelsen og de kirkelige Novener ikke undtagne. Det er et opbyggeligt Syn, under en simpel Rosenkrands eller et Vitani under Sacramentets Udstilling, ofte at see over hundrede prægtige Equipager holde udenfor Londons eller Liverpools Kirker. Man faaer ved enhver Gudstjeneste et levende Indtryk af den stærke Tilvæxt Kirken har vundet blandt de høiere Classer, der baade ved den hyppige Modtagelse af de h. Sacramenter og ved at stille sig i Spidsen for alle gavnlige Fællessforetagender give den øvrige Deel af Folket det bedste Exempel. Saabaane Sager drøftes og forberedes først i deres Salons og forelægges derefter Offenheden i et Meeting (en offentlig Forsamling). Her holder man Tale, nedsætter en Comitee, vedtager Resolutioner, afstemmer og aabner tilsidst Pungen, for at give Sagen det tilbørlige Eftertryk. Ofte forbinder man en

musikalsk Underholdning med saadanne Sammenkomster. Naar hele det selskabelige Liv hos de fornemme Katholiker i England har en fra hvad man ellers er vant til at see meget forskjellig Skikkelse i Retning af hvad der taler til dets Fordeel, saa ligger den væsentlige Grund til denne Undtagelse fra den som almindelig Regel gjældende Hoffærdighed og Verdslighed — i Ungdommens Opdragelse; thi ved Familielivet, som man ingensteds finder udpræget i en saa skjøn Skikkelse som i England, blive alle de fra flette Grundfætninger hidrørende Sædvaner fjernede, medens en skrankeløs Omsværmen i Selskabslivet vanskeligt undgaaer den sædelige Besmittelse, der forgifter Religiositetens ædle Spirer i Ungdommens ubefæstede Hjertes (Schl. Abl.).

Jerusalem. Kuppelbygningen paa den h. Gravs Kirke. Med Restaurationen af den h. Gravs Kirke gaaer det desværre kun maadeligt. Det seer næsten ud, som om Frankrig kun for Anstands Skyld tager Deel i dette Foretagende. Det provisoriske Bestyrelsestags, der skal opføres over den store Rotunde, er allerede paabegyndt, udelukkende under Tilsyn af russiske Architekter, medens den franske Architect endnu opholder sig i Paris, for der at lade Materialerne til selve Kuppelbygningen tilदानe. Saa snart Bestyrelsestaget er færdigt, skulle begge Architekterne i Fællesskab føre Tilsyn med Arbeidet. Totalbeløbet af Omkostningerne ved det hele Foretagende skulle være anslaaede til 800,000 Fr. For indværende Aar har Rusland overtaget Bestridelsen af Udgifterne, medens Frankrig besørger Udlægget for næste Aar. Det er denne Bestemmelse, som forekommer os meget uheldig. Thi for det Tilfælde, at det orientalske Spørgsmaal brød løs og Foretagendet dermed gik istaa, da vilde Rusland upaatvivelig føle sig fristet til at gjøre nye Forbringinger og støtte disse paa den Omstændighed, at det havde udredt Omkostningerne ved det udførte Arbeide. Det har saaledes Udseende af, at Frankrig nu har i Sinde at opgive det Protectorat over Katholicismen i Orienten, hvilket det tidligere med ubøielig Haardnakthed ganske udelukkende vindicerede sig!

Løverdagen den 29. Juni 1867

er det 1800 Aar siden, at den h. Apostel Petrus leed Martyrdsden i Rom. Denne Dag vil i Rom selv blive fejret paa den høitideligste Maade, idet henved 500 Biskopper fra alle fem Verdensdele til denne Høitid ville indfinde sig til den evige Stad for at forhøie Festens Glæds. Ved denne Leilighed vil den h. Fader canonisere flere Martyrer, blandt hvilke der ogsaa nævnes en danskfødt Franciscaner munk, ved Navn Willehad, som i det 16. Aarh. leed

Martyrdøden i Holland. — I Forening med hele den øvrige katolske Christenhed ønske ogsaa vi her i Kjøbenhavn at slutte os til denne skønne Høitid i Rom, og til den Ende vil der Lørdagen d. 29. Juni blive afholdt høitidelig Gudstjeneste i den herværende katolske Kirke, nemlig: Form. Kl. 10 høitidelig Levitmesse med Prædiken; Aften Kl. 8 Festandagt.

Omendkjøndt intet Kirkebud forpligter til Høitideligholdelse af denne Fest, haabe vi dog, at alle Katholiker med Glæde ville benytte denne Leilighed til at bevidne deres levende Samfund med hele den øvrige katolske Verden.

Præsterne ved St. Ansgarii Kirke
i Kjøbenhavn.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 23. Juni. 2. Søndag efter Pinte. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Aften Kl. 8 høitidelig Octavandagt med Prædiken. Ogsaa paa de følgende fire Aftener holdes Kl. 8 en høitidelig Andagt til det allerh. Sakramente, og sidste Aften, d. 27. Juni, sluttes den festlige Octav af Christi Legemsfest med en høitidelig Procession. 24. M. Johannes den Døbers Fødsel. 25. Li. Wilhelm, Bisk. 26. D. Johannes og Paulus, Mart. 27. Lo. Octav af Christi Legemsfest. 28. F. Festen for Jesu guddommelige Hjerte (feires forstk. Søndag). 29. L. De hh. Apostelfyrster Petrus og Paulus.

Tredagen d. 28. Juni er bejalet Vigilie-Fastedag.

Søndagen d. 30. Juni. 3. Søndag efter Pinte. De hh. Apostelfyrster Petri og Pauli festlige Mindebag; og: Fest for Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse. Aften Kl. 8 Festandagt til Jesu guddommelige Hjerte med Prædiken. 1. Juli. M. Octav af Sct. Johannes. 2. Li. Mariæ Besøgelse (feires forstk. Søndag). 3. D. Irenæus, Bisk. og Mart. 4. Lo. Antonius af Padua, Bisk. 5. F. Basilus, Kirkel. 6. L. Octav af Sct. Peter og Paul.

Tredag d. 5. Juli. Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ høitidelig Messe. Aften Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Andagt.

Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagaften: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Eterm. Kl. 3—9. — I Kapellet (Tolbødvæien 14) stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirkeidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosierer C. B. Lohrer, Bøttersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fyl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Dvartaler, enkelte Nummere à 8 ø

Kjøbenhavn.

3 Triers Bogtrykker:

Tillæg til Nr. 13 af „Katholsk Kirketidende“.

Katholsk Syge- og Liggkasse.

Søndagen den 16de Juni 1867, Eftermiddag Kl. 4, blev, ifølge forudgaaet Indbydelse af den nedsatte Komitee, afholdt Generalforsamling i Skolelokalet. Komiteens Ordfører, Hr. Erlewein, aabnede Generalforsamlingen og bød de Tilstedeværende „Velkommen“.

Hr. Skomagermester Larsen blev eenstemmig valgt til Dirigent.

Ordet blev derpaa givet Komiteens Formand, Hr. Günther, som i et kort Foredrag udviklede Syge- og Liggkassens Formaal og Nytte.

De af Komiteen udarbejdede Love blev oplæste af Hr. Th. Erlewein, og hver enkelt Paragraf underkasted en udsørlig Prøvelse og Discussion.

Et Endringsforslag af Hr. Pastor Grüder, om at fastsætte den høieste Alder for Indtrædelsen i Sygekassen til 50 Aar, istedetfor 45, som Komiteen havde foreslaaet, blev eenstemmig vedtaget.

Fra Hr. Grosserer Pohrer var et Forslag tilstillet Komiteen til Overveielse om, hvorvidt det maatte ansees for gavnligt, om Contingentet blev mindre for de yngre Medlemmer, og der saaledes skete en Inddeling i Aldersklasser. Dette Forslag blev imidlertid, paa Grund af Udførelsens Vidtløftighed, ikke taget til Følge af Generalforsamlingen.

De øvrige Paragrafer blev, med Undtagelse af §§ 10 og 11, der undergik nogle mindre væsentlige Redaktionsforandringer, eenstemmig vedtaget.

Derefter skredes til Valg af en Bestyrelse. Valgte blev:

Til Formand:

Hr. Paraplyfabrikant Joh. Hoffmann.

Til Næstformand:

Hr. Murer Günther.

Til Kasserer:

Hr. Cigarfabrikant H. Rasmussen.

Til Sekretair:

Hr. Naalemager J. C. Jørgensen.

Til Revisor:

Hr. Civilingenieur Th. Johnsen.

Hr. Vinkhyer Th. S. Erlewein.

Bestyrelsen for den nu oprettede „katholske Syge- og Liigkasse“ tillader sig herved at indbyde til Deeltagelse i bemeldte Forening, der træder i Kraft den 1ste Juli dette Aar.

Af de vedtagne Love for Kassen anføres her nogle af de vigtigste:

Enhvert Medlem af den herværende katholske Menighed kan blive Medlem af Foreningen, naar den Paagældende ei er over 50 Aar gammel og ved Lægeattest godtgjør at være ved godt Helbred.

Contingentet er ugentligt 8 Skill. for hvert Medlem, hvorfor Bedkommende nyder en Sygeunderstøttelse af 2 Rd. 2 Mk. om Ugen i de første 13 Uger, og det Halve i de næstfølgende 13 Uger, samt 20 Rd. i Begravelshjælp.

Herskaber kunne paa deres Tyndes, og Mestere paa Lærlingeres Vegne indtræde i Foreningen.

Hvo, som indtræder i Foreningen uden Fordring paa Understøttelse tillægges Prædicat af Uresmedlem. Contingentet er da frivilligt.

Foreningen lader for alle sine Medlemmer ved deres Død læse en hellig Sjælemesse, og ligeledes en hellig Messe de to paafølgende Aar paa Dødsdagen.

Indmeldelse af Medlemmer modtages af Foreningens Formand, Hr. Baraplyfabrikant J. Hoffmann, Pilestræde Nr. 6.

Bestyrelsen for „den katholske Syge- og Liigkasse“
i Kjøbenhavn.

Kjøbenhavn.

S. Leters Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 14.

Søndagen den 7de Juli.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Den danske Martyr d. h. Billehad, som leed Martyrbøden i Holland A. 1572. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien. Mainz. Irland. China.

Maria Dolores.

En Eneboers Betragtninger.

(Fortsættelse.)

Bed at tænke nøiere efter over den af den anglicanste Geistlige udviklede Betragtning af Reformationens Ret imod den gamle Kirke kom han atter og atter tilbage paa eet Punkt, som fængslede hans hele Opmærksomhed, paa hiin Tanke, hvori han fandt samlet ligesom i et Brændpunkt Alt, hvad der kunde siges med eet Vindpust at henveire det hele Bæv af spidsfinbig og selvmodsigende Sophistik, hvori Apostasiet fra den kirkelige Enhed har hildet den store Mængde af uselvstændige Mennesker, der staae ligeoverfor ethvert aandeligt Spørgsmaal uden egen Mening og Overbediisning, og navnlig i Alt hvad der angaaer Religionen — fordi de helst ville beskæftige sig saa lidt som muligt med den — tage tilfaste med hvad der ligger nærmest for Haanden. Det kommer dem blot an paa, at den Mening, de flaae sig til No med, godkjendes af en eller anden Autoritet, hvis Ord have Bægt i det almindelige Omdømme, at Meningen altsaa synes at være i Vælgten, eller at have Majoritet for sig i alle „Sagkyndiges“ og i hele den saakaldte oplyste Verdens Omdømme.

Han kom altsaa som det nærmest liggende først til at tænke

paa, hvad der er vitterligt for Enhver, der er om end nok saa tarveligt orienteret i disse Spørgsmaal, at Reformationen sædvanlig forsvares med Paaberaabelsen af Individets Ret og Frihed ligeoverfor Autoriteten og den factiske Tilstand, der er grundet i den historiske Ret, eller i et traditionelt forplantet Herredømme af Ideer og Grundsætninger, hvilke man jo nu kun tilljender en forbigaaende eller temporær Ghyldighed. Man forlanger derfor, at den i Fortidens Traditioner begrundede factiske Tilstand skal give Plads for en ny Tingenes Orden, naar den almindelige Mening kræver dette. Og hvor mange Lovtaler har man ikke ødslet paa den Binding, Reformationen i denne Henseende skal have bragt Menneskeheden; thi den har jo brudt Isen for den Verdensbetragtning, der er den moderne Tids Helligdom, hvorefter Oppositionen altid har Ret i sin Protest mod alt „Privilegie- og Autoritetsvæsen“. Det er altsaa intet Under, at denne Livsbetragtning gjør sig saa hensynsløst gjældende paa det politiske og sociale Livs Enemærker ligeoverfor alle verdslige Autoriteter og alle i reent menneskelige Vedtægter grundede Forrettigheder, naar den revolutionære Lands Fostersædne i det sextende Aarhundrede erkjendtes for berettigede til at gjøre saa kort Proces med den Autoritet og hele den Tingenes Orden, der var grundet i en guddommelig Sanction!

Men, medens man forsvarer Reformationens Ret til at blive til og blive en Magt — med den Enkeltes eller mange Enkeltes, i Alles Navn talendes, Ret til at gjøre deres Mening gjældende ligeoverfor den daværende factiske Tilstand, forsægter man dog ikke desto mindre de reformativiske Tilstandes Ret til fremdeles at opretholdes med den af Dehanten saa begejstret udviklede, i lykkelig fuldbyrdebe Kjendsgjæringer begrundede factiske eller bestaaende Ret. Man haandhæver altsaa Reformationens Ukrænkelighed og permanente Ret netop med de samme Grunde, hvormed enhver Katholik forsvarer hvad der unægtelig fra hans Standpunkt staaer urokkeligt fast — den gamle Kirkes Ret til at vedblive at være og gjælde for hvad det guddommelige Forsyn eensgang har gjort den til, og hvad det i hele dens daadrige Fortid har viist, at det vil, at

den igjennem alle Tider skal gjælde for. Thi der kan jo, ret forstaaet, aldrig være Tale om noget andet Beviis i Kraft af fuldbyrrede Kjendsgjerninger, end det, som Forsynet selv har ført for den katholske Kirkes Ret, saalidt som der kan være Tale om Beviser, hentede fra Fortidens Overleveringer, naar man ikke begynder forfra eller gjør Brud paa Sammenhængen. I denne enorme Selvmødsigelse saae han det klareste og uigjendriveligste Beviis for den indre Usandhed og Falskhed, der gjenneutrænger hele dette underfundige System, eller rettere sagt Ikke-System; thi alle Forsøg paa at bringe indre Sammenhæng i de Tilstande, Reformationen har skabt, ere hidtil totalt mislykkede. Dette gjælder saavel den Være, den opstillede, som de praktiske Grundsætninger, denne affødte; thi efterat den statskirkelige Tvang er henveivet af den nyere Tids Frihedslustninger, kan det ikke længere forblive skjult for noget tænkende Menneſte, at den Haardnakthed, hvormed man i Slutningen af det sextende Aarhundrede forskandsede sig bag en selvmødsigende og kun halv fuldbendt Værebbygning, har hævet sig forfærdeligt i Udviklingen af kirkelige Samfundstilstande, der nu maae kaldes et sandt Chaos af Splidagtighed og Raadvildhed.

Disse Tilstande var det jo nemlig netop, som allerede længe før den Tid, hvorom vi her tale, havde gjort Lord Frederik, som saa mange andre tænkende Protestanter, tvivlraadig med Hensyn til Protestantismens Ret og dens Grundsætningers Gyldighed overhovedet; men han havde tidligere, som vi alt vide, dog troet, at, om ogsaa Tiden havde sældet en ubønhørlig Forfastelsesdom over de forskjællige Former, hvori Protestantismen havde gjort sig gjældende paa Fastlandet og i de tre nordiske Riger, hvor det var lykkedes den despotiske Absolutisme grundigere end noget andet Sted i Verden at udrydde den gamle Kirke: saa kunde der dog være Rimelighed for, at den engelske Kirkeordning, paa Grund af dens fra den katholske Tid nedarvede faste, hierarchiske Organisation og udvortes imponerende Skikkelse, kunde i det mindste for saavidt saae en Betydning, der fattedes de andre protestantiske Statskirker, som der maaffee kunde være Haab om, at der engang kunde blive

Mulighed for en Union mellem den katolske Kirke og Protestantismen i dennes anglicanske Skikkelse, i hvilken han meente at see brugbare Materialier til i en nærmere eller fjernere Fremtid at udfylde det Svælg, som det var lykkes Reformationen i mere end tre Aarhundreder at holde aabent og vel befæstet. Men, efterat Dechantens Forsøg paa at begrunde Reformationens Ret ved at føre Alt tilbage til almindelige Principer havde sonderrevet det hele Slør af Fordomme, og henveiret alle de luftige Drømme, der hidtil havde omtaaet hans Indre; og efterat hans Opmærksomhed herved var henledet paa de reent logiske Grundlag for Gyldigheden af Alt hvad der gjør Krav paa at ansees for objectiv Sandhed og fordrer almindelig Anerkjendelse: saa førte en rolig og uhibdet Betragtning ham nu ind paa en Tankerække, over hvis Resultater han mere og mere forfæredes!

Udgangspunktet for disse Overveielser blev da den ovenfor fremhævede Kjendsgjerning, at det nemlig er Reformationen, som først i det Store har gennemført det Princip, hvorefter Oppositionen mod det Bestaaende — i samme Forhold, som den, ved larmende Optræden og ved at vinde talrige Tilhængere, veed at vinde den offentlige Mening — under Appel til almindelige Grundsætninger altid bevises at have Ret ligeoverfor enhver Autoritet, der værner om Opretholdelsen af den historisk begrundede Samfundsorden, medens Omvæltningens Talsmænd, saasnart deres Værk er lykkes, og saasnart deres Herredømme over Samtiden ved klog Benyttelse af alflens terroristiske Magtmidler er nogenlunde befæstet, siden føre sig den kuldkastede tidligere Tilstands Prærogativer til Indtægt, og beraabe sig ligeoverfor alle Protester paa den ved dem hidførte og siden factisk bestaaende Tilstands Ret til fremdeles at kjendes for gyldig. Han kom her atter til at tænke paa Alt hvad der ligger i de modbydelige Talemaader, der klytte sig til Udtrykket „Reformationens Traditioner“, og paa, hvor ofte han havde hørt Luthers specielle Tilhængere i deres Conflict med Calvinismen tale ærefrygtfuldt om de „lutheriske Traditioners

Erværdighed"! Ja, hvor hyperligt vidste ikke den moderne politiske Radicalisme at haandtere Phrasen om de „moderne Traditioner"? Vor reflecterende Eneboer fik nu Dinene op for den indre Sammenhæng i al denne Tanke=Humbug, hvis selvmodsigende Bugtninger han nu i de historiske Kjendsgjeringers ubedragelige Lys besluttede at underkaste en grundig Prøvelse efter den rene Tænkning's Love. Han gik her paa ny tilbage til Begrebet om Sandheden som uforligeligt med enhver Sætning, der ophæver og forsløgtiger den ved som man kalder det at mediere (forlige) den med Løgnen, fra Begrebet om Gud, Hans Væsen og Villie, fra Begrebet om en guddommelig Aabenbaring og Nødvendigheden af, at Mennesket maa være istand til at erkjende, at Gud virkelig har aabenbaret ham Noget, og til at fatte hvad Gud har aabenbaret, for at kunne troe derpaa og leve derefter. Saa sandt da Protestantismen, maatte han nu sige sig selv, ligesom den Tid, da Videnskaben begyndte at emancipere sig fra de vilkaarlige og selvmodsigende Læreforskrifter, som Reformationen havde efterladt, har befundet sig i det fuldkomneste Vilderede ligeoverfor det Spørgsmaal, hvad Gud har aabenbaret, og hvad Han vil, at alle Mennesker skulle troe: hvorledes kan den da have Ret til at gjælde ikke blot for en Fremstillingsform for den af Gud aabenbarede Sandhed, men til at agtes for den høieste og enegyldige Form for samme, der af Gud skulde være bestemt til at anerkjendes af hele Menneskeslægten; thi denne Prætention ligger jo aabenbar i selve Protestantismens Idee.

Reformationen eller den Tanke at ville reformere Kirken vilde jo nemlig i sig selv have været en sand Utning, naar ikke dens Ophavsmand havde begyndt dette sit Værk med den Forestilling og i det Haab, at denirkelige Omdannelse, han stræbte efter at virkeliggjøre, skulde faae almindelig Ghyldighed for hele Verden. Thi denne Prætention er uadffikkelig fra Christendommens Idee og sidste Diemed. Saa fremt altsaa Reformatorerne virkelig skulde have været, hvad de vilde ansees for, og hvad en stor Deel af Efterverdenen har anerkjendt

dem for at være — Guds umiddelbare Sendebud til Christenheden, der skulde belære dem om, at hele den tidligere Kirke havde faret vild, havde taget aldeles feil af hvad Christendommen er, misforstaaet dens Være og forvansket dens Gudsdyrkelse, da maatte det jo følge af sig selv, at den gamle Kirkeorden overalt i Verden burde affkaffes og give Plads for den ny. Og at dette var de saakaldte Reformatorens Overbeviisning og fulde Alvor, derom vidnede Historien tilstrækkelig tydeligt. Thi den godtgjør, at disse Mænd ikke skyede noget Middel, der kunde hidføre dette Resultat; men just paa dette Punkt og i denne Retning aabenbarede sig den revolutionære Aands ovenfor omtalte Underfundighed i sin allerforkasteligste Skikkelse. Thi for at blive en Magt i Samfundet, vorte den hensynsløst op i alle de menneskelige Videnskaber, der frembyde de meest fængelige Stoffer for en saadan Explosion, som den var, man her tilsigtede at iværksætte. Det dristige Angreb paa den overleverede Tilstand og Debudelsen af gjennemgribende Reformers fandt Gjenklang overalt i Christenheden paa en Tid, da nye Ideer gjærede i Samfundet, paa en Tid, da de kirkelige Foreningsbaand næsten et Aarhundrede igjennem overalt havde været mærkelig slappede, medens den store Mængde af fremragende videnskabelige Talenter baade i og udenfor Kirkens Tjeneste med Begeistring kastede sig over Studiet af den classiske Oldtid, og henreves i den Grad af Beundring for den hedenske Tids Glans og Storhed, at deres Interesse for Christendommen og for en sand og heldbringende Reform af de kirkelige Forhold, som Tiden uncægtelig krævede, syntes at være saa godt som uddøet. Da nu ikke desto mindre en sig selv uklar Følelse af Trang til noget Nytt, til Reformers baade i de kirkelige Tilstande og i Samfundsforholdene i det Hele, gjærede overalt i denne mærkværdige Periode, kan man ikke forundre sig over, at Luthers første Optræden i aandelig Forstand electriferede Samtiden, og at Historien beretter os, at et ikke ringe Antal af Mænd, der stode i høi Anseelse for deres baade almindelig videnskabelige og theologiske Dannelses, i Begyndelsen hilfede ham som den Pro-

phet, der bebudede Opfyldelsen af de Forhaabninger, der dunkelt foresvævede alle dem, der ahned en ny Tids Frembrud*).

Medens saaledes den kirkelige Bevægelse i denne Retning fandt Sympathi hos den dannede Verden, var det intet Under, at den store Mæsse af Folkene, hvis religiøse og moralske Dannelse mange Steder tildeels af de nysomtalte Grunde var meget forsømt — ved at see de Værde og Kløge give Exemplet paa Kunsten for den overleverebe kirkelige Tilstand, og med letfærdig Nysgierighed hylde Tidens store Agitator, om hvem Ingen dengang endnu kunde ahne, hvor han egentlig vilde hen — med Begjærlighed lyttede til det ny Evangelium, saasnart dettes Prophet, utaalmodig efter at see hurtige og afgjørende Resultater af sin Optræden, ikke længere lod det blive ved at paatale kirkelige Misbrug, men rettede sine Angreb mod Alt hvad der hidtil havde gjældt for Autoritet baade i Kirken og Staten. Denne haandgribelige Frihedsforlyndelse, der bevoer paa en grov Forverling af Aandens Verden med Rjødets, falder altid i den raa og fjødeligsindebe Mængdes Smag; men det var ikke desto mindre mærkeligt, at det ikke var de vilde Folkeoprør i forskjællige Egne i Tybskland, der afgjorde Spørgsmaalet om den ny Væres Seir paa de Steder, hvor den i dette Land virkelig vandt Seir. Folkebevægelsen brugtes nemlig blot som Middel til at skrække Magthaverne og vinde dem for Omstyrningen af den bestaaende Kirkeorden. De betænkte sig vel en Tidlang, inden de vovede en saadan Forgribelse paa den religiøse Samfundsbygning, som Kirken saa nøjsommelig igjennem en lang Række af Aarhundreder havde opført; men, alt som de Usthyvende fik Dineue op for den formeentlige umaadelige Fordeel, som Udsigten til en storartet Kirkeplyndring frembød, og alt som de Enkelte fik en bestemtere Fornemmelse af, at deres Exempel vilde finde Efterfølgere: da tog Reformationsbevægelsen en ny Vending, ibet de „evangelisksindebe“

*) Det bør imidlertid vel mærkes, at de dygtigste af disse Mænd, og navnlig de iblandt dem, hvem Religionen var en Hjertelag, efterhaanden, alt som det blev dem klart, hvor Reformationen egentlig styrede hen, atter forsonede sig med den gamle Kirke.

Fyrster nu greb til Nødværge mod Folkebevægelsen, tilskyndede af de kirkelige Agitatorer, der havde ophidset Folkene til Oprør, og, opmuntrede navnlig ved Luthers i Skriftsteder begrundede Beviisførelse for det Gud Velbehagelige i denne Grusomhed, dæmpede denne vilde Bevægelse i Strømme af det vidtledte og forførte Folks Blod.

Resultatet af vor Gneboers historiske Forskninger angaaende dette Punkt blev da det, at Reformationen hverken i de tydske Lande, hvor den fandt Indgang, eller i England, eller i de skandinaviske Riger var bleven indført i Kraft af folkelige Beslutninger, og altsaa endnu mindre ifølge alle enkelte Individvers Overbeviisning og med deres frivillige Samtykke, hvilket sidste dog skulde synes at være den eneste berettigede Grund for en saadan hele Landet omfattende Revolution i det aandelige og sociale Livs høieste Sphære. Man saa tvertimod, ved at lade de nøgne, af Partiaanden uforvanskede, historiske Kjendsgjerninger føre Ordet baade for og imod, at Reformationens Indførelse overalt var i politisk Henseende en Speculation fra Fyrsternes Side, der i Tydskland var rettet ikke blot mod Kirkemagten, men nærmest mod Kaisermagten. Overalt benyttede Potentaterne servile frasaldne Geistlige som Mellemænd mellem sig og deres Undersaatter til at gennemføre dette kirkepolitiske Statscoup. I England og de nordiske Riger saa man dog især denne Omvæltning iværksat paa en Maade og ved Midler, hvis despotiske Hensynsløshed ikke havde sin Lige noget andet Sted. Thi i Tydskland havde oprørske Folkebevægelser fra først af drevet Værket ved at løslade alle tøilesløse Videnskaber; og Mængden af fanatiske Theologer og Skolemænd tilligemed de af disse paavirkede folkelige Agitatorer havde her fremkaldt de velbekjendte sørameriske Udskielser, som overalt animerede den sletteste Deel af Befolkningen til at fremme og vedligeholde den aandelige og borgerlige Tvedragt og Forstyrrelse, der havde langvarige Estervirkninger. Her nemlig, i Nærheden af den kirkelige Revolutions Arnested, reiste den af „Prædicanternes“ Declamationer ophidsede Deel af Befolkningen, sig overalt mod dem som ikke vilde

følge Strømmen, men blive ved deres gamle Tro; og disse sidste bleve da af deres evangelissindede Medborgere piinte og plagede saa længe, til de enten bleve trætte af at gjøre Modstand længer, eller paa forskjellig Maade bleve Martyrer for deres Standhaftighed. I Tydskland var der saaledes dog altid en Mulighed for at blive i den gamle Kirke; thi der indskrænkede Intolerancen sig til at fortrædige Kirkens trofaste Tilhængere saalænge ved alstensk Drillerier og corporlige Mishandlinger, indtil de, hvor de vare i Minoritet, maatte, efterat være borgerlig ruinerede, gribe til Udvandring! I England og de nordiske Riger gif det derimod heelt anderledes til. Hverken det ene eller det andet Sted saae man noget Tegn paa, at Folket attraaede en Forandring i de religiøse og kirkelige Forhold. Omvæltningen var i disse Lande væsenlig og oprindelig Fyrstemagtens Bærk; kun i Henseende til Metoden eller Formen var der en Forskiel af stor Betydning for de kommende Slægters Forhold til den gamle Kirke.

Medens nemlig i de skandinaviske Riger Reformationen saa at sige blev indforskreven af en despotisk Tyrann (Christian II.), der ynstede at bringe Høre iblandt de lavere Classer af Befolkningen, for, støttet af disse, paa eengang at knække Geistlighedens og Adelsens Magt, og medens hele Folket siden ved Kongemagtens despotiske Magtsprog, efterat de oprørte Bevægelser vare blevne ligesaa grusomt undertrykte som i Tydskland, blev udcommanderet af den gamle Kirke*), var Reforma-

*) Dette skee under Christian III. I de nordiske Riger saalidt som i England havde det egentlige Folk nogen Forestilling om, at Landene bleve løsrevne fra den katholske Kirke=Enhed. Man indbildte Folket, at det vedblev at være katholsk og beholdt sin gamle Religion, idet man belærte dem paa den noksom bekjendte Maade om de forskellige Misbrug, samt om Pave- og Bispemagtens Fordærvelighed og Uforligelighed med „det rene Guds Ord“. I omtrent en Menneftaalder vedblev man at vedligeholde Skinnet af at feite det h. Messioffer. Først da det var for sildt at protestere imod hvad der var skeet, fik Folkene at vide, at man havde narret dem ud af Kirkens og bedraget dem for deres og deres Forfædres katholske Tro.

tionens Indførelse i England udelukkende en Volds handling af den despotiske Belystning Henrik VIII, som, for ugenert at kunne føle sig i de skjændigste Kasters Dynd, og for at tilfredsstille sin Attraa efter tyrannisk Enevælde og det rige Kirkegods, løsrød et af Europas største Lande fra den kirkelige Eenhed. Det Eneste der trøstede vor eenlige Betragter over alle de Afstykeligheder, der fremmede og ledsagede denne Omvæltning, som her blev iværksat ved apostatiske Viskopper, der for timelig Bindings Skyld forraade Kirkens Selvstændighed og Frihed til de verdslige Magthavere, for bag efter at faae deres forstyldte Løn i slavisk Underkastelse under biskes despotiske Luner, — den eneste Trøst var her den, at England kan opvise Martyrer i Tusindvis for den gamle Tro, og at denne derfor ikke blev aldeles udryddet, men under de iværste Forsølgelser og den haardeste borgerlige Undertrykkelse har vedligeholdt sig indtil det mærkelige Vendepunkt i den nyeste Tid, da den katolske Kirke atter skulde komme til Kræfter, sønderbryde det Aag, hvortil Fortidens intolerante Fanatisme havde lænkbundet den, og blive en Magt i Samfundet, der bebuder den ved Despotismens Magtsprog opførte statskirkelige Ræmpebygning med en Sammenstyrning, der vil blive ligesaa forsmædelig, som Materialet, hvoraf den i sin Tid opførtes, var forkasteligt og Motiverne for dens Tilblivelse i enhver Henseende fordømmelige.

(Fortsættes.)

Den danske Martyr d. h. Willehad, som leed Martyr- døden i Holland A. 1572*).

Willehad**) var født her i Danmark af fromme katolske Forældre mod Slutningen af det femtende Aarhundrede.

*) De nedenfor følgende biographiske Notitser ere os meddeelte i et Brev fra Rom efter Manuskriptet til en authentisk Beretning om de factiske Forhold, der ligge til Grund for den med Sæcularfesten d. 29. Juni d. A. forbundne Canonisation af Martyrerne i Gorkum.

**) Det var hans Ordensnavn. Hans Familienavn er os ubekjendt.

Allerede som Ungling indtraadte han i Minoriternes Orden*). Under den grusomme Forfølgelsestid (1528—1532), da Ordensbrødrene paa en barbarisk Maade bleve uddrevne af deres Klosters i Danmark**), flygtede Willehad til Holland. Franciscanerne i Gorkum modtog de deres landsflygtige danske Brøder med stor Beredvillighed, og han førte her igjennem en lang Række af Aar et Liv, der efter hines Vidnesbyrd „mere lignede en Engels end et Menneskes“, affondret fra al Berøring med den ydre Verden, idet han fandt sin hele Glæde i at udøse sin rene og uskyldige Sjæls fromme Følelser for Gud sin Skaber og for den altid ømt elskende, stedse jomfruelige og ubesmittet undfangne Gudsmoder. Han eiede i sin fuldkomne Armød ikke andet i denne Verden end det Breviar, hvorefter han daglig bad sine præstelige Bønner. Denne bødferdige Guds Tjener sov stedse paa det bare Gulv, fastede flere Gange om Ugen og spægede sit uskyldige Legeme ved de strengeste Bødsøvelser. Han var ydmyg af Hjertet og efterlevede sin Ordensregel i den fuldkomneste Rydighed, idet han bestandig i andægtig Bøn paa en vidunderlig Maade var forenet med Gud. Efterat han var kastet i Fængsel af Geuserne (Calvinisterne), saae man ham derfor jevnlig ligge paa Knæ i en affides Krog af sit underjordiske Fængsel, og her lange Timer igjennem underholde sig med Bøn til Gud, saa at det næsten saae ud, som om Fængslet for ham ikke var et Straffested, men et Sted, hvor de sødeste Glæder havde deres Hjem.

Allderdommen pleier ellers at være ærværdig endog i de meest barbariske Folks Dine, men Geuserne syntes i Willehads høie Alder (90 Aar) at finde et yderligere Paaskud til at overvælde ham med Forbandelser, Slag og alstensk andre Mis-handlinger! De rev hans Klæder af ham, fastede ham med djævelsk Kaseri til Borden, traadte ham med Fødder og mis-

*) Minoriterne eller Franciscanerne kaldtes Graabrødre her i Danmark formedelsi deres afsegraa Ordensdragt.

***) Jfr. den katolske Kirke i Danmark. Kjøbenhavn 1859. Side 292 og følg. En gammel Krønike om Graabrødrenes Udjagelse af deres Klosters i Danmark.

handlede med Næveslag og Spart hans Ansigt, Bryst og enhver Deel af hans Regeme. Alligevel udstødte den hellige Døding midt under disse grusomme Mishandlinger intet Klagesuf. Han tabte ikke Blodet, og fandt sin eneste Trøst i ibelig at gjentage de ham saa søde Ord: Deo gratias! Ved disse heltemodige Dydsøvelser gjorde han sig værdig til den Martyrkrone, hvilken han tilligemed sine atten Lidelsessfæller tilkæmpede sig under næsten utænelige Smærter*).

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den hellige Fader og den unge Mortara.*) Iblandt de talrige Gratulanter der d. 12. April d. A. samlede sig om den hellige Fader, befandt sig ogsaa Eleverne i det Seminar, i hvilket den unge Mortara bliver uddannet for den geistlige Stand. Hans Hellighed skjænkede ham den naadigste Opmærksomhed, og tilsalte ham med følgende Ord:

„Min dyrebare Søn! Du indtager en høi Plads i min Kjærlighed; thi jeg har maattet betale en dyr Priis for at vinde din Sjæl for Jesus Christus. Ja, denne Løsum har i Sandhed været mig dyr! Thi det var for din Skyld, at i sin Tid hele den mægtige Storm reiste sig imod mig og den h. apostoliske Stol. Regjeringer og Folk, Potentater og Journalister — thi ogsaa disse jidste høre jo til denne Tids herkende Magter — erklærede mig Krig. Konger stillede sig i Spidsen for denne Kirkestorm og lode deres Ministre angribe mig med diplomatistiske Noter. For alt dette tog man dig, min Søn, og min faderlige Omhu for dig til Paastud! Dog, jeg vil her ikke tale om Kongerne, men blot minde om alle de Dagvæksler og Kræntelser, hvormed Enkeltmænd og Private have tilladt sig at overvælde mig, ene fordi Gud Herren har oplyst dig, min

*) Disse 19 Martyrer bleve, fordi de ikke vilde bespotté og fornægte Kirkens Lære om det allerh. Akerets Sacrament, af deres fanatistiske Bødler indbyede i Sætte, fyldte med levende Rotter, og kastede i Vandet.

**) Læserne erindre ubentvivl, hvorledes den revolutionære Presse i Aaret 1858 udbyttede den bekjendte Begivenhed med dette Jødebarns Daab og paafølgende katolske Dydragelse til at vække den Rærm i den offentlige Mening, der ansaaes for en hensigtsmæssig Indledning til Begivenhederne i 1859 og 1860.

Søn, med Troens Naade, og revet dig ud af de Dødens mørke Skygger, i hvilke dine Landsmænd endnu befinde sig. Man lagde en ganske særdeles Vægt paa den Anklage, af hvilken man betjente sig som Baaftud for alle disse Fjendtligheder, — den Anklage, at der skulde være begaaet en stor Uret imod dine Forældre, i det du blev dem berøvet for virkelig at blive deelagtig i det ny Liv i Kristus, hvem du dog allerede ved Daaben tilhørte, og for at vinde Erkjendelsen af den Sandhed, som du ved Guds Naade havde annammet! Mig derimod har Ingen Medlidenhed med! Ingen har Medlidenhed med alle Troendes Fader, naar Schismaet frarøver ham Tusinder og atter Tusinder af hans Børn i Polen, og tragter efter at forføre dem til fordærlige Vildfarelser! Baade Folkene og Regjeringerne tie i det Øjeblik, hvor jeg opløfter min Røst og kalder Verden til Vidne paa de forfærdelige Trængsler, der overgaae denne Deel af Christi Hjord, hvor Lyden er brudt ind ved høilys Dag for at ødelægge og forstyrre! Ingen rører sig for at komme Hjordens betrængte Overhørde og Fader til Hjælp!”

— For nærværende Tid studerer i et romersk Seminar en ung Englænder, Mr. Lane Fox, som renoncere paa en aarlig Indtægt af 600,000 Gylden for at kunne vende tilbage til den katolske Kirke.

Italien. Et Tidens Tegn. Som et Beviis blandt de mangfoldige andre paa den revolutionære Landsdemoraliserende Virkning paa den opvoxende Ungdoms Tænkemaade meddele vi følgende i denne Henseende unægtelig meget betegnende Træk:

Cardinal-Ærkebiskoppen af Neapel, Mgr. Riario Sforza havde iaar overensstemmende med tidligere Sædvane indbudt Universitetets Studerende til, i Forening med Deeltagere af de øvrige Samfundsklasser, at bivaarne de aandelige Øvelser (Exercitier), som han agtede at afholde mod Slutningen af Fastetiden. Heraf toge 40 Studerende Anledning til under 4. April at offentliggjøre en af dem alle underskrevet Erklæring, der lød saaledes:

„Undertegnede Studenter tillade sig herved, efterat have læst Cardinal Riario Sforzas Indbydelse til den studerende Ungdom til at besøge hans Exercitier, at lade Hs. Eminents vide, at efter deres og deres Collegers Mening er det forbi med Torquemadas, Guzmans, Pius 5tes og Bourbonnernes Tider, samt at disse aldrig mere ville vende tilbage. Vi bede Hs. E. eengang for alle at være overbevist om, at det 19de Aarhundredes Studerende ere begejstrede for Fremskridtets og den fuldstændige Friheds Ideer, at de anerkjende Fornuften alene for at være Verdens høieste Beherskerinde, og at de derfor hverken troe paa Katholikernes Gnd, eller paa den Masse

af Absurditeter og Modsigelser, hvori den useilbare Kirke i Rom oplærer denne Verdens Dumrianer."

Saaledes gaaer det bestandig fremad i Kongeriget Italien! Dog er det langtfra, at en saa fræk Fornægtelse af Troen er almindelig eller udbredt. Det varede ikke længe, før en af 80 Studenter underkrev, i energiske Udtryk affattet Møderklæring forfikkrede Erkebiskoppen om, at de og Mange med dem „følte sig lykkelige ved Troen paa Katholikernes Gud“.

Mainz. Som et Bidrag til Oplysning om hvad det er for Personer, der bagvaskte Jesuiterne, kan følgende Beretning tjene. — I Mainz afholdtes for ikke længe siden retsligt Forhør over en vis Warburg, der var anklaget for Usædelighedsforbrydelser, som vare af den Bestaffenhed, at Bladene erklærede, at de af Hensyn til den offentlige Anstændighed ikke kunde nævne, hvori de bestode. Den Anklagede er den samme Person, som for nogle Aar siden i et Standskrift tillod sig saa ærefrænkende Fornærmelser mod de barmhjertige Søstre i Mainz, og navnlig mod deres Forstanderinde, Søster Adolfe, at Ketten dømte ham til halvandet Aars Fængelsstraf. Den Domsældtes liberale Venner bejamrede ham høit som en „Martyr“ — naturligtvis for den bedste Sag i Verden; og de ansøgte om hans Venaadning, uden at dette Skridt dog havde nogen Virkning. Denne Warburg er endvidere den samme Mand, som i Forening med sin Ven, Johannes Ronge, d. 10. November f. A. i den badensiske Kredsstad Mosbach producerede sig for de derværende „friindede“ Katholiker som jesuitfortærende Reformator, og afgav sin Stemme for „Ordensens Udryddelse“. Til den Slags sædelige Charakterer høre Jesuiternes Fjender.

Angaaende den ved denne Leilighed omtalte Johannes Ronge er det maaskee nu glemt, eller Mange ubekendt, at han for noget over tyde Aar siden var en af Tidens Guder, og rundt om i den protestantiske Verden hilstes som en ny Udgave af Worten Luther, samt at mange for alstens Begeistring letsængelige Sangvinkere sikkert ventede, at han vilde blive Mand for at gjøre det af med Alt hvad Luther havde levnet navnlig med Pavedømmet selv, saavel som den umaadelige Masse af Overtro, som efter Manges Mening endnu skulde være blevet tilbage i den katholke Kirke, og utvivlsomt være bestemt til, naar engang den rette Mand kom, aldeles at udryddes! Som en saadan Mand hilsebes som sagt i sin Tid S. Ronge af saare mange baade til Yderlighed lutherst-fromme Mennecker, som havde sat sig i Hovedet, at al Verden engang absolut skulde blive lutheransk, og af den Region Venner af den rene Oplysning, som ere fuldt og fast overbeviste om, at, dersom Luther

havde levet i vor Tid, eller, dersom han havde været istand til at overvinde alle sin Tids nedarbejdede Fordomme, da vilde han have bortreformeret hele Christendommen. Vi skulle ingenlunde bestrive denne sidste Mening, men omtale blot disse forhastede Forventninger for at meddele dem, der muligt ikke skulde vide det, at den fejrede Joh. Konge, efter paafaldende hurtig at have udspilt sin Rolle som en formodet Afslægger af den sachsiske Reformator, nu allerede i en Række af Aar kun har vaakt Opsigt som en Slags religiøs-politisk Clown, der i Klubber og endog i temmelig simple Værtshuse giver Gjæstroller for det fletteste Publicum i Sydtyskland og Rhineguene. Hans Taler skulle have megen Vighed med en anden halvforglemt Storheds, nemlig den endnu berømtre Garibaldi's, hvis skryderiske Bombast i den sidste Tid uvilkaarlig faaer selv hans tidligere ivrigte Beundrere til at briste i Latter.

Irland. • Det protestantiske Hierarchi er, som bekendt, een af Hovedaaragerne til dette ulykkelige Lands sørgelige Forfatning. Dets fattige Befolkning, som i sin Tid, ved Landets Erobring af Engländerne, paa den voldsomste og uretsfærdigste Maade blev berøvet sin retmæssige Eiendom, og nu Aarhundreder igjennem har været et Offer for den grusomste Undertrykkelse, maa nemlig underholde 12 protestantiske, paa engelsk Viis rigt doterede, Biskopper, selv i de Dele af Landet, hvor den protestantiske Befolkning kun udgjør en ringe Brøfdeel. Nu har fornylig een af disse protestantiske Biskopper (Biskoppen af Down) udgivet et Skrift, i hvilket han med Bilag gøtgjør, at i 5 irske Dioceser forholder Antallet af Protestanter sig til Katholikerne som 2 til 100. Der gives saaledes i hele Dioceset Cashel kun 303 Protestanter, der ere fordeelte paa 25 Sognekald med en sauleet Indkomst af 38000 Rd. (4218 P.). Biskoppen af Down forlanger derfor en Reform. Man skulde naturligviis her troe, at en saa høitstillet Talsmand for den kristelige Barmhertighed idetmindste maatte have saa megen Følelse for Retfærdighedens simpleste Fordringer, at han vilde foreslaae Ophævelsen af disse Dioceser, og at den nysnævnte Sum anvendtes til Bedste for de fattige Katholiker! Dette er imidlertid langt fra at være Prælatens Mening. Denne uegennyttige og verdensforagende Overhyrde, der jo efter sin og sine Collegers Formening er en ægte Efterfølger af Christi Apostle, veed ingen hensigtsmæssigere Udvei for Afhjælpingen af denne kirkelige Mislighed, end at de ovennævnte fem folketomme Bispesømmer flaaes sammen med hans eget Dioces, der har en tættere Befolkning, og den derved indbundne Capital fordeles paa hans Sognegeistlighed! Om dette skandaløse Forslag siger et engelsk Blad: „Hvad de ærværdige Herrer Prælat-

Brødre tænke i deres Hjerter om deres høierverdige Broder, Biskoppen af Down, er ikke godt at vide. Men det er ikke vanskeligt at skjønne, hvad andre Mennesker ere besejdede til at tænke om en protestantisk Prælat, der ikke undseer sig ved at fremkomme med et saadant Forslag i en Pamflet, som erindrer Verden om, hvilken overdreven Luxus det protestantiske Episkopat er for Irlands fattige katholske Folk!"

China. Den 1. Januar d. A. blev den nye gothiske Kathedral i Peking høitidelig indviet af den apostoliske Vicar, Mgr. Mouly. Denne Kirke er bygget paa det Sted, hvor Jesuiterne tidligere havde et Kapel. Det fortjener at bemærkes, at Opholdet i Peking tidligere var de Christne albeles forbudt. Indvielsen bivaanedes af c. 2000 chinesiske Christne.

Marieforeningen

holder sit ordentlige Møde Søndagen den 7. Juli Kl. 4½ Efterm.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 7. Juli. 4. Søndag efter Pintsje.** Maria Besøgelse. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt med Katechese. 8. M. Elisabeth, Dronning. 9. Ti. Ibfommelse af den saligste Jomfrues Bidundere. 10. D. Syv Brødre og deres Troesfæller, Mart. 11. Lo. Veronica, Jomfru. 12. F. Johannes Gualbertus, Abbed. 13. L. Anacletus, Pave og Mart.
- Søndagen d. 14. Juli. 5. Søndag efter Pintsje.** Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Dypnaelse af en salig Død. 15. M. Apostlenes Udbredelse. 16. Ti. Den saligste Jomfru af Bjergget Karmel. 17. D. Alexius, Betsj. 18. Lo. Kamillus af Bellis, Betsj. 19. F. Vincents af Paul, Betsj. 20. L. Hieronymus, Emiliant, Ordensstifter.
- Søgnedagsgudstjeneste i St. Augustin Kirke:** stille Messe Kl. 7 og 8¼. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagsaften: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Tolbbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Forordningskommissionær, Hr. Grosserer **C. B. Lohrer**, Gøthersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fyl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartaler, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

3. Friers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 15.

Søndagen den 21de Juli.

1867.

Indhold: Pave Pius IX.'s Allocution. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Kjøbenhavn. Italien. Paderborn. Nordamerica.

Pave Pius IX.'s Allocution,

holdt i det offentlige Consistorium af 26. Juni 1867.

Erværdige Brødre!

Midt under de tunge Prøvelser, der ere beffikede over Os, er det Os en stor Glæde og en ikke ringe Trøst, paa ny at see Eder i saa stor Mængde forsamlede her. Saaledes er det blevet Os muligt i denne ophøiede Forsamling at kunne henvende Vore Ord til Eder.

Fra alle Dele af Verden har den blotte Udtalelse af Vort Ønske og Eders egen Fromheds Indskydelse ført Eder hid til denne Stad! Og I, hvis Tro i en særegen og fremragende Betydning har kaldet Eder til at tage Deel i Vor Hjrdeomsjorg, have dermed i Gjerning viist, hvormeget I længtes efter i denne trængselsfulde Tid at hde Os Eders Bistand under Vor Kamp til Forsvar for den katholske Tro, bringe Os Lindring under Vore mange Bekymringer, og fra Dag til Dag give Os fornøiede Beviser paa Eders urokkelige Trostaa, paa Eders gode Villie og paa den Lydighed, hvori I føle Eder forenede med denne den hl. Petri Stol.

Derfor er det Os en stor Glæde, saaledes at see Eder samlede, og ligeoverfor dette ny Vidnesbyrd om Eders Hengivenhed og Kjærlighed tænke Vi med Glæde tilbage paa alle dem, som

J ved tidligere Veligheder have givet Os paa det samme trofaste Sindelag, paa den Gendrægtighed og den Iver, der ikke lod Eder skye nogen Møje, eller tillod nogen Hindring at holde Eder tilbage. Ja, det er disse søde og velgjørende Grindringer, disse i Vort Hjerte dybt indprægede uforglemmelige Minder, det er dem, som nøde Os til, høit og offentlig her for Eder Alle og paa en høitidelig Maade at udtale de Følelser af Taknemmelighed og Kjærlighed, der paa denne Dag, om muligt, ere blevne mere levende og glødende end i nogen tidligere Tid.

Men, opfylder allerede dette flygtige Tilbageblik paa den henrundne Tid Os med en saadan Trøst, saa ville J, ærv. Brødre, derom ere Vi overbeviste, let begribe, af hvor stor en Glæde og af hvor levende en Kjærlighed Vort Hjerte er opfyldt idag, da Vi paa ny have den Lykke at kunne glæde Os ved Eders Nærværelse, og modtage Beviser paa den Hengivenhed og hjertelige Deeltagelse, der tilskyndede Eder til, fra de fjerneste Dele af den katholske Verden at begive Eder hertil.

J Sandhed, Intet kunde i høiere Grad være en Gjenstand for Vore kjæreste Ønsker end det som Vi idag see opfyldt, ved her at see Os samlet med Eder for at vederqvæges ved Frugterne af Vor inderlige Forening. Thi det er den, der giver denne Fest den meest ophøiede Betydning, idet Alt hvad der her møder Vort Blik fremstiller et talende Billede af den katholske Kirkes Eenhed, vidner om den uforanderlige Grundvold, hvorpaa denne Eenhed er bygget, og ikke mindre om den roesværdbige Omhu, hvormed den er beskyttet og bevaret. Ja Alt taler her høit om denne vidunderlige Eenhed, der medrette kan kaldes den Canal, igjennem hvilken den Helligaands mangehaande Gaver og Naadevirkninger ledes omkring til alle Lemmer paa Christi mystiske Vegeme, for i ethvert enkelt af dem at frembringe store Vidnesbyrd om de Troens og Kjærlighedens Virkninger, hvilke Verden ikke kan nægte sin Deundring.

Vi staae, ærv. Brødre, i dette Dieblik i Begreb med at tilkjende flere Troesvidner, af hvilke de Fleste have indlagt sig Ære ved at seire i Martyriets heltemodige Kamp, den Ære, som tilkommer Kirkens Hellige. En Deel af disse Vidner have

bestaaet denne Kamp for at forsvare den høieste Myndighed, som tilkommer denne apostoliske Stol, der er Sandhedens og Genhedens Middelpunkt; de Dvrige gif villig den fortjenstfulde Død imøde, for at føre de Træfaldne tilbage til den katholske Kirke. Men i disse to Yttringer af vor Tro aabenbarer sig det gudommelige Forsyns beundringsværdige Viisdom; thi i enhver Tid og paa ethvert Sted, hvor den katholske Tro og den apostoliske Stols Autoritet antastes af dens Fjenders snebige Kunstgreb, der see vi altid klart lysende Exempler paa heltemodigt Forsvar for den katholske Genhed; vi see overalt dens seivende Forkæmpere feire deres herlige Triumphher.

Vi ere tillige samlede til festlig Thukommelse af hiin usorglemmelige Dag, som bringer Os det gunstigste Barfel om en glædelig Fremtid — den Dag, da den h. Petrus og hans Medapostel Paulus for attehundredede Aar siden i denne Stad lede den hæderkronede Martyrdød, og med deres Blod indviede dette uovervindelige Værn for den katholske Genhed.

Hvad skulde der da, ærv. Brødre, kunne være ønskeligere for os; hvad skulde mere være istand til at fremkalde en Stemning, der stod i den skjønneste Samklang med de Minder, der knytte sig til disse Martyrdømmets Triumphher, end dette, at vi see de Væresbeviisninger, som tilkjendes dem, omstraaalede af de herligste og meest glimrende Vidnesbyrd om den katholske Kirkes Genhed? Hvad kunde vel være mere i sin Orden, end at denne Glæde over hiin Apostelfyrsternes Triumph, der angaaer den hele katholske Verden, forhøiedes ved Eders Nærværelse og Deeltagelse? Hvad kunde være mere overeensstemmende med denne Dags Betydning, end at den Glands, der omgiver denne storartede Høitid, skulde yderligere forherliges ved Synet af Eders Hengivenhed og Glæde? .

Men denne Hengivenhed, denne Eders inderlige Forbindelse med den apostoliske Stol er ikke blot et Udtryk for Eders særegne Stilling og Sindelag, ærv. Brødre; men det er fremfor Alt af stor Vigtighed, at vi vide at høste de meest heldbringende Frugter deraf, være sig for at hæmme de Ugudeliges Frækthed, eller for af disse Frugter at udbrage en Os, Eder selv og alle Troende

styrkende Kraft. Det gjøres nemlig høilig fornødent, at den sande Religions Modstandere komme til Erkjendelse af, hvori den katholske Kirkes væsentlige Eiendommelighed bestaaer, og at de gjøre sig Rede for, hvorfor de hade og forfølge den; det er høilig fornødent, at det bliver dem indlysende, hvor vanvittig og taabelig den Forhaanelse er, som de tilføie den, ved at sige, at det er forbi med dens Kraft og at den tilhører en forsvunden Tid; fornødent, at de indsee, hvor ilde det staaer til med den Tid, de sætte til deres egne Foretagender og Anstrængelser, og at det endelig bliver dem klart, at det aldrig vil være dem muligt at bryde en saadan Forening af høiere Kræfter, som den er, hvilken Jesus Christus og den guddommelige Almagt selv har grundlagt paa den apostoliske Bekjendelses Klippe. Ja, det er nu mere end nogensinde blevet nødvendigt, ærv. Brødre, at Verden kommer til klar Erkjendelse af, at der ingensteds gives noget inderligt og fast Foreningsbaand imellem Menneskesjæle, uden der, hvor disse erkjende den ene og samme guddommelige Aands Herredømme, og at Menneskene overalt, hvor de forlade Gud og foragte Kirkens Autoritet, ikke opnaae den Hkksalighed, som de søge paa Vastens Wei, men kun blive et Bytte for de grusomste Forstyrrelser, og gaae tilgrunde i fordærvelig Tvedragt.

Tager man da, ærv. Brødre, herefter Alt i Betragtning, hvorved de Troendes fælleds Vel under disse Omstændigheder sikkert befordres, hvad kunde der da have en mere velgjørende Virkning paa de katholske Folk, og bedre egne sig til at befæste og forsøge deres Lydighed mod Os og den apostoliske Stol, end det, at see et saa talende Beviis paa, hvor dyrebare den katholske Eenheds Retligheder og dens uantastelige Hellighed ere deres Hyrder, det at see disse Hyrder, uden Sky for Reisens Besværligheder, tilbagelægge store Veistrækninger, igjennem Lande og Have, for at ile til Rom og den apostoliske Stol, og for i Vor ringe Person at bringe Petri Eftersølger og Jesu Christi Statholder her paa Jorden deres ærefrygtfulde Hyldest?

Denne Exemples Magt vil langt bedre end alle Ord og Belærelser føre Folkene til Erkjendelse af, hvor levende ogsaa de burde være opfyldte af Ærbødighed, Hengivenhed og Lydighed

imod Os, til hvem vor Herre Jesus Christus i Petri Person selv har sagt: „Vogt mine Lam! Vogt mine Faar“!*), og til hvem derfor ved disse Ord den høieste Omfarg og Myndighed over hele Kirken er anbetret.

Endnu mere, ærv. Brødre: I selv ville under Opfyldelsen af Eders hellige Embedspfigter høste en herlig Frugt af denne Eders trofaste Hengivenhed for den apostoliske Stol. Thi i Sandhed, jo fastere Troens og Kjærlighedens Baand knytte Eder til Hjørnestenen for denne vidunderlige Bygning, desto mere ville I, overeensstemmende med alle Kirkens Grindringer fra den henrundne Tid, føle Eder beklædt med den Styrke og det Mod, som Eders ophøiede Værdighed udfræver ligeoverfor alle fjendtlige Angreb og de nærværende Forholds Ugunst.

Eller skulde det være noget Andet, end netop dette, som vor Herre Jesus Christus vilde udtrykke, dengang da Han overdrog Petrus det Hverv at være en Støtte for sine Brødres Fasthed og Bestandighed, idet Han sagde til ham: „Jeg har bedet for Dig, at din Tro ikke skulde aflade; og Du, naar Du engang er bleven omvendt, styrk da dine Brødre!***) I Sandhed, Herren bærer, som den h. Leo den Store fremhæver, „en særegen Omfarg for Petrus, og beder i Særdeleshed for Petri Tro, som om de Dvriges Stilling var sikket ved, at den Første iblandt dem var overvindelig. Petrus er altsaa Klippen, hvori alle de Andres Kraft har sin faste og urokkelige Grund, og den guddommelige Raades Bistand er saaledes ordnet, at den Petrus af Kristus forlenede Fasthed igjennem ham overføres paa de andre Apostle.“***)

Derfor have Vi stedse følt Os forvissede om, at denne Kraft, hvormed Petrus ved en særdeles Raade af Herren er bleven udrustet, ogsaa stedse maa vore hos Eder, saa ofte I nærme Eder Petri i hans Eftersølgere levende Person, saa ofte I betræde

---

*) Joh. 21, 17.

***) Luc. 22, 32.

****) S. Leo Serm. in Anniv. Ass. suæ.

denne Stad, der er bleven bedugget af de hellige Apostelfyrsters Svæd og feirrige Blod.

Vi have dernæst, ærv. Brødre, aldrig næret nogen Tvivl om, at der fra selve denne Grav, der indeslutter Gjenstanden for den katholske Verdens stedsebarende Trefrygt, den Grav, i hvilken den h. Petrus' Stov hviler, udstrømmer en vis skjult og mægtig Kraft, en vidunderlig Kraft, der indgyder Hyrderne for Herrens Hjord modige Foretagender og ophøiede Tølelser og Beslutninger, saa at de styrkes til med fornnyede Kræfter at berebe Fjendens grændseløse Frækhed et afgjørende Nederlag og sikker Undergang i denne ulige Kamp mellem disse fjendtlige Magters anmassende Angreb og den katholske Eenheds heltemodige Forsvar og endrægtige Sammenhold.

Saa, hvorfor skulde Vi tie herom, ærv. Brødre? Thi see, allerede i lang Tid have Vi befundet os paa Kamppladsen, til Forsvar for Religionen og for Mænskerdigheeden, og Vi kæmpe endnu bestandig med den troløse Fjendes Overmod. Denne Kamp har faaet et saadant Omfang, og den er bleven saa frygtelig, at det seer ud, som om den forenede Skare af Kirkens hellige Forsvarere ikke vilde være istand til at gjøre Fjenden kraftig Modstand. Hvad Os angaaer, da ere Vi under denne Vor Kamp for Kirkens Sag og for Vort øverste Hyrdeembedes Rettigheder og Friheder hidtil, takket være den almægtige Guds Hjælp, lykkelig blevne udfrieede fra enhver Livsfare; men Vi blive dog endnu stedsse kastede hid og did, som Skibet, der omtumles af Havets Vølger. Vel frygte Vi ikke for at lide Skibbrud, fordi vor Herres Jesu Christi altid nærværende Bistand ikke tillader nogen Frygt at vinde Magt over Os; men vi ere dybt nedbøiede af en indre Smerte ved at være Vidne til saamange fordærvelige falske Værdomme, ved at see Fuldbyrdselsen af saamange Forbrydelser imod Kirken og den apostoliske Stol. Vi have allerede ved en anden Leilighed fordømt og forkastet disse; men for at esterkomme Vort Embedes Pligt, fordømme og forkaste Vi dem idag paany offentlig. Dog, under de nærværende Omstændigheder og midt under den Glæde, som Eders Nær-værelse bereber Os, ville Vi ikke dvæle ved Erindringer om

saamange Sorger, saa megen Kummer og al den Smerte, som endnu bestandig martre og sønderrive Vort Hjerte, og tilføie det svære og vedvarende Saar. Disse ville Vi hellere lægge paa de Altene, paa hvilke Vi saa ofte have frembaaret Vore Bønner, og som Vi have vædet med Vore Taarer. Vi ville i Vore gjentagne indstændige Bønner paany udøse Vore Klager over alle disse Trængsler og Lidelser for Kirkes Herre, og nedlægge dem i vor himmelske Faders barmhjertige Skjød, idet Vi uden Forbehold anbetroe Os til Ham, der har baade Wiisdom og Magt til at fremme Sin Kirkes Ære og Velfærd, og som skaffer alle dem Ret, der lide Uret for Vor Sags Skyld, men hvis retfærdige Dom i sin Tid vil udgaae over alle dem, der ere optraadte som Vore Modstandere og opkastede sig til Vore Dommere!

Ederø prøvede Wiisdom, ærv. Brødre, vil imidlertid let begribe, af hvor stor Vigtighed det er, at Ederø eendragtige Sammenhold med Os og med denne apostoliske Stol stedse kraftigere aabenbarer sig, og fra Dag til Dag slaaer dybere Rødder i Folkenes Bevidsthed, saafremt Vi skulle blive istand til at gjøre Modstand mod de Ugudeliges Anslag og afvende de Ulykker, der true Kirken. Men hiin Kjærlighed, som er Frugten af denne katholske Enighed, der altid, hvor den forbinder sig med Sjælene, stræber efter at udbrede sig overalt og gavne Alle, denne Kjærlighed vil aldrig tilstede Eder nogen Hvile, førend I med Anstrængelse af Ederø hele Kraft have ført alle de Præster, hvis Forstandere I ere, og alle de Troende, for hvis Vel I bære Omfarg, tilbage til dette samme Enighedens Fælledskab, dette samme uforstyrrelige Samfund i Tro, i Haab og i Kjærlighed.

I Sandhed, der kan ikke gives noget skjønnere Skuespil for Engles og Menneskers Dine end det, at vi gjøre vor jordiske Pilgrimsvandring, denne Reise, der fra dette Livs Ublændighed fører os hjem til vort rette Fædreland, til et tro Afbillede af hiin Vandring, hvilken Israels tolv Stammer tilbagelagde paa deres fælleds Bei til Forjættelsens lykkelige Land. De gif Alle samlede, men hver Stamme ledet af sine Forstandere, ad-

stilt ved Navnet, fjernet fra de andre ved den Plads, som var den anvist i Toget. Enhver Familie adløb sin Fader, enhver Skare sin Fører, men den hele Mængde den fælleds Hærfører. Og alligevel udgjorde alle disse forskjellige Stammer kun eet Folk, som dyrkede den samme Gud, og fremførte sine Bønner for de samme Altene; eet Folk, der var forpligtet til Hydighed mod de samme Love, den samme Ypperstepræst Aaron, det samme Guds Sendebud, Moses; eet eneste Folk, der var undergivet de samme Vilkaar saavel i Henseende til Krigenes Anstrængelser som Seirens Frugter; eet eneste Folk endelig, der levede under de samme Telte, og, nærere med en hemmelighedsfuld Spise, med eenstemmige Ønsker stræbte efter at naae det samme Maal.

At I henvende al Eders Opmærksomhed og Omhu paa at vedligeholde og pleie denne Eenhed, det vide Vi tilviise; Eders Tro og Eders indbyrdes Enighed har allerede paa mange Maader forviiset Os herom. For dette Sindelag og denne Stræben borger Os den Trostak i Opfyldelsen af Eders Pligter og det ophøiede Mod, der aldrig har svigtet Eder, det Mod, som overvinder alle Farer og Hindringer. Derfor borger Os den store Iver og den utrættelige Kjærlighed, som stedse tilskynder Eder til at virke for Eders Medmenneskers Frelse og til Guds Navns Forherligelse. Derfor borger Os endelig med den utvivlsomste Sikkerhed — vi sige dette med en urokkelig Tillid — den ophøiede Bøn, som Kristus selv før sine sidste Lidelser opsendte til sin Fader, idet Han bad: „at de maae være Eet, ligesom Du, Fader, er i Mig, og jeg i Dig: at de saaledes maae være Eet i Os.“*) Det er umuligt, at den himmelske Fader ikke hører denne Bøn. Hvad Os angaaer, ærv. Brødre, saa ønske Vi Intet mere længselsfuldt, end at de overvættes heldbringende Frugter, hvilke Vi troe, at hele Kirken vil høste af denne Eders Forening med den apostoliske Stol, ogsaa maae blive Os tildeel!

Allerede i lang Tid have Vi i Vor Land nærret en Plan, der vil være flere af Vore ærværdige Brødre bekendt, og som Vi tænke paa at bringe i Udførelse, saasnart det længselsfuldt

---

*) Joh. 17, 21.

forønskede gunstige Dieblif derfor indtræder. Det er den Plan: at sammenkalde et oecumenist eller almindeligt Concilium af alle den katholske Verdens Biskopper, hvori med Guds Hjælp ved fælleds Overveielse og Omhu de hensigtsmæssigste Foranstaltninger skulle træffes til at fjerne og læge de mange Under, der paa forstjællige Maader hæmme det kirkelige Livs sunde Væxt og Fremgang. Vi nære store Forhaabninger om, at ved et saadant Concil den katholske Sandheds Lys vil udbrede sin heldbringende Klarhed over det Mørke, som omtaager Aanderne, og med Guds Naade vil aabne de Billedtes Dine for Frelsens og Retfærdighedens sande Bei. Tillige vil Kirken, ligesom en novervindeligen Hær, der er opstillet i Slagorden, slaae sine Fjenders Angreb tilbage, tilintetgjøre deres Anstrængelser, og under ærefulde Triumpher udvide og udbrede Jesu Christi Rige paa Jorden.

For at disse Vore Duffer maae gaae i Opsyldelse, og for at Vore og Eders fælleds Bestræbelser for de kristelige Folk maae blive kronede med en riig Høst af Retfærdighedens Frugter, opløste Vi nu Vore Dine til Gud, al Retfærdigheds og al Godheds evige Urkilde, til Gud, fra hvem en Fylde af Kraft og en Rigdom af Naade og Betsignelse stedse nedstrømmer over dem, som sætte deres Haab til Hans Barmhertighed. Efterdi Jesus Kristus, Guds Søn, er vor Talsmand hos sin himmelske Fader, er den sande Ypperstepræst og lever evig i Himmelen, for at bede for os, men i Encharistiens vidunderlige Sacrament er med os alle Dage indtil Tidernes Ende: saa tør vi frimodig, ærv. Brødre, sætte denne vor Forløser som et Segl paa vort Hjerte, som et Segl paa vor Arm, og med den fuldeste Tillid uafslædig fremsføre vore Bønner for det Alter, paa hvilket Naadens Ophav har opreist sin Barmhertigheds Throne, og hvor Han længselsfuldt venter paa alle dem, der lide og ere besværede. Lader os altsaa ydmygt og vedholdende bede Ham om, at Han vil udfrie sin Kirke fra saa mange Under og Farer, og skjænke den Fredens Glæder og Seir over alle dens Fjender; at Han, for at værne om sit Navns Ære, vil give Eder og Os nye Kræfter, at Han vil opflamme Menneftenes Hjerter med den Ild, som Han har bragt ned paa denne Jord,

og at Hans Naades Almagt maa føre alle Vildfarende til Omvendelse og Frelse!

Det vil da være en værdig Gjenstand for Eders fromme Bestræbelser, ærv. Brødre, at I henvende Eders udeelte Opmærksomhed paa, at det troende Folk daglig voxer i vor Herres Jesu Christi Erkjendelse, og med fast Tro ærer og elsker og hyppig besøger Ham, som er nærværende i det ophøiede Sacrament. Intet vil være et herligere Vidnesbyrd om Eders Iver og Eders Omhu for Sjælenes Frelse, end Opvækkelsen af en from Taknemmelighed, antændt af den Kjærlighedens Ild, der brænder uafslædelig, ligesom det hellige Lys, der flammer over vore Altære. Men for at Gud naadig kan laane Ore til vore Bønner, anraabe Vi indstændig den jomfruelige og ubesmittede Gudsmoder Maria om hendes Forbøn; thi hun er vor sikre Tilflugt for Hans Throne. Vi anraabe om de h. Apostle Petri og Pauli Forbøn, som med Jesus Christus herske i Himmelen, og ved deres Bønner neddrage den guddommelige Mistundheds Gaver over Menneffene!

Sluttelig meddele Vi Eder, ærv. Brødre med alle andre ærv. Biskopper i den katholske Verden samt alle Troende, over hvis Frelse I vaage, og som have givet og fremdeles vedblive at give Os utallige Beviser paa deres fromme Kjærlighed, Vi meddele Eder alle tilsammen og hver for sig af Hjertets Grund og med den inderligste Kjærlighed den apostoliske Velsignelse med de bedste Ønsker for Eders Vel.

Kirkelige Efterretninger.

Rom *) 1. Juli. Det længselsfuldt forventede Consistorium af 26. f. M. blev afholdt i Basilicaens øverste Vuegang og bivaanedes af flere Rægsfolk af begge Rjøn. Paven førtes ind i Hallen, baaren paa den sædvanlige Bærestol (sedia gestatoria),

---

*) Efter Cöln. Bl. af 4. Juli.

smykket med Tiaraen (den pavelige tredobbelte Krone) og mellem de to symboliske Bister (labelli). I det Øieblik han viste sig, reiste hele Forsamlingen sig som een Mand. Pius IX. tog Plads paa sin Throne og oplæste den ovenfor meddelte Allocution. Han standsede uvilkaalig to eller tre Gange, stærkt bevæget ved Synet af den talrige Forsamling. Hans Ord om det almindelige Concil bleve især hørte med almindelig Opmærksomhed. Det følger af sig selv, at Kirkeforsamlingen ikke hermed blev sammenkaldt, men at den kun blev forkyndt, idet Paven forbeholder sig senere at sammenkalde den. Alle Gåinger om Gjenstandene for dens Raadslagninger ere vistnok forhastede; men man vil ikke jøle sig stuffet, naar man venter noget Overordenligt af dette Kirkeraad. Saaledes vil Pius IX. krone sit berømmelige Pontificat ved et Foretagende, hvis Lige man ikke har seet i tre Aarhundreder. — Den følgende Dag deeltog Paven foran Basilicaen i Processionen paa Christi Legemsfests Octave. Endnu om Onsdagen, Torsdagen og Fredagen ankom indtil den sildige Nat en Mængde Biskopper og Skarer af utallige Præster, Munkke og Kægsfolk fra alle Verdens Kanter: „ex omni tribu et lingua“, ikke at tale om Bønder i Tusindviis fra den romerske Campagne, hvilke Jernbanebestyrelsen havde forundt en Priisnebsættelse indtil 1 Franc for Touren frem og tilbage. Man anslaaer de Fremmedes Antal til 100,000, deriblandt 20,000 Geistlige og ligesaamange kongelig italienske Underaatter. Man har hidtil aldrig seet en saa stor Tilstrømning af Fremmede til den evige Stad, selv ikke ved de festligste Jubelhøitider.

Den 29. fra Kl. 5 om Morgenen saae man vel c. 100,000 Mennesker begive sig til St. Peters Kathedral. De fleste trængte sig ind i Kæmpebygningen, men de øvrige bleve gruppeviis staaende paa den store Plads udenfor. Klokkerne 7 forlod Festprocessionen Vaticanet. Den drog forbi Obeliscen tvært over Pladsen, og derpaa igjennem den Søilegang, der strækker sig langs med det h. Officium, ind i Peterskirken. Denne Procession havde ganske samme Udseende som Processionen paa Christi Legemsfest, med Undtagelse af, at man her bar Fauer med Afbildninger af de nye Helgener. Paven blev baaren paa sedia gestatoria med Tiaraen paa Hovedet, og 510 Cardinaler og Biskopper (de romerske derunder indbefattede) deeltog i dette Optog. Overalt, hvor Paven underveis viste sig, hørtes Leveraab og jublende Hilsener. Som Processionen henimod Kl. 9 var især med at drage ind i Kirken, tildrog sig den uhyggelige Begivenhed, at et vanvittigt Menneske, der var klædt som en simpel Arbejder, styrtede livløs om, efterat han, af ubekjendte Grunde, havde tilføiet sig selv tre Knivstik i Halsen. Han blev strax greben af Gensdarmene, afvæbnet og ført til et Hospital. —

I St. Peter brændte c. 20000 Borgfærter. Paven tog med Tiaræen paa Hovedet Plads paa sin Throne og oplæste med sin klangfulde Stemme Kanonisationsformelen. I samme Dieblif forkyndte St. Peters Klokker hvad der var skeet, og alle Stadens øvrige Klokker faldt ind med fuld Kraft. Tilfidsst celebrerede den h. Fader Messjen (missa papalis). — Igaar var der paveligt Capel i St. Paul extra muros, hvis Basilica var kostbart smykket.

Saaledes er denne katholske Verdensfest lykkelig bleven feiret uden at forstyrres af nogen Mislyd. De ildevarslende Hentydninger, hvormed den kirkesjendtlige Presse fandt en Tilfredsstillelse i at bebude en eller anden uventet Forstyrrelse af denne i det nærværende Dieblif saa betydningsfulde Høitid, have viist sig blottede for al Grund og kun at være et Udtryk for hvad man inderlig gjerne ønskede!

Faften ville Biskopperne overrække Paven deres Svaradresse paa Allocutionen. Adressen er affattet i den samme Aand og Tone, som den pavelige Tiltale. Den blev allerede undertegnet Aftenen før Hovedfestdagen. Dens Redaction blev væsentlig besørget af Mgr. Hagnald, Erkebiskop af Calocza (Ungarn) og Mgr. Franchi, Erkebiskop af Thessalonich, medens Mgr. Dupanloup, Biskop af Orleans, siges at være dens Forfatter. — Den af Biskopperne medbragte Peterspenge skal beløbe sig til 5 à 6 Millioner Francs. Paven er i den Grad optagen af Forretninger, at han endnu ikke har været istand til at modtage alle Biskopperne. Paa en af de følgende Dage vil han give Biskopperne en stor Banket. Hele Befolkningen deler Kirkens Glæde, og de offentlige Forlystelser tage i Dag deres Begyndelse med en Bæddekjørsel til Villa Borghese.

Rom*). „Giornale di Roma“ af 2. ds. offentliggjør den Dagen iforveien Paven overrakte Adresse. Dette med 537 Underskrifter forsynede Document udtaler den fuldbomneste Overeensstemmelse og Anerkjendelse fra Biskoppernes Side i Henseende til den h. Stols faste og principtro Holdning i Haandhævelsen af Kirkens baade geistlige og verdslige Rettigheder. I sin Svartale udtalte den h. Fader sit bestemte Duske, igjen at see Biskopperne forsamlede om sig paa den ubesmittede Undfangelsesfest den 8. December 1868 til et œumenisk Concilium. Til Redactionen af den biskoppelige Adresse var der sammensat en Commission af Repræsenterer for de forskjællige Nationer, som ialt talte 30 Medlemmer. Af disse stillede, ifølge „Memor. diplom.“ Frankrig 4, Østerrig 3, Spanien 3, Italien 3,

*) „Cöln. Bl.“ af 5. Juli.

England 2, Irland 2, Belgien 1, Holland 1, Preussien 2, Baiern 1, Schweiz 1, Mexico 1, Orienten 3. Ordsførere for de franske Biskopper vare Mgr. Dupanloup (Orleans), Reguier (Cambrai), Bonnechose (Rouen), Mathieu (Besançon). De spanske Biskopper havde under Forsæde af Cardinal-Ærkebiskoppen af Compostella valgt de tre ældste Biskopper til deres Repræsentanter. De orientalske Medlemmer af Commissionen vare Patriarchen af Jerusalem, Valerga, Primas for de armeniske Biskopper, Hassun, samt den apostoliske Vicar for China, Franckmanden Langillat.

Kjøbenhavn. I Anledning af de i de herværende Blade omtalte antikirkelige Demonstrationer i Verona meddeler „Sydthyr. Volksbl.“, at de revolutionære Banditer fremdeles ere vedblevne at forstyre de kirkelige Høitideligheder under Octaven til Christi Vegemøst, og at de endog havde anbragt Petarder i Domkirken, der skulde explodere ved Slutningen af den 40 Timers Andagt, men at denne Udaad itide var bleven opdaget af Geistligheden, og dens Virkninger forhindrede.

Angaaende den sørgelige Katastrofe i Mexico har man i flere Blade læst den tendentiøse Bemærkning, at „de Mexicane“ skulde bære Skyld for hiin Ulykke ved at have formaaet Kaiseren til at forandre den Beslutning, han, før han vovede det sidste afgjørende Forsøg paa at gjenvinde sit Herredømme, allerede skulde have fattet, nemlig at indstibe sig til Europa. Det er nemlig blevet fortalt, at det mexicanske Episcopat skulde have givet Kaiseren Løfter om en betydelig Penge-Understøttelse og bibragt ham Tillid til en kraftig Deeltagelse fra den loyale Befolknings Side. I denne Anledning burde det læsende Publicum dog betænke, at dette Træk i høj Grad gevaader de mexicanske Prælater til Ære; thi det er bekjendt nok — og vi henvise desangaaende til vore i sin Tid meddeelte Beretninger — at den myrbede Kaiser, af Hensyn til det liberale Parties antikatholske Sindelag, opoffrede Kirkens og Geistlighedens Rettigheder, for under de mislige Omstændigheder at vinde den offentlige Mening for sig. At Geistligheden naaget dette blev ham tro i Ulykken, og indtil det Sidste opbød Alt for at forhindre den Ulykke, som paany vil styrte Landet tilbage i det gamle Anarchi, det synes dog at burde erkjendes for at være et værdigt Sideskud til den ridderlige Selvfornægtelse og det ophøiede Mod, hvormed den ædle Kaiser vovede det Yderste for at redde det utaknemmelige Folk, der frivillig havde kaaret ham til sin Hersker, men troløst svigtede ham i Farens og Modgangens Dage!

Italien. Kirkens Frihed under den italienske Friheds Herredømme. Herom meddeler „Correspondance de Rome“ følgende Enkeltheder.

„Bladet „Italia“ i Neapel beretter om et af Borgermesteren i Syracus fuldbyrdet „Civilagtestab“ mellem en forhenværende Domcapitular og en Nonne. Saabanne Skandaler hjemles og protegeres af den nye Lovgivning.

I Florenz beklager Folket sig bittert over Huusleiens enorme Høide. Det er imidlertid saa langt fra, at Communalbestyrelsen søger at modvirke Huuseiernes Pengebegjærighed, at den tværtimod opmuntrer den ved at forhøie Leieprisen for Boligerne i de Bygninger, som Staten har frataget Domcapitlet, indtil det Dobbelte og Tre dobbelte. Folkets Fortrydelse herover giver sig Lyst i Bemærkninger om de bedragerisk loffende Forhaabninger, ved hvilke man i sin Tid vandt den almindelige Stemning for Revolutionens og Kirkeplyndringens Forehavende.

Det herligt beliggende Kloster St. Nicolaus i Neapel blev udbudt til Salg, men fandt i Begyndelsen ingen Kjøbere. Endelig kjøbte nogle Piemontesere Klosteret for den ringe Priis af 200,000 Fr. Dette sidste vil imidlertid, hvad enten man vil omdanne det til et Hotel eller til Veieboliger, være ti Gange mere værd end det har kostet!

Skolebrødrenes pragtfulde Kloster (ligeledes i Neapel) blev efter dets Ophævelse reclaimeret af Dyrigheden til communal Brug. Denne skjønne Bygning bliver nu omdannet til et Fængsel. Naar man sammenregner alle de Klostere og kirkelige Bygninger, der i de sidste syv Aar ere forvandlede til Fængsler, saa har man i Talstørrelser en Fortegnelse over de Friheder, hvormed Kong Victor Emanuel har lykfsaliggjort Italien!

Paderborn. Biskop Conrad Martin har i Anledning af den attenhundredaarige Wiindesest for den h. Petri Mathrium udstedt et Hyrdebrev, der den 29. Juni er blevet oplæst fra alle Prædikestole i hans Dioces, og hvis Hovedindhold er en flaaende klar Beviisførelse for, at sand og levende Christendom og Pavedømmets h. Institution ere to fra hverandre aldeles uadskillelige Ting. Dette Hyrdebrev er tillige udgivet særskilt, for at ogsaa Andre end den hoiærv. Forfatters Diocesaner for en ringe Priis kunne gjøre sig bekendte med denne ligesaa interessante som grundige Fremstilling af et Anliggende, som netop i det nærværende Dieblis har Krav paa ethvert tænkende Wienneses særdeles Opmærksomhed*).

*) Christendommen og Pavedømmet. Et Hyrdeord til mine Diocesaner som Betsgave til den attende Secularfest for den h. Pe-

„Westf. Abl.“ ledsager ovennævnte Meddelelse med følgende Udtalelse:

„Til den 29. Juni. Hvor ofte har man bebudet, at Roms og Pavedømmets sidste Time nærmede sig; hvor ofte har Verden smigret sig med det Haab, at Vantroens Bølger dog endelig engang maatte lufte sig over den Klippe, som de i næsten to Aartusinder forgjæves have søgt at løsne fra dens Grundvold; hvor ofte har man forudsagt, at den Dag engang maatte oprinde, da Verdensaaandens forenede Kræfter, Tidsaaandens mægtige Stormflod maatte nedstyrte den hidtil uroftelige Klippe i det Dyb, hvorfra den aldrig siden skulde reise sig! Men hvilket vidunderligt Skuespil aabner sig nu for den svaubandede Verdens Dine! Pius IX., en i Verdens Dine svag Dling, hæver sin Stemme, og en storartet Folkevandring sætter hele den katolske Christenhed over alle Dele af Verden i Bevægelse. I sine Overhyrdes og Føreses, i Biskoppernes Person tiltræder den en Pilgrimsvandring til Rom, for ved Apostelfyrsterens Grave at bevise sin Lydighed mod Petrus, som bestandig lever, som aldrig døer, med Pius IX. I Sandhed vor Tid kan dog ogsaa fremvise noget Ophøiet! Vi have været Vidne til en alvorlig Kamp, og opleve nu en Betjendelse af den katolske Eenhed, som neppe noget andet Aarhundrede kan opvise Mage til — et stort Fesstog til Ere for Christi af Verdensmagten mishandlede Statholder, som ingen anden Pave har oplevet, selv Ingen af dem, som man ikke tager i Betænkning at kalde for de Mægtigste blandt Jordens Mægtige. Midt i de af Victor Emmanuel sammenrøvede og slet sammenfittede Lande, hvor man for Diebliffet er i Begreb med at bortstakke Kirkens retmæssige Eiendom til Jøder, for, saalænge det vil gaae, at holde sig en Statsbankepot fra Livet, i den sidste Krog af Kirkestaten, der endnu ikke er blevet et Bytte for dette frække Lande-Røveri — der vover Pius IX. at udfæde en Indbydelse til de katolske Biskopper over hele Verden, og de høre og følge deres Overhyrdes Røst. Man skulde dog mene, at man, med en saadan Kjendsgjerning for sine Dine, dog idetmindste vilde optræde en Smule mindre støiende med den forshnede Bebudelse af Pavedømmets snarlige Undergang, naar man seer det i Virkeligheden at vise sig ligesaa livskraftigt som for tusinde Aar siden. Man skulde dog synes, at vor Tids smaa Neroner, der ikke have arvet Andet efter deres Ahnherre end hans Blodtørst, dog engang maatte komme til Erkjendelse af, at Herrens Ord: „Du er Petrus, og paa denne Klippe vil jeg bygge min Kirke, og Helvedes Porte skulle aldrig faae Magt

over den", ere noget Mere end tomme Ord. Enhver, som, forblindet af Hovmod, stormer frem mod denne Klippe, han ødelægger Intet uden sin egen Velsærd, sin egen Frelse; thi Kirkens Fjender ere eengang for alle overvundne. Deres Tid er omme, men — Kirken bliver; den lever evig!

Nordamerica. Conversioner. Ifølge kirkelig-statistiske Optegnelser fra de forssjællige til den nordamericanske Union hørende Lande skal Antallet af de Personer, som i den senere Tid have forladt Secterne og sluttet sig til den katholske Kirke, i Gjennemsnit have beløbet sig til femten à thye Tusinde aarlig.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 21. Juli.** 6. Søndag efter Pintse. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias hellige og ubesmittede Hjerte for Syndernes Omvendelse med Katechese.
- NB.** Søndagen d. 21. Juli afholdes den tredje Kvartals-Collect af Peterspengen; til den Ende vil der i Kirken under Orgelet være opstillet en Bøsse med Paaafskrift: „Peterspenge“ og „Denier de St. Pierre“, i hvilken ogsaa Medlemmerne af Sct. Michaels-Broderskab kunne nedlægge deres Contingent. — 22. M. Maria Magdalena. 23. St. Apollinaris, Mart. 24. D. Henrik, Kaiser. 25. So. Jacobus den Ældre, Apostel. 26. F. Anna, den saligste Jomfrues Moder. 27. L. Vulcheria, Kaiserinde.
- Søndagen d. 28. Juli.** 7. Søndag efter Pintse. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 29. M. Martha, Jomfru. 30. St. Frants Regis, Bisk. 31. D. Ignatius, Ordenssister. 1. August So. Petri Lankefest. 2. F. Alphons af Liguori, Ordenssister. 3. L. Opdagelsen af d. h. Stephans Reliquier.
- Fredag d. 2. August** Andagt til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Broderskabsmesse. Aften Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Broderskabsandagt.
- Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagaften: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Tolbbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirkefidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionsair, Fr. Grosserer **C. B. Lohrer**, Gøtthersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 s.

Kjøbenhavn.

S. Triers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 16.

Søndagen den 4de August.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien. Asien. Nordamerika. Australien. Sydhavsøerne.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

Den kirkelige Revolutions Bedrifter i England.

Lord Frederik fortsatte nu med Bedholdenhed Studiet af sit Fædrelands Fortidshistorie, hvori han stedsse fandt rigt Stof til Eftertanke og fornyet Anledning til at beklage den Bending, som hiin ulykkelige Omvæltning havde givet Udviklingen af alle baade aandelige og verdslige Tilstande. Hvilken Forskjæl imellem Nutiden og den Tid, da den ene fælleds og hele Christenheden til eet Regeme forenende Tro aabenbarede sin Magt i saadanne udvortes Vidnesbyrd, som de mægtige Kathedraaler eller biskoppelige Kirker, hvilke Nutidens Mennesker vel alle ere enige om at beundre, men som overalt, hvor man er fremmed for det Mystorium og hele den Gudsdyrkelse, for hvis Skyld og til hvis Forherligelse de ere byggede, have tabt al Betydning for det virkelige Liv! Han saae disse herlige Templer, paa hvis Opførelse den ene Slægt efter den anden taalmodig havde arbejdet igjennem hele Aarhundreder, staae som uforgjængelige Mindesmærker om hiin Tids begejstrede Tro paa Kirkens Evighed! Men hvad har den paafølgende Tid vel frembragt, maatte han her spørge sig selv, som taaler en Sammenligning med disse den christelige Aands Storbærker? Hvilken Armod og Smaalighed ligeoverfor Alt hvad der kræver Opoffrelse og Selvfornægtelse, for at opnaae Noget, der gaaer ud over Hensynet til timelig Binding!

At denne sidste i hans Fædreland mere end noget andet Sted var bleven den Afgud, om hvis Dyrkelse alle offentlige og private Idrætter saagodtsom udelukkende dreiede sig, heri saae han et flaaende Vidnesbyrd om den Forandring i den almindelige Tænkemaade, som var bleven Frugten af hiin Tids oprørende Forgribelser paa offentlig Ret og privat Eiendom. Han sammenlignede den offervillige Gavnildhed, hvormed hans Landsmænd i de forrige Tider havde udstyret en Mængde herlige Kloostere, med den Kovgjærighed, der, under Paastud af kirkelige Reformere, udblyndrede og forstyrrede disse Stiftelser, som i Aarhundreder havde været de Arnesteder, hvorfra den kristelige Cultur havde udbredt sine Velsignelser over alle Dele af Landet. Og, medens Middelalderens Krønikeskrivere ikke noksom kunde prise den almindelige Velstand og Velvære, der herskede paa den Tid, da alle disse religiøse Anstalter blomstrede, saa lærte Reformationens Historie, at den Parlamentsact, der i Aaret 1536 anordnede Confiscationen af de mindre Kloostere, saa at sige med eet Slag for alle kommende Tider ruinerede den store Masse af det engelske og irske Folk. Vedtagelsen af denne Lov var nemlig det første Skridt af Statsmagten, hvorved den, under Paastud af at forbedre Religionen, med Sandhed kan siges i legal (lovlig) Form at have for alle følgende Tider bestjaaet hele Folket; thi denne Volds gjerning banede Veien for de senere Blyndringer, der efterhaanden bragte den store Masse af Folket i en saa fuldstændig Armød, at nu de lavere Classer af samme, som i den katolske Tid baade vare vel nærede og vel klædte, ere blevne forvandlede til en pjaltet og forhungret Pøbel, der i Gjennemsnit maa tage tiltakke med en Kost, der er slettere end den, der hydes fængslede Forbrydere!

I de ni hundrede Aar, da den katolske Religion var den herskende i England, kjendte man ikke til nogen Fattiglov, hverken til tvungen Fattigstat eller til Betlere. Det bør derfor ikke for-glemmes, at hiin oprørende Blyndringslov begyndte med de hykkelske Ord: „Til Velbehag for den almægtige Gud og til Ære og Lykke for hele Landet!“ Men de i reformatorkist Betydning fromme Medstaber, af hvilke Henrik VIII. betjente sig

til Udførelsen af dette Plynbringsystem, vare saa hidfige paa „at behage den almægtige Gud“, at Kongen efter fire Aars Forsøb atter var bleven saa fattig, som om han ikke havde indbraget et eneste Kloster. Da han derfor engang beklagede sig over sine Haandlangeres Graadighed med de Ord: „Ved den h. Jomfru! det lader til, at de Slughalse ikke ville lade det blive ved at fortære Stegen, men endog ville sluge Fadene,“ trøstede Cromwell*) ham med, at der endnu var langt mere at faae. „Ved min Sjæl,“ sagde Kongen da, „jeg troer at hele mit Rige ikke vil være stort nok til at fylde Bugen paa dem.“ Alligevel fulgte han dette gode Raad, og gjorde et nyt Forsøg ved at begynde Inddragelsen af de store Klostere. Paaakkudet for Plynbringen og Nedlæggelsen af de smaa Klostere havde været de forstjællige Mangler, der ved en forudgaaet Visitation skulde være komne for Dagen. Visitationen var naturligtviis anstillet i den Hensigt at udfinde Skingrunde for den allerede besluttede Ophøvelse, og man sagde dengang, at de store Klostere skulde bibeholdes, fordi Disciplinen i dem blev tilbørlig overholdt. Det gjaldt altfaa nu om at finde en Udvei for at komme bort fra denne Tilstaaelse, saameget mere, som Inddragelsen af de smaa Klostere allerede havde vaakt en betænkkelig Gjæring blandt Folket.***) Man bemærkede da de tilsigtede nye Voldsogjæringer med Bestyldninger for politiske Forbrydelser. Disse Klosters Abbeder skulde deels hemmelig have understøttet oprørske Be-

---

*) Thomas Cromwell var en Lægmand, hvem Henrik VIII. i Aaret 1535 gjorde til sin Generalvicar i geistlige Anliggender og beklædte med den højeste geistlige Magt næstefter sig selv. Thi han betragtede sig selv som Ihændehaber af hele den geistlige Magtfulde, som Paven og Biskopperne tidligere havde udøvet.

***) Ikke mindre end 376 Klostre af denne Art bleve saaledes paa een gang ophævede. De kongelige Visitatorer berigede sig, og det ved denne Leilighed gjorde Bytte blev Grundlaget for de uhyre Rigdomme, som i England mere end i noget andet Land have samlet sig i enkelte adelige Familiers Hænder. At denne Adspjættelse og Forøvelse af Kirkegodset er den egentlige Kilde til Folkets Forarmelse tilstaaes af alle upartiske Historieforfattere.

vægelfer, deels høttret Utilfredsøhed med de tidligere Foranstaltninger. Efterat man hermed havde brudt Ifen, stred man til den ene Volds handling efter den anden. Abbeden for det store Abbedi Clastonbury blev hængt og parteret, hans Legeme sønderrevet af Høddelen, og Hovedet og de øvrige Lemmer ophængte paa det høie Taarn. De kongelige Befalinger bleve overalt fuldbyrdede med det største Barbari. En langvarig Flids Arbejder, baade Videnskabens og Kunstens skjønneste Mindesmærker (herlige Bygninger og kostbare Bibliotheker m. m.), bleve hensynsløst tilintetgjorte. Ikke engang Gravmonumenterne i Canterbury bleve skaanede. Støvet af den h. Augustinus, Britanniens Apostel, saavelsom af Thomas Becket, blev under Fanatismens Haanlatter omhvirvlet i Luften. Ikke engang Alfred den Stores Støv fik Lov til at hvile i Fred. Det store Nyde-Abbedi, som denne christelige Konge, denne Grundlægger af Englands fordums Storhed selv havde stiftet, og hvor han havde udseet sig sit Gravsted, blev deels nedrevet, deels sprængt i Luften, alle Gravhvælvingerne bleve ødelagte, ja endog det indvendige Vly i Viggisterne solgte man; og, for at sætte Kronen paa disse Affsheligheder, blev det rige Vordegods udstykket og solgt, saaledes at Banquierhuset Barings den Dag idag er Alfred den Stores Arving!

Blandt de hykkelfste Kunstgreb, hvoraf Englands despotiske og lastefulde Reformator betjente sig for at forvirre det offentlige Omdømme over hans Kirke-reformation, var der især eet, som gav et klart Indblik i al den Forvorpenhed, der fra først til sidst drev hele dette urene Værk, og som affpeiler sig kjendelig i alt det gøglende Skinvæsen, der endnu den Dag idag udbreder en uægte, en falsk Glæde over den saakaldte engelske Høikirke. Dette Kunstgreb var den af Tyrannen ved enhver Leilighed anbragte Forsikkring, at han vilde fremdeles vedblive at være en katolsk Konge, og at, ligesom han tolv Aar tidligere selv havde grebet Pennen for at forsvare den katolske Kirkes Troeslærdomme mod Luther, og ligeoverfor denne Reformators Forskættelse af Alt, hvad der ikke kunde bevises af den h. Skrifts Bogstav, havde haandhævet den kirkelige Overlevering: saaledes

hadde han heller ikke nu nogen Tanke om enten at stille sig selv eller at løsrive sit Land fra den katholske Kirke! Han havde nemlig i Aaret 1522 med Henviisning til hele den christelige Fortids Tradition, forsvaret baade Messen, Forvandlingslæren, Selgen- og Reliquie=Dyrkelsen, Brugen af Vievand og andre indviede Ting, Geistlighedens ugifte Stand (Cölibat) m. m. Det havde altsaa Udseende af, at det ene var Paven's Supremati (øverste geistlige Myndighed), som skulde affattes og ombyttes med Kongens uindskrænkede Enevælde i Kirken. Men det er allerede i det Foregaaende omtalt, hvad det var, der bibragte denne kronede Reformator den Erkjendelse, som ab en anden Veie var gaaet op for den sachsiske Reformator: at Paven's øverste Myndighed ikke skulde være begrundet i Guds Ord og i Kirkens ældste Overlevering, — at det nemlig var den Omstændighed, at Paven ikke vilde bryde Kirkelovene for at befegle Lovligheden og Christeligheden af det forargeligste Ægteskabsbrud, som afgjorde Brudet med Rom og løsrev for alle kommende Tider et af Europas største Lande fra den katholske Kirkeenhed. Først under den næste Regjering (Edvard VI.*), eller 15 Aar efter denne Tid, blev Messen i en liturgisk Anordning erklæret for affattet. Men da de gamle Cæremonier i England, ligesom i de nordiske Riger, endnu en lang Tid bibeholdtes, fik den store Mængde af Folket rimeligviis først under Elisabeth's Regjering paa en følelig Maade at vide, at Messen var affattet, idet denne Dronning, uagtet hun var født i den katholske Kirke, i en lang Række af Aar havde levet i den, og kaldte sig „Troens Beskytterinde“, under hele sin lange Regjering

---

*) Han var en Søn af Henrik's tredje Dronning Johanna Seymour og døde i sit 16de Aar; men hans Formyndere fortsatte hans Faders System. Vi bemærke her for Tydeligheds Skyld, at Henrik VIII. døde 1547, og at efter Edvard VI.' korte Regjering (til 1553) blev den katholske Religion under Maria, Henrik's eneste legitime Arving (Datter af hans første Dronning, Catharina af Aragonien) for en kort Tid atter den herskende, hvorefter Henrik's Datter med Anna Boleyn, Elisabeth (fra 1558), for bestandig befæstede Protestantismens Magt i England.

bestandig forfulgte denne Kirkes trofaste Børn, og lod Bugen opstjære og Indvoldene udbrive paa dem, der fordristede sig til at høre en Messe! Denne i Ordets fulde Betydning eneste sande og Gud værdige Dyrkelse, dette ophøjede Offer, der i femten Aarhundreder havde været Midtpunktet for hele Christenhedens Tilbedelse, Nøglen til den christelige Troes og den christelige Kjærligheds dybeste Hemmeligheder, betegnedes i de 39 Artikler*) som „en gudsbespottelig Opdigtelse“, efterat allerede under Edvard VI. en Parlamentsact havde sat svære Straffe indtil livsvarigt Fængsel for at besøge en hvilken som helst anden Gudsdyrkelse, end Statskirken!

Saaledes fuldendte Englands høitpriste, „jomfruelige“(!) Dronning hvad hendes Fader havde begyndt. Denne sidste hykkelfste og forræderste Spil med Skinnen af den katholske Christendoms Bibeholdelse havde isvrigt ført sig en Begivenhed til Indtægt, som i Forening med Auerkjendelsen af den biskoppelige Værdighed skulde i de kommende Tider tjene til at bibringe baade det engelske Folk og den øvrige Verden en forvirret Forestilling om, at den anglicanske Kirke skulde staae i et nærmere Slægtskab med den katholske, end alle andre protestantiske Religionsfamsund. Pave Leo X. havde nemlig i Anledning af Henriks hjærve Optræden imod Luther i en egen

---

*) De saakaldte 39 Artikler, eller den symbolske Bog, der i England svarer til den augsburgske Troesbekjendelse her i Danmark, bleve forfattede under Elisabeths Regjering. I disse anerkjendes kun Daaben og Nadveren for at være Sacramenter, og den h. Skrift for at være Aabenbaringsens eneste Kilde. Dog — hedder det — skulle „de kirkelige Overleveringer agtes, forsaavidt de ikke stride imod Skriften“. Den 36te Artikel fremhæver Bigtigheden af den biskoppelige Bielse samt Bibeholdelsen af hele den gamle Kirkes hierarchiske Rækkefølge. Denne skulde opretholdes som noget Væsentligt og Nødvendigt i Modsetning til den i andre Lande gjældende Protestantisme (!). Under Henrik VIII. bibeholdtes altsaa Skinnen af Katholicismen, med Undtagelse af Forholdet til Paven og Kirkeres og Klosterses Eiendomsret! Men, var Træfaldet allerede blevet mere aabenbart under Edvard VI., da blev det i alle Tilfælde under Elisabeth utvivlsomt, at den gamle Tro var totalt affasket i England!

Bulle tillagt ham og alle hans Efterfølgere paa Thronen den Ærestitel: defensor fidei (Troens Forvarer). Denne Titel vedblev Henrik VIII. at føre gennem hele den Række af Aar, da han lod et stort Antal Mennesker levende brænde og partere, blot fordi de standhaftig holdt fast ved den Tro, hvis Forvarer han havde den Frækhed at kalde sig; og Eddard VI., Elisabeth og Jacob I. vedbleve at føre denne Titel samtidig med at Paven og Cardinalcollegiet i offentlige Skuespil og Gade=Dptog gaves til Priis for Bøvelens Forhaanelser!

At den protestantiske Historieskrivning i England, ligesaa lidt som i Tydskland og Norden i den første Tid efter Reformationen, spurgte om hvad der virkelig var passeret, men blot lod sig det være magtpaaliggende i Partilidenkabens Interesse at besmykke Reformationens Bedrifter, som absolut nødvendige Forholdsregler, hvis Udskielser derfor havde Krav paa en skaansom Bedømmelse, samt at, paa saa Undtagelser nær, disse gamle Forvanskninger og Fordreielser af Historiens Vidnesbyrd bestandig opfriskes og anrettes paa ny, krydrede med den romantiske Udsmykning, hvori den nyere Tid særlig excellerer, — over denne Kjendsgjerning havde, som vi ovenfor have seet, den upartiske Protestant Cobbett udbredt det Lys med Hensyn til den engelske Kirkeomvæltning, som havde givet den første Anledning til den Række af Betragtninger, hvormed Lord Frederik i denne Tid var saa ivrig beffæstiget. Blandt disse den religiøse Partiaands løgnagtige Mishandlinger af den historiske Sandhed har som bekjendt Skildringerne af den katholske Dronning Marias Grusomhed spillet en vigtig Rolle i den af hien Historieskrivning fabrikerede offentlige Mening baade i England og i den øvrige protestantiske Verden; thi Tilnavnet „den Blodtørstige“ som Bagvaskelsen har klæbet til denne Dronnings Navn, paraderer ikke blot i Englands, men i al Verdens Skolebøger! Sammenlignes nu Antallet af de Henrettelser, som uregtelig fandt Steb under Marias Regjering, med det Myrderi, der under Henriks og Elisabeths Regjeringer,*) krævede

*) Elisabeth regjerede i 45 Aar (fra 1558—1603) og lod i et eneste Aar flere Katholiker henrette end Maria under hele hendes Regjerings Tid.

Offere i Tusindvis, Offere, hvis eneste Forbrydelse var deres Trofskab imod den gamle Kirke, da fandt man, at der blandt disse Tusinder af Martyrer for den katholske Tro, for hvem Samvittighed og Ære var mere værd, end Alt hvad der kan vindes i denne Verden ved at fornægte deres Fordringer, at iblandt disse var der Mænd som Thomas Morus og Fisher*), medens de Dødsdomme, der fuldbyrdedes under Marias femaarige Regjering (ialt 275), ubelukkende overgik Personer, der under de forrige Regjeringer i deres Tjenstvirighed mod den da herskende despotiske Fanatisme havde gjort sig skyldige i de groveste Forbrydelser.

Men at Maria ønskede den katholske Religions Gjenoprettelse og Kirkens Gjenindsættelse i dens gamle Rettigheder, burde vistnok intet fornuftigt Menneffe fortænke hende i. Naar hun nemlig var gennemtrængt af den Overbeviisning, at den er den eneste sande, af Gud igjennem Aarhundreder bevidnede, Religion, og at der altsaa ikke gives nogen anden virkelig Christendom end den katholske, og naar hun da tillige havde været Vidne til de Skændselsgjerninger, der under hendes to Forgjængere havde ødelagt Kirken, demoraliseret Folket, og bragt navnløs Gledighed over den bedste Deel af samme: da maatte hun vel ansee sig forpligtet til at gjøre Alt, hvad der kunde gjøres, for at bøde paa en Ulykke, der dengang dog endnu ikke fuldt var thyve Aar gammel, og hvis Virkninger man derfor kunde have Haab om at forvinde. Det maa herved tillige bemærkes, at den ulige

---

*) Fisher var Biskop af Worcester. Om ham havde Henrik VIII. tidligere sagt, at der var ingen anden Konge, der kunde rose sig af at have en saadan Underfaat. Morus var Henrik's Storkantsler og Englands første Retslærde og Humanist. Hermed forbandt han dyb Religiositet, streng Samvittighedsfuldhed i Opsydelsen af sine Embedspligter, og alle de selskabelige Dyder, der tilsammen danne en elskværdig Personlighed. Begge disse to Mænd maatte i Aaret 1535 bestige Skafottet, fordi de misbilligede Kongens Ægteskabsbrud og Løsrivelse fra den katholske Kirkeenhed. Men begge afslagde i deres Dødsstund de skønneste Vidnesbyrd om den Sjælestyrke, som kun den katholske Religion giver Menneftet baade i Livet og i Døden.

større Deel af det engelske Folk endnu med Hjertet hængte ved deres Fædres Tro, ligesom det ikke bør forglemmes, at Maria, som Datter af en spansk Prindsesse, havde en nedarvet Kjærlighed til den katholske Religion, og ikke kunde andet end afflye det Apostasi, der hængte saa nøie sammen med hendes Moders Forstyrdelse. Den værste Hindring for Tilbageførelsen af de gamle Forhold var derimod det politisk mægtige Mindretals Interesser; thi det fulgte af sig selv, at alle de, der vare i Besiddelse af det indbragne og for Spotpris solgte Kirkegods, at alle disse, der havde solgt deres Vre og Samvittighed for at leve høit i denne Verden, at de med sand Rædsel imødesaae en Tilbagegang til det Gamle. I denne Henseende afvæbnede imidlertid Dronningen ved klogt Maadehold snart baade sine personlige og Kirkens Fjender. Hun lod nemlig Enhver beholde deres Deel af Kirke- og Klosterrovet, og indskrænkede sig til samvittighedsfuldt at tilbagegive hvad der var tilfaldet Kronen. Hun knyttede derefter paa ny Forbindelse med Rom, anerkjendte offentlig og høitidelig Paven's kirkelige Overhøihed, sendte en Gesandt til Rom, gjenoprettede den katholske Gudsdyrkelse, affedigede alle de Præster, der havde betjent sig af den under Edvard VI. givne Tilladelse til at indgaae Ektekab, og erstattede dem med katholske. Ligeledes affedigedes alle de Biskopper, der havde aflagt Suprematseden til de forrige Regenter, og dermed havde erklæret, at de uledebe deres geistlige Myndighed (Jurisdiction) af Statens Overhøihed over Kirken. Forsaaavidt gif Alt let. Det viste sig nemlig, saasnart Katholicismen igjen fik Luft, at der endnu var baade Biskopper og Præster i England. Cardinal Reginald Pole*),

---

*) Han havde ligesom Morus og Fisher i stærke Udtryk misbilliget Kongens Ektekabsstilsnielse og Reformationsplaner. Da alle forsøg paa at opsnappe ham paa de forskjellige Steder, hvor han opholdt sig paa Fastlandet, mislykkes, hævnedes Tyrannen sig ved at lade hans Moder og to af hans nærmeste Slægtninge henrette. Pole raadede Dronning Maria paa det indstændigste til Mildhed og til at glemme og tilgive Alt og Alle. Men hun vilde, at i det mindste de store Forbrydere, de egentlige Ophavsmand til den nær-

der kun var undgaaet Døden paa Skafottet under Henrik VIII., fordi han i de Aar, da denne Tyran rasede mod den høiere Geistlighed, opholdt sig paa Fastlandet, vendte strax efter Marias Thronbestigelse tilbage til England som pavelig Legat, udtalte i Pavens Navn Absolution over Landet, og bragte med ligesaa stor Dygtighed som viist Maadehold og Forsonlighed igjen Orden i den kirkelige Forstyrrelse. Men saasnart Maria i Aaret 1558 var død, forenede desværre alle Slags verdslige Hensyn sig for igjen at bringe Protestantismen til Herredømmet. Vel var nemlig ogsaa Elisabeth opdraget i den katholske Religion — thi hendes Fader vilde jo, hvad Troeskæren angik, bestandig gjælde for Katholik — og hun havde endog under Marias Regering givet tilsyneladende oprigtige Tegn paa Vedhængenhed ved den gamle Tro; men man saae her et øiensynligt Beviis for Sandheden af det gamle hellige Ord om den Forbandelse, der fra Slægt til Slægt tynger paa enhver Overtrædelse af det første Guds Bud!

Derfor nemlig Elisabeth vilde blive den katholske Religion tro, da maatte hun efter dens Betragtning af Ægteskabet erkjende, at hendes Moders, Anna Boleyns Forbindelse med hendes Fader var Ægteskabsbrud, og saaledes erklære sin Herkomst for illegitim, og dermed sig selv for uberettiget til Thronfølgen*). Protestantismen, der seer igjennem Fingre med

---

meste Fortids Ulykker, skulde rammes af Lovens hele Strængheid. De mod disse rettede Undersøgelser bragte da en Mængde Forbrydelser for Dagen, som efter den tidligere nu tilbageførte Retstilstand medførte Dødsstraf. Den skyldigste af alle var den troløse Apostat Cranmer, Henrik VIII.' til Udførelsen af enhver Skændelsgjerning altid tjenstfærdige Redskab. Han viste sig i Døden ligesaa æreløs og foragtelig, som han havde været i Livet. For at erholde Benaadelse forfikkrede han Hængivenhed for den katholske Religion; men da dette var forgjæves, gjenfaldte han denne Forfikkning, og den forhøvedende Erkebiskop af Canterbury døde saaledes som Apostat, betyngtet med Hovedstylden for alle den reformatoriske Despotismes Misgjerninger i England.

*) Pave Paul IV. anerkjendte derfor ikke Elisabeth som Dronning af England, og Pius V. excommunicerede hende.

Egtefestsbrud, var derfor den eneste Støtte for hendes Kongedømme! Hertil kom den i de fleste Englænderes Dine alle andre Hensyn overveiende politiske Interesse ved, at Landet ikke kom under fremmed Herredømme. Den nærmeste legitime Arving til den engelske Krone var nemlig nu Elisabeths Cousine, Maria Stuart, den skotske Konge Jacob V.'s eneste Datter og Arving, som i sit sextende Aar var bleven formælet med den franske Thronfølger, der to Aar efter (1559) blev Konge under Navn af Franz II. Maria var saaledes født Dronning af Skotland, og var i sin Gemals korte Regjeringstid tillige Dronning af Frankrig. Var Maria Stuart altsaa bleven Dronning af England, da vilde baade Englands og Skotlands Kroner tilfaldet den franske Kongeslægt. Men denne Tanke var aldeles utaalelig for Englændernes politiske Selvfølelse. Heri laae altsaa Grunden til den almindelige Stemning for Elisabeth, hvis personlige Interesser atter vare betingede af hendes Sympathier for Protestantismen. Hun lod sig imidlertid ikkebestomindre krone efter katolsk Ritus, og besvor ved sin Kroning Opretholdelsen af den katolske Religion. Men aldrig saasnart saae hun sig i sikker Besiddelse af Magten, før et strax sammenkaldt servilt Parlament igjen tilkjendte Kronen det af Maria tilbagegivne Kirkegods og overdrog Elisabeth Suprematet eller den højeste Magt over Kirken! Vægning ved at aflægge den af hendes Fader indførte Suprematseed skulde atter betragtes som Høiforræderi og straffes ikke blot med Embedsaffættelse og haardt Fængsel, men, naar det fandtes hensigtsmæssigt, endog med Døden! Enhver Brite skulde nu i den jomfruelige Dronning Elisabeth see og ære Kirkens højeste Overhoved, eller med andre Ord betragte hende paa samme Maade, som Katholikerne betragte Paven. Hun forlangte altsaa under Anvendelsen af de grusomste Tvangsmidler af enhver Katholik, at han skulde affalde fra sin Tro og erkjende hende — en troløs, meensvoren og utugtig Kvinde — for en personlig useilbar Pave!

(Fortsattes.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Om den storartede Høitideligholdelse af St. Peters=Jubilæet meddeles „Døsterr. Volksfreund“ nedenstaaende Beretning i en Skrivelse fra Rom af 29. Juni.

Denne Dags store Hovedfest er nu tilende. Jeg er i dette Dieblik, Kl. 2 Eftermiddag, kommen hjem fra Peterskirken, hvorhen jeg allerede Kl 5½ imorges havde begivet mig; og jeg maa tilstaae, at det ene er Pligtfølelsen, der kan bringe mig til strax at sætte mig til Skrivebordet. Dog maatte man ikke næsten skamme sig ved at føle Træthed, naar man tænker paa, at den fem og halvfjerdsjindstyveaarige Pius IX. uden nogen kjendelig Træthed har tilbragt disse syv fulde Timer fastende! Klokken henimod 1 sang han Præfationen til Messen med en vidunderlig klangfuld Stemme, og Kl. henimod 2 holdt han fra sedia gestatoria en kort Tale til Folket. — Det Syn, som Peterskirken i Dag frembød, lader sig ikke beskrive i Ord. Det vilde være for lidt at sige, at den var belyst og smykket; den kunde snarere siges heelt at være opfyldt af et mystisk Element af Lys og Glands, der blændede Diet og overvældede Aanden. Man kunde saa at sige ikke blive nogen Enkelthed vaer; thi i det flimrende Gjenstin af dette straalende Gulddraperi tabte sig bogstavelig alle Contourer. Man har angivet Tallet paa de brændende Voksjerter til 20,000; mig forekom det imidlertid at maatte have været større. Sexhundrede Personer brugte mere end en Time for at tænde dem. Alle de uhyre store Buer og Gesimser vare besatte med fleerdoppelte Rækker af Lys, og en umaadelig stor Gruppe af Lys, der hængte frit midt i Langskibet, dannede Contourerne til en Afbildning af den pavelige Tiara, Petri Nøgler og Korset. Alle Deeltagerne i Processionen, mere end 500 Biskopper og flere tusinde Geistlige, bare alle brændende Kjertex. E nu paradiso hørte man her og der Italienerne uvilkaarlig udraabe. Og i Sandhed, Aanden følte sig her hævet over det Jordiske i Bevidstheden om, at den har hjemme i høiere Regioner. Og nu Functionen selv: hele Christenhedens Ypperstepræst seran Apostelsfyrestens Altar. I de Dieblikke da Paven, efterat have proclameret Canonisationen af de 25 nye Helgener*), med høi Stemme

*) Angaaende denne Handling bemærke vi følgende. Saasnart Processionen var traadt ind i Kirken, besteg den h. Fader sin Throne, der staaer i den bageste Deel af Kirkens Chor under Petri Bispeføde. Derpaa traadte Cardinal-Procuratoren frem, og bad Paven at indføre de Saliges Navne i Fortegnelsen paa Kirkens Helgener. Paven besvarer denne Begjæring med at opfordre Alle til at paafalde den

intonerede *Te Deum* under Klangen af alle Roms Kirkeklokker og Tordenen af Engelsborgs Kanoner, da det herlige Pavelige Capel under den paafølgende Pontificalmæsse istemmede det vidunderlig stjuorne Chor, i hvilket de klare Drengestemmer, der fra den majestætiske Kuppels Høide bølgede hen over det umaadelige Rum fremkaldte en Forubfølelse af himmelske Harmoniers rene Samklang, og endelig, da under Forvandlingen Klokkerne taug, og dette Troens høieste Mysterium hilfedes af det mægtige Basunchor, — i Sandhed i disse Dieblikke maatte selv det haarbeste Hjerter blive blødt og føle noget af det, som hiint Udbrud hentydede paa!

Vi oplevede iøvrigt paa denne herlige Dag, paa den Tribune i det høire Sidestrib, paa hvilken jeg befandt mig, en Skræk, der for nogle Dieblikke fremkaldte Angst og Uro blandt Publicum, forsaavidt det var istand til at bemærke Aarsagen dertil. Kort før Processionen betraadte Kirken, gik der nemlig Ud i et af de røde Silkeforhæng, der bedækkede de store Vinduer, og strax derpaa antændtes et andet. De nedfaldende brændende Dele af Gardinerne antændte derefter en Blomsterguirlande. Herved blev Faren betænkelig; thi disse Guirlander løb hele Kirken rundt, og man tænke sig derhos den store Masse af brændbare Stoffer, Trætribunerne og den tallose Menneftmængde! Men tillykke stufede de colossale Dimensioner Diet. Saa nær disse Guirlander syntes at være ved at berøre hinanden, vare de dog tillykke saavidt fjærnede fra hverandre, at Ulden ikke udbredte sig videre, og Forhængene bleve hurtig nedrevne og sluffede; men jeg takkede Gud i mit Hjerter, fordi den Forvirring, som ved saadanne Leiligheder er saa farlig, itide blev forebygget. — Igaarastes var Kirken med dens store Kuppel, Colonnaderne og Vaticanets Pallads festlig oplyst. Dette Stuefpil er ofte nok bestrevet; og jeg vil derfor kun sige,

---

guddommelige Oplysning, og istemmer Litaniet til alle Helgener. Den gjentagne Begjæring besvarer Paven med de Ord: Lader os bede, idet han istemmer Hymnen: *Veni creator*. Cardinal-Procuratoren gjentager da Begjæringen trediegang, og nu udtaler Paven, siddende paa sin Throne og beklædt med Tiaraen, eller som hele den almindelige Kirkes Overhoved, Canonisationsententzen, og giver Befaling til Udfærdigelse af Decretet desangaaende, hvorpaa han atter aflægger Tiaraen og istemmer *Te Deum*, der ledsages af Basunchor og Klokkelyd fra Vaticanet og alle Stadens Kirker, samt af Militærens Trommevirvel og Kanonade. I de Bønner, som følge paa *Te Deum*, bliver for førstegang de canoniserede Helgeners Forbøn paafaldt. Derpaa følger den store Pontificalmæsse. Under Offeret blev: "*Tu es Petrus*", componeret af List, sunget af tre Chor paa 500 Stemmer. Paa Mæssen fulgte Pavens Betsignelse. Om Aftenen var almindelig Illumination og et pragtfuldt Fyrværkeri.

at jeg, med Undtagelse af enkelte pragtfulde Naturphænomener, ikke veed Noget, der i Skjønhed kan sammenlignes dermed. Først de utallige Campelinier, der saa skjønt aftegne den uhyre Bygnings Contourer, og saa den ubegribelig pludselige Opflammen af den umaadelige Mængde Begfakler, der paa eensgang omgive Kirken fra dens nederste Dele indtil Korset ovenpaa Kuppelen med den klareste Lysglands; det Hele er et Syn, hvorfra Diet har ondt ved at løsrive sig.

— Den 30. Juni feiredes Grindringsfesten til Ære for den h. Paulus i Basilicaen St. Paul extra muros (udenfor Murene) ved den gamle ostiensiske Landevei nær ved Tiberen. Denne pragtfuldt restaurerede Kirke, hvis indre Decoration overalt bestaaer af de kostbareste Marmorarter, Mosaik, Bronze og Guld, havde man ikke drapperet, men blot oplyst med en utallig Mængde Vokslys, der forhøiede Maleriernes, Gulbets og Marmorets Glans. Den h. Fader ankom Kl. 9 om Formiddagen i sin Galaequivage, omgiven af sin Garde og ledsaget af et stort Antal Prælater og Embedsmænd. Efter en stille Bøn foran det h. Sacrament, blev han, efter at have isørt sig det pavelige Ornat, paa sed. gest. baaren igjennem Kirken, og besteg derpaa Thronen bagest i Choret. Til begge Sider af dette indtoge Cardinalerne, Patriarcherne og Biskopperne deres Pladser. Derpaa blev den h. Messe celebreret af Patriarchen af Alexandrien, Misgr. Gallerini, med en overordenlig Pragt og under Ledelse af Musik og Sang. — Ved Tilbagekomsten til Rom modtog Paven en storartet Ovation af det talrigt forsamlede Publicum. Her hørtes lykønskende Tilraab i Jordens forskjelligste Tungemaal imellem hverandre! Det er umuligt at give en Beskrivelse af disse Beviser paa Enthusiasme og Kjærlighed for vor Tids hæderkronede Pave. Man kan virkelig sige, at det her var hele den katholske Verden, som igjennem sine Repræsentanter og Talsmænd fra alle Lande hylbede Petri Efterfølger, og i alle Tungemaal tillige hilste ham som den af Gud salvede Fredens Fyrste, i hvem det christelige Kongedømmes ophøiede Idee paa en eiendommelig Maade er virkeliggjort (Smil. Matth. 20, 25—27).

Italien. I Anledning af den nuværende Cultusminister Cordovas Udnævnelse skriver „Opinione“: „Den 11. Marts 1862 blev Hr. Philip Cordova installeret som Stormester for det italienske Frimureri. Ved denne Ceremoni var Logen „Stora Orient“ repræsenteret, og en Mængde høitbetroede italienske Murere bivaanedes samme. Disse to Notitser forklare og supplere gjensidig hverandre. Den italienske Kirke er falden i

Hænderne paa Frimurerne! Man seer ogsaa klart, hvad de forstaae ved at virke for det almindelige Vel!

— Ved Udgangen af Mai d. A. meddeelte Regjeringen Parlamentet, at Underhandlingerne angaaende dens Schacherhandel om Kirkegodsjerne med Huset Rothschild vare strandede paa forstjællige Vansteligheeder, men at Banquierhuset Erlanger & Comp. var gaaet ind paa en Overenskomst, og havde underskrevet en Contract, ifølge hvilken Regjeringen skulde laane 430 Mill. Fr. mod Pant i Kirkegodsjerne. Dette er den femte Overenskomst om dette Anliggende, der er afsluttet og atter brudt! — Angaaende den finansielle Tilstand i det af Tidens liberale Ordførere saa høit lovpriiste unge Kongerige Italien skulle vi ved denne Leilighed bemærke, at i Aaret 1863 beløb dets Underbalance sig til 282,028,016 Francs og 1864 til 460,702,687 Francs! Man har nu for at hjælpe paa denne Misere udplyndret Kirken. Men saa vist det er, at Kirken er bleven fattig, ligesaa tvivlsomt er det vistnok, om Staten vil blive riig ved denne Handel!

Asien. Missionerne i det egenlige Keiserdømme China ere for nærværende Tid inddeelte i nitten apostoliske Vicariater, hvilke bestyres af Franciscanerne, Dominicanerne, Jesuiterne, Lazaristerne og Selskabet for Missionerne i Hedningeverdenen. Alene de italienske Franciscanere besørge fem af disse Vicariater og et apostolisk Præfectur. Franciscaner-Missionerne alene tælle 43 Missionærer, 67 indfødte Præster, 290 Kirker og Capeller, 70 Skole- og Vaisenhus, 7 Seminarier og Collegier, og ialt 68,853 Katholiker.

Nordamerica. Conversioner. Jesuiten P. Smarius afholdt i Michaeliskirken i Philadelphia en to Ugers Mission, som sluttedes den 2. Juni. Under den bleve 40 Convertitter optagne i den h. Kirke.

— Det samlede Beløb af Collecten for den h. Fader alene i Dioceset Philadelphia har udgjort 60,333 Dollars eller c. 120,666 Rblr., af hvilke over 39000 D. indsamledes i Byens Kirker og 21000 D. i Landsbymenighederne. Dette Bispedømme tæller knap 300,000 Troende og kun omtrent 180 Kirker, og ligesaa mange Præster.

Australien. Blandt de Biskopper der have bivaanet den store Kirkefest i Rom var ogsaa Erkebiskop Palding af Sidney. Denne høitfortjente Prælat er 73 Aar gammel og født i Liver-

pool. Dengang da han kom til Australien var der i Alt kun 5 katholske Præster, og han var den eneste Biskop. Nu er han Erkebiskop og staaer i Spidsen for 9 Suffraganbiskopper og henimod 200 Præster. Saalebes har Kirken udbredt sig i de c. 30 Aar, der ere forløbne efter den Tid, da den forhenværende Benedictinermunk første Gang landede i Australien, og nu fattes det overalt baade paa Præster og Biskopper.

Sydhavsøerne. Det apostoliske Vicariat for Central-Oceanien, der blev oprettet i Aaret 1843, har ialt 18 Stationer. Foruden den apostoliske Vicar og hans Coadjutor arbejde ialt 31 Præster, som tilhøre forskellige europæiske Congregationer, 1 indfødt Præst og 4 Klosterføstre i disse Missioner. Af den samlede Befolkning paa 70,000 Sjæle kan man regne, at 12 til 13,000 ere Katholiker.

Kettelser.

- 3 Nr. 14, S. 218 Lin. 8 f. n. med en Sammenstyrning. Læs: en Sammenstyrning.
3 Nr. 15, S. 229 Lin. 9 f. n. overvindelrig. Læs: uovervindelrig.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 4. August. 8. Søndag efter Pintse. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 5. M. Maria = Snee (ad Nives). 6. T. Christi Fortællelse. 7. D. Cajetan, Ordensstifter. 8. Ed. Cyriacus og hans Staldbrodre, Mart. 9. F. De 19 Martyrer af Gorkum i Holland, myrdede af Calvinisterne A. 1572. 10. L. Laurentius, Diacon og Mart.
- Søndagen** d. 11. August. 9. Søndag efter Pintse. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 12. M. Clara, Abbedinde. 13. Ti. Octavdag af Sct. Laurentius. 14. D. Vigilie. Befalet Fastedag.
- Torsdagen** d. 15. August. Den allerh. Zomfrues Optagelse i Himmelen (Maria Himmelfart). Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse, med Prædiken. Kl. 3 Besperandagt. — 16. F. Hyacinthus, Bekj. 17. L. Octav af Sct. Laurentius.
- Søgnedagsgudstjeneste** i St. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagaften: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Kapellet (Tolddobveien 14) stille Messe Kl. 6.

Kjøbenhavn.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 17.

Søndagen den 18de August.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien. Cöln. Hamborg. Østerrig. Frankrig. Rusland. Nordamerica.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

Den kirkelige Revolutions Bedrifter i England.

Saaledes, ved saadanne Midler, og ved saadanne Personer er den anglicanske eller den saakaldte biskoppelige Høikirke indtraadt i Historien; saaledes er den Form for det protestantiske Kirkevæsen indført i Livet, som almindelig ansees for Reformationens skjønneste Bryd, for den meest fuldendte Frugt af det sextende Aarhundredes Apostasi fra den sande Kirke! Vor unge Englænder, der havde en særegen Interesse for udførlig og nøie at gennemforske den kirkelige Lovgivning, især fra Dronning Elisabeths Tid, kunde ikke noksom ærgre og skamme sig paa sin nationale og patriotiske Følelses Vegne, alt som han i sine Tanker ordnede alle de enkelte Træk, der samlede sig til det Totalbillede, som vi nu skulle oprulle for Læserne af denne Fortælling. Denne særlige Interesse for tilbunds at studere denne Periode af hans Fædrelands Historie havde sin Grund i hans Dymærksomhed for og oprigtige Sorg over den unægtelige Kjendsgjerning, at dette Tidsrum, ved at befæste Protestantismens Herredømme i England for alle følgende Tider, har givet National karakteren og det offentlige Liv det Præg af hovmodig Verdslighed og hykkelft Misbrug af det Hellige, som har havt den fordærveligste Indflydelse baade paa det offentlige og paa det private Liv i alle Retninger.

Han fandt overalt paa dette Omraade af sine Forskninger en Stadfæstelse paa følgende Bemærkninger af Cobbett om den fandte Grund til den engelske Protestantismes dybt indgroede Had til den katholske Kirke:

„Man vilde ved første Siekast være tilbøielig til at finde dette Had til en Modstander, der synes aldeles tilintetgjort, aldeles unaturligt; men naar man betænker, at den anglicanske Kirke bestandig maatte føle i sin Samvittighed, at Alt hvad den eier og har, at alle disse uhyre Rigdomme fordem have tilhørt Katholikerne og ere tilveiebragte ved dem, at de stolte Kathedraler og saagodtsom alle andre anseelige Kirker tilligemed de rigt udstyrede Collegier, i hvilke den storagtige Høikirke nu breder sig, at de alle ere Frugter af katholsk Fromhed, Værdom og Offervillighed; naar man betænker dette, kan man da undre sig over, at de nye Besiddere, der ovenikjøbet ved de syndigste Midler havde fat sig i Besiddelse af disse Statte, gjorde det Yderste som stod i deres Magt, for at forhindre Folket fra at see de Personer, som paa en saa skændig Maade vare blevne fortrængte fra deres tidligere Stilling, og berøvede deres retmæssige Egen- dom — fra at høre deres Indsigelser og angre hvad der var skeet? Heri ligger den egentlige Grund til Høikirkenes Had til den katholske Kirke og Katholikerne! Man tænke sig for et Die- blif, at dette Punkt, at denne Omstændighed, nemlig Besiddelses- forholdet, aldrig havde været til, og hele Fjendskabet vilde dermed været hævet! Og dog gives der endnu en anden for de protestantiske Tilstande meget ufordeelagtig Forskjæl, nemlig Forskjællen mellem en gift og en ugift Geistlighed. Den første vil nemlig aldrig faae en Indflydelse paa Folket, der paa nogen Maade kan sammenlignes med den sidste. Hertil kommer endnu den katholske Geistligheds velbekendte Overlegenhed i Værdom, saavel som den unægtelige Kjendsgjerning, at de katholske Theologer i enhver redelig ført Strid altid ere gaaede af med Seiren. Deraf kommer hele dette den herskende Kirkes dybt rodfæstede, dette ubøielig haardnakkede og aldeles uforsonlige Fjendskab mod Katholikerne, ikke som Menneſker betragtede, men som Katholiker. Thi hvilken anden Grund skulde man

ellers tilskrive det, at disse sidste indtil den Dag idag ikke tør have enten Taarne eller Klokker paa deres Capeller? Dette nægter man dem, hvis Religion baade har bygget vore Taarne og støbt vore Klokker! Hvad skulde ellers være Grunden til, at man endnu bestandig forbyder deres Præster saavel paa Gaden som i private Huse at vise sig i deres geistlige Dragt, og det endog ved Begravelser? Hvortil al denne ængstelige Møje for at undbrage Mængden Synet af Alt, hvad der minder om den katholske Religion? Man sig hvad man vil! Alle disse Anstrængelser vidne om alt Andet end om Bevidstheden om at have Ret.“*).

Enhver Væser vil forbauses ved at gjøre nærmere Bekjendtskab med denne terroristiske Lovgivning, hvorved det fri England igjennem tre Aarhundreder**) søgte at betrygge sig mod Muligheden af, at den katholske Religion nogensinde skulde blive istand til at sprænge de Vænger, hvori man havde smedet den — denne af over hundrede Parlamentsacter bestaaende Lovgivning (den saakaldte „Straffecodex mod Papisterne“) — naar han betænker, at alle disse Bestemmelser ene ere blevne til for at straffe virkelig religiøstfjendte Mennesker, blot fordi de vedbleve trolig at holde fast ved den Religion, i hvilken deres og vore Forfædre havde levet og vare døde i et Tidrum af nihundredre Aar!

3 England berøvede denne Codex 1. Pairerne deres nedarvede Ret til at sidde i Parlamentet, og andre ansete Mænd deres Ret til at være Medlemmer af Underhuset. 2. Den berøvede alle Katholiker Stemmeret ved Valgene, og tiltrods for Magna Charta, som fastsætter, at Ingen maa beskattes uden hans egen Ubvilligelse, saa beskattede man her vilkaarligt Enhver dobbelt,

---

*) Det behøver neppe at erindres, at disse Bemærkninger finde Anvendelse paa alle andre protestantiske Lande, hvor Reformationen havde en saa stor Fremgang, at Regjeringerne kunde smigre sig med Saabet om den katholske Religions fuldkomne Udryddelse! Det bør iøvrigt bemærkes, at Ovenstaaende er skrevet i Aaret 1828.

**) Nemlig lige til Aaret 1829.

som vægrede sig ved at affværges sin Religion og blive Apostat. 3. Den udelukkede Katholiker fra alle, selv de ubethdeligste, Embeder, og betog dem Ret til at bortgive Præbender i den anglicaniske Kirke, en Ret, som Lovgivningen hjemlede baade Bøder og Qvætere. 4. Den fastsatte en maanedlig Bøde af 20 Rbd. som Straf for Udeblivelse fra en Gudstjeneste, som Katholiker ikke kunde andet end ansee det for Apostasi at deeltage i. 5. Det forbydes dem — hvad der var enhver Anden tilladt — at have Vaaben i Huset til deres Forsvar, samt at føre Processer, ligesom de erklæredes for uqualificerede til at være Formyndere eller Fuldbyrdere af Testamenter, saavelsom til praktisk Udøvelse baade af Retsvidensskaben og Lægekunsten; de maatte ikke engang reise fem Mil bort fra deres Hjem, uden i dette Tilfælde, som i Henseende til alle de foregaaende Punkter, at afsætte sig for de sværeste Straffe. 6. Udeblev en gift Kone fra den anglicaniske Gudstjeneste, mistede hun de to Trediedele af sine Indtægter som Enke, og kunde ikke fuldbyrde sin afdøde Mandes Testamente, medens hun, saalænge Manden levede, kunde holdes i Fængsel, med mindre han løskjøbte hende med en maanedlig Bøde af 10 Rbd. 7. Enhver Fredsdommer bemyndigedes til, saasnart Noget blev overbeviist om ikke at besøge Kirken (den protestantiske), at indstevne ham for sig selv og tre Nabodommere, og opfordre ham til at affværges sin Religion, og til, hvis han vægrede sig derved, at fordømme ham til livsvarig Landsflygtighed. Kom han atter tilbage, da havde han sit Liv forbrudt. 8. To Fredsdommere i Forening kunde, uden at indhente nærmere Oplysninger, stevne enhver som helst Person, der var over 16 Aar gammel, til at møde for sig; vægrede han sig da ved at affværges den katholske Religion, og holdt sex Maaneder igjennem fast ved denne Vægring, saa havde han derved tabt al Ret til at besidde Grundeieendom, og, forsaavidt han allerede maatte være i Besiddelse af samme, da skulde denne gaae over til den nærmeste protestantiske Arving, der ikke skulde være forpligtet til at aflægge Regnskab for hvad en saadan fast Grundeieendom indbragte. 9. Ligesom dernæst Katholiker ikke vare berettigede til at kjøbe Grundeieendelse, saaledes skulde alle Contracter

desangaaende for deres Vedkommende agtes for ugyldige. 10. Enhver Privatmand, som holdt en katholsk Lærer, skulde betale en Bøde af 10 Pd. maanedlig, og Læreren 2 Pd. daglig. Men at sende et Barn i en udenlandsk katholsk Skole kostede 100 Pd., medens det paagjældende Barn for bestandig erklæredes for uqualificeret til at arve, kjøbe og besidde Grundeienedom og oppebære Indkomsterne af samme, saavel som Renten af Legater og Gjældsfordringer. 11. At læse en h. Mæsse straffedes med 120 Pd., og at have bivaanet den med 60 Pd. Sa denne ubarmhertige og blodige Lov straffede enhver til Fastlandet udvandret katholsk Præst, saafremt han igjen vendte tilbage, og ikke inden tre Dage affoor sin Religion, med Galgen, med Bugens Opstjærelse i levende Live og Legemets Partering. Denne samme Straf overgik Enhver, der vendte tilbage til den katholske Tro, eller overtalte Andre til at vende tilbage til den!

I Irland vare disse Straffe endnu grusommere. Her saa man al denne Affhyelighed i de enormeste Skikkelser. Thi for det Første havde een eneste Lovgivningsact med et Pennestrøg givet alle den engelske Lovgivnings Grusomheder under det Anvendelse paa det ullykkelige Irland, og dernæst indeholdt den irlandske Codex endnu, blandt mange andre Krænkelser af alle Menneffelighedens og Retfærdighedens Bud, en Tilgiwt af efterfølgende 20 høit grusomme Straffebestemmelser. 1. En katholsk privat eller offentlig Lærer, ja endog en katholsk Hjælpelærer i en iøvrigt protestantisk Skole skulde straffes med Fængsel, Landsforviisning, ja efter Omstændighederne endog som Statsforræder. 2. Katholske Geistlige turde ikke leve i dette aldeles katholske Land, uden paa en vis Maade at behandles som Fanger, idet man førte Rister over dem og bestandig holdt Die med dem. Sa Førfølgelsen gif saa vidt, at man af de Statsindtægter, til hvis Hjælp Katholikerne her bidroge den største Deel, udsatte Belønninger for at opspore de endnu tilstedeværende Geistlige. Man satte 50 Pd. paa Opdagelsen af en Erkebiskop eller Biskop, 20 Pd. paa en Præst og 10 Pd. paa en Lærer. 3. Saa ofte to Fjendsdommere kunde enes derom, havde de Ret til at indstjerne enhver Katholik, og forlange hans edelige Erklæring

om, naar og hvor han havde hørt Messen, hvo der havde bivaanet den, samt angaaende de Præsters eller Læreres Navne og Bopæl, til hvem han havde Bekjendtskab. Saafremt Vedkommende vægrede sig ved at underkaste sig denne uinneskelige Inquisition, kunde han dømmes til eetaarigt haardt Fængsel blandt grove Forbrydere, eller til at betale en Bøde af 20 Pd.

4. Ingen Katholik turde købe en Landeiendom, eller forpagte den paa længere Tid end 31 Aar.

5. Enhver Protestant, der havde Nogen mistænkt for at have Eiendom i Forvaring for en Katholik, eller for paa den Sibstnævntes Vegne at være interesseret i en Kjøbe- eller Pante-Contract, havde Ret til at indbringe en Bill (et Lovforslag) imod den Mistænkte, og sætte sig i Besiddelse saavel af det ham betroede Gods, som af hans øvrige Eiendom.

6. Enhver Protestant, der fandt en Katholik i Besiddelse af en Forpagtning, hvis Udbytte oversteg Forpagtningssafgiften med mere end en Trediedeel, kunde uden videre drive Katholiken ud af hans Stilling og selv tiltræde Forpagtningen i hans Sted.

7. Enhver Protestant, der saae en Katholik i Besiddelse af en Hest, der var mere værd end 5 Pd., behøvede blot at give ham 5 Pd., og kunde saa tage Hesten.

8. For i disse og alle lignende Tilfælde at fjerne endog den allerringeste Sandsynlighed for Retfærdighed, kunde i intet Tilfælde af denne Art Andre end bekjendte Protestanter være Cedsvorne.

9. Den katholske Befolknings Heste kunde uden videre tages i Beslag til militært Brug, ligesom Katholikerne vare tvungne til at betale alle Afgifter i denne Retning med det dobbelte Beløb.

10. Kjøbmænd, hvis Skibe bleve kaprede under en Krig med en katholsk Fyrste, skulde holdes stadesløse for deres Tab ved en Afgiøt, der i dette Tilfælde udelukkende skulde opkræves af Gods og Landeiendom, som tilhørte Katholiker, og det uagtet disse sidste samtidigt bleve fortrinsviis pressede til Krigstjeneste, eller tvungne til ogsaa at udøse deres Blod i Kriggen mod den samme katholske Fyrste.

11. I det Tilfælde, at Katholiker vare en afdød Protestants nærmeste lovlige Arvinger, gif deres Rettigheder over paa de nærmeste protestantiske Arvinger, idet de katholske betragtedes som døde.

12. Var der

slet ingen protestantiske Arvinger, saa greb man til et andet Middel for at ruinere de katholske Familier, idet man tilfidsatte alle Hensyn til Arveretten, og deelte Eiendommen i lige Dele mellem alle katholske Arvinger. 13. Var en Protestant i Besiddelse af en fast Eiendom i Irland, turde han ikke indgaae Egtteskab med en katholsk Kvinde i eller fra Irland. 14. Alle Egtteskaber mellem Protestanter og Katholiker agtedes for aldeles ughyldige, hvor mange Børn der end vare Frugten af dem. 15. Enhver katholsk Præst, der velsignede et saadant Egtteskab, eller endog viede to Protestanter til hverandre, var dømt til at hænges. 16. En katholsk Fader turde ikke være sit eget Barns Formyndere eller have det i sit Huus, saafremt Barnet, om end i en nok saa ung Alder, hittede Lyft til at blive Protestant. I dette Tilfælde skulde det tages bort fra sin egen Fader og opdrages af en protestantisk Slægtning. 17. Naar en Katholik havde et protestantisk Barn, bleve Forældrene øieblikkelig indstevnede, og tilholdte under Eed at angive den fulde Værdi af deres samlede Eiendom, hvorefter det da paalaae Retten at foretage en saadan Fordeling af samme, som den ansaae for passende. 18. „I Kvinder værere Eders Mænd underdanige“, siger den store Apostel. Men den protestantiske Codex sagde: „Kvinder, værere Eders Mænd ulhyldige“; thi, naar en Katholiks Hustru antog den protestantiske Religion, saa kom Mandens Villie slet ikke i Betragtning, idet Loven gjorde hende til retmæssig Eierinde af alt Mandens Gods, om hun end var en nok saa umoralisk og slet Egtteskelle eller Moder. 19. „Du skal ære din Fader og din Moder, paa det at du maa leve længe og det maa gaae dig vel her i Verden!“ Saaledes taler Guds Bud. Men denne umenneskelige Straffelov sagde tværtimod: „Du skal vanære dine Forældre“; thi saasuart en katholsk Mandes Søn blev protestantisk, saa tilhørte al Faderens Eiendom Sønnen, og Faderen kunde hverken sælge eller pantsætte, eller efterlade Legater af sin Formue, under hvilken Retstitel han endog besad den, ja havde han endog erhvervet Alt hvad han eiede i sit Ansigts Sveb. 20. Til Slutning (d. v. s. at det er det sidste Punkt i dette Register; men dette er vel at

mærke kun en Afdeling af det Hele) behagede det „den lovlig etablerede Kirke“ i sin store Mildhed at erklære, at den vilde være saa naadig ikke blot at aabne sine Porte for enhver katholisk Præst, der vilde affværge sin Religion og bekjende sig til „den lovmæssige“, men endog at give ham en livsvarig aarlig Pension af 30 Pd.!

I Anledning af dette og meget Andet af samme Slags, som han ved denne Leilighed deels første Gang læste, deels opfristede i sin Erindring, istemmede Lord Frederik af ganske Hjerter efterfølgende Udtaale af Cobbett i Anledning af disse Straffelove:

„Englændere! skulde der vel gives nogen Mand, ja kun en eneste af de Mange, der bære dette Navn, hvis Blod ikke især ved at læse dette, naar han tænker paa, at disse udsøgte Grusomheder vare en Straf for trofast Vedhængenhed ved vore Forfædres gamle Tro, den Tro som har staaet alle de Fortidens ærbørdige Institutioner, af hvilke vi med Rette ere stolte! Kan vel nogen Protestant, nogen Mand, der ligesom jeg er Medlem af den anglicanske Kirke, tænke paa, at disse Grusomheder ere udøvede i den almindelig vedkjendte Hensigt at sikke denne Kirke Herredømme i Landet, uden strax at forene sig med mig om at gjøre vort Bedste, for i Fremtiden at skaffe de Lidende Ret? Har denne ved Statslove etablerede Kirke Ret til at rose sig af den Tolerance, man taler saa meget om, men desværre slet ingen Frugter seer af? Er det Vidnesbyrd om Reformationens høitpristede Troesfreidighed og Tillid til sin gode Sag, eller et Prøvefort paa Protestantismens gode Gjerninger? Have St. Augustinus og St. Patricius betjent sig af saadanne Midler til Christendommens Indførelse, og gif Alfred den Store og Wilhelm af Wickham den Wei for at befæste den? Ere den gamle Tids Kathedraaler og Paladser, dens Universiteter og Domstole fremvogede af en saadan Udsæd? Maa det ikke kaldes vanvittigt at straffe Fromheden, fordi den standhaftig holder fast ved Forfædrenes Tro; at overøse Mennesker med Forhaanelser og Grusomheder, blot fordi de ikke, ved at blive Apostater, ville forraade det, der er dem det Helligste af Alt? Eller hvad Navn fortjener vel den Umenneskelighed,

hvormed man, blot fordi de ere Katholiker, unddrager Medmenneffer Bestyttelsen af alle de Love, som deres og vore katholske Forfædre have givet for at sikke deres Efterkommere mod Urettens Overgreb? Hvad Mening er der i at kalde deres Religion „afgudist og forbømmelig“, i at behandle dem som haardnakkede Afgudsdyrkere, medens den Kalender, som vor Statskirke endnu den Dag i Dag bruger, mærker alle Aarets Dage med lutter Navne paa den gamle Tids og den katholske Kirkes Helgener! Hvorfor vedblive alle Englændere at være saa stolte af Institutioner, der alle have deres Oprindelse i den katholske Fortid, medens de ere vedblevne at forhaane, udplyndre og udrydde Tilhængere af den Tro, der har frembragt baade hine Indretninger og deres Ophavsmænd? Maa man dog ikke her spørge: Naar eders Bevæggrund er Iver for Religionen; naar alle eders barbariske Grusomheder udelukkende have deres Rilde i Nidjærhed for at omvende andre Menneffer fra deres Bilsfarelser: hvorfor da saa stor Mildhed og Fordragelighed mod Dvækere og Jøder? Hvorfor ere I saa langt fra at straffe disse, at I endog tilstede dem at udnævne Pastorer ved eders Kirker? Ja hvorfor? Sagen er jo den, at hverken Dvækere eller Jøder vare i Besiddelse af Tiender eller Landeindomme eller Abbedier, hvoraf den lovlige etablerede Kirke kunde tage noget Paaskud til at udplyndre dem! Heri ligger Aarsagen til hele dette uudslokkelige Had, der syntes ikke at ville lade sig nøie med mindre end med sine Offeres fuldkomne Udryddelse.“

Naar Inddragelsen af den store Mængde over hele Landet forbealte mindre Klosters i det Foregaaende er omtalt som Aarsagen til de lavere Folkelasers stedse tiltagende Forarmelse, og naar disse Stiftelsers tidligere storartede Velgjørenhed imod de Fattige afløstes af Reformationens strenge Forordninger mod Betleri, da fuldstændiggjorde en nyere yndet Forfatter (Dickens) den Skildring som vi nedenfor skulle meddele, hvori Cobbett anstiller en Sammenligning mellem det tidligere lykkelige katholske Folks Tilstand, og den Elendighed, hvortil hele den fattige Arbejder-Befolkning i England senere er hjemfaldet.

„I hvor stor en Armod og Elendighed,“ siger han,

„Massen af de lavere Classer her i England er nedfunken, det vide vi alle kun altfor godt, og vi ville nu engang betragte deres Tilstand før denne høitpriste Reformation. Seg vil begynde med den Skilbring, Fortescue giver af de engelske Tilstande og Englændernes Levemaade under Henrik VI.'s Regering eller i det 15. Aarhundrede, da den katholske Kirke befandt sig paa Høidepunktet af sin Glænde. Fortescue var i næsten 20 Aar Englands Lord=Overdommer, og blev af Henrik VI. udnævnt til Lord=Rantsler. Da den langvarige Krig mellem Husene York og Lancaster havde nødt ham tilligemed Kongesønnen Prinds Edvard til at udvandre og bosætte sig i Frankrig, skrev han til denne Prinds en Række af Breve, for at oplyse ham om Bestaffenheden og Virkningen af de engelske Love, og bevæge ham til at studere dem og opretholde dem. Dette paa Latin skrevne Værk hedder: De laudibus legum Angliæ eller Den engelske Lovgivnings Priis. De Ord jeg staaer i Begreb med at anføre, bære Spor af at være ganske tilfældig henkastede, og mine Kinder rødme af Skam i det jeg affriver dem.

„En Konge i England kan hverken forandre gamle Love eller give nye, uden i Forening med det hele i Parlamentet repræsenterede Kongerige. Enhver Undersaat har fuldkommen Frihed til at bruge og nyde hvad hans Eiendom frembringer, Frugterne af hans Jord, Tilvæxten af hans Hjorder o. desl. Alle Forbedringer, han foretager sig, komme udelukkende ham selv tilgode, at bruge og nyde, uden Forhindring, Afbrydelse og Bægning fra nogen som helst Trediemands Side. Bliver han i nogen Henseende fornærmet eller forurettet, da tilkommer der ham Skadeserstatning af Fornærmeren. Deraf kommer det, at man overalt træffer Overflødighed af Guld, Sølv og alle Livsfornödenheder og Befvemmeligheder. Ingen drikker Vand af Trang, men kun til visse Tider og af religiøse Grunde og for at gjøre Bod. Man har fuldt op af alle Slags Kjød og Fisk, og nærer sig til Overflod dermed, og Folket er i Gjennemsnit klædt med gode uldne Tøier. Om deres Senge og alt lignende Bohave gjælder det Samme. Alt er baade i Henseende til Stoffet solidt og er i rigelig Mængde tilstede. Overalt finder

man det for enhver Næringsvei fornødne Huusgeraad og Haandværksredstaber. Enhver besidder Alt hvad hans Stand udkræver for at gjøre Livet bekvemt og lykkelig.““

(Fortsattes.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Enhver af de i Rom nylig forsamlede Biskopper har under G. f. M. igjennem Præfecten for den Congregation, der har det Hverv at forberede Alt hvad der angaaer den bebudede almindelige Kirkeforsamling, modtaget en Syllabus eller Fortegnelse over sexten vigtige Spørgsmaal angaaende forskjellige under den kirkelige Disciplin henhørende Punkter, hvilke Spørgsmaal Biskopperne opfordres til inden Udløbet af en tre à fire Maaneders Frist at besvare.

— Den Person, som paa St. Petersfesten udenfor Domkirken gjorde et mislykket Forsøg paa Selvmord, var en Piemonteser, der ifølge en Beretning derom i „Armonia“ var kommen til Rom i det Niemed at stifte Ald paa St. Peterskirken, og det var først i det Dieblis, at Bagten var ifærd med at anholde ham, at han forsøgte paa ved Selvmord at unddrage sig Straf.

Italien. Deputeretkammeret i Florents har den 28. Juli (man holder i et katolsk Land Kammerforhandlinger paa en Søndag!) sluttet den d. 6. Juli aabnede Debat angaaende Loven om Kirkegodserne (∴ Inddragelse og Salg). Denne Lov blev vedtagen med 204 Stemmer mod 58. Ligesaa Karakteristisk som det er, at ikke flere end 58 Deputerede havde Mod til at protestere mod en saa colossal-uretsfærdig Volds gjerning, ligesaa udtrykfuldt er det, at denne sacrilegiske Plydringslov netop er bleven vedtagen paa en Søndag — den Dag, der uafsladelig minder Verden om Alt hvad den har modtaget ved Christendommen og Kirken!

— Et stort Antal af de fra deres Klosters af den italienske Regjering fordrevne Klostergeistlige have med deres Foresattes Tilladelse stillet sig til Propagandaens Disposition. Denne sidste seer sig saaledes istand til at imødekomme de mange Begjæringer om Forstærkning for Missionerne i Sydamerika og Au-

stralien, som idelig indløbe fra Biskopperne i disse Kirkeprovinde.

Cöln. Af det Hyrdebrev, som den høierov. Erkebiskop Paulus af Cöln efter sin Hjemkomst fra Rom har udstedt, meddele vi efterfølgende træffende og oplysende Brev angaaende den h. Faders Niemed med Sammentalbelsen af det almindelige Kirkemøde:

„Under den vedvarende Trængsel, hvori den h. Stol befinder sig med Hensyn til det verdslige Herredømme, og med den Stilling for Die, som hele Kirken i vore Dage saagobtsom overalt iudtager ligeoverfor en Verden, der er opfyldt af Vantro, ugudelige Grundfætninger og religionsfjendtlige Bestræbelser, udtalte den h. Fader gjentagne Gange sin uroftelige Tro og sit deri grundede Haab om Kirkens endelige Seir. Han forkyndte i Forbindelse hermed sin Hensigt, i den nærmeste Fremtid at sammenkalde et almindeligt Concil, for ved alle Overhryders fælleds Raadslagning under den Helligaands Bistand at udfinde de nødvendige og meest hensigtsmæssige Midler til paa en heldbringende Maade at fjerne de Under og Ulykker, der for nærværende Tid hemsøge det menneskelige Samfund i Henseende til dets høieste og helligste Interesser. Efter som vor h. Kirke nemlig har en attehundredaarig Erfaring om Virkningen af dette overordenlige Midde, og Historien lærer, at de almindelige Kirkeforsamlinger til enhver Tid have tilvendt Kirken de for samme passende Lægemidler mod de tilstedeværende Under og Farer: saa tør vi ogsaa i vor Tid nære det tillidsfulde Haab, at Sammentalbelsen af det oecumeniske Concil, hvilket den h. Fader tilsigter, og hvilket han ifølge sin bekjendte inderlige Andagt og Urefrygt for den allersaligste Jomfru og Gudsmoder Maria allerede har stillet under hendes ganste særdeles Beskyttelse, vil blive en riig Kilde til Raade og Betsianelse for den hele Kirke. — Har der nemlig nogensinde været Tider, da Kirken behøvede et saadant overordenligt Lægemiddel, da er dette utvivlsomt Tilfældet med vor Tid, i hvilken det ikke blot, som i alle tidligere Aarhundreder, gjælder om at bekæmpe og gjendrive enkelte Branglærere paa enkelte Steder, men hvor det desværre er kommet saa vidt, at, hvad der i tidligere Tider var noget Sjældent og næsten Uørt, nu er blevet almindeligt. Thi, træffer man ikke nu overalt paa dølte Hedninger, som have opgivet al overnaturlig Tro paa Gud og Hans Aabenbaringer, og ikke blot selv henleve i en fuldkommen Vantro, men ustraffet udbrede de ugudeligste Grundfætninger og Lærdomme, ja ikke sjældent i den Grad ere opfyldte af et bittert Had mod alt Guddommeligt og Helligt og navnlig mod Kirken, dens Overhoved og Præster, at de synes at have gjort det til

deres Livs Opgave at bekæmpe og udrydde dem? Vi leve fremdeles i en Tid, i hvilken Mængden af nye Opfindelser have bragt Aanderne i en tidligere ukjendt Bevægelse og let Forbindelse med hverandre, hvorved der for den nærværende Slægt har aabnet sig utallige Veie, ad hvilke den er istand til at gjøre sig Naturens Kræfter underdanige; en Tid, i hvilken saa mange gamle Stranker for Friheden ere nedbrudte, og i hvilken Mangfoldigheden af nye filosofiske og politiske Ideer, Systemer og Bestræbelser forvirre det almindelige Omdømme, og have bragt utallige Mennesker saa vidt i aandelig Forkommenhed, at de ikke troe paa Andet, end hvad de sandselig fornemme, kun sætte deres Haab til det Jordiske, og ikke elske andet end sig selv: en Tid, i hvilken Mange, forblindede af Hovmod, have frigjort sig fra al Lybighed baade mod guddommelige og menneskelige Love og Dyrighed, og, idet de kun følge deres Lidenskabers Tilskyndelser, ile timelig og evig Jordærvelse imøde. Der kan saaledes ikke være nogen Tvivl om Betimeligheden af en almindelig Kirkeforsamling. Thi har dette overordenlige Mittel i tidligere Tider viist sig heldbringende for Kirken, da indeholder den aldeles forandrede Skikkelse, det menneskelige Samfund nu har faaet, en paatrængende Opfordring til i en saadan Forsamling af hele den almindelige Kirkes Repræsentanter at tage de Foranstaltninger i Overveielse, som ligeoverfor de nye Ideer, der have vundet Herredømmet over den almindelige Mening, maatte vise sig bedst egnede til at opretholde den guddommelige Aabenbarings Indhold i dens Reenhed, lede dens Forskyndelse og organisere Kirkens alsidige Virksomhed saaledes, som det ikke mindre maa erkjendes for at være overeensstemmende med den guddommelige Villie, end hensigtsmæssigt og fyldestgjørende ligeoverfor Tidens Trang og uafviselige Fordringer."

Hamborg. Tilstaaelser. Det er blevet indgroet Vane, hedder det i „Hamb. Abl.“, hos visse Folk, i enhver katholisk Livsyttring, navnlig især fra Jesuiterordenens Side at lugte Proselytmageri paa Protestantismens Beføstning. Ligeoverfor denne Kjendsgjerning tager det sig høist besynderligt ud at see det „evang. protest. Heibelberger Ugeblad“ aflægge de mærkværdige Beskjendelser, som vi nedenfor skulle meddele. Dette Blad tilstaar nemlig, at der gives protestantiske Foreninger, som slet ikke have andet Formaal end at angribe den katholske Kirke. Det siger saaledes: „Heller ikke „den evangeliske Alliance“ var tilfreds med de Resultater, den havde opnaaet. Dennes Hovedvirksomhed er nemlig udelukkende rettet mod den katholske Kirke, og den søger navnlig i England at modarbejde denne og forhindre dens Cultus i at udbrede sig. Dette betragter den som den væsentligste Betingelse

for Protestantismens Fremgang. Ifølge den protestantiske Alliances Selskabsrapport, er Antallet af katolske Geistlige i England — hvilket før Aaret 1829, eller førend Katholikerne erholdt Afgang til Parlamentet, kun udgjorde 477 — for nærværende Tid 1415. Denne Forenings (den prot. Alliances) Budget, der fornemmelig siner de betænkeligste Parer i de katolske Ordensføstre, som befatte sig med Sygepleien, beløber sig for Tiden til 1821 Pd. St. eller 16,389 Rdlr. aarlig Indtægt, hvilket paa Grund af de ubetydelige Udgifter er mere end tilstrækkeligt. Samme Tendent, (d. v. s. Undertrykkelse af den katolske Kirke) forfølger ogsaa „det evangeliske Selskab for Continentet“, hvilket, med 2,455 Pd. St. eller 22,095 Rdlr. aarlig Indtægt, især i Sydeuropa modarbejder Pavedømmet, og navnlig bygger store Forhaadninger paa Venedigs Befrielse.“

Saavidt hiint protestantiske Blad. Vilde vi nu sætte det Tilfælde, at en katolsk Forening et eller andet Sted i Verden forfulgte det samme Formaal, at den offentlig vilde vedkjende sig den Tendent at styrte Protestantismen, og underrette Verden om, at den aarlig anvendte c. 40,000 Rdlr. paa at fremme denne Plan, hvilket Strøg af „retfærdig Harm“ og sædelig Indignation („sittlicher Entrüstung“) vilde da ikke høres fra den ene Ende af Europa til den anden? Men disse Herrer genere sig ikke det mindste ved deres Forehavende; de rose sig tværtimod med en forbausende Aabenhartighed af deres forfæstelige Tenderser, og finde det at være ganske i sin Orden; at de arbejde paa at undergrave den katolske Kirke. Man kan lykkeligviis her troste sig med Psalmistens gamle Ord: meditati sunt inania (Deres Idræt er forfængelig og forgjæves). Saaledes aflægges ogsaa det „Londonner Missionselskab“, der aarlig disponerer over en Udgiøtssum, der overstiger halvtanden Million Rdlr., den bestemmende Befjendelse, at det, tiltrods for denne umaadelige Udgiøt, „ikke tæller mere end 3000 virkelige Christne iblandt de hedenske Folkeslag, og et Antal af 130,000 Andre, som have opgivet Afgudsdyrkelsen og kalde sig Christne.“ Naar man oversætter disse sælsomme Talemaader i jævne forstaaelige Ord, bliver Meningen omtrent denne: Omtrent 130,000 Hedninger have af Kjærlighed til engelske Penge forsaavidt bekvemmet sig til at sympathisere med Christendommen, som de have tilegnet sig et udbortes Skin af Christelighed, medens de i Hjertet eller i Virkeligheden endnu som før ere Hedninger! 3000 have derimod antaget den christelige Daab! Et saadant Resultat har dette Selskab kjøbt for de mange Millioner Dalere, det i en lang Aarvække har udgivet, som man med Sandhed tør sige — blot for at demonstrere mod den katolske Kirke og dens Missioner i Hedningeverdenen! Ogsaa det britiske Selskab for Christen-

dommens Udbredelse blandt Søderne, hvilket aarlig udgiver over 60,000 Rdlr., tilstaaer, at Omvendelserne bestandig ere blevne langt tilbage for Selskabets Forventninger. Man summer sig kjendelig ved at angive, hvor mange Søder Selskabet aarlig har kjøbt for 60,000 Rdlr.!

Osterrig. En Tilstaaelse. Den for sin Liberalisme bekendte Søde Schuselka i Wien skriver i „Reform“ om St. Petri Jubelfest: „Af denne Fest seer man, at den katholske Verden endnu er meget stor. I Sandhed selv de, der ikke tilhøre den katholske Kirke, maae i det mindste anerkjende, at Festen i Rom var en storartet og imponerende Partidemonstration. Dersom Garibaldi virkelig skulde falde paa at vilde storme Rom, da kan der neppe være nogen Tvivl om, at hans Skarer ville, saasnart Paven træder dem imøde, kaste sig paa Knæ, for at modtage hans Velsignelse; ja Ingen kan indestaae for, at Garibaldi ikke selv vil gjøre det Samme! Dersom det derimod skulde lykkes ham at tage Paven til Fange og bortføre ham, da vil det italienske Folk allevegne strømme sammen, ikke for at hylde Garibaldi, men for at bevise den h. Fader deres Uresfrygt . . . Pavedømmet vil aldrig kunne fældes enten ved spottende Fornægtelse af dets Betydning og Ret, eller ved pphysisk Magt. Man kaste dog et Blik tilbage paa den henrundne Tid, og agt paa Historiens Værdomme! Luther, for hvis Værk den verdenslige Magt ligeledes stillede sig i Skranken, Luther meente jo for evige Tider at have gjort Ende paa Pavedømmet; men hvad vilde han sige, dersom han nu, efter 300 Aars Forløb, havde været Vidne til hvad der nylig er foregaaet i Rom?“

Frankrig. I Pariser=Dioceseset har Peterspengene i afdvigte Aar givet et 20,000 Frs. større Udbytte end i det foregaaende Aar.

— **Nizza.** Ifølge en Beretning i „Univers“ traadte sidste Piintsefondag en ung Mand, tilhørende en af Englands rigeste Familier, over til den katholske Kirke. Han er omtrent 28 Aar gammel, er gift og har en Søn paa tre Aar, der ligesom Faderen betingelsesviis modtog den h. Daab.

Rusland. Den i Rusland til Deportation til Siberien, men heldigviis undkomne katholske Præst Adalbert Wojenski har nylig i Krakau udgivet et Skrift, betitlet: „Den katholske Kirke og dens Tjender i Polen og Rusland“, hvori han, foruden andre actmæssige Fremstillinger og Forsølgelser mod Katholicismen i Rusland og Polen ogsaa meddeler en Navnefortegnelse paa 346 katholske Præster, hvilke den russiske Regjering

viden den sidste Opstand har ladet transportere til Siberien og Kaukasus.

Nordamerika. „Baltim. kathol. Volksz.“ skriver: Fra Natchez (i Missouri) have vi fra en paalidelig Kilde modtaget Efterretningen om, at 50 ikke-katholske Indvaanere i Byen Bates ville have indgivet en Begjæring til Biskopperne om at erholde en katholsk Præst, idet de tillige erklære sig beredvillige til at bygge en Kirke. Vi kunne derhos meddele, at Biskopperne ogsaa paa flere andre Steder have modtaget lignende Andragender, hvoraf det umiskjendeligt fremgaaer, at Alle, der oprigtig søge Sandheden, ere gennemtrængte af den Erkjendelse, at Protestantismen ikke kan byde dem hvad der i Sandhed tilfredsstillter Hjertets og Sjælens dybeste Trang.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 18. August. 10. Søndag efter Pintsje. Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 19. **M. Helena, Keiserinde.** 20. **L. Bernhard, Kirke lærer.** 21. **D. Johanna Francisca, Enke.** 22. **Ld. Octav af Mariae Himmelfart.** 23. **F. Philippus Venitiuss, Bisk.** 24. **L. Bartholomæus, Apostel.**

Søndagen d. 25. August. 11. Søndag efter Pintsje. Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. og ubesmittede Hjerte med Katechese. — 26. **M. Georg, Mart.** 27. **Ti. Josef af Calasants, Bisk.** 28. **D. Augustin, Bisk. og Kirke.** 29. **Ld. Johannes den Døbers Halsbyggelse.** 30. **F. Rosa af Lima, Jomfru.** 31. **L. Raymundus Nonnatus, Cardinal.**

Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke: stille Messje Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — **Skriftemaal:** Form. Kl. 6—9. **Løverdagsaften:** Kl. 5—8. — **Korsvei:** Fredag Efterm. Kl. 3—9. — **3 Kapellet (Toldbodveien 14) stille Messje Kl. 6.**

„Katholsk Kirkesidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Sr. Grosserer **C. B. Lohrer**, Høihersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de kgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 f.

Kjøbenhavn.

S. Liers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 18. Søndagen den 1ste September. 1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Knud den Helliges Capel i Rom. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien. England. Irland. Nordamerika.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

Den kirkelige Revolutions Bedrifter i England.

„Gaaer hen,“ vedbliver Cobbet, „og læser dette for de elendige Mennesker, som i Irland nære sig ved fordærvede Kartofler og Søegræs, som man i Yorkshire kan overraske i at stjæle af Svinetrugene, som i Lancashire og Cheshire leve af gammelt Hestekjød og Spøl, som man i Hampshire og Sussex kan see spændte for Gruus-Karrer som Heste, og som overalt i England leve langt slettere end domfældte Forbrydere i Fængslerne! Naar ogsaa disse Ulykkelige ved en og anden Leilighed over Brændeviinsflasken glemme Svinetruget og Spølkaret for at istemme det hndede Naab: „ingen Papisme“, gaaer da hen og forelæser disse nedværdigede og bedragne Stakler hiin gamle Kantslers (Fortescues) Fortælling om, hvorledes deres katholske Forfædre havde det i det Tidrum, som man nu har den Uforstammethed at kalde Mørkets, den papistiske Overtroes og Bankundighedens Tid. Gode Gud! Dersom Noget vilde have fortalt hiin gamle Hædermand, at der engang skulde komme en Tid, da i England en Soldat vilde faae tre Gange saa meget at leve af som en Dagleier, da Kartofler paa mange Steder vilde blive Bløiemandens eneste Næring, en Tid, da

man vilde blive nødt til at tigge Peuge sammen for at oprette Bespiisningsanstalter for fattige Englændere, en Tid, da Dommerne i den samme Ret, hvori han selv i tyve Aar havde havt Sæde, skulde afgive den Erklæring, at Vand og Brød var den almindelige Næring for de arbejdende Classer i England: hvad vilde han vel have sagt hertil? Men, havde man fortalt ham, at der engang skulde komme en „Reformation“, lebsaget af en total Nedbrydelse af Kirken, og af en fuldkommen Odelæggelse af de Fattiges Eiendom, samt at dette atter vilde have en uhyre Statsgjæld og en umaadelig høi Beskatning til Følge, at blodige Krige vilde gjøre en staaende Hær nødvendig — — havde man fortalt ham dette, da vilde han have forudsæet hele vor nærværende Tilstand, og fældet Taarer over sit Fædrelands Fremtid! Og havde man endelig fortalt ham, at vi midt i al denne Elendighed ovenikjøbet vilde være saa nederdrægtig utaknemmelige at raabe: „ingen Papisme“, og derhos endog være saa uretfærdige og grusomme at forfølge de Englændere og Irlændere, som holdt fast ved deres fromme, sædelige, brave, frie og lykkelige Forfædres Tro, saa vilde han have sagt: Guds Villie stee; lad dem da i Guds Navn lide hvad de have forstyldt!

Man vil maaskee sige, vedbliver E., at det dengang ikke var den katholske Kirke, men Lovgivningen, som gjorde England saa lykkeligt! Ja vel, svare vi, men i England var Kirken og den Skikkelse, som den gav hele det offentlige Liv, det sande og faste Grundlag for hele Lovgivningen. Allerede den første Artikel i Magna-Charta bærer Omsorg for Kirkens Eiendomsret og for dens øvrige Rettigheder, og disse Love indeholdt tillige Grundsætningerne for en virksom og med Christendommens Aand overensstemmende Fattigforsørgelse. Dette var hverken Tilfældet i Frankrig eller i noget andet Land, og derfor har det engelske Folk ved Reformationen tabt mere, end noget andet Folk kunde tabe.

En gammel Krønike fra Hampshire beretter, at i gamle Dage bleve Personer, der gave offentlig Forargelse ved et uordenligt Levnet, Straffede med i fjorten Dage ikke at nyde andet end Brød og Al. Dette var i Aaret 1380 under Richard II.'s Regjering. Ja hvilken elendig og formørket Tid! Gaaer hen

og siger de Gruustrækkere, der forrette Hestetjeneste i Hampshire, at de af alle Præster bør raabe: „ingen Papisme“, fordi Paven, dersom han ikke snart blev styrtet, maaskee med Tiden kunde nøde dem til at faste ved Brød og Ol, istedetfor at tilslade dem at vedblive med at regalere sig med Kartofler og det bare Vand!

Paa den nysnævnte Tid fastsatte en Parlamentsact Kjøbpriserne. Den omtaler i Indledningens Dre-, Svine-, Bede- og Kalvekjøb, som de fattige Klæsers almindelige Næring. Denne ligesom tilfældig henkastede Ytring maa dog vel være Sandhed, eftersom den findes i en Parlamentsact. Fattiglovgivningen begyndte, som ovenfor sagt, med Henrik VIII. Thi aldrig saasnart vare Klostrene ophævede, og deres Eendomme consisterede; aldrig saasnart varslede Begivenhederne om en nærforestaaende Sammenstyrting af hele den katholske Kirkebygning, før Landet vrimlede af Fattige; og man saae nu det for kort Tid siden saa lykkelige England skjændes af offentligt Betleri, for hvilket alle tidligere engelske Regjeringer altid havde havt den største Afsty. Herved maa erindres, at den Gæmildhed, der havde kaldt alle klosterlige Stiftelser tillive, og som saalænge de bestode, atter satte dem istand til at afhjælpe utalige Trængendes Nød, at den nu var ophørt, og at Reformationen for alle kommende Tider har udtørret den christelige Barmhertigheds Kilder! Det var derfor en slet Erstatning for den milde Skikkelse, den frivillige Godgjørenhed havde i de Tider, da Kirke- og Klostergodsset raadede Vod paa denne Green af den offentlige Glendighed, at den Parlamentsact, der tilintetgjorde Klostrene, befalede Magistrater og Fogder paa ethvert Sted at indsamle frivillige Almisse, men derhos straffede Betleri med at affjære et Stykke af det ene Dre, ja endog satte Livsstraf paa gjentaget Betleri! Dette var Morgendæmringen for hiin „Reformation“, som man endnu bestandig opfordrer os til at beundre og lovprise!

Under Edvard VI. udkom en Lov, der straffede Betlere med at brændemærkes og to Aar igjennem være Slaver hos

private Herrer*), hvilke sidste da havde Ret til at belægge dem med Halsjern, nægte dem Kjød og ikke række dem anden Næring end Vand og Brød! Dengang kunde altsaa Enhver, der havde Arbejde, faae Kjød at spise. Kartoffeltiden, den Tid, da selv Brød skulde blive en uoverkommelig Artikel for Tusinder, den er kommen med vore oplyste bibellæsende Dage!

Endelig udstedte Dronning Elisabeth — efter at have gjort ikke mindre end otte forgjæves Forsøg paa at afhjælpe de Fattiges Nød ved Indsamling af frivillige Almisser — den Tvangs-Fattiglov, som endnu den Dag i Dag staaer ved Magt. Man havde forsøgt alle Konster for at unddrage sig denne Forsørgelse, og var gaaet saavidt, at man, da man saa, at Nøden krævede, at der absolut maatte gjøres Noget, udstedte Betler-Bevillinger! Men Enden paa det Hele blev den tvungne Fattigskat, dette sikkre, uudslokkelige Brændemærke paa den protestantiske ved Loven etablerede Kirke. Dette Paalæg blev udsat saa længe som muligt, og mødte endda stor Uvillie hos alle dem, der havde beriget sig med Kirkens og de Fattiges Eiendom. Men det var nu blevet en uomgængelig nødvendig Foranstaltning; thi ingen af denne grusomme Regjerings Tvangsforholdsregler havde ellers været istand til at holde Styr paa det fortvivlede Folk. Det er imidlertid karakteristisk, at Op-havsmændene til denne Lov synes at have skammet sig ved at angive Grundene for dens Tilblivelse, thi den har slet ingen Indledning! Det Folk, hvis tidligere saa lykkelige Tilstand Fortescue havde stildret, var nu i dets store Masse blevet en Nation af pjaltede Staaedere, og Desoe siger etsteds i en af sine Afhandlinger: „Da den gode Dronning Elisabeth paa en Reise igjennem sit Kongerige saae de Skarer af lurvede Mennefter,

---

*) Reformationen indførte saaledes i det Smaa atter Hedenkabets største Skandse — Slaveriet, dette vederstyggelige Bidnesbyrd om den menneskelige Haardhjertighed, som den katolske Christendom efter Aarhundreders Kamp mod de i den hedenste Tænkemaade dybt rodfæstede Jordomme, forlængst havde udryddet i den europæiske Christenhd.

der overalt løb sammen for at see hende, kom de Ord hende uvilkaarlig over Læberne: mit Land er jo opfyldt af Tiggere!"

Ferd Frederik besøgte endnu bestandig, men stedse mere og mere trøstesløs, Søndag efter Søndag, Paulskirken, og nu hyppigere end nogenjinde før den i forbums Tider saa herlige Westminster = Cathedral, dette Underværk af gothisk Bygningekunst, hvormed Henrik III. i Aaret 1285 havde forenet et storartet Benedictinerkloster. Dengang var denne 489 Fod lange Korskirke ikke for stor. Nu, da London bryster sig som Tremillionsbyen ved Themsen, har man midt i Skibet af denne gamle, trods dens forfaldne Tilstand ærværdige, Kirke opført en høi Muur, for at affjære den for Landstirkens Gudstjeneste overflødige Deel, og anvende den til Pulterkammer og Stillads = Repertorium!*) Derhos er et Parti af den Deel af Kirken, der paa den nysomtalte Maade er affondret for den biskoppelig = anglicanste Gudstjeneste, opfyldt med taarnhøie, smagløse Gravmonumenter over Spencer, Chaucer, Shakspeare, Ben Johnson, Milton, Dryden, Butler, Thomson, Goldsmith &c. &c., af hvilke mange ikke passe bedre i en Kirke, end Pilatus i Credo! Man seer her for sine Dine et levende Billede af, hvorledes det kirkelige Fravalb, i sin troløse Misbrug af Kirkens og Gudstjenestens Diemed, har inthroniseret Verdsligheden i de Gud

---

*) Som et Sideskifte hertil skulle vi bemærke, at man for en Deel Aar siden i en af de skønneste gothiske Kirkebygninger her i Danmark af samme Grund indrettede et lille Capel i to af det ene Sideskibs Svølvinger, hvilket i det højeste vel kunde rumme c. 100 Mennesker. Dette Rum var fuldkommen tilstrækkeligt for Kirkesøget. Det paagældende Sogn har c. 7000 Beboere, hvis Antal vel, dengang Kirken blev bygget, neppe naaede Halvdelen. Denne Kirke har endnu den Mærkelighed, at, da den for c. 20 Aar siden undergik en Hovedreparation, fandt Architecten det passende at tage den gamle af en katolsk Biskop indviiede Altersteen (en meget stor og smuk Steen af sortegraat Marmor eller Granit) bort fra Alteret, og henlægge den i Vestibulen foran Kirkens Hovedportal. Her ligger den formodenlig endnu den Dag i Dag, for at trædes under Fødder af Enhver, der gaaer ind og ud af Kirken! Man seer ganske tydelig de fem Kors paa samme.

indviede Templer, hvor Hovmodsdjævelen nu i Reformationens Navn breder sig netop paa de hellige Steder, hvor fordem det daglige ublobige Offer forherligede Gudmenneskets Ydmyghed og Lydighed indtil Døden paa Korset! Denne herlige Kirke besøges nemlig i Almindelighed — mod en Entree af 1 Sh. (3 ½) — meest for at see disse Gravmonumenter over Englands Genier og hovmodige Stormænd, af hvilke sidste Størstedelen have Kirkernes og Klostrenes Udplyndring at takke for den Rigdom, der har avlet deres Storhed og mættet deres Hovmod! Men disse pompøse Gravmonumenter indtage netop de Pladser imellem Kirkestibets Piller, som fordem udfyldtes af Alterne! Hvorledes skulde vel da et kristeligt Hjerte kunne finde en sund og styrkende Næring for sit indre Liv i saadanne Dimgibelser, der ere saa langt fra at udrydde Hovmodens Gift, at denne endog helliges ved den Menneskeforgubelse, hvormed Reformationen i den nu gangbare Humanitets Tjeneste, har vanhelliget en kristelig Kirke. Edvard den Bekjenders Capel er umiddelbart bag ved Kirkens Høialter. Gulvet er her bethdelig forhøiet, og en Trappe paa den nordlige Side fører op til dette fordem hellige Sted. Kongehelgenens Grav er i Midten af Capellet, hvor man tillige seer de to Thronstole, paa hvilke Englands Herskere blive kronede. Man seer ligeledes her denne Fyrstes Billedstøtte, men uden Hoved; thi dette, som var forarbejdet af drevet Sølv, er, saavel som Scepteret og Rigsæblet, for lang Tid siden stjaalet. Selve Alterets Plads indtager nu den anglicanske Erkebiskops Throne! Hvilken Ødelæggelses Bedershyggelighed ogsaa her paa det hellige Sted! Her er Templet ikke mindre end Hjertet unddraget Gud, og Selvforgubelse og Menneskeforherligelse har indtaget Selvornægtelses og Offerets Plads. Frederik havde gjerne skjult sig bag Levningerne af det fordem Høialter, for at knæle ned paa den h. Edwards Grav og begrebe alle de Ulykker, som denne Kirkeforstyrrelse havde bragt over hans Fædreland. Han saae her for sine Dine Vegemliggjørelsen af dens Indvirkninger paa hans Landsmænds Sindelag og Tænkemaade; han fik her et levende Indtryk af, at de Frugter, den har baaret endog blot for Gul-

turen og Kunsten vidne tilstræffeligt om, at det ikke har været i Guds Navn og overensstemmende med Hans Villie, at denne Omvæltning havde ført ham og saa utallige Andre bort fra den katholske Kirke, og banlyst dens Aand fra Menneskelivets timelige Forhold!

Som han under disse Betragtninger stedse faldt dybere i Tanker, greb han uvilkaarlig i Kommen, fremtog den anglicanske Kirkes Bønnebog (Prayer book), og gav sig til at blade i den. Han forundrede sig nu især over, at han nogenfinde havde kunnet være saa tankeløs, ikke at lægge Mærke til det selvmodsigende Misforhold, der finder Sted imellem denne Andagtsbogs og dens Forfisters i mange Henseender stoffende Vighed med den katholske Kirkes Andagtsøvelser, liturgiske Forfister og gudstjenstlige Stikke og — det Had hvormed den anglicanske Kirke har forfulgt den Kirke, af hvilken den laaner hele sin vægte Forgyldning! Men der var dog een Ting, hvoraf han for nogle Dieblikke modtog et Indtryk ubelukkende i Retning af det Latterlige, nemlig den Forfist, der byder Præsten, paa enhver foregaaende Søndag at gjøre Menigheden opmærksom ikke blot paa Festedagene, men ogsaa paa Fastedagene. Han kunde nemlig her ikke andet end spørge sig selv: har vel nogenfinde Nogen af disse Herrer tænkt paa selv at faste? Og, hvorledes kan man forlange, at Folket skal efterleve hvad man ikke selv gjør? Nei, at holde Fastedagene, det overlader man til den fattige katholske Præst og hans trofaste Hjord! Men hvorledes have da saadanne Forfister faaet Plads i den anglicanske Bønnebog? Dette Punkt, som saa meget Andet, er jo en reen Afstrift af det romerske Misfale! Han kom da atter til at tænke paa Reformatorernes underfundige Manøvrer; de vovede ikke at tage Misfalet bort fra Alterne, og gjøre nogen udbortes paafaldende Forandring ved Gudsdyrkelsen! Derfor lod man Folket beholde Skallen i Hænderne, medens man berøvede dem Kjærnen, nemlig den christelige, den eneste sande og virkelige Gudsdyrkelse, og dermed Kirkens Aand og Liv i disse Ords fulde og omfattende Betydning!!

Men ligesom han følte en sand indvortes Vindring i den Fornemmelse, at det nu for bestandig var forbi med alle Selvfuffelser, saaledes følte han ogsaa en ubefkrivelig indre Fred i den Klarhed, hvormed han nu var istand til at gjøre sig selv Rede for de dybere liggende Grunde til den heromtalte Uovereensstemmelse mellem Bønnehogens og Kirkevæsenets ydre katholske Anstrøg og den katholske Troes totale Forsvinden fra det praktiske Liv. Han kom til at tænke paa, hvor ofte han havde hørt tale om „Præstebedrag“, og hvorledes man ved dette Ord bestandig hentydede til „Papismen“; han sagde nu ved sig selv: saafremt Alt dette ikke er et Værk af Præstebedrag, hvad skulde da fortjene dette Navn?

Han kom endvidere til at tænke paa dette Bedrag i saa mange andre Henseender, paa den gjennemgaaende Forfalskning af de betydningsfuldste Ord og Begreber, som endnu bestandig vilblyder og forvirrer det almindelige Omdømme ved Afgjørelsen af ethvert Spørgsmaal, der berører den religiøse Sandhed, ligesom de gængse Fabler om den Samvittighedsfrihed og Tolerance, som ved Reformationen skulde være indført i Verden, om den Frihedens Morgenrøde, som i alle Retninger af Livet skulde være opgaaet over Christenheten med det sextende Aarhundrede, og indtil Forvanskningen af alle de Forestillinger, hvori den Christendommen eiendommelige Betragtning af Livet paa ethvert Punkt gjør sig gjældende! Han saa endnu engang Billedet af alle den katholske Troes Martyrer*) i sit

---

*) Den her oversatte Fortælling nævner iblandt disse, foruden de ovenfor omtalte Geistlige, Elisabeths legitime Medbeleverinde til den engelske Throne, Maria Stuart. Efter et nittenaarigt Fangenskab blev hun ifølge en mod alle lovlige Former stridende Proces henrettet den 18. Februar 1587. I denne lange Tid havde hun savnet den sande Religions Trost, og var idelig bleven plaget med en fanatisk protestantisk Geistligs Omvendelsesforsøg (thi var hun bleven Apostat, da havde hun været uskabelig som Arving til Englands Krone). Hun forlangte da, efter at være dømt til Døden, en katholsk Skriftefader; men ingen katholsk Præst kunde finde Udgang til dette uslykfælige Offer for den protestantiske Dronnings Skinsyge og Svungler.

Fædreland, alle disse Intolerancens og Fanatismens Offere, staae levende for sig, og vidne mod hele denne hykkelske Forvanskning af Sandheden, denne storartede Misbrug af det Hellige, denne Frækhedens og Løgnagtighedens Triumph over den store Mængdes godtroende Vanfundighed, i det man betjente sig af alskens underfundige Talemaader om Frigjørelse fra Tyranni og Mennesketrældom, for at bevæge Masserne af Folket til, med Forkastelse af al høiere guddommelig Autoritet, at bøje Nakken under det forsmædeligste Nag af vilkaarlige Menneskemeninger, som Verden ugenfsinde har seet! Han følte sig saa overvældet af Modbydelighed og Lede ved al dette Gjøgleværk, og saa længelsfuld efter at opleve den Dag, der vilde befrie hans Samvittighed for al Medstyld i denne Tilstand, at han fra dette Dieblik af lovede sig selv, at det nu for bestandig skulde have Ende med den falske Stilling, der saa længe havde piint hans Hjerte, og at Tiden nu var kommen, da han, inden det maaskee blev forsilde, maatte adlyde den guddommelige Raades Røst, der saa længe havde kaldet og draget ham!

---

righed. Hun blev tvertimod atter martret med den nysnævnte Fanatikers skoiende Straffeprædikener og Trudsel med Ewighedens Dvaler over alle dem, der modstode „Evangeliet“. I denne Rød lykkedes det dog en betroet Mand at overbringe hende en af Pave Pius V. consecreret Hostie, som hun rakte sig selv i sit Bedekammer paa Senrettelsesdagens Morgen. Maria Stuart gif derpaa Døden imøde med stor Frimodighed og med en Martyrs Værdighed og Ro. Det er ikke mindre mærkværdigt, at Hædet til Papismen to og tredesindstyve Aar senere (30. Jan. 1649) ligeledes bragte hendes Sønneson og Englands legitime Konge, Carl I., paa Skaffottet. Denne Konge var traadt over til „den ene saliggjørende apostoliske Sætelse“, men blev bestandig mistænkt for i Hjertet at være den katolske Religion hengiven. I ham forgreb den protestantiske og politisk-radical Fanatisme sig ikke blot paa Landets høieste verdslige Overhoved, men Kongemordet var tillige et formasteligt Attentat paa Religionens og Kirkens af Reformationen skabte „uantastelige“ Repræsentant!

(Fortsættes.)

Knud den Helliges Capel i Rom.

Da det uden tvivl vil interessere alle danske Katholiker at see, hvorledes man i Rom endnu bestandig ihukommer og ærer Danmarks Skytspatron den h. Knud, skulle vi her meddele følgende Brudstykke af et Brev fra Pastor Lichtle i Gothenborg, der i afvigte Vinter og Foraar har opholdt sig i Rom.

„Da jeg besøgte den smukke Kirke, St. Maria in Traspontina, tilhørende Carmeliterordenen, nær ved Ponte St. Angelo, og betragtede de forskjellige Capeller og Sidealtere, som smykke denne Kirke, var det mig en stor Glæde deriblandt ogsaa at finde et Capel og et Alter, viet til den h. Knud, Danmarks Konge-Helgen og Martyr. Dette Capel er heelt beklædt med forskjellige Marmorsorter, og navnlig er Alteret rigt prydet med det skønneste Marmor. Paa hver Side af den smukke Altertavle hæver sig en prægtig Marmorsoile, og paa Capellets høire Side læser man paa en hvid Marmorplade følgende Indskrift*):

Til den almægtige Guds Ære.

Christian Raynek fra Danmark, tidligere Domherre ved
Cathedralkirken i Olmütz, har ifølge et fromt, Øfste helliget

*)

D. O. M.

Christianus Raynek Danus,

Ecclesiae cathedralis Olmucensis olim canonicus

Sacellum hoc

A Rev^{mo} P. Theodoro Stradio Carmelit. generali

Ac Rev^{mo} D. Antonio tit. S. Onufrii S. R. E. Card. Berberini
donatum

Sibique uti familiari largitum

S. Canuto IV Danorum Regi ac Protomartyri

Cui primus anno DMDCXL

Ut Divum cultus in urbe decerneretur obtinuerat

Ex voto dicavit

Demum decentius exornatum suæ nationis nuncupari voluit

Atque in sepulchrum pro se et cunctis Daniæ catholicis

Romæ decedentibus elegit et gratis obulit.

Anno salutis MDCLXXXVI.

dette Capel, som velvilligt er ham overladt af den ærv. P. Theodor Stradius, Carmeliterordenens General, og den ærv. Herre Antonius, Tit. St. Dnufrius, den h. Romerske Kirkes Cardinal Berberini, til St. Knud IV., de Danstes Konge og første Marthyr, for hvem han i Aaret 1640 havde udvirket et Decret om offentlig Dyrkelse i Byen Rom.

Capellet, som siden er blevet sømmelig prydet, og overeensstemmende med Giverens Dnske opnævnt efter hans Nation, er bestemt og stjænktes herved til for bestandig at være et Gravsted for Giveren og alle danske Katholiker, som døe i Rom. I Frelsens Aar 1686.

Paa Capellets venstre Side læser man paa en lignende Marmortable*):

Til den almægtige Guds Ære.

Til blivende Ihukommelse af de Christenhedens Ypperstepræster, som have fremmet den danske Konge og Førstemarthyr Knud IV.'s offentlige Dyrkelse.

Urban VIII. anordnede først i Rom en aarlig og offentlig høitidelig Cultus til hans Ære.

Clemens IX. forherligede hans Festsdag med rigelig Afslad.

Clemens X. gav hele Kirken Tilladelse til at feire Dagen med et Officium s. r. smdpl.

*)

D. O. M.

Æternæ summorum Pontificum memoriae

qui

St. Canuti regis et protom. Danor. sacros fastos provexere.

Urbanus VIII

Cultum primus in urbe annua celebritate sancivit.

Clemens IX

Sacram ipsam diem indulgentiarum thesauris locupletavit.

Clemens X

Officium sub ritu semidupplici Universali ecclesiae concessit ad libitum.

Paa Marmorgulvet læser man paa en med Mosaitornamenter forziret Marmorsteen nedenfor Altertrinene*):

Til den almægtige Guds Tre.

Kun for Danske, som bøe i Rom og i den katholste Tro, er dette Gravsted indviet. I Herrens Aar 1665.

Ved Indgangen til Capellet læser man ligeledes paa Marmorgulvet ligefor Alteret følgende Indskrift**):

Her hviler

Anton Georg Bredahl fra Frederikstads, Capitain i den kongelige Armee, som, efterat han havde affvoret den Lutherske Sects Wildfarelser, foretrak at leve som fattig i Rom, beskæftiget med Studiet af den katholste Troes Sandheder, for Velstand og Bekvemmelighed i sit Hjem.

Ved Pave Pius VI.'s naadige Bevaagenhed blev han udnævnt til Hovedsmand for den corsiske Drabantgarde. Paa selve denne Udnævnelses Dag afgik han imidlertid ved Døden d. 10. April Aar 1778 i sin Alders 39 Aar. Hans Venner begræde hans Død.

Man seer altsaa af de to første af disse Indskrifter, at en danstfødt Præst, Rahnek, som tidligere havde været Kanik i

*)

D. O. M.

Solis Danis

In urbe fideque romana obeuntibus
Monumentum anno Dⁿⁱ MDCLXV.

**)

Antonio Georgio Bredahlilio

Fredericostadiensis

Centurioni Regiarum copiarum

qui

Ejurata Lutheri secta

Romæ fidei catholicæ studio egenus vivere

Quam apud suos locuples maluit.

Beneficentia Pii VI. P. M.

Vexillarius cohortis Cyrneorum creatus

Eodem die vivere desiit

III id. April. An. MDCCLXXXVIII. æt. XXXIX.

Amici moerent.

Olmby, af Carmeliterne i Rom havde med en høiere Forefats Tilladelse erholdt dette Capel til Gave, samt at han har udsmykket det rigt med Marmor og andre Prydelser, helliget det til St. Knud, og bestemt det til Gravsted for danske Katholiker, som døe i Rom. En Carmelitater har stjænket Altertavlen, og flere Paver have bidraget til at forherlige Danmarks Skytspatron. Carmeliterpræsterne, hvem Kirken tilhører, have stor Erbødighed for den h. Knud, og hans Festsdag, paa hvilken Capellet var festlig smykket, feiredes med en høitidelig Levitmesse. Disse Fædre have derhos, for at udbrede Andagten til denne Helgen, foranstaltet en xylograferet Fremstilling af hans Martyrium, som de uddele blandt dem der besøge Capellet."

Forfatteren til ovenstaaende Meddelelse henstiller til den velhavende Deel af dens Læsere, om de ikke maatte føle sig opfordrede til, ved en eller anden passende Alterprydelse at bevise hine fjerne og fremmede Præster deres taknemmelige Paaskjønelse af den Deeltagelse, disse nu et Par Aarhundreder igjennem have stjænket vort Folk og Fædreland, ved baade med store Beføstninger og andre Opoffrelser at holde vor Nationalhelgens Minde i Ere, og stadig at erindre os i deres Forbøn. Det bør ved denne Leilighed sidst af alt glemmes, at det var Carmeliterordenen, der her i Danmark paa Reformationstiden forsvarede den katholske Kirkelære og den gamle Kirkes Ret med en theologisk Dygtighed, mod hvilken den reformatoriske Uvidenhed ikke havde andre Vaaben ved Haanden, end den verbøslige Magts Interesse for at fremme den kirkelige Omvæltning!

Kirkelige Efterretninger.

Rom. „Eöln. Bl.“ af 17. f. M. meddeler, at Beretninger fra Rom af 9. August stadfæste den telegrafiske Anmeldelse af Cardinal Altieri's Død. Denne høitstaaende og i enhver Henseende udmærkede Kirkefyrste, som almindelig sagdes

at være designeret til Pius IX.'s Efterfølger, er bleven et Ofser for den trofaste og utrættelige Pligtopfyldelse, hvormed han, under den i hans Bispedømme grasserende Choleraepidemi, anstrængte sig for at lindre Beboernes legemlige Nød og fyldestgjøre deres aandelige Fornødenheder. Den afbøde Hæbersmand var Biskop af Albano, der paa Grund af Egnens Skjønhed er et yndet Opholdssted i Sommermaanederne baade for de romeriske Prælater, Roms fyrstelige Familier, Diplomater og Kunstnere. I Tillid til denne Bjergegns sunde Beliggenhed ansaae Alle sig her for bedre betryggede mod den frygtelige Sygdom, end i Roms usunde Dunstkrebs, og derfor var Antallet baade af Ublændinge og Romere i denne Sommer større, end det pleier at være. Men paa eengang optraadte Cholera en i denne lille By med en ganske u hørt Voldsomhed. I de første 24 Timer bleve 140 Personer angrebne. Mange faldt om paa Gaben, og maatte bæres til deres Boliger. Allerede den første Dag døde to Trebiede af de Angrebne. Den almindelige Forbauelse herover fremkaldte en ubestrikelig Skræk og Raadvildhed, der forsøgedes yderligere ved de Fremmedes iilsomme Flugt, ligesom utallige andre Begivenheder og Ulykke varslende Forberedelser hurtig forvandlede denne herlige og henrivende Plet til en Skueplads for ubestrikelig Nød og Forvirring. Aldrig saasnart fik imidlertid Cardinal Altieri Efterretning herom, førend han strax begav sig til Albano for at staae sine ulykkelige Diocesaner bi i deres Nød. Utrættelig gif han Dag og Nat fra det ene Huus til det andet, hørte personlig de Syges Skriftemaal, rakte dem egenhændig Vandbringsbrødet og meddeelte dem den sidste Salvelse. Han lod paa egen Bekostning hente Læger og rigelige Lægemidler fra Rom, og uddeelte betydelige Pengesummer til de Afdødes efterladte Familier. I Cardinal Sacconi, der for sin Sundheds Skyld opholdt sig i Albano, fandt han en trofast Medhjælper i denne anstrængende og opoffrende Virksomhed, der tilsidst paadrog ham selv den dødbringende Sygdom, hvis Nædsler den høie Prælats uforfærde Selvfornægtelse og deeltagende Kjærlighed havde formildet for saa mange af dens Offere.

Italien. Som yderligere Tegn paa det irreligiøse Sindelag, der behersker de Florentinske Kamre fortjener, ved Siden af den i vort Nr. anførte Kjendsgjerning (at Kirkeplyndringsloven blev vedtaget paa en Søndag), endnu at bemærkes, at Kamrene have afholdt deres Møder saavel paa Christi Legemsfest som paa Peters- og Paulsfeften. Under Mødet den 21. Juni havde derhos et Medlem af Kammeret den Frækhed at gjøre spydige Hentydninger til den Deputerede D'Ondes-Meggios Fraværelse paa Christi Legemsfest, i den

Hensigt at gjøre denne for sit kirkelige Sindelag bekjendte Mand latterlig i Forsamlingens Dine. Hr. D. & K. forlangte da Ordet, og sagde med kristelig Frimodighed: „Jeg føler slet ingen Forpligtelse til at retfærdiggjøre min Udeblivelse igaar. Men, saafremt mine ærede Herrer endelig ville vide Grunden til samme, saa har jeg ikke andet at sige dem, end at jeg var her ikke, fordi jeg er Katholik. Jeg vil ikke have Noget tvunget til at være hvad jeg er; men jeg haaber, at heller Ingen vil tvinge mig til at ophøre med at være hvad jeg er!“

— Den 12. August har ogsaa Senatet med 84 Stemmer mod 29 vedtaget Loven om Kirkegodsernes Inddragelse og Salg, og Kongen har den 16. s. M. stadfæstet Loven. Man havde ikke ventet en saa stor Majoritet i det første Kammer. Herover klager „Unit. cat.“ med følgende Ord: Det smertes os meget, at en saadan Lov har kunnet finde Billigelse hos denne høie Corporation, som har den Bestemmelse at holde paa det Bestaaende, men ved denne Afstemning har gjort sig deelagtig i Undertrykkelsens og Forstyrrelsens Dbrætter.

England. Den 18. Mai d. A. døde Clarkson Stanfield, Englands første Landskabsmaler. Han blev født i Sunderland i December 1793, og bestemte sig i sin Ungdom for Søværnet, men opgav siden atter dette Kald paa Grund af en legemlig Skade, han havde lidt ved et Fald. Han blev da Maler, og opnaaede den Ære at blive det nyere Englands største Maler i sit Fag. Han erhvervede sig i en forholdsvis ung Alder baade Berømmelse og Formue; men dette tilfredsstillende ham ikke. Han agtede nemlig alle jordiske Herligheder og enhver timelig Binding for Intet i Sammenligning med de Skatte, der ere uafhængige af alle jordiske Omstiftelser, de Skatte, som Christus har nedlagt i sin Kirke og givet den Fuldmagt til at udbede. Paa en Tid, i hvilken Katholikerne endnu ikke vare i Besiddelse af de almindelige borgerlige Rettigheder, og enhver Convertit var brændemærket i den offentlige Mening, da havde Clarkson Stanfield Mod til at sætte sig ud over alle jordiske Hensyn, i det han blev en Søn af hiin trykkelige, fattige og foragtede Kirke, og han forblev dens trofaste Søn indtil sit sidste Aandedræt. Hans to Sønner, der begge ere Præster i den h. Kirke, stode ham bi under hans Døds-kamp, og den ene af dem meddeelte ham den sidste Velsignelse.

Irland. Misionsiver. 3 Pintfedagene modtog i det storartede Misionsseminarium All Hallow ikke mindre end 83 unge Theologer deels de lavere, deels de høiere Indvielser. De ere alle uden Undtagelse bestemte til at virke som Sjælesørgere

for deres udbandrede Landsmænd i England, de forenede Stater, Australien, Nyseeland, det gode Haabs Forbjerg &c.

Nordamerika. „Newyorker kath. Kirke.“ af 20. Juni be-
retter, at en i New-York afholdt „fair“ (Udstilling og Bort-
lodning) til Bedste for en derværende Opdragelsesanstalt for
forladte katholske Børn har givet en reen Nettoindtægt af 200,000
Dollars (henved 400,000 Rd.). De uhibede protestantiske
Blade, f. Ex. „N. Y. Herald“ omtale dette Resultat med
Anerkjendelse af den mægtige Daadskraft, den katholske Kirke i
vor Tid udfolder.

— Som et interessant Exempel paa Befolkningens For-
øgelse og Byernes hurtige Fremblomstring i America bemærkes
her, at i St. Louis byggedes i Aaret 1774 den første katholske
Kirke. For nærværende Tid tæller denne By 89 Kirker, me-
dens flere ere under Bygning. Af disse 89 Kirker tilhøre 24
Katholikerne.

Marieforeningen

holder sit ordentlige Møde Søndagen d. 1. Septbr., Efterm. Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 1. September.** 12. Søndag efter Pinte. De hh. Skytse-
engles Fest. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse
med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Opnaaelse af en salig Død.
2. M. Stephan, Konge af Ungarn. 3. E. Serapia, Jomfru.
4. D. Rosa af Viterbo, Jomfru. 5. L. Laurentius Justini-
niani, Erkebisk. og Patriarch. —
- Torsdagen d. 6. Septbr.** Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte:
Messe Kl. 8 $\frac{1}{4}$. Aftenandagt Kl. 7 $\frac{1}{2}$. — 7. L. Octavdag
af Skytseenglestefen.
- Søndagen d. 8. September.** 13. Søndag efter Pinte. Mariae Fødsel.
Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Præ-
diken. Kl. 3 Festandagt med Katechese. 9. M. Peter Claver,
Bisk. 10. S. Nikolaus af Tolentino, Bisk. 11. D., 12.
L. og 13. S. Octavdage af Mariae Fødsel. 14. L. Kor-
sets Ophevelse.
- Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 7 og
8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverdagasten:
Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3
Kapellet (Toldbodveien 14) stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende
modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedkommissionair, Sr. Broderer **C. B. Lohrer**,
Gøthersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postkontoirer.
Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 p.

Kjøbenhavn.

S. Triers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 19. Søndagen den 15de September. 1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Kirkelige Efterretninger: Rom. Rusland og Polen. Tydsland. England. Frankrig. Paris. Italien.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

Afgjørelse.

Sir William K. tilligemed hans Døttre og Niece havde tilbragt de sidste to Maanedes paa Familiens Landgods, medens Frederik var bleven alene tilbage i London. Saaledes var hans Sjælstilstand og indre Kamp for største Delen undgaaet deres Opmærksomhed, og Ingen af dem havde nogen Anelse om den Forandring, der var foregaaet med ham. Kun Dolores havde, uden at vide noget nærmere, en Formodning derom, og hun erindrede altid Frederik med de inderligste Bøuner for hans arme kæmpende Sjæl.

I Februar kom Sir W. paa nogle faa Dage med Damerne tilbage til London. De fandt, at F. saae bleg og angreben ud, og vilde overtale ham til at raadspørge Familiens Læge. Dolores derimod taug, og hendes Blik røbede, at hun forstod ham bedre end de Andre.

Morgenens derefter gik hun ind i Bibliotheket, hvor hun uventet mødte F.

„Hvorledes har De det dog, kjære Frederik?“ vare hendes første Ord.

„Jeg er i Sandhed i en lidende Tilstand,“ svarede han; „dog, det er ikke paa Legemet jeg lider, det er ene paa Sjælen; jeg lider egenlig af Samvittighedsqvaler!“

„Men hvorfor, Frederik? hvorfor? hvis jeg tør spørge derom,“ sagde hun med stor Deeltagelse. „Har jeg maaskee aabnet rigtigt?“

„Maaskee, kjære Dolores! Dog, De skal faae Alt at vide, thi De har jo givet den første Anledning til det Hele.“

Frederik begyndte nu med den ham eiendommelige Aabenhed at give Dolores en Skildring af Alt hvad han havde læst, følt og tænkt, af hele denne Epoche af hans indre Kamp fra Begyndelsen til Enden. Med sand Nørelse hørte hun derpaa, indtil han sluttede sin Meddelelse. Begge taug da for nogle Diebliffe. Dolores stod med sænket Hoved, foldede Hænder og med Taarer i Øinene. Hun afbrød derpaa Tausheden med de Ord:

„Jeg takker den almægtige Gud, at han endelig har aabnet Deres Øine for Sandheden. Han vil ogsaa til Deres Frelse fuldbende det Værk, som Han selv har begyndt.“

„Men, Dolores,“ udraabte han, „hvoraf kan det dog komme, at jeg lige indtil dette Dieblif bestandig føler mig overvældet af Mismod og Smerte?“

„Vor Sjæls Mørke, Vøgen og Vildfarelsen kunne ikke forstyrres og overvindes uden Kamp og Smerte! Men siig mig, kjære Frederik, kunde De nu være istand til, saafremt det stod i Deres Magt, at foretrække Deres tidligere rolige Liv med dets indbildte Sikkerhed og Blindhed for den nærværende Tids Uro og Smerte?“

„Nei, Dolores, det kunde jeg aldrig! En man end vilde byde mig alle Indiens Statte, ja al Verdens Herlighed . . . nei aldrig!“

„Saa følg De modig og i Guds Navn Sandheden videre, derhen, hvor den vinker Dem! De har allerede seet klart, hvor den ikke kan være, og De har jo i Grunden ogsaa erkjendt, hvor den ene kan være. De vil da vistnok ogsaa have Mod og Conseqvents til, naar den fører Dem over i den hidtil ringeagtede og fremmede Modparts Veir, at følge den, og naar De befinder Dem der, at spørge dens Forsvarere: Ere I i sikker Besiddelse af Sandheden?“

„Jeg vil trolig følge ethvert af dens Bink, skulde jeg end gaae til Verdens Ende for at finde den. Men sig mig: hvor skal jeg henvende mig, for at spare mig alle unyttige Omveie?“

„Veien er langt kortere, og den ligger Dem meget nær,“ sagde hun, idet hendes Ansigt pludselig opklaredes. „Derfom De vil henvende Dem til en Mand, hvem selv hans Modstandere ikke nævne uden Høiagtelse, en Mand, hvem jeg betragter som min aandelige Fader, da er jeg forvisset om, at De vil finde den fulde Sandhed, og med Sandheden Trøst, Fred og Lykke!“

Hun satte sig derpaa ned, skrev hurtigt nogle Linier og overrakte Frederik et Brev, paa hvis Adresse han med glad Overrættelse læste Cardinal Nicolaus Wisemans Navn. Det var ham nemlig vel bekendt, at denne ikke blot overalt paa Fastlandet og selv hiinsides Verdenshavet almindelig høit-agtede og beundrede Mand nød en saa stor Anseelse selv blandt Englands Protestanter, navnlig blandt Videnskabens meest anseete Dyrkere, at Enhver ansaae det for en stor Ære at regnes blandt hans personlige Bekjendtskab. Heraf modtog Frederik et langt dybere Indtryk, end han nogeninde før havde drømt om, i det Øieblik han virkelig nød den Lykke at blive modtaget af denne høie Kirkefyrste med en Velvillie, der ganske vandt hans Hjerte.

Vi see os ikke istand til her at gjengive de Ord, hvormed denne berømte Mand besvarede Frederiks Øttringer, da han, opmuntret ved hans imødekommende Venlighed, aabnede sit Hjerte for ham. Men, naar den rene Sandheds Sag allerede i og for sig har en afgjort Magt over det menneskelige Hjerte, og virker uimodstaaelig paa Overbeviisningen, hvor meget mindre kan den da forseile sin Virkning, naar den udtales af en Personlighed, der forbinder Klarhed med Viisdom og dyb Erkjendelse. Under denne Samtale aabnede sig nemlig for Frederiks indre Syn en heel ny Verden, der udbredte et hidtil uahnet Lys over hans aandelige Tilværelse. Det forekom ham, som om det graa Taagedække, der hidtil havde fordunklet hans Blik,

plubselig veeg bort, og gav Plads for den tilfredsstillende Fornem- melse af en klar og uhiblet Betragtning af den katholske Kirkes hele gudmenkelige Virksomhed, saaledes som denne baade i Kirkehistorien og i den h. Skrift, i Forening med Kirkelæren og belyst af de Helliges Liv, nu udfoldede sig til et henrivende Tableau for hans Sine. Han følte sig her paa en velgjørende Maade berørt af de Ord: „Her er godt at være!“

Alt som Sandhedens Naadestraaler opklarede hans indre Liv, og Indtrykket af den lærde og personlig elskværdige Car- dinals omfattende Aand, saavel som af det katholske Dogmas egen Klarhed og Conseqvent, var blevet afgjørende for hans Overbeviisning og Beslutning, da hengav hans Aand sig med en fuldkommen Sjælerø, men ogsaa med en vaagen Samvittig- heds oprigtige Trostab til de alvorligste Forskninger i alle de Skrifter, som den høie Kirkefyrste havde anbefalet ham, for at hans Erkjendelse af den religiøse Sandhed i Henseende til Sik- kerhed kunde indtage en jævnbyrdig Plads ved Siden af hans Hjertes faste Overbeviisning. Dog havde han endnu ingen Ahnelse om, at denne hellige Formæling imellem Aandens Er- kjendelse af Sandheden og Hjertets Kjærlighed til den kun kan fuldbyrdes ved Bøn og Naade; han ahnede ikke, at uden denne overnaturlige Hjælp intet Menneſte kan løfte Foden over Kir- kens Dørtærſkel, hvor længe han end maatte have staaet i Be- greb med at overſtride den.

Cardinalen havde særdeles anbefalet ham Læsningen af Ringards fortræffelige Englands Historie. Dette Værk for- skaffede ham en Nydelse, som under hans tidligere Studium af Historien havde været ham ubekjendt, eftersom han her ikke blot øste af en reen Kilde, men fik et klart Syn for Guds Finger i Menneſteslægtens historiske Udvikling. Ogsaa Læsningen i den h. Skrift blev fra nu af noget ganske Andet for hans Hjerte end før; thi han fandt i de tilføiede Forklaringer af Kirke- fædrene saavel som i den katholske Kirkes Fortolkninger Midlet til at udjevne alleſlags Vanſeligheder, hvorom udenfor Kirken de menneſkelige Meninger spalte sig i utallige forſkjællige Ret- ninger, og hvorved denne guddommelige Bog bliver dens Læsere en

uudgrundelig Gaade, og dens Læsning følgerig uden al virkelig Betsignelse. Nu først forstod han hvad han læste i dets fulde Mening; ingen Modsigelse forblev uopløst, intet tilforn dunkelt Skriftsted var ham nu længere uforklarligt.

Paa dette Studium fulgte den romerske Katechismus, hvis fuldkomne Overeensstemmelse med den h. Skrift var ham et ligesaa overtydende Beviis for den katholske Kirkes udelukkende Besiddelse af Sandheden, som han tillige fandt dette Beviis givet i Historien om Kirkens Oprindelse og dens Udbredelse, samt endelig i Udfonbringen af alle vildfarende Lærdomme fra den bestandig uforandrede almindelige Kirkelære. Cardinalen havde tillige gjort ham en velkommen Foræring med et af hans egne Bærfex, nemlig hans sexten offentlige Foredrag over de væsentligste Adskillelsespunkter mellem den anglicanske og den katholske Kirke. Denne herlige og klare Fremstilling, saavel som nogle Bøger af P. Faber og Newman, samt af Moores Skrift: „En irlandsk Adelsmands Vandringer for at opbauge den sande Religion“, fuldendte den unge Sandhed søgende Mand alle-rede vidt fremskredne Overbeviisning.

Det var just ved Begyndelsen af den h. Fastetid 1862, og Asteonsdag var den første Dag, paa hvilken Frederik med en virkelig indre Deeltagelse besøgte en katholsk Kirke, og fordybet i Bønner, blev istand til at medvirke med den guddommelige Naade, der skulde forhjælpe ham til den endelige Seir, hvis rene Glæder han i saa lang Tid havde længtes saa inderlig efter at erfare.

Tidlig om Morgenen paa denne store Bodsdag, medens Sir William og hans Døttre endnu laae i dyb Søvn, var Frederik just kommen udenfor Gadedøren, da i samme Dieblif en Cab nærmede sig. Han erfarede, at den var bestilt af Doloros, for betimelig at bringe hende til den sferntliggende Prokathedral. Strax efter stod hun i Døren. F. hilfede hende, og spurgte, hvilken Kirke hun havde ifinde at besøge.

„St. Mary's Church Moorfield,“ svarede hun.

„Da beder jeg Dem om at tage mig med!“

De steg begge ind i Bognen. Undervejs spurgte Frederik hende, om Cobbett ikke var bleven katholisk. Hun benægtede dette, idet hun tilføiede: „Studium og bedre Erkjendelse have vel gjort hans Hoved katholisk, men hans Hjerte er blevet staaende ved det naturlige Menneskes gamle Protest mod Naadens Herredømme.“

„Hvorledes var dette muligt?“ spurgte F. ængstelig.

„Det som saameget Andet er en af Mørkets Hemmeligheder, som ene have deres Grund deri, at Naaden ikke kan faae Magt, fordi Mennesket ikke beder og medvirker med dens Indskyddelser.“

„Deres Ord ere nær ved at forfærde mig!“

„De har Intet at frygte! De har jo allerede overvundet Dem selv saavidt, at De nu befinder Dem paa Veien til Kirken! Alt kommer nu kun an paa at bede flittigt og stadig anraabe den Helligaand om, at Han vil lære Dem at bede.“

De vare imidlertid ankomne til Kirken. F. betraadte dette hellige Sted med ganske ukjendt, men vidunderlig velgjørende Følelser; thi han fik et levende Indtryk af, at Guddommen virkelig i egen Person der havde sin Bolig. Hvor heelt anderledes befandt han sig ved Indtrædelsen i dette Gudshuus, omendstjoudt St. Mary's Kirke er langt fra at kunne maale sig med Pragtbygningen i Westminster, eller med Ræmpebygningen St. Paul. Det gjorde strax et uforglemmeligt Indtryk paa ham, at see sin Vedsagerinde ærefrygtsfuld bøie sig for Høialteret, som om hun hilste en synlig nærværende Person, og at see denne hellige Ærefrygt for den sacramentale Nærværelse affpeile sig i hendes Afsyn og hele Holdning, idet hun bestænkede sig med Bierand og betegnede sig med Korset.

De skiltes fra hverandre, og den h. Messe lagde nu udelukkende Beslag paa Frederiks Opmærksomhed, idet han nøiagtig fulgte dens hele Gang efter den Bønnebog, som D. paa hans Begjæring havde laant ham. Paa den h. Messe fulgte Prædikenen, hvilken gjorde et saa afgjørende Indtryk paa ham, at han kom til at tænke paa hiin Yttring af D. om „Mørkets

Hemmeligheder", og forstod, at hun hermed havde hentydet til den Synd mod den Helligaand, som ogsaa han, efter at have vundet en bedre Erkjendelse, fremfor Alt havde at vogte sig for ved Bønnens og Afscesens flittige Indøvelse. Denne Tanke havde allerede bekræftet ham, medens han, efter Bønnebogens Anviisning fordybet i aandelig Betragtning, havde underholdt sig med Gud; men Prædikenen havde talt om den Afscese, ved hvilken man indøver Medvirkningen med den guddommelige Naade. Slutningsordene af denne Prædiken løbe omtrent saaledes:

„Asteonsdag," sagde Prædicanten, „hvad betyder dette Ord, denne Dag? Derfom en Katholik skulde være uvidende herom, da vil han gaae til sin Kirke, og der vil man lære ham, at han er Støv, og igjen maa vende tilbage til Støvet. Man vil strø Afte paa hans Pande, for at gjøre Indtrykket af den Sandhed, som han nylig har hørt, mere levende. Saaledes føler han Virkeligheden af og Alvoren i hine gamle Ord, medens Størstedelen af Menneskene gjøre Alt hvad der staaer til dem for at forglemme denne vigtige Sandhed. Og, efterat han fuldstændig har fattet og erkjendt Glendigheden af sin forfrænkkelige Tilværelse, vil man lære ham, hvorledes han skal formilde Guds Brede over de talrige Overtrædelser, for hvilke hans Samvittighed bestandig anklager sig. Men Kirken vil ikke lade det blive herved. Den vil som en søm Moder bestandig anføre ham til vedholdende Bøn; den vil stadig meddele ham Belærelser, der passe for denne Bodens og Ydmygelsens Tid, idet den henviser ham til Fasten som en Dølse, hvis Nødvendighed den godtgjør ved den h. Skrifts Vidnesbyrd ligesom den gamle Pagts første Tider indtil Frelserens og alle Hans Helliges Exempel . . .

Men I Protestanter! saamange iblandt Eder, som, hvad jeg vel tør formode, her ere nærværende — hvad vil man vel paa denne Dag have at sige Eder i Eders Kirke? Vil man vel tale til Eder om Afte og Bod? Vil man tale til Eder om at faste, om ved Spægelse og frivillig Dølse at tvinge og tæmme Eders Legemer, for at Aanden kan blive Gud fuldkommen underdanig? Og om man end gjorde det, turde I da vente, at I ved at

paalægge Eder en saadan frivillig Tvang kunde forløse den guddommelige Brede, hvis Straffedomme Eders Synder have nedfaldt over Eder? Men af! jeg siger Eder det oprigtig: man vil ikke engang stille denne Fordring til Eder; thi, om han ogsaa kunde det, om han ogsaa havde Ret dertil, vil Eders Prædicant aldrig vove at befale Eder hvad han ikke selv gjør; og derfor vil han, uagtet vor Forløser's Exempel og Befaling, viselig tie stille hermed! O alle I Bedaarede! Gjører Eder dog engang det Spørgsmaal, hvorfor Eders Kirke staaer aaben paa denne Dag, og hvorfor Eders Bønnebog taler om Afstørfset, uagtet dette for Eder er blevet et Ord uden Mening? Men, saafremt I ønske at vide, hvad der er den sande Grund hertil, saa vil jeg sige Eder den. Den er ganske simpelt den, at denne Bog slet ikke tilhører Eder; at den aldrig er bleven skreven for Eders Kirke, men er laant fra os Katholiker; thi den er tagen af vort Misfale! Og dette har man gjort, fordi man paa den Tid, som man falskelig kalder en Reformationstid, frygtede for at afskaffe et altfor stort Antal af vore hellige Dage og religiøse Øvelser. Saaledes beroligede man de arme Samvittigheder, som foretrak at vandre denne nye og lette Vej, paa hvilken man ikke vilde uleilige dem med disse „taabelige pharisæiske Bedtægter“, med Efterlevelsen af saa ubehagelige Fordringer, som Skriftemaal og Faste! Men det vil ikke vare længe, vilblede protestantiske Brødre, førend man vil finde Anledning til ogsaa hos Eder at gjøre hvad Methodisterne og Presbyterianerne allerede for lang Tid siden have gjort. De enkelte Levninger af den katholske Religion, som I hidtil have beholdt, ogsaa de ville engang forsvinde, og da kunne I hengive Eder til en fuldkommen Hvile, og sove den tryggeste Søvn, for at vaagne — hvor? — — Af ja, det er det store Spørgsmaal! — Det gjælder jo for Diebliffet ene derom, om Faste og Skriftemaal ere anordnede af Gud. Eders Bibel og Bønnebog svare ja til dette Spørgsmaal; de raade og anbefale Eder baade den ene og den anden af disse Øvelser; og, ere de nødvendige for Katholiker, ja ere de det i ligesaa fuldt Maal for Eder. Vaagner derfor op, for at I ikke, naar Brudgommen kommer, skulle blive udelukkede fra det himmelske

Bryllupsmaaltid, fordi I mangle Høitidsdragten. Saa gaaer da, kjære Protestanter, i Eders Kirke paa en Afsteonsdag, og kommer da tilbage og siger mig, om I ere blevne flogere af det, som Eders Prædicant paa denne Dag har sagt Eder. I finde som sagt Afsteonsdag optegnet i Eders Bønnebog og i Eders Kalender, og Eders Prædicant skulder Eder følgelig en Forklaring! Spørger ham, hvorfor denne Dag endnu staaer der, og hvorfor han slet Intet har sagt Eder derom?"

(Fortsættes.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Man erfarer fra Albano, at der ved Cardinal Allieris Begravelse næsten maatte anvendes Magt for at afholde Folket fra at ledsage den elskede heltedige Biskops Liig til Kirkegaarden. Den forsamlede Mængde vilde spænde Hestene fra Liigvognen og selv trække den til Graven. Ved Dødens Nærmelse udtalte Cardinalen, ifølge en Beretning fra et Dienvidne til det i Rom udkommende Blad „Divin salvatore“, følgende Bøn: „Min Gud, Du veed, at jeg er en arm Synder, og Du kjenner den hele Storhed af mine Misgjerninger; men jeg bekjender ogsaa, at Dine Barmhertigheder imod mig have været store og mangfoldige. Thi det kalder jeg en stor Barmhertighed, o Herre, at Du lader mig døe, omgiven af den Hjord, Du har anbetruet mig. Din Haand ligger tungt paa denne min Hjord; men Dine Slag dræbe kun Legemerne for at frelse Sjælene! Derfor takker jeg Dig, min Gud! Jeg anbefaler til Din Baretægt Din Statholder paa Jorden, alle mine Colleger Cardinalerne, hele Episkopatet og Geistligheden, isærdeleshed min egen tilligemed alle Beboerne i mit Diocæs. Endelig anbefaler jeg Dig min Sjæl, hvilken jeg fuld af Tillid til Din uendelige Godhed overgiver i Din evige Forbarmelses Hænder!“

Rusland og Polen. I Henhold til den i sin Tid ved den russiske Regjerings hensynsløse Udsærd foranledigede Afbrudelse af den diplomatiske Forbindelse med den h. Stol har den Petersborger „Senatstidende“ for nylig publiceret en Forordning, be-

staaende af 6 Artikler, der skulle ordne Forholdet imellem den romersk-katholske Geistlighed i Rusland og Polen, samt imellem alle denne Confession tilhørende Privatpersoner paa den ene Side og Kirkens Overhoved paa den anden. Ved denne Forordning blive de russiske og polske Katholiker i alle saavel almindelig kirkelige, som private Samvittigheds-Anliggender saagodtsom fuldkommen løsrevne fra den h. Stol, og ganske undertastede den schismatiske Regjeringsmagt. Ethvert Andragende til Paven skal nemlig igjennem vedkommende Biskop eller Erkebiskop indgives til det i Petersborg i dette Niemed oprettede, før af Czaren udnævnte „romersk-katholske Collegium“, som efter den det af Regjeringen foreskrevne Forretningsorden har at prøve ethvert saadant Andragende eller Indberetning; og, forsaavidt et Anliggende ikke kan afgjøres af Collegiet selv, skal dette fatte en Beslutning, der henviser det til pavelig Afgjørelse, og overdrager Collegiets Præsident Omforg for, paa den Maade der maatte synes ham meest passende, at forebringe Sagen for den h. Fader. Enhver Afgjørelse der maatte indløbe fra Rom, af hvad Art denne end maatte være (Buller, Brever, Instructioner etc.), skal umiddelbart for sammes Offenliggjørelse og for enhverformelst Forholdsregel, der sigter til at bringe dem til Udførelse, ved Collegiets „Prælat-Præsident“ i Originaltexten tilstilles Ministeren for det Indre, som igjennem Executivmagten har at bringe Sagen til Udførelse, forsaavidt han maatte være overbevist om, at de paagjældende Acter Intet indeholde, som staaer i Strid med Statslovene og med den souveræne Selvherskermagts Rettigheder og hellige Prærogativer. Hermed ere altsaa ikke blot den katholske Geistligheds Jurisdiction og hele kirkelige Selvstændighed, men alle den h. Stols Afgjørelser, selv med Hensyn til de enkelte Katholikers Samvittighedsanliggender, affaarne fra al Forbindelse med Kirkens retmæssige Overhoved og gjorde afhængige af den schismatiske og antikatholske Selvherskermagts Forgodtbefindende. Art. 4 omtaler Metropolit, Erkebiskopper og Biskopper, som om deres geistlige Værdighed var dem overdraget af den souveræne Statsmagt, og gjør baade den kanoniske Indsættelse og den pavelige Besuldmægtigelse til Diocesernes Forvaltning afhængig af den fornævnte Ministers Indstillinger og Czarens endelige Beslutning. Ingenformelst kirkelig Anordning skal altsaa for Eftertiden have Lovskraft i Rusland og Polen, førend den paa den ovenfor foreskrevne Maade har været forelagt Indenrigsministeren og er approberet af „det hellige Ruslands“ Czar o: Ruslands hellige Czar, eller det store orientalske Schismas kirke-

politiske Souveræne Overhoved.*) Documentet slutter med Trudsel om de strengeste Straffe over alle dem, der overtræde dets Forskrifter, ved at underholde ulovlige Forbindelser med den romerske Pave. „Westf. Abl.“ bemærker i Anledning af disse Bestemmelser, at den katolske Befolkning i Rusland og Polen nu have Grund til at udraabe: O, havde vi dog den Lykke at staae under Sultans***) istedetfor under Czarens Herredømme! Fremtiden vil imidlertid vise, hvorvidt det vil lykkes den russiske Regjering ved dette Reglement at udrydde den katolske Kirke indenfor sine Gennemærker.

Tyskland. „Freib. Abl.“ indeholder en Artikel, der anstiller nogle Betragtninger over den Omstændighed, at Prof. Caspar Bluntschli valgtes til Præsident for den i afdvige Juni Maaned i Carlsruhe forsamlede protestantiske Generalsynode. Hr. Bluntschli indtager nemlig en fremragende Stilling i Frimurerordenen, efter som han ikke blot er den Heidelbergerloges Stormester, men tillige Voresmedlem af Logerne i Zürich, Mailand og Havre de Grace; og han har forrige Aar i en offentliggjort Skrivelse til Redactionen af det katolske Freib. Abl. vedgaaet, at han i 15 Aar har bekæmpet „Ultra-

*) Dette Udtryk „det hellige Rusland“ er ikke brugt i denne Kundgjørelse, men bliver af den russiske Regjering ved høitidelige Leiligheder brugt i Czarens Proclamationer til det trofaldige russiske Folk (s. Ex. flere Gange under Krimkrigen). Da Prædicatet af Hellighed hverken kan tilkomme Rusland eller noget andet Land i Verden som saadant — dog naturligvis med Undtagelse af det Land, der er helliget ved Verdensforløsningens store Kjædsjerninger —, og ligesaa lidt noget fornuftigt Menneske vil være tilbøieligt til at ansee enten det russiske Folk som saadant eller dets enkelte Individer (!!) for helligere, eller særlig stemplede til at kunne blive helligere end andre Folk: følger det af sig selv, at denne Ruslands Hellighed maa uledes af Czarens Hellighed, eller af den Omstændighed, at det er det eneste kristnede Folk paa Jorden, som regeres af et Overhoved, der prætenderer Udøvelsen af den høieste aandelige Magtstyrelse i Forening med en srankeløs despotisk verdslig Magt. Men ligesom denne verdslige Almagt er den guddommelige Almagt meget ulig, saaledes har den czariske Hellighed det Uheld, at den udelukkende grunder sig paa en formentlig Berettigelse til at forstyrre og bekæmpe netop den Institution, der, længe før der var Tale om „det hellige Rusland“, har godtgjort sin Besøielse til at gjælde for hellig, og ansees for Ophav til Alt hvad der nogensinde med Rette er blevet agtet for helligt i den kristnede Deel af Verden!

**) Vi skulle i et følgende Nr. efter det i Turin udkommende Blad *unita cattolica* i et kort Udtog meddele et „Barat“ (en Forordning) af den tyrkiske Sulten, hvis liberale Bestemmelser om den katolske Kirkes Stilling ligeoverfor Statsmagten danner en høit mærkværdig Contrast til den hellige Czarmagts firkeslige Lovgivning.

montanismen", d. e. den katolske Kirke. Det er fornemmelig af denne Grund, at det fortjener at kaldes en mærkelig Begivenhed, at den „evangelist-protestantiske“ Landskirkes Generalsynode har valgt denne Mand til sit Overhoved. Det er nemlig den samme Caspar Bluntzschli, der i et tidligere udgivet Skrift: „Gammeltestamentiske Ideer om Gud og Verden“ gjør Pentateuchens (de fem Mosebøger) Forfatter til en Osirispræst (d. e. en ægyptisk Afgudspræst), erklærer disse den h. Skrifts ældste Bøger for at være en Opfindelse af senere Aarhundreder, nedværdiger Synodens Historie til en Mythe (d. e. stiller den lige med Hedningernes Gudsagn), har kaldt det gamle Testaments Prophetdømme for „den utaaleligste og fordærveligste Institution“, stemplet Jehovas Kongedømme som en vilkaarlig „Fiction“ (d. e. Opdigtelse), og badlet den mosaiske Lovgivning for „overdreven Engstlighed“ i Henseende til visse sædelige Udsævelser. For omtrent et halvt Aar siden holdt endelig denne samme Professor et Foredrag i „Protestantforeningen“ i Carlsruhe, i hvilket han med uforblommede Ord røbede, at han ikke troer paa Christi Guddom, samt at han nærer den Forventning, at en stor religiøs Fremtids-Genius vil stifte en ny Religion. Han betegner derhos alle af den h. Skrift berettede Undergjøringers Virkelighed som forlængst gjendreven af Naturvidenskaben, med Tilføiende, at den h. Skrift ikke længere kan gjælde for at være Fundamentet for den kristelige Tro. I dette sidste Punkt har Prof. vistnok i og for sig fuldkommen Ret. Men fra det protestantiske Standpunkt indeholder denne Paastand en Stadsfæstelse af det Factum, som utallige af Nutidens Phænomener constatere: at man kan være hvad man kalder „en god Protestant“ uden at troe det Allermindste af den aabenbarede Sandhed — naar man blot utrættelig bekæmper den katolske Kirke!

Det er ikke uden Interesse at erindre sig disse stjerne Sager; thi de give en klar Antydning om, hvilken aandelig Retning der nu for Tiden har Herredømmet ikke blot i denne protestantiske Kirkeforsamling, men i de protestantiske Confessioner i det Hele taget! Derfor tør uden tvivl Valget af en for al Christentro blotet erklæret og gradueret Trimurer til Præsident for den „evangeliske“ Landskirke i en Stat, der nu i over en Menneskealder har nydt den Gæde at tælles blandt det politiske og liberale Fremstridts ypperste Arnefæder, med Rette kaldes et Tidens Tegn, hvis Betydning troende Protestanter ligesaa lidt som Katholiker kunne overse. Vi skulle endnu blot, for at forebygge en Misforstaaelse, tilføie, at naar Trimurerlogerne her i Norden synes at være ganske fremmede for den antichristelige Retning, som nu for Tiden er en betydningsfuld Signatur for alle Sydeuropas Røger, og naar ikke blot der, men

ogsaa her et ikke ringe Antal af protestantiske Geistlige ere Medlemmer af samme: da har denne sidste Kjendsgjerning sin Grund i den Omstændighed, at dette hemmelige Selskab overalt erkjender Protestantismen for sin naturlige Forbunds-fælle, og veed, at det Intet har at frygte af den. Thi Protestantismen er ikke farlig for nogensomhelst af Tidens Bestræbelser i opløsende og nedbrydende Retning. Her i Norden har Ordenen derhos ingen Anledning til at bekæmpe Katholicismen, og protestantisk = geistlige Sympathier for samme ere her blot et Udtryk for en instinctmæssig Drift til Alliance med enhver Samfundsmagt, som staaer i Modfættning til Katholicismen. Thi til at være „god Protestant“ udfordres i vor Tid som sagt kun een Gjenstand, og det er Fjendskab mod „Ultramontanismen“. Den gjælder det om at faae Bugt med, saafremt det moderne Fremstridt skal vinde Seir i den Krisis, som Tidsaandens Bannersførere forberede; thi den er uægtelig den eneste sociale Magt, de have Grund til at kalde farlig og frygte!

England. En Conversion. Ifølge Correspondentefterretninger fra England til tydske Kirkeblade er en bekendt anglicansk Geistlig nylig traadt over til den romerske katholske Kirke. Denne Begivenhed har vaakt stor Sensation, da vedkommende var Præst ved en Kirke i London. Han tilhørte det Parti i Statskirken, som man nu for Tiden særlig benævner „Høikirken“, og hvis ekstremeste Medlemmer, de saakaldte Ritualister, med Forkjærlighed tilegne sig Katholicismens forforskjellige Institutioner og udbortes gudstjenstlige Cæremonier. Denne Geistlige, Mr. Reginal Tunke, var saaledes Stifter af et Slags klosterligt Samfund i den østlige Deel af London, men som ikke vilde ret trives i den engelske Kirke.

Frankrig. Det bebudede almindelige Concil. Biskop Dupanloup af Orleans udstedte strax efter sin Hjemkomst fra Rom et Hyrdebrev til sin Geistlighed, der i enhver Henseende er et skjønt Udtryk for de glade og tillidsfulde Forhaabninger, hvormed de om den h. Fader forsamlede Biskopper modtoges Vedbudelsen af et almindeligt Kirkemøde. Efter en længere Indledning, der udvikler Betydningen af Jubelfesten i Rom, udbryder Biskoppen: „Men hvorledes? — — en almindelig Kirkeforsamling i dette saa bevægede Aarhundrede, om hvilket man har Grund til at spørge, om der ikke skulde være større Sandsynlighed for, at det gaaer tilgrunde i de Storme, Tidsaanden har fremmanet, end at det skulde aabne Udsigt til bedre Tider! En Kirkeforsamling! En i Sandhed sælsom Ting i vore Dage! Vil den finde Sted? Vil den være istand til at afføde nye Tilstande?“ Efterat Biskoppen har begrundet den

høie Betydning af de almindelige Concilier, vedbliver han: „I 300 Aar har Verden ikke oplevet en saadan Begivenhed, men vel andre Tildragelser af uberegnelig Indflydelse: det attende Aarhundredes Philosophi, den franske Revolution og Rationalismen — Begivenheder og Tilstande, der have bevirket Omdannelser af det politiske og sociale Liv, som have grebet dybere ind i de menneskelige Forhold, end det 16. Aarhundredes Forstyrrelser, og derfor gjøre det nødvendigere end nogensinde før at sammekalde en saadan Forsamling. Hvilke Fremskridt har ikke Vantrøen gjort, i hvilke Vildfarelser, i hvilken indre og ydre Forvirring befinder ikke Verden sig? Man nægter frækt Guds og et tilkommende Livs Tilværelse tilligemed enhver baade i Fornuften og Troen begrundet Sandhed, med andre Ord: man fornægter det Grundlag, hvorpaa al Religion og al Sædelighed hviler.“ Al denne Glendighed venter den i Troen og Haabet altid freidige Biskop at see afhjulpen, naar Kirken og dens Biskopper, som en Armee i Slagorden, med Petrus i Spidsen, samle sig om Enighedens Kærestol, forkynde den ene og uforanderlige Sandhed for Verden, tilintetgjøre Vildfarelsen, adsprede en bedragerriff Videnstabs Blændværk, gjennemtrænge Aanderne med Lys og Hjerterne med Kjærlighed.“ Den franske Prælat har dernæst store Forhaabninger om en Tilnærmelse fra Grækernes Side; men dette er endnu ikke Alt! „Dør jeg,“ fortsætter han, „udtale alle mine Forhaabninger? Protestantismen taber mere og mere alt Fodfæste baade i de Lærdes og i Folkenes Bevidsthed. Thi forgjæves kæmpe de, der have holdt fast ved den gamle Tro, mod Strømmen, som med uimodstaaelig Magt river dem med sig; de føle Nødvendigheden af Enhed, og udtømme deres Kræfter i forgjæves Forsøg paa at tilveiebringe indblydtes Enighed. Skulde det nu være et forsængeligt og altfor dristigt Haab, naar jeg tænker mig, at det ophøiede Syn af den sande og levende Enhed mulig kunde aabne deres Dine for vor Kirkes guddommelige Herkomst og indre Storhed, og at de sidste Hindringer for en Gjenforening endelig engang ville svinde bort ligeoverfor en klar Fremstilling af den sande Lære?“ Men Biskoppens Forhaabninger indstrænke sig ikke engang hertil. „O Polens dyrebare Kirke!“ udbryder han, „forgjæves have vi søgt blot een eneste af Dine Martyr-Biskopper, for at kunne kysse hans Hænder! og — hvorfor forgjæves? Befinde de sig i en Landflygtighed, hvorfra man ikke mere vender tilbage?“ . . . . Og saa disse heltemodige Betsjendere haaber Mgr. Dupanloup snart at hilse i den forventede Kirkeforsamling, og der at finde Raad og Hjælp for deres Lidelser. Hvilket Herte kan blive ufølsomt ved saadanne Tillidens og Haabets Ord? Lader os bede og haabe med ham,

at alle disse skjønne Forhaabninger maae finde en herlig og glimrende Virkeliggjørelse!

— I den lille Stad Kobez, der er Sædet for en Biskop, men som neppe har 14000 Indvaanere, have Byens Tjenestepiger iblandt dem selv indsamlet 1000 Fr. til Underhold for to pavelige Zouaver, og igjennem Biskoppen ladet denne Gave overrække til den h. Fader under de sidste Festligheder i Rom. Pius IX. blev dybt rørt ved dette overordenlige Vidnesbyrd om disse fattige Kvindeers offervillige Hengivenhed for Kirkens Sag. Der kunde anføres mange lignende Beviser paa de Fattiges og Ubemidledees sande Adel i Tænkemaade, hvilken yder en rigelig Erstatning for den skamløse Sletthed, der i den fornemme Verden ofte tilkjendegiver sig paa den modbydeligste Maade.

Paris. Om den Adresse, som det katolske Episkopat har tilstillet den h. Fader, udtaler Moniteuren en Slags billigende Aerkjendelse, som kommer Mange meget uventet og derfor har vaakt almindelig Forundring. I den Rundskrivelse, som Justits- og Kultusministeren i Anledning af Napoleonsdagens (15. August) Høitideligholdelse har rettet til det franske Episkopat saavel som til de øvrige Religionssamfunds Consistorier, forekommer der nemlig følgende Sætning: „En oplyst Patriotisme forener mere og mere hele Befolkningen om det kaiserlige Dynasti, medens den religiøse Tro med Glæde slutter sig til det katolske Episkopats store Tanker, naar dette frivillig forbereder sig til at samles, saasnart Kirkens Overhoved kalder dem.“ Man opfatter i Almindelighed denne Yttring som en Tilkjendegivelse af, at Regjeringen ikke vil lægge nogen Hindring i Veien for Biskoppernes Rejse til det forestaaende almindelige Kirkemøde.

Italien. Under Forhandlingerne om Loven angaaende Kirkegodserne, ved hvilken Veilighed Religionen og dens Tjenere overøstes med utallige Forhaanelser, havde en Deputeret den Fræktbed, i Forbigaaende at kalde Biskopperne for „Forbrødre“, og en Anden beteguede Sognepræsterne som „den h. Stols Gensdarmere, Absolutismens Forposter, Reactionens blindeste og farligste Redskaber, der i Skriftestolen tyrannifere og forvanske den uvidende Almues Samvittigheder (!), og trænge ind i Familiernes Helligdomme, for paa alle Maader at modarbejde Fremskridtet og Friheden, og udbrede Uvidenhed og Obskurantisme, for saaledes at beherske Masserne.“ Disse Ytringer bleve stærkt applauderede af alle dem, der ansee det for en hæderlig Bedrift, at røve og stjæle Kirkegodset, men kalde Biskopperne, der taale Alt, bede og tilgive, for For-

brødere, og overøse den øvrige Geistlighed med ærefrænkende Besslybninger!

Uheldigviis indløb samtidig hermed Blad=Efterretninger, der bragte lange Fortegnelser over Borgemestere, Læger, Notarer, der havde taget Flugten af Frygt for Choleraen. Men disse Lister indeholdt ikke Navnet paa en eneste Geistlig, thi de katholicke Præster flygte ikke for Døden, men trængte ganske rigtig ind i „Familiernes Helligdomme“, for at trøste de Lidende og gjennebaage hele Nætter ved deres Seng. Denne uforfærdede Opoffrelse er saa verdensbekjendt og iøinesaldende, at en anden Deputeret, Mr. Curti, ikke kunde afholde sig fra at sige nogle Ord til Geistlighedens Roes. Men denne hans Bemærkning blev ikke som de foregaaende, afbrudt af Brovoraab!

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 15. September. 14. Søndag efter Pintse. Kl. 7, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hvitemesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. og ubesmittede Hjerte for Syndernes Omvendelse, med Katekese.

Torsdagen d. 18., Fredagen d. 20. og Lørdagen d. 21. September ere kirkelige Tapperdage og derfor befalede Fastedage.

16. **M.** Cornelius og Cyprianus, Mart. 17. **Ti.** Den h. Frants af Assisis Bndemærker. 18. **D.** Joseph af Cupertino, Bekj. 19. **To.** Januarius og hans Troesf. Mart. 20. **F.** Eustachius og hans Troesf. Mart. 21. **L.** Matthæus, Apostel.

Søndagen d. 22. September. 15. Søndag efter Pintse. Kirkeindvielsesfest. Kl. 7 høitidelig Messe, under hvilken det Allerhelligste udstilles, som derpaa forbliver udstillet hele Dagen. Kirken vil derfor ogsaa staa aaben indtil Kl. 9 Aften. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. (Kl. 3 og Kl. 5 recitere de Geislige Breviarbønnen.) Kl. 8 Aften: Festsandagt.

23. **M.** Linus, Pave og Mart. 24. **Ti.** Maria de Hænges Beirielse. 25. **D.** Thomas af Villanova, Bekj. 26. **To.** Octavdag af Kirkeindvielsesfesten. 27. **F.** Cosmas og Damian, Mart. 28. **L.** Wenceslaus, Hertug og Mart.

Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 6, 7 og 8^{1/4}. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagasten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9.

„Katholic Kirkevidende“ udgaar hver anden Sondag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer **C. B. Lohrer**, Høttersgade 5, og i alle Boglaaber; i de danske Stater paa de kgl. Postkontorer. Prisen er 3 M. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 s.

Kjøbenhavn.

S. Iriers Bogtrykkeri.

Katolsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 20. Søndagen den 29de September. 1867.

Indhold: Maria Dolores (Fortsættelse). — Protestantiske Missionærer i Asten. — Kirkelige Efterretninger: England. Paris. Hamborg. Italien. Mexico.

Maria Dolores.

(Fortsættelse.)

Medens Frederik ved sig selv anstillede Betragtninger over, hvor utilfredsstillende, efter alle hans tidligere Erfaringer, Svaret paa ethvert saadant Spørgsmaal maatte blive, vare baade Præsten og Menigheden nedknælede til Bøn. Han bad med stor Andagt Pater noster, medens Ave Maria endnu forekom ham noget fremmed; dog dette forstyrrede ham mindre end tilforn, siden D. havde gjort ham opmærksom paa, at det stammede fra den h. Skrift og egentlig var Erkeenglen Gabriels Hilsen.

Efter Bønnen saae han til sin Overraskelse, hvorledes alle Tilstedeværende, og iblandt dem Dolores, nærmede sig Høialteret, og i tæt Skare knælede ned paa det øverste Trin foran Gelænderet, medens Præsten betegnede enhver Enkelt's Bænde med et Korstegn af Afse. Han hørte her de Ord bestandig gjentagne, som paa denne Dag saa dybt havde indpræntet sig i hans Hjerte: „memento, homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris“ d. e. „Kom ihu, o Menneſte, at Du er Støv, og at Du igjen skal blive til Støv.“

Hvor træffende fandt han, at disse Ord og denne Handling betegnede det Sindelag og den Stemning, hvormed Christne skulde indtræde i den h. Fastetid. Han forstod nu de ham tid-

ligere aldeles ubegribelige Phrafer herom i den anglicanste Bønne-
bog — ubegribelige og meningsløse, fordi Ingen tænkte paa at
efterleve dem!

Ved Kirkebøren mødtes han igjen med D., der underrettede
ham om, at hun havde en Anledning til at aflægge Cardinal
Wiseman et Besøg, og at hun agtede lige fra Kirken at kjøre
til hans Bolig. F. kunde da ikke andet end udbede sig Tilladelse
til at ledsage hende derhen.

De hensank underveis begge i Tausked, fordybede i deres egne
Tanker. Endelig udbrød F.: „Jeg har nu fattet den Beslutning, at
meddele Cardinalen min med Guds Naade fattede Beslutning, at
bede om nærmere Underviisning i eders h. Kirke. Da — — ah!
da forestaaer mig det svære Skridt at meddele min Fader hvad
jeg har ifinde. Han vil, frygter jeg, blive mere forfærdet der-
over, end om jeg havde ifinde at begaae den største Forbrydelse!“

„Gud vil give Dem Styrke dertil, og i dette som i Alt
andet lede Deres Skridt.“

Var dette sidste Alt hvad hans Ledfagerinde for Diebliffet
kunde svare ham, da skulde han under Samtalen med den høit-
benaadede Kirkesyrste strax efter erfare, hvor vidunderlig den
guddommelige Godhed betjener sig af slike Førelser: af den
personlige Berøring med saadanne udkaarne Redskabere i Naadens
og Sandhedens Tjeneste, for hvem de Sjæle, der oprigtig søge
Fred med Gud, aldrig forgjæves aabenbare deres Hjerters dybeste
Følelser.

F. havde i Samtalens Løb blandt andet yttret, at det var
hans faste Beslutning at opsoge og vandre „den sande Kres Wei!“
„I denne Henseende,“ sagde Cardinalen, „opfrister De en af
mine stjerneeste Ungdomserindringer. Det er nu 45 Aar siden,
at jeg som Student kom til Rom, og tilligemed to andre Eng-
lændere blev forestillet for Paven. Pius VII. saae mig skarpt i
Øinene og sagde: „Nicolaus! Jeg haaber, at De engang vil gjøre
Rom og England Fre!“ Jeg anstillede derefter mine Betragtninger
over Ordet Fre, og søgte i mit Fædrelands Historie efter Til-
stande, der svarede til dets Begreb, men kunde kun finde denne
Diamant i Englands Krone, jaalænge dette vort Fædreland var

nøie forenet med Rom. . . . Begrebet om Ære," vedblev Card. W., „finder iøvrigt sin rette bibelske Forklaring i Jesu Ord: „Min Fader er den som ærer mig," ligesom St. Paulus bringer det Ærefulde i den nøieste Forbindelse med sand Fromhed, naar han skriver til de Christne: „Eders Anstændighed og Erbarhed være vitterlig for alle Menneſter!" Ene i Kirken har den sande Ære fundet en saadan Pleie, at selv det simpleste Haandværk fordm i det praktiske Liv har havt et mere ophøiet Begreb om Æren, end Nutidens dannede Verden; thi man talte dengang aldrig om Ære, uden, ligesom Jesus, at tænke paa hvad der er ærefuldt i Guds Dine.

Hvor stor dengang Ærens og det Sædeliges Magt var, og i hvor nøie Forbindelse man bragte begge Dele med Gud, beviser den Omstændighed, at man i den mørke Middelalder ikke kjendte nogen høiere Straf end Excommunicationen, medens nutildags Udelukkelse fra Kirken og Paastecomunionen af den store Mængde neppe vilde føles som noget egenlig Vanærende. Man maa dog vistnok tilstaae, at det vidner om en høiere Grad af offentlig Sædelighed og et høiere Trin af Æresfølelse, at hine moralske Straffemidler havde en langt virksommere Betydning, end nuomstunder Fængsel eller Tab af Cocarder og andre Udmærkelsestegn."

F. var ved denne Velighed for første Gang Vidne til Meddelelsen af den biskoppelige Velsignelse, hvilken D. udbad sig. Hun knælede ned; og, idet Cardinalen velsignende lagde sin indvoiede Haand paa hendes Hoved, da fik F. en Anelse om den Lykke, den troende Katholik besidder i sin Biskops Velsignelse. Og saa han knælede derfor, og udbad sig Velsignelsen som en Opmuntring til det svære Skridt, der forestod ham. Han modtog et levende Indtryk af, at Gud hørte den kjærlige Bøn, der blev udtalt over ham, og følte sig forvisset om, at hans Hjerte vilde faae Kraft til at hæve sig over alle jordiske Vanskeligheder, og til kun at tragte efter det som er Guds Villie.

Vi have med de nærmest foregaaende Ord hentydet til det Punkt, der forekom ham at være det Væsentligste ved den hele Krisis, der nu var indtraadt i hans Tilværelse. Han kunde ikke tøve længere med at underrette sin Fader om den Forandring, der var foregaaet med hans indre Tilstand, og som havde gjort ham til en Gaade for hele Familien.

Den stakkels Sir Williams Bestyrrelse og Uvillie var ubeskrivelig, saa meget mere, som Frederik aabenhjertig strax rykkede frem med den hans Fader fornemmelig overraskende Tilstaaelse, som om det nemlig forstod sig ganske af sig selv, at han ved en aaben og hensynsløs Bekjendelse maatte vedgaae det Skridt, han stod i Begreb med at gjøre. Dersom Frederik havde haft den Tilstaaelse at gjøre, at han havde begaaet et Drab i en Duel, ved Udsvævelser tilsat en stor Formue, eller gjort sig skyldig i en anden syndig Ungdomsdaarlighed, saa vilde Sir W. være bleven langt mindre forfærdet, og have viist sin forlorne Søn faderlig Overbærelse. Men — at blive katholsk!? — det gik langt ud over hans Forstand; thi han hørte til dem, i hvis Dine Religion og Kirke kun ere en Tømme, ved hvis Hjælp man holder den udannede Mængde i Aie. At blive katholsk, det klang altfor skrækkeligt; det var noget ganske u hørt! Han vidste slet ikke hvad han skulde tænke om sin Søn.

Men da han efterhaanden fik et klart Begreb om den Alvor og Bestemthed, hvormed Frederik holdt fast ved sin Beslutning, da brød endelig hans i Begyndelsen stumme Forbauselse løs i et sandt Uveir af Brede, der naturligviis først gik ud over den nærmest Skyldige, nemlig hans Søn. Efterat denne Storm havde udraaset, og Frederik med barnlig Urbødighed, men med ikke mindre mandig Holdning havde holdt Stand mod det medfølgende Skybrud, vendte hans Uvillie sig med fordoblet Styrke mod en anden Gjenstand, nemlig mod hans papistiske Niece, der pludselig stod for hans opstræmmede Phantasie som den sandsynligste Aarsag til den skrækkelige Ulykke, der skulde overgaae hans Familie.

Med usædvanlig Hurtighed udviklede sig nu under Sir W.'s sædvanlig ellers noget langsomme Tankeoperationer det meest

gruopvækkende Phantasi-billede. Det blev ham nemlig med Et klart, at han i denne spanske Broderbatter havde nærret en Slange i sin Families Barm. Det var hende, som med et ulykksaligt og ham aldeles ubegribeligt Trykleri havde omtaaget hans arme Søns Hoved og Hjerte, og fanget ham i Papismens Garn, og nu efter al Sandsynlighed kunde være rænkefuld nok til at hilde hans stakkels Døttre i den samme farlige Dvertro.

Naar en phlegmatisk Natur i en saa usædvanlig Grad bliver opfræmmet af sin No, pleier den gjerne at tabe al Holdning og Maadehold.

Efterat altsaa de første Vredesfkaaler havde udtømt sig over Frederiks Hoved, og det her omtalte ængstende Phantom i Kraft af altskens fra gammel Tid tilsvant Jesuittrykt havde faaet Magt over Sir Williams Aand, da blandede sig en Slags Medlidenhed med hans Uvillie mod Sønnen, men kun for at slippe Udbruddet af sit Hjertes hele Fortrydelse desto heftigere løs imod den der efter hans Mening egenlig var Skyld i hele denne Ulykke. Til Frederiks store Forbauselse gjorde han kort Omkring, og forlod usædvanlig iilfomt Værelse.

Strax efter hørtes den gamle corpulente Herres lydelige Fodtrin udenfor Dolores' Værelse, og efter en kort og hastig Banken traadte han ind til sin over hans pludselige Komme forbausede Niece. Hun sad ved Vinduet i sit lille Værelse fordybet i en af sine kjære spanske Bøger. Det var en Prædiken af Jose Zambuana, som i disse Dieblikke ganske fængslede hendes Hjerte. Hun sad med bøiet Hoved, og havde endnu ikke aflagt den sorte spanske Mantille, som hun til Erindring om sit Hjem pleiede at bære, saa ofte hun besøgte Kirken. En mørk Silkeklædning bedækkede den øvrige Deel af hendes yndefulde Skikkelse, medens de sorte Haarfletninger fremhævede den skønne Form af hendes ædle Ansigt, hvis Udtryk bar det Præg af reen og glødende Fromhed, som Sjælens fuldkomne Fortabelse i aandelig Betragtning uvilkaarlig frembringer. Den stærke Banken paa Døren overraskede hende, men forstyrrede ikke hendes indre No. Hun reiste sig strax op og hilste venlig paa sin vrede Dunkel, for hvem hun fremstillede et saa skjønt Billede af ædel

jomfruelig Ynde, at Sir W. midt i sin ophidsede Stemning ikke kunde værgе sig mod et beroligende og formildende Indtryk.

Hun aahuede siebliffelig hvad der forestod hende; thi hun havde længe været forberedt paa disse Efterveer af den med Frederiks religiøse Tilstand foregaaende Forandring. Sir W. var imidlertid kommen noget ud af sin Fatning, og blev forlegen staaende ved Døren. Hans naturligt oprørte Indbildningskraft undfangede nemlig i dette Dieblif en ganske ny Idee, der fra hans Standpunkt maatte kaldes aldeles naturlig. Saaledes som hans Niece her stod for ham i den kvindelige Ungdommeligheds hele Ynde, overraskedes han af den Tanke, at det vel ikke kunde være umuligt, at Dolores havde erobret hans Søns Hjerte. Men denne, som vi have seet, i sig selv rigtige Formodning var hos ham ledsaget af den feilagtige Slutning, at hans Søns gruelige Forehavende, at blive Papist, maatte være en Frugt af hans Kjærlighed til Dolores. Dette var i den stakkels Sir Williams Dine en langt naturligere Bevæggrund, end en Overbeviisning om den papistiske Læres Sandhed, hvilken jo efter hans Mening var en for den sunde Menneſteforstand aldeles ubegribelig Ting. Dette kan man ikke undre sig over, naar man betænker det systematiske Had til den romerske Kirke, hvori enhver Englænder saa at sige fra Barnsbeen af bliver opammet; og Sir W.'s Betragtning af Katholicismen svarede ganske til den engelske Forfatters (Scherbocks) Dom over den, naar han i en Roman laeder en ung Dame sætte Papister i Klasse med Græshopper og andet skadeligt Utsi!

I den Mellemtid, medens denne nye Idee udviklede sig i Sir W.'s Hoved, opstod naturligviis en for den stakkels Dolores beængstende Pause. Den gamle Herre stod endnu bestandig ved Døren, og vidste ikke, om denne nye Idee, der stemte ham til Miltighed mod sin forvilbede Søn, ogsaa burde bevirke et forsonligere Sindelag mod Dolores, eller om han skulde vredes dobbelt paa hende.

Dog — et svagt og tvivlende Haab syntes i dette samme Dieblif at dukke op i hans Sjæl; han syntes at aahne en Mulighed af, at den hele Sag paa dette Grundlag lod sig lede ind

paa en fornuftigere og ønskeligere Vei. Derfor klang de første Ord, som han endelig henvendte til den ængstelig ventende Dolores, allerede en god Deel mildere. „Hør, mit kjære Barn,“ saaledes begyndte han efter denne piinagtige Overveielse, „veed Du ogsaa hvad Du har gjort?“ D. saae undseelig paa ham. „Veed Du,“ vedblev han, „at, at den stakkels Dreng, Frederik, i dette Dieblik har været hos mig, for at sige mig, ja mig selv, lige i Ansigtet, at han vil være kattholff?“

Her holdt han inde, som ventede han paa, hvad Dolores vilde sige til en saa uøstørlig Ting. Hun havde imidlertid foldet sine Hænder i indre Bøn, og sagde blot: „Ja, Frederik kan vistnok ikke haabe, Onkel, at De heri skulde erkjende den Naade, som den gode Gud unægtelig har beviist ham.“

Disse Ord bragte Sir W. igjen tilbage paa hans første Standpunkt af ustyrlig Uvillie.

„Ey — hvad? Naade!“ udbrød han. „Galtskab er det — den tosse Dreng er jo bleven gal! — — Det Eneste, der kan undskyldes ham, er det som jeg antager, og som har den største Sandsynlighed — at Dine skjønne Dine have forblindet ham, og at han tænker sig, at dette er den eneste Naade hvorpaa han kan vinde Dit Hjerte!“

„Jeg beder Dem, kjæreste Onkel!“ udbrød D. med den levende Følelse af Uvillie, som krænket Værdighed fremkalder hos ethvert fiintfølsende Menneske, „jeg beder Dem ikke at gjøre Dem skyldig i en saa stor Uretfærdighed, som det vilde være, at troe Deres Søn istand til, paa Grund af et saa verdsligt Motiv at forandre sin religiøse Overbeviisning!“

„Du tør altsaa ikke nægte, at Frederik elsker Dig!“ udbrød Sir W. med en vis Selvtilfredshed.

Ved disse Ord rødmede D. vel i første Dieblik; hun skjælvede af Undseelse, men fatte sig strax og svarede: „han har vistnok alt for lang Tid siden sagt mig, at han elskede mig; men dette er ingenlunde Grunden til hans Beslutning! Jeg veed det med Bestemthed, at han ikke har andet Motiv, end det eneste, der sømmer sig for en ærlig og ærefjær Mand —

det nemlig, at han i Gjerning vil bekjende sin Overbeviisning!"

„Hvorledes vil Du vel bevise mig, at hans forrykte Beslutning ikke er begrundet i Kjærlighed til Dig?“ vedblev den gamle Herre.

„Ganske simpelt, kjære Onkel derved, at det nu eengang er en afgjort Sag, at jeg ikke kan modtage hans Haand, og at hans Forvisning herom ikke et eneste Dieblit vil gjøre ham vaklende i det, han erkjender for at være en Helligdom for hans Hjerte og Samvittighed!“

Den i Sandhed ophøiede Ro, Klarheden og Bestemtheden i Dolores' Ord forbausede Sir W. Dog fortsatte han efter en kort Pause: „Det følger jo dog af sig selv, at Frederik ikke vil opgive Haabet om at vinde Din Kjærlighed, naar han først har bekjendt Din Tro!“

„De tager fuldkommen feil, kjære Onkel! En blot jordisk Kjærlighed vilde være en særgelig Bevæggrund, som aldrig kunde bringe ham Betsignelse! Nei! — uden mindste Haab herom — vil Deres Søn i Kraft af den reneste Overbeviisning, i Medfør af sin Samvittigheds og sit Hjertes inderligste Trang, aflægge den Bekjendelse, som De tilskriver saa vanhellige Motiver!“

„Eværmeri, mit Barn! Hvorledes vil Du være istand til at betage ham ethvert Haab, med mindre — vedblev han tøvende og tvivlende — Du ikke kan lide ham?“

En stærk Rødme lagde sig atter over hendes Ansigt, og den gamle Herre kunde tydelig i hendes Træk læse Tegn paa den smertefuldeste Selosformægtelse. Men efter en kort Pause sagde hun, uden umiddelbart at besvare det piinlige Spørgsmaal, men med en hurtig og fast Beslutnings Afgjorthed: „Jeg vil reise bort herfra, Onkel! Saafremt De tillader mig det, vender jeg tilbage til mit Hjem, til Spanien!“

(Sluttes.)

Protestantiske Missionærer i Asien.

I.

Den berømte Reifende Ida Pfeiffer giver os følgende Skilbring af en Mission i Indien. Missionærernes Huus, skriver hun, har en i Sandhed henrykkende Beliggenhed; det behersker den hele Udsigt over den umaadelige Dal og over de nærliggende Bjerge. Det er meget rummeligt og velforsynet med alle Bequemmeligheder, saa at det ikke forekom mig, som om jeg befandt mig under apostoliske Mænds Tag, men snarere, som om jeg var i en velhavende Privatfamilies Huus. Jeg har her tilbragt meget behagelige Timer; men jeg maa desuagtet tilstaae, at jeg havde forestillet mig disse Missionærer ganske anderledes. Jeg tænkte mig dem som halve Martyrer, der levede midt iblandt Hedningerne og spiste af eet Brød med dem, medens de altid vare beredte til at døe som Slagtoffere for deres hellige Sendelse. Men hvor langt stod ikke Virkeligheden tilbage for mine Forestillinger! — Disse Missionærers Forretninger ere Intet mindre end besværlige; de føre meget mere et Liv som den velhavende Deel af Verden allevegne fører, og de have smukke Boliger, der ere udstyrede med al Luxus. Missionærerne hvile paa bløde Divaner, deres Fruer præsidere ved Theebordet, deres Børn gribe, ligesom overalt, lystue efter Rager og Vagværk; ja deres Stilling er langt behageligere og sorgfriere, end de fleste andre Samfundsklassers. Deres Arbeider kræve ikke nogen Overanstængelse, deres Vønning indtræffer altid punktligt, hvorledes det saa end staaer til med de politiske Anliggender. Naar der paa et Sted boe flere Missionærer, afholdes der tre eller fire Gange om Ugen Forsamlinger eller Meetings. Ved disse Meetings skulle alle Missionens Anliggender drøftes; men de ere ikke andet end Theeselskaber, hvor ogsaa Konerne og Børnene møde i deres smagfuldste Pynt. Missionærerne dele forresten Forsamlingerne imellem sig, saa at de finde Sted hos den Ene til Frokost-, hos den Anden til Middags-, og hos den Tredie til Theetid. Naturligviis mangler det heller ikke paa Equipager

og Tjenere, som paradere i Gaarden. I disse Forsamlinger tales der rigtignok ogsaa om Forretninger, idet Herrerne sædvanligviis for en halv Timestid trække sig tilbage, for ved Raffen og en Pipe Tobak at bringe deres Missions=Anliggender paa det Nene; men den største Deel af Tiden henledes i Selskabskredsen. — Skal Missionæren foretage en Rejse til en Wela, d. e. til en indisk Religionsfest, hvorved han sædvanlig prædiker, saa gaaer heller ikke dette saa ligefremt til, eftersom han hyppigt tager Kone og Børn med sig. Ved denne Leilighed omgiver Missionæren sig med alle optænkkelige Bequemmeligheder, han har Palankiner som bæres af Tjenere, Pakheste og Kameler med Telte, Senge, Røge- og Drickekar, foruden et tilstrækkeligt Antal Piger og Tjenere. — Saaledes leve og saaledes reise de protestantiske Missionærer i Østerlandene!

II.

Den protestantiske Geistlige Karl Vogel, der, som den Kasseler=Missionsforenings Sendebud, og som Secretair hos den af Protestanterne som „Indiens og Chinas Apostel“ forherligede Missionær Gützlaff, fra Efteraaret 1849 indtil April 1852 virkede i den protestantiske Hedninge=Mission i China, har for nogen Tid siden udgivet et lille Skrift: „Bidrag til den kurhesisk-chinesiske Stiftelses og den Gützlaff'ske China=Missions Historie“. Vogel havde pludseligt faaet sin Afsted af Directoriet, fordi han havde givet de nye Christne Forargelse ved „foreløbigt at lade sig vie til en udøbt Chinejerinde efter chinesisk Ritus, hvilken sidste han senere, naar hun var bleven underviist og døbt, havde paatænkt at supplere med en christelig Kopulation.“ Forfatterens Hensigt med ovennævnte Skrift er at rense sig for denne Anklage, der ved hans Forsvarsgrunde dog kun reduceres til, at han har kjøbt en Chinejerinde, uden først at spørge Missionsforstanderne om Tilladelse! Det Fruentimmer, der saaledes blev „hans Eieendom, men ikke hans Kone“, anbragte han først i en Sidebygning af sit Huus, saaledes som, efter hans eget Udsagn, „næsten alle

Missionærer tillade deres Katechumener, ogsaa de qvindelige, at boe i deres Huse". Senere viste det sig, at Damen allerede var gift med en Chineser, og Vogel var dermed narret baade for sine Penge og sin Brud, og tilsidst ogsaa for sin Tjeneste. — Allerede før sin Afstedigelse havde han taget Afsted med Chinas berømte Apostel, og leverede kort efter sin Hjemkomst Kasseleders Directoriet flere pikante Bidrag til denne store Mands Historie. Güzglaff, sagde han, hæver i aarlig Lønning hos det engelske GouVERNEMENT 21,000 preussiske Daler, og dertil komme endnu Renterne af den Formue, som han efterhaanden har samlet sig. Medens Güzglaff anbefalede saa smaa Indkomster som muligt for de andre Missionærer, levede han selv som en lille Fyrste, og gav sin Kone maanedlig 300 preussiske Daler til Huusholdningen, en Sum, over hvis Utilstrækkelighed hun dog skal have besværet sig for andre Missionærer. G. havde en Sværm af Tjenere, der ligesom enhver anden Hofstat var hierarkisk organiseret, ligesaa Huushovmesteren og ned til Portechaisebærerne; dertil kom en fylde Rjælder, som han gjerne og slittigt benyttede; thi, naar han holdt Foredrag fra Prædikestolen for sine Chinesere, bragte disse strax hans svulstige Veltalenhed i Forbindelse med Wiinfjælden. Og, naar han under Straf af Excommunication forbød dem Nhdelsen af Opium, meente de, at der var i Grunden ingen anden Forskjæl paa en Opiumsruus og en Wiinruus, end at Chineserne hndede den ene, og Europæerne den anden! En Følge af disse Güzglaffs Spægelse var hans kolofale Bug, samt hans Gigt- og Podagraalidelse, hvilke sidste vare Hovedbevæggrunden for hans Reise til Europa, ligesom de ogsaa vare den physiske Aarsag til hans Død. I Europa har man ivrigt trykt alle hans Beretninger, og skammer sig ved at tilstaae, hvad dog hele Verden veed, at de ikke vare Andet end Løgn fra først til sidst, og det uagtet man dog nu overalt saa temmelig er kommen til den Erkjendelse, at „Chinesernes Apostel“ i Ordets fuldeste Betydning har været en Charlatan og Bedrager. I Hongkong selv vare flere Missionærer af den Mening, at han havde løiet saalænge, indtil han tilsidst troede sine egne Løgne. Missionsberetningerne fra China udarbejdede han selv, og lod

faa sin Skriver, der kun forstod Chinesisk, underskrive dem som „Forenings-Sekretair“, og saaledes indstaae for deres Indhold, da Güzklaff var klog nok til ikke selv at ville overtage Ansvaret for deres Paalidelighed. Hedningekristne, som kun vare daarligt underviste, og hvis usædelige Vandel var notorisk, sendte han som Missionærer til fjerntliggende Provindsfer; og disse offentliggjorde da, tidt uden at have været paa selve Stedet, deres fordetmeste opdigtede Dagbøger. Efter de fleste europæiske Missionærers Mening, som kom i Berøring med dem, vare disse ærværdige Chinesiske Prædicanter daarlige Subjecter; men ifølge Güzklaff's Beretninger vare de virkelige Magistre, Doctorer, Profesorer, Mandariner o. s. v., hvortil hans Efterfølger Neumann rigtignok ikke mærkede synderligt. Denne beskæftiger sig meget mere med at bibringe disse Ærværdige et Slags Militair-Disciplin; og de hyppige Stridigheder med disse hans Recluter vare Aarsag til, at han, endstjøndt han ellers endnu var temmelig lidet bekjendt med det Chinesiske, dog snart fik Færdighed i et rigt Forraad af Skjældsord, hvoraf man dog ikke finder noget Spor i de salvesfulde Beretninger om hans Virksomhed, som den Kasseler Chinastiftelses „Reichsbote“ bringer ud blandt Folk.

Ovenstaaende Meddelelse er et saagodtsom ordret Uddrag af Hr. Vogels foromtalte Skrift.

Kirkelige Efterretninger.

England. Conversioner til den katholske Kirke er for nærværende Tid naalmandelig talrige, og det har især vaakt almindelig Opmærksomhed, at fire, det høiere Selskab tilhørende Damer, nemlig en Hertuginde, to Grevinder og en Baronetinde ere vendte tilbage til den katholske Kirke. „Vi kunne forjikkre,“ siger i denne Anledning det katholske Blad „Weekly-Register“, „at det som Protestanterne pleie at kalde „Bevægelsen mod Rom“ ingenjinde har været mere fremtrædende i alle Klasser af Sam-

fundet og i enhver Henseende mere tilfredsstillende, end for nærværende Tid, ja at dette neppe i høiere Grad kan siges at have været Tilfældet selv i de Dage, da Overgangen af hiin Forening af udmærkede Mænd i Littlemore (Newmans og hans Tilhængeres) indjog alle Dele af Samfundet en saa stor Skræk. Forskjellen er ene og alene den, at nu for Tiden ikke een, men flere Skikkelser af Protestantismen, sig selv ubevidst, synes at komme os til Hjælp under den Kamp, vi have at udfægte. De Evangelicale (radicale Protestanter) sjerne Mange fra sig ved deres selvmodsigende og for al bestemt Holdning blottede Bekjendelse, og drive dem saaledes til at tage deres Tilflugt til os, medens paa den anden Side Ritualisterne (katholiserende Høikirkelige), ihvormeget de end bestræbe sig for at holde deres Tilhængere tilbage fra Overstridelsen af Grændsen, hde os en værdifuld Hjælp, idet de gjøre Publicums Dine og Vren fortrolige med hvad man ser halvtredstindstyve Aar siden vilde have kaldt for „Papisme“. Af de mange Spørgende, der søge Belærelse hos vore Præster, ere mere end Halvdelen vel bevandrede i de katholske Troeslærdomme, og de ere katholske saagodtsom i Alt, med Undtagelse af Anerkjendelsen af den h. Stols Supremati, ligesom der neppe gives nogen til de høiere Classer og den høiere Middestand hørende Familie, i hvilken der ikke skulde findes een eller flere Katholiker. Dette jævner naturligviis Veien for alle dem som ville slutte sig til Kirken. Vi skulle imidlertid vel vogte os for at rose os heraf, og stille de Nykomvendtes Navne offentlig til Skue; dette overlade vi den antikatholske Presse, som vi tør forudsige, ikke vil forsømme det! At vor Kirkes Tjenerer opbyde alle Vidbler for at modarbejde den dem saa forhadte katholske Troes Udbredelse, følger af sig selv. En saakaldet „protestantisk Valgforening“, der ledes af indflydelsesrige Mænd, har saaledes foranstaltet en høist skandaløs Agitation, idet den har taget en ivst Apostat, ved Navn Murphy, i sit Sold, for at han, ved at rejse omkring og holde offentlige Foredrag, skal ophidse de lavere Classers Stemning imod den katholske Religion. Denne Person holdt saaledes for nylig i Birmingham under Pøbelens Bisaldsjubel en Tale, hvori han tillod sig saa skamløse Udsald paa katholske Præster og Nonner, at de tilstedeværende Irlænderes Forbittrelse derover fremkaldte Gadedumulter, der antog en saadan Charakter, at Oprørsacten maatte forelæses og Politiet skride til Arrestationer. Denne Begivenhed har givet Anledning til megen Omtale. Men forsaavidt man ved denne, som ved saa mange andre Veiligheder, vælter Skylden paa Katholikerne, har det Interesse ogsaa at høre en upartisk protestantisk Udtalelse herom. Det hedder saaledes i „Daily News“: „Denne Mands (Murphy's) Optræden i den ene By efter den anden er en sand Skændsel for dem, som bestride Ud-

gisterne ved denne Demonstration. Han optræder i Protestantismens Navn som den vildeste Forfølgjer. Protestantismen forsvarer den personlige Overbeviisnings Frihed, men Murphhy angriber Folk paa Grund af deres religiøse Meninger, Protestantismen opløser ved at undersøge Tingene; Murphhy derimod indlader sig ikke paa Undersøggelser, han forstaaer kun at smæde og ophidsse. Han sagde igaar i Birmingham blandt andre Forryktigheder, „at enhver papistisk Præst er en Morder, en Kannibal, en Løgner og en Bedrager.“ Denne Person sætter sig grundigt ud over al Fornuft og Anstand; men hvor ere hans Brødherrer? De bære Ansvarer for hans Opførsel; thi han bliver ved, saalænge de forshyne ham med Midlerne dertil, og disse Tumulter kunne let gaae over til et fuldkomment Oprør.“ Paa samme Maade udtaler sig „Ball-Mall-Gazette“, „Standard“ og andre store Dagblade. De anerkjende ogsaa, at de katholske Præster i Birmingham have gjort deres Bedste for at berolige de heftige og pirrelige irske Arbeidere — og andre Katholiker have ikke bivaanet den leiede Declamators Foredrag —, medens ethvert billigt tænkende og sædeligt Menneſte maa finde de stakkels Irlænderes Harme ligesaa undskyldelig, som hine dannede Spectakelmageres Udfærd maa erkjendes for at være fordømmelig og foragtelig.

— „Augsb. allg. Zeit.“ melder fra Malta under 6. August, at den høitlønnede anglicanske Biskop af Gibraltar, og Malta, Mr. Trower, er traadt over til den katholske Kirke. Derksom han ikke var giwt, vilde han ogsaa være indtraadt i den katholske Kirkes geistlige Stand.

Paris. Allerede i Begyndelsen af f. M. skal ifølge „Eöln. Zeit.“ den pavelige Nuntius i Paris, Mgr. Chigi, officielt have meddeelt Udenrigsministeriet, at det oekumeniske Concilium vil blive sammenkaldt til d. 8. December 1868. — Eöln. Bl. derimod beretter fra Rom under 29. August, at den h. Fader samme Dag skal han yttret til en høi Ordensgeistlig, at han nærede det Haab, i det seneste at kunne aabne Conciliet den 8. December 1869, og at han ligeledes haabede at kunne indbyde Europas katholske Souveræner til at deltage i denne betydningsfulde Sammenkomst, samt at det var hans Hensigt at afholde denne i St. Peter, hvor endnu intet Kirkemøde er blevet feiret. Den forberedende Congregation skal med det Første paabegynde Bearbejdelsen af Forhandlingsgjenstandene.

Hamborg. Charakteristiske Tendenser hos den nuværende preussisk-protestantiske Geistlighed i Hertugdømmet Slesvig. I den officiose „Flensburger Nordb. Ztg.“ læste man for nogen Tid siden en Artikel om Forhandlingerne

paa en i afvigte Juni Maaned i Tøndern Amt afholdt „Præstefconferents.“ Efter nogle Bemærkninger om den megen ved denne Leilighed førte unyttige Tale giver Indsenderen (rimeligviis en Geistlig) følgende Hjertendgydelse til Bedste: „Har den preussiske Union end sine Mangler, saa har den disse tilfældes, som med alt Jordist, saaledes navnlig ogsaa med det nordtyske Forbund; men den frembyder dog i alle Tilfælde et mægtigt Bolværk mod de Farer, hvormed den sig nu her i Landet indtrængende Katholicisme truer os, som vi ligesaa lidt tør foragte, som det, hvilket hiint Forbund opstiller med de „franske Rhintanker“. Hovedsagen er, at vi stille os unitis viribus (med forenede Kræfter) ligeoverfor denne Magt, som igrunder ligesaa lidt har hjemme i det nu til Enighed bragte (!) Tydskland, og ligesaa nødvendig maa fjernes fra dets Fjender, som det udenlandske (fremdländische) (!) Østerrig. Derfor være Ordet „Union“ vort Løsen! Det være skrevet paa vor Fane! Lader os i trofast Pagt med vor Søsterkirke danne en fast Phalanx mod den katholske Kirke; thi denne maa i Sandhed jages ud af Tydskland og om muligt udryddes af Verden, førend en tydsk Nationalkirke og ved den en alle Folkesærd omfattende Verdenskirke (!!) kan blive til og vinde Anerkjendelse!“ Det hamborgske „Kath. Kirkebl.“ tilføier: „Om vi end vide, at Indsenderen og „Glensb. Nordb. Btg.“ ligesaa lidt repræsentere Protestantismen, som de regjere Verden, saa see vi dog af disse Sjærlighedserklæringer, hvad denne Slags Mennesker kunne tænke, sige og lade trykke, uden at blive satte i Daarelisten!“ Fornuftige Folk ville i alle Tilfælde finde det meget uklogt og ubefindigt at gjøre al Verden bekendt med hemmelige Hjerteanter af denne Bestaffenhed!

Italien. En from Person i Venedig har i Anledning af Petersfesten, skænket den h. Fader 28000 Fr. Dette er fra een Side ikke mindre betegnende for de italienske Forhold, end fra en anden Side den Omstændighed, at Unita cattolica først over at omtale denne Gave, efterat den sikkert er ankommen til sit Bestemmelsessted!

Mexico. I den Leipziger Frimurer-tidende meddeles et Brev fra Mexico nogle mærkelige Oplysninger med Hensyn til den i vort foregaaende Nr. omtalte antichristelige og antikirkelige Retning, som for nærværende Tid karakteriserer Frimurerlogerne i alle katholske Lande. Det heromtalte Brev gjør nemlig Verden bekendt med, at det republikanske Parti har de mexicanske Frimurere at takke for alle sine Seire lige fra den Tid, da Mexico løsrev sig fra Moderlandet Spanien. Det forstaaer sig af sig selv, at denne Løsrivelse er med indbefattet i disse Seire. Suarez, Porfirio Diaz, Zamora &c. have beviisligh beklædt

høie Bærdigheder i Ordenen. Herefter kan man ikke længer forundre sig over, at Alt er gaaet som det er; men desto stammeligere er den infame Bagvaskelse, der vil paabyrde det „kericale“ Parti Skylden for de affykelige Begivenheder, som Mexico for nylig har været Skuepladsen for, ligesom dette saakaldte „Parti“ skal bære Skylden for alle andre Ulykker, der overgaae Verden!

— Blade fra Havana (paa Den Cuba) indeholde Beretning om de Forsølgelser, som den „liberale“ Øvrighed i Staden Mexico har bragt i Gang imod den katholske Kirke. Katedralen er bleven fuldkommen udplyndret; man har berøvet den alt dens Sølv og alle andre værdifulde Prydelser. Biskoppen af Salapa, Abbeden af Guataloupe og Jesuiternes Superior, Dr. Arialaga, ere belagte med Arrest. Begge de sidste ere Dyinge, der ere over 80 Aar gamle. Man har indskærpet Præsterne, at de for Eftertiden, da Regjeringen atter er kommen i Hænderne paa det republicanste Parti, ikke mere maae understaae sig til at vise sig udenfor Kirkerne i deres præstelige Dragt.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 29. September. 16. Søndag efter Pintsje.** Kl. 7, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 30. M. Hieronymus, Kirkelærer. 1. October. Ti. Remigius, Biskop. 2. D. Cletus og Marcellinus, Paver og Mart. 3. To. Nereus, Achilles og Troesf. Mart.
- Fredagen d. 4. October.** Broderstab til Jesu guddommelige Hjerte. Form. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe. Aften Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Broderstabsandagt. — 5. L. Galla, Enke.
- Søndagen d. 6. October. 17. Søndag efter Pintsje.** Rosentrandsfest. Kl. 7, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 7. M. Bruno, Ordensfætter. 8. Ti. Birgitta, Ordensf. 9. D. Dionysius og hans Troesf. Mart. 10. To. Grants Borgia, Bisk. 11. F. Ludvig Vertrand, Bisk. — 12. L. Margaretha, Dronning.
- Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 6, 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Loverdagasten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9.

„Katholik Kirkeridende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionsair, Fr. Grosfæder **C. B. Lohrer**, Nøttersgade 5, og i alle Bøglæder; i de danske Stater paa de kgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 p.

Kjøbenhavn.

S. Friers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 21.

Søndagen den 13de October.

1867.

Indhold: Maria Dolores (Slutning). — Det italienske og franske Primureri. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Ungarn. Belgien. Tyrkiet. England. Nordamerika.

Maria Dolores.

(Slutning.)

Dette var dog mere, end Sir William havde villet.

„Dolores!“ udraabte han, „nei, nei det skal Du ikke! Min Broders eneste Barn skal ikke forlade mit Huus og stødes ud i den vide Verden! — Nei, Dolores, naar Du kun vilde være fornuftig, mit Barn, da lod Alt sig endnu indrette — — —, naar Frederik nu engang har sat sig det i Hovedet og Du ogsaa gerne vil have ham — — nu — saa har I min Velsignelse; saa vil jeg optage den lille Papistinde i mit Huus som en Datter, thi hun er jo dog min Broders eneste kjære Barn; men Du maa som sagt være fornuftig! — Din Gudstjeneste maa Du herefter besøge ligesaa frit som forhen; dine papistiske Cæremonier, og hvad alt det Tøieri forresten hedder, maa Du for mig gjerne beholde; kun maa Du finde Dig i, at Frederik og vi andre ogsaa ere fornuftige Mennesker og holde os til vor Landskirke og vor engelske Tro!“

Sir W. meente at have talt meget høimodigt og skaanende. Og det kan, naar man kjender noget til de engelske Fordomme, ikke nægtes, at han udsatte sig for sine Landsmænds Misbilligelse ved at give sit Minde til sin Søns Forbindelse med en spansk Katholikinde. Hvor kunde man da fortænke ham i at mene, at han nu var gaaet til den yderste Grændse af Kjærlighed og

Overbærelse. Fra hans Standpunkt betragtet, var det derfor ganske naturligt, at han følte den meest levende Fortrydelse og Harmen ved at see sig skuffet i denne Formening. Dolores viste sig nemlig aldeles utilgjængelig for de Følelser, han smigrede sig med at have bibragt hende, idet hun med Bestemthed svarede: „Nei, dyrebare Onkel — det være nu sagt een Gang for alle, heri vilde jeg aldrig indvillige, og Frederik vilde, Gud være takket, afgjort vise alt slikt fra sig. Han vilde, trods sin Kjærlighed, hellere døe, end fornægte og opgive den Tro, der nu er bleven hans! Tal derfor ikke mere herom, kjære Onkel, men lad mig reise; det er den bedste og klareste Afgjørelse. Vel veed jeg, at ogsaa da, naar jeg blev her, vilde Motivet for Frederiks Conversion være aldeles reent, og ikke være andet end den erkjendte Sandhed. Men De, Onkel! og mange Andre vilde see det med andre Øine, og det vilde være til Skade for den gode Sag. Altsaa, endnu engang, dyrebare Onkel, De maa ikke forhindre mig i uden Ophold at reise til Spanien.“

En Tid lang kæmpede de forskjælligste Følelser med hverandre i Sir W.'s Bryst. Brede, Kjærlighed, Uvillie og rørt Deeltagelse, alt efterjom Dolores' formeentlige Skyld i det som han kaldte sin Søns Ulykke, eller hendes opoffrende Selvfornægtelse, som havde gjort et dybt Indtryk paa ham, afveglende traadte frem for hans Sjæl. Derfor bar ogsaa Tønen og Indholdet af den fortsatte Samtale Præget af disse veglende Stemninger. Et Dieblik gav han sig Lust i Bebreidelser, et andet i kjærlige Overtalelser, og derefter atter i Bønner blandede med Trudsel. Men Dolores var ubevægelig; hun blev ved den eengang fattede Beslutning om at reise.

Sir W. maatte da tilsidst give efter for de af Dolores med saa stor Standhaftighed forsøgte Grunde; han kom desuden selv, om og i Medfør af ganske andre Betragtninger, til den Erkjendelse, at hendes Afreise vilde være den sikreste Udvei af hans Forlegenhed, og gav derfor endelig, om endog med tungt Hjerte, sin Indvilligelse. Han yttrede endnu kun Frøgt for, at Frederik skulde modfætte sig hendes Afreise. Hun derimod ud-

talte den Overbeviisning, at Frederik vilde vide at vurdere hendes Bevæggrunde.

Denne sidste Forsikring blev retfærdiggjort ved Resultatet af en alvorlig Samtale mellem Frederik og Dolores. At det maatte koste den unge Mand en svær Kamp at indvillige i denne for bestandig afgjørende Skilsmisse fra hans Elskede, og at denne Strid imellem Kjærlighedens og Pligtens Forbringere var smertefuld, begriber Enhver; men selv denne hans Livs første store Smerte traadte aldeles i Baggrunden, ligeoverfor den Vigtighed, det havde for ham, uforstyrret af ethvert andet Hensyn at kunne aflægge sin Troesbekjendelse, og give sin Fader tilligemed de øvrige Medlemmer af Familien og alle hans Bekjendte et uigjendriveligt Beviis paa, at det alene var den katholske Bekjendelses anerkjendte Sandhed, og ikke jordisk Kjærlighed, som bevægede ham til dette Skridt.

Midt i Fastetiden modtog to Søstre af den h. Johannes' og den h. Elisabeths Hospital Cardinalens Betsignelse til deres forestaaende Reise til Gibraltar. Ved Siden af dem knælede Dolores, der havde besluttet sig til at gjøre dem Følgeskab, for under deres Beskyttelse at vende hjem til sit Fædreland, og atter betroe sit Livs fremtidige Skjæbne til den moderlige Omhu, der i Klosteret i Sevilla havde vaaget over hendes tidlige Ungdom.

Hun følte sig styrket ved Opoffrelsen af den jordiske Kjærlighed saavel som ved den nylig modtagne Betsignelse, ligesom det under disse Omstændigheder var en sand Trøst for hendes kjærlige Hjerte, at hele Familien ledsagede hende ombord paa Skibet, for der at tage den sidste Afsked med hende. Sir William var meget bevæget, og hans Sjæl var i det hele i et ganske ualmindeligt Oprør. Han var nemlig paa eengang sørgmodig over Dolores' Afreise, og i lige høi Grad forstemt over sit eget og sin Sønns Forhold. Men al Brede mod Dolores havde opløst sig i Kjørelse over det store Offer, hun havde bragt, og i Bedrøvelse over at maatte tage Afsked med hende; thi han havde hende i Grunden inderlig kjær. Han kunde ikke blive færdig

med at gjentage sine Afkedsbønner og Bønner om, at hun endelig maatte komme igjen, saasnart dette, som hun udtrykte sig, var foreneligt med Freden i hans Huus. Han omfavnede hende, og vendte vel ti Gange om, for at sige det Samme og paany at tage Afked med hende.

Editha og Florence omfavnede grædende deres Veninde. Disse stakkels Piger forstode kun halvt, hvad der gjorde denne pludselige og grusomme Adskillelse nødvendig, eftersom Sir W. udtrykkelig havde forpligtet Frederik og Dolores til at lade hans Døttre forblive „uanfægtede“, som han kaldte det, „af al deres exalterede Daarskab“, og hans egne Forklaringer angaaende denne Sag vare dem Intet mindre end indlysende. For den Bortdragende var Afkeden fra Frederik føleligst, omendstjøndt den kun bestod i et Haandtryk, et Blik og et gjensidigt: Gud være med Dem! Saa rolig imidlertid Dolores syntes at være, saa dybt var hun ikke desto mindre greben; og da den søære Skilsmiesfestund var overstaaet, og hendes Beslægtede vare unddragne for hendes Blikke, ilede hun ned i sit Røghedsverelse. Her bad hun under Taarer Gud, at Han vilde velsigne det Offer, som hun havde helliget ham, paa Dem, for hvis Skyld hun havde bragt det, saa det maatte bidrage til at føre dem til Sandhedens Erkjendelse. Hun bad Gud om at turde forene sine Taarer med den smertefulde Guds-Moders, under hvis velsignende Bestyttelse hun forlod det Land, som hun to Aar tidligere førstegang havde be-
traadt, i det hun anbefalede sig til den samme moderlige Varetægt.

Frederik var, dybt greben af Afkedens Smerte, strax ilet fra Skibet til Dolores Indlingskirke „Our Lady of Dolours“. Der fastede han sig for første Gang paa Knæ for den smertelige Guds Moders Alter, og anraabte hende om Forbøn for sin bortdragne Veninde. Foran Alteret laae en Krands af fem røde, fem hvide og fem gule Roser — en Genthjduing til Rosenkrandsens fem glæderige, fem smertefulde og fem herlighedsfulde Hemmeligheder. Han stjønnede let, at denne Krands var en Afstedshilsen fra Dolores. Frederik trykkede den til sine Læber, og bad, at den hellige mater dolorosa ogsaa vilde vise sig som hans Moder, og han gjentog fra denne Dag ofte den h. Franz

Kavers Ord: „monstra le esse matrem“ — viis Dig at være min Moder!

Cardinal Wiseman havde foranlediget, at Frederik blev personlig bekendt med den berømte, uforglemmelige P. Faber, en Belgjering, hvilken F. ikke noksom kunde paastjønne. P. F. var dengang Dratorianernes Superior. Han begav sig derfor hen til ham, for at søge Tilflugt og finde Trøst over sit Hjertes piinlige Tilstand. Hans Fader havde strax efter D.'s Afreise med en ham høilig overraskende Hensynsløshed erklæret, at han nu havde det Haab, at hans Søn igjen vilde komme til sin Forstand og lade alt Religionshværveri fare. Sir W. havde hermed stillet sig paa Herrens Standpunkt, og fremhævet al den Fortræd og Uregtelse, der vare uadskillelige fra den Skandale, at Arvingen til et gammelt berømt Navn skulde vende tilbage til Papismens Mørke!

Dratorianernes Congregation indbefattede 19 Præster, som tidligere havde været høit ansete Geistlige i den anglicanste Kirke, og alle tilhørte anseelige Familier, iblandt hvis Medlemmer den katholske Kirke stadigt vandt nye Bekjendere, idet det derværende Kapel saagodtsom daglig var Vidne til saadanne Converjioner. Han bestræbedes ved denne Kjendsgjerning i den Erkjendelse, at den sande Ære i christelig Betydning er et Udtryk for Menneskets indre Værd; og det blev ham nu indlysende, at hans indre Liv maatte begynde med, at han i det meest ophøjede af alle Diemed for Fremtiden skulde opoffre Alt hvad der tilstiftedes ham, Ondt som Godt, til Guds Ære og Hans Navns Forherligelse.

Det var ham noget Nytt, at han nu ganske skulde fritage sig for al Betyrning i Henseende til Modsætningen mellem den katholske og anglicanste Kirke, og ved en Præst af denne Congregation skulde indvies i det indre Liv, det hemmelighedsfulde Liv ud af Troen. Dette erindrede ham om det Ord, som Dolores Asteonsdag paa Veien til Kirken havde sagt ham om Marsagen til, at Cobbet kunde tænke ganske katholsk uden at

blive en katholsk Christen. Han lagde nu foreløbig alle Bøger tilside, som væsentlig beskæftige sig med Drøftelsen af den confessionelle Forstjællighed.

P. Faber gjorde ham bekendt med P. Augustin, den tidligere feirede Pianist Hermann Cohen, der just paa denne Tid var isærd med at indrette et Carmeliterkloster i London. Den vækkende Dmngang med denne udmærkede Convertit indførte ham i en stedse voxende og fyldigere Forstaaelse af hiint Troens og Kjærlighedens forborgue Liv, Erkjendelsen af de guddommelige Dybheder, som den Helligaand alene kan undervise Hjertet om. P. Augustin opmuntrede ham ved at henpege paa Fornuelsen af Englands Ære i den Høihjertethed, til hvilken Guds Aand opflammede Englands talrige Convertiter. De besøgte i Selstab med hverandre forstjællige Klostere, og for Frederiks undrende Blikke udfoldede sig, under de derved foranledigede Betragtninger, et paa de glædeligste Ahsuelser rigt Fremtidsbillede af Englands katholske Fornuelse. Han saae her Meget, og fik en Forudsølelse af endnu Mere i denne Retning, hvis Tilværelse og Mulighed han tidligere ikke havde været istand til at tænke sig.

„Ja,“ yttrede P. A. som Svar paa hans mange Udbrud af Overraskelse og Forundring, „det er i Sandhed — Alt hvad her er skeet baade i London og andensteds til det katholske Livs Fornuelse — det er ikke Menneſteværk, men Guds egen Gjerning!“

Det glædede især Frederik overordenlig at see, hvilken apostolisk Virksomhed der udgik fra Klostrene. Frugten af den udmærkede Organisation af denne Virksomhed var en fast, rolig og gjennemgribende Indflydelse i de forstjælligste Retninger, i Skolen som i Kirken. Derved førtes utallige Sjæle til den frelsende Havn, der betrygger Hjertets indre Fred, og de forstjællige kirkelige Foreninger udbredte i et stort og glædeligt Omfang en sand Bæddekamp for Himlen, uden paa nogen Maade at falde Anderledesstroende til Besvær, eller blive en Anstødssteen for Noget.

Saaledes arbejdede i London de mandlige Ordener i 15 Klostere, og de kvindelige Ordenssamfund i 29 Klostere. Alt dette erkjendte han at være en Virksomhed, der, under Samtidens

almindelige Uro og Utilfredshed med Alt, borge de for „den Fred som Verden ikke kan give“. Men ved Siden af denne Kloster-virksomhed kunde han, ved nærmere Betragtning og Sammenligning med Fortiden, ikke noksom forbauses over den egenlige kirkelige Virksomhed og Organisation. 110 Kirker og Kapeller i 38 Sogne yde Londons 200,000 Katholiker en Sjølepleie, som maa forekomme alle anglicanske Gemytter at være noget høist Beshynderligt, fordi det er dem en ganske ubekjendt Ting!

Hvor høilig maatte ikke F. forundre sig over den Magt, den katholske Kirke udfoldede, og den Sympathi, den fandt hos hans Landsmænd, isærdeleshed dem i de høiere Stænder, der fortrinsviis converterede, og bragte Kirkens Sag saa mange og store Offere, at der hvert Aar kan indvies nye Kirker og Klostere i London og rundt omkring i England. Den katholske Kirke havde nemlig her ikke behøvet andet end Frihed fra Statsvængen, for at bevise, at den er en Kraft fra Gud, en Organisme, der er den Helligaands Værk! Indtil Aaret 1829 havde denne Evang bestaaet, i Kraft af hvilken der tidligere var sat Dødsstraf paa at feire Messen, ligesom enhver Katholik ansaaes for ugvalificeret til ethvertfomhelst offentligt Embede, og enhver Ytring af katholsk Liv fristede sin Tilværelse i Fængselsluft, og kunde tilintetgjøres i det Dieblis, det behagede Statsmagten at lade de bestaaende Love træde i Kraft. Dengang da dette Tryk i Aaret 1830 ophævedes, havde hele England ikke halvt saa mange Katholiker, som alene London nu for Tiden har. Man kan derfor ikke forundre sig over det forførdelige Uveir, som gav sig Luft i Aaret 1850, da Paven efter Cardinal Wisemans Raad inddeelte England i 12 Bispedømmer.

Frederik maatte under Betragtningen af hele denne underfulde Fornøelse bestandig sande P. Augustins Ord om Aandens Undergjæringer. „Men,“ tilspøiede denne Sidste, „eftersom det altid er Guds Fremgangsmaade, at virke middelbart, saa spørge vi sædvanlig nærmest om Redstabet, ved hvem saadanne Under virkes. Og hvem Aanden kunne vi her nævne, end vor store Cardinal? Thi han har under Udviklingen af alle disse Forhold lagt et Mod og en apostolisk Energi for Dagen, der kan tjene som Mønster

for den hele katholske Verden, naar Spørgsmaalet er om, hvorledes Enhver skal berede sig til i sin Kreds at blive et lignende Medstaaende i Aandens Tjeneste i en Tidsalder, i hvilken overalt paa den katholske Kirkes Enemærker en ny Udstrømning af den Helligaands Naade er umiskjendelig!"

Saaledes blev F. mere og mere fortrolig med en ganske aandelig Verden og en ganske anden Verdensanskuelse, end den der fra en tidligere Tid havde været ham tilvant. Nu fandt han en saadan Tilværelse utaalelig, som kun indretter sig for en timelig Himmel, og staaer føleløs ligeoverfor alle høiere og evige Interesser og derfor tilsidst ganske drukner i Sandselighed. Hans ædle Hjerte, der nu havde fundet Hvile i den Sandhed, det saalænge havde søgt, saae ogsaa i den Rigdom paa uforgjængelige Goder, hvori det daglig fandt Næring og Tilfredsstillelse for sin Hunger og Tørst efter det Evige og Blivende, en uforligelig Modsætning til hiin forfængelige Stræben efter at bedrage sig selv for den evige Sandhed, ved at tage de Navne og Former, hvori den har aabenbaret sit eiendommelige Væsen, til Indtægt for en blot national Institution, og for reent verdslige Bestræbelser, der ikke blot fornægte dens Kraft, men hvis hele Tilværelse og Virksomhed er anlagt paa at modarbejde den! Han gav de Følelser og Betragtninger, der vare Frugten af disse hans nye Erfaringer, Udtryk i et Brev til Dolores.

Det var Paaskemorgen 1863, at Dolores efter to fulde Aars Fraværelse førstegang havde den Glæde at knæle paa sin fra Barndomsaarene tilvante Plads i den herlige Domkirke i Sevilla. Og samtidig med den mægtige Klokkklang, der opfordrede det katholske Spanien til at istemme Opstandelsesfestens store Meluja, knælede ogsaa Frederik midt iblandt de Troende i St. Mary Church i London, og modtog første Gang Livets Brød af Cardinalens Haand; han havde nemlig paa Skjærtorsdag aflagt sin Bekjendelse i Profathedraalen i P. Fabers og P. Augustins Dørværelse.

Det eneste Brev, Dolores efter denne Tid modtog fra Frederik, indeholdt Efterretningen om denne glædelige Tildragelse, som desværre opfyldte hans stakkels Fader med ny Bestyrkelse, og gjorde et dybt Indtryk paa hans Søstre. Den gamle Herre frygtede i den Grad Verdens Fordømmelsesdomme over hvad den ikke forstaaer, at han bad ham om at begive sig til Udlandet. F. underrettede sin Veninde herom med det Tilføiende, at en Yttring af Card. W. om, at Hovedslaget mellem Kirken og Protestantismen engang vilde blive leveret paa de brandenburgske Sandørkener, havde sat sig saa fast i hans Tanker, at han havde besluttet at besøge Berlin, førend han begav sig til Rom og Jerusalem.

Han bad i Slutningen af Brevet Dolores om at erindre ham og hans Nærmeste i sine Bønner. Han vilde aldrig slippe det Haab, at den smertefulde Moders ubesmittede Hjerte ved Forbønnens Magt engang maatte forene dem alle i det paa Alteret sacramentalt nærværende Gudmenneskes Hjerte, der er Arnestedet og Brændepunktet for al Kjærlighed i Himlen og paa Jorden.

Det italienske og franske Frimureri.

Efter „Münst. Sonntagsbl.“ meddele vi følgende Notitser om det sydeuropæiske Frimureri, som nyhævnte Blad har fundet i et Brev fra Rom til det engelske Blad The Tablet.

„Segur udbreder i sit nyeste Skrift „Frimureriet“ et forfærdeligt Lys over nogle af denne Sects Hemmeligheder, der uden Tvivl ere Størstedelen af det nordlige Europas Læsere ubekjendte, medens de maastee ikke ere noget Nyt for dem, der have havt Keilighed til at betragte vor (den italienske) Revolution i Nærheden og med egne Dine. Segur fortæller da hvad mange Personer her have erfaret og vilde, hvis det forlangtes, kunne stadfæste, at der gives Frimurerloger, der gjøre det til

en Betingelse for Optagelsen af nye Medlemmer, at Candidaten skal medbringe en consecreret Hostie, hvilken det gjøres ham til Pligt ad hvilkensomhelst Veie at forskaffe sig, samt at den første Indvielsesceremoni bestaaer i, at han skal træde den under Fødder. Forfatteren forsikkrer, at denne skrækkelige Ritus fuldbyrdes i forskjællige Voger i Paris, Marseille, Aix, Avignon, Lyon, Chalons og Caval. Han omtaler ligeledes den noksom bekjendte Trimurer=Messe, der i flere romerske Voger feires paa et Bord foran sex brændende sorte Bøyls. Ethvert Medlem er forpligtet til at medbringe en consecreret Hostie, hvilken han enten maa forskaffe sig ved selv at communicere, eller ved at betale et eller andet foragteligt Meenneske for paa denne Maade at tilveiebringe den. Hostien lægges i et Bæger og sættes paa Bordet, hvorefter den ny Candidat træder paa Crucifixet, og, efterat have bespyttet det, fremdrager sin Dolk og gjør flere Stød med den henimod de paa Bordet staaende h. Skikkelser. Mange Voger i Belgien og Frankrig have bibeholdt denne gruelige Cæremoni. Det er iøvrigt nærværdigt, at de fornævnte franske Stæder efter Segurs Baastand netop ere de Bher, i hvilke man finder meest christelig Fromhed, og hvor katholsk Liv og Religiositet blomstre i Sammenligning med andensteds."

Vi kunne ikke hyppigt nok, tilspøier det vestfalske Blad, erindre om, at Revolutionen for nærværende Tid forbereder en Krig mod Guddommen selv, og at det Løsen, det moderne Fremskridt har skrevet paa sit Banner og altid fører paa Læberne, Ordene: „Frihed, Dplysning, Humanitet etc.“ kun skulle tjene til for en Tid at tilfløre den skrækkelige diaboliske Virkelighed. Sacrilegier, almindelig Plyndring og Socialisme banke nu paa Døren rundt omkring i Europa, og Italien staaer pienshynligt paa Dørtærskelen til en Revolutionsperiode, der svarer til den navnkundige franske af Aaret 1789. Thi hvad Andet kan vel blive Frugten af et Liv, hvis Indvielse symboliserer et tilsigtet Gudsniord, en Forgribelse paa selve Guddommen? Men lader os i Idmyghed og Lydhighed bøie os for Kirkens Viisdom, saa ofte den advarer os mod Farer, som den i Medsfør af det guddommelige

lys, der boer i den, erkjender og betegner, inden Andre have bemærket dem, og saaledes sætter enhver Slægt istand til at skjælne mellem Lysets og Mørkets Magter!

Kirkelige Efterretninger.

Rom. I et d. 20. s. M. afholdt Consistorium for-
dømte den h. Fader i sin Allocution høitideligt det d. 12. Au-
gust af Kamrene vedtagne og d. 16. s. M. af den italienske
Regjering stadfæstede Decret, som ved Kanet af Kirkegob-
serne har sat Kronen paa alle de Boldsøgninger mod Kirken,
hvori det italienske Revolutionsparti i de sidst forløbne otte Aar
har gjort sig skyldigt. Paven erklærer dette Decret for ugyldigt,
og truer Enhver, som gjør sig til Medskyldig i denne Usurpation,
med kirkelig Censur. Han stempler derhos flere Angivelser i
den i Paris trykte Broschüre: „det romerske Hof og Kaiser
Maximilian“ som offentlige Bagvaskelser. Den h. Fader erindrede
med stor Roes den nys afsbøde Cardinal Altieri, og præconiserede
tilsids Erkebiskopperne af Burgos og Guatemala og den uhlig
valgte Biskop af Trier Dr. Eberhard. — Istedetfor Cardinal
Altieri har den h. Fader udnævnt Cardinal de Angelis til
Camerlengo (Kammerer) ved den romerske Kirke. Dette
Embeder er det vigtigste i Cardinalcollegiet; thi dets Indehaver
er Kirkens og Kirkestatens Regent fra en Paves Død indtil
Valget af hans Eftermand.

Ungarn. Ukirkelig Liberalisme. Friherre v. Öbtvösz,
Ungarns nuværende Cultusminister, har udsendt en Rundskrivelse
til alle Landets Erkebiskopper, hvori han meddeler disse sit Ønske
om Indførelsen af det constitutionelle Regimente paa det katholsk-
kirkelige Livs Omraade. Dogmet maa vel efter Ministerens
Mening forblive uantasteligt i Geistlighedens Hænder, men han
anseer det for nødvendigt at katholske Lægmænd faae Indflydelse
paa Skoleunderviisningen og Kirkeformuens For-
valtning. Han anseer dette for Tidens Krav og for en
Consequens af Lovgivningen af 1848. Denne Skrivelse maa efter
de kirkeligindede Blades Opfattelse betragtes som en Krigserklæ-
ring mod Kirken og et Bink om dens tilsigtede Demokrati-
sering, eller Dannelsen af en Nationalkirke.

Belgien. Den internationale katolske Congress i Mecheln blev afholdt i Dagenes fra 2—6te September. Af de i flere Blade navnlig „Cöln. Bl.“ meddelte meget udførlige Beretninger desangaaende udhøve vi Følgende: Congressen aabnedes med en høitidelig Messe, der celebreredes af Cardinal-Ærkebiskop Sterck i Kathedralkirken, hvorfra Forsamlingen begav sig til Seminariets store Sal, i hvilken, foruden de egenlige Deeltagere i Congressens Forhandlinger, omtrent 5000 Tilhørere havde indfundet sig. Blandt det store Antal Geistlige bemærkede man, foruden de belgiske Biskopper, den forhenvedende pavelige Krigsminister Cardinal Mérode (der tilhører en fornem belgisk Familie), Patriarchen af Antiochia og Biskoppen af Vosra. Præsidenten, Baron Dessafaille, aabnede Forhandlingerne med en længere Udtalelse om Congressens Opgaver, samt om det Standpunkt, hvorfra, og de Midler, hvorved man maatte tilstræbe Opnaaelsen af Hovedformaalet for den hebe Kamp, der fra Geistlighedens og den katolske Befolknings Side saalænge og vedholdende er ført mod den radicale og kirkefjendtlige Liberalisme, som dominerer de belgiske Kamre. Taleren sammensattede tilsidst denne sin Fremstilling i de Ord: „Kirken maa i sin Cultus og hele Virksomhed være fuldkommen fri; er den ikke det, maa den betragtes som mere eller mindre undertrykt.“

Man vedtog derefter en Adresse til Paven, som det blev overdraget Hr. de Mérode at besørge.

Den næste Dags Møde d. 3. Septb. aabnedes med, at Biskop Dupanloup af Orleans indførtes i Forsamlingen af Ærkebiskoppen af Mecheln. Den berømte P. Hyacinthe og Hr. de Falloux (tidligere Cultusminister i Frankrig) ledsagede deres feirede Landsmand. Man hørte øieblikkelig fra alle Sider af Salen det Raab: „Leve Wisgr. Dupanloup!“ Præsidenten hilste i bevægede Ord paa sine Landsmænds Begne „det katolske Frankrigs værdige Repræsentant“, og strax efter kaldte Forsamlingen ham under varme Acclamationer paa Tribunen. Efter en hjertelig Udtalelse om det Indtryk, dette Øieblik gjorde paa ham, samt af den Taknemmelighed, hvormed han erindrede sin tidligere Nærværelse i denne Forsamling og de dertil knyttede personlige Venstabsbaand, tilføjede Biskoppen: „I Rom sagde jeg for ikke længe siden (paa Petersfesten) til deres berømte Landsmand, Wisgr. de Mérode, hvem de her har modtaget, saaledes som et saadant usorfærdet Hjertes Hengivelse for Kirkens Sag fortjener det (levende Bisald) — jeg sagde til ham: andensteds troer man paa Kirken, her seer man den! Ja vel, jeg maa sige det: Vi vide vel Alle, at Himlens hellige Ild altid gløder i Kirken, men her seer man dens Flamme, og man maatte intet Hjerte have, naar man kunde forblive urørt ved et saadant Skuespil, og kunde afholde sig fra at udtale sin Tak!“

Bedholdende Bifald fulgte disse Ord, som her ere gjengivne i en meget forkortet Skikkelse. Et dybt Indtryk gjorde dernæst en slyrig og glimrende improviseret Tale af Hr. de Falloux, hvori han stildrede de fornemste Helte i Nutidens kirkelige Kamp: Pius IX., Montalembert, Dupanloup og Lamoricière, og fremstillede dem som lysende Exempler paa, hvorledes enhver god Katholik burde tage activ Andeel i vor Tids Kamp for Kirkens helligste Interesser ligeoverfor en Verden, der truer dem med de alvorligste Farer.

Under den tredje Samling glædede Hr. Dechamps de Tilstedeværende med en udmærket Tale, hvori han udviklede den Betydning, som den praktiske Gjennemførelse af Dogmet om Kirkens Enhed har for den nærværende Tids kirkelige Liv og den katholske Troes Kamp mod alle Tidens opløsende og nedbrydende Tendentser. — I det fjerde Møde af 5. Sept. blev Hr. Eminence Cardinalen og de ham ledsagende Biskopper, ligesom de foregaaende Gange, hilse med almindelig Acclamation. Et fra den h. Fader indløbet Svartelegram paa den telegrafiske Meddelelse om Vedtagelsen af den ovenfor omtalte Adresse oplæstes, og den Forsamlingen ved samme tildeelte apostoliske Betsignelse besvarede med et tusindfoldigt Leve for Pius IX.: „Faven og Kongen“. I dette Møde besteg Wisgr. Dupanloup atter under ubeskrivelig entusiastiske Bifaldsraab Talerstolen. Saa stor end Tilhørernes Forrentning var, kunde man ikke desto mindre med Sandhed sige, at den berømte Biskop af Orleans, tiltrods for sin i den sidste Tid angrebne Sundhed, aldrig har talet mere glimrende og henrivende. Aldrig kan han med større Kraft og Klarhed have stildret den for nærværende Tid overalt i Verden brændende Kamp imellem Revolutionens Doctriner og Religionens, Retfærdighedens og Sædelighedens Principer — disse Grundlag for hele den sociale Samfundsbygning. Han kan aldrig have funbet eftertrykkeligere Ord til at blotte det trædste Hykleri, hvormed Tidens dæmoniske Magter besmykke deres Tendentser. Herlig var hans Skildring af de Stridsvaaben, hvormed den katholske Tro bør værne om sine hellige Interesser. Han førte sluttelig sine Tilhøreres Tanter til Rom, ved at henvise til den højhertede og uovervindelige Pius IX.' opmuntrende og styrkende Forbillede.

Paa det femte og sidste Generalmøde (d. 6. Sept.) lod atter en stor Talers mægtige Røst sig høre, idet P. Hyacinthe i en uforlignelig Tale bragte de arbejdende Classers Sag paa Tale. Den navnkundige Prædicant udkastede her med sand Mesterhaand paa den ene Side et tro Billede af den physiske, intellektuelle og moralske Forkommenhed, for hvilken Arbejderstanden i Ungdomsaarene er givet til Priis, samt af al den haabløse Glendighed, hvori den for Religionens Trøst blottede

Proletarier i sit Livs senere Dage henfægter, ligesom han i Modsætning hertil henviste til den religiøse Opdragelse og Afstæffelsen af den forargelige, nu almindelig herskende Søndagsvanhelligelse, som uomgængelig nødvendige Grundbetingelser for den Fattiges indre Velvære, og til den christelige Kjærlighed som den eneste Magt, der grundig kan hæve den sociale Kammer, ligeoverfor hvilken alle Theorier og Systemer have godtgjort deres totale Afmagt!

Tyrkiet. Ved under Rubriken „Rusland og Polen“ i dette Blads Nr. 19 at omtale den russiske Czars og hans Regjerings Forfølgelser mod den katholske Kirke i Rusland og Polen, gjorde vi en Hentydning til en af det italienske Blad „Unita cattolica“ meddeelt Forordning af den tyrkiske Sulten, hvis frisindede og tolerante Bestemmelser danne en paa-faldende Contrast til den eiendommelige Maade, hvorpaa hiin „christelige“ Stormagt gjør sin schismatiske Charakter frugtbringende for sin verdslige Politiks Formaal, og vi lovede ved Velighed at give en kort Beretning om dette Documents Indhold. I det vi opfyldte dette Løfte, overlade vi Læseren selv at anfille den hermed tilføjede Sammenligning, hvilken den italienske Meddeler finder rigelig Aaledning til at anvende paa sin egen Regjerings Udfærd.

Disse Bestemmelser have Form af en officiel Skrivelse (Barath) fra Sultan Abdul Asis til den græsk-christe Patriarch Ignatius Philip Marcus; det er udstedt den 8. October 1866, og i afvigte Zuki Diaaned publiceret i Rom. Sultanen taler heri for det Første ikke med et Ord om, at han har befundet Mjgr. Ignatius værdig til at regjere sin Kirkeprovinds; det er ham nok, at denne Kirkefyrste af den katholske Kirkes Overhoved er befunden værdig til at beklæde sin høie Stilling (denne Prælat er af den h. Fader under 5. August f. A. udnævnt til Patriarch af Antiochien). Han byder dernæst alle Katholiker, der høre under hans Jurisdiction, at vise ham den skyldige Pydhighed, ligesom han forbyder de tyrkiske Embedsmænd „paa nogen som helst Maade at hindre eller vanskeliggjøre Udøvelsen af hans geistlige Embedspligter, eller under noget som helst Paaskud at blande sig i de hans Patriarchat underlagte Kirkers og Klosters Anliggender“.

Sultanen befaler fremdeles, at Alle, der ere Patriarchens Jurisdiction undergivne, have at rette sig efter de Hgteskabets regulerende Bestemmelser, samt at alle Spørgsmaal, der angaae saavel Afsluttelsen som Ophevelsen af Hgteskabets, alene skulle afgjøres af Patriarchen og de af ham belegerede Vicarer. I Henseende til Kirkerne og Klostrernes Eiendomme indeholder dette Reskript henfigtsmæssige Bestemmelser, der gaa ud paa at

betrægge deres „Integritet“, ved at forbyde enhver Krænkelse af deres selvstændige Eiendomsret. I ethvert Tilfælde, hvor en katolsk Syrier testamenterer Kirken sin Eiendom, forpligtes vedkommende Dødsrigtig til at requirere Testamentet. Samtlige Præsters, Munkes og Nonners Efterladenskaber skulle, forjaavidt de ikke have Arvinger, betragtes som Kirkens Eiendom. Sultanen forbyder paa det Strengeste sine Gouverneurer alle Chicaneer og Indgreb i Patriarchens Jurisdiction, og tilstaaer Told- og Skattefrihed for alle Cultusgjenstande, ligesom paa den anden Side alle Paagjældende forpligtes til at udrede Tiende til Geistligheden. Patriarchens Grund og Landeieendomme ere fritagne for Afgifter, og Ingen maa lægge nogen Hindring iveau for den fri Udøvelse af den katolske Cultus enten i eller udenfor Kirkerne (s. Ex. ved Begravelser o. lgn.). Endelig indeholder Edictet et Forbud imod at forvolde Kirkens Tjenere Bryderier paa Grund af Snittet og Farven af deres Klædedragt.

Denne Kundgjørelse af et muhamedansk Statsoverhoved er et Vidnesbyrd om velforstaaet Agtelse for den katolske Befolkningens Samvittighed, hvilket ikke blot heelt igjennem beskæmmer den italienske Regjeringens grove Forgribelser paa Kirkens Selvstændighed og Eiendom, samt paa dens Tjeneres Personer, men danner en skjærende Modsetning til det schismatiske Ruslands Bestræbelser for at tilintetgjøre den. Man fortalte i Rom, at en af de i Anledning af Jubelfesten tilstedeværende orientalske Biskopper med Hentydning til det heromtalte „Barath“ skulde have henvendt følgende Tiltale til Paven: „Dyrligste Fader! Der gives dog een Fyrste i Verden, som agter den katolske Kirke, dens Love, Vedtægter og Geistlighed, og denne Fyrste er Storsultanen!“

England. Det katolske Ordensliv. Ifølge en Meddelelse til „Westf. Abl.“ have i afvigte September Maaned ikke mindre end 18 unge Personer af de høiere Klasser tiltraadt Noviciatet i en af de i England meest berømte religiøse Ordener. Flere af disse ere Convertiter, navnlig to eller tre forhenværende anglicanske Geistlige og en Officer, der har tjent med Udmærkelse i den engelske Armee. Mere end Halvdelen af dem have ombyttet store timelige Goder med klosterlig Armod. En er Arving til en Bairværdighed med store aarlige Indtægter; en Anden vilde, saafremt han var forbleven i Verden, efter sin Faders Død være kommen i Besiddelse af en aarlig Indkomst af omtrent 30,000 P. St. eller 270,000 Rdlr., der nu tilfalder hans yngre Broder.

Northamerica. Den katolske Religions Udbredelse og dens Befjenderes Tilvæxt i de forenede Stater i Løbet af de sidste

30 Aar grændser til det Vidunderlige. I Aaret 1830 talte man af en Befolkning paa 12,866,020 Sjæle 450,000 eller $\frac{1}{29}$ Katholiker. I Aaret 1840 befandtes af 16 Millioner Sjæle alene 900,000 eller $\frac{1}{18}$ af det hele Antal at være Katholiker; i 1850 af 23 Mill.: 2,150,000 eller $\frac{1}{11}$; i 1860 af 31 $\frac{3}{4}$ Mill.: 4 $\frac{1}{2}$ Mill. eller næsten $\frac{1}{8}$ af hele Befolkningen. Herefter har den romersk-katholske Befolkning hvert tiende Aar mere end fordoblet sig. Efter denne Progression at dømmes, vil i Aaret 1870 mere end 8 $\frac{1}{2}$ Millioner eller $\frac{1}{5}$ af Totalbefolkningen tilhøre vor Kirke. Det første romersk-katholske Bispedømme blev oprettet i Baltimore i Aaret 1799. For nærværende Tid tæller den katholske Kirke i de forenede Stater 7 Erkebiskopper, 39 Biskopper, 3,914 Præster, 72 Seminarier, 1400 Skoler og Højskoler med 30,000 Elever og c. 3,000 Kirker. Taxationsværdien af alle Kirken tilhørende Bygninger udgjør 37 Millioner Dollars, for ikke at tale om de talrige Klostre og andre Anstalter og Instituter, der ledes af katholske Ordensbrødre og Søstre.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 13. October. 18. Søndag efter Pintse.** Kl. 8 og 12 stille Mæsse. Kl. 10 Høimeesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 14. M. Callistus, Pave Mart. 15. Si. Theresia, Ordensstifterinde. 16. D. Leo II., Pave. 17. So. Hedvig, Enke. 18. F. Lucas, Evangelist. 19. A. Petrus af Aleantara, Bisk.
- Søndagen d. 20. October. 19. Søndag efter Pintse.** Kl. 8 og 12 stille Mæsse. Kl. 10 Høimeesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. og ubekjendte Hjerte med Katechese. — 21. M. Ursula og hendes Troesk. Jomfruer og Mart. 22. Si. Johannes af Kent, Bisk. 23. D. Nazarius og Troesk. Mart. 24. So. Raphael, Erkeengel. 25. F. Ludvig, Konge. 26. A. Edvard, Konge.
- Søgnedagsgudsstjeneste i St. Ansgarii Kirke:** stille Mæsse Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Føverdagaften: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Sct. Josephestrenes Kapel: stille Mæsse Kl. 6.

„Katholsk Kirke Tidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Lovdecommissionair, Fr. Groslier **C. A. Lohrer**, Børstergade 5, og i alle Begjæder: i de danske Stater paa de hgt. Postkontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 p.

Kjøbenhavn.

S. Triers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 22.   Søndagen den 27de October.   1867.

Indhold: En fornøden Oplysning. — De tydske-katholske Foreninger og deres Generalforsamlinger. — Kirkelige Efterretninger: England. Rusland og Polen.

En fornøden Oplysning.

Under Redskrivningen af vore Bemærkninger i Nr. 9—11, d. A. om Smædeskriftet: "Charakteerbilleder af Jesuiterlivet med en Fortale af Professor N. Nielsen" var det vor Hensigt, ved at paavise det Systematiske og Tendentiøse i den Bagvaskelse, der ligesaa Reformationaarhundredet har forfulgt Jesuiterordenen, at omtale et Skandskrift, som i denne Retning har spillet en stor Rolle; men vi vare dengang ikke istand til at erindre, hvor vi skulde søge nærmere Oplysning desangaaende. Vi ere siden ganske tilfældig i det i Bonn udkommende „Theologiske Literaturblad“ truffne paa nogle Oplysninger om dette Produkt, som vi herved meddele.

Ifølge et i Aaret 1863 hos Bachem i Köln udkommet og, som dets Indhold viser, af en i Kirkehistorien vel bevandret Theolog forfattet Skrift: „Jesuiternes Bagvaskere i Tydskland“ tryktes førstegang og udbredtes i Aaret 1612 det Smædeskrift, som siden har leveret Hovedmaterialet til alle paafølgende løgnagtige Anklager mod „Jesu Selskab“. Dets Titel var: „Monita secreta societatis Jesu“ (hemmelige Instructioner for Jesu Selskab). Det er flere Gange godtgjort med uigjendrivelige Grunde, at denne Libel er i en ondskabsfuld Hensigt forfattet af en af Ordenens Tjener; og det nysnævnte Skrift betegner dets Forfatter nærmere som en af Selskabet paa Grund

af Usædelighed ubstødt Polak ved Navn Zaorowski, der paa denne Maade har hævnnet sig, ved at paalyve Ordenens Forstandere Grundsætninger og Handlinger, som ethvert sædeligt Mennefte maa fordomme. Skandskriftet, der saaledes fremtraadte som et vel hemmeligholdt, men dog officielt Document, der skulde afgive det klareste Vidnesbyrd om Selskabets forkastelige Maximer og Tendenser, blev i Aaret 1616 af Index-Congregationen forbudt som „en bagvaskende Bog, der falskelig er udgivet for at hidrøre fra Jesu Selskab“, og den blev tillige af Jesuiterordenens daværende General offentlig betegnet som „et literært Falskneri“. Det nysomtalte i Cöln udkomne Skrift blev foranlediget ved, at en protestantisk Geistlig ved Navn Bergmann i Aaret 1852 oversatte den heromhandlede Pamphlet, der i kort Tid oplevede andet Oplag. Vi henvise ligeledes til et i Paderborn hos Junfermann udkommet lille Skrift, betitlet: „Jesu Selskabs hemmelige Instructioner, et Monument, hvormed Jesuiternes Fjender gjentagende forevige deres egen Skændsel. Udførlig belyst af en katolsk Vægmand.“ Forfatteren til dette sidste Skrift, hvori Lægheden af hine foregibne hemmelige Regler eller Instructioner (monita secreta) paa det meest slaaende er godtgjort, er den ved sine grundige historiske Forskninger og Skrifter bekendte Gymnasiallærer Dr. W. Giefers i Paderborn.

Den ovenfor nævnte Hr. Bergmann lod sig imidlertid hverken ved det Cölnske eller Paderbornske Modskrift afholde fra at forfætte sin saa glimrende bekyndte Industri, idet han atter i indværende Aar har udgivet det paagjældende Skandskrift baade paa Latin og Tydsk*), og den tydske Text desuden særskilt til en overordenlig billig Priis, for at den, som han siger, „kan bane sig Vej til de fjerneste Kredse, og anskueliggjøre det rette Billede af Jesuitismens Væsen.“ Hr. B. følger her den oftere af os omtalte Praxis, hvori alle vor Kirkes Fjender overalt

---

*) Tittlen paa Hr. B.'s Skrift er: „De hemmelige Instructioner for Jesu Selskab. Eller: Jesuiterordenens Stat og Kirke faretruende Planer, forelagte for Samtiden til alvorlig Overveelse“ (!).

vise sig at være fuldkommen enige, nemlig — aldeles at ignorere Modsigelsen, og ugenert vedblive med at gjentage Bagvaskelsen. Vi paa vor Side skulle blot indskrænke os til at bede ethvert honnet og tænkende Menneſte, ligesaa gjentagende at gjøre sig selv det Spørgsmaal, om det ubestridelig sidst af Alt „hellige Diemed“, hvori dette ſteer, vel ſkulde være ſynderlig forſkjælligt fra det hellige Diemed, der hos viſe proteſtantiſke Profeſorer og Præſter fremkalder Declamationer, der synes at paſſe ſig bedre for en Daareliſte, end for Kathedere og Prædikeſtole!

I Forbindelse med den ovenfor meddelte Oplysning, og i Anledning af en iøvrigt velvillig Læſers mundtlig og tilkjendegivne Formening om, at den Dom, vi have fældet over Motiverne for den med ſaa ſtor Gendrægtighed almindelig vedtagne Mening om Jeſuiterne, mulig turde være altfor ſtræng og derfor uretfærdig, undlade vi ikke at bemærke Følgende.

Vi vide meget vel, at den ſtore Maſſe af Publicum, der i denne Henſeende, ſom i ſaa mange andre, ikke gjør andet, end efterſnækker hvad de læſe i Aviser, Romaner og andre opdigtede Fortællinger, der fremtræde ſom hiſtoriſke Skildringer — at alle diſe Menneſter forſaa vidt ere uansvarlige for de Løgne, hvis Herredømme over den almindelige Mening de, ved idelig at gjentage dem, bidrage til at befæſte, ſom den Løgnagtighed og Ondſkabsfuldhed, der fra Begyndelſen af har ledet den heromtalte Agitation, ere dem aldeles uvittrige. Dette have vi aldrig noget Dieblik betvirlet; thi vi vide vel at gjøre Forſkjæl paa dem, der forſættelig ſætte Løgne og Bagvaskelſer i Omløb, og dem der troe og udbrede dem, fordi de antage dem for Sandhed. De ſtarke Yttringer, vi i denne Anledning have tilladt os, gjælde derfor ikke den ſidſtnævnte Claſſe af vore mange ærede Samtidige, ſom i Dydens, Sandhedens og Erlighedens Navn ſaa utrættelig opfriſke de vedtagne Declamationer om Jeſuiternes „hellige Diemed“, uden at anfægtes af den ſvageſte Stygge af Tvivl om

Reenheden eller Rettskaffenheden*) af deres egne Diemed, hvis Vanhellighed, seet fra vort gammelbogs Standpunkt, fremstiller sig som temmelig utvivlsom, naar man holder sig til Sagen i sig selv, og affeer aldeles fra de talende og handlende Personer! I denne Henseende maa man nu eengang have os undskyldte! Vi gaae altsaa her og forsaavidt ikke irecte med den store Mængde lettroende Mennecker, der selv have faa megen naturlig Ærlighed, at de ikke ansee det for muligt, at deres Autoriteter i kirkehistoriske, verdenshistoriske og theologiske Spørgsmaal vedvarende skulde være istand til at gjentage og med stor Iver udbrede Paastande og Vefkyldninger, der i en nærliggende Fortid have fremkaldt de uretfærdigste Volds handlinger mod en kirkelig Corporation, hvis Fortjenester, fornemmelig af Undervisningsvæsenet og Hedningemissionen, altsaa af den christelige Civilisation i det Støre, kun de meest forblindede og fanatiske Partimennecker tør fordrifte sig til at benægte!

De, med hvem vi derimod her have at gjøre, og hvem vi i egenligste Forstand kræve til Regnskab, og paabyrde det hele Ansvar for dette Uvæsen, for denne offentlige Løgne- og Bagvaskelses-Industri, ere de vedkommende literære Autoriteter, hvis formeentlige Fortrolighed med Historiens Vidnesbyrd, i Forening med deres ligeledes formeentlige, med deres officielle Stilling givne Krav paa Troværdighed og tilbørlig Forfarenhed i alle kirkelige og theologiske Anliggender, almindelig antages at garantere den øvrige Deel af Samfundet for Sandfærdigheden af deres Forsikringer og Paastande i denne Retning, saavel som i det mindste for literær Redelighed i Behandlingen af det historiske Stof. Historie er Historie, saaledes ræsonere de Fleste, og de have ingen Ahuelse om, hvorledes baade Historien og Videnskaben, navnlig den theologiske, er bleven mishandlet i Partiaandens Interesse saavel som i forskjællige practiske Formaaels Tjeneste. Vi holde os altsaa fornemmelig i dette og alle lig-

---

*) Vi tør ikke sige „Helligheden“; thi vi vide godt at Hellighed ikke er nogen Anbefaling i det moderne Fremfærdts Dine — hverken for Personer eller Foretagender!

nende Spørgsmaal til de „Ansvarhavende“, til dem som, om vi end meget godt vide, at det ikke er dem selv, der have opdigtet de heromtalte Løgne, dog i alle Maader ere disses Medskyldige, forsaavidt som de udfolde de ivrigste Bestræbelser for bestandig at opfriske dem og holde dem i Circulation! Thi, skulde det end være muligt, at disse kirkelige og theologiske Hjemmelsmænd udelukkende øste deres Kundskaber om katholske Anliggender ikke af andre Kilder, end af Fortidens Parti- og Pamphlet-Litteratur, og forsaavidt virkelig ikke vidste Andet enten om Jesuiterne eller Pavenmagten etc., end hvad en sjenntlig, forud indtagen Parti-aands tendentiosø Malice har fundet sin Regning ved at indbilde Verden: da vilde en saa samvittighedsløs Omgang med Historien fra deres Side, som ere i Besiddelse af alle Midler til at undersøge Sagen, og som altsaa kunde og burde vide bedre Besked med hvad de saa utalbede gjøre Profession af at belære Andre om, ingenlunde fritage dem for at maales med samme Aalen som de der lyve med Forsæt og Bevidsthed! Det følger dog imidlertid af sig selv, at man ikke heller aldeles kan fritjende Alle dem for Ansvar og Medskyld, som, fordi de just ikke ere Theologer eller Geistlige, ved ethvert Spørgsmaal, der angaaer Religionen eller Kirken, ansee sig for beføiede til at indskyde sig under hvad „Præsterne“ sige, og henholde sig til hvad de have lært af disse og læst i deres Skolebøger, og siden hele Livet igjennem have fundet stadfæstet af en Mængde andre slette Bøger! Thi de saafaldte „Præster“ ere, netop fordi de i alle Katholicismen vedrørende Spørgsmaal ere Parter i Sagen, høist upaalidelige Autoriteter; og hvad der staaer i de almindelig brugte Skolebøger baade om den katholske Kirke og Paver og Jesuiter er i sin Tid kommet til at staae der, fordi man fandt det nødvendigt og hensigtsmæssigt, fra Ungdomsaarene af at bibringe Befolkningen i de protestantiske Lande en saa afgjort Antipathi mod den gamle Kirke, at man turde ansee sig betrygget ikke blot mod alle Tendentser til at vende tilbage til den, men mod al Interesse for at gjøre Bekjendtskab med den. Denne Omstændighed forklarer tilstrækkelig, hvorledes en Mængde ellers ganske ubegribelige Historier ere blevne vedtagne som uundværlige Appa-

rater for Udbannelsen af Ungdommens Stemning og Aandsretning i religiøs Henseende, og derfor have faaet deres Plads i alle Skolebøger.

Man skulde imidlertid dog synes, at ethvert Menneske, der vil gjælde for dannet — og det er om disse, vi her særlig have et Ord at sige — at navnlig Enhver, som har Die for den store Betydning, Historien har som almindeligt Dannelsesmiddel; at Enhver der i andre Retninger sætter Priis paa, selv at undersøge og være istand til at fælde en uhildet Dom, og baade vide, hvad det er, han indlader sig paa at tale om og bedømme, og hvor han skal søge Sikkerhed for, ikke at vildledes ved Andres fordomsfulde Opfattelse af vigtige Begivenheder, og deres deraf følgende partiske og eensidige Fremstilling, — man skulde dog virkelig synes, at ethvert saadant ellers indsigtsfuldt og dannet Menneske burde undsee sig ved, ene, hvor det gjælder Religionen, at gjøre en Undtagelse fra den Regel, han ellers i denne Henseende følger. Man er nemlig ligeoverfor alle andre Spørgsmaal mistroisk, og skyer ingen Møje ved nogen Undersøgelse; hvorimod man i religiøse Spørgsmaal, og ligeoverfor alle de varierende Meninger, man i den protestantiske Verden er vant til at høre udtale om, hvorledes det mulig engang kan gaae vor Sjæl efter Døden, ofte kan høre Folk sige, at det maa det være „Præsternes Sag at vide Bested om“! Men, naar man saaledes i Anliggender, hvor den sunde Menneskeforstand dog maatte sige Enhver, at Alverdens „Præster“ ikke kunne hjælpe nogen Sjæl det Allermindste — vi tale nemlig her som sagt om hvad der venter os Mennesker hiinsides Graven — kan berolige sig med saa intetsigende Garantier: hvorledes skulde man da finde nogen Betænkelighed, ved blindt at følge disse upaalidelige Autoriteter, hvor Talen er om den katolske Religions Værd, og Grundene for dens formeentlige Forkastelighed? Vi kunne dog efter vore Begreber om den Agtelse, det dannede Menneske skylder ethvert Anliggende, der berører Religionen og det confessionelle Mellemværende, ikke andet end finde det i høi Grad foragteligt og forkasteligt, paa den her omtalte Maade at søge et Paastud for sin Ligegyldig-

hed for Sandhedens Erkjendelse — netop i den Sphære af menneskelig Viden, hvor Eftertanke og uhyldet Undersøgelse har en ulige høiere Betydning end i nogenstahelt anden Deel af Tilværelsen. Denne mærkværdige Uigegyldighed for hvad der er Sandhed, og det deraf flydende Misforhold imellem den religiøse og den verdslige Uddannelse, har derfor sin naturlige Straf i den dannede Verdens religiøse Vankundighed og den deraf følgende moralske Forkommenhed. Fordi den veed Vefked om Alt, kun ikke om det Ene Fornødne, derfor har den ikke blot lidt Skibbrud paa Trangen til at søge og erkjende Sandheden, men paa Evnen til at finde den!

For endelig at levere et factiff Beviis for, hvad der i den Retning, der har foranlediget disse Bemærkninger, kan vydes Læseverdenen, i Tillid til, at det dannede og læsende protestantiske Publicum blindt løber Uerinde for enhver Vogn, man binder det paa Uermet om den katholske Kirkes Anliggender, samt til Oplysning om, hvem det er, der særlig ere interesserede i, i denne Henseende „ikke at lade Fuglen døe“, skulle vi til Slutning efter „Westf. Abl.“ meddele en meget betegnende Tildragelse fra den allernæste Tid, idet vi dog bemærke, at den ingenlunde er enestaaende, men at baade den pietistifft-protestantiske og den antichristelige Agitation i den katholske Deel af Tydskland jevnlig toge Krigen i forrige Aar mellem det katholske Østerrig og den protestantiske Stormagt Preussen til Indtægt for den religiøse Fanatisme, ved at forsøge paa at indbilde det store Publicum, at denne Krig, ret beseet, var en Religionskrig! Dette Tif lykkedes forsaavidt, som man naaede, paa forskjellige Steder ved Dagspressens Alarmeringer og ved en Strøm af Skandskrifter hist og her at tilveiebringe en Jesuitforfølgelse i det Smaa; thi saasnart saadanne Demonstrationer bringes paa Dagsordenen, og tilbørlig skulle sættes i Scene, da er Feltraabet strax givet; da lyder Skriget mod Jesuiterne fra alle Kroge paa Continentet, og Pressen bragte derfor skyndsomt og tjenstvillig flere anonyme Producter for Ufset af den Art og i den Aand, som vi strax skulle omtale.

Det foromtalte Kirkeblad indeholdt nemlig under 2. Marts d. A. følgende kirkelige Efterretning:

„Det vil allerede af flere offentlige Blade være bekendt, at den i Darmstadt udkommende *Gustav = Abolphs = Kalender**) for d. A. har bragt en stamløs Artikel for Lyset med Overskrift: „*Jesuiterne*“. Denne overgaaer i Hadefuldhed Alt hvad der i den senere Tid nogensteds er skrevet imod den katholske Kirkes Tjenere og Institutioner. Da det er bekendt, at Forfatteren til denne Kalender er den ved sine tidligere confessionelle Ophidselser velbekendte protestantiske Sognepræst F. R. Ritter i Planig ved Bingen, saa fandt den katholske Geistlighed i Diocejet Mainz sig foranlediget til at nedlægge Protest mod dette fanatiske Forsøg paa at røre op i Massernes flette Lidenstaber, og indgav en Adresse til Storhertugen af Hessen = Darmstadt, som Overhoved for den evangeliske Landskirke, med Begjæring om at beskytte den katholske Befolkning mod saadanne

---

*) Denne over hele den protestantiske Deel af Verden udbredte Forening har, som dens Navn antyder, ubelukkende til Formaal at forene alle ellers adspaltede og adspaltende Elementer i Protestantismen til et udvortes compact Hele ligeoverfor den katholske Kirke. Uagtet Foreningen raader over enorme Pengemidler (den har siden 1844 udgivet c. 3 Mill. Rdlr.), og anvender store Summer paa at bygge Kirker og tilveiebringe protestantiske Menigheder i reent katholske Lande, har den dog hidtil kun høstet meget tarvelige Frugter af disse kostbare Demonstrationer. Dens Ledere betjene sig derfor med stor Iver baade af Pressen og af laarmende Møder, for at animere Stemningen hos det store Publicum, hvilket det gjælder om at forskaane for den ubehagelige Opdagelse, at de kaste deres Penge i Vandet! Det heber da bestandig paa ny: I Gævær alle gode Protestanter! Vor Forening er det stærke og prøvede Værn mod alle Rom's Overgreb! Man seer overalt navnlig alle „Missionsvenner“ tage sig ivrig af denne Forening, og den har derfor ogsaa her, hvor Missionsvæsenet efter de uafslættelige ugenlige Annoncer i Aviserne jo maa være i et stort Flor, ogsaa enkelte notable Patroner; men det synes totalt at være mislykkedes disse, at fremkønstle den Interesse for constant Deeltagelse for dens Formaal, som man med større Held har tilveiebragt for den indre og ydre Mission, mærkværdigt nok, uden at handle, men næsten udelukkende ved at tale og synge!

Forhaanelser fra en Geistligs Side, der er ansat i Landskirkens Tjeneste."

Westf. Kbl. meddeler derpaa efter det i Mainz udkommende Blad „Eucharis“ Indholdet af denne under 11. Febr. d. A. af 232 Geistlige understrevne Adresse, der navnlig fremhæver de mislige Følger af saadanne Forsøg paa at forstyrre den religiøse Fred, og iblandt det katholske Folk at udbrede Mistro mod dets Geistlighed; „thi,“ bemærkes der, „hvis Jesuiterne virkelig vare hvad Gustav = Adolphs = Kalenderen udgiver dem for, da maatte alle ikke reent samvittighedsløse Katholiker rejse sig som een Mand mod vor høiærv. Biskop, saavel som mod alle Præster, der tillade Jesuiterne at udøve nogen geistlig Function; thi ved hine over al Maade infame Beskyldninger ere samtlige Kirkens Tjenere stemplede som Beskyttere af alstensk Hykleri og enhver Næderdrægtighed; og Følgen af, at saadanne Bagvasselser fandt Tiltro, maatte consequent blive den, at hele det katholske Folk med Afsty maatte vende sig bort fra sin Præstestand — hvilket utvivlsomt og saa maa være Kalenderforfatterens Hensigt.“ Underforfatterne af denne Protest erklære dernæst Alt hvad der fremsøres om Jesuiternes Grundsætninger for „ondstabsfulde Opdigtelser“, og kunne ikke see andet deri, end „et offentligt og hadefuldt Angreb paa den katholske Kirkes og dens Overhoveds, dens Biskoppers og hele dens Geistligheds Ære. Thi Jesuiterne,“ heder det videre, „ere en af den katholske Kirkes Overhoved approberet Orden; saavel Paven som Biskopperne kalde og benytte Jesuiterne til offentlig Udøvelse af det præstelige Embede. De virke som Præster, Skriftefædre og Lærere baade her og andensteds; de lede sædvanlig de geistlige Døvelser osv. Den som mistænkeliggjør Jesuiternes Sædelære angriber den Moral, som den katholske Kirke vedkjender sig; thi hine have ikke nogen anden end denne ic.“

Om Indholdet af hiin berømte Kalenderartikel siger Westf. Kbl., at den paabyrder Jesuiterne „alle tænkelige Laster og Grueligheder“. Forfatteren kalder Jesuiterne S. 5 for „en Bande, som til Udførelsen af sine eventyrlige Forehavender har betjent sig af enhver Art rænkefulde Skændigheder, saa at der ikke

gives nogen ved guddommelig og menneskelig Ret forbuden Forbrydelse, som de ikke have anvendt for at fremme Udførelsen af deres Planer." S. 7 og 8 hedder det fremdeles: „Jesuitervordenen tillader ved den for samme eiendommelige Moral sine enkelte Medlemmer alle Ufædeligheder, Skændselsgjerninger, Synder og Forbrydelser, med Tilsidefættelse saavel af Naturlovene, som af de guddommelige, statsborgerlige og menneskelige Love, saaledes, at der ikke gives nogen Udaad („Schandthat“), ingen Synd, ingen Last, ingen Videnstaf, for hvilke Jesuiternes Moral ikke har ladet en Bagdør være aaben. Et i en saadan Moral opdraget Broderskab maa nødvendig i det Hele og Store, allerede derved, at enkelte jesuitiske Værebøger i Moralen lære Tilbedeligheden af Løgn, Bedrageri, Tyveri, ubændig Selvsyge og Utugt, men ganske særdeles snart tillade, snart befale (!) . . . . . & Last*) — et saadant Broderskab maa nødvendig fuldstændig gaae tilgrunde i Immoralitet, og aldeles blive et Offer for en vedvarende Syndepidemi.“ S. 11 hedder det endelig: „Der gives ingen Løgn saa uhyre, ingen Bagvaskelse saa nederdrægtig, og intet Middel saa smudsigt, at Jesuiterne have fhyet dets Anvendelse, hvor det gjaldt dem om at kvæle Protestantismens Aand.“ (!!!)

Vi kunde ret ønske, at de mange Samtidige, der deels troe hvad der almindelig siges om Jesuiterne, deels ere i Tvivl om, hvad de skulle tænke om dem, men som dog i det Hele taget synes utilbøielige til at troe paa Muligheden af, at lærde Mænd, „Præster“ og „Profesorer“ kunne være udfatte for at vildlede Verden ved at forvanste Historien; vi kunde ret ønske, at alle disse ærlige Mennesker, der ikke kunne gjøre sig fortrolige med Forestillingen om literær Uredelighed, at disse vilde sammenholde ovenstaaende Udgydelse med den i vort Nr. 11 aftrykte Fortællelse af en indenlandsk navnkundig Philosoph, samt, at de hertil vilde knytte visse alvorlige Betragtninger over Betydningen af

---

*) Her nævnes en unaturlig Last, hvis Navn vi finde det meest passende at fortie.

Sandhed og Æggen, som de to evig modsatte Principer under den store Kamp, som engang skal afgjøre Verdens Skjæbne, og — at de tilsidst vilde spørge sig selv om, hvad Mænd og Kvinder, der have Følelse for Ret og Ære, bør dømme om saadanne Mishandlinger af den historiske Sandhed!

De tydske-katholske Foreninger og deres Generalforsamlinger.

I Anledning af den i Innsbruck nylig stedfundne Forsamling*) troer vi at burde bringe i Erindring, at disse Foreninger samt deres talrigt besøgte Forsamlinger ere en Frugt af det Opsving, det katholske Liv i Tydskland tog i Revolutionsaarene 1848 og 1849. Den kirkefjendtlige revolutionære Aand maatte dengang, ligesom ved alle lignende tidligere Leiligheder, blive et Middel i det guddommelige Forsyns Haand til at tjene og fremme den Sag, som er bestemt til at lede og beherske alle Tidens verdenslige Tendentser, til at tilbagetrænge de lave og urene Bestræbelser, der gaae ud paa at gjøre det menneskelige Samfundsliv til en Boldt for egoistiske Partilederes tøilesløse Vidensfaber. Revolutionens Magt over den offentlige Mening er nemlig betinget af den Styrke, hvormed Tidens antichristelige Elementer blive istand til at gjøre sig gjældende, og igjennem de politiske Udviklingsformer erhverve sig en legal (d. e. tilshyneladende lovlig) Ret til at tilintetgjøre den Samfundsorden, der er Resultatet af de tidligere Tidens christelige Livsanskuelse. Ligesom nu de dæmoniske Planer, som hine Revolutionsaar bragte for Lyset, i flere katholske Lande gave Anledning til den nyere Tids store

---

*) Paa Grund af manglende Plads maae vi opfatte vort Referat af sammes Forhandlinger til næste Nr.

Folkemissioner: saaledes maatte Antichristens frække Udforbring til Kirken, til denne den guddommelige Sandheds og Ordens beffikfede Bogter paa Jorden, virke som et vækkende Tordebrag paa hele det katholske Folt. Kirkens Overhyrder greb strax med en beundringsværdig Enighed og Kraft til det Middel, som deres guddommelige Overhoved har henviist dem til, nemlig at udsende Missionærer, og det troende katholske Folt fulgte deres Exempel, ved ligesaa eendrægtigt at flokke sig om deres Hyrder, for at støtte og styrke deres Bestræbelser for det christelige Livs Gjenopvækkelse og Befæstelse.

Disse især over Tyskland og Belgien udbredte katholske Foreninger ere i Forbindelse med Folkemissionernes Virkning blevne et storartet Vidnesbyrd om den katholske Kirkes Magt over Gemhytterne i en Tid, i hvilken paa den ene Side den groveste Vantrø og Foragt for alle Ytringer af det overnaturlige Landsliv reiser Hovedet med en Rjæthed, hvis Rige man siden Slutningen af forrige Aarhundrede ikke har seet, og i hvilken paa den anden Side Vrangtroen i dens forskjællige Ytringer slutter sig til denne materialistiske Nihilisme som til en velkommen Bundsforvandt, der formeentlig skal forhjælpe den til Seir over den besværlige Medbeiler til autoritativt Supremati paa Religionens Enemærker, som trods Luthers bekjendte Spaadom og saa utallige andre Gudsmands trehundredaarige Forhaabninger endnu bestandig indtager den gamle Plads som den apostoliske og almindelige Christendoms eneste af Verdensmagten uafhængige Repræsentant! Ja det er vistnok et mærkverdigt psykologisk Phænomen, at saa mange „Fromme“, saa mange „Bibel- og Missionøvenner“, tiljuble Mazzini, Garibaldi og Comp. deres varme Sympathier, i den Tro, at, naar disse Atheismens og den rene Fornægtelses Repræsentanter have udført det Arbeide, hvori de selv ikke kunne, og maaskee tildeels vilde undsee sig ved at tage umiddelbar Deel, have udført den Bedrift, at tilintetgjøre den verdslige Pavemagt: da skal det sextende Aarhundredes rene Lære komme i Agt og Anseelse; at da skal Monopolet paa eksklusiv Gyldighed tilfalde den protestantiske Pietisme, hvis

Ihs aldrig vet har kunnet komme til at skinne klart for Verden, fordi det fatale Pavedømmes Glands hidtil har fordunklet det for de vankundige katholske Folkfærds Dine. Det er jo nemlig, som bekendt, en almindelig Mening blandt de patenterede Ihændehavere af Tidens Ophlysning, at hine Folk ved Banens traditionelt forplantede Magt nu eengang ere saa blændede af hiin Glands og alle Fortidens store Minder, at de ikke kunne „faae Syn for“ den ophøiede Simpelhed i Reformationens skaldede Kirkevægge, langtrukne Psalmejang og uforstaaelige Bibel-læsning! Det Værste er imidlertid, at den Magt som skulde erstatte den aandelige Pavemagt, hvilken man egentlig vil til-livs, og altid har in mente, naar man taler hykkelske Ord om den verdslige Pavemagts Utidsmæssighed, og som man, i Genhold til de gængse Forestillinger om den katholske Kirke, troer, maa falde sammen af sig selv, saasnart man er færdig med den verdslige, — det Værste er, at denne Magt, som beiler til Auto-ritetens Højsæde, længe har været saa mælædt og ormstutten, at man maa være stokblind, for ikke at kunne see, at, dersom det Umulige nogensinde kunde blive muligt, dersom med andre Ord den katholske Christendom — hvad vi vel vide, den ikke kan — nogensinde kunde gaae tilgrunde, da vilde det aldrig blive Pietismen, der kom til at indtage dens Plads i Verden! Da vilde Revolutionen, og med den Vantroens, Usædelighedens og Lovløshedens Hydra nedstyrte den ved Christen-dommen civiliserede Verden i en Afgrund af aandelig og timelig Sammer, ligeover hvilken de forvitrede Levninger, der endnu ere tilbage af kirkelig Samfundsorden indenfor Protestantismens Gnemærker, vilde aabenbare den totaleste Afmagt! Thi hvor er den „gammeldags“ lutheriske Christendom nu bleven af? Og hvo kan nævne det, som dens moderne Forbedrere ere enige om at holde fast ved? Og indenfor den Pietismes Gnemærker, som i een Krog larmer saa høit med sine Opdagelser om den apo-stoliske gammeldags Christendom, og udgiver sig for at være den ægte og rette katholske Kirke, og i en anden Krog under den gammeldags Lutherdoms falske Flag fremforcerer Pub-licums Deeltagelse for den indre og ydre Misjions og „Bibel=

sagens" Flor, — selv indenfor disse Gnemærker: Hvo er istand til at sige, hvad disse fromme Sjæle i egentlig praktisk Forstand ere enige om? Thi saalænge det kun gjælder om at snakke, da kan al denne indre Forsaldenhed skjules for Verdens Dine, og Samtiden derved bebrages, som det jo er vitterligt, at den længe er bleven; og vi nægte derhos ikke, at det feer stærkt ud, som om den virkelig vil bebrages, hvor meget der end bliver gjort for, at den ikke skal faae sin Villie! Men Daad er en heel anden Sag end Snak, og det er aldeles utvilsomt, at alle disse Snakkere vilde være ilde farne, naar det kunde tænkes muligt, at de skulde til at overtage hele Christenhedens religiøse Ledelse! Det er nemlig en afgjort Sag, at, saasnart Revolutionens og Antichristelighedens vilde Kræfter havde faaet Bugt med Pavedømmet og den katholske Kirke, da vilde den af Garibaldi nylig i Genf proclamerede Verdensreligion, nemlig den rene Deisme, eller rettere sagt: den virkelige Atheisme, lønne alle de for Revolutionen logrende „Bibelvenner" samt de „oplyste" og „liberale" Protestanter af enhver Farve ved med Haanlatter at kaste dem paa Døren!

Dog — for at komme tilbage til de katholske Foreninger — ligeoverfor alle disse fjendtlige Angreb paa den katholske Kirke, som nu endelig culminere i det af dens Hjender længselsfuldt imødesete Stormløb mod Rom, være det endnu sagt, at disse af Lægsmænd grundede Foreninger ere en glimrende Gjendrivelse af den uafsladelig af den „liberale" Presse udbredte Løgn, at den katholske Kirkes Opretholdelse skulde være en særlig Interesse blot for dens Geistlighed, som man ikke alene tilskriver tyrannisk Herkeshyge paa Samvittighedens Gebet, men ogsaa bestrylber for, under Religionens Skjul, at tragte efter en uberettiget politisk og social Stilling i Samfundet. De utallige Tusinder katholske Christne, der ere Medlemmer af disse Foreninger, og som nu i atten Aar have sendt Repræsentanter til de heromtalte Generalforsamlinger, afgive, ligesom de belgiske Congressmøder, et factisk og glimrende Vidnesbyrd om, at Pavens og den katholske Kirkes Sag ikke er et Anliggende, som det ubelukkende er Pavens og Geistlighedens Sag at haand-

ræbe, men at bispes Sag er et Livsanliggende, der behøver hele den katolske Folkeverdens helligste Interesser!

Kirkelige Efterretninger.

Rusland og Polen. Forfølgelsen i Polen og Lithauen. I det græsk-unerte (d. e. med den romersk-katolske Kirke forenede) Diocese Helm er det i Kraft af en under 26. Juni d. A. af det græsk-unerede Consistorium for dette Dioces udstedt Rundskrivelse paany for budt Geistligheden at betjene sig af det polske Sprog i Prædikener og ved Religionsunderviisning, ligesom Brugen af Orgeler under Gudstjenesten for Fremtiden ikke vil blive taalt. Undertrykkelsen bliver stedse utaaeligere, og især i Grændseprovincerne beklage Katholikerne sig bittert over den Paatrængenhed, hvormed de græske Poper blande sig ikke mindre i private, end i de kirkelige Forhold.

Marieforeningen

holder sit ordentlige Møde, Søndag den 27de Oct. Eftermiddag Kl. 4.

Sanct Knudskapel

(Ny Kongensgade Nr. 17)

vil blive høitideligt indviet paa Allehelgensfest d. 1. November — den femogtyvende Marsdag for Sanct Ansgarii Kirkes første Indvielse (1. Nov. 1842) —. Høitideligheden begynder Kl. 8 Form.; herved Kl. 8³/₄ feires den h. Messé og efter denne affhænges Te Deum. Da Kapellet ikkun rummer herved 200 Personer, vil der ved denne Leilighed ikkun tilstedes Udgang imod Foreviisning af Billet, som indtil Torsdag Aften kan erholdes hos Menighedens Geistlige og Forstandere mod en Kjendelse af 1 $\frac{1}{2}$ pr. Billet til Kapellets Kasse.

Fra Søndagen d. 3. November af vil der i Kapellet blive holdt regelmæssig offentlig Gudstjeneste, paa Søn- og Fesfdage: Kl. 9 Form. og Kl. 6 Efterm., paa Søgnedage: Kl. 7¹/₂ Form. Om Aftenen før Søn- og Fesfdage vil Kapellet staae aabent for Skriftende: fra Kl. 5—8.

Kjøbenhavn, d. 25. October 1867.

H. Michaus,
Pastor.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 27. October. 20. Søndag efter Pintse.** Zbukommelse af Marias syv Smerter. Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hvimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — 28. M. Simon og Judas Thaddæus, Apostle. 29. Ti. Zbukommelse af Reliquierne i Sct. Ansgarii Kirke. 30. D. Alphons Rodriguez, Bekj. 31. Lo. Bigilie = Fastedag. Wolfgang, Biskop.
- NB. Søndagen d. 27. Octob.** afholdes den sidste Dvartals-Collect af „Peterøpungen“ d. A.; til den Ende vil der i Kirken under Orgelet være opstillet en Bøsse med Paaskrift: „Peterøpenge“ og: „Denier de S. Pierre“, i hvilken ogsaa Medlemmerne af Sct. Michaels-Broderskab kunne nedlægge deres Con-tingent.
- Fredagen d. 1. November. Alle Helgenes Feste.** Kl. 7 og 12 stille Messe. Kl. 10½ Levitimesse. — Aften Kl. 7½ høitidelig Broderskabsandagt til Jesu guddommelige Hjerte; derefter aflynges den sjerde Bodspsalme „Miserere“.
- Løverbagen d. 2. November. Alle Sjæles Dag.** Kl. 6 og 8 stille Messe. Kl. 10 høitidelig Sjælmesse.
- Søndagen d. 3. November. Sct. Ansgarii K.:** Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hvimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds K.: Kl. 9 h. Messe med Prædiken. Kl. 6 Andagt. — 4. M. Karl Borromæus, Bisk. 5. Ti., 6. D., 7. Lo. og 8. F. Octavdage af Allehelgensfest. 9. L. Zbukommelse af Laterankirkens Zndvielse i Rom.
- Søgnedagsgudstjeneste i St. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 7 og 8¼. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Løverbagasten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Z Sct. Josepfsstrenes Kapel: stille Messe Kl. 6.

„Katholik Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer **C. B. Lohrer**, Østergade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de kgl. Postkontorer. Prisen er 3 Mk. Dvartalet, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

© Triers Bogtrykkeri.

Katolsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 23.   Søndagen den 10de November.   1867.

Indhold: Den protestantiske Propaganda for Bibel- og Tractatselskaberne.
— Kirkelige Efterretninger: Kjøbenhavn. Lybftland (Fortf.).
England.

Den protestantiske Propaganda for Bibel- og Tractatselskaberne.

„Sydtyroler Volksbl.“ har nylig beklaget sig over, at udenlandske Damer, eller „Missionærer i Slæbtsjole“, have uddelt Bibles og Tractater i Overinndalen. Disse Sager besørge de nysnævnte kvindelige Tourister deels i Hænderne paa tilfældig tilstedeværende Fruentimmer, deels kaste de dem fra sig paa Gader og Veie, eller lagde dem udenfor Huusdørene. Bladet bemærker herom, at Bibelselskaberne for nærværende Tid benyttes af den politiske og antifirkelige Agitation som „Revolutionens Krigsmaskiner“. Det fortjener da ved denne Leilighed at bringes i Erindring, at den navnkundige protestantiske Lærde, Historieforskeren Professor Leo i Halle, alt for nogen Tid tilbage har fældet efterfølgende paaagtelsesværdige Dom over disse Selskaber: „Paven“, siger han, „har kaldet Bibelselskaberne en Pest, og jeg for min Deel vilde, naar jeg var Pave og Italiener, have gjort det samme. Betragter man nemlig med et oprigtigt Die en Smule nærmere den grændseløse Hensynsløshed og Skamløshed, hvormed de protestantiske Bibelselskabers Agenter og Colporteurere — iblandt disse endog Kvinder — drive deres Væsen i katolske Lande, og hvorledes de intet Middel forsmæde, som kan fremme deres Diemed; betragter man, hvorledes de uden Forfæjel give Bibelen

i Hænderne paa alle Slags Mennesker, som ere blottede for enhver Betingelse for at kunne læse den med Forstand d. e. uden at misforstaae den til deres egen og Andres Fordærvelse; hvorledes Bibeludbredelsen benytttes til og tjener til Paastud for Udbredelsen af Lærdomme, som bringe Forvirring i Gemhytterne, undergrave Sædeligheden, røkke den sociale Autoritet og den kirkelige Orden: da vil intet ærligt Menneske fortænke Paven i, at han anseer Bibelselskaberne for en „Pest“, og at han handler overeensstemmende med denne Dom over dem! Bibelselskaberne ere nemlig, naar Alt kommer til Alt, idetmindste i Italien, et Middele i Revolutionens Tjeneste; de have allerede i lang Tid været et Redskab, der af Revolutionens Ophavsmænd er benyttet til Sværksættelsen af de affædelige Planer, der have vendt op og ned paa Alt i Italien! Englands protestantiske Iver baner med Bibelen i Haanden Veie til Italien for den engelske og tydske (preussiske?) Politik, og for den engelske og tydske Handel. Bibelen er Faarepeltzen, bag hvilken Ulven skjuler sig!“ Saaledes dømmes Nutidens første protestantiske Historiefriiver; han er nemlig, hvad nuomstunder altfor faa ere — en ærlig Mand!

Vi skulle ved denne Leilighed gjøre opmærksom paa, at det ovenfor omtalte Udtryk „Pest“ har længe været en kjærkommen Mading, som „Bibelsagens“ nidkjære Talsmænd gjerne benytte, naar Selskabet i sine offentlige Møder udkaster sin Ordet. Medens vi i Forbigaaende bemærke, at det latinske Ord *pestis* (Paven betjener sig nemlig som bekjendt i offentlige Udtalelser altid af det latinske Sprog) vel ogsaa bethyder Pest, men at det hyppigst bruges i overført eller billedlig Betydning (Pest hedder nemlig sædvanlig *pestilentia*), og betegner da Alt hvad der er fordærveligt eller ulykkebringende: seer man, at Bibelvennerne af let begribelige Grunde foretrække den mere saftige Oversættelse: Pest; og Prof. Leo holder sig til denne almindelig vedtagne protestantiske Gjengivelse af Ordet. Uagtet nu forbemeldte Mading er bleven afbenyttet saa stærkt, at man skulde synes, at det declamatoriske Ordgyderi paa de omtalte

Møder for længe siden maatte være blevet ligesaa kjed af at benytte den, som Fiske af at bide paa den, seer man dog, at dette er langt fra at være Tilfældet! Vi henvise i denne Henseende Læserne til det danske Bibelselskabs Aarsberetning for 1866, og navnlig til Begyndelsen af den ved denne Leilighed holdte uforlignelige Prædiken, der anbringer denne Phrasé i en meget effectfuld Forbindelse med den forslidte Løgn om, at Bibelen før Reformationen var skjult for det christne Folk, eller at det er Luther, og siden Bibelselskaberne, Verden har at takke for, at Bibelen er bleven kjendt i Folkenes eieendommelige Tunge-maal. Vi gjentage derfor i denne Anledning hvad der ofte nok er sagt, at der, for ikke at tale om hvad der i Retning af Oversættelse og Forklaring af Bibelen for det menige Folk var gjort i andre Lande, alene i Tyskland, i Tidssummet fra Bogtrykker-kunstens Opfindelse til Reformationsaaret 1517, var udkommet 16 høitidske og 5 plattidske Oversættelser af hele Bibelen!

Den heromtalte med saa stor Driftighed eengang udbredte, og endnu bestandig paa altsens Bibelselskabs- og Missionsmøder med den meest ugenerte Fripostighed gjentagne Paastand, at Luther har draget Bibelen frem og givet den til Folket, medens den i den katholicke Tid laae „under Bænken“, „kastet i Krogen“ eller „sat under Skjæppen“, som den bibelselskabelige Weltalenhed afvejlende pleier at udtrykke sig, kan derfor med Rette stemples som en historisk Løgn. Naar man derhos i Forbindelse med denne uforstammede Opdigtelse udslynger Beskyldninger mod Kirkens Overhoved og Overhyrder, der gaae ud paa at indbilde Verden, at Kirkens Omhu for at forhindre Udbredelsen af forfalskede Bibeloversættelser, og dens Omhu for, at de Bibles, der gives Menigmand i Hænde, ere ledsagede af korte og passende Forklaringer, have deres Grund i Frygt for, at Folket, ved at læse i Bibelen uden al forklarende Veiledning, skal gjøre Opdagelser, som Kirken ikke kan være tjent med, og hvis Udbredelse vilde stride mod Geistlighedens Standsinteresser: da ere vi ikke mindre berettigede til at erklære ogsaa denne Anklage for en løgnagtig Bagvaskelse, der speculerer i den Fordomsfuldhed og i den

i et ubevidst Had til Sandheden begrundebe Ondskabssfuldhed, der har en ligesaa instinctmæssig Tilbøielighed til at troe alt Ondt, som den ene har en uvilkaarlig Sky for at troe det som har Krav paa at troes og anerkjendes for Sandhed!

Vi have ingen Betænelighed ved at paaftaae, at Alt hvad der er gjort for paa en fornuftig Maade at udbrede Kundskab til de hellige Skrifters Indhold blandt Folket, at det beviislig er udgaaet fra den katholske Kirke, og er en Frugt af Paven's og de katholske Biskoppers Iver for at fremme denne Kundskab. Alt hvad der i denne Retning er virkelig fortjenstligt og har blivende Værd, som uundværligt Forarbeide for hvad der i senere Tider er skeet til Bibelkundskabens Udbredelse, er Frugten af den utrættelige Flid, hvormed Geistlige og Klosterbrødre i „den mørke og dunkelige Middelalder“ forstede i de h. Skrifter. Allerede i det 12. og 13. Aarhundrede læstes nemlig i flere Lande (i Frankrig, England, Italien og Tydskland) enkelte Bøger af Bibelen i approberede Oversættelser; og de ovenfor omtalte Oversættelser af hele Bibelen, der i saa stor Mængde overalt kom for Lyset som Følge af Bogtrykkerkunstens Opfindelse, havde naturligviis længe været til, og været udbredte og læste som Haandskrifter. Men ethvert fornuftigt Menneſte maa dog indrømme, at den rivende Afſætning, de fandt, og den Hurtighed, hvormed de fulgte paa hinanden, ingenlunde vidner om, at de kirkelige Myndigheder havde Avillie mod Bibelens almindelige Udbredelse, endſige — saaledes som det er lykkedes Bibel- og Missionsvennerne i vore Dage at indbilbe en stor Deel Menneſter — at Bibelens Læsning var forbudt i Middelalderen, og at Kundskaben til den hellige Historie derfor var Folket fremmed og ligegyldig!

Da det altsaa, som sagt, er en bekjendt Sag, at baade Paver og Biskopper have ydet alle Bestræbelser i denne Retning den kraftigste Opmuntring og Understøttelse, tør det uden Betænkning regnes for lige med en forfødtlig Mishandling af Sandheden, naar Menneſter, der ville ansees for at være Theologer, endnu bestandig opretholde denne i sin første Oprindelse af Partihad og Avind fostrede forfødtlige Opdigteelse. Saafremt

det nemlig virkelig skulde være Tilfældet, at de protestantiske Geistlige, der benytte sig af den store Mængdes Vankundighed og blinde Tillid til enhver kirkelig Declamators officielle Autoritet, til at befæste disse Løgne i den almindelige Bevidsthed — at de ikke vide bedre: da vilde deres Adfærd ikke blot vidne om en høist fordømmelig Vetsindighed, men en saadan Uvidenhed vilde være saa skandaløs, at vi ikke kunne tvivle om, at det Publicum, der nu i sin Godtroenhed finder sig i at blive bedraget for Sandheden i dets Dom over dette Punkt, saasnart det kom under Veir med den rette Sammenhæng i denne Sag, vilde med Foragt vende sig bort fra uvidende Ordgydere, der benytte det Autoritetens Stempel, deres Embedsstilling paatrykker dem, til at udgive sig for at vide og kjende, hvad de vistnok burde vide og kjende, og hvad det geraader dem til usigelig Skam at være uvidende om, eller rettere sagt — med Flid at holde sig i Uvidenhed om, for under Uvidenhedens Skjold med frelst Samvittighed (!) ret i gemtligt Velbehag at kunne jodre deres egen og Andres malitjose Dumhed! Ja vi troe, at den bedre Deel af det for Sandheden bedragne Publicum, af de Tilhørere, der nu andægtigt lytte til Bibel- og Missionsvennernes declamerende Bagvaskelser mod den katholske Kirke, og med rørte Hjerter læse deres skydende Beretninger, ikke blot, naar de kom under Veir med Sandheden, vilde foragte denne Adfærd, men betragte den med samme Afsty, som den hvormed man betragter et forsættligt og overlagt Bedrageri og andre store Forbrydelser! Thi, er alt Bedrag en æreløs Handling — hvilket Bedrageri kan da lignedes med det at bedrage Næsten for Sandheden? At bedrage og frarane Andre timeligt Guds straffes haardt af de menneskelige Love; men Ingen kan dog tvivle om, at det er en større, en uendelig større Forbrydelse, baade i og for sig, og fordi den ikke er strafbar i denne Verden — at bedrage Andre for Sandheden, efter som man dog kan sige, at alle timelige Tab kunne forvindes; men at blive narret for Sandheden, navnlig paa Religionens Omraade, det har Følger for Ewigheden! Den der — vitterlig eller uvitterlig — bedrager Andre for Sand-

heden, og dermed betager dem Muligheden for og Evnen til at kunne sælde en retfærdig Dom, og tilmed bruger Bedraget som et Middel til at ophidsje deres slette Lidenstaber, og de Bedragne som Redskaber for Udbredelsen af tendentiøse Løgne, i et den store Mængde uvitterligt, men Vedkommende velbevidst og omfattende Partispiemeds Tjeneste, han gjør sig ikke blot skyldig i en Handling, der i og for sig er en forfærdelig Synd, men denne Handling har uberegnelige Følger!

Vi behøve i denne Henseende blot at henvise til Virkningerne af de løgnagtige Beskyldninger mod den gamle Kirke, som med saa stor Driftighed bleve fremsførte i det 16de Aarhundrede. Den Kjækhed, hvormed de bleve udslynge i Verden, de Strømme af Forhaanelser og Skjældsord, hvorunder man vedblev at udbrede og opretholde dem, og hvormed den paafølgende Slægt, der havde indsuget sine apostatiske Fædres giftige Død og Partilidenstaber, lod sig det være magtpaaliggende at forplante dem til Efterverdenen, — disse Virkninger af den religiøse Partiaands Fanatisme have bragt det saavidt, at de protestantiske Generationer i de forløbne tre Aarhundreder tilfidsst slet ikke længer spurgte om Sandheden af nogen som helst Beskyldning mod den forhadte „Papisme“, men ansaae det deels for en Slags religiøs Pligt (!) at haandhæve disse ondsfabsfulde Løgne, deels for en fuldkommen berettiget Benyttelse af Partistandpunktets og Majoritetstyranniets Privelegier! Man seer jævnlig den samvittighedsløseste Malice med et alle bedre Naturer ubegribeligt Velbehag tunle sig paa disse Enemærker, og ret sole sig i Bevidstheden om, ustraffet at turde tillade sig de infameste Insinuationer mod en Sag, som man trygt forlader sig paa, ikke finder andre Forsvarere, end dem, hvis eenlige Røst overhøres, eller i alt Fald ikke paaagtes, fordi den overdøves af det eendrægtige, larmende Skraal! Dette spørger nemlig sjelden om, hvad der er sandt, eller hvorpaa Beskyldningen grunder sig, og hvad Modparten har at sige, men finder sin Fornød smigret ved den Tanke, at man, om man end er sig bevidst, selv at være den usleste Bjalt i Aandens Verden, dog her kan gjøre sin Villie gjældende — ene ved Appæl til en

af Indsigelse knusende Magt, der vel ikke er Ens egen, men som man, idet man benytter den, dog i Henseende til det, man i forskjellige Tilfælde søger at opnaae, fører sig til Nytte — uden at paadrage sig Ansvar, og uden engang at udsætte sig for den Dmbygelse, at det Publicum, til hvilket man henvender sig, kunde faae en Ahnelse om, at der dog lader sig sige ret antagelige Ting til Forsvar for den anklagede Part — end sige, at dette Publicum skulde blive bekjendt med de virkelige factiske Forhold, og saaledes faae Dinene op for Bedrageriet! Vedkommende vide godt, at det i denne Henseende ikke har nogen Fare! Tænkemaaden er, som vi ovenfor bemærkede, saa grundig bearbejdet, Gemytterne saa heldig disponerede, at der ikke er den fjerneste Sandsynlighed for, at det skulde falde Nogen ind, at ville see med egne Dine, eller selv undersøge Sagen! Den store Mængde af vore ærede Samtidige er for længe siden kommen ud over Spørgsmaalet om Sandhed og Ret, men forstaaer desto bedre at manœvrere med de nuomstunder saa hndede Factorer i Tidsaaandens vrelende Svingninger: fait accompli (fuldbyrdet Kjendsgjerning), factisk Ret, Folkvillie og Majoritet! For den practiske Anvendelse af disse Begreber har den nærværende Slægt et ganske udmærket Greb, en instinctmæssig Tact; thi disse Potentser i den revolutionære Landsretning, som nu behersker Udviklingen af de menneskelige Samfundsforhold, ere ret Incarnationer af den Sandheden foragtende Hovmod og Egoisme, der er Majoritets-Philisteriets karakteristiske Grundpræg. Men denne Tilstand er atter Følgen af de nu Aarhundreder igjennem forplantede Bagvaskelser og Fordomme, som man overalt seer den religiøse Partiaands Fanatikere travlt hysselfatte med fremdeles at nære og vedligeholde.

Man bør nu vistnok indrømme, at denne Træbhed med at sværte den gamle Kirke og skumle over dens Etyrere er et Product af en Slags Naturnødvendighed, der er uadskillelig fra den protestantiske Missions- og Bibelbegeistnings Afmagt i positiv Retning — thi den kan ikke opvise Resultater, som i nogen Henseende retfærdiggjøre det Ordskvalder, hvormed den optræder; — men denne Indrømmelse er dog

meget langt fra at være hæderlig for de Paagjældende; thi en Forbrydelse kan dog aldrig undskyldes med, at den er en nødvendig Betingelse for Existentien. Men hvad der dog fremfor Alt forekommer os aldeles uundskyldeligt er, at disse aldeles umotiverede falske Beskyldninger ikke blot fremføres i polemiske Veilighedskrifter, og i Forbigaaende anbringes i de utallige Angreb paa den katholske Kirke, som i de forskjelligste Anledninger uafslædig udslynges i Bladartikler, men — at de fremtræde i Prædiketonens salvesfulde Gevandt, at de ere blevne til en uundværlig Ewighedsblomst i denne urene Veltaalenheds Urtegaard*); thi, er Skumleri fordømmeligt paa det reent verdslige Omraade, da er dette stinhellige Phrasemageri det vel i en uendelig forhøiet Grad, idet det appellerer til den religiøse Følelse, og bringer det som i sig selv er i høieste Grad vanhelligt i Forbindelse med Stemninger og Forestillinger, der knytte sig til det, som er Tilhørerne ærværdigt og helligt. Ligesom vi da ovenfor have fremhævet, at den Omstændighed,

---

*) Vi tør uden Overdrivelse sige, at det maa regnes til de meget sjældne Undtagelser, naar denne Beskyldning ikke har figureret næsten i enhver kirkelig Tale, der i umindelige Tider er bleven holdt til „Bibelsagens“ Forherligelse, for ikke at tale om de utallige Reformationsprædikener og Missionstaler, for hvilke denne Slags Udfald mod den katholske Kirke danner et permanent Underlag. Vi henvise eksempelvis her atter til Bibelselskabsberetningen for 1866, hvor det strax i Begyndelsen af den paa „Reformationsdagen“ (d. 31te Octbr. f. A.) holdte Prædiken hedder: . . . „Thi et Herrens Underværk var jo Reformationen. Guds Ord, der skulde være et Lys for Herrens Menighed, var sat under Skjæppen, bundet og lænket af dem, der skulde have holdt det høit for Menigheden, hjulpet, at det kunde bæres videre ud til Sjælene ic. . . . Hvad Luther begyndte, nemlig at bringe sit Folk Guds Ord i Møderamaalet, er jo det som Bibelselskaberne fortsætte. . . . Om end den romersk-katholske Kirkes Overhoved har erklæret Bibelselskaberne for en Pest, saa har han, der er Kirkens rette Overhoved, svaret derpaa ved at lægge en saadan Betsignelse i deres Arbejde, og lade dette opnaae et saadant Omfang, at Fjenderne vel skulle lade det staae, og have Løb iblandt Folkene“ (!!).

at det Forbryderiske i saadanne Attentater paa Sandheden ikke paadrage Vedkommende Ansvar og Straf i denne Verden, forhøier Forsyndelsen og Skylden: saaledes kan det med ikke mindre Nøie siges, at den her omtalte Misbrug af det Ord, som udgives for at være talt i Sandhedens og de helligste Interessers Tjeneste, netop fordi den er i saa høi Grad fordømmelig, at den aldrig kan tilfulde drages til Ansvar og straffes i denne Verden, vil desto eftertryffeliger rammes af den coige Gjengjældelse!

Hermed skulle vi henstille til „Bibelsagens“ selvbestaffede Advocater, hvorvidt de maatte finde det passende og hensigtsmæssigt, for Fremtiden at fortsætte den her omtalte Praxis, ved at underholde og animere det trosthyldige Publicum, der bivaaner deres Møder, med de her omtalte og lignende fortærskede Phraser! I og for sig kunne vi naturligviis Intet have at indvende imod, at de vedblive dermed; thi det er en afgjort Sag, at, uagtet det, som ovenfor sagt, ligger i Tingens Natur, at ingen Forgriber paa den evige Sandhed, ingen Forbryder af reen aandelig Natur kan finde sin fulde og fortjente Straf i denne Verden, da rammes dog saadanne Bedrifter useilbarlig ogsaa af en retfærdig Gjengjældelse og Dom her i Tiden (vi tænke her blandt Andet paa Historiens og den offentlige Menings Dom), som naturligviis netop maa træffe dem føleligt, der ikke troe paa en Gjengjældelse og sidste Afgjørelse i det hiinsidige Liv. Vi vide nemlig godt, at den moderne Pietisme bryder Staven over hvad man i forrige Tider kaldte „gode Gjerninger“; og det følger da af sig selv, at man i Henhold til denne Theori ikke heller kan regne det nøie med de onde Gjerninger. Vi vide godt, at det Ord „Gjerning“ har en forhadet Klang i deres Øren, som nu omstunder kappes med hverandre om at prise Troen; thi den Tro, man i høie Toner lovpriser, gaaer jo ud paa, at vor Herre eengang for alle har gjort Fyldest for os stakkels syndige Menneſter, der „ſlet Intet formaae at gjøre“, ja ikke ere istand til at gjøre Andet, end hvad der er ondt! Saaledes henviser man ubelukkende til Troen, som til en ganske ubetinget Tilid til

hvad Christus cengang har gjort, og lærer, at man kun da har den frelsende og saliggjørende Tro, naar man kan sige sig selv, at man er sig fuldt og levende bevidst, at man har denne Til-
lib. Intet tænkende Menneske kan da drage i Tvivl, at denne Lære om „Troen alene“ ophæver al Tro paa et hiinsidigt Regnskab, paa den evige Gjengjældelse og den yderste Dom! I hvor-
vel derfor den gammelkristelige Bekjendelse af denne Troes-
sandhed vistnok ligesaalet ligefrem fornægtes i Ord, som man unblader at formane de Troende til ved et kristeligt og retskaffent Levnet at vise, at de have den rette Tro; uagtet disse Sand-
heder og hine bibelske Udtryk endnu bestandig forklares for Ung-
dommen, og stundom ogsaa, men af den her omtalte Klasse af Prædicanter, altid meget lempelig og varsomt berøres i Prækenen — man er nemlig meget ængstelig for at berøbe nogen Menneske-
sjel den nysomtalte Troens Driftighed og Haabets Freidighed — : vil dog Enhver, som er istand til at tænke sammenhængende, indrømme os, at Gjerningen, hvad i denne Forbindelse vil sige det Samme som de her omtalte Taleres almindelige og sædvanlige Lære-Praxis, har langt mere at betyde end deres enkeltviis anbragte Formaninger til et retskaffent og dydigt Levnet!

Vi tillade os derfor, reent ud sagt, at mene, at disse sødtalende Troeshelte umuligt, i Henhold til hiin deres hele Sys-
tem bærende Lære om Troen, enten selv for Alvor kunne troe paa en retfærdig Gjengjældelse i Eviigheden, eller være istand til at bibringe deres Tilhørere mindste Evne til virkelig at troe paa en Lære, der aldeles ikke har noget Vidnesbyrd i deres Læreres Udfærd! Den for en Tid siden opkomne og nu alminde-
lig vedtagne og yndede Lære om „Mellemtilstanden“ ud-
jevner jo paa den blideste og trøsteligste Maade alle Vansteli-
gheder i denne Retning!

For da til Slutning at komme tilbage til Historiens Dom og den timelige Nemesis, da være det vort sidste Ord om denne Sag, at vi — som ere fuldt og fast overbeviste om, at Troen paa en ubønhørlig gjengjældende Retfærdighed er uad-
skillelig fra Troen paa Gud og en guddommelig Verdensstyrrelse —

derfom vi blot havde at tage Hensyn til os selv og hvad der baader den Sag, vi føre Ordet for, ikke kunde have det mindste imod, at vore Modstandere vedblive at blamere sig selv og den Sag, de ville ansees for at omfatte med Begejstringens varmeste Midkjærhed. Jo fuldstændigere de prostituere sig, desto bedre for os! Vilde de endelig selv ødelægge sig, saa spare de os Uleiligheden! Vilde de ikke lade sig advare, førend det er forfildt, førend de totalt have tilintetgjort sig selv i det offentlige Dømmeme, da hde de os en saa glimrende Oppreisning for al Verdens Dine, som ingen Modgrunde fra vor Side vilde være istand til at forskaffe os!

Naar vi derfor engang imellem tage til Gjennemæle mod den offentlige Bagvaskelse, da skeer det alene fordi vi ansee det for vor Pligt, at advare alle ærlige Mennesker mod den indre Demoralisation, der er en udeblivelig Virkning af den godtroende Tankeløshed, hvormed Mange, der ikke vide bedre, troe de usandsfærdigste Angreb paa Andres Ere, fordi de udtales i en pathetisk Tone i Kirker og fra Prædikestole, altsaa i Forbindelse med Bønner, Formaninger og høitidelige Forsikringer! Det er ene af denne Grund, at vi paatale dette Brud paa offentlig Anstændighed og Sømmelighed af dem, der kalde sig selv og ansees af Mængden for at være Sandhedsvidner (!). Vi vilde finde det uforsvarligt, tause at oppebie den Hævnens Dag, naar det vilblede Folk en masse faaer Dinene op og kræver sine Sandhedsvidner til Regnskab! Vi smigre os ingenlunde med det forfængelige Haab, at bringe disse sidste til bedre Erkjendelse; thi skulde det være dem herom at gjøre, da kunne de vinde denne uden vor Hjælp! Vor Indsigelse har altsaa ene dem for Die, der, naar de engang føle sig overvælde af Harme og Skam over at være bleve Bytte for dette Bagvaskelsesystem, for en høiere Domstol kunde drage os til Ansvar for, ikke i rette Tid at have talt et advarende Ord!

Kirkelige Efterretninger.

Kjøbenhavn. Et længe sølt Savn for den herværende ka-
tholste Befolkning er nu bleven afhjulpet derved, at vor høiær-
værdigste Biskop i Forening med Kirkens Forstanderskab har til-
veiebragt de fornødne udvortes Midler, der udkrævedes, for at
det allerede for længere Tid siden færdige Capel i Byens syd-
ligste Deel kunde tages i Brug til offentlig Gudstjeneste. Det
Uheldige ved Sognekirkens Beliggenhed i den nordligste Udfant
af Byen, i Forening med Mangelen paa siddende Pladsjer i samme,
navnlig ved festlige Keiligheder, er saaledes paa den eneste for
Ziebliffet mulige Maade gjort mindre føleligt. Det nye Capel er vel
endnu kun tarvelig udstyret, men Simpelheden i Forening med en
smagfuld Anvendelse af de forhaandenværende Midler gjør et
meget heldigt Indtryk paa enhver Tilstedeværende. Den Om-
stændighed, at dets Aabning har medført en Forøgelse af den
herværende Geistligheds Antal, maa i Forbindelse med de nylig
aabnede Missioner i Randers og Odense hilses som et glæde-
ligt Fremskridt og et gunstigt Bærsel for den kommende Tid.
Indvielsen fuldbyrdedes paa Allhelgens Dag af Sognepræsten
ved St. Ansgarii Kirke, Hr. Pastor Grüder, og Capellet op-
nævntes efter Danmarks Skytshelgen Kong Knud den Hellige.
Den første hellige Messe celebreredes derefter ligeledes af Hr.
Pastor Grüder, der i den Høitideligheden sluttende Prædiken
udtalte de Følelser og Betragtninger, som ved denne Keilighed
maatte røre sig i de Tilstedeværendes Hjerter. Til Præst ved
St. Knuds Capel har Biskoppen bestiftet den hidtilværende Ca-
pellan ved St. Ansgarii Kirke, Hr. Dr. Niehaus, hvis Afgang
er erstattet ved Hr. Vicar Koch.

Oprettelsen af de to ovenfor omtalte nye Stationer i
Odense og Randers skyldes fornemmelig den opoffrende Deel-
tagelse og praktiske Digtighed, hvormed den nuværende Sogne-
præst i Fredericia, Hr. Joh. v. Euch, har iværksat og
fremmet dette vigtige Anliggende. Mange Katholiker, der leve
adsprede baade i Kjøbstæderne og paa Landet, saavel i Fyen,
som det nordlige Syland, savnede tidligere al kirkelig Opbyggelse
og præstelig Bistand. Denne Nød er nu forsaavidt afhjulpent,
som det er gjort de fjernest Boende muligt, i det mindste nogle
Gange om Aaret at bivaane det h. Messjeoffer og modtage de
h. Sacramenter, ligesom det ogsaa nu er blevet de ansatte Præ-
ster muligt, under store med Beføstninger forbundne Besværlig-
heder, at besøge de enkelte fjerntboende Syge.

I Odense fungerer Hr. Pastor Lichtle fra Elsas, der
tidligere har været Sognepræst ved St. Olai Kirke i Chri-
stiania, og i de to sidste Aar ved St. Josephs Kirke i

Gøttheborg. Hr. Lichtle har baade ved forskjellige Artikler i Tidsskrifter og norske Blade, og navnlig ved et med stor Grundighed og Skarpsindighed affattet Modskrift*) mod en i Norge meget udbredt overfladist og forvanskende Fremstilling af den katolske Troeslære, lagt en saa overlegen theologist Dyrktighed for Dagen, at enhver af de gængse Fordomme uhiblet protestantist Theolog, der læser dette Skrift, maa erkjende det Falske og Forkastelige i den Polemik, hvormed man sædvanlig i Dagblade og Heilighedskrifter bestræber sig for at vække Uvillie mod vor Kirke, dens Lære og h. Institutioner.

I Naanders har Biskoppen ansat Hr. Pastor Cl. Gorman, tidligere Vicar i Fredericia. I denne sidstnævnte Stilling har Hr. Gorman virket i 4 Aar, i hvilket Tidrum han har erhvervet sig blivende Fortjenester af denne hidtil eneste Mission udenfor Kjøbenhavn. Hr. G.'s utrættelige Flid og Lærebegavelse har nemlig bragt den katolske Skole i Fredericia i saa stor Anseelse, at ikke saa protestantistiske Forældre have betroet deres Børn til hans Underviisning, ligesom Antallet af katolske Familier i denne Mission er i bestandigt Tiltagende.

Tydskland. De katolsk-tydske Foreningers at-
tende Generalforsamling i Innsbruck fra 9. til 12.
September. Vi meddele herom følgende korte Udtog af de i de
store Blade givne udførlige Referater.

Allerede Søndag Aften den 8de September hilste de ankomne Deeltagere paa hverandre i et af Byens største offentlige Localer, hvor de i Befolkningens Navn bleve høitidelig modtagne af Borgemeesteren og Vicepræsidenten for Byens katolske Forening. Denne Sidste, Prof. Moriggel, besteg strax Tribunen. Efterat have udtalt sine gode Ønsker for Forsamlingens forestaaende Forhandlinger, bragte han de Tilstedeværende Hilsen fra flere Medlemmer af Episkopatet, navnlig fra den fem og halvfemsindstyveaarige Erkebiskop af Freiburg, Biskoppen af Baderborn og Biskoppen af Siebenbürgen, fra hvilke den forberedende Comité havde modtaget opmuntrende Skrivelser, hvis Hovedindhold i Korthed kan udtrykkes i følgende Ord af den førstnævnte gamle „Forkæmper for den katolske Sag“: „Jeg bivaaner i Aanden deres Forsamling. De katolske Generalforsamlingers inderlige Tilslutning til den kirkelige Autoritet kan ikke andet end bære velsignelsesrige Frugter. Vor Tid kræver

*) Titelen paa dette Skrift, som vi anbefale til Læsning og grundig Overveielse især af den ærede protestantistiske Geistlighed, er: „Den katolske Troeslære og dens Brægebillede; eller: Dr. Grauls Forvanskninger af den katolske Sandhed, beslyt af J. C. Lichtle“.

en fast Forening af alle gode Kræfter i Kirken; thi Helvedes Magter opbyde nu al deres Styrke for at unddrage det menneskelige Samfund Christi og Hans Kirkes oplysende, helbredende og saliggjørende Virksomhed." Taleren erindrede i Forbindelse med Erkebiskop Hermanns Formaning til at drøfte Tidens store „sociale Spørgsmaal“ om en Nttring af Hs. Emin. Cardinal-Erkebiskoppen af Prag, Fyrst Schwarzenberg, paa den tidligere Forsamling i hans Metropole om, at „de katholske Foreninger have den store Opgave at gjenneføre og anvende Kirkens Lære og Grundsætninger paa Skolen, Familienlivet og de sociale Forhold i disses hele Omfang, samt freidigt at bekfende, efterleve og forsvare dem.“ — Prof. Marx fra Trier mindede om disse Forsamlingers Oprindelse, samt om den Begeistring, hvormed denne Idee var virkeliggjort i en forbausende stedsfeyende Udbredelse og kraftig Virksomhed over hele Tydskland. Den første Forsamling afholdtes for 19 Aar siden i Mainz, i den Egn af Tydskland, som fremfor andre var undermineret af Revolutionen, og Taleren opriskede i Korthed de eienommelige Minder fra de tidligere Sammenkomster. Den store Sal tilligemed dens Galeri var alt paa denne Aften propfuld af Deeltagere og Tilhørere.

Den 9. September om Formiddagen Kl. 9 celebrerede Fyrstbiskoppen af Brixen i den festlig smykkede Jesuiterkirke Høimesse, der bivaanedes af de øvrige Biskopper, saavel som af den kaiserlige Statholder i Tyrol, Ridder v. Toggenburg. Enhver Plads i denne store i italiensk Stil byggede Kirke var besat. Efter Pontificalmesse begav Forsamlingen sig i festligt Optog med to Musikorps i Spidsen, af hvilte det ene var klædt i Wipphalernes skønne Nationaldragt, og under vedholdende Kanon- og Musketfalsver, til det store festligt smykkede Ridehuus, der var det eneste Locale, der kunde rumme denne talrige Forsamling og de endnu talrigere Tilhørere. Det store Rum var smagfuldt decoreret, og prydet med Pius IX's og Kaisers Portraeter, og et særdeles skjønt Billede af „den Ubesmitte“ erindrede om Foreningens ophøiede Bestyrtterinde. Forsamlingen hørte staaende paa Oplæsningen af den hellige Faders Svar paa en ham af den forberedende Comité tilsendt Adresse, og der udbragtes et af Forsamlingen tre Gange istemt Leve for Hs. Hellighed. Fyrstbiskop Vincenz af Brixen erindrede i den Tale, hvormed han aabnede Forhandlingerne, om vigtige Begivenheder i Tyrols baade ældre og nyere Fortid, og udtalte isærdeleshed sin Glæde over dette Heltefolks Trostab mod den katholske Religion, som her ikke blot „var en Hjertesag for Enkeltmand“, men Sjælen i hele den nationale Tilværelse. Tyrolerfolket vurderer denne Lykke saa høit, at det slet ikke betymer sig om Dagspressens Forhaanelser. Det huffer godt,

at det i Farens Dage er blevet feiret af denne Presse for sit Heltemod, men i Fredstider bliver behandlet som Askepote." (Stormende Bifald). Efter en Bemærkning om disse storartede Forsamlingers Oprindelse fra de locale store og smaa Foreninger fremhævede Bifstoppen Betydningen af, at alle disse Foreninger udgjorde et stort Forbund af katholske Lægmand, der havde gjort sig til Opgave at varetage og fremme Kirkens Interesser; og han stilledes den Betsignelse, som ikke kan udeblive, hvor det katholske Folk i frivillig Kjærlighed slutter sig til den kirkelige Autoritet, og i eendrægtig Samvirken med den styrker og understøtter dens Bestræbelser for at fremme Sandhedens Seir. Prælaten opfordrede indtrængende de tilstedeværende Lægmand til frimodigt og usorbeholdent at udtale deres Ansættelse om hvad der bedst kunde tjene til Kirkens indre Opbyggelse og til Forsvar for dens Rettigheder og Interesser udadtil.

(Fortsættes.)

England. Om det anglicanske Episkopats Bestræbelser for at gjøre sin formeentlige i dets foregionne apostoliske Succession begrundede Katholicitet frugtbringende for sine ogsaa ved tidligere Veiligheder i vort Blad omtalte Unionsforsøg med forskjellige østerlandske Kirkesamfund meddelede „Baltim. kath. Volkszeit.“ følgende Beretning fra den nyeste Tid: „Mangelen paa al virkelig Jurisdiction og guddommelig Mission blandt de protestantiske saakaldte Bifstopper blev for kort Tid siden paa en temmelig hdmlygende Maade bragt en Hr. Dr. Milman fra England i Erindring af en Patriarch i den østerlandske Kirke. Sagen forholder sig som følger. Den høikirkelige Erkebifkop af Canterbury lever i den Indbildning, at han er i Besiddelse af en den ganske Verden omfattende geistlig Myndighed. Han sendte saaledes for nogle Aar siden en Bifkop til Jerusalem; og han sender overhovedet regelmæssig Bifstopper til alle Dele af det britiske Rige. Vilde han nu nøies med at indskrænke sine høikirkelige Prætensioner til de Gebeter, der staae under den engelske Krone, kunde man Intet have at indvende herimod; men naar han anmaser sig at gjøre sin Autoritet gjældende paa fremmede Cuemærker, da overskrider han sine Fuldmagter, og glemmer, at disse udelukkende ere en Gunstbeviisning af den kongelige Magt. Den fornævnte af denne Prælat til Calcutta i Egenkab af Bifkop udsendte Dr. Milman besøgte paa Veien derhen den coptiske Patriarch i Cairo, og fortalte ham, hvor høit den engelske Høikirke skattede den østerlandske Kirke, og hvor meget den navnlig længtes efter at træde i Forbindelse med den coptiske, om hvilken man vidste, at den var i Besiddelse af den sande apostoliske Succession.

Ifølge et protestantisk Blads Beretning herom var Patriarchen saa utafnemmelig at besvare denne Artighed med det uventede Spørgsmaal: „Fra hvem har De deres Indvielse?“ Dr. M. svarede: „Fra Hans Naade Erkebiskoppen af Canterbury!“ „Hvem er det?“ sagde Patriarchen — „Cantlebellh?“ Cantlebellh? (Araberne udtale nemlig r som l). Jeg kjenner kun 4 Erkebiskopper i den gamle Kirke: af Alexandrien, Jerusalem, Antiochia og Rom. Andre kjenner jeg ikke; jeg har aldrig hørt tale om en Erkebiskop af Cantlebellh.“ Han spurgte derefter den anglicanske Biskop, om han var giøt, og da Biskoppen vel besvarede dette Spørgsmaal benægtende, men tilføiede, at hans Kirke ikke forbød det, da kunde Patriarchen ikke tilbageholde sin Forbauelse. „Hvad? De vil gjælde for Biskop og kunne giøte Dem?! Min Herre! De kan ikke være nogen Biskop. De vil holde mig for Nar! Det er Alt hvad jeg har at sige Dem.“

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 10. November. 22. Søndag efter Pintsje.** Sct. Ansgarii K.: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds K.: Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 11. M. Martinus, Biskop. 12. Ti. Martinus, Pave og Mart. — 13. D. Stanislaus Kostka, Bisk. 14. To. Didacus, Bisk. 15. F. Gertrudis, Jomfru. 16. L. Andreas Avellini, Bisk.
- Søndagen d. 17. November. 23. Søndag efter Pintsje.** Mariae Dffring. Sct. Ansgarii K.: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. og ubesmittede Hjerter for Synderes Omvendelse med Katechese. — Sct. Knuds K.: Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 18. M. Jhufommelse af Indvielsen af Petri og Pauli Kirker i Rom. 19. Ti. Elisabeth, Enke. 20. D. Felix af Valois, Bisk. 21. To. Maria Dffring (fejredes ig. Søndag). 22. F. Cecilia, Jfr. og Mart. 23. L. Clemens, Pave og Mart.
- Søgnedagsgudstjeneste i Sct. Ansgarii Kirke:** stille Messe Kl. 7 og 8¹/₄. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagsten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — Sct. Knuds K.: stille Messe Kl. 7¹/₂. — Skriftemaal: Form. Kl. 7. Lørdagsten Kl. 5—7. Søndag Form. 7—9. I Kapellet (Toldbodveien 14): stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosficer C. B. Lohrer, Bøttersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de kgl. Postconvoier. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

S. Ertesø Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang:

Nr. 24. Søndagen den 24de November. 1867.

Indhold: Den sidste italienske Katastrofe. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Tybskland (Forts.). Østerrig.

Den sidste italienske Katastrofe.

Med den pavelige Hærs nylig vundne Seir over Revolutionens leiede Bander er atter en Act udspillet i det store Drama, for hvilket Historien, baade tidligere, men dog især i de sidste to Menneſkealder med kortere eller længere Afbrydelser har oprullet Tæppet. Skuespillet er altsaa gammelt, forsaavidt som den hedenske og antichristelige Aand, som Christi Kirke under en trehundredaarig Kamp med den romerske Verdensmagt besejrede, igjennem hele den christelige Æra er vedbleven at reagere saavel mod den i Kirken forkyndte aabenbarede Sandhed, som mod den hele eiendommelige Retning og Stikelse, som Christendommen har givet den historiske Udvikling — mod de religiøse, videnskabelige og sociale Livsformer, der ere et Udtryk for hvad man kalder den christelige Civilisation. Egesom man altsaa paa den nærværende Tids Kamp mod Pavedømmet kan anvende det gamle Ord: „der skeer Intet nyt under Solen“, saaledes kan man ogsaa sige, at det er kun tilsyneladende, at Kampen mod Pavedømmet, eller egentligt talt — Kampen mod den katholske Kirkes og Christendommens sociale Magt stundom ophører eller hviler; thi de fjendtlige Kræfter, eller Verdenslivets antichristelige Elementer have altid været tilstede, og de ere uophørlig virksomme. Sagen er blot, at denne permanente Viksomhed, saalænge den holder

fig indenfor de aandelige Gennemærker, ligesom alt andet Aandeligt, tilhører den usynlige Verden, og bemærkes derfor ikke i de Tidsrum, der ligge imellem hine Explosioner af det skjulte, aldrig hvilende Had til Christendommen, hvori den antichristelige Verdensaand bestandig føler en uvilkaarlig Trang til at skaffe sig Luft.

Antichristen, som aandelig Magt betragtet, — saaledes lære de hl. Apostle Johannes og Paulus (1 Joh. 2, 18. 4, 3. 2 Thess. 2, 1—12) — er altid i Verden, og kundgør sig og sine Planer i alle de menneskelige Personligheder, der fornægter Kristus, fornægter den aabenbarede Sandhed, eller med andre Ord, som virke for Bantroens og uchristelige Grundfætningers Udbredelse, samt for disses Anvendelse paa de menneskelige Samsundsforholds Udvikling. Det guddommelige Ord antyder tillige, at al den Fjendtlighed, som nu og da bryder frem og, naar den, efter en Tids Hvile og Forberedelse, har samlet nye Kræfter, reiser sig til Kamp mod Kristus*), at dette igjennem hele den christelige Verdensepoche af og til frembrudende Oprør mod Gud engang i Verdens sidste Tider skal sammentrænge sig i en bestemt menneskelig Personlighed (Antichristen i concret Forstand: Anføreren for Fornægtelsens Kræfter, eller Helvedes Hærskarer), og aabenbare sig i en sidste og afgjørende Hovedkamp, der skal ende med de sataniske Magters fuldkomne Nederlag og Guds Riges Seir og Forklarelse allerede her paa Jorden. I de hemmelige Aabenbaringers Bog, som er nedskreven af Apostelen Johannes skildrer nemlig den Helligaand denne Verdensmagts Kamp mod Guds Rige i prophetiske Syner, som omfatte hele det christelige Tidsrum ligesom den hedenske Romervældes Forsøg paa at udrydde Christendommen indtil den sidste store Kamp, hvori Hærskarerne for Guds Helteskare i Himlen og paa Jorden, Verkeenglen Michael

*) Kampen imod Kirken er i egentligste Forstand en Kamp mod Kristus, fordi Han ikke blot aandelig er nærværende baade i Kirken og i Verdensaltet, men fordi Han i den sacramentale Stikelse ogsaa legemlig boer iblandt det Folk, der erkjender Ham for sin Gud og sin Konge.

overvinder Satan, og for evig nedstyrter ham og alle hans Forbundsfæller til Helvede.

Det kan ved første Biekaft vistnok synes ubegribeligt, at Verden, ja at netop den dannebe, læsende og oplyste Deel af Verden, ikke har læst saa meget af Historien, at den i det mindste er bleven ansægtet af Skrupler over sin Stilling til denne vedvarende Kamp, eller at den slet ikke engang synes at have en tvivlende Ahnelse om det Sandsynlige i, at denne Kamp mod Kirken og Christendommen i Fremtiden vil blive ligesaa forfængelig og frugtesløs, som den har viist sig at være dette ved alle tidligere Veiligheder, naar Verdensmagten prøvede Styrke med den guddommelige Almagt. Thi den Slutning synes dog at ligge den sunde ædruelige Menneſteforstand temmelig nær — det vil sige forsaavidt man ikke finder det ufornuſtigt at troe paa en levende Gud, en guddommelig Verdensstyrkelse og en guddommelig Aabenbaring, som ikke blot er affattet i gamle Bøger, som man tyder efter Veshag, men affattet i unægtelige og uigjendrivelige historiske Kjendsgjerninger — at, ere hidtil alle Forsøg paa at fortrænge, forvanſte og udrydde Christendommen, eller paa at tilintetgjøre den eneste virkelige d. e. den almindelige eller katholske Kirke, at ere hidtil alle Forsøg herpaa strandede, og have de enorme Anstrengelser, der ere opbudte i dette Diemed, hvergang i Fortiden beviist deres Almagt: da taler Sandsynligheden stærkt for, at det fremdeles vil gaae saaledes ogsaa i de følgende Tider. Det synes endvidere heelt uforstaaeligt, at netop den Klasse af Menneſter, som ligeoverfor alle Beviisgrunde og Raisonnements, der henviſe til indre Phænomener, bestandig beraabe sig paa det Haandgribelige, paa Kjendsgjerninger, paa hvad der eengang er flaaet fast som Factum og beseglet af Historiens Vidnesbyrd; det synes ganske uforklarligt, at disse samme Menneſter ere aldeles utilgængelige for enhver Forestilling om, at, saafremt der er en guddommelig Verdensstyrkelse, og saasandt Christendommen er en guddommelig Aabenbaring, der er ligesom legemliggjort i den Kirke, som Christus stiftede, inden Han forlod Jorden: da har Pavedømmet ikke blot et

historisk men et guddommeligt Vidnesbyrd, hvortil ingen anden Institution eller factisk Tilstand i Verden kan opvise Magen.

Man kan nemlig med Sandhed sige, at Kirkens Synlighed og alle dens udvortes Livsformer ere et Tilbehør til, og en Fortsættelse af Christi Aabenbarelse i Kjød. Thi ligesom Gudmennesket Jesus Christus var et virkeligt Menneske, og ikke levede et usynligt Skjggeliv her paa Jorden, saaledes er ogsaa Kirken bleven en gudmenneskelig Anstalt, altsaa ikke en blot usynlig og blot guddommelig, men en gudmenneskelig Indstiftelse. Og, fordi Kristus vilde vedblive, efter sin Opstandelse og Himmelfart at leve paa Jorden, og være nærværende overalt i den Verden, som Han har forløst fra Undergang og Fortabelse, og fordi Han i sin guddommelige Visdom fandt det nødvendigt at give sine Forløste synlige Tegn og Underpanter paa sin virkelige Nærværelse, derfor har Han indrettet Kirken og Alt hvad Han har anordnet i den saaledes, at man med Sandhed kan sige, at den fortsætter Hans gudmenneskelige Liv paa Jorden. Det er derfor, at Han ikke blot er aandelig nærværende, og vedbliver overalt at virke for den Gjerning, for hvis Skyld Han i Tidens Fylde blev Menneske og aabenbaredes paa Jorden; men Gudmennesket er ogsaa legemlig (sacramentalt) nærværende, og boer i denne eiendommelige Skikkelse indtil Dagens Ende midt iblandt sine Troende. Ligesom man derhos, naar man vil anvende Benævnelsen for de jordiske Forfatnings- eller Styrelsesformer paa Verdensstyrelsen, maa kalde denne for et Monarchi, saaledes gjælder det samme om Kirkestyrelsen; thi den katholske Troes sandhed, at Kirken kun kan være een, eller at der ikke kan være mere end een Kirke, er begrundet i den Kjendsgjerning, at der kun er een Midler imellem Gud og Menneskene, fordi der kun er een Gud og een guddommelig Villie til Verdens Frelse (1 Timothy. 2, 4. 5.). Kirkens Forfatningsform maa altsaa være monarchisk, fordi denne Regjeringsform er den eneste, der er overeensstemmende med Kirkens Væsen og et Udtryk for den ophøjede Idee, der gjennemtrænger hele den christelige Forestillingskreds. Herren udvalgte Petrus til i den

apostoliske Tid at være sin Kirkes synlige Hoved, og i ham den hele Række af hans Efterfølgere indtil Tidernes Ende; thi Alt hvad Herren gjorde og talede, det var ikke for en Tid, men for alle Tider; det's Virkninger fylde Tiden og naae ind i Ewigheden!

Den sande Kirke bærer saaledes ikke blot i Eenheden, af sin Være, men i Uforfrænkkeligheden af alle sine Indstiftelser og i Formen for sin Styrelse det Uforgjængelighedens Mærke, som adskiller den fra Alt hvad Tiden har frembragt, og atter henveirer for at erstatte det med nye Frembringelser af sine vexlende Luner og foranderlige Smag. Kirken er altsaa efter sin guddommelige Oprindelse i sit Væsen uforanderlig. Men, fordi den nu engang er bestemt til i alle Retninger af den menneskelige Tilværelse at gjennemtrænge det jordiske Samsundsliv; fordi den i Lighed med sin Stifter, om man saa tør sige, er bleven Menneſte eller Menneſter liig, derfor har den ogsaa det tilfælleds med de jordiske Riger, at, ligesom disse bestaae hvert indenfor sine Grændser, uafhængige af hverandre, saaledes har det ogsaa været Herrens Villie, at Hans Rige, fordi det ikke er af denne Verden, skal staae som en af Verdensmagten uafhængig Stat i Verden, og styres af et af alle Jordens verdslige Herskere uafhængigt Overhoved, som er udrustet med Fuldmagter der ikke ere grundede i nogen timelig Adkomst til Herredømmet, men betingede af Bestemmelser, der ere fremvoxeede af den Uforgjængelighedens Spire, som dens Stifter har nedlagt i den. Petrus vedbliver saaledes at leve i enhver af hans Efterfølgere, og den ene almindelige, af Kristus stiftede og af Petrus ledede Kirke er derfor den eneste af Verdensmagten uafhængige Repræsentation for Christendommens eieendommelige og uforanderlige Charakter ligeoverfor det hele Indbegreb af verdslige Indflydelse, som i deres indbyrdes Conflicter bestandig forandre deres Væsen, skabe, omdanne og atter tilintetgjøre hvad der er undergivet deres Herredømme.

Medens man herefter skalde antage, at Ingen af dem, som virkelig eller for Alvor anerkjende Christendommens guddommelige Oprindelse, og tillige — hvad jo i vor Tid er Tilfældet med

Størstedelen af dem, der hylde „liberale“ Grundfætninger — ansee den kongelige Værdighed for en guddommelig Indstiftelse, at Ingen af disse i Medfør af denne deres Betragtning vilde forandre sig over i Kirkens Styrelsesform at see et Forbillede for denne Forsynsvillie med Hensyn til de verdslige Riger: maa det med Rette forbause ethvert tænkende Menneske, at see den offentlige Menings Organer, der repræsenterer den nævnede politiske Farve, enige med den gammeldags ellers af Tidens Ordførere foragtede, Protestantisme i den ubetingede Fordømmelse af Pavenmagten, som en uberettiget menneffeligg Annækselse. Men den moderne Oplysning er i dette Stykke som i alt Andet høist insequent. I saagodtsom alle europæiske Lande anseer man republicanke Forsætninger for utilfredsstillende, og holder paa Kongedømmet, idet man henviser til Fortiden og de med den givne Betingelser for den følgende Udvikling. Man paaberører sig her den eiendommelige Farve og Retning, som Christendommen har givet den menneffeligg Livsbetragtning, eller kort udtrykt — det Præg, som dens civiliserende Magt engang har paatrykt Samsundsudviklingen, og erkjender med Rette hele denne Tilstand for at være et Udtryk for en verdenshistorisk Forsynsordning, som maa anerkjendes og fastholdes som Betingelse for en eensartet Fremtidsudvikling. Man erkjender fremdeles paa det verdslige Omraade Nødvendigheden af en bestandig fremskridende Udvikling af de Frøkn og Spirer, som Fortiden har saaet og plantet. Saasnart Talen derimod er om Kirken, da fornægter man denne Sandhed totalt, og betjener sig her af det gammelprotestantiske Hjernesvind om den hl. Skrift, som den ufeilbare Prøvesteen for Alt hvad der skal erkjendes for at være christeligt. Man henviser her til en absolut og uforanderlig Stilstand som det høieste Ideal for det christelige Samsundsliv, saavelsom for den christelige Troeslære. Saaledes taler man, naar man finder det hensigtsmæssigt at fremsføre Bestyldninger, der gaae ud paa, at Kirken har forvansket den oprindelige Christendom, eller at den ligesom den tidligste Tid har næret en utilbørlig Forkjærlighed for Forandringer, medens man i andre

Forbindelser, men i samme ædle Hensigt — nemlig at lægge Kirken for Had — klager over dens og dens Overhoveders stivsindeede Fastholden ved hvad den moderne Oplysning kalder for forældet!

Denne Oplysnings Talsmænd bryde sig iøvrigt i andre Henseender, som bekjendt, meget lidt om, hvad der staaer i Bibelen, men de forsmaae Intet, der kan tjene som brugbart Paastud for deres kirkepolitiske Formaal. Hvor det gjælder om at gennemføre disse er man ikke kræsen i Valget af Midlerne, selv om man skal gjøre sig skyldig i de haandgribeligste Selvomodsigelser! Saaledes løftes Protestantismens gamle Banner endnu høit af den store blandede Hærskare, der nuomstunder flokker sig til eendrægtig Kamp med Pavedømmet og den katolske Kirke. Hvor uenige end de utallige mindre Afdelinger af denne Skare ellers ere, saa er der Et, hvorefter de ere ubetinget enige, og det er, at Pavedømmet maa ryddes af Veien, førend det kan blive godt og lysteligt at leve i Verden! Man taler vel for Diebliffet ikke reent ud; man siger ikke høit og tydeligt, hvad man egentlig mener: at det er den katolske Christendom, der nødvendig maa af Veien, fordi den er en Hindring for det almindelige Velvære, og „staaer i en skærende Strid med Tidsaanden“; man taler vel i Almindelighed nærmest om den „verdslige Pavemagt“, fordi man antager, at den geistlige vil gaae med i Kjøbet, naar man har faaet Bugt med den første! De der gjøre Profession af de forslidte Declamationer mod den verdslige Pavemagt, give nemlig undertiden temmelig tydeligt at forstaae, hvad de fornemmelig mene, naar de kalde Pavemagten for en „Forbandelse“, og prise Garibaldi, denne „det italienske Folks Hæros“, fra hvem de have laant dette Udtryk. Disse Folk forglemme derhos ikke at prise sig selv, naar de indbilde Publicum, at alle Italienerne, til „hvem Oplysningens Straaler ere naaede“, forbande Pavemagten. Hemmeligheden i hele denne for den sunde Menneskeforstand ubegribelige Agitation mod „den verdslige Pavemagt“ er altsaa den, at man for enhver Priis vil frigjøre sig for den christelige Sndskyldelse paa Udviklingen af de menneskelige Samfundsforhold;

men for at naae dette Maal maa man vinde alle de Kræfter, som det er muligt at forene, og alle de Vaaben, det er muligt at tilveiebringe, imod den katolske Kirke, fordi den er den eneste selvstændige og uafhængige Repræsentation for det Christelige; og man erkjender ganske følgerigtigt, at, skal det lykkes at faae Bugt med en saa colossal Magt, maa man angribe den paa det Punkt, hvorfra alle dens Livsytringer hente deres Styrke, og hvori alle dette store Regemes enkelte Lemmer have deres Sammenhold. Man bryder sig ikke om, og føler ingen Trang til, med Grunde at retfærdiggjøre denne Bestræbelse enten for sin egen Samvittighed eller for Andre. Man udraaber blot med høi Røst, hvad man vil, og er sikker paa at finde villige Øren, fordi Tallet paa dem, der alle ville det Samme, er saare stort; man har løbet sig fast i den Mening, hvori man dog mulig har forregnet sig, at man har Majoriteten for sig i dette Anliggende, eller at den største Deel af Samtiden er stemt for den christelige Religions Afstæffelse og Tilintetgjørelsen af alle christelige Indvirkninger paa Folkeopdragelsen og de offentlige Forhold. Men her støder man paa den samme Selvmodsigelse som ved Spørgsmaalet om Pavedømmets historiske Ret. Man raaber jo nemlig ved Afgjørelsen af alle offentlige Anliggender altid paa Majoriteten; det er Tallet af Stemmerne for og imod, der skal afgive Maalestokken for Alt hvad der skal erkjendes for gyldigt og respecteres som bestaaende Ret. Vi skulle her ikke opholde os ved en Esterviisning af Usuldfommenhederne ved denne Afgjørelsesmaade, som intet tænkende Menneffe kan betragte anderledes end som en Nødhjælp, man i Eghed med saa meget andet Mangelfuldt i den menneskelige Tilværelse maa betjene sig af, fordi man ikke veed noget Bedre at sætte istedet derfor. Men det bør dog i denne Henseende ikke forblive upaaagtet, at den katolske Kirke er det eneste Phænomen i Verdenshistorien, der kan beraabe sig paa en Majoritetskjendelse for sin Ret til at lede den christelige Samsundsudvikling, om hvilken man er besøiet til at paaastaae, at den ikke lider af nogen af de menneskelige Forkertheder og Feilgreb — for ikke at tale om Ting der ere langt

værrer — som flæbe ved alle de sædvanlige Afgjørelser efter Tallet af Stemmerne. Den Majoritet nemlig, som den christelige Livsbetragtning og Samfundsorden har vundet igjennem en lang Række af Aarhundreder, kan kun af Dumheden og den stupideste Vantro anses for at være en menneskelig Tilfældighed, hvorimod ethvert tænkende Menneske maa erkjende den for at være en Guds Gjerning; og, fortrøster man sig til den Majoritet, der for Diebliffet vilde blive Resultatet af en Stemmetælling efter de forskjællige Confessioner, da er det jo vitterligt for al Verden, at de akatholske Religionsamfund befinde sig i afgjort Minoritet!

Endelig skulle vi atter her fremhæve det Punkt, hvori den nysomtalte Blindhed i hele denne kirkefjendtlige Agitation culminerer, og det er den Naivetet, hvormed man ved enhver Leilighed beraaber sig paa den factiske Ret, saasnart en revolutionær Volds handling er fuldbgyrdet. Er nemlig et saadant Maal naaet, da mener man at Seiren er vundet, og man taler da, som om Alt dermed var klaret, og forglemmer reent, at enhver saaledes tilveiebragt factisk Tilstand indeholder Spiren til ny Forstyrrelse! Vil man bøie sig for en virkelig factisk afhjemlet Ret, da gives der ingen i Verden, der taaler Sammenligning med den, som Christendommen og den katholske Kirke har Krav paa. Men Sagen er, at man, uden at være sig det klart bevidst, ikke vil Andet end hvad man maa vilde, naar man opstiller Revolutionen som Principet for den historiske Udvikling!

(Fortsættes.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Igeoverfor den hidtige Agitation, der — siden den mærkværdige Fredscongres i Genf, og Garibaldi's fameuse Prologer til det nylig saa slet opførte og for hans eget Vedkommende latterlig endte Skuespil, han har givet til Bedste for Verden — meente sikkert at naae sit Maal, ved at udbasune den

Røgn i den revolutionære Presses Organer, at den romerske Befolkning brændte af Begjærlighed efter at see den gamle Fribytters Bander holde deres Indtog i den evige Stad, — ligeoverfor denne ondskabsfulde Opdigtelse har man bestandig ikke hørt Andet fra paalidelige Meddelere i selve Rom, end at Staden hele Tiden har været fuldkommen rolig, og at der ikke fra selve den romerske Befolknings Side er skeet det mindste, der lignede revolutionære Demonstrationer. Det samme gjaldt om de øvrige Stæder og Byer i det pavelige Territorium. Ligesom i Rom, saaledes havde vel ogsaa der andenstedsfra indtrængende Agitatorer, forgjæves forsøgt at ophidsse Befolkningen, og i Forhold til som denne har ladet dem føle sin Uvillie, gjort sig skyldig i Exceser og Volds handlinger imod samme; men det er et Factum, som nu bagefter, da denne mange Politikere saa ubehagelige Sandhed endelig er kommen for Dagen, overalt bevidnes af den hønnette Deel af Dagspressen — at paa ethvert Sted, hvor Befolkningen ansaae sig stærk nok til at jage Urofsisterne paa Døren, har den ikke undladt at gjøre det; den har kun givet efter, hvor de hvervede Røverbander optraadte med overlegen Magt. Den gav dem da af Frygt hvad de forlangte, og gav sig, for at undgaae Plyndring og Mishandling, Mine af at gjøre fælleds Sag med Garibaldi's Banditer. Disse Revolutionens ogsaa i herværende Blade høit prisste ædle Helte have nemlig i flere Byer, som ikke lagde Skjul paa deres Afhy for dem, begaaet de meest oprørende Forbrydelser. Saasuart disse Bander trak sig tilbage fra de Stæder og Landsbyer, de overfaldt, opstilledes atter de pavelige Vaaben paa deres Plads, og man hørte overalt Covivaraab for den h. Fader. Dette er en uigjendrivelig Kjendsgjerning, der stadfæstes saavel af alle officielle Indberetninger som af troværdige Privatmeddelelser. Endog de engelske Blade, der i det Hele taget indtage en fjendtlig Holdning ligeoverfor Paven og den katholske Kirke, have allerede ved de første Efterretninger om Seiren ved Mentana fortalt deres Læsere dette, og her hos os har den Berlingske Tidende uden Forbehold afløret den heromtalte Tendentløgn, hvorimod man ikke har seet noget af vore øvrige Organer berigtige de Usandheder, hvormed de en Tidlang i saa rigeligt Maal have fhyldt deres Læsere. De vedblive tværtimod, saavidt det endnu lader sig gjøre, med Anvendelse af forskjellige, upaatroielige i den allerædleste Hensigt benyttede Fik at holde Publicum i Uvidenhed saavel om dette Punkt, som om Alt, hvad der er deres politiske Formaal iveien.

Den i Henseende til moralsk Selvagtelse saa dybt sjunkne revolutionære Presse har ved denne Leilighed fulgt det samme Princip, som det eengang tidligere (man erindre Mortara-historien 1858 og 1859) med Held har bragt i Anvendelse,

nemlig at støie og larme i det Uendelige under Paaskud af, at en stor Ulykke er i Anmarsch, som absolut for enhver Priis maa forebygges, medens det endnu er Tid! Man venter da den Virkning af det anstillede Spectakel, at det useilbarlig maa fremkalde en Katastrofe, som ellers sandsynligviis vilde reent udeblive. Saaledes udsprede man da med stor Larm over hele Verden Nygter om en ganske forfærdelig Gjæringstilstand i Rom og over hele det pavelige Gebeet, i det Haab, ved dette Skraal at bedøve og forvirre Pavens Undersaatter, og bringe den store eenfoldige Mæsse, der fornemmelig er udsat for at blive et Bytte for saaranne Kneb, til at troe, at der nødvendig maatte gjøres Revolutionen i Rom, efterdi man over hele Verden raabte høit, at den allerede var der! Saaledes raabes der Brand udi Politiken, ikke for at slukke Ilden, men netop for at tænde Ild, og, hvor den mulig alt er tændt, faae den til at brænde raskere! Man taler med andre Ord om hvad der ikke er til, for ved det uophørlig gjentagne Alarmskrig at bevirke, at det bliver til. Den idelig gjentagne perfide Henviisning til den romerste Befolknings paastaede Vængsel efter Revolution, i Forbindelse med hele den løgnagtige Skildring af Tilstandene i Kirkestaten, skulde dernæst tjene til at ægge og animere Stemningen i hele Europa; thi forudsat, at det blev almindelig troet, at den romerste Administration var saa slet, og Befolkningens Misfornøielse saa stor, som Revolutionens Smudsblade udgive den for, samt at Romernes Vængsel efter at see Pavens verdslige Regjering tilintetgjort, blot ved Politi- og Militærmagt blev forhindret i aabenlyst at httre sig i tilsvarende Handlinger, — forudsat at disse Løgne fandt almindelig Tiltro blandt det store Publicum, da maatte det efter hiin Beregning ansees for afgjort, at Regjeringerne gave efter for Trykket af den almindelige Mening, og bleve enige om at give Pavedømmet og den katholske Kirke til Priis for Revolutionen! Dog det guddommelige Forsyn, der vaager over Kirken, har ikke blot afvendt den Fare, der unægtelig ved denne med den revolutionære Lands sædvanlige Energi og med alle Løgnens underfundige Kunstgreb tilveiebragte og vel vedligeholdte Agitation virkelig var bleven truende; men den sataniske Kløgt, der i det skjulte leder Verdensmagtens Kamp imod Kirken, har ved de sidste Begivenheder saa klart aabenbaret sin Herkomst, og saa fuldstændig blottet sin Foragtelighed, at det virkelig vilde være besynderligt, om den saakaldte liberale Presse og den af denne Presse fabrikerede og ophidsede offentlige Mening ikke snart skulde komme til Eftertanke, gaae i sig selv og — skamme sig over sine Bedrifter!

Tydskland. I Fulda afholdtes i Dagene den 16--21de October en Conferens eller et almindelig Møde af Tydske

lands Biskopper under Erkebiskoppen af Cölns Forsæde, for personlig at udveyle deres Anskuelser med Hensyn til de kirkelige Spørgsmaal, som for nærværende Tid have fremkaldt Bevægelse i Gemhitterne, og derfor have Krav paa de kirkelige Overhyrderes særdeles Opmærksomhed. Den nærmeste Anledning til denne Sammenkomst var iøvrigt Drøftelsen af de af den h. Stol i afvigte Juli Maaaned hele det katolske Episkopat tilstillede 17 Punkter, som skulde drøftes paa det bebudede almindelige Concilium. Men denne forberedende Forhandling desangaaende maatte i Medfør af Forholdets Natur føre til en omfattende Behandling af en Mængde forskjellige Themata, s. Ex. Conflictterne i Baiern og Baden om Kirkens og Skolens Stilling ligeoverfor Statsmagten m. m. Ligesom paa de katolske Foreningers Generalforsamling i Innsbruck bestjæftigede man sig ogsaa særlig med det Spørgsmaal, hvorledes man hensigtsmæssigst kunde modvirke den colossale Vognagtighed, hvormed den kirkefjendtlige Dagspresse overalt i Verden arbejder paa at forfalste den offentlige Mening baade om den katolske Kirkes indre Tilstande og alle dens Foranstaltninger og Foretagender. Man kom angaaende dette Punkt til samme Resultat som i Innsbruck, at der ikke er andet at gjøre, end at forene sine Kræfter til en kraftig, saavel aandelig som materiel Understøttelse af gode katolske Blade og Tidskrifter. De forsamlede Biskopper kom fremdeles, under det levende Indtryk af deres heldvarslende Enighed om ethvert vigtigt Spørgsmaal, overeens om at gjøre den hellige Bonifacius' Grav i denne Tydsklands ældste Metropole til Samlingsstedet for fremtidige Møder. 3 Erkebiskopper (Cöln, München, Bamberg), 11 Biskopper (Augsburg, Passau, Regensburg, Würzburg, Eichstätt, Mainz, Paderborn, Hildesheim, Osnabrück, Fulda og Breslau), 2 apostoliske Vicarer (Luxemburg og Dresden), 3 biskoppelige Vicarer (for Freiburg, Speyer og Culm), ialt 19 Medlemmer af Episkopatet, vare tilstede, medens Sygdom forhindrede Biskopperne af Rottenburg, Limburg og Münster fra at deeltage i Forhandlingerne. Af de østerrigste Biskopper mødte Ingen paa Grund af den heftige Concordatstorm*), som krævede deres Nærværelse i Rigsraadet

*) Vi meddele nedenfor kun en kort Beretning om dette Anliggende, fordi vi have til Hensigt i en særegen Artikel at give en Fremstilling af den for den katolske Kirke i Østerrig ildvarslende Agitation, der med den politiske Radicalismes eiendommelige Voldsomhed og terroristiske Underfundighed har kastet sig over dette Spørgsmaal. Da Aviserne ogsaa herilands have istemt Striget mod Concordatet, og bidraget deres til, i Henseende til dette, som til alle kirkelige Spørgsmaal, at forvanske deres Læseres Forestilling, skulle vi

i Wien. De høitærværdige Herrer — der med Undtagelse af Erkebiskop Paulus, som boede i det biskoppelige Palais, næsten alle vare indlogerede i det store biskoppelige Seminarium — tilbragte daglig 6 à 7 Timer i Møderne, og vare udenfor disse optagne af anstrængende Arbejder. Pius IX. tilstillede Forsamlingen en Skrivelse, der i de naadigste Udtryk udtalte hans Følelser for Deeltagerne, og Søndagsten den 20de bragte Borgerstabet i Fulda Biskopperne et glimrende Fakkeltog, hvorunder Erkebiskoppen af Eöln i samtlige Biskoppers Navn besvarede den første Borgermesters stjerne Tiltale, og holdt derefter en længere begejstret Tale til den i Tuzindviis forsamlede Menneftemængde.

Tydskland. De katholske-tydske Foreningers at-
tende Generalforsamling i Innsbruck (fortsat fra Nr. 23).

De forskjellige Taler, som i Løbet af disse Dage bleve holdte, dreiede sig fornemmelig om de Conflicter, der vare foranledigede ved flere baade katholske og protestantiske Regjeringers og Kamres anmassende Overgreb ligeoverfor den Frihed og Selbstændighed, som Kirken ikke kan opgive, uden at blive sit Kald utro. Saagodtform overalt (s. Ex. i Østerrig, Baiern, Baden og Würtemberg) sætte den „liberale“ Politiks Ledere Alt i Bevægelse, for ved politiske Forfatningsformer og Politiforanstaltninger at degradere Kirken til et Statsinstitut, og Geistligheden til Regjeringsembedsmænd. I Østerrig larmer den radicale „Jødepressje“ i Forening med det Wiener Rigsråd, for ved det høie Straal at bearbejde den offentlige Mening for Ophævelsen af Concordatet (d. e. den i Aaret 1855 mellem den h. Stol og Kaiseren af Østerrig sluttede Overenskomst om Kirkens Stilling ligeoverfor Staten). I de andre nævnte Lande er det fornemmelig Skolens Stilling (de Radicale vilde nemlig have denne fuldkommen emanciperet fra det kirkelige Tilsyn) og de religiøse Congregationers Associationsret, der have foranlediget Conflicter. — Med Hensyn til Skolen protesterede Forsamlingen mod „confessionsløse Skoler“, og gjorde dernæst den Betragtning af Skolen gjældende, at den for Familien er en hjælpende Anstalt til Børnenes Opdragelse, for Staten til Dannelsen af gode Borgere, for Kirken til Dannelsen af gode Christne. Man haandhævede derfor, i det man tilbørligt vurderede Betydningen af dette „Condominium“ (d. e. fælleds Deelagtighed i Skolens Indretning og Bestyrelse) Biskoppernes og de ka-

---

tillige meddele Indholdet af denne Overenskomst, der maaskee turde
være Hr. Journalister ligesaa ubekjendt, som deres ærede Læsere!

tholste Familiers Ret til at forlange Skoler, hvori den religiøse Deel af Opdragelsen kom til sin fulde Ret. — Endelig fremhævedes ogsaa i denne Forsamling Bigtigheden af, ved Udgivelsen af gode katholiske Skrifter at modvirke Indflydelsen af den flette og frivole Presse, og navnlig Nødvendigheden af at imødegaae den „liberale“ Dagspresses tendentiøse Løgnagtighed. Det er nemlig en noksom bekjendt Sag, i hvilket Overmaal denne Deel af den offentlige Menings Skabere og Ledere — jaaledes kalde jo Bladredacteurerne ved alle Leiligheder sig selv med et ganske særegent Velbehag — alt i lang Tid har i Udbredelsen af de præfekte Løgne om alle katholiske Forhold fundet et hensigtsmæssigt Middel til at animere den tankeløse Deel af Publicum, der lever i blind Overtro paa disse Redacteurs Ufeilbarhed, og ikke har anden Mening enten om himmelske eller jordiske Anliggender, end den som hver Dag dicteres dem af denne Presse. Man opnuntrede Foreningerne til kraftigt at fremme den for nogle Aar siden grundede Forening til Udgivelse af gode katholiske Smaa skrifter, og foreslog Opretelsen af et Pressebureau i ethvert af Tydsklands Dioeser til Understøttelse af den gode og Bekæmpelse af den flette Presse.

I en fortræffelig Tale gav Baron v. Andlaw fra Freiburg i Baden — idet han tog Pius IX.'s bekjendte Ord til Udgangspunkt: „For at Tilstanden i Verden kan blive bedre, maa man gjengive Ordene deres virkelige Betydning“ — en Fremstilling af de Misbrug, der knyttede sig til Slagordet Frihed, og udviklede den sande Betydning af dette skønne Ord saavel i Retning af det sociale, som det religiøse og politiske Liv. Han viste, at den sociale Frihed er en Virkeliggjørelse af den Mulighed, som ethvert Menneske bærer i sin Bevidsthed, og som tilsthyder Individet til, indenfor den sædelige Lovs og den gjensidige Nets Skranke at bane sig en Vej igjennem Livet. Livets Kamp skal nemlig ikke være den Stærkes Kamp mod den Svagere, men en lige Kamp, hvorunder den Svage beskyttes mod de Stærkes Overlast. Til den sociale Frihed hører fremdeles Sikkerhed for Eiendommen, den personlige Ære og den huuslige Arne. Den religiøse Frihed er ikke Ueggyldighed for, om Sandhed eller Løgn, Godt eller Ondt har Magten i Verden. At agte det Ene for lige godt med det Andet er den sikke Vej til at skaffe Løgnen Magt over Sandheden, og give det Onde Ret til at undertrykke og fortrænge det Gode. „Sandheden kan vel fordrage Wildfarelsen ved Siden af sig; men saasnart Wildfarelsen har Magten, er det en afgjort Sag, at Sandheden ikke længer bliver taalt. Taleren opfastebe dernæst det Spørgsmaal: Hvad er den politiske Frihed? og hvad er dens Viemed? Han

faandt Svaret paa disse Spørgsmaal i den korte og træffende Bemærkning, at dens Bestemmelse er at beskytte og skjærme den sociale og religiøse Frihed imod de Tjender, der fra alle Sider antaste disse Menneskeheden's ophøiede Akenobier. Som Modfæjning til denne Opfattelse af Friheden henpegede Taleren paa, hvorledes Revolutionen forfalster Frihedsbegrebet, idet den tilintetgjør baade den sociale og religiøse Frihed.

(Sluttes i næste Nr.)

Østerrig. Efterat det er lykkedes Kaiser Franz Joseph og hans Regjering at faae en Ende paa de længe svævende Forhandlinger med den ungarske Folkerepresentation, har den østerrigiske af saamange forstjellige Nationaliteter sammensatte Kaiserstat dog endnu en betydelig Vanskelighed at overvinde, nemlig den, at ordue Forholdet imellem sine slaviske og tydske Lande overensstemmende med det Krav paa Ligestilling, som det constitutionelle System medfører. Den Forfatningskamp, som denne Omstændighed i Forbindelse med Overgangen fra det tidligere centraliserende Regjeringssystem til en Slags foederativ Statsform har foranlediget, er af det „liberale“ Parti i Østerrig, der i denne Henseende ikke staaer tilbage for sine politiske Meningsfæller i Italien, Frankrig og Belgien, for ikke at tale om de protestantiske Lande, bleven benyttet til at fremkalde den lidenskabeligste Agitation mod Concordatet, eller den af Kaiser Franz Joseph i Maret 1855 trufne Overenskomst med den hellige Stol, der gjorde Ende paa den Usikkerhed i Kirkens Stilling ligeoverfor Statsmagten, der var en Eftervirkning af Kaiser Joseph II's radicale Reformers i Slutningen af forrige Aarhundrede — en Usikkerhed, der af kirkefjendtlige Regjeringsgrundsætninger kunde misbruges til vilkaarlige Indgreb i Kirkens Rettigheder. Den Maade, hvorpaa for nærværende Tid den politiske Radicalisme i Østerrig behandler dette Anliggende, er en unieskjendelig Affødning af den uysnævnte i Aarene 1780—90 ganske i protestantisk Land gennemførte Revolution paa Kirkens Enemærker eller den saakaldte „Josephinisme“. De østerrigiske Biskopper, der i Forening have nedlagt Protest imod de i Rigsraadet bebudede Angreb paa Kirkens Selvstændighed, ere ikke blot paa den pøbelagtigste Maade blevne forhaanede af Dagspressen, men Kaiseren har endog under Tryk af den offentlige Mening ladet sig bevæge til at tilkjendegive Fyrst-Erkebiskoppen af Wien, Cardinal Rauscher sin Utilfredshed med den djærve, men naturligtvis vel motiverede Indsigelse, Biskopperne have nedlagt i en ham overrakt Adresse. Wien saa stor Tubelen end er i den liberale Veir baade over dette Svar til Biskopperne og over Raj-

serens ægte „constitutionelle Holdning“*), sporer man dog en vis kjølede Virkning af den vel i en meget naadig Form, men dog ikke desto mindre i meget bestemte Ord udtalte Tilbageviisning af alle Forhaabninger om, at fjerne den religiøse Paavirkning fra Skoleunderviisningen, hvormed Kaiseren har affærdiget det Wiener Communalraad i Aulebning af en ham overrakt Modadresse.

*) Med denne Phrase udtaler Partiet sin Anerkjendelse af, at Kaiseren har overgivet Biskoppernes Adresse til Ministrenes og Rigsraadets Drøftelse i Lighed med ethvert andet politisk Anliggende.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 24. November. 24. og sidste Søndag efter Pinfte. Kirkearets Slutningsuge. Sct. Ansgarii K.: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds K.: Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 25. M. Katharina, Jfr. og Mart. 26. Ti. Silvester, Ordensst. 27. D. Leonhard af Porto Maurizio, Bekt. 28. Lo. Gregorius Thaumaturgus (o. Undergjører), Biskop. 29. F. Vigiltiedag. 30. L. Andreas, Apostel.

Søndagen d. 1. December. 1. Søndag i Advent. Sct. Ansgarii K.: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Adventsandagt med Katechese. — Sct. Knuds K.: Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 2. M. Bibiana, Jfr. og Mart. 3. Ti. Frants Kaver, Bekt. 4. D. Petrus Chrysologus, Kirkefader. 5. Lo. Barbara, Jfr. og Mart. 6. F. Nikolaus, Biskop.

Fredagen d. 6. December, Broderskabsandagt til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8 $\frac{1}{4}$ Messe. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Broderskabsandagt. 7. L. Ambrosius, Kirkefader.

NB. Hver Onsdag og Fredag i Advent er befalet Fastedag. **Søgnedagsgudsstjeneste** i Sct. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{4}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagstien: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Sct. Knuds K.: stille Messe Kl. 7 $\frac{1}{2}$. — Skriftemaal: Form. Kl. 7. Lørdagstien Kl. 5—7. Søndag Form. 7—9. 3 Kapellet (Løbbobveien 14): stille Messe Kl. 6.

„Katholisk Kirke Tidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Forveedskommissionair, fr. Grosserer **C. B. Lohrer**, Gøtthersgade 5, og i alle Boglæder; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 ø.

Kjøbenhavn.

S. Friers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 25.   Søndagen den 8de December.   1867.

Indhold: Den sidste italienske Katastrofe (Forts.). — Kirkelige Eiterretninger: Rom. Kjøbenhavn. Tydsland (Forts.). Polen. Nordamerica.

Den sidste italienske Katastrofe.

(Fortsættelse fra Nr. 24.)

Pavedømmet har saaledes i Grunden aldrig befundet sig i uanfægtet Besiddelse og Haandhævelse af sine Rettigheder. Verden, Verdensaanden og Verdensmagten har bestandig paa de forskjelligste Maader og i de forskjelligste Anledninger beskæmpet det. Den dybere liggende Grund til dette vedvarende Oprør mod den Autoritet, hvormed Kirkens Stifter har forenet dens synlige af ham bestiftede Overhoved, er, som vi i det Foregaaende have paaagt, den samme Reaction eller Modvirkning, som uvilkaarlig opdukkes i det enkelte Menneske, saasnart det kommer i Berøring med Christendommen. Denne fordrer nemlig ubetinget Underkastelse under den guddommelige Lov, byder det indvortes Menneske at underordne sig den i Troen anerkjendte guddommelige Sandhed, og kræver saavel af hele det menneskelige Samfund, som af dets enkelte Medlemmer en Omdannelse, der svarer til den Livsbetragtning, som fremgaaer af den kristelige Tro.

Vel har nemlig Christendommen eengang for alle her i Europa besejret Hedenskabets og bevirket en grundig og total Omdannelse af de menneskelige Samfundstilstande i Retning af Forædling og Udvikling af alle den menneskelige Naturs baade høiere og lavere Evner. Men ikke desto mindre har den eiddommelige revolutionære Fanatisme, som den nyere Tid har

udviklet, nu og da ikke undseet sig ved at istemne Klagesange over Hebenskabets Undergang og tillægge Christendommen Skyld for alle de Ulykker, der endnu thuge paa Menneskeslægten. Dog gaaer man i Almindelighed ikke saa vidt, men anerkjender Christendommens forædlende Indflydelse paa det offentlige og private Samsundsliv; man betragter kun denne Indflydelse, som noget Temporairt eller Forbigaaende, der vel kunde være tjenligt og hensigtsmæssigt for en tidligere Tid, men er bestemt til at afløses af andre Former for og Midler til at fremme den timelige Udvikling. Den nyere Tids Verdensbetragtning er nemlig saa gjennemtrængt af Materialisme, at man udelukkende vurderer de christelige Indvirkninger efter den timelige Nytte Verden har høstet af dem. Religionen selv er den nyere Tids Verdensforbedrere en aldeles ligegyldig Ting. De see kun paa det, der ligger dem nærmest, paa det Haandgribelige og Diebliffelige. De have nu eengang i deres eiendommelige Betragtning af det Fremskridt, hvori de sige, at Alt nuomstunder befinder sig, løbet sig fast i den Mening, at hele den af Christendommen skabte Samsundstilstand har overlevet sig selv; den har til sin Tid været god nok, sige de, men den passer ikke længer for det høie Trin i Cultur, som Verden nu har naaet, og den Fremgang, som det nærværende Nøre i alle Retninger af den menneskelige Tilværelse paaminder om, fremdeles skal tilstræbes og bestandig fortsættes.

Vi skulle her ikke tale om den mærkværdige Selvmodsigelse, der ligger i den nysomtalte Aerkjendelse baade i Almindelighed af Christendommens velgjørende Indvirkning paa Fortidens Forhold, og af Pavemagten, som den Factor i den historiske Udvikling, der har sat alle disse heldbringende Kræfter i Bevægelse, og Aarhundreder igjennem har været det ledende og sthyrende Princip i det christelige Civilisationsværk; vi skulle ikke epholde os ved den Selvmodsigelse, der ligger i saaledes paa den ene Side at indrømme Christendommen Gæren for at have udrettet alt Stort i Fortiden, for at have plantet alle de Spirer, hvorfra den nærværende Samsundsbygning er fremvozet, for at være den Alt begrundende, ledende

vækkende og ordnende Magt, hvem alle de Fremskridt i Udvikling maae tilskrives, der ene have gjort den nyere Tids forbausende Opdagelser og Opfindelser i Videnskab og Kunst mulige — og paa den anden Side, efter at have naaet til en vis Periode i Historien, da fra et vilkaarligt valgt Standpunkt, der tilhører en senere Tid, hvis Tankegang staaer i Modsetning til Christendommen, at forkaste den Kraft, som uberettiget til at have Indflydelse paa Fremtiden, der har skabt hele Fortiden, saaledes som den var og saaledes som den igjen har frembragt den nuværende og nærmest forbigangne Tid. Vi indskrænke os her derimod blot til at tilbagekalde Erindringer om den i det Foregaaende antydede uforligelige Modsetning mellem den nu almindelig gangbare Theori om Fremskridt i Udviklingen, og den Maalestok, man anlægger for Bedømmelsen af den katholske Christendoms Værd og Pavedømmets Betydning. Man tager her, hvor man har Brug for alle Indvendinger, og derfor ikke foragter selv de dumme, sin Tilflugt til den gammel-protestantiske Fanatismes Forhaanelser af Pavemagten og dens Bestyrelser mod samme. Men disse Angreb paa den øverste Kirke magt vare alle begrundede i den Forudsætning, at Intet maa erkjendes for at være christelig berettiget, som ikke har Medhold i den hellige Skrift, saaledes som det behagede Reformatorerne at læse denne. Efter denne Grundsætning maatte følgende al Udvikling af det oprindelig Christelige fordømmes, og det ny Testament betragtes som en Lovbog, der forekrev aldeles ubevægelige Former og Udtryk baade for Læren, Gudsdyrkelsen og Kirkeforfatningen for alle kommende Tider. Eller, for at give den samme Taabelighed en anden Vending, som nuomstunder isærdeskhed tiltaler de Mange, der indsee latterligheden af denne Paastand: Man henviser i Frihedens Navn til den apostoliske Christendom, og beraaber sig paa den første christelige Tids Umiddelbarhed i Henseende til Organisation og sociale Former, for dermed at bevise det ægte Christelige i den nuværende Tids Gang til at frigjøre sig for al Regel og Orden i det kirkelige Liv, ligesom man ubevidst stræber efter det Samme paa det borgerlige Livs Gennemærker. En saadan Til-

stand synes at forefvæve Mange blandt vore Samtidige som det høieste Ideal, medens de Fleste dog factist holde paa Nødvendigheden af Orden og fremskridende Udvikling saavel af de ydre kirkelige Indretninger, som paa de reent verdslige Enemærker; men i Henseende til selve det Religiøse hylde de det nysomtalte Barbari, der banlyser al Udvikling fra det christelige og kirkelige Liv, og foretrækker et Chaos af stridige Meninger om, hvorledes Alt egenlig maa have seet ud i den tidligste Christenhed. Man forfaster Kirkens Historie og dens Overlevering, som den eneste paalidelige Veiledning, det guddommelige Forsyn i denne Henseende har givet os, medens man — tagende det nysomvante Chaos af Meninger til Udgangspunkt — phantaserer en Fremtidsudvikling, hvis Endepunkt er indhyllet i en ligesaa taaget Uklarhed som Begyndelsen!

Fra dette Standpunkt er det, at man bestandig bebrejder den katholske Kirke, at den ikke vil lade sig trække med ind i denne chaotiske Malstrøm, at den ikke vil lade sig omhyrde i den Hævedands, hvori alt Andet i Verden svinger sig omkring, at den ikke vil tage Deel i det store Væddeløb paa Fremskridtets Bane! Ligesom man før sagde, at den i Tidens Løb har forvansket og fordærvet den oprindelige Christendom og har forandret sig selv i den Grad, at dens Liighed med Oldtidskirken ikke er til at kjende, saaledes siger man nu, at Kirken er en Fjende af Tidens Fremskridt i Dplysning og al baade aandelig og materiel Udvikling. Og det er jo denne Sætning, der nu omstunder er flaaet fast, og gjælder blandt alle Tidens Dplyste for et aldeles uantasteligt Axiom, som ikke trænger til noget Beviis og som det er en Forbrydelse med Mennefskeden at betvivle. Af denne Grund har man alt længe forkastet det aandelige Pavedømme, og derfor har man nu fuldt op at gjøre med at tilintetgjøre det verdslige; thi det er jo ganske i sin Orden, at en Slægt, der er sunken saa dybt ned i Materialismens Dynd, at alle virkelige Idealier ere gaaede tabt for den, at en Tid, hvis Signatur er selvraadig Ubundenhed og hovmodig Forgabelse i alle Egoismens Indskydelser, — at den aldeles har tabt enhver Maalestof for Mennefselivets høieste

aandelige Interesser, og derfor anseer det for en afgjort Sag, at Pavedømmet, og med det den katholske Kirke, maa gaae tilgrunde, naar det kunde lykkes at berøve det den Støtte, som man indbilder sig, er den væsentlige Betingelse for dets Tilværelse og Betydning. Da man nemlig ikke har den fjerneste Anelse om, at der er noget ganske Andet, som behersker alle timelige Forhold, end jordiske og forbigaaende Indflydelser, troer man, at det er forbi med Christendommen og den katholske Kirke, saasnart Pavedømmet aflædes den verbøslige Glands, der hidtil har omgivet det.

Vi have betegnet denne Betragtning af Historien og Menneskelivet som en Eftervirkning af Hedenskabet, der vel eengang som social Magt er overvundet af Christendommen og den christelige Livsanskuelse, men dog, trods denne sidste Seir over de hedenske Samfundstilstande, har fortsat og fremdeles, saalænge Verden staaer, vil forplante sin Tilværelse og Indflydelse paa de enkelte Menneskers Tænkemaade og Livsretning. Thi Rjødets eller den lavere Naturs Magt over Anden, dette Arvesyndens og Naturlivets Grundpræg, har aldrig ophørt og vil aldrig ophøre med, i Samfundslivet, som i den Enkeltes indre og ydre Liv, at oprøre sig imod Christendommens Forbringere. Den hedenske Betragtning af Tilværelsen med den i samme begrundede ofte ganske ubevidst og instinctmæssig fremtrædende Mobbhdelighed for Alt, hvori man sporer en Virkning af den under det guddommelige Forskyns øiensynlige Ledelse traditionelt forplantede Respect for den Myndighed, hvormed den aabenbarede Sandhed forkynder sine Sætninger for Verden, — denne uvilkaarlige saavel i større som mindre Omfang bestandig gjærende Drift til at frigjøre sig fra det Overleveredes Magt, den spinder sin Traad igjennem hele Verdenshistorien; Christendommen har aldrig haft Fred for denne den hedenske Selvraabigheds antichristelige Aand. Allerede i Forsølgelsens Tider kæmpede Kirken og dens Overhoveder mod Hæretikere, eller mod udvortes Bekjendere af den christelige Tro, der, forblindede af hovmodig Egoisme, forvanskede den aabenbarede Sandhed overeensstemmende med deres phantastiske og vilkaarlige Me-

ninger om de guddommelige Ting. Saaledes havde de samme Paver, der den ene efter den anden bleve Martyrer for den overleverede Kirketro, uafbrudt en dobbelt Kamp med Verdensaanden og Verdensmagten. Paa den ene Side stod den hedenske Statsmagt, der gjorde Religionen til et nationalt og politisk, altsaa til et reent verdsligt Anliggende, og Deeltagelsen i den af Staten anerkjendte og anordnede Gudsdyrkelse til en borgerlig Pligt, som det var en Statsforbrydelse at undbringe sig for, og — paa den anden Side en Sværm af Hæretikere og Schismatikere, der behandlede Religionen som et privat Liebhaberi, forvanskede Læren, anrettede Splid og forarsagede Partistridigheder i Kirken. Efter den trehundredaarige Forfølgelses Ophør, og efterat Kirken havde bestaaet den lange Række af Kamp med de nysnævnte Fjender, samlede Verdensaanden alle Tidens fjendtlige og fornægtende Elementer i det grundigste og meest omfattende af alle den gamle Tids Kjætterier (Hæresier), nemlig Arianismen, der angreb Christendommen i dens Midtpunkt, idet den fornægtede Troen paa Christi Guddom, affødte andre kjætterske Retninger, som fornægtede Troen paa den Helligaands Guddom, og — ligesom de senere i den østerlandske Kirke udbredte falske Forestillinger om Forholdet imellem Christi guddommelige og menneskelige Natur — ved at adsplitte Kirken i Partier, factist bekæmpede og nedbrød Hærfrygten for den almindelige Kirkes Værcantoritet. I hele denne Periode, eller fra Constantin den Stores Regjeringstiltrædelse og indtil Udgangen af det syvende Aarhundrede, see vi Kirken og Pavemagten bestandig optagne af den samme dobbelte Kamp mod de verdslige Magthaveres Overgreb paa den ene Side, og Forvanskninger af den christelige Lære paa den anden. Thi vi see snart hedenske, snart arianske Hovdinge for de Horder af barbariske Folkfærd, som fra Slutningen af det fjerde Aarhundrede væltede sig frem mod de sydlige Lande i Europa, true med at udrydde den katholske Christendom i den vestlige Deel af det romerske Rige; og vi see samtidig, hvorledes de græske eller østromerske Kaisere, ved at tage Parti i de vedvarende dogmatiske Stridigheder, og navnlig ved at beslytte Branglærdommen og

opfaste sig til Dommere og Boldgiftsmænd i kirkelige Stridigheder, arbejde paa at løsrive den østlige Deel af den katholske Kirke fra Forbindelsen med den vestlige, og forvandle den til en Statskirke, i hvilken Regenten, ligesom i den hedenste Kaisertid, er Folkets ikke blot politiske, men religiøse Overhoved. Men i hele denne Tid see vi Pavebømmet give Verden de meest afgjørende Beviser for sin guddommelige Oprindelse. Thi det er det, der holder sammen paa Alt hvad der vil falde fra hverandre; Alt hvad der i denne Omvæltningsperiode eendrægtigt flokker sig sammen om Petri Bispestol, staaer fast og overlever alle Forstyrrelser, medens Alt hvad der skiller sig fra den, fremfalder Splid og fremsthynder en Opøsning, hvori det selv gaaer tilgrunde.

Alle de heromtalte Bestræbelser for, deels ved Forsølgelse og verelig Boldsragt at udrydde den katholske Christendom, deels ved Forfalskning af Læren at sønderrive det kirkelige Eenhedsbaand og opløse Kirken i Partier og Secter, vilde, dersom Pavebømmet ikke havde været, snart opløst hele den almindelige Kirke i en Mængde forskjellige Vands- eller Nationalkirker, og Verden vilde aldrig have faaet nogen Anelse om det meest Ophøiede og fra Verdensforløsningens Idee Uadskillelige i Christendommens Forhold til Verdenslivet og den hele Menneskeslæggt. Det følger imidlertid af sig selv, at denne Sætning kun kan udtales saaledes som man taler, naar man, for at paavise den indre Nødvendighed af en Tilstand, henviser til det Umulige, Utænkelige og Ufornuftige i Antagelsen af det Modsatte. Thi Kirkens Eenhed og Almindelighed er givne med det guddommelige Væsens Eenhed paa den ene Side og Menneskeslægstens Eenhed paa den anden. Kirkens Bestemmelse er, ved Aabenbarelsen af den ene for alle Mennesker og Folkeslag fælleds guddommelige Sandhed, og den ene alle Tider og Slægter omfattende Tro til deres Frelse — at forlige, sammensmelte og samle de forskjellige Folk til eet stort Broderstab, til een aandelig Familie, hvis Hoved er Kristus, der paa eengang styrer Kirken i Himlen og boer i den paa Jorden. Derfor vil Kristus ikke nedværdiges til at dyrkes som en Nationalgub

blandt de enkelte Folk, eller med andre Ord til at laane sit Navn til en Mængde forskjællige Nationalguder, som Jordens fra hverandre aandelig affondrede og ligeoverfor hverandre fjendtlig staaende Folk — efter hans Uabenbarelse i Verden — have skabt sig ifølge deres selvkløge og egenraadige Forestillinger om, hvorledes Christus og Christendommen burde være, for at tilfredsstille deres særlige Fornødenheder. Denne Forestilling om den christelige Religion er i sit indre Væsen hverken mere eller mindre end det pure Hedenskab, der kun smykker sig med Christendommens Navn, fordi det forlængst overvundne umiddelbare eller egentlige Hedenskab nu engang er hvad man kalder et overvundet, eller af Historien eengang for alle tilbagelagt Standpunkt, der ikke kan kaldes tilbage. Det er umuligt nu at blive Hedning i den antike (d. e. Oldtidens) Betydning af dette Ord. Thi Christus er nu eengang overalt, hvor Hans Navn er blevet kundbart for Menneskene, anerkjendt for at være hele Jordens Konge og Overhoved, og Han kan der ikke mere trænges ud af den menneskelige Bevidsthed. Hedenske Afguder kunne aldrig mere tænkes hylbede og dyrkede i den eengang christnede Verden; thi Christus har eengang for alle dethroniseret dem. Men Verden kan fremdeles blive ved med at gjøre hvad den hele den christelige Tid igiennem har gjort: den kan uafsladelig skabe sig nye Guder og dyrke dem efter den herskende Modes Fordringer. Men den vil bestandig vedblive at kalde alle disse Guder for Christus, hvor forskjællig og indbyrdes uførligelig end deres Dyrkelse er!

Saaledes forholder det sig med den mange Mennesker saa gaadefulde Uenighed om det Christelige, med den uendelige Mangfoldighed af Meninger om Religionen, uagtet de der hylde og haandhæve dem, alle tilhøbe gjøre Fordring paa det christne Navn. Thi, kan det end ikke nægtes, at der til forskjællige Tider, navnlig i Slutningen af forrige Aarhundrede gaves ikke saa Mennesker, der hadede og offenlig forhaanede Kristus, og tør det ikkeheller nægtes, at der endnu gives saadanne maastee i større Antal, end man almindelig troer: saa tager man dog neppe Feil, naar man henspører en saadan aandelig Unatur-

lighed -- ikke til Hedenstabet, som saadant, men til det sata niske Element, som vel altid under visse givne Betingelser har aabenbaret sin Fjendtlighed mod den guddommelige Sandhed, ved at vække og ophidsse Hedenstabets Fanatisme, men unægtelig spiller denne samme Rolle paa en langt mere raffineret Maade i det efterchristelige og moderne Hedenstab, end i Oldtidens umiddelbare Afgudsdyrkelse. Saaledes som Tilstandene i Christenheden i Almindelighed ere, kan man uden Overdrivelse sige, at Menneskene masseviis ere affaldne fra den christelige Tro og have hengivet sig til en Afgudsdyrkelse, der vel synes at variere i det Uendelige, men ikkedestomindre i enhver af sine enkelte Skikkelser kan føres tilbage til de selv samme Magter og indre Kræfter, der vare Livet og Sjælen i Hedenstabets Cultus. Selv den meest fornedrende Menneskedyrkelse fattes ikke! I denne Frihedens og Righedens gylbne Tid seer man jevnlige netop dem, der især bære disse Talemaader høit paa Læberne, dem der ivrigt declamere mod Trællesind og alt Tyranni, fornedre sig til en Menneskeforgudelse, der i den christelige Periode er uendelig foragteligere end Oldtidens Menneskedyrkelse. Men Christi Navn tjener ligesuldt til Paaskud for alle de Daarstaber og Bederstygghedder, som dette Frafald fra Christendommen har frembragt! Kristus og Christendommen ere blevene Fællesnavne for et meget stort Antal Folke- og Vinkreligioner. Den første Slags operere i Politiken og i det Store med den virkelige Christendom, som er noget aldeles bestemt, hvoraf man aldrig har kunnet tage Feil; de sidste udføre den samme Bedrift, nemlig at drage Menneskene bort fra den virkelige Kristus -- i Progene, i det Smaa; thi Sectvæsenet er i den Aands Tjeneste, hvis Upgave det er at afsplitte hvad Gud vil samle, Hovedmidlet til dette Diemeds Opnaaelse. Vi gjentage atter her, at det skyldes Pavedømmet, at den almindelige Kirke ikke er bleven opløst i en utallig Mængde Secter.

(Fortsættels.)

Airtelige Efterretninger.

Rom. Til yderligere Stadfæstelse af den i vor foregaaende Beretning (S. Nr. 24) paa troværdige Vidnesbyrd og i factiske Forhold begrundede Paastand, at Rebellionen med dens hele Række af revolutionære Demonstrationer ikke fandt mindste Støtte eller Medhold blandt Befolkningen i de pavelige Provindsfer, men var bleven indsmuglet af det garibaldistiske Slæng, der naturligtvis, overalt hvor de kom hen, ikke fandt det vanskeligt at underkøbe en Deel af den laveste og forvorpneste Pøbel til at understøtte deres Planer, — til Stadfæstelse af denne Paastand meddele vi her følgende Uddrag af den Note, som Cardinal Antonelli i Begyndelsen af afvigte October Maaned tilstillede forskjelligne europæiske Hoffer, og hvori fornemmelig følgende Punkter fremhæves:

1. „I et Dieblik, hvori der herskede den dybeste Fred i alle Pavestatens Provindsfer, have bevæbnede Bander fra det italienske Gebet indfneget sig i samme, afstedkommet Uorden og gjort Rebellion mod den legitime Svrighed. De have derhos overalt betegnet deres Fremmarsch ved forbrøderiske Røverier.

2. Indvaanerne i de af denne Invasion overraskede Provindsfer have viist, at de vare langt fra at imødekomme Angribernes Opfordringer til at slutte sig til denne andenstedes fra importerede Revolte. De ere blevne den h. Fader troe, og have lagt den dybeste Afsky for enhver forræderisk Handling for Dagen.

3. De foromtalte Bander have samlet sig i Toscana og i de usurperede pavelige Provindsfer. De bestaae af unge Personer, som deels have deres Hjem i disse Egne, deels i andre Lande, men ikke i Kirkestatens nuværende Gebet. Disse Bander have dannet sig ved høilys Dag under den subalpinske Regjerings Dine og med dens Vidende. Den har udstedt Passer til de paagjældende Individier, og betegnet dem den Route, de havde at følge, omendstjøndt det var notorisk, at disse fremmede Rejsende vilde begive sig til de pavelige Stater.

4. De italienske Tropper have tilladt et stort Antal af disse bevæbnede Banditer paa flere Punkter at overskride Toscanas og Orvietos Grændser og angribe det pavelige Gebet.

5. Disse samme italienske Tropper optage de omtalte Bander, naar de, efter at være slagne og sprængte ved de pavelige Hærafdelinger, trække sig tilbage over Grændsen.

Med disse Kjendsgjerninger for sine Dine neblægger den h. Stols Regjering for al Verden den bestemteste Protest imod deres mulige Virkninger, idet den tillige erklærer, at den paa ny

er bleven et Offer for et Attentat af den Florentiniske Regjering, hvilken, tiltrods for den med Hoffet i Tuillerierne affluttede Convention af 15de September 1864, har ladet et Hebet angribe, hvilket den paa det Høitideligste havde forpligtet sig til at beskytte."

Det er i sin Tid i de med Garibaldis Forehavende sympathiserende Blade vel i Forbigaaende blevet omtalt, at den pavelige Regjering i en diplomatisk Note havde appelleret til de katholske Magters Mellemkomst, men man har naturligtviis vel vogtet sig for at meddele Publicum dens Indhold. Hvor det er en Velsærdsfag at opretholde Røgnen, og be-
drage og vilbløde den offentlige Mening, der er Sandheden altid en høist uvelkommen og besværlig Gæst, der let kan gjøre „den gode Sag“ ubodelig Skade! Den maa derfor ikke komme til Orde. Og i denne Henseende forstaae alle literære Falskmøntere deres Haandværk fortræffeligt. De slaae Sandheden ihjel ved at ignorere den og tie!

I Anledning af denne Note mindede Pariserbladet „Monde“ alle Europas Souverainer om, ikke at forglemme, hvor for de bære Sværdet. „Glemme de, at det er deres Sag at haandhæve Retfærdighed paa Jorden, og opretholde Folkeretten og den sociale Orden, da vilde Folkene snart spørge om, med hvad Ret de føre Scepteret. Det romerske Spørgsmaal er ikke et Spørgsmaal, der udelukkende angaaer Italien eller de katholske Samvittigheder, og Intet har at gjøre med Regjeringernes øvrige Politik. Det er tværtimod den verdslige Souverainets og de verdslige Souverainers Ret og Skæbne, der vil blive afgjort med dette Spørgsmaal! Ethvert Dynasti, der staaer som ligegyldig Tilskuere ligeoverfor dette store og smertelige Skuespil, underskriver dermed sin egen Aftakelse.“ Det var udentvivel sønskeligt, om de verdslige Magthavere vilde have dette i Erindring under Forhandlingerne paa den nylyt bebudede Conference.

Kjøbenhavn. I Anledning af den pavelige Hørs Seir over Revolutionens Friskarere læses i „Dresl. Hausbl.“ følgende Bemærkninger: „Det er let begribeligt, at denne glimrende Seir har forvolbt alle Kirkens Fjender stor Hjertesorg. Man hører allerede Veeflager over alt „det Menneskeblod, der her er udbøst for en Herster, som dog kalder sig selv for en Fredens Tyrste. Sømmer det sig for ham at holde Soldater, eller, om han har dem, da at sende dem ud til blodig Kamp?“ Vi maae tilstaae, at denne Beflagelse forekommer os høist beynnderlig i deres Mund, som ingen Medlidenhed havde tilovers for de 30 Hornblæsere, der fandt deres Død i Rom ved de Sammensvornes Forsøg paa, ved underjor-

disse Måner at sprænge Bonavestsernen i Luften. De samme Personer, der her klage over Grusomhed og Blodsudgydelse, pleie ellers, om ikke at forsvare, saa dog at undskyldte alle i Revolutionens Tjeneste og til dens Fremme stedfundne Blodsudgydelse. Forjaaviddt imidlertid et og andet ærligt Gemyt kunde lade sig bestikke af denne hyffelske Tale, og forarges over, at Fredens Fyrste holder Soldater og udsender dem for at forsvare sin Throne mod Revolutionens Veiesvende, der komme for at omstyrte den og for at udplyndre, mishandle og myrde hans troe Underjaatter, da skulle vi ikke undlade at sige et Par Ord til Oplysning herom.

Det maa vistnok kaldes sørgeligt, ja meget sørgeligt, at Christenhedens Fader nødes til med væbnet Haand at forsvare sin verdslige Throne; men Ansvaaret herfor vil udelukkende blive deres Sag, som tvinge ham hertil. Vil man nemlig fortolke den Christelige Lære om Kjærlighed og Skaansel saaledes, at Paven ingen Ret skal have til at værge sig mod sine Angribere, saa maa hertil svares, at denne Lære ikke gjælder for Paven alene, men for enhver Christen. Det vilde saaledes være en for en Christen utilladelig Handling, at føre Proces, naar Noget vilde forgribe sig paa hans Eiendom, saavelsom at anvende physiske Magt for at værge sig mod Røvere og Volds-mænd. Denne Mening er rigtignok bleven forfægtet af adskillige protestantiske Secter, men den katholske Kirke har aldrig hyllet den. Hertil kommer, at Paven ikke blot har en Ret i sædvanlig Betydning at forsvare, men at der paahviler ham en hellig Forpligtelse til at forsvare sit verdslige Herredømme imod uretfærdige Angreb; thi det er ikke hans egen Sag, han da forsvarer, men hele Kirkens og derfor Guds Sag. Den lille heltmodige Armee, som seirede ved Tivoli (Mentana), kæmpede ikke en sædvanlig retmæssig Kamp, men frede og blødte for en høiere Sag, og man tør vel sige, at den ved Siden af de verdslige Laurbær har tilkæmpet sig den christelige Palme. — Seiren ved Tivoli har iøvrigt, ved Siden af den materielle, ogsaa en principiel Betydning. Det gjaldt om et Beviis for, at Pavens verdslige Herredømme er istand til at holde sig ved egne Kræfter. De revolutionaire Blade havde uafsladelig gjen-taget den frække Paastand, at der blot behøvedes den ringeste Tilskyndelse udenfra, for at bringe den i Kirkestaten efter deres Sigende ulmende Insurrection til at bryde ud i lys Lue, at Rødstjorterne blot behøvede at vise sig, for at jage „Nøglesoldaterne“ fra hverandre eller foranledige dem til at blive Overløbere. Men af alt dette stete netop det Modsatte. Kirkestatens Befolkning forblev rolig, og beviste ved enhver Veilighed sin Hengivenhed for den h. Fader og hans Regjering; og de pavelige Tropper bleve deres Fane troe, og fægtede tappert.

Jugen kan nu nære nogen ærlig Tvivl om, at Roms Beher-
sker forsvares af en ligesaa dygtig og ham hengiven Armee, som
nogen anden Menarch i Verden".

Tydskland. De katholst=tydske Foreningers at-
tende Generalforsamling i Innsbruck. (Fortsættelse.)

Den tyrolste Rigsraads=Deputerede, Prof. Greuter, der
nylig var kommen tilbage fra Wien, tog af den i nysnærnte
Corporation stærkt fremtrædende antikirkelige Stemning Anled-
ning til at tale om Vigtigheden af Sammenhold og Enighed
imellem alle dem, der erkjende Betydningen af Troens Een-
hed, samt om Maaden, hvorpaa denne Eenhed skulde gjøres
gjældende, idet han henviste til Apostelens Ord (Phil. 2, 8. 9.)
om Christi Fornedrelse og Hans Lydighed som Veien til
Hans Dphøielse. Ved Christi Lydighed er Eenheden gjenoprettet
i Forholdet mellem Gud og den faldne Verden, og hvad der blev
Verdens Frelse og Forligelse med Gud, er blevet Christi Herlig-
gjørelse. Faderens og Sønnens Eenhed i Kjærlighed maa
aabenbare sig blandt os som Eenhed i Sandheden, der i
Livet fremtræder som Lydighed mod Kirken. Denne er
Betingelsen for al virkelig Dphøielse og Sterked; Verden maa
atter vende tilbage til Lydighed mod Herrens Lov! Tidsaaendens
Løsen lyder derimod anderledes, i det alle Tidens Bestræbelser
gaae ud paa Uafhængighed af den guddommelige Lov. Men
denne Uafhængighed er Løsrivelse fra Gud, og det er netop
dette, som er Siemedet med Nutidens Anstrængelser for, i Kraft
af dette Uafhængighedens og Ulydighedens Princip, at
stille baade Staten og Familien fra Kirken. Kun Sand-
heden gjør Mennesket fri, og den sande Frihed bliver
tilintetgjort af Revolutionen overalt, hvor Uenig-
hed om Sandheden har fremkaldt Splid og Ad-
skillelse! Den som arbejder for Enighed om Sandheden,
arbejder derfor for den sande Frihed. Fordi Tiden er ligegyldig
for Sandheden, derfor besylder man alle dem, som hævde dens
Ret, for Intolerance. Men der er Forskjæl paa Fordrage-
lighed mod de Wildfarende og — Fordragelighed mod selve Wild-
farelsen; at agte Wildfarelsen for ligesaa god som Sandheden
er det samme som at træde Tænknings høieste Lov under
Fødder!"

Efterat det, i Anledning af de talrige Andragender om at
fremme Kirkens og den h. Faders Sag, ved overalt at
forene alle Kræfter til kraftig Understøttelse, var bleven vedtaget
at nedsætte en Comitee, der indtil næste Generalforsamling
skulde varetage dette Anliggende, vedtog man en Adresse til
Østerrigs og Tydslands Biskopper til Gunst for Indførelsen og
Udbredelsen af Michælsbroderskaberne, ligesom man an-

befalede Vincentiusforeningerne Omsorgen for Fabrikarbeidernes Religiositet og Sædelighed. Prof. Dr. Philips fra Wien fremhævede den store Betsignelse, der vilde udbrede sig over Folkene, naar baade Statsstyrelsen og Statsindretningerne altid vare gjennemtrængte af en kristelig og kirkelig Aand, ligesom han henviste til Videnskabens og Dannelsens kristelige Charakter som en uødvendig Betingelse for Virkeliggjørelsen af dette Ideal.

Det følger af sig selv, at baade Forholdene i Italien i Almindelighed, og de kirkelige Tilstande i Italien, Østerrig og Polen i forskjellige Forbindelser bleve berørte i disse Forhandlinger, som fra Begyndelsen til Enden fulgtes med levende Interesse af de talrige Tilhørere. Møderne sluttedes den 12te September med et hjerteligt Afskedsord af den tyrolske Landshøvding Dr. Haslwanger, hvori han udtalte det Opløstende i Tanken om det Eenhedsbaand, der samler alle katholske Christne til eet over hele Jorden udbredt Samfund, hvilket, om ogsaa alle andre Vaand i denne Verden briste, og hvor vidt fjernede i Rummet de end ere fra hverandre, dog altid er forenet i Aanden, forenet i Jesu allerhelligste overalt i den katholske Kirke stedse nærværende Hjerte til eet Sind og fælleds eendragtig Bøn og Idræt. Medens Præsidenten derefter talte sit Afskedsord, hvori han opfordrede Forsamlingen til, i kraftig og vedholdende Virksomhed for den katholske Sag at bevidne Betydningen af de katholske Foreninger, og navnlig i denne Retning paakaldte Kvindernes Bistand og opfordrede til ivrig Understøttelse af Vincentiusforeningerne, lød Angelus-Klokken i de samme Dieblitte, da han mod Slutningen af sin Tale anbefalede alle de her omhandlede Forhænder til de Tilstedeværendes Forbøn. Taleren afbrød da øieblikkelig, og bad Fyrst-Erkebiskoppen af Salzburg om at forebebe Engelenes Hilse. Efterat hele Forsamlingen havde deklaget i Bønnen ved høit at udtale Responserne, sluttede Præsidenten sin Tale, idet han bad Fyrst-Biskoppen af Brixen om at lyse Betsignelsen over Forsamlingen.

Herefter oplæste Dr. Mousang fra Mainz 7 af Forsamlingen vedtagne Resolutioner, nemlig 1. om Nødvendigheden af Pavens verdslige Herredømme for Kirkens Uafhængighed, hvorefter den italienske Regjerings Attentater maac ansees for en sacrilegisk Forgribelse paa hele Christenhedens Rettigheder, Frihed og Velfærd. 2. Alle Troende opfordres til ved Forbønner og Kjærlighedsgaver at understøtte den h. Fader. 3. Udtalelse af Forsamlingens Paastjønelse af Pius IX.'s Beslutning, at sammentalde et almindeligt Concil. 4. Tilfjendegivelse af Glæde og Haab i Anledning af de tydske Biskoppers Forsamling ved den h. Bonifacius'

Grav i Fulda. 5. Enighed imellem Stat og Kirke for den sikreste Borgen for en med begges Velfærd og Bærdighed overensstemmende Ordning af de offentlige Forhold. De af det radicale og antikirkelige Parti i Østerrig gjorte Forsøg paa at omgaae og ophæve Concordatet maae derfor betegnes som uretfærdige og ulykkebringende. 6. Om Skolens Forhold til Kirken og Staten. 7. En Udtalelse af Deeltagelse for det ulykkelige polske Folks Lidelser for den katholske Tro med Opfordring til hele den katholske Christenheds Forbøn. Disse Resolutioner bleve vedtagne med stærk Acclamation. Forsamlingen sluttede med, at Fyrstebiskop Vincenz af Brixen udtalte sin Tak til Gud og de Tilstedeværende, og i Alles Navn det høitidelige Vøste, fremtidig modig at befjende den h. Tro i Ord og Gjærning, og eendrægtig at holde sammen i Kampen for Guds Sag imod Vantroens Angreb paa Kirken. Efterat Biskoppen havde udtalt Betsignelsen, erklærede Vicepræsidenten Generalforsamlingen for sluttet med de Ord: Lovet være Jesus Kristus!

Polen. Reliquierne af Martyren Sospahat Kunciewicz*), en af de 25 Hellige, hvis Canonisation forherligede Sæcularfesten den 29. Juni d. A., have indtil den sidste Tid befundet sig i Sognkirken i den podoliske By Biala. Wiener-Bladet „Volksfreund“ har imidlertid for nylig berettet, at i Begyndelsen af afvigte August Maaned ankom en Mititær-commission fra Siedlce til Biala, som brod Seglene paa Liigkisten, og, efter foretagen smaalig Undersøgelse, bortførte den til Siedlce, hvorfra den over Warschau skulde sendes til Petersborg. Man slæbte tillige Vicaren bort fra Sognet, hvor man kun efterlod den gamle svagelige Sognepræst. Der er al Grund til at befrygte, at Kirken inden kort Tid vil blive lukket for bestandig. Dette ny Sacrilegium, hvori den russiske Regiering har gjort sig skyldig, er foranlediget ved, at Canonisationen har givet Folkets Hresbeviisninger og Andagt til denne Helgen et nyt Opving. Denne Omstændighed har nemlig bidraget betydelig til at befæste den katholske Tro i de under Murawieffs Regimente levende Katholikers Hjertes. Dette Kirkeran vil gjøre et overordentligt Indtryk paa Befolkningen i Lithauen og

*) Den h. Sospahat, Erkebiskop af Poloczki i Lithauen, blev den 12. November 1632 i sit 44 Aar i Witebst myrdet af de russisk-græske Schismatikere, hvis Fanatisme tog Forargelse af hans utrættelige Bøer for at fremme den græsk-katholske Kirkes Forening med den romersk-katholske, nagtet alle hans Modstandere maatte beundre den uegennyttige og ovoffrende Begeistring, der besjælede ethvert af hans Foretagender. Den h. Sospahats Salighedserklæring fandt Sted i Aaret 1641 under Pave Urban VIII.

Hviderusland; thi den har aldrig ophørt at være katholsk i Hjerter, uagtet 8 Millioner Ruthener officielt ere erklærede for „orthodoxe“ (d. e. græst-schismatiske) Christne.

Northamerica. 3 New-York confirmerede Erkebiskoppen d. 16. October i den allerh. Forløsers Kirke 404 Personer, deriblandt 49 Convertiter. Iblandt disse sidste befandt sig ogsaa en Mormon, og det ovennævnte en Mand, som i Brigham Youngs Resident's ved Saltspen havde bekræftet en Hidskes Embede. Han havde imidlertid ingen Vist til, i Selskab med hvide de sidste Dages Hellige, at gaae den hjerste Dag imøde, men fandt det sikkrere at slutte sig til den katholske Kirke.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 8. December. 2den Søndag i Advent. Maria ubesmitte Undfangelse. *Sct. Ansgars K.:* Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med ydsk Prædiken. Kl. 3 Fests-Andagt med Katechese. — *Sct. Knuds K.:* Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 9. M. Maria ubesmitte Undfangelse (fejredes offentlig igaar). — 10. L. Translation af den sal. Jomfrues Huus til Loretto. — 11. D. Damasus, Pave, Bekj. — 12. L. Biscelinus, Bisk., Bekj. — 13. F. Lucia, Jomfru og Mart. — 14. L. Octavdag af Maria ubesmitte Undfangelse.

Søndagen d. 15. December. 3. Søndag i Advent. *Sct. Ansgars K.:* Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Adventsandagt med Katechese. — *Sct. Knuds K.:* Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 16. M. Eusebius, Biskop og Mart. — 17. L. Ferialdag. — 18. D. Forventning af Frelserens Fødsel. — 19. To. og 20. F. Ferialbage. — 21. L. Thomas, Apostel.

NB. Onsdag d. 18., Fredag d. 20. og Løverdage d. 21. December ere kirkelige Tapperdage og derfor befalede Fastedage.

Søgnedagsgudsstjeneste i Sct. Ansgari Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8^{1/4}. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagasten: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Sct. Knuds K.: stille Messe Kl. 7^{1/2}. Skriftemaal: Form. Kl. 7. Lørdagasten Kl. 5—7. Søndag Form. 7—9. 3 Kapellet (Tolddobveicu 14): stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Govedcommissionair, Sr. Grosserer C. B. Lohrer, Gøtthersgade 5, og i alle Bogkæder; i de danske Stater paa de sal. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Avarialet, enkelte Nummere à 8 s.

Kjøbenhavn.

Z. Erfers Bogtrykkeri.

Katholsk Kirketidende.

Femtende Aargang.

Nr. 26.   Søndagen den 22de December.   1867.

Indhold: Den sidste italienske Katastrofe (Forts.). — Det østerrigske Concordat. — Kirkelige Efterretninger: Rom. England. Frankrig.

Den sidste italienske Katastrofe.

(Kortfættelse fra Nr. 25.)

Saaledes er den i det Foregaaende omtalte storartede Kjendsgjerning, at Christendommen er en af Gud aabenbaret Verdensreligion, der er bestemt til at omfatte og sammensmelte alle Jordens forstjællige Folk til et stort Rige, der afgiver et factist Vidnesbyrd for den christelige Troes guddommelige Oprindelse, — denne Kjendsgjerning er tillige et uigjendriveligt Beviis for Pavedømmets guddommelige Substiftelse. Thi uden dette sidste kan Intet af alt det tænkes virkeliggjort, hvori den af den ene sande Gud aabenbarede Sandhed om de evige Ting, og den af Gudmennesket grundede Kirke har leveret Beviiset for hiin sin ophøjede Bestemmelse. Efterat Pavedømmet ene ved Aandens Vaaben har overrundet den gamle Verdens Hedenskab, og seirrigt har bestaaet Kampen mod Aldtidens Hæresjer; efterat det under Folkevandrings Forstyrrelser har fyldestgjort Forsynets Plan: at det skulde være det ordnende og ledende Princip i den ved hiin Begivenhed fremkaldte Gjøringstilstand; efterat det har udvidet sin Indflydelse paa den europæiske Udvikling, og dets af Folkene frivillig anerkjendte aandelige Autoritet, har befæstet dets Uafhængighed af alle de verdslige Magter, det har seet optræde paa Verdenshistoriens Skueplads og atter forsvinde; efterat det har haandhævet ikke blot denne af Gud forlenede aandelige Vlyndighed, men ogsaa den verdslige Souve-

rænetet, hvormed det guddommelige Forsyn har betrygget den almindelige Kirkes Selvstændighed, mod de græske Kaisere og deres Stattholdere i Italien: viser Historien os, hvorledes det ene var Kirkemagtens Uafhængighed af Verdensmagten, og den vesterlandske eller den romerske katholicke Kirkes frie og selvstændige Stilling under den romerske Høfvedspræssts Ledelse, der har bevaret det civiliserede Europa for den Skæbne, der overgik den østerlandske (græske) Kirke og de til samme hørende Folk under de østromerske (græske) Kaiseres Herredømme.

Pavedømmet har nemlig reddet Europa fra at blive et Bytte for Islamismens Barbari. Muhameds og Chalifernes Vælde var uimodstaaelig i den østlige, under Statsmagtens Formynderskab henslygnende Christenhed; men Arabernes og Tyrkernes Sværd sløvedes tilsidst i Kampen mod de romerske katholicke Folkesfærdes ridderlige Heltmod. Og man mærke sig vel: igjennem det lange Martusjinde, hvori Islamismen opbød den østerlandske Fanatismes hele Kraft for at udrydde Christendommen, i saagodtsom hele denne lange Tid har Kirken kæmpet mod indre Fjender, mod Vranglærere og Secter; men, ligesom Pavedømmets aandelige Autoritet, Kirkelærens Uforanderlighed, og dens Ordføreres Enighed i Forening med Folkenes katholicke Fælledsfølelse bevarede Kirkelegemet for Sønderlemmelse: saaledes see vi ogsaa „det verdslige Pavedømme“ overvinde og overleve alle de Angreb af Middelalderens italienske Smaa-tyranner og republicanste Demagoger, der ansøgte dets Rettigheder. Og, da endelig alle de tidligere Tidens fjendtlige Angreb i det sextende Aarhundrede forenede sig til et afgjørende Stormløb mod Petri Klippe, hvis Rige hidtil ikke var seet; da alle Fortidens over de henvundne Aarhundreder fordeelte Forvansninger af den overleverede Kirkelære i Pagt med de verdslige Magthaveres Nøvgjærrighed og Herskesyge sammensvore sig til den katholicke Kirkes Undergang: da gav til Gjenjæld det guddommelige Forsyn den vantre Verden et nyt og glimrende Beviis for Kirkes og Pavedømmets Uforgjængelighed. Thi at Kirken ikke blot er vedbleven i sin gamle uforsvarede Stikkelse at gortgjøre sin Magt til at forædle Menneskeslægten

i religiøs og sædelig Henseende, men at den efter det saakaldte Reformationssaarhundrede baade har taget et mægtigt indre Op-
sving og er voxet i ydre Omfang, det kunne selv de meest for-
blindede Partimennesker ikke nægte. Den ovenfor omtalte Til-
bagevirkning af Hedenskabet, som tidligere blot havde
fundgjort sig stykkeviis eller deelviis, idet enkelte Branglærere
til forskjællige Læder og i forskjællige Lande havde angrebet
Kirkelæren paa enkelte Punkter, den fremtraadte nu som en
samlet Magt, der hentede sine Angrebsvaaben fra alle Fortidens
kirkesjendtlige Leire!

Den opmærksomme Betragter vil nemlig i Reformationens
selvomodsigende Værebhyning finde en forvirret Blanding af alle
den tidligere Tids hæretiske Elementer lige fra Oldtidens Gno-
stikere og ned til Middeltalderens silbigste Secter og det fem-
tende Aarhundredes schismatiske Tendenser. Det syntes, som
om en stor Deel af Menneskeheden var bleven fjed af Christen-
dommen og den Verdensorden, som Christendommen har stabt.
Thi Mange af den Tids Værde fandt langt større Behag i
hedensk Viisdom, end i Betragtning af Christendommens
Mysterier, og Mange af hiin Tids Dannede omtalte og anpriste
med Begeistring hedenske Tilstande, medens de Mægtige i denne
Verden under al denne aandelige Unatur og Forstyrrelse fik et
uvilkaarligt Indtryk af, at nu maatte Tiden være kommen til
med forenede Kræfter at iværksætte og gennemføre de tidligere
kun af Enkeltmænd foretagne og derfor mislykkede Forsøg paa
at tilintetgjøre Kirkemagten og Pavedømmet. „Reformationens“
Angreb var først og fornemmelig rettet mod det aandelige
Pavedømme, hvis guddommelige Oprindelse man nægtede;
man talte nemlig dengang slet ikke om det verdslige Pave-
dømme, thi dette var jo ganske overflødig for dem, der for-
trøstede sig til at overthye Verden om, at Pavedømmet i christelig
Forstand var en Uting eller en reen menneftelig Anmasselse, som
ingen Hjemmel havde enten i Bibelen eller i de første christelige
Tilstande. Og Reformatorerne og deres Efterfølgere have jo
saa vedholdende gjentaget den vanvittige Paastand, at Paven
er en Incarnation af Un t i c h r i s t e n , at mange eenfaldige Menne-

sker endnu den Dag i Dag troe, at det virkelig forholder sig saaledes! Men de, hvis Fjendskab mod Pavedømmet hviler paa dette Grundlag, og hvis Bekæmpelse af det har den dertil svarende Character, betragte aldeles rigtigt det verdslige Pavedømme som et Tilbehør til det kirkelige, og mene derfor, at det ikke er Umagen værd at bestride dets Retmæssighed, fordi det maa falde bort saamtidig med sin Forudsætning.

Men den Kamp mod Kirken og al overleveret Autoritet, som Reformationen i saa stor Maalestok begyndte, antog siden en anden Character, da den kirkelige Revolutions Grundsatninger et Par Aarhundreder efter forplantede sig til de Lande, som hidtil havde holdt fast ved den katholske Tro. Det er nemlig den fra Kirken frafaldne Deel af den katholske Verden, der efter en Række ofte mislykkede Forsøg paa at tilintetgjøre Pavemagtens aandelige og sociale Betydning, endelig i den allernæste Tid have opfundet den i det Foregaaende omtalte nye Mæthode at bekæmpe denne Magt paa, ved at fremhæve Forskjællen mellem den kirkelige og den verdslige Pavemagt. Vi stulle i al Korthed paavise denne Overgang i den kirkefjendelige Politif.

I den Periode, der ligger imellem Slutningen af det sextende Aarhundrede, da den ved Reformationen fremkaldte Bevægelse havde fortæret sig selv i indre Splid, og — den franske Revolution sidst i det attende Aarhundrede, seer man jevnlig de forskjællige katholske Landes Regenter i det mindre og paa enkelte Punkter, ligeoverfor Pavemagten og Geistligheden, at gjøre Brug af de Grundsatninger, Reformationen havde gjort gjældende. Exemplet er jo altid smittende, og man kan ikke forundre sig over, at de katholske Fyrster, som ikke vare gjenstrængte af saad indre Religiositet og Interesse for det kirkelige Livs Fremgang og Indvirkning paa det borgerlige Livs Udvikling, og navnlig mindst over, at de iblandt dem, hvem Religionen var et aldeles ligegyldigt Anliggende, — at disse tidt fristedes til at misunde de protestantiske Fyrster deres af alle Hensyn til Religionens og Kirkens Tarv ugenerte Enevoldsmagt baade i geistlige og kirkelige Anliggender! De katholske

Fyrsters Krig mod Pavenmagten og Kirken gaaer derfor i dette Tidsrum bestandig ud paa at indskrænke den kirkelige Myndighed saa meget som muligt, og tilbagetrænge dens Indflydelse, saa meget det lader sig gjøre uden at træde Religionen selv for nær; og det er først henimod Slutningen af det attende Aarhundrede, at Regenterne i de fornemste katholske Lande, medens de give sig Udseende af at handle i Religionens Interesse, begynde en Kamp med den h. Stol, hvori de næsten synes at kappes med hinanden om, hvem der kan bringe det videst i Anmasselser og Dvergreb. Frankrig havde allerede tidligere givet Exemplet. Nu var det Spanien, Portugal og Østerrig, der ligeoverfor Kirken stillede sig paa Revolutionens og Reformationens Standpunkt. Fyrsterne (fremfor alle Joseph II. af Østerrig) gave her ved deres Oprør mod Kirken deres Undersaatter Anviisning paa at trodse og foragte deres egen Autoritet, og have saaledes selv fremmanet alle de senere paafølgende politiske Uveirstorme.

Ligesom det altsaa var den verdslige Fyrstemagt, der i Herskeshygen og den politiske Egoismes Interesse i det sextende Aarhundrede fandt sin Regning ved at fremme den kirkelige Agitation og tage dens Ophavsmænd under sin bestærmende Baretægt: saaledes var det atter Fyrsterne, der i de ovenfor nævnte katholske Lande forberedte hvad den franske Statsomvæltning af 1789 og hele den senere Revolutionsperiode har fuldbyrdet og fremdeles vil fuldbyrde mod dem selv og den verdslige Regjeringsmagt. De vantroe og verdsligsinde Magthavere meente dengang, at deres Myndighed nødvendig maatte udvides og befæstes i samme Forhold, som den kirkelige svækkedes og nedværdigedes; og denne falske Subbilbning gjorde dem blinde for den klare Sandhed, at, naar Folkene see sine Herskere arbejde paa at lamme og nedværdige den høieste og ærværdigste Autoritet i Verden — den Autoritet, der i en ganske særegen Betydning repræsenterer den guddommelige Villie paa Jorden, da kan Intet afholde dem fra at forgribe sig paa den verdslige Herskermagt. Og naar Regenterne i Guds Navn kræve Lydighed af deres Undersaatter, og paaberaabe sig den guddommelige

Anordning som Grundlag for deres Ret til at herske og befale, da maae deres Undersaatter faae en ganske naturlig Mistanke om, at denne Lære om Kongemagtens guddommelige Oprindelse ikke er andet end et hykkelft Skalkestjul, som den verdslige Herskermagt betjener sig af, for at besmykke og retfærdiggjøre tyranniske Misbrug af Magten. Thi man kan vel med Grund spørge: hvad berettiger Fyrsterne til at fordrø, at Folkene skulle ansee den verdslige Regjeringsmagt for en guddommelig Indstiftelse, naar Paven magten af dem selv betragtes som grundet i Menneſtepaafund og vilkaarlig Anmasselse? De Fyrster, der i det sextende Aarhundrede affaldt fra den katholske Kirke og løsrøvede deres Lande fra den kirkelige Forbindelse med Rom, de glædede sig vel ved denne ny Lære og høstede rige Frugter af dens praktiske Anvendelse; og deres Eftersølgere saavelſom deres senere Eftertilignere i katholske Lande kunde vel en Tid lang uforstyrrede føre sig dens Følgesætninger til Indtægt. Men Høvnens Dag oprandt endelig med al den Forsærdelse og Forstyrrelse, som Historiens Nemesis, eller rettere sagt, det guddommelige Forsyns Straffedomme føre med sig. De Vaaben, som de verdslige Magthavere længe havde smedet mod Kirken, vendte sig tilsidst mod dem selv.

De Grundsætninger iøvrigt, som i Slutningen af forrige Aarhundrede fra Frankrig udraabtes over hele Verden — de endnu jevnlig i al Verdens Aviser af Revolutionens Venner lovpriste „store Principer af 1789“ — disse den revolutionære Katechismes Troesartikler om almindelig Frihed, Liighed og Menneſtekærlighed bleve vel første Gang paa denne Maade fornemmelig proclamerede og praktisk gjennemførte i dette Land, men disse Grundsætninger vare dog hverken nye eller franske! Deres rette Ophavsmand var nemlig Lut her, der strax ved Reformationens Begyndelse i den kristelige Friheds Navn gav Folkene Anviisning paa Oprør mod al Autoritet, baade geistlig og verdslig. Folket forstod ham ogsaa strax; det forstod godt, at naar det hørte til den kristelige Frihed, at foragte Kirkens Bud og den kirkelige Myndighed, at forhaane Kirkens Overhoved og Alt, hvad der hidtil havde gjældet for Fromhedens

høieste Helligdomme, da havde alle Herstere Uret og enhver Anden var ligesaa berettiget til at regjere som Fyrsterne; Folket forstod godt, at, var Paven en stinhellig Skalk og Betrager, og Pavedømmet en Opfindelse af Antichristen, da vare Fyrsterne og Adelen sande Djævla, eftersom den tyranniske Voldsomhed, hvor med de dengang udøvede deres Magt over alle Smaafolk, trøfede disse sidste ganske anderledes følelig, end Pavens og Geistlighedens Mhyndighed. Reformationen var derfor i sin første Begyndelse ledsaget af det vildeste Oprør mod al Mhyndighed, den verdslige ikke mindre end den geistlige. Men de kirkelige Agitatorer og de verdslige Herstere fik samtidigt Dinene op for, hvad der tjente til fælleds Læv. De sidste fik Bugt med de oprørste Bevægelses, og bleve nu enevældige Despoter; og de kirkelige Revolutionsmænd, som havde hjulpet dem til denne Enevoldsmagt baade i Kirken og Staten, maatte finde sig i at blive deres og de adelige Junkeres underdanige Tjenere, og lade sig behandle derefter. Fastlandets store og smaa fra den kirkelige Mhyndighed emanciperede Tyranner taalte hverken, at deres slavisk underdanige Geistlighed i kirkelige Anliggender, eller nogen af deres andre Undersaatter paa det borgerlige Rids Enemærker knede imod deres despotiske Overgreb; men der var et andet Land, hvor den borgerlige og politiske Frihed i flere Aarhundreder havde havt sit Arnested, nemlig England. Der havde Luthers og Reformationens oprindelige Grundsætninger fundet en frugtbar Jordbund, og hele det sytende og syttende Aarhundrede igjennem baade fremfaldt og vedligeholdt Revolutioner og Borgerkrige. Der havde ikke blot den kirkelige Revolution fundet Velighed til uhindret at give sine blodgjerrige Instincter Tøilen, men i dette Land var der fuldkommen Pressfrihed, medens de protestantiske Despoter paa Fastlandet ved streng Censur hindrede alle offentlige Ytringer, der kunde fremkalde Erindringen om den urene Oprindelse til den Regjeringsalmagt, som deres trælbaarne og logrende „Ordets Tjenere“ vare forpligtede til at indbilde Folket, var en guddommelig Anordning! Den engelske Frihed udviklede derimod følgerigtig Alt, hvad der laae i Reformationens Idee i enhver Retning:

paa det offentlige Livs Skueplads den revolutionære Fanatisme, og i Philosophernes Løstamre Vantro og ubunden Tænkfrihed, der brød Staven over hele den Retning, som den traditionelt forplantede christelige Overlevering hidtil havde givet den philosophiske Tænkning. Men det var Læsningen af de engelske Fritænkere og Revolutionsmænds Angreb baade paa Christendommens Væresætninger og paa de Regjeringsgrundfætninger, der vare de herskende i alle Fastlandsstater, der forplantede Reformationens oprindelige Livsbetragtning til Frankrig.

Saaledes maae baade den første franske Revolution og alle dens Affødninger i dette Aarhundrede føres tilbage til Reformationen, hvis verdenshistoriske Betydning udelukkende er den, at den er Forspillet, der aabner den revolutionære Verdens-epoche; thi den er meget langt fra at bestaae deri, at denne Begivenhed skulde have tilveiebragt en Forbedring af de kirkelige Tilstande! At den tværtimod i høi Grad har forværret disse indenfor sine egne Enemærker, er vel blevet tilstrækkelig klart for ethvert Menneske, der med Eftertanke betragter den Oplosningstilstand, som Reformationens Grundfætninger have fremkaldt baade i Videnstaben, i den kirkelige Samfundstilstand og i Politiken. Af Reformationen har kun den katholske Kirke høstet Gavn; men dette var jo langt fra at være Reformationens Hensigt. Dette, som saa meget andet i Verden, er derimod en øiensynlig Styrelse af det guddommelige Forsyn, der leder alle Forstyrrelsens Magter saaledes, at de ad indirecte Veie maae tjene til Sandhedens og Rettens Forherligelse. Det overordnede Opsving, som det katholske-kirkelige Liv overalt tog i det sextende og syttende Aarhundrede, samtibig med Protestantismens hurtig tiltagende Forsald og Udartning, er et høist mærkværdigt historisk Vidnesbyrd om den guddommelige Bedkjendelse saavel af den katholske Tro som af Pavedømmet, som Ting, der ere uadskillelige fra den christelige Aabenbaring og bestemte til at være Redskaber for Udbredelsen og Befæstelsen af de Sandheder den forkynder. Men det største, meest omfattende og glimrende

Beviis for sin guddommelige Oprindelse og af Gud stadfæstede Bestemmelse til at lede den christelige Udvikling, og til at overleve alle Tidens Omstiftelser og fjendtlige Angreb har den almindelige Kirke og Pavedømmet leveret i den Energi, hvormed de have trodsset alle den nyeste Tids revolutionære Angreb. Dette skulle vi nærmere i det Følgende udvikle.

Det østerrigste Concordat.*)

I Aaret 1122 blev der affluttet en Overenskomst mellem Pave Calixtus II. og den tydske Kaiser, Henrik V., som gjorde Ende paa en langvarig Strid imellem Paven og Kaiserne (den saakaldte Investiturstrid).** Denne Overenskomst kaldte man Concordatum, og fra denne Tid af ere alle saadanne Pagter imellem Kirke og Stat, hvorved de indgaae gjensidige Forpligtelser i Henseende til Ordningen af de religiøse Forhold i et Land, blevne kaldte Concordater. Intet Aarhundrede har seet saa mange Concordater som det nittende, fordi dette fra det atende tog en gennemgaaende Forstyrrelse i Arv. Frankrig gjorde Begyndelsen, og næsten samtlige europæiske Stater saavel som nogle americanse Republiker fulgte siden efter.

*) Efter en Artikel i „Westj. Volksbl.“ Vi finde det her meddelte korte Udtog af Concordatet tilstrækkeligt for det Formaal vi nærmest have for Øie, nemlig at gjøre Læserne opmærksomme paa den Underfundighed, hvormed den saakaldte liberale Presse fører sig fit Publicums Ubekjendtskab med denne Sag til Nytte. Der kan nemlig ikke være nogen Tvivl om, af det avislæsende Publicum, som anseer bemeldte Concordat for et Slags Uhyre af den allerfærdeligste Art, vil forundres ved at see, hvad det virkelig er!

**) Denne Strid angik Spørgsmaalet om, hvem der var berettiget til at overrække Biskopperne de Insignier (Ring og Stav), der fornemmelig vare Symboler paa deres geistlige Bærdighed. Denne Ret vilde Kaiserne nemlig anmasse sig.

3. Anledning af den forfærdelige Storm, der saavel i det Wiener=Rigsraad, som i den radicale, i Østerrig saagodt-som udelukkende af jødiske Literater redigerede Presse, og ikke mindre i andre Lande har reist sig imod det d 18. August 1855 mellem Kaiseren af Østerrig og Pave Pius IX. afsluttede Concordat, skulle vi i største Korthed meddele vore Læsere de væsentlige Hovedpunkter i samme.

1. Den katholske Religion opretholdes i Østerrig med alle de Rettigheder og Forrettigheder, som der efter Guds Anordninger og Kirkelovene tilkommer den. (Det bør her bemærkes, at Protestanterne ikke i noget andet katolsk Land i hele Europa kunne glæde sig ved en saa fri Stilling som i Østerrig.)
2. Almindelige, reent kirkelige Anordninger behøve ikke at stadfæstes af Regjeringen.
3. Biskoppernes Forbindelse med den h. Stol og Præstestabets med Folket er i alle geistlige Anliggender fuldkommen fri, og Biskopperne kunne uhindret offentliggjøre deres Hyrdebreve.
4. Biskopperne have Ret til at forbyde Katholikerne Læsningen af Bøger og Dagblade, hvis Grundsætninger og Indhold de finde forkastelige, saavel som til offentlig at badle Forfatterne til saadanne Frembringelser.
5. Det tilkommer Biskopperne at lede og vaage over den religiøse Opdragelse i alle katolske offentlige og private Underviisningsanstalter, saavel som at udnævne Lærerne ved de geistlige Seminarier.
6. Ingen tør uden deres Tilladelse holde Forelæsninger over Theologi og Kirkeret.
7. Ægteskabsanliggender høre under det geistlige Forum, og ved Ægteskabsafslømmelse afgjøres, ogsaa hvor Ægtefolkene høre til forskjellige Confessioner (blandede Ægteskaber), Alt overensstemmende med den kanoniske Rets Grundsætninger.
8. Biskopperne have Ret til at erklære Overtræderne af kirkelige Love for at være hjemfaldne til kirkelige Straffe.

9. De kunne efter Overenskomst med Regjeringen oprette nye mandlige og kvindelige Klostre.
10. Klostrene have fri Forbindelse med deres Forefatte i Rom, og disse tør uhindret visiter dem.
11. Kirken har uindskrænket Ret til at erhverve Formue og Grundeieendom, og dens Eiendomsret er ukrænkelig.

Disse ere Hovedbestemmelserne i det af hele Europas revolutionære Presse forhaanede og bagvaskede Concordat. Det fremgaaer af deres Indhold, at den katholske Kirke i det gamle katholske Land Østerrig er saa langt fra at besidde mere Frihed og Selvstændighed end i Preussien, at netop det omvendte er Tilfældet!

Agitationen mod Concordatet er følgelig et skamløst Angreb — ikke paa Forrettigheder, men paa Kirkens ufortabelige Rettigheder, og dette Attentat karakteriserer sig derfor selv at være hvad de i Wien (d. 25. Septbr.) forsamlede Biskopper i deres Adresse erklærede det for at være, nemlig et antichristeligt Angreb paa selve den katholske Kirke. De spørge: „Hvad er Grunden til den mod Concordatet reiste Varm?“ og give følgende Svar paa dette Spørgsmaal:

„Enhver, der seer dybere ind i Tingene, har for længe siden vidst dette, og i den seneste Tid har man opbudt Alt, for ikke at lade Vogen forblive i Uvidenhed herom. Man stormer løs mod Concordatet, som en Fjende mod en Fæstnings Udenværter, ikke for at have den Fornøielse at see disse synke sammen i deres Ruiner, men for at trænge ind i Staden, og der hufere efter Godtbesindende. Krigen mod Christendommen er ikke noget Nyt, og man skalde vente af Enhver, der ikke er ganske uvidende om disse Ting, at han maatte være fortrolig med Himmelformernes Kunstgreb og Slagord. I denne Henseende stæer her ikke noget Nyt, men det Gamle vender bestandig tilbage. Alle Religioners Lighed (d. at de alle ere lige gode, eller efter Vedkommendes sande Mening — lige flatte og unyttige) bliver nu forkyndt i Fornuftens Navn, og under Appel til Tolerancen bragt i Udbøvelse. Men de Indviiede have allerede for længe siden offentlig vedkjendt sig, at den Tolerance

som de fordre, er eensbetydende med Ophævelsen af al Religion. Kun Sandfælgigheden har efter deres Betragtning Sandhed og Virkelighed. Dette er Kærnen i deres Mystrier. Enhver Religion er efter deres Skjøn begrundet i gamle Fordomme, og den Maade, hvorpaa man har at behandle den, bør ene indrette sig efter den Magt og Virkning, hvormed den modsætter sig de Triumpher, som en Fornuft uden Gud og Aand bereder sig til at feire. Derfor maa den katholske Religion behandles fjendtligere end enhver anden, fordi den er den eneste, som man har Grund til at være bange for. Det er dette, som man kalder Tolerance, og i Kraft af denne Tolerance bliver i det katholske Østerrig den katholske Kirke daglig paa den meest ophidsende Maade angreben med løgnagtige Bagvaskelser, hvoraf Ingen vilde vove at forebringe en Hundredebeel mod Protestanter eller Jøder. Men Frihed for Religion vilde kun have ringe Værd uden Frihed for Pligt. Man vil give Egtteskabet til Priis for Kunets Vilkaarlighed, og Lovene skal hjemle dets Opløselighed. For med Tiden at faae et Folk, saaledes som man ønsker det, maa man begynde tidligt. Derfor vil man bemægtige sig Børneskolen. Den katholske Ungdom skal ikke længere opdrages katholsk, den skal ikke mere opdrages kristeligt. Alt dette staaer i den grelleste Modsigning ogsaa til den østerrigske Lovgivning, saaledes som denne var før Concor-datets Afslutning. Dog med Lovene troer man nu at kunne blive færdig. Concordatet er til Hindrer for disse Bestræbelser! Dette er Grunden til hele denne kunstig tilbeiebragte Larm."

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Garibaldi i Aaret 1847. Den 20de October 1847 skrev Pius IX.' Dødsfjende følgende Brev til den pavelige Nuntius i Montevideo (i Sydamerika, hvor Garibaldi dengang kæmpede i Spidsen for et Fristarecorps):

„Den som her i sit eget og en Mængde tappre Kammeraters Navn skriver til Dem, er den Samme som i Spidsen for disse sine Kampfæller i Montevideo greb til Vaaben for en Sag, hvis Retfærdighed De anerkjender. I de fem Aar denne Stab blev beleivet, har Enhver af os aflagt Prøven paa Mod og Selvfornægtelse. Takket være Forsynet, og takket være den gamle Land, der endnu opliver vort italienske Blod! Vor Legion har ofte haft Leilighed til at udmærke sig, og, hvergang en saadan Leilighed tilbød sig, har den — jeg kan sige det uden Overdrivelse — overgaaet alle andre Corps, som rivaliserede med den, i Gressfølelse. Saafremt nu Hs. Hellighed maatte behøve Arme, som have nogen Erfaring i Vaabenhaandværket, og ikke vil tilbagevise vort Tilbud, saa er det vistnok overflødigt for mig at forsikre Dem om, at vi med langt større Glæde, end nogenstunde før, ville hellige os til den Mand's (Pius IX') Tjeneste, der allerede har gjort saa meget for Fædrelandet og for Kirken. Vi ville staae os lykkelige ved at kunne tilbyde en svag Støtte for det af Pius IX. begyndte Befrielsesværk, jeg og de Kammerater, i hvis Navn jeg taler; og vi ville aldrig troe, at kunne betale dette Værk for dyrt, skulde det endog være med vor sidste Bloddraabe. Saafremt da De, min høitærede Herre, troer, at vort Tilbud vil blive modtaget af den h. Fader, saa ville De nedlægge dette vort Andragende for Foden af hans Throne.“

Saaledes talte Garibaldi i Aaret 1847; og hvorledes virker Garibaldi i Aaret 1867?

— Den 8de November bivaandede den h. Fader et høitideligt Requiem for de i de foregaaende Dages Fægtninger faldne Krigere. Det Sixtinske Capel var tæt opfyldt med Cardinaler, Prælater, Prindsfer, pavelige og franske Generaler, høiere Embedsmænd og Repræsentanter for de udenlandske Magter. Preussens var den eneste Magt, som her ikke havde ladet sig repræsentere.

England. Den 24de September d. A. aabnedes i London den for flere Maaneder siden af den anglicanske Erkebiskop af Canterbury sammenkaldte Kirkeforsamling i denne Prælats Pallads i Lambeth, og den overværedes af omtrent 80 Biskopper, deels fra England, deels fra America og Colonierne. Af de 24 engelske Biskopper havde 6 vægret sig ved at bivaane Forsamlingen; af hvad Grund, er endnu ubekjendt. Pusey og Ritualisterne*) indgave en Adresse, hvori Biskopperne opfordredes

*) Saaledes kaldes det Parti i den anglicanske Kirke, som i længere Tid har bestræbt sig for, blot i det reent Udvoortes (det Rituelle) at

til at tage det Spørgsmaal i Overveielse, hvorledes man skulde tilveiebringe en Forening imellem den romerske, græske og anglicanske Kirke.***) Adressen er undertegnet af 900 Geistlige og 3000 Mænd.

Den nysnævnte saakaldte „pan-anglicanske Synode“ har offentliggjort en Rundskrivelse („Encyclica“) hvori den advarer de Troende i Jesus Christus“ mod „det af den romerske Stol prætenderede Krav paa Eneherredømmet over Guds Bord“(!) saavel som mod den katholske Mariadyrkelse. Denne Encyclica er underskrevet af samtlige Erkebiskopper og Biskopper i den engelske, skotske, americanke og coloniale Episkopalkirke, som havde indfundet sig paa denne Synode, der isørigt sidst af Alt har leveret noget Beviis for Anglicanernes Eenhed i Troesfager, eftersom Erkebiskoppen af York i Forening med næsten alle de øvrige Biskopper i det nordlige England og flere skotske og irske Biskopper vægrede sig ved at møde. Sa Enighedens blandt den høiere Geistlighed var ikke større, end at Dechanten af Westminster endog nægtede Synoden at holde en særegen Gudstjeneste i Westminster-Abbediet. Det katholske Blad Weekly-Register forsikrer, at denne anglicanske Synode har virket overordenlig meget Godt, forsaavidt siden denne Tid flere Tvivlere, end det i lang Tid har været Tilfældet, ere vendte tilbage til den katholske Kirke!

— Erkebiskop Manning benyttede i en i Begyndelsen af October i St. Mary-Kirken holdt Prædiken Veiligheden til at tale om den foromtalt Synodal-Erklæring af de engelske Biskopper. Erkebiskoppen bemærkede, at, saa sjenkelig den tilsyneladende endog optræder imod den katholske Kirke, saa indeholder den dog Intet, som ikke enhver Katholik kunde underskrive. Thi man har aldrig hørt, at Paven eller Noget paa hans Vegne har gjort Fordring paa et Herredømme over Verden. Der er i denne Henseende kun Tale om det verdslige Herredømme over Petri Patrimonium og den aandelige Autoritet i Henseende til hele Kirkens Ethrelse. Det er ligesaa lidt katholsk Lære, enten at stille Somfru Maria lige med Guds Søn, eller at de Troende ere forpligtede til at paa-

---

reformere den anglicanske Kirke, ved at tage en Deel Cæremonier og Kirkesikke tiltaans hos den katholske Kirke. Denne Retning er en Frugt af Dr. Puseys katholiserende Kirkebetragtning.

**) Dette skulde jo egentlig betyde: en Gjenforening af den græske og anglicanske Kirke med den romerske. Men Andragerne bruge det Udtryk „en Gjenforening af den romerske og græske Kirke med den anglicanske.“ Denne Formel betegner træffende deres Standpunkt! De ansee altsaa den engelske Kirke for at være den oprindelige kristne Kirke, der er opdaget af Luther og Calvin!

kalde hendes Mellemkomst hos Gud. Hermed, viste Erkebiskoppen, faldt dette i saa høie Toner talende biskoppelige Document til Jorden som et Angreb paa Noget, der slet ikke existerer. Taleren gik derpaa ind paa det Romerske Spørgsmaal, og udtalte sig i afgjort Modfætning til de nye politiske Værdomme om Nationernes Billie, og disses Net til at onstyre mishagelige Regjeringer, mod Pengeindsamlinger og overhovedet mod indirecte Understøttelse af revolutionære Bevægelser, hvor Intervention ikke lader sig gjøre, og protesterede mod det Had, der søgte at underminere Christi Statholders Stilling.

— Samtidig med disse protestantiske Forsamlinger baade af Geistlige og Lægfolk slutte ogsaa Katholikerne sig nærmere til hverandre. Erkebiskop Dr. Manning har saaledes afholdt en stor Synode af hele sin Geistlighed, og i Dublin have ligeledes Irlands katholske Biskopper raadsført sig med hverandre om Statskirke-Spørgsmaalet og de i denne Anledning fornødne Skridt. Man forhandler her fornemmelig om de forskjellige Forslag til en billig Fordeling af den irlandske biskoppelige (anglicanske) Kirkes Formue.

Frankrig. Som et Vidnesbyrd om det Andryk, som den sidste Tids Begivenheder have gjort paa det franske Folk fortjener det at bemærkes, at de i de sidste Uger (d. e. fra de sidste Dage i October til henimod Slutningen af November) til de forskjellige Redactioner af katholske Blade indsendte Hjørighedsgaver for den h. Fader udgjøre et Beløb af c. 2 Millioner Franker. Dersom den franske Regjering endnu kunde nære nogen Tvivl om, hvorledes man selv i de lavere Klasser af Folket bedømmer Garibaldis Attentat mod Kirkestaten, saa behøvede den blot at lade sig forelægge Subscriptionslisterne for den pavelige Armee.

— Den ædle Grev Edward Walsh har fra Chaumont sendt en Skrivelse til „France centrale“, hvori han opfordrer alle ærlige Menneſter, alle Christne til at protestere imod de nærværende italienske Infamier og Standaler. „Naar Garibaldi,“ heder det i denne Skrivelse, „han, hvem jeg af Agtelse for vor Armees Anfører aldrig vil give Titel af General, i hele den katholske Verdens Paasyn fra alle Lande ustraffet kan kalde sine Folk til sig, og samle disse forvorne Vandrer under Revolutionens Fane, formomme dem som „Italienerne“ og danne hvad Revolutionspartiet kalder en „national“ Armee, saa maae alle Menneſter, der endnu have nogen Tro og noget Hjerte for Ærlighed og Ret, forene sig med hverandre for at understøtte Christi Statholder paa Jorden med Penge og Mandſkab, for

dermed at forsvare hans Souverainetet, og dermed tillige Ret-
tens, Frihedens og Civilisationens Sag."

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 22. December. 4de Søndag i Advent. Sct. Ansgars R.: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Adventsøndag. — Sct. Knuds R.: Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 23. M. Feriisdag.
- NB.** Tirsdag d. 24. December Vigilie til Julefesten, er befalet Fastedag.
- Onsdagen** d. 25de December. Vor Herres og Frelseres Jesu Christi Fødsel. 1ste Juledag. Sct. Ansgars R.: Kl. 5 første Levitmesse. Fra Kl. 6½—9 hver halve Time en stille b. Messe; Kl. 9½ og 12 stille Messe; Kl. 10 anden Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Vesper. — Sct. Knuds R.: Kl. 8, 8½ og 9 Messe. Aften Kl. 6 Festsandagt med Prædiken.
- Torsdagen** d. 26. December. Sct. Stephanus' festlige Mindedag. 2den Juledag. Sct. Ansgars R.: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festsandagt. — Sct. Knuds R.: Kl. 9. Messe. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 27. S. Johannes, Apostel og Evangelist. 28. L. De uskylde Børn.
- Søndagen** d. 29. December. Sct. Ansgars R.: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. — Sct. Knuds R.: Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 30. M. Thomas, Bisk. og Martyr.
- Tirsdage** n d. 31. December. — Paa Aarets sidste Aften Kl. 6 holdes en høitidelig Takkeandagt med Prædiken og "Te Deum".
- Onsdagen** d. 1. Januar 1868. Jesu Christi Omstærelse. Nytaarsdag. Sct. Ansgars R.: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festsandagt. — Sct. Knuds R.: Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Festsandagt med Prædiken. — 2. L. Octav af Sct. Stephanus', 3. S. af Sct. Johannes' og 4. L. af de uskylde Børns Fests.
- Fredagen** d. 3. Januar. Broderskabsandagt til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8½ Messe, Kl. 7½ Aftenandagt.
- Søgnedagsgudstjeneste** i Sct. Ansgarii Kirke: stille Messe Kl. 7 og 8½. — Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagstien: Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Sct. Knuds R.: stille Messe Kl. 7½. Skriftemaal: Form. Kl. 7. Lørdagstien Kl. 5—7. Søndag Form. 7—9. 3 Kapellet (Toldebodveien 14): stille Messe Kl. 6.

„Katholik Kirkehende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer C. F. Lohrer, Nytorvs-gade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de kongl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Nummere à 8 S.

Kjøbenhavn.

S. Liefers Bogtrykkeri.

Katholsk
Kirketidende.

Et Tidsskrift til kristelig Oplysnings og Opbyggelses
Fremme.

Udgiøet

af

J. P. W. Hansen.

16de Aargang.

Kjøbenhavn.

3 Commission hos Hr. Grosserer C. B. Lohrer.

D. E. Olsen & Co.

1868.

	Side.
Ene-Troen og den tilregnede Retfærdighed	241
Pave Pius IX's apostoliske Skrivelse af 29de Juni 1868, hvorved en almindelig Kirkeforsamling sammenkaldes til d. Sde Decbr. 1869	252
Ene-Troen og den tilregnede Retfærdighed (fortsat)	257
Den nye Udgave af „katholisk Psalmebog“	268
Om Tro og Fornuft og Forskjellen paa Tro og Tillid	273
Concordieformlen, den Augsburgske Confession og den katholske Kirkelære.	289
Sammenstilling af den protestantiske og den katholske Lære om Menneskets Retfærdiggjørelse	305
Sikkerhed for Evigheden og Pelagianisme	321
Protestantismens falske Frihedsgrundsætninger vidne om dens pelagianiske Grund karakter. Det almindelige Præstebømme	337
Apostolisk Skrivelse fra Pave Pius IX til alle Protestanter og andre Ikkekatholiker	347
hvad man skal domme om Hr. Dr. Zenthen og hans folkelige Tale-rør i Fredericia Avis	353
Frygten for den katholske Kirke og Travlheden med Reformatorenes Forherligelse. Luther	369
Den spanske Revolution. I	380
Melanchthon og Luthers øvrige Disciple. I	385
Den spanske Revolution. II	395
Melanchthon og Luthers øvrige Disciple. II (fortsat)	401
Den spanske Revolution. III	410

II. Kirkelige Efterretninger.

Rom: Side 10, 46, 93, 124, 139, 189, 203, 237, 269, 281, 315, 331, 363, 398, 412. — Kjøbenhavn: S. 16, 123, 413. — Frankrig: S. 12, 28, 77, 94, 154, 171, 190, 205, 270, 315, 351. — Hamborg: S. 191. — England: S. 14, 29, 125, 141, 173, 207, 284, 304, 318. — London: S. 270. — Tydskland: S. 47, 141, 158, 173, 239, 270. — Baiern: S. 239, 255, 334. — Baden: S. 366. — Østerrig: S. 13, 28, 64, 79, 94, 124, 143, 156, 172, 190, 223, 239. — Wien: S. 316. — Belgien: S. 15, 126. — Italien: S. 46, 62, 77, 140, 171, 255, 284, 300, 365, 399. — Rusland: S. 160, 255, 286, 333. — Finmarken: S. 333. — Spanien: S. 77, 125, 303, 318, 414. — Jerusalem: S. 203. — Nord-america: S. 15, 127, 159, 174, 191, 207, 287, 351, 367. — Australien: S. 174.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 1.

Søndagen den 5te Januar.

1868.

Indhold: Den sidste italienske Katastrofe. (Fortf.). — Kirkelige Efterretninger: Rom. Frankrig. Østerrig. England. Belgien. Nordamerika. Kjøbenhavn.

Den sidste italienske Katastrofe.

(Fortættelse fra Nr. 26 f. N.)

Fortættelsen af nærværende Betragtning træffer heldig sammen med Begyndelsen af dette Blads nye Aargang. Vi ere nemlig just paa dette Punkt i Begreb med at samle under et kort Overblik de med den allersidste Tid væsenlig eensartede Bevægelser i den historiske Udvikling, som udfyldte Tidrummet fra den franske Revolution til vore Dage; og det Tilbageblik paa Fortiden, som Aarskiftet opfordrer til, indskrænker sig jo for det tænkende og alvorlige Menneske ikke smaaligt til det sidstforløbne eller de nærmestliggende Aar, men gaaer saa langt tilbage som de sidste Begivenheders Eigheds og Aarsagsforbindelse med Fortiden foranlediger. Der er i denne Henseende ikke uden Grund blevet sagt, at med Pius IX's Pontificat begynder en ny Periode i Kirkens Historie, hvilken, tør man maaskee tilføie, atter har fremkaldt saa gennemgribende Svingninger i Tidsaandens bevægende Kræfter, at man ikke kan være i Tvivl om, at den kommende Tid snart vil aabenbare, at Verdensmagtens nuværende Kamp mod Kirken er et Vendepunkt i Historien, der bebuder en ny Fremtid.

Vi have i det Foregaaende omtalt den franske Revolution

som en fjernere Virkning, eller en seent modnet Frugt af Reformationen. Vi tilføie her blot, at Eigheden og Slægtfædet mellem disse to Omvæltninger baade i deres Utringer og Virkninger ere saa ioinesfaldende, at kun den tankeløse Parti-aand kan være blind for den Sandhed, at den franske Revolution i den Skikkelse, hvori den fremtraadte, er utænkkelig, dersom Reformationen ikke var gaaet iforveien. Vel har man nemlig stundom hørt den nyere Pietisme udbryde i skinhellige Løvtaler over den *U*erbarhed og *U*gt, Reformationen skal have udbredt over de protestantiske Folkfærds saavel religiøse, som borgerlig-politiske Liv, i det de henvise til den franske Revolutions Rædsels-gjerninger, og med Pharisærens Bevidsthed om egen Ukyldighed prise Gud for, at „den rene Lære“ ikke har baaret saadanne Frugter, som Katholicismen aabenbarede i det ældste og største katholske Land i Europa! Men Historiens klare og uigjendrivelige Vidnesbyrd om Oprindelsen til det Oprør saavel mod Pave-dømmet som mod selve Christendommen, der først en Tidlang (det 17de og 18de Aarhundrede) slæber sig langsomt og samleude igjennem Historien, førend det sidst i forrige Aarhundrede ret kom til Bevidsthed om sine Kræfter: dette Vidnesbyrd lader sig ikke afkræfte af den hykkelske Spidsfindighed, der her, som i saa mange Tilfælde, i sin egen Blindhed gjør Regning paa Mængdens Tankeløshed og overfladiske Opfattelse af Fortidens Begivenheder og deres Forhold til den nærværende Tid. Thi enhver tænkende og uhildet Betragter af den indre Forbindelse imellem de Kræfter, der fra det ene Aarhundrede til det andet i det Skjulte forarbejde de Begivenheder, der afgjøre Folkenes Stæbner og bestemme Verdensudviklingens Gang, vil give den Paastand Medhold, som den nyere Rationalisme altid har appelleret til, naar den værgede sig mod den orthodoxe Pietismes Besskyldninger for Ufald fra den oprindelige og ægte lutheriske Christendom og Forvansking af „Evangeliet“. Rationalismen har nemlig i disse Tilfælde altid ifølge et naturligt og sundt historisk Instinct gjort gjældende, at, da Reformationen unægtelig var et Product af den daværende Tidsaands Opposition mod den katholske Christendom

og den katholske Samsynsbevidsthed, da krævede en tænkende Vurdering af den nyere Tids eiendommelige Krav, og navnlig det attende Aarhundredes Fremmskridt i Oplysning og Frigjørelse for alle de tidligere Tiders Fordomme, den Indkommelse, at, dersom Luther og de andre Reformatorer havde levet et Par Aarhundreder senere, da vilde de ikke have vedtjendt sig Pietismens, men Nationalismens Opfattelse af Christendommen. Og har ikke Atheisten og Kirkefjenderen Garibaldi for nogle Maaneder siden udraabt i en stor Forsamling af for største Delen protestantiske Fjender af Pavenmagten og Katholicismen, at han stod i Begreb med at sætte Kronen paa det Værk, som Reformationen havde begyndt. Men Garibaldi er saavel i religiøs og politisk Henseende som efter Temperament og Charakter en aandelig Slægtning af Diderot og Danton! Vi finde derfor denne Ytring hoist karakteristisk netop i nærværende Dieblit; thi det har aldrig nogenstunde i tidligere Tider været saa aabent vedgaaet, som i Tiden efter 1848, at der ikke er noget andet Foreningsbaand imellem de utallige protestantiske Retninger, end deres Overeensstemmelse i at hade og forkaste Alt hvad der lugter af Katholicisme.

Hvormeget der da end i andre Henseender kan være at udjætte paa vor Tid, kan man dog ikke andet, end i høi Grad paaffjønne og takke det guddommelige Forsyn for den Eiendommelighed ved Yttringerne af dens Fjendtlighed mod Christendommen, at den har fuldkommen affløret det Blandværk, hvormed Pietismen tidligere ontaagede utallige sandhedskjærlige og ærlige Menneskers Betragtning af Reformationen; at den aldeles og for bestandig har tilintetgjort den falske Glorie, hvormed Hykleriet og Fanatismen har forherliget dens Bedrifter. Thi det udraabes nu fra Tagene, hvad der for kun af Enkelte dybere seende hvistledes i Lonkamrene, at det er Reformationens Princip, der nu alt i henimod et Aarhundrede har gjort sig gjældende i Tidsaandens aabenlyst fremtrædende; Oprør mod al Autoritet baade i Kirken og i Staten. Bantroens Forkæmpere i den katholske Deel af Christenheden appellere nemlig, især i den allersejest Tid, saa gjentagende og eftertryffeligt til Reformationen og Protestantismen,

som deres historiske Autoritet og deres mægtige politiske Allierede i den store og afgjørende Kamp mod al bestaaende Retsorden, som man overalt har en Fornemmelse af, at man gaaer imøde; og den protestantiske Verdens Indifferentister og Nihilister høres under Larmen af de katholske fødte Atheisters forhastede Seirskrig nu jevnlig, naar de i Tankerne afmonstre den uoverskuelige Sværm baade af deres egne og af hine deres Landsfrænders Hærskarer, at rose sig selv og deres nærmeste Ligemænd af, at de „Alle ere gode Protestanter“! Thi dette sidste Udtryk har i vor Tid gjenvundet sin rette og oprindelige Betydning, nemlig at være en Protestation imod og Negation (Modsigelse og Fornægtelse) af al positiv eller paa den fra Fortiden overleverede Tro begrundet Opfattelse af den christelige Sandhed. Medens nemlig for 50 Aar siden den da herskende Rationalisme og Deisme, naar Taleren var om Luther og lutherisk Christendom, spottede over denne sidste Tilhængere, og hiint Navn dengang var eensbetydende med den forhadte Orthodoksi (d. e. den lutheriske Rettroenhed, der haandhæver de symbolske Bøgers Autoritet), som Tidens Dplyste ansaae for gammeldags forældet Overtro, hører man nu alle Revolutionspartiets Indifferentister og Atheister ifølge et i aller Maader sundt og taktfast naturligt Instinct forherlige Luther som deres aandelige Fader, og kalde sig selv og alle dem gode Protestanter, som ikke troe det Allermindste af den aabenbarede Sandhed, men fornægte den aabenlyst baade i deres Ord og deres Gjerninger. Men det er ikke blot Christendommens Fornægtere, der under denne Fælledsbetegnelse blive sig deres Enighed og aandelige Broderskab bevidste; thi nu, da det gjælder om at samle alle aandelige Magter, der af hvilke som helst Bevæggrunde hade og bekæmpe den katholske Kirke og Pavedømmet, seer man ogsaa baade dem, der give sig Mine af*) at være ret-

---

*) Vi sige med Glid: „give sig Mine af“; thi det er en afgjort Sag, at, naaget alle Geistlige i den danske Folkekirke ere forpligtede paa den lutheriske Kirkes symbolske Bøger, var i en lang Række af Aar afbøde Dr. Rudebach den eneste Theolog, som traadte i Strængen for den

troende Lutheranere (de saakaldte Bibelvenner, Missions- fagens og den indre Missions Patroner) og dem, hvem for en Deel var siden Intet var kristeligt nok (Grundtvigianerne) skare sig sammen med alle Nihilismens og Indifferentismens Korpphæer til den store „evangeliske Alliance“, som siden 1848 og navnlig siden 1860 har feiret Garibaldi som en af Nutidens Guder! I det sidstnævnte Parti, som længe har roest sig af at have gjort de vidunderligste Opdagelser om den apostoliske Christendom og af at være i Besiddelse af den eneste almeengslbige kristelige „Oplysning“ og derfor ikke blot hertilslands, men i hele Verden af at være den eneste ægte Repræsentation for den virkelige og sande katholske Kirke — dette Parti har i den senere Tid ved flere Leiligheder aabenhjertig yttret, at det nu slet ikke mere er dem om Christendommen eller det Religiøse, men væsentlig kun om Friheden at gjøre, eller derom, at Præster og Menigheder gjensidig frit kunne komme til at vælge hverandre, og hver „Fripræst“ løbe med sin Flok! Det kirkelige Ideal, hvis Virkeliggjørelse foresvæver dem som en almindelig Lykjalighedstilstand er efter deres Mening betinget af, at Fripræsterne faae en ubegrændset Frihed til at forkynde som Christendom Alt, hvad de med „god Samvittighed“ kunne udgive for at være overeensstemmende med den h. Skrift, og at alle Dammænd og Dammkvinder faae at høre, hvad der huer dem bedst! Ligeoverfor Paven og den katholske Kirke, udgjøre de da i Pagt med alle „gode Protestanter“ og frafaldne Katholiker et stort samlet Broderskab, der har sat sig den Opgave, trods al den Uenighed, der indbyrdes fjerner dem fra hverandre, at odelægge den katholske Kirke.

Den første franske Revolution gjorde altsaa, da Tiden endelig syntes moden dertil, et storartet og omfattende Forsøg paa Gjennemførelsen af Luthers oprindelige, kun ved Tidens Ugunst mislykkede Forehavende. Den tog Sagen saa grundigt med sine Forsøg paa at tilintetgjøre baade det kirkelige og det

---

gamle uforfalskede lutheriske Orthodoksi. Havde denne talt flere Tilhængere, havde de neppe taalt at see ham overdøjet med det grundvigtige Parties Forhaanelser!

verdslige Pavedomme, at man skulde synes, at Verden af det totalt mislykkede Udfald af dette Stormløb mod Kirketagten maatte have faaet et uudslætteligt Indtryk af, at, kunde Katholicismen og Pavemagten udholde dette, uden at tabe det mindste af hvad der væsentlig betinger deres Bestaaen og Indflydelse, da var der ikke synderlig Haab om, at en Gjentagelse af Angrebet vilde blive kronet med et heldigere Resultat. Men den troende Deel af Menneskeheden skulde siden her, som saa ofte i Fortiden, opleve en Stadfæstelse af den gamle Erfaring, at Verden bestandig lider af en kort Sukommelse. Uagtet nemlig det verdslige Pavedomme ved Kirkestatens Indlemmelse i Frankrig to Gange havde været aldeles tilintetgjort (fra 15de Febr. 1798 til 3die Juni 1800, og fra 2den Febr. 1808 til 24de Mai 1814), uagtet Pius VI. var død i fransk Fangenskab, og Pius VII. havde tilbragt flere Aar i fransk Statsfængsel, og uagtet den vantro Deel af Verden i disse Aar var fuldt og fast overbevist om, at det nu for bestandig var forbi med Pavedømmet og Katholicismen: saae den ikke desto mindre til sin Forbanselse Gjenoprettelsen baade af det aandelige og verdslige Pavedomme, da hine Trængsels og Provølsens Aar vare overstaede, hilset af hele Christenhedens almindelige Jubel! Thi den bedre Deel af Verden, Protestanter ikke mindre end Katholiker, havde saa længe vaandet sig under den revolutionære Despotismes Tryk, og gjort saa grundige og alvorlige Erfaringer om Besskaffenheden af den Friheds- og Ligheds-Lyfsalighed Revolutionen havde forjættet, om Mundværligheden for det menneskelige Samfundsliv af den hoiere Indvielse, Religionen udbreder over alle Livets Forhold, og af den Trost, der i Ulykken bringer Styrke til at overvinde denne Tids Trængsler, at man overalt i Gjenoprettelsen af den Magt, der i henimod to Aartusinder havde repræsenteret den guddommelige Retsorden og al hoiere Autoritet, saae et Pant paa en ny og bedre Fremtid. Det er derfor hoist mærkeligt at sammenligne de Følelser, hvormed den bedre Deel af den ikke-katholske Christenhed dengang hilsende denne Formyelse af den katholske Christendoms Rets til at gjøre sin Magt over de menneskelige Samfundsforhold gjældende, med den uden-

for vor Kirke nu herskende almindelige Tænkemaade! I en ganske kort Tid, nemlig i Aarene 1814—1817, medens den dalevende Slægt endnu havde en levende Erindring om Revolutionstidens Nødsler og Trængsler, da kunde man iagttage en kjendelig Tilnærmelse og Anerkjendelse fra den protestantiske Verdens Side, forsaavidt denne endnu havde bevaret den fra Fortidens Othodoxi nedarvede Tro paa de af Christendommen forkyndte Hovedsandsheder og historiske Kjendsgjerninger. Thi Revolutionens Angreb paa den katholske Kirke var ligesaa fuldt et Angreb paa hvad der var en Aandens og Hjertets Helligdom for troende Protestanter; det var Atheismens og Materialismens Kamp mod Troen paa et overnaturligt Livs Tilværelse. Men denne Kamp maatte naturligtvis udelukkende vende sine Vaaben mod den katholske Kirke, da denne er den eneste Skikkelse, i hvilken den hoiere overnaturlige Verden har et bestemt concreet Udtryk, og det følger desuden af sig selv, at den antichristelige Retning i Tænkemaaden maatte finde det urimeligt og ufornuftigt, endog blot at tænke paa at bekæmpe Protestantismen, som en Heelhed eller en samlet Magt; thi en saadan har den jo i ingensomhelst Betydning uogensinde været, idet den i to Aarhundreder igjennem kun havde vedligeholdt og forplantet sin Tilværelse i en fortsat Oplosningstilstand: først i et Tidsrum af omtrent 70 Aar under en Række af de hidsigste og bitterste Stridigheder om, hvad Luther egentlig havde lært, dernæst i noget over et Aarhundrede i en aandelig Stagnations- eller Forsteningstilstand paa den ene Side (den lutheriske Kerttroen) og en Udvikling af secteriske Tendenter paa den anden. Endelig kom det store Frafald fra Troen i Midten af det attende Aarhundrede, da Rationalismen eller den saakaldte Fornuft- og Forstandstheologi i Kraft af Reformationens oprindelige Grundfætning om den frie Forskning og Skriftfortolkning forkastede Troen paa alle overnaturlige Sandheder og Kjendsgjerninger.

Den franske Revolution foresandt saaledes den protestantiske Christenhed deelt og adspaltet i en uendelig Mangfoldighed af forskjellige theologiske Retninger, under hvis fjendtlige Angreb paa hverandre den store Masse af de protestantiske Folk efterhaanden

var nedfunket i en fuldkommen Ligegyldighed for Erkjendelsen af den evige Sandhed. Thi da al Sikkerhed for, hvad der er Sandhed og hvad der skal erkjendes og troes som saadan i Protestantismen, er betinget af Theologernes Meninger om Betydningen af de bibelske Udsagn, følger det af sig selv, at, naar Folket seer, at dets Lærere i denne Henseende, som man siger, hverken veed ud eller ind, eller at næsten enhver enkelt theologisk Ordfører af nogen Betydning forkaster alle de andres Meninger, og at de altsaa Alle gjensidig anklage hverandre for at forvanske den oprindelige Christendom, da har det god Grund til at mene sig fritaget for at troe Noget som helst af dem, hvor meget han end anbefaler sig selv og sin Opfattelse af det Christelige som den eneste rigtige. Denne Ligegyldighed for, hvem der har Ret ligeoverfor Sandheden, eller med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvad der i evig Forstand er Sandhed, udfylder sig altsaa med den formeentlige Umulighed af at kunne finde den, og det er jo en Selvfølge, at, hvad man forud veed, at man ikke kan finde, er det spildt Meilighed at søge efter. Saaledes rasionnerer den store Mængde af protestantiske Rægsfolk, og vi have allerede i det Foregaaende om alt, at denne almindelig udbredte Ringeaagt for Religion og Kirkevæsen er en velkommen Bundsforvandt for den revolutionære Atheisme eller den absolute Fornægtelse af et over naturligt Livs Tilværelse. Hvad dernæst den saare ringe Minoritet angaaer, der hist og her i den protestantiske Verden forsøger den positive eller gammeldags Christendom, som de kalde det, da veed Revolutionspartiet godt, at det ingen Grund har til at frygte den, og at det altsaa vilde være et overflødigt Arbeide at bekæmpe den. Thi alt, hvad der er tilbage i Verden af nedartet Uerbødighed for den aabenbarede Sandhed, staaer og falder med den katholske Kirke; den er den Klippebygning, mod hvilken det oprørte Verdenshavs mægtige Bølger bestandig bryde sig, og som hidtil har værnet om enhver Yttring af ærlig Tro paa den i Kristus aabenbarede Sandhed, den være forresten nok saa spag, mangelfuld og ufuldstændig!

Dette erkjendte, som ovenfor sagt, den troende Deel af den

protestantiske Verden i Begyndelsen af dette Aarhundrede; og denne Erkjendelse i Forening med Længselen efter bedre Tider frembragte derfor i den første Tid efter den almindelige Befrielse fra Revolutionens tyranniske Nag en forsonlig og velvillig Stemning hos den protestantiske Deel af Christenheden. Men denne Tilstand var kun af kort Varighed. Thi efter et Par Aars Befindelse skulde Reformationens trehundredaarige Jubelaar, 1817, give denne ny og tilsyneladende onskelige og glædelige Strømning af Tidsaanden en anden Retning. Det ved Reformationshoitidelighederne foranledigede Tilbageblik paa de specifikk protestantiske Fortidsminder fremkaldte det eiendommelige Phænomen, som man almindelig kalder den ny-evangeliske eller moderne Pietisme. Denne Retning, der kan betegnes som et Product af en usand og sygelig religiøs Følelse, der under Rationalismens og Revolutionens forenede Herredømme over den almindelige Tankemaade var bleven tilbagetrængt i Krogene og ikke havde haft Mod til at vove nogen Kamp mod den overmægtige Tidsaand, saalænge dennes Tryk varede, den fik nu Mod under Fesklarmens Seirsraab og den Jubel, der gjenlød fra Prædikestole og Flyveskrifter til Reformationens Forherligelse; og Verden overraskedes her som ved et Tordenbrag i Soeffinsveir og Lyuglimt paa den klare rolige Himmel. Fra dette Aar daterer sig nemlig den hadefulde Polemik imod den katholske Kirke, der i Tidens Løb har antaget den yderst fjendtlige Skikkelse, som vi i det Foregaaende have beskrevet, idet de meest fremtrædende Utrvinger af denne Hovedretning nu gjøre fælleds Sag med Atheismen og den yderligst gaaende politiske Radicalisme under det seneste Hovedangreb paa den katholske Christendom, som har foranlediget disse Betragtninger over Fortidens Forsøg paa at tilintetgjøre den. Denne Retnings Oprindelse og følgende Udvikling har derfor en særegen Mærkværdighed, som vi i det Folgende i Korthed skulde skildre.

(Fortættets.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. At Faren, som ved det revolutionære Parties Mederlag d. 3die Novbr. lykkelig blev afvendt fra Rom, ikke for bestandig er overstaaet, men at der er Grund til i den nærmeste Fremtid at befrygte en Gjentagelse af det mislykkede Forsøg, synes temmelig utvivlsomt. Det saakaldte „Actionsparti“ og det ny Kongerige Italien kan jo ikke leve uden Rom. „Rom eller Døden“ er jo Garibaldi's Losen. Man har altsaa ikke opgivet Haabet. Man seer nemlig nu atter hist og her den nysnævnte Høverhøvdings nylig adspalttede og tildeels fangselede Bander, som den italienske Regjering har løsladt, i smaa Flokke spærme omkring ved Grændserne af det pavelige Gebeet, medens „patriotiske Damer“ have travlt med at tilveiebringe Midler til Anskaffelsen af de røde Stjorter, hvormed disse Bander skulle beklædes, og et Par Fabriker ere satte i Virksomhed for denne hæderlige Industri. Man erfarer fremdeles, at den romerske Revolutionseomite (d. e. de fremmede Agenter, der hemmelig opholde sig i Rom) igjen har udstedt et Dpraab, der er affattet i de stærkeste Udtryk og ender med det Raab: „Leve Victor Emmanuel, Kongen paa Capitolium! Leve Garibaldi!“ Den italienske Regjering bliver sig fremdeles selv liig i Henseende til Overholdelsen af indgaaede Forpligtelser. Ligesom den nemlig for Garibaldi's sidste Attentat, ifølge Conventionen med Frankrig af 15. Septb. 1864, tractatmæssig havde forpligtet sig til at forebygge og forhindre ethvert Angreb paa de pavelige Provindser, men den daværende Førsteminister Ratazzi paa enhver Maade hemmelig understøttede Garibaldi's Foretagende, og tilfids vilde benytte Sandsynligheden af dettes heldige Udfald og den foregivne Belymring over den Fare, der truede Rom og den hellige Fader, som Paastud for en Intervention, hvorved „den kongelige Hædersmand“ og hans ikke mindre hæderlige Regjering sættes istand til, ved at besætte Rom og lidt efter gjøre dens Besiddelse til en fuldbragt Kjendsgjerning — for godt Kjob at føre sig Fristars-Invasionen til Indtagt: saaledes seer man den nuværende Premierminister Menabrea under den offentlige Mærnings Tryk baade at beile til Kamrenes og det hele revolutionære Parties Yndest, ved offentlig at gjentage den af Cavour i sin Tid proclamerede Doctrin, som Kamrene i Turin i Aaret 1861 vedtog, og, tiltrods for de paany ligooverfor Frankrig indgaaede Forpligtelser, at see igjennem Fingre med de atter be-

gyndte Hvervinger af Friskarer. I Matazzis Tid dreves disse Hvervinger ganske aabenlyst fra Coutoirer, der vare Enhver bekendte, og havde deres Agenter allevegne. Forskjellen er blot, at disse Hvervinger nu drives hemmelig. Spørger man, hvorfra Pengene komme, da er det den negang, ligesom ved alle tidligere Leiligheder, det rige England, hvis Lorder og Bomuldsbaroner sætte en Værdi i at anvende deres overflodige eller i alt Fald undværlige Capitaler i den protestantiske Idées Interesse! Dette vil med andre Ord sige: disse Niigmand, der ere uarvede at vælges i deres eget Fedt, og hvis Velstand bestandig voxer i samme Forhold, som den fattige Arbejder yderligere forarmes, der i Parlamentet raabe paa Fred for enhver Priis, for at den engelske Handel kan florere paa alle andre ved den nu herskende politiske Næveret ruinerede Folkeskjærs Befordring — det er disse feige Mammonsdyrkere, der ikke blues ved at forraade Gammel-Englands politiske Vederhæftighed og Værdi, ved med Hænderne i Lommen at sidde som øksesløse Tilskuere og betragte alle de Affjælligheder, der foregaae i den øvrige Verden, — det er dem som finde det overensstemmende med deres Begreber om det Gentlemantmæssige: under det hykkelske Paaskud af, at de som Engelmænd have et særligt Kald til at værne om den protestantiske Politiks Interesser — at anvende en Deel af deres uretfærdige Mammon paa ethvert Foretagende, der gaar ud paa at underminere den h. Faders og den katholske Kirkes sociale og politiske Stilling! For egenfærlige og for feige til at vove en Krig eller interveeuere til Gavn for den andensteds krænkede offentlige Ret, skamme de sig ikke ved den Gemeenhed hemmelig at begunstige og understøtte ethvert revolutionært Foretagende paa Fastlandet, med Hensigt til det høieste af alle politiske Motiver, nemlig Englands d. e. deres egen Storhed og Profit! Det var til denne Lavhed i det nuværende Englands Tænkemaade, at Erkebiskop Manning i den i vort Nr. 26 f. A. omtalte Prædiken hentydede, naar han udtrede sig om Forkasteligheden af Pengesamlinger og indirekte Understøttelse af revolutionære Foretagender andetsteds, hvor Intervention ikke lader sig gjøre.

— Garibaldianerne. Til Augsburgs „Post = Btg.“ skrives fra Rom: Om Garibaldianernes Heltebedrifter under deres Indbrud i Kirkestaten horer man nu de forfærdeligste Ting. I Viterbo og Aquapendente brandskattede Officiererne til et Beløb af henimod 140,000 Rd., heri ikke indbefattet de utallige Requisitioner af Slagtekvæg, Brod og Vin. At de enkelte Af-

delinger forstode at gjøre deres Ophold i Kirkestaten indbringende, beviser den Mængde af Guld- og Sølvfager, isærdeleshed stjaalne Kirkekar, som de gjorde til Bytte. Det garibaldiiske Officier-corp's var sammensat af ganske besynderlige Elementer: Eventyrere af enhver Art, Personer, der havde gjort sig offentlig latterlige som Charlataner o. s. v. En Oberst, som commanderede to Batailloner, havde ikke lang Tid isørveien været fængslet for Bedrageri. — Rødsfjorterne huserede i det Hele taget ethvert Sted, hvor de kom, ganske som Rødhuerne (Jacobinerne) i Aaret 1793 huserede i vore Kirker. Disse Umennesker stormede saaledes nærved Perousse løs paa den h. Franciscus' Kirke. De reve de indviede Hostier ud af Tabernaklet og traadte dem under Fødder; Kalkene sønderfloges, Alteret besudledes med Uhumst-heder (vi behøve ikke at sige paa hvad Maade), Helgenbillederne bleve, efterat Hovederne vare afhuggede, slæbte omkring i Gaderne, og Kirken overalt tilsolet med Skarn. Man fortæller fremdeles, at Ophavsmandene til disse Skændigheder iførte sig Messesgevandterne, og spotviis efterabede Messesofteret, idet de udstødte de grueligste Spotteord mod Jesu allerhell. Person, og brølede som gale Hunde: „Leve Garibaldi! Leve Republiken!“ I den lille By Bagnorea opførte de sig paa samme Maade. De plyndrede den bisskoppelige Bolig, ødelagde og vanhelligede Kirkerne, og begik en Mængde andre affyelige Volds-gjerninger mod Beboerne. Garibaldi udraabte med høi Røst under „Fredscongressen“ i Genf, at „han vilde fuldende, hvad Reformationen for tre hundrede Aar siden havde begyndt — Pavedømmets Omstyrtning.“ Man seer, hvorledes hans Bander bestræbe sig for at virkeliggjøre denne affindige gamle Daares vanvittige Prophetier. Hvad iøvrigt denne sidstnævnte Celebritet angaaer, have Aviserne allerede for et Par Uger siden meddeelt, at den italienske Regjering atter har havet den for et Skins Skyld anlagte Proces imod ham, og endog været saa galant, af Omsorg for hans Sundhed at løslade ham af hans Fangenskab i Barignano og paa et kongeligt Dampfskib at sende ham til Capvera, hvor Regjeringen da har ham i Beredskab, naar den næste Gang behøver hans Hjælp!

Frankrig. Den 3. Novbr. forelæstes i alle Kirker i Paris et Hyrdebrev fra Mgr. Darboy, som opfordrer til kraftigt at understøtte den h. Fader. Man maa ved denne Leilighed ikke forglemme, at Erkebiskoppen er Kaisereus Aumonier, og at

han derfor vanskelig kan have gjort dette uden at være forvisset om høiere Billigelse.

— Det har vakt en levende Glæde hos Frankrigs katholske og kirkeligsindebe Befolkning, at Statsminister Rouher den 5te Decbr. f. A. har i den lovgivende Forsamling (2. Kammer) givet en afgjort og utvetydig Erklæring om den franske Regjering's Hensigter. Han har nemlig, ligeoverfor den i de italienske Kamre atter udtalte og af den italienske Forsteminister vedkjendte Paastand, at Italien ikke kan undvære Rom, afgivet følgende Erklæring: „Vi ere demyndigede til at erklære, at Italien ikke vil bemægtige sig Rom. Frankrig vil aldrig taale en saadan Voldsgjerning, der i lige høi Grad er et Angreb paa dets Værd og den katholske Verdens Ret. Det vil af Italien forlange en nøiagtig og energiff Overholdelse af September-Conventionen; hvis ikke, vil det selv sørge derfor. Ministeren forklarede strax efter, paa Forespørgsel derom, sine Ord saaledes, at han i Ordet Rom havde indbefattet „hele den h. Stols nærværende Gehet, og at han havde tænkt paa dette i dets hele Udstrækning, da han talte om Forsvaret for Paven's verdslige Herredømme“. Denne Erklæring blev ledsaget af længe vedholdende Bifaldsyttringer.

Østerrig. Den Wiener-Liberalisme leverer i Behandlingen af Concordatsanliggenderne det haandgribeligste Bewiis for Beskaffenheden af sin Charakter og sine Hensigter. Den er saa heldig i dette Anliggende at finde en velvillig og imødekommende Allieret i Bureaokratiet, hvorved dens Partiterrorisme faaer en ganske særegen Betydning, og udøver det utaaleligste Tryk paa Anderledestankende. Overalt betjener nemlig Embedsstanden sig af Politimagten og Tvangsforholdsregler, for at undertrykke enhver Bevægelse til Fordeel for Concordatet. Bladet „Der Volksfreund“ indeholder en længere Beretning om disse Skandaler, hvori blandt andet meddeles „at en af Dvirigheden dertil beffikket Commission i denne Anledning har beflaglagt en Deel Papirer i det fyrst-ærkebifkoppelige Cancelli i Olmütz, og et Brev fra Brünn beretter, at det er kommet saa vidt, at Gensdarmen med oplantet Bajonnet besøge Kirkerne for at belure Prædicanterne. Paa andre Steder lade Politiembedsmændene Sogneforstanderne sammenkalde, og forbyde dem under Straf af Fængsel fra 1 til 6 Maanedes at fremme Adressesubskriptioner til Fordeel for Concordatet. Imod Concordatet er derimod Alt tilladt; Enhver Bundsforvandt

er her anstændig og velkommen. Tallose Kjendsgjæringer bevidne dette. Den liberale Valgcomité i Wien, der udfoldede en saa terroristisk Virksomhed ved Landdagsvalgene, synes at have gjenoptaget denne i Concordatspørgsmaalet. Vi have i det mindste seet en Skrivelse fra denne Comité til en af dens Candidater, som iøvrigt siden faldt igjennem ved Valget, hvori det hedder: „Som Candidat for det liberale Parti vil de forstaae, hvad der i det her paagjældende Anliggende er deres Pligt.“ Adressaten (Borgermesteren i en lille By) forstod strax dette Bink, og Adresserne om Concordatets Ophævelse bleve forøgede med en ny. Den nederøsterrigiske Landdagsdeputerede, Hr. Pachet tilføjer ethvert Sogn i sit Valgdistrict færdige Adresser imod Concordatet, som blot behøve at underskrives og afsendes. Fra de Conservatives Side er denne Adressestorm et Middel, som de nødig gribe til; thi de vide vel, at hverken det kaiserlige Ord eller Kirkens Rettigheder vinde i Kraft derved. De betragte Indgivelsen af Adresser for Concordatet blot som et Nødværge, for at gjendrive den loguagtige Bagvaskelse, at saagodtsom heel det østerrigiske Folk er deklagtigt i de liberale Demonstrationer. Disse Adresser ere som sagt Modstanderne en Torn i Diet, og derfor ophøde de Alt for at mistænkeliggjøre dem, overøse Deeltagerne med Forhaanelser, og bringe Politimagten i Bevægelse imod dem. Man seer af Alt dette, at Friheden, saaledes som den forstaaes og praktiseres af „de Liberale“ er en ganske eien-dommelig Ting!“

England. »Times» har fornylig leveret en alphabetisk For-tegnelse paa de forstjællige i England bestaaende christelige Reli-gionspartier eller Secter. De ere i Alt henimod hundrede. I Anledning af denne Tilstaaelse skulle vi bemærke, at det er intet Under, at den saaledes klostede og adspaltede anglicanske Kirke (thi alle disse Secter ere jo udgaaede fra den) stedse synker dybere, og er stærkt i Begreb med at falde fra hverandre. Dette have dens Overhoveder en uvilkaarlig og stærk Fornemmelse af, og denne Følelse er Marsagen til den tidligere i dette Blad om-talte Trævlhed med at forstærke sig ved Union eller „Intercom-munion“ med de østerrigiske (græsk-katholske) saavel som med de andre protestantiske Religionsfællesskaber. Kun Russejterne og Ritualisterne have i Følelsen af denne Trang Blikket for-nemmelig henvendt mod Rom. Nesten af Anglicanerne hade den romerske Kirke; og, ligesom de stedse ivrigt have understøttet alle ndvortes fjendtlige Foretagender, der have været anlagte paa at

tilintetgjøre den (senest Garibaldi's Invasion i Kirkestaten), saaledes fortrøste de sig til aandelig at bejvne den ved at tilveiebringe en omfattende Alliance med alle Schismaets og Hærefiets hidtil adspalttede og splidagtige Kræfter. Efterat Englands Politikere og Pengematadorer nu igjennem en lang Arrække have bestræbt sig for at underminere Pavenmagten ved at fremkalde, understøtte og befordre revolutionære Bevægelser i Italien, men havt den Uergrelse, at de herpaa anvendte Millioner ere kastede i Vandet, have endelig deres Kirkes ærværdige Overhoveder undfanget den heromtalte storartede Plan til den katolske Kirkes aandelige Undergang! Men, saasom man ved alle Bestræbelser i denne Retning hidtil ikke har opnaaet Andet, end at prostituere sig i hele Verdens Dine, tør det vistnok antages for aldeles utvivlsomt, at man i denne Henseende jnigrer sig med et forfængeligt Haab til Fremtiden!

Belgien. Til den i Bryssel for de faldne pavelige Krigere afholdte Sørgefest sluttede sig den følgende Dag under Grev Willermonts Forsæde en Generalforsamling af de i Belgien til Understøttelse af Paven's Sag bestaaende Comiteer. Over 200 Deputerede fra Landets forskjellige Byer gavede Møde paa denne. Ifølge Beretningen om denne Forsamling er der al Udfigt til snart at kunne oversende den pavelige Armee 10,000 Bagladningsgevarer, saavel som til, at Bidragene til Omkostningerne ved den pavelige Armee ville beløbe sig til c. 400,000 Fr. hvori de sædvanlige Gaver til Peterspengen ikke ere indbefattede.

Nordamerica. Den katolske Kirkes Udbredelse. Den 15de Septbr. d. A. lagdes i Boston Grundstenen til en ny Kathedrale, hvis Opførelse antages at ville koste c. en Million Dollars (c. 2 Mill. Rigsdaler). Erkebiskoppen af New-York, 5 Biskopper, omtrent 200 Præster og idetmindste 2000 Lægfolk bevaanede Høitideligheden, under hvilken de Tilstedeværende lagde i Alt c. 4000 Dollars som Offergave paa Grundstenen, og desuden endnu nogle tusind Dollars paa de ombaarne Indsamlings-Tallerkener. „Salzb. Kbl.“ bemærker i denne Anledning, at da for 57 Aar siden den første katolske Biskop ankom til Boston, fandt han i hele sit Dioces, som dengang omfattede alle 6 Stater af det saakaldte Ny-England, der omtrent er ligesaa stort som Böhmen, Mähren, østerrigsk Schlesien, Tver- og Nedre-Østerrig, Steunmark, Kärnthén, Krain og

Istrien tilfammen, een eneste Præst. Nu findes der 4 Biskopper, 250 Præster, og omtrent 450,000 Troende $\approx$: næsten $\frac{1}{4}$ af den samlede Befolkning.

Kjøbenhavn. De tre ifølge den pavelige Rundskrivelse til den katolske Christenheds Biskopper af 17de Octbr. f. A. ved Skrivelse fra den apostolske Provicar af 18de Decbr. f. A. i Anledning af Kirkens nærværende Trængsler anordnede Bededage afholdes her, som i de øvrige Missioner den 5., 6., og 7. Jan.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 5te Januar. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt. Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken.

Mandagen d. 6te Januar. Epiphani (d. e. Herrens Aabenbarrelse) eller Hellig tre Kongersfest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 7, 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Fjstandagt. Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Fjstandagt med Prædiken.

Tirsdagen d. 7de Januar. Aften Kl. 8 Særlig Andagt for Kirkens Anliggender. 8. O., 9. Co. 10. F. og 11. L. Octavdage.

Søndagen d. 12te Januar. 1ste Søndag efter Epiphani. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 13. A. Octav af Hellig tre Kongersfest. 14. Ti. Hilarius, Kirkefæder. 15. O. Paulus Eremit. 16. Co. Marcellus Pave og Martyr. 17. F. Antonius, Eremit. 18. L. Petri Bispestol i Rom.

NB. Søndagen den 5te og Mandagen (Hellig tre Kongersfest) d. 6te Januar afholdes den første Dvartals-Collect af Peterspenge.

Søgnedagsgudsstjeneste i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messe Kl. 7 og 8 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdagften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Eftermiddag Kl. 3—9. I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7 $\frac{1}{2}$. Skriftemaal: Formiddag Kl. 7; Lørdagften Kl. 5—8; Søndag Form. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ —9. — I Kapellet (Lødbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissjonair, Hr. Grosjerer C. B. Lohrer. Gøtthersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer, Prisen er 3 Mk. Dvartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

S. C. Olsen & Co's. Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sjette Aargang.

N° 2.

Søndagen den 19de Januar.

1868.

Indhold: Den sidste italienske Katastrofe. (Fortf.). Det nittende Aarhundredes Korstog. — Kirkelige Efterretninger: Frankrig, Østerrig, England.

Den sidste italienske Katastrofe.

(Fortsættelse.)

Den moderne Pietisme var vistnok, som en Frugt af den ved Jubelfesten 1817 kunstlig fremkaldte Reformatjonsbegejstring, nærmest en Demonstration mod den katholske Kirke, forsaavidt som Luthers og de øvrige Reformatorens Bedrifter fra det nævnte Aar af forherligedes baade i Kirkerne og i Literaturens Frembringelser. Men en nærmere Betragtning af den heromtalte Tid godtgjør, at, naar det i disse Aar hørte til den gode Tone blandt Ordførerne for dette Parti at optage alle Reformationens Beskyldninger mod den katholske Kirke, al denne Larm dengang dog nærmest tjente som Underlag for et andet Formaal, der laae Vedkommende nærmere, nemlig Bekæmpelsen af den saakaldte rationalistiske Vantro paa Protestantismens egne Eumærker. Man holdt sig nemlig dengang i den protestantiske Verden for overtydet om, at, havde end Revolutionstidens Anstrengelser for at tilintetgjøre Pavedømmet og udrydde Katholicismen været forgjæves, og havde den katholske Kirke, ihvorvel udplyndret og forarmet, aflædt største Delen af sin gamle verdslige Glæde, end gjenvundet sin gamle Stilling og religiøse Be-

tydning for den katholske Verden, da maatte den dog i det mindste betragtes som aandelig overvunden. De saae i den ifkun en Ruin, der havde overlevet alle Fortidens tidligere Storme og trodsset det sidste store Uveir, der havde rokket ved dens Grundvolde, og man betragtede derfor Kirken med samme Dine, hvormed man studser over alle endnu tilbageblevne Kæmperuiner fra Oldtiden, som have overlevet Tidens Forstyrrelser; thi Alt hvad Tiden fortærer efterlader jo Minder om sin tidligere Betydning og Storhed. Men det faldt dengang aldrig enten Reformationens Lovtalere eller den vantro Oplysnings Talsmænd ind, at der længere kunde være nogen Fare for, at den katholske Kirke nogensinde skulde forvinde det Ruæk, den havde lidt i den offentlige Mening, og gjenvinde sin gamle, nu tilshneladende tabte aandelige Betydning. Den nærmeste Hensigt med alle hine fjendtlige Udsald mod Kirken var derfor væsentlig at anbefale sin egen Sag, ved at rive ned paa den Magt, hvis Plads i Samfundet man gjorde sig de driftigste Forhaabninger om for bestandig at indtage. Denne Politik har jo altid været meget yndet og i stort Omfang anvendt i Verden. Men forsaavidt det neppe kan fejle, at Pietismens Ordførere nu og da allerede dengang hjemsogetes af uhyggelige frygtopvækkende Anelser om, at den katholske Kirke dog mulig kunde reiise sig af sin Afsmagt og blive farlig for den af indre Tvedragt sponderrene Protestantisme: da veed Enhver, at det under saadanne Omstændigheder horer til klog Taktik, i det mindste at lade som man foragter den frygtede Modstander, og som man har Seirens fuldeste Forvisning; thi dette indgyder Tillid hos alle dem, hvis Medhold man søger at vinde!

Det var saaledes nærmest Vantroens Fornægtelse af alle den guddommelige Aabenbarings Hovedsandheder og den deraf følgende kirkelige Glendighed indeufor Protestantismens eget Omraade, som hiin Retnings Hovdinge dengang nærmest havde for Sie. Og de havde virkelig Grund til at frygte for, at al Tro og Religion skulde gaae tilgrunde i dette aandelige Anarchi; thi Vantroen var bleven en Magt, der truede med en brat Tilintgjorelse af Alt hvad der i Protestantismen endnu var tilbage af

Tro paa den guddommelige Aabenbarings Kjendsgjerninger. Det skal naturligtviis ikke nægtes, at denne Bestræbelse for at redde de Levninger af den katholske Christendom, som Reformatorerne, sig selv ubevidst, og som en Virkning af deres Samtids almindelig herskende Tænkemaade, toge med sig, da de skilte sig fra den gamle Kirke, — at denne Bestræbelse i sig selv var priselig, saalidt som det skal nægtes, at denne Iver for at hævede Christendommens positive Kjendsgjerninger og Grundsandheder, var oprigtigt meent. Men, naar man gjorde sig til Formaal at gjenføde den i de symbolske Boger fastsatte Norm for den lutheriske Rettroenhed, og fældede en afgjørende For dommelsesdom over enhver Afvigelse fra denne lutheriske Orthodoksi, kan intet tænkende Menneske andet end forbauses over, at lærde Mænd, at Theologer i det nittende Aarhundrede kunde oversee følgende to vigtige Omstændigheder.

For det første var nemlig denne Bestræbelse ingenlunde protestantisk i Ordets sande og oprindelige Betydning; thi Væren for at være dette tilkommer som ovenfor er bemærket, Rationalismen; den er den ægte Frugt af den revolutionære Aand, som fremkaldte Reformationen, som gav den dens første kraftige Opving, og gjorde den til en aandelig Magt i Christenheden. Rationalismen er jo den consequente Udvikling af den Aand, som bejælede Luthers første Optraeden. Den symbolske Orthodoksi var nemlig kun en Nødhjælp mod det virkelige Anarchi, en Frugt af et Concordat imellem Kyrstemagten og de kirkelige Revolutionsmænd, der forebyggede, at al Religion i de reformerede Lande ikke gik tilgrunde i denne Invæltningens første Martiende. Men at det borgerlige Samfund reddedes fra Undergang, var en naadefuld Styrelse af det guddommelige Forsyn, ligesom Reformatorerne Fastholden ved Aabenbarings Hovedkjendsgjerninger var en uvilkaarlig Virkning af Tidens hele religiøse Tilstand — en Virkning af Tidsaanden eller den Tiden beherskende almindelige Mening. Denne var nemlig dengang i det Hele og Store saa gjennemtraengt af den katholske Overleverings Aand og Tænkemaade, at det saagodt som ikke faldt noget eneste Menneske ind at tvivle om Christi

Guddom, om hans virkelige Menneſkeliv, om Miraklernes Virkelighed, om de hellige Skrifterſ Ægthed eller noget Andet af det, ſom den nyere Tids Bantro har gjort tvivlſomt for ſaare Mange baade i den nærmefte Fortid og i Nutiden. Saa at ſige Alle vare forſaavidt dengang troende, og Reformatorerne toge derfor forſaavidt Troen med ſig ud af den katholſke Kirke. Luther tilligemed de øvrige kirkelige Agitatorer faſtholdt altsaa Troen paa Guds virkelige Aabenbaring i Kristus og Troen paa de underfulde Begivenheder der ledsagede denne Aabenbaring, ſaavelſom paa Ægtheden af de h. Skrifterſ Vidneſbyrd herom; men de afvege fra den katholſke Overlevering deri, at de lagde en ganffe ny for den katholſke Tro fremmed Betydning ind i de af den guddommelige Aabenbaring forkyndte Sandheder. Thi den katholſke Religion lærer hvad Gud har aabenbaret; den giver i Medfor af den ved Overleveringen forplantede chriſtelige Fælledſands en beſtemt Foreſtilling om hvad det er, der ſkal troes til Salighed, medens den Fremſtilling, ſom de ſymboliſke Boger give af de chriſtelige Troeſtærdomme, er et Værk af vilkaarlige Menneſkepaafund, der ikke i ſig ſelv have mere Næt for ſig, end andre Læremeninge, der udgive ſig for at være byggede paa den h. Skrift. Hovedforſkjællen er altsaa den, at den rettroende Proteſtantisme forſægter den Sætning, at Bibelen er en guddommelig Aabenbaring, men ingen Sikkerhed kan give for, hvad det er, ſom Gud deri har aabenbaret, eller hvad der er den chriſtelige Aabenbaringſ Indhold, medens den katholſke Kirke har en beſtemt Mening om, og byder ſine Bekjendere tilbørlig Sikkerhed for, hvad det er for Sandheder, ſom Gud i Kristus har aabenbaret. Heraf følger, at, naar Nationaliſtmen bevaaber ſig paa at forſætte og udvilde Reformationens Værk overeensſtemmende med Tidſaaandens Fordringer, da følger den netop Reformatorernes Fodſpor baade i diſſes oprindelig nedbrydende og udrenſende Nætning og i deres ſenere Forføg paa at ſætte nye Meninger iſtedetfor den gamle Tro; hvorimod den lutherſk rettroende Pietiſme ikke har nogen Næt til at forſjætte Andre eller beſkyldbe dem for Affald fra den ſande Chriſtendom.

For det Andet har man Grund til at forundres over, at Pietismens daværende Ordførere, saalidt som deres nuværende Landsbeslægtede, ikke agtede det for Unagen værd at gjøre sig bekendte med den katholske Kirke og dens Lære, førend de gjorde sig til Opgave at gjøre den forhadt i den offentlige Mening ved at gjentage alle Reformationens Bagvaskelser imod den; men at disse Mand, der kaldte sig Protestanter, og som saadanne altfaa vare forpligtede til at holde sig det store protestantiske Løsen: fri, uhildet og selvstændig Forskning, efterretteligt, lode det heroe ved, uden egen Underfogelse blindt at troe Reformatorerne paa Ordet! Sandhedstjærlige og uhiidede protestantiske Theologer, hvis omfattende Lærdom er almindelig anerkjendt (f. Ex. Plank og Warheineke), have netop i denne Anledning foreholdt deres Troesfæller, at de i Almindelighed ikke kjende andet end et Caricatur af Katholicismen, et fra Reformationaarhundredet forplantet traditionelt Lognevæv, som ikke har nogen tilsvarende Virkelighed. Og denne samvittighedslose Adfærd er endnu den Dag idag det mægtige Vaaben, hvormed man overalt bekæmper den katholske Kirke!

Man faae altfaa det her omtalte Parti i alle protestantiske Lande aabne et Felttog mod den tidligere baade i Kirkerne og paa de offentlige Lærestatter dominerende Kantro. I Begyndelsen var denne gammeldags Nættroenhed i afgjort Minoritet, og blev spottet af den store Majoritet, som hyldede den nyere Oplysnings Grundsatninger og havde tilegnet sig dens Resultater, naar dens Talsmand forlangte de rationalistiske Lærere fjernede fra Kirker og Lærestole. Men efterhaanden kom Nættroenheden i Mode, saaledes at den nuomstunder er en ligesaa stor anbefaling for en protestantisk Geistlig og Theolog, som den for halvtred-sindstyve Aar siden var det Modsatte. Det maa imidlertid her ved bemærkes, at, ligesom denne nymodens Pietisme, som vi nys bemærkede, strider mod Protestantismens oprindelige Friheds-Grundsatninger, saaledes er den, taget i sin Heelhed, ikke mindre uberettiget, naar den proves efter den Lære, som de symboliske Bøger foreskrive. Thi, uagtet Udgangspunktet for denne Kamp

mod Bantroen var den ovenomtalte larmende Jubel over Reformationens Herlighed, og uagtet den moderne Pietisme er et Product af den meest yderliggaaende lutheriske Eensidighed, er det dog bejendt nok, at det i alle protestantiske Lande kun er ganske enkelte Personer, som virkelig vedkjende sig det sextende og syttende Aarhundredes Rettroenhed. Den største Deel af dem, der i det sidste halve Aarhundrede have givet sig ud for at være Luthers Disciple og Efterfølgere vilde blevet fuldstændig forkjættede, dersom man kunde tænke sig dem stedte til Examen hos hvilken som helst af det syttende Aarhundredes berømte lutheriske Dogmatikere. De anrette Alle den gammel-lutheriske Lære hver paa sin Vis, og seile saagodt som alle under et falskt Flag, og have derfor ligeoverfor den lutheriske Orthodoksi ingen Ret til at kritisere Andres Rettroenhed. Denne Mangel paa indre Sandhed tilligemed al den aandelige Ujundhed og Unaturalighed, der ligger i at ville fremmane hvad Historien forlangst har domfældt og erklæret for dødt og magtesløst, hvad der eengang er forsvundet fra det virkelige Liv, den er Gruunden til det mærkelige Phænomen, som vi i det Foregaaende have lagt saa stor Vægt paa — at hele denne Kamp imellem den protestantiske Rettroenhed paa den ene Side og Bantroen paa den anden efterhaanden er hendoet, og den endnu for en Menneskealder siden ligeoverfor Nationalismen saa yderst intolerante Pietisme alt for rum Tid siden har sluttet Fred og godt Forlig med den, for under den saakaldte „evangeliske Alliances“ Banner at danne en tætsluttet Slagorden ligeoverfor den katolske Kirke!

Gruunden til dette Omslag i det gjensidige Forhold mellem de to modsatte Retninger i Protestantismen var, at man til sin Overraskelse saae den katolske Kirke mere og mere have sig og samle Kræfter, efterat Revolutionens Virkninger vare forvundne, og at den ved Gjenoplivelsen af Reformationens Traditioner vakte hadefulde Stemminger mod den katolske Kirke netop havde tjent til at vække dens Medlemmers slumrende Bevidsthed om den katolske Christendoms ufortabelige Rettigheder. Det var altsaa kjendeligt

at man havde stuffet sig i sin trygge Tillid til Kirkens Afmagt, og at der virkelig var Fare paaferde!

Det var her ret forunderligt at see hele den brogede Masse af splidagtige Religionsfamfund, der ikke kunde cues om nogenjomhelst fælleds Bekjendelse, og blandt hvis enkelte Medlemmer, saavel Geistlige som Lægfolk, der neppe paa ethvert Sted fandtes to eller tre, der vare fuldkommen enige om, hvorpaa de skulde bygge deres Haab for Evigheden — at see dem indbilde sig at vare Medlemmer af een og samme Kirke, og høre dem tale i høie Toner om „den protestantiske Kirkes“ Interesser, dens Fremtid og den store Opgave, den har at løse i Civilisationens Tjeneste! Man havde hengivet sig til den phantastiske Subbildning, at den katholske Christendoms Tid snart maatte være forbi; man havde talt om den som et Tilbehør til Middelalderen, der ene af den Grund ikke var forsvundet af Tilværelsen tilligemed denne, fordi den, som den Magt, der havde skabt hiin mærkelige Tid og ledet dens Udvikling i alle Retninger, nødvendig maatte have flaaet saa dybe Rodder i Tilværelsen, at det intet Under var, at den en Tid lang kunde overleve sin Daadstid, og at en stor Deel af Christendommen, navnlig de romaanske Folk endnu ikke havde opgivet den. Men man vedblev dog, selv efter at man havde gjort hiin overraskende Opdagelse — at den katholske Kirkes Livskraft ikke var uddoet — at være fuldt forvisset om, at Fremtiden tilhorte Protestantismen, og at alle Tidens Märketegn bebudede dens nærforestaaende Seir over den forældede Katholicisme; og man blev ikke træt af at foreholde hverandre Nødvendigheden af ufortrødent at arbejde for Virkeligjørelsen af disse tillidsfulde Forhaabninger. Man drømte sig mere og mere ind i en Fremtid, i hvilken man tænkte sig hele Christenheden efterhaanden, om end maaskee langsomt og deelviis, beffinnet af de „Oplysningens Straaler“, som skulde være udgaaede fra Reformationen, og indbildte sig, at Pietismen, der i den almindelige Mening gjaldt for Væxeren af og Repræsentationen for den gammelprotestantiske Retroenhed, da skulde indtage Katholicismens Plads, og som almindelig Verdensreligion brede sig i dens Hoi-

saede. Naar man da i Jøvelsen af sin indre Afmagt og Splidagtighed, foruroliget ved Betragtningen af den katholske Kirkes Omfang og Enighed, kom til at tænke paa sin Lidenhed i Sammenligning med den, og paa sin Lidenhed paa sine egne Enemærker, ligeoverfor Bantroen og Ligeegyldigheden i de større Kirkesamfund og ligeoverfor den utallige Mængde af Sectar, da trostede man sig med, at Alt hvad der er blevet stort i Verden, i sin Begyndelse har været ringe og uanseeligt. Saaledes var det jo med Christendommen selv i dens Begyndelse, og saaledes maatte det uødvendigtvis ogsaa være med Reformationen, som jo efter Vedkommendes Mening var en Gjenoplivelse af den oprindelige Christendom.

Saaledes forholder det sig med Omslaget i Pietismens taktiske Bevægelser; saaledes er den i det Foregaaende omtalte mærkværdige Kirkepolitik bleven til, i Medfør af hvilken den her omtalte Røttings Ordførere, der en Deel Aar tilbage i Tiden i den intoleranteste Land vindicerede sig en eksklusiv Ret til det kristne Navn, have sluttet Forlig med alle Bantroens og Fornægtelsens Apostle, for med forenede Kræfter at bekæmpe den eneste Magt, hvis Færlighed for deres indbildte Fremtidsstorhed de have faaet Dinene op for! De slutte altsaa omtrent saaledes; „Vi bør dog betænke, at det vilde være et aldeles haablost og forfængeligt Arbejde at strides med de Bantroer i vor egen Leir. Der er for Tiden Intet at gjøre derved. Det store Fleertal i Christenheden har for Diebliffet tabt al Sands for det aandelige Livs Interesser; man paastjommer ikke engang Reformationens Betsignelser, og styrer i alle Røtninger tilbage mod Hedenskabet. Det kan da ikke nytte at ville dæmme for Tidens overmagtige Strom. Denne forfængelige Bestræbelse vilde kun hidføre vor egen Undergang. Det klogeste og Eneste, vi kunne gjøre, er da at følge de verdslige Partilederes Exempel, hvilke paa det politiske Livs Kampplads temporært alliere sig med de Modstandere, som de ellers ere henviste til at bekæmpe, for at edelægge en Trediemand, og, naar de ved deres Hjælp ere blevene færdige med ham, da paany optage den gamle Kamp med forøgede Kræfter. Da

den uchristelige Deel af Menneskeheden nu altsaa een gang viser os den sorte Utaknemmelighed, at den ikke vil paastjonne vor Omhu for deres evige Velfærd, men vi dog i vor store Fromhed og Nidfarhed for Sjælens Frelse ikke kunne undlade at gjøre Alt hvad der lader sig gjøre, for at den rene og uforfalskede, af Reformationen fornyede Christendom kan komme til at indtage den Plads, som Forfnyet har tiltænkt den, og for at den utaknemmelige Verden imod sin Villie kan blive deelagtig i dens frelsende Virkninger, saa ville vi node den til at tjene baade os og sig selv ved at forene os med den om at tilintetgjøre den Gjende, der har den Driftighed at gjøre Paastand paa Forrangen i den christne Verden. Tiden dertil er jo saameget mere beleilig, som det er aabenbart, at en stor Deel af den katholske Christenhed atter har veist sig til Kamp mod Pavedømmet. Naar vi da slaae os sammen med disse, og den katholske Kirke er forsvunden af Tilværelsen, da vil al Verden efter svære trængselsfulde Tilskikkelser anerkjende Reformationens Christendom i den Skikkelse, hvori vi have gjenfødt den, for at være den enegyldige Fornyelse af den apostoliske Christendom.“

Vi skulle nu betragte Udviklingen af de i den katholske Verden gjærende fjendtlige Kræfter i Tidrummet fra Pius VII's Død indtil det nye iværksatte og de i nærværende Dieblit forberedte Forsøg paa Pavedømmets Tilintetgjørelse.

(Fortsættes.)

Det nittende Aarhundredes Korstog*).

Som et saadant kan man med Rette betegne den nærværende Bevægelse blandt de katholske Folk, som gaaer ud paa at forsvare den h. Faders verdslige Herredomme. Den yttres sig især

---

*) Ovenstaaende er et kort Uddrag af et i Bladet „Oesterreichischer Volksfreund“ af 3die Decbr. f. A. meddeelt udførlig Fremstilling af den Bevægelse, som de nyeste Begivenheder have fremkaldt i Frankrig og Sverrig.

levende i Frankrig, hvis trofaste Sonner i stort Antal ile til Rom, for at vove deres Liv i den h. Stols Tjeneste. Der har nemlig i Paris daaned sig en egen Forening, som har stillet sig under den h. Petrus' Beskyttelse og antaget hans Navn, hvilken har gjort sig til Opgave at hverve og underholde pavelige Soldater, navnlig Zouaver. Dens virksomste Medlemmer ere Formanden, Grev Lemercier, og Grev Latour, en forhenværende østerrigsk Officeer. For at fyldestgjøre sin store Opgave, og give Katholiker i alle Lande Leilighed til at faae Andeel i Grev for dens hellige Losning, har Pariser-Comiteen sat sig i Forbindelse med lignende Foreninger i London og Belgien, saa at den for Dieblikket staaer i en levende og organiseret Forbindelse med disse. For kort Tid siden er ogsaa Østerrig blevet opfordret til at tage Deel i dette Forehavende, idet Grev Latour tilstillede Wiener-Udvalget for St. Michaels Broderskab en Begjæring om ogsaa i Østerrig at fremme dette den h. Petrus' Værk, eftersom Frankrig med egne Kræfter ikke kunde overkomme det. Men samtidig indlob ogsaa Breve til Udvalget fra Østerrigs forskjelligste Prowindser, som henvendte lignende Opfordringer til samme. Dette troede heri at burde see et Fingerring af det guddommelige Forsyn, og besluttede sig til at følge det. Dets første Skridt i denne Retning var en Række af Skrivelser til alle Monarchiets Biskopper, i hvilke de bleve anmodede om at fremme Sagen ved deres Raad og Bistand. Flere af dem have allerede givet inoedekomende Svar paa disse Andragender.

IBlandt disse biskoppelige Svarskrivelser fremhæves jærlig Fyrstærkebiskoppen af Wien, Cardinal Kaufhers, der, efter at have omtalt den senere Tids Begivenheder baade i Italien og Østerrig, udtaler sig om Nødvendigheden af en Forøgelse af de Stridskræfter, som skulle tilintetgjøre Revolutionspartiets Planer. „Den Heltefare“, siger han „som, besjælet af den Raad, der beherkede Korstogenes ædleste Stridsmænd, samler sig til den h. Stols Forsvar, har Krav paa alle katholske Folks Deeltagelse og Hjælp.“ Cardinalen udtaler dernæst sin Glæde over Udvalgets Forehavende, at udstede en Opfordring til den mandlige Ungdom i Østerrig om at forene sig med Franskmænd og Nederlændere til fælleds Kamp for Kirken og Folkeretten, samt en Indbydelse til at yde Bidrag til disse deres Landsmænds Underholdning. Cardinalens Skrivelse (af 26. Decbr.) var ledsaget af en Gave af 1000 Gylden.

Udvalget havde imidlertid taget den Beslutning at jende et af sine Medlemmer til Paris, for af egen Anstuelse at lære den

derværende Forenings Organisation og Virksomhed at kjende. Valget faldt paa Præsidenten, Baron Stilsfried, som da usfor-
tovet begav sig til Frankrigs Hovedstad, og efter hvis Tilbage-
komst Udvalget henvendte sig til fremragende katolske Mænd fra
alle Monarchiets Dele, og indbød dem til at møde i Wien d.
28de Decbr. for at drøfte dette Anliggende. I dette Møde gav
Baron Stilsfried en ligesaa interessant som begeistrende Beretning
om sin Sendelse, hvis Indhold vi her skulle meddele.

Det havde truffet sig saa heldigt, at St. Petersforeningens
Comité i Paris netop afholdt et Møde i de Dage, Baron S.
opholdt sig der. Denne Comité havde længere Tid tilbage sendt
tre Medlemmer, ledsagede af en Læge med to Medhjælpere og
tre barmhjertige Søstre, til Rom for at gjøre sig bekendte med
den pavelige Armees Fornodenheder. Til et af disse Medlemmer,
der var forbleven noget længere i Rom, havde den h. Fader
under hans Afrejsesøisit erklæret, „at han var fast besluttet paa,
og saa fremdeles at forsvare sit verdslige Herredomme, saafremt
Katholikerne fatte ham istand dertil.“ „Dette“, bemærkede den
Afsendte, „maa være tilstrækkeligt til at indgyde ethvert trofast
katholsk Hjerte Begeistring for denne hellige Sag. Hvo der kan,
han ile til Rom, for med væbnet Haand at forsvare den h. Stol;
Hvo der ikke kan det, han tage, ved at yde sit Pengebidrag, Deel
i det store Værk. I Mæret 1859 kaldte et Ord af den h. Fader
Peter spængen tillive. „Af Jordens Store“, sagde han, „mod-
tager jeg Intet; men, naar mine Born ville give mig en Almisse,
modtager jeg den gjerne“. Den h. Fader havde endvidere yttret,
at Faren langtfra var overstaaet, eftersom Revolutionens Ledere
endnu bestandig indsmugle Agenter i Rom, hvilke organisere de
forskjellige hemmelige Selskabers indbyrdes Forbindelse, i det
Siemed at fremkalde et nyt Foretagende til Foraaret. At en
saadan Kamp er bleven en Nødvendighed, forvolder Pius IX. dyb
Smerte. Under det høitidelige Requiem, han holdt for de i den
sidste Krig faldne Forsvarere af hans Rettigheder brast han flere
Gange i Graad, og maatte for nogle Diebliske afbryde Func-
tionen.

(Fortsættes.)

Kirkelige Efterretninger.

Frankrig. Sandsynligheden af et ajentaget Forsøg paa at angribe Kirkestaten og Rom. Som bekjendt er den første franske Division (under General Dumont) igjen indfibet til Frankrig; den anden Division (under Bataille) forbliver i Civita-Vecchia indtil nærmere Ordre d. e. indtil Kirkestatens Sikkerhed er tilstrækkelig betrygget. De i sidstnævnte Stad tilbageblevne franske Officereer fordølge i Breve til Hjemmet, paa Grund af Udsigten til et nyt Angreb af Friskarerne, ikke deres Fortrydelse over den foromtalte Formindstelse af deres Styrke. Det er nemlig, tiltrods for den i Florents udkommende „Officielle Tidendes“ Benægtelse, kun altsor vist, at der i Egnen af Orvieto og Sora dannes nye Bander. I Terni, der ligger ganske nær ved det pavelige Gebeets Grændse er der etableret en særlig Fabrik for røde Stjorter, i hvilken patriotiske Damer (!) hver Dag arbeide gratis i flere Timer. De sangue Garibaldianere ere for største Delen losladte, uagtet de vægrede sig ved at undertegne et skriftligt Lofte om ikke mere at ville tjene mod den h. Stol. Da den pavelige Officereer, der esforterede dem til Bernbanen, vilde henvende en Formaning til dem i denne Mening, faldt de ham i Talen og raabte: „Hold inde med det Sladder! vi komme igjen om faa Dage; vi maae og skal have Rom, det gaae saa forresten, hvordan det vil!“ I Rom laages atter Orsini-Bomber, og Politiet har forskjellige Steder opdaget mistankelige Forberedelser. Invasionsffarer samle sig ved Grændserne, og Alt tyder paa nye Forstyrrelser. Frankrigs Eftergiveness ligeoverfor Menabreas insolente Noter har aabenbar Indflydelse paa Actionsmandenes Nødvighed. De italienske Blade forsikre vel, at de Revolutionære ville holde Fred indtil næste Foraar, men hele Tilstanden vidner stærkt mod denne hykkelske Sikkerhed. Den pavelige Arceve har imidlertid i de sidste Uger faaet en Tilvæxt af c. 2000 begejstrede unge Mand fra forskjellige katolske Lande.

Østerrig. For Concordatet. Det liberale Parti har megen Uvælgelse af de ikke saa Adresser for Concordatet, som, tiltrods for alle Partiets og Bureaucratiets Ansværgelser, dog finde Veien til Wien. Navnlig gjælder deite om Kamppetitionen fra Mähren, der, bedækket med 217,625 Underskrifter, andrager paa Opretholdelsen af Concordatet og erklærer sig bestemt mod

de nye Lovudkast om Skolen og Egteskabet. Den blev d. 2. Decbr. overrakt Kaiseren af Fyrst Salm og Grev Belcredi. Kaiseren skal have svaret, at han vilde overgive Sagen til forfatningsmæssig Behandling af Ministeriet. — Den 2. Decbr. overrakte Fyrstærkebiskoppen af Salzburg Herrehusets Præsident 51 Adresser fra sit Dioces om Concordatets Opretholdelse.

— For den h. Fader. Første Adventsøndag begyndte i Wiens Kirker en overordenlig Indsamling af Peterspenge for den h. Fader. Damer saavel af det høieste Aristokrati som af Borgerstanden vare virksomme derved. I St. Stephansdomkirken samlede Baronesse Benst, i St. Michael den franske Gesandts Gemalinde. Indsamlingen i Slotskirken iblandt Medlemmerne af den keiserlige Familie og andre fyrstelige Personer beløb sig til 16,000 Gylden (Kaiserparret alene gav 10,000 Gylden). Wiener „Volksfr.“ havde indtil d. 4. Decbr. indsamlet henimod 30,000 Gylden for den h. Fader. „Vaterland“ har ligeledes indsamlet flere Tusinde Gylden. Wien er saaledes ikke saa aldeles ukirkelig, som den har Udseende af!

— I Wien have 3000 katholske Kvinder, deriblandt Damer af de høieste Samfundsclasser, tilstillet Cardinal-Fyrstærkebiskop Kaujcher en Adresse, hvori de udtale deres Tak for, at Episkopatet i de tydsk-østerrigske Lande er optraadt saa modigt til Beskyttelse af Kirkens Rettigheder og helligste Interesser. Som et Bidrag til at karakterisere de Wienske liberale Blade i deres hele Sammerlighed fortjener det ikke at blive ubemærket, at disse Blade allerede for Offenliggjørelsen af denne Adresse i alle Tonarter forhaanede „Krimolinc-Demonstrationen“, samt at disse liberale Bodler ogsaa ellers paa den foragteligste Maade spottede over disse ædle Kvinders religiøse Begeistring.

England. Den anglicanske Geistlighed. Af de statistiske Notiser i det romerske Tidsskrift „Civiltà cattolica“ uddrager det Trierer-Søndagsblad følgende Enkeltheder, for derefter at anstille en Sammenligning mellem den engelske Høikirke og den katholske Kirke i Italien i Henseende til de ydre Betingelser for Kirkens og Geistlighedens Stilling og deres Forhold baade til Statsmagten og Befolkningen i begge de paa-gjældende Lande.

1. Efter den officielle Statistik af 1866 har Høikirken i England og Wales 28 Dioceses med $5\frac{1}{2}$ Millioner Sjæle

og en aarlig Indtægt af 236,489,125 Fr. (imellem 84 og 85 Millioner Rd.) Det ny Kongerige Italien derimod tæller med et rundt Tal 22 Mill. Katholiker, og det italienske Ministerium har i Aaret 1866 meddeelt Kamrene, at det har beregnet Verdens- og Ordensgeistlighedens Indtægter til lidt over 70 Mill. Fr. Herefter besidder altsaa den engelske Høikirke, uden Hensyn til den store Forskjæl i Henseende til Tallet af Sjæle, en tre og en halv Gang større Indtægt end den katholske Geistlighed i Italien; og tager man dette Antal i Betragtning, blive den engelske Geistligheds Indkomster 14 Gange større end den italienskes. Statsgeistligheden i England oppebærer for hver enkelt Sjæl en Indtægt af 43 Fr. (15 Rd.), den katholske Geistlighed i Italien lidt over 3 Fr. eller 1 Rd. Den høikirkelige Geistlighed tæller c. 5000 Medlemmer, den italienske Geistlighed c. 100,000*). Paa hver enkelt Geistlig i den engelske Kirke kommer saaledes c. 15,760 Fr. (over 5500 Rd.), paa en katholsk Geistlig i Italien ikke engang 700 Fr. i aarlig Indtægt. Cathedral- og Collegiat-Capitlerne, i Englands 28 Diocejer have en aarlig Indkomst af 7,399,606 Fr.; de 268 Metropolitan- og Cathedral-Capitler i Italien af 7,789,772 Fr., saa at der altsaa paa hvert Capitel i England kommer c. 250,000, hvorimod paa et italiensk kun 25000 Fr. aarlig; dog have enkelte af dem noget mere. Saaledes havde det protestantiske Capitel i Durham i 7 Aar (sammenlagte) en Indtægt af 10,209,025 Fr. og Westminster ca. 5,500,000 Fr. Den protestantiske Biskop af Durham har aarlig over 500,000 Fr., og Canterbury c. 375000 Fr.

2. I Irland, hvis Befolkning, paa et ringe Antal nær, er katholsk, have de protestantiske Biskopper en ikke mindre rigelig Indtægt; ja de besidde ofte flere Ld. Land, end der ere Sjæle i deres Hjord. Efter de officielle Register efterlodde i de sidste Aar elleve anglicansk-irske Biskopper til sammen ved deres Død en samlet Formue af 61,800,000 Fr. (over 21 Mill. Rd.) der for hver Enkelt beløb sig til en Sum, der varierede mellem

*) Det bør herved bemærkes, at den katholske Kirke har Brug for et langt større Antal Geistlige, end den akatholske Religionsforsamling, fordi Sjælesørgereembedet der er mere end en Titel, der til Hjælpning tillægges den geistlige Stand. Vilde nu end et Antal af c. 60,000 Verdensgeistlige være tilstrækkelig for 22 Mill. Beboere, maa man her tage det store Antal Klostergeistlige i Betragtning, som ved enkelte Velgigheder assistere Sognegeistligheden i Sjælesorgen. Den engelske Geistlighed derimod er næsten een Gang saa talrig, som den protestantiske Geistlighed i Gynemienstitt er andenheds, og efter de Forordninger, den protestantiske

1,250,000 Fr. og 10,000,000 Fr.*). Alle siden Begyndelsen af dette Aarhundrede afdøde italienske Biskopper have derimod tilsammen ikke efterladt sig Halvdelen af den sidste Sum af 10 til 11 Millioner. Men de have bygget og restaureret Kirker, grundet Veldædigheds- og Underviisnings-Anstalter, hvilke de rigelig have doteret, og de efterlode sig ved deres Bortgang fra det Timelige kun Klagesuk af de mange Fattige, som havde nydt Godt af deres Gavnildhed.

3. Saa riig nu end den hoikirkelige Geistlighed i England og Irland er, i saa stor Nød vanmagter paa den anden Side den lavere Geistlighed, de saakaldte Curati og Ministri, hvilke med en maanedlig Indtægt af 30—40 Rd., savne det nødvendige Udkomme for deres ofte talrige Familier.

4. Den protestantiske Geistligheds orkesløse Egegyldighed for deres Menigheders aandelige Belfærd, deres Pengebegjærighed, Verdslighed og lidet præstelige Levnet er i de senere Aar oftere offentlig omtalt og strengt revset baade i Parlamentet og af Pressen. Handelen med geistlige Embeder er ganske offentlig og organiseret med Commissionshuse, Agenter og Avertissementer i Bladene, og det store Blad «Times» har for al Verden skarpt brændemarket denne uærdige Fremgangsmaade med sarkastisk bidende Ord.

5. Civilla meddeler efter Aviserne forfjællige Salgsaameldelser (fra de lykkelige Indehavere af Præbenderne, som for-tære Indtægterne, men overlade Arbeidet til Andre) saavel som Ansøgninger fra fattige Aspiranter om Curatstillinger, blot for Aaret 1858. Man finder i disse Avertissementer de søljonste Anpriisninger af den tilbudne Vare, og ikke mindre besynderlige

---

Kirke gjør til sin Geistlighed, behøver at være. Vi henvijs blot i denne Henseende til en Sammentilgning med de herovarende Forhold.

*) Vi bringe her i Erindring, at Irland har en Befolkning af 7 Mill. Katholiker og kun noget over 700,000 anglicanske Protestanter. Disse sidste ere i Besiddelse af al den Grundeiendom, hvormed For-tidens fromme Gavnildhed har doteret de katholske Kirker, Kloostre, Hospitaller og Collegier, og den katholske Befolkning maa desuden give hoikirkens Geistlighed Tiende af Alt hvad den for største Deel af fattige Bønder forpagtede Jord frembringer. Antallet af den hoikirkelige Geistlighed er beregnet, som om hele Landet var anglicansk. Foruden denne talrige Geistlighed, der forterer sine store Indkomster i Erkesløshed (for største Deel i London, Paris o. a. St.) maa det katholske Folk selv underholde sin egen knapt lønnede Geistlighed. Denne med Fattigdom og stadig Hungersnød kampende Befolkning, men som effer sin katholske Tro over alt i Verden, yder med Glæde sin Skat til at underholde sine 4 katholske Erkebiskopper og 22 Biskopper til-ligemed hele det talrige katholske Præstestab!

Betingelser for Overdragelsen anførte. Andre Geistlige paakalbe i Aviserne den offentlige Gæmildhed om en kummerlig Understøttelse, i det de i deres trange Kaar ville med Tak modtage enhver nok saa ringe Størv, man vil yde dem. „Derfor Hjælpen ikke kommer snart, maae deres Døtre søge deres Brød ved at betle for hver Mand's Dør!“

Civiltta cattolica slutter disse statistiske Notitjer med de Ord: „Hvorfor horer man fra de Liberales Side ingen Klage opløstet mod en saadan Geistlighed, mod en saadan Sammenyngning af Rigdomme, og mod en saadan Uvirkjomhed for Folkets Vel, en saadan Begjærlighed efter at forøge den private Formue, men bestandig nophorlige Strig og Lamentationer ene mod den katolske Geistlighed, som man absolut vil bringe til Bettelstaven. Er dette ikke det klareste Beviis for, at man forfølger den, ene fordi den af oprigtig Overbeviisning forsvarer de af den vantro Liberalisme bekæmpede Sandheder, og søger at støtte og fremme de Tyder, som deres Modstandere vel anprise med Ord, men træde under Fodder med deres Gjerninger?“

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 19de Januar. 2. Søndag efter Epiphani. Jesu Navnefest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias h. Hjerte med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 20. **M.** Fabianus og Sebastianus, Mart. 21. **Ti.** Agnes, Jomfru og Mart. 22. **O.** Vincentius og Anastasius, Paver og Mart. 23. **Co.** Marias Trolovelse. 24. **F.** Timotheus, Biff. og Mart. 25. **L.** Pauli Omvendelse.

Søndagen d. 26de Januar. 3. Søndag efter Epiphani. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Messje med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 27. **M.** Johannes Chrysostruus, Kirkes. 28. **Ti.** Titus, Biff. 29. **O.** Frants af Sales. 30. **Co.** Martine, Jomfru og Mart. 31. **F.** Petrus Nolascus, Betj. 1. Februar **L.** Ignatius, Biff. og Mart.

Søgnedagsgudsjeneste (see forrige Nr.)

„Katholl Kirketidende“ udgaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosferer E. B. Pøhrer, Gøtthersgade 5, og i alle Boglaaber; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer, Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. E. Olsen & Co.'s Bogtrykkeri, Nilsstræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 3.   Søndagen den 2den Februar.   1868.

Indhold: Den sidste italienske Katastrofe. (Fortf.). — En saakaldet dansk Mortarhistorie. — Det nittende Aarhundredes Korstog. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien. Tydskland.

Den sidste italienske Katastrofe.

(Fortjættelse.)

Uagtet den franske Revolutions Forstyrrelser baade paa det kirkelige og politiske Livs Gnemærker i Aaret 1814 maatte give Plads for Gjenoprettelsen af de tidligere Tilstande; naftet Pius VII. under den italienske Befolknings og hele Europas almindelige Subel var vendt tilbage til Rom, og Wienercongressen i det følgende Aar havde gjengivet Kirkestaten de den fravaarende Landsdele, var den revolutionære Aand dog langtfra overvunden. Den var nu engang kaldt tillive, og havde i en lang Aarrække ved Anvendelse af alle den politiske Agitations Kunstgreb fundet saa rigelig Næring ikke blot i Frankrig, men især i Italien beredt sig et Arnested i hemmelige Selskaber (Frimurere og Carbonari), der allerede i Aaret 1821 vovede et Forsøg paa at forstyre den gjenoprettede Orden, mod hvilket den gamle haardt prøvede Pave kort før sin Død maatte have sin advarende og straffende Døst. Pius VII. døde som Følge af et ulykkeligt Fald d. 21. August 1823 i en Alder af 82 Aar, efter at det guddommelige Forsyn havde forundt ham at opleve et storartet Beviis paa Kirkens uforgængelige Livskraft. Han havde med ubøieligt Mod for-

svaret Pavedømmets ufortæbelige Rættigheder mod den mægtige Hersker, for hvis Almægt dengang alle Jordens Store boiede sig!

Revolutionens Efterveer i Italien foranledigede begge hans Efterfølgere Leo XII. († Febr. 1829) og Pius VIII. († Nov. 1830) til alvorlige Advarøler ikke blot med de hemmelige Selskaber, men ogsaa mod Bibelselskaberne. Uagtet de her vedkommende pavelige Kundskrivelser dengang kun fremhævede Forvanskningen af Bibelens Text som Grund til Forbudet mod de Oversættelser, som Bibelselskaberne's Agenter indsmuglede blandt de katholske Befolkninger baade i Kirkestaten og andensteds, er det siden blevet tilstrækkelig vitterligt for al Verden, at der er god Grund for den h. Stol til at erklære Bibelselskaberne's Bestræbelser for at være fordærvelige og forkastelige, efterjorn disse Selskaber allerede i en lang Række af Aar have nedværdiget sig til at være Nedsjæbner i Revolutionens Tjeneste. Ved Eiden af Oversættelser af den h. Skrift, hvori de Hovedsteder i det ny Testament, der allerklarest og bestemtest vidne for den katholske Kirkes guddommelige Autoritet, og for dens Læres apostoliske Besegling, ere forfalskede til Gavn for en Kirkelæren modsat Opfattelse, eller for at benyttes til at bekæmpe Kirken med, have Bibelselskaberne's Agenter udfoldet en travl Virksomhed med Udbredelsen af revolutionære Pamfleter, og overjvømmet alle Dele af Sydeuropa, men især Italien med Revolutionsprædicanter i Skikkelse af mandlige og kvindelige Bibeludbredere. Uagtet dette Uvæsen først i de sidste tredive Aar ret er kommet i Flor ved den Energi, hvormed det engelske Adels- og Pengearistocraties protestantiske Fanatisme har benyttet dette Agitationsmiddel mod Pavedømmet og den katholske Kirke, er det jaa meget desto mærkeligere at see, hvorledes Kirkens Overhoveder, for nogen Anden ahnede det, i Kraft af et prophetisk Instinct gjennemskuede den mod Kirken fjendtlige Aand, der under det hykkelske Skin af at udbrede Kundskab om den h. Skrift leder disse Selskaber's Virksomhed.

I Tidrummet 1820—1830 befandt alle europæiske Lande sig i en Tilstand af en i det Skjulte gjørende Utilfredshed med

den Ordning af de offentlige Forhold, som havde afløst Revolutionstidens Forstyrrelser og gjort Ende paa Napoleon I's fjortenaarige Militærdespoti. Under en saagodtsom uafbrudt Række af Krige havde denne mægtige Hersker tilveiebragt en ordnet Tilstand i det af revolutionært Anarchi mishandlede Frankrig, og han gav det Erstatning for den Frihed, han berovede det i det Indre, ved at bringe hele det øvrige Europa i Afhængighed af sig. Dette Herredomme over Verden smigrede den franske Væresfølelse, saalange Krigslykken varede; men efterat Napoleon I. ved de øvrige Folks forenede Anstrengelser var overvunden, og den gamle Kongeslægt af de fremmede seirende Fyrster var fort tilbage paa sine Forfædres Throne, vaagnede under disse ydmygende Tilfældigheder atter Minderne om Revolutionstidens nationale og politiske Op- og Nedsving og Kaisertidens Glands hos den ældre Slægt. Ungdommen var derhos opvoget i irreligiøs Forvildelse, og man sporede overalt Tegne paa en almindelig udbredt Længsel efter en ny Omvæltning i de bestaaende Forhold. Den ovenfor omtalte Utilfredshed i de øvrige Lande havde sin Grund i stufede Forventninger om større borgerlig Frihed og constitutionelle Rettigheder, hvilke Fyrsterne (navnlig de tyske) i Rodens Stund havde lovet deres undertrykte Folk som Løn for den almindelige Nedsættelse i Aaret 1813 til Kamp mod Napoleon. I dette Brud paa hoitidelige Løfter, saalidt som i de herskende Regjeringsgrundsaetninger, saae Folkene noget Tegne paa Opfyldelsen af den hellige Alliances store Løfter om, „at Christendommens Lov herefter skulde høves til at være den hoieste Lov i det folkelige Liv“, og at „den hidtil herskende hedenske Politik“ for bestandig skulde være banlyst fra de offentlige Forhold. Under den saaledes hemmelig overalt gjærende bittere Stemning mod Fyrstemagten og det af denne sidste, i Fornemmelsen af de tilstedeværende revolutionære Symptomer, ængstelig opretholdt absolute Regjeringsystem, elektriseredes Verden i Juli 1830 pludselig ved en ny Revolution i Frankrig, der forjog den ældre Linie af det bourbonske Huus, og havede den fordrøvede Carl X's Fætter Ludvig Philip af Orleans paa den franske Throne.

Denne Begivenhed fik ved Eiden af dens Indstyrelse paa Frankrigs Forhold en ganske særegen Betydning for Udviklingen af den offentlige Mening eller Tankegang i hele Europa. Medens nemlig den politiske og sociale Omvæltning i Frankrig af 1789 vel i sin Tid havde fundet sympathetisk Gjensklang overalt i Europa, fordi den politiske Lust længe havde været svanger med revolutionært Gjæringsstof, men den franske Explosion af samme hurtigt tog en Retning, der baade virkede afstrækkende paa de andre Folk, og snart gav dem fuldt op at bestille med at væge sig mod den Udtødning, den i det virkelige Liv gav den Frihed og Lighed, som den tilligemed det franske Soldaterherredømme vilde paanoede den øvrige Verden: saae man denne gang Revolutionen fremtræde i en Skikkelse, der ikke gav enten Frankrig eller den øvrige Verden Grund til at frygte for en Gjentakelse af hvin første Omvæltnings Nødsfæls-scener og indre Forstyrrelser. Da der altsaa overalt i Europa var Utilfredshed med de bestaaende Forhold og Længsel efter Forandring, og da man efter de sidste femten Aars Erfaringer holdt sig forvisset om, at Tyrsterne ikke vare tilfunds, godvillig at bortgive noget af deres Magt, og tilstaae deres Underfaatter constitutionelle Friheder, fandt det af Frankrig givne Exempel Efterligning i flere Lande, og havde i det mindste overalt den eiendommelige Virkning paa Retningen af Tankemaaden saavel i Frankrig som i andre Lande, at det revolutionære Element i Tilværelsen, som i alle tidligere Tider var betragtet som en Uregelmæssighed, en Abnormitet, der i det høieste kun finde Undskyldning som det yderste Nodværge mod en uberettiget Magt, der forgriber sig paa Samfundets ukrænkeligste Helligdomme og Rettigheder, — at det i en Mængde af større og mindre Flyveskrifter og Dagblade ophoiedes til et for den moderne Tid normalt Udviklingsprincip for det politisk=soziale Liv. I den Deeltagelse og Efterligning, denne Begivenhed saaledes fandt, saae man tillige et Beviis for Frankrigs ganske særlige Kald til, i Folkenes politiske Fællessliv at spille samme Rolle, som Concertmesteren i et Orkester. Denne Revolutionstheori fik især en frugtbar Dødtelse og

Udvikling i Tydskland, hvor der var meest Grund til Uilfredshed, meest Grund til Betlagelse over Tyrsterne's Uordholdenhed, og derfor stor Lust til at gjøre Revolution. Men Omstændighederne vare ugunstige, Tiden ikke moden, og man lod det derfor berøve med grundigt at drofte Theorien!

Denne Kjendsgjerning fortjener den allerstørste Opmærksomhed, fordi den er den dybere liggende Aarsag til den retløse Tilstand i det offentlige Liv, som nuomstunder opfylder ethvert alvorligt og velsindet Menneske med mørke og ængstende Ahuelser om store fremtidige Forstyrrelser. Man har nemlig i de sidstforløbne Aar klarlig seet, hvilke Frugter hiin Doctrin har baaret, hvilket Resultat den af Revolutionsprincipet baarne Udviklingsproces har tilveiebragt! Men, istedetfor derved at komme til Besindelse og indslaae en anden Vej, hører man i Almindelighed et gauffe andet Ræsonnement fra den her betegnede Side. Man uddrager nemlig den Slutning af enhver Betragtning af Tidens Mangler, at Revolutionen hidtil ikke har fornaaet fuldkommen at overvinde de Kræfter, der bestandig reagere imod den; dens store Grundsætninger, klager man, have endnu ikke tilstrækkelig gjenemtrængt Folkene's Miasmer, og Reactionens Ledere finde derfor altid en Stotte i Mangdens Forfjærlighed for de nedarvede og tilvante Livsformer. Man mener, at Alt absolut maa blive bedre, jo mere Øvelse man faaer i Haandteringen af Revolutionens forfjællige Kraftyttringer og Virkemidler. Man kjender derfor ingen anden Vej til den almindelige Menneskelystsalighed, som man troer med Vold og Magt at kunne freukogle, end bestandig at gaae videre paa den ceugang betraadte Vej — fra Yderlighed til Yderlighed. Lagtet alle Misligheder ved den ældste franske Revolution — man anseer disse nuomstunder for tilfældige og forbigaaende, for at være begrundede i Omstændigheder, der i sig selv vare Revolutionens ophoiede og reue Idcedkommende. Alt tænkeligt Ondt i Verden udleder man af Reactionens hidtil altfor ofte med Held kronede Anstrengelser for at berøve Verden Frugterne af Tidsaandens mægtige Høre!

Den heromtalte Verdensbetragtning, og den dermed beslagtede

siye Idee, at Folkens Lykke og Velvære beroer udelukkende paa de Forfatningsformer, hvorefter de regjeres, blev i de paafølgende atten Aar gjort til Gjenstand for den omhyggeligste Uddannelse saavel i theoretisk som practisk Betning. Iulibegivenhederne i Paris havde nodt de øvrige Regjeringer til i det mindste at gjøre den constitutionelle Frihed nogle større eller mindre Indrommelser, for at besværgede det truende Uveir, og det lykkedes dem saaledes endnu en Tid at danne for Tidsaandens mægtige Strømninger. Det saakaldte „unge Italien“ havde ikke heller forsomt denne Leilighed til at forsøge sine Kræfter, men Østerrig dæmpede hurtig Udbruddet af denne Bevægelse, som formorkede de sidste Maaneder af Pius VIII.'s kortvarige Pontificat. Og, medens Revolutionens eller den herskende offentlige Mening's Propheter ventede, at denne nye Rystelse i den politiske og sociale Samsfundsorden ikke blot maatte medføre det verdslige Pavedømmes Undergang, men i sine fjernere Folger bibringe selve den katolske Kirke og hele den hidtidige af Christendommens Indvirkning paa det offentlige Liv baarne Udvikling et afgjørende Stød, hørte man ogsaa baade den statskirkelige Protestantismes Ordførere i England og den i det Foregaaende omtalte moderne Pietisme i Tydskland udtale forhaastede Forventninger om, at denne Begivenhed vilde bane Protestantismen Vej til Udbredelse i den katolske Verden.

Man byggede mærkelig nok dette Haab paa den religiøse Indifferentisme, som var et Særkjende for det nye franske Regimente, og som dets hele offentlige Færd paa enhver Maade bar til Skue. Den var en Indrommelse af „Borgerkongen“ og hans Statsmand til „de store Principer af 1789“, og ingen Franskmænd saae heri andet end Ringegagt for selve Christendommen, og denne Ringegagt var altsaa Liberalismen et Pant paa den ny Regjering's oprigtige „Hengivenhed for Revolutionens Grundsaetninger“. Glæden over de saaledes begrundede Udfigter for Protestantismens Fremgang var derfor unægtelig mindre ærefuld for dens Talsmænd, og Regningen slog i alle Tilfælde feil! Gregor XVI's Pontificat omstraaledede den pavelige Værdighed med ny Glæde,

og det nyfranske Borgerkongedømmes Ringeagt for Religionen tjente kun til vække den bedre Deel af Folket, og til at anspore den franske Geistlighed til at udsolde en heldbringende Virksomhed i alle Retninger. Nødvendigheden af, overalt og paa enhver Maade at opflamme en saadan Iver var paa denne Tid paa-trængende, og Gregor XVI. († Juni 1846) var derfor saa op-tagen af sin kirkelige Virksomhed, og var bleven saa piulig be-rort af de Forstyrrelser, som de sauntidige revolutionære Bevægelser havde fremkaldt i flere katholske Lande (Frankrig, Belgien, Schweiz, Polen og Spanien), at han ikke fandt det betimeligt at efterkomme Frankrigs og Englands paa-trængende Opfordring af Maret 1831 til at indføre politiske og sociale Reforme i Kirkestatens Styrelse. Han ansaae det derhos for uforeneligt med sin Værdighed at mod-tage Raad og Formaninger af to Magter, af hvilke den ene længe havde sat sin Vægt i, i den høiere Politik at repræsentere Prote-stantismens principielle Fjendtlighed mod Katholicismen, og den anden kjendelig benyttede dette Raad som et Middel til at be-fæste sig i den offentlige Menings Gavn, ved paa cengang at give et ganske specielt Beviis baade paa sin Stemmning mod Kirkens Overhoved og paa sin Trojskab mod Revolutionens Grund-sætninger.

Den nuværende Pave Pius IX., der blev valgt i et usæd-vantlig kortvarigt Conclave (14—16 Juni 1846), var i denne Henseende i en gunstigere Stilling end hans Forgænger. Han kunde af egen fri Tilskyndelse gjøre hvad det ikke sommede sig for hele Christenhedens aandelige Fæder at modtage Paamiudelser om af verdslige Statsmand, der havde ganske andre Hensigter med deres tjenstagtige Raad end hans og hans Undersatters Vel-færd! Pius IX. henvendte derfor strax sin Opmærksomhed paa gennemgribende Reforme i denne Retning, og gjorde Begyndelsen med at udstede en Amnesti i et saa stort Omfang og i en saa forjovlig Aand, som Verden i lang Tid ikke havde seet. Den blev ledsaget af hurtig paa hverandre følgende Indrømmelser til Friheden, som utvetydigt bebudede en virkelig folkelig og constitu-tionel Udvikling. Det havde dengang alt længe været vittetligt

for Frankrig og hele Verden, at det saakaldte „borgerlige Kongedømme“ var blevet til en stor Illusion, der totalt havde forfalsket Begrebet om den constitutionelle Frihed, og ved sin Indflydelse paa de øvrige Regjeringers Betragtning af denne Friheds berettigede Krav nu i den lange Tid af sexten Aar bestandig mere havde fjernet Udsigten til dens Virkeliggjorelse. Der herskede derfor i alle Lande en almindelig Utilfredshed og Uergrelse over hin store Skuffelse og over den tvære Seighed, hvormed Fyrster og Statsmænd overalt, af Frygt for Revolution, unddrog sig for at imødekomme Folkenes Ønsker, istedetfor at forebygge den ved at gjøre dette. Det vakte derfor Verdens Forbauselse at see en Pave af egen fri Tilskyndelse give alle andre Fyrster et hidtil ukjendt Exempel paa en Beredvillighed til at gaae ind paa Tidens almindelige Ønsker, der var ligesaa fri for alle politiske Bagtanker, som den var ophøiet over den Mistro til hans Underfatters Skjonjomhed og gode Villie, som opfyldte alle andre Regenter og deres Raadgivere! Det var ogsaa virkelig, som Samtiden i det første Øieblik henreves af beundrende Aerkjendelse, ihvorvel det var i sin gode Orden, at den eneste Fyrste paa Jorden, der, fordi han er Christi Riges synlige Overhoved, bør være ophøiet over alle jmaalige menneskelige Henzyn, at ene han havde aabent Øie for hvad Tiden saandede, og aabent Øre for dens Ønsker og Haab — at ene han havde Mod til at troe paa, at Folkenes bedre Instincter vilde vækkes ved at see det Exempel, han gav paa christelig Skjærlighed og Visdom, efterfulgt af Samtidens øvrige Magthavere. Men det gik desværre med Pius IX.'s Høimodighed, som det altid gaar med den store Sag, hvis særlige Repræsantant han er i Verden. Den blev ikke imødekømt med Paastjonnelse og er derfor bleven til Dom over hans Samtid! Verden havde lobet sig fast i den Mening, at Revolutionen er bleven en nødvendig Udviklingsproces i det politiske Liv, og den bestyrkedes i denne Fordom ved, midt under de pavelige Reformers rolige og befindige Gang, at see den revolutionære Dæmon reise sig paa ny til Kamp mod den lovlige Ordens og Friheds i Christendommens Magt over den almindelige Bevidsthed begrundede Herredømme.

En saakaldet dansk Mortarhistorie.

3 Anledning af et i „Dagbladet“ af 2den Januar fra „Fredericia Avis“ optaget Inserat, saalydende: „Kan den katholske Præst herstedes dobe og bortsende mine to umyndige Børn uden min Villie og Vidende? Er dette ikke Menneskerov?“, og underskrevet F. Eliasens Enke — tilsendte vi, efterat have forskaffet os nærmere Oplysning om Sagen, Dagbladets Redaction en Artikel, angaaende hvilken vi henvise vore Læsere til nyssævnte Blads Fredagsnummer for 24. d. M. Vi paafjornne meget, at dets ærede Redaction ikke nægtede os Yvelighed til at udtale os om denne Sag for et større Publicum, saameget mere, som andre Redactører have givet os Bevijer paa en saa hensynsløs Uvillie mod den Sag vi i Pressen repræsentere, at vi i lang Tid ikke have gjort noget Forsøg paa at henvende os til det Publicum, hvis Dom det jærlig var os magtpaaliggende at berigtige angaaende de saa hyppig efter udenlandske Blade meddeelte usandsfærdige og forvauskede Beretninger om katholske Antiggænder*). Men det følger af sig selv, at vi ikke kunne lade de Bemærkninger, hvormed Redactionen har ledsaget vore Oplysninger, ubesvarede, og at vi i denne Henseende maae lade os noie med at drøfte dem her, da vi naturligviis ikke kunne forlange yderligere at debattere Sagen paa nyssævnte Redactions Enemærker.

1. Hvad de „taabelige Udfald imod den jødiske Religion“ angaaer, i hvilke vi skulle have gjort os skyldige, da have vi hertil intet Andet at svare, end at det hoilig foruunder os at see en simpel Udtalelse om, at Christendommen er guddommelig aabenbarret Sandhed, eller at den er den absolut sande Religion, afen Christen betegnet som et taabeligt Udfald mod den jødiske Religion, og som

*) Vi sigte her til, at vi ved en tidligere Letlighed saandt os foranledigede til at tilsende den „Berlingske Tidende“ en Berigtigelse af en os vedkommende i dette Blad meddeelt factisk Urigtighed (at nemlig en berovt Personlighed i et trykt Skrift havde jagt lige det Modsatte af hvad der stod at læse). Den daværende Redaction vægrede sig ikke blot ved at optage vor Erklæring; men, efterat vi forgjæves havde begjæret den optagen i „Fædrelandet“, maatte vi betale „Berl. Tid.“ 2 Rd. for at faae et Advertisement desangaaende indrykket i samme. Na man havde endog den Uforsømmethed, paa Advertisementscontoret at ville accordere med os om Formen for denne Erklæring, og optog den først saaledes som vi forlangte den, efterat vi havde foreholdt Vedkommende Alternativet af en Stævning.

en Jernarmelse mod dennes Besjendere. Det forekommer os, at man driver Fordringerne til religios Liberalitet vel vidt, naar man stempler en saadan Nttring som en literær Usonnelighed, eller som en Paastand, der ikke tør udtales i et kristeligt Land! Forsaavidt hermed indirecte opstilles den Fordring, at man, fordi alle Confessioner ere borgerlig ligeberettigede, skal være saa beskeden, at indromme, at de ogsaa aandelig alle ere lige gode, da tillade vi os at bemærke, at denne Tale er os aldeles uforstaaelig, dersom den ikke — hvad vi faare nodig ville troe — skal sige det samme som, at alle Religioner have Uret, eller at der ikke gives nogen Religion, hvis absolute Sandhed kan bevise. Men en saadan Betragtning ansee vi for aldeles uforenelig med det, at have Religion; thi den som ikke troer, at hans Religion er den sande, afgiver dermed en Erklæring om, at han ingen Religion har, estersom det vel maa følge af sig selv, at kun een Religion kan være den sande. Vi indromme naturligviis Enhver, folgelig ogsaa Toderne, Ret til, paa eget Ansvar at ansee sin Religion for den eneste sande, og derfor holde fast ved den; men vi ansee paa den anden Side ethvert Menneffe forpligtet til, steds at foreholde sig selv den Sandhed, at der kun kan være een sand Religion, og til derhos at gjøre sig rede for, hvad Sikkerhed han har for, at hans Religion er denne ene sande Religion. Ligegyldighed i denne Henseende vilde forudsætte en Ringenagt for Sandheden, hvis Virkninger maatte blive hoist beænkkelige for et Menneffes hele indre Moralitet. At „fragje sig sine Fædres Tro“ er derfor meget langt fra at være nogen Impietet hos den som er kommen til Erkjendelse af, at hans Fædres Tro var falsk, og altsaa uberettiget til at gjælde for den sande Religion. Thi det kan ikke hjælpe noget Menneffe det mindste i Henseende til det Ansvar, han personlig har at bære, hvad hans Fædre have tænkt og troet i Henhold til Forudsætninger, som ingen Gyldighed have for ham. Betvivler han altsaa disse Forudsætninger, og forer en nærmere Undersøgelse ham til en anden Overbevisning, da er det hans Pligt at følge denne. Det følger da ikke mindre af sig selv, at den som kommer til den Erkjendelse, at han uden Grund har forladt sine Fædres Tro, bør vende tilbage til denne. Den Mening, at alle Religioner ere lige gode og lige slette, fordi ingen af dem er i Besiddelse af den absolute Sandhed, kan vel fra et hedsnk Standpunkt ikke kaldes irreligios, men vi tillade os at bedømme dette Forhold fra det Standpunkt, som er

givet med Troen paa Christendommens Aabenbarelse af den objective og absolute Sandhed.

2. Hvad den „Hemmelighedsfuldhed“ angaaer, „der har været udbredt over denne Omvendelseshistorie“, og som skal give den „Frøget af Forførelse og Forlokkelse“, da henviise vi blot til den af os givne Fremstilling, som formeentlig indeholder al fornøden Oplysning, baade om hvad der motiverede Hemmeligholdelsen af Bedkommendes Forhavende, og om det aldeles Ubevittigede i her at tale om Forførelse og Forlokkelse. Det samme gjælder om „Bortførelsen, Behjælpelighed ved Flugten“ og Beskyldningen for „Børnerov“. Vi maae tilstaae, at det er os aldeles ubegribeligt, hvorledes Dagbladets ærede Redaction har kunnet læse vor Meddelelse saaledes, at den finder disse Beskyldninger hjemlede i de af os anførte Facta! Naar Moderen ved de utaaligste Plagerier selv drev sine Døtre ud af Huset, eller tvang dem til at flygte fra Hjemmet, og erklærede, at hun ikke mere vilde vide af dem eller kjendes ved dem, da forstaae vi ikke, hvorledes man kan føre Anke over, at deeltagende Medmennesker have modtaget de Forfudte, og navnlig anklage de barmhjertige Søstre for at have rovet dem bort af deres Moders Hums, og paabyrde Hr. v. Euch Ansvar for saavel for denne formeentlige Misgjerning, som for den forontalte Capitalforbrydelse, at have „hemmelig forlokket et Par ganske unge Piger til at frasige sig deres Fædres Tro.“ Hele denne Fortolkning af de foreliggende Facta er saa kunstig indlagt i vor Meddelelse, eller læst imellem Linierne af den, at vi, saa gjerne vi end vilde, ikke kunne forstaae det Hele anderledes, end at man forlanger, at Hr. v. Euch strax fra Begyndelsen af skulde have forbudt Bedkommende at besøge hans Kirke og ladet dem vide, at han ikke var tilfunds at indlade sig med dem! Men dette synes os dog i hoieste Grad stridende, vi ville her ikke sige mod Kjærlighedens, men mod den saa stærkt betonedede religiøse Liberalitets-, ja mod Menneskelighedens berettigede Fordringer!

3. Naar man baade ved denne og andre Leiligheder, saasnuart der er Tale om den katholske Kirke, alarmerer Publicum ved at fremmaane Skæmmebilledet af hvad man kalder den „katholske Propaganda“, og ængster det med denne indbildte Propagandas „fordærvelige og forfæstelige Proselytmageri“, da have vi anseet det for nødvendigt, i et følgende Nummer i en særlig Artikel at klare de gangbare Begreber om dette Punkt, hvorom det vistnok er let, ved blot at udtale et trivielt Slagord, at hvirvle Støv i Publicums Øine, men mindre let ligesaa kort at af-

færdige de dermed hentastede Infinationer. Vi henwise derfor, hvad dette Spørgsmaal i dens Umyndelighed angaaer, til den her bebudede Artikel, i det vi indtil videre berolige alle angstede Gemytter med den Forsikring, at man her maler Spøgelsjer paa Bæggen, samt at det efter vor Formening maa anses for lige-
 saa forkasteligt i sig selv, som fordærveligt for den, som til-
 lader sig det, at betjene sig af et saadant Middel til at vække
 „alle folende Menneskers Harm“ over reent opdigtede For-
 brydelser og over Tilstande, der ikke tilhøre den virkelige Verden.
 (Fortsattes).

Det nittende Aarhundredes Storstog.

(Sluttet.)

Man har foreløbig tænkt paa at bringe den pavelige Armee op til et Antal af 15,000 Mand. Deri mangler endnu 6000 Mand, der skulle væbnes overensstemmende med Nutidens For-
 dringer (Bagladningsgevaer og Revolvere), og hvis Underhold-
 ning alene kræver c. 3 Mill. Fr. Uagtet Tilveiebringelsen af
 de nyssævnte Vaaben for Diebliffet er meget besværlig, eftersom
 alle Fabriker ere i travl Virksomhed for deres egne Regjeringers
 Behov, har man dog allerede (fra Belgien og Amerika) Sikker-
 hed for 6000 Gevaer og fra Frankrig for 8 Vjergtanoner, lige-
 som man har funnet anvende 42,000 Fr. paa, under Pariser-
 udstillingen at kjøbe en Deel af dens fortrinligste Ambulance-
 og Lazarethrequisiter. Den franske Regjering har dernæst
 fjernet alle Hindringer for Hvervingen, og den franske
 Adel viser, at den ikke har glemt det gamle Ord: Noblesse
 oblige (Adelen forpligter). Unge Mand af de fornemste Familier
 betale deres Stedfortrædere, og indtræde da selv som Menige i
 den pavelige Armee. Begejstringen for Pavens og Kirkes Sag
 er saa stor og udbredt hos den franske Ungdom, at Hverver-
 bureauerne paa Grund af manglende Midler har maattet afvise
 en stor Deel af dem som melde sig, omendstjøndt Indsamlingerne
 for den pavelige Armee have en glimrende Fremgang. Alene til
 Bladredactionerne er indkommet 3,200,000 Fr., og det er saa
 langt fra, at de andre fromme Samlinger, navnlig Peterspenge,

have lidt derunder, at denne i det fidsforløbne Halvaar har givet et langt større Udbytte end i det foregaaende.

Ligesom man i Alt dette seer et Vidnesbyrd om den katholske Aand, som besjæler det egentlige Folk i Frankrig, saaledes maa man ikke mindre beundre de franske Biskoppers Iver for at fremme denne Sag, saavel som den fortrintlige Organisation i Foreningens og navnlig Comitèens hele Virksomhed, fornemmelig i Henseende til den Naade, hvorpaa dens Agenter tilveiebringe en uafbrudt Forbindelse mellem den og den romerske Armeebestyrrelse saavel som med alle Foreningens Medlemmer i Provindserne, saa at den til enhver Tid i Henhold til de indløbne Rapporter kan meddele enhver paagjældende Familie Oplysning om de vedkomende Soldater.

Saaledes har der i Frankrig organiseret sig et virkelig Korstog til den hellige Stols Beskyttelse mod de moderne Hedninger og Barbarer. Man kommer, ved at see Begejstringen derfor iblandt alle Aalæser af Befolkningen baade i Frankrig og i den øvrige katholske Verden, wilkaarlig til at tænke paa Petrus af Amiens og paa det Løsen som dengang lod fra alle Læber: „Gud vil det!“

I Tydskland have Biskoppernes Hyrdebrev, navnlig Biskop Kettlers (af Mainz) bidraget til at animere Stemningen, især i Westfalen og Rhinlandene, og foranlediget store Forsamlinger af ivrige Katholiker i Mainz, Coln, Trier, Paderborn og Münster. Af den westfaliske Adels ere flere unge Mand afreiste til Rom, for paa egen Bekostning som menige Soldater at indtræde i den pavelige Armees, og Alle kappes med hverandre i rundhaandet Offervillighed. Fyrst Löwenstein i München alene har stjaanket en Soloservice til Verdi af 8,000 Gylden.

„Men Østerrig“, vedbliver det ovennævnte Wienske Blad, hvoraf vi have øst disse Meddelelser, „skal ikke staae tilbage! Verden skal ved denne Leilighed dog faae at vide, at der ogsaa i Østerrig ere Katholiker, som ere fast besluttede paa, med deres Guds og Blods at forsvare den h. Stol. Vel ere vi stærkt optagne af vore indre Spørgsmaal, som raabe hoit paa Løsning, men en Løsning af dem er ikke mulig, saalænge Hængselpunktet for al Orden, ogsaa den politiske og sociale, det romerske Pavenomme, ikke er sikret i sine legitime Rettigheder og Besiddelser. Derfor er den h. Faders Forsvar Hovedsagen, for hvilken alle andre Spørgsmaal maae staae tilbage. Ved at forsvare Rom bevise vi os som sande og trofaste Østerrigere. Jo høiere vi have den h. Michaels Sværd, desto sikkrere vil det lykkes os,

ogfaa at sætte vor apostoliske Monark istand til at regjere som faadan."

Det af Frankrig, Belgien og det vestlige Tyskland givne Exempel faandt allerede paa det forømtalte Møde i Wien en overordenlig Anklang. Michaelsbrøderstabet's Udvalg constituerede sig under Baron Stilsfrieds Forsæde som permanent Comité med det Formaal, at fremme Sagen ved samme Midler og Fremgangsmaade som i Frankrig, og der blev samme Aften subscriberet for Gaver til den pavelige Armees Forøgelse og Underholdning til Beløb af 3,200 Gyllden og 3,985 Frances, eller ialt henimod 4000 Rd.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Cardinal d'Andrea. Den for et Par Aar siden i alle Europas saakaldte liberale og folgelig med det unge Italien sympathiserede Blade, paa Grund af hans Opposition mod den h. Stols Politik forherligede Cardinal d'Andrea, som siden October Maaned f. A., i Betragtning af hans upassende Forhold til det piemontesiske og neapolitanske Revolutionsparties Ledere, har været suspenderet baade fra Cardinalsværdigheden og sine øvrige Værdigheder som Biskop i Sabina og Abbed i Subiaco, vendte endelig d. 14. Decbr. f. A. fra Neapel tilbage til Rom, og forlangte igjennem Cardinal Antonelli Audients hos den h. Fader. Under 7. Januar d. A. bringer den officielle Giorn. di Roma til offentlig Kundskab, at Cardinal Hieronymus d'Andrea under 26. Decbr. skriftlig har tilstillet den h. Stol en fuldstændig Retræction, hvori han af Hjertet beklager den Forargelse, han har givet de Troende, og beder den h. Fader og alle sine Colleger om Tilgivelse. De Revolutionære ere naturligviis bleve rasende herover, og overvælde Cardinalen med haanende Trudselsbreve.

Italien. Politisk og moralsk Mod. Under de lange og heftige Debatter i Florentiner-Parlamentet angaaende det „romerske Spørgsmaal“ har der under det almindelige Ekstraal paa Rom som Italiens Hovedstad dog været to Mænd, som ikke vare bange for offentlig at vedkjende sig deres katolske Overbeviisning, og ikke lode sig anfægte af, at Majoriteten i de

italienske Kamre behandlede dem med samme Haan som den, hvor= med Fremfritidspartiet overalt behandler de Conservative. Den ene af disse Mand var d'Ondes Reggio, der ligeoverfor Ministeren Menabreas bugtede Bendinger erklærede sig mod de „moraliske Midler“, hvorved Italien har i sinde at bemægtige sig Rom. „Enten“, yttrede han, „har Italien Ret til Rom, og da ere Magtens Midler tilladelige, og Garibaldi havde da Ret, eller Garibaldi havde Ret, og Rom tilhører Paven; men da er Væren om de „moraliske Midler“ absurd, hykkelsk og umoralisk!“ Disse Ord, som, ved at blotte det Sammerlige i hin hykkelske Phrase ikke vilde have forfeilet deres Virkning, hvor der var en Gnist af Ærlighed tilbage, havde her tværtimod den Virkning, end yderligere at opirre Forsamlingen. Dette afholdt imidlertid ikke den adle Greve Crotti di Costigliou fra at forlange Afstemning over et Andragende, som indeholdt den Erklæring, at Rom, den katolske Christenheds tusindaarige aanded= lige Hovedstad, aldrig kan blive Italiens politiske Hoved= stad, samt at den h. Faders verdslige Magt er ubefridelig og uomgængelig nødvendig. Vel blev dette Andragende forkastet med 406 Stemmer mod 2, men den adle piemontesiske Greve har den ærefulde Tilfredsstillelse, at have alle oprigtige Katholiker i Piemont og overalt i Verden paa sin Side.

Tydskland. En Deel Rhinlændere have i „Cöln. Bl.“ gjort det Forslag, at katolske Foreninger og Forsamlinger i hele Tydskland offentlig skulle udtale, at den af det italienske Parlament i Florenz fattede Resolution, der erklærer Rom for Italiens Hovedstad, og opstiller Rom's Erhvervelse som Formaal for den italienske Regjerings Bestræbelser, at denne Erklæring ligeoverfor den katolske Christenhed er fuldkommen intetbetydende. Der foreslaaes endvidere, at alle Beslutninger i denne Retning skulle underskrives en masse og sendes directe til Florenz til det der forsamlede Parlament, for at dette kan faae en klar Forestilling om, med hvem Revolutionspartiet i hiint Parlament egenlig har at gjøre — nemlig ikke med den i verdslig Betydning svage Pave, men med hele Verdens katolske Christenhed, efter som det er den i dens Heelhed Rom med dens omkringliggende Gebet tilhører, samt at enhver enkelt Pave kun besidder begge Dele i Kraft af sin Stilling som Kirkens Overhoved og i den samlede katolske Christenheds Navn.

Den ædle anonyme Giver eller Giverinde, som d. 10. d. M. ved en Skrivelse fra Hr. Pastor Stub i Christiania til Hr. Pastor Grøder, har tilføjet Ausgariusforeningen 10 Rbd., bringes herved den hjerteligste Tak.

Kjøbenhavn, den 20. Januar 1868.

Paa Foreningens Vegne

H. Michaus, p. t. Kasserer.

Til Ausgariusforeningens Medlemmer.

Søndagen d. 9. Februar Efterm. Kl. 4½ afholdes Foreningens aarlige **Generalforsamling** i Skolelocalet, Blauco-gade 15.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 2den Februar.** 4 Søndag efter Epiphani. Kyndelmisje eller Mariae Henselse. Sct. Ausgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 9½ Lyjeviesje; derefter Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — 3. M. Ausgarius (fejres offentlig i Sct. Ausgars Kirke paa den fjerde Fredag efter Paaste).
- Blasiusvellsignelsen** meddeles Mandagen d. 3. Februar i Sct. Ausgars Kirke efter enhver h. Messe Kl. 6, 7 og 8½ og i Sct. Knuds Kapel efter den h. Messe Kl. 7½. — 4. Ct. Andreas Corsini, Bøfj. 5. O. Ugatga, Somsfru og Mart. 6. Co. Hyacintha, Somsfru.
- Fredagen den 7. Februar.** Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Form. Kl. 8½ Messe. Aften 8½ Vorderskabsandagt. 8. L. Johannes af Mattha, Bøfj.
- Søndagen d. 9de Februar.** Septuagesima. Sct. Ausgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Messe med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 10. M. Octav af Sct. Ausgar. 11. Ct. Ihukommelse af Herrens Ven i Gethsemane Have. 12. O. Joseph af Leonissa. 13. Co. Katharina af Ricci, Somsfru. 14. F. De japanesiske Martyrer. 15. Scholastica, Somsfru.
- Søgnedagsgudsjeneste** i Sct. Ausgars Kirke: Stille Messe Kl. 7 og 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lordagsten Kl. 5—8. Korsve: Fredag Eftermiddag Kl. 3—9. 3 Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7½. Skriftemaal: Formiddag Kl. 7; Lordagsten Kl. 5—8; Søndag Form. Kl. 7½—9. — 3 Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

Kjøbenhavn.

D. C. Søren & Co.'s Bogtrykkeri. Næstredet Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 4. Søndagen den 16de Februar. 1868.

Indhold: Den sidste italienske Katastrofe. (Fortf.). — En saakaldet dansk Mortarhistorie. (Fortsat). — Kirkelige Efterretninger: Italien. Østerrig.

Den sidste italienske Katastrofe.

(Fortsættelse.)

Da den i Frankrig gjærende Utilfredshed med Juli=Dynastiet endelig skaffede sig Luft i Februar 1848, folte hele Europa Virkningen af dette Udbrud af Harmen, hvormed det franske Folk tog Hævn over den Skuffelse, det selv havde beredt sig, ved atten Aar tidligere at have forkastet, og under de meest haanende Uttringer af den da herskende politiske Uforstand for bestandig proskriberet „Kongedømmet af Guds Raade“. Det var vendt tilbage til den første Revolutions, under de modbydeligste hverandre aflofende Brægebilleder af „Frihed og Lighed“ opslidte Forestilling om Borgervæsenet, hvorefter de Regjerende ikke blot skulle betragte sig som „Medborgere“, til alle Landets Beboere, men som Folkets af dette valgte Embedsmænd eller Tjenere! Derfor var Ludvig Philip bleven kaldt „Franskmændenes Konge“ og ikke som de gamle Konger „Konge af Frankrig“. Hvad der gav Udbrudet af det franske Folks Harmen over hele dette ærgerslige Blandværk en saa overordenlig Bitterhed var, foruden en hemmelig Følelse af, at det var selvforshyldt, fornemmelig ogjaa den almindelige Ringeagt, for hvilken den kongelige Værdighed

havde priisgivet sig, ved ret ved enhver Leilighed at bære sin Auerkjendelse af Folkets høieste Souverænetet tilskue, og ved paa en foragtelig Maade at beile til Folkegunst, medens det egenlige Folks Belfærd ved det hele af Regjeringen fulgte System opoffredes for at fremme de store Pengemænds Interesser, i hvilke den udelukkende søgte sin Støtte. De i de øvrige Lande paa det af Frankrig givne Signal udbrydende Revolutioner bære ligeledes overalt Præget af denne Bitterhed mod Magthaverne; og, ligesom Frankrig betegnede sit Had til Kongedømmet ved at vende tilbage til Republikken, saaledes saae man allevegne Folkelederne stræbe henimod samme Maal; og hvor havde man mere Grund til at vente, at et Forsøg i denne Retning vilde lykkes, end i Italien, der i tidligere Aarhundreder saa ofte havde vugget sig i phantastiske Drømmebilleder om en Fornøjelse af Oldtidens republicaniske Herligheder.

Albrig saasnart havde derfor det franske Tordenbrag givet Gjenlyd i Europas vigtigste Lande, forend de ved Pius IX.'s Anneski benaadede Medlemmer af de hemmelige Selskaber, som vare vendte tilbage til Hjemmet, lønede hans høimodige Mildhed med de kraftigste Anstregelser for at undergrave alle Grundpiller for den offentlige Orden, og benyttede de rundhaandede Indvømmelser, han havde gjort Friheden, til at fremkomme med Fordringer, hvilke det var hans Pligt baade som Kirkens Overhoved og som Souveræn at møde med den bestemteste Modstand. Den fornemste af disse Fordringer var den, at Paven skulde grunde et stort italiensk Rige, i Forening med den daværende Konge i Sardinien, Carl Albert, der strax hengav sig som et villigt Redskab i Revolutionens Tjeneste, erklære Østerrig Krig og fordrive alle ikke-italienske Herskere fra Italien. Pius IX.'s Uvillie over dette affindige Project, at Christenhedens Overhoved skulde som Revolutionens Bannerefører, ved at styrte sig i Krig med Europas største katholske og conservative Magt, givde Signalet til en almindelig Krig, paadrog ham et saa lidenskabeligt Had fra Revolutionens Side, at hans Liv alvorlig var truet — man havde snigmyrdet hans Førsteminister saagodtsom lige for hans

Dine. Efterat han ved at flygte til Neapel (i Nov. 1848) havde unddraget sig for at være Vidne til Omvæltningepartiets paa følgende Forbrydelser, begyndte den af den berøgtede Mazzini og Ligefindede grundede romerske Republik et Regimente, der gik ud paa at udlette alle Spor af Roms kristelige Eiendommelighed, i Forbindelse med en grundig Ødelæggelse saavel af Kirkens Formue, som af den private Velstand, indtil Rom endelig ved Frankrigs Vaaben blev befriet for sine revolutionære Tyranner, og 2. Juli 1849 blev tilbagegivet til Pius IX., som dog først selv vendte tilbage den 12. April 1850.

Det var som Republik, at Frankrig havde kuet den romerske Revolution. Louis Bonaparte havde som den franske Republiks Præsident ikke blot erkjendt den Fare, hvormed det republikanske Uvæsen i Rom truede den almindelige Fred, men han saavel som hans Raadgivere havde tillige en Følelse af den Nødværdigelse der vilde ligge i, at Frankrig skulde forholde sig som passiv Tilskuer ligeoverfor saadanne Forgribelser paa den katholske Religions Helligdomme og dermed paa dets katholske Befolknings Rettigheder som saadan. Men, efterat han ved Statscoupet af 2. Dec. 1851 havde forøget den hadefulde Stemning, hvormed det revolutionære Parti baade i Frankrig og Italien havde betragtet hans Holdning i det romerske Anliggende, var det kjendeligt, at Bonaparte, der kort efter autog Kaisertitelen under Navn af Napoleon III., frygtede for Virkningerne af dette mægtige Parties Uvillie, og bestræbte sig for at forsone det med sig ved forskjellige Indrømmelser. Et vigtigt og gennemgribende Middel til Opnaaelsen af dette Diemed saae han i Fortrængelsen af den østerrigiske Indflydelse paa de italienske Anliggender. Dette smigrede den franske Uværdigelse, ligesom Beskrænkelsen for at vinde det italienske Revolutionsparties Yndest ikke kunde betjene sig af noget hensigtsmæssigere Middel, end af en Politik, der vakte gunstige Forhaabninger om Virkeliggjøvelsen af det ovenfor omtalte politiske Drømmebillede — Italiens Eenhed.

Saaledes viste sig her Mislighederne ved den revolutionære

Statskunsts Bestræbelser for at gjøre de Grundsætninger og den Myndighed gjældende, som Verden i Kraft af Christendommens Traditioner ene erkjender den legitime Hersfermagt berettiget til at haandhæve. Napoleon III. vnskede vistnok, saasnart Omstændighederne tillode det, at den revolutionære Oprindelse til den ham af Folket overdragne Magt, skulde overantvortes til evig Glemsel; han vnskede vistnok Intet mere, end snarest mulig at anvende den ham i Kraft af Revolutionens Ret overdragne Magt til Befæstelse af Legitimitetens Prærogativer og Grundsætninger. Men det er netop den Forbandelse, der klæber ved den foromtalte moderne Theori om Revolutionen, som Principet i den politiske Udviklingsproces, at ingenjomhelst offentlig Orden eller nogen i samme begrundet Magt erkjendes at være længere berettiget, end den af Partiaanden altid agiterede offentlige Mening finder sig tilfredsstillet ved dens Idrætter. Fælder denne sidste en afgjort og eendragtig Forkastelsesdom over disse, da er det ude med Retten til Magtens Udøvelse, og Napoleon havde mange Grunde til at frygte for Virkningerne af en saadan Enighed. Alt gjaldt da om at bortlede Opmærksomheden fra dette mislige Punkt og vinde alle Partier for sig.

Efterat da Englands Uenighed med Rusland i Anledning af detses Planer mod Tyrkiet, og dets Trang til Frankrigs Bistand i Maret 1854 havde været ham en velkommen Anledning til, ved en for de franske Vaaben hæderfuld Deeltagelse i Krimkrigen, at erhverve sig Hærens Hengivenhed, og knytte dens vigtigste Forere nøiere til sig, tilbød der sig endelig i Begyndelsen af Maret 1859 en gunstig Leilighed til at fremkalde en Conflict med Østerrig. Denne foranledigede den blodige Krig, som skilte den gamle Kaiserstat ved Lombardiet, og grundlagde ved at indlemme baade dette og de ved Fordrivelsen af de bourbonske og østerrigiske Fyrster vacante Hertugdømmer Parma, Modena og Toscana, tilligemed Romagna og Bologna, i det med Frankrig allierede Kongerige Sardinien, det uheldige Kongerige Italien, hvis politiske Uvederhæftighed og moralske Sammerlighed i hele den siden forløbne Tid, men især i de sidste fire Aar har beredt

dets mægtige franske Patron de pinagtigste Forlegheder. Men Napoleon havde nu eengang gjort Revolutionen denne Indrømmelse; han maatte betale den Priis, det kostede at vinde dens Tilgivelse for de mange Skuffelser, han havde beredt den i andre Henseender. Han maatte, for ikke at give sig Udseende af Halvhed, ved at undtage Kirkestatens Besiddelser fra denne Mediatiferingsproces til Gunst for hiint revolutionære Phantom, finde sig i at give største Delen af den hellige Stols Besiddelser til Priis for dette improviserede Kongeriges nærgaaende Uvidelsesfyge, som han dog tilsidst nødsagedes til at holde i Stranker, da den truede med Yderligheder, som han klart indsaae vilde blive forærvelige for al Hersekerautoritet i Verden, og for hans egen ikke mindre end for hans italienske Clients.

Den Yderlighed, hvorom her er Tale, og som for nærværende Tid er Brændpunktet i det saakaldte „romerske Spørgsmaal“, er Fordringen om, at Rom skal være Hovedstaden i dette nybakte Kongerige, der i de Aar det har bestaaet, har leveret Verden en Række af haandgribelige Beviser paa dets Statsmænds Udygtighed til at tilveiebringe ordnede Tilstande i de Besiddelser, som det paa en saa mærkværdig let Maade er overkommet. Dets Politikere synes ikke destomindre, under den til et sandt Barbari grændsende sociale og finansielle Forstyrrelse og den politiske Hjælpeløshed, hvori Landet saa længe har været stedt, at være betagne af den fixe Idee, at Erhvervelsen af Rom vil raade Bod paa al denne Elendighed. Denne Sætning om Nødvendigheden af Roms Erhvervelse blev førstegang, paa et Vink af den daværende Minister Cavour, udtalt i et Decret af det italienske Parlament i Aaret 1861, efterat Napoleon i September 1860 havde tilladt den italienske Hærfører Cialdini at overfalde den lille pavelige af den franske General Lamoriciere anførte Armee, og bemægtige sig største Delen af Kirkestaten, og efterat Garibaldi i samme Aar i Victor Emanuels Navn havde erobret Neapel og Sicilien og fordrevet den retmæssige Konge Franz II. Saaledes var Sardinien, et af Europas mindste Kongeriger, paa eengang blevet stort og mægtigt — ikke ved egne Seirvindinger,

men ubelukkende ved Andres Hjælp og Tidsomstændighedernes Gunst. Thi Piemonteserne bleve i A. 1859 slaede af Østerrigerne ved Solferino, og Lombardiets Erhvervelse blev altsaa ved Franksmændenes Seir Lønnet for et lidt Nederlag, ligesom Garibaldi's Erobring og Seire vare tilveiebragte ved hvervede og betalte Bander, hvis Bedrifter ledsagedes af den „oplyste offenkulige Menings“ Bifaldsraab trindtomkring i Europa! Det var nemlig lykkes den offenkulige Vagvaskelse i den Grad at dupere Verden med Hensyn til de neapolitanske Tilstande, og tilintetgjøre den unge Konge af Neapel i det almindelige Omdømme, at denne Skjændselsgjerning overalt feiredes som en sand Triumph for Humaniteten og den moderne Liberalisme; og det er derhos be-
kjendt nok, hvor varme Sympathier alle Revolutioner i Italien altid have fundet i England, hvor man overhovedet har ligesaa stor Forkjærlighed for Revolutioner andensteds, som man har Afsky for dem hjemme hos sig selv! Engelske Stormænd deelte derfor Omkostningerne ved den heromtalte Expedition mod Kongen af Neapel med Kongen af Sardinien.

Napoleon, der havde ladet denne Konge betale de ydede Tjenester med Afstaaelsen af Nizza og Savoien, var i disse Par Aar (1859—1862) baade i Frankrig og i Udlandet voxet i den liberale Verdens Anerkjendelse, ved at virkeliggjøre et saa tidsmæssigt Ønske, som den italienske Eenhed. Thi denne havde jo nu alt i mange Aar, som man kalder det, været paa Dagsordenen i den orkesløse Politisferen, der bibringer det store Publicum de besynderligste Indbildninger med Hensyn til Ønskeligheden og Nødvendigheden af politiske Foretagender og Omvæltninger. Man vænner sig under slittig Avislæsning til at betragte saadanne Omvæltninger som Betingelser for sin personlige Velvære, eller i alt Fald for den ædle Deeltagelse, man indbilder sig at føle for Humanitetens og det almindelige Fremstredits Interesser, uagtet denne politiske Medfølelse i Virkeligheden ikke er Andet, end Trang til Tidsfordriv i ledige Timer! Hvad der fremdeles bidrog til at gjøre Napoleon populær var hans kolde Hensynsløshed ligeoverfor Kirkens Overhoved; man tilgav ham nu

gjørne baade Statscoupet af 1851 og hans uconstitutionelle Regimente i Frankrig!

Det var inidlertid fjendeligt, at Napoleon, efter at have gjort Revolutionspartiet alle de her omtalte Indrømmelser, og i Bevidstheden om derved at have befæstet sin Stilling ligeoverfor det almindelige Omdømme, nu begyndte at forberede Verden paa en Svingning i sin hele Holdning med Hensyn til den italienske Politik. Allerede i Aaret 1862 havde han nødt Victor Emanuel til at forhindre det af Garibaldi tilsigtede Frikkaretog mod Rom, og i Aaret 1864 afsluttede han den saakaldte September-Convention med Kongen af Italien, hvis væsentligste Puncter vare, at det franske Armeecorps, som siden Aaret 1850 havde haft Garnison i Rom, skulde trækkes bort derfra paa det Vilkaar, at Kongen af Italien paatog sig den Forpligtelse, at vaage over det nuværende pavelige Territoriums Sikkerhed og garantere dets Ukrænkelighed, og dernæst, at den italienske Konges Resident skulde forflyttes fra Turin til Florenz. Denne sidste Bestemmelse skulde gjælde som et Pant paa, at Kongeriget Italien gav Afkald paa Rom som Hovedstad; thi, naar Napoleon søiede sig efter den offentlige Menings Fordring — ikke blot i Italien, men i det øvrige for Italiens Flor og Ære begejstrede Europa — ved at trække sine Tropper bort fra Rom, da fandt han det under disse Omstændigheder at være klogest, at gjøre et Forsøg med at tage Victor Emanuel og hans Statsmænd fra Ærens Side, ved at sætte dem selv til tractatmæssig forpligtede Bogtere over hiin Conventions samvittighedsfulde Overholdelse. Den franske Garnison forlod da Rom overensstemmende med Tractaten sidst paa Aaret 1866; men Italien har efter denne Tid klart documenteret, at det i Henseende til Æren er blevet ligesaa uvederhæftigt, som det baade i finantsiel og i politisk Henseende havde viist sig at være.

Den hellige Stol havde længe havt en Aneelse om, at det saakaldte Actionsparti med den italienske Regjerings Billigelse og hemmelige Understøttelse forberedte et Attentat paa dens Besiddelser. Enhver veed jo, hvor magtpaaliggende det

har været dette Parties Ledere, igjennem den i Revolutionens Tjeneste arbejdende radicale Presse i alle Lande at udbrede den løgnagtige Paastand, at det romerske Folk utaalmodigt ventede paa det gunstige Dieblif, for ved en almindelig Rejsning at befrie sig for „den pavelige Regjerings Nag“. Og det er i den seneste Tid blevet ikke mindre vitterligt, at den italienske Regjering, Kirkestatens tractatmæssige og ved sin Vre forpligtede Beskytter, tillidsfuldt haabede paa, at hiint Parti, med hvis Førere dens Statsmænd stode i hemmelig Forstaaelse, skulde faae Held til at gennemføre sine underfundige Planer. De skulde benytte det over al Verden ubblæste Rygte om en nær forestaaende romersk Rebellion til at fremskynde den længselsfuldt forventede Katastrose, som da skulde give Regjeringen Anledning til at intervenere som Pavens Beskytter. Enden paa en saadan „forsjovende“ Intervention vilde naturligviis være bleven, at Roms Besættelse af italienske Tropper vilde have gjort dets Indlemmelse i Kongeriget til hvad man kalder „en fuldbyrdet Kjendsgjerning“. Alle Anstrengelser i denne Retning forbleve imidlertid frugtesløse. Uagtet en Mængde fremmede Agitatorer (den saakaldte „Revolutions-comité“) især i Rom, men dog ogsaa i Kirkestatens øvrige Byer, havde opbudt alle Midler for at forføre den lavere Klasse af Befolkningen, og navnlig havde anvendt betydelige, deels af den italienske Regjering, deels af det engelske Adels- og Pengearistokrati forstrakte Summer baade i dette Siemed, og for i stor Maalestok at fremkalde Desertion blandt Militæret, saa viste alle disse Forsøg sig dog temmelig virkningsløse. Det var kun Udskedet af Befolkningen, hvorefter en ringe Deel blev vunden for hine forvorne Planer, og det var ligeledes ingen andre blandt Soldaterne end dem, som det var Armeen bedst tjenligt at blive qvit, der vare tilgængelige for Bestikkelsessystemet, der iøvrigt, i Betragtning af dets forveilede Resultater, har været den italienske Regjering usforholdsmæssig kostbart!

Da den længe forjættede Rebellion i Rom saaledes, til Trods for Larmen i den radicale Presse og alle den liberale Verdens Forventninger, dog bestandig udeblev, maatte man gribe til over-

ordenlige Forholderegler for at fremkalde en Afgjørelse, inden Verden blev kjed af at høre den evindelige Avisjnak om den romerske Revolutionscomité's priselige Forberedelser for den forhaabede Opstand, og tilsidst fik Sinen op for det hele Bedrag. Det skulde nu gaae i Opfyldelse, hvad Cardinal Antonelli i sin Circulardepeſche af 19de Nov. 1865*) advarende havde forudsagt, at den italienske Regjering vilde i et beleiligt Dieblit betjene sig af Actionspartiet til med Vaabenmagt at angribe den h. Stols tilbageværende Befiddelser, hvis dette Parties Forsøg paa at fremkalde en Rebellion i Rom skulde mislykkes. Man er nemlig i den sidste Tid kommen til Kundskab om, at den daværende italienske Ministerpræsident, Ratazzi, allerede siden Marts f. A. i hemmelig Forstaaelse med Garibaldi har forberedt alt Fornødent til Iværksættelsen af denne gamle Fribytters mislykkede Friskaretog mod Rom. Hiin Statsmands høieste Formaal var ikke blot i Alt at efterligne den over hele den liberale Verden høitpriste Cavour, men, ved at følge hans Fodspor at smykke sin Tinding med en Laurbærkrands, der i den beundrende Efterverdens Dine endog skulde fordunkle Glandsen af hans store Forbilledes Fortjenester. Thi Erhvervelsen af Rom, Virkeligjørelsen af Cavour's „geniale og dristige Tante“, det var jo — om end Midlerne for dette store Diemeds Opnaaelse vare nok saa foragtelige og forkastelige — en usorligelig politisk Bedrift i den oplyste offentlige Menings Dine, der ene af den Grund har saa stor Affky for Jesuiterne, fordi den behager at paaalyve dem Anvendelsen af den her antydede Grundfætning! Den samvittighedsløse italienske Politiker kunde ikke finde det forsvarligt længere at udhale Afgjørelsen af „det romerske Spørgsmaal“; men der var meget at bringe i Orden, inden Plauen kunde bringes til Udførelse.

(Sluttet.)

---

*) Dette Document er meddeelt vore Læsere i Nr. 13, 14 og 15 for Aaret 1866.

En saakaldet dansk Mortarhistorie.

(Fortsættelse).

4. Vi skulle herefter lidt nærmere drøfte Redactionens Henvisning til en temmelig nærgaaende Beskyldning, samt til den der med forbundne Benævnelse, hvormed en bekjendt „høiærværdig Forfatter“ og lærd Theolog i „Dagbladet“ for 17de Januar d. A. har fundet for godt at betegne forennelede katholske Propaganda, naar han taler om „det blandt os fremstødte jesuitiske Observationscorps“. Idet nemlig denne Forf. i en lang Artikel bekæmper det grundtvigste noksom bekjendte Fripræstedømme indenfor Folkekirken, og protesterer mod den frirkkelige Agitations Oplosningstendentser, paakalder han i dette Tilmed, og for ret at give sine Advarsler Eftertryk, den nyssomtalte Skråk for hiin saa farlige Propaganda; og det i sig selv allerede noksom Forfærdelige ved samme bliver yderligere forøget ved den i alle bløde Philistherhjerner stedse spøgende Jesuit frygt. Vi tillade os da først at spørge, hvad dette egentlig skal betyde? De fleste Læsere ville uden tvivl, ved at see saadanne Uttringer af en saa anset lærd Theolog, bestyrkes i den besynderlige Indbildning — vi have virkelig for en Deel Aar siden hørt Flere for fuldt Alvor udtale denne Formening — at de herværende katholske Geistlige ere „hemmelige Jesuiten“. Da der høiærværdige Forf. imidlertid neppe kan være uvidende om, at Jesuiten, ligesom andre Ordensmænd, i Regelen ikke ansættes som Sognegeistlige, hvortil da denne alt i sig selv høist uheldige Betegnelse, som derhos, i Betragtning af Forfatterens Standpunkt, kun kan være brugt for at vække hans Læsers Uvilie mod hæderlige Mænd, hvis Virksomhed og Charakter uden tvivl ere ham og dem aldeles ubekjendte? Hvad dernæst Jesuiterne angaaer, hvis Navn man i saadanne Tilmed benytter, da maa det dog vistnok ogsaa erkjendes for mindre sømmeligt for en lærd og hæderlig Personlighed at befæste den store Mængde i dens Overtro paa tendentiose Bagvaskelser og deri begrundede mistroiske Fordomme. Vi skulle i det Følgende tillade os at vise, at den Beskyldning, der har foranlediget hiin Betegnelse, er saa meget mindre paa sit rette Sted, som dens ærede Ophavsmand, hvis han, inden han gav den til Bedste, havde værddiget vore offenkjendte Uttringer om den foromtalte frirkkelige Agitation i Folkekirken en Smule Opmærksomhed, vilde have bemærket, at hans Sigtelse for en stadefro Glæde over det grundtvigste Parties Træulighed med at ruinere Folkekirken, er aldeles ubesøiet.

5. Idet vi blot exempelviis henvise Dagbladet og dets høiarværdige Forf. til Artiklen „de Gensiede“ i dette Blads Aargang 1865 Nr. 16—20 og 24—25, tilføie vi, at vi ogsaa ved andre givne Leiligheder ikke blot have udtalt den meest afgjorte Forfastelsedom over den heromtalte Agitation baade i og for sig, og i Henseende til de Vedkommende vistnok ubevidste Motiver, hvoraf den er fremgaaet; men vi have netop tillige stærkt betonet det høist Betænelige ved dens sandsynlige Virkninger i religiøs og moralsk Henseende. Ligesom vi nemlig have fremhævet det ubevidste Hykleri, der ligger til Grund for de grundtvigske Anpriisninger af hiin Frihed som det eneste Redningsmiddel for Folketirken, medens ethvert fornuftigt Menneske maatte kunne see, at denne Frihed, er fuldkommen eenstydig med Folketirkens Oplosning: saaledes have vi ikke mindre henpeget paa de demoraliserende Virkninger, hele denne Dienforblindelsespolitik, i Lighed med alt andet aandeligt Bedrag, useilbarlig vilde udøve, dersom den skulde vinde stor Indflydelse paa den almindelige Stemning. Vi have navnlig henviist til en total Uigegyldighed for al Religion og Kirkevæsen, som denne Bevægelses sidste Resultat, saafremt den virkelig skulde naae det tilsigtede Maal. Denne Betragtning fortrøste vi os til at være i god Overensstemmelse saavel med vor Kirkes sande Interesser, som med den christelige Kjærligheds Fordringer ligesoverfor Bilsfarelser, hvis forfærelselige Følger Enhver, der erkjender dem, maa føle sig forpligtet til at advare imod. Vi ønske naturligviis vor Kirke Fremgang og Udbredelse, og vi ere overbeviste om, at alle virkelig religiøse og tænkende Protestanter, naar de kunde løsreve sig fra de Fordomme mod vor Kirke, hvori de ved Opdragelse og Bane ere hildede, og gjorde nærmere Bekjendtskab med dens Lære og Cultus, nødvendig maatte erkjende den for at være den sande af Christus stiftede Kirke, der aldrig har forandret sig, eller kan forbedres ved menneskeligt Flitværk, men ligesom dens Stifter er igaar og idag og i al Ewigheid den samme! Dette er vor bestemte Overbeviisning; men netop derfor er det os aldeles klart, at denne Kirke, om hvilken vi have den, som vi tillade os at troe, velgrundede Formening, at den fyldestgjør det religiøse Ideals høieste Fordringer, aldrig kan vinde Terrain, hvor den religiøse Sands og Trang er bleven totalt affumpet — hvor Følelsen for Sandhed, og Interessen for at søge den er gaaet tilgrunde!

Vi have endvidere paaviist det uendelige Bævd af Selvmordsigelser og ubevidst Underfundighed, hvori den fritirkelige Tankegang bevæger sig. Det er nemlig bekjendt nok, at Grundtvig

i Mæret 1825 begyndte sin kirkelige Polemik med det hidsigte Angreb paa bestemte Lærdomme, som han erklærede for falske og uchristelige, at han siden stadig har haaret „Bibeltheologien“, og anpriift „det lille Ord,“ som den eneste Lægedom med denne Theologies vilkaarlige Meninger om Skriftens Indhold, i det han gjorde den latterlige Paastand gjældende, at Troesbe- kjendelsen i sin ufortolkede Ordlyd skulde være den høieste Norm for Skriftfortolkningen, og den useilbare Dommer over alle stridige Meninger om de bibelske Udsagn. Naar det da er ikke mindre vitterligt, at han nu allerede i lang Tid i Fri- hedens Interesse paa det varmeste har anbefalet en kirkelig Lov- givningsact, hvorefter Bibelfortolkningen skulde gives til Priis for det fripræstelige „Skjon“ om hvad der er det Rette, da have vi ikke blot udtalt vor Forbauselse over den Driftighed, hvormed Dphavsmænden til disse to aldeles uforliknelige Paastande, har vovet at byde Verden den sidste af dem, uden nogen Detraction af den første; men vi have paa det stærkeste fremhævet den Ord- og Begrebsforfalskning, der, ved at gjøre hiint elastiske „Skjon“ til det eneste Vaagn paa Lærefriheden, vilde etablere et utaaleligt Tyranni over Andres Samvittighed. Det maa nemlig vel mærkes, at det er i Frihedens Navn, og under Henviisning til, hvad de fripræstelige til det ærede Publicums Yndest beilende Samvittigheder finde for godt at stemple som sandt og christeligt, at denne blinde Tro paa de meest uvederhæftige af alle Autoriteter fordres! Vi have fremdeles i sin Tid efter Fortjeneste vurderet det Selvmodsige i — ikke blot tidligere, men endnu ved visse Leiligheder Intet at finde christeligt nok, og dog i det Hele og Store at forfægte en Grundsætning, hvis sidste Consequents maa blive en fuldendt dogmatisk Indifferen- tisme, ligesom vi paa det kraftigste have advaret mod det Be- dragelige i hiin „Kirkefaders“ eller „Lærefaders“ stærke Declama- tioner mod Pavedømmet, medens han selv i en Række af Aar har arbejdet paa at begrunde et aldeles uberettiget Pavedomme af den allerforfæsteligste Art. Vi troe hermed at have viist, at vi ikke have fortjent at blive beskylde for, hemmelig at glæde os over de grundtvigske Epigoners Anstregelser for at ruinere Folke- kirken og forfalste den religiøse Bevidsthed, eftersom det fremgaaer af det Anførte, at vi i Henseende til dette Spørgsmaal netop have stillet os i Række med den høiærværdige Forfatter og hans Meningsfæller.

6. Naar endvidere Dagbladets Efterskrift til vor Artikel kalder Mortarabegivenheden af 1858 „et Brud paa alle christelige

Grundfætninger", og i dette Brud finder et tilstrækkeligt Motiu til aldeles „at bryde Staven“ saavel over „den katholske Propaganda“ som over Pius IX's Udfærd, da have vi herved blot at bemærke, at det vel er en let Sag at fortælle Verden, at man bryder Staven over Næsten; men det, hvorpaa Alt kommer an, bliver dog altid, hvem det er der gjør det, eller hvem der ene har Nøt til at fælde en saa afgjort Forkastelsesdom. Forkastelsesdommen kunde maaffee snarest ramme dem, der saa flot udtale den over Andre! Hvad Sagen selv angaaer, da ere vi fuldkommen rolige for, at Enhver, der overhovedet er modtagelig for fornuftige Grunde, vil finde sig fyldestgjort ved de af os i Dagbladet Nr. 20 anførte. Vi gjentalde her blot i Lærernes Erindring, at vi der paaviste det Ubfurde i det Forlangende, at Paven, for at efterleve den liberale Doctrins Fordringer, skulde, i Anerkjendelse af den moderne Theori om Tolerance og Samvittighedsfrihed, have givet en factist Erklæring om, at den jødiske Religion var ligesaa sand og god som den kristelige, og dermed proclameret, at den katholske Kirke nu havde opgivet sin gamle Betragtning af sig selv, og af Respekt for de „moderne Traditioner“ vedkjendte sig den Sætning, at alle Religioner ere lige gode, eller at Indifferentismen (d. e. den fuldkomme Ligeegyldighed for den religiøse Sandhed) for Eftertiden skulde agtes for Religionens høieste Princip. Vi viste dernæst, at Paven som verdslig Tyrste ikke godt kunde tillade hvad han som Kirkens Overhoved maatte fordømme, medens vi villig indrømmede, at det vel var tænkeligt, at den her forlangte Skandale, en saadan Vanhelligelse af Daabens Sacrament, under en for Religionen indifferent Regjerings Beskyttelse kunde have fundet Sted i Henhold til Tidens abstracte Doctriner om religiøs Ligeberettigelse og om den absolute Statsalmagt. Hvorvel vi altsaa ikke tor benægte Muligheden af, at man i et eller andet af de moderne Statssamfund, hvor man saa stærkt betoner Helligheden af de reent naturlige og menneskelige Hensyn, at der ikke bliver mindste Nøt tilbage for det overnaturlige Livs Krav, — at man paa et saadant Sted kunde agte jødiske Foralvres urimelige Villie for helligere end Guds ved Christus aabenbarede og for al Verden kundgjorte Anordninger: vil dog intet fornuftigt og tænkende Menneske bestride vor Nøt til at kalde den heromtalte Fordring — at Paven skulde tillade, at et rettelig døbt Barn opdrages i den jødiske Religion — for et affindigt Forlangende. Vi paaftaae i alt Fald ikke for meget, naar vi sige, at ingen Christen med velberaad Du kan vedkjende sig det. Vi betragte derfor den hele Larm, som denne Begivenhed i sin Tid vakte baade

her og andensteds i det Fjerne, blot som en Virkning af den utilbørlig sløgtige Opmærksomhed, som den offentlige Menings ærede Ordførere stænkte vore kirkelige Anliggender.

(Sluttet.)

Kirkelige Efterretninger.

Italien. Revolutionens Frugter. „Sydtyroler Volksblatt“ skriver: „Man veed snart ikke mere, hvorledes man skal betegne det arme Italiens nærværende Tilstand. Dets offentlige Blade berette en Mængde Forbrydelser, hvis Navne man blues ved at nævne. Man nøies ikke mere med Angreb paa de frie Statsborgeres Eiendom, men man gøser ikke tilbage for langt større Forbrydelser. Man hører overalt om Mord, og det saa hyppigt, at man maa forfærdes derover. Og det er ikke blot Tyve og Røvere, der myrde dem, som de agte at plyndre, men den ene Borger myrder den anden af Hævngjerrighed, Brødre myrde Brødre, Ægtefæller kløve Hovedet paa deres sovende Mænd, Sømmere dræbe deres egen Fader, Mødre drukne deres Børn, Døtre ombringe deres Mødre! Mange ville maaskee være tilbøielige til at ansee Opregningen af saa mange Forbrydelser for Opdigtelser af „de Klericale“, af Frihedens, Fremskridtets og det gjenopstandne Italiens Fjender; men det hjælper ikke: disse Vidnesbyrd om det unge Italiens moralske Forvorpethed, dette lange Register paa dets Skændselsgjerninger stadfæstes af de meest italiensfsindede og frifsindede Dagblade. Vi ville blot tage Aviserne fra d. 20. og 21. September for os, og med disse Numere i Haanden ville vi optælle nogle af disse gruopvækkende Uggjerninger, fordi vi finde det at være betimeligt, ligeoverfor Concordatstormerne i Østerrig, at henvise til Kjendsgjerningernes Vidnesbyrd om den revolutionære Liberalismes Frugter, istedetfor at appellere til Fornuftgrunde; thi disse sidste tages der jo ingen Notits af.“

Herefter udbrager ovennævnte Blad af forskjellige Dagblade et langt Register over de meest oprørende Forbrydelser. Idet vi imidlertid her forbigaae Detaillen i denne Opregning, bemærke vi blot, at man ikke uden Gysen kan kaste Blikket paa den For-

bryderfortegnelse, som alene det italienske Blad „Perseveranza“ af 20. Septemb. meddelede. Man læser nemlig der følgende Rubrikker, under hvilke Enkelthederne ere indordnede: „Røveriske Anfald, Drab, Fader-, Moder-, Broder- og Ægtefælle-Mord“. Og Perseveranza er en for Alvor italiensk Journal; thi alle disse Kjendsgjerninger forhindre det ikke i at kalde den italienske Revolution for en roen og ublodig Revolution. Men — hvor meget Blod er ikke udøst i de sidste 7 Aar! Hvor mange Uen- uesfeliv ere ikke offrede i denne Tid baade under lovlige og ulov- lige Former! Men det Allerværste er, at det Onde er i bestandig Tiltagen, og det fortjener i det Hele taget at bemærkes, at Italien allerede er blevet gammelt under disse vedvarende Frem- skridt i det Onde. I det „gjenopstandne Italiens“ første Ung- dom — i de Dage, da Revolutionen under pompøst Ordgjeri forjættede en Gjenoprettelse af „moraliske Tilstande“, gaves der langifra ikke saa mange Tyve, Falskmøntnere, Røvere, Mordere og Selvmordere etc., som i de sidste 7 Aar. De af de fordrevne Regjeringer opbrugte Undersaatter stjal mindre, røvede mindre, myrbede mindre, end de nuværende souveræne Borgere, som blive liberalt opbrugte og dannede af liberale Advokater, liberale Meetings og liberale Profesorer!*)

Og dog er Italien den Stat, hvor Liberalismens Ideal: Statens Adskillelse fra Kirken, er virkeliggjort i en Ud- strækning, hvortil der intet andet Sted findes Mage — den Stat, hvor hverken Jesuiter eller andre Munkke, ja ikke engang Præster tør beskæftige sig med Ungdommens Underviisning, efter- som man har ophævet de første, og kastet de sidste ud af Skolerne; og hvor Regjeringen nu i syv Aar har ladet arbejde paa Ung- dommens Opdragelse og Dannelselse med en Frisindethed, hvis fuld- modne Frugter den kommende Tid vil koste, og — upaatvivlelig vurdere efter Fortjeneste!

---

*) Det er ret interessant med denne Skildring at sammenligne vore liberal- nationale Blades, navnlig det Dvintsesjentes af doctrinær Intelligents repræsenterende „Fædrelands“ rørende Lovtaler over det unge Italiens Bedrifter, i hvilke det dog fornemmelig er Haabet til Fremtidens Lyk- saligheder, der dicerer Vedkommende alle de om begejstret Deftagelse vidnende sentimentale Phrazer, hvorefter man skulde troe, at dette nu Kongeriges Historie fra først til sidst var en sand politisk Idyl, der, naar blot ikke den utaalmodige Katholicisme og den fatale „stiv- sindede“ Pave vare til Hinder derfor, alt for flere Aar siden vilde have realiseret et hidtil ukjendt jordisk Paradis!

Østerrig. Den bekjendte cytatiste, med Christi Saarmærker betegnede Jomfru, Maria af Morl, om hvem dette Blad for flere Aar siden har givet udførlige Meddelelser, er d. 11. f. M. afsnaet ved Døden i Kältern i Tyrol i sit 56. Aarsaar.

Skoledagen.

Mandagen d. 17., Tirsdagen d. 18. og Onsdagen d. 19de Febr. Form. fra Kl. 8 af afholdes den offentlige Examen med Kirkefogdens Børn, første Dag med Drengesklassen, anden Dag med Pigeklassen, tredje Dag med Forberedelsesklassen; hvortil Børnenes Forældre og Skolens Venner herved indbydes.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 16de Februar. Seraphima. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderstabsandagt til Marias h. og afbesmittede Hjerte for Syndernes Omvendelse, med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 17. A. Blasius, Biskop og Mart. 18. Ei. Thukommelse af Frelserens bitter Lidelse. 19. O. Polycarpus, Biskop og Mart. 20. Co. Raymund af Pennafort, Bekj. 21. F. Ferialdag. 22. K. Petri Bispstol i Antiochia.

Søndagen den 23de Februar. Ovingvagesima. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Opnaelse af en salig Død. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 24. A. Petrus Damiani, Kirkelærer. 25. Ei. Matthias, Apostel.

Den 26. Febr. Afsteonsdag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6 og 8 stille Messje. Kl. 10 Afstevielse og Høimesse. Sct. Knuds Kapel: Kl. 7½ Messje. Aften Kl. 7½ Fasteandagt med Prædiken. — 27. Co. Margaretha af Cortona. 28. F. Thukommelse af Frelserens Tornekroner. 29. K. Ferialdag.

NB. Alle de 40 Ugedage fra Afsteonsdag til Paaskefest ere befalede kirkelige Fastedage, paa hvilke med Undtagelse af eet matende Middagsmaalstid og en saakaldet Collation om Aftenen, al anden Nydelse af Spiise er kirkelig forbuden.

Søgnedagsgudsstjeneste i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messje Kl. 7 og 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Førdagften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Eftermiddag Kl. 3—9. I Sct. Knuds Kapel: Stille Messje Kl. 7½. Skriftemaal: Formiddag Kl. 7; Førdagften Kl. 5—8; Søndag Form. Kl. 7½—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messje Kl. 6.

„Matholsk Kirkebidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer C. V. Lohrer, Gøttersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de tgl. Postcontoirer. Prisen er 3 M. Dvartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. C. Olsen & Co.'s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholisk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 5.

Søndagen den 1ste Marts.

1868.

Indhold: Den sidste italienske Katastrofe. (Sluttet). — En jaakaldet
danst Mortarahistorie. (Sluttet). — Kirkelige Efterretninger:
Italien. Frankrig. Spanien. Østerrig.

Den sidste italienske Katastrofe.

(Sluttet.)

Efterat de foromtalte Forberedelser til et Angreb paa Rom flere Maaneder igjennem vare drevne med stor Energi, Hvervingen af Friskarer temmelig aabentlyst, Forsyningen med Vaaben derimod i al Hemmelighed, ansaaes det i Begyndelsen af Estraaret for hensigtsmæssigt og betimeligt, ved en paafaldende Demonstration at forkynde Verden, at det af alle det unge Italiens Venner saa længselsfuldt forventede Forehavende nu nærmede sig sin Udførelse. Man benyttede hertil den latterlige Fredscongres, som i Begyndelsen af September f. A. samlede sig i Genf, for at dictere Verden Betingelserne for en evig Fred, hvis Lykkeligheder dog, som man strax erfarede, ikke kunde virkeliggjøres uden under Forudsætning af den revolutionære Republicanismes Seir over den nu bestaaende europæiske Samsfundsorden. Denne eventyrlige Congres var nemlig en Frugt af Revolutionspartiets hemmelige Transactioner og Speculationer i den længe med saa stort Held mislede offentlige Menings Sympathier for en forestaaende Omvæltning i alle offentlige Forhold; thi man saa her Republikens og Socialdemokratiets meest notable Agitatorer optræde som de

selvskrevne Hovedacteurer i denne politiske Farce, der opløste sig under almindelig Uenighed, og navnlig strandede paa en Modstand fra det mere moderate og det afgjort conservative Parties Side, som man ikke havde taget med i Beregningen af dette Stuespils Virkninger. I hvorvel man nu vistnok i forveien let kunde have sagt sig selv, at Størstedelen selv af den politiske Radicalismes meest afgjorte Tilhængere vilde gysse tilbage for de Midler, ved Hjælp af hvilke man vilde tilveiebringe en almindelig Verdensfred — en almindelig Krig, Iedsaget af Oprør i alle Lande: saa havde man jo her et Thema i Baghaanden, som særlig egnede sig til at bedaae de Mange, der, efter længe at være bearbejdede i en bestemt Retning, og efterat deres langseltsfulde Forhaabninger ere ophidsede til den tilbørlige Grad af Videnstabelighed, kun have det som ligger dem nærmest for Øie, og mene, at naar det blot naaes, saa vil man let komme tilrette med det Øvrige. Dette Thema for „Fredsvænnernes“ Forhandling var det „romeste Spørgsmaal“; og hvem egnede sig bedre til, paa dette Punkt at sætte Ulverden Blaar i Øinene, og bringe alle Enthusiaster for denne almindelige Velfærdssag til at glemme alle Beregninger af Følgerne, til at emancipere sig totalt fra al Udruelighed og Besindighed i Tante og Gjerning, end den gamle Storskræder Garibaldi, hvis latterlige bombastiske Declamationer ved flere Leiligheder havde udrettet store Ting. Han indfandt sig, som bekjendt, d. 8. Septbr. i Genf, men teede sig saa affindigt, at hans Venner overalt skammede sig over hans Optræden.

Denne Helts Taler have isøvrigt altid havt den for hans Publicum meget betegnende Virkning, at Tilhørerne eller Læserne af hans Ordgyderier hurtig have faaet nok af dem, og — da han altid prostituerer baade dem, sig selv og den Sag, han vil begejstre dem for — i Hjertet onstet, at han snart vilde tie stille; men, naar man saa en Tid lang Intet har hørt eller seet til ham, hilse de ham med Acclamation, saasnart han viser sig paany, og afhasper sit gamle forslidte Register af revolutionære Ulvehyl. Saaledes var det ga aetfor, og saaledes gif det ogsaa dennegang.

Han var i Aaret 1860 Gjenstand for Modeverdenens overbrevne Ovationer, for en sand Afgudsdyrkelse; men i Aaret 1862 skammede hans Beundrere sig næsten over hans jammerlige Heltebedrift (Aspromonte), og i de nærmest paafølgende Aar loe man derfor af hans Pralerier. Der var da al Grund til at troe, at den gamle Eventyrers Rolle var udspillet, og at hans Berømmelse herefter vilde indskrænke sig til at ærgre og bestemme hans Venner, og mere den bedre Deel af Publicum — indtil hans Rejse i England for et Par Aar siden satte den tænkende Deel af Verden i Forbauselse ved Synet af den modbydelige Hylдинг, ved hvilken især det fornemme Selstaa i dette storagtige med alle Revolutioner paa Fastlandet altid bolende Samfund saa grundig blamerede sig, at dette Træk fortjener at opbevares af Historien som et opløsende Bidrag til Burderingen af den Rolle i dens Heelhed, som dette Lands politiske Storheder i den sidstforløbne Menneftaalder have spillet.

Saa uedværdigende imidlertid denne Skandale end var for det engelske Publicum, kunde den dog ikke andet end vække Aensler om, at der var Noget i Gjerde, og at den vilde faae en Betydning for den kommende Tid. Thi ligesom det paa den ene Side var vitterligt, at baade Statsmænd og Børsmatadorer havde complimenteret hien Revolutionens røde Celebritet og ikke undseet sig ved at pleie fortrolige Forhandlinger med ham, saaledes maatte Enhver, der kjender lidt til den store Sværms Tankegang, og til den politiske Fanatismes indre Holdning og moralske Bederhæftighed, let kunne slutte sig til Virkningerne af denne Demonstration. Nu begyndte nemlig Garibaldi's Actier atter at stige i Værdi. Det superkloge Publicum, som øser af sin politiske Visdom af Avisberetninger, og hvis Meninger og Domme over Personer og Begivenheder udeløkkende ere betingede af Diebliffets Autoritets- og Majoritets-Kjendelser, blev atter her, som altid, duperet; det glemte da snart den ynkkelige Bedrift af 1862, og saae nu atter i Manden Helten fra Marsala smykket med nye Fremtidslaurbær, og i Begreb med atter at bestige den

Triumphvogn, der forrige Gang var bleven saa uventet standset i Farten.

Den italienske Agitation havde nemlig i de Aar, der ligge imellem 1862 og 1866, faaet et nyt Opsving ved det idelig gjentagne Raab paa Venetiens Annexion til det ny Kongerige. Dette var ikke fornoiet med for saa godt Kjob i Freden til Zürich at have slugt baade Lombardiet og de bourbonske Smaa-stater, og Aaret efter Neapel og største Delen af Kirkestaten. „Italien“ var blevet fedt og mægtigt af sine Nederlag, og denne i Historien eksempellose Lykke gjorde i samme Forhold dets carikerede Patriotisme overmodig og reent ustyrlig. Septemberconventionen havde vel foreløbig slaaet en Bom for Begjærligheden efter Rom; men de italienske Patriots umættelige Udvælseshunger fandt endelig i Spændingen mellem Østerrig og Preussien det forønskede Udgangspunkt for Virkeliggjørelsen af deres forvante Attraaer og Forhaabninger med Hensyn til Venetien, og den Fred, der endte den blodige Krig, bragte dem ganske rigtig ligesom i 1859 Seirens Løn efter to afgjorende Nederlag baade tillands og til søs. Det fordums lille Kongerige Sardinien havde nu slugt hele Italien, kun med Undtagelse af den lille Deel, som den h. Stol endnu havde tilbage. Det syntes jo nu ikke blot „Italienerne“ men alle de ædle Fremskridts-helte, der saa uegennyttigt havde beruset sig i Nationalitetsideens af Lykken saa vidunderlig begunstigede Seir over Legitimitetens forældede Fordomme, at være den største Ubillighed og Urimelighed, at hine Lykkens Stjodebørn ikke skulde have den Stump Land med, der ene manglede i Følelsen af et fuldent polittisk Velvære, — at der endnu skulde fattes noget i Realisering af hiin ophoiede Idées tidsmæssige og berettigede Krav paa Fyldestgjørelse!

Man kan iøvrigt ikke noksom beundre den uegennyttige og hoimodige Selvfornægtelse, hvormed den liberale Verdens Politikere overalt have hylidet og opmuntret disse italienske Idretter, som jo ogsaa her hos os have været Gjenstand for beundrende Deeltagelse, naagtet hiin Nationalitetsdoctrin ikke har bragt

vort Fædreland andet end Ulykke. Det er nemlig i Kraft af denne revolutionære Idee, anvendt fra tydskt Standpunkt og i Tydsklands Interesse, at Danmarks gamle Rige er blevet sonderlemmet; men det horer ikke desto mindre til den gode Tone her-tillands at sværme for Italiens Eenhed, for Victor Emanuel og Garibaldi. Man betænker ikke, at kunne end Nogle blive fede ved at experimentere med hiin Idee, da maae nødvendig Andre blive desto magrere, samt at det er en meget betænkkelig Sag for Smaa-folk at hole med Lyffens Gnist, og tage Hatten alt for dybt af for denne lunefulde Gudinde og for dem hun til en given Tid særdeles autager sig; thi hun er altid paa den Side hvor Magt en er, og bryder sig ikke stort om Ketten. Det saakaldte Nationalitetsprincip er derfor hverken mere eller mindre end en Brøk i Revolutionens Schakspil, der yder den Spiller ganske fortræffelige Tjenester, der har Spillet i sin Magt, og forstaaer at bruge den til sin Fordeel. Gjennemførelsen af dette Princip vilde ødelægge alle gamle Stater, hvis Adkomster til Betydning og Indflydelse ere begrundede i den historiske Ket og afhjemlede ved det guddommelige Forsyns Anordning; derfor holde de igjen, som have Ketten paa deres Side, og Magt til at gjøre den gjældende, ligesom man paa den anden Side seer dem, der have Magt til at træde Andres Ket under Fødder, med stor Begjærighed gribe Leiligheden, til paa eengang at føre sig denne revolutionære Theori til Nytte, og benytte den Popularitet, dette indbringer, til at forjone den offentlige Mening med den meest himmelraabende Uret mod Folk, som de ikke blot i Medfør af den heromtalte Doctrin burde fritage for alle undersaatlige Forpligtelser, men som de aldrig nogensinde have havt legitim Adkomst til at beherske!

Saaledes har Preussen, den eneste betydelige Stat i Europa, der som saadan ikke har nogen Fortid, ingen i den historiske Udvikling begrundet Ket, fulgt Italiens Exempel og practiseret den heromtalte Modedoctrin med et Held, som Lyffen ganske særdeles har begunstiget. Den doctrinære Nationalitetstheories herværende Advocater fandt vel, at Nationalitetsprincippet var en solidere

Støtte for Danmarks Ret til at beholde Slesvig, end den legitime, i den historiske Udvikling begrundede Ret, som de i Henshold til den nyere Tids herskende Synsmaader ansaae for afskaffet for bestandig. Den tydske Stormagt derimod har i denne ny Theori fundet et velkomment og fra den med sammes Princip etablerede Næverets Standpunkt udmærket brugbart Paastud til at stille os ved Slesvig. Vi finde det betimeligt, her at bringe denne for vort Fædreland tragiske Katastrofe i Erindring; thi det fortsjener virkelig at mindes, at man hertillands baade offentlig og privat har tiljublet den Uret, der i Nationalitetsprincipets Navn tilføiedes Paven, et saagodtsom eenstemmigt Bifald — samtidig med, at den preussiske Krigjærrighed i Pagt med det tydske Nationalitetsværmeri beredte sig til at sønderlemme Danmark!

Betydningen af den heromtalte moderne Betragtning af Nationaliteten som det øverste folkeretlige Princip, som Grundlaget for den fremtidige politiske Samfundsorden kan nemlig ikke længere være tvivlsom for noget tænkende Menneske, thi den er Revolutionsprincipets Seir i dettes meest omfattende Betydning. Efterat Revolutionstheorien nemlig allerede for længe siden havde fratjendt Begreberne Legitimitet og Autoritet al Gyldighed for det offentlige Liv; efterat man havde anvist disse to for hele den tidligere baade aandelige og sociale Udvikling betydningsfulde Factorer Plads blandt gamle afslagne Fordomme: satte man Kronen paa Bæret ved at ophøie det som man i Ordets strengeste og fulbeste Forstand maa kalde Hedenflabets og Barbariets Signatur til det høieste internationale Retsprincip! Dette vil med andre Ord sige, at man i det Store og Hele har emanciperet sig fra den Samfundsorden, som den katolske Christendom har opbygget, og hidtil vedligeholdt ogsaa i den Deel af Verden, der har frasagt sig den: fra den Idee, i Kraft af hvilken den har civiliseret Verden, — at man vil tilbage til Barbariet i en ny Stikkelse: til den Tid, da de forffjællige Folkeander og de af disse gjennemtrængte forffjællige Religioner stode fjendtlige ligeoverfor hverandre. Den revolutionære Aands Apostle arbeide derfor ogsaa samtidig overalt paa

at tilbagestrænge Christendommens Indvirkning baade paa Opdragelsen og Underviisningen, samt paa at berøve Egetskabet dets christelige Charakter. Saaledes lægger man Oxen ved Roden af Træet! Og den store Mængde, der taufeløs gaar i de selv beskaffede Bannerføreres Ledebaand, hilser disse travle Bestræbelser i „Humanitetens“ og den saakaldte „moderne Civilisations“ Interesse med høie Bijaldsraab, ligesom de, der lede hele denne af Antichristelighedens Aand fremdrevne Bevægelse, glæde sig i Seirens visse Haab. Thi de vide, at der nu ikke længere er Spørgsmaal om, hvad der i sig selv er Ret eller Lovlighed i høiere Betydning. Den i den christelige Overlevering begrundede Autoritet mener man jo snart at skulle blive færdig med; thi man har jo en Magt i Baghaanden, som tilsidst vil klare Alt, hvem den sidste Afgjørelse af Alt tilkommer, ved hvilken man er sikker paa at knuse al Modstand. Denne Magt er Majoriteten, Trykket af den høirostede offentlige Menings larmende Raab.

Det var altsaa for at give Signalet til den tallose Skare, der overalt ligner sig selv, ved i blind Underkastelse under sine Formyndere at istemme det Løsen, som hviktes den i Dret, — det var derfor, at Revolutionens høitpriste Bandithøvding gav Møde i Genf, umiddelbart før han begav sig til Stuepladsen for den Heltebedrift han stod i Begreb med at udføre. Vi finde det overflødigt at give en Fremstilling af hvad Alle endnu have i frist Minde, og skulle i denne Henseende lade det beroe ved blot at bringe det Factum i Erindring, vi i det Foregaaende have fremhævet, at der foreligge de fuldstændigste Beviser for, at Garibaldis sidste Foretagende var et med den daværende italienske Regjering aftalt Spil. Vor Hensigt med denne Betragtning var nemlig alene den, ved et kortfattet Overblik over Pavedømmets og Kirkens hele Historie at vise, hvorledes den antichristelige Aand i hele denne lange Periode bestandig har arbejdet utrættelig for eet og samme Diemed, nemlig Kirkens Udelæggelse og Fortrængelsen af Christendommens Indflydelse paa det offentlige og private Samfundslivs Udvikling. Det moderne Barbaries sidste mislykkede Bedrift vil derfor ingenlunde i absolut Forstand blive det sidste

Forsøg i denne Retning. Ligesom nemlig Verdensaanden til enhver tidligere Tid har benyttet de Kræfter, der i Medfør af deus Cieardommelighed og fremherskende Tendenter tilbøde deres Tjeneste, saaledes vil den til Dagens Ende fortsætte sit Værk — at bekæmpe den af Gud aabenbarede Sandhed, ved at omtaage alle ubefæstede Gemytter med Løgnens Kunstgreb og Bildfarelsens Blandværk. Thi det er Antichristens største Triumph, i alle saadanne afgjørende Kriser, som de vi have omtalt, at forvirre Begreberne om Sandhed og Løgn, Ret og Uret, hvorved de som ikke kjende og elste noget Høiere, end verdslig Velvære, bestandig hildes i den Jndbildning, at de ere Forkæmpere for Sandhedens, Fremskridtets, Frihedens, Humanitetens, Rettens og Civilisationens Seir over hvad de kalde Mørkets, Overtroens og gammel Urets Herredomme over Menneſſeheden. Under disse høitklingende Talemaaders Skjold arbeide de alle med forenede Kræfter usfortvødent paa at nedbryde Alt hvad Fortiden har bygget, d. e. netop paa at tilbageføre det hedenske Barbari, som Christendommen eengang har overvundet.

Hvad isvrigt Genferdemonstrationen angaaer, da kan man ikke Andet end anerkjende det Kløgtige i det europæiske Omvæltningensparties Bestræbelse for at forsone den offentlige Mening med den skrigende Modsigelse mellem Bebudelsen af en almindelig Verdensfred og sammes uundgaaelige Forudsætning: en almindelig Krig og Verdensrevolution — ved paa en saa larmende Maade at stille det nærførestaaende Angreb paa Rom i Forgrunden. Thi fra Verdens Standpunkt betragtet var det en afgjort Sag, at der ikke behøvedes mere for at bedaare Publicum og tillukke dets Dine for det Banvittige i hiin Tanke; Bantroens Had flaaer nemlig altid sine Offere med fuldkommen Blindhed. Men fra Verdensstyrelsens Standpunkt er det i sin Orden, at Forstyrelsens Magter først og fremmest samle alle deres splidagtige Kræfter til et Stormløb mod den Klippe, hvorpaa al Autoritet og al Retsorden i Verden hviler, og som staaer, naar alt Andet forgaaer. Thi det vil fremdeles, som alle de forrige Dage stadfæste sig: *Non prævalebunt adversus eam!* De skulle ikke overvælde den!

En saakaldet dansk Mortarhistorie.

(Sluttet.)

7. Den i det Foregaaende omtalte værdifulde Opdagelse af her tilstedeværende og hemmelig virkende „jesuitisk Observations-corps“ foranlediger „Dagbladet“ til at slutte sine Bemærkninger med en Hentydning til hvad det kalder „den gamle jesuitiske Grundsatning, at Hensigten helliger Midlet“, som det afgjørende Motiv for den fuldkomne „Forkastelighed“, der bør gjøre den foromtalte fingerede Propaganda til Gjenstand for „alle folende Memesters Harm“. Man kan ikke andet end forundres over, at fornuftige Mennesker kunne mene at sige noget ikke blot sandt, men tillige ret syndigt og flaaende, ved at tage en saa forbrugt og derhos saa absurd Trivialitet paa Læberne, og ville være bekendte at føre den i Pennen, og man har derfor ondt ved at tilbageholde det Spørgsmaal, om det virkelig siges bona fide. Det er nemlig bekjendt nok, at uagtet Jesuiterne have udsat en hoi Priis paa Efterviisningen af, hvor denne „Grundsatning“ af deres Orden skulde være anbefalet, samt hvilke jesuitiske Moralister der nogenstunde skulde have ført denne Lære, har endnu aldrig nogen meldt sig med Paaviisningen af disse Data. Man vedbliver blot tankeløst at gjentage den gamle opdigtede Beskyldning, om hvis Oprindelse vi iøvrigt i Nr. 10 og 11 af dette Blads forrige Aargang have meddeelt de fornødne Oplysninger, i det vi senere i Nr. 22 meddelte et interessant Supplement til disse Oplysninger, i Anledning af et dengang i Tydskland paa ny udgivet gammelt Smædeskrift mod Jesuiterne*), der

*) Det er allerede tidligere flere Gange med uigjendribelige Grunde godtgjort, at den berhyggede Pamflet: „Monita secreta societatis Jesu“ (d. e. hemmelige Instructioner for Jesu Selskab), hvilket Skrift forstegang blev trykt i Aaret 1612, og udgav sig for at være forfattet af et Medlem af Ordenen og autoriseret af denne sidste — er et literært Falskneri. Som saadant blev den strax betegnet af Ordrens da-værende General, ligesom den i Aaret 1616 blev fordømt og forbudt af Indexcongregationen. Den Skandale, at en protestantisk Geistlig ved Navn Bergmann i Aaret 1852 udgav en ny Udgættelse af dette Skandskrift, ledsaget af en pompøs Fortale, foranledigede to Mod-skrifter, af hvilke vi navnlig henvise til det af Historikeren Dr. W. Giefers i Paderborn forfattede, der paa det meest flaaende blotter dette literære Bedrageri. Vi tilføie, at dette Product af Løgnens Mand er Hovedkilden til alle de gangbare Bagvaskelser, som jevnlig opføres i Dagespressen og Romanliteraturen.

baade under Forfølgelsen i det attende Aarhundrede og siden har spillet en vigtig Rolle. Det vil neppe være for Meget sagt, at ingen dannet Mand, der gjør sig bekendt med disse literære Facta, vil finde det foreneligt med sin Samvittighed og Ære, at vedblive med at virke for Udbredelsen af de heromtalte udfabsfulde Epdigtelser.

Vi unblade iøvrigt ikke at gjøre alle dem, som regne sig det til en Dyd at hade Jesuiterne og de dem falskelig tillagte Grundsætninger, opmærksomme paa det i sig selv Taabelige i at antage Tilværelsen af en saadan Maxime, saavel som paa det Absurde i den Form, man har givet en Sætning, hvori man mener at udtale den haardeste Fordommelsesdom over dem. Det tager sig nemlig høist besynderligt ud, at de samme Personer, som ellers ikke kunne finde Udtryk, stærke nok til at betegne Jesuiternes næsten overmenneskelige Snedighed og Kløgt, kunne paabyrde disse en saa stor Dumhed, som den, der vilde ligge i at opstille den Lære, at gode Heisfigter kunne fremmes ved flette Midler. Thi for det første kan intet Menneſte, der er ved sin Fornuftis fulde Brug, for Alvor troe, at man kan opnaae noget Godt ved Anvendelsen af flette Midler, eftersom Bevidstheden om Midlets Slethed for ethvert Menneſte, der har sin Forstand, indeholder tilstrækkelig Veiledning til Erkjendelsen af Siemedets Forkastelighed. Og for det andet vilde det have været en aldeles utrolig Taabelighed, offenklig s. Ex. i Lærebøger og Foredrag (og det er jo dette, man netop anklager Jesuiterne for) at forsægte en Grundsætning, hvis Ufftyelighed al Verden finder saa indlysende, at Dydens ædle Talsmand i enhver paafølgende Tid blot behøvede at nævne den, for at vække alle „følende“ (vel at mærke ikke „tankende“) Menneſters Uffty for den. Thi Enhver maa dog indrømme, at det som fremfor Alt maatte være dem magtpaaliggende, som i deres Praxis vilde føre sig hiin allerede i sig selv absurde Grundsætning til Nytte, var — at holde Verden i Uvidenhed om, baade at en saadan Grundsætning eksisterende, og at de hylbede den, og handlede efter den. Kun saaledes vilde det kunne lykkes dem at forvirre og vildlede Verdens Dom om hvad de tilsigtede og foretog sig. Man maatte kort sagt skjule Theorien, for at føre sig dens Anvendelse til Nytte. Denne taabelige Selvmodsigelse — at paabyrde et Samfund, om hvis Kløgt og Snedighed man har de eventyrligste Forestillinger, en Dumhed, der grændser til Uffindighed — er saaledes meget langt fra at vidne fordeelagtigt om det høie Trin i Forstandsudvikling og det skarpe kritiske Blik for Bedømmelsen af sjælelige

Phænomener, hvoraf den moderne Tids Ordførere mene sig i Besiddelse.

Med Hensyn til den høist besynderlige Form, som man har behaget at give denne Anklage, kan det iøvrigt ikke være undgaaet noget tænkeude Menneskes Opmærksomhed, at man her siger noget ganske Andet, end det, som man egentlig mener, eller som i det mindste svarer til det virkelige Liv. Meningen med alt det Ordgyderi, der er ødslet paa den formentlig „gamle jesuitiske Grundsatning, at Heusigten heiliger Midlet“ skulde vel egentlig være, at udtale en Fordømmelsesdom over alle dem, hvem ethvert Mittel er lige godt, naar det blot fører til Maalet. Kun under denne Forudsætning bliver der Mening i al denne dydige Harme over hiin saakaldte „gamle jesuitiske Grundsatning“. Man tænker altsaa paa dem, der virke i en slet Sags Tjeneste, og søge at bedaaere Verden ved at anbefale de slette Midler, hvoraf de betjene sig — for at skjule Sletheden af deres Heusigter; man vil med andre Ord „bryde Staven“ over den spidsfindige Uredelighed, hvormed deels samvittighedsløse Intrigauer, deels alle Sværmere og Fanatikere, om end dem selv ubevidst og i god Tro, men forblindede af egoistisk Hovmod, arbeide paa at forvirre Begreberne om Godt og Dødt, Sandhed og Løgn, Ret og Uret, for at godtgjøre Gavnligheden af deres Forehavender. Herved maa imidlertid mærkes, at alle den Slags Kunstgreb ere langt ældre end Jesuiterne; thi de ere ligesaa gamle som Menneskeflægten, og det fortjener navnlig en ganske særdeles Opmærksomhed, at den menneskelige Kløgt og Opfindsomhed aldrig til nogenjohelst Tid, eller i nogenjohelst Anledning har udfoldet en større Virtuositet i denne Retning end i den Periode, der gik umiddelbart foran Jesuiterordenens Oprettelse. Det var nemlig netop den forbausende Energi, hvormed den menneskelige Aand strax ved Reformationens Begyndelse — utvivlsomt i god Tro og i en stærk Overbeviisning om at tilsigte noget Godt — bragte den heromtalte Praxis i Anvendelse, der kaldte Jesuiterordenen til live; og den virkelige (ikke den lavede eller opdigtede) Historie har slaaet den Kjendsgjerning uroffeligg fast, at det fremfor Noget er Jesuiterne, der med en tilsvarende Energi have reageret mod al den Forstyrrelse, som det sextende Aarhundredes kirkelige Omvæltning har udbredt baade over det religiøse og borgerlige Samfundsliv, og at det altsaa netop især er dem, der have blottet al den, vistnok sig selv ubevidste, Underfundighed der baade i hiint Aarhundrede og siden har tumlet sig paa dette Omraade. Derfor ere de blevne Gjenstand for Had og Fjendskab, og for en syste-

matist Bagvaskelse blandt alle Benner af de revolutionære Grundfætninger, som siden Reformationen mere og mere have vundet Indflydelse paa Verdensbegivenhedernes Gang og Herredomme over den offenkjendte Mening; og man har — hvad der jo er en Praxis, der er ligesaa gammel som den udsomtalte Manøvrering med Ordene: Godt og Ondt, Sandhed og Løgn — taget Hævn over dem ved just at bestynde dem for hvad man netop selv gjorde, og hvad alle Tilhængere af de store Principer af 1789 endnu den Dag idag selv bestandig gjøre! Thi den heromtalte Ord- og Begrebsforfalskning er Livet og Sjælen i den moderne Verdensbetragtning, der gjør Revolutionsprincippet til Hovedfactoren i den historiske Udviklingsproces. For at give vore Tanker herom det korteste Udtryk ville vi slutte disse Bemærkninger med følgende korte Udtalelse, som vi henstille til alle vore Modstanderes alvorlige Overveielse.

Rampen mellem Sandhed og Løgn er billedlig talt det Centrum, hvorom hele Verdenslivet i aandelig Forstand dreier sig, og den revolutionære Livsbetragtning har sin Rod i det oprindelige Affald fra og Oprør mod Sandheden. Dens Fader er altsaa den Aand, som vor Herre kalder Løgneren fra Begyndelsen. Men Løgnens største Kunststykke er netop at indbilde Verden, at den er Sandhed, og at Sandheden er Løgnen, og at opvække midkjære Mundhelte, som indbilde sig selv og indbilde al Verden, at de slet Intet ville, uden hvad der er Sandhed og Ret, medens de i Virkeligheden ikke gjøre Andet, end utrættelig at arbejde for at tilveiebringe den fuldstændigste Confusion i alle Begreber om hvad der i evig Betydning er sandt og helbringende for Verden!

Vi bede da til allerlidst vore og vore Benners — Jesuiternes — utallige Fjender i alle Stænder, og deriblandt navnlig ikke blot vore mange høiarverdige og velærverdige fødte Modstandere, men ganske isærdeleshed d'Her. Journalister og Politikere at underkaste baade Fortidens og Dieblikkets religiøse og politiske Partimanøvrer lidt nærmere Prøvelse, og, Ansigt til Ansigt med „den gamle jesuitiske Grundfætning“, i al Oprigtighed at spørge sig, hvad man selv saa ofte har gjort, og ganske uvilkaarlig endnu bestandig gjør, ja ofte det ansees fornødent — saa ofte man præsenterer sig for Publicum enten som „Sandhedsvidne“ eller som Menneskeven og Patriot af første Rang, som uegennyttig Talsmand for det almindelige Bedste! Man behage med disse og lignende Tendentser for Dine blot til Tarvelighed at ransage sin Samvittighed og ihukomme det gamle Ord: „Hvo der er reen kaste

den første Steen!" Det turde da maaskee haabes, at man for Estertiden vil forstaae „den katholske Propaganda“ og Jesuiterne for alle Yttringer af den dydige Harme, angaaende hvis rette Object man tydelig viser, at man befinder sig i et fuldstændigt og høist betænkeligt Vildebæde!

Kirkelige Efterretninger.

Italien. Revolutioner ere kostbare. „*Courier de Marseille*“ meddeler efter en Skrivelse fra Rom, at Revolutionscomiteen i Florenz i Lobet af det sidste Aar (indtil October) har udgivet ikke mindre end tolv Millioner Francs for at tilveiebringe en Folkeopstand i Rom. Man kan saaledes ikke undre sig over de italienske Finantsers Kæbsgang!

Frankrig. I Toulouse har der nylig dannet sig en Forening under Navn af: „Bedvarende Bøn for den h. Fader“, hvis Diemed er, at der „ikke maa hengaae en eneste Time af Dagen eller Natten, uden at Guds Betsørgelse bliver anraabt for vor elskede h. Fader og hans modige Forsvarere.“

— Biskop Dupanloup af Orleans har tilskillet den pavelige Nuntius 10,000 Fr. der ere indsamlede i hans Stift for Peterspengen. For sex Maaneder siden havde Biskoppen sendt et lignende Beløb til Rom.

Spanien. Begeistring for Kirkens og den h. Faders Sag. Begivenhederne i Italien i October og November f. A. have i Spanien vakt en saadan Begeistring for Kirkens og den h. Faders Sag, at Ungdommen overalt kappes om at vise sin Beredvillighed til at opoffre Livet for at forsvare hans Ret. Regjeringen har tilladt Hvervinger i alle Dele af Landet. En Oberst i den spanske Armee forestaaer deres Organisation, og Spaniens bedste Familier sætte en Værdi i at have Sønner, der slutte sig til Rækken af de unge heltmodige Mand, der fra alle katholske Lande slukke sig om Kirkens Bannere. Sveret for ved Indsamling af frivillige Gaver at bidrage til de Bortdragendes Underholdning er ligeledes overordenlig stor. Alene to

Blade „l'Esperanza“ og „Pensiamiento Espannol“ have til- sammen i kort Tid samlet en Sum af 260,000 Fr. Antallet paa de spanske Frivillige skal allerede beløbe sig til c. 4000 Mand.

Fra alle katholske Lande hører man saaledes fra Uge til Uge Vidnesbyrd om den stedse vørende Begeistring, hvormed Mænd og Kvinder, Gamle og Unge, den Fattige saavel som den Rige, Almuen ikke mindre end de høiere Classer af Samfundet tilkjendegive deres Deeltagelse for Kirkens nærværende Kamp. Overalt i Tydskland afholdes store Forsamlinger, for at organisere de forskjellige Foretagender, hvorved de her paagjældende Formaale kunne fremmes. De unge Mænd udtale deres Beredvillighed til, saafremt Regjeringerne ville tillade det, personlig at tage Deel i Kampen, og Alle yde efter Evne deres Bidrag til dette hellige Anliggendes Fremme. Kvinderne vise allevegne stor Iver, og lægge en stor Opfyndsomhed for Dagen med Hensyn til de Midler, der bedst egne sig for Tilveiebringelsen af betydelige Indsamlinger. De kirkeligsfindende Studenter ved de forskjellige Universiteter træde i nærmere Forbindelse med hverandre, for at træffe Aftale om hensigtsmæssige Foranstaltninger. I Frankrig virke indflydelsesrige Mænd for at formaae Regjeringen til at give dem af den værnepligtige Ungdom, som begjære det, Tilladelse til at tjene i den pavelige Armees. I England blev Erkebiskop Manning sidst i Nov. f. A. i en med 11,000 Underskrifter bedækket Adresse anmodet om at foranstalte et Meeting i Anledning af den h. Faders Sag, og den 4. Decbr. afholdtes ifølge de engelske Blade en „imposant Forsamling“, der bivaanedes af alle det katholske Samfunds Notabiliteter, og endte med begejstrede Leveraab for Erkebiskoppen og den h. Fader. Fra Irland befinder allerede et stort Antal unge Mænd sig i Rom, og fra Skotland afgik i Nov. en Major Gordon med en Afdeling udsøgt Mandstabs til Rom. Hol- lændernes og Belgiernes overordenlige Opoffrelser, for paa enhver Maade at støtte Pavens Sag ere noksom bekjendte. Fra Canada i Nordamerica ere c. 1000 Frivillige i Begreb med at udflyde sig til Rom for at hellige deres Liv og Blod til den h. Stols Tjeneste. Snart vil saaledes hele den katholske Christenhed være repræsenteret i Pavens Armees.

Skulde det være umuligt eller uhensigtsmæssigt at forsøge paa, efter ringe Evne ogsaa her i Danmark — i det mindste at gjøre Noget?

Østerrig. Under Overskrift: „Det katholske Østerrigs Tak for Aaret 1867“ indeholder „Salzb. Kirchbl.“ en Artikel, hvori Forfatteren i Anledning af Aarskiftet — efterat have udtalt sin Smerte over Concordatstormen og den uhorste Fræthed, hvormed den radicale, saagodtsom udelukkende af jødiske Literater ledede Presse, i denne Anledning har vovet at forhaane Episkopatet og Geistligheden — fremdrager de trostelige og haabvækkende Momenter ved dette i sig selv vistnok sorgelige Phænomen, idet han nærmere begrunder den Sætning, at det katholske Østerrig ved Aarets Slutning ret har Aarsag til at bringe det guddommelige Forsyn sin inderligste Tak for de Belsignelser, der i sammes Lob ere bleve Kirken til Deel. Forfatteren erindrer om de tidligere Tider, da Regjeringen besyttede og forsvarede den katholske Religion som Statsreligion, og viser, hvorledes denne Tilstand, ved at fremkalde aandelig Søvn og religiøs Lunkenhed, banede Veien for Josephinismen — denne Ironi over det tidligere Statskirkesdomme. Han minder om Virkningerne af sidstnævnte fordærlige Tid, da der gaves høitstaaende Geistlige, hvem Cancelliets Resolutioner gjaldt mere end Højsynet til Alterets Hellighed og de kanoniske Forrifter, og for hvem en Paragraph i den verdslige Lovgivning havde større Bægt end Conciliernes Decreter, hiin Tid, i hvilken mange Løgsfolk meente at være gode Katholiker, naar de nu og da ved officielle Leiligheder besøgte Kirken . . . Alt dette Sygdomsstof, der har haft langvarige og fordærlige Eftervirkninger, denne tunge Kvællust, der saa længe som en blytung Bægt har hvilet trykkende og bedrøvende over det kirkelige Liv i Østerrig, er nu paa een gang kommen i Bevægelse ved Begivenhederne i Aaret 1867, der have virket som Tordenen paa den lumre Pestluft, som en Bombe, der pludselig springer i et Morads . . . Den Larm over Concordatet, der er vakt af dem, der for største Delen aldrig have læst det, har foranlediget mange sandhedskjærlige Mennesker til at læse det, til at tænke alvorligt over religiøse Spørgsmaal, og til at forbauses over den Fræthed, hvormed Kirkens Repræsentanter angribes . . . Lægmænd og Geistlige, Biskopper og Præster, som tidligere kun altsfor ofte vare skilte fra hverandre som ved en chinesisk Muur, have sluttet sig nærmere til hverandre, og føle Alle, hvormeget de trænge til hverandre. Biskopperne ere bleve frie, de ere bleve, hvad de altid skulle være — Christi Apostle, og Alt dette tilsammen er mere værd end Concordatet!“ Forfatteren glæder sig dog især over den Virkning, denne Bevægelse har udøvet paa hele den lavere Geistlighed.

og bemærker, ved at sammenligne denne Tid med Reformationaarhundredet, da Tusinder affaldt fra deres Tro og sluttede sig til Agitationen: at man endnu ikke har seet en eneste Jøde i denne talrige Stand, men derimod mange, der ligesom Apostlene sætte deres Væ i at lide for Christi Skyld, og glæde sig ved at dele Forhaanelser med deres Biskopper. — Vi have alt tidligere meddeelt vore Læsere, at det liberale Bureaukrati overalt i de østerrigste Lande har organiseret et Forfølgelsesystem mod de Medlemmer af Geistligheden, der have fundet sig foranledigede til at optræde offentlig og som Talsmænd for Concordatets Bibeholdelse. Ikke faa ere satte under criminel Tiltale og arresterede, medens enhver Agitation imod Concordatet opmuntres og understøttes af en stor Deel af de locale Øvrigheder.

Kættelser i Nr. 4.

S. 49, Lin. 6 fr. o. Uforstand, læs: Forstruelse. S. 56. Lin. 10 fr. o. Planer. De stulbe etc. Læs: Planer, ved at benytte etc.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 1ste Marts.** 1ste Faste søndag. Opdragesma. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesje med Prædiken. Kl. 6 Aften: Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesje med Prædiken. — 2. M. og 3. Ti. Ferialdage.
- Torsdagen d. 4. Marts** Kl. 7½ Aften: Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 5. Co. Ferialdag.
- Frederagen d. 6te Marts:** Broderskabsandagt til Jesu guddommelige Hjerte; Kl. 8½ Messje, Kl. 7½ Aften Broderskabsandagt. — 7. F. Thomas af Aquin, Kirkelærer.
- Søndagen d. 8de Marts.** 2den Faste søndag (Reminiscere). Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 6 Aften: Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesje med Prædiken. — 9. M. Francisca Romana, Enke. 10. Ti. De 40 Martyrer.
- Torsdagen d. 11. Marts** Kl. 7½ Aften: Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 12. Co. Gregor den Store, Pave og Kirkelærer. 13. F. Skuffommelse af Frelserens h. Nigglæde. 14. F. Ferialdag.

„Kathoff Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Stjebenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer C. B. Lohrer, Gøtthersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de Igl. Postcontoirer. Prisen er 3 M. Dvortalet, enkelte Numere 8 s.

Kjøbenhavn.

D. C. Olsen & Co.s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 6.   Søndagen den 15de Marts.   1868.

Indhold: Biskoppeligt Faste-mandat og Hyrdebrev. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Frankrig. Østerrig.

Johannes Heinrich,

af Guds Barmhertighed og den h. Apostoliske Stols Naade
Biskop af Osnabrück

og

Apostolisk Provicar for de nordiske Missioner i Tyskland og Danmark, Doctor i Theologien,

hilser den ærbørdige Geistlighed og alle Troende i Bispedommet Osnabrück og Missionerne med Betsignelse fra Gud Fader ved vor Frelser Jesus Kristus i den Helligaand!

Med Hensyn til de vedvarende Omstændigheder, som allerede for længe siden have gjort en Formildelse af de gamle strenge Abstinentsbud til Sædvane, finde Vi Os foranledigede til, i Kraft af den Os af den h. Apostoliske Stol meddeelte Fuldmagt, og efter desangaaende at have hørt det høiærværdige Domcapitel, ogsaa for indeværende Aar indtil Afseensdag 1869, atter at lade samme Formildelse saavel som ogsaa de øvrige i Faste-Mandatet for f. N. indeholdte Bestemmelser indtræde, og forordne derfor, som følger:

- I. Den paabudne Faste, som kun tillader eet fuldstændigt Maaltid og een Collation, men udelukker al anden Ny-

delse af Spiise, bliver at overholde paa alle Dage af den 40 Dages Fastetid med Undtagelse af Sondagene, desuden paa alle Tamperdage og alle Vigil=Fastedage, hvilke paa foreskreven og vedtagen Maade hvergang Soudagen forud skulle forkyndes fra Prædikestolen.

- II. Abstinentsbudet, som forpligter til fuldstændig Afholdelse fra Kjødspiser, forbliver bestaaende paa Afke=onsdag, Skærtorsdag, Paaskeoverdag og Aarets saamlige Fredage. Paa alle øvrige Dage tillades Nydelsen af Kjødspiser, dog med den Indskrænkning, at der paa saamlige befalede Fastedage (cfr. Nr. 1) kun tillades een gang Nydelsen af Kjød, nemlig ved Hovedmaaltidet, og at paa dem saavel som ogsaa paa Sondagene i Fastetiden den samtidige Nydelse af Kjød= og Fiskepiser bliver forbuden ved eet og samme Maaltid.
- III. Kjødsupper og med Fedt, Flesk eller Blod tilberedte Spiser tør nydes hver Dag, alene med Undtagelse af den h. Langfredag, og det ogsaa i Forening med Fiskepiser.
- IV. De i activ Tjeneste staaende Militærpersoner, og, saafremt disse fore egen Huusholdning, ogsaa deres Huus= og Bordfæller, — fremdeles Gjestgiverne og Spiseverterne og deres Gjester, samt alle dem, som regelmæssig lade deres Mad hente fra et Gjestgiversted — dog skal hermed en forsætlig Uddragelse fra Abstinentsbudet ingenlunde være tilladt — Handelsbetjente, Evende, Lærlinge, Tjenestetjende og Arbeidere, naar de kostes af Ikke=Katholiker, samt de Sidstes Huusfæller paa samme Vilkaar — de paa offentlige Bade= og Kuuranstalter i Bort Sogn under Kuur varende Personer — Rejsende og Fattige ere, med Undtagelse af den h. Langfredag, fritagne for Abstinentsen.
- V. Alle Sognepræster og Sogneforvaltere meddele Vi herved Myndighed til, i paatrængende Tilfælde, hvor det synes nødvendigt, og hvor ikke blot Sandseligheden for=

langer det, at forvandle Abstiementsbudet for enkelte Troende til en anden from Gjerning. Denne Fuldmagt kan ogsaa subdelegeres til de øvrige Skriftefædre.

- VI. Med Hensyn til den for Alle eftergivne Strengthed af det oprindelige Abstiementsbud skulde alle Troende, som ere i Stand dertil, i Fastetiden nedlægge en Almisse i de Bøsser, som til den Ende blive at anbringe i alle Kirker med Overskrift: „**Faste = Almisser**“. Hvo som ikke er i Stand til at give en saadan Almisse, skal paa Søndagene i den hellige Fastetid bede Vitamet om Christi Lidelse for Kirkens Anliggender. Faste = Almissen bliver anvendt til Bedste for de nødvendige Diocesan = Anstalter til Uddannelse af gode Præster og Lærere. Smidlertid forbeholde Vi Os, ogsaa at anvende en Deel af den for andre paatrængende Fornødenheder i Bispedømmet og til Bedste for Vore nordiske Misjioner.
- VII. Betræffende Faste = Andagterne forblive de tidligere givne Forskrifter ogsaa fremdeles gjældende. Paa hver Dag i den h. Fastetid bliver ogsaa i Aar under eller efter Skole = Messen Vitamet eller Rosenkrandsen om Christi Lidelse at forebede for Kirkens Anliggender. Ligeledes skal den forestkrevne Bon for Paven, nemlig tre „Hil dig Maria“ med Kirkebommen for Paven efter enhver h. Messer, saavel som Indskydningen af Collecten pro Papa i den h. Messer, fremdeles forsettes indtil Tilbage = kaldelse skeer.
- VIII. I de saakaldede lukkede Tider, d. e. fra Askeonsdag indtil den første Søndag efter Paaske, og fra første Adventsøndag indtil Herrens Nabensbøvelsesfest incl., maa ingen Bryllupper finde Sted. Men i selve Faste = og Adventstiden skulde de Troende ogsaa overhovedet afholde sig fra alle Dands = og andre offentlige Forlystelser.
- IX. Tiden for Opfyldelsen af det kirkelige Bud om Paaske = Communionen, som Enhver, hvis han derfra ikke er

særligt dispenseret, skal modtage i sin Sognetirke, fastsættes at skulle være fra Palmesøndag indtil den tredje Søndag efter Paasken, begge Dage incl. Dog skal herved den for enkelte Steder undtagelsesviis bevilgede Forlængelse af Paasketiden ikke være ophævet*)

- X. Høitideligholdelsen af den første h. Communion bliver herved i Henhold til den betræffende Forordning af Kölner Provinzial-Conciliet af 1860 p. 132 for hele Diocejet fastsat til den første eller den anden Søndag efter Paaske, forsaavidt der ikke af særlige Grunde maatte blive tilstaaet en Undtagelse fra denne Forsskrift.

Samtidig minde Vi om den gantle Diocesan-Forordning, at de af Skolen allerede udfkrevne Ynglinge og Somfruer idetmindste endnu i 2 Aar regelmæssig skulle bivaane Søndags-Skatedeserne og Vi anmode ikke blot ret indtrængede d'Yrr. Sognepræster, men ogsaa alle Forældre og Foresatte om at gjøre deres Indskyldelse gjældende, for at denne Forordning kan blive trolig efterlevet. Tillige ndtale Vi det indtrængende Ønske, at den allerede i mange Sogne indførte fortræffelige Skik, ifølge hvilken de fra Skolen dimitterede Ynglinge og Somfruer endnu i 2 eller 3 Aar i Forening modtage den h. Communion hver Maaned eller hver anden Maaned paa bestemte Sou- eller Festsdage efter forudgaaet Tillysning fra Prædikestolen, maatte indføres og udbredes overalt, paa det at saaledes den første h. Communionens naaderige Frugter maae bevares i Længden, og Ustyld og Dyd ved den hyppige Nydelse af Himmelsbrødet maae opnaae Fasthed og Bestandighed igjennem Livets farefuldste Tid.

*) For Katholikerne i Kjøbenhavn er Tiden til den pligtmæssige Aanamelse af den h. Paaske-Communion ifølge bispoppeligt Descript af 13. Marts 1861 udvidet indtil Christi Himmelfartsfest; den varer altså i Aar fra 5. April til 21. Mai inclusive.

Da Vi for ikke lang Tid siden i Anledning af den h. Faders Trængsler og de svære Forfølgelser, der for nærværende Tid overgaae Kirken, navnlig i Italien, Polen og Rusland, opfordrede Eder til en tre Dages øjeblikkelig Bøn, og til i Gjerning at komme Kirkens betrangte Overhoved til Hjælp, varede Vi vel ikke mindste Tvivl om eders levende Deeltagelse for dette Anliggende; men Virningerne af Vor Opfordring have langt overgaaet Vore Forventninger. Saavidt Os hidtil er bekjendt, har der nemlig i alle de til Vor Omjörg betroede Menigheder viist sig en Iver for at efterkomme den, som har opfyldt Os med levende Glæde, og for hvilken vi ikke noksom kunne takke Gud. Ogsaa Gaverne til den h. Fader have været saa betydelige, som Vi i Betragtning af den nærværende, i saa mange Henseender trængselsfulde Tid langt fra turde gjøre Os nogen Forventning om. De have indtil nu udgjort et Beløb af 6,700 Th. (s: 8,933 Rd.) Men ogsaa andensteds har en lignende Aand lagt sig for Dagen, saa det synes næsten, som om just Kirkens Lidelser, og isærdeleshed vor h. Faders Trængsler paa mange Steder have tjent til at kalde den katholske Bevidsthed tilkive, og til atter at samle Mange, der syntes at staae fjernt, til eendragtig Kamp under Kirkens Banner. Den h. Augustinus kalder Adams Fald en heldbringende Begivenhed, fordi den blev Anledning til vor Frelsers Komme til Verden, og Kirken har vedkjendt sig disse hans Ord*). Saaledes kan man ogsaa her næsten føle sig fristet til at udraabe: O heldbringende Overgreb af vor Tids Kirkeverer og Kirkestormere, som bærer saadanne Frugter!

Maatte da, mine Elskede, den Almægtige see naadig ned paa eders Bønner og Offere! Maatte Han frendeles tage vor h. Fader i sin Beskyttelse, og naadig udfrie Kirken af dens Trængsler, fornemmelig i Italien, Polen og Rusland! — Dog, hvo kjender Guds urandsagelige Raadslutninger? Kirkens og dens Overhoveds Hjender ere endnu ikke omvendte, endnu ikke afvæbnede! Maastee skulle de endnu en Tid tjene til vor Tugtelse. Maastee er det

*) Ved Paaskestjens Subvielse paa Løverdagen i den h. Uge.

Guds Villie, at de skulle blive os en endnu mægtigere Tilskyndelse til at bede ivrigere, til at bringe Kirkens Sag større Offere. Lader os derfor ikke blive trætte af at bede, og holde os forberedte paa at bringe Ham endnu flere Offere! Maatte Enhver gjøre sig til Regel, i det mindste hver Søn- og Festdag, s. Ex. under den h. Messse, at bede om det saa tit var eet Fadervor og Ave Maria for Kirkens Nuliggender! Kunne vi tvivle om, at dette mægtig vil bidrage til at forkorte Kirkens Lidelser og vor h. Faders og vore Brodres Trængsler i andre Lande?

Vi have talt om vor h. Fader. Vi skulle nu tilføie nogle Ord om, hvilken Stilling den Kirke, som Jesus i sine Apostle og deres Efterfølgere har grundet her paa Jorden, indtager til den hele Menneskehed.

Kirken er først og fremmest vor Læreriude, og det navnlig i den vigtigste Videnskab der gives, i Videnskaben over alle Videnskaber, nemlig i den som angaaer Kundskaben om vor Frelse, om hvad der betinger vor evige Salighed. Biskop er den egentlige Lærer i denne Videnskab ingen Anden, end Guds eenbaarne Søn selv, der engang synlig vandrede her paa Jorden, og i tre Aar gik omkring og lærte. Men hvo siger os, hvad der er hans Lære — hvad Han har lært? Man vil maaffee henwise os til Bibelen. Men hvo siger os vel, at Bibelen, eller hvilken Udgave af den med fuldkommen Trost kan gjengiver Jesu Lærdomme? Og dernæst: Skulle virkelig alle Jesu Lærdomme være indeholdte i Bibelen? Den h. Johannes, som stred jidst af alle dens Forfattere, bevidner i Slutningen af sit Evangelium *) lige det Modsatte, ligesom dette desuden allerede fremgaaer tydeligt deraf, at det paa mange Steder i den h. Skrift hedder: Jesus lærte Folket; Jesus lærte sine Disciple, eller lignende, uden at det med noget Ord angives, hvad Han lærte dem. Og dog ere vi forpligtede til at holde Alt, hvad Jesus har lært **). — Og endelig: Hvo siger os — og dette er jo ikke mindre vigtigt — hvilken der er den sande Mening af Jesu for-

*) Cap, 21, 25. **) Matth. 28, 20.

skjællige Lærdomme? Saa længe vi ikke kjende denne, saalænge vide vi i Virkeligheden endnu slet Intet, vide ikke, hvad vi skulle troe, hvad vi skulle gjøre, hvad der bliver forlangt af os. Thi i tusinde Tilfælde vil een og samme Lære eller eet og samme Ord finde en væsentlig forskjellig Udlægning. Hvo skal altsaa give os tilforladelig Underretning om Alt hvad Jesus har lært, og, hvilken Mening Han vil have forbunden dermed? Han, som er Verdens Lys, har her selv henviist os til sine Apostle og til disses retmæssige Efterfølgere. Thi dem gav Han det Hver: Gaaer ud i al Verden, og lærer alle Folk, og lærer dem at holde Alt hvad Jeg har overantvordet eder*). Og for at de ikke skulde tage Feil i Spørgsmaalet herom, lovede Han, at Han vilde sende dem den Helligaand. „Men Trøsteren, den Helligaand“, sagde Han, „hvem Faderen vil sende i Mit Navn, Han skal lære eder Alt, og paaminde eder om Alt, hvad Jeg har sagt eder †), og Han skal blive hos eder i al Ewigheid“ ††). Han skulde bringe dem det Alt i Erindring. Saaledes skulde menneskelig Glemfomhed i denne Henseende ikke forvolde nogen Skade. Han skulde lære dem Alt, skulde tydeliggjøre dem Meningen af Jesu Ord. Og Han skulde blive hos dem til evig Tid; altsaa ogsaa gaae over paa deres Efterfølgere. Thi ogsaa disse havde Jesus for Sie, ligesom en saadan Bistand jo var ligesaa nødvendig, ja endnu nødvendiggere for dem. Altsaa Apostlene med den h. Petrus, og derefter Biskopperne med Petri Efterfølger i Epidsen, danne det ufeilbare Lærereembede, der gaaer igjennem alle Tider; de danne hvad vi kalde den ufeilbare Kirke. Den skulle vi høre. „Hvo som eder hører, han hører Mig, og hvo som foragter eder, han foragter Mig; men hvo som foragter Mig, han foragter Ham, som har udsendt Mig“*). Kirken er vor Lærerinde i det vigtigste Anliggende, i vor ewige Frelsels Anliggende, og den er vor ufeilbare Lærerinde.

*) Matth. 28, 20.

†) Joh. 14, 26.

††) Joh. 14, 16.

*) Luc. 10, 16.

Dog, Kirken indtager endnu en anden Stilling ligesom for os. Den er nemlig ikke blot den useilbare Forkynderinde og Udlæggerinde af Jesu Christi Lærdomme og Forskrifter, men den har tillige af sin guddommelige Stifter erholdt Fuldmagt til, selv at give Forskrifter og Bud, hvilke vi ere forpligtede til at adlyde. Forst overgiver nemlig Frelseren Petrus den overste Magt i Kirken, idet Han siger: „Dig vil Jeg give Himmeriges Nøgler. Hvad Du skal binde paa Jorden, skal ogsaa være bundet i Himmelen, og hvad Du skal løse paa Jorden, det skal ogsaa være løst i Himmelen“*). Og derefter overdrager Han en lignende, ihvorvel ved hiin, til Kirkens Overhoved givne, indskrænket Fuldmagt til alle de øvrige Apostle, idet Han betjener sig af saagodtsom de samme Ord: „Sandelig siger Jeg eder; Alt hvad I skulle binde paa Jorden, det skal ogsaa være bundet i Himlen; og Alt hvad I skulle løse paa Jorden, det skal ogsaa være løst i Himmelen“**). Men at hermed fornemmelig er tildelt Kirken Fuldmagt til at foreskrive Bud — hvo turde vel nægte det? Eller pleier man ikke, naar man er forhindret ved en Pligt eller et Bud, sædvanlig at sige: jeg kan ikke; jeg er bunden ved dette eller hiint? — Af denne Magt have Apostlene og deres Efterfølgere ogsaa fra gammel Tid af gjort Brug; og Kirken gjør endnu den Dag idag Brug af den. Den vil dermed ikke gjøre de paa vore Skuldre allerede hvilende Byrder endnu tungere, eller forøge deres Tal; og det er ikke heller, som om den ansaae Guds Bud eller Jesu Christi Befalinger for utilstrækkelige. Nei, den vil kun lette os det, som Gud eller vor Frelser allerede forlanger eller vil; den vil give os Sikkerhed for, at det ikke bliver undladt; den vil fremme det, for derved at betrygge vor Frelse, som jo er betinget af dets Efterlevelse. Ved de Helligdage f. Ex., som den anordner, vil den kun fremme det Formaal, som Gud havde for Sie med den af Ham eensang befalede Helligeholdelse af Sabbathen eller Søndagen, det nemlig, at vi under Hverdagsarbeidet

---

*) Matth. 16, 19.

***) Matth. 18, 18.

for det jordiske Livs Fornødenheder ikke skulle forglemme vor høiere og evige Bestemmelse, men stedse have den i levende Erindring. — Ved Budet om at høre den h. Mæsse paa alle Søndags- og Feste-dage vil den paa den hensigtsmæssigste Maade give os en Veiledning, og en virksom Veiledning til virkelig at hellige disse Dage overeensstemmende med Guds Hensigter. Og, naar den indskrænker sit Bud til denne ene, snart fuldbragte Efterlevelse, saa gjør den dette i den sikke Forventning om, at den, som har begyndt denne Dag med at bivaane det h. Offer, derved vil fattes istand til selv at finde sig tilrette med det Øvrige, til ogsaa at ende denne Dag paa en værdig og hellig Maade. — Ved sine Faste- og Abstiementsbud vil den, vel i det Smaa, men paa en virksom Maade øve os i, at vor Aand tilkæmper sig eller beholder Herredømmet over Kjødet, saa at vi ikke vige tilbage, eller give tabt, naar Gud — hvad der aldrig kan udeblive — forlanger uendelig større Beviser paa Forsagelse og Selvfornægtelse, eller kræver ganske andre og større Offere af os. — Ved Budet om det aartige Skriftemaal og Communion vil Kirken blot forebygge, at vi opjætte og atter opjætte hvad der tilsidst kunde blive forjældigt, — forebygge, at vi hængse vort Liv, uden nogenfinde alvorlig at gaae i os selv, forebygge, at vi engang døe i vore Synder, forebygge, at det Ord af Jesus skulde gaae i Opfyldelse paa os: „Derjom I ikke æde Menneskets Sønns Kjød, og ikke drikke hans Blod, saa skulle I ikke have Livet i eder!“ *) Saaledes har Kirken med sine Bud til Hensigt at tilskynde os til virkelig at blive deelagtige i de Naadestatte, hvilke Jesus ikke for Intet har nedlagt i Bodens og Alterets Sacramenter. Og, naar den knytter den aarlige Communion til Paasketiden, saa har den dertil den særdeles Grund, at den forudgaaende Faste- og Passionstid fortrinsviis forbereder til sammes værdige Modtagelse. Med Hensyn til Skriftemaalet og Communionen kunde man snarere forundre sig over, at Kirken ikke har foreskrevet en hyppigere Modtagelse af disse Sacramenter. Men den har i en Sag, der an-

*) Joh. 6, 54.

gaaer alle dens Medlemmer, aabenbart villet indskrænke sine For-
dringer til det allerringeste Maal.

Kirken er saaledes vor Hersterinde, og utvivlsomt gjælder og-
jaa herom Jesu Ord: „Hvo som horer eder, han horer Mig;
hvo som foragter eder, han foragter Mig; men hvo som foragter
Mig, han foragter Den som har udsendt Mig“ *); og tilvisse ville
de, som ringeagte et Bud af Kirken, ikke undgaae deres Straf.
Ja, vi tage sikkerlig ikke Feil, naar vi sige, at Gud vil straffe
jaadanne Overtrædelser jaameget alvorligere, som disse Bud i det
Hele taget ere lette at overholde, og deres Tilfidesattelse rober en
jærdeles Forferthed i Villien.

Vistnok er Kirken altsaa ogsaa vor Hersterinde; men vi see
tillige, at den som saadan dog snarere optræder som Opdrager-
inde, samt at den i denne Egenkab atter optræder som en Moder,
der ikke vil andet, end at Faderen, naar han kommer hjem, skal
finde, at Barnet i alle Henseender har efterkommet hans Villie
og hans Hensigter, og at dette skal vinde hans fulde Bifald og
Anerkjendelse. Kirkens Bud ere altsaa intet Andet, end Udtryk for
den reneste Moderhjærlighed; den vil kun de den anbetroede
Vorns Brelse, og den søger tillige, som vi alt have seet, at op-
naae dette paa den forstandigste Maade. Saasandt vi da ikke
ere utilgængelige for Moderhjærlighed, ja saasandt vi kun have
nogen virkelig Kjærlighed til os selv, maa det være os en Glæde,
i frivillig Lydighed at underordne os Kirkens Bud.

Beviser Kirken sig nu saaledes, selv der, hvor den optræder
bydende, dog blot som Opdragerinde og som en elskende
Moder, saa indtager den endnu i en anden Henseende
og i en ganske særegen Betydning en i Sandhed moderlig
Stilling til os. I Familielivet har jo Faderen, i det mindste
i de fleste Tilfælde, det Kald at sørge for Tilveiebringelsen af
det daglige Brød; men det er af Moderens Haand at Børnene
modtage Alt hvad de behøve. Ganste paa samme Maade over-
tager Kirken i det aandelige Liv en sand og moderlig Om-

*) Luc. 10, 16.

sorg for os. Al god Gave og al fuldkommen Gave, siger den h. Jacobus*), er ovenfra, og kommer herved fra Lyfenes Fader; thi Gud, og alene Gud, er alle gode Gavers Giver saavel i det Aandelige som i det Vægemlige. Som al legemlig Helbredelse og Styrkelse, alt legemligt Liv måa komme fra Ham, saaledes kommer ogsaa al aandelig Helbredelse, al aandelig Styrkelse og alt aandeligt Liv fra Ham; hvor Han tillukter sin Haand eller drager den tilbage, der er overalt Sygdom og Død. Han vil imidlertid i Almindelighed ikke stjænke Menneskene den legemlige Helbredelse og den legemlige Styrkelse umiddelbart, men knytter den til visse ydre Ting, som ofte ere hoist uanselige, j. Ex. til mangeslags Urter og andre Jordens Frembringelser, hvilke vi netop derfor kalde Lægemidler eller Livsmidler; hvoraf altsaa følger, at den, som ikke vil bruge disse Ting, disse Midler, heller ikke opnaaer Helbredelse og Styrkelse. Paa samme Maade har Gud eller vor Frelser ogsaa indrettet det i Henseende til det aandelige Liv. Jesus har nemlig knyttet de Naadegaver, som Hans Dødsdød har forhvervet os: aandelig Helbredelse, aandelig Styrkelse, aandeligt Liv, til visse udvortes Ting, som vi kalde Sacramenter. Disse ere i egenlig Forstand aandelige Læge- og Livsmidler, og ogsaa dette saaledes, at den, som ikke vil betjene sig af dem, i Almindelighed forbliver uden Helbredelse, uden Styrkelse, og hjemfalder til Døden. Men disse aandelige Læge- og Livsmidler har Jesus nedlagt i sin Kirkes Haand. Af dens Haand skulle vi altsaa modtage dem, og dermed modtage Helbredelse og Liv. Og, hvor beredvillig uddeler ikke Kirken disse Læge- og Livsmidler til alle Trængende! Hvor indtrængende formaner den f. Ex. ikke til, at man ufortovet skal føre de Smaa til den, som indtræde i det jordiske Liv, beheftede med Arvesyndens Sygdom, for at de kunne blive heldbrede ved Gjenfødselsens Bad? — Hvor indtrængende indbyder den ikke enhver Synder, som den seer hensmægte i den dybeste Elendighed, at han skal komme og lade sig helbrede af den i Bodens Sacrament, helbrede for Sygdom

*) Jac. 1, 17.

og Død? — Hvor kjærlig kaldes den ikke alle Blagede og Besværede til sit hellige Bord, for at vederkvæge dem med Englenes Brød, for at vederkvæge dem med vor Herres og Frelsers Jesu Christi Legeme og Blod? — Hvor inderlig er ikke dens Længsel efter, at Ungen skal fare bort herfra, uden af den og ved den at være bleven aandelig helbredet og styrket, saa at hans Hedenfart kan blive en lykkelig Vortreise herfra? — Ja, selv naar dens Pleiebarn allerede er unddraget dens Omfjorg, følger den ham dog endnu med usvækket Kjærlighed. Den Stovdragt, som han har haaret, bereder den et Hvilested i indviet Jord, og ledsager hans Sjæl med sine Forbønner. Kirken frembærer jo intet Messjeoffer, uden at Præsten særlig ihukommer de afdøde Troende ikke mindre end de Levende, og Guds Kirkes overste Magthaver her paa Jorden giver os paa mange Maader Leilighed og Anledning til, ad Forbønnens Vej at tilvende vore Afdøde bestemte Afslad.

Saaledes har da, mine Eskede, vor Frelser og Gud stillet sin Kirke i det betydningsfuldeste Forhold til os i vort Livs aller vigtigste Anliggende. Den skal være vor Lærerinde og vor Opdragerinde, og saaledes ret i egentlig Forstand vor Moder; og vi have seet, med hvilken trofast Moderkjærlighed den bærer Omhu for vore aandelige Fornødenheder, hvorledes den i Ordets fulde Betydning bærer os i sit Hjerte. Maatte blot Ungen unddrage sig hendes Ord, hendes Villie eller Veiledning, hendes Kjærlighed og omhyggelige Pleie! Maatte dog enhver af os slutte sig bestandig mere og nærmere til den og til dens Overhoved, som sammenholder, regjerer og leder det Hele. Kirken er Christi Stedsfortræderinde paa Jorden. Hvo som vandrer ved dens Haand, han vandrer ved Jesu Christi Haand; men hvo som følger Ham, han vandrer ikke i Mørket, han har ingen Grund til at angstes for sin Sjæls Frelse. Saa ville vi da trolig holde os til Kirken, hvor meget man endog fra alle Sider stormer frem imod den, eller hvor meget man end haaner og bagvaster den. Vi ville i alle Maader bevise os som Kirkens sande og ægte Børn — i Liv og i Død.

Vor Herres Jesu Christi Naade og den Helligaands Kjærlighed og Samfund være med Eder Alle. Amen!*)

Osnabrück, d. 14. Februar 1868.

† Johannes Heinrich.

Altmeppen,
Secretair.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Ved Slutningen af forrige Aar havde den alene af Turinerbladet *Unita cattolica* fra Aaret 1860 indsamlede og afleverede Peterspenge udgjort 3 Millioner Frances.

— Protestanten i den pavelige Armee. I det i Bregenz (Tyrol) udkommende „Voralberger Volksbl.“ skrives fra Rom: „Den herværende Feltbiskop Msgr. Tippiani har fortalt mig, at der i den pavelige Hær befinder sig henved et Par hundrede Protestanter. Han tilføiede, at man vistnok helst ønskede, at ogsaa Hærens Medlemmer vare forbundne indbyrdes ved Enighed i Troen, men at man paa den anden Side ikke havde fundet det rigtigt at tilbagevise Noget, der erklærer sig beredvillig til at forsvare Kirkens retfærdige Sag. For nærværende Tid modtage iøvrigt ikke mindre end 30 protestantiske frivillige Underviisning i den katolske Religion, fordi de ønske sig optagne i vor Kirke. Flere af disse i Pavenes Armee tjenende Protestanter ere døde af de i de sidste Kæmpe erholdte Saar, men ikke en eneste af dem er død som Protestant. De vendte paa Dødsleiet alle tilbage til den katolske Kirke“.

— Angaaende den pavelige Hærs Styrke bemærkes i en Skrivelse til „Cöln. Bl.“, at det synes, som om man fra visse Sider i ildefindet Hensigt i høi Grad overdriver dens Størrelse, hvilken f. Ex. det franske Blad „Journal des Débats“ angiver til 26,000, foruden 6000 Zouaver! I Virkeligheden beløber det hele Antal sig i det Høieste til 16,000 Mand. „Times's“ Correspondent angiver det endog kun til 14,000. Men ogsaa denne Styrke vil, alt som Faren synes at formindskes, snarere aftage

*) 2 Cor. 13, 13.

end tiltage, efterdi et stort Antal Soldater deels allerede have erholdt, deels ville med det Første erholde Permission. *) Overvingen vil derhos snart indtil Videre blive stillet i Veroe, hvorom de forffjællige Kvantiturer ville blive underrettede.

Frankrig. Den 11te Januar afleverede Pariserbladet «Univers» en ny Samling af Kjærlighedsbrev for den h. Stols Armeé til den pavelige Nuntius med et Belob af 200,000 Fr. Samtidig overrakte i samme Tiemed Parisercomiteen af d. h. Petrus (s. d. Bl. Nr. 2) 500,000 Fr., Erkebiskoppen af Rheims 32,439 Fr. og Bladet «Espérance» i Nancy en Indsamling af 31,501 Fr.

— Et Tidsskrift for Atheismens Udbredelse. I Paris har man for nylig begyndt et nyt Tidsskrift under Titelen: „l'Athée. Journal des idées nouvelles“, (d. e. „Gudsfor nægteren. Journal for de nyere Ideer“). Det Første er, at Gudsfor nægtelsen ikke er nogen ny Tanke, og ligesaa langt fra at være nogen ny Buisdom, men er en meget gammel Daarskab, ældre end David, som skrev: „Daaren sagde i sit Hjerte: der er ingen Gud!“

Østerrig. Ifølge en Meddelelse i „Dester. Volksfr.“ var der indtil Udgangen af Januar til begge Rigsraadets Huse indlobet 632 Petitioner for Oprøholdelsen af Concordatet og 439 i mod samme. De første have mere end 400,000 Underkrifter, de sidste i det høieste 60,000. — Denne Diferents maa erkjendes at være af stor Betydning for en uheldet og upartist Bedømmelse af den Larm, som det radicale eller revolutionære Parti i Østerrig har gjort i denne Anledning, og som har gjentydt i hele Europas „liberale Presse. Diiu Talforskjæl er et særdeles betegnende Udtryk for den ved saamange Leiligheder stadfæstede Kjendsgjerning, at det Parti, som i bevægede Tider overalt larmer meest, og arbejder paa at vende op og ned paa Alt, altid er en Minoritet, som, hvor den kommer til Herredømmet, vinder dette deels ved at terrorisere Majoriteten, deels ved at bedrage den offentlige Mening. Ved det sidstnævnte Mittel opnaaes, hvor dets Anvendelse har Lykken med sig, at det fornavnte, i Virkeligheden meget lille Parti — der i For-

*) Dette har uidentvif givet de kirkeligjendtlige Blade Anledning til at udbrede det Rygte (som ogsaa har naaet vore Øiviser), at Desertioner i den senere Tid have taget stærk Overhaand i Pavens Armeé!

bigaende sagt er i Besiddelse af en ganske eiendommelig og Samtiden bedaaende Logik — faaar Udseende af at være Majoritet. Men hvor dette paa Grund af særegne, i de naturlige og factiske Forhold liggende Omstændigheder ikke kan lykkes, der tager man Sagen praktisk; man sætter med andre Ord alle disponible Kræfter i Bevægelse, for at lamme den virkelige Majoritets Bestræbelser for at gjøre sin Ret gjældende; og den revolutionære Terrorismes Opfindsomhed er i denne Retning som bekendt udtømmelig. I Østerrig har det Parti, hvis Formaal er at tilintetgjøre Landets katholske Charakter, og hvis Organer i Pressen allerede triumpherende have forkyndt, at Østerrig med den ny Statsgrundlov har ophørt at være et katholsk Land, betjent sig af begge Midler i Forening. Det terroriserer ved Hjælp af det „liberale“ Bureaukrati sine Modstandere hjemme, og forfalster den offentlige Mening i Udlandet. Vi henviser i første Henseende til de i dette Blads Nr. 1 og 2 d. N. meddelte Efterretninger, og i sidste Henseende s. Ex. til alle Udtalelser i de herværende Aviser.

— For den h. Fader. Subskriptionerne, navnlig blandt Adelen, til Bedste for den pavelige Armees vedvare fremdeles. Siden 28. December*) har St. Michaelsbroderstabet modtaget 16,567 Gylden foruden de 50,000 Gylden, som Volksfr. i dette Tiemed i afvigte Efteraar havde samlet. Ogjaa til Ungarn har denne Bevægelse forplantet sig, fornemmelig blandt Geistligheden. Saaledes har Biskoppen af Groswarden overtaget sig alene at stille 20 pavelige Zouaver, og hans Domcapitel 18 (den samlede Sum: 19,000 Fr. aarlig). Capittlet har desuden skænket 1800 Gylden for de saarede pavelige Krigere. Men, omendstjondt alle Østerrigs katholske Journaler gjøre Indsamlinger, og ihvorvel ogsaa de i Wien, Graz, Pesth etc. stedsfundne Indsamlinger have indbragt betydelige Summer, saa staaer dog — saaledes klager „Sydtyroler Volksbl.“ — Østerrig laugt tilbage for andre katholske Lande. At den liberale Presse er geraadet i Maferi over disse Indsamlinger for den pavelige Armees, er ganske i sin Orden; men det er paa den anden Side glædeligt at see, at dette endog kan forarge arlige Protestanter; thi „Allg. Ztg.“ har for nylig meddeelt en fra en protestantisk Forfatter hidrørende Artikel, der indeholder ligesaa træffende som bidende Bemærkninger om den Maade, hvorpaa de Wienske Blade opfatte og fortolke Begrebet Frihed.

*) See dette Bl. Nr. 2 og 3.

Sangforeningen „Gregoriana's“

Beskyttelse tillader sig atter i Aar at henlede alle yngre katolske Mænds Opmærksomhed paa, at det vilde glæde Foreningen, om endnu nogle nye Medlemmer vilde melde sig til Optagelse; thi jo flere og dygtigere Kræfter den raader over, desto gavnligere vil deres Virksomhed kunne blive for den offentlige Andagts og Opbyggelses Fremme. — Eventuelle Anmeldelser kunne stee enten hos Hr. Pastor Grønbek, eller hos Foreningens p. t. Formand, Blifkenslagermester H. Raith, Borgergade, 76.

Nøttelser i Nr. 5.

Side 79 Lin. 16 fr. n.: bedroevende; læs: bedøvende.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 15de Marts.** 3die Fastsøndag (Oculi). Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften: Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse med Prædiken. — 16. M. Ferialdag. 17. Ti. Patritius, Biskop.
- Torsdagen d. 18. Marts Kl. 7½ Aften:** Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 19. Co. Joseph, Frelserens Pleiefader. 20. F. Shufommelse af Frelserens h. fem Vunder. 21. K. Benedictus, Ordensstifter.
- Søndagen d. 22de Marts.** 4de Fastsøndag (Lætare). Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften: Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse med Prædiken. — 23. M. og 24. Ti. Ferialdag. 25. O. Mariae Behudelse (feires offentlig 2den Søndag efter Paaske).
- Torsdagen d. 25de Marts Kl. 7½ Aften:** Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 26. Co. Ferialdag. 27. F. Shufommelse af Frelserens allerh. Blod. 28. K. Ferialdag.
- Søgnedagsgudsstjeneste i Sct. Ansgars Kirke:** Stille Messe Kl. 7 og 8; Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Fordagsten Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Eftermiddag Kl. 3—9. I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7½. Skriftemaal: Formiddag Kl. 7; Fordagsten Kl. 5—8; Søndag Form. Kl. 7½—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

„Katholik Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer C. B. Kohrer, Gøttersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de kgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Rtl. Kvartalet, enkelte Numere 8 ff.

Kjøbenhavn.

D. C. Lijen & Co.^s Bogtrykkeri, Filisstræde Nr. 18.

Katholisk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 7.   Søndagen den 29de Marts.   1868.

Indhold: Et Par Fremtoninger af den moderne Tids Polemik mod den katholicke Kirke.

Et Par Fremtoninger af den moderne Tids Polemik mod den katholicke Kirke.

Den i Anledning af „Dagstelegrafens“ skandaløse romerske Correspondancer i „Berlingske Tidende“ for 6te Marts d. N. offentliggjorte Erklæring af vor Geistlighed blev i næste Nummer efterfulgt af en Moderklæring til Publicum, der kjendelig var anlagt paa, totalt at tilintetgjøre den første Erklærings Virkning paa den desværre meget betydelige Deel af samme, som begjærlig griber ethvert Paaskud og enhver Skingrund, der kan tjene til Retfærdiggjørelse for den traditionelle Antipathi mod og Mistro til Alt hvad der angaaer og kommer fra den katholicke Kirke*); og endnu en Dag sildigere optraadte det andet usvævnede Blads djarve og stedse kampberedte Redacteur med et Gjen svar, der i Henseende til Grovhed og logiske Abnormiteter gaafte svarede til hvad man fra denne Kant maatte vente.

---

*) De Geistliges Erklæring var særlig foranlediget ved den i „Dtlgr.“ Nr. 18 indeholdte foregivne Skrivelse fra Rom, hvilket Nummer „Berl. Tid.“ ved en Trykfeil henførte til d. 10. istedetfor til d. 19. Januar. Denne urigtige Dato-Angivelse fører Red. af „Dtlgr.“ sig i sin Modartikel af 8. Marts (Nr. 67) til Nytte, ved paa sin Viis at gjøre sig

Læseren vil af det nedenfor Anførte erfare, hvad der udsager os til her at give et Tilsvær til disse sophistiske Forsøg paa at forvirre Publicums Omdømme i dette Kuliggende, som jo egentlig burde have sin Plads i det Blad, der offentliggjorde de Geistliges Protest. Naar vi da see os indskrænkede til, igjennem vort eget Blad at orientere Publicum saavel med Hensyn til den første af disse Artiklers kløgtige Distinctioner inellem, hvad der hører under Religionens, og hvad der hører under Politikens Omraade, samt dets Erindring om det Ulikke og Unøjsomme ved de her paaberaabte autentiske Vidnesbyrd, som med Hensyn til det forvirrede Ordskvalder, hvormed det andet Organ har søgt at soutenere Crediten for sine romerske Eventyr, da er det ingenlunde, fordi vi tillægge det i dem Fremførte mindste Betydning i og for sig. Vi kunde for den Sags Skyld trygt have overladt det til tænkende Læsers eget Skjøn, at komme paa det Næne med, paa hvilken Side baade Sandheden og Retten her er. Men en nærmere Betragtning af de Maanøver, som ved denne Leilighed ere bragte i Anvendelse, har altid sin Interesse som et Bidrag til Tidshistorien; og hvad vi i denne Henseende ville forantledige alle af Fordomme uhibede Læsere til noiere at overveie, er det Spørgsmaal, hvori den mærkværdige Enighed har sin dybere liggende Grund, som nuomstunder formaaer at bringe alle indre Uovereensstemmelser i Forglemmelse, saasnart det gjælder om at documentere sin Uvillie mod den katholske Kirke!

Ihstig over, at det skulde „vare heved to Maaned, og at Angrebet skulde gjøres af fire Præster.“ Vi forantlediges herved til at gjøre opmærksom paa, at Erklæringen blev tilstillet B. T. d. 22. Februar, altjaa een Maaned og tre Dage efter d. 19. Januar. I en Efterskrift bemærkede Med., at den havde henligget af „Mangel paa Plads“, samt at „den forøvrigt kun var optagen for ikke at nægte Ordet til et Forsvar.“ Den yderligere Antydning om, ikke at ville blande sig i denne Sag, lod ikke formode, at den erede Med. havde et Angreb parat for den følgende Dags Nummer, der skulde ledsages af en kategorisk Erklæring om, at Discussionen om denne Sag hermed var afsluttet for B. T.'s Vedkommende!

Udgangspunktet for begge disse Forsøg paa at afvise den her paagjældende Erklæring eller Protest som ubeføiet, samler sig i følgende to Sætninger.

1. Man vil nemlig have gjort den Opdagelse, at de i det paaanfede romerske Brev indeholdte opdigtede Historier „aldeles ikke vedkomme den katholske Kirkes Forhold heri Landet*), og at de katholske Geistlige derfor have inddraget et Omraade under den katholske Religion, som hverken det danske Samfund eller dets Love henregne under samme,“ samt at der i hiint Brev fra Rom „ikke har staaet noget Angreb paa den katholske Religion som saadan, men kun en Skildring af Forhold og Tilstande i Kirkestaten, og hvad der foregaaer — hvorledes end Katholiker og katholske Præster betragte det — i vore (d. e. i det danske Samfunds) Dine og efter vore Love politiske Forhold.“ Disse have da efter de paagjældende Uiteraters Mening „ikke det allermindste at gjøre med Religionen som saadan; og selv om Tilstanden i Kirkestaten fremstilles paa en nok saa nedsettende Maade,“ kunne de „deri ikke see nogen Forhaanelse af den katholske Religion“.

Det udgives saaledes for en hoist paafaldende „Misforstaelse“ eller Mis kjendelse saavel af deres Stilling her i Landet, som af Betydningen af det Factum, der har foranlediget deres Protest, naar vore Geistlige have fundet sig foranledigede til, for en ganske enkelt Gang at tage til Gjemmæle mod det Uvæsen, Pressen igjennem en Række af Aar har drevet, med at udbrede falske og ondskabsfulde Fremstillinger af den katholske Kirkes indre og ydre Forhold saavel i Italien som andensteds. „Det danske

*) Denne saavel som de paafølgende citerede Sætninger tilhøre „Berl. Tid.“; men „Dtlgr.“ gjentager ordret den første, og vedkjender sig, om end i andre Udtryk, den i alle de øvrige udtalte Betragtning, med Tilføiende, at den ingenstunde blander sig i religiøse Sager (!), og i den omtalte Artikel hverken har angrebet den katholske Religion eller dens synlige Overhoved, saa at den endog kommer til det Resultat, at det ikke er den eller dens Brevskriver, men de katholske Præster, der „have gjort sig skyldige i aabenbar, notorisk og beviislis Ujandhed“!

Samsfund" erkjender dem ikke for competente til at paatale nogen-
sombest af de Forhaanelser, hvormed den Kirke de tjene, og den
Religion, hvis Interesser de have at varetage, fra Dag til Dag
overdøges. De skulle bøie sig for det danske Samsfunds Be-
tragting af dette Punkt, og kjent noies med at gjælde for en
Local-Religion, hvilken Paven og Kirkestatens Muliggjender, saa-
velsom Katholiciismen i andre Lande, ere aldeles uedkommende,
altsaa finde sig i her at degraderes til hvad „Dgdel.“ kalder en
„Religionssekt“ i Lighed med de øvrige her i Landet tolererede
Sekter!

2. Det skal dernæst erkjendes for en ikke mindre besynderlig
Misforstaaelse, at de katholske Præster staae i den Formening, at
man hertilands skulde „lægge Vægt paa en Erklæring af den
Natur og det Indhold som den afgivne.“ I Henhold til den
foromtalte kostelige Opdagelse, at her udelukkende er Tale om
„politiske Forhold“, der ikke have noget med Religionen „som
saadan“ at gjøre, kunne nemlig katholske Geistlige hertilands,
eftersom de ikke have noget politisk „Mandat“, kun optræde som
„andre Privatmand, der paa Grund af deres Stilling ere inter-
esserede i, at de Paastande, de imodegaae, ikke finde Tiltro.“
Herril skal endnu komme den afgjørende Omstændighed, at „hvad
d'Err. ansee for authentiske Vidnesbyrd, behøver ikke
at være det i vore Dine og kan ikke være det*), naar
det, som her, i flere Henseender strider imod hvad der er historisk
Kjendsgjerning angaaende Jesuiternes Virksomhed i katholske
Lande og særlig i Kirkestaten.“ Hermed reduceres „Dagstele-
grafens fabelagtige romerske Historier til en Skildring af „Jesu-
iterordenens hemmelige Virksomhed,“ hvorom de katholske
Præster saalidt som andre Uindviede kunne have nogen „authentisk
Kundskab“. Hvad der i denne Sag er sandt eller ikke sandt,
henstilles saaledes som et uløseligt Problem, medens Sandsynlig-
heden dog taler stærkt for Rigtigheden af hine romerske Brev-
etterretninger! Thi „man kan kun kjende hiin Virksomhed af deus

*) Denne Passus er understreget af os.

Utringer, og disse foreligge med temmelig Klarhed i deres M= mindelighed, selv om der let kan indløbe urigtige Angivelser i det Enkelte“ *).

Saavidt Forfatteren i B. T. Man seer, at disse Spids= findigheder, som ovenfor sagt, gaae ud paa at paralyisere Virk= ningen af Præsternes Erklæring, eller paa at advoare Publicum mod at fatte Tillid til en Indsigelse, med Hensyn til hvilken Fors. dog er saa høflig, ikke paa nogen Maade at drage i Tvivl, at den er afgiven i god Tro til dens Rigtighed af Mand, for hvis personlige Hæderlighed han har al Agtelse.

Hvad nu det særsuavte Hovedpunkt angaaer, hvoraf begge disse Angreb udlede deres Berettigelse til at benægte den geistlige Erklæring's Competence — at nemlig den katholske Religion ikke skal være angreben og forhaaet som saadan, saalidt som Paven enten personlig eller efter hans kirkelige og geistlige Charakter skal være nedværdiget ved hine opdigtede Fortællinger om, at Skriftestolens Hæmmeligheder „efter hans (Pavens) Ordre“ paa den hensynsloseste Maade forraades i politiske Die= med's Tjeneste: da skulle vi for det første tillade os at gjøre Bed= kommende opmærksomme paa, at, naar Erklæringen taler om of= fentlige Forhaanelser mod den katholske Religion og dens synlige Overhoved, som noget der baade tidligere ikke fjeldent, og ved denne Leilighed har fundet Sted, da er der her= med ikke jagt Andet, end hvad der er vitterligt for ethvert Men= neste, som ikke fordrister sig til at benægte en factisk Sandhed. Thi ikke blot Dagspressen og Romanlitteraturen frem= byde Beviser i stor Fylde for Rigtigheden af denne Paastand, men man har endog for nogle Aar siden paa Skuepladsen drevet denne Forhaanelse af det største christelige Religions=samfund i

*) Man mærk sig vel hvad der her forstaaes ved „historisk Kjends= gjerning og almindelig bekendte Utringer af Jesuiternes Virk= somhed“: at herved nemlig tænkes paa den hele Masse af malitieuze Spdigtelser, der nu eengang ere blevene et uundværligt Tilbehov til Reformationens Traditioner, og derfor i Betragtning af „det gode Niemed“ tilkjendes Rang med historiske Kjendsgjeringer!

Verden til den skandaleuøsteste Yderlighed. Og, naar de Geistlige tilføie, at de ellers pleie at forholde sig passivt ligeoverfor disse idelige Forhaanelser af den Religion og Cultus, som de heri Landet repræsenterer, da maa Enhver ikke mindre erkjende Sandheden af dette Udsagn. Men, saafremt man heraf vilde ulede den Slutning, at det maa ansees som Noget, der ligger i Forholdenes Natur, som en fra „det danske Samfunds“ Charakter og Love uadskillelig Eiendommelighed, at den katholske Religion hertillands — under det undskyldende Paaskud, at den be-
 tragtes som et udenlandsk og politisk Utiliggende — skal være given til Priis for de kaadeste Forhaanelser og Spotterier: da til-
 lade vi os ikke blot paa vore egne, men ogsaa paa den bedre Deel af det saakaldte danske Samfunds Vegne at nedlægge den alvorligste Protest mod den Beskyldning, der i de heromtalte to Artikler indirecte er gjort imod det. Der kan i intet Tilfælde udledes Andet af denne Kjendsgjerning, end at det danske Samfund desværre i meget lang Tid har været vant til at see disse Angreb paa vor Religion have en ugenert Tumlplads saavel i Literaturen, som paa Prædikestolen, paa Theatret og paa alstens firkelige Møder, uden at finde nogen Modsigelse!

Vi skulle dernæst bede enhver Læser af hiin Erklæring vel at mærke sig, at, naar den udtrykkelig fremhæver og stærkt betoner den Omstændighed, at de Geistlige for denne ganske enkelte Gang have haft en ganske særegen Grund til at opgive deres sædvanlige passive Holdning ligeoverfor disse idelig gjentagne Bagvasselser, da fremgaaer det tydelig nok af de anførte Exempler, at denne særegne Grund netop er den opvørende Spot, som den foregionne romerske Correspondent har tilladt sig at drive med Skriftemaalets Sacrament. Thi ingen Katholik kan heri see andet, end en i høi Grad uforstammet og tillige ondskabsfuld Forhaanelse af selve den katholske Religion; og man vil dog vel ikke forlange, at vi skulle bedømme denne Udfærd fra noget andet Standpunkt, end vort eget, og navnlig betragte det med deres Dine, som finde hiint Sacrament aldeles overflødig og rimeligt! Vi vide meget vel, at Ingen, der ikke er Katholik,

kan have mindste Begreb om, hvad Skriftemaalet er, og ligesaa lidt om, hvad det vil sige, at det er et Sacrament, hvilket, ved Siden af sin Hellighed som saadant, tillige har en ganske særegen Betydning for andre Religionsfamfundes Betragtning og Dom over den katolske Kirkes Indvirkning paa sine Befjenderes indre Moralitet. Efter som det nemlig er udforsomt bekendt, at de, der ikke have og ikke kunne have noget Begreb om, hvad Skriftemaalet er, eller hvad der betinger dets Hellighed og Ukrænkighed, alligevel tiltage sig Ret til at bedømme dets Hensigtsmæssighed og Nødvendighed, og, saasom de ansee det for forkasteligt, regne sig til Gode, at de ikke føle Trang til at betjene sig deraf: finde vi det ganske naturligt, at denne Institution, under den nu alt i flere Aarhundreder fortsatte Udvidelse af Klostren i den religiøse Bevidsthed, ligesom er bleven det Tyngdepunkt, hvori alle de Tendenser til Mistro og Mistænkeliggjørelse af den gamle Kirkes Være, Cultus og Overleveringer have sammentrængt sig.

Det er herved især mærkeligt nok, at „Skriftemaal“ og „Skriftefædre“ vel har en forhadet Klang i alle Ikke-Katholikers Øren, saasnart der er Tale om dem paa det Omraade, hvor disse Ord virkelig have noget at betyde, eller, med andre Ord, naar Taleren er om den katolske Kirke, dens Skriftemaal og Skriftefædre. Derimod har man i den senere Tid nu og da i folkekirkelige Præstecouventer seet et og andet af disse Medlemmer gjøre sig og sine Colleger forgjæves Uleilighed med at lede efter den tabte Løse- og Bindeord, ligesom man har seet protestantiske Biskopper i Hyrdebrev minde deres Geistlighed om deres Pligter som Skriftefædre, og formanue dem til en samvittighedsfuld Brug af den Magt til at løse og binde, hvilken de, som bekendt, ikke have! Dette „finder det danske Samfund sig i“ at høre, fordi det veed, at det slet Intet har at betyde; man finder sig meget vel i den Talemaade, at „gaae til Skrifte“ og have en Skriftefæder, fordi man godt veed, at man ikke behøver at gjøre enten sig selv eller ham Uleilighed i denne Retning. Man veed fremdeles af Erfaring, hvor vanskeligt det er at holde Tand for Tunge; og man kjender sin Skrøbelighed lige-

overfor Næstens Hemmeligheder, og navnlig ligeoverfor hans Zeil og Daarligheder, ligeoverfor al offentlig og privat Skandale. Man er endvidere fuldt forvisset om, og udraaber det offentlig, at de, hvem man titulerer „Skriftfædre“, ikke ere en Smule anderledes eller bedre end andre Mennesker*) og man har altjaa god Grund til at betakke sig for at betro disse Skriftfædre Andet end hvad man ligesaagodt kan sige til ethvert andet Menneske. Man har kort sagt i sin egen Bevidsthed ikke den svageste Skjæppe af Mulighed for at kunne troe paa, at det, som det i Medfør af den almindelige menneffelige Daarlighed, og paa Grund af en af de hæsligste naturlige Tilbøieligheder, vilde være umuligt indenfor det blot naturlige Livs Omraade at foreskrive noget som helst Menneske som en ubrødelig Pligt — at det i en Livsphaere, der er hævet over den Tankeetning og de Kræfter, man ene kjender og efter sin Erfaring kan bedømme, ikke blot kan tænkes muligt, men være en betydningsfuld Virkelighed, og som saadan agtes for en Samvittighedens og Pligtens Helligdom, der bæres af et overnaturligt Livs Kraft, og er bejglet med et guddommeligt Buds ufrænkkelige Segl. Man har Bevidstheden om, at man selv har ondt ved at tie med Noget, og at den indre Moralitet hos en Mængde Mennesker ikke stiller strengere Fordringer til dens Samvittighed i denne Henseende, end at den dispenjerer dem for alle Taushedsforpligtelser, ikke blot, hvor egen Interesse frister til at fætte sig ud over disse, men selv hvor Hevngjærrighed og andre urene Motiver indvirke paa deres Handlemaade. Hvorledes skulde da de katholske Præster kunne tie med hvad der betroes dem i Skriftestolen? De ere jo Mennesker ligesom alle vi andre! Hvorledes kan det da tænkes muligt, at de aldrig skulde give efter for den Fristelse, at benytte hvad de i Skriftestolen have erfaret, i private Siemed? Eller hvorledes skulde det være dem muligt, selv med den bedste Villie, strengt at kunne iagttage denne Taus-

---

*) See den høist mærkværdige Artikel i „Fædrelandet“ Nr. 44, der har til Overskrift: „Geistlighed.“

hed? Vi kunne ikke svare Andet hertil, end at Erfaringen godtgjør Muligheden af det Utsammen, fordi Han, som har indstiftet dette Sacrament, ikke har befalet Mere, end hvad hans overnaturlige Naades Bistand gjør Menneffet, trods al naturlig Skrøbelighed, muligt at efterkomme. Det er i Forbindelse hermed værd at bemærke, at man vel stundom har hørt, at katholske Præster have gjort sig skyldige i andre Forseelser; men man har intet Exempel paa, at selv apostaserede og aandelig forkomne Præster have gjort sig skyldige i dette Brud paa en Helligdom, der udgjør en væsentlig Deel af deres præstelige Værdigheds uudslettelige Charakter. Den hemmelighedsfulde Sty, der paa dette Gebeet træder i Pagt med den naturlige Væres- og Pligtfølelse vilde være uforklarlig uden en høiere Styrelses Mellemkomst. Saafremt man dernæst havde været istand til at anføre Exempler paa det Modsatte, da vilde disse fremfor noget Andet have egnet sig til at paradere i første Række af alle de ondskabfulde Bestydelser, man i den ikke-katholske Verden er jaa vant til at see udslyngede mod den katholske Geistlighed. Det følger tillige af sig selv, eller af den katholske Christenheds Betragtning af dette Sacrament, at en saadan Enormitet aldrig kunde forblive skjult, og Skriftemaalet, ja — den katholske Religion, vilde, saafremt virkelige Begivenheder nogensinde blot havde foranlediget grundet Mistanke herom, forlængst have ophørt at være til!

Vi bede enhver af Lidenstabs og Fordomme ubildet Læser at betænke, hvad der ligger i den Kjendsgjerning, at en saa talrig Stand, som det katholske Præsteskab, der i de sidste tre Aarhundreder er bleven fulgt af andre Religionsfjendskab, og i det sidstforlobne Aarhundrede tillige af tallose vantro og kirkesjendtlige Ravnkatholikers speidende Blikke, i dette Stykke staaer jaa pletfri ligeoverfor sine Anklagere, hvis Mistroisethed med en jæregen Forkjærlighed især kaster sig over dette Punkt*). I Forbindelse

*) Naar „D. L.“ her med saa stor Suffisance og med en høist latterlig Vigtighed forholder de katholske Præster deres „Uvidenhed om, at det var fra selve Rom, at Maria Theresia fik sendt Affskrifter af, hvad hun

hermed kunne vi i Forbigaaende ikke tilbageholde et Spørgsmaal til alle dem, som mene, at den katholske Kirke lider et føleligt Nederlag, hvergang Dagspressen i alle Lande kommer i Bevægelse i Anledning af, at et eller andet Skandale af en katholsk Geistligs private eller offentlige Liv er blevet draget for Lyset, og hvergang en saadan — heldignis hoist sjelden — Begivenhed da udbyttes til dermed at opvarme den hele Anretning af de fra gammel Tid traditionelt forplantede Bagvaskelser mod Kirken. Vi tillade os nemlig at spørge alle disse: hvoraf maa det vel komme, at al Verden, og Katholiker fremfor alle, finde enhver Plet paa en katholsk Geistligs Liv og Charakter forargelig og utaaelig, medens Ingen synes at forundre sig stort over at høre de besynderligste Ting om den Geistlighed, for hvis Vedkommende man vil have denne Benævnelse „udryddet af Sproget“, fordi man ikke erkjender dens Medlemmer berettigede til at gjælde for „helligere eller bedre end andre Mennesker?“*) Vi tillade os at

---
 havde sagt „i Skriftestolen“, skulle vi blot bemærke, at dette er en af de frække Uddigtelser, der i forrige Aarhundrede bleve satte i Omloeb, for at staae Jesuiterne, samt at denne Gabel er allerede for flere Aar siden bleven optaget i et af de hervarende Blade, ved hvilken Leilighed der desangaaende blev meddeelt Publicum følgende Oplysning: Kaiserinden havde i et vigtigt politisk Anliggende (Polens Deling) raadført sig med sin Skriftefader (en Jesuit) — vel at mærke: udenfor Skriftestolen — om hvad hun under disse Omstændigheder skulde gjøre. Da hendes Skriftefader ikke turde paatage sig Ansvar for noget Raad i denne Sag, skrev han desangaaende til Ordenens General i Rom. Dette Brev faldt paa en for Modtageren ubegribelig Maade i Hænderne paa den østerrigske Gesandt i Rom, hvilken sidst, i Medfør af den dengang herskende Stemmning mod Jesuiterne, for at staae Ordenen, tilsendte Kaiserinden en Afskrift af hiint Brev. Her er altsaa netop Tale — ikke om en Skriftefaders Indiscretion med hvad der var ham betroet „i Skriftestolen“, men tvertimod om et samvittighedsfuldt Forhold fra hans Side ligeoverfor en Fortrolighed og Tillid, der var viist ham udenfor Skriftestolen — i Modsatning til en verdslig heistaaende Diplomats hensynsløse Krænkelse af Brevhemmeligheden!

*) See den ovenfor anførte Artikel i „Fædrelandet“ Nr. 44.

troe, at der ikke horer megen Eftertante til at skjæmme, hvori hiin instinctmæssige og almindelige Erkjendelse af de ideale Fordringers Berettigelse har sin Grund!

Ethvert for Eftertante ikke aldeles blottet Menneske vil fremdeles indsee, at den katholske Religion, som alt ovenfor antydet, hverken kan gjøre det danske eller noget andet Samfund i Verden den Indrømmelse, at betragte sig som et blot nationalt eller localt Muliggende, efterjom dens Lære og Institutioner ere uforandret de samme i alle fem Verdensdele. Men af denne Kjendsgjærning følger, at haauende Yttringer om et af dens Sacramenter, og en infamerende Beskyldning mod hele Kirkens Overhoved og mod de romerske Skriftefædre ingenlunde kunne betragtes som en Sag, der blot angaaer Kirkestaten, men ligesaafuldt berøre den katholske Geistlighed i ethvertjomhelst andet Land. Naar saaledes den Paaftand, at denne Sag aldeles ikke vedkommer den katholske Kirkes Forhold her i Landet, erkjendes for et hoist uheldigt Forsøg paa at forvirre det offentlige Dømmeme, vil man dog vel indrømme, at saavel den skyldige Agtelse for deres Stilling, som Hensynet til den hervarende katholske Menighed, forpligte dem til ikke at tie, naar en saa ufaufærdig og for alle Katholiker ærefrænkende Beskyldning kastes ud i Publicum med en Afgjorthed, som om der ikke var mindste Grund til at tvivle om dens Rigtighed. En saadan Udtalelse turde derhos ikke muddes ligeoverfor den store Mængde af deres Medmennesker, som uden at mærke det, demoraliseres ved at troe saadanne Opdigtelser. Den Omstændighed, at Bagvaskelsen ved denne Leilighed netop har kastet sig over dette Punkt, var altsaa den ganske „særegne Grund,“ der tilstrækkelig retfærdiggjor denne Uudtagelse fra den ellers fulgte Regel — at tie til Angreb, der ere saa foragtelige, at de ikke ere værd at svare paa!

Hvad dette sidste angaaer, finde vi os iøvrigt foranledigede til at omtale en ganske anden Udsættelse paa den her pagjældende Erklæring, end den, som Forfatteren i B. T. med saa stor Skarpsindighed har gjort i Henseende til dens formeentlige Mangel

paa Berettigelse*). Det Gnefte, der nemlig virkelig med Foie kunde indvendes mod den, vilde være den Omstændighed, at den er fremkaldt ved nogle taabelige Historier, der i sig selv ere i den Grad stemplede med Utrolighedens Præg, at det ikke let kunde antages, at noget fornuftigt Menneffe vilde tage Notits af dem, saameget mindre, som de ere udbredte ved et Blad, hvis romerske Beretninger upaatvieselig ikke staae i hoiere Cours hos den forstaudigere Deel af Publicum, end dets Ubefaling og Autoritet i andre Retninger. Denne Indvending mod Betimeligheden af, at værdige saadant „Konsens“ videre Opmærksomhed, vilde faae yderligere Bægt ved at forbindes med en Hentydning til de Behageligheder, der vente Enhver, som indlader sig med den Klasse af Literater, hvis hele polemiske Force bestaaer i, ved Grovhed at bøde paa Manglen af Grunde, og ved at larue med tomme og runlende Ord at bortlede Opmærksomheden fra de Punkter, hvori de have havt det Uheld at blamere sig. Herved maae vi dog bemærke, at, saa overflodigt det end kan befindes, ligeoverfor oplyste og selvstændigt tænkende Læsere at imodegaae Angreb af den Beskaffenhed, vil det dog neppe befindes at have været ubetimeligt i nærværende Tilfælde. Redacturen af det paagjældende Blad er nemlig ved siden af denne sin Virksomhed alt i længere Tid optraadt som selvbefikket Læder og Lærer for en stor Klasse

---

*) For at tage Alt med, hvad Forf. i denne Henseende gjør gjældende, bør vi ikke tilbageholde en lille Bemærkning om den hoist originale Sammenstilling, hvormed han indleder hele denne kløgtige Distinction mellem Religion og Politik. Den indledes nemlig ved en Henvisning til et andet „lignende Forsøg paa at inddrage under den katholske Religion et Omraade, som hverken det danske Samfund eller dets Love heiregnee under sammt — „et uslig seet Tilfælde, hvor den katholske Propaganda her i Landet“ skal have befundet sig i „en feilagtig Formening“ med Hensyn til Grundserne for Religionsfrihedens Ene- mærker. Hermed hentydes til de to unge Jodinders Daab i Fredericia! Naar Forf. her taler om „Forskyvelse af Familiefreden“ og „Krankelse af de borgerlige Love“ ved „de Midler, hvoraf Propagandaen skal haave betjent sig til sit Siemeds Opnaaelse,“ da vilde det være interessant at see Beviiser for disse Paastaaende!

af den mindre oplysning og selvstændig dommende Deel af Samfundet, om hvilke man har Grund til at troe, at de ikke betvivle Sandheden af hvad en saadan „Lærefader“ fortæller dem om Paven og Jesuiterne, saavelsom om Kaiserinde Maria Theresias Skriftemaal og allehaande andre curiose og politiske Materier; og i Betragtning af denne Omstændighed vil hiin Udtalelse vistnok erkjendes for at være end yderligere motiveret.

„Dagstl.'s“ Artikel krydres sit, „hvad Tankegang angaaer, yderst svage“ Forsøg paa at give sig Udseende af, her at meddele sine Læsere Beretning om en vunden Bravoure, ved at fortælle dem en temmelig uefterrettelig Historie om „en forhenværende til Katholicismen overgaaet slesvigsk Præst,“ af hvem dets Redacteur vil have hørt „det grove Nonsens“, hvilket han bebrejder „Berl. Tid.,“ at den med en „marværdig Naivitet“ har antaget for et Forsvar*), og som skal have „plaget“ ham slemt paa hans Contoir, „indtil vi (Red.) nødtes til at vise ham Døren paa en alvorlig Maade.“ Angaaende denne Forhandling og den med kjendelig Selvtilfredshed omtalte Slutningskatastrofe, hvorom Red. aabenbar har til Hensigt at give sine Læsere en vis yderliggaaende Forestilling, ere vi heldignuist istand til at meddele den paalidelige Oplysning, at Flaaheden over det som foranledigede Forhandlingens pludselige Afbrydelse, jaalidt som „Uforskammetheden“ var paa den forhenværende slesvigsk Præsts Side, samt at det som den ærede Red. behager at kalde „Naastrængenhed“ ikke bestod i Andet, end i, hvad Enhver er nødt til, naar han har med Folk at gjøre, som ved uvedkommende Snat lægge an paa at undvige det foreliggende Spørgsmaal, og forhindre Modparten i at komme til Orde. Sagen var her det korte og simple Spørgsmaal, om Red. vilde vælge, endnu engang at gjøre hvad han fort iforveien paa den herom-

---

*) Red.'s Tankegang er her saa confus, at det er ligesaa vanskeligt at fatte hvad Meningen hermed skal være, som hvad det Hele har at gjøre med et Gjensvar paa Erklæringen i B. T.

talte Underhandlers*) Begjæring havde gjort — nemlig selv tilbagefalde de Hænder, han havde udbredt blandt Publicum, eller om han i modsæt Fald vilde node den katholske Geistlighed til at betjene sig af en anden Fremgangsmaade, som den helst vilde undgaae. Idet den nysomtalte Mand anbefalede hiin første mindelige Afgjørelse, yttrede han tillige i de staansomste Udtryk en Tvivl om, at den skandaløse Correspondance i Nr. 18 af „D=T.“ hidrørte fra en Person, der virkelig opholdt sig i Rom, i det han iøvrigt, for ikke uden Nødvendighed at sige noget Nærgaaende, udelukkende paabyrdede Ophavsmanden til de paa-gjældende Meddelelser Ansvar for deres Hænderdighed. Men denne Tvivl om den romerske Correspondents virkelige Tilværelse — som, i Forbigaaende sagt, grundede sig ikke blot paa det Berettedes haandgribelige Utrolighed, men tillige paa et tidligere Brevs næsten ordrette Overensstemmelse med et, der nogle Dage iforveien læstes i „Cöln. Zeit.“ — var nær ved at blive ligesaa ilde optagen, som de katholske Geistliges paafølgende apodictiske Benægtelse af den fortræffelige Pater Ignatius's Tilværelse, saasom, efter Red.'s Formening, en Mand's Ikke=Tilværelse skal være en aldeles ubeviislig Ting! Dette truende Uveir fik dog heldigviis Afløb i et Stybrud af de traditionelle Declamationer mod Jesuiterne; og vi behøve neppe at sige, hvem der under disse og lignende Sagen uvedkommende Ordstrømme var Plageren og hvem der her i Virkeligheden var den Plagede, saalidt som at tage Red.'s Contrapart i Forsvar, naar han, efter flere for-gjæves Forsøg paa at faae et Ord indført, saae sig nødsaget til at erindre om den Sag, hvorfor han var kommen, og trænge paa en Afgjørelse. Men da han endelig fik Leilighed til at begrunde den af ham tiltraadte Udvei ved en Bemærkning om, at man havde fyldestgjørende Beviser for Hænderdigheden af de Meddelelser, hvorved Red. var bleven vildledt, fik han herpaa til

---

*) Det behøver neppe nogen videre Forklaring, hvorfor Sagen af de katholske Præster onskede at komme i personlig Berøring med „D=T.'s“ Red.

Svar, at intetsomhelst Vidnesbyrd, der afgaves af en Regjering som den pavelige, eller af noget Individ, der stod i Afhængighedsforhold til den, fortjente mindste Tiltro! Denne hoist karakteristiske Yttring, der ledsagedes af de meest nærgaaende Invectiver mod Geistligheden i Rom og Italien, fremkaldte vilkaarlig fra den anden Side det Spørgsmaal, om den ærede Hr. Red. virkelig sjeukede enhver navnløs Pjalt, der udgav sig for at skrive Breve fra Rom, mere Tiltro end Mand af anerkjendt Hæderlighed, hvis ydre Stilling tillige betryggede Paalideligheden af deres Erklæringer om hvad der tilbrog sig i Rom? Den agtbare Hr. Red. sølte kjendelig, at han havde blameret sig; og han, der ikke havde været sparjom med Ukvemsord mod den katholske Geistlighed, og, som hans Blad jævnlig viser, ikke regner det noie med de Ord og Udtryk, han vælger som Betegnelser for hvad der ikke behager ham, foresønte her ikke at benytte Leiligheden til, paa en nem Maade at slippe for videre Forklaring, idet han med en fremtødt Indignation over hiint temmelig uskyldige og fuldkommen berettigede Udtryk, i en besynderlig pathetisk Tone tiltraabte sin Modpart de Ord: „De kalder den Mand for en Pjalt? — — Min Herre! jeg beder Dem at forlade min Stue!“ Det gjælder jo ved saadanne Leiligheder altid om at holde gode Mener efter tabt Spil; og Ingen, altsaa heller ikke vi, fortænke Red. i, at han hjalp sig som han bedst kunde. Men han gjor sig selv Uret, naar han bagefter synes at rose sig af, ved denne Leilighed at have viist en Grovhed, hvori han i Virkeligheden ikke har gjort sig skyldig, medens Bestaffenheden af hans vanlige journalistiske Polemik upaarvilelig i hoi Grad vil have understøttet hans eiendommelige Præteri i denne Retning. Vi skulle endnu blot tilføie, at den omtalte „Hevtrudsel“, hvormed den forhenværende slesvigsk Præst skal have forladt Bedkommendes Contoir, ikke bestod i Andet, end i en Henviisning til en anden Fremgangsmaade, som vilde blive Red. ubehageligere, end om han i sit eget Blad vilde afgive en Erklæring. Det følger af sig selv, at herved ikke tænkes paa Andet, end paa, igjennem et andet Blad at stemple de paa-gjældende Historier som ondskabsfulde Opdigtelser, hvilke den der havde udbredt dem nægtebe at berigtige.

Vi slutte vore Bemærkninger om denne Sag med at erindre Læseren om den i B. T. yttrede Tvivl om Muligheden af „authentisk Kundskab“ om Forholdene i Kirkestaten. Man sammenstille denne Yttring med den af „D. T.'s“ Red. udtalte ubetingede Bantro ligeoverfor alle fra den katholske Geistlig-

heds Side afgivne Bidnesbryd, samt med den i Anledning af de foromtalte tidligere Berigtigelser givne karakteristiske Erklæring om, for Fremtiden ikke at ville fyldestgjøre eventuelle Anmodninger om Berigtigelse af aabenbare Usandheder, og mærke sig tilsidst vel følgende Sætning i Slutningen af hans forstyrrede Udgivelse: „Hvad det Øvrige angaaer, gjør det hverken til eller fra, om vor Brevsfriver har været rigtig underrettet eller ei; saameget staaer fast, at de fire Præster ikke have ringeste Ret til at paastaae, at de ere bedre underrettede end vi“ (!). Vi finde denne Nttring saa betegnende for Vedkommendes hele Standpunkt, at vi tør troe os fritagne for enhver nærmere Betegnelse af de Forudsætninger, hvorefter den fremgaaer!

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 29de Marts. Pashonsføndag.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften: Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. — 30. M. og 31. Ti. Ferialdage.
- Torsdagen d. 1. April Kl. 7½ Aften:** Fasteandagt med Prædiken i Sct. Knuds Kapel. — 2. Co. Frants af Paula, Betj. 3. F. Marias syv Smertor. 4. L. Sidor, Bisk. og Kirkefæder.
- Frederagen d. 3. April:** Broderstab til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8½ Messe, Kl. 7½ Aften: Broderstabsandagt.
- NB.** Ved Palmeføndagen d. 5. April tager den kirkelige Paasketid til den pligtmæssige Annæmmelse af den h. Communion sin Begyndelse og vedvarer for Katholikerne i Kjøbenhavn indtil Christi Himmelfærd den 21. Mai incl. og for udenbyes Katholiker indtil anden Pintsjødag d. 1. Juni incl.
- Søndagen d. 5te April. Palmeføndag.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 9½ Palmemesse; derefter Høimesse (Lidelseshistorien efter Matthæus oplæses) med Prædiken. Kl. 6 Aften: Fasteandagt med Prædiken. — Sct. Knuds-Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. — 6. M., 7. Ti. (Lidelseshistorien efter Matthæus oplæses) og 8. O. (Lidelseshistorien efter Lufas opl.) Ferialdage.
9. April. Skærtorsdag. Kl. 10 Høimesse og Procession. Kl. 6 Andagt.
10. April. Langfredag. Kl. 10 Lectie; Lidelseshistorien efter Johannes; Forbønner; Korsets Afhylling og Dydning; Procession; Praefatificatmesse; Prædiken. Kl. 6 Andagt.
11. April. Paaskelørdag. Kl. 8 Ildens og Paaskelørdagens Indvielse; de tolv Prophetiers Læsning og Afhylling; Døbevandets Indvielse; Litani til alle Helgener; Høimesse med Vesper.

Kjøbenhavn.

D. C. Lijon & Co.'s Bogtrykkeri, Fjelsestræde Nr. 18.

Katholisk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 8.

Søndagen den 12te April.

1868.

Indhold: Non possumus. — Protestantiske Udtalelser om de uværende Angreb paa Pavedømmet. — Kirkelige Efterretninger: Kjøbenhavn. Rom. Tjerrig. Spanien. England. Belgien. Nordamerika.

Non possumus.

Saaledes lyder det Ord, som Pius IX. ubøielig foreholder Verden i Modsatning til alle de Opfordringer, hvorved man vil formaae ham til at aftræde Kirkestaten til Kongeriget Italien. „Jeg kan ikke gjøre det“ (non possumus) — dette Ord er et Kors for Diplomaterne, en Forargelse for de Revolutionære, en Anstødssteen for en vis Slags Literater, en Gaade for mange Samtidige, kort sagt en Gjenstand for den Gnejs Spot som for den Andens Beundring!

Non possumus! Dette Ord har gjort sin Runde gjennem den ganske Verden. Den Mand som udtaler det, saavel som den Anledning, hvori det bliver udtalt, give det en stor Betydning. Man vilde vistnok gjerne her og der møde dette Ord med den yderligste Foragt, men det gaaer alligevel ikke an. Man vilde i det mindste gjerne ved Vittigheder og Spot afstumpe Brodden i det, men heller ikke dette lykkes! Man er i alt Fald ikke vel tilnødde ved den Haanlatter, man vækker!

Der er mægtelig noget Paafaldende i, at Paven taler saaledes, at han taler saaledes til Enhver og til alle Sider. Derfor kan den store Mængde Mennesker, som ansee sig for dyb-

indige Tænkere, fordi de tankeløst kunne eftersnakke det, som visse liberale Blade hver Dag indprænte dem, og mene i Forbigaaende at kunne løse Verdenshistoriens største Problemer, fordi de ere istand til at tale hjækt om dem, slet ikke begribe, hvorledes det er muligt, at Paven saa ubøielig kan holde fast ved dette Ord: hvorledes han ligeoverfor en Kaiser og en Konge, en Metastasi og Metastasi, en Garibaldi og Mazzini, ja ligeoverfor den halve Verden, der utaalmodig venter paa hans Raad, kan vedblive at gjentage: „Jeg kan ikke.“

Vi staae dog, saaledes horer man den Gue sige, paa Dødsstøbet til en ny Tid. Dens mægtige Strømninger ere overalt synlige, og Enhver bliver revet med af dem, han maa ville det, eller ikke. Troer maaskee Paven, at han alene kan byde Tidsaanden at standse? Troer han at kunne tilslutte Vatikanet for de moderne Ideer, som ingen Raase eller Bonne kunne holde ude?

En Anden tager den italienske Nations Enhedsbestræbelser til Udgangspunkt for sine Bevægelser. Dette Folk, siger man medlidende, fortæres af den ædleste patriotiske Trang til at forene sig, og bliver stedse paany kastet tilbage fra Maalet for sine brændende Ønsker og Længsler; det maa dog i Sandhed kaldes et ulykkelig Folk! Man betænk dog — dette italienske Kongerige, det kan ikke regjere Landet godt, ikke forbedre de bankerottede Finantser, ikke tilveiebringe en varig Velstand, med mindre det reiser sin Throne paa Capitoliet i Rom og kommer i Besiddelse af Patrimonium Petri (d. e. Petri Kro). Vil Paven da være det eneste Menneske i Verden, der tilslutter Sinene for denne Sandhed? Hvorledes kan han, om hvem det dog almindelig siges, at han skal være en god og velvillig Mand, taale at see dette Folk forbløde sig under dets ædle Kamp for at opnaae denne Enhed? Vil han dog ikke, vort af Medlidenhed, endelig engang sige: Tager Patri Patrimonium, mine Børn, og værere lykkelige?

Og hvad vilde der dog fattes Paven, mener en Tredie, naar han fritog sig selv for den byrdefulde verdslige Re-

gjerings Sørger og Betyrninger? Man har jo gjort ham de meest glimrende Tilbud, og man har jo forsikret ham, at Italien vilde ansee det for en Gresslag at vise Kirkens Overhoved det skyldige arefrygtfulde Gensyn. Han vil beholde sine Paladser og Kirker; han vil varetage sit ophoiede Kald, paa den Jordbund, der er helliget ved Apostlene Petri og Pauli Blod; man vil rigelig udstyre ham med alle Midler, som ere fornødne til Kirkens Regjering; han vil vedblive at være en Konge omgivet af al den Glands, som hans Bærdighed kræver. Ethvert fornuftigt Menneske maa dog finde disse Vilkaar antagelige! Hvorfor vil da Pius IX. ikke lade sig bevæge til at foretrække det Visse for det Uvisse, Sorgløsheden for denne Hærskare af Betyrninger, der aldrig vil foruinde ham No? Hvorfor vil han ikke hellere boe som en riig Mand i sit eget Hus, elsket og æret af Alle, end maaskee inden kortere eller længere Tid fattig og udplyndret gaae i Landsflygtighed?

Men — uden Gensyn til Alt dette, tilfoier en Bjerde, er her jo slet ikke Tale om Religionen. Den forbliver jo ganske uberørt af dette Stridspørgsmaal. Det gjælder jo her kun om reent jordiske og verdslige Ting, om et Kongerige af denne Verden! Det er et reent politisk Spørgsmaal, der her er bragt paa Bane; og, naar man blot lader det gaae sin Gang, saa vil Religionen useilbart vinde derved. Et Pavedomme, som, udsonet med Italien og med den dannede Verdens Betragtning af Sagen, harmonerer med Tidens Ideer — et saadant Pavedomme maa dog, sammenlignet med det nuværende reactionære og middelalderlige, være Gjenstand for ethvert fornuftigt Menneskes Duffer og Længsler.

Disse Grunde synes at være Modstanderne af det verdslige Pavedomme saa klare og indlysende, at de fordre, at Alt skal boie sig for dem. Men, hvilken Virkning frembringe de i Virkeligheden? Slet ingen! Vi høre altid paa ny det samme ubøielige Svør fra Rom: Non possumus. Dette er mere end hvad den godmodige Philister kan fordrage. Han raaber paa Blindhed, Egen-

findighed, Haardnakketbed, Herksesyge; han vredes over den siv= findede romerske Curies Uforbederlighed.

Der er da herved intet Andet at gjore, end usfortroent at vedblive med at gjentage Sandheden ligeoverfor Bildfarelsen. Thi tilvisse, det pavelige Non possumus er ikke Blindhed, ikke Egensindighed, ikke Herksesyge. Det er meget mere den gode Nets Løsen, en Net, som man forgjæves søger at for= dunkle og forvirre ved sophistiske Stingrunde. Det er det skarpe Sværd, hvormed Pius IX. nedslaaer alle de Lognens Magter, der ville hilbe ham i et Bæv af underfundige Dænker. Det er et Ord af Christi Stedsfortræder, der ikke viger et Haarsbred fra det som er hans Net og hans Pligt, selv ikke da, naar i Medfør af Guds Raadslutninger Magten for en Tid skulde vinde Seir over Netfærdigheden, det Gode over det Døde!

Forgjæves søger man at overlæde de revolutionære Volds= gjerninger, der forøves mod den h. Stol, med en Netfærdig= hedens Raabe. Hiint Ord af Kirkens Overhoved bringer da atter Klarhed i denne Begrebsforvirring, og peger midt under Tidens aandelige Forstyrrelse paa den Bei, der fører tilbage til Orden og Netfærdighed i de offentlige Forhold.

Det er saaledes for det Første paa ingen Maade sandt, at Kirkens Overhoved ogsaa da bor boie sig for Tidsaaandens eller de moderne Ideers Magt, naar disse ikke stemme overens med den evige Sandhed og den af Gud fastsatte Orden. Bist= nok maa Menneffet boie sig, men dog kun for det som er sandt og retfærdigt, ikke for tomme Slagord, som blande og for= virre. Nabuchodonosor, fordum Konge i Babylon, lod som be= kjendt paa Sletten ved Dura opreise en gylden Billedstotte, og udstedte den Befaling, at Alle skulde falde ned og tilbede Gude= billedet. Den store Mængde adlod; Evagheden og Feigheden boiede sig for Hersefersens Billie og Tidsaaandens Magt. Hvor saae man her Trostaben, Værdigheden og Mandhaftigheden — mon hos dem, som boiede Knæ for den, eller hos hine tre Mand, som vægrede sig derved? Det Svar, som de gave Kongen, gjenlyder i den h. Faders Non possumus: „See, vor Gud,

kom vi tilbøde, kan frelse os fra den glødende Dnu og udfrie os af din Haand. Og, om Han ogsaa ikke vilde frelse os, saa skal Du dog vide, o Konge, at vi ikke tilbøde din Billedstotte!"

Det er fremdeles ingenluude sandt, at Italiens Ulykkelighed er betinget af Kirkestatens Indlemmelse i det. „Det stakkels ulykkelige Italien!" raaber man. Ja vel, dette Land er ti-fold ulykkeligt. Det er ulykkeligt, fordi den revolutionære Aand der er bleven kaldt tillive, og holder det i en vedvarende Gjæring; det er ulykkeligt, fordi Mennesker, der have vendt sig bort fra Gud, og Partier, der ere den urene Frugt af de slette Videnskaber, hine Mennesker have kaldt tillive, forgifte Mit med deres fordærvelige Grundsetninger — ulykkeligt, fordi Folket mere og mere demoraliseres, idet man berøver det dets katholske Tro, og indpoder det Atheismens ugudelige Lærdomme! Det gaaer med Italien som med hvert enkelt Menneske: det maa blive ulykkeligt i samme Forhold, som det bliver et Bytte for Videnskabens Magt. Det kan kun blive lykkeligt paa samme Maade som det enkelte Menneske, nemlig ved det der lægger Baand paa Videnskaben, og bringer Lægedom ved at fjerne dens fordærvelige Paavirkning. Er Kirkestatens Bestaaen maa skee en Hindring for alt dette — for Italiens Lykke og Velvære? Den lille Landstrækning, hvilken Kirkens Overhoved behersker med verdslig Kongemagt — er den Skyld i, at Embedsclassen i Kongeriget Italien fra øverst til uderst er demoraliseret, at Statskassen har Svindsot, at det røde Bagabouderi (Revolutionspartiet) florerer? Saadanne Paastaande erindre stærkt om Fabelen om Ulven, der beskyldte Lammet for, at det plumvede Vandet for den!

Det er endelig ligejaa lidt sandt, at Uresbeviisninger, Værdighedstegn, Dotationer osv. i fjerneste Maade kunne give Kirkens Overhoved Erstatning for det, som man forlanger, at han skal opgive, nemlig Friheden og Uafhængigheden i Udøvelsen af sit ophoiede Kald som hele den katholske Kirkes Styre. Dette er denne Sags Kjernepunkt; alt det Øvrige er neppe værd at tale om. Her griber dette Spørgsmaal, som, betragtet

med et overfladisk Blik, tilhører Politiken, ind i Kirkens og de katholicke Samvittigheders Helligdom. Hvad man behager at kalde „det romerske Spørgsmaal,“ er et Verdensspørgsmaal: hvad man tager fra Overhovedet, tager man fra hele Kirken!

Ved Siden af hiint Ord, som Apostelfyrsten fordum udtalte: „man bør adlyde Gud mere end Meeneffene“, og ved Siden af et andet Ord, som en af de største Paver, Gregor VII., paa sin Døds seng efterlod som sit Testament, og som lyder saaledes: „Jeg har elsket Retten og hadet Uretten; derfor dør jeg i Landflygtighed!“ — vil ogsaa Pius IX's »Non possumus« staae for de kommende Slægter som et Vidnesbyrd for den Mand's Tillid til Gud, der talede saaledes, og imod de Overgreb og Volds handlinger, der omgave ham med Trængsler!

Protestantiske Udtalelser om de nubærende Angreb paa Pavedømmet.

Den protestantiske Historieffriver Dr. Wolfgang Menzel skriver om det „romerske Spørgsmaal“: „En ondartet Rivalitet i det sydlige Europa vil skille Rom fra Italien. Intet er uanturligere, ufornuftigere og skadeligere for de europæiske Fælledsinteresser, end denne romerske Conflict. Thi hvorledes maa ikke Rusland, hvis verdslige Herfter tillige er dette Kaiserriges Pave — vi ville ikke sige: med Skadefryd, men med Ringeagt see ned paa disse Forviklinger imellem Folket, der rose sig af en langt høiere Dannelses og rigere Fortids-Erfaring, end Rusland! Og ikke stort anderledes maae de forenede nordamericaanske Stater tænke herom, disse Stater, som have gjort Talemaaden: „en fri Kirke i en fri Stat“ til Sandhed! Man bliver ved en Smule alvorlig Eftertanke over hele denne Situation, som Europas liberale Presse desværre gjenneemgaende, og saa godt som uden

Undtagelse, behandler med et frivolt Velbehag i Skandalen — man bliver, jo større og alvorligere Betydning man tillægger den, greben af en uhyggelig Gru ved Tanken om denne Bevægelses mulige Folger, og om de indre Tilstande, hvorom den vidner. Europa giver sig selv et mærkeligt Fattigdoms=Skudsmaal, naar det jubler over Sandsynligheden af Pavenagtens Undergang, d. e. over Tilintetgjørelsen af en af Staten uafhængig Kirke, og slet ikke synes at have nogen Anelse om, at, dersom det virkelig skulde lykkes at hidføre denne Undergang, da vilde det have langt mindre, end hvad Rusland besidder i Kraft af sin Enhed, og den americaniske Union i Kraft af sin Frihed.

3 Sandhed, Europa fortjente, som Napoleon I. med Bitterhed sagde, at blive et Bytte enten for Kosakerne eller for Republicanerne, dersom det saa aldeles kunde forglemme sin Fortid, dersom det i den Grad var istand til at godtgjøre sin Uværdighed til at hofte Frugterne af den største verdenshistoriske Begivenhed — Etabelsen af den vesterlandiske Kirke, at det kunde tilintetgjøre den til Fordeel for Partiaandens Majoritets=Coteri og en constitutionel Skygge=Ronge. Det gjaelder her en Sag, i hvis Ordning alle Europas Magter burde føle sig interesserede, for, ligeoverfor Asien og America at haandhæve Europas Værdighed; men man synes nu ikke længere at være istand til at fatte Betydningen af kirkelige Spørgsmaal. Det er Europas Opgave at opretholde en uafhængig Kirkes Autoritet, for at ikke tilsidst enhver Victor Emmanuel skal kunne erklære sig for sit Lands Pave, saaledes som Czaren i sit Land, og for at ikke den hele europæiske Christenhed skal opløse sig i Secter ligesom i America — med mindre det skulde være det nye Hedenskab og Sodevæsen beklædet at arve Christi Rige i Europa!“

En lignende protestantisk Udtalelse meddeler den i Baltimore (i Nordamerica) udkommende „Kath. Volkszt.“ i Anledning af den Jubel og de Prophetier om Pavedømmets Undergang, hvormed Revolutionspartiet her i Europa forherligede Garibaldi's Bedrifter i afvigte Efteraar, inden det uheldige Udfald af disse gjorde Partiets høitslyvende Forhaabninger tilskamme.

Med Hensyn til Garibaldiernes Skændselsgjerninger siger det i en Pensylvanisk By (Allentown) udkommende protestantiske Blad, hvis Artikel hiin katholske Tidende gjengiver: „Det giver i Sandhed ingen hoi Forestilling om den ikke-katholske Presses Ugtelse for Sandhed, Ret og Retfærdighed, at den ignorerer saadanne Grueligheder, og begraver i fuldkommen Taushed himmelraabende Misgjerninger, som ere stadfæstede af upartiske Vidner. Man behøver ikke at være en Ven af Pavedømmet, for at kunne give Sandheden den Ære, der tilkommer den. En evangelisk Christen, der taler i hoiæ Toner om den h. Skrifts Uuseelse, og foregiver at troe paa dens Lære, maa dog være ligesaa langt som nogen Katholik fra at have Grundsætninger tilfælles med en Person som Garibaldi.“

Det nævnte Blad fremhæver dernæst, hvor aldeles forkeert et Indfald det er, at ville bekæmpe Pavedømmet med Vaabenmagt, og tilføier, at den Omstændighed, at denne forrykte Idee har fundet saa stor Sympathi i den protestantiske Verden, er et Vidnesbyrd om, i hvor hoi Grad Protestantismen i sin nærværende Udartning er slaaet med Blindhed, idet Garibaldi's vanvittige Foretagende tvertimod dets Hensigt netop har ydet den romerske Kirke den største Tjeneste, Nogen kunde gjøre den, eftersom det har vakt alle dens sovende Medlemmer af deres aandelige Dvale. Den store Mængde af sunkne og ligegyldige Katholiker ere nemlig nu opfyldte af begejstret Iver for den h. Faders Sag!

„Overalt, i Amerika ikke mindre end i Europa,“ heder det videre, „seer man for nærværende Tid en Virksomhed og Korighed til Bedste for Kirkens Anliggende og Paven's Sag, som vækker Forbauselse; overalt er den katholske Bevidsthed vaagnet til et nyt Liv. Man føler, at Forgribselsen paa Patrimonium Petri er et Angreb paa hele den romerske Kirke. Paven staaer ikke alene; 200 Millioner Christne staae bag ved ham og tilraabe hverandre: hvad man vil frarøve den h. Fader, det tager man ogsaa fra os! 3 tusinde Aar har Kirkestaten tilhørt Paven og hele Kirken. Ingen Tyrste i Verden har en saa ufortørlig;

og hellig Ket til sit Land, som Paven til Kirkestaten. Derfor kan ingen af de verdslige Fyrster give sit Minde til, at Revolutionen berøver ham hans Arv, uden at sætte sin egen Throne paa Spil. Christi Statholder maa være Souveræn; han tør ikke lade sig sin verdslige Magt berove, og kan ikke stille sig i underfaatligt Forhold til nogen anden Hersker. Denne energiske Protest mod Revolutionens Forehavende gjenlyder enstemmig fra den katholske Befolkning i alle Verdens Lande. Pavens »non possumus« finder overalt Gjenklang og kraftig Understøttelse.“

Vi udhæve endelig den ligesaa gladelige som træffende Slutningsætning i det heromtalte protestantiske Blad: „Pavemagten er for nærværende Tid større og stærkere, end den i mange Aar har været, og den vinder bestandig mere Udbredelse og Tilvæxt. Naar Protestantismen gjør 10 romerske Proselyter*), saa kan den romerske Kirke opvise 100 Protestanter. Man betragte engang England, hvorfra man sender Mønstre af Bibler (og Revolvere!) til Italien. Medens denne engelske Mission har vundet to demoraliserede og aandelig forkomne katholske Præster, har man saamtidig dermed i England seet flere end 50 ansete anglicanske Geistlige og hoitstillede Familier slutte sig til den romerske Kirke. Hvem og hvad skal vel under disse Omstændigheder henne og standse den katholske Kirke paa dens Seirsbane? Skal det maaskee være den fornægtende, for alt Indhold blottede Bantro? Den fastløse Nationalisme? Den adspalttede indbyrdes uenige og sig selv bekæmpende Protestantisme?

---

*) Man mærk sig vel, at de yderst saa Katholiker, som engelske og schweitzeriske Missionærer og Bibelforhandlere vinde i Italien, aldrig forlade deres Kirke af religiøse Grunde, eller bryde af Overbeviisningens indre Dvang. For de saakaldte dannede Classers Bedkommende betyder det at blive Protestant blot: ugeneert af Hensyn til Religion og Vedtægt at leve aldeles frit i dette Ords meest omfattende Betydning, samt i, uden at komme i Conflict med den ydre Anstand, aabent at kunne vedkjende sig Bantroens Grundsaetninger. Enhver af denne Slags Proselyter modtages af den protestantiske Propaganda med aabne Arme. Hvorledes de lavere Classer og navnlig Fattiggjort i Italien blive protestantiserede, er bekjendt nok!

Vi kunde forøge disse Vidnesbyrd med flere lignende høist mærkelige Udtalelser men indskrænke os her blot til at omtale to saadanne fra protestantiske Forfattere hidrørende Artikler i „Augsb. Allg. Ztg.“ og „Leipz. Kreuzboten“. Den første af dem reuser træffende og i bidende Udtryk Kongeriget Italiens uforfattede Forbring, at Kirkestaten og Pavedømmet skal gives til Priis for dets Udvidelseslyster. Den fremhæver kraftigt den Sandhed, at „Troens Interesser staae uendelig høit over den italienske Nationalitets, samt at det nyfødte Kongeriges Fornægtelse af de simpleste moralske Principer, dets gjennemgaaende politiske Uvederhæftighed og administrative Talentløshed, dets Udygtighed i Krig, Forvaltningens Uredelighed og Bestikkelighed og hele den grandselose Uorden i det Indre, i Forbindelse med en total Mangel paa ydre Værdighed, ikke just egue sig til at vinde varige Sympathier for det.“

Den anden af disse sidstomtalte Artikler betegner den ikke blot af Protestanter, men ogsaa af „oplyste“ Katholiker stundom udtalte Sætning, at Paven vilde gavne Religionens Sag ved at opgive den verdslige Magt — som et „idealistisk Blændværk.“ I Andledning af den Anvendelse paa Pavedømmet, som den „liberale“ „Cöln. Ztg.“ ved flere Leiligheder har gjort af den Sandhed, at Erkebiskoppen af Cöln og Biskopperne af Mainz og Trier i vor Tid nyde en større Anseelse, end deres rigsumiddelbare Forgængere, bemærkes, at „denne Sammenligning er begrundet i en fuldkommen Misforstaaelse, eftersom Paven ikke, som de nævnte Biskopper, er primus inter pares d. e. den Første mellem Ligestillede. Disse kunne derfor alle staae i underfaatligt Forhold til en verdslig Souveræn, hvorimod Paven aldrig kan vorde Kongen af Italiens Underfaat. Men en Mellemting gives ikke: Den som ikke er nogen Andens Underfaat, han er Souveræn. De „liberale Katholiker“ lægge efter vor Mening altfor megen Vægt paa, at „den verdslige Magt“ ikke er noget kirkeligt Dogme; thi i Virkeligheden dreier denne Strid sig om den geistlige Overhøiighed, og gjør dens Høi problematisk. Men, er Paven virkelig Christi Repræsentant

paa Jorden (som Værelses-Autoritet og Kirkens overste Styre),
 saa maa han ogsaa i Ordets meest omfattende Betyd-
 ning være uafhængig, altsaa Souveræn." Saaledes
 tale selv Folk, der ikke ere Ultramoutane!

Kirkelige Efterretninger.

Kjøbenhavn. Den i Berl. Tid. af de herværende Geist-
 lige udlovede Præmie for Tilveiebringelsen af gyldigt Beviis for
 Virkeligheden af de af „Dagstelegrafens“ romerske Correspondent
 meddeelte Facta har Redactoren af dette noble Blad — naaget
 han efter Sigende havde let ved at føre et saadant Beviis —
 ikke desto mindre tilbageviist af en Grund, som umægtelig gjør
 ham megen Være. Man ser nemlig baade af hans Svar paa
 hiin Opfordring og af det senest meddeelte Brev fra Rom, at
 Bladet igjennem dets Correspondent staaer i en intim Forbindelse
 med den romerske Revolutionscomité, og at det ene er af
 lutter Udelmodighed, at den ridderligsindede Redacteur ikke vil
 præstere et Beviis, som han „sagtens kunde føre“. Red. vil
 nemlig „gerne troe, at den romerske Regjering vil give tusinde
 Daler eller Mere, for at faae at vide, hvem der skriver Sand-
 hed fra Rom“, men han „vil ikke være Angiver“. Vi finde
 dette saa overordentlig smukt af Red., at vi ansee det for vor
 Pligt at udtale vor Anerkjendelse deraf. Den i vort forrige
 Nummer givne Belysning af hans Artikel af 8. f. M. erklæres
 for „et Angreb, opfyldt af flette Sofismer og Fornægtelser
 af den historiske Sandhed . . . Fremstillingen er bundfalsk fra
 først til sidst.“ Det tor dog uidentviol ventes, at selv de Avis-
 læsere, hvis Lecture indskrænker sig til saadanne Blade som „D-
 T.“, ville være blevene opmærksomme paa, hvorledes saadanne Ut-
 tringer som „at skrive Sandhed fra Rom“ eller fra ethvert-
 somhelst andet Sted ere at forstaae. Vi for vor Deel erklære
 os herved for fuldkommen tilfredsstillende ved Resultatet af vort
 Sammenstød med et Organ, som vi iøvrigt af letforstaaelige Grunde
 skulle vogte os for nogenjinde oftere at indlade os med. Det
 skal for Eftertiden for os have Lov til paa sin Viis at „skrive
 Sandhed“ hvorsaa og hvorom det vil. Vi skulle ikke genere det.

Rom. Den h. Fader glæder sig for nærværende Tid ved det bedste Helbred. Den Efterretning, at han for nogen Tid siden skulde have gjort Hentydninger til sin nærværende Dod bliver nu betegnet som en „Avisand“.

— Røgterne om, at det tilsigtede almindelige Concilium skulde være opgivet, ere aldeles blottede for al Grund. Der kan i det Høieste være Tale om en Opsættelse af nogle Maaneder, deels fordi den politiske Tilstand endnu ikke svarer til de Ønsker, man forinden gjerne vilde see opfyldte, deels fordi det Stof, hvis Behandling man forbereder, bestandig vozer. De enkelte for Forarbejderne bestemte Commissioner holde regelmæssige Moder hos de vedkommende Cardinalpræsidenter.

— En i Rom ansat engelsk Geistlig, Edvard Stoner, erklærer i „Tablet“ den i Bladene omlobene Efterretning om, at mange pavelige Zouaver skulde have faaet deres Afsted paa Grund af Fenianisme, for at være en Usandhed, idet kun enkelte Frivillige, hvem Betingelserne for Indtrædelse i Corpset eller Levemaaden i Rom ikke behagede, have forlangt og erholdt deres Afsted. Antallet paa de engelske, irske og skotske Zouaver udgjor, ifølge Mr. Stoners Meddelelse, for Diebliffet 160 Mand.

Østerrig. Krain. For kort Tid siden døde J. Holzappfel, Dechant i Reichnitz. Denne af sin Menighed hoit ærede Geistlige havde altid levet saa simpelt som hans Stand tillod, og efterlod ligeledes et baade i Henseende til Form og Indhold meget simpelt Testament, der lød saaledes: „Gud min Sjæl, og Gorden mit Stov. Til min Arving indfatter jeg det Døvstumme-Institut, som man er i Begreb med at oprette for Krain“. Den Afdodes Efterladenskab beløb sig til henimod 70,000 Gylden.

— Forholdsregler mod Geistligheden. Sidst i afvigte Februar Maaned udgif fra Indenrigsministeriet en i en meget afgjort Tone affattet Kundgjørelse til Statholderne i Østerrig og Steiermark, hvori disse gjøres opmærksomme paa Geistlighedens Agitationer mod Statsgrundlovene, og opfordres til at advare samme mod saadanne „Untriebe“, og i paakommende Tilfælde bringe Lovens hele Strengthed i Anvendelse mod „Fredsforstyrreerne.“ Man har nu i over en Maaned jevnlig hørt om Criminalundersøgelser mod hine Fredsforstyrreere (d. e. katholske Geistlige, som have bidraget til at

fremme Adressbevægelsen for Concordatet). Det er bekjendt nok og her tidligere berettet, hvorledes de hidsigste Agitationer mod Concordatet, ledsagede af de fjendtligste og yderligstgaaende Forhaanelser mod Kirken, ikke blot ustraffet ere blevene taalte, men endog opmuntrede af Regjeringens Embedsmænd. „Wiener-Volksfr.“ spørger i denne Aaledning — idet det erindrer om de mange Domfældelser af katholske Geistlige og kirkelig-sjundede Blade — om man maaskee nu tænker paa at underkaste Geistligheden en administrativ „Maafregelung“?*)

— Forhaanelse af Biskopperne. Den 9. Februar afholdtes i Wien et saakaldet Marrebal, paa hvilket de 25 østerrigke Biskopper bleve gjorte til Gjenstand for en offentlig Forhaanelse. Man saae nemlig paa dette Maafabal en Biskop (der skulde gjælde for hele Episkopatets Repræsentant) fort omkring af en Capuciner. Disse to Figurer præsenterede sig da, til det tilstedeværende Publicums store Morfskab, som Personificationer af de urene Lyster, som en vis Slags Folk gjore sig Glæde af at paadigte den katholske Præstestand. Saaledes har man d. 9. Februar i Maret 1868 møret sig i den østerrigke Kaiserstad, og der kan neppe være Tvivl om, at „Herrer og Damer“ ogsaa mange andre Steder vilde finde saadaane Loier meget morsomme!

Spanien. De spanske Katholikers Adressje til den hellige Fader tæller 5,000,226 Underkrifter. Bladet «Esperanza» opfordrer Enhver, som vil overtynge sig om Sandheden af denne Kjendsgjerning, til at indfinde sig paa et bestemt opgivet Sted i Madrid, hvor alle Oplysninger i denne Henseende kunne erholdes.

England. Conversioner. Fra London skrives under 20. Febr. til «Monde»: „Om der ogsaa endnu kan være langt

*) Vi forudsatte det som bekjendt af Dagbladene, at Principiørgsmaalet med Hensyn til Concordatsagen er afgjort ved Afstemningerne i det østerrigke Rigsraad af 21. og 23. f. M. Den Liberalismens Theorier tjærende Statsmagt har saaledes vundet en Seir over Kirken, der ikke blot har beruset Hovedstadens Beboere i den meest udsteiende Glæde, men som er bleven hilset med Bisald i alle Dele af Landet. Det er imidlertid et andet Spørgsmaal, om denne Begeistring for hvad man kalder Statens Emancipation fra Kirken (d. e. fra Christendommens Grundsatninger) vil bringe Løsterrig blivende Lykke!

frem, inden man oplever det Syn, at den anglicanske Kirke i dens Heelhed vender tilbage til den katholske, saa horer man bestandig om Conversioner i det Enkelte. Alene Diocefet Westminster tæller i Aaret 1867 ikke mindre end c. 2000 Conversioner. For nogle Dage siden bleve to Vicarer i den anglicanske Kirke, Shapcote og Edgar optagne i den katholske Kirke. Ikke mindre Opsigt har det vakt, at Priorinden for et Pusjevitisk Dwindekloster tilligemed syv andre til samme Kloster hørende Nonner ere vendte tilbage til Kirken. Deres hidtilværende Kloster er nu blevet luffet."

— I en Artikel med Overskrift: „Omvendelse i de fornemme Classer af Samfundet“ bragte nylig den Irlandske „Milkeny-Journal“ den Meddelelse, at Carlen (Greven) af Granard, Lordstatholder af Leitrim og Medlem af Overhuset, tidligere Attaché ved det engelske Gesandtskab i Dresden, tilligemed Lord Louth og Grevinde Portarlington ere vendte tilbage til den katholske Kirke. „Det irlandske Aristokrati,“ bemærker Bladet, „begynder nu at følge det af deres Standsfæller i England givne Exempel.“

— Under Overskriften: En fremragende Convertit forlyndte for nylig det katholske Blad „Weekly Register“ som en nær forestaaende Begivenhed, at et Medlem af Statskirken nu stod i Begreb med at bekjende sig til den katholske Tro, „hvis Overgang vilde vække større Opsigt end i sin Tid Dr. Mannings og Dr. Newmanns.“ Denne Notits har vakt ikke ringe Sensation i den engelske Kirke. Hvo kan vel, spørge de kirkelige Organer, denne Graftaldne være, som anmeldes med saadanne Basunstod? Det maa da i det mindste være en Biskop. Er det ham fra Exford eller hans Collega fra Salisbury? Man formoder næsten det Sidste.

Belgien. Liberal Tolerance. Den belgiske Liberalisme er bekjendt over al Verden; den prises høit af alle Eigesindede andensteds, og den gaaer virkelig i Spidsen for alle dem, der i denne Retning gribe efter det Fuldkomne. Man seer nemlig nu, at Friheden der blandt Andet ogsaa betyder saa meget som — Frihed til at sulke ihjel. I Ypres — saaledes beretter efter „Eucharins“ denne Byes Avis — har Pattigcommissjonen i et af sine sidste Møder fattet og bekjendtgjort den Beslutning, at for Fremtiden kan ingen Familie vente offentlig Under-

støttelse, naar deres Børn besøge en biskoppelig Friskole. Det forstaaer sig af sig selv, at denne Bestemmelse ikke paa nogen Maade staaer i Strid med den liberale Skoles Theorier om Samvittighedsfrihed og Lærefrihed! En Skolelov, der var bygget paa Grundlag af denne Praxis, vilde altsaa omtrent komme til at lyde saaledes: „1. Enhver Belgier er en fri Mand, og tør folgelig sende sine Børn i en „clerical“ Skole. 2. Enhver Fattig, som sender sine Børn i en clerical Skole, dommes herved til at doe af Sult“. Friheden i og for sig eller taget ganske abstract bliver jo saaledes aldeles ubeskaaren og vil her findes at være i den skjønneste Harmoni med Fremskridtet. Enhver tør jo godt sende; Tingen er kun at han ikke maa eller ikke kan!

Northamerica. Protestantiske Tilstaaelser til Gunsj for Katholikerne. I Aaledning af Opførelsen af en katholsk Kirke for de fattige Negere i Charleston gjør det i New-York udkommede Blad „World“ følgende træffende Bemærkninger: „Denne Begivenhed er et unnaadeligt Fremskridt i Henseende til de Frigivnes Omvendelse. Den romersk-katholske Kirke, ærvørdig ved sin Velde, og ophøiet i sin Gudstjeneste, har stedse forstaaet at organisere Missionsværket bedre end de øvrige kristelige Troesfællesskaber. Denne Kirke har nu begyndt en Bæddekamp med New-Englands Skolemænd og Bureaukrater om Negernes Omvendelse, i hvilken Kamp den har al Udsigt til at gaae af med Seiren. Det kan nemlig ikke feile, at det betydningsfulde Villedsprog i den katholske Kirkens Gudstjeneste maa udøve en mægtig Indflydelse paa Negernes levende Indbildningskraft. Man kunde i de Frigivnes sande Interesse ret ønske, at deres religiøse Opdragelse langt hellere maatte blive ledet af uegenyttige for Guds Riges Fremgang og Seir begejstrede katholske Missionærer, end blive et Bytte for vore velbekjendte Demagoger, hvad enten disse bære en lang sort Frakke eller en kort blaa Troie.“ — Et andet New-Yorkerblad, den protestantiske Herald, har ved flere forskjellige Leiligheder propheteret alle protestantiske Secter den visse Undergang. Et af dets seneste Numere indeholder saaledes den mærkelige Sætning: „Protestantismen gaaer her med Kampeskridt sin Oplosning imøde, og Fremtiden vil ikke stille os anden Udsigt end Valget mellem den rene Bantro og Tilbagegang til den gamle Moderkirke.“

Vi tillade os herved at gjøre opmærksom paa, at der paa 2den Sal i Præstehuset, paa begge Paaske-Dagene, afholdes en Bazar i Forening med en Tombola til Fordeel for forsømte Dornes Frelse.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 12. April.** Jesu Christi Opstandelse. 1. Paaskedag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6 Korsets høitidelige Optagelse; Procession og Hoimesse. Kl. 10 Levitimesse med Prædiken. Kl. 12 stille Messe. Kl. 3 Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften: Festandagt med Prædiken.
- NB.** Begge Paaske-Helligdagene afholdes den anden Qvartals-Collect af Peterspengen; til den Ende vil der i Kirken under Orgelet være henfat en Bøsse med Paaskekrift: „Peterspenge“ og „Denier de St. Pierre“, i hvilken ogsaa Medlemmerne af Sct. Michaels-Broderstab kunne nedlægge deres Contingent.
- Mandagen d. 13. April.** 2. Paaskedag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — 14. Ti., 15. O., 16. To., 17. F. og 18. hvide Loverdag: Octavdage.
- Søndagen d. 19. April.** Hvide Søndag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 7 og 12 stille Messe. Kl. 9 høitidelig Messe*), under hvilken Neocommunicanterne fornye Daabspagten og aannanne den første h. Communion; efter Messen meddeles Confirmationens h. Sacrament. Kl. 3 Efterm. høitidelig Feste- og Takke-Andagt med Prædiken og Te Deum. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Messe med Prædiken. — 20. M. Vincents Ferreri, Bøjs. 21. Ti. Anselm, Kirkel. 22. O. Eoter og Cajus, Paver og Mart. 23. To. Georg, Mart. 24. F. Fidelis af Sigmaringen, Mart. 25. P. Marcus, Evangelist.
- Søgnedagsgudsstjeneste i Sct. Ansgars Kirke:** Stille Messe Kl. 7 og 8; Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lovdagsten Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Eftermiddag Kl. 3—9. I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal: Formiddag Kl. 7; Lovdagsten Kl. 5—8; Søndag Form. Kl. 7½—9. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.
- Torsdagen den 15. April,** Formiddag Kl. 9 holdes Neocommunicanternes og Confirmandernes Religions-Examen i Skolelocalet, hvortil deres Forældre og andre Skolens Venner herved indbydes.

* Det var at ønske, at foruden Neocommunicanternes og Confirmandernes nærmeste Slægtninge ingen andre Bøgne vilde communicere under denne høitidelige Messe Kl. 9.

Kjøbenhavn.

D. C. Olsen & Co.s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katolsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 9.

Søndagen den 26de April.

1868.

Indhold: Om katolsk Propaganda og Proselytmageri. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien. Tydsland. Østerrig. England.

Om katolsk Propaganda og Proselytmageri*)

Uagtet disse Phraser alt længe have været en saa forslidt Trivialitet, at man skulde troe, at ellers fornuftige Mennesker engang maatte blive kjede af at gjentage dem, seer man dog, at dette er saa langt fra at være Tilfældet, at man ikke blot hører dem gjentagne ved enhver Leilighed, der tilbyder mindste Anledning for deres Anvendelse**) men endog før Læsningen med temmelig Sikkerhed kan forudsige, at intet Angreb paa den katolske Kirkes Grundsætninger og Institutioner vil forsømme Anbringelsen af denne formeentlig høist graverende Bestyldning blandt de mange Klagepunkter, man saa samvittighedsfuldt sammensanker. Man favner tillige i saadanne Angreb aldrig Hentydninger til det „Forkastelige“ og „Fordærvelige“, som særlig skal udmærke vor Kirkes Stræben efter at udvide sine Grændser.

Den heromtalte Dabel synes unægtelig i første Dieblik aldeles uforstaaelig, eftersom man jo ellers altid er tilbøielig til at

*) Angaaende den Begivenhed der særlig har foranlediget denne alt for flere Uger siden skrevne Artikel henpise vi til dette Bl. Nr. 3 (S. 43).

**) Man see f. Ex. „Dagbl.“ af 24. Januar og „Berl. Tid.“ af 6. Marts d. A.

rose enhver Bestræbelse for, ad Overbeviisningens Veie at indvirke paa Andre, og man navnlig nuomstunder aldrig horer nogen Udsættelse paa den travle Virksomhed, som de forskjællige Secter i de senere Aar baade her og andensteds have udfoldet for at vinde Tilhængere. Man pleier ellers at prise enhver opoffrende Stræben fra deres Side, som i en eller anden Retning, i den Formening at være i Besiddelse af Sandheden, og istand til at meddele deres Medmennesker noget Godt og Heldbringende, søge at udøve en forædrende og dannende Indflydelse paa disses indre og ydre Liv. Under saadanne Omstændigheder er man da vel beføiet til at spørge: Hvorfor skal den katholske Kirke og dens Virksomhed betragtes som en Undtagelse fra hvad man hos alle andre Religionspartier og hos alle Foreninger, der virke endog blot for reent verdslige Formaal, for deres Samtids Deelagtiggjørelse i jordiske og kun timelige Goder, saa ubetinget anerkjender og roser?

Vi troe ikke at forlange for meget paa vor Religions Vegne, naar vi — under Henviisning til den Tid, da der overalt i Verden kun stode to aandelige Samfundsmagter ligeoverfor hverandre, nemlig Hedenskabet i alle dets forskjællige Stiktelser, og den almindelige eller katholske Christendom — erindre om den sidste Seir over det første, om de mange Aarhundreder, da Verden ikke kjendte mere end een Christendom og een Kirke, samt om den totale Omdannelse af de menneskelige Samfundstilstande, der overalt blev en Virkning af den eneste for Alle fælleds christelige Tro. Intet tænkende Menneske kan nemlig andet end indromme, at denne gjennemgribende Omvæltning i Tænkning og Livsanskuelse og den eensartede Kulturudvikling, hvori den afprægede sig, vilde have været en fuldkommen Umulighed, dersom det kunde tænkes, at Christendommen havde begyndt sin Folkemission i det gamle romerske Verdensrige, og siden i de nordeuropæiske Lande i den Stiktelse, hvori den nutildags fremtræder overalt udenfor den katholske Kirke, opløst nemlig i en Mængde forskjællige, indbyrdes modstridende, hverandre bekæmpende og med hverandre rivaliserende Religionsksamfund. Men, er dette en afgjort Sag, da maa man tilstaae, at den katholske Religion

ikke blot i Henseende til Tidens Længde har en Prioritet fremfor alle andre religiøse Associationer, men at den har udfoldet en Virksomhed, der er saa ganske enestaaende, at der aldrig engang for noget af de Religionspartier, som senere ere traadte i Concurrence med den, kan være Tale om noget Forsøg paa at godtgjøre deres Sevnyrdighed og Ligeberettigelse. Thi de ere alle komne for silde, til under lige Forudsætninger at aflægge Prover paa deres Cone til at maale sig med den. Den har, længe før der var tænkt paa nogen af dem, først — og det vidunderlig nok samtidig — overvundet den Tendentis til Adspaltelse i en Mængde Partier, som var en Smitte, hvilken dens tidligste Proselyter i Kraft af Hedenskabets Traditioner bragte ind i Kirken, og dernæst feirrig bestaaet Kampen mod Hedenskabets colossale Magt baade over Tænkemaaden og Samfundsforholdene. Den har med den Tro, der i Hjerterne overvandt Verden og rensede dem fra Oldtidens fædelige Ureenhed, skabt et nyt Kulturliv, der i dets hele indre og ydre Stræben afspejler det storartede Fælledsliv, hvortil Kirken forenede de forskjellige Folkestammer, og hvortil den kun kunde forene dem, fordi den var een og den samme overalt og for dem alle, fordi den ikke var adspaltet i flere indbyrdes modstridende Lære- og Cultusformer. For det sextende Aarhundrede vare Christendom og Katholicisme afdeles eens betydende Ord, og den katholske Christendom havde overalt de samme Virkninger og udøvede dem uforstyrret igjennem den lange Række af Aarhundreder, som medgik til Befæstelsen af den Civilisation og de af denne betingede nye Forhold, som den havde skabt.

Hvad have vi da i Henshold hertil en ubestridelig Ret til at fordrø? Vi mene, at man for det første maa indrømme os, at den gamle Kirke har et særegent Krav paa Auerkjendelse, som ingen af de senere opstaaede christelige Confessioner kan gjøre den stridigt. Thi, uden Hensyn til hvad man ved en Sammenligning vil finde sig berettiget til at domme om de Lære- og Cultusformer, som udgive sig for fuldkomnere, end dem, som Christendommen fra Begyndelsen af har skabt, og som den igjennem alle

senere Aarhundreder baade theoretisk og praktisk har udviklet, maa man dog i ethvert Fald tilstaae, at de senere tilblevne Religionspartier, hvad enten man seer hen til det som de bekjendte eller til det som de benægte, have bygget paa den Grundvold, som den katholske Christendom havde lagt. Den saakaldte Reformations hele Arbejde bestod jo udelukkende deels i at forandre, deels i at forkaste eller bortkaste det isorveien Givne og Tilstedeværende; og den Indflydelse, den har udøvet paa den nyere Tids Udvikling er derfor væsentlig af negativ Art. Den katholske Tids Eiendommelighed var at opbygge, samle og forene; den nyere Tids eiendommelige Signatur er derimod at adskille og nedbryde. Den første gjorde i alle Retninger Samfundsideaen gjældende, og trængte den individuelle Vilkaarlighed tilbage, overalt hvor den greb forstyrrende ind, og vilde paa en uberettiget Maade gjøre sig gjældende paa det Heles Beføstning. Den sidste sætter sin Være og Fortjeneste i, paa alle Punkter at gjøre den Enkeltes Ret gjældende, og bringer den i Opposition saavel mod Heelheden, som mod alt hvad der er overleveret fra Fortiden. Kan man saaledes ikke nægte, at den ved Reformationen fremkaldte Udvikling, fra hvad Side man end betragter den, har den forudgaaende katholske til sin Forudsætning, samt at denne sidste har tilveiebragt det hele Indbegreb af Stof og Indhold, som den antikatholske Aandsretning paa sin Vei har bearbejdet, da maa man vel tillade dem, der ikke ere istand til at see, enten hvad Christendommen eller Verden i det Hele har vundet ved den bestandig voxende Spaltning i den religiøse Overbeviisning, at holde fast ved den gamle prøvede Form for den christelige Sandhed og den ved samme betryggede aandelige Samfundsorden. Og, det er da langt fra, at man har mindste Grund eller Ret til at betegne deres Bestræbelser for at opretholde og udbrede deres Overbeviisning og Tro som forkastelige og fordærvelige. Vi tillade os tværtimod at mene, at, naar det ellers kunde være tvivlsomt, hvilken Opfattelse af den guddommelige Aabenbarings Indhold og af det hele Forhold imellem Tid og Eviighed der var den rette og absolut sande, saa

taler baade Historiens Vidnesbyrd og den indre Sammenhæng og Consequents i en ubildet Verdensbetragtning faa stærkt for den gamle Kirkes Krav paa hele Menneskeslægstens Anerkjendelse, at den Noes, man ellers er faa redebon til at nyde dem, der ikke egenhjørnigt nøies med at nyde Sandhedens og det aandelige Livs høiere Goder som et Bytten, der er tilfaldet dem alene, at denne Noes i en ganske udmærket Forstand netop burde tilkjendes denne Kirkes Bekjendere og Sendebud, forsaavidt man virkelig har Ret i, hvad man aldrig bliver kjed af at gjentage — at de baade ere utrættelig ivrige i at gjøre Propaganda og vinde Proselyter for deres Tro, og i Besiddelse af en Dygtighed dertil, hvori intet andet Religionsfamsfund kan sammenlignes med dem. Det tør, hvad dette sidste Punkt angaaer, vel ogsaa antages, at det netop er den almindelige Anerkjendelse heraf, der er Braadden i den Bitterhed, hvormed man, saasnart Talen er om den katholske Christendom, forvandler det, som skal være en Noes og Vre for alle Andre, til en hadefulds Anklage! Der er nemlig ingen Lidenkab, som i høiere Grad omtaager Verden med Blindhed og forleder til den ubilligste Mis- kjendelse, end den misundelige Skinsyge, som udspringer af Bevidstheden om en ikke blot uheldig, men uberettiget Rivalitet.

Den gamle Kirke støtter altsaa sin Besoielse, og vi tilføie endog: sin Forpligtelse til at vedblive med at gjøre Propaganda paa sit oprindelige og aldrig opgivne Nætskrav paa hele Menneskeslægstens Anerkjendelse af, at den er den af Kristus og hans Apostle stiftede eneste sande Kirke. Den er jo bestemt til at samle alle Jordens Folk til een Hjord, hvis Overhyrde er Ham, den ene og evige Sandhed selv, i hvem der ikke er Splid eller Deling, og som derfor har baaret Omsorg for, at det, som Gud har aabenbaret som Vilkaar for Slægtens Frelse, ikke er kommet til Verden som et omtvisteligt Problem, der saalænge Verden staaer, skal være underkastet en uendelig Strid af modsatte Ansuelser om Meningen af det ved Ham Aabenbarede. Men, naar man i alle enkelte Retninger, eller hvor Spørgsmaalet er om, hvad der i en eller anden enkelt Henseende

er Sandhed og fortjener almindelig Aerkjendelse som saadan, vilde finde det dadelværdigt, om den, som havde en levende Overbeviisning om det Sande og Rette, vilde beholde denne for sig selv, og ligegyldig kunde see en stor Deel af sine Medmenneſter befinde sig i en fordærvelig Bildfarelse om et vigtigt Auliggende: hvorledes kan man da forarges over, at de som ere gjenne- trængte af en levende Overbeviisning om, at den kirkelige Ad- splittelse er den største Ulykke, der nogensinde er overgaaet Verden, og af en ikke mindre stærk Overbeviisning om, at den gamle Kirke ikke har tabt det Mindste i sin Ret derved, at den for en Deel er bleven den berøvet, — at de ansee sig forpligtede til at fortsætte dens Mission blandt Folkene, fortsætte den Virksomhed, som i Fortiden har baaret saa storartede og glimrende Frugter, og havt en Betydning for Verdensudviklingen, hvormed Alt hvad der er virket for at forplante og fortsætte de kun tre Aarhundreder gamle Omdannelser af den tidligere uegyltige Form for det Christelige, ikke taaler nogen Sammenligning.

Dog — vi vide ikke blot, at man forarges, men vide ogsaa, hvorfor og hvorover, og vi have allerede tydelig nok udtalt det, som i egentlig Forstand er Braadden i denne Forargelse, naar vi i det Foregaaende have hævdet den katolske Religions Be- foielſe til uførtroent at fortsætte sin Mission med en Henviis- ning til dens velbegrundede Krav paa at gjælde for „Kirken“: for den af Gudmenneſtet stiftede ene og sande Kirke, efterat vi ved en tidligere Leilighed havde erindret om Uforligeligheden af den moderne indifferente Opfattelse af det Religioſe med en reli- gios Livsbetragtning*) Hvad dette sidste Punkt angaaer undlade vi ikke atter her paa det stærkeſte at fremhæve hvad vi ved hin Leilighed bemærkede: at man kan være i Bildfarelse med Hensyn til Religionen eller bekjende sig til en usand Religion, og tiltrods

---

*) See Nummer 3 S. 42. Anledningen til vore Uttringer herom vare „Dag- bladets“ dadlende Bemærkninger om, at vi ſkulde have gaaet den jodiske Religion for nær, ved at omtale den christelige Religion som den ab- solut sande guddommelige Aabenbaring.

herfor dog være besjælet af et virkelig religiøst Sindelag. Thi det, hvorpaa Alt i denne Henseende beroer, er det Spørgsmaal, om Bedkommende er i god Tro, om han virkelig har Tro paa det som han kalder sin Religion, eller om han har hvad der fortjener Navn af en Overbeviisning om, at hans Religion er den sande. Religiositetens første Forudsætning er nemlig Kjærlighed til Sandhed; men Ingen kan elske og søge Sandheden, uden den som troer paa den, eller troer paa dens Tilværelse, og anerkjender dens Ret til at fordrø Underkastelse og Lydighed. Og, da det nu ligger i dette Forholds Natur, at den religiøse, eller den for al Evighed gyldige Sandhed kun kan være een, saa maa vel ogsaa ethvert alvorligt og tænkende Menneske, Enhver, hvem det Religiøse gjælder for mere end for et vedtaget Tilbehør til de reent ydre Anstandsformer, indrømme, at kun een Religion kan være den sande. Denne Fordring foreholder Samvittigheden ethvert Menneske. I hvad Religion han end har, bør han være overbevist om, at den er den sande. Er han ikke dette, da har han ingen Religion; thi det er irreligiøst at tale om, at man har en Religion, naar man samtidig dermed vedgaaer, at man ikke veed og ikke bryder sig om at vide, om den Religion, man bekjender sig til, er den rette. Man driver med andre Ord Spot med det, som bør være Hjertet og Samvittigheden det Helligste af Alt, naar man taler om, at man troer, men ikke bryder sig om at gjøre sig selv Rede for, om man erkjender det, man foregiver at troe, for Sandheden, eller ikke.

Give vi nu det her i Almindelighed Sagte Anvendelse paa den christnede Verdens særlige Forhold til den ved Christus aadnbarede Sandhed, da faaer Spørgsmaalet om „at være i god Tro“, en endnu langt mere brændende Betydning, hvad enten man stiller det Christelige i dets Heelhed eller alle christelige Confessioner under Eet ligeoverfor de ikke christelige Religioner, eller de forskjellige christelige Bekjendelser ligeoverfor hverandre indbyrdes. Begrebet Sandhed har nemlig ved Christendommen faaet langt klarere Omrids og en heel anden klarere udpræget Betydning,

end det kunde have i den forchristelige Periode. I denne sidste kunde der nemlig kun være Tale om Sandsynligheds-Beviser for de mange afvigende Meninger om, hvad der i Mandens Verden og i evig Forstand kunde antages for Sandhed. Men, laae end i den gamle Hedningeverden Overbeviisningens hele Lygdepunkt udelukkende i den subjective Forviisnings indre Kraft og Tillid, og stillede den guddommelige Viisdom og Retfærdighed dengang ikke høiere Fordringer til noget Menneske, end dem, som den naturlige Ærlighed gjør, og som Samvittigheden lønner med indre Fred og Fortrøstning: saa er det paa den anden Side ikke mindre vist, at hiin indre Fred og Hvile i en saadan paa reent subjective og personlige Grunde støttet Overbeviisning netop var betinget af en oprigtig og alvorfuld Forviisning om Gylldigheden af de Grunde, paa hvilke man byggede sin Tro, og at denne følgelig maatte være aldeles uforenelig med en hemmelig underforstaaet Forudsætning af, at mulig en anden eller enhverjomhelst modsat Mening kunde være ligesaa gyldig, som den man vedkjendte sig*). Det er denne det ærlige Menneske medfødt, i det reent naturlige Samvittighedsforhold begrundede Trang til Sandhedens Erkjendelse, som Herren henviser til, naar han, stillet ligeoverfor sin hedenske Dommer, i dette afgjørende Vendepunkt i hans og hele Menneskeflægtens Liv, taler om „at være af Sandheden“ (Joh. 18, 37). Thi denne Kjærlighed til Sandheden, denne Ærlighed i sit Forhold til Samvittigheden er den eneste aldeles nødvendige Betingelse for at kunne erkjende Kristus for den aabenbarede personlige og absolute Sandhed.

---

*) Vi tage her ikke Hensyn til den Tvivl, som sædvanlig vistnok mere eller mindre anfægtede den hedenske Religiositet; thi denne kunde vel være gjennemtrængt af en levende personlig Overbeviisning, men turde dog ikke nægte andre deres Ret til at have en fra deus egen afvigende. Og hvad navnlig de mange Folkereligioner angik, da er det jo bekjendt nok, at Oldtidens meest religiøse Tænkere betragtede dem alle som ufuldkomne. Det er hertil, at Yttringen i Nr. 3 S. 42. ned. har Hensyn.

Begrebet om Sandheden eller: hvad der er Sandhed, og om vor Forpligtelse til at anerkjende Sandheden og adlyde dens Fordringer har derfor som sagt en ganske anden og mere skarpt Charakter indenfor Christenhedens Omraade. Den af Gud ved guldige og historisk afhjælede Beviisligheder stadfæstede, af Verden i en Række af Aarhundreder anerkjendte Kundgjørelse om de evige Ting tillader ikke nogen Sammenstilling med andre Religioner eller nogen tvivlende Formening om Muligheden af disse sidstes, ældres eller nyeres, Fortrin, tillader ikke nogen Ligegyldighed i Betragtningen af Christendommens Ret ligeoverfor Hedenskab, Mojsaisme og Muhamedanisme; og den tillader ligesaa lidt en indifferent Betragtning af de fra hverandre adskilte christelige Beskjendelser. Thi, saasandt som det er uforeneligt med Forestillingen om en guddommelig Aabenbaring, paa eengang at anerkjende denne som saadan, og samtidig dermed ansee dem der fornægte den for ligesaa vel farne i Henseende til den Salighed, som denne Aabenbaring gjør afhængig af Forholdet til Sandheden, saavist maa det Samme ogsaa gjælde om de indbyrdes afvigende og hverandre ofte skarpt modsatte Opfattelser af de christelige Troeslærdomme. Det maa nemlig her vel mærkes, at fra vort Standpunkt er Spørgsmaalet angaaende det sidstnævnte Forhold ingenlunde afgjort dermed, at man anerkjender Christendommen for at være en historisk Kjendsgjerning, troer paa Christi Guddom osv.; thi man kan troe dette, og endnu meget Andet som hører til den christelige Religion, og ikke desto mindre være hildet i de forderveligste og Christendommens indre Væsen aldeles forvanfende Bildfarelser om de meest afgjørende Hovedpunkter i den christne Troeslære*). Det Spørgsmaal, hvorom Alt her dreier sig er: Hvad har Gud aabenbaret? Hvad vil Han, at den faldne Verden skal troe, for at opreises og frelles? Vi kunne ikke noies med halve Svar paa dette Spørgsmaal; og Enhver som tænker

---

*) Vi nævne her som saadanne Læren om Christi Gyldebesjærelse og den deraf betingede Forestilling om, hvori Menneskets Retfærdiggjørelse bestaaer, Læren om hvad det er at troe, Læren om Sacramenterne etc. etc.

lidt nærmere over, hvad det har at betyde, at Gud i sin Wiisdom har fundet det fornødent at aabenbare sig for Verden, og at det, som Han ved denne sin Aabenbarelse har kundgjort den, skal blive dem som troe derpaa en Frelse fra Synden og en Modgift mod al Vildfarelse i det som angaaer Evigheden, han vil ogsaa indromme, at Gud ikke kan have givet Verden en saadan Aabenbaring for at kaste et nyt Stof til Splid og Tvedragt ind i den af Uenighed om Sandheden allerede noksom funderne menneskelige Tilværelse. Det maa altsaa vare for at kundgjøre os Sandheden, den absolute, objective og eviggyldige Sandhed, at Gud har aabenbaret sig i Kristus. Ihvorvel derfor Ordet „christelig“ tilligemed det christne Navn er blevet en historisk afhjæmlet Benævnelse paa et ikke lidet Antal af Religionsforsamfund med indbyrdes afvigende Opfattelser af den christelige Aabenbarings sandhed og dertil svarende forskellige Former for Gudsdyrkelsen, maae vi dog indenfor Dogmets Omraade nedlægge den bestemteste Protest mod — af dette Factum at ulede en Ligeberettigelse for alle Slags vilkaarlige Svar paa det Spørgsmaal, hvad der er aabenbaret Sandhed, eller hvori det Indbegreb af guddommelige Troessandheder bestaaer, som af den evige Wiisdom ere bestemte til at afløse alle de forskjellige vildfarende Forestillinger om Sandheden, Gud og Evigheden, som baade for Christi Komme beherskede Verden, og som siden ere vedblevne i voxlende Skikkelser at forsøge paa i Christi og den sande Christendoms Navn atter at fortrænge den oprindelig aabenbaredede christelige Sandhed af den menneskelige Bevidsthed.

(Fortsattes).

Kirkelige Efterretninger.

Rom. I det d. 13. Marts afholdte Consistorium udnævntes 9 nye Cardinaler. Den først udnævnte blandt disse Mjgr. Bonaparte*) takkede den h. Fader paa sine egne og sine Collegers Begne for den dem beviiste Udmærkelse. „Jeg har,“ sagde han, „Intet gjort, hvorved jeg har fortjent denne Udmærkelse, isærdeleshed naar jeg sammenligner mig med mine Colleger, som have beviist Kirken saa store Tjenester. Men Deres Hellighed har ved at benaade mig med Purpuren, villet hædre Frankrig, som altid har været Kirkens elskede Datter, samt dets ophoiiede Hersker, som nylig har beviist den h. Stol overordentlige Tjenester“. Den Aftenen var der hos hver af de sex i Rom tilstedeværende Cardinaler stor ricevimento (d. e. Modtagelse af Lykønskninger). Cardinal Bonaparte modtog de Besøgende i det franske Gesandtskabs Hotel. I Consistoriet af 16. Marts overgav den h. Fader i et offentligt Consistorium Cardinalerne den røde Hat, og foretog i et paafølgende hemmeligt Consistorium den Ceremoni, med hvilken Paven, idet han aabner og lukker Cardinalernes Mund, forlener dem Stenmeret og Valgbarhed. Han overgav derefter enhver af dem Ring og Titel. Efterat have udtalt deres Tak til den h. Fader begave de nye Cardinaler, omgivne af deres Tjenestflab, sig til deres Paladser. Fra dette Dieblit af vare de i fuld Besiddelse af alle Cardinalværdighedens Rettigheder og Privilegier.

Cardinalcollegiet skal egenlig tælle 70 Medlemmer, men er sjelden fuldtalligt. For nærværende Tid ere 11 Pladser vacante. Af de nulevende Cardinaler ere 12 udnævnte af Gregor XVI. og 47 af Pius IX., under hvis Pontificat 84 ere afgaaede ved Døden.

— 150 unge Mænd af de fornemste Familier i Canada (i Nordamerika), der ville indtræde som Frivillige i den pavelige Hær, og som samtlige have equiperet sig paa egen Bekostning, indtraf den 10. Marts over Paris i Rom. De medbragte desuden foreløbig 200,000 Fr. til deres Underholdning.

*) Cardinal Bonaparte er en Fætter til Kaiser Napoleon III. Hans Fader Lucian B. var Napoleon I's næstældste Broder, og efter ham den meest begavede og talentfulde Personlighed i den Bonaparteste Familie.

— De ungariske Biskopper have ifølge „Krenzttgs“. romerske Correspondent tilbudt den h. Fader at stille og underholde 3 Escadroner Cavalleri, og deres Tilbud er modtaget.

— Conversioner. I den pavelige Hær tjene, som tidligere omtalt c. 200 Protestanter. Den 9de Februar meddelte ifølge en det i Linz udkommende katolske Kirkeblad fra Rom tilsendt Beretning, Hans Eminence Cardinal Neissach 40 Convertiter blandt den h. Stols protestantiske Soldater Confirmationens h. Sacrament. 23 blandt disse havde modtaget Underviisning af P. Alphons Strabizky, Superior af Kapucinerordenen, 12 af Redemptoristfædrene og 5 af den franske Feltcapellan. 30 andre havde meldt sig til Underviisning hos P. Alphons, der har meddeelt fornavnte Blad Beretningen herom.

Italien. Efter en Notits i „Sydtyroler Volksbl.“ have i Løbet af forrige Aar ikke mindre end 77 apostaserede italienske Præster, der hidtil havde sluttet sig til den revolutionære Bevægelse, ved offentlige Ujænkaldelser forsonet sig med Kirken.

— Anglicansk Propaganda. Af et Brev fra en for nærværende Tid i Italien reisende anglicansk Geistlig, som er Medlem af Høikirken og ikke tilhører Ritualisternes*) Skole, meddeler „Eucharins“ følgende Brudstykke: „Jeg er bleven meget overrasket og ikke lidet forfærdet ved at see, hvad man i dette Land (Italien) kalder Protestantisme. Siden mit sidste Ophold her i Aaret 1862 er Antallet af Protestanter voxet indtil det Fiir-dobbelte af hvad det dengang var. Men, hvori bestaae de religiøse Anskuelser, som ere eiendommelige for denne nye Skole blandt Italienerne? Det smertes mig at maatte sige det: de bestaae i aabenbar Vantrø og gudsbespottelig Fornægtelse af den kristelige Sandhed. Disse Italienerne have opgivet den romerske Kirkes Tro, uden at faae den engelske Kirkes til Bytte. Jeg har talt med en stor Deel af dem, og jeg beklager at maatte tilstaae, at jeg ikke har fundet en eneste iblandt dem, der vilde blive modtaget som Communicant af en Geistlig i den engelske Kirke, hvilken Skole denne end maatte tilhøre, og ligesaa lidt af nogen

*) Saaledes kaldes de katolisierende Anglicanere, der haade have optaget en stor Deel af den katolske Kirkes Cereemonier og Cultusformer, og navnlig taget den l. Kirke til Mønster ved Oprettelsen af forskjellige ijaar tvindelige Ordenssamfund.

Disfenter = Geistlig. Vort engelsk continentale Missionselskab har et stort Ansvar ved at have udbredt denne vantro Antinomisme*) Et og andet Sted har en fravaldeu katholsk Præst sluttet sig til denne Bevægelse; men ved nærmere Undersøgelse har jeg stedse fundet, at disse Herrer vare Mænd, der vare suspenderede af deres Biskopper paa Grund af et forargeligt Levnet, navnlig for Brud paa Kyndhedsloftet. Men selv Antallet paa disse er yderst ringe. Man kan maaskee opdrive hoist et Dusin saadanne i hele Italien, og vil finde, at de saagodtsom udelukkende tilhøre Lombardiet. Men det er de fra England sendte saakaldte „Missionærer“, som gjøre Protestantismens Naavn foragteligt. Alt hvad de nemlig forlange af deres Convertiter, er at de aflægge Navnet „Katholik“, og ved enhver Leilighed forhaane Geistligheden. Mange gjøre sig et Haandværk og en Levevei heraf. Andre kalde sig Protestanter, i det de modtage Understøttelser fra England og føre det toileslofeste Levnet. De have nedbrudt alle Religionens moralske Skræmmer, og ere i Livet fuldeudte Antinomister, uden i mindste Maade at bryde sig om at bevare endog blot den reent udvortes Anstand i sædelig Henseende.“

Tydskland. At den saakaldte „liberale“ Presse baade i Syden og Norden alt i lang Tid vedligeholder en staaende Klubrik for den katholske Kirkes Anliggender, og rigelig forsyner denne med Beretninger, hvor de omtalte Kjendsgjerninger ikke blot kritiseres og forvaaktes i en fjendtlig Aand, men sædvanlig udyntes med ligefremme Dpdigtelser; samt at ogsaa Romanlitteraturen og Theatret understøtte disse Bestrævelser for, ved alle Slags Forhaanelser at ophidse den almindelige Stemning mod Kirken, er bekjendt nok. I Anledning af et saadant i den kaadeste Tone affattet Spektakelstykke, der i den sidste Tid flere Gange er opført i Mainz**), har Biskop Ketteler nylig

*) Antinomisme kalder man den Brangskere, som forkaster den sædelige Lov og retfærdiggjør denne Forkastelse deels ved en falsk Anvendelse af Skriftsteder, deels ved at forfalske Bibelens Text, s. Gr. Rom. 3, 28, hvor Luther indfjød det Ord: „alene“ foran „Troen“.

**) Dpførelsen af denne uanstændige Farce blev vel, efter Biskoppens alvorlige Dptraeden, af den hessendarmstadtste Regjering forbudt; men den demoraliserende Virkning af det Factum, at saadanne Staudaler kunne finde Sted, og, om end kun nogle faa Gange, ere blevne hjulpede med Bifald af den „dannede Theaterpobel“, er dermed ikke hævet. Der paatrænger sig os ved denne Leilighed en Grindring om et lignende Theater-Phænomen hos os, som man ikke kan andet end finde

udgivet en Brochure, betitlet: „Offenlig Forhaanelse af den katolske Kirke paa Skuepladsen.“ Forfatteren stiller her den frække Forhaanelse, hvorpaa dette Mafværk er anlagt, i dens rette Lys, river den forførende Mafte af Loguens Högleri, og tager deraf Anledning til, fra et høiere Standpunkt og i videre Omfang at belyse og drøfte den Ufordragelighed og Uretfærdighed, som ligger til Grund for alle disse offentlige Forhaanelser af den katolske Religion og Cultus. Det heder saaledes blandt Andet:

„Det her foreliggende Tilfælde har ikke blot en local Interesse for Mainz, men en principiel Interesse for mange andre Egne i vort Fædreland. Den her paaankede Intolerants har allerede i forskjellige Retninger i den Grad bemestret sig den offentlige Mening, at den fra den Side, hvorfra den udgaaer, neppe engang bliver følt eller erkjendt for at være hvad den er, og fra den anden Side bliver som et uundgaaeligt Onde taalt med en tilvant og længe indovet Resignation. Vi Katholiker ere her i Tyskland i det sidste Aarhundrede blevene saa rigelig overdøet med Uret, at Mange iblandt os betragte det som Noget, der forstaaer sig af sig selv, at man behandler os anderledes end Protestanter og Jøder. Men denne uværdige Tilstand maa dog engang have Ende! Vi forlange ingen Forrettighed; men vi ville derfor ikke behandles, som om der ingen Ret var til for os. Vi kunne ikke længere finde os i den Tilstand, at hele den antikatholske Presse med stor Genstemnighed paataaler enhver formeentlig Krænkelse af andre Confessioners religiøse Samvittighed, medens den er saa langt fra at have et dadlende Ord tilovers for de bitterste, meest nærgaaende og spottende Uttringer om alle katolske Institutioner, at den endog under Haanlatter tiljubler dem sit udeelte Bifald.“*)

høist karakteristisk, hvad enten man tager Hensyn til Tidsumstændighederne, eller til den Personlighed, som bærer Ansvarer derfor. Her i Kjøbenhavn opførtes nemlig i Vinteren 1864, paa en Tid, som man skulde synes, maatte opfylde enhver Dands med ganske andre Tanker, end Velbehag ved at see den katolske Religion og Medkristnes religiøse Følelser og Samvittighed forhaanede, nemlig i den skæbnsvangre Tid, da hele Landets Velhæd stod paa Spil, et Skuepil, betitlet „Madonna“, hvori den heromtalte Forhaanelse fremtraadte i den uanstændigste Skikkelse. Den daværende Kultusminister og høieste Chef for Theaterbestyrelsen var en protestantisk Biskop! Stykkets Opførelse blev her ingenlunde forbudt, eller engang offentlig fra nogen Side, saavidt vi mindes, misbilliget; det blev blot henlagt, men det var modtaget med stort Bifald!!

*) Vi bringe her i Erindring, at et af vore liberale Blade for kort Tid

Østerrig. Hvad kræver den sande Frihed? Fra Wien skrives til „Allgem. Btg.“: „Ogsaa i Østerrig har man nu begyndt en Indsamling for den pavelige Armee, og en katolsk Forening har udstedt en Opfordring desangaaende. Herover oplofter nu den „liberale“ Presse et høit Strig. Jeg for mit Vedkommende har ingen Andeel i denne Indsamling, thi jeg er ikke Katholik; men det oprører mig at see det hykkelske Spil, som de Blade, der udgive sig for at være frisindede, ved denne Leilighed drive med Frihedens Grundsætninger. Man kalder her Politiet til Hjælp; man forlanger dets Mellemkomst, og kræver et Forbud fra Regeringens Side for at „forstaaene Publicum for en saadan Bestaatning“. De, der kalde sig Frihedens Talsmænd undsee sig saaledes ikke ved at paaminde Regeringen om, at den bør optræde som Formynder for dens Underjaatter, hvis indskrænkede Forstand og svage Domme-kraft skal trænge til at stilles under Opsigt! Sligt forlanger man i Frihedens Navn! Dette vilde i de forenede americaniske Stater gjælde for et sandt Forræderi mod alle Frihedens Grundsætninger. Til en Americaners Friheder regnes nemlig som bekjendt ogsaa den Frihed, at have Lov til at være katolsk, og det med god Grund; thi uden denne Frihed vilde han ikke have den modsatte: Den at have Ret til ikke at være katolsk. Det, ikke at være katolsk, vilde i saa Fald være en ham paatvungen Nødvendighed, en kirkelig Despotisme. Det at være fri forudsætter nemlig, at man har Ret til selv at vælge, saa at man altsaa ikke blot har Lov til at være ikke-katolsk, men ogsaa Lov til, naar man vil det — at være katolsk. Uden dette Valg gives der ingen Frihed. Naar altsaa et Folk, eller en Deel af et Folk, eller en enkelt Person blandt et Folk er katolsk-sindet, saa bestaaer hans Frihed deri, at man fra det Offenliges Side anerkjender hans Tankemaade for berettiget. Men heraf følger, at man ogsaa maa indrømme ham Ret til at handle overeensstemmende dermed, og den Katholsk-sindede maa selvfølgelig være befoiet til at lægge sin Hengivenhed for den h. Stol for Dagen ved, naar det maatte behage ham, at bringe den en frivillig Gave; thi han vilde jo ellers i denne Henseende i det mindste være ufri.“

---

sidten kaldte det et „taabeligt Udsald mod den jødiske Religion“, og altsaa en Fornærmelse mod vore jødiske Medborgere, at vi i en Artikel i samme Blad havde tilladt os at kalde Christendommen for den i absolut Betydning sande Religion, og den jødiske Religion for en Religion, der efter Christi Aabenbarelse ikke længer var den sande!! S. d. Bl. Nr. 3 d. A.

Saaledes udtaler „Allg. Ztg.“ sig om denne Sag. Dette over al Verden udbredte Blad er som bekendt mere fjendtligt end velvilligt stemt mod Kirken. Men netop derfor har dets For-
dommelsesdom over den „liberale“ Opfattelse af Frihedsbegrebet
jaa meget desto større Vægt.

England. For et Aars Tid siden vakte en katholiserende (ritualistisk) Gudtjeneste i den anglicanske Kirke St. Georges i London stor Opsigt, og gav endog Anledning til forargelige Uroligheder. Der berettes un i engelske Blade, at to (efter nogle Blade fire) af de ved denne Kirke ansatte Geistlige ere vendte tilbage til den katolske Kirke.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 26. April. Den Søndag efter Paaske. Mariae Bebudelse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aften: Festandagt med Prædiken. 27. **M.** Kletus og Marcellinus, Paver og Mart. 28. **Ti.** Leo, Pave og Kirkelærer. 29. **O.** Petrus, Mart. 30. **Co.** Catharina af Siena, Jomfru. **F.** d. 1. Mai, Philippus og Jacobus, Apostle. 2. **L.** Athanasius, Biff. og Kirkelærer.
- Fre dagen** d. 1. Mai: Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8; Messe; Aften Kl. 7; Broderskabsandagt.
- Søndagen** d. 3. Mai. 3die Søndag efter Paaske. Korsets Findning. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Aftenandagt med Prædiken. — 4. **M.** Monica, Enke. 5. **Ti.** Pius V. Pave. 6. **O.** Apostel Johannes' Martyrium. 7. **Co.** Stanislaus, Biff. og Mart.
- Fre dagen** d. 8. Mai. Kirkepatronsfest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — 9. **L.** Gregor af Nazians, Biff. og Kirkel.
- Søgnedagsgudstjeneste** i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messe Kl. 7 og 8; Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdagaften Kl. 5—8. Korsvei: Fre dag Eftermiddag Kl. 3—9. I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal: Formiddag Kl. 6—9; Lørdagaften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

Kjøbenhavn.

D. E. Olsen & Co.^s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 10.

Søndagen den 10de Mai.

1868.

Indhold: Om katholsk Propaganda og Proselytmageri. — Kirkelige Efterretninger: Frankrig. Østerrig. Tydskland. Nordamerika. Rusland.

Om katholsk Propaganda og Proselytmageri (Fortsættelse).

Vi vende tilbage til Udgangspunktet for denne sidste Betragtning, nemlig den ovenfor omtalte Forargelse over, at den katholske Kirke endnu ligesaa uførtrodet vedbliver med at fortsætte sin Mission iblandt Jordens forskjellige Folk, som i de Tider, da dens første Missionærer plantede Troens og den kristelige Culturs tidligste Spirer i Europas Jordbund. Vi have i det Foregaaende begrundet dens Forret fremfor alle andre kirkelige Samfund til at drive Mission, eller som man kalder det — gjøre Propaganda, ved at henvise til dens ganske eneستاende Udkomst til at gjælde for den ene og eneste af Christus stiftede Kirke. Vi have tillige erindret om, at ingen anden kirkelig Institution kan føre noget saadant Beviis for sin Ret til at kalde Christus for sin Stifter, at ingen af dem kan opvise Frugter af deres Missionsvirksomhed, der i fjerneste Maade kunde sammenlignes med hvad den gamle Kirke har udrettet, og hvad den endnu den Dag idag i alle Verdensdele udretter, samt at ingen af de andre er istand til at gjøre sig selv eller Andre Rede for, hvori den kristelige Sandhed bestaaer. Herom hersker endnu bestandig den største Uenighed

saavel indenfor hvert enkelt af dem, som mellem dem alle indbyrdes; og vi troe dermed at have viist Umuligheden af, at nogen af dem kan give et fyldestgjorende Svar paa Hedenstobets Spørgsmaal om hvad der er Sandhed (Job. 18, 38).

Det er altjaa Opfattelsen af Begrebet om Sandheden, om aabenbaret Sandhed, som er det egenlige Hovedstridspunkt imellem vor Kirke og alle indenfor den staaende kristelige Bekjendelser. Det er Paastanden paa at være i Besiddelse af den almeeengyldige kristelige Sandhed, ifølge hvilken Katholiceisme og Christendom for os ere aldeles eensbetydende Ord, eller Udtryk for identiske Begreber, det er den som forarger alle de Kirkepartier, der concurre med den katholske Christendom om Berettigelsen til at lede den nuværende (af den katholske Kirke) civiliserede Verdens aandelige Udvikling. Disse forlange nemlig factiif, at vor Kirke skal erkjende sig for overvunden af de ved Reformationen udbredte Ideer, og at den skal vige Pladsen for disse Tjenere og Barere. Man horer navnlig i de Lande, hvor den katholske Tro i det sextende Aarhundrede blev saa godt som udryddet, undertiden saa impertinente Udtalelser i denne Retning, at man ikke noksom kan formodes over den Naivitet, hvormed man i sin Bornerthed tillukter Siene for den Kjendsgjerning, at den Kirke, som det dengang her og andensteds lykkedes at underkue og fortrænge ved den grusomste Terrorisme, at den er endnu udbredt over hele Jorden, og har en Majoritet i Sammenligning med alle de øvrige Religionsfamfund, ligeoverfor hvilken disse sidste enkeltviis synke ned til rene Ubetydeligheder*). Man

---

*) Vi ere i andre Henseender langt fra i Majoriteten at see et Bidnesbyrd for en Sags berettigede Overlegenhed. Men ligeoverfor det Overmod, hvormed den santskaldte evangelisk=lutherske Christendom hertilkauds (i et Land, der i sit tidligere og retnaeflige Omfang kun talte 2! Mill. Menneker) optræder imod vor Kirke, undlade vi dog ikke at minde om, at alle lutherske Menigheder i Verden tilsammen kun tælle 18 Mill. Medlemmer, medens Calvinismen næsten tæller det dobbelte Antal (34 Mill.). Sammentlægger man Antallet af schismatisk=græske Katholiker (64 Mill.) med det

betrægter det saaledes som en utilbørlig Anmasselse, at man i den herværende katholske Minoritets Navn endog blot protesterer mod de lognagtige og tendentiosø forvanskede Fremstillinger af katholske Auliggender i Udlandet, der paa den omfundtligste Maade berører dens Tro, dens Samvittighed og Ære, og finder det i sin gode Orden, at de, der utrætteligt ere beffæftigede med at skrive og udgive alskens gamle, af hadefulde og usandfærdige Bessyldninger mod vor Religion opfyldte Boger, skulle have Ret til aldeles uforstyrret at fortsætte deres lidet hæderlige Industri. Spørger man nu, hvad der fremkalder alle Nttringer af dette aldeles uberettigede Majoritets=Overmod paa de Steder, hvor den katholske Religion i den seuere Tid har begyndt at vinde Befjendere blandt Medlemmerne af de andre kristelige Confessioner: da ligger Svaret paa dette Spørgsmaal aabent for Dagens Lys i factiske Tilstande, hvis indre og skjulte Forudsætninger vi kortelig skulle omtale.

Det er den uomstunder herskende Indifferentisme, denne totale Ligegyldighed for enhver bestemt og concret, i det

---

samlende Antal af Lutheraner og Calvinister, og tilføier alle større og mindre protestantiske Sæcter (c. 23 Mill.) saavel som de fra den østerlandske Kirke adskilte Sæcter (11 Mill.), udgjør det hele Antal af de fra den katholske Kirke=Enhed adskilte Christne 98 Mill., medens den romerske katholske Christenhed tæller c. 200 Mill. Befjendere. Vi tillade os at mene, at den heromtalte Majoritet har en fra al anden væsentlig forskjellig Betydning, fordi den maa henføres til den guddommelige Verdensstyrrelses Retskjendelser. Med Hensyn til den Lutheriske Christendom skulle vi endnu bemærke, at det er en bekjendt Sag, at de færreste af dens Tilhængere, selv den danne, ja lærde Deel af disse, ere istand til at gjøre Rede for, hvad der adskiller dem fra den reformerte Kirke! Man hører, hvad dette Punkt angaaer, selv lærde Theologer udtale sig overensstemmende med den calviniske Lære om Sacramenterne! Og i andre Henseender kan man sige, at jaagødt som hele den folkekirkelige eller landstirkelige Geistlighed baade her og andensteds vilde blive forfjættret, naar man kunde tænke sig dem stædt for den gammel=lutheriske Symbolisks Tribunal!

virkelige Liv fremtrædende Form for den religiøse Overbeviisning, som i de forskjelligste Skikkelser gjenneutranger alle Lag af Samfundet: det er denne Trugt af Tidens hele materialistiske Retning af den Lidenskabelighed, hvormed Verden har kastet sig over det Haandgribelige og Timelige, der har gjort en Betragtning gjældende af Alt hvad der berøres af Spørgsmaalet: „Hvad er Sandhed?“, som staaer i en saa skjærende Mod sætning til den evenfor betegnede Maade, hvorpaa den katholske Religion besvarer dette Spørgsmaal, at den foromtalte Bitterhed i Nutidens Angreb paa vor Kirke deri finder sin tilstrækkelige Forklaring. Naar nemlig en meget stor Deel af den nærværende Tids Mennesker slet ikke bryder sig om Religion, naar Christendommen i deres Sine er en ligesaa stor Daarskab som Jadedom, Muhammedanisme og alle baade ældre og nyere hedenske Religioner; naar det er en nimodsigelig Kjendsgjerning, at en stor Deel af den saakaldte dannede Verden gaar op i Politit og i Begeistring for Tidens Gvemsffridt paa Naturvidenskabens Lmraade, at Gudsforuægtelse og grov Materialisme for nærværende Tid har ikke saa navkundige Talsmænd, der i Skrifter og mundtlige Foredrag med almindeligt Bisald og Kjendeligt Held arbejde paa at udrydde alle Forudsætninger for en religiøs Livsbetragtning; naar det er et ikke mindre bekjendt Phænomen, at denne, de høiere Klasfer og den „intelligente“ Deel af Verden beherskende Vantro og raffiuerede Livsnydelse har en efter Umstandighederne tilsvarende Skikkelse i den store Mængdes fortvilede og stupide Nydelsesfyge og Betyrning for det Timelige: kan man da undre sig over, at hele denne Klasse af Mennesker harnes og forarges ved Tanken om, at der endnu gives dem, som ikke blot tillægge det Aandelige og Overfaudskelige en Betydning, som er en Latterlighed og Daarlighed i Vantroens Sine, men ovenikjøbet give sig ud for at kunne give et bestemt Svar paa det Spørgsmaal: Hvad er Sandhed? Ja, dette forarger Vantroens og Nihilismens Forsægttere i den allerhøieste Grad! Der boer nemlig i det vantro Hjerte et i Almindelighed d. e. under almindelige Umstandigheder skjult,

men ikke desto mindre lidenskabeligt og dybt rodfæstet Had til den christelige Sandhed. Man mærker under sædvanlige Forhold ikke syndertlig til denne skarpe Modsatning (Joh. 15. 18-25); men der behøves blot en Anledning, og den kommer da for Dagen i Yttringer, der levende fornye Mindet om de første Yttringer af Bodedømmets og Hedenflabets Had til den Sandhed, som det første fornægtede og det sidste ikke kjendte, men ikke desto mindre aafaae sig for berettiget til at foragte. Exempler herpaa frembyde baade Reformationstiden, den første franske Revolution og de nyeste revolutionære Explosioner i 1830 og 1848, men fremfor Alt den uværende Tids Forberedelser til et afgjørende Stormløb mod den katholske Kirke.

Det er altsaa den katholske Christendoms Protest mod den nuomstunder herskende Indifferentisme, der er Ursagen til den hadefulde Bitterhed, hvormed man ved enhver Leilighed kaster sig over dens Missionsvirksomhed. Den vil ikke bekvemme sig til den Indrømmelse, at „Alt er ligegodt“, at den ene Religion kan mulig være ligesaa god som den anden; den vil ikke nedverdige sig til at gjøre de andre christelige Confessioner den Indrømmelse, at dens Lære er forældet og ikke længere svarer til den fremskredne Oplysnings Fordringer, og selvsølgelig ikke længere har nogen Plads i denne oplyste Tids Bevidsthed.*) Man har selv ingen Overbeviisning om, hvad der i absolut Forstand

*) „Fædrelandet“ af 17de f. M. indeholder saaledes et Register over alle de Mytter, der have ramt den katholske Kirke og den nærværende Pave, som Himlens retfærdige Straf for den store Misgjerning, hvori han har gjort sig skyldig, ved ikke at ville joie sig efter Victor Emanuels og Kongeriget Italiens og hele den oplyste Samtids billige Fordringer om, at han skulde give Afkald paa sin verdslige Souverænitæt. I denne Anledning læser man bl. A. Følgende: „Medens Paven i 1854 fik et nyt Dogme godkjendt i hele den katholske Verden, ere hans senere religiøse Skrivelser bleven underkastede en skarp og staauslæs Aritik, og fremskillede som fyldestgjørende Biduesbyrd om, at Bavedømmet Intet har lært og Intet glemt, og at den katholske Kirkes Lære ikke lader sig forene med Tidens Oplysning og almindelige Bevidsthed (1).“

er Sandhed, og antager derfor en saadan Overbeviisning for en Umulighed. Man er sig bevidst, at man i Grunden Intet troer i dette sidste Ord's christelige Betydning, og finder det derfor at være en utaalelig Anmasselse af den katholske Religion, at den fordrifter sig til at give det bestemteste Svar paa Spørgsmaalet om, hvad der i evig og almeengyldig Betydning er Sandhed; thi det er netop dette Begreb, som den katholske Religion forbinder med Ordene Aabeubaring og Tro.

Det er bekendt nok, at denne Opfattelse af Troesbegrebet er forkastet af alle protestantiske Bekjendelser, der, hvor forskjellige de end ellers ere, dog alle have været enige om at hylde den ny Førefikling om hvad det er at troe, som Luther stillede i Modfætning til hele den gamle Kirkes, hvilken en saadan Lære havde været aldeles ubekendt. Luther paastod vel med stor Tristighed, hvad den store Flerhed af protestantiske Theologer og saagedtsom alle protestantiske Geistlige i deres mærkværdige Uvidenhed om et Punkt af en saa gjennemgribende Betydning endnu vedblive at gjentage, at hans Lære om Troen samt om, hvorledes Mennesket retfærdiggjøres og frelses ved Troen var den ældste eller oprindelige Kirkes Lære, og han beraabte sig navnlig i denne Henseende paa Oldtidens berømteste Kirkelærer, paa Augustinus. At dette imidlertid ingenlunde forholder sig rigtigt, er allerede i Slutningen af det sextende Aarhundrede uden Forbehold blevet tilstaaet af protestantiske Theologer, der fuldstændig gave de katholske Theologer Medhold i disses uunder den foregaaende Tids religiøse Stridigheder bestandig gjentagne Paastand, at Augustinus og alle Oldtidens Fædre havde om dette Punkt fort ganske den samme Lære som alle Middelalderens store Theologer, eller med andre Ord, havde fort netop den Lære herom, hvilken de katholske Theologer paa Reformationstiden forsvarede mod den omtalte ny Lære, der saaledes selv fra protestantisk Side er indrømmet at være en ny Opfindelse af Reformationens Opbudsmand*). Denne Læres egenlige Opfinder var altsaa Luther,

*) Vi henviser, hvad denne Sag angaaer (men mulig forgæves), enhver protestantisk Theolog, der ikke vil gjælde for, uagtet bedre Vidende, at

og Melancthon var den Mand, der havde det Hverv, at give denne Hovedlære i den reformatorigke Theologi dens videnskabelige Form.

Man vilde imidlertid feile meget ved at antage, at den Forestillingskreds, som den moderne Protestantisme gjør gjældende som Modsetning til den katholske Opfattelse af Begreberne Tro og Aabenbaring, har synderlig Lighed med den nysomtalte for Luthers og Melancthons Tid aldeles ubekjendte Lære. For at give Læseren en klar Forestilling om dette Punkt i dets Heelhed, skulle vi derfor her meddele en kortfattet Sammenstilling saavel af den katholske, som af Reformationens og den nyere Tids Betragtning af denne Sag.

Det fremgaaer af det Foregaaende, at den katholske Kirke ligesaa fra dens ældste Dage indtil den nærværende Tid ved Tro paa den guddommelig aabenbarede Sandhed forstaaer Anerkjendelsen og det frivillige Samtykke i eller Billigelse af alle de enkelte Sandheder, som den kirkelige Overlevering fra Slægt til Slægt har forplantet som den fælleds kristelige Opfattelse af den apostoliske Bekjendelses Indhold. Men det laa i Tingens Natur, at det Oprør, som Reformationen proclamerede mod hele Fortidens kirkelige Overlevering, maatte være aldeles uforeneligt med dette Begreb om en guddommelig Aabenbaring og om Troen paa samme. For da at begrunde Forkastelsen af den traditionelle Udvikling af de kirkelige Dogmer, og motivere den bekjendte Paastand, at Christendommen i Tidens Lob var bleven forvansket, maatte man underlægge begge de nysnævnte Ord (Aabenbaring og Tro) en anden Betydning. Man indskrænkede da Begrebet Aabenbaring til den hellige Skrift, og gjorde dens Udsagn til den eneste Kilde, hvorfra Kundskaben om den aabenbarede Sandhed skulde søges, til den eneste Regel for hvad en Christen skal troe; man forkastede altsaa Kirkeens

---

være en Eftersmag af Fortidens Opdigtelser og usandsfærdige Paa-stande, til et høist interessant og lærerigt Afsnit af Böllingers: „Die Reformation“. Regensburg 1848. III, S. 363—371.

Vidnesbyrd om, hvilken Mening eller hvilke Forestillinger, der skulle forbindes saavel med den apostoliske Troesbetjendelses korte Sætninger, som med de bibelske Udsagn om disse, og gjorde Skriftordet til hvad man kaldte den hoieste Dommer i Troesjager. Saaledes meente man at komme tilbage til den usjofalskede rene og oprindelige Christendom, som man besyldte Kirken for, i Tidernes Lob at have forfalsket ved menneskelige Tilsetninger. Man overjaae imidlertid, under de hidfige Anbefalinger af denne nye Lære, at Bibelen ikke er en Lærebog, der meddeeler de christelige Sandheder i en begrebsmæssig udviklet Skikkelse, efterjom det ligger baade i de guddommelige Sandheders og i den menneskelige Udviklingsgangs Natur, at den christelige Samfundsbevidsthed først i Tidens Lob uddaaues i saadanne bestemte Former, som fyldestgjøre den menneskelige Tankes Fordringer til Alt hvad der som umiddelbar Forestilling er tilstede i Bevidstheden. Man overjaae endvidere som Følge heraf, at naar man beraabte sig paa Bibelens Udsagn, for dermed at bekampe den kirkelige Overlevering og den Udvikling, som den havde givet Troeslæren, da underlagde man altid Bibelens Ord en bestemt Forklaring, som man atter, ved at forbinde en Mængde forskjællige Skriftsteder, der handlede om samme Gjenstand, gav en begrebsmæssig Udvikling; thi uden en saadan er al Disput saavel om Skriftens som om Kirkens Lære fuldkommen umulig. Saaledes byggede da Luther et heelt nyt System paa den Fortolkning af Bibelen, og navnlig af det ny Testaments Ord, som stemmede overeens med en ham eiendommelig, og hans saavel som mange af hans Samtidiges religiøse Fornødenheder fyldestgjørende Opfattelse af den Hovedsætning i Christendommen, at Mennesket retfærdiggjøres usjofylt af Guds Naade ved Troen paa Kristus. Det var herved i psychologisk Henseende mærkvaerdigt, at hverken han eller nogen af hans mange Tilhangere enten dengang eller siden bleve opmærksomme paa den Urimelighed, at, naar hverken Bibelen eller Troesbetjendelsen selv kunne tale med i den Betydning, at de under Theologernes Strid om Meningen af deres Ord og Udtryk, selv kunne afgive en Kjendelse om, hvor-

ledes disse skulle forstaaes — at de da kunde tillægge deres personlige Meninger og Skriftfortolkning en Betydning, der berettigede dem til at bryde Staven over hele den lærende Kirkes Autoritet. Thi man skulde dog synes, at den funde Mennekkforstand, parret med en Smule besindig Eftertanke over det Spørgsmaal, hvorum Alt her dreier sig, det Spørgsmaal nemlig: hvad der er guddommelig aabenbaret Sandhed, maatte have sagt baade Luther og hans første Tilhængere, saavel som deres senere Efterfølgere, at, naar de bibelske Udsagn ikke kunne komme til Anvendelse under Stridigheder om den christelige Lære, uden Skriftfortolkning, og uden at være bragte i begrebsmæssig ordnet Sammenhæng, — at det da var et absurdt og formasteligt Forhavende, at forkaste hele den Taalkebygning, som Fortidens religiøse Samfundsbewidsthed havde udviklet, og forlange, at hele Christenheden skulde have mere Tillid til en splinterny Lærebygning, som en enkelt eller nogle enkelte Mænd femten Aarhundreder efter Kirkenes Stiftelse havde udgraadsket. Det er en ligefra de ældste Troesstridigheders Tid, og navnlig især og i stor Stil siden Reformationaarhundreder, uden for den katolske Kirke, noksom bekjendt Erfaring, at Bibelen taler saaledes som dens Fortolkere ville, at den skal tale, at den bestandig er bleven paaberaabt og fremdeles paaberaabes til Forsvar for de meest modstridende og i sig selv urimelige Meninger om de guddommelige Ting. Men netop derfor har Gud i sin Wiisdom forget for, at den aabenbarede Sandhed til enhver Tid under den fremskridende Udvikling af den christelige Ertjendelse er fremtraadt i en saadan Indklædning, som har fyldestgjort den menneskelige Taalkeings Trang og Fordringer, medens det Aabenbarede i sit inderste og eiendommelige Væsen er usorandret det Samme i Kirkenes tidligste, som i dens sildigste Aarhundreder. At nægte dette, eller at tvivle derom er at benægte og betvivle saavel den guddommelige Forsynsstyrelse i Almindelighed, som den Helligaands, eller Kirkenes færlige guddommelige Forsyns Tidværelse og Virksomhed. Fornægtelsen af Kirkenes guddommelige Læreautoritet forudsætter nemlig ikke blot, at Gud

i alle de henrindne Aarhundreder skulde have tilladt, at den Sandhed han cengang havde aabenbaret for Verden, er bukket under for Vildfarelsens Magt, men at han havde tilladt, at denne Fordunkling af Sandheden, denne Forvanskning af den oprindelige Christendom, hvorom der nu i over tre Aarhundreder er talt saa mange tomme og forfængelige Ord — at denne Forbrydelse mod den evige Sandhed skulde være udført ved den Institution, hvis Bestemmelse efter Bibelens udtrykkelige Ord netop er den: at vaage over Forplantelsen af den evige Sandhed i dens oprindelige og uforfalskede Skikkelse*).

(Fortattes).

Kirkelige Efterretninger.

Frankrig. I det franske Senat har Baron Dupin for nylig, ved at omtale, hvad der af de forskjellige Confessioner udrettes i philanthropiske Siemed, viist, at Protestanternes Antal siden Begyndelsen af dette Aarhundrede bestandig og stadig er aftaget. Ved den sidstnævnte Tid udgjorde det 1½ Million; men dette Tal er nu reduceret til 800,000, medens Antallet paa Katholikerne i samme Tidrum er steget fra 30 til 36 Mill. Denne Fremstilling er uægtelig meget forskjellig fra de Angivelser af dette Forhold, som man finder i en af den reformerte Geistlige Forsjard nylig udgiven „Statistik over den protestantiske Kirke i Frankrig“. Her tales nemlig om talrige

*) Det er høist mærkværdigt, at denne Betragtning har vundet saa stor Popularitet i Verden, eftersom der ikke hører stor Tankeevne til at indsee, at en saadan Fornægtelse af det guddommelige Forsjyns Omhu for Sandhedens Auerkjendelse, og for Tilstedeværelsen af de Midler, der betinge denne Auerkjendelse, er aldeles eensbetydende med Guds fornægtelse. Thi et saadant Gudsbegreb, hvorefter det Helligste af al Alt: det som betinger fornuftige Væsners højeste timelige Velvære og evige Frelse, skulde være Guddommen ligegyldigt, er uføreligt med Forestillingen om en levende Gud. Consequenten af en saadan Deisme er den rene Atheisme (Gudsfornegtelse).

nye Menigheder, der i de forskjellige Departementer skulle have dannet sig af ferhenvarende Katholiker. Herved maa imidlertid for det første bemærkes, at Hr. F. slet ingen Beviser leverer for Rigtigheden af sin Paastand, hvorimod Dupins Angivelser støtte sig til de sidste officielle Tællinger. For det andet maa det bemærkes, at en Forogelse af Sogneens og Kirkerens Antal ingenlunde afgiver noget Bevis for et i tilsvarende Forhold forøget Antal af Menighedsmedlemmer. Naar Hr. F. saaledes beretter, at der i Aaret 1804 i Alt kun var 430 protestantiske (reformerte og lutherske) Geistlige i Frankrig, medens dette Antal allerede i 1837 var vokset til 920; naar han endvidere fremhæver, at der i Aaret 1802 ikke gaves en eneste religiøs eller philanthropisk Anstalt for Protestanter, medens de nu have Hospitaller, Asyle for Ldinge og unge Piger, for skrofulose Børn, Dorsomme, Blinde o. s. v., Vaisenhuuse, Tractatsfabriker, Bibel-selskaber, Missions-selskaber o. s. v., da kan Alt dette forholde sig fuldkommen rigtigt, uden derfor i mindste Maade at rokke Paalideligheden af de ovenfor omtalte, paa de officielle Tællinger begrundede, statistiske Resultater. Det beviser nemlig blot, at netop den Omstændighed, at Protestantismen i lang Tid har været i Tilbagegang, ganske naturlig har havt en vækkende og ansporende Indvirkning paa dens Befjendere; det er et Vidnesbyrd om den Zver, som i det sidstforløbne halve Aarhundrede (siden 1817) i alle Lande har opplantet den protestantiske Geistlighed til kraftige Anstrængelser for at vedligeholde den confessionelle Afsondring. Det er nemlig ganske umiskjendeligt, at det er Modsatningen til den katholske Kirke, og det forfængelige Haab om at afvinde den Terrain, der har frendrevet al denne Krigsbred, der umægtelig vidner ikke mindre om de franske Protestanters Righed, end om deres Tristighed og Zver. Det saakaldte „Selskab for Frankrigs Evangelisation“, der har udfoldet en stor Virksomhed i Retning af Proselytmageri, har altsaa, som man sees, med Hensyn til det egentlige Formaal for disse kostbare Anstrængelser, ikke havt større Held, end den engelsk-sveitserske Propaganda i Italien med sine Bestræbelser for, ved lignende befoctelige Foretagender, i Forening med Tilbud af lokkende personlige Fordele, at forlede slette Katholiker til at forlade deres Kirke; thi det er en afgjort Sag, at ingen Katholik nuomstunder bliver Protestant af Overbeviisning. Hvor rigtigt det derfor end forholder sig med Oprrettelsen af en Mængde nye Sogne, Opbyggelsen af Kirker, Forøgelsen af alle Slags kirkelige og religiøse Instituter, det kan Alt tilhobe ikke betragtes

anderledes, end som kummerlige og resultatløse Demonstrationer mod den katolske Kirke, der stedse vinder Tilhængere i den Kredse af Mennesker, der føle en indre og virkelig Trang til Religion, Trang til at finde Hvile og Fred i en fast Overbeviisning om det som angaaer Evigheden!

Østerrig. Paa den store Debat om Egetskabsloven i det østerrigste Rigsraads Herrehuus d. 21 Marts — hvis Udfald, som vi i vort Nr. 8 bemærkede, maatte betragtes som en Afgjorelse af Principspørgsmaalet i Concordatjagen — fulgte allerede d. 30. j. M. Forhandlingerne om den kirkefjendtlige Skolelov. Denne Lovs Bestemmelse var den samme som den forstnaavntes. Den var iforveien forelagt og behandlet i de Deputeredes Kammer i det Siemed at gjøre den anden store Rift i Concordatet, og blev efter en 2 Dage varende Forhandling d. 31. Marts ligeledes vedtaget i Herrehuset. Minoriteten i Udvalget havde andraget paa, at dette Lovudkast skulde tilbagevises, for at omarbeides i den Retning, at Kirkens Indflydelse paa den katolske Ungdoms Opdragelse, og altsaa paa Bibeholdelsen af Folke- og Middelskolernes confessionsnelle Character bibeholdtes. Men dette Andragende blev forkastet med alle de øvrige mod 19 Stemmer. Ministerpræsidenten, Jyrst Auersperg havde iforveien betegnet det som et Mistillidsvotum ligeoverfor Regjeringen, derjom man antog Minoritetens Forslag!

Den første Taler, der optraadte under denne Forhandling i Herrehuset, var Grev Blome*). Han talte imod Udkastet. „Der er,“ sagde han, „tre Factorer, hvilke en afgjorende Stemme i Skolespørgsmaalet tilkommer: Familien, Kirken og Staten; men denne sidste tilkommer kun den tredje Plads i Rangen, og det er blot i Medfør af en Fiction (en falsk Forestilling) om at være Familiens Repræsentant, at den har bemægtiget sig Skolen, og Familien har kun fundet sig heri paa Grund af den tidligere Overensstemmelse mellem Staten og Kirken. Men, naar Staten nu ophører at være drivelig, hvad da? En confessionsløs Familie eller Menighed er ikke tænkelig. Man har vel talt om et reent objectivt Grundlag for Skoleundervisningen; men det maa dog indrommes, at Bekjendelsesløshed er et meget subjectivt Standpunct. Eller hvorledes skulde

*) Grev Blome er en Holstener og født Protestant. Han, ligesom hans Fader, havde tidligere staaet i dansk Stats tjeneste. Gr. B. er altsaa Conwerdit og er nu i østerrigsk Tjeneste.

det f. Ex. være muligt at opfatte Reformationens Historie fra et Standpunkt, der i lige Grad vilde tilfredsstille en Katholik, en Protestant og en Israelit? I England har Staten aldrig tilladt sig nogen Indblanding i Underviisningsvæsenet; i Østerrig derimod har man vel et Tusin Foliobind af Skoleforordninger. Men, naar Skolen vil være uden Beskjendelse, da er der kun Wiening i den fuldstændigste Underviisningsfrihed. Staten har da ikke Grund eller Ret til at holde Control med Indet end Quantiteten af det som skal lares i Skolerne, og hvad der er nødvendigt for Indtrædelsen i Statsstjenesten; den er i det høieste beføiet til at sørge for Fagskoler. Ved det her foreliggende Lovudkast tager derimod det herskende Parti det samlede Underviisningsvæsen i sin Haand, og dette maa man kalde Despotisme. Idag kan en Katholik, imorgen maa skee en Hegelianer, iovermorgen en Tilhænger af David Strauß være „Cultusminister.“ Taleren kjendte ingen Lægegenstand, ved hvilken ikke en samvittighedslos Lærer kunde bibringe det trofkyldige barnlige Gemyt Irreligiositetens Gift. „Sund Frihed er fuldstændig Frihed! Giver derfor Kirken dens fulde Frihed!“

— Stormfugle. I en Artikel, betitlet „Skizzer af den nærværende Tilstand“ skrives til „Arenzztg.“ fra Wien: „Moderne i Fagt med den fæde Liberalisme og Nationalisme declamere fra Morgen til Aften mod Concordatet, mod det kristelige Egteskab og de kristelige Skoler etc. Man opbyder Alt for igjen at bringe den store Mangde i Bevægelse, og har i dette Siemed endog hoitideligholdt den tyvende Marsdag for Martsrevolutionen af 1848 m. m. Ligesom i det nysævante Mar vise sig ogsaa iaar „Stormfugle“, der have paataget sig det Hverv at forbedre den „dannede“ Middelstand paa „Friheden“. Som saadanne nævnes den radicale Mannheimers Professor Eckart, og fornemmelig den betjendte Carl Grün, som under stærke Bisfaldskyttringer fra sine talrige Tilhørere i Musikforeningens Sal holder Foredrag over det 18. Aarhundrede, „Tplysningens Aarhundrede“; og Bladet „Neue freie Presse“, der tildeels har en officios Charakter, skriver: „Man bør ikke længere finde sig i, at halvoandet Tusin Bisfopper regjere som souveræne Herrer oover deres Alerus. Vi maae have en østerrigsk Kirke (altsjaa en Nationalkirke!), i hvilken Geistligheden tildeels er autonom (selvstændig). Bisfoppernes Magt maa deles og paa en virksom Maade controlleres af den øvrige Geistlighed etc.“ Saamme Blad skriver: „Vi behøve ikke at lade os anfægte af hvad Noen

figer dertil. Derksom det skulde være sandt, at den pavelige Nuntius har faaet Ordre til at forlade Wien, saa vilde han gjøre vel i snart at gjøre sig rejsesærdig". Saaledes seer det for Sieblittet ud i det gamle katholske Land Østerrig!

Tydskland. Ifølge en telegrafisk Meddelelse fra Freiburg (i Baden) af 14. f. M. er den 95aarige Erkebiskop Hermann von Vicari Natten til nyævnede Dag død af en Lungebetændelse, kort efterat han (den 25. Marts) havde fejret sit 25aarige Erkebiskopsjubilaum. Han havde første Paaafstedags Morgen i sit Huescapel fejret det h. Messcoffer, men folte hemmod Aften Febergysninger, der vare Forkobere for en Lungebetændelse, som udviklede sig naalindelig hurtigt. Om Morgenen den 13. modtog han Dødsfacramenterne. Hans Landskraft var fuldkommen usvæket lige indtil det Sidste. D. 14. om Morgenen Kl. 1 betegnede han sig for sidste Gang med det h. Kors, boiede sit Hoved til den ene Side, og indslumrede umærkeligt og uden Smerte.

Den Afdøde var en Son af en Overamtmand i Schwaben, og bestemte sig efter sin Faders Ønske oprindelig for Valget af det juridiske Studium, og blev af ham indført i den juridiske Praxis; men efter sin Faders Død forlod han denne Løbebane, kastede sig med stor Over over Theologien, og valgte den geistlige Staud. Efter i sit 24. Aar at være helbredet for et Anfald af Blodstyrning, nød han lige til sin Død en vedvarende Sundhed. Han blev viet til Præst i Aaret 1797, og blev allerede i Aaret 1802 af den berømte Fyrstprimas Carl v. Dalberg udnævnt til geistlig Raad i det bisfoppelige Regjeringscollegium i Constanz, og 1806 til Official ved den bisfoppelige Curie. Men, da Bispedømmet Constanz i Aaret 1827 ophævedes, blev Hermann ansat som Generalvicar for det nylig oprettede Bispedømme Freiburg, og 1830 udnævnt til Domdecan. I Aaret 1832 blev han consecreret til Biskop af Macra in part. inf. og til Biebiskop for Erkebispediet, og endelig i 1843 ophøiet til at være den tredje Erkebiskop af Freiburg og til Metropolit for den overrhinske Kirkeprovinds. Næsten et Aarhundrede er saaledes gaaet hen over denne præstelige Oldings Hoved, og — hvilket Aarhundrede! Hvad har han ikke seet; hoormeget har han ikke virket? Den franske Revolutions Rædsler, Pius VI's og Pius VII's Trængsler, Napoleon I's Boldsherredomme med alle de Skæbnens Omfistelser, som dette Tidrum har indskrevet i Historien. Og, hvad maatte Oldingen ikke opleve i de sidste

20 Aar af sit Liv? Han havde som Ungling og Mand seet det for sine Dine, hvad der bliver af Menneskeheden, og hvad der bliver af Staterne, naar Christendommen og den katholske kirkes Indflydelse fortrænges fra deres Plads i Samsundslivet. Derfor styede han i den allerede fremrykkede Alder, da Syrdestaven lagdes i hans Hænder, ingen af de Moissommeligheder og Ubehageligheder, der vare forbundne med den heltemodige Kamp, hvori vi i disse 20 Aar have seet ham forjvare Menneskeheden høieste og helligste Interesser. Men, hvor meget og hvor vedholdende han end har kæmpet mod den vantro og uretfærdige Verden, han har dog aldrig lagt an paa at svække den verdslige Regerings Magt og undergrave dens Autoritet; thi han har aldrig gjort den Modstand uden den mest paatrængende Nødvendighed. Herpaa kan man kræve al Verden til Bidue! De Kampe, hvorom vi her tale, angik 4 Punkter: Kirkemagtens Uafhængighed og Selvstændighed, Bevarelsen af de fromme Stiftelser overensstemmende med deres Diemed, Bestyttelsen af det christelige Ægtefæls Hellighed og Vedligeholdelsen af kirken's Indflydelse paa Underviisningen. Den gamle Kamp hviler nu i den Fred, han stred for her paa Jorden. Hans Taalmodighed og uboelige Standhaftighed styrkedes under Stridens Piinagtigheder af den Tro, som overvinder Verden, og den Kjærlighed, som aldrig affalder.

Nordamerica. 3 Consistorierne af 13. og 16. Marts udnævnte den h. Fader 14 nye Biskopper for de forenede Stater, af hvilke 9 ere beskikkede til Overhyrder for lige saa mange nyoprettede Diocesser. Den nordamerikanske Kirke tæller saaledes nu 7 Erkebispedømmer og 48 Bispedømmer og apostoliske Vicariater. For 60 Aar siden havde den kun 2 Bispedømmer med 68 Præster. Nu ere disse sidstes Antal 3,248.

— „Balt. Kath. Volksztg.“ beretter, at for kort Tid siden Enken efter en Descendent af W. Penn (Stifteren af Quakers Sect og Grunder af Colonien Pennsylvania) har testamenteret den katholske Biskop i Philadelphia 10,000 Dollars til Bygningen af et nyt Seminarium for 350 Studerende, 5,000 D. for en bestemt Kirke, og ligesaameget til Anvendelse efter For-godtbefindende i religiøse Diemed. — En Udstilling til Bedste for den nye Skole i den tydske Menighed St. Peter i Philadelphia tilveiebragte et Udbytte af 12,000 D. i Netto=Indtægt, naaget Menigheden kun tæller et Antal af ikke engang 15,000 Sjæle.

Rusland. Den katolske Kirkes Trængsel. Man erfarer saagodt som hver Dag, hvorledes katolske Kirker lukkes eller forvandles til schismatisk-græske. I Paletinatet Grodno er næsten Halvdelen af Sognekirkerne blevet lukket. I Byen Grodno holder man 50 romersk-katolske Sognepræster for saadanne nedlagte Kirker indespærrede i Franciskanerklosteret. Det synes, at de have Udsigt til at omkomme af Hunger, da Regjeringen ikke blot ikke giver dem det Mindste, men ikke engang tillader Indsamlinger til Fordeel for dem.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 10. Mai.** 1de Søndag efter Paaske. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse med Prædiken. Aften Kl. 6: Andagt med Prædiken. 11. M. Frants af Hieronymus, Betsj. 12. Ti. Merens, Achilleus og Flavia Domitilla, M.M. 13. O. Den hl. Josephs Skytsfest. 14. Co. Hermenegild, Mart. 15. F. Sfidor, Betsj. 16. L. Johannes af Nepomuk, Mart.
- Søndagen d. 17. Mai.** 5te Søndag efter Paaske. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias hellige og ubesmittede Hjerter med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse med Prædiken. Aften Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 18. M. Benantius, Mart. Første kirkelige Bededag. 19. Ti. Peters Colestinus, Pave. 2. Bededag. 20. O. Bernardinus af Siena, Betsj. 3. Bededag. Paa disse tre kirkelige Bededage holdes i Sct. Ansgars Kirke om Form. Kl. 9 en høitidelig Messe, hvorfor den stille h. Messe Kl. 8; bortfalder.
- Fredagen d. 21. Mai.** Jesu Christi Himmelfart. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Feslandagt med Te Deum. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse. Aften Kl. 6 Feslandagt med Prædiken. — 22. F. Ubald, Bist. 23. L. Felix af Cantalicio, Betsj.
- Søgnedags gudstjeneste i Sct. Ansgars Kirke:** Stille Messe Kl. 7 og 8; Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lordagften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Eftermiddag Kl. 3—9. I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal: Formiddag Kl. 6—9; Lordagften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

„Katholik Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende medtages i Kjøbenhavn hos Madets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer C. B. Kohrer, Gøthersgade 5, og i alle Boglaer; i de danske Stater paa de Igl. Postcontoirer. Prisen er 3 Rtl. Svartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. E. Olsen & Co.'s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 13.

Katholisk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 11.

Søndagen den 24de Mai.

1868.

Indhold: Om katholisk Propaganda og Proselytmageri. — Kirkelige Efterretninger: Italien. Frankrig. Østerrig. Tyskland. England. Nordamerika. Australien.

Om katholisk Propaganda og Proselytmageri (Fortættelse).

Vi bemærke her i Forbigaaende, at „Reformatorerne“ befandt sig i en stor Vildfarelse med Hensyn til den ny Grundsætning, de opstillede om den hellige Skrift, som Aabenbaringens eneste Kilde. Det var et vistnok ufrivilligt eller dem selv ubevidst Selvbedrag, naar de indbildte sig selv, og have faaet Verden til at troe, at det væsentlig og udelukkende var Overbevisningen om Sandheden af hiin Grundsætning og om deres Pligt og Kald til at gjøre den gjældende, der fremkaldte deres ovenfor omtalte fra Kirkelæren afvigende Opfattelse af Christendommens Hovedlære om, hvad Christi Forlosergjerning er, hvori den bestaaer, og hvad der betinger vor Deelagtighed i dens Virkninger. Det var nemlig tvertimod en forudfattet Mening herom, som affødte hiin Grundsætning om Skriften, hvis Spor iøvrigt lade sig forfølge lige op til den kristelige Oldtids tidligste Forvanskninger af Kirkelæren, hvis Ytringer siden dukkede frem i flere af Middelalderens Kjetterier, og altid paakaldtes til Forsvar for vilkaarlige Fortolkninger af Skriftens Ord. Det var med andre Ord en ganske uafhængig af Skriften opstaaet, og følgelig iforveien tilstedeværende Mening, der benyttede en til

dens Siemed svarende Sammenstilling af Skriftsteder som Beviis for sine Paastande og som Angrebsvaaben mod Kirkelæren. Denne ny Lære havde nemlig sin sande Grund i en dybt rodfæstet Uvillie mod Kirkens Lære om Menneskets Selvirkksomhed ved Omvendelsen, mod dens Lære om den Selvfornægtelse, Bødsiver og Villieskraft, som Christendommen kræver, og mod de Midler, som Kirken altid har anbefalet til Indøvelse af den christelige Kjærligheds Gjerninger.

Det fremgaaer altsaa heraf, at Luther som ovenfor bemærket, var langt fra at opstille den Lære, som nuomstunder er Protestantismens eneste Arv fra Reformationstiden, at nemlig Skriften Intet bestemt aabenbarer om den evige Sandhed, og at enhver ny „interessant“ Mening, som en skarpsindig Fortolkning veed at underlægge dens Ord, har sin større eller mindre Værdi for den menneskelige Aands Stræben efter at opdage Et og Andet af det som angaaer den evige Sandhed, hvilken sidste man nu bestandig tænker sig som Gjenstand for en uendelig Søgen og Forssen — som Noget, der ikke endnu er til, eller ikke endnu er færdigt, men som man bestandigt arbejder for at opdage, og, hvor man troer at have fundet det, stræber at gjøre færdigt. Han havde med andre Ord ingenlunde den Mening, som nødvendig fremgaaer af denne Betragtning, at alle afvigende Opfattelser af Skriftens Ord have deres relative Værd, og at de altsaa alle have omtrent ligestor Værd. Han havde nemlig, da han skilte sig fra den katholske Kirke, taget to Ting med sig, der maae kaldes Elementer, som vare nøie sammenvovede med den katholske Bevidsthed, nemlig først den fra det christelige Aabenbaringsbegreb uadskillelige Forvisning om, at Gud virkelig maa have aabenbaret os noget Bestemt om den Maade, hvorpaa vi blive deelagtige i Frelsen ved Kristus, og dernæst Troen paa alle Christendommens historiske og overnaturlige Kjendsgjerninger, hvilke jo som bekendt den nyere Tids protestantiske Theologi har viist, med stor Lethed kunne bortforklares af Bibelen. At Gud er bleven Menneske i Kristus, og at Troen paa Gudmenneskets Fødsel, Liv, Lidelse og Op-

standelse er Vilkaaret for et saligt Liv i Evigheden, alt dette var ham ganske utvivlsomt. Det Guddommelige og Kirkelæren Modsatte i Luthers Lære bestod derimod i, at han i Henhold til sin falske Skriftfortolkning med den meest haardnakkede Paa-staaelighed forsøgte den Sætning, at Christus een gang for alle har baaret alle Syndestrafte, baade de evige og de time- lige og derved har gjort Bod for hele Verden, eller lidt og gjort Alt, hvad alle Mennesker skulde have lidt og gjort for at syldestgjøre den guddommelige Retfærdighed, og at alt dette tilregnes Enhver, der troer dette, som om han selv havde gjort det Alt. Denne Tro, lærte Luther, er den eneste Betingelse for Menneskets Frelse. Han paastod, at Gud kræver slet Intet andet af Mennesket, end at han saaledes tillidsfuldt tilregner sig det som Kristus har gjort og lidt; og naar han veed med sig selv, at han gør dette, eller at han har denne Tillid, da tør han være ligesaa fuldt og fast forvisset om sin Salighed i Evig- heden, som han er forvisset om Virkeligheden af Alt det som Kristus har fuldbyrdet.

Luthers Betragtning af Aabenbaringens Indhold havde saaledes en meget bestemt Farve, og var altsaa langt fra at have noget Slægtskab med den ovenfor omtalte moderne=protestan- tiske Ligegyldighed for hvad man antager for Sandhed; han var langt fra at erklære det for ligegodt, hvad man troede, eller hvilken Mening man tillagde den hellige Skrifts Ord. Men det er ikke desto mindre vist, at hiin indifferente Be- tragtning, der erklærer Alt i Mandens Verden for lige godt, eller alle Meninger om Religionen for lige gode, at den ved en ganske simpel Folgeslutning viser sig at være given ikke blot med den forømtalte Grundsætning om den hellige Skrifts Enegyldig- hed, som den evige Sandheds Erkjendelseskilde, men selv med den sidstømtalte Anvendelse af samme paa det kristelige Troes- begreb. Luther gjorde sig nemlig vel i denne sidste Henseende til Opgave at overtøye hele Christenheden om, at hans Lære om Menneskets Retfærdiggjørelse ved Troen alene var den eneste rette; thi den falske Opfattelse af dette Dogma gjennem-

trænger lige ind til de mindste Dele hele hans Lærebygning og var ham saaledes en gyldig Grund til at fremkalde og befæste det Svælg, der endnu adskiller de christne Bekjendelser fra hverandre. Men, naftet denne efter hans Mening eneste sande og gyldige Fremstilling af den christelige Religions Hoveddogma, gjorde Paastand paa at gjælde for et Udtryk af en Fromhed og Ydmyghed,*) hvis Lige man siden Apostlenes Dage aldrig havde kjendt eller seet i Christenheden, og naftet denne Lære i en senere Periode af Protestantismens Historie, uenlig i den rationalistiske Vantroes Tid, betragtedes som en ganske utaalelig gammeldags og overdreven „Rettroenhed“: vil det for en grundig Undersøgelse af dette Punkt dog ligesuldt være indlysende, at hui Grundsaetning om Skriftens uuegyldige Autoritet i Troes-sager netop ved sin uoie Forening med det Begreb om selve

*) Uden at tale om, at den sande christelige Ydmyghed ikke vel kan tænkes forenet med den hovmodige Selvrædigheds-Aand, der stillede reent personlige Meninger i Modsaetning til alle tidligere Aarhundreders eenstemmige Vidnesbyrd, — uden at tale herom, saaar det sig ogsaa i en anden Henseende meget misligt med Luthers berømte Ydmyghed, i det denne Reformator som bekjendt anser en virkelig indre Retfærdighed (d. e. den guddommelige Raades væsenlige Virkning) for at være fordærvelig for Mennesket, fordi den efter hans Mening nødvendig maatte avle Hovmod! Der kan vel neppe tænkes noget klarere Beviis for, at Luther ikke havde det jjerneste Begreb om, hvad sand Ydmyghed er, eller om denne Dyds indre Forbindelse med Alt hvad der betinger Menneskets virkelige Fremgang i Helligjørelse. Efter hans Forestilling maa Mennesket ogsaa efter sin Tilværelse bestandig føle sig behersket af Synden, for at kunne være gennemtrængt af den Tillid og det Haab til Guds Barmhertighed, som i fuldkommen Fortroelse over sig selv eller over sin egen Afsmagt i Henseende til Medvirken med den guddommelige Raade venter Alt, hvad der skal bevirke hans Frelse, udelukkende af den guddommelige Almagt. At hele denne Tankegang er et Foster af en aldeles falsk og forstruet Betragtning saavel af Guds Raades Væsen og Virkemaade, som af den menneskelige Naturs aandelige Organisme maa være indlysende for enhver Christen. Dens dybere liggende Skilde var Luthers bekjendte Foruagtelse af den menneskelige Frihed.

Troen, som han under Udviklingen af det her omtalte Dogma gjorde gjældende, i Kraft af en indre Nødvendighed maatte afføde den for al Bestemthed og Sikkerhed i den aabenbarede Sandheds Erkjendelse ligegyldige og vilkaarlige Anvendelse af Bibelens Ord, som vi i det Foregaaende have omtalt.

Det var nemlig begrundet i Tingens Natur, og kunde i Medfør af den aandelige Udviklings uundgaaelige Consequentier ikke være anderledes, end at baade den af Reformationen paa-beraabte Grundfætning, at det udelukkende er Skriften, der skal afgjøre alle Stridspørgsmaal om den kristelige Lære, og den foromtalte bestemte Anvendelse som „Reformatorerne“ gave samme, i Tidens Lob maatte blive Gjenstand for nærmere Undersøgelse. Den statskirkelige Tvang, ved hvis Hjælp Luther og hans nærmeste Efterfølgere havde skaffet hans vilkaarlige Skriftfortolkning og hans derpaa opførte usammenhængende og selvmodsigende Lærebygning Auerkjendelse, lod sig ikke opretholde længere, end til henimod Midten af forrige Aarhundrede. Da afrystede den protestantiske Theologi det Trældomsaaag, som Reformationen i Frihedens Navn havde paalagt den menneskelige Tanke. Den blinde Autoritetstro paa Reformatorernes Ufeilbarhed, hvorunder de foregaaende Slægter havde boiet sig, henveiredes af den vaagnende Eftertanke og Undersøgelsesaaand. Man fik Øinene op for, at Reformationen ikke, som den saa høit ved alle Leiligheder havde raabt paa, havde bragt sine Belyndere Frihed, men tværtimod en utaaelig Tvang under Menneskesætninger, der vare saameget mere uberettigede til at fordre Eiegenbighed og Underkastelse, som Reformatorerne jo netop havde grundet deres Ret til at gjøre Sprøt mod den Katholske Kirke og til at forkaste dens Lærebygning paa den Paastand, at den havde forfalsket den oprindelige apostolitiske Christendom ved senere opkomne menneskelige Paafund.

Man kom altsaa til en klar Erkjendelse af Urimeligheden i den Fordring, at al Verden skulde anerkjende Ufeilbarheden af Luthers og Melancthons Skriftfortolkning, og underkaste sig de-

res theologiske Afgjørelser, eller blindt troe disse Enkeltmænd paa deres blotte Ord, naar de stillede deres personlige Meininger i Modfætning til hele den gamle Kirkes Vidnesbyrd, til alle Fortidens store og hoit begavede Kirkelæreres overeensstemmende Opfattelse af Skriftens Ord og den apostoliske Overlevering. Heraf fulgte imidlertid ingenlunde, at den ny Luftning, der nu bragte Liv og Døre i den i død Nættroenhed forstenede Protestantisme, gav den katholske Betragtning af Christendommen Nædhold. Dette var meget langt fra; det var en ganske anden Aand, som her rørte sig. Det man i det 18de Aarhundrede beklagede og protesterede imod, var kun Fortidens Evangelsystem i alle Retninger, baade hvad det kirkelige og borgerlige Liv angik, og især for Videnskabens Bedkommende. I første Henseende fandt man sig dog endnu en Tidlang overalt i, at de gamle Former bleve staaende som Love, med hvis Ikke-Efterlevelse Magthaverne af Hensyn til Tidsaandens Fordringer nødtes til at see igjennem Fingre. Men paa Videnskabens Enemærker rommede man saa grundig op i Reformationens Efterladenskaber, at Verden allerede ved Udgangen af forrige Aarhundrede i den franske Revolution saae den praktiske Gjennemførelse af Reformationens Frihedsgrundfætninger lyslevende for sig. Det var nemlig den i Reformationstidens første Periode proclamerede aldeles ubundne Frihed baade paa det aandelige og verdslige Livs Omraade, som man i Midten af forrige Aarhundrede vilde tilbage til. Man folte fuldt vel, at Reformatorerne egentlig havde bedraget Verden, og forraadt ikke blot den kirkelige Frihed, men ogsaa al borgerlig og politisk Frihed til Statsmagten, og at de havde handlet saaledes, for at ødelægge Kirkemagten i den selvstændige Skikkelse, hvori den katholske Christendom indtil den Tid havde gjort den gjældende, samt for at paatvinge hele Folk og Lande den ny Lære og Gudsdyrkelse, som det ved den første vilde Frihedsprædiken fremkaldte tøilesløse Frihedsrøre og Oprør mod al Orden tydelig viste, at Folkene ellers aldrig havde ladet sig paaønde. Man folte dette, og røbede ikke utydelig, at man folte det; men

man taug hermed, og undskyldte Reformationen og Reformatorerne med Tidens Umodenhed, og anpriste i høie Toner den store Grundsætning, hvormed Reformationen havde aabnet en ny Æra i Menneskeslægten's historiske Levnetsløb, nemlig: Emancipationen fra al menneskelig Autoritet, i det man samtidig leverede et praktisk Beviis for, at Reformationen i Virkeligheden og i høieste Forstand var noget langt Mere, nemlig en Frigjorelse eller Emancipation fra al guddommelig Autoritet. Man betragtede Reformationen blot som en Begyndelse, som et Bærk, der bestandig skulde fortsættes, og fremhævede og forherligede derfor Grundsætningen, den havde opstillet, medens man udtalte en afgjort Forkastelsesdom over Orthodoxien (den saakaldte lutherste Kætroenhed) eller hele det factiske Resultat af det sextende Aarhundredes kirkelige Omvæltning, saavel i Henseende til Læren, som til Gudsdyrkelsen og Kirkeforfatningen.

Saaledes holdt man Lovtaler over Reformationen og dens Ophavsmand, priste de sidste som Oplysningens og Frihedens Talsmand i en Tid, der ikke var moden til at drage tilbørlig Nytte af det Lys, de tændte. Man undskyldte hiint Forræderi mod Ærlighedens og Sandhedens Fordringer med Nødvendigheden, og vurderede Fortjenstligheden af de nye Grundsætninger og af det, at have brudt Isen for det store Bærk, der med Tiden skulde føre til en fuldkommen Frigjorelse fra alle tidligere Fordomme, saa høit, at man, uden at gaae Reformationens Heroer for nær, fortrøstede sig til med god Samvittighed at turde forkaste baade den Videnskab og den religiøse og kirkelige Tilstand, som var bleven en Frugt af deres Bestræbelser. At hele den katholske Lærebygning var et Bær af Menneskesætninger, deri var man naturligtviis enig med hine Oplysningens Bauebrydere, men man tillod sig saa til Gjengæld at ansee disse sidste's Theologi for ligesaafuldt at være et Product af menneskelig Tilfældighed. Efterhaanden blev saaledes den Betragtning af Reformationen herskende, at man tilskrev den ovenfor omtalte Inconsequent's i Reformatorerne's

Afbørd deels en nødvendig Accommodation eller Tillæmpning efter Tidsomstændighederne, som man jo altid er villig til at undskyldte, deels en ikke mindre undskyldelig Indvirkning af de fra de foregaaende Aarhundreder nedarvede Fordomme. Med dette sidste Hensyn, eller Hensynet til, at Reformatorerne jo vare fødte i den katholske Kirke, og fra Barndomsaaarene havde indtaget alle dens „overtroiste Fordomme“, undskyldte man saavel den fra deres hele Samtids Bevidsthed uadskillelige Tro paa Christendommens overnaturlige Sandheder og Kjendsgjerninger, (f. Ex. Christi Guddom og Mennekevordelse, Miraklerne etc.), der ligesaa Reformationens første revolutionære Opving, forblev uforandret ogsaa i hele den følgende Tid, som den forhen omtalte rimelige og „overdreven rettroende“ Lærebygning, der blev Frugten deels af den nye Anvendelse af Skriften, deels af det Forbund med Statsmagten, som Tidsforholdene paanødte den kirkelige Revolutions Ophavsmand. Men desto stærkere fremhævede man det Fortjenstlige i den Binding, som deres energiske Kamp mod Pavedømmet og den katholske Fortids hele samlede Overlevering havde bragt alle følgende Tider. At være bleven Afhængigheden af disse Magter kvit, ansaae man allerede for noget saa Stort, at det maatte være nok til at give hine Oplysningens og Frihedens Forkæmpere Krav paa Efterfølgernes Taknemmelighed. Man betonedede nu paa det stærkeste den Naade, hvorpaa denne Taknemmelighed skulde yttre sig, nemlig ved at efterligne Reformatorerne i en udholdende og heldemodig Kamp mod alle Levninger af „Fortidens Overtro“ og fortsætte deres Bænk ved stedse at gaae videre i at forkaste og fornægte Fortidens Tro. Man paastod ikke uden Grund, at, dersom Luther havde levet i det oplyste attende Aarhundrede, da vilde han have reformeret ganske anderledes, og fortolket Skriften med den samme Uafhængighed af alle Fortidens nedarvede Forestillinger, som den, i Kraft af hvilken man siden er bleven istand til at bortforklare alt Overnaturligt af Aabenbaringen!

Fra Midten af forrige Aarhundrede forsvandt saaledes efterhaanden mere og mere af den Glorie, i hvis Glands de for-

rige Slægter havde været vant til at betragte Reformatorerne som umiddelbare guddommelige Sendebud. Deres Bedrifter vare altsaa vel blevne degraderede til en blot menneskelig Stordaad; men dette var saa langt fra at gjøre noget Skaar i den Beundring, hvormed man betragtede dem, at det efter Tidens, og ikke mindre den nuværende Tids herskende Tankemaade netop regnedes dem til den største Ære, saaledes at have gjort det reent Menneskelige og Naturlige gjældende i Modsatning til deres Fortids og Samtids overtroiske Indblanding af det Guddommelige og Vidunderlige i Alt hvad der berøstes af Religionen. Man beraabte sig altsaa paa Reformatorerne's Exempel og Forarbejder, paa deres vilkaarlige Skriftfortolkning og egenmægtige Decretering af kirkelige Trøesætninger, naar man nu herefter behandlede Bibelen som enhver anden gammel Bog, og, ligesom de, opstillede alle slags nye Meninger om dens Indhold. Og, naar man, hvad de kristelige Trøesætninger angik, kom til ganske andre Resultater end hine sine Lærere, da gjorde man jo kun sin Ret gjældende til, i Kraft af den store Grundsætning, disse selv havde indført i Christenheden — at frigjøre sig ikke blot fra alle i den katolske Bevidsthed grundede Synsmaader, men ligesaafuldt fra de nye, som Reformatorerne selv havde udbredt og bragt i Anseelse; dertil havde jo disse selv netop erhvervet alle Andre samme Ret, som de selv havde benyttet! Deri bestod jo just deres store Fortjeneste! De havde frigivet baade Skriftfortolkningen og Alt hvad der horte til Gudsdyrkelsen til Enkeltmands Forgodtbefindende; og at de dog havde endt med at binde baade deres og i en lang Tid de følgende Slægter til deres personlige Meninger, det betragtede man overbærende som en paa Grund af Omstændighederne tilgivelig Inconsequent.

Vi staae her ligeoverfor det mærkværdige Mysterium, som vi oftere have havt Leilighed til at opfordre vore Lærere til at tage nærmere i Betragtning, nemlig det indbyrdes Forhold og og den indre Aarsags- og Natur-Forbindelse imellem den religiøse Indifferentisme, der i det Hele og Store behersker

den nuværende protestantiske Verden paa den ene Side, og den Skikkelse, Protestantismen havde baade i sin første Tilblivelse og i sin senere nu overalt forlængst henveirede statskirkelige Udvi-
 ling paa den anden Side. For Tids Egegyldighed for al be-
 stemt Opfattelse af Christendommen eller for Spørgsmaalet om
 hvad der er aabenbaret Sandhed, og hvori denne sidste egen-
 lig bestaaer, denne moderne Letfærdighed i Behandlingen af Naa-
 dens og Samvittighedens helligste Anliggende, staaer nemlig, som
 forhen antydet, i det noieste Slægtskab saavel med den ældste
 Skikkelse af Protestantismen (den kirkelig-revolutionære Radica-
 lisme) som med den symbolsk-statskirkelige Rettroenhed. Vi have
 ovenfor fremdeles viist, hvorledes det attende Aarhundredes Theo-
 logi var vendt tilbage til den første, eller med andre Ord til den
 i Reformationens første Aar proclamerede Frihed fra For-
 tidens kristelige Overlevering, der tiltjendte enhver Chri-
 sten Competence til at afgive sit Skjon om Skriftordets Mening,
 og til derefter at dømme i Troessager, samt hvorledes man der-
 ved var kommen til det Resultat, at da idetmindste en senere
 Tids oplyste og lærde Theologer, i Henhold til Reformatio-
 nens af dens egne Ophavsmænd opstillede Hovedgrundsætning,
 maatte have ligesaa megen Ret, som disse, til at gjøre deres eien-
 dommelige Synsmaader gjældende. Men, naar man hermed be-
 tegnede det som Hoidepunktet i den protestantiske Udvikling, at
 alle tænkelige Meninger om, hvad der er Christendom, have
 lige megen Ret, da staaer der endnu blot tilbage at vise,
 hvilken mærkbarlig Indvirkning det foromtalte ny orthodox-
 protestantiske Begreb om, hvad det vil sige at troe, fik paa
 den videre Udvikling af denne den moderne Tids dogmatiske
 og religiøse Indifferentisme.

(Fortsattes).

Kirkelige Efterretninger.

Italien. I Parlamentet i Florenz forhandler man for nærværende Tid om Indførelsen af en Formalingssafgift (paa Korn og Mils). Man kan ikke nægte, at den nærværende Tid egner sig særdeles for Indførelsen af en saadan ny Afgift: thi man har vel aldrig til nogen Tid oplevet en saadan Dyrktid i Italien! Hungersnød har man aldrig for kjendt i det af Naturen saa rigt velsignede Italien. Nu derimod gaaer ingen Dag, hvor man ikke fra denne eller hin Kroq horer Tidender om, at Eldinge, Kouer og Børn blive fundne døde af Hunger, efterat de Ulykkelige forgjæves have forsøgt at undgaae Døden ved at fortære Græs og Skovplanter. Fra Calabrien skriver man, at de Fattige, naar de bede om Almisse, ikke begjære Penge, men Citrouskaller og saadanne Afjald af Skjottensjager, som man ellers pleier at kaste for Svinene. Italien — Europas Hæve — har aldrig tidligere kjendt til den Hunger, Nød og Elendighed, hvoraf det nu hjemfoges. Naar tidligere den Fattige ikke havde det, hvormed han kunde stille sin Sult, ilede han til Klosterporten, og her fandt han altid Haanden udstrakt til Beldædighed. Saaledes saae det ud i Italien i de „mørke Tider“, da man endnu Intet vidste om „den moderne Liberalismus“. Nu derimod maa den Fattige i Frihedens Navn lide Hunger!

Frankrig. Under den skrækelige Elendighed, der er en Folge af den vedvarende Hungersnød i Algerien har Erkebiskoppen af Algier ganske paa egen Bekostning antaget sig 800 forældreløse Børn til Underholdning og Opdragelse. Da denne trofaste og opoffrende Overhyrde i Medfør af de sorgelige Omstændigheder har Grund til at vente, at dette Antal om nogle Uger vil være steget til det dobbelte, og da de med denne Kjærlighedsgjerning forbundne Udgifter i dette Tilfælde ville naae til et Beløb af over 200,000 Fr., paakalder han i de franske Blade sine Landsmands Deeltagelse for denne Sag. — Saa grønpakkende de Beretninger end ere, som man fra denne haardt hjemføgne Provinds nu og da har hørt om enkelte Tilfælde af Menneskeæbneri, maa det desværre tilstaaes, at de ikke ere overdrevne. Ketskelige Underjøgelse har saaledes blandt Andet godtgjort, at et tolvaaarigt Pigebarn er bleven slagtet af sin egen Moder, der da ernærede sig selv og sine øvrige Børn

med hendes Njod. Da Dyrigheden, paa Nyttet om denne Udaad, betraadte den usle Hytte, der var Skuepladsen for den, vare disse Cannibaler ifærd med at nedfalte hvad der endnu ikke var fortæret af den Dræbtes Legeme.

Østerrig. I sit Fastebyrdebrev for indeværende Aar udtalte Cardinal=Hyrstarkebiskop Manscher i Wien sig paa følgende Maade om de to af det liberale Parti under sammes hidt-sige Kamp mod Concordatet saa ivrigt tilstræbte Frugter af den moderne Oplysning og Frihedstrang: Civilægteskabet og en bekvemhedsløs Skoleunderviisning, eller Skolens Emancipation fra Kirken:

„Beder ikke blot i de anordnede tre Dage (de tre Dages Andagt) for den h. Fader, hvis Farer og Trængsler endnu ikke ere tilende, men opsender ogsaa eders Bønner til den Almægtige for vort eget Lands Kirke; thi ogsaa over den sammendrager sig et mørkt Uveir. Naar Regjeringen i Florenz vil overtude Paven om, hvor paatrængende nødvendig Besiddelsen af Rom og det Øvrige af Kirkestaten er den, kan han ikke svare den: „Saa tager det da!“ Han kan ikke sige Andet end: „Jeg kan ikke give eder hvad der ikke tilhører mig! Skulde det blive eder til-ladt at bruge eders fulde Magt, da maa jeg lade det gaac, som Gud vil; men jeg erklærer Eder for Hans Afsyn, for Europa og for Efterverdenen: I gjøre Oprør mod Sandheden og haane de helligste Menneskerettigheder! Men, saa vigtig Opretholdelsen af Kirkestaten end er, saa er dog det som angaaer Troen og den guddommelige Lov ulige vigtigere.“ Derfor kan den h. Fader ikke sige: „Jeg indvilliger i, at Ægteskabet herefter bliver behandlet som et borgerligt af Staten ganske afhæn-gigt Anliggende“, og Biskopperne kunne det ligesaa lidt. Frel-seren har ophøiet den ægteskabelige Pagt til et Sacraments Værdighed; og, om en Forbindelse mellem en Mand og en Kvinde i Sandhed og virkelig er et Ægteskab, dette tilkommer det Apost-lenes Efterfølgere, og ikke denne Verdens Magthavere at afgjøre. Saaledes har Kirken fra Begyndelsen af lært, og saaledes har den tridentinske Kirkeforsamling afgjort denne Sag; thi den an-gaaer Troen. Men den er ogsaa et Vælfærdsaanliggende for Familierne. Vel er det langt fra, at Alt nuomstunder er, som det burde være: Der gives Ægtefolk nok, som kun slet opfylde deres Pligter. Men hvorledes vilde det gaac, naar den høiere Indvielse blev tagen bort fra det huuslige Samliv, naar det ægteskabelige Bånd løsnedes, og dermed Fortæ og Døre aab-

nedes for alle Lyster, Lyfter og egenyttige Bøvegninger? Og hvad vilde da blive Kvindernes Lod? Men det er jo netop Ulykkeligheden af det ægtefabelige Baaud, som denne Bevægelses Ledere have for Sie; det er den, der er Gjenstand for de foregionne Ulykstes Længsel! det som de ville, er Frigjørelse fra Pligtens Tvang, i Egtstanden, som i alle andre Retninger; og det er fornuemmelig, fordi Kirken i dette Livsspørgsmaal ikke indlader sig paa nogen Accorderen, at den kirkelige Lovgivning i Egtstabsfager er dem saa forhadet. Ganske paa samme Maade forholder det sig med den offentlige Underviisning. Paven kan ikke indvillige i, at den katholske Ungdom faaer en ikke-katholsk Uddragelse, og det ovenikjøbet for den katholske Befolknings Penge! Men Biskopperne kunne ligejaalidt indvilge heri. Gjorde de ikke Indsigelse herimod, saa vilde de Born, som de gave til Priis for en uchristelig Uddragelses fordærvelige Virkninger, engang anlage dem for Guds Domstol. Villigheden af deres Fordringer maa overhovedet være indlysende for ethvert fornuftigt Menneske. Thi naar har man nogensinde hørt, at der i protestantiske Lande gaves et Parti, som rettede sine Angreb mod den protestantiske Ungdoms Underviisning og Uddragelse i den protestantiske Religion? Men, efter som nu det katholske Egtskab og den katholske Underviisning ikke kunne antastes, saalænge Concordatet staaer ved Magt, saa er dette sidste en Torn i Øiet paa Religionens Fjender, og en Forargelse for Alle dem, der lade sig føre omkring i deres Ledebaand. Saaledes hænger Sagen sammen, og dette vide de allerbedst, som have fremmanet denne kunstlede Agitation, og som saa godt have forstaaet at holde den i Gang!"

Tydskland. Münster. Underholdningsomkostningerne for 45 pavelige Jouaver à 500 Fr. aarlig ere i de sidste Dage af afvigte Marts oversendte til den pavelige Krigsminister. Dette Beløb er for største Deel tilveiebragt af den westfalske Adel; den øvrige Deel hidrører fra nogle Medlemmer af den rhinlandske Adel, fra nogle Herxer i Westfalen og fra Kongeriget Sachsen. Underholdningen af det samme Antal er ligeledes sikret for Maret 1869.

England. Den officielle romerske Tidende bringer en Artikel betitlet: „Katholicismen i det 19de Aarhundrede“, hvorefter vi uddrage følgende Notits:

„I Aaret 1850 havde England 434 katholske Præster, 410 Kirker og 16 kvindelige Klostere. I Aaret 1862 talte det 1242 Præster, 872 Kirker, 162 kvindelige og 55 mandlige Klostere. I Aaret 1867 talte det 1415 Præster, 1014 Kirker, 20½ kvindelige og 263 mandlige Klostere. Den katholske Befolkning i Englands store Stæder voger daglig. I Liverpool udgjør den 100,000, i Manchester 70,000, i London 300,000. I den sidstnævnte Stad regner man aarlig i Gjennemsnit paa c. 1000 Conversioner, af hvilke Halvdelen falder paa de hoiere Classer, Halvdelen paa Arbejderclassen.

Nordamerika. Det i New-York bestaaende Kloster „Til den gode Hyrde“, som har det Niemed at føre faldne Fruentimmer tilbage til en sædelig Livsvandel, har havt en saa overraskende Fremgang, at Statslovgivningen har vedtaget en Bill (3: et Lovforslag), hvorved det henstilles til saadanne forvildede unge Kvinder (i en Alder fra 14 til 21 Aar), om de efter deres Domfældelse ville udstaae deres Straffetid i denne Anstalt eller i Tugthuset. For nærværende Tid dele Klosterets Beboerinder sig i Professoire og Novizer (70), i Magdalenere, som leve efter Regelen af den h. Theresias tredie Orden, samt frivillige Bodfærdige (205), domfældte Bodfærdige (70) og forladte og fordærvede Born (100).

— De amerikanske Blade indeholde stadig Beretninger om de i Landets større og mindre Byer, under stor Tilstrømning af Befolkningen, af forffjellige Ordensgeistlige, især af Jesuiterfædrene, afholdte Missioner, hvorved stedse et større eller ringere Antal Medlemmer af de i denne Verdensdeel talrige protestantiske Secter vende tilbage til den katholske Kirke.

Australien. Den katholske Kirke og Civilisationen. Ligesom Kirken i Løbet af alle de tidligere Aarhundreder har leveret en Række af storartede Beviser for, at den er Bæreren af den Kraft, som af Verdensforløsere er bestemt til at udføre den store Gjerning, som er Niemedet med hans Komme, nemlig Omvendelsen af alle Jordens Folk til den Gud, som de have forglemmt og forladt, saaledes giver den bestandig ogsaa i den nærværende Tid glimrende Beviser paa sin Evne til at opfylde dette Hverv.

I det Sydre af Australien (den 5te Verdensdeel, der er ligesaa stor som hele Europa med Fradrag af den spanske og

italienske Galvo) leve de saakaldte Papua's eller Australuere, hvilke efter de Reisendes Beretninger, som i de sidste 20 Aar have gennemforsket deres Land, skulle staae paa det allerlaveste Trin af Cultur blandt alle Menneskeracer. De ere endog i Vairygte for Menneskeaderi. Saa snart Engländerne havde bemagtiget sig Nystrækningerne, forsøgte protestantiske Missionærer, udrustede med alle tankelige Hjælpe midler, at vinde disse Ulykkelige for Cultur livet og Christendommen, men de igjennem hele 60 Aar fortsatte Forsøg toge bestandig en bedrovelig Ende. Thi efterat de vedkommende Indfødte en Tid lang havde ladet sig underholde af de protestantiske Missionærer løb de igjen tilbage til deres Stove, og fortsatte deres dybt sunkne Livs tilvante Grueligheder. Efter saadanne Erfaringer opgav man da efterhaanden ganske alle Forsøg paa at omvende dem.

I Aaret 1846 begyndte katolske Præster af den samme Orden, hvis Udsendinge for mange Aarhundrede siden have civiliseret og omvendt Nyholland, nemlig Benedictiner=Missionærer, Forsøget paa at vinde disse Vilde for Christendommen og Culturen. Uden at flye nogen Fare, og uden at agte hverken Hunger eller Torst, og ofte nødte til at leve af Slang, Snegle, Rodder og andre for Europæerne modbydelige Ting, opdyrkede de efterhaanden midt i disse øde og ubeboede Landsstrækninger omtrent 350 Td. Land, byggede en Kirke og et Antal smaa Huse. Efterhaanden bibragte de de Vilde Lykt til at lære og tage Deel i disse Arbejder. Alt som Missionærens Hjælpe midler forøgedes, desto flere af de Indfødte samlede sig da om dem. Efter langvarige Moisommeligheder have disse fromme Ordensmænd nu draget over 50 Familier til sig, hvis Medlemmer ere døbte, kunne læse og skrive, løse smaa Regneopgaver, selv sye deres Klæder og Sko, dyrke deres Land osv. De opfylde exemplarisk deres religiøse Pligter, modtage hyppig de h. Sacramenter, bede i Forening og synge endog fleerstemmige Sange i deres Kirke. De leve i christeligt Ægtefæls lykkelige i deres smaa Huse, der ere indrettede med to Værelser i hvert, og prydede med den største Keenlighed. Om Morgenen begive de sig til deres Markarbejde, som de drive med stor Iver. Faste i deres Tro afvise de afgjort og med Foragt de meest loftende Løfter, hvormed man fra en vis Side vil forlede dem til at forlade Missionen. Selv de protestantiske Blade i Landet indromme, at Benedictinerne i Ny=Kursia (saaledes kaldes Missionen efter den h. Benedicts Fødested) have dannet disse Indfødte til virkelig civiliserede Mennesker.

Saaledes har altsaa den katholske Kirke ogsaa her feiret en stor Triumph, og viist sig at være den sande Lærevinde for alle Folk, idet den har gjort en god Begyndelse med at christne et Folk, hvis Vilddhed hidtil har trodsset alle Bestræbelser (Eucharius).

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 24. Mai.** 6te Søndag efter Paaske. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Aften Kl. 6: Andagt med Prædiken. 25. M. Gregor VII. Pave. 26. St. Philippus Neri, Bøjs. 27. O. Magdalena af Pazzi, Skr. 28. Co. Octav af Christi Himmelfart 29. F. Ferialdag.
- Løverdagen d. 30. Mai.** Vigilie til den h. Pintsfest. Fastedag. Kl. 8 Prophetiernes Læsning; Døbeandets Indvielse; Litani til alle Helgener; Høimesse.
- Søndagen d. 31. Mai.** Den Helligaands Sendelse. 1te Pintsdag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 stille Messe, og derpaa: Meddelelse af Confirmationens h. Sacrament. Kl. 10 Levitimesse med Prædiken. Kl. 12 stille Messe. Kl. 3 Vesper. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 7 h. Messe. Aften Kl. 6: Festandagt med Prædiken.
- Mandagen 1. Juni.** 2den Pintsdag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Aften Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — 2. T., 3. O., 4. T., 5. F. og 6. L.: Octavdage.
- Onsdag den 3., Fredag den 5. og Lørdag den 6. Juni ere kirkelige Tamperdage og derfor befalede Fastedage.
- Fredagen d. 5. Juni.** Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8¹/₂ Messe. Aften Kl. 7¹/₂ Broderskabsandagt.
- Søgnedagsgudsjeneste i Sct. Ansgars Kirke:** Stille Messe Kl. 7 og 8¹/₂ Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdagaften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Eftermiddag Kl. 3—9. I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal: Formiddag Kl. 6—9; Lørdagaften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirke Tidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Fr. Grosferer C. B. Lohrer, Gøtthersgade 5, og i alle Boglaaber; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Rtl. Dvartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. E. Olsen & Co.s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 12.

Søndagen den 7de Juni.

1868.

Indhold: Om katholsk Propaganda og Proselytmageri. — Hermann von Bicari. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Frankrig. Østerrig. Hamborg. Nordamerika.

Om katholsk Propaganda og Proselytmageri

(Fortsættelse).

Det Ord Tro havde i den Tid, da Rationalismen i sin fadeste og naubløfeste Eftikkelse dominerede saagodtsom alle Cathedere og Prædikestole en afgjort forhadet Klang. Man knyttede dengang til dette Ord uvilkaarlig Forestillingen ikke blot om den katholske Kirkes Tro, der jo i den Tids Dine var eensbetydende med den forfæsteligste Overtro, men tænkte dermed foruennelig paa den gammeldags protestantiske eller orthodoxe Lærebbygning — hvori man, iøvrigt albeles med Arette, saae en Levning af Katholicismens dengang endnu ikke tilstrækkelig udrensede overtroiske Særdele — og man hørte i de Dage de meest ansete og feirede Geistlige af denne Skole paa deres Viis stærkt betone den Sandhed, at det nyttir ikke at tale meget om Troen og ivre for Troens Reenhed, naar man ikke i Gjærningen viser dens Frugter; men man forraadte ofte paa den naiveste Maade sin egenlige Mening med denne Advarsel, i det man saagodtsom reentud sagde, at det kommer slet ikke an paa, hvad man troer, men kun derpaa, at man gjør noget Godt d. v. s. lever udvortes rettskaffent og stikkeligt. Vi erindre saaledes endnu Slutningen af et i Kjøbenhavns Adresseavis for c. 40 Aar siden indrykket Vers, hvori den anonyme Forfatter (en bekjendt Kjøben-

havnst Geistlig, der uheldigviis var i almindeligt Bannrygte for sit umoraliske Levnet) i denne Anledning vilde sig de daværende Forkæmpere for Troens Reenhed (Grundtvig, Lindberg etc.) nogle droie Sandheder, hvilket Vers endte saaledes:

Paa hiin Dag spørges der: Hvad har Du gjort?

Thi Troen stort ei i Betragtning kommer!

Dengang var det altjaa Møde at anprise Dydens Værd og Fortjenstlighed i høie Toner paa Troens Beføstning. Men Tiden har mærkelig forandret sig. Nu hører man ikke blot dem der samle sig under et fælleds Bannet i Henseende til det, de kalde deres Tro eller religiøse Overbeviisning, det være nu den gammel-lutherske Læreform, eller hvilken som helst anden af de Bekjendelser, man endnu udgiver sig for at hylde, men selv dem, om hvem det er bitterligt, at al Bestemthed i Troen er dem ligegyldig: man hører dem nu alle prise Troens Herlighed og yttre sig i de meest foragtende Udtryk om det ikke at have Tro, og om de „jammerlige Mennesker, der ere saa ulykkelige, ingen Tro have.“ Hvorledes skal man forklare dette tilsyneladende besynderlige Phænomen? Man udtaler sig med den største Ringagt om den Bestemthed i Troen, som er den katholske Kirkes Særkende, og man er ligesaa langt fra at vedkjende sig den Læreform, som Luther og hans Efterfølgere i det sextende Aarhundrede ubledede af den h. Skrift. Om man altjaa end ikke vedkjender sig den platte Talemaade, hvori Menigmand bevidner sin Andeel i Frugterne af Tidens Dplysning, naar han bryder Staven over alle Troesstridigheder med den Sætning: „Enhver bliver salig ved sin Troe; om man end indhyller sin aandelige og religiøse Armod i nok saa glimrende Ordpynter, Resultatet bliver dog det Samme! Man troer Jngenting i den Betydning, hvori den katholske Kirke bekjender Tro paa bestemte aabenbarede Sandheder, og man troer ligesaa lidt paa den lutherske Kirkes Dogmer. Hvorledes skal man da forstaae hine Lovtaler over Troen eller det at troe? Hvad betyde disse Phraser, og hvorledes har den Forestilling, der ligger til Grund for dem, uddannet sig?

Vi skulde i al Northed forsøge paa at løse denne Gaade. Efterhaanden som alle religiøse Forestillinger under den frie Skriftfortoltnings Indflydelse vare blevene svævende og ubestemte, og alt efterhjem den nyere Filosofi havde udbredt en formeentlig dybere gaaende Betragtning saavel af Historien i Almindelighed som navnlig af Tankens og Videnskabens Historie, fik Samtiden mere og mere Sinene op for den store Vildfarelse, hvori den hidtil havde befundet sig med Hensyn til Burderingen af det lutherste Begreb om Troen. Man begyndte at skamme sig ved den nysomtalte løse og overfladiste Tale om „gode Gjeringer“ i Modsetning til Troen. Dette sidste Ord fik efterhaanden en bedre Klang i de Oplystes Treen; Nationalismen med sin vandede Tale om Dyd og Gjering kom bestandig i større Miscredit; thi det kunde jo ikke længe forblive ubemærket, at det heller ikke hjælper stort at snakke om Dyden, naar man ikke gjør Alvor af dens Udøvelse. Man saae altsaa, at Dydens Talsmand ikke havde Noget at lade Troens ivrige Forsvarere at høre! Saaledes gif Nationalismen i den Skikkelse, hvori den endnu for et halvt Aarhundrede siden var verdensberømt, efterhaanden fuldstændig af Mode i den literære Verden: i Tydskland allerede i de første Par Decennier af dette Aarhundrede, hertilands noget sildigere, omtrent i Aarene tredive. At iøvrigt Fornufttroen eller den rationalistiske Overtro paa Fornuftens absolute Herredømme i Religionsjager, ingenlunde er uddøet, men florerer i en langt høiere Grad og i større Omfang end nogeninde; samt at den nu har antaget en mod al Aabenbaringstro langt fjendtligere Skikkelse end tidligere, er bekjendt nok, og bemærkes blot i Forbigaaende: den optræder nu som den pure Fornægtelse af alt overnaturligt Liv, som deistisk eller atheistisk Materialisme. Nationalismen gif altsaa af Mode, og Tidsaandens meest yndede Propheter, baade store og smaa, tale nu alle høit til Troens Priis! De ville Alle være troende, og tale som sagt med haanlig Medlidenhed om dem som ingen Tro have, medens de sauntidig dermed paa det klareste lægge for Dagen, at de ikke vedkjende sig noget som helst bestemt Udtryk for den

aabenbarede Sandhed.*) Det kommer dem sidst af Alt an paa, hvad man troer, men udelukkende paa „hvoreledes man troer.“ Denne Klasse af Mennesker have nemlig, naar de tale om Troen, ikke Begreb om Andet, end om en Slags eventyrlig og tillidsfuld Driftighed, hvormed Mennesket kaster sig over en eller anden Idee, som han paa eget Ansvar og med hemmelig Fare for, at den mulig kunde være falsk, og berede hans aandelige Tilværelse en tragisk Undergang, ubetinget hengiver sig til, og i alle dens Conseqventser gjør gjældende baade i sit indre Liv og i sin ydre Virksomhed. Dette finder man at være genialt; og hvad kan der vel nævnes, som i høiere Grad blænder den aandelige Forsængelighed, og bedaarer alle Tidsaaendens stedse tjenstagtige Organer, end hvad der kjendes værdigt til Navn af Genialitet? Spørger man nu, hvem der egentlig er Fader til denne geniale Selvtillid, hvormed man griber hvilken som helst formeentlig „storartet“ og „løftende“ Idee, og gjør den til sit aandelige Livs Centrum og Løftestang: til det Løsen, hvormed man moder paa Aandens Valplads, og i Henhold til hvilket man ordner sine Stridskræfter? Spørger man, hvorfra denne Anskuelse af Troens Væsen stammer, da kunne vi ikke føre den tilbage til noget andet historisk Udgangspunkt, end til den ovenfor omtalte af Luther givne Forklaring af, baade hvad det er at troe, og hvad der bør være Gjenstand for en saadan Tro, som den her anbefalede. For ham var det som vi have seet, i sidste Henjærende Christendommens Alfa og Omega (o: det Første og Sidste, eller det hvorpaa Alt kommer an) — at Mennesket troer, at Kristus cengang for alle har gjort Fyldest for Alt

*) Li have oftere, navnlig i Bladet „Fædrelandet“ læst saadanne Udtalelser: tidligere til anbefaling af Grundtvigianismen (der mærkelig nok i det sidste Aartiende har udviklet sig til at være en fuldkommen Parodi paa sin første eller tidligste kirkelige Absolutisme), senest til anbefaling af Prof. R. Nieffens Philosophi. Den velbetjente stor-talende Forfatter til disse Artikler anpriser nemlig netop det her beskrevne moderne Begreb om Troen eller den fuldenbte dogmatiske Indifferentisme og aandelige Autoritetsløshed!

hvad der fattes det, og at Alt det, som Christus har lidt og gjort, tilregnes ham, som om han personlig selv havde opfyldt Alt hvad den guddommelige Retfærdighed krævede; Christus har efter hans Lære ceengang for alle baade gjort Bod for alle dem, som troe paa ham, og opfyldt den guddommelige Lov, som alle Mennesker ere forpligtede til at opfylde, men hvis Fordringer de paa Grund af deres Syndighed ikke ere istand til at nyldestgjøre. Saaledes lærte Luther om det Punt: hvad man skal troe. Om det andet Punt, hvorledes man skal troe herpaa, da lærte han, at Alt kommer an paa den Driftighed, hvormed Enhver tilegner sig Indholdet af denne Sætning, som han falskelig udgav for en aabenbaret eller i den h. Skrift forkyndt Sandhed; Alt kom efter hans Lære blot an paa den Tillidsfuldhed, hvormed den Troende saaledes tilegner sig Alt hvad Christus har gjort, og anvender de Forjættelser, som Evangeliet tilsigter den Troende, paa sig selv personlig, eller med andre Ord; holder sig utvivlsomt forvisset om sin Salighed i Eviigheden. Denne sidste forlanger baade Luther og Melandthon, at enhver Christen skal ansee for ligesaa utvivlsom og afgjort sikker, som Virkeligheden af Forløsningens Kjendsgjerninger. Tankegangen i denne Betragtning kan derfor kort udtrykkes saaledes: Saasandt Christus har lidt Døden paa Korset, er opstanden og opfaren til Himlen, og derved har bewirket Verdens Frelse, saavist bør ethvert enkelt Menneske troe, at Christi Forløsergjøring har forhvervet ham personlig Syndernes Forladelse og evig Salighed. Troer han ikke dette Sidste, da har han heller ingen Tro paa det Første. Vied andre Ord: Dette sidste Element er noget, der er saa noie forbundet med Troens Bæsen, at der slet ikke kan være Tale om Tro, naar denne Tillid mangler. Derfor lærte Luther, at alle Bestræbelser for, ved gode Gjerninger eller Indøvelse af et dydigt Sindelag at behage Gud være farlige for Troen og skadelige for de Troendes hele indre Tilstand. Han meente, som ovenfor bemærket, at en saadan Stræben nødvendig maatte gjøre Mennesket hovmodig. Derfor tillod han sig den bekjendte Tilføielse af Ordet „alene,, i Rom. 3, 28. og den

hele Skare af hans ægte Tilhængere have indtil den Dag idag haandhævet dette Ord som den lutheriske Læres største Helligdom!

Vi have allerede omtalt, at Nationalismen i sin Tid medrette aldeles forcastede denne Lære som fornøftstridig og psykologisk urimelig, ligesom den katolske Kirke forlangst havde forcastet den ikke blot af denne Grund, men fordi den stred mod hele den kristelige Fortids ved Overleveringen forplantede Opfattelse. Den var for det sextende Aarhundrede aldeles uhort i Christenheden, og, ligesom den blev ubetinget fordømt af den tridentinske Kirkeforsamling, jaaledes blev den over den hele katolske Verden afstøjet paa Grund af dens demoraliserende Virkninger. Men den er, som vi her have viist, i en for den nærværende Tid høist betegnende og for dens Tarv og til dens Brug modificeret Stikkelse atter kommen til Anseelse og Ære. Man ynder ikke uomstunder enten at tænke paa, eller at tale slynderlig om Christendommens Mystrier; man regner det ikke noie med sine Synder, og bryder sig derfor ikke stort om deres Tilgivelse; og saadanne Talemaader som „Menneskets Retfærdiggjørelse for Gud“ og „den evige Salighed“, navnlig forsaavidt som den kristelige Forestilling om samme ogsaa forudsætter Wiuligheden af en evig Ulykjalighed, have ligeledes for den nærværende Tid noget Anstødeligt ved sig, som man helst undgaaer at tænke videre over! Men det lutheriske Begreb om, hvad det er at troe, eller hvorledes man skulde troe Luthers nysomtalte Lære om, hvad der hører til at blive salig, den har den nyere Tænkning bearbejdet paa en Maade, som har vundet et ganske overordenligt Bifald. Man lægger nemlig udelukkende al Vægt blot paa, som man udtrykker det: Hvorledes man troer, paa den Begeistring og indre Kraft, hvormed man hengiver sig til det, som man troer, hvormed man lever og aander for at gjøre det gjældende, men anseer det for en ganske ligegyldig Ting, hvad man troer, eller hvad man antager for Sandhed. Man er altsaa kommen reent bort fra Spørgsmaalet om, hvad der i evig Betydning er Sandhed, og den Alvor der ligger i dette Spørgsmaal.

Sandheden i absolut Forstand anseer man for en gaadefuld Gjenstand, som udelukkende horer til den hiinsidige Verden, men som her skjuler sig for Menneffets søgende og spørgende Tanke. Her i Verden, mener man, kan der blot være Tale om, at man virkelig troer, eller, saaledes som man nu forstaaer dette Ord, dristig sætter hele sin Tilværelse ind paa en af de mange modsatte Meninger eller Livsanskuelser, der til enhver Tid sætte Gemytterne i Bevægelse, uden at man derfor drister sig til at ansee sin Overbevisning og Tro for den eneste rette eller sande. Man indrommer Sandheden et ganske umaadeligt Umfang, og man er forsaavidt i abstract Forstand overordenlig liberal mod alle dem, der under samme Forudjætning (nemlig Usikkerhedens) gjøre andre Anskuelser gjældende; thi at man i de enkelte concrete Tilfælde ikke sjældent behandler afvigende Meninger meget haanligt og ufordrageligt skulle vi her ikke opholde os ved. Der er kun een Ting, man paa ingen Maade kan finde sig i, og det er den utaaelige Anmættelse, som man kalder det, at Nogen i den Forstand lægger Vægt paa det at troe, at han bringer Begrebet Sandhed i Forbindelse med Forestillingen derom. Dette er det Eneste af Alt, som man vedgaaer, at man ikke vil taale, og hvorom man, hoor liberal man end er, erklærer, at det netop i Sandhedens, Humanitetens og Liberalitetens Interesse paa ingen Maade bør taales.*) Man finder, at den Mening, at een enkelt Religion eller Tro skulde være den eneste sande, er utilstedelig i Sandhedens Navn, fordi Sandheden er den, at der ingen Sandhed er, eller smukkere udtrykt, at Sandheden er overalt 3: i alle Religioner, at den fordeler sit rige Indhold paa dem alle, saa hver af dem indeholder i visse Retninger enkelte Momenter af Sandheden.

*) Vi henviise med Hensyn til dette Punkt til den sidste Tids Kammerforhandlinger i Østerrig saavel som til den derværende liberale saakaldte „Bode-Presses“ yderst frække Øttringer i denne Retning, for ikke at tale om nu og da opdukkende lignende Øttringer og Tendenter herhjemme.

Man finder hiin Overbeviisning ikke mindre netop i Humanitetens, Tolerancens og den ægte Liberalitets Navn, fordi man har en stærk og grundet Mistanke om, at den, som troer med urokkelig Visshed, at han har Sandheden, ikke kan ansee Vognen for at være jevnbyrdig med den, eller enhver anden Bekjendelse for ligesaa god som den han selv hylder; thi han veed jo, at Sandheden kun er een, og at derfor kun een Religion kan være den sande. Man sammenblander dernæst paa en perfid Maade de to aldeles forskjællige Ting: at være fordragelig ligeoverfor Vognen, eller det som man er overbevist om at forholde sig fjendtligt til Sandheden, og — at være fordragelig og liberal mod de Personer, der hylde en afvigende eller modsat Overbeviisning. Man taler og lader, som om det var en afgjort Sag, at de, der maae ansee det for deres helligste Pligt, at modarbeide og bekæmpe Indslydelsen af Grundsætninger, om hvis Fordærvelighed de have en velgrundet Overbeviisning, — at de, dersom det skulde lykkes dem at bringe deres religiøse Standpunkt i Anseelse og til udbredt Aertkjendelse, da vilde benytte deres Indslydelse til at undertrykke Andres afvigende Meninger og forfølge disses Repræsentanter!

Hermed troe vi tilstrækkelig at have paaviist den indre Forbindelse mellem de historisk og psykologisk givne aandelige Factorer, der, trods deres indbyrdes Uforligelighed, i deres Samvirken nødvendig maatte ende i den faulende Usikkerhed med Hensyn til Begreberne Sandhed, Aabenbaring og Tro, som vi i det Foregaaende have omtalt, og som er Kilden til den i vor Tid saa almindelig udbredte Ligegyldighed for Hvad man troer, og hvad man kalder Sandhed. Man nøies med at have „en guddommelig Aabenbaring“, om hvilken Ingen er istand til at sige, hvad den aabenbarer; thi dens Fortolkning og Forstaaelse er jo priisgivet for hver Enteltmands Forgodtbefindende, og, det at troe er derved blevet noget ganske Andet, end en fast Overbeviisning om bestemte, af Gud aabenbarede Sandheder, hvis Aertkjendelse Gud har sat som Betingelse for Deelagtighed i den evige Salighed. Det

er derfor ganske naturligt, at man mener blot at behøve at nævne Ordet: „enesaliggjørende“*) som Betegnelse for den katholske Troes og den katholske Kirkes Eiendommelighed, for at vække det ærede Publicums Latter over en formentlig saa taabelig Annæmselse! Vi overlade Dumheden gjerne denne Morstab, og skulle heller ikke videre omtale, at Luther i strengeste Forstand opstillede sin ovenomtalte ny Opdagelse om, hvad der er Hoved-Hjørnestenen i hele den kristelige Lærebbygning, som Betingelse for den eneste rette og enesaliggjørende Opfattelse af den guddommelig aabenbarede Sandhed, men blot minde om den Følgeslutning, vi i det Foregaaende have udledet saavel af Begrebet Religion, som af Begrebet om en levende Gud — at nemlig, naar Gud virkelig har aabenbaret en Religion med den udtrykkelige Bestemmelse at afløse alle tidligere af Ham kun foreløbig taalte Religioner, da maa denne Religion absolut være den eneste sande. Vi have endvidere fremhævet den Kjendsgjerning, at den katholske Kirke alle Dage har havt den Mening om sig selv, at den er den concrete eller i den virkelige Verden tilstedeværende sande Form for denne Religion, ligesom vi have stillet den bestemte Paastand mod alle den nærværende Tids løse og overfladiske Angreb paa dens Ret til at kalde sig den eneste sande og enesaliggjørende — at der ikke gives noget andet Kirkesamfund i Verden, der kan føre noget Beviis for, at det er stiftet af Christus, samt at Uimodsigeligheden og Uigjendriveligheden af dette vor Kirkes Vidnesbyrd om sig selv paa det fuldstændigste ikke blot hævder den en Ret til at „gøre Propaganda“, som intet andet Kirkesamfund kan appellere til, men paalægger den en Forpligtelse, som alle de andre af meget indlysende Grunde ere aldeles fritagne for!

(Sluttes).

---

*) J. E. nylig i „Dagbladet“ i sammes Beretning: „En dansk Eventyrer-ferse“. Saadanne spottende Ytringer om dette Punkt kunde der isærligt anføres utallige Exempler paa.

Hermann von Vicari.

Det tydske og maaskee hele det katholske Epistopats Nestor *), Erkebiskoppen af Freiburg endte, som vi alt have berettet (S. Nr. 10), i Ratten til d. 14. April sit ærefulde og lange, Guds og Kirkens Tjeneste indviede Liv. Han var en 70aarig Elding, da han besteg den erkebiskoppelige Stol. De badensiske Politikere, der allerede dengang havde gjort sig til Op= gaae, ved ethvert Middel at indstrænke og undertrykke den kirke= lige Frihed, gjorde sig paa Grund af Erkebiskoppens høie Alder Haab om, at de ikke vilde finde nogen betydende eller idet mindste langvarig Hindring for deres Planer. Tiden har imidlertid vist, at de i denne Henseende slemst forreguede sig. Den alderstegne Kirkesyrste regjerede i hele 25 Aar sin Kirkeproviinds fuld af Kraft og Visdom, og har i denne lange Aarrække staaet som en uroffelig Klippe, fra hvilken alle Angreb paa Kirkens Nættig= heder og Interesser magtesløse prellede tilbage.

Han indtog sit Erkesæde med den faste Beslutning, stand= hæftig at forsvare Kirkens Nættigheder og Frihed og navnlig at opbyde alle Kræfter for at gjenoprette den en Biskop efter den guddommelige Ret tilkommende Magt.

I hans Embedsførelses første Aar syntes der vel kun at være lidet Haab om at tilbagevinde nogen tabt eller anfægtet Ret, da det i det badenske Kammer dominerende radicale Parti sværmede for den jammerlige Konge **), hvis forfængelige Fræk= hed dengang i Mangel af noget Bedre var Gjenstand for en hoist latterlig Bemdring i den kirkesjendtlige Philisterverden. Fra den Kant var altsaa ingen Nætsjærdighed at vente for den katholske Kirke. Ja Kirkens Forhold vare i disse Aar snarere bleve misligere, end nogenkunde tilforn, og den revolutionære Aand, der fik Luft i Aaret 1848, havde siden Konge= Historien

*) Den halvfemsindstyveaarige Nestor var en af de fornemste Helte i den saakaldte trojanske Krig. Hans Klogskab og Bektalenhed vare i Oldtiden i Alles Munde. Derfor bruges hans Navn endnu som Be= regnelse paa en vis og høiagtet Elding.

**) Vi have ved en tidligere Leilighed omtalt denne forkerne katholske Præst, der dengang af det ovenfor omtalte Parti hiljedes som en anden Luther. Han er siden sunken meget dybt, og hans kirkepolitiske Declamationer finde nu kun Tilhørere i Bærtshuse, hvis Ciere spe= culere i det ved hans skandaløse Optræden foranledigede Tilløb.

(1844) endog i Stænderkamrene tilføiet den katholske Tro og den katholske Kirke de meest oprørende Forhaanelser!

Da derpaa i Aaret 1848 de fleste tydske Throner vaklede, men Revolutionen dog hen paa Efteraaret syntes at være overvunden og undertrykt deels ved Magt, deels ved Fyrsternes Løfter, da forsamlede de tydske Biskopper sig i de sidste Dage af October i Würzburg, og erklærede, at man maatte tænke paa, ogsaa at gjengive Kirken dens Frihed, fordi alene den var istand til at føre Folkene til sand Frihed og virkeligt Fremstridt. Men det var netop den Energi, hvormed Erkebiskop Hermanu for sit Vedkommende arbejdede for Gjenneførelsen af de paa hin Forsamling fattede Beslutninger, der foranledigede den bændste Kirkestrid, som allerede i det nysnævnte Aar tog sin Begyndelse. Det herskende liberale Parti var nemlig blevet enigt om Ophævelsen af de confessionelle Skoler, hvilke skulde afløses af Communal-skoler med fælleds Underviisning for katholske og protestantiske Børn. Skolen skulde fuldstændig løsrives fra Kirken, og de protestantiske og katholske Skolefonde sammensmeltes. Imod denne Foranstaltning protesterede Erkebiskoppen i et Hærbrev af 8. December 1849.

Under de revolutionære Forskyrvelser i Aaret 1849 forblev Erkebiskoppen usorfærdet i Freiburg, og formanede uafsladelig, uden at ændse personlige Farer, Rebellerne til Trostøb mod Landsfyrsten. Efterat Preussierne havde ført Storhertugen tilbage til hans Land, og saalange disse, der for største Deelen vare religiøst sindede, forbleve i Landet, lod man i det Hele taget Kirken støtte sig selv, saa at endog Jesuitmissioner frit kunde arbejde paa grundig at udrydde den revolutionære Aand blandt Befolkningen. Men aldrig saajuart vare Preussierne borte, før man igjen følte sig tryk, og vendte tilbage til det gamle System. Men da meente Erkebiskoppen, at det nu var paa Tiden for ham som Metropolit for den overrhinske Kirkeprovinds, alvorlig at foreholde Fyrster og Stater Würzburgerbeslutningerne, og kræve Frihed for Kirken. I Februar 1851 indbød han Biskopperne i sin Kirkeprovinds til en Sammentkomst i Freiburg, hvor de forsamlede (foruden Erkebiskoppen: Biskopperne af Limburg, Hottenburg, Fulda og Mainz) udstedte et Memorandum til Regeringerne i den overrhinske Kirkeprovinds. Desses Svar udebleve et heelt Aar, hvilket havde til Følge, at Biskopperne atter forsamlede sig i Freiburg i April 1852, og indgave en meget alvorlig Forestilling, hvori de mindede om at opfylde deres bilige Forventninger.

Fra nu af antog alle Spørgsmaal en brændende Charakter, og Striden førtes fra de liberale Bureaukraters Side med en lidenskabelig Forbittrelse, der gik til den Yderlighed, at man i 1853 endog fængslede den 80aarige Erkebiskop, hvis ubøielige Staaenhed med Hensyn til Kirkespørgsmaalet tilsidst skønde det kirkesjendtlige Parties Hidsighed, og laanede deres Anstrængelser. Angaaende Skolen er Kampen endnu staaende.

Erkebiskop Hermann var en af Bæret lille og spinkel Mand, men begavet med en høi Grad af Livlighed og Bevægelighed, der forblev usvændret lige til hans Død. Han var saa legemlig kraftig, at han endnu for saa Aar siden foretog sig længere Fodreiser, og lige indtil forrige Aar uddeelte Confirmationens Sacrament i sin Metropole, og de h. Vielser i Seminarierne i St. Peter. I Forsand og Viden var han mange dygtige Mænd overlegen, men han vidste det ikke; og denne i sand christelig Ydmyghed grundede indre Bæstendighed stod i en saa eiendommelig Modsatning til hans høie Stilling, at den satte enhver saakaldet Verdensmand i Forlegenhed. Naadeholdende, noisom og næsten uden Fornødenheder levede han yderst tarvelig. Derfor kunde de største Ubetændeligheder gjøre ham stor Glæde; hans Have og hans Blomster, hvorpaa han dog anvendte meget Tid, vare hans eneste egenlige Liebhaber. Størstedelen af hans Indtægter tilhorte de Fattige; havde han ikke Penge, skænkede han dem sit Solvtøj. Hans Huus var et Tilflugtssted for alle Trængende, og han uddeelte selv Almisse, uden at spørge, hvem den Trængende var. Til Hoveddarving har han indsat Drengeseminarier i sit Dioces.

De troe Stridsmand i Kirkens Tjeneste forlode Kamppladsen, naar Herren kaldte dem bort herfra, for at optage dem til sin Fred og krone dem med usvængelig Herlighed; men paa Jorden vedvarer Kampen, indtil Kirkens Opgave er fuldendt, indtil Synden og Bilsfarelsen ere overvundne og det menneskelige Samfund fornyet i Christendommens Aand. Fjendernes Anstrængelser forblive altid ved det Gamle, ere altid de samme, men man finder dog bestandig ogsaa paa nye Midler og Udveie, naar det gjælder om at hæmme og forstyrre Frelsens Bæret. Men Herren opvækker ogsaa stedse nye Mænd til at træde i Bredsen, til at udfylde de tomme Pladser, og føre den store Kamp for Guds Sag videre. Hermann Vicaris, Apostlenes og Troesvidnernes Stamme uddøer aldrig i Kirken; den enes Exempel opflammer bestandig mange Andre, og Opsets aandelige Seir over Mørket er ikke tvivlsom!

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Alle den seneste Tids Efterretninger fra Rom stadfæste, at den h. Fader glæder sig ved den bedste Sundhed. „Cöln. Bl.“ bemærker i denne Anledning: „den Umstændighed, at Pius IX., efterat have bivaanet den h. Uges længe varende Caremonier, der upaatvivlelig i høi Grad maae i legemlig Henseende trætte en Alding paa 75 Aar, for nærværende Tid vedbliver at føle sig ligesaa kraftig og vel som før Paasteugen, denne Umstændighed afgiver vel den bedste Maalestof for Bedømmelsen af alle de revolutionære Blades Alarmefterretninger om Pavens stærkt angrebne Sundhed“.

En anden lignende Række af „Alarmefterretninger“, som man indtil Ætshed har hørt den samme Slags Blade uafslædtlig gjentage, ligeoverfor de om det Modsatte vidnende meest talende Kjendsgjerninger, nemlig de paa Vedligeholdelsen af den revolutionære Ophidselse beregnede Meddelelser om den vedvarende Gjæringstilstand blandt den romerske Befolkning, om hvilken sidste man bestandig fortæller al Verden, at den er nedjunken i mørk Fortvivlelse af Utilfredshed med den pavelige Regjerings Stethed, og at den lever fra Dag til Dag i utaalmodig Længsel efter de revolutionære Befrieres Gjentkomst — alle disse Historier finde en yderligere Gjendrivelse i en Strikvelse fra Rom til Bladet „Monde“ fra en franskmand, der i Paasketiden har opholdt sig i Rom. Denne Correspondent udtaler sin Forundring over den Ro og Orden, der herskede overalt blandt de store Folkemasser, som ved denne Leilighed vare forsamlede, og navnlig over, at man saa godt som ikke mærkede noget til Politiet. Dettets lidet talrige Besjente vare blot opstillede paa Gadehjørnerne, for at forebygge Trangsel og Uorden blandt de Hjørende og forbyde dem de Veie, der vare reserverede for Fodgængerne. Han beretter fremdeles, at han har hørt fremmede Statsmand, og deriblandt endog Senatorer og Deputerede fra Kongeriget Italien tilstaae, „at den offentlige Mening paa en ligesaa dum, som hadefuld Maade er fuldstændig bedraget med Hensyn til de romerske Tilstande, og at man ikke kan andet end overrastes og forbauses, ved at sammenligne den almindelige Ophidselse blandt Gemntterne i Italien med den Ro, Orden og Tilfredshed, som hersker overalt i Kirkestaten og især i Rom“.

— Den i sin Tid af den liberal-revolutionære Presse saa meget fejrede Cardinal d'Andrea er i Natten til den 15. d. M. afgaaet ved en pludselig Død. Paa en Kjøretour om Aftenen den 14. blev han overfalden af et Ildebefindende, og gav sin Kudsk Tegu til hurtig at vende tilbage til sin Bolig. Cardinalen, der halv afmægtig ankom til sit Hjem, syntes en kort Tid at føle sig bedre, men faldt paa ny i Afmagt, og under denne hensov han uden at være istand til at sige Noget. Det er bekendt, at den Afdøde havde gjort den h. Fader fuldstændig Afviget for sit tidligere Forhold, og at hans Sundhed i længere Tid har været angreben.

Frankrig. Den 15. Marts udtraadte af Pariser-Seminarieret for de udenlandske Missioner 10 unge Missionærer for at tiltræde deres apostoliske Vandring. Den apostoliske Vicar for Japan præsiderede ved den rørende Afsteddsfest. Disse Sendebud ere bestemte for Ostindien og Japan.

Østerrig. Den 3. April vedtog Rigstraadets Deputeret-kammer den saakaldte „interconfeffionelle Lov“, ved hvilken Forholdene mellem de forskjellige Confeffioner skulle ordnes. Blandt denne Lovs Hovedbestemmelser fremhæve vi som betygnende for den Aand, der bejler Kammerets Majoritet, navnlig den, at alle Reverser til enhverjomhelst Kirkes eller Religions-samfunds Tjenere, eller til andre Personer angaaende den Confeffion, i hvilken Børn skulle opdrages og undervises, skulle agtes for virkningsløse. Denne Forbudsforanstaltning er nemlig anlagt paa at gribe forstyrrende ind i den katholske Kirkes Praxis med Hensyn til blandede Ægtefæller. Det er ligeledes karakteristisk, at de ældre Lovbestemmelser, hvorefter Afværgelse fra den kristelige Tro betragtedes som en Forbrudelse, ere affæfede. Med Hensyn til Søndagens og Festedagenes Helligholdelse fastsættes, at Zugen maa nødes til at afholde sig fra Arbejde paa et ham fremmed Religions-samfunds Helligdage, og at under Søndagsgudstjenesten alt ikke paatrængende nødvendigt offentligt Arbejde bør hvile. Disse to sidste Bestemmelser tillade altsaa andre Religioners og Confeffioners Tilhængere Udførelsen af ethvertjomhelst ogsaa offentligt laarmende og Roligheden forstyrrende Arbejde paa de katholske Festedage, og forbyde kun unødøndigt offentligt Arbejde under Gudstjenesten om Søndagen. Saaledes søger

man i Gjærningen at vise, hvad et af „Fødepresfens“ Organer allerede for længere Tid siden med triumpherende Mine proclamerede: at Østerrig ikke længere skal gjælde for et katolsk Land!

Hamborg. De udøbte Børns Antal. Den i Berlin udkommende „Ny evangeliske Kirketidende“ meddeler følgende Skrivelse fra Hamborg, der indeholder karakteristiske Bidrag til Bedømmelsen af de derværende protestantisk-kirkelige Tilstande.

„Forsaavidt Talstørrelser kunne udbrede et orienterende Lys over kirkelige Forhold, da har Sognepræsten ved den henværende Michaelis-Kirke, Gustav Ritter, leveret et i denne Henseende brugbart Materiale ved sine kirkelig-statistiske Sammenstillinger. Det vigtigste Resultat af disse er, at siden Indførelsen af det saakaldte „Civilstandsamt“ (d. e. Indregistrering af alle Fødsler i Magistratens Protocoller) eller siden 1. Januar 1866 forbliver et langt større Antal Børn af lutheriske Forældre udøbt, end det nogensinde tidligere var Tilfældet. Forældrene maae nemlig nu, inden Barnet er 8 Dage gammelt, anmeldes dets Fødsel for Øvrigheden, og angive det Navn, det skal føre, hvorefter denne udsæder en saakaldet „Interims-Fødselsattest“. Dette hører man jævnlig Folket kalde for en „borgerlig Daabsattest“, og Mange lade sig nøie med den, eftersom „Barnet jo nu har faaet et Navn“. At dette Papir imidlertid i kirkelig Henseende er aldeles uden Betydning, ville Bedkommende jencrø have den Overræffelse at erfare. Pastor Ritter efterviser, at denne Indretning har haft til Følge, at i Aaret 1866 ere c. 500, og i Aaret 1867 over 700 Børn af lutheriske Forældre flere forblevne udøbte, end Tilfældet vilde have været, dersom denne Indretning ikke var bleven indført.

Nordamerika. I New-York var Tilstrømningen af Mennesker til den allerh. Forløvers Kirke (o: Redemptoristernes Kirke) paa dette Aars Langfredag saa stor, at man anslaaer den h. Gravss Besøgere til over 70,000.

— Den meest aristokratisk Sect i America, nemlig Presbyterianerne, i hvis Bedesale ingen fattigt klædt Personer taales, gaar det for nærværende Tid, som saa mange Privatfolk; de lide stærkt af Pengemangel. Herover beklager et af denne Sects Organer sig offentlig, under Hentydningen til „Brødrenes“ Uletterretlighed med Ydelsen af deres Bidrag.

Denne mod Katholicismen altid ivrig polemiserende Sect har altsaa foruden Fævedømmet en anden farlig Fjende at kæmpe med, nemlig Bankerotten!

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen d. 7. Juni. Den allerschelligste Treenheds Fest.** (Trinitatis Søndag.) Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Opnaaelse af en salig Død. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Aften Kl. 6: Andagt med Prædiken. — 8. **A.** Ferdinand III., Konge, Befj. 9. **Ei.** Angela Mericia, Jfr. 10. **O.** Margaretha, Droming.
- Torsdagen d. 11. Juni. Christi Legemsfest.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 høitidelig Procession og Levimesse. Aften Kl. 8 Festandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. — 12. **f.** Johannes af Sct. Facundus, Befj. 13. **k.** Antonius af Padua, Befj.
- Fredag og Løvedag Aften Kl. 8.** Andagt til det allerh. Sacrament.
- Søndagen d. 14. Juni. Den Søndag efter Pinte.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Aften Kl. 8 høitidelig Octavandagt med Prædiken. (Ogsaa paa de følgende fire Aftener holdes Kl. 8 en høitidelig Andagt til det allerh. Sacrament, og sidste Aften, d. 18. Juni, slutes den festlige Octav af Christi Legemsfest med en høitidelig Procession.) — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. — 15. **A.** Octavdag. 16. **Ei.** Frants Regis, Befj. 17. **O.** Octavdag. 18. **Ea.** Octav af Christi Legemsfest. 19. **f.** Festen for Jesu guddommelige Hjerte (fejres forstkommende Søndag). 20. **k.** Barnabas, Apostel.
- Søgnedagsgudsstjeneste i Sct. Ansgars Kirke:** Stille Messe Kl. 7 og 8; Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Løvedagsten Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Estermiddag Kl. 3—9. I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal: Formiddag Kl. 6—9; Løvedagsten Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

„Kathol. Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer C. B. Lohrer, Gothe regade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Wit. Kvartalet, enkelte Numere

Kjøbenhavn.

D. E. Lijen & Co.'s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholisk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 13.

Søndagen den 21de Juni.

1868.

Indhold: Om katholsk Propaganda og Proselytmageri. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Jerusalem. Frankrig. England. Nordamerika.

Om katholsk Propaganda og Proselytmageri (Sluttet).

Man maa forarges herover saa meget som man behager — det kan nu eengang ikke være anderledes, og bliver derfor, saalange Verden staaer, ikke anderledes. Begrebet „eneſte ſande“ og „eneſaliggjørende“ er nu eengang ſaa ſammenvoeret med den katholske Kirkes Eiendommelighed, at den totalt maatte opgive ſig ſelv, for at kunne viſe vor oplyſte Samtid den Tjeneste at opgive denne Mening om ſig ſelv, og ſtille ſig i Række med alle de Religionspartier, ſom ved deres hele Færd afgive en factiſt Tilſtaaelse om, at de ikke ere iſtand til at beſvare Hedenſkabets Spørgſmaal om, hvad der er Sandhed. Men den katholske Chriſtendoms Bægring ved at gjøre den herſkende Indifferentisme denne Andrømmelse forarger naturligviſ ikke blot den irreligiøſe Deel af Samtiden; den harmer ikke mindre den orthodox-pietiftiſke i egen Indbildning hoikirkelige Deel af dens Modſtandere. Thi naftet denne Retning forlængſt har opgivet den lutherſke Eiendommelighed i dennes Heelhed, finder den det dog henſigtsmæssigt at blande den ſtore taukeløſe Mængde ved at henviſe den til den nu ved mere end trehundredeaarigt Hævd tilvante Autoritetskultus. Under Luthers Navn indſmugler

man nemlig nye Dogmer, der vare Reformationstiden ganske ukendte, og gjorde sig saaledes ikke blot skyldig i den samme Vilkaarlighed og den samme Forbrydelse mod den eneste stats- eller folkekirkelig berettigede Troesform, som man havde dadel Nationalismen for, men dermed tillige i den uforvarseligste Selvomstgigelse og ovenikjbet i en Underfundighed af den forstasteligste Bessaffenhed. Pietismen og den falske „Kirkelighed“ optrader tilmed under denne Masse ligesaa eksklusiv og i alle Maader med samme Prætentioner, som den forældede Lutheranisme (Orthodoxien), og gjorde den samme Fordring gjældende, hvormed Luther og Reformationen optraadte: Den vil nemlig sætte sig i den katholske Kirkes Sted, og anmasse sig dens Prærogativer eller gjælde for den eneste sande og jaliggjørende Kirke! Denne Fordring fandt Nationalismen i sin Tid at være en uforstammet og utaalelig Anmaselse, og bekæmpede den derfor fra sit Standpunkt, nemlig den fri Understgelses og den ubundne Forsknings, og den frastendte, som ovenfor viist, jaavel den i Fortidens døde Former forstenede Nættroenhed, som det moderne pietistiske Dpfog af samme al Besoielse til at indstgde sig under Reformatorenes Autoritet; thi det var jo „Reformationens store Grundsætninger“, ikke dens af Tidsumstændighederne betingede — som Alt i denne Verden kun for en vis Tid passende og gyldige — Lærebbygning, som det kom an paa at gjøre gjældende. Saaledes talte „de Dplyste“ endnu for 40 Aar siden. Men Vinden har siden vendt sig. Nu taalr Indifferentismen, der i vor Tid ret breder sig i Høisfædet; nu taalr denne, som vi have viist, aldeles consequente Affsodning af Nationalismens Indvirkning paa vor Samtids religiøse Bevidstghed — med stor Liberalitet alle den moderne Pietismes Kraftyttringer og Bestræbelser i Henseende til „Propaganda“ og „Proselymtneri,“ som var den eneberettigede Indehaver af den katholske Christendoms gamle Nættkrav paa Menneskeheden, Universalarvingen til alle de Aanders og Kraftens Vidler, hvormed hiin i fordums Dage har gjort sig Aanderne underdanige. Pietismens driftige Agenter og Drdsførere ere nemlig

atrættelig og nafladelig befastigede med Missionsvirksomhed baade i Retning af det Ydre og det Indre, og disse Adrætter prives og anbefales af alle den offentlige Menings eller religiøs-indifferente Organer!

Spørge vi nu, hvorledes det egentlig hænger sammen med dette tilsyneladende forunderlige Mystorium, da kunne vi ikke give nogen anden Forklaring, end for det første den, at Indifferentismen, dette sidste Bundfald af Tidens høitpriste Oplysning, veed godt, at der slet ingen Fare er paafærde, at disse Bestræbelser ere aldeles uskadelige for dens store Dogma, som det først og sidst gjælder ene at opretholde, at nemlig Sandheden er hjemløs, at Ingen (vel at mærke indenfor den heromtalte Kreds) veed, hvor den boer, veed hvor den skal søges, hvorledes den skal findes, og hvad den aabenbarer. Det er nemlig vitterligt nok for den store Almeenhed, at al denne larmende Travlhed i denne Henseende veed hverken ind eller ud; thi denne sidste forraader paa mange Maader selv ved sine famlende Experimenter i Retning af Missionsvirksomhed, at den Intet har at gjøre Propaganda for, at den lider af aandelig Hungersnød og dødbringende Læring, og derfor Intet har tilovers til at meddele Andre, men at dens Kraftanstrengelser ere at ligne ved en Dodssygs krampagtige Bestræbelser for at skjule sin virkelige Tilstand baade for sig selv og Andre. Dette er den første Grund, hvorfor disse Bestræbelser taales som ganske uskadelige og uskyldige Foretagender! Men der er endnu en anden Grund, som egentlig er den afgjørende. Den protestantiske Propagandas Ledere undlade nuomstunder ikke at benytte en uafbrudt Polemit med den katholske Christendom og Kirke, ikke blot som i tidligere Tider, som et fra Reformationsaarhundredet og Fortiden nedarvet Kryderi paa alle til deres Sags Fremme nødvendige Ordgynderier, men ret i egentlig Forstand som det væsentlige Middel til at vække den almindelige Interesse for deres stundesløse Travlhed. Man kan nemlig med temmelig Sikkerhed paastaae, at der ikke afholdes noget Møde i de heromtalte Formaalets Tjeneste, uden at Publicum underholdes med de utallige Gange tidligere

opvarmede Levninger fra det reformativiste Gjæstebud! Dette Fjendskab mod den katholske Christendom er da den Forsoningens Genius, der fra enhver af disse to Leire udstrækker Fredens Oliegreen mod den anden. Der var, som ovenfor bemærket, en Tid da disse to forskjellige Magter ikke ret forstode sig enten selv eller hverandre indbyrdes, da Pietismen bekæmpede Pantroen, og denne sidste behandlede den første med stor Haan og Bitterhed; men dette havde sin Grund i, at Kampen mod den katholske Kirke dengang hvilede. Man betragtede nemlig overalt i den protestantiske Verden i Storstedelen dette Aarhundredes første Menneskealder vor Kirke som en Magt, der for bestandig var overvunden, som en Gjenganger fra Fortiden, der aldrig kunde faae nogen Betydning mere enten for Nutiden eller Fremtiden; „de Dplyste“ regnede den slet ikke med blandt de Factorer i den menneskelige Udvikling, som man havde Behov at tage Notits af, og oimede derfor ikke Fare og Skade fra nogen anden Kant, end fra den moderne Pietismes Opflug af den forældede lutheriske Nettroenhed (Orthodoxien), som man affnyede, netop fordi man med Urette saae den for et forargeligt og i den fremffredne Dplysnings Tid aldeles utaaeligt Forsøg paa at kaste Verden tilbage i den formeentlig for bestandig overvunden „Papismes“ barbariske Mørke. Men, var dette den sande Grund til Datidens Uvillie med Alt hvad der lugtede af gammeldags Orthodogi, saae er det jo ganske naturligt, at disse fjendtlige Mioninger maatte afløses af gjenfidiig Fordragelighed og hjerteligt Broderskab, ja snart Tiden udbredte Lys og Klarhed over denne Misforstaaelse!

Man havde altsaa en Tid lang levet i den Tro, at den Aand, som havde fremmanet den franske Revolutionens grundige Angreb paa den katholske Kirke, havde vundet en for alle følgende Tider afgjort Seir; men man saae til sin Forbauselse den gamle Kirke efterhaanden høre sig af sin Fornedrelse; man oplevede især efter Aarene 1848—49 hoist overraskende og alle Pantroens og Indifferentismens Bannerførere, og ikke mindre Pietismens Hovedsmænd i lige høi Grad fortvovligende Vidnesbyrd om, at

den katholske Christendom ikke blot levede endnu, men at det samme Sørfyn gjentog sig, som Fortiden saa ofte havde studset over — at ethvert timeligt og forbigaaende Nederlag virkede paa den ligesom paa hin Kamp i den græske Oldtids Gudesagn, der, hver Gang han blev kastet til Jorden, reiste sig med fornyet Kraft og overvandt sin Modstander. Man fik da paa begge Sider Vinene op for, hvem det var, man havde at frygte for, og fra hvilken Kant der virkelig var Fare paa færde. Man fik paa begge Sider en instinctmæssig, men meget bestemt Fornemmelse af, at man, uagtet al Forskjællighed og indbyrdes Uenighed, dog igrunderen vare Brødre, vare den samme Lands Børn, og at det derfor fra begge Sider maatte agtes for en hellig Pligt ikke at odelægge hverandre, men at vende sine forenede Kræfter mod den fælleds Fjende! I vor Tid er nemlig Verdensmagtens Kamp mod Kirken traadt i Forgrunden af det store verdenshistoriske Drama. Derfor føle baade Fornægtelsen og den hæretiske Rettroenhed vilkaarlig, at Selvopholdelsesdriften træver, at de slutte Alliance med hverandre, og med forenede Kræfter bekæmpe den eneste Magt, der med Rette kan kaldes hele Samtidens og hele Menneskeslægten's Fjende. Enhver af disse Allierede haabe at fejre ved den andens Bistand, og begge smigre sig med Haabet om at blive ene om at nytte og nyde Seirens Frugter, saasnart den fælleds Fjende er overvunden!

Vi kunne ikke noksom opfordre vor ærede Samtid til at gjøre de heromtalte Phænomener til Gjenstand for en nærmere Betragtning; thi det fortjener virkelig ikke at oversees eller at overgives til Glemsel, at vor oplyste Tid, der raaber paa Fremskridt i alle Retninger, og som for ingen Priis vil gaae tilbage til den kristelige Tro og Tante-maade, hvorfra den har forvildet sig — at den ikke desto mindre alligevel paa en ganske eiendommelig Maade er gaaet tilbage, nemlig tilbage til den Tid, der ligger foran Christendommens Indfyndelse paa den menneskelige Udvikling, eller med andre Ord til Hedenskabets. Man er nemlig under de travleste Bestræbelser for at komme fremad, og alt som man er

bleven mere og mere kjed af Christendommen, og ærgerlig over de endnu overalt tilstedeværende Elementer i den almindelige Bevidsthed, som ere en Frugt af dens Indvirkning paa denne sidste — netop kommen tilbage til Udgangspunktet for den af Christendommen skabte Udviklingsperiode, eller for hele den kristelige Æra. Thi naar man nu hører „den katholske Propaganda“ omtalt som den Magt, Samfundet har Grund til at frygte det Værste af; naar man udtaler sig om dens absolute Forkastelighed med en saadan Sikkerhed, at man ikke tvivler om, at den maa være ethvert fornuftigt Menneske indlysende: paatvinger sig da ikke her uvilkaarlig en Sammenligning med den gamle Hedningeverdens i sig selv indifferente, men ligeoverfor den katholske Christendom yderst intolerante Holdning i Kirkenes tidligste Dage? Spørger man nemlig, hvorfor dengang alle falske Religioner idetmindste forsaavidt taalte hverandre, at ingen af dem fandt de øvrige eller nogen enkelt af disse absolut skadelig eller fordærlig, medens de alle vare enige om, at Christendommen burde udryddes: da kan herpaa ikke svares Andet, end at der gik igjennem alle disse Religioner en instinctmæssig Følelse af, at ingen af dem havde nogen Adkomst til at gjælde for den sande Religion, og en anelsefuld Fornemmelse af deres forestaaende Undergang; de vare alle lige ilde farne i Henseende til Spørgsmaalet om Sandheden og deres Forhold til denne, og havde derfor Intet at frygte af hverandre, men derimod i lige høi Grad Alt at frygte af en Tro, der forkastede dem alle tilhobe som vildfarende og falske! Det philosophisk dannede Heden-skab havde levet sig saaledes ind i den Forestilling om Sandheden, at den var Noget, som det maatte være Gudernes Sag at vide Besked om og bringe i Rigtighed, at man ansaae enhver Paastand paa at være i Besiddelse af den absolute Sandhed for at være den meest oprørende Anmasselse; og man beuøgte forud Muligheden af, at Guderne ikke blot skulde have aabenbaret et saadant Mysterium for dødelige Mennesker, men paa en overordenlig Maade kundgjort ulærde Mænd af et foragtet Folk Sandheder, der vare skjulte for Grækenlands og Roms Viismand.

Hertil kom Oldtidens Betragtning af den religiøse Eiendommeligheds uadskillelige Forbindelse med den nationale Particularisme (folkelige Afsondring). Alle Oldtidens Religioner vare nemlig Folkereligioner, hvis Undergang man meente, maatte hidføre Tilintetgjørelsen af den folkelige Eiendommelighed. Men noget Lignende dukker i vor Tid frem i den uægte „Pietet for Fædrenes Minder“, eller for hvad man i høi Grad feilagtig kalder „Fortidens Traditioner“ eller „Fædrenetroen“, og bringer i en aldeles forkert Forbindelse med Fædrelandskjærligheden. Thi man har alt længe talt om Protestantismens eller Reformationens Traditioner som nationale Helligdomme, af hvis Opretholdelse de vedkommende Folks fremtidige Velvære skulde være betinget, medens det synes at forblive ganske ubemærket, at de lutherste Traditioner ere her som andensteds af temmelig ny Datum. Skal man nemlig tale om vore Forfædres Traditioner i dette Ords egenligste Forstand, da ere unægtelig de fra Hedenskabets stammende Overleveringer i folkelig og naturlig Betydning de ældste, oprindeligste og eiendommeligste. Men det kan dog ligesaa lidt nægtes, at det alt i mange Tider med Grund er blevet regnet ethvert Folk til Ære, i sin Tid at have ombyttet disse specifiikt folkelige Traditioner med de universel-christelige eller katholske; thi kristelig og katholsk vare jo i henimod et Artusinde to for det ved Christendommen civiliserede Europa fuldkommen identiske Begreber. Det er derhos saa langt fra, at man har Grund til at klage over, at enten det danske eller noget andet Folk tabte noget af sin Eiendommelighed eller folkelige Kraft ved at antage Christendommen, at det tværtimod maa erkjendes, at det netop var Christendommen i dens universelle eller katholske Skikkelse, der baade sammensmeltede de tidligere splidagtige Folkelegemer til indre Eenhed og til Enighed med hverandre indbyrdes, og styrkede de i en chaotisk Oplosningstilstand gjærende Udviklingsmomenter. Det tør vel heller ikke nægtes, naar vi anvende det her Sagte paa vore hjemlige Forhold, at den katholske Tid er Glandsperioden i vort Fædrelands Historie; thi i den var Danmark stort og mægtigt: den

katholske Tro gav dets hele folkelige Udvikling et Opsving, som har faaet en Betydning ikke blot for dets særlige Historie, men for Verdenshistorien, i Sammenligning med hvilken de hedenske Fædreneminder, betragtede fra Culturlivets Standpunkt — og dette maa dog vel være det absolute og eneberettigede — staae som blege Skygger, eller — hvad vi ansee det for en Ære for vort Folk at kunne tilføie — som poetiske og prophetiske Aenelser. Men Prophetien er dog kun en Skygge ligeoverfor Virkeligheden! Vore Forfædres arefuldste Minder ere derfor katholske, og vor „Fædrenetro“ er følgelig ingenlunde den lutheriske, men den katholske. Reformationen har derimod kun bragt os, som alle de øvrige Folk, der have befattet sig med den, en Hærskare baade af moralske og politiske Ulykker. Ethvert tænkende Menneske maa, om han end har saa liden Følelse for de første, dog indrømme, at de sidste ere blevne haandgribelige. Thi siden Reformationen har Lykken kjendelig vendt Danmark Nyggen, det er den, der har hidført de opløsende fremmede Elementer, der have bragt den ene Ydmygelse og Fornedrelse over vort Fædreland efter den anden. Det er Reformationen, og intet Andet, der her som overalt har ruineret saavel den folkelige Eiendommelighed, som den dermed sammengroede religiøse Universalisme, og banet Veien for den hele Hærskare af en sneverhjertet Partiaands og en rænkfuld hedensk Politiks fjendtlige Indstydelser, hvis fordærvelige Resultater her ikke nærmere skulle omtales.

Den falske Sammenblanding af det Folkelige og Religiøse har naturligtviis sin Grund i det noksom bekjendte Møbedogma om Nationalitetens Absolutisme, eller Folkeeiendommelighedens Forrang for alle andre sociale Hensyn. Men af denne Idee at ulede Principerne for Afgjørelsen af Samfundets høieste Spørgsmaal og vigtigste Anliggender er uforeneligt med Resultaterne af den historiske Udvikling, som Christendommen har stabt. At der i denne sidste Henseende kun kan være Tale om Christendommen i dens katholske Skikkelse, følger af sig selv; thi Folkenes Adspjaltelse i en Flerhed af religiøse Partier har ingen verdenshistoriske Resultater i positiv Retning at op-

vise. Reformationens Protest mod den katolske Christendom maatte nemlig i Medfør af sin revolutionære Charakter i Tidens Lob paa ny fremmane alle de Afsondringstendenser, som Katholicismen havde tilbagetrængt og overvundet, og den nærværende Tids Forgudelse af „Nationalitetsprincippet“ kan derfor med rette betegnes som Hoidepunktet i denne revolutionære Udviklingsproces, som consequent maatte ende med at tilbageføre en aldeles hedenst Betræktning, der gjør det Religiøse til et folkeligt og politisk Anliggende, ved at uderordne det Hensynet til det Nationale, som den alt Andet overveiende Factor i den historiske Udvikling. Dette er navnlig den egenlige Betydning af og Mening med den Hellighed(!), man nuomstunder i den protestantiske Verden tillægges de nye „Landsreligioner“ eller, som man nu vilde kalde dem: „Folkereligioner“, som Reformationen har skabt; og det er derfor ganske naturligt, at man i det katolske Østerrig, der nu i et Par Mennefsalderer har lidt af Josephinismens protestantiserende Oplosningselementer, uuder den nuværende Forfatningskamp hører den politiske Liberalisme raabe paa Tidsmæssigheden af en østerrigsk Nationalkirke! Mærkværdig er dog især den Bægt, man hertillands nu alt i en Række af Aar har lagt paa Benævnelsen „Folkekirke“ i Forening med den Omhu, hvormed man, i saame Grad som man har fjernet sig fra den lutherst-confessionelle Eiendommelighed, idealiserer Reformatorerens Liv og Bedrifter; thi den aabenbarer ved Siden af en hedenst Mennefskelighed, Tendentsen til at opløse Christendommen i Folkereligioner, for igjennem dette Overgangsmoment at naae til en Uendelighed af Enteltlandsreligioner, eller til en fuldendt religiøs Nullitet!

Man vil saaledes af det Foregaaende have seet, at det heromtalte Standpunkt, der med den største Liberalitet fordrager alle tænkelige religiøse Anstuelser, selv de største Abnormiteter, og ene finder sig berettiget til ubetinget „at bryde Staven over den katolske Propagandas Virksomhed“*), baade i Hensæende til

---

*) Man see d. Bl. Nr. 4 i. d. A. S. 60—64.

Ligeegyldighed ligeoverfor Spørgsmaalet om hvad der er Sandhed og i Henseende til Intolerance mod den katolske Christendom, i alle Retninger har tilegnet sig det antike Hedenskabs Verdensbetragtning. Reformationen er derhos ved en bejynderlig Selvomodsigelse bleven det Banner, hvorunder den nationale Particularisme samler sine Stridskræfter, og det endog blandt det Folk, hvilket Historien klarlig har viist, at Reformationen ikke har bragt andet, end aandelig Forstyrrelse og politisk Fornedrelse! Endog der gjør man Pietet for Reformationen eenstydig med Kjærlighed til „Fortidens Traditioner, Fædrenes Minder og Fædrenetroen“. Og — hvad der maa kaldes en sand Ironi af Historiens Genius — den gammeldags lutheriske absurde Lære om „Ene-Troen“ og dens Sikkerhed paa Saligheden er, som vi ovenfor have viist, blevet Gjenstand for en saa radical Omdannelse og tidsmæssig Bearbejdelse, at den nu betyder det samme som en dristig Tillid til hvilkfesomhelst høitflyvende Meiningers Rigtighed! Den Tanke, der i sin Oprindelse var et Udtryk for den reformatoriske Kirkes ganske exclusive Monopol paa at gjælde for den enesaliggjørende er saaledes nu, i Pagt med det saakaldte Skriftprincip, eller den hl. Skrifts Priisgivelse for alle mulige Fortolkninger, blevet et Udtryk for den Indifferentisme, der meer eller mindre nu for Tiden behersker det almindelige Ondomme, og af de ovenfor udviklede Grunde ikke kan andet end høilig forarges over den katolske Kirkes Udøvelse af dens gamle i Forsynsstyrelsen hjemlede Ret til at gjøre Propaganda! Man frygter ikke for at blamere sig ved de urimeligste Selvomodsigelser; thi der er kun Eet, som man frygter for, og hvad dette Ene er, og hvorfor man frygter det, troe vi hermed tilstrækkelig at have antydet. Men, saa fortræffelige Egenskaber Mod og Tillid i sig selv end ere, saa have de dog, som saa meget Andet i denne Verden, deres Grænser og Betingelser. Vi ansee det for en sand Lykke at føle Angst for det Absurde, men for den værste af alle Ulykker at være angst for Sandheden!

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den romerske Befolknings Hengivenhed for den h. Fader. Den 12te April — Marsdagen for Pius IX's Tilbagekomst fra Gaeta i Aaret 1850 og for hans vidunderlige Frelse fra Døden i Klosteret St. Agnes 1855 — hvis Festslighed paa Grund af Paaskehoitidelighederne maatte opfattes, blev feiret med stor Hoitidelighed den 16de April. Paa Grund af den ubholdende Regn, maatte imidlertid Illuminationen opfattes til Aftenen den 18de. Alle Omkostninger ved denne ualmindelig storartede Illumination, der kostede flere Hundredetusinde Francs tilveiebragtes ved Befolkningens frivillige Gaver. Alle Stander uden Undtagelse havde bidraget deres Andeel heraf; og i de enkelte Stadkvarterer forenede to og tre Sogne deres Bidrag, for at bringe en vis Eenhed i det Hele. En saa rundhaandet Deeltagelse i en Glædesyttring af denne Art maa dog vel kunne kaldes et talende Vidnesbyrd om det romerske Folks saende og virkelige Stenning mod den Herster, som fra Aar til Aar paa denne Dag modtager stedse stærkere Beviser paa sit Folks Hengivenhed og Taknemmelighed.

Jerusalem. I et „Tilbageblik paa Aaret 1867“ indeholder Tidsskriftet „det Hl. Land, Organ for Colnerforeningen til den Hl. Grav“ blandt Andet følgende Notitser om de i nysværvte Aar ved den Hl. Gravs Kirke foretagne omfattende Reparationer m. m.

„Aaret 1867 har endelig oplevet at see de storartede Restaurationsarbejder ved den store Kuppel over den Hl. Grav at nærme sig deres Fuldbendelse. Værket er i dette Dreblik saa vidt fremmet, at man har Grund til at vente, at det provisoriske Bestyttelsestags snart kan tages bort, og at den forestaaende Paaskefest*) kan feires i den hl. Gravs Kirke uden uogenjomhelst Forhindring. I Henseende til de nye Bygningsarbejder berettes, at det Hele er udført i en ædel og værdig Stil. Det for Kuppelen fornødne Støbearbejde er Altsammen forfærdiget i Frankrig, og man er i Henseende til den Character, hvori det Hele gjenføres, gaaet tilbage til den Form, Kirken havde før Aaret 1808. I hvor meget man nu end har Grund

*) Den Beretning, hvorpaa denne Meddelelse grunder sig, er nemlig skrevet i Jerusalem i Begyndelsen af indeværende Aar.

til at glæde sig over, endelig at see det første Guds Tempel i Christenheden sikret mod at blive et Offer for det igjennem en lang Narrække steds fremstridende Forfald, saa kan man dog ikke videre billige den Maade, hvorpaa Frankrig og Rusland eensidig have inærskat dette Foretagende. Vel indeholder nemlig den Protokol, der formulerer Overenskomsten af 5te Septbr. 1862, en Tillægsparagraph, der bestemmer, at dette Fællesskab for ingen af de contraherende Parter enten skal begrunde nogen ny Ret, eller gjøre Forandring i nogen gammel Rettighed; og denne Forsikring er i den desangaaende mellem Cardinal Antonelli og Ali Pascha førte Brevvevling i den bestemteste Form bekræftet og gjentaget af den Sidstnævnte. Men, hvormeget Værd har vel en Protokol i vore Dage, i hvilke den Stærkeres Ret truer med at bestemme Verdensbegivenhedernes fremtidige Gang, og Magten gjør Fordring paa at betyde det samme som den gode Villie? Vi hengive os imidlertid til det Haab, at Gud ogsaa i Orienten vil beskytte, hvad Mennesker ikke kunne eller ville beskytte, og vi ville i alt Fald lade det gjælde for et godt Forvarsel, naar i den nærmeste Fremtid Forløsningens Tegn i Jerusalem, høiere end alle Omgivelser, vil fra den hl. Grav's store Skjupel løse ned over den h. Stad, og ligesom indbyde baade dens Omegn og alle Østerlandene til i Forening at opstaae til et nyt Liv!

Ved Siden af dette store Arbejde er ogsaa Bygningen af *Ecce = Homo = Kirken**) i Jerusalem saa vidt fremskredet, at man tør kalde dens Fuldbendelse nærforstaaende. Denne skønne Bygning er, som bekjendt, opført i den romanske Stil, der saa fortrinlig egner sig for en riig Udsmykning; og da den hæver sig paa det Sted, hvor vor Frelser under sit Folks Forhaanelser blev udraabt til Konge, vil en værdig Udsmykkelse af Forsoningens Helligdom med Tiden neppe udeblive.

Med Hensyn til Christendommens Fremgang vækker det henrundne Aar skønne Forhaabninger, langt større, desværre, end Antallet af de forhaanden værende Præster og Nonner og overhovedet de materielle Midler egne sig til at sikke. Dyrtiden

*) *Ecce homo!* 3: „Seer, Hvilket Menneske!“ Denne Kirke er ved den tidligere i denne Anledning omtalte *Abbé Ratisbonnes* utrættelige Vær, og ved Indsamling af frivillige Gaver fra flere katolske Lande opført paa det Sted, hvor *Pilatus* erklærede *Jesús* for at være *Jødernes Konge* (*Joh. 19, 14*). *Fr. Ratisbonne* er født Jøde, men converterede i Aaret 1846, og blev ikke længe efter katolsk Præst. En ældre Broder til ham havde dengang allerede i længere Tid været katolsk Geistlig.

vare endnu ved, og man er ikke istand til at forsyge alle de forældreløse og forladte Børn, for hvilke der søges Hjælp*). Det vilde derfor ret være at ønske, at man i Europa tilfulde vilde vurdere Betydningen af den katholske Kirke i Østherlandene, og at dens Bestræbelser maatte blive bekendte i stedse videre Kredse, og finde tilbørlig Understøttelse. Thi de mange og paa-
trængende Fornødenheder, der for næroærende Tid gjøre Krav paa alle Katholikers Deeltagelse, have i Forening med den omtalte Dyrktid forvoldt os et Tab som det er os magtpaaliggende snart at see dækket. — Den tyrkiske Regjering vedbliver at vise sig velvillig mod de Christne.“

Frankrig. Algierien. Mellem Erkebiskoppen af Algier, Mægr. Favignier og Gouverneuren af Algier, Marschal Mac Mahon, var der for ikke længe siden opstaaet en Conflict i Anledning af de Aflyer og Bøddighedsanstalter, som Erkebiskoppen (See d. Blad Nr. 11.) i Anledning af den herstende Hungersnød har oprettet paa forskjellige Steder i det Araberne tilhørende Gebet, og navnlig de tre Baisenhuse, hvori han nu har samlet c. 1100 arabiske Børn, som han har frelst fra at omkomme af Hunger. Marschallen havde nemlig, under Paaberaabelse af Arabernes „Samvittighedsfrihed“(!) forlangt, at Erkebiskoppen skulde seende de af ham samlede forældreløse Børn tilbage til deres Hjemsteder, og vilde i det Hele taget formene ham denne Virksomhed. Erkebiskoppen stillede herimod den modige Erklæring, at Gouverneuren ingen Ret havde til at indskrænke Kirkens og dens Overhyrdes Handelfrihed paa Mennesketjærlighedens og Missjonens Enemærker, og at han i dette Punkt kun vilde vige for Magten. Han reiste derefter til Frankrig for at foredrage Sagen for Regjeringen. Her tiltjendegav ikke blot hele det franske Episcopat deres Sympathier for Erkebiskoppens Sag, men hans standhaftige Holdning fandt afgjort Anerkjendelse overalt hos den bedre Deel af Publicum. Bladet „Monde“ bragte i denne Anledning flere velskrevne Artikler, hvori det blottede det Falske i det hidtil i Algierien fulgte Regjeringssystem, og navnlig paaviste den fuldstændige Mistjendelse af denne Sags Kjernepunkt, der laae til Grund for Marschallens Omhu for „Muhamedanernes Samvittighedsfrihed“, og det Ugrundede i hans Frygt for, at Erkebiskoppens Omhu for de frelstes Børns christelige Opdragelse skulde forbitte de Indfødte og foranledige

*) Hr. K. har tillige grundlagt et stort Baisenhuis i Jerusalem.

Uroligheder i Colonien. Det viser derhos, hvorledes en saadan Leilighed til i det Store at indvirke i christelig og civiliserende Retning paa Befolkningen, dersom den tidligere havde tilbudt sig, vilde have tilveiebragt ganske andre Tilstande, end de hidtidige, samt at Ingen i denne Retning kan gjøre Staten saa vardifulde Tjenester som Kirken, hvis jarlige Kald det netop er at christne og civilisere alle Jordens Folk. Araberen, siger Bladet, er vor Fjende, fordi hans Religion befaler ham det. Men her er ikke Tale om at erklære Koranen aaben Krig, men kun om Kirkens Frihed til at gjøre vel, lære og undervise.

Den heromtalte Strid synes nu at være bilagt. *Moniteur* en af 28de f. M. offentliggjør nemlig to Breve, eet fra Erkebiskoppen og et fra Krigsministeren, Marschal Niel, begge af 22de Mai. Erkebiskoppen afgiver her den Erklæring, at ikke et eneste af de omtalte arabiske Børn endnu er dødt, og at der her ikke har været nogen Tanke om at øve Tvang mod Samvittigheden, men blot om at gjøre et Forsøg paa, igjennem disse Børn, af hvilke Forældrene selv have bragt et ikke ubetydeligt Antal til Erkebiskoppen, at nærme sig de i det Hele taget og under sædvanlige Omstændigheder aldeles utilgængelige Børne. Mislykkes hans Forsøg, og ville disse Børn, naar de blive voksne, foretrække at vende tilbage til Orkenen og til Koranen, da vil Ulykken ikke være større, end den var iforveien. Men skulde dette Forsøg lykkes, da vil det maaskee blive af stor Betydning med Hensyn til Kirkens Forhold til Islamismen og for Africas Civilisation. Krigsministeren bevidner i sin Skrivelse Erkebiskoppen sin Glæde over at kunne forsikre ham, at det hele Sammenstød mellem ham og Gouverneuren berooer paa en Misforstaaelse, samt at der aldrig fra Regjeringens Side har været nogen Tanke om at ville indskrænke de bifoppelige Rettigheder. Det skal tvertimod staae Erkebiskoppen frit for, fremdeles at grundlægge Asyler paa alle de Punkter i Landet, hvor de Indfødtes Larv maatte fordrø det, kun med den Indskrænkning, at de i Frankrig for saadanne Anstalter gjældende Love og Regler overholdes.

Erkebiskoppens første i vort Nr. 11. omtalte Opraab til Frankrigs Velbødighed i Begyndelsen af dette Aar havde til Følge at der i Maanederne Januar — April indløb Gaver til en Værdi af 250,000 Fr. Den heromtalte Conflict bevirkede nogen Standsning; men dens gladelige Bilæggelse borger tilstrækkelig for, at den almindelige Deeltagelse for dette Anliggende atter vil tage et nyt og kraftigt Opsving.

England. Fastetiden og Conversionerne. Bladet „Beetly Register“ giver følgende Beretning om den kirkelige Tilstand i London: „Dette Aars Fastetid vil aldrig glemmes i Dioecset Westminster. Affect fra de talrige Convertiter fra den anglicanske Kirke, der fra Afte=Dnsdag at regne ere optagne i Kirken, er Tallet paa de Ravnkatholiker, der iaar have modtaget de hh. Sacramenter meget stort. I de fleste Hovedkirker er der afholdt Missioner, hvis Resultat har været meget tilfredsstillende. I et enkelt Sogn have henimod 3000 Personer, som i flere Aar havde været stulte fra Kirken, modtaget Bodens h. Sacrament. Den fyrretyve Timers Andagt har hele denne Tid igjennem været afholdt Dag og Nat væxelviis i alle Kirkerne. Omkring Strikstolene saae man Skarer af Mennesker samlede, og Antallet af Communicanterne var i bestandigt Tiltagende ikke blot paa Sønd- og Festsdagene, men ogsaa paa Sognedagene. Men det Mærkeligste var, at de gudstjenstlige Handlinger, og navnlig Prædikenerne, overværedes stedse af et stort Antal Protestanter — baade Anglicaner og Dissenter, dog især af de første. Der er neppe hengaaet nogen Dag i nogen af Londons Kirker, uden at eet eller flere Individuer have henvendt sig til Geistligheden for at forlange Uplysning om de katholske Troeslærdomme. Man sporer her i den senere Tid overalt en mærkelig Trang til at forske og undersøge paa det religiøse Gebet, og man mærker tydelig Forbauselsen over, at den offentlige Mening i saa lang Tid har kunnet vilbledes ved forvanskede Fremstillinger af den katholske Troeslære. Alt dette have vi Ritualisterne (d: de katholiserende Anglicanere) at takke for; thi det er dem, der bane Veien for Englands Tilbagevenden til dets gamle Tro! Uagtet de blive meget bedrøvede, hvergang de høre om en Conversion, og gjøre Alt muligt for at holde Andre fra at høre vore Præster og besøge vore Kirker, gaaer Bevægelsen ikke bestomindre uforstyrret sin naturlige Gang.

Northamerica. Ved den i Baton Rouge (i Louisiana) fra den 15de — 30te Marts af Redemptoristfædrene afholdte Mission bleve 43 Protestanter optagne i Kirkens Skjød. Den samme Ordens Fædre sluttede den 9de Mai en igjennentret Uger fortsat Mission i St. Patrikscathedralen i New-York, der havde været af stor Virkning. Der var ved denne Leilighed en saa stor Menneskemængde forsamlet i Cathedralen, at Angsten for de Ulykkestilfælde, som let kunde foranlediges ved Trængsel gjorde det nødvendigt at vise Tusinder tilbage. Under denne

Mission modtog henimod 12000 Personer den h. Communion, og 2000 Børne og Børn, deriblandt mange Convertiter modtog ved den høiarværdige Erkebiskop Confirmationens h. Sacrament, og ved en Jesuit-Mission i Detroit (Michigan) i afvigte Foraar bleve 25 Convertiter (mæest fødte Amerikanere) optagne i den katholske Kirke.

Mariaforeningen

afholder et Møde **Søndagen den 28de Juni**, Efterm. Kl. 4, hvortil man udbeder sig de ærede Medlemmers talrige Besøg.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 21. Juni. 3. Søndag efter Pintsfe. Festen for Jesu guddommelige Hjerte. Ect. Augars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Aften Kl. 8 Festandagt med Prædiken. — Ect. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Festandagt med Prædiken. — 22. M. Frants af Caracciolo, Beshj. 23. Ti. Bonifacius, Mart. 24. O. Johannes den Døbers Fødsel. 25. Co. Wilhelm, Beshj. 26. F. Johannes og Paulus, Mart. 27. L. Norbert, Biskop.

Løverdagen d. 27. Juni er befalet Vigilie = Fastedag.

Søndagen d. 28. Juni. 4. Søndag efter Pintsfe. De hh. Apostelskrifter Petri og Pauli fællige Mindedag. Ect. Augars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Besperandagt. — Ect. Knuds Kapel: Kl. 9 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 29. M. Petrus og Paulus, Apostelskrifter (feiredes igaar). 30. Ti. Pauli Ihukommelse. 1. Juli O. Octav af Ect. Johannes. 2. Co. Maria Bejøgelse (feires førstkommende Søndag). 3. F. Srenæus, Bisk. og Mart. 4. L. Juliana, Jomfru.

Fre dagen d. 3. Juli. Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Kl. 8; høitidelig Messe, Aften Kl. 7; Andagt.

Søgnedagsgudstjeneste i Ect. Augars Kirke: Stille Messe Kl. 7 og 8; Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdag aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Eftermiddag Kl. 3—9. I Ect. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal: Formiddag Kl. 6—9; Lørdag aften Kl. 5—8. — I Kapellet (Lødbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer C. B. Kohrer, Gørbe rogade 5, og i alle Boglaaber; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Dvartalet, enkelte Numere 8 ff.

Kjøbenhavn.

D. E. Lisen & Co.s Bogtrykkeri, Væststræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 14.

Søndagen den 5te Juli.

1868.

Indhold: Ny Udgave af „Katholsk Psalmebog“. — En Gjenganger i Fredericia Avis. — Kvinde-Emancipation og kvindelige Prædicanter i Nordamerika. — Kirkelige Efterretninger: Østerrig.

Ny Udgave af „Katholsk Psalmebog“.

Alt i Aar og Dag har den første Udgave af „Katholsk Psalmebog“ været udsolgt, og en ny Udgave, forøget med omtrent 40 nye Psalmenumere og forsynet med den kirkelige Approbation, har i disse Dage forladt Pressen. — Paa Grund af den omtalte Forøgelse, samt en deelviis Omarbejdelse og en hensigtsmæssigere Omordning af den første Udgave, har en ny Nummerering af Psalmerne været aldeles uundgaelig, og som Følge heraf vil det være umuligt, under den offentlige Gudstjeneste i Kirken samtidig at afbenytte eller bibeholde begge Udgaver. For nu at lette alle Katholikers Anskaffelsen af den nye Udgave, vil denne i de to førstkommende Maanedes (Juli og August d. A.) hos Dhr. Kirkeforstandere, Dhr. Menne Krets og Lohrer, Lærer Meinken, samt hos os Geistlige kunne erholdes for den forholdsviis overordentlig billige Priis: 2 Mk. (heftet). — Den første Søndag i September Maaned d. A. vil den nye Udgave blive indført til Afbenyttelse baade i Kirken og Kapellet; men fra denne Tid af indtræder den forhøiede Bogladepriis = 4 Mk.

I Overeensstemmelse med den kirkelige Liturgies Aand og Regler er den nye Udgave fornemmelig bleven forøget med en Deel liturgiske Sange i det latinske Sprog med vedføiet dansk Oversættelse, saa den nu tæller 56 latinske Sangnumere. — Formatet af Bogen er det samme som den nye Udgave af Bønnebogen, og den kan derfor indbindes med denne i eet Bind. Titelbilledet fremstiller Danmarks Apostel, den h. Augustinus.

Sluttelig endnu den Bemærkning: at, skulde det, uagtet de overordenlig lette og gunstige Betingelser for Anskaffelsen af den nye Udgave af Psalmebogen, alligevel vise sig, at Mange af Menigheden ikke anskaffe sig den, da skal der til September Maa- ned blive trykt et enkelt Blad, som vil kunne faaes for 2 à 4 Sk., og paa hvilket Afvigelserne mellem Nummerne i de to Udgaver noiagtigt angives; paa denne Maaade vil den gamle Udgave af Psalmebogen idetmindste deelviis endnu forblive brugbar for Vedkommende til Afbenyttelse under Sangen i Kirken og til privat Brug. Jeg siger: deelviis og til privat Brug; thi, afsæet fra den antydede Forøgelse med 40 nye Sangnumere, er jo ogsaa Texten i de gamle Psalmer paa mange Steder bleven forandret, og af selve Sangerne vil selvfølgelig udelukkende kun denne forbedrede Textform blive benyttet.

Kjøbenhavn, den 24de Juni 1868.

G. Grøder.

En Gjenganger i Fredericia Avis.

For nogle Aar siden blev os fortalt, at Sognepræsten ved Garnisonskirken i Fredericia, Hr. Dr. Zenthen, havde bebudet en Række offentlige Foredrag, der gik ud paa at angribe og nedsette den katolske Religion i Befolkningens Dødsdomme. Uagtet han langtfra har været ene om denne Bestræbelse, men flere af hans Colleger i Landets forskjellige Egne saavel i offentlige Taler, som navnlig ved Udgivelsen baade af ældre og nyere Smædeskrifter, mod

den katholske Religion have godtgjort deres Enighed med ham i den Betragtning af vor Kirke, dens Grundsætninger og Virksomhed, som han vilde gjøre gjældende; uagtet den lærde Doctors Dyrat saaledes var langt fra at være noget Nyt, men hans Forehavende kun havde det forud for hans Forgjængeres, at det ikke blot paa en langt nemmere og bekvemmere Maade, end de, tilbød Publicum en Underholdning, som maatte antages at være kjærkommen, men tillige paa Grund af Hr. Doctors bekendte philosophiske Dybsindighed og den dermed formeentlig nødvendig forbundne Skarphed i Tænkningen, lovede Tilhorerne en systematisk bearbejdet Kraftesjents af alle de enkeltviis uden indre Sammenhæng ved alstens Leiligheder udslyngede Besskyldninger mod vor Kirke: saa havde den lærde Grandfæter og ridderlige Bærg for Lutherdommens udelukkende Ret til religiøs Avertjendelse og Agtelse ikke desto mindre den Ergrelse, at hans gode Hensigt ikke fandt synderlig Opmuntring. Han strandede paa Befolkningens totale Mangel paa Sympathi, i det endog Byens Avis bragte Doctoren en venstabelig Anmodning om at forstaae Beboerne, der hidtil, uden Hensyn til deres Forskjællighed i religiøs Betjendelse, havde levet fredelig med hverandre, for sine velmeente Forsøg paa at opflamme den religiøse Fanatismes Brandstækkel. Tilhorerne af den dannede Klasse skulde derhos have følt sig noget skuffede i deres Forventninger med Hensyn til den philosophiske Grundighed i Behandlingen, hvorom de havde gjort sig Forhaabning. Man fandt Foredragene høist kjedelige og overfladiske, og stodtes tillige over visse malitiose Hentydninger, hvorved ikke blot vor Religion i Almindelighed, men Byens katholske Præsts Virksomhed mistænkeliggjordes.

Den almindelige Misbilligelse nødte altsaa Hr. Doctoren til snart at stille disse Foredrag i Bero. Men hans Midfærdighed for „den rene Lære“, og hans officielle Angst for Katholicismens mulige Overgreb paa hans Enemærker tillod ham ikke at lade Sagen selv falde. Det opsamlende Stof kunde ikke holdes tilbage! Det var i hans Dine altfor kosteligt til at krybe i Skrivepulten igjen og overgives til evig Glemsel. Den uheldige

og blandt sine Nærmeste som Taler forulykkede Kæmper, tog nu sin Tilflugt til Litteraturens store Valplads. I et lille Skrift paa knap fire Ark (betitlet „Komerkirken. Nogle Oplysninger og Betragtninger af Dr. Zenthen“) udsod det tilbageholdte Uveir sig i Efteraaret 1863 liig en Tordenstyk, der pludselig brister, og udsender baade Lyn og Skyregn over By og Mark. Lyn kunne være farlige nok, og en Skyregn under visse Betingelser være baade skadelig og ubehagelig; men, naar det første ikke træffer, og man ikke engang bliver vaad af den sidste, bryder man sig ikke stort om nogen af Delene, og forvinder let Larmen af Tordenstraldet. Saaledes gik det idetmindste os med Hr. Doctors Skrift. Vi fandt dets yderst nærgaaende Beskyldninger mod vor Religion og dens Repraesentanter og Tjenere paa Grund af dets Kjedsommelighed og opstultede Phrasemageri saa uskadelige, at vi i en Anmeldelse af det af den daværende katholicke Præst, Dr. Coppentrath udgivne Modskrift agtede det for at være meest passende, at røre saa lempeligt som muligt ved Dr. Zenthens Person, efterjom hans Udfærd og Udtalelser ved den nysnævnte ligesaa grundige, som besindige Døftelse af samme vare tilstrækkelig belyste og vurderede. Vi vilde derfor, og tillige i Forsounlighedens Interesse, dengang saa meget mindre gyde Dlie i Ziden, ved at fremdrage forskjellige Sider af den lærde Doctors Angreb, der stillede ham selv og hans Polemik i et latterligt Lys, som vi vare overbeviste om, at man i Fredericia ikke tog snyderlig mere Notits af hans letfærdige Skriverseri, end af hans løse Tale; og vi forundrede os igrunder over, at Dr. Coppentrath havde agtet det for Umagen værd at gjøre det til Gjenstand for en alvorlig og grundig Gjendrivelse. Thi det omtalte Skrift var ikke andet end et saa uanstændigt literært Makværk, et saa tankeløst sammenrodet Ripsraps af alffens gamle og nye Skumlerier mod den katholicke Religion, at man vel kunde have Grund til at vente, at det ikke kunde gjøre anden Virkning paa „tænkende Læsere“*), end at nedværdige og blamere dets

*) Forfatteren bemærker nemlig i Forordet — hvad der ellers ikke let vilde faldet Nogen ind — at han har skrevet „til nærmere Obeveielse for tænkende Læsere“.

Forfatter, trods alt det philosophiskt klingende Sargon, han i de sidste to Afsnit bringer til Torvs, for at bevise den katholske Kirkes totale Afraad fra Sandhedens og Samvittighedens Fordringer, samt Favedømmets antichristelige Charakter. Dr. B. undsaac sig nemlig dengang ikke ved, uden at anvende den allerminste Kritik, i hiint Flyveskrift paany at fremdrage en Mængde gamle, forlængst gjendrevne Bagvadstelser og moderne Skumlerier, der grunde sig paa aldeles uhjemlede Efterretninger og Sagta-gelser, paa letfærdige Skribenters løse og partiske Opfattelse af factiske Forhold, ja paa ligefremme tendentiose Opdigtelser, hvis Ufandsfærdighed forlængst er blottet. Vi vide vel, at alle disse Historier længe have courseret som klingende Mønt i den protestantiske Læseverden, og at en stor Deel af dem først i den nyere Tid fra katholsk Side er bleven underkastet en grundig Kritik i Skrifter, der ere let tilgængelige for det læsende Publicum. Men at gjentage Bessyldninger, hvis Ufandsfærdighed uigjendrivelig er godtgjort, det vil identviol den honette Deel af Publicum ansee for noget mere end blot literar Uanstændighed — af en Mand, hvis Stilling gjør det til en Uresfag for ham, i saadanue Tilfælde ikke at søge en Udskyldning i sin Uvidenhed om Grundløsheden af de falske Bessyldninger, han laaner sin Pen til at udbrede i Læseverdenen. Og, da en saadan i Vankundighed grundet blind Eftersnakken af ældre Forfatteres tendentiose Sandhedsforvanskninger for Folk af Taget vistnok er en ligesaa stor Brode som det, forsætlig at holde sig i Uvidenhed om hvad der er Sandhed, troede vi dengang, at det var overflodigt at røre videre ved dette Product. Enhver som solte nogen Fristelse til at troe de fremførte Bessyldninger, kunde, hvad Idealiteten angik, finde fornøden Oplysning i Modskriftet, og man kunde da trøstig overlade Dommen over dette „falske Vidnesbyrds“ moraliske Charakter til enhver Læser selv. Vi have altid fundet, at dette i Sager af denne Bestaaffenhed gjør bedst Virkning!

Men — hvortil nu al denne Tale om hiin Dr. B.s 5 Aar gamle Bedrift? Bort Svar paa dette Spørgsmaal er den Meddelelse til vore Læsere, at, medens vi længe havde troet, at

„Nomerkirken“ og Indtrykket af den hadske Stemning Hr. Dr. dengang forgjæves søgte at fremmane, forlængst var bortskyllet af Glemfensens brede Strøm, optræder pludselig en Gjenganger af denne Famslet i Fredericia Avis, der igjennem en lang Række af dens Numere opfoger Indholdet af det usnævnte forgjemte og forglemte Product, og anretter det paa ny i en forvandet ydre Skikkelse, ganske saaledes som routinerede Berter forstaae at gjøre med Levningerne fra et mindre vel besøgt Gjæstebud! Disse saakaldte „Oplysninger“ ere nemlig, naar man beseer dem ret, hverken mere eller mindre — for at bruge en anden Eignelse — end det gamle Spogelse: den af et Slags aandeligt Brodmid fødte og af Uergrelse fort efter ved Døden afgangne „Nomerkirke“, der for fem Aar siden gik paa Stykker og talte Philosophi til „tænkende Læsere“, men her gaaer igjen paa Hofesotter i Skikkelse af en Mængde smaa Lygtemænd, der nu alt paa tredie Maaned slagre omkring for at prove deres Lykke med at vildlede den tankeløse Deel af Publicum. Vor Berettigelse til at betegne disse Afføddinger af en fordærvet aandelig Forbunds giftige Uddanninger, betragtede som Heelhed eller Eenhed, som et Gjenfærd af Forfatteren til „Nomerkirken“, grunde vi paa det Factum, at der saagodtjom ikke findes en eneste ny Tanke i den heromtalte i ganske smaa Portioner populært anrettede Hakkemad. Det er alt tilhøbe et Opkog af de gamle Historier, hvoraf enkelte Dele, navnlig visse af hiin Forfatter særdeles nusede Tanker og Phrafer endog saagodtjom ordret ere gjengivne. Der finder saaledes i alle Tilfælde, om ikke en fuldstændig Idenitet, saa dog i det mindste et mærkeligt „Balgslægtskab“ Sted imellem den lærde Forfatter af „Nomerkirken“ og Ophavsmanden til de her paaagjældende „Oplysninger“ i Fredericia Avis, som vi ikke kunne forklare os anderledes, end at den Sidstnævnte maa i den Grad have forelsket sig i den Førstes Betragtningssmaade, og i den Grad have taget sig det nær, at hiint fortræffelige Skrift hverken i Fredericia eller i den store Verden udenfor samme er blevet paaagtet og paaaffjounet efter Fortjeneste — at han maasse i det Noe, som „den ny Mortarahistorie“ har

vakt hertilands, og den vældige Garibaldis sidste Forsøg over den ganffe Verden, har seet et Tidens Tegn eller et høiere Bink om Betimeligheden af at gjenoptage den Kamp, hvortil hans Forbillede, eller hans „Selv“ i høiere Forstand, for fem Aar siden gav Signalet med de forontalte vældige, men i den tomme Luft hendode Stød i Kampluren! Kom man forrige Gang i Utide, saa fortroster man sig nu til at have truffet det rette Dieblif! Garibaldi og Eliasens Enke havde hver paa sin Viis, den ene i det Store, og den anden i det Smaa, disponeret Gemytterne for et nyt Felttog mod Romerkirken, mod „Jesuitismen“ og den slemme og farlige jesuitiske Skole i Fredericia. Det kunde altsaa maaskee nu lykkes, som glippede forrige Gang: at ægge og ophidsse den almindelige Stemning mod „den kloge Kirke“, som truer Byen og hele Landet med de største Ulykker!

Gjengangeren overrasker dog her sine Læsere med et Udraab, der røber en under disse Omstændigheder paafaldende Keitethed. Han falder nemlig i sin Ekstase og Angst for den „kloge Kirke“ saa veent ud af sin Rolle, at han reent glemmer, hvem han er, og pludselig antager sig selv for Dr. J., idet han indfører denne talende saalunde til den dumme Kirkes*) Medlemmer: „Betænk dette, I protestantiske Forældre! som fristes til at sætte Eders Børn i den katholske Skole!“ Umiddelbart iforveien er der nemlig i „Romerkirkens“ Tungemaal og Talemaader givet en saftig Skildring af Jesuiternes Misgjerninger paa Opdragelsens og Underviisningens Gebet til Bedste. Men en saadan faderlig Udvarsel sommer det sig ikke for et ubekjendt Gjenfærd at henvende til alle Byens Folk; at advare i en saa salvelsesfuld Tone det passer for Ingen anden end for Sognepræsten og Sjælesforgeren ved den Kirke og Menighed, som paa Grund af Aboskabet er meest udsat for Fare. Vi kalde det for en nærgaaende og aldeles uberettiget Næsviisighed af Epogelset, saaledes at identificere sig, (∴ gjøre sig til Eet) med sit aller ego (∴ sit andet Jeg), lige efterat han

*) Vi bemærke udtrykkelig, at det ikke er os, men den Talende, der har at bære Skylden for dette Udtryk; thi den hele forudgaaende Passus kan nu være beregnet paa at dupere Dumheden.

frax iforveien har talt om den naturlige Kjærlighed og den „jesuitiske Kjærlighed til Kirken“, omtrent som en Professor i den speculative Banvid vilde tale til Medlemmerne af en Daarekiste: saameget mere, som han forfatter dette Gallimathias i de paafølgende Nr. af Bladet (S. 64 og 65). Thi her forstiger Spøgelsset sig reent, og forsluger sig complet indtil Kvælning i sit ufordoiede Monsens. Han skildrer nemlig her „den Kjærlighed, som skal udmærke Romerkirken“*), paa en hoist eiendommelig Maade, i det han forsikrer, at der ved denne Kjærlighed skal være „flere Ting, der bringe os til at tænke paa Herrens Ord om Ulve i Faareklæder“, og taler saa om, hvorledes det staaer til i Europas sydlige Lande, om de mange Kirker og Præster, den megen „Kirkelighed og Klokkeringning, medens man paa den anden Side mærker, at man er i Nøverbändernes Hjem“. Ved den Forening af Kirkevæsen og Nøverbæsen“, heder det videre, som paa en saa fremtrædende Maade har været herskende i de Egne, hvor Paven har Magten, mindes man om det Sind, som Herren betegner med de Ord: „De opvæde Enters Huse og bede paa Skront længe!“ Det siges ikke nærmere, om det er Præsterne og Jesuiterne, eller Noverne, der opvæde Enternes Huse, men det er i alle Tilfælde Paven og Præsterne, hvem Ansvarer for denne Enormitet paabyrdes! Det er Pavens Skyld, at de italienske og spanske Novere indbilde sig, at de paa eengang kunne være Novere og gode Katholiker, og have god Udsigt til den evige Salighed, naar de blot „iagttage Kirkens Ceremonier“, ligesom Paven og den flemme Romerkirke faae Skyld for Hyrdernes overtroiske Umennesselighed, naar de

*) Andedningen til hele denne Expectation er, at Gjengangeren har hørt Folk tale om, at der findes mere af den kristelige Kjærlighed hos Katholikerne, end blandt Protestanterne. Det er iøvrigt værd at lægge Mærke til, at Gjenfærdet ikke kjender anden Kjærlighed, end den naturlige. Denne, siger han, kan findes allevegne, baade blandt Protestanter og Katholiker, men i den katholske Kirke odelægges den reent af Jesuiterne! Disse lægge nemlig an paa „at kvæle den naturlige Kjærlighed“ til Bedste for Kirken og Paven (!!).

nægte fremmede Rejsende den friske Mælk af deres Faar. I den Grad kvæler Kirken de almindelige mennesketjærlige Følelser! Umiddelbart efter denne allerede i „Nomerfirken“ fortalte Historie om den berømte Naturforsker Schouw og Hyrderne paa Apenninerne faaer Paven's „beryggede Mundskrivelse af 8de Debr. 1864“ sit Skudsmaal, i det Gjengangeren giver den forrygte Paastand til Bedste, at dette Document ikke fordømmer Christendommens Fornægtelse eller Usædelighed i Almindelighed, „men derimod Andens Frihed“!

Man seer, hvor sikker Doctorens Gjenganger er paa, at de, der læse hans Oplysninger, ikke have læst hiin pavelige Mundskrivelse, og man kan derfor ikke forundre sig over, hvad han indbilder overtroiske og trofhyldige Læsere om de katholske Biskoppers Eed, om Inquisitionens Rædsler, om Kjetterbaal og Bartholomæusnatten, om Erkebispens af Toulouse og de 4000 Reformeerte, samt om mange andre frygtelige og gyselige Ting. Han taler uden Ende om altsens „curiose og politiske Materier“, ganske som Geert Westfaler i sin Tid fortalte sine gode Venner om Kaiser Augustus og de syv Churfyrster, om hans kaiserlige Majestæt Nabuchodonosor og Rigens Marssk Alexander Magnus, om Arius, Promedarius og Muhamed ud i eet Punktum, og er aldrig saasuart færdig med hine 4000 Reformeerte, som ingen fri Afmarsch fik, førend han i Medfør af den nysnævnte Geert Westfaler'ske Fortællemaade falder med Døren ind i Huset hos „de barmhjertige Søstre“, og aabenbarer en stor Hemmelighed, som efter hans Formening grundig maa curere alle gode Protestanter for den utidige „Beundring“, hvortil de mulig kunne føle sig henrevne, ved at betragte dette som andre katholske Ordenssamsunds selvornægtende og opoffrende Kjærlighed. Denne sidste skal nemlig langt fra være nogen virkelig eller reen Kjærlighed, saaledes som man naturligviis finder den ja at sige paa Gaden overalt indenfor Protestantismens Enemærker. „Seer du“, hedder det herom, „med Beundring paa visse katholske Kvinders selvopoffrende Kjærlighed, da kom ihu, at det rene Evangelium, hvortil vor Kirke henviser os, kræver

Kjærlighed af et reent Hjerte og af en god Samvittighed og af en udfromtet Tro. 1 Tim. 1, 5". Men, ligesom vi ovenfor have hørt, at Kjærligheden, den eneste Kjærlighed, Gjenfærdet kjender, nemlig den naturlige, den eneste altsaa — efter hans Begreb — ægte og rene Kjærlighed, i egenlig Forstand slet ikke eksisterer hos Katholikerne, fordi Jesuiterne — der nuomstunder overalt og navnlig i Fredericia lede Opdragelsen og Underviisningen — her strax ere paafarde, og „kvæle den i de unge Menneskers Hjerter“, og en Kjærlighed, der er kvalt, jo maa agtes for liig med slet ingen; og ligesom vi fremdeles have lært, at den Kjærlighed til Kirken og til Paven, hvormed hine Ulykkesjugle opfyldte de ungdommelige Sjæle, er en Ulvekjærlighed i Faareklæder, der i Pagt med de italienske og spanske Røvere opæder Enfers Huse: saaledes lære vi her, at de katholske Erdensjostres Kjærlighed ikke har den fjerneste Lighed med hin naturlige (!) rene Kjærlighed, som kun fredes og groer indenfor det rene Evangeliums Gennemærker! Den er nemlig en Frugt af Romerkirkens fordærvelige Lære om, „at man ved Selvfornægtelse, Dødsfærdighed og Kjærlighedsgjæringer kan erhverve sig en Fortjeneste for Gud. Men efter Evangeliets Lære retfærdiggjøres vi ikke paa Grund af nogen Fortjeneste, men uforstyldt af Guds Naade ved den Forløsning, som er i Kristus Jesus“. Denne Belærelse ledsages af en ægte protestantisk Pastoral-Formaning til „at leve sig ind i Christi Evangeliums Land“, som ledsages af den bestemte Forsikkring, at man da useilbarlig vil „voxe i den Kjærlighed af et reent Hjerte, som er Gud velbehagelig, og hvorved man (inden man selv veed af det) bliver et levende Medlem, ikke af Romerkirken, men af den sande evangeliske Kirke, selv om man skulde være født i Romerkirkens Skjod!“

Læseren seer, at Vedkommende her har, som man siger, truffet Sommet lige paa Hovedet. Thi han er her, efter alle de foromtalte Krumspring og Sidespring, hvorunder han efter Dr. B's Anviisning rører Hvernes Mælk og Røvernes Misgjæringer sammen med filosofisk Brokkesad om Landens Frihed,

som Betingelse for Njærlighedens Hørelser, og doctrinære Statsmands-Reflexioner over Jesuiternes Hjarlighed for Familie-
livet og Borgerfamfundet — endelig havnet ved den verdens-
berømte Anklage, der var Hoveddrivhjulet i hele det 16de Aar-
hundredes Reformatiønsværk. Her ville vi derfor holde fast paa
vort protensagtige Spogelse*), for at faae et solidt Udgangspunkt
for vore i et Par følgende Nr. af dette Blad fortsatte
Droftelser af al den løse, forvirrede og usammenhængende Tale
om den Mængde ueensartede Ting, der i disse smaa Avisbillinger
ligesom islang rystes ud af en Pose, hvori de ere blandede
sammen mellem hverandre som Britterne i et Lotteri- eller
Gnavspil. Vi bede derfor vore Læsere at betragte det Foregaaende
blot som en Indledning til en tankefuld ordnet Belysning af
disse allevegne fra sammenrupsede letfærdige Ojentagelser af
tidligere Tiders hadefulde, forvanskede og usandfærdige Frem-
stillinger af factiske Forhold samt opdigtede Bessyldninger mod
et Kirkesamfund, for hvis univervelle Gylldighed og uforgjængelige
Charakter det guddommelige Forsyn har fort et Beviis, som
Bagnvasselsens Gift aldrig vil være istand til at afkræfte!

Det er en let Sag paa den nysnævnte Maade at udslynge
en Maasse i broget Forvirring sammenkastede Anklager. Stulde
de i det Enkelte gjendrives, da kunde en Linie ofte kræve et
Ark til Svar; men da disse Oplysninger kun ere et Product
af jumpige Gistuddunstningers tilfældige Selvautændelsesproces,
vil det formeentlig være tilstrækkeligt, at samle saa meget som
muligt af dette løse og flygtige Stof under almindelige Synspunkter,
og overlade fornuftige Læsere Dommen over det Dvige,

*) Proteus var en gammel Troldmand i de græske Gudesagn. Han vogtede Neptuns Kalve (Søhundene) i det ægæiske Hav. De Søfarende vilde gjerne have fat paa ham, fordi han havde Spaadoms-gave og kunde tvinges til at sige Sandhed. Men han var meget listig og vanskelig at gribe, fordi han uophørlig forvandlede sig. Vi vilde nu gjøre ligesom de græske Søfolk, i den Forventning, at den Maasse af Usandhed, vi her have for os, dog tilsidst mod sin Villie skal bringe en stor Sandhed og maaskee endog en allerede halv opfyldt Spaadom for Dagen!

jom, hvis det alt skulde medtages, vilde føre os ind i en sand Maelstrom af Brovl og Forstyrrelse.

Vi skulle altsaa i det Følgende under nogle faa Rubrikker samle hvad vi have at sige om de af disse Historier, som „uoplyste Mennesker, om de end ere velsindede“ kunde fristes til at tage for gode Varer.

Kvinde = Emancipation og kvindelige Prædicanter i Nordamerika.

I de forenede Stater har man i forskjellige Egne alt i længere Tid oplevet det Særsyn, at see kvindelige Agitatorer drage omkring og holde Taler i offentlige Localer til Bedste for den ogsaa i Europa paa sine Steder i den senere Tid foredragte „Emancipation af Kvindetjønnet.“ Forskjællen er blot den, at det i Europa i det Hele taget altid har været Individet af det mandlige Kjønn, der have documenteret deres ridderlige Følelser, ved offentlig at bevidne deres Beredvillighed til at dele alle de Forrettigheder, som den hidtil bestaaende Samfundsorden udelukkende har tilkendt Mandene, med Menneskeslagtenes anden indtil nu saa uretfærdig tilfidesatte Halvpart. Denne sidste uegenyttige Talsmand have saaledes, ved offentlig at tilstaae deres Uværdighed til enhverformigt Begunstigelse, paa hele deres Kjønns Begne gjort offentlig Bod for Historiens tusindaarige Uret; men de have endnu ikke fundet saa meget Gehør hos dem af deres Kjønnsfæller, som indtage Plads i de lovgivende Forsamlinger, at det er lykkedes at overføre deres Theorier paa det praktiske Livs Enemærker. I America have kvinderne derimod selv lagt Haand paa Værket, og behandle baade i Skrift og Tale deres mandlige Medbeilere med en Hensynsløshed, der staaer i en paafaldende og høist utaknemmelig Contrast til hine ridderlige Europæeres selvfornægtende Lovtaler over den kvindelige Fuldkommenhed. En af de meest bekendte blandt disse, i en Slags mandlig Klædebragt det ærede Publicum haranguerende Amazoner,*)

*, Efter de gamle græske Sagn, havde enhver af de tre gamle Verdensdele sit Amazone = Folk 3: Folk, der bestod af lutter mandhaftige kvinder, der ikke vilde taale noget Mandfolk blandt sig. De brod jævnlig Fjenden med deres Naboer, og vare i Krigen langt drabeligere end de sædvanlige Krigshære.

ved Navn Elisabeth Farnham, har nemlig drevet sine Udfald mod Mandsjønnet til en saadan Yderlighed, at man skulde troe, at hun havde til Hensigt at præke en formelig Udryddelseskrig mod samme, uden at den lidenskabelig begejstrede Declamatrice synes at ahne, hvilke mulige Folger en saadan Katastrofe vilde medføre netop for den saa hidsig tilstræbte kvindelige Absolutisme. Thi naar alle Kvinder ere „fodte Herskerinder“, hvem skulde de da faae at regjere over, naar der ingen Mænd vare til?

De øvrige af disse Damer, der, som det fremgaaer heraf, allerede selv have emanciperet sig fuldstændig fra alle gammeldags Hensyn til sund Formist, Anstændighed og Sømmelighed, ere, om de end ikke gaae saa vidt som den nævnte, dog alle enige i at skildre Mændene ikke blot som afskyelige „Tyranter“, men som en „grov og plump Race“, der alene paa Grund af dens Overlegenhed i beregnende Forstand — hvilken de skildre som den aandelige Evne, der indtager den laveste Rang af alle — og i Kraft af en ældgammel traditionel Ret have anmasset sig en aldeles uberettiget tyrannisk Magt over „den fineste og ædleste Deel af Skabningen“; thi den kvindelige Organisme, sige disse Emanciperede, er af en langt mere sammensat Besskaaffenhed end Mændenes; men det Sammenfatte vidner altid om en høiere Fuldkommenhed. Af denne Sætning udrages da den Slutning, at Kvinden ikke blot bør stilles lige med Manden, men at hun har et absolut Fortrin, som hun derfor ogsaa af Forjnyet er kaldet til i alle Retninger at gjøre gjældende. Kvinden, tilstaaer man vel, staaer tilbage for Manden i Henseende til den forhen med saa megen Foragt omtalte lave og underordnede Forstandsevne, men Kvinden, sige de, er derimod i Besiddelse af den „umiddelbare Intuitions Evne“, der i Kraft af et høiere Instinct veed at finde sig tilrette i alle Forhold. Indtil videre skal der derfor tilstedes hende lige Udgang til alle Embedsstillinger og offentlige Tillidshever, medens en mere fremskreden Tid vil indbringe hende Ret til at indtage de høieste og vigtigste Myndighedsposter. I det ægtefabelige Samliv betragtes det som en Selvfølge, at Manden har den Bestemmelse at tjene og opvarte sin Hustru, medens den sidste af Forjnyet anviste Kald udelukkende er at herste og nyde!

Der findes allerede i flere Egne af Nordamerica kvindelige practiserende Læger, og man agiterer for Alvor for Tilstedelsen af Kvindernes Udgang til Dommer-Embeder og andre juridiske Embedsstillinger; men, medens det sandsynligvis vil vare endnu nogen Tid, inden dette Maal naaes, er det lykkes at

gjennemføre Principet i dette Spørgsmaal paa det Gebet, som i America alt længe har været en Lunneplads for de eventyrligste og latterligste Udfeielser, nemlig Religionens. Det er nemlig noksom betjendt, at det saakaldte „Præstedømme“ i de tallose americanste Sectar alt længe har været betragtet som et slet og ret Haandværk, og at bemeldte Præster i Ordets egenlige Forstand der ere Leiesvende, med hvem der accorderes for visse Næremaal med halvvaarlig Opfigelse, naar man ikke er tilfreds med deres Tjeneste. Man har alt for nogen Tid siden læst, at Olympia Brown, og for ganske nylig, at Anna Hanaford ere bleve ordinerede og indsatte til „Pastorer“ i Universalisternes Sect i Hingham (Massachusetts). At netop denne Sect har gjort Begyndelsen med hiin radicale Reform, der strider mod en udtrykkelig apostolisk Anordning (1 Cor. 14, 34), er intet Under, eftersom dens væsenslige Særkjende bestaaer i dens stærkt udprægede antichristelige Charakter. Dens Navn er derhos en besynderlig Parodi paa dets Ordlyd; thi universalis betyder almindelig, og universalis ecclesia betyder hos Fortidens katholske Skribenter altid det Samme som det almindelig brugte Udtryk: ecclesia catholica, den katholske eller almindelige Kirke, ligesom kirkelig Universalisme betyder det Samme som Katholicitet, hvor dette Udtryk bruges som Betegnelse for en eller anden Persons kirkelige Standpunkt, eller et vist Religionsfands, eller en vis Betragtning Overensstemmelse i et eller andet Punkt med den katholske Kirke og dens Betragtning af den paagældende Sag. Men den foromtalte americanste Sects Universalisme betyder ganske det Samme som man ellers pleier at kalde religios Nihilisme : den fuldkomne Intethed eller aandelige Indholdsløshed. Den er med andre Ord en Sect, der ved en besynderlig Selvmodsigelse har gjort den moderne Tids Indifferentisme eller religiøse Egegylldighed til Grundlag eller Udgangspunkt for en Sectdannelse; thi Indifferentismen pleier jo ellers medrette, eller overensstemmende med sit Væsen, at finde alt Sectvæsen latterligt. Men, seet fra en anden Side, er det ikke mindre naturligt, at hverken Indifferentismen eller Sectvæsenet vide, at de ere fordomte til, ved saadanne Inconsequentser at aabenbare deres Usandhed og hele indre Jammerlighed. Man pleier at sige: Yderlighederne berøre hverandre! Og dette Ordsprog finder her en flaaende Anvendelse; thi der gives vel ingen yderligere Modfætninger end: **Alt og Intet!**

Kirkelige Efterretninger.

Østerrig. Den saakaldte dode Haand. Den hoiærv. Biskop af Naab (i Ungarn) har i et Tidsrum af ikke fuldt eet Aar skjenket 11,175 Gylden til forskjellige fromme og almeennyttige Diemed. „Der gives desuden“, skrives fra fornaevnte By til „Osterr. Volksfr.“, „endnu en Mængde Gaver af denne Art, som ingen Anden kjender end de, der i det Skjulte nyde Godt af dem og Fan, for hvem Intet er skjult og ubekjendt. Hver Dag bespises 50—60 Fattige fra det biskoppelige Kjøkken, og af de øvrige hver Dag sig indfindende Trængende gaaer Zungen bort, uden paa en eller anden Maade at være hjulpen“. — Den 16de Mai døde Fünfkirchner = Diocefses (ligeledes i Ungarn) Nestor, Domherre og Provst Gottliebovics i en Alder af 84 Aar. Hans Formue til et Velob af 18,000 Gylden har den Afdøde testamenteret til forskjellige Kirker, Undervisnings- og Vælgjorenhedsanstalter. Saaledes pleier overalt den „dode Haand“ at virke, og vi have tidligere anført flere Exempler paa den rundhaandede og storartede Gavnildhed, hvorved den rigt doterede ungarffe Geistlighed altid har udmærket sig. Men, ligesom Revolutionen i de øvrige katholske Lande forlængst har gjort en saadan omfattende Vældædighed umulig, saaledes har ogsaa det „liberale“ Parti i Ungarn under de sidste Aars politiske Forhandlinger ved flere Leiligheder udtalt sine Befymringer i Anledning af det formeentlig Fordærvelige ved en saadan Undtagelse fra den almindelige Regel, hvilken sidste i Frihedens og Lighedens Navn kræver baade den frivillige Vældædighed og alle gamle historiske Rettigheder opoffrede til Bedste for det abstracte Statsbegreb, hvis formeentlige Almagt skal raade Bod paa alle timelige Ufuldkommenheder. Man kan derfor med det første i denne Henseende vente en tidsvarende Forandring!

— Den 25de April blev Redactøren af „Sydyr. Volksbl.“, Præsten Anton Oberkofler i Bozen, paa Statsprocurørens Anklage dømt til en Maanedes streng Arrest og en Pengebøde af 150 Gylden paa Grund af hans Bestræbelser for igjennem sit Blad at modvirke Agitationen for Concordatets Ophævelse.

Den katholske Syge- og Liggkasse

afholder sin første aarlige Generalforsamling, Søndagen den 12te Juli, Ejterm. Kl. 4 præcis i Skolelokalet i Blankogade,

hvor det reviderede Regustab fremlægges og nyt Valg af to Bestyrelsesmedlemmer foretages, hvorfor Medlemmerne anmodes om at møde ret talrigt.

Mulige Forslag til Forandring i Lovene bedes indgivne skriftligt til Foreningens Formand, Paraplyfabrikant F. Hoffmann senest den 9de Juli.

De ærede Herrer og Damer af Menigheden, der maatte interessere dem for Sygekassen indbydes herved til at overvære Generalforsamlingen.

Bestyrelsen for den katholske Syge- og Liigkasse.

Rettelser i Nr. 13.

Paa en os ufortrøstlig Maade er efter Correcturen indløbet følgende Meningen aldeles forvanskende Feil, som vi udtryktelig bede Læserne af den paagjældende Artikel at rette.

S. 201, R. 9 f. n. er der kommet til at staae:

ved Siden af en hedenst Menneskelighed,
 ifødetfor: ved Siden af en hedenst Fjorgubelse af det
 Naturlig-Menneskelige.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 5. Juli. 5. Søndag efter Pintsfe. Mariae Besøgelse. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festsandagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festsandagt med Prædiken. — 6. M. Octav af Sct. Peter og Paul. 7. Ti. Pulcheria, Jomfru. 8. O. Elisabeth, Dronning. 9. Co. Ihukommelse af den saligste Jomfrues Vidunderc. 10. F. Syv Brødre og deres Troesfæller, Mart. 11. L. Veronica, Jomfru.
- Søndagen** d. 12. Juli. 6. Søndag efter Pintsfe. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 13. M. Anacletus Pave og Mart. 14. Ti. Bonaventura, Biskop og Kirke lærer. 15. O. Apostlenes Udvandring i Landene. 16. Co. Den saligste Jomfru af Bjerget Karmel (Skapuleerfest). 17. F. Alexius, Betj. 18. L. Kamillus af Pells, Betj.
- Søgnedagsguds tjens** i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messe Kl. 7 (Tirsdag, Torsdag og Lørdag) og Kl. 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdag aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Eftermiddag Kl. 3—9. — I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal: Formiddag Kl. 6½—8½; Lørdag aften Kl. 6—8½. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 7 (Mandag, Onsdag og Fredag).

Kjøbenhavn.

D. C. Olsen & Co.'s Bogtrykkeri, Næststræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 15. Søndagen den 19de Juli. 1868.

Indhold: Om Menneskets Retfærdiggjørelse uforfkyldt af Guds Naade ved Troen paa Christus. (Forts.). — Kirkelige Efterretninger: Rom. Østerrig. Tydskland. Baiern.

Om Menneskets Retfærdiggjørelse uforfkyldt af Guds Naade ved Troen paa Christus.

(Fortsat fra Nr. 14.)

Det er altsaa, fordi der ikke er skabt enten Plan eller Orden i det forvirrede Bæv af Beskyldninger, som Dr. Zentzens Gjenganger udgiver for „Oplysninger“ om Religionsforskjællen mellem Protestanter og Katholiker, samt fordi Umodegaaelsen af samme, dersom man vilde følge ham fra Numer til Numer, let kunde svulme op til et stort Bærf, og endelig, fordi paa denne Naade selv den grundigste og fuldstandigste Gjendrivelse dog vilde efterlade et forvirret Indtryk hos Læseren, at vi have valgt den sidst i vort forrige Numer antydede Vej, selv at ordne Stoffet efter en regelret indre Tankeforbindelse. Vi have med andre Ord fundet den gamle Horatsiske Regel: »in medias res irrumpere«^{*)} anvendelig paa denne vor Kritik af et sandt non plus ultra**^{*)} af lidenskabelig Aandsforstyrrelse, og derfor indledet vor Døftelse med nogle Bemærkninger om Nr. 7 og 8, der træffende betegne Bedkommendes Standpunkt. Da dernæst

*) d. v. j. at kaste sig lige midt i Sagen.

***) d. e. et uovertræffeligt Product.

„Romerkirkens“ Forfatter og hans Gjenfærd i Fredericia Avis begge tilsammen udgjøre een og samme aandelig Personlighed, have vi tilladt os, med begges forhaabede Samtykke, i det Hele taget, at behandle deres i alle Maader og om alle Punkter samstemmende Yttringer saa temmelig under Eet; thi den sidste ploier, som man siger, heelt igjennem med den forstes Kalv; og vi gjentage atter til Bitterlighed for alle Læsere, at der er ingen anden Forskjæl paa begges Præstationer, end at de saakaldte „Oplysninger“ føre et ikke blot utilladelig simpelt, men et høist vrøvlagtigt Sprog, der er blottet for al virkelig Popularitet, medens det forstnævnte Stridskræft fremtræder med Præcision paa i filosofisk klingende Talemaader at løse forskjællige psykologiske Problemer paa Samvittighedens og Sandhedsfølelsens Enemærker, der føre den dybsindige Tænker igjennem Labyrinth af hoitrværende Moniens til det interessante Enderesultat, at den Kjendsgjerning, at det guddommelige Forsyn saa længe har taalt Tilværelsen af en saa forkastelig Anstalt, som den katholske Kirke, kun kan forklares af dennes mystiske Forbindelse med „Løgnens Fader“, som i den gjælder for „en Lysets Engel“, med andre Ord: af denne Kirkes og dens Gudsdyrkelses demoniske eller diaboliske Charakter, i Medfør af hvilken den skal have den verdenshistoriske Bestemmelse, til Dagens Ende at være den Magt, der repræsenterer Løgnen under den vedværende Kamp mod Sandheden, der jo er uadskillelig fra denne Timelighed, og ligesom Brændpunktet i hele Verdensudviklingen. Den katholske Kirke fremstilles som den, der — selv affalden fra Sandheden, — fører alle dem, der slutte sig til den, bort fra Sandheden!

Vi have fundet det passende, at bringe dette Sidste i Grindring, førend vi skride til Behandlingen af det i Overkriften beteguede Thema, for at Ingen, navnlig ingen protestantisk Læser med nogen Grund skal kunne besvære sig over de skarpe Yttringer, der fra vor Side ville falde, ingenlunde som Gjengjæld for hine enorme Ukvemsord og de i samme udtrykte usandsfærdige og hadefulde Insinuationer, men som correcte, historisk og dogmatisk afhjæmlede Betegnelser for den her paagjældende lutherske

Væres religiøse og moralske Charakter. Vi kunde ligeoverfor en anden Art af Modstanderne vistnok have udtrykt os hensynsfuldere; men vi troe under de nærværende Omstændigheder at fylde den Sag vi forsvare, ikke at sfaane det Standpunkt, fra hvilket man anseer det for sømmeligt og tilladeligt at overdænge vor Religion og dens Befjendere og Forsvarere med Forhaanelser og uhjemlede Bagvaskelser, af hvilke vi vistnok for have seet en Deel enkeltviis og leilighedsviis fremførte, men dog, saavidt vi mindes, ikke sammenstillede paa den Maade, og med den Hensigt, at udbringe et saadant Resultat! Dette literære Tvillingfirma har nemlig gjort sig til Opgave, ved Hjælp af opstulte Flokter om Sandhed og Logu at begrunde Luthers af de groveste Skjældsord ledsagede Paastand, at den katholske Kirke er en „Djævelens Kirke“. Men, naar man betænker, hvad der ligger i denne Sigtelse, tilmed naar den anbringes som Skalkeskjul for et i det mindste høist mistænkeligt Forhold til Sandheden, vil man uden Tvivl kjende os berettiget til, aldeles hensynslost at fremdrage for Dagslyset adskillige historiske „Oplysninger“, som forhaabenlig ville nedstemme den Seirsjubel, nogle Toner, hvormed den offentlige Bagvaskelse pleier at appellere til det almindelige Befaldskraal, hvergang den finder det betimeligt og hensigtsmæssigt at overfalde os med disse skauløse endog i reent borgerlig Forstand ærekrænkende Angreb*). Vi tillade os derhos at mene, at forbemeldte Firma ikke har opuaaet Andet, end at levere

---

*) Vi sigte herved til den Maade, hvorpaa begge Forfattere give alle graverende Beskyldninger mod den katholske Christendom en særlig Auvendelse paa Katholicismen og den katholske Geistlighed her i Landet, og navnlig i Fredericia. Thi det at have en Religion, hvis væsentlige Siemod skulde være, — systematisk og planmæssig at tvæle og udrydde al Gøelse for Sandhed og Ret, og hitte sine Befjendere i blind Lydighed mod Urettens og Underfundighedens Fordringer, (S. „Romerkirken“ Side 40—46.) vilde jo gjøre alle de Paagjældende uverdige til borgerlig Ære og Agtelse. Men, saafremt en saadan Beskyldning er usand, da stemper den ved selve sin Enormitet den, der med Bevisthed udtaler den, som en samvittighedsløs Calumniant!

et glimrende indirecte Beviis for sin egen literære Immoralitet og Uvederhastighed!

Naar det da, for at komme til Sagen, i Dplysning Nr. 8 med stor Vigtighed fremhæves, at Evangeliet lærer, at vi retfærdiggjøres uforstyldt af Guds Naade ved den Forløsning, som er i Christo Jesu, og ikke paa Grund af nogen Fortjeneste; og naar den Stræben efter Fortjenstlighed, som lægges de barmhjertige Søstre til Last, føres tilbage til den formeentlige „Forfalskning“ af den oprindelige Kirkelære, som var Kjernepunktet i alle Luthers Angreb paa den katholske Kirke, da maas vi her strax begynde med, ligeoverfor den utilborlige Vigtighed, hvormed denne gamle Trivialitet paa flere Steder i den slettest mulige Form opvarmes, at sige den snakkesalige Dplyser den Ubehagelighed, at han her famler i et fuldkommet Morke; thi den katholske Kirke har aldrig benægtet hiin Sætning i dens hele omfattende Almindelighed. Herom vil Enhver kunne overbevise sig, der har endog blot den allertarveligste theologiske Kundskab. Kirken har alle Dage lært, og lærer den Dag i Dag, at der ikke er nogen anden Frelse for det syndige Menneske, end den Forløsning, som er fuldbyrdet ved Christus, at denne Frelse ene er den guddommelige Naades Bærk, og at al menneskelig Noes her er udelukt. Kirken lærer fremdeles overensstemmende med Apostelen, at denne Noes eller Fortjenstlighed er udelukt formedelst Troens Lov, samt at Mennesket bliver retfærdiggjort ved Troen uden Lovens Gjerninger (Rom. 3, 27. 28.); og den lærer ligeledes med samme Apostel, at Naaden ikke kan fortjenes, fordi den i dette Tilfælde ikke længer vilde være Naade (Rom. 4, 4. 11, 6.). Forskjællen mellem den katholske og protestantiske Lære ligger altsaa i noget ganske Andet, som vi strax skulle omtale, medens vi iøvrigt villig indrømme, at det vel er et gammelt, men derfor ingenlunde lovhemlet Fægterkneb fra de protestantiske Polemikeres Side, paa dette Gebet at anvette en saa gjenneengaaende Begrebsconfusion, og hvirvle alle trosthyldige Læsere saadanne Stovmasser i Dinene, at de ikke ere istand til at see det Aller-

mindste. Vi vide fremdeles godt, at den store Mængde af protestantiske Prædicanter i egenlig Forstand lever af idelig at drovtygge og udtvære denne gamle aldeles uhenlede Besskyldning for Pelagianisme (s: Gjerningsretfærdighed) i Modsetning til den Troens Retfærdighed, hvoraf det „rene Evangelium“ idelig roser sig. Oplyseren viser os imidlertid selv den Tjeneste, i et følgende Nr. (Dpl. 16.) at give en aldeles fyldestgjørende Forklaring om, hvori hiin For skjæl bestaaer, og denne Oplysning erkjende vi desaarfag for at være hoist værdifuld, ja for at være den eneste virkelige og derfor fortjenstlige Oplysning blandt alle de 16, der hidtil ere komne os for Die. Vi bede ham holde os det sidste Udtryk tilgode! Hvor meget Takken om Fortjeneste og Nøes for gode Gjeringer nemlig end kan faare hans lutherste Ydmyghed, vi paastaae ikke destomindre, at han her har erhvervet sig en meget væsentlig Fortjeneste af Sandheden, ved at blotte sin egen Falskhed: ved paa den naiveste Maade at levere et Beviis for, at Begrebet Fortjenstlighed har et saa stort Omfang, at endog Dunheden kan have Fortjenester at opvise, medens den i en underfundig Hensigt — thi Dunheden kan, som bekjendt, tidt være meget underfundig — paastaae, at der slet ikke eksisterer Noget, der er værdigt til at bære Navn deraf! I sin complete theologiske Uvidenhed see vi nemlig dette Oplysningens Spogelse i Medfør af en saad Kulsvier=Logik ombytte det foromtalte, af det rene Evangelium til udelukkende Brug beslaglagte, Udtryk af Apostelen Paulus med det selvlavede, som han falskelig og paa egen Haand tillægger denne Apostel, nemlig — at Mennesket kun finder Fred i „den ubetingede Tro paa Guds uforkyldte Naade i Kristus, som har fuldbragt Alt.“ Vi udbede os Lasernes særdeles Opmærksomhed for den fuldstændige Bankerot saavel i Henseende til Theologi, som Logik, der i saa tilsyneladende hverandre lignende Udtryk har forstaaet at sammensilte et tætt Bævv af de meest absurde og selvmodsigende Tankebestemmelser.

Gjælder det nemlig end ikke mindre om denne sidste Variation af det første — ordret af Apostelen Paulus laante — Ud-

tryk, at det, ligesom dette, kan tydes christeligt eller overensstemmende med den traditionel-kirkelige Opfattelse af Læren om Forløsningen og dens Virkninger, samt om Betingelsen for vor Deelagtighed i disse: vil man dog strax af den ovenfor omtalte indbyrdes uforligelige Modsatning, man opstiller mellem Begreberne „uforskyldt Naade“ og „Fortjenstlighed for Gud“ have faaet en Ahnelse om, at der stikker noget meget tendentiøst*) bagved den sidstnævnte Omfkrivning eller Forbedring af Apostelens Ord. Det er nemlig den af Luther og hans consequente Tilhængere (Flacius o. m. A.) saa ivrig forfægtede fuldkomne Passivitet eller totale Uvirkosomhed fra Menneskets Side i alt hvad der horer til Omvendelsen og Retfærdiggjørelsen, som skal indsmugles ved Hjælp af den sidstnævnte Bending i Udtrykket, i Forbindelse med den ligeledes af Luther opfundne Lære om Tilregnelsen af Christi Retfærdighed — i den Mening, at Alt, hvad Christus har gjort og lidt for at fuldbyrde Menneskeflægtens Forløsning, tilregnes hvert enkelt Menneske personlig, som om han selv havde lidt og gjort det. Gud kræver i Genhold til denne Lære, slet Intet andet af Mennesket, end at han med en Sikkerhed, der er hævet over enhver Skygge af Tvivl, troer dette, at han med andre Ord troer paa sin egen Naadestand og deraf følgende evige Salighed! Det er dette, som den i Philosophiens høieste Problemer fordybede Tankers Gjenganger har in mente, naar han anklager vor Kirke for at være affaldet fra „Evangeliets“ Hoveddogma om Forløsningen af Guds uforskyldte Naade i Kristus! Den her omtalte Bending kunde nu være siffig nok andragt ligeoverfor hans „noplyste, men velmenende Mennesker“, som troe Alt hvad Apøstlerne indbilde dem, og i det Hele tage Alt for sandt, hvad de see Sort paa Hvidt for; men, da det dog ikke kan undgaaes, at saadanne Belærelser

*) Både Doctoren og hans Gjenganger have altid meget travlt med dette Udtryk. Enhver Leilighed benyttes til at mistankeliggjøre vor Kirkes Tendenter i alle Retninger. Vi bemærke herom blot, at det forholder sig ganske med alle Insinuationer i denne Retning, som med det foromtalte Ordskvalder om Sandhed og Sandhedsklarhed!

ogſaa komme andre Mennesker for Dine, kan man ikke nokſom forundres over den Driftighed, for ikke at ſige Dumdriftighed, hvormed et ſaadant logiſt Kunſtſtykke produceres!

Da vi for nylig (i Nr. 11, S. 163 og 12, S. 180—181 af d. Bl.) have havt Leilighed til i Korthed at fremſtille den omtalte Lutherſke Lære, erindre vi her blot for Tydeligheds Skyld om, at den Fortolkning, vi ovenfor have givet af Ordene: „den ubetingede Tro paa Guds uforſkyldte Naade i Chriſtus Jeſus, ſom har fuldbragt Alt“, vel ingenlunde, ſom nylig antydet, med Nodvendighed ligger i ſelve Ordene, men at den fremgaaer klart af en Mængde andre Phraſer ſaavel i „Romerkirken“ ſom i dens Avis=Opfug. Uden den her givne Udtydning vilde nemlig dette ſidſte alt tilhobe vare aldeles meningsloſt, ſaa man kun har Grund til at forundre ſig over den Ubehjælpelighed i hele Udſtyringen, hvormed denne Reformationens Paradeheſt her fremføres. Enhver, der er lidt bevandret i Dogmets og Theologiens Hiſtorie, veed nemlig godt, at, ligesom den katholſke Kirke= lære, ſom alt ſagt, er langt fra at være i Strid med Pauli Ord i Rom. 3, 24, 27—28, ſaaledes vilde enhver katholſk Theolog uden Betænkning kunne underſkrive den Sætning, at det ſyndige Menneskene ene finder Frelſe og Fred i den ubetingede Tro paa Forløsningen i Chriſtus, ſom har fuldbragt Alt; thi det vilde dog være ligesaa taabeligt at beſtylde den katholſke Religion for at nægte, at Chriſtus har fuldbragt Alt (naturligviis Alt hvad der begrunder den faldne Verdens Dpreiſning og Frelſe), ſom det vilde være abſurd at anklage den for at tage tiltakke med en Tro, der vil thinge eller accordere med Gud om, hvormeget eller hvorlidt den vil give Afkald paa af det, ſom Hjer= tet hænger ved i denne Verden. En Tro, der ſtiller Betingel= ſer eller tager Forbehold, for at ſlippe med ſaa ſaa Offere eller med ſaa lidt Sandhed, ſom muligt, er i religiøs For= ſtand det ſamme ſom ſlet ingen Tro; og begge de ærede For= fattere, baade den opſtylte Original, og hans vrovleude Copi have ikke ſparet paa Ordgyderier, for netop at godtgjøre „den jeſuitiſke Kirkes“ Unoifomhed i denne Henſeende, efterſom

den jo skal lægge an paa, at alle dens Betjendere „udeelt (hvad dog vel skal betyde det Samme som: med udeelt Hjerte) skulle tilhøre den, og være Paven's viljeløse Medfæber“!! Men Sagen er den, at naar det falder i Guds Lod at skulle værges sig mod literære „Roverbander“ — der i Forbigaaende sagt kunne i visse Maader være langt ubehageligere end de italienske og spanske ere for dem, der ere saa heldige at høre f. Ex. her i det fredelige Danmark — da maa man altid være beløvet paa, at saadanne Stimænd ingen Omstændigheder gjøre, ingen Betingelser eller Forbehold tilstede eller tage, men ganske ubetinget og ubetænksomt hengive sig til Dieblikkets Videnskaber, og hensynsløst bibringe deres Offere ganske i Blinde det ene Kviststik efter det andet, uden at betænke, hvormange Kvaler de kunde spare hine, og hvormegen unødvendig Uleilighed og Grusomhed de kunde undgaae, ved en mere methodisk Fremgangsmaade — ved at bibringe dem et eneste afgjørende Livsfaar, eller for at tale uden Billede: ved at ramme den Sætning lige i Hjertet, der betinger de øvrige! Ganske saaledes er det gaaet os her! Vore Modstandere hylde saa ubetinget Hensynet til den blot dieblikkelige Virkning og det for Dieblirket Beleilige og Hensigtsmæssige, at de aldeles fritage sig for alle Hensyn til Logik, Consequents og sund Mennefsforstand! Det kommer dem blot an paa, paa ethvert Punkt at føre Vaaben, som de troe bibringe et føleligt Stik, uden at tænke paa, at i Aandens Verden maa denne Fremgangsmaade lignedes ved Mygge- eller Bremsfestik, der vel forulempe den Saaerede, men i Almindelighed hidføre disse Insecters visse Undergang!

Vi skulle nu give Læseren et kortfattet Overblik over det her paagjældende Spørgsmaals nærmest liggende Indhold, og dermed yderligere godtgjøre vor Befoielse til den af os givne Fortolkning af foremeldte Omfkrivning af den apostoliske Lære om Guds uforfkyldte Naade i Kristus.

Forfjællen mellem den katolske og den protestantiske Lære om Forløsningen, sagde vi ovenfor, ligger i noget ganske Andet, end i det som protestantiske Polemikere løst og overfladisk hude at udtrykke ved at stille Guds uforfkyldte Naade og Be-

grebet „Fortjenstlighed“ for Gud eller Evigheden i absolut Modsatning til hverandre. Denne Forstjæl ligger nemlig, som vi allerede have bemærket, ingenlunde i Ordene, men bag ved disse d. e. i en Betydning, som man underfundig eengang for alle er bleven enig om at tillægge disse Ord. Thi med Ordet „uforskyldt“ betegner man, tværtimod alle Herrens Formaninger i Evangelierne og alle til Fremstillingen af Troeskæren knyttede Formaninger i de apostoliske Breve — Udelukkelsen af al menneskelig Selv virksomhed og Medvirken med den guddommelige Naade. Og, naar denne sidste eiendommelige Virkemaade yderligere betegnes ved hiin Tilfætning: „ubetinget Tro,“ som det altafgjørende Vilkaar for Menneskets Deelagtiggjørelse i dens frelsende Virkning: da vil man ved denne Betegnelse udtrykke det Samme som en villieløs men tillidsfuld Hengivelse i Guds Villie, hvori Mennesket ganske opgiver sig selv, og overlader sig til den guddommelige Almagts ubetingede (o: ganske af hans egen Villie afhængige) Afgjørelse af hans Skæbne for Evigheden. Troen bestaaer altsaa efter denne Tankegang udelukkende i en driftig og tillidsfuld Fortrosthed til, at Gud — som det heder i en gammel lutherisk-pietistisk Psalme — vil i Ordets hele Omfang „mæge Alt paa det Bedste.“ Gud forlanger saaledes ikke Andet af Mennesket, end at han ret er driftig i denne Tillid, hvilket med andre Ord vil sige det samme som, at Gud slet ingen Ting fordrer; thi enhver Fordring fra Guds Side vilde jo stride imod det Begreb, som den ægte lutheriske Lære forbinder med Ordet „Evangelium“*)

*) Blandt de Selvomodsigelser, man jevnlig stæder paa hos Tilhængerne af denne unaturlige Lære, der i saa høi en Grad, som neppe noget Andet, vidner om den „Menneskehjerterets Forvordthed,“ hvormed Dr. Z. i „Romerkirken“ har havt saa travlt, skulle vi her blot erindre om at den løse og overfladiske Snak om Daaben og Daabspagten, som for en Deel Aar tilbage var et udelukkende Særkjende for det Grundtvigske Parti, men i Tidens Løb er blevet en Mode-Doctrin eller rettere sagt en Mode-Phraze, der nu er et Fælledsgods for alle de Ordgydere, der, efter at hiin Tækt alt længe har bebudet den Magt over den offentlige Mening, som

En af denne Læres største Herligheder skal jo netop jaavel efter selve Mesterens (dens Opfinders) som hans ypperste Lærlingers Forsikringer, være den Opdagelse, at Evangeliet aldeles Intet fordrer, men blot giver Alt ganske omkost, samt at det ikke for nogen Priis vil bedrove det stakkels Menneske, som saa gjerne „altid vil være glad“: det vil altsaa ganske ubetinget glæde Alle dem, for hvem det forkyndes, uden Hensyn til hvem de ere, og hvordan de ere! Retfærdiggjørelsen af Guds ufortjente Naade kommer saaledes ganske uforstyldt, eller uden al Fortjeneste og indre Værdighed ligesom, ved en Overraskelse bag paa Mennesket, og denne Troes Frugter eller Naadens frelsende og saliggjørende Virkninger maae absolut, for at være ægte, indfinde sig ganske af sig selv! Det er altsaa ene og alene den her omtalte hoistlyvende og dristige Tillid til Guds uforstyldte Naade, hvorpaa Alt kommer an i Henseende til Sjælens Frelse. Denne Tillid er det man kalder Tro, og Gjenstanden for denne besynderlige Tro er den ovenfor omtalte Tilregnelser af Christi Retfærdighed. Hele den her beskrevne Christendom bestaaer i, at den saaledes Troende i ethvert Dieblig siger sig selv, at han er døbt, og dristig tilegner sig Daabens Salighedsforjættelser i Kraft af „den uforstyldte Naade i Kristus, som har fuldbragt Alt.“ Saaledes gaer det, efter den ægte gammellutheriske, af Dr. B. og hans ubehændige Gjenganger

---

dens Seir i Frimenighedssagen nylig har documenteret — kappes om at lægge for Dagen, at de have faaet Lærene op for, hvad det kommer an paa! Endog Dr. B's Gjenganger, som vi indtil videre antage for en Landsbydegn af samme Farve som han selv, taler om „den uforvanskede Daab og de rette Daabsvilkaar „som“ det Bæsenlige i den sande Kirke.“ Men Dr. B. har som bekjendt tidligere været Grundtvigianerne en sand Pestilens. Nu tale altsaa alle disse „Evangeliske“ om Daaben som det Afgjørende i hele Christendommen, uden at tænke paa, at den stiller en hoist alvorlig Fordring til Mennesket, en Fordring, der i Kraft af Luthers Lære om Modsetningen mellem Lov og Evangelium, nødvendig maa stemple Daaben som en uevangelisk Institution!!!

anpriste Lære, til med den af dem saa meget omtalte aldeles „uforskyldte“ Frelse. Sa den sidste har endog herom gjort en Opdagelse, (S. Dpl. 16.) der med Hensyn til Indtrykket af Nyheden og det Overraskende næsten kan siges Eparto til Grundtvigs berømte Opdagelse af den h. almindelige Kirke. Han fortæller nemlig sine Folk, at „selv Thomas a Kempis,“ som roses for, at „han udelukkende viser til Christus, og ligesaa lidt til Jomfru Maria, som til nogen anden Helgen“, alligevel „ikke er i fuld Overensstemmelse med det ny Testaments Christendom,“ efter som „ikke det at komme troende til Herren, og faae ufor skyldt Naade er ham det Første, men Christi Efterfølgelse i daglig Afdoen er ham det Første og det Sidste!“

Dog — vi maae her bryde af, for ikke at trætte vore Læsere altfor meget med disse subtile Undersøgelser, idet vi slutte med, til Belønning for den Opmærksomhed, hvormed vi antage, at de hidtil have fulgt os, at meddele dem en Opdagelse, som vi ved denne Leilighed have gjort. Det er rigtignok kun i meget uegenlig Forstand en Opdagelse, men den har dog i alt Fald ligesaa megen Værdi til Navnet som de andre fornævnte. For henimod 150 Aar siden har vor berømte Skuespildigter Høiberg i Comødien „Jeppes paa Vjerges eller den forvandlede Bonde“ givet en hoist træffende Skildring af den blandt Landalmuen gængse Forestilling om den ufor skyldte Naade og om den pietistiske „Vor Herre, som mager Alt paa det Bedste.“ Vi tillade os ikke at tvivle om, at vore Læsere ville vide os fortjent Tak, fordi vi have lagt dette i Erindring. Efterat Jeppes da i døddrukken Tilstand er bleven bragt til Barouens Slot, bliver han lagt i en prægtig Seng, og vaagner endelig, efterat han har udsovet sin Ruus, ved en listig jagte Musik. Ved at see paa al den Herlighed der omgiver ham, bliver han saa vort over denne ham ubegribelige Forvandling, at han græder af Glæde og andægtig folder sine Hænder. Efter flere forgjæves Forsøg paa at løse et af Philosophiens hoieste Problemer, nemlig om han er „Jeg,“ eller „ikke Jeg“, om han er viis eller gal: gaaer det endelig op for ham, at han maa være

kommen i Paradiis. „Men see,“ siger han, „nu har jeg fundet ud, hvad det er: det er det andet Liv, det er Paradiis, det er Himmerig. Jeg drak mig maaskee igaar ihjel hos Jacob Stomager, dode og kom strax i Himmerig! Doden maa dog ikke være saa haard at gaae paa, som man bilder sig ind, thi jeg følede Intet dertil. Nu staaer maaskee Hr. Jesper denne Stund paa Prædikestolen, og gjør en Eigpræken over mig og siger: Saadan Endeligt fik Zeppe paa Bjerget; han levede som en Soldat, og dode som en Soldat etc. etc. Ak Zeppe! Det er noget andet (her kommer en Beskrivelse af alle hans Moisommeligheder i dette Liv) . . . . Ak! til hvilken Lytjalighed er ikke din Moie og dine sure Dage forvandlet. Ak! jeg maa græde af Glæde, besynderlig, naar jeg eftertauker, at dette er handet mig saa uforskyldt!“

Thomas a Kempis er altsaa bedomt fra det rene Evangeliums Standpunkt, maalt, veiet og fundet for let, medens Zeppe paa Bjerget staaer med Palmer i Hænderne; der kan altid være et Spørgsmaal om, hvorvidt den første Betragtning af Livet har gjort ham „fær for Gud.“ Zeppe er derimod utvivlsomt en seierskronet Helt i det uforskyldte lutheriske Paradiis! Men — vi bør dog gjøre baade Hr. Jesper og Zeppe Nielsens seneste Lovtaler og opmærksomme paa to Ting, nemlig først, at denne Paradiis=Candidat, i samme Mandedræt, som han priser sin uforskyldte Lykke, uvilkaarlig jamrer sig hvelkelig over, at han vansmægter af Tørst, og savner et Aarvs Ol at ledse sig paa,“ naftet han godt mindes, hvor ofte han har hørt Præsten sige, „at man hverken hungrer eller tørster i Himmerig“ . . . . Dette var den første Mislighed ved dette Paradiis — Angsten for „paa ny igjen at doe af Tørst“ (Incl. Luc. 16, 24); men den sidste og værste var den, at Zeppe Nielsen endelig vaagnede og fandt sig liggende paa en Mødding! Det hele var altsaa en Drøm, og vi dele ganske Holbergs Mening om hvor og hvorledes saadanne Dromme om et „ganske uforskyldt“ Paradiis maae ende!

(Fotfættets).

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den almindelige Kirkeforsamling. Allerede i Slutningen af April bragte en Medactionsartikel i det i Turin udkommende „Unita Cattolica“ Efterretninger om Forberedelserne til det „almindelige Concil.“ Man erfarede heraf, at Paven var fast besluttet paa, snarest muligt at sammentalde Conciliet, samt at de h. Apostle Petri og Pauli Fests vilde blive den sand-
synlige Termin for Publicationen af Sammentaldelsesbullen. De Gjenstande, hvorover der skulle fattes Beslutninger, blive forberedte af sex Congregationer, bestaaende af romerske og uden-
landske Theologer. I Epidsen for hver Congregation staaer en Cardinal, og Gjenstande for denne forberedende Behandling ere Dogmatik, Moral, Diciplin, den kanoniske Ret, Liturgien og de geistlige Ordener. Rigtigheden af hiin Meddelelse har nu fundet Stabfastelse, idet et Telegram fra Rom af 29. Juni medder, at den pavelige Bulle, som sammentalder det almindelige Concilium til at give Møde i Vaticanpaladset d. 8. December 1869, under nyssnavnte Datum er udstædt og hvidtellig kundgjort. Indbydelses-
bullen*) skal i Indledningen henvende en Formaning til de græske og anglicanske Biskopper om at opgive Schismaet og igjen forene sig med den katholske Kirke.

„Ethvert tænkende og alvorligt Menneske“, tilføier „Westf. Kbl.“, „maa føle sig greben af en ophøiet Trost, ved — i en Tid, da Løgn og Bedrag, Forræderi og Vold, Feighed og Trællesind i saa mange Retninger udove deres fordærvelige Indflydelse paa de offentlige Forhold — at kunne imødesee en saadan Forsamling, hvis eneste Niemed er at have den evige Sandheds Ret til at gjennemtrænge og lede Udviklingen af de timelige Tilstande — en Forsamling, hvis Medlemmer, frigjorte fra Menneskesyngt og Personsanseelse, ene forlade sig paa Gud, og som derfor, besjælet af Hans Aand, i disse aandelig forstyrrede Tider vil blive en frelsende Havn for alle gode Bestræbelser. Vi have Pius IX's Regjeringstid at takke for mange Uttringer af den guddommelige Naade. Nu griber han til sin geistlige Magts meest ophøiede Virkemiddel, idet han sammentalder samtlige Biskopper i den hele katholske Verden til fælleds Daad og eendragtig Opræden, for at værne om Sandhedens og Rettens uforanderlige Grundsætninger“.

*) Vi skulle i næste Nummer meddele dennes Indhold.

— Den unge Mortara. Til Erindring om sin vidunderlige Frelse i Klosteret St. Agnes, den 12. April 1855 begav den h. Fader sig om Aftenen den 15. til den h. Agnes's Basilica, for at bivaane det Te Deum, som hvert Aar der fejres i denne Anledning, og blev modtagen af Chorberrerne af den h. Johannes af Lateranen, der besørge Gudstjenesten i denne Kirke. Efter Høitideligheden bemærkede Hs. Hellighed den unge Pius Mortara, som for Tiden studerer Philosophi og bærer hine Chorberrers Dragt, efterfom han alt i nogen Tid har tilhørt denne Orden. Paven spurgte med et Smil den unge Mand, for hvem han nærer en sand faderlig Kjærlighed: „Hvad har De vel at sige mig iaar?“ Mortara knælede ned for den h. Fader, reiste sig derpaa og fremsagde et langt billedrigt af ham selv forfattet Digt, der aandede den sværmeriske Begeistring for hans ophøiede Belgjører, hvoraf han fra sine tidligste Aar har været opfyldt. Den h. Fader underholdt sig derpaa nogle Dieblitte i venlig Fortrolighed med ham. Gjenstanden for Samtalen var Erindringen om de latterlige og ondskabsfulde Spotterier, hvortil deres Forhold til hverandre havde givet Anledning. — Læseren erindrer uden tvivl, at det var Pius IX's Omsorg for dette Jodebarns christelige Opdragelse, der i sin Tid (1858) benyttedes af den kirkefjendtlige Presse som Middel til at ophidsse den offentlige Mening i hele Europa mod den h. Fader og derved forberede Gemytterne paa Begivenhederne i Aarene 1859—1860.

— Cardinal Grev Meisach vil i den afdøde Cardinal d'Andreas Sted blive udnævnt til Cardinalbiskop af Sabina og Abbed af Subiaco.

— Pius IX fyldte d. 13. Mai sit 76 Aar. Han er nemlig født i Sinigaglia d. 13. Mai 1792. Alle Efterretninger fra Rom, selv de der røbe et mod Paven fjendtligt Sindelag, ere enige om, at den h. Faders Sundhed aldrig har været bedre, og hans høie Alder, saalidt som Byrden af hele Kirkens Styrelse formørket hans Sind's naturlige Minderhed. Han er den yngste af sine endnu levende Brødre. Den ældste af disse, Grev Gabriel, er 84 Aar gammel og den yngste, Gaetan, 80 Aar. Hans Søster, Grevinde Benigrie, er 78 Aar gammel; Hans Fader, Grev Jerome, døde i en Alder af 84 Aar, hans Moder i hendes 82 Aar. Men hans Bedstefader, Grev Hercules blev 96 Aar gammel. Vi kunne ikke noksom bede

Gud om, at Han endnu i lang Tid vil forunde Kirken en saadan Pave, Europa en saadan Konge og hele Verden Exemplet af en saadan Charakter og af saa store Dyder.

— En Conversion. Den 23. April blev en ung engelsk Peer (d. e. en Lord, der har Sæde i Overhuset), hvis Fader i Aaret 1851 faldt fra Kirken og blev Protestant, optaget i den katholske Kirke. Herved er en ældgammel katholsk Familie gjenvunden for den gamle Tro. Den nuværende Peer var kun tre Aar gammel, da hans Fader affaldt fra Troen, og han blev derfor protestantisk opdragen. Han blev d. 25. April ved Cardinal Raisach deelagtiggjort i Confirmationens Sacrament. Ifølge Peersfortegnelsen af 1868 er det den unge Lord Henry Beaumont, om hvem Ovenstaaende gjælder.

Osterrig. I Olmütz blev d. 12. Mai den fyrstærbisfoppelige Consistorial=Cancelli=Director Heidenreich løsladt af Clerical=Seminariets Arrestlocale, i hvilket han havde ndstaaet den ham idømte Fængselsstraf af 30 Dage. Hans Forbrydelse bestod deri, at han havde expederet et mod den kirkefejndtlige Agitation rettet Circulære! Den almindelige Deeltagelse, som man overalt i Dioecset soles for denne hæderlige Mand, der paa denne Maade har bødet for Conflicten mellem sin Overbeviisning og „den nye Era“, vil, efter hvad der skrives til „Salzb. Abl.“, erholde et særdeles eclatant offentligt Udtryk.

Tydskland. Stuttgart. Paaskeemandag sluttede P. Moh sine Conferentsforedrag i den herværende katholske Sognekirke. De have lige til den sidste Dag været meget talrigt besøgte ogsaa af Protestanter. Den protestantiske „Nedkar=Tidende“ skriver herom blandt Andet: Den herværende katholske Kirke ligner nu hver Aften fra Klokken 7 af et Balsartssted. Saa talrigt strømme Folk derhen for at høre P. Mohs Foredrag. Hans almindelige Bektalenhed bliver almindeligt beundret, og flere Stenogramer ere beskæftigede med Nedskrivningen af dem.

Baiern. Professorene Dr. Hergeuøther og Dr. Hettinger, der for nogle Maaneder siden bleve kaldte til Rom for at deeltage i Forarbejderne for det almindelige Concilium, ere for nylig atter vendte tilbage til Würzburg, hvor de have begyndt deres afbrudte Forelæsninger.

Anmodning til Kirketidendens udenbyes Abonnenter.

Da det er kommet til vor Kundskab, at flere af vore ærede Abonnenter, der hidtil have rekvireret „Katholisk Kirketidende“ igjennem Boghandelen, ikke erholde Bladet regelmæssig tilsendt, tillade vi os herved at anmode alle, der i denne Retning sætte Priis paa prompte Betjening, at bestille Kirketidenden gjennem de fgl. Postcontorer, hvorved vi blot gjøre opmærksom paa, at Bestillingen maa fornyes ved Udløbet af ethvert Qvartal, derved at Betalingen for det næste erlægges forud. Vi anbefale navnlig de ærede norske Abonnenter at betjene sig af dette Raad, og beklage meget den forstyrrende Noorden, der i denne Henseende uden vor Skyld ikke blot har fortreddiget dem, men forvoldt os baade Ubehagelighed og Pengetab.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 19. Juli. 7. Søndag efter Pintsfe. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderskabsandagt til Marias hl. og ubesmitte Hjerter for Syndernes Omvendelse med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken.

Søndagen d. 19. Juli afholdes baade i Sct. Ansgarii Kirke og i Sct. Knuds Kapel den tredie Qvartals-Collect af Peterspenge; til den Ende vil der være opstillet en Bøsse med Paaskrift: „Peterspenge“ og „Denier de St. Pierre“, i hvilken ogsaa Medlemmerne af St. Michaels-Broderskab kunne nedlægge deres Contingent. — 20. M. Hieronymus Emiliani, Ordensstifter. 21. Ti. De 19 Martyrer af Gorkum i Holland, myrdede af Calvinisterne A. 1572. 22. O. Maria Magdalena. 23. Co. Apollinaris, Mart. 24. F. Henrik Keiser. 25. L. Jacobus den Ældre, Apostel.

Søndagen d. 26. Juli. 8. Søndag efter Pintsfe. Anna, den saligste Jomfrues Moder. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Ansgarius = Andagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 27. M. Vincents af Paul, Bekj. 28. Ti. Nazarius og hans Staldbroder, Mart. 29. O. Martha, Jomfru. 30. Co. Leo II. Pave og Bekj. 31. F. Ignatius, Ordensstifter. 1. August. L. Petri Pankteft.

Løverdagasten høres ikke Skriftemaal i Sct. Knuds Kapel.

Kjøbenhavn.

D. C. Olsen & Co.'s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 16.

Søndagen den 2den August.

1868.

Indhold: Gne-Troen og den tilregnede Retfærdighed. (Forts.). — Pave Pius IX's apostoliske Skrivelse af 29de Juni 1868, hvorved en almindelig Kirkeforsamling sammentaltes til d. 8. Decbr. 1869. Kirkelige Efterretninger: Italien. Baiern. Rusland.

Gne-Troen og den tilregnede Retfærdighed.

(Fortfat fra Nr. 15.)

I.

Vi have i vore foregaaende Bemærkninger om den uforfkyldte Naade, eller, som Hr. Dr. Zenthen i „Romerkirken“ (S. 39) udtrykker sig „Retfærdiggjørelsen af Troen uforfkyldt af Guds Naade for Jesu Christi Skyld“, fornemmelig opholdt os ved den hoist mærkværdige Blanding af en vis Underfundighed med en høi Grad af theologisk Vankundighed og keitet Ubehjælpelighed i Fremstillingen; men maatte, for ikke at overvælde Læseren med for meget Stof paa eengang, tilbageholde den fuldstændige Udvikling af eet Punkt, hvis afgjørende Indflydelse paa Opfattelsen af hiin Lære og Bedømmelsen af hele den omtalte Confessionsforfjæl vi hidtil blot antydningssviis have berørt.

Vi mene hermed de to første Ord i velbemeldte af Hr. Doctorens Famulus fabrikerede Formel: den „ubetingede Tro“ paa Guds uforfkyldte Naade etc., hvilken ingensteds findes i det hele ny Testament*), men som han ikke desto mindre vil ind-

*) Man sammenligne hermed de bestandig tilbagevendende lykkelste Suk over Pavens og den katholske Geistligheds Mishandlinger af Bibelens Ord!

smugle i sine Læseres Bevidsthed som aldeles eenstydig med det apostoliske Udtryk i Rom. 3. Vi maatte sidstegang lade det beroe med at oprede det Dunkle og Uforstaaelige eller „tendentiosst“ Tilslørede i dette Udtryk, og fortolkede det overeensstemmende med den gammel-lutheriske Theologies authentiske Fremstilling af dette Dogma i den crasse Skikkelse, hvortil gjentagne Gange forekommende Uttringer i „Oplysningerne“ henvise. Vi fremhævede den falske Betragtning af Forløsningen: den ubetingede Tillid og Hengivelse i den guddommelige Villie, samt absolute Passivitet, eller totale Uvirksonhed fra Menneskets Side, som de enkelte Momenter, der samle sig i den famøse Sætning, vi her nærmere skulle betragte, nemlig: at Mennesket retfærdiggjøres ved „Troen alene“, eller at Gud slet ikke stiller nogen anden Betingelse for Meddelelsen af den retfærdiggjørende Naade, for Bevarelsen af samme og for den evige Salighed, end Troen alene*); idet man forsikkrer os høit og dyrt, at, naar man kun „troer af Hjertet, saa skal deraf fremgaae den rette Lydighed i Christi Efterfølgelse“ (S. Dpl. 16) — altfaa Kjærlighed til Gud og Næsten og alle deraf udspriugende christelige Dyder, hvilke altfaa, naar man blot har den omtalte Tro, eller ubetingede Tillid til sin egen Naadestand, nødvendig eller aldeles uvilkaarlig ganske maae komme af sig selv! Objectet for denne i Theologiens Historie saakaldte Ene-Tro var den omtalte indbildte og dumdriftige Tilegnelse af hele Christi baade lidende og handlende Fortjeneste. Den første skjanker Synderen Forsoning med Gud, den sidste overklæder ham med Christi Retfærdighed, medens han i sig selv vedbliver at være den samme Synder, som han altid har været, men For skjællen blot er den, at Gud ifølge en uforfkyldt Naadeact erklærer ham for retfærdig og behandler ham for Christi Skyld, som om han var det, uagtet han ikke er det

*) Denne Sætning findes ligesaa tidt som den foregaaende noget eneste Sted i hele det N. T.; men Luther har rigtignok i sin Oversættelse af Rom. 3, 28 indskudt Ordet „alene“ umiddelbart efter „Troen“.

og aldrig kan blive det! Vi have i vort sidste Nr., som Læseren vil have bemærket, blot gjort os Uleilighed med at fortolke Gjengangerens forblommede Phrafer og give en klar Forestilling om, hvad han mener med sine ved selve Udtrykkene*) aldeles umotiverede Betydninger for Forvanskning af det ny Testaments Lære om Forsløsningen; men vi have endnu ikke udtalt vor Mening eller givet nogen egenlig Kritik over Læren om Euetroen og den tilreguede Retfærdighed. Vi have blot forberedt denne med den ubodelige Holbergs uforlignelige Skilbring af Jeppe Nielsens indbildte Paradiis og hans bedrovelige Opvaagnen af denne usunde og bedragelige Drøm!

Duo, cum dicunt idem, non dicunt idem: To kunne sige det Samme, og dog hver for sig mene noget heelt Forforskjelligt. Denne gamle Sandhed finder i fuldt Maal Anvendelse paa Udtrykket „ubetinget Tro“ og paa den Sætning, at Mennesket frelses ene ved Troen paa Christus, samt at han frelses uforskyldt af Naade eller udelukkende i Kraft af Christi Fortjeneste. Med den for Die skulle vi supplere, hvad vi i vort forrige Nr. allerede have bemærket.

Naar den katholske Kirke betoner Troen som den eneste Veie til Opreisning og Frelse for det faldne Menneske, saa har Ordet Tro i Kirkens Mund alle Dage haft den Betydning, som uvilkaarlig anbefaler sig for ethvert med Pietismens Ordkunst og Begrebsforfalskninger ubekjendt og af samme uhibdet og ærligt Menneskes Forstand. At troe Noget har altid betydet: at anerkjende det for sandt. I religiøs-christelig Forstand maa denne Anerkjendelse ikke blot betegnes som aldeles ubetinget og tillidsfuld, men tillige som en i frivillig Overbeviisning begrundet og af Kjærlighed til Gud besjælet Indig Underkastelse under Guds aabenbarede Villie. Alle disse Bifestemmelser ved Begrebet Tro ere givne med Begre-

---

*) Vi bede her Læserne erindre vore Yttringer om, at der i og for sig ikke er sagt det mindste mod vor Kirke enten med den ene eller anden af de her omtalte Formler.

bet om Gud og om en af Gud meddeelt Aabenbaring om de evige Ting. Thi, naar den katholske Kirke kræver Underkastelse under Troens eller Christi Lydighed, og betragter denne Tankens Lydighed som noget Væsentligt, fra Begrebet om Troen aldeles uadskilleligt: da grunder den sin Ret til at for= dre denne Lydighed paa den Kjendsgjerning, at de Sandheder, som den kræver anerkjendte af Alle, ere aabenbarede af Gud, og derfor ere ufeilbare, uforanderlige Sandheder, der hver i sin Sphære affpeile Hans Væsen, som selv er den evige Sandhed*). Kirken veed, at de Sandheder, den af Christus har faaet det Hverv at forkynde for Verden, ikke ere af tvivlsom Herkomst; den veed, hvilken Mening den fra Begyndelsen af har forbundet med de Udtryk, hvori de ere kundgjorte, og har derfor ogsaa en aldeles bestemt Mening om de Udtryk, hvori det ny Testaments h. Skrift bevidner disse Sandheder. Den katholske Kirke lærer ikke, og har aldrig lært, at den guddommelige Aabenbaring og de Sandheder, som den indeholder og aabenbarer, først ere blevne til i det Dieblif, da visse Ord om dem bleve nedskrevne af de enkelte Evangelister og Apostle, og at Hensigten med disse i Skriften nedlagte Beretninger, Belærelser og Formaninger har været den, at give alle de følgende christne Slægter et Behjæl (d. e. Udviklingsstof) for lærde Undersøgelser og uendelige Stridigheder om, hvad de hh. Forfattere egenlig have meent med de Ord og Bendinger, hvoraf de betjente sig. Kirken har alle Dage henviist til en aldeles bestemt Form for den aabenbarede Sandhed, som den har haandhævet i Modfætning til alle de vilkaarlige og forvanskende Udtydninger, som Kjætteriet i den henrundne Tid har indlagt i den h. Skrifts Ord og Udtryk. Den har, uanfægtet af alle veglende Tidsmeninger om de evige Ting, stedse henviist til den uforandrede katholske eller almindelige christelige Opfattelse af de aabenbarede Sandheder, der vare til, før de hh.

---

*) Man overveie i denne Henseende de mærkelige Ord i Rom. 1, 5. 16. 26. 2 Cor. 10, 5.

Skrifter i det ny Testament blev affattede, og hvilke den christelige Fællesskands bestandig har bevaret og overleveret i deres oprindelige, uforvanskede Skikkelse til enhver følgende Slægt.

Det er dette Begreb om Troen, som vor Kirke forbinder med Udtrykket: ubetinget, saavel naar Talen er om den ufortjente Naade i Christus som naar den angaaer hvilkesomhelst andre christelige Læresætninger. Kirken veed, hvad der er aabenbaret den, eller hvad Gud har overdraget den at forkynde for Verden som evig Sandhed; derfor kan den ingen Betingelse eller Forbehold tilstede angaaende den større eller mindre Forbindtighed af de christelige Troessandheder, saalidt som om den Priis, enten det enkelte Menneske eller et givet Samfund vil byde for dem. Den kræver en ganske ubetinget Aerkjendelse og Vedkjendelse; og den har Ret hertil, fordi den Sphære, hvori dens hele Udvikling og Indflydelse paa de aandelige Verdensforhold bevæger sig, er hævet over det naturlige Livs Indskrænkninger og alle de Dmfskiftelser i Meninger og Stemninger, som have deres Grund i den menneskelige Aands og det menneskelige Hjertes Ubestandighed og lunefulde Foranderlighed. Kirken forkynder altsaa evige og overnaturlige Sandheder, der ere bestemte for alle Mennesker*), og derfor ogsaa af

---

*) Det er interessant at see en Philosoph ex professo, som Hr. Dr. Z., tillade sig en saadan Bømmert ikke blot mod logisk Tænkning, men mod al sund Menneskeforstand, som den, der ligger i følgende Ord (N. R. S. 25): „Vi Protestanter bekjende jo ogsaa den Tro, at der er en h. Kirke, ikke i den Betydning, at den altid har været og er udbredt overalt, men fordi vi troe, at Kirken har en Bestemmelse for Alle.“ Den dybsindige Tænker sætter et andet Sted Kronen paa denne Absurditet ved at sige (N. R. S. 29—30): „Vi Protestanter antage ingen menneskelig (!) Ufejlsbarhed i Kirken fra dens første Tid af (Inspirationens Tid), og erkjende kun christelig Sandhed i Overensstemmelse med hii Tid.“ Efter denne Sætning, hvori vi tilstaae, at vi ikke have været istand til at finde nogen enten fornuftig eller ufornuftig Mening, vedbliver han: „Det protestantiske Kirkebegreb lider derfor ikke ved den Indrømmelse, at der af Kirkens senere store Lærere og vigtigste Forstandere kan være feilet selv i Troessager“. (!)

denne Grund maae være uforanderlige. Men ere de efter deres Væsen og Charakter uforanderlige, maa Enhver, der troer, at Christus har stiftet en virkelig Kirke*), der ligesaa Begyndelsen af har været kjendelig og synlig for Verden (S. Apostl. Gj.), og at der er et guddommeligt Forsyn, der vaager over denne Kirke — ogsaa indronne, at de aabenbarede Sandheder maae igjennem alle henrundne Tider være bevarede og forplantede i deres oprindelige, for Erkjendelsen stedse mere udviklede, men dog væsenlig altid uforandrede Skikkelse.

Den katolske Kirke lægger altsaa, naar den taler om en guddommelig Aabenbaring, hele Bægten paa Det som er aabenbaret; den tør med Bestemthed sige, at den har Sandheden, eller veed, hvad der er Sandhed for Gud, medens den protestantiske Forestilling gjør det Aabenbarede til noget aldeles Ubestemmeligt, og desaaarsag er aldeles uførlig med Begrebet om Gud og om Hensigten med en Aabenbaring fra Gud. Da vi nylig udførlig have omhandlet dette Punkt (Nr. 12 S. 178—183), og navnlig viist, hvorledes denne fantske Usikkerhed i Spørgsmaalet om, hvad der er Sandhed, ved en mærkværdig Skæbnens eller Historiens Ironi er blevet en Consequens af Luthers Lære om den ubetingede Sikkerhed for den personlige Salighed: berøre vi her blot i Forbigaaende og for Fuldstændigheds Skyld denne Side af den foreliggende Sag. Men det Punkt, som her ligger os nærmest at belyse, er selve Forvanskningen af det Begreb om Troen, eller om, hvad det er at troe, som vi ovenfor have kaldt Drivhjulet i hele det 16de Aarhundredes Reformationsværk.

*) Vi vide nu vistnok godt hvilke Forestillinger vore Modstandere forbinde med det Ord „Kirke“! Denne er nemlig efter deres Begreb kun kommen til Verden som en Idee, der overensstemmende med den naturlige og seilbare, historisk-menneskelige Udviklings Lov bestandig skaber sig nye, altid væsentlige usfuldkomne Former. Den har altsaa ingen anden Tilværelse, end alle andre menneskelige Hjerne-spind: i Tanken og paa Papiret! Dens Virkeliggjørelse er en Fremtidsspøgave, der aldrig faaer nogen Mulid.

Luther forkastede vel hele den femten Aarhundreder gamle, fra Slægt til Slægt overleverede Form for den christelige Aabenbaringsfandhed; men den revolutionære Verdensbetragtning havde dengang endnu ikke naaet den Udvikling, at den ny fremdukkende Tidsaands gigantiske Repræsentant fortes til den Overlighed, hvortil en mere fremskredne Tidsaands consequente Udvikling af hans Grundfætninger førte hans Lærlinge i Slutningen af forrige Aarhundrede, nemlig til Fornægtelsen af hele Christendommens positive Indhold. Derfor lod han alle dens store historiske Kjendsgjerninger forblive uantastede, og indskrænkede sit Angreb paa den fra Fortiden overleverede Tilstand til Læren, Gudsdyrkelsen, Kirkens Forfatning og dens hidtil traditionelt anerkjendte Indflydelse paa Samfundsforholdene; men hermed var det gamle Begreb om Troen aldeles confunderet og saagodt som tilintetgjort! Luther lod det nemlig kun staae, forsaavidt som der var Tale om Virkeligheden af Christi historiske Aabenbarelse og de underfulde Begivenheder, der ledsagede samme; thi i Henseende til Betragtningen af det Vidunderlige og sandseelig Overnaturlige havde han Intet tilfældes med Reformationens Epigoner (Silbefodninger) i nærværende og forrige Aarhundrede. I denne Henseende thingede han ikke med Troens Forordringer; han indskrænkede kun Gjenstandene for Troen (i dette Ord's gammelkirkelige Betydning) udelukkende til Bibelens Beretninger og Udsagn, og fastede saa at sige hele den efterfølgende baade mundtlige og skriftlige Overlevering overbord. Der blev altsaa intet andet tilbage end Christendommens historiske Virkelighed. Men hvad den egentlig er, eller hvad Christus og hans Apostle have lært som guddommelig aabenbaret Sandhed, det har hverken Luther eller nogen af hans senere Disciple formaet at give noget Svar paa! Thi ligesom deres Skriftfortolkning altid har været meget vaflende, uklar og foranderlig, ja i det Hele endog utilladelig lunefuldt, saaledes har det jo nu alt længe været en almindelig Klage i den protestantiske Christenhed, at Ingen kan gjøre Rede for, enten hvad man skal troe, eller hvad det egentlig er: at troe!

Spørger man nu, hvori denne lutheriske Vilkaarlighed i Behandlingen af det ny Testaments Text havde sin Grund, eller hvad det var, der foranledigede den Mand, der ved enhver Leilighed talte med saa stor Erbødighed om den hellige Skrifts uantastelige Autoritet, ikke blot til paa den unaturligste Maade at gjøre Vold saavel paa de enkelte Udtryk som paa den hele Tanke-sammenhæng, men endog til — ved falsk Oversættelse og Indskydelse af sine egne Ord — at forvanske Texten for dem, der ikke kjende „Grundsproget“: da ere vi istand til baade at belægge den her udtalte Anklage med factiske Beviser, og til fyldestgjørende at besvare det dertil knyttede Spørgsmaal. Luther benyttede nemlig vel den bekjendte Paastand paa Bibelens Ene-gyldighed som Paaastud til Forkastelsen af den kirkelige Overlevering; men, naar han skulde give sine Læringer blandt de samtidige Theologer en Auvitning til en useilbar rigtig Forstaaelse af Skriftens Udsagn, da indprænter han dem bestandig sin foromtalte Lære om Ene-Troen eller den fornævnte Til-lidstroes ganske enesteaaende Tilstrækkelighed til Retfærdiggjørelse for Gud, som den øverste Regel for Skriftfortolkningen. Uden den forstaaer efter hans Mening Ingen det Allermindste af Christendommen, men famler i det tykkeste aandelige Mørke i Henseende til christelig Tro og Erkjendelse! Vi bede Læserne ret mærke sig dette underfundige Blandværk, som med et ganske vidunderligt og til Forbauselse ubegribeligt Held er blevet praktiseret af den lutheriske Theologi, og som vel indenfor Protestantismens egne Gennemærker forlangst er sfiinlagt af alle selvstændigt tænkende Mænd, men bestandig har vegeteret paa Pietismens Gebet, og kun fremdrages, saa ofte man — med den „velmenende, men uoplyste“ og derfor trosthyldige Menigmand for Die, og under klog Beregning af den traditionelt fredede Virkning af Luthers Autoritet paa den uvidende og fordumsfulde Mængde — troer at kunne spille en mægtig Trumf ud imod „Papismen“.*) Man gjør sig bred med at beraabe sig paa den

*) Dr. Z.'s Skrift „Romerkirken“ er vel ikke beregnet paa Menigmand,

protestantiske Kirkes saakaldte formale Princip (d: at Bibelen udelukkende er det Grundlag, hvorpaa den christelige Tro hviler, og Kilden til al christelig Erkjendelse), og viser i Gjærningen ved enhver Leilighed, at man stiller en ny, forst for tre Aarhundreder siden opfundet eller opkommen Lære over Bibelen, idet man gjor den til det overste Princip for Bibelens Fortolkning.

Hermed mene vi at have givet al fornoden Oplysning om, hvorledes det hænger sammen med den forblommende Auprissning af Ene troens Herlighed, som i de senere Aar hertilands er kommen ligesaa stærkt i Mode, som det for en Meenesaalder siden horte til den gode Tone at spotte med denne dristige Tro, medens man nu har ligesaa lidt af den virkelige Christentro, som dengang! Thi Ene troen eller Tro uden Kjærlighed og gode Gjærninger er noget heelt Andet end den Tro, der ene i Guds ufortjente forbarmende Naade i Christus finder Forløsning og Forligelse med Gud! Den formastelige Sikkerhed paa Saligheden, der skilbrer det fromme Sindelags Stræben efter indre Værdighed og Fortjenstlighed som en værhellig Martha = Travlhed*), har aldeles Intet at gjøre med den sande

men filosofherer i det Blaas til Fornoielse og Opbyggelse for den tankeløst estersnakkende Philisterverden, der anseer sig for overordenlig klog og dannet, naar den blot kan faae Leilighed til at læse alffens overfladist Snal om hvad den ikke forstaaer det mindste af, og især joler sig smigret ved at agtes for capabel til at forstaae en saadan ufordøiet og i sig selv uforstaaelig Viisdom!

*) Dette Dydling = Thema udtværer Hr. Gjengangeren ikke mindre end tre forstjællige Steder i sine saakaldte „Oplysninger“ (Nr. 14, 15, 16). Han geraader i en sand dydig Forargelse over al den Stræben efter at „opvarte Herren“, der skal karakterisere den katholiske Gudsdyrkelse. I den væmleste Pietismes Tungemaal og Phraser foreholder han os, hvorlunde Jesus ikke er kommen for at lade sig tjene, men for at tjene Menneskene, og at den sande Fromhed derfor bestaaer i, at man „kommer til Herren og lader sig hjælpe og tjene af ham“! Ligeoverfor denne Seppe = Nielsenske Sorgløshed, som her paa den meest uforstaaede Naade tilegner sig Herrens Ord, at Maria havde valgt den bedste Deel, unblade vi dog ikke at gjøre

Tillid og det ydmyge Haab, hvormed den virkelig troende Sjæl underkaster sig den guddommelige Retfærdigheds og Barmhjertigheds useilbare Afgjørelse af sin indre Værd og Stæbne i Evigheden.

Det meest flaaende Beviiis for den indre Usandhed i enhver Lære og ethvert System er Selvomdfigelsen. Den oprørende Unaturlighed i den lutheriske Pietismes Belysning af al Fortjenstlighed for Evigheden ligger nemlig allerede klart for Dagen i den ethvert Menneske af Naturen indplantede Bevidsthed, at han baade kan og skal stræbe efter at gjøre noget Fortjenstligt, og at hans Liv intet Værd har hverken for Gud eller Mennesker, dersom han hendsøjer det i daadløs Uvirkjomhed. Naar Talen er om Borgerstændets og Fædrelandets Anliggender, taler derfor Pietisten lige høit som alle andre Mennesker om Værdien af fortjenstfulde Handlinger, og man horer orthodox-lutheriske Geistlige af det reneste Vand ved given Leilighed anprise baade levende og afdøde Fædermands Fortjenester af Samfundet, ligesaafuldt som andre Samtidige gjøre. Ja, hvad de Afdøde angaaer, har det ikke været sjældent, at endog reent verdslige, ingenlunde lutherisk rettroende Mennesker have fundet, at de i visse Tilfælde gjorde for meget af det med de Lovtaler, hvormed de ledsagede Mand, som i forskjellige Retninger havde indlagt sig Fortjenester, ind i Evigheden; og de, som havde en Følelse af, at Evigheden dog maa have en anden Maalestof for Bedømmelsen af de menneskelige Idrætters Værd, end den menneskelige Kortsynethed, have ikke sjældent endog taget Forargelse af den Mundhaandethed, hvormed den lutheriske Geistlighed i det Hele taget tilkjender Størstedelen af de Afdøde

enhver „Hr. Jesper“ saavel som hans Peer Degn opmærksomme paa, at vi ligesaa godt som de vide, at Vorherre aldeles ikke trænger til nogen Opvartning, men at vi høilig trænge til stadig at minde os selv om, ikke at misbruge denne Sandhed ved, under et hykkelsk Skiu af ophøiet Mandelighed og en over alt Udvores havet indre Fromhed, at behandle Gud og det Sted, man kalder Guds Hus, med en cynisk Eigegyldighed, som man undseer sig for at lyde noget Menneske, som man har en Smule Agtelse for!

Ewighedens Seirspalme. Maa man nu allerede finde en hoist unaturlig Selvmodsigelse i, at lægge Vægt paa fortjenstlige Handlinger i reent timelig Betydning, naar man fordømmer enhver Stræben efter indre Værd og Fortjenstlighed i evig Betydning: hvad skal man da kalde det, naar man horer de samme Mænd, der i Prædikener og offentlige Skrivelser udskribe det for et Affald fra den rene evangeliske Christendom, at lægge Vægt paa at erhverve sig Fortjenester, der have Værd for det evige Liv — jevnlig ved Liigbaaren ikke blot i et ofte hoist anstødeligt, apodiktisk Sprog tilkjende de reent timelige og verdslige Fortjenester den evige Salighedsløn, men endog paanøde de Afdøde Fortjenester af deres Samtid, som ingen andre Dødelige have kjendt noget til? Ethvert tænkende og med Sagttagelsen og Bedømmelsen af aandelige Phænomener nogenlunde fortroligt Menneske vil uden tvivl give os Ret, naar vi tillade os den Forklaring af denne Besynderlighed — at man, i Bevidstheden om, at man kun yderst sjældent veed noget at sige om de Afdødes Fortjenester i evig Betydning, udelukkende maa holde sig til det i verdslig og timelig Henseende Fortjenstlige! Vi have naturligvis, som vi tilstrækkelig alt have antydet, Intet imod, at Afdødes virkelige Fortjenester roses og anbefales de Levende til Efterligning; men gjøre her blot opmærksom paa det Selvmodsigende i disse Lovtaler, samt paa den uberettigede Rundhaandethed, hvormed Nojen uddeles. Hvad vi derimod kalde for noget langt Værrer end Selvmodsigelsen og Mangelen paa Berettigelse i reen menneskelig Forstand, er det Blasphemiske i den gangse almindelige Saligpriisning af de Afdøde, hvis demoraliserende Virkning man hver Dag har Leilighed til at iagttage i den Maade, hvorpaa Dødsfald anmeldes i Bladene; thi enhver Afdød indgaer jo ifølge disse Bekjendtgørelser efter Vedkommendes Mening utvivlsomt til den „himmelske Fred og Glæde“! Vi spørge her den lærde, for den rene Lutherdom midkjære Doctor og Sjælesørger: Hvem har Ansvaret for denne Skandale — for den i den lutheriske Bevidsthed saa dybt rodfæstede Tro, at i Grunden alle Mennesker blive evig salige? (Fortættes).

Pave Pius IX's apostoliske Skrivelse af 29. Juni 1868, hvorved en almindelig Kirkeforsamling sammenkaldes til den 8. December 1869.

Vi meddele nedenfor i et meget forkortet Udtog Indholdet af den apostoliske Skrivelse*), hvori den h. Fader tilsiger alle den katholske Verdens Biskopper til at deeltage i den almindelige Kirkeforsamling, som skal aabnes i den vaticanske Basilica den 8. December 1869 (paa Festen for Gudsmoderens ubeflittede Undfangelse).

Dette betydningsfulde Document har en ganske særegen historisk Mærkværdighed for vor Tid, efter som en stor Deel af vore Samtidige længe have regnet de almindelige Kirkeforsamlinger (oekumeniske Concilier) blandt de Begivenheder, der udelukkende tilhøre Fortiden, eller blandt de Vidnesbyrd om Kirkens vedvarende Læremyndighed og sociale Magt, hvis Indflydelse paa den historiske Udvikling forlængst er afsluttet. I denne Mening synes man nemlig at være bleven stærkt befæstet ved den Omstændighed, at der siden Tridentinerconciliet (det 17. alm. Conc.) ikke har været afholdt noget saadant. Verden vil saaledes nu faae et factisk Beviis for, at den i denne Henseende befinder sig i en Bildfarelse, medens den katholske Christenhed vil see et særegent Tidernes Mærketegn i Anledningen til hvert af disse to Kirkesmoder: det som sluttedes for 300 Aar siden (1563) og det, hvis Aabning nu er bebudet. Anledningen til det førstnævnte var Reformationen i dens Opkomst og første seiersdragne Tillob til Virkeliggjørelsen af dens Drøm om Gnevoldsmagt i Mandens Verden. Det nærværende almindelige Concilium aabnes paa en Tid, da Alt vidner om, at Protestantismen som saadan har udspillet sin Rolle, da dens Oppositions- og Fornægtelsesprincip, der i den største Deel af den mellemliggende Tid inconsequent har været trængt tilbage, endelig, i Kraft af den Magt, dens oprindeligste revolutionære Grundsætninger i vor Tid have udfoldet paa det politiske Livs Skueplads, nu overalt meer eller mindre har gjennebrudt alle Skranke, og saaledes er i fuldt Arbeide med at tilintetgjøre sig

*) Bullen er udstedt den 29. Juni (de hh. Apostelfyrster Petri og Pauli festlige Mindedag). Den er fuldstændig gjengivet efter den latinske Text i „Cœn. Bl.“ af 6te Juli (Nr. 134).

selv, ved at opløse de kirkelige Samsundsbaand, den i sin Tid ved en mærkelig Selvomdøsigelse faae sig nodt til at tage tillaaens hos den katholske Kirke, i hvilken den havde bekæmpet al Autoritet og kirkelig Retsorden! Efterat nemlig Tvedragens og Splidagtighedens Damon nu i tre Aarhundreder har raaset i de fra Moderkirken frafaldne Samsunds Indre, synes det, at Protestantismen, som negativ Factor i Verdens aandelige Udvikling, saasnart denne Oplosnings eller Selvtillintetgjørelsesproces har naaet sit Maal, vil komme til at vige Pladsen for den rene Bantro samt en Uendelighed af Enkeltmandsreligioner, og at den almindelige Kirke trues med Udsigten til, ligesom i dens første Dage, at komme til at staae ligeoverfor en aldeles hedenst og absolut fjendtlig Verdensmagt. Under disse Omstændigheder maa det vel kaldes betimeligt; at Kirken hæver sin belærende advarende og dommende Røst!

Skriuelven begynder med at erindre om Diemedet med Pavemagtens Indstiftelse, nemlig Bevarelsen af den kirkelige Eenhed, og den deraf betingede Styrelse af Kirken, og minder om, hvorledes denne Magt i alle tidligere Aarhundreder er bleuen anvendt til at forene Jordens Folk i Erkjendelsen af den ene og evige Sandhed, og til overalt at befæste den sande Religiositets og Sædeligheds Grundsaetninger, værne om Retsfærdighedens Pleie, og opretholde den offentlige Ro og Orden. Som et væsenligt Middel til dette Diemeds Opnaaelse omtales de almindelige Conciliers Virksomhed, paa hvilke Kirkens Dogmer ere bleuen udviklede og noiere bestemte, herskende Bildfarelser tilbageviste, den katholske Lære forsvaret og haandhaevet, og gavnlige Forskrifter angaaende Kirketugten bragte i Anvendelse til Bedste for Folkenes sædelige Udvikling. Derefter omtales den naervarende sørgelige Tilstand, som har foranlediget Kirkens Overhoved til at forsamle og raadføre sig med alle Kirkens Biskopper, nemlig: det bittere Fjendskab mod Kirkens og den apostoliske Stols guddommelige Autoritet, den aabenlyse Foragt for det Hellige og de trindt om i Verden billigede sacrilegiske Angreb paa Kirkens Rættigheder og Besiddelser, Mishaandling af Kirkens Tjenere, samt den overhaandtagende fordærvelige Indflydelse af ugudelige Skrifter og en ildesjindet Presse. Især fremhæves de Anstrængelser, hvormed Tidsaaendens Ordførere have arbeidet paa at undbrage Kirken al Indflydelse paa Ungdommens Opdragelse, og paa at overgive denne til Ugudelighedens og Bildfarelsens Læremestre. Hermed ere baade Irreligiositet og sædelig Fordærvelse,

toilesløs Ubundenhed i Henseende til Laster og Forbrydelser, og Krænkelsen af guddommelige og menneskelige Rettigheder, i Pagt med flette Meninger af enhver Art, overalt bleve saa almindelig udbredte, at ikke blot Religionen, men det menneskelige Samfund er priisgivet for den beklageligste Forvirring. Kirkens Overhyrde henviser her til sit Kald og sin hellige Pligt: at læge Kirkens Saar, bære Omsorg for hele Christi Hjord, og imødegaae deres Planer, hvis Formaal er, dersom det var muligt, paa eengang at omstyrte Kirken og tilintetgjøre al borgerlig Orden. Han minder om Alt hvad der i denne Henseende er skeet ligefra Begyndelsen af hans Pontificat, og fremhæver navnlig den offentlige Forkastelse og Fordømmelse af Tidens herskende Vildfarelseser og falske Lærdomme, og bebuder nu i Forening med hele Episkopatet en alle Kirkens og det borgerlige Samfunds Uuliggender omfattende Underfølgelse og Prøvelse af alle de Foranstaltninger, hvorved begges Vel paa bedste Maade kan fremmes; „thi Ingen“, heder det, „vil nogensinde kunne bestride, at den katolske Kirkes og dens Læres Kraft ikke blot har Menneskenes evige Belsærd for Sie, men ogsaa fremmer Folkenes timelige Lykke og deres sande jordiske Belsærd, Orden og Fred, ligesom den beforder alle Videnskabers Opblomstring og Fremskridt. Dette har Historien uafbrudt og uimodsigeligt igjennem alle Aarhundreder paa det klareste godtgjort ved overbevisende Kjendsgjerninger. Og, efterdi den Herre, Christus vidunderlig vederkvæger, styrker og troster Os med de Ord: hvor To eller Tre ere forsamlede i Mit Navn, der er Jeg midt iblandt dem, derfor kunne Vi ikke tvivle om, at Han Selv paa dette Concil vil være nærværende iblandt os med Sin guddommelige Raades hele Fylde, for at Vi kunne anordne det, som i disse besværlige Tider kan fremme Guds Ære og geraade Hans Kirke til varig Nytte. Derfor have Vi troet netop nu at burde sammenkalde dette Concil, efterat Vi i Bort Hjertes Ydmyghed Dag og Nat have opsendt inderlige Bønner til Højets Fader.“

Under Henviisning til den af den treenige Gud ham overdragne og fra de hh. Apostelsyrster Petrus og Paulus nedarvede Autoritet, samt den h. Romerske Kirkes Cardinal-Geistligheds tilraadende Samtykke, tilsiger endelig P i u s I X. alle den katolske Christenheds Patriarker, Erkebiskopper, Biskopper, Abbeder, og alle Andre, som ere qualificerede til at afgive deres Stemme paa de almindelige Concilier, til den 8. December 1869 at indfinde sig i Rom, for at bivaane Aabningen og Fortsættelsen af det

hermed bebudede 18de oekumeniske Kirkemøde. Sluttelig udtaler Skrivelsen det Haab, at alle Fyrster, og i Særdeleshed alle katholske Magthavere, i den daglig voxende Erkjendelse, at den katholske Kirke bringer det menneskelige Samfundsliv den største Binding, og er det fasteste Grundlag for Staternes og Folkenes Velfærd, ikke vil lægge nogen Hindring i Veien for Biskoppernes Deeltagelse i Kirkemødet.

Kirkelige Efterretninger.

Italien. Den offentlige Irreligiosets Fremskridt. Deputeretkammeret i Florenz forsjømmer Intet af hvad der kan tjene til at give Folket ret ionefaldende Beviser paa sin hele souveræne Foragt for alle religiøse Følelser. Saaledes blev det — tiltrods for Præsidentens Forslag og uden Hensyn til den Deputerede Crotti's Advarsel — den 10de Juni med Stemmesfleerhed vedtaget at holde Møde den følgende Dag (paa Christi Legemsfest!). Mødet fandt vel Sted; men til Ære for Kammeret meldte Bladene, at det paa Grund af Ufuldtallighed ikke havde været competent til at tage nogen Beslutning.

Bayern. Den 2. Mai overraskede hendes Majestæt Dronningens Moder (S. M. er Protestant) de barmhjertige Søstre med et Besøg paa flere Timer, og overgav General-Priorinden en meget værdifuld Brev til Erindring om hendes Paaafjønne af den hjærlige Pleie, hun for tre Maanedes siden havde nydt ved de to Søstre, som hun havde kaldet til sit Sygeleie.

Rusland. Sognepræsten i Modliborzhen i Regjerings-districtet Lublin havde overensstemmende med de Præsterne under den seneste Forfølgelsesperiode givne Instruxer næsten en heel Maaned før Paaafteugen tilsendt „Naczelniken“ (s: den høieste locale Embedsmand) i Janow, Major Kaminski, tre Prædikemanuscripter til Censur (s: Gjennemlæsning og Prøvelse); men Paaafteugen kom med hver Dag nærmere, uden at de censurerede Prædikener bleve Præsten tilbagesendte. Da denne sidste nu bad den nævnte Embedsmand indstændigt om, dog at faae

Ende paa denne Sag, erholdt han til sin smertelige Overraskelse endelig ved en Kofag den skriftlige Bæst, at Hæzelniken for Diebliffet ikke havde Tid til at prøve „disse vidtløftige Manuskripter“, hvisaarsag al Prædiken i Paaskengen maatte stilles i Bero.“ Denne Ordre, der giver et hoist betegnende Udtryk for den russiske Embedsstands Vilkaarlighed, maatte desværre tages tilfulde; thi, havde Præsten vovet at tale et Ord i Kirken, saa vilde han diebliffelig være bleven fængslet og maaskee strax transporteret til Siberien. Det er derhos betegnende, at Major Kaminski er en Lithauer og født Katholik, der er falden fra Kirken og nu tjener Schismaets Sag.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 2. August. 9. Søndag efter Pintsfe. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 3. M. Opdagelse af den h. Stephans' Reliquier. 4. Ti. Dominicus, Bisk. og Ordensstifter. 5. O. Maria ad nives d. e. til Sneen (Kirke i Rom). 6. Co. Christi Forklarelse.
- Frederagen** d. 7. August. Broderstabs til Jesu guddommelige Hjerter. Form. Kl. 8; høitidelig Messje. Kl. 7; Aften Broderstabsandagt. — 8. L. Cyriacus, Pargus og Smaragdus, Mart.
- Søndagen** d. 9. August. 10. Søndag efter Pintsfe. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 10. M. Laurentius, Diacon og Martyr. 11. Ti. Octavdag. 12. O. Clara, Jomfru. 13. Co. Octavdag. 14. F. Vigilie til Maria Himmelfart, Fastedag.
- Løverdagen** d. 15. August. Den allersaligste Jomfrues Optagelse i Himmelen (Maria Himmelfart). Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festandagt med Prædiken.
- Søgnedagsgudsieneste** i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messje Kl. 7 og 8; Skriftemaal: Form. Kl. 6-9; Lørdagasten Kl. 5-8. Korsvei: Fredag Eterm. Kl. 3-9. — I Sct. Knuds Kapel: Stille Messje Kl. 7. Skriftemaal Form Kl. 6-9; Lørdagasten Kl. 5-8. — I Kapellet (Tolbodveien 14): Stille Messje Kl. 6.

„Katholisk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosferer C. B. Kohrer, Gøthersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de Igl. Postcontoirer. Prisen er 3 R. Dartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. E. Olsen & Co.s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 17.   Søndagen den 16de August.   1868.

Indhold: Gne-Troen og den tilregnede Retfærdighed. (Fortf.). — Den nye Udgave af „katholsk Psalmebog“. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Frankrig. Tydskland. London.

Gne-Troen og den tilregnede Retfærdighed.

(Fortfat fra Nr. 16.)

II.

Medens vi vedkjende os den Betragtning af dette Punkt, at der kunne gives store og glimrende Fortjenester af det timelige Liv, af Borgerksamfundet og Fædrelandet, som dog ikke have mindste Værd for Evigheden, kalde vi det dog kristeligt, og roesværdigt, at stræbe efter at adle enhver i timelig Betydning god Gjerning ved Hensynet til Evigheden, fordi vi betragte det hele nærværende Liv som en Forberedelse for det tilkommende. Det bedes dernæst vel bemærket, at der er stor Forskjæl paa at sige, at det naturlige Menneske ved sine gode Gjerninger og ved den omtalte Travlhed med „megen Opvartning“ kan fortjene Guds Naade og det evige Liv, og paa at sige, at det gjenfødte, troende og af reen Kjærlighed til Gud bejjalede Menneske, hjulpet og styrket af den guddommelige Naade, kan fortjene Løn i Himlen. Begreberne „Fortjeneste“ og „Løn“ forudsætte nemlig hverandre og udfylde gjensidig hverandre. Saaledes lærer hele det ny Testament baade i de evangeliske Beretninger om Herrens egne Udsagn og i de apostoliske Breve; og Menneskets Fornuft og Samvittighed fatter og samthæfter denne sidste

Være, medens den forstuvante vilde være en Absurditet, eftersom det ligger i selve Begrebet om Naaden, at den ikke kan fortjenes. Naar Reformatorerne ikke desto mindre have beskyldt den gamle Kirke for, igjennem en Række af mere end et Aartusinde at have bedraget Verden for den evangeliske Sandhed, ved at lære en saadan, den sunde Menneskeforstand ikke mindre end al christelig Sands opvovende Taabelighed: da have vi ikke andet Svar herpaa, end at denne Paastand er en beviislig Opdigtelse, som maatte sættes i Omloeb, for at bringe Samtiden til at troe, at den ægte oprindelige Christendom igjennem Aarhundreder havde været forglemt og fordukket, og først ved disse „Kirkeforbedrere“ igjen var opdaget og draget frem for Dagslyset! Thi Læren om virkelig gode og fromme Gjærningers Fortjenstlighed er en aldgammel Lære, som navnlig foredrages med stor Bestemthed og motiveres baade theologisk og filosofisk af d. h. Augustinus; og det kan derhos bevises, at Luther og Melancthon benyttede deres nyopfundne Lære om Modsætningen mellem Loven og Evangelium og en dermed sammenhængende Begrebsforvaskning i Fortolkningen af de Steder, hvor Apostelen Paulus taler om Gjærningens Forhold til Troen, til at confundere alt sund og uhildet Dømmeme hos alle senere Tilhængere af den lutheriske Orthodoksi om Betydningen af det Ord: gode Gjærninger! Disse „Reformatorer“ sammenblandede og forvekslede nemlig, i Faveur af den hidtil i Christenheden ukjendte Lære om Guetroen og Tilregnelsen af Christi Retfærdighed, de to fra hverandre himmelvidt forskellige Ting: „Lovens Gjærninger“*) og gode Gjer-

---

*) Efter Luthers Tankegang var nemlig enhver Gjærning en Lovens Gjærning, fordi enhver Fordring efter den ovennævnte Lære hører ind under Lovens Omraade, og ligger aldeles udenfor „Evangeliets“ Enemærker, hvilket udelukkende skal forkynde hvad Gud giver Mennesket. Vi bemærke herom: at Udtrykket „gode Gjærninger“ forekommer, med udtryffeligt Formaning til at besitte sig paa samme, henimod 30 Gange alene i Pauli Breve, foruden de flere Steder forekommende eenstydige Udtryk, s. Ex. Troens Gj. el. Omvendelsens Gj.

ning er“, idet de ansaae Bevidstheden om at have gjort noget Godt og Fortjenstligt for at være en Virkning af aandeligt Goomod, og derfor al Stræben efter at gøre noget virkelig Godt for at være odelæggende for ethvert Menneſte, d. e. uforligelig med det „rene Evangeliums“ Enetro og det Jeppe-Nielsenſte uforſkyldte Paradiis!

Luther overſaae herved den meget væſenlige Omſtændighed, at, om end ellers Alt, hvad der bærer Navn af Gjærning, ſkal høre ind under Lovens Omraade, ſaa gives der dog en meget omfattende Claſſe af Gjærninger, der ikke falde i det Haandgribelige, men fuldbyrdes kun paa Aandens og Tankens Gne-mærker; og man vil da i Henhold til almindelig menneſkelig Talebrug ikke kunne undgaae at betegne netop Troen i en ganſke eminent Forſtandſom en Gjærning, ikke ſom en Lovens, eller blot menneſkelig, men ſom en gud-menneſkelig Gjærning, ſom en god Gjærning, der ſtaaer over alle andre gode Gjærninger, fordi den virker eller frembringer alle de andre. Denne Conſe-quentſ af ſin i Apologien (Forſvaret for den augsburgſke Be- kjendelse) givne opſkruede Fremſtilling vedkjendte Melandthon ſig en Tid lang, og gav dermed Læren om Enetroen Naadeſtødet! Thi i ſin Forklaring af Cap. 5 i Brevet til Romerne frem- ſtiller han Troen ſom en Lydigheids-Handling, og befin- der ſig derfor i en kjendelig Forlegenhed med den yderligere Conſequentſ af denne Sætning, nemlig at Kjærlighed og

---

retfærdige Gj. Kjærlighed, Kjærtighed og gode Gj.: at Udtr. Lovens Gj. i Br. til Rom. og Gal. forekommer 12 Gange i en fra de forſt- nævnte Steder aldeles forſkjellig Sammenhæng: at Udtrykket „Gjær- ning (alene) forekommer mange Steder i alle Apoſtlenes Breve, og at diſſe, ganſte overensſtemmende med Herrens egne Ord, forkynde den Sandhed, at, medens en Gjærnings Legalitet (d: udbortes Lovmæs- ſighed) ingen Værd har for Gud, ſaa ſtaaer den Sandhed urokkelig faſt for al Ewigheid, at Gud betaler Enhver efter hans Gjærninger (Rom. 2, 6), og at Enhvers Ende ſkal blive efter hans Gjærninger (2 Cor. 11, 15). Lovens Gj. ligge altsaa ganſke udenfor den Sphære, hvori Apoſtlenes formane de Troende til at øve gode Gj. og afſkye de onde.

Haab og alle de deraf udspringende evangeliske Dyder høre med blandt Betingelserne for Menneskets Retfærdiggjørelse. Denne Reformators vaklende og feige Adfærd under alle den Tids theologiske Kamp er jo isørigt bekjendt nok. Han gjorde Indrømmelser, naar han nødtes dertil, og tog dem under gunstigere Omstændigheder siden tilbage. Saaledes gjorde han atter og idelig i dette Punkt; men det var fornemmelig hans senere Tilstaaelse af den foromtalte Tankeforstyrrelse i det lutheriske System, eller Bedgaaelsen af Forskjællen mellem Lovens Gjerninger og Troens, Aandens og Naadens Gj., der siden beredte ham saa mange Ubehageligheder fra de iørige lutheriske Fanatikeres (Flacianernes) Side. Det maa derhos vel mærkes, at Gudmængden ikke bestaaer deri, at det troende Menneske ikke er sig det mindste Godt bevidst, men deri, at han henfører Alt hvad Godt, der maatte være hos ham, og af hvis Værd han naturligtviis er langt fra at rose sig, til Gud, hvis Naade han har at takke for Alt!

Ligesom denne unaturlige al sund Menneskeforstand og religiøs Tact opvørende Lære har bragt alle sine Forsvarere ligesaa dens første Ophavsmand og indtil den gammeldags Lutherdoms j eneste Efternølere i Modsigelse med sig selv, saaledes råber ogsaa her et lille Glimt af sund Sands, hvorlidt Dr. J.'s Gjenganger selv troer alt det bredt udtværede trivielle Nonsens, han paa dette Punkt giver til Bedste. Det heder nemlig i Dpl. Nr. 11 om „Kundskaben“, „at den ligesaalet kan gjøre salig som Beskjendelsen, ja som Herren selv, naar Mennesket ikke selv er med i Hjertets Tro og Tilgivelse.“ Vi tillade os her at spørge den ærede Hr. „Dplyser“, om der vel kan forbindes anden Mening med det Udtryk, at Mennesket selv „maa være med“, end det, som den katolske Kirke alle Dage har betegnet ved at gjøre Menneskets „Medvirken“ med den guddommelige Naade til en uestergivelig Betingelse for hans Deelagtighed i den Frelse, som den tilbyder ham? Derjom Kirken yndede at tale i Pietismens opstyltede Tungemaal, som mere gaaer ud paa at forblomme og tilhulle Tanken, end paa at klare den, da kunde f. Ex. Tridentinerconciliet med ligesaa stærke Udtryk som

dets protestantiske Opponentter have fremhævet den Sætning, at Naaden virker Alt og Mennesket i absolut Forstand slet Intet. Thi alle katholske Theologer baade før og efter Reformationstiden have eenstemmig lært, at Kirken ikke taler om andre gode Gjerninger, end dem, som virkes ved den guddommelige Naade, at Ingen formaaer det mindste Godt uden Naaden, at den kalder og drager Synderen til Faderen og Sonnen, at ingen menneskelig Gjerning i sig selv, eller som saadan, har det mindste Fortjenstligt ved sig, og at det altsaa ene er Naaden, der gjør vore Gjerninger fortjenstlige for Himlen, og gjør Mennesket selv værdigt til Deelagtighed i det evige Liv. Hele det nye overnaturlige Liv, og først og sidst selve den i Kjærlighed virksomme Tro, igjennem hvilken den guddommelige Naade udfolder sin overnaturlige Kraft, tilskrives altsaa ene Christi Fortjeneste. Thi det som Kristus har fortjent eller erhvervet Menneskeflægten ved sin Lidelse og Død, ved sin Opstandelse og Indgang i Himmelen, er den Helligaands Komme, med alle de nysomtalte Aandens Naadevirkninger, ved hvilke den indre Fornøjelse og Levendegjørelse fuldbyrdes, som i Kraft af Christi Forsoning og fyldestgjørende Retfærdighed gjør Mennesket retfærdig for Gud og fuldkommer dets Forløsning. Naar Kirken nu, nagtet den saaledes ikke levner de blot og bart menneskelige Bestræbelser paa dette Gebet mindste Roes eller Ære, alligevel saa stærkt fremhæver Nødvendigheden af Menneskets frivillige Medvirkning med den guddommelige Naade, da har dette som sagt sin Grund i, at Kirken altid — i Modsetning til dem der gjøre Profession af at bedrage Verden med falske og hykkelske Ord, der have Gudsfrøgtigheds Skin, men fornægte dens Kraft — taler saaledes, at Alle kunne forstaae hvad den mener! Dens Udtryksmaade er aldeles skriftmæssig (S. 1 Cor. 3, 9. 2 Cor. 6, 1. 7, 1. Ebr. 12, 15. *) og ligesaa overensstemmende med Forholdets Natur, som

*) Vi vide godt, at Ordet „Medarbejder“ her nærmest hentyder til det Apostoliske Embede, men bede i denne Henseende bemærket, at vi her blot tale om selve Udtrykket. Thi hvad Spørgsmaalets Realitet angaaer, da have vi allerede ovenfor fremhævet, at jaavel

Læren om Euetroen og dens Forkastelse af gode Gjærningers Fortjenstlighed er det Modsatte. Thi saasandt Menneftet er forskjælligt fra Gud, og har en Villie, der baade kan samtykke og modsætte sig hvad Gud vil, og hvad hans Raade paaminde det om, og saavist som baade hine anførte og mange andre hellige Ord baade opfordre til og advare mod at forsømme og misbruge Raaden: saavist kan den Tanke, det her gjælder om at udtrykke klart og forstaaeligt for Alle, vausskelig finde noget bedre Udtryk end det, som Kirken altid har betjent sig af, uagtet vi godt vide, hvor anstødeligt det er for den sig selv uklare, om Pelagianisme*) og Halvpelagianisme i forblommende Talemaader altid vaasende Pietisme!

Med Hensyn til dette Forblommende og Tvetydige, som næsten synes ikke mindre anlagt paa at bedaare sig selv, end paa at vildlede og forvirre Andre, skulle vi ikke undlade at fremdrage en historisk Kjendsgjerning, som giver en fyldestgjørende Forklaring angaaende Marsagen til utallige og uendelige Misforstaaelser, saavel som til den trods alle Mæglingss- og Foreningsforsøg stedse voxende Skarphed i Udviklingen af de Modsetninger, hvori den confessionelle Forskjællighed mellem Katholicismen og Protestantismen endelig fandt sit bestemte og blivende Udtryk. Man har nemlig ofte hort religiøse og sandhedselstende protestantiske Medkristne oprigtig beklage Sønderrivelsen af det kirkelige Eenhedsbaand, fordi de erkjende det Unaturlige og med Kirkens Idee, Oprindelse og Diemed, med Aabenbaringsbegrebet og Sandhedens Almeengyldighed Uforligelige i flere fjendt-

---

alle Herrens Formaninger, som hele den parænetiske (formuende) Deel af alle de apostoliske Breve vaastadelig indskræpe denne i 2 Cor. 7, 1. i dens hele Omfang fort udtrykte Sætning.

*) I det 5 Aarhundrede fremsatte en eugelsk Munk, Pelagius, en Lære om Retfærdiggjørelsen, der tillægger den menneskelige Natur Evne til, uden indre Bistand af den guddommelige Raade at kunne fortjene Guds Velbehag ved et retfærdigt Levnet. Hans Tilhængere kaldtes Pelagianere. De saakaldte Halvpelagianere vilde gaee en Middevei. Men Kirken har paa det eftertrykkeligste forkastet og fordoemt begge disse Kjætterier.

ligt ligeoverfor hverandre staaende „Kirker“ ; — man har ofte hørt Saadanne omtale saavel de frugtesløse Religionsfantaler, som de mange baade i det sextende Aarhundrede og siden mellem Theologerne veylede Stridskrifter som forfængelige Ordstridigheder, der aldrig burde været tillagt den Betydning, som Historien har givet dem, nemlig den: at markere og befæste Evtalget mellem de to modsatte Meninger istedetfor at udfylde og udjevne det. Thi Protestanterne ere naturligviis fra deres Standpunkt altid tilboielige til at give de katolske Theologers „haardnakkede Paaftaaelighed“ Skylden for, at alle disse Forhandlinger mislykkedes. Det var herom, vi vilde meddele den Oplysning, at, naar den Augsburgske Bekjendelse bebreidede de katolske Theologer, at de ikke havde mindste Forstand paa de Ting, hvorum det gjaldt, og „hverken vidste hvad Syndsforladelse, Tro, Naade eller Retfærdighed var“: da havde den forsaavidt fuldkommen Ret heri, som hine Theologer ikke tidligere havde kjendt nogen anden Betydning enten af hine Udtryk eller af de øvrige med dem beslægtede, end den tilvante kirkelige, og derfor i Begyndelsen forudsatte, at deres Modstandere forbandt samme Mening med dem. Saaledes misforstod man en Tid lang hverandre, og denne Misforstaaelse var Aarsagen til, at man fra katolsk Side endnu i Aaret 1541*) skuffede sig med Haabet om Muligheden af en Gjenforening, og plagede sig med Affattelsen af dertil sigtende Forslag og Formularer. Det var først under den anden Regensburger Forhandling (1546), at man endelig blev vaer, at „Reformationens“ Ordførere forbandt ganske andre og aldeles nye og hidtil ukjendte Forestillinger med alle de dogmatiske Begreber og Ordbetegnelser, hvorum Striden dreiede sig.**)

Man vidste dengang ikke, hvad Efterverdenen har erfaret

*) Paa den første Religionsfantale i Regensburg.

**)

For at Læseren kan gjøre sig en Forestilling om Omfanget af den her omtalte Uklarhed, skulle vi give en kort Fortegnelse paa de Begreber, hvorum Striden dreiede sig under disse Forhandlinger om Christendommens Hoveddogma: Retfærdiggjørelsen af Troen. Ordene: Guds Villedse, Arvesynden, Synd, Syndsforladelse, Christi

af Melandthons Brevvevling med Bucer: at denne saalænge vedligeholdte Tvetdyghed fra hans Side havde et meget bestemt og vigtigt Formaal, nemlig, ved det Haab om Forsoning, han bestandig stillede i Udsigt, at aflukke sine katholske Modstandere „Indrømmelser i Hovedsætningerne, da Følgesætningerne saaledes tidlig eller seent maatte blive anerkjendte“. Men man fik dog tilsidst idetmindste Vinene op for den bedrovelige Sandhed, at al videre Underhandling vilde være aldeles frugtesløs, medens Resultatet af alle de tidligere blot var blevet det, at man paa begge Sider var kommen til fuldkommen Klarhed over den Kjendsgjerning, at her forelaae to aldeles uforlignelige Opfattelser af hele Christendommen, imellem hvilke den ikke kan, og aldrig mere vil blive Tale om Mægling eller Forlig!

Det protestantiske Dogmas senere Historie har aabenbaret alle dem, der ville see det, hvorledes den heromtalte Udførd af den kirkelige Skilsmisfes Ophavsmand har hævnnet sig paa Eftertiden. Thi den Sprogforvirring, hvis Hjælp disse paataalte, i det Haab dermed at odelægge og opløse den katholske Kirke, har, efter at være for bestandig afgjort tilbageviist, vendt sig mod det aandelige Babel, hvorfra den er udgaaet. Den er ikke blot bleven Kilden til den oprindelige Spaltning i Protestantismens splidagtige Leir (Modsætningen imellem Lutheraner og Reformerte); men den samme Uarsag er naturligtvis vedbleven at fremkalde de samme Virkninger. De store protestantiske Kirkesamfund have nemlig i Tidernes Lob opløst sig i et stedse voksende Antal af Secter, der hver for sig have afgivet Beviser for, at Bildfarelsen i det Uendelige er frugtbar paa Spirer til ny Uenighed og Afsondring, medens der blandt den theologiske Videnskabs meest fejrede Repræsentanter i de oprindelige to prote-

Fyldestgjørelse, Guds Naade, Tro, Anger, Bod, Loven og dens Opfyldelse, Helliggjørelse, Hellighed m. m., ja ikke blot disse Ord, men selv Begreberne Samvittighed, Billie, Fornuft, Frihed havde i det reformatoriske Sprog faaet en heel ny og ganske anden Betydning, end man i hele den christelige Fortid havde kjendt!

sterende Samfund faa at sige ikke findes to, der ere enige om Grundbetingelserne for en virkelig Overeensstemmelse i Besvarelsen af det Spørgsmaal, hvad Kristus har aabenbaret, eller hvad Gud har fastsat som Vilkaar for Deelagtighed i den evige Salighed. Den Ene forstaaer ikke den Andens Tale! Derfor seer man fra det ene Slægtled til det andet det Videnskabens Babelstaarn, som de travle Bygmestere usfortrødent arbejde paa at opføre, bestandig paa ny styrte sammen, medens Ungen af dem lader sig forstyrre af den saa nærliggende Sagtagelse, at al denne Uenighed i det Enkelte viser tilbage til en gennemgribende Grunduenighed i de høieste Principspørgsmaal!

Man horer vel stundom en og anden af dem, der altid troste sig selv og Andre med lyse Fremtidsudsigter, henviser til en formeentlig tilstedeværende „Enighed om det Væsentlige i Christendommen“ blandt alle dem, der bære sig selv og deres Venner med Prædicatet af „Troende“; men disse Folk synes reent at glemme, at Uenigheden indenfor deres Ciemærker netop dreier sig om det Spørgsmaal: Hvad der er væsentligt, og hvad der er uvæsentligt! Man horer fremdeles saadanne falske Trostere berolige sig over den aldrig hvilende Splidagtighed med det Slagord, at Strid er en nødvendig Betingelse for et kraftigt aandeligt Liv, samt at en Fred og Enighed uden al indre Bevægelse og Kamp affoder „aandelig Stilstand og Død“. Men dette er en aldeles falsk Anvendelse af en i sig selv — men dog kun betingelsesviis — sand Sætning. Det er nemlig vistnok en afgjort Sag, at Sandheden altid maa forsvares mod Wildfarelsen, fordi den altid angribes og forvanskes, samt at der, saaledes som Verden nu cengang er, altid paahviler dens Talsmand og Enhver, der er sig bevidst at have erkjendt den, den hellige Pligt, at bekæmpe enhver Yttring af Løgnens og Falskhedens Mand. Men denne Kamp*) forudsætter Enighed blandt dem, der stride for det Sandes og Godes Seir i Verden; og det maa vel mærkes, at Tilvebringelsen af en

*) S. i. Cr. Joh. 15, 18—27. 16, 1—4. Eph. 6, 11—19.

saadan Enighed blandt alle dem der elske Sandheden og leve i den, er et væsentligt Bie-med med Kirkens Grundlæggelse og hele Virksomhed. Enighed om, hvad der i evig Betydning er sandt, og tillige en klar Bevidsthed om denne Enighed er nemlig Særkjendet paa Guds Rige, eller paa den sande Kirke og dens Medlemmer (1 Joh. 4,6. 5,11. 19. 20), medens en Samfundstilstand, der har Charakteren af en vedvarende indre Splidagtighed, af vor Frelser selv (Matth. 12, 25. Luc. 11, 17.) skildres som en timelig Afspeiling af det Rige, der nødvendig i al Evighed maa være splidagtigt med sig selv, undtagen, naar det gjælder om at bekæmpe Guds Rige.*) Dette sidste er derfor den eneste Betingelse for Enighed imellem de Forstyrrelsens Magter, som til daglig Brug, fordi de ikke formaae andet, end at nægte og nedbryde — fortære sig selv og ødelægge hverandre indbyrdes! Kamp mod udvortes Fjender styrker derimod ethvert virkeligt Samfundsliv; thi paa det aandelige Livs Enemærker er en uafbrudt vedholdende Kamp mod Logn og Bildfarelse en nødvendig timelig Betingelse for Forplantelsen af et kraftigt og daadrigt Liv, hvorimod en vedvarende indre Splidagtighed bebuder ethvert Samfund som saadant den visse Udergang. De større eller mindre Samlinger af Mennesker, der kun ere forenede ved reent udvortes Baand, medens i aandelig Henseende hver Enkelt gaaer sine Veie, have jo dermed tilintetgjort de væsentlige Betingelser for alt Samfundsliv i dette Ordets hoiere Betydning. Grundprincippet for en saadan Eksistens er nemlig den aandelige Egoismes og den absolute Fornægtelses revolutionære Aand, der kun gaaer ud paa at gjøre hver Enkeltmands vilkaarlige Meninger og Interesser gjældende. Denne Selvrædhighedens og Auardhiets Aand er, efter en lang Række af hundreedaarige indbyrdes Kampe, netop i vore Dage i fuldt Arbeide med at forvandle de hidtil bestaaende protestantiske Kirkesamfund til en Uendelighed af Privat-

*) Allerede Tertullian har for 16 Aarhundreder siden karakteriseret alle den sande Kirkes Modstandere i følgende Ord: „De ere altid i Strid med hverandre indbyrdes, og ere kun enige, naar det gjælder om at bekæmpe den ene Sandhed“.

religioner, hvis om alle positive Sandheder indbyrdes uenige Vannerførere ikke engang undsee sig ved offentlig at vedkjende sig dette, i det de f. Ex. rose sig af, at betragte det som den uarværende Protestantismes Hovedopgave „at demonstrere mod Rom og bekæmpe Katholicismen“!

Det er denne samme Tendents, som er den gennemgaaende Eiendommelighed ved det overfladiske Skriveri, vi her omtale. Saa vel den lærde Forfatter til Pamfleten af 1863, som hans Ujenganger i Fr. Nvis synes ikke at have nogen hoiere Interesse med deres foregionne Midtjærhed i det rene Evangeliums Tjeneste, end den — uden mindste Sky for at blamere sig ved de absurdeste og meest selvomdiggende Besskyldninger, at sammensøge alleslags gamle og nye uhjemlede Historier om den katholske Kirkes Lære, Gudsdyrkelse og praktiske Grundsætninger, og bringe dem i Omlob blandt et Publicum, som de vide, er modtageligt for Alt hvad der i denne Retning præsteres. Det er derhos noksom bekjendt, at den førstnævnte af disse Stribenter saavel under sin Polemik fra en tidligere Periode, som under sine vanlige dybsindige filosofiske Underjogelser, i hvilke „det Tendentiose“ ikke spiller nogen Rolle, eller i sin fordums Soranste*) harmfrie Ustyldighedstilstand, ikke kjendelig fornuvligedes af Tanken om den „jesuitiske Kirkes“ Tilværelse og Virksomhed. Disse Mær henlevede nemlig den lærde Doctor ganske fordybet i Philosophiens ophoiede Problemer, kun med Uudtagelse af enkelte forbigaaende Udbrydelse, naar det grundtvizske Parties Udskeielser kaldte ham frem paa Stamppladsen. Han maa dog være sig vel bevidst, at hans eget theologiske Standpunkt er et ganske andet, end den forældede lutheriske Orthodoxies; thi den Schleiermacherske-Hegelske Tankning har aldeles intet Slægtskab med

*) Denne „Romerkirkens“ affagte Fjende var nemlig i en tidligere Periode lutherisk Præst i det ved Biskop Abjalon og Sævo navnkundige Sorø. Han levede her omgivet af skønne idylliske Erindringer om den katholske Tid, og har uden tvivl deelt alle sine øvrige Landsmands Veneration for disse ærverdige Minder, eftersom de jo, forsaavidt de der udelukkende hørte til de Dødes Rige, vare aldeles uskedelige!

denne gammelbogs Væreform. Han maatte vel nu og da ogsaa i Kampen med hine kirkelige Modstandere gjøre en sparform Brug af den, efterfom han ellers, ligeoverfor det offentlige Dømmeme, vilde staae som en aldeles uberettiget Contrapart. Ligeoverfor den katholske Kirke har han derimod tilsidefat alle Hensyn til moralsk Anstand og literær Sammelighed! I denne sin polemiske Position undseer han sig ikke ved at fremdrage de mosbegrøede forvittrede Baaben af det gamle til daglig Brug foragtede Kustammer fra det sextende Aarhundrede — undseer sig, som vi have seet, ikke engang ved at istemme Jeppe paa Bjergets Lovtaler over den usforkyldte Naade, og anprise Enetroens Fortjættring af al menneskelig Fortjenstlighed! (Fortfattedes).

Den nye Udgave af „katholsk Psalmebog“.

Erre Mangler og Feil af hvilken som helst Art altid ubehagelige og forstyrrende i trykte Skrifter, da gjælder dette naturligvis især om hvad der er skrevet i bunden Stil, og ikke udelukkende er bestemt til at læses, men da fremfor Alt om en Psalmebog.

Vi beklage derfor meget at have fundet følgende Correctur- og Trykfeil i den nysudkomne Psalmebog, som vi derfor bede alle de Medlemmer af vor Menighed, som have anskaffet eller ville anskaffe sig den, om at rette, inden de tage Bogen i Brug.

Nr. 114, B. 2, Lin. 2 staaer: „dit“ . . . læs: det.

— B. 3, Lin. 5 skal staae:

Si det sig for **den** dog dølger,

Nr. 137, B. 10, sidste Linie er der kommet til at staae:

„Naar mit Legeme er dødt.“ Dette bedes rettet til:

Naar paa Jorden jeg er død!

Nr. 159, B. 9, Lin. 2: Tæntde . . . skal staae: Tænde.

Nr. 168, B. 1, Lin. 1: „Snat Du vær“ . . . skal staae:

Snat o vær etc.

I Nr. 172, B. 1 er hele den sjette Linie udfaldet, nemlig:

Udryd Synden af mit Hjerte;

Nr. 180, B. 3, Linie 2 staaer: „min“ . . . læs: din.

Nr. 191 (Side 242, Lin. 5 og 6 fraenden) skal læses:
 prise din Nætfærdighed. Herre! oplad etc.

Nr. 205 (S. 289) sidste V. bedes de Ord i første Linie:
 „3 Længjel og Haab!“ . . . rettede til:

Mit Haab og mit Alt! — thi hvor etc.

Smst. i tredie Linie staaer: „Hvor ofte de“. . . skal staae:
 Hvor ofte Du etc.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Republikken Mexicos Præsident, Suarez, har rettet en egenhændig Skrivelse til den h. Fader, hvori han beklager de Differentser, som tidligere have fundet Sted mellem den h. Stol og hans Regjering, og erklærer, at hans og hans Ministres Udfærd mod Kirken og dens Tjenere blev ham afsuodt ved Begivenhedernes Tryk, men at Stillingen for nærværende Tid er bleven en heel anden: at han derfor iler med at tilbagegive Kirken dens Frihed og Privilegier, og beder den h. Fader indstændigt om at sende ham Biskopper, hvilke han lover at modtage med den største Forekommenhed og den meest levende Taknemmelighed. Han slutter sin Skrivelse med at bede om Hs. Helligheds Velsignelse for Mexico og sig selv. Den h. Fader udnævnte derpaa i Consistoriet af 22. Juni flere Biskopper for Mexico.

— Den 21. Juni — Marsdagen for Pius IX's Thronbestigelse (21. Juni 1846) — fejredes atter, ligesom den 12. April, af Staden Rom ved en glimrende Illumination. — Fire Dage iforveien, den 17. Juni — Marsdagen for Pius IX's Udvalgelse til Pave i Aaret 1846 — bragte det samlede Cardinalcollegium den h. Fader sine Vokonskninger, hvorved Cardinal Patrizi som Ordfører iblandt Andet bemærkede, at den oienlynlige Veffjærmelse, hvormed Gud bestandig havde omgivet Hs. Hellighed, maatte give alle Velsindede det bedste Haab om, at Kirkens og hans Sag tilsidst vilde vinde en herlig Seir over alle sine Fjender. Pius IX. udtalte med synlig Bevægelse sin Tak for disse Ønsker, og, i det han omtalte den glædelige Reaction mod Tidens onde Magter, som overalt i Verden i den sidste Tid havde givet kraftige Livstegn, sagde han blandt andet med stor Tillidsfuldhed: „Alle i Sandhed

oplyste Aander og ædle Hjerter ere paa vor Side! Alle ærlige Mennesker i hele Verden onske vor Seir! Lad os da ikke forglemme, at Gud engang vil veie vore Handlinger paa den samme Vægt=skaal, paa hvilken han nu veier vore Lidelser!“

Frankrig. 3 Algier ere 22 Ordenspersoner, deriblandt 6 Stolebrødre, bukkede under for Sygdom, som en Folge af de Anstrængelser, der ere forbundne med Forpleiningen af de arabiske Børn og Enker, der ved Hungersnøden have mistet deres For= forgere.

— Erkebiskoppen af Bourges har i Anledning af Peters og Pauls Festen tilsendt den h. Fader 25000 Fr., der ere indsamlede som Peterspenge i hans Dioces.

Tydskland. 3 Bremen holdt den 4. og 5. Juni den saakaldte Protestantiske Forening, d. v. s. en Samling af rationalistiske Prædicanter og Lægfolk, sin tredje Generalforsamling, eller, som de kalde det: „Protestantentag“. Forsamlingen talte 230 fremmede Deeltagere foruden Brementerne selv, og lededes af de fornemste Ordførere for den vantro Retning (Schenkel fra Heidelberg, Overhofprædicant Schwarz fra Gotha etc. etc.). Som Curiosum fremhæve vi blot, at under Debatteringen af nogle Theses, der vare opstillede af den betjendte theologiske Fremskridtsmand Bluntzschli, forlangte Hofprædicant Schweizer fra Gotha, at de protestantiske Regjeringer skulde tolerere atheistiske (d. e. gudsforægtende) Religionsforsamfund, men nægte Jesuiterne denne officielle Tolerance! — Saaledes tale de „Ordets Tjenere“, der stedse bære „Tolerancen“ paa Læberne! Den protestantiske Berliner „Kreuzzeitung“ truer disse kirkelige Gøglere med, at den Tid engang vil komme, da Folket ikke længere vil taale disse offenkulde Gudsbeispottelser, tager sig selv tilrette og banlyser alle „Protestantentage“ fra deres Cnemærker.

London. Den anglicanste Biskop Forbes i Rom. 3 „Weekly-Register“ læser man følgende: „Vi erfare af paalidelig Rilde, at den skotske Episkopalbiskop af Brechin, Dr. Forbes, er afgaaet i en Mission til den h. Fader, og at den høiærværdige Herre ved denne Leilighed optræder som Repræsentant eller Taler for flere andre Prælater og Geistlige i den anglicanske Kirke. Vi ere iøvrigt ikke istand til at give nogen nærmere Forklaring over denne Sendelses Beskaffenhed og Diemed, og navnlig ikke om, i hvad Hensigt han søger en Samtale med Hs. Hellighed. Saameget er vist, at denne Prælat i lang Tid har været betragtet som en af de i aandelig Henseende Høiestaaende i den engelske Høikirke, og at han i sin Tid i Selskab med to andre

Geistlige — som nu begge alt i nogen Tid have været ivrigt virkende Præster i den katholske Kirke — gik i en Mission til Jerusalem, for der at aabne en anglicansk-ritualistisk Gudstjeneste. Men denne Plan strandede paa den nysomtalte Umstændighed, at hans to Løbsagere i den hl. Stad lode sig optage i den romersk-katholske Kirke. Hvad vil vel nu den høier-værdige (d: de anglicanske Biskoppers) Bønk i Lordernes Huns (Overhuset) sige til, at en af deres Eigemand paa flere Standsfællers og andre Geistliges Begne befinder sig i hemmelige Underhandlinger med „Syndens Mand“*)? Skulde dette mulig være Begyndelsen paa Enden? I Reformatorenes Stugger! Hvad ville I sige hertil, eller gjøre herved? En protestantisk Mission til „Kvinden, der sidder paa de syv Høie“**), og det ovenifjebbet med en protestantisk Biskop i Spidsen? Dog — alt Spog tilside! Dr. Forbes og hans Venner ere ikke de eneste Mennesker, som indseer, at et Huns, der er i Splid med sig selv, ikke kan bestaae! Vi anbefale i denne Anledning vor katholske Erkebiskop (Dr. Manning i London) ikke at ile altfor meget med Opbyggelsen af hans Kathedral; thi han kunde mulig opleve, at hore Messen sunget i Westminster Abbediet (den protestantiske Hovedkirke i London)!“

Judbydelse.

Hjemvendt til mit Fædreland, efter et Ophold af heved femten Aar i en anden Verdensdeel, er det mit Duffe, i den første Deel af det tilstundende Efteraar at bringe min Composition af det berømte »Stabat Mater dolorosa« for Soli, Chor og Orkester til offentlig Opførelse. Men da jeg under min lange Fraværelse er bleven fremmed for de herværende Forhold, vil Tilveiebringelsen af et talrigt Chor, som er Hovedsagen ved Udførelsen af dette Musikstykke, være forbunden med

*) „Det Syndens Menneske“ eller Antichristen (2 Thesf. 2, 3. 4.) Denne Betegnelse af Paven fastholder endnu den protestantiske Pietisme som Tilbehør til det meget andet dyrebare Arvegods, den har overtaget fra Reformationsaarhundredet, og som det gjalder for en hellig Pligt at overlevere til Efterverdenen!

**) I Aab. 17. viser en Engel den h. Johannes det apokalyptiske Babel eller Skjogen, som sidder paa det skarlagensfarvede Dyr med de syv Hoveder, d. e. den romersk-hedenske Verdensmagt. Det gamle Rom var nemlig byggt paa syv Høie. Luther benyttede som bekendt stærkt Skjærne i Joh. Aab. som Underlag for de Forhaanelser, hvormed han overførte Kirken og Paven. Han seer saaledes i Skjogen et Sindbillede paa Kirken, og i Dyret et Billede paa Pave-magten osv.

Vanskeligheder, som det let kunde blive mig umuligt at overvinde. Jeg tillader mig derfor at anmode dem af Stadens ærede Damer og Herrer, isærdeleshed Damer, som maatte være istand dertil, om at bære mig med deres Assistance, ved at slutte sig til Udførelsen af dette mit Arbeides chorale Afdelinger, idet jeg tilføier, at det pecuniære Udbytte af denne eneste Udførelse af samme vil blive anvendt til Grundlæggelsen af et kristelig-philantropisk Foretagende af stort Omfang. Ligesom jeg smigrer mig med det Haab, at dette Niemed, i Forening med den blandt mine ærede Landsmænd saa almindelig udbredte kunstneriske Interesse, vil anbefale denne min Anmodning til alle Paagjældendes velvillige Deeltagelse og Understøttelse, saaledes tillader jeg mig endnu den Bemærkning, at min Composition, saa ubetydelig den end er, har vundet Musikkyndiges Anerkjendelse, og at den flere Gange gjentagne offentlige Udførelse af samme andensteds er bleven modtagen med almindeligt Bifald.

Nogle faa Prøver er Alt, hvad der udfordres fra de ærede Deeltageres Side, og de meest læste offentlige Blade ville fra September Maanedes Begyndelse indeholde det Fornødne, angaaende naar og hvor disse skulle finde Sted.

Erhødigst

J. M. F. V. Busch.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 16. August. 11. Søndag efter Pinse. Joachim, den hl. Komfrues Fader. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Kateheje. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 17. M. Octav af Sct. Laurentius. 18. Ti. Helena, Kaiserinde. 19. O. Hyacinth, Bekf. 20. Co. Bernhard, Kirkelærer. 21. F. Johanna Francisca, Enke. 22. L. Octav af Maria Himmelfart.

Søndagen d. 23. August. 12. Søndag efter Pinse. Maria Hjerte=Fest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 24. M. Bartholomæus, Apostel. 25. Ti. Ludvig, Konge. 26. O. Philippus Venitius, Bekf. 27. Co. Joseph af Kalasanz, Bekf. og Ordensst. 28. F. Augustinus, Biskop og Kirkelærer. 29. L. Johannes den Døbers Halsbyggelse.

Søgnedagsgudsstjeneste i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messe Kl. 7 (Tirsdag, Torsdag, Lørdag.) og Kl. 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdagsten Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal Form Kl. 6—9; Lørdagsten Kl. 5—8. — I Kapellet (Tolbodveien 14): Stille Messe Kl. 7. (Mandag, Onsdag, Fredag.)

Rjøbenhavn.

D. E. Olsen & Co.'s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 18.   Søndagen den 30te August.   1868.

Indhold: Om Tro og Fornuft og Forstjællen paa Tro og Tillid. (Fortf.).
— Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien. England. Rusland.
Nordamerika.

Om Tro og Fornuft og Forstjællen paa Tro og Tillid.

(Fortjættelse fra Nr. 17.)

Læseren vil af det Foregaaende have bemærket, at Hovedforstjællen mellem den katholske og den protestantiske Forestilling om hvad det vil sige at troe, og den deraf følgende Uenighed om, hvorledes Mennesket retfærdiggjøres for Gnd, væsenlig grunder sig paa en Sammenblanding og Forvevling af Begreberne Tro og Tillid. Begge baade kunne og skulle i Forening være tilstede i een og samme christelige Bevidsthed, men i Begrebsudviklingen maae de nødvendig skarpt adskilles fra hverandre, saafremt det ellers er den Talende eller Skrivende magtpaaliggende at blive forstaaet af Andre. I Livet kan det ene ikke undvære det andet, men i Tanken maa man holde dem adskilte fra hverandre, naar man ikke vil rode Alt sammen i uklare og taagede Forestillinger, som forvirre og vildlede istedet for at „oplyse“!

Naar man imidlertid hører og læser de forstruede og opstlyste Fortællinger over Troen, der daglig gives til Bedste af vore Modstandere, kunde man stærkt fristes til at tvivle om den Hensigt, virkelig at „oplyse“ Næsten om denne vigtige Sag, hvis man for et Øieblik kunde glemme, at Bedkommende forjaavidt ere und-

skyldte, som Ingen kan oplyse Andre om hvad han selv ikke veed, eller klare for Andre hvad der for ham selv er indhyllet i Dunkelhed.

Man har ofte, naar Noget nu og da foreholdt dem Uforstaaeligheden af deres opstruede Phrasemageri, hørt dem afvise saadanne Indvendinger med en Henvisning til den menneskelige Fornufts Indskrænkning, og Umuligheden af at forstaae vor Frelses Hemmeligheder; men de synes recnt at glemme, at der her slet ikke er Tale om at begribe eller forstaae, hvad der er ophoiet over Fornuftens Faaetevne, men kun om at give den i den troende Bevidsthed tilstedeværende Sandhed en Form, der tilfredsstiller den sunde Tænkning eller den uhibdede Forstands Fordring paa indre Sammenhæng og Consequents. Det er derhos meget besynderligt, at de, der ved enhver Leilighed tale, som om de havde et særligt Monopol paa Berettigelsen til at fore Navn af „Troende“ og paa Besiddelsen af aandelige Oplysninger, der ere skjulte for hvad de kalde den „højdelige“ eller „verdålige“ Fornuft, ikke kunne bringes til at indsee, at de selv maae appellere til Fornuften og betjene sig af Forstandens Hjælp, hvergang de forsøge paa at godtgjøre den formeentlige Vigtighed af deres urimelige og selvmodsigende Lærebbygning, og at denne sidste Bestræbelse afgjort fordommer den flette Anvendelse, de gjøre af de abstracte Formler, hvori Tænkningen bevæger sig. Men det bliver desuagtet ligesuldt vist, at ethvert Raasonnement, der ikke taaler den sunde Menneskeforstands Kritik afgiver et bestemt Beviis for Falskheden i Vedkommendes Grundsatninger og Tankegang!

Andet kunne vi ikke svare paa al den uforstaaelige Viisdom, der ivrer mod Fornuftens Brug i Troessager, for under Paaskud af en hellig Nidkjærlighed for det Hemmelighedsfulde i de christelige Troeslærdomme og det Overt naturlige i selve Troen eller i det at kunne troe — at inthronisere den pure Ufornuft, eller gjøre det Absurde til det høieste Kriterium (Kjendemærke) for hvad der er sandt og rigtigt angaaende vort Forhold til Evigheden! Man betænk uemlig vel, at her er Tale om

Menneffets Forhold til den guddommelige Aetfærdighed, og om hvad der frifinder eller fælder os for evigt for Guds Domstol. Ethvert alvorligt og tænkende Menneffe maa dog føle, at Gud herom ikke kan have aabenbaret Verden sin Villie paa en saadan Maade, at Menneffeslægten bestandig skulde famle i Usikkerhed om, hvad Han har meent med de Ord, hvori han har kundgjort os den, eller at den Prøve, Han har sat for Menneffets Villighed eller Uvillighed til at troe, netop skulde være den — at antage det for Sandhed, som Fornuften maa forkaste; thi Et er det, at den aabenbarede Sandhed selvfølgelig maa være ophøiet over alt menneffeligt Begreb, og et Andet, at det nødvendig skulde stride imod, hvad den Fornuft, der erkjender dette og just derfor troende antager og underordner sig hvad Gud har aabenbaret — hvad den ifølge Forstandens og Tankens uomstødelige Grundsætninger maa erkjende for sandt og rigtigt. Gud kan altsaa ikke have aabenbaret hvad der i sig selv er selvmodsfigende og fornufststridigt, men det Aabenbarede maa nødvendig tilstede en Fremstilling, der imødekommer den menneffelige Tanknings Trang til at erkjende Sandheden og den indre Sammenhæng i det, som Gud har gjort til Gjenstand for den menneffelige Aands troende Underkastelse; thi det Modfatte vilde være lige uforligeligt med Forestillingen om guddommelig Viisdom og Kjærlighed.

Det her Sagte finder i fuldt Maal Anvendelse paa det Troesbegreb, Reformationen har opstillet. Ifølge den i det Foregaaende omtalte Forestilling om Troen træder den ganske ubetingede Tillid til Guds Barmhertighed i Kristus istedetfor den gamle Kirkes Grundbegreb om Troen, nemlig Fornuftens Anerkjendelse af og Villiens Samtykke i det, som Gud har aabenbaret; og uden at spørge om den indre Moralitet i denne dristige Tillid forlanger man af enhver saaledes Troende, at han, saa ofte han tænker paa Gud og Evigheden, skal med en over al Tvivl havet Sikkerhed føle sig forvisset om, at han har Forladelse for sine Synder! Om endog hans Samvittighed fordømmer ham, skal han efter Luthers og Melanch-

thens udtryffelige Anviisning overdøve dens anklagende og dømmende Røst med at forholde Satan — som efter disse Reformatorens Forsikkring er Ophavsmanden til alle de Anfægtelser, hvormed Samvittigheden angster den Troende — Guds Forjættelser i „Evangeliet“ og Christi Fyldestgjørelse af alle den guddommelige Lovs Fordringer. Det gjælder i ethvert saadant Dieblit blot om, med den ondtalte, af alle indre Betingelser uafhængige Tilid at „gribe Kristus“, som man kaldte det, eller tilregne sig Hans Retfærdighed, og, i Kraft af dette formastelige Indgreb i Guds retfærdige Dom over Sjælens indre Tilstand, at nedslaae og overdøve enhver Tvivl og Betænkelighed!

Det er den opvørende Unaturlighed og Forstruelse i hele denne Tankegang, der er bleven Kilden til al den aandelige Forkvalling og Usundhed, som kommer for Dagen i enhver af de Fremtoninger, som paa Protestantismens Enemærker gjælde for Vidnesbyrd om Tilstedeværelsen af „religiøs Opvækkelse“. Forsalfkningen af Forestillingen om hvad det er at troe paa Kristus — dette Grundlag, hvorpaa Religionens hele Bygning i den enkelte Sjæl skal opføres — maatte nødvendigvis blive den frugtbare Moder til den Mængde aandelige Sygdomme og phantastiske Udsteielser, paa hvilke Pietismen ikke mindst i vore Dage frembyder de sørgeligste Exempler. Thi hvad anden Virkning maa Indøvelsen af hiin indbildte Besiddelse af Guds Velbehag, eller Forvisningen om at befinde sig i Naadestanden, med en aldeles utvivlsom Sikkerhed for Deelagtighed i den evige Salighed, — hvad anden Virkning maa en saadan aandelig Forstruelse og fremkonstlet Sikkerhed nødvendig have paa de Bedkommendes hele Sindelag og indre Tilstand, end den, at vænne dem til at hylle baade for sig selv og Andre. Thi Indøvelsen af hiin „Kunst“, som Luther gjentagne Gange har kaldt det, kan i det ufordærvede og ærlige Menneskes Dine ikke agtes for andet, end Indøvelse af et Hykleri, der tilsidst maa berøve den, der lægger Bind paa hiin forkastelige Kunst, al Evne til at bedømme sit eget Indre — til at skjætte Sandhed og Løgn fra hverandre!

Naar vi ovenfor have betegnet denne falske og usunde Religiositet, denne Usandhed i hele det indre Liv, denne unatur- lige Forvansning baade af Tankens og Følelsens høieste Livs- ytringer med Benævnelsen: Pietisme, da ville alle fordomsfrie Betragtere af de heromtalte Phænomener i Henhold til selve Ordets Betydning være enige med os i dette Stykke. Thi Kjendetegnene paa det Falske og Dpstruede i denne foregivne Fromhed og Aandelighed ere i den senere Tid overalt bleve saa fremtrædende, at selv de i religiøs Henseende temmelig ligegyldige og verdsligfjædede Mennesker have et i det Hele taget ofte ret sikkert og rigtigt Instinct for Bedømmelsen af hine Opvækkelses religiøse Værd, naar de i Almindelighed ikke robe stor Agtelse for de saakaldte Spøkses overspændte og tillidsfulde Tale om deres indre Erfaringer om Troens vidunderlige Virkninger. De have i denne Retning ofte et skarper Blik for den raadne Plet i hele dette selvmodsigende System, end de Religiosfjædede, om de end ikke ere istand til klart at gjøre sig Rede for deres Mistro og Antipathi for Pietismens forvirrede Ordgyderier; og vi skulle derfor ikke undlade her lidt nærmere at udtale os om dette Punkt, for at yde vort Bidrag til Erkjendelsen af den Sandhed, at intet tænkende Menneske, hvem Spørgsmaalet om Religion og Christendom ligger paa Hjerte, og som ikke af Partiinteresse foler sig fangstet til denne selvmodsigende Lærebygning, kan have andet Valg, end en ubetinget Anerkjendelse af den Fremstilling af den indre Sammenhæng i den christelige Religions Hoveddogma, som den katholske Kirke nu uforandret i snart to Aartusinder har vedkjendt sig!

Vi tage i denne Henseende vort Udgangspunkt fra den ovenfor omtalte Forveksling af Begreberne Tro og Tillid, og vor derved foranledigede Bemærkning om Nødvendigheden af, for Tanken og under Tankningen at sondre hvad der i Livet og for Bevidstheden er uadskilligt. Tilliden er nemlig en Egenkab, der horer til Troen, forsaavidt som den Troende nødvendig maa have en urokkelig Tillid til, at det, som han troer, er Sandhed (S. vor i Nr. 16 af d. Bl. givne Fremstilling af det

katholske Troesbegreb). Denne Tillid ligger til Grund for det Udtryk: „Troens Sikkerhed“ (certitudo fidei), fordi denne Sikkerhed er grundet i Forvisningen om de af Gud aabenbarede Troes sandheders ubetingede og uforanderlige Gyldighed. Men naar Talen er om den Tillid, hvormed det enkelte Menneske fortrøster sig til den guddommelige Barmhjertighed og Virkningen af Christi Forlofergjerning, eller med andre Ord: naar Talen er om den enkelte Troendes personlige Forhold til Guds frelsende Naade og den evige Salighed, da befunder Tanken sig paa et heelt andet Oebet. Denne Tillid har nemlig slet Intet med Troen som saadan at gjøre, efter som den er en Egenstaaelse ved Haabet, hvilket ifølge sin Natur aldrig kan give Mennesket nogen ubetinget Sikkerhed for hvad det lover. Haabets Visshed er nemlig i Medfør af sit Væsen altid en af Menneskets nuværende og fremtidige indre Tilstande betinget Visshed, og maa derfor skarpt og bestemt adskilles fra den absolute Sikkerhed for Besiddelsen af den evige Sandhed, som Troen giver. Men, er hiin Sikkerhed for Haabets Opfyldelse allerede i sig selv og i Almindelighed en Umulighed, hvor meget mere da i dette Tilfælde eller paa det religiøse Livs Omraade, hvor man med Sandhed kan sige, at en saadan Forvisning om den personlige Salighed nødvendig maatte tilintetgjøre den Ydmyghed, der er det religiøse Livs Hovedelement og Grundbetingelse, og fremkalde en al indre Fromhed odelæggende dæmonisk Hoimod! Af denne Grund har Tridentinerconciliet (Sess. VI. can. IX—XVI) udtalt Forkastelsesdommen over denne Lære i alle dens Enkeltheder. Det kristelige Haabs Opfyldelse er nemlig betinget af ydmyg Selverkjendelse, af et vedvarende bodfærdigt Sindelag, af Trostaaelse og Nidelighed mod sig selv, med andre Ord: af Bestaaelighed i Tro og Kjærlighed til Gud og Mennesker, hvormod den af Reformatorerne idelig indskærpede Paastand, at den her omtalte Tillid og Sikkerhed er en saa nødvendig og væsentlig Egenstaaelse ved Troen, at den som ikke i sit Indre føler denne useilbare Forvisning om sin Retfærdiggjorelse og tilkommende Salighed, ingen Tro har, og ikke veed hvad det

er at troe, maa betegnes som en med Christendommens Aand og al normal Tænkning lige usforenelig sværmerisk og sig selv uklare Annæstelse. Derfor betegner Can. XVI. i Trid. Conc. udtrykkelig denne Sætning i dens Almindelighed som falsk, og kræver, at den Enkelte, som for sin Deel vil gjøre den gjældende, maa bevise dens Sandhed ved en særlig ham meddeelt guddommelig Aabenbarelse.

Hvad iøvrigt Reformatorerens Beviisførelse for hele denne nye Lære angaaer, da var den meget kummerlig. De paabe- raabte sig nemlig blot Apostelen Paulis Ytring i Brevet til Romerne Cap. 4, 3 og 9, hvor der siges, at Troen blev regnet Abraham til Retfærdighed, samt Phil. 3, 9, hvor dette Udtryk slet ikke forekommer, men indstjodes af Luther i Oversættelsen, i det han tillige aldeles forvanskede den Mening, hvori Apostelen paa det først anførte Sted betjener sig af dette Udtryk. Der staaer nemlig: „i det jeg ikke har min Retfærdighed af Lov, men den (Retfærdighed), som kommer af Troen paa Jesus Kristus: Retfærdigheden af Gud ved Troen“. De sidste Ord oversatte Luther: „Den Retfærdighed, som Gud tilregner Troen“. Han anbragte saaledes her sin eiendommelige Fortolkning af de ovenanførte Ord i Rom. 4, 3. 9., hvori der læres, at den Handling: at troe blev regnet Abraham til Retfærdighed for Gud, medens den lutheriske Omskrivning af Stedet betyder noget heelt Andet, nemlig den omtalte „tilregnede Retfærdighed“ eller Christi Retfærdighed i sammes hele Omfang, der efter hans Formening tilregnes den, som med hiin ubetingede tillidsfulde Fortrosthed forlader sig paa den guddommelige Barmhertighed. En Tid lang forstod imidlertid Ingen den altid uklare og sælsomt formunneede reformatoriske Lære anderledes, end at det overeensstemmende med hine apostoliske Ord om Abraham dog var selve Troen paa eller Tilliden til hiin Indbildning om Tilregnelsen af Christi Forlofergjerning — betragtet som en indre Handling — der regnedes Mennesket til Retfærdighed, uden at man agtede paa Uforligeligheden af denne Lære med Forkastelsen af alle baade indre og ydre gode Gjerninger. Men, da man

nu cengang var kommen bort fra Forholdet til Sandheden og fra Hensynet til hvad dette Forhold kræver, da man med andre Ord var kommen bort fra det, som var Hovedsagen og Kjernepunktet i den gamle Forestilling om hvad det er at troe, og havde ombyttet denne med en vilkaarlig Tillid til en grundløs Indbildning, da var der ikke mere Noget til Hinder for, at den Slægt, der havde brudt med hele Fortidens Overlevering, og derfor var bleven et villieløst Bytte for enkelte Menneskers forvendte Tankeledning, tog tilfaste med enhver Spidsfindighed, der tilbød en ny Støtte for det vaklende og ravende Chaos af indbyrdes modsatte og hverandre ophævende Tankebestemmelser.

Da der nemlig under den ovenfor (i Nr. 17) omtalte mærkværdige Forhandling i Aaret 1546 fra katholsk Side af den spanske Theolog Malvenda blev gjort Talsmanden for den protestantiske Opfattelse af den heromtalt Lære (den Strasburgske Theolog Bucer), det Spørgsmaal: hvad man egentlig meente med den ved enhver Leilighed paaberaabte Nødvendighed af Udelukkelsen af al Tale om Gjærninger fra Forhandlingen om Menneskets Retfærdiggjorelse, eftersom jo dog Troen, til hvis Virksomhed man henførte det Hele, i Ordets høieste Betydning maatte kaldes en god og Gud velbehagelig Gjærning, og der, naar man indrømmede dette, heller ingen Grund var til at udelukke Kjærligheden og Haabet tilligemed alle de øvrige evangeliske Dyder fra Andeel i Menneskets Retfærdiggjorelse: da nødtes den nye Læres tungfærdige Advocat — hvem det hidtil var lykkedes ved bugtede Talemaader og dialectisk Behandling at snoe sig igjennem alle Vanskeligheder og liste sig bort fra enhver betænkelig Indrømmelse — til en for alle kommende Tider høist betydningsfuld Tilstaaelse*).

*) Denne Religionsamtale var nemlig den sidste offentlige Forhandling, under hvilken Katholiker og Protestanter stode Ansigt til Ansigt ligeoverfor hverandre. Den videre Udvikling af det protestantiske System er senere foregaaet uden alt Hensyn til den katholske Troeslære, og er bleven et ganske ensidigt Resultat af de paafølgende langvarige Stridigheder og Conflicter indenfor de frastilte Religionsamunds

Trungen af sin Modstanders ubonhorlige Logik maatte nemlig Bucer paa sine egne og sine Troesfællers Vegne afgive den Erklæring, at Troen, betragtet som en indre Act eller Handling, er medindbefattet under de Lovens Gjerninger, som Paulus udtrykkelig udelukker fra Indflydelse paa Menneskets Retfærdiggjorelse; thi Alt, hvorefter man maatte sige, at det var befaleet eller foreskrevet af Gud, horte ikke til Evangeliet: dette gjaldt ligesaa fuldt om Troen, som om Kjarligheden og alle andre Dyder. Hermed var altsaa afgivet den Erklæring, at Troen, til hvilken man i en Række af Aar ene og udelukkende havde henført Alt i Læren om Menneskets Retfærdiggjorelse, i sig selv eller i egentlig Forstand slet Intet har med denne at gjøre! Thi naar man sagde, at Mennesket retfærdiggjordes alene ved Troen, da meente man dermed ikke det, at man troer eller den Handling at troe, men man betegnede dermed „det som man troer paa“, nemlig Christi Fortjeneste eller Christi fuldkomne Lydighed, som „tilregnes Troen“, d. e. den saaledes Troende. Bucer oplyste denne Forestilling yderligere ved at sige, at Troen ikke var Andet end den liggende Haand, som Betleren udstrækker for at modtage den Almisse, der rækkes ham, og den reent passive Tillid, hvormed Modtageren føler sig forvisset om, at hans Nød er afhjulpen.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den i de politiske Blade saameget omtalte pavelige Allocution af 22de Juni d. A. (i Anledning af de nye saakaldte confessionelle Love i Østerrig), lyder saaledes:

Vi havde aldrig troet, arværdige Brødre, at Vi, efter den Convention, som vi til Glæde for alle bedre Mennesker for omtrent 13 Aar siden afsluttede med den apostoliske Konge og

egne Enemarker. Det er efter denne Tid blevet den herskende Tone og en Vedtægt blandt protestantiske Theologer og Geistlige aldeles at ignorere den katolske Kirkesære!

Kaiser af Østerrig, skulde blive nødte til idag at besvare Os over de haarde Krænkelser og Trængsler, med hvilke Kirken i Kaiserdommet Østerrig nu paa den sorgeligste Maade bliver hjem-søgt og forfulgt af sjendtlighindede Menneſter. Den 21de December s. A. bekjendtgjorde nemlig den østerrigſke Regjering en i Sandhed nyheldbringende Statsgrundlov, som ſkal have fuld Gyl-dighed i alle Dele af Riget, ogſaa i de reent katholſke. Denne Lov faſtſætter en aldeles ubegrændſet Frihed for alle Wieninger og alle Preſſens Frembringelser, for Troen, Samvittigheden og Læren, og giver Statens Borgere af enhverſomhelſt Troesbekjen-delse Tilladelse til at oprette Underviisnings- og Opdragelsesan-stalter, idet Statsmagten anerkjender alle Religionsſamfund og ſtiller dem alle uden Forſkjæl lige. Saasnart Vi erholdt Kund-ſkab om denne ſorgelige Begivenhed, havde Vi gjerne ſtrax op-loftet vor Roſt; men foretrak dog at følge Langmodighedens Indſkydelſer og tie, i det Haab, at den østerrigſke Regjering vilde laane Os til vore arverdige Brødre, de østerrigſke Vi-ſkoppers, retfærdige Forestillinger, modtage deres velmente Raad, og indſlaae paa en bedre Vei. Men vort Haab gik ikke i Opfyl-tyldelse. Den 25de Mai d. A. udfædte nemlig ſamme Regje- ring en Lov, som forpligter alle Underſaatter, ogſaa de katholſke, og befaler, at alle Born af blandede Ægteſkaber ſkulle opdrages i Faderens Religion, naar de ere af Mandſjon, og i Moderens, naar de høre til Kvindetjønnet, ſamt at Born un-der ſyv Aar ſkulle deeltage i Forældrenes Traſald fra den ſaude Tro. Denne Lov frakjender dernæſt de Lofter forpligtende Kraft, ſom den katholſke Kirke med Grund og med fuldeſte Ret begjæ- rer og foreſkriver, førend et blandet Ægteſkab indgaaes, og hæ- ver Apoſtaſie fra den katholſke, ſom fra den chriſtelige Reli- gion overhovedet, til en borgerlig Nøtthighed.“

Efterat have udtalt ſig om den ny Ægteſkabslovs mod Kirkeloven ſtridende Beſtemmelſer, og navnlig om Civilægte- ſkabets Forkaſtelighed, og hiin Lovs uberettigede Indgreb i Kirkens Autoritet og Jurisdiction i Ægteſkabsſager, ſamt om Statsmagten s Tendents til, ved Hjælp af den ny Skolelov at deſkatholijere Befolkningen, vedbliver den h. Fader ſom følger*).

„I ſee ſaaledes, arverdige Brødre, hvor forkaſtelige og for- dommelige diſſe aſtlyelige Love ere, ſaaſom de i høieſte Grad ere

*) Da de Grunde, hvorefter Kirken maa forkaſte diſſe Love, oftere have været anførte, anſee vi det paſſende blot i diſſe ſaa Ord at omtale denne Deel af den pavelige Allocution.

stridende mod den katholske Kirkes Lære og krænke dens ærværdige Rettigheder, dens Autoritet og guddommelige Constitution, saavel som Vor og denne Apostoliske Stols Magt, Vor foromtalte Convention (∴ Concordatet af 1855), ja selve Naturretten. Ledet af den Omfjorg for alle Kirker, som den Hæere Kristus har overdraget Os, have vi derfor vor Apostoliske Stemme i denne Ederes ærværdige Forsamling, og forkaste og fordomme i Kraft af Vor Apostoliske Autoritet de her omtalte Love, saavel som baade i Almindelighed og i Besynderlighed Alt hvad den østerrigiske Regjering og dens underordnede Dyrigheder have anordnet, gjort og foranstaltet imod Kirkens Rettigheder. I Kraft af denne samme Autoritet erklære Vi disse Love samt alle de Forholdsregler, der kunne udledes af dem, for intetbetydende og for stedse ugyldige (nullius in verba ac fore). Men Ophavsmandene til samme, navnlig dem som rose sig af at være Katholiker, og Alle, der have fordristet sig til at foreslaae, beslutte, approbere og gjennemføre bemeldte Love, formane og besværge Vi, at betænke de Censurer og geistlige Straffe, hvilke i Henhold til de Apostoliske Constitutioner og de oekumeniske Conciliers Decreter Alle de, som krænke Kirkens Rettigheder, ipso facto (∴ ved selve deres Hænder) paadrage sig.

Men imidlertid ønske vi af ganske Hjerter vore ærværdige Brødre, Østerrigske Erkebiskopper og Biskopper, til Lykke i Herren, og tildele dem velfortjent Roes, fordi de ikke have undladt med biskoppelig Kraft, i Ord og Skrift usofjærdet at forsvare Kirkens Sag og værne om Vor foromtalte Overeenskomst, samt paaminde det troende Folk om dets Pligt. Vi ønske derhos, at Vore ærværdige Brødre, de ungariske Erkebiskopper og Biskopper, ville efterfølge disse deres Embedsbrødres heilige Exempel, og med samme levende Iver ville bære Omfjorg for Beskyttelsen af Kirkens Rettigheder og Forsvaret for Vor Overeenskomst.

Vi ville imidlertid under de svære Trængsler, af hvilke Kirken i disse sørgelige Tider allevegne hjemføres, ikke ophøre med, ærværdige Brødre, i Vort Hjertes Ydmyghed og med stedse mere glødende Iver at bønfaalde Gud om, at Han med Sin almægtige Kraft vil tilintetgjøre alle Sine og Sin hellige Kirkes Fjenders ugudelige Anslag, og undertrykke deres forbarvelige Bestræbelser, at Han vil afvende det truende Uveir, og i Sin Barmhertighed føre dem tilbage paa Retfærdighedens og Frelsens Wei“.

— Et Pariserblad „Chiariuari“ har beslydt den pavelige Regering for, at den havde til Hensigt at optage et Laan i London paa de romerske Kunstskatte. Nysnavnte Blad forvevler her baade Personer og Tider. Et saadant Laan har nemlig ganske rigtig været projecteret i London; men det var allerede i forrige Aar, og skete ved Riccioti Garibaldi, hvem en Forening af engelske Krigsmænd tilfagde et Laan paa flere Millioner Pund Sterling mod Hypothek i de romerske Museer! Men saavel Udplyndringen af disse, som det af samme betingede Laan blev forhindret ved Garibaldianernes Nederlag ved Mentana.

Italien. Medens den saakaldte italienske Regering fornylig atter har været sysselsat med den Plan at danne Fristarer, i den Hensigt paa ny at gjøre et Indfald i Kirkestatens Gebet, har bemeldte Regering ikke undseet sig ved, igjennem sin Udenrigsminister Menabrea at besvare sig hos den americanke Regering over, at der i Baltimore og Philadelphia skulle have fundet Hvervinger af Frivillige Sted for at danne et paveligt Fricorps, idet den tillige udbad sig Oplysninger om Omfanget af og Diemedet med disse Hvervinger. Den americanke Regering har besvaret denne Menabreas Note i enhver Henseende overeensstemmende med Forespørgselsens Charakter. Den erklærede nemlig, at den ikke seer sig istand til at forbyde sine Borgere en Rejse til Europa, og at den ligesaa lidt kan føre Control med deres Handlinger, og saaledes ikke forhindre, at enkelte Individuer lade sig hverve til Krigstjeneste enten af den ene eller anden Regent.

England. Mærkelige Tilstaaelser. Under de sidste Parlamentsforhandlinger udviklede den nærværende Ministerpræsident, Israeli, for Underhuset de Grunde, som gjorde det nødvendigt for Ministeriet at modfatte sig Vedtagelsen af Gladstones Forslag angaaende Ophævelsen af den protestantiske Statskirke i Irland. Førsteministeren havde sammenfattet sine Grunde under fire Rubrikker, og som sidste og afgjørende Hovedgrund for sin Betragtning af denne Sag anførte han Følgende: „Saafernt vi antage Gladstones Forslag for Irland, saa vil Følgen deraf nødvendig blive, at vi tidlig eller sildig maae give de deri indeholdte Grundsætninger Anvendelse ogsaa paa England. Denne Tid vilde komme længe forend de fleste tænkte. Men hvad vilde atter følge heraf? Ophævelsen af Forbindelsen mellem Staten og

Høikirken vilde enten etablere en Stat i Staten, eller den Engelske Kirke vilde dele sig i en Mængde smaa Secter, og disse vilde alle tilsammen tilsidst — i Kraft af Traditionens og Disciplinens Magt — blive opslugte af den Romerske Kirke. Men i begge Tilfælde vilde det kongelige Supremati (Overherredømme) over Kirken, denne den engelske Forfatnings Hovedhjørnesteen, være tilintetgjort: den sidste og eneste Borg for den religiøse Frihed (!!), en af de væsentligste Garantier for de borgerlige Rettigheder, vilde derved for bestandig være forsvundet."

Saa vidt Hr. Israeli. „Vi takke ham“, bemærker træffende „Mainz Journal“, for den Aabenhjertighed, hvormed han har blottet Kjernepunktet i dette Spørgsmaal, for den Frimøbighed, hvormed han har udtalt sine egne og sine Tilhængeres Tanker. Det er altsaa Frygt for den katholske Kirke, for dens Traditioners og dens Disciplins Magt, som er Hovedgrunden, hvorfor en Tilstand, der er den meest skrigende Uretfærdighed, fremdeles skal opretholdes! Det er altsaa denne Frygt, der bevæger Hr. Israeli til at modsætte sig enhver Forandring. Thi den første Deel af Alternativet — at Høikirken vilde blive „en Stat i Staten“, kan umulig være alvorlig meent. Man føler nemlig altfor vel, føler det navnlig uetop i Dronningens Raad, at Høikirken er henviist til Statsmagtens Hjælp, samt at den ene derved frister sin Tilværelse. Fra den Dag af, da Staten uddrager den sin beskyttende Haand, vil den være hjemfalden til Historien, og ikke mere berede den kongelige Overhoiighed nogen Forlegenhed! Repræsentanten for Kronens Rettigheder behøver altsaa ikke at frygte for nogen „Stat i Staten“, og frygter den derfor heller ikke! Men hvad han, og hvad et stort Antal af hans Troesfæller virkelig frygter for, er, at det skal blive muligt for Katholicismen, frit at udfolde sine Kræfter. Og hvorfor frygter man vel Kirken? Fordi man mener, at dens fuldkomne Frihed, Borttagelsen af alle hæmmende Bænd, vilde true del offentlige Vel! Hvo kommer ikke ved disse Ord til at tænke paa den Røst, man forud horte i Rom i de Dage, da Kaiserne vare Ypperstepæster, da Stat og Religion havde indgaaet en, som det syntes, uopløselig Forbindelse, ja Sammenblanding med hverandre. „Seirer Christendommen“, hed det dengang, „da er det for bestandig ude med det gamle Romas Glands, forbi med Statens Vel, og Christendommen er Skyld i denne og al anden Ulykke! Derfor bort med den! Død og Forfølgelse over dens Betsjendere!“ Saaledes seer ogsaa nu Dronningen af Englands Forsteminister Thronens Anseelse truet

af den fra sine Vanter befriede Kirke, som om det ikke netop var denne Kirke, paa hvis Skuldre den kongelige Høihed for Henrik VIII's Tid havde sig, og' hvis Lærdomme støttede Kongens Autoritet under Haandhævelse af Folkets gamle Frihed. Han seer i Kirken en Fjende af de Rettigheder og Friheder, som netop Kirken til enhver Tid har beskyttet. Eller er det ikke den katolske Kirke, hvem England har at takke for sine hoit priste og meest beundrede Institutioner — sit magna charta (dets fri Forfatning), dets Eedsvorne, Parlamentet og Universitet? Saaledes har Englands Historie domfaldt den nuværende Premierministers Nttringer! Vi kunne selvfølgelig ikke see Andet i disse, end stærke Vidnesbyrd om personlig Frygt for Katholicismens i England med hver Dag øiensynlig voxende Indflydelse. Skulde det derfor end lykkes Hr. Israeli for en Tid at dæmme for Aanderens Strømning — den er nu engang kommen i Bevægelse og vil ustandseligt fuldende sit Løb!

Rusland. Forfølgelserne mod den katolske Kirke. I Lithauen ere, i Henhold til en kaiserlig Anordning af 16de April 1866, i Begyndelsen af Mai d. A. atter 20 romersk-katolske Kirker og Capeller blevne lukkede, og den russiske Regjering gaaer stedse videre i Forfølgelsen, for at underbinde enhver kirkelig Livsaare. Man udsteder nemlig endog Forbud mod Rosenkrands- og Skapuleerbroderfaberne, og confiskerer i Polen alle katolske Bønebøger, som „det være sig i blotte Antydninger eller i directe Ord indeholde Udtryk af religiøs Had og Fanatisme mod den russiske Throne (!), saavel som Bønner for Opretholdelsen af Kongeriget Polen og for Schismaets Udryddelse“. En Liste over saadanne forbudne Bøger er offentliggjort, og Politisoldater indfinde sig i Kirkerne, og rive Bønebøgerne ud af de Bedendes Hænder, for at eftersee, om de høre til de forbudte. Da de fleste af disse Politimænd nu ikke kunne læse, saa tage de Alt hvad de finde. Dersom Polakkerne og Lithauerne vare Jøder, og ikke Katholiker, saa vilde man høre et Smerstensfrigg gjenlyde fra hele den liberale Presse. Herom kan Befolkningen i Rumænien aflægge Vidnesbyrd; men de polske Katholiker ere ikke Jøder, og Rusland ikke Rumænien.

— Medens den russiske Regjering lader den ene romersk-katolske Kirke i Polen og Lithauen lukke efter den anden og indrette for den schismatisk-græske Cultus, beretter „Danziger Kirkebl.“, at Administratoren for Erkebispedømmet Warschau

har udstedt en Mundskrivelse til alle Sognepræster i Kongeriget Polen af det Indhold, at Regeringen, naaget alle hans Modforestillinger, har paa det strengeste befalet, at alle Døbe-, Vielses- og Dødsattester skulle udfærdiges i det russiske Sprog og underskrives med russiske Bogstavtegn. Da nu de fleste Præster ere aldeles ukundige i det russiske Sprog, saa nødes de til at antage Skrivere til Udfærdigelsen af disse Attester, og selv i det mindste lære saameget af det russiske Alphabet, at de kunne undertegne deres Navne. Men den russiske Regering lader det ikke blive herved. En senere Befaling fra St. Petersborg gaaer ud paa, at fra den 1ste Januar 1869 skulle de Geistlige af alle religiøse Bekjendelser i de ti Gouvernementer i Weichsel-landet*) ikke blot correspondere med Overigheden, men ogsaa med deres Foresatte og med hverandre indbyrdes udelukkende i det russiske Sprog. Dermed er for den protestantiske Geistlighed det tydske, for den katholicke det polske og for den jødiske det hebraiske Sprog afskaffet. Loven stiller svære Straffe i Udsigt for enhver Overtrædelse. Da det nu er en Kjendsgjerning, at de andre Geistlige ligesaa lidt forstaae Russisk, som de polske romersk-katholicke Præster, og da det allerede i de større Steder er vanskeligt, men paa Landet saa godt som umuligt, i ethvert Dieblik at finde Noget, der kan saameget Russisk, at han kan paatage sig Besørgelsen af disse Correspondancer, saa er paa mange Steder de Geistliges Forbindelse med deres Foresatte og Colleger aldeles umuliggjort! 3 Tilfælde, hvor denne derfor er et Velfærdsaanliggende, maa den stee i Hemmelighed, og er da for de Vedkommende forbunden med stor Fare. — Den ældre Lov, hvorefter Børn af blandede Ægteskaber uden Forskjæl skulle døbes i en græsk Kirke og undervises i den græsk-katholicke Religion, er ligeledes for nylig bragt i Erindring med alle Slags skarpende Bestemmelser,

Northamerica. Jesuiterfædrenes berømte Opdragelsesanstalt i Frodham ved New-York, St. Johns-Collegium kaldet, besøges i indværende Aar af mere end 300 Studerende. — Det af 16 Jesuiter ledede Xavierus-Collegium i Cincinnati tæller 336 Elever, fornemmelig af tydske Herkomst.

*) Ifølge en Lov fra Begyndelsen af d. A. er Benævnelsen „Polen“ afskaffet i det officielle Sprog.

Bekjendtgjørelse,

I Henhold til min „Indbydelse“, optagen i den „katholske Kirketidende“ Søndagen den 16de d. M., beder jeg de ærede Dameres Opmærksomhed henvendt paa, at der hos alle Stadens Musikhandlere er henlagt Lister til Paategning.

Erbødigt

J. M. F. V. Busch.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 30. August. 13. Søndag efter Pintsfe. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 31. M. Raymundus, Bekj. 1. September. Ti. Vigibius, Ab. 2. O. Stephanns, Konge, Bekj. 3. Co. Shukommels. af det allerhelligste Sacrament. 4. F. Rosa af Viterbo, Somfru. 5. L. Laurentius Justiniani, Erkebiskop og Patriarch.

Fre dagen d. 4. September. Broderskab til Jesu guddommelige Hjerte. Messe Kl. 8½. Aftenandagt Kl. 7½.

Søndagen d. 6. Septbr. 14. Søndag efter Pintsfe. De lh. Skytssengles Fest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 7. M. Rosalia, Somfru. 8. Ti. Maria Fødsel (feires forstkommende Søndag). 9. O. Petrus, Klaver, Bekj. 10. Co. Nicolaus af Tolentino, Bekj. 11. F. og 12. L. Octavdage af Maria Fødsel.

Søgnedagsgudstjeneste i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messe Kl. 7 (Tirsdag, Torsdag, Lørdag) og Kl. 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdagsten Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal Form Kl. 6—9; Lørdagsten Kl. 5—8. — I Kapellet (Tolbodsveien 14): Stille Messe Kl. 7. (Mandag, Onsdag, Fredag).

„Katholsk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer C. B. Lohrer, Gothe rsgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Numre 8 f.

Kjøbenhavn.

D. C. Liffen & Co.'s Bogtrykkeri, Bilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 19. Søndagen den 13de September. 1868.

Indhold: Concordieformlen, den augsburgske Confession og den katholske Kirkelære. (Fortf.). — Kirkelige Efterretninger: Italien. Spanien. England.

Concordieformlen, den Augsburske Confession og den katholske Kirkelære.

(Fortsættelse fra Nr. 18.)

Denne Lære er i dens Heelhed udtrykkelig stadfæstet af Concordieformlen*), med hvilken symboliske Bog den lutheriske Lærebygning efter en Række af trediveaarige indbyrdes hidtige Stridigheder affluttedes i Aaret 1577. Vi bringe her vore Læsere endnu den væsentlige Bestemmelse ved den lutherisk-orthodoxe Lære i Erindring, at Retfærdiggjørelsen, i Genhold til den i det Foregaaende meddelte Fremstilling, ikke bevirker mindste Forandring i Menneskets indre Liv, men kun en reent udvortes Forandring i Hans Forhold til Gud. Synden tilgives ham vel, men han vedbliver dog i sig selv at være hvad han altid har været: en fortabt Synder, der fortjener den evige

---

*) D. e. Genbrægtighedsformularen. Denne „symboliske Bog“ blev nemlig affattet i det Siemed at tilføje de langvarige Lærestridigheder i den lutheriske Kirke. Men det var saa langt fra, at dette lykkedes, at dens Affattelse og Vedtagelse netop gav Signalet til en ny Række af Stridigheder, der varede lige til Trediveaarskrigen gav Theologerne Andet at tænke paa.

Fordømmelse. Synden klæber ved Alt hvad han tænker og gjør, og der er af denne Grund heller ingen Forstjæl paa hans Synder; de ere alle i sig selv lige fordømmelige.*) Den Forandring, der er foregaaet med ham, bestaaer kun deri, at denne vedvarende Syndighed ikke tilregnes ham, fordi Gud ikke længere tager Hensyn til hvad han i sig selv er, men anseer ham og behandler ham som retfærdig, i det Han tilregner ham hvad Kristus har lidt og gjort, og erklærer ham ligesom ved en Retskjendelse for uskyldig og retfærdig, naaget han i sig selv er skyldig og forkastelig. Gud borttager altsaa ikke det syndige Menneskes Ureenhed, renser og helliger ham ikke indvoortes, men „tildækker“ eller skjuler kun hans Møgenhed og Ureenhed med Christi Retfærdighed „som med en Raabe“, „og seer saaledes“ efter de lutheriske Theologers Forsikring, „kun sin eenbaarne og elskelige Son i det retfærdiggjorte Menneske.“ Synden bedømmes endvidere ikke efter dens egen Charakter eller objektive Bestaenhed (d. e. efter hvad den i sig selv er i Henseende til Storhed og Skyld), men reent subjektivt efter Personens Bestaenhed: om han er en Troende eller en Bætro*); ingen Synder kunne staa den Troende“ eller tilregnes ham, saasnart han blot fornyer den nofsom omtalte specielle Anvendelse af Christi Fyldestgjørelse paa sig selv, medens Alt hvad den Bætroende gjør, Smaat som Stort, regnes ham til Fordømmelse. Da det heromtalte System endelig forkaster Læren om den forberedende Naade, og forstaaer Ordet „uforskyldt“ i den apostoliske Lære om den retfærdiggjørende Naade saaledes, at dermed udelukkes al indre Disposition eller Forberedelse for Modtagelsen af samme,

---

*) Disse to Sætninger indskræper Luther ved mange Leiligheder, og de spillede en vigtig Rolle under Udviklingen af denne Betragtning af Christi Fyldestgjørelse. Det Samme gjælder om den strax efter nævnte Lære, at der ikke er nogen Forstjæl paa de retfærdiggjorte Menneskers indre Tilstand. Alle ere eens, fordi de Sindet ere selv eller i sig selv, og frelses blot ved en reent udvoortes Foranstaltning af Gud og ved en blot udenfra bevirket Forandring i deres Forhold til Gud.

og, som vi ovenfor have seet, fordømmer al Tale om Selv-
 virksomhed og Medvirken fra Menneskets Side, kan man ikke
 forundres over, at en Læreform, der saa aldeles bryder Staven
 over Menneskets Frihed baade i metaphysisk og moralsk For-
 stand, ogsaa fornægter Begrebet om den menneskelige
 Personlighed ved at ophæve al Forskjæl imellem de retfærdig-
 gjorte Individens indre Tilstand; thi den beskriver den evige Sa-
 lighed som en Tilstand der er eens for Alle, eller som en blot
 udvortes Tilstand. Vi kunne iøvrigt, hvad dette Punkt angaaer,
 ikke tilbageholde en Bemærkning om det høist besynderlige Phæ-
 nomen, at, medens den under den nyere Philosophies Paavirk-
 ning udviklede Protestantisme afgjort forkaster denne muhame-
 danske Forestilling om den evige Salighed, støder man fra den
 Kant dog jævnlig paa de utvetydigste Fornægtelser af Troen
 paa et personligt Liv efter Døden. Havde nu end denne
 Fornægtelse i det sextende Aarhundrede en mere plump og raa
 Charakter, medens den nuomstunder fremtræder i en ved den mo-
 derne Pantheisme raffineret Stikkelse, saa er Sagen dog væsenlig
 den samme. Den er Frugten af den selv samme, al indre Natur-
 lighed og Sandhed fornægtende Aand, som dengang affødte en
 Række af hidtil ukjendte Abnormiter paa den menneskelige Tænk-
 nings Omraade!

Naar vi i det Foregaaende (Nr. 18) have tilladt os den
 Paastand, at intet selvstændigt dømmende og tænkende Menneske
 kan unddrage sig for den Indrømmelse, at den katholske Udvikling
 af dette Christendommens Hoveddogma ikke blot har gyldig Hjem-
 mel i den christelige Fælledsbevidstheds cendragtige og sammenhæn-
 gende Vidnesbyrd igjennem hele Fortiden, men at den ikke mindre
 har Medhold i en uheldet og klar Tænkningens Fordring paa Enhed
 og indre Sammenhæng: da troe vi ikke at kunne vælge nogen
 bedre Maade at godtgjøre denne Paastand paa, end ved her at
 give en kort Fremstilling af samme. Vi vide vel, at det hører
 med til de „protestantiske Traditioner“, der i en stor Mængde
 Samtidiges Bevidsthed ere slaaede fast som Axiomer (d. e. Sæt-
 ninger, der ikke trænge til Beviis), at Alt hvad der heder Lys

og Klarhed, Fornuft og aandrig Betragtning, ubelukkende skal have fæstet Bo indenfor deres Gennemærker; men vi tilstaae, at denne besynderlige Formening aldrig har gjort andet Indtryk paa os, end naar vi om saa mange andre Ting have hørt Folk bekræfte alleflags urimelige Meninger med den Forsikkring, at saaledes sigte eller troe alle andre Mennesker, og at det staaer at læse i en Mængde daarlige Bøger og Aviser. Forinden vi dog gaae over til at give en authentisk Fremstilling af den katholske Lære, bør vi først imødegaae en Indvending, som vi forud vide, at vore Modstandere strax ville have paa rede Haand ligeoverfor den Fremstilling vi ovenfor have givet af den lutherst=orthodoxe Lære.

Denne sidste støtter sig nemlig væsentlig til Concordieformlen, i hvilken hiint selvmodsigende System gjorde den sidste, ihvorvel rigtignok mislykkede, Kraftanstrengelse for at give sig Udseende af en afsluttet Lærebygning. Men Dr. Zeuthen med hele den folkekirkelige Geistlighed vil sikkert — saafremt de ellers maatte værdige denne vor Kritik af den nævnte Hædermands Bestræbelser for at forvanske den almindelige Mening hertillands om den katholske Kirkes Lære og om katholske Christnes Tro, nogen Opmærksomhed*) — afgjort protestere imod Gyldigheden af alle vore

---

*) Saavidt vi have havt Leilighed til at iagttage, sætter den danske Geistlighed i det Hele taget en Værd i hvad vi ovenfor have bemærket om den protestantiske Geistlighed efter Reformationen i dens Hæder, nemlig i at ignorere Alt hvad der angaaer den katholske Kirke: dens Lære ikke mindre end hvad der tildrager sig i den. Den betragter det confesionelle Mellemværende, som en Sag, der een gang for alle er afgjort, og som det ikke anstaaer dens Værdighed at befatte sig videre med at undersøge. Spørgsmaalet om Sandheden og Gyldigheden af den Læreform, hvorpaa den edelig har forpligtet sig, anser den for et sig uvedkommende Anliggende! Dens Medlemmer lægge tydelig for Dagen, at deres personlige Forhold til hvad ethvert andet alvorligt Menneske vilde kalde et Spørgsmaal om „at være og ikke at være“, eller et Livs- og Samvittigheds-spørgsmaal for enhver protestantisk Geistlig, og et Eksistensspørgsmaal for Standen i dens

Bemærkninger og Udsættelser som uhjemlede, uberettigede og sig aldeles uvedkommende, efter som den danske Geistlighed ikke er forpligtet paa Concordieformlen, men kun aflægger Eed paa at lære overeensstemmende med den augsburgske Bekjendelse og Luthers lille Katechismus.

Hertil skulle vi blot bemærke, at Anledningen til Concordieformlens Affattelse netop var den Kjendsgjerning, at den augsburgske Confessions Lære befandtes saa utilfredsstillende og ubestemt, at ganske modsatte Opfattelser af de omtvistede Lærepunkter kunde beraabe sig paa den; og det Forsvarsskrift for den (Apologien), som Melancthon affattede for noiere at bestemme Begreberne, var et saadant Væv af sophistisk Spidsfindighed, at det var saa langt fra at klare Bekjendelsens Mening, at man tvertimod kan sige, at det væsenlig var denne forvirrede Fremstilling, som afgav Stoffet for de paafølgende trediveaarige theologiske Stridigheder. Dette havde sin Grund i, at hele den reformatoriske Lære saa at sige blev født paa Kamppladsen, eller at hele den udviklede sig af en Mængde uden indre Sammenhæng særskilt afhandlede Stridspunkter, der leilighedsvois udflugtedes det ene efter det andet, og i den største Uorden tumlede sig om mellem hverandre. Saaledes blev midt under dette Kampbulder Christendommens Hoveddogma gjort til Gjenstand for en sand Hastværksbearbejdelse, der var saa

---

Heelhed, af dem ansees for en reen Biting! Denne Corporation har derimod i en anden Henseende en meget levende Følelse for hvad Standsinteressen kræver. Den veed nemlig godt, at Folket ialmindelig er i den Tro, at dets Religions Repræsentanter have under søgt dette Spørgsmaal. Naar den da i Tillid til sin Majoritet lige overfor vor Minoritet fornemt ignorerer Alt hvad der fra vor Side udtales, og paa den anden Side holder det fra Reformationen nedarbejde System med alle dets Ukvemsord mod vor Kirke i Gang, og navnlig ikke forsømmer naafabelig at gjentage og i populær Form at udtvære alle gamle og nye Bagvæstelser mod vor Troeslære og Gudsdyrkelse, da mener den tilbørlig at fyldestgjøre Standsinteressernes officielle Krav!

langt fra at tilfredsstille selv dens Ophavsmand (Melancthon), at han, til stor Forargelse for sine Troesfæller, gjentagne Gange tillod sig paa egen Haand at anbringe Rettelser og Forandringer i den augsburgske Confessions Udtryk. Naar man da af og til hertilands har hørt Geistlige prise den Lykke, at Kong Frederik II egenhændig brændte det Exemplar af Concordieformlen, som blev ham tilsendt i det Haab, at han skulde tilkjende den symbolisk Gyldighed i den danske af den verdslige Regjering oprettede Statskirke; naar man fremdeles ofte hos os har hørt salvelsesfulde Løvtaler netop over den Egenkab ved den augsburgske Bekjendelse, at den lader Alt ubestemt og tilsteder de vilkaarligste Udtydninger: da er Grunden til dette Phænomen den samme, som for henimod trehundrede Aar siden bragte Mængden af tyndste Theologer i Harnisk mod Concordieformlen, hvilken der blev største Delen af Landskirkerne paatvungen, men som man her priser sig saa lykkelig ved at være bleven fri for. Sagen er nemlig den, at Protestantismens høieste Princip er den individuelle Vilkaarlighed eller hver Enkeltmands Ret til selv at raade for hvad han vil erkjende for Sandhed og troe. Thi det Banner, hvorunder alle „Reformationens“ Venner i dens første Aar slokkes, var Forkastelsen af al Autoritet saavel i Troessager, som i Henseende til Kirkestyrelsen, og det var kun den Stræk, som paa eengang betog baade de verdslige Magthavere og den kirkelige Bevægelses Ledere ved Udsigten til et fuldkomment Anarchi baade i Kirken og i Staten, der nødte Reformatorerne til at erkjende de verdslige Fyrsters Ret til at etablere et nyt verdsligt Pavedømme, i Kraft af hvilket enhver Fyrste som sin Landskirkes Overhoved erkjendtes berettiget til at sanctionere nye Troesbekjendelser, vaage over Lærens Reenhed og efter Forgødbefindende tyrannifere baade deres Geistlighed og deres øvrige Undersaatters Samvittigheder. I Længden lod imidlertid, hiint-revolutionære Frihedsprincip sig ikke trænge tilbage; thi det er en Livsbetingelse for Protestantismens hele aandelige Eiendommelighed! Det vedblev til Trods for al statskirkelig Tvang at gjøre sig gjældende i den Haardnakthed, hvormed de omtalte Theolo-

ger under deres langvarige indbyrdes Kamp forfægtede hver sine eiendommelige Meninger, og gjorde sig navnlig i det Store gjældende i Modstanden med Concordieformlen. Endnu stærkere brød Principet frem under Rationalismens lange Enevælde, og det gjør sig i vor Tid i en særegen Skikkelse gjældende i den moderne Pietisme, hvis forfjællige Afstygninger ikke desto mindre, uden Hensyn til de enkelte Ordføreres personlige Meninger, synes at have sluttet en instinctmæssig stiltiende Overeenskomst med hverandre om, medens man ellers gaar hver sin Vej, at benytte de gammeldags Læreformer til at dupere Menigmand, og til at anbringe alle de nu eengang vedtagne i Mængdens Fordomme rodfæstede Chicaner mod den katholske Kirke. Saaledes priser man i hykkelse Ord den store Betsignelse, hvormed Gud særlig skal have benaadet vort Fædreland, ved at fritage den omme geistlige Samvittighed for at aflægge Eed paa Concordieformlens spidsfindige Lærestemmelser og forstaae den øvrige Deel af Samfundet for samme Trældom under hvad man, i sin modbydelig logrende Bolen med Folkeryndest, kalder Theologernes Pavedømme! Men uagtet man altsaa officielt og for sin egen Deel ikke vil have med det fornævnte Bekjendelseskrift at gjøre, benytter man dog, som vi have seet, ganske ugenert det erasfeste, al virkelig indre Religiositet meest oprørende af dets Dogmer, nemlig: Euetroen og Tilregnelsen af Christi Lydighed, for, i Mod sætning til den dybe religiøse Alvor og ophøiede sædelige Keenhed, der gjennemtrænger den katholske Opfattelse af det paagjældende Dogma, at kunne byde Menigmand en den kjødelige Sands ret smigrende og den aandelige Naahed tiltalende Forestilling om christelig Fromhed! Naar vi da i det Foregaaende have udtalt vor Anerkjendelse af det virkelig Fortjenstlige i hiin Vittighed af Holberg, at han gjør en demoraliseret og fordrunken sjællandsk Bonde til Advocat for dette Begreb om Guds uforskyldte Naade, skulle vi blot her tilføie, at der ikke staaer et Ord om denne famose Lære i den augsburgske Confession, samt at Grunden til, at hverken det ene eller det andet af de protestantiske Bekjendelseskrifter har været istand

til at give en sammenhængende Fremstilling af Troeslæren, der formaaer at tilfredsstille Tankningens Fordringer, simpelthen er den — at det i sig selv Usande og Fornuftstridige aldrig la= der sig bringe i systematisk Orden!*) Den Hemmelighed, der her skjuler sig for det store Publicums Øine, men agtes for en sand Helligdom indenfor den geistlige Stands Enemærker er altfaa Bevidstheden om, at der ikke blot i sig selv ikke er noget synder= ligt Bindende ved den augsburgske Confession, men at den lu= theriske Geistlighed baade i Tydskland og her i ikke langt fra et Aarhundrede factisk har været i Besiddelse af Frihed til, under Navn af Christendom at lære hvadsomhelst der behagede den, saa at det, ikke at være forpligtet paa Concordieformlens Lære, blot medfører den store Behagelighed, at man i sin populære Praxis kan gjøre gode Forretninger med den magelige Salig= hedsvei, denne Bog anbefaler og giver en autoritativ Besegling, medens man officielt kan, naar det falder beleiligt og hensigts= mæssigt, fralægge sig de anstødelige Conseqventser, den dra= ger af den augsburgske Bekjendelses tvetydige og samlende Udtryk.***) Hvad endelig den sidstnævnte Bog angaaer, da vide Vedkommende bedst selv, hvormegret de bryde sig om den! Alle= rede i det 16 Aarhundrede kaldte en bekjendt lutherisk Theolog den

---

*) Dette udelukker ikke, at Concordiebogen fra de lutheriske Grundsætningers Standpunkt havde Conseqventsen for sig. Den var den følge= rigtige Udvikling og systematiske Fremstilling af de Resultater, som den langvarige Strid om den augsburgske Confessions rette For= staaelse havde bragt for Dagen. Det er derfor en tom Udflugt og kun et Skalleffjul for den af Nutidens protestantiske Geistlige saa meget hndede dogmatiske Indifferentisme og æsthetiske Dilettantisme, naar de med Hensyn til forskjellige ubeleilige Conseqventser forstaaelse sig bag den Vilkaarlighed og Uklarhed, som den augsburgske Confes= sion fredlyser!

**) Det er saaledes, at man har at forstaae den poliste Yttring i „Op= lysning“ 24, „at den augsburgske Bekjendelse er den Bekjen= delse, som fremfor de andre kommer den christelige Sandhed nærmest,“ medens der siffigt tilføies, at man jo som Protestant hverken er bun= den til den eller til nogen anden!

for en polst Støve, hvori der foruden Venet kan rummes en Mangfoldighed af alffens andre Ting!

Hovedpunktet, hvori hele Forskjællen mellem den kattholste og den protestantiske Lære*) samler sig, er altsaa, at Ordet „Retfærdiggjørelse“ efter den kattholste Kirkelære virkelig har den Betydning, som ligger i selve Udtrykket. Kirken har nemlig igjennem alle Aarhundreder, saa ofte den udtalte sig om denne Sag, haandhævet den Sandhed, at det faldne Menneſte virkelig kan blive retfærdig, eller med andre Ord, at denne guddommelige Naadehandling ikke blot sſjænker det Syndernes Forladelse, men bevirker en sand indre Forvandling i dets hele Tilstand, og at denne virkelige indre Fornyeelse, der er en Frugt af Gjenfødselen i Daabens Sacrament, selvsølgelig tilveiebringer et nyt Forhold til Gud, idet Menneſtet, der i sin naturlige Tilstand er Gjenstand for Guds Brede, nu, som gjenfødt og retfærdiggjort, er bleven deelagtig i Hans faderlige Kjærlighed og Velbehag. Kirken lærer dernæst, at denne indre Fornyeelse, som den guddommelige Naade har bevirket, skal fortsættes og udvikles hele Livet igjennem derved, at det retfærdiggjorte Menneſte, understøttet og styrket af Naaden, mere og mere over sig i og vanner sig til at overvinde sin lavere Natur, modstaae alle af den udspringende Fristelser, og leve overeensstemmende med Guds og Kirkens Bud. Saaledes er Menneſkets Retfærdiggjørelse ikke en Handling, der een gang for alle er afsluttet, endſige en blot uden fra, i Kraft af en guddomme-

---

*) Den her følgende Fremstilling er en kortfattet Gjengivelse af Tridentinerconciliets Decret, hvorom vi blot bemærke, at vi kun af Hensyn til Gaangen i vor foregaaende Fremstilling have ordnet Stoffet anderledes. Vi benytte denne Leilighed til at henvise Læserne til den fortrinlige Bearbejdelse af dette Emne, som i sin Tid blev omdeelt til Kirketidens Abonnenter, nemlig: Den kattholste Troeslære og dens Brængebillede af J. C. Lichtle. Kjøbenhavn 1866. Forfatteren giver her en almeenfattelig og udførlig Udvikling af dette Dogma i dets hele Omfang, som tillige fyldestgør den videnskabelige Tanke- ningens strengeste Fordringer.

lig Retstjendelse bevirket Forandring af Forholdet til Gud; men den begrunder en blivende Tilstand, eller omfatter Menneskets virkelige Helliggjørelse eller Bært i Retfærdighed, hvis høieste Udvikling er den fuldkomne Hellighed.

Naar Kirken fremdeles lærer, at vi retfærdiggjøres ved Troen, eller at Troen er Vilkaaret for Menneskets Be-naadelse og Retfærdiggjørelse, da tager den Ordet Tro i den enegyldige, ved hele den christelige Overlevering afhjemlede Betydning, som vi ovenfor (S. Nr. 16) udførlig have udviklet, og lærer, at Troen vel er Begyndelsen, Grundvolden og den indre Rod i Mennesket, hvoraf hans Retfærdighed for Gud udvikler sig, men at den som bliver retfærdiggjort tillige maa være opfyldt af Haab til Guds Barmhertighed og Kjærlighed baade til Gud og Mennesker; thi uden Haab og Kjærlighed er Troen død, og kan ikke frelse noget Menneske. Denne de Christnes sande og virkelige Retfærdighed beskrives derfor som en Virkning af den Helligaand, der indgyder Guds Kjærlighed i deres Hjerter, som retfærdiggjøres, og gjor dem til levende Lemmer paa Christi Legeme.

Endelig lærer vor Kirke, at det voksne Menneske ikke pludselig og paa eengang, uden selv at vide hvorledes, bliver deelagtig i Virkningerne af Christi Forløsning, men at han forberedes for Retfærdiggjørelsen derved, at den guddommelige Naade opvækker ham af hans naturlige syndige Tilstand under Hørelsen af Ordet, der baade forkynder Guds retfærdige Dom over Synden og Hans Forjættelser til dem som troe dette Hans Ord, angre deres Synder og af Hjertet onvende sig til Ham. Thi Mennesket har ikke ved Syndesaldet tabt nogen af de naturlige Kræfter, der høre til dets eiendommelige Væsen og adskiller det fra de ufornuftige Skabninger. Derfor er det baade istand til at forstaae hvad Gud aabenbarer og hvad Han vil og fordrer af det, og det formaaer i Kraft af Villiens Frihed ikke blot at samtykke i hvad Gud vil, men selv at medvirke til sin Frelse. Saaledes er Troen

tilligemed Forsattet om Omvendelse til Gud en frivillig Handling, hvori Erkjendelsen og Billien samvirke med hverandre; og Troen er derfor allerede fra sin første Begyndelse af besjælet af Haab, Tillid og Kjærlighed; men Kirken lærer udtrykkelig, at Intet af Alt det som gaaer foran Retsfærdiggjørelsen, enten Troen selv eller nogenjomhelst af dens Livsyttringer, begrunde nogen Fortjenstlighed ligeoverfor Gud; thi det er den guddommelige Naade, der ligesaa den første Begyndelse og indtil det Sidste er Aarsag til Menneskets Frelse. Uden dens vækkende og levendegjørende Indvirkning paa det syndige Menneske kunde der ikke være Tale enten om Tilblivelsen eller Udfoldelsen af det her beskrevne overnaturlige nye Liv.

Vi bede nu enhver Læser — navnlig den af vore protestantiske Medchristne, der maatte have følt nogen Fristelse til at skjanke de i Fredericia Avis indeholdte „Dplysninger“ nogen Tiltro — at sammenholde denne korte Fremstilling af vor Kirkelære med den selvmodsigende Forvausning af samme, som vi have seet os nødsagede til at opholde os længere ved, end vi fra Begyndelsen af tænkte paa. Men det var os om at gjøre, naar vi endelig skulde røre ved denne Sag, at give et nogenlunde fyldestgørende Overblik over den indre Forbindelse mellem alle hine sælsomt sammenslyngeede Urneligheder, og ikke forbigaae Noget, som enten fra Tankeforbindelsens eller den historiske Udviklings Standpunkt maa tillægges nogen bestemmende Indvirkning paa den nærværende Pietismes Betragtningssmaaede.

(Fortsattes).

Kirkelige Efterretninger.

Italien. Slet Huusholdning med Kirkegodserne. Som bekendt blev den af begge Kamre vedtagne Lov om Inddragelsen af Kirkegodserne undertegnet af Kongen d. 6. Juli 1866, og man skred strax til Udførelsen af samme. Man havde høit og dyrt forfikkret baade hele Italien og det øvrige Europa, at man vilde anvende Udbyttet af disse Godser til at betale Statsgjælden, til at ophæve Tvangscourserne paa Papirspengene, kortsagt til at give Finantsvæsenet et nyt Opsving. Men ikke desto mindre viste sig ved Udgangen af Aaret 1867 Virkningen af denne for ethvert Land stedse uslykkebringende Forholdsregel ogsaa her at være i den Grad uheldig, at Staten var saa langt fra at have havt nogen Fordeel deraf, at man manglede en fuld halv Million i den Sum, som udkrævedes til at fyldestgjøre de i Anledning af Inddragelsen overtagne Forpligtelser. Hvorledes har man da haaret sig ad med Salget af disse Godser, og hvorledes forvalter man dem? Herom har det i Turin udkommende Blad „Unita cattolica“ givet nogle Antydninger, som vise, hvorledes den italienske Regjering, efterat have ophøiet sit Plyntringssystem til en Lov, dermed har aabnet alle Sluser for Immoraliteten, og hvorledes Tusinder have taget Exempel af dens Udsæd, idet de ikke have gjort sig mindste Samvittighed af, paa den uretfærdigste Maade og ad alle mulige Krogveje at bringe disse Godser til sig og berige sig paa Statens Bekostning.

„Næsten hver Dag,“ skriver det ovennævnte Blad, „modtage vi Breve fra alle Italiens Egne, der indeholde Beretninger om de uhyre Bedragerier, som gaae i Evang ved Salget af Kirkegodserne, til Skade for Staten, som har tilegnet sig dem og solgt dem for at hjælpe paa sine ødelagte Finanser. Vi beklage meget, at vi see os nødsagede til at lægge den største Deel af disse Breve tilside; thi deres Offenliggjørelse vilde compromittere mange Personer og bringe Ting for Dagen, der turde berede Regjeringen de største Forlegenheder. Iblandt de mange Kjendsgjerninger skulle vi derfor blot fremhæve to; og vi ere overbeviste om, at der ikke vil findes en eneste blandt vore Læsere, hvem ikke een eller flere Kjendsgjerninger skulde være bekendte, som stadfæste hvad vi ovenfor have sagt. Der er saaledes blevet solgt et Kloster for nogle tusinde Francs; men denne Sum var ikke engang tilstrækkelig til blot at betale Tagstenene paa dets Bygninger. Paa et andet Sted har man seet en af de høiere Em-

bedsmand, der skulde bestyre Godsernes Forvaltning, i al No og Magelighed indkvartere sig i en Biskops eller et Klosters Landsted, og i den constitutionelle Friheds Navn tilegne sig saameget af Markfrugter og Brændsel, som han har Behov, og lidt mere til. Et Landgods blev bortforpagtet til en Embedsmand og Ven af Ministeren, der aarlig betaler en Afgift af c. 1000 Fr., medens Eiendommen giver en aarlig Indtægt af 10—20,000 Fr.!

Her i Turin har endvidere fundet et andet Salg Sted, som, om der end ikke i dette Tilfælde er Tale om nogen hoi Verdi, dog i ethvert Fald viser, hvor uforsvarligt man i lovlig Form bortodkler Kirkegodsjet. Her blev nemlig holdt en Auction over 90 Oliemalerier, som forestillede religiøse Gjenstande, og vare tagne fra Klostere. Der fandtes i dette Tal baade store og smaa; og eet iblandt dem var 3 Meter ($4\frac{1}{2}$ Al.) høit og $2\frac{1}{2}$ M. bredt, med syv Figurer i Legemstørrelse. Flere andre vare ligesaa høie, og endog ikke fuldt saa brede, og de havde næsten alle forgyldte Rammer og vare ikke uden kunstnerisk Verd. Disse 90 Malerier bleve solgte for 260 Fr. (92 Rd.)!! Vi have sikker Underretning om, at der alene for tre af dem blev budt Kjøberren 300 Fr., men at han havde kjøbt dem for at give dem tilbage til Kirken. Man kan antage det for en afgjort Sag, at en Beregning af hvad Overleveringen, Opbevarelsen, Auctionen over disse Malerier have kostet, samt af alle Lønningsomkostninger til de dermed beskæftigede Embedsmand o. s. v. vilde godtgjøre, at Udgifterne langt have oversteget deres Verdi. Man har da vel Grund til at spørge: Var det virkelig Umagen værd, at berøve et Kloster eller en Kirke disse Malerier for at sælge dem uden mindste Fordeel, ja endog til Skade for Regjeringen? Paa et andet Sted bleve 200 Malerier udbudte for 1 Fr. Stykket, og solgte for ikke synderlig mere. Uden Frygt for at tage Feil tor man med Bestemthed paaistaae, at Staten vil saa godt som ingen Nytte have af denne Schackerhandel med Kirkegodserne, om det endog ikke skulde vise sig, at den har havt Tab af dem. Thi, omendstjondt det ikke kan nægtes, at enkelte Godser ifølge Avisernes Beretninger ere solgte for taalelig gode Priser, saa maa dog det, som efter alle Regningers Afslutning er indflydt i Statskassen og fremdeles vil indgaae i samme, agtes for en reeu Ubetydelighed.

Under 23. Marts tilskrev man os fra Cosenza: Her blev Klostrenes Kobber-Inventar solgt for 8 soldi (10 Sk.) Pundet; en stor Mængde Messigevandter til 1 Fr. Stykket, Solvtoiet til $4\frac{1}{4}$ Fr. pr. Uuze ($1\frac{1}{2}$ Lod). Pludselig blev Salget imidlertid

standset, fordi en enkelt Person vilde opkjøbe Alt en masse. Det lader sig let gjætte, til hvilke Betingelser og til hvilken Fordeel for de enkelte Embedsmand. Og, hvorledes har man handlet med Klostersnes Bibliotheker? Det lader sig ikke engang beskrive, hvorledes man har kastet omkring med de bedste og kostbareste Bøger, og det er sørgeligt at maatte sige det, at en meget stor Deel af dem er folgt som Maculatur til Høkerboutikerne." Saaledes holder den moderne Liberalisme Huus, hvor den faaer Magt dertil!

— En Tilstaaelse. Ikke alle liberale og kirkefjendtlige italienske Blade istemme det almindelige Strig mod den pavelige Allocution af 22. Juni. Det mazzinistiske Blad »Diritto«, som i Aaret 1860 skrev: „Helvedes Porte ville overvælde Kirken“, nødtes allerede paa Petersfesten i 1867 til at bringe Apostelfyrstens Efterfølger sin Hylding. Under 30. Juni 1867 omtalte nemlig dette Blad Pius IX's Allocution af 26. Juni med følgende Ord: „Selv vi, som ere Pius IX's Modstandere, maae anerkjende hans vidunderlige Standhaftighed. Denne svage og verdslig afmægtige, men i sin Tro stærke Olding repræsenterer en stor Institution, som vel kan saares, men ikke aflieses. Derfor formaaer han at finde Ord, som give Verden et Vidnesbyrd om den Livskraft, der gjennemstrømmer Katholicismens Aarer, og som ere istand til at beskæmme hans Fjenders taabelige Strig. Ja, Paven har Ret: vi ere taabelige Ekstraalere.“ Den 26. Juni 1868 siger samme Blad i Anledning af Allocutionen mod de nye østerrigiske Love: „Disse pavelige Ord ere et nyt Beviis for, at den romerske Politik altid bliver sig selv liig. Paven forkaster hine Love, og i Kraft af sin gamle Magt tillader han sig at erklære alle af disse Love ndspringende Handlinger for intetbetydende. I Sandhed, denne Fasthed rober Mod og vidner om sand Storhed. Ja vi maae atter tilstaae, at denne Pavedømmets urokkelige Tilidsfuldhed, at denne dets uboielige Seighed fortjener baade at roses og efterlignes.“ Saaledes taler et af den røde Republik's Organer! Vi sammenstille hermed en anden Udtalelse i samme Anledning, men fra den modsatte Leir, i et Brev fra Rom til den østerrigiske „Volksfreund“.

„Man troer at kunne indjage os Skræk ved at hentyde til Muligheden af et afgjort Brud med den h. Stol. Men Pius IX frngter for Intet og for Ingen! Da man i forrige Aar hørte Skydningen udenfor Porta del Popolo, og den Aften, da Casernen Histori sprang i Luften kun 300 Favne fra Vaticanet,

havde den som skriver dette Leilighed til at see den h. Fader, og var ikke istand til at bemærke den mindste Forandring i hans Stemning. Den 15. October, da Garibaldisterne havde leiret sig i Campagnen, holdt han Allocutionen mod Rusland, og den 24. October udstedte han Ordre til sin Nuntius i Paris om at forlange sine Passer, saafremt den længe lovede, men bestandig forhalede Hjælp ikke skulde blive ydet. Muligheden af, at Rom kunde blive stormet af disse Røverhorder, formaaede ikke at skrække Paven. Man lære dog eengang for alle: en sand Christen frygter Intet og aldrig, og med Trudsler vil man under ingen Omstændigheder udrette Noget i Rom!"

Spanien. Medens man i Østerrig, Baden, Baiern etc. lægger an paa at berove Kirken den Indflydelse paa Skoleunderviisningen og Ungdommens Opdragelse, som medrette tilkommer den, er det glædeligt at see, at der i det mindste er en Regjering, som fastholder de rette Grundsætninger og klart erkjender, hvor Vægemidlet for Tidens religiøse og sociale Brøst ene er at finde. I Spanien aabnede nemlig fornøylig Cultusministeren, Hr. Catalina — der allerede tidligere har gjort sig fortjent ved en fortræffelig Lov om Elementarunderviisningen — Generaljuntaen for Elementarskolerne med en Tale om denne Gjenstand. Efterat han i Indledningen til samme havde henkastet nogle Bemærkninger om de udenlandske Blades Bagvaskelser, der kalde Spanien for „dumt“, fordi det er katholsk, viste han, at Bornenes Underviisning ikke bør adskilles fra Religionen, idet han herom blandt Andet bemærkede:

„Den katholske Præsts Sjælsfjogerembede har Krav paa den Rettighed, at være behjælpelig ved Ungdommens Underviisning. De fleste Nationer have indrømmet ham denne Ret; man kan da saameget mindre gjøre ham den stridig i et Land, hvor Eenhed i Tro og Cultus er Grundlaget for de sociale Institutioner. Jeg mener derfor, at den ny Lov har gjort vel i at paakalde denne Geistlighedens Meddelagtighed i denne vigtige Gjerning, eftersom den har tilveiebragt de skjønneste Resultater i det katholske Tydskland, i Belgien og selv i Frankrig. Det spanske Episkopat har tilfagt sin vigtige Bistand ved Lovens Gjenneførelse, hvorfor jeg herved bringer det min hjerteligste Tak.“

Man tvivler ikke om, at Hr. Catalina vil fuldende sit Værk ved at overføre den samme Grundsætning ogsaa paa den høiere Underviisning.

England. Et Fremskridt. Underhuset har gjort et mærkeligt Skridt til den protestantiske Statskirkes Svækkelse. Med en Majoritet af 58 Stemmer har det nemlig d. 1. Juli ved anden Læsning antaget en Bill (et Lovforslag), som gaaer ud paa at aabne alle Concessioner Adgang til Lærestolene og Beneficierne ved Universiteterne Oxford og Cambridge. Hidtil vare nemlig de Høikirkelige i udelukkende Besiddelse af alle Lærestole og dermed følgende Herligheder ved begge disse store Høiskoler, fra hvilke følgelig alle Secterne og — hvad der forstaaer sig selv — ogsaa Katholikerne vare udelukkede.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 13. Septbr. 15. Søndag efter Pintsfc. Maria Fødsel. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messse. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Festandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Festandagt med Prædiken.

Torsdagen d. 16., **Frederagen** d. 18. og **Lørdagen** d. 19. September ere kirkelige Tønderdage og derfor befalede Fastedage. — 14. M. Korsets Ophøielse. 15. Ti. Octav af Maria Fødsel. 16. O. Cornelius og Cyprianus, Mart. 17. To. Den hl. Frants af Assisii Bundermarker. 18. F. Joseph af Cupertino. 19. L. Sannarius og hans Trossæller, Mart.

Søndagen d. 20. Septbr. 16. Søndag efter Pintsfc. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messse. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderstabsandagt til Marias h. og ubesmitte Hjerter for Syndernes Omvendelse, med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 21. M. Matthæus, Apostel. 22. Ti. Thomas af Villanova, Betsj. 23. O. Pinnus, Pave og M. 24. To. Maria, de Fangnes Befrielse. 25. F. Maria hl. Madnefest. 26. L. Eustachius og hans Trossæller, Mart.

Søgnedagsgudstjeneste i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messse Kl. 7 (Tirsdag, Torsdag, Lørdag.) og Kl. 8). Skriftemaal: Form. Kl. 6—9, Lørdagsten Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Sct. Knuds Kapel: Stille Messse Kl. 7. Skriftemaal Form Kl. 6—9; Lørdagsten Kl. 5—8. — 3 Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messse Kl. 7. (Mandag, Torsdag, Fredag).

„Katholik Kirkeridende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer E. W. Lohrer, Gothersgade 5, og i alle Boglaaber; i de danske Stater paa de Igl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. E. Olsen & Co.s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 20. Søndagen den 27de September. 1868.

Indhold: Sammenstilling af den protestantiske og den katolske Lære om Menneskets Retfærdiggjørelse. (Fortf.). — Kirkelige Efterretninger: Rom. Frankrig. Wien. Spanien. England.

Sammenstilling af den protestantiske og den katolske Lære om Menneskets Retfærdiggjørelse.

(Fortsættelse fra Nr. 19.)

1. Det fremgaaer da først af den i det Foregaaende givne Fremstilling, at den lutheriske Læreform forkaster netop det, som for den katolske Opfattelse af det heromhandlede Dogma er Hovedsagen, nemlig at Retfærdiggjørelsen er en Gjerning af den guddommelige Naade, der virkelig svarer til det som Udtrykket betegner, virkelig gjør Mennesket retfærdig, ved at fuldbyrde en sand, reel Forandring eller Forvandling i dets hele indre Væsen, og som derved tilveiebringer et sandt Forhold til Gud istedetfor det usande Skinforhold, hvormed Luther lod sig noie. Ethvert tænkende Menneske vil indsee, at den symbolske=lutheriske Forestillingsmaade dermed gjør Alt hvad der skulde betegnes ved Ordet „Omvendelse“ til en fuldstændig Illusion, idet Begrebet om en sand indvortesfra udgaaende Forandring i Menneskets Tilstand aldeles fornægtes.

2. Man tillægger dernæst Gud en med alle værdige Forestillinger om det guddommelige Væsen uforligelig, ja endog mod Begrebet af blot menneffeligg Sanddruhed, Retfærdighed og moralsk Værdighed stridende Handling, naar man indbilder sig, at

Han — den personlige og evig uforanderlige Hellighed og Retfærdighed selv — kan afgive en usand Erklæring om Menneskets indre Tilstand, og i Kraft af en herpaa bygget falsk Retstjendelse tilkjende det den evige Salighed, i det Han blot skjuler Synderens Ureenhed og Uretfærdighed for sig selv og tildækker den med Christi Retfærdighed. Man gjør sig her skyldig i den dobbelte grove Selvomodsigelse, at man paa den ene Side beskriver Menneskets Frelse udelukkende som et Mirakel af den guddommelige Almagt, uden at denne sidste dog formaaer at overvinde Syndens Magt, medens man paa den anden Side, i Medfør af det unaturlig overspændte Begreb, man opstiller om Arvesyndens Virkninger, tillægger den menneskelige Natur (her altsaa Villien) en absolut fjendtlig Modstræben mod Alt hvad Gud tilfigter, naagtet man just i Kraft af denne urimelige Lære nægter Mennesket alle naturlige Betingelser for at kunne vælge og ville!*) Det er nemlig tilstrækkelig bekendt, at Luther i denne Henseende sammenlignede Mennesket i dets Forhold under Omvendelsen med en Træklovs eller en Steen (der jo Intet

*) Den ligesaa ubibelske som fornuftstridige Lutherste Lære om Arvesynden — ifølge hvilken Mennesket i sin nærværende naturlige Tilstand er blottet for al Evne til at erkjende det Guddommelige og Overnaturlige, saavel som til at vælge og ville overensstemmende med denne Erkjendelse — har sin Grund i „Reformatorerens“ Foredstilling om Guds Viliede og de første Menneskers oprindelige Tilstand. Denne sidste var nemlig efter deres Lære blot betinget af reent naturlige Aandsævner i disses fuldkomne med Skabelsen givne Tilstand. De antog da, at alle fra Menneskenaturen uadskillige høiere religiøse sædelige Kræfter (Fornuftens og Villiens) vare tabte ved Syndefaldet, og at den menneskelige Natur altsaa var undergaaet en total Forvanstning. Den logiske Ubegribelighed af denne Paastand forklarer tilstrækkelig af den kunstlede Noie, Systemet har med at give en Forklaring paa, hvorledes disse tabte naturlige Kræfter atter (tilligemed den foromtalte tillidsfulde Cuncto) ligesom ved et Trykflag paa ny, men dog med en ganske eiendommelig Indskrænkning og i en høist besynderlig Skikkelse, blive indviede i Menneskets Væsen, saa at det gjensødte Individ, i Henhold til Luthers bekendte og idelig

kunne ville), samt at den af hans Disciple, som siden klarest afspejlede hans hele Aandsretning, nemlig Matthias Flacius, forbedrede denne Tegnelse ved at sammenligne Menneskets Forhold under Omvendelsen med Spinets, som altid vil den modsatte Veie ad den Drivveren vil føre det!

3. Den katholske Kirkelære beskriver den under Menneskets Omvendelse og Retfærdiggjøvelse virksomme helliggjørende Naade som en dets hele indre Væsen gjennestrømmende og fornyende guddommelig Livskraft, der skaber et nyt Liv i det, ophæver alle Virkninger af Arvesyndens og borttager Synden efter dens inderste Væsen ved at hellige Villien og renske Hjertet. Den guddommelige Naade skildres altjaa som en overnaturlig Magt, der indvortesfra bevirker Menneskets sædelige Omdannelse, ikke som ved en Slags ubegribelig Trolddom, men ved at vække dets naturlige ved Synden svækkede Aandsævner til Modtagelighed for det nye Liv, som den vil bringe det. Den ikke blot forvisser det faldne Menneske om Guds Tilgivelse og hæver det

gjentagne Paastand vel ligesom instinctmæssig forstaaer Alt aandeligt bedre end alle Theologer og Profesorer, men dog i Henseende til Villiens Bannagt vedbliver alle Dage at være den samme som før! Til Sammenligning bemærke vi, at den katholske Lære om disse to Punkter er lige saa klar i sig selv, som den baade er overensstemmende med den h. Skrift og svarer til Tænkningens strengeste Fordringer. Den er i metaphysisk Henseende bygget paa Umuligheden af, at noget som helst, der betinger den menneskelige Aands Organisme, kunde gaae tabt, fordi hver enkelt Deel virker i Heelheden, som Heelheden i den; og den lærer dernæst, at Mennesket ved Skabelsen ikke blot var ndstyret med naturlige Aandsgaver, men med overnaturlige Naadegaver (den oprindelige Retfærdighed og Hellighed). Det er den overnaturlige medfædte Naade, der er tabt ved de første Menneskers Affald fra Gud, og Tabet af den har vistnok havt en sammende og svækkende Virkning paa alle Menneskets aandelige Naturkræfter eller naturlige Aandsgaver; men fordi disse sidste ikke længere ere bejælede af et overnaturligt Livsprincip, derfor har Arvesyndens dog langt fra ikke tilintetgjort dem.

naturlige Liv til dets oprindelige med Skabelsen givne Fuldkommenhed, men ansporer Villien til Medvirken med de nye overnaturlige Kræfter, den tilbyder, saa at Menneskets Frelse efter denne Lære fuldbyrdes ved en indvortesfra bevirket frivillig Samstemning og Medvirkning af dets Aand med Guds Aand. Hos det 16de Aarhundredes Kirkeforbedrere overrastes man derimod ved at finde denne gamle, af alle Fortidens dybsindige Tænkere indtil dens fineste Enkeltheder i enhver Retning af Kirkelæren skarpsindigt udviklede og anvendte Opfattelse ombyttet med en høist kummerlig Forestilling, der vidner om en ligesaa stor Løshed i Tænkning, som om en næsten ubegribelig Anmaaselse, forjaaviddt man fornuftigviis maa tillægge hine „Reformatorer“ den Hensigt at have villet paatrænge hele Kirken deres absurde Betragtningemaade.

4. Snart indskrænkes nemlig den retfærdiggjørende Naade udelukkende til Syndsforladelsen, og begge disse Udtryk betragtes da som fuldkommen eensbetydende; snart betjener man sig af den gamle Kirkes Vendinger og Talemaader, hvilke man da underlægger en forvansket Mening, for at bringe dem i Overeensstemmelse med den nye Læres Grundtanke, der forkaster Begrebet om en indre sand Helliggjørelse og gjør den guddommelige Naade til en reen ydre Gavnstbeviiisning eller usfortjent Udmærkelse. Der bliver da, naar Taler er om, hvorledes Menneskets Omvendelse fuldbyrdes, intet Andet tilbage end den ovenfor omtalte uimodstaelig virkende guddommelige Almagt, der driver og tvinger det ufri og for alt Godt villieløse Menneske, som omvendes under en bestandig Modstræben af hans onde og forkeerte Villie! Den oprindelige Sætning, at Mennesket slet ikke har Evne til at ville var nemlig senere bleven forandret til, at det kun kan ville det Onde. Foruden denne grove Selvmodsigelse maae vi endnu her erindre om den ovenfor omtalte Misliighed, at Mennesket jo alligevel ikke engang bliver virkelig omvendt, men altid vedbliver at være den samme Synder som han før var. Den uimodstaelige guddommelige Almagt paaender det saaledes en Omvendelse, som slet ikke er hvad der

virkelig fortjener dette Navn, men kun en uden al Medvirkning og Selvvirkfomhed fra Menneskets Side alene og ubelukkende af Gud bevirket udvortes Forandring i dets Forhold til Gud. Den eneste Guddommen værdige og til Menneskets medfæbte aandelige Natur og Bestemmelse svarende Forandring i hans Tilstand erklæres derimod for en uovervindelig Vanffelighed for den almægtige Gud! Han formaaer ikke efter den lutherff-melanchtonffke Lære at gjøre hvad den hellige Skrift, hvis Medhold de uafslædlig paaberaabte sig, faavel i det gamle som i det ny Testament stadig vidner, at Han stedse har gjort og bestandig gjør — at give Mennesket et nyt Hjerte og et nyt Sind*).

5. Man forbinde nu den heromtalte Forestilling om Naaden og dens Virkemaade med den udførlige Fremstilling, vi ovenfor have givet af Reformatovernes Forvanskning af Troesbegrebet, eller af den falske, phantastiske Tillidsfuldhed, der grunder sig paa Indbildningen om Tilregnelsen af Christi Retfærdighed, og man har da det fuldstændige Billede af den aandelige Unatur og Forstyrrelse, der udbredte sig over enhver Retning af den menneskelige Tænkningss Virkfomhed paa Religionens Enemærker, efterat det var lykkedes den nye Tidsaands anmassende Ordførere at røkke Grundpillerne for deres Samtids Overbeviisning om Sandheden og Gyldigheden af alle fra Fortiden overleverede Forestillinger om Forholdet til Gud og Evigheden.

Det nye lutherffke Evangelium smigrede ved Hjælp af disse Forvansninger af Læren paa eengang den menneskelige Hovmod og Selv-

-----

*) Vi bringe her i Grindring, at, da det efter den foromtalte fantasie Lære om Troen ikke engang maa kaldes en Handling at udstrække „Tiggerhaanden“ for at modtage Troens Almisse eller Christi tilregnede Retfærdighed, saa nedsynter, under en saadan fuldkommen Passivitet fra Menneskets Side, den guddommelige Naades Virkfomhed til en reen mechaniff Operation, der meest træffende kan sammenlignes med

Klogskab, og den kjedelige Naturs Gang til Selvraadighed og
 Toiletløshed. Det begyndte nemlig med at prædike Oprør mod
 al haade aandelig og verdslig Autoritet, mod hele Fortidens
 Opfattelse af den aabenbarede Sandhed, og indstærpede bestandig
 den store Mængde, at den eenfoldigste Christen var begavet med
 Evne til efter den h. Skrift at domme om alle aandelige Ting,
 til, som Luther udtrykte sig, at „domme al Lære og alle Lærere.“
 Den firkelige Omvæltnings Ophavsmænd bare sig i denne Henseende
 ad ganske som Nutidens politiske Agitatorer. Thi intet Land og
 ingen Tids Smuds-literatur kan opvise Mage til den cyniske
 Gemeenhed baade i Tanke og Udtryk, hvormed Luther ikke blot
 forhaanede Paven og den katholske Geistlighed, men Alt hvad
 der hidtil havde været agtet for helligt og uantasteligt, og det er jo
 bekjendt nok, hvor ypperligt alle politiske Omvæltningers Talsmænd
 forstaae at nedrive og forhaane baade Institutioner og Personer,
 der ere til Hindrer for Gjennemførelsen af de Reformer, hvormed
 de ville lykkeligjøre Verden. De vedblive utrættelig at raabe
 paa Gøt og det Samme saavel naar de bekæmpe det Gamle, som
 naar de anbefale det Ny de ville have frem. Men, da ingen
 revolutionær Omvæltning eller radical Reform i de bestaaende
 Forhold lader sig gennemføre uden den store Mængdes Bifald
 og Medvirkning, hører man disse Ordførere bestandig smigre
 Mængdens Forføngelighed ved i alle Spørgsmaal at appellere
 til den oplyste offenkjære Mening, i det de ret med Flid ind-
 prænte Enhver af dem der læse hvad de skrive og troe dem paa
 deres Ord, at han har langt bedre Forstand paa Bedømmelsen
 og Ledelsen af de offenkjære Forhold, end dem, til hvem disses
 Baretagelse er betroet. Og hvo vil ikke gjerne høre til de Op-
 lyste og give sig Udseende af at have en Mening, samt lade
 sig offentlig complimentere for denne Menings Fortræffelighed,
 hvor langt han endog maatte være fra endog at have noget Be-

---

Virkningen af et Løsteapparat, der overfører en Gjenstand fra eet Sted
 til et andet. Saaledes gjorde man paa eengang Troen til Gøt og Alt
 og — til en fuldkommen Nullitet!

greb om, hvad det er, og hvad der hører til at have en Mening? Man indbilder sig altsaa, at man tæller med blandt den indsigtsfulde Majoritet, der kaster det tunge Lod i Vægtstaaelen ved enhver afgjørende Leilighed, og bliver ikke vaer, at man kun bliver holdt for Nar af nogle Enkelte, som sammenrotte sig om at fabrikere hvad de kalde den saakaldte oplyste offentlige Mening, i det de, for at føre deres ufeilbare personlige Meninger til Gylldighed og Herredømme, og selv vinde Betydning og Anseelse, indbilde alle dem, hvem de efterhaanden have faaet lært at eftersnakke deres Talemaader, at Alt hvad de sige og skrive er det oplyste Fleertal af selvstændigt tænkende og dømmende Medborgeres Mening; de kalde sig selv beskædent blot for Organer, der kun udtale hvad den indsigtsfuldeste Deel af Publicum onsker og vil, og den smigrede Dummhed og Forsængelighed tilklapper da denne logrende Veilen til dens Understøttelse sit naadige Bifald! Mængden indbilder sig at være en Magt, for hvilken Alt maa bøie sig, og ahner slet ikke, at den lystrev nogle Enkeltes Befaling, som gjøre deres Capital frugtbringende i dens aandelige Umyndighed.

Denne Fremgangsmaade har altid været et uundværligt Middell til enhver Omvæltnings Gjennemførelse, og det var derfor navnlig hiin Mæsernes Hovmod og Selvraadighed smigrende, idelig gjentagne Sætning, der indpræntede Mængden dens nyomtalte Besøielse til at bedømme og afgjøre aandelige Anliggender, som gjorde den ovenfor noksom omtalte, af Reformatorerne opfundne og anbefalede, fripostige, i en selvgjort Indbildning om Gudvelbehagelighed, Raadestand og Sikkerhed for den evige Salighed begrundede Enetro til den høieste dømmende Instants saavel i Henseende til Skriftens Fortolkning, som til Afgjørelsen af alle kirkelige Spørgsmaal*). Men det var dog

---

*) Samtiden var sig naturligviis ligesaa tidt som Nutidens politiske Philisterverden bevidst, at den tænkte og demte saaledes som dens aandelige Formyndere indgav den enhver Mening. Den religiøse og politiske Fanatisme ere i dette Stykke lige lettroende; thi Lidensfaben spør-

fornemmelig den ubundne sædelige Tøilesløshed, der hurtigt udviklede sig af denne Lære, som efter Reformatorernes egne skamfulde Tilstaaelser var en Hovedløstestang for Udbredelsen og Befæstelsen af den Tankegang og det Sindelag, som i blind Tillid til hine bedaaende Talemaader sølte et hidtil ukjendt Belvære ved at hylde en Lære, der tillod Enhver uforstyrret at pleie sin Gang til alle Udfeielser, medens den forstikkede dem om, at de i Kraft af hiin Tro havde en af deres sædelige Livsvandel aldeles ubetinget Sikkerhed for den evige Salighed.

Gaaer man nu tilbunds i den hele Betragtningssmaade af Naaden og den retfærdiggjørende Tro, som Reformationen gjorde gjældende, og sammenholder dermed en Række af Uttringer, som man jevnlig træffer paa i Luthers forskjellige Udtalelser, forbauses man ved at see, at Forestillingen om Christi Forløsergjerning allerede tidlig havde antaget den eiendommelige Skikkelse i hans Land, at Kristus som Forsoner er i enhver Henseende traadt i den Troendes Sted, eller at Han under Fuldbyrdselsen af Verdens Forligelse med Gud stod ligeoverfor den evige Retfærdighed som den største af alle Syndere, som den, hvem den ganste Verdens Synder bleve tilregne, og som derfor af Gud blev behandlet som saadan. Saaledes har Kristus, i Kraft af dette Begreb om hans Gjerning, baaret baade Synden og Straffen i alle Menneskers Sted, og ligeledes i deres Sted opfyldt alle den evige Retfærdigheds Fordringer; og heraf sluttede man, at, ligesom det syndige Menneske bliver frifunden for Skylden og Straffen, fordi Kristus har baaret begge Dele for ham, saaledes gjælder han i Guds Dine for retfærdig, fordi Kristus i hans Sted har fyldestgjort Guds Retfærdighed. Det ene som det andet tilregnes ham, som om det var hans egen Gjerning; han har i Kristus opfyldt alle den guddommelige Løvs Fordringer! Hermed gik naturligtvis ligesom af sig selv den Følgeslutning over i den folkelige Bevidsthed, at, ligesom Christi lidende Lydig-
hed fuldkommen har gjort Bod for al Verdens Synd, og frifun-

---

ger hverken om Sandhed eller Samvittighed, naar den blindt eftersnakker de af Partiaandens Ordførere dicterede Sætninger.

der den saaledes Troende for al Straf og for enhver Forpligtelse til selv at gjøre Bød for sine Synder, saaledes fritager Tilregnelsen af Christi handlende Udydighed ham for Efterlevelsen af de guddommelige Bud, hvilken jo paa Grund af den vedvarende Syndighed betragtes som en Umulighed!

Denne Forestilling, hvorefter Udførelsen af Guds Raadslutning til Menneskeslægten's Frelse har antaget den Skikkelse, at Christus og Synderen, som skal forløses, saa at sige bytte Rolle, saaledes at Christus har stillet sig i Synderens Sted og underkastet sig hans Vilkaar, for at den sidste uden al indre personlig Værd og Værdighed skulde i Guds Dine og for hans Domstol gjælde for ligejaa retfærdig som Christus selv*), — denne Forestilling fandt i den Grad Yndest og Indgang hos de navnkundigste Repræsentanter for den lutheriske Kættroenhed, at man finder den populariseret paa den crasseste Maade i en Mængde Opbyggelsesbøger fra det sextende og syttende Aarhundrede. Den har indtil den Dag i Dag været Sæften og Marven i den usunde, al indre Moralitet forpestende Religiositet, som er et Særkjende for Pietismen i den forkastelige Skikkelse, hvis Signatur (d. e. Udtrykket for dens væsentlige Eiendommelighed) netop er en Kappesrid om, hvem der meest kan udmærke sig i den af Luther anbefalede „Kunst“ at indbilde sig selv, at hans Udvalgelse staaer fast, og at hans evige Salighed er fuldkommen sikket. At dette sidste er det egenlig Væsentlige ved Troen har ogsaa Melancthon ønsket mange Ord paa at overtønde Verden om, og man finder begge de her omtalte Forestillinger: Rollebytningen med Christus og den falske Sikkerhed for den evige Salighed, anprist i saa godt som alle de gamle Andagtsbøger, som den pietistiske Opvækkelses Befordrere ogsaa

---

*) Denne al sund Menneskeforstand opvørende Absurditet er en aldeles uimodsigelig Følgeslutning af denne Betragtning af Christi Gjerning. Det samme gjælder om den i en anden Forbindelse (Nr. 19. S. 291) drøftede Sætning, at der ingen Forskjæl er i Henseende til de Retfærdiggjortes indre Tilstand i Evigheden.

untildags og hertilands flittig besørge optrykkede og udbredte blandt Menigmand i alle Egne af Landet. Man kan derfor ikke forundres over, at den heromtalte skandaløse Forvanskning saavel af Forløsningsbegrebet som Troesbegrebet er dybt rodfæstet i Almuens religiøse Bevidsthed overalt, hvor de nedarvede christelige Forestillinger og Følelser ikke, som paa de fleste Steder, ere reent uddøde; thi den er i en Række af Slægtfølger indpodet og i udøvet Befolkningen fra Ulge til Ulge i Pjalmebøger*) og Huuspostiller. Den gjælder for Culminationspunktet i Almuens Religiositet og er de saakaldte Dpvaktes dyrebareste Kleinodie. Den har for alle Almuesfolk, der, efterat Rationalismen var bleven den dannede Verdens Religion, vilde holde fast ved „den gamle Tro“, gjældt for et ubdrageligt Kjendemerke paa Lærens Reenhed. Forkyndelsen af denne Lære i saa grel en Stikfelse som mulig var og er vel endnu de „Dpvakte“ et useilbart Vidnesbyrd om, at Vedkommende er en sand Guds Mand, en Mand efter Guds Hjerte**)!

(Fortsættes).

---

*) Den i den danske Deel af Slesvig endnu brugte Pontoppidanske Psalmebog udmærker sig især ved den fastigste Udmalning af Alt, hvad der hører ind under Omfanget af denne Forestillingskreds. Det samme gjælder, maaskee med lidt Indstrækning, om den Kingoske Psalmedigtning.

**) Den har under det sidste halve Aarhundredes separatistiske Bevægelser hertilands altid været den Magnet, hvormed de saakaldte „levende“ eller „troende Præster“ have samlet Starer af mindre helbig stillede Nabomenigheder om sig. Den er hvad Luther kaldte „Evangelium“ i Modsætning til Loven, hvilken sidste efter hans Mening ikke havde anden Bestemmelse, end at opstrække og forfærde Synderen og nøde ham til at henflye til Evangeliet, hvis Bestemmelse ganske ubelukkende skal være den, at trøste og berolige. Foruden de foralsbede, paa ny udgivne og ved den med Hr. Dr. Zeuthen og hans Gjenganger ligefindede Deel af den lutherste Geistligheds Omhu ivrigt udbredte

Kirkelige Efterretninger.

Rom. En opoffrende Handling. Bladet *Univers* meddeler i en Skrivelse fra Rom, at en Katholik har tilstillet den h. Fader en Gave af 200,000 Fr. (c. 57,000 Rbd). Den Paagjaldende skiftede først hos en Ordensgeistlig, og overdrog ham derefter under Skriftemaalets Segl at bringe den h. Fader dette Kjærlighedsoffer.

Frankrig. Den Omstændighed, at Paven ikke, som Tilfældet i tidligere Tider altid har været, har indbudt de katolske Fyrster til at lade sig repræsentere ved den almindelige Kirkeforsamling, har i den senere Tid bekræftet Dagspressen. I denne Anledning bemærker Redacturen af *«Univers»*, Louis Venillot, Følgende:

„Bullen indbyder ikke Souverænerne til det almindelige Concil. Denne Undladelse har man fremhævet som noget Paafaldende, og den er i Virkeligheden ogsaa mærkelig. Den constaterer nemlig ganske simpelt, at der ikke mere gives katolske Kroner, d. v. s. at de Forhold, under hvilke Samfundet har henlevet mere end et Martusinde, har ophørt at være til. D. 29. Juni 1868, da Bullen *Aeterni patris* blev bekendtgjort, kan kaldes den Dag, da denne Periode for bestandig har taget Afsted med Verden! Kirke og Stat ere nu factist adskilte, og Skilsmisfen er fra begge Sider anerkjendt. Denne Omstændighed forklarer tilstrækkelig, hvorfor Paven ikke har fulgt sine Forgængeres Exempel og indbudt de verdslige Magthavere til Deeltagelse i dette Concilium, saaledes som det sidstegang skete i Anledning af Tridentinerconciliet. Thi hvilken Stilling skulde Fyrsterne vel indtage paa en saadan Kirkeforsamling, eller hvilken Rolle kunde

---

Opbyggelsesbøger er denne nemme Salighedsvei stærkt anbefalet i den af Menigmand netop af denne Grund saa yndede Leths Sunspostil, samt, hvad der især fortjener Opmærksomhed i det Grundvigtste Organ „Budstikken“, der i en Række af Aar med særdeles Forhøielighed har bearbejdet dette Emne og navnlig viist, hvor udmærket et tidsmæssigt Oplog af denne gamle Bildjærelse lader sig forene med den bekendte Grundvigtste Daabslære! Det maa herved ikke forglemmes, at Grundtvigianismen altid har roest sig stærkt af at være en Modgift mod al Pietisme!!

der vel nuomstunder tildeles dem, naar Taler er om at lede Aanderne, at gaae i Epidfen for Folkenes religiøse og sædelige Fremfrit? Hvad tør man vel vente sig af dem ligeoverfor den Opgave, som er Gjenstand for Conciliets Overveielser: Forfremmelsen af Guds Ære, Troens Befæstelse, Ungdommens kristelige Opdragelse, det menneskelige Samfundets aandelige Velfærd? Saa fremt det er Fyrsternes Agt at holde fast ved den katolske Religion, saa befinde de sig, som Individider betragtede, i selv samme Stilling, som alle deres øvrige Brødre, nemlig i den fuldkomne Lovligheds: de have, under Udsigten til de samme Fordele og de samme Straffe, Alle den samme Lov for sig: de maae tage den som den er og efterleve den. Som Staternes Overhoveder repræsenterer de derimod en Sag, som ikke længere har noget med Kirken at gjøre, og ikke længere kan have det. Hvad Grund skulde da Kirken have til at raadføre sig med dem om sin Lovgivning, om de Love, den giver sig selv til Bedste for de nu levende Troende og til Verdens fremtidige Velfærd? Thi hvad Lighed er der vel mellem Kongen af Italien og Carl den Store; og dersom alligevel hiin Fyrste gjorde Fordring paa at bivaane Kirkeforsamlingen, hvad kunde Paven da vel svare ham andet, end hvad d. h. Ludvig i sit Fangenskab svarede Saraceneren, som begjærede Midderflaget af ham: „Bliv først en Christen!“ Og naar man endelig lader Blikket glide ud over Fremtiden, saa viser sig i Baggrunden af hele den nærværende Tids Bevægelse den kristelig-katolske Organisation af Demokratiet. Man seer nemlig paa Ruinerne af de vantroe Monarchier Maaeserne af Folkene gjøre deres Betydning gjældende. De føle sig indbyrdes ligeberettigede og frie, og stræbe overalt, hvor Følelsen af Troens Eenhed er levende, hen imod en Forening til et stort og almindeligt Forbund under den romersk-katolske Overhyrdes Ledelse. Han er ikke mindre stillet under den hele Christenheds Beskyttelse, end han er dens Overhoved og Fører. Fordum talte man om et helligt Rige. Man vil herefter see et helligt Folk værne om Guds Ære, og dette døbte og modnede Demokrati vil fuldbringe, hvad Monarchierne hverken have kunnet eller villet fuldbringe.“

Wien. Man hører bestandig fra denne Hovedstad nye Vidnesbyrd om, hvorledes det liberale Svindleri blamerer sig selv. I forfjællige af Kaiserriget's øvrige Stæder have Byraadene og de locale Autoriteter fulgt Hovedstadens Exempel og tilstillet Regjeringen Adresser, der opfordre den til hensynsløse Tvang=

forholdsbegreber mod alle de Embedsmand, der modfattede sig Gjen-nemførelsen af de nye confessionelle Love, og de have navnlig be-svaret sig over den pavelige Allocution's formeentlige Angreb paa Statsmagtens Selvstændighed. Et Blad beretter saaledes med stor Pomp, hvorledes Johannes Konges tydsk-katholske Reformforening, der før talte 3000 Medlemmer, siden Be-kjendtgjørelsen af den pavelige Allocution har faaet en Tilvæxt af 600 Familier, medens et andet Blad meddeler, at neppe 30 af alle disse Reformvenner gavede Nåde i en Forsamling, hvortil en af Foreningens notable Ledere i Bladene havde udstedt Ind-bydelse! Uden her at tale om moraliske Nuller er det aabenbart, at hiin Angivelse har mere end eet mathematisk Nul for mange. I Böhmen larmer man med Fester og Foreninger til Ære for Böhmens Reformator Johan Hus, og et böhmisk Blad mener endog, at det kunde være tidsmæssigt at udstryge Johan von Nepomuks Navn af Kalenderen og sætte Hus eller Hieronymus fra Prag istedetfor. Agitationens Bannereførere demonstrere endvidere med Trubler om Overgang til Protestantismen, og indvandrede preussiske Missionærer skulle efter Wiener-bladet „Presses“ Forsikring være i fuldt Arbejde med dette Om-vendelsesværk. Denne sidste Fortælling er naturligvis en Allarm-efterretning, der mere er et Udtryk for hvad man haaber, end hvad man venter. Men det er dog i alle Tilfælde et karakteri-stisk Vidnesbyrd om Tilstanden i Østerrigs Hovedstad, at jødiske Blade (d. e. Blade, der redigeres af moderne religionsløse Zo-der) samtidigt drive aabenbar Spot med den katholske Religion, forhaane Paven og Biskopperne paa den frækkeste Maade og yttre deres Glæde over „Udsigten til Østerrigs Protestantisering“ (!). Dette sidste Haab er i lige høj Grad betegnende for den saakaldte Reform=Jødedom og for den moderne Protestantisme. Begge ere sig nemlig bevidste, at de arbejde for samme Diemed og stride for een og samme Sag, nemlig for Tilintetgjørelsen af al positiv Religion. Saaledes kalder Bladet „Neue freie Presse“ den h. Somfrues Historie en Fabel, og kalder det en protestan-tisk Opgave at virke for en „Massconvertering“ af det østerrigiske Folk, medens en Feuilletonist i det førstnævnte Blad paa den meest opvørende Maade driver Spot med Troen paa Christi Menneftelivelse og Opstandelse, med Paven og det bebudede al-mindelige Concil. Disse Organer glæde sig kjendelig i Haabet om en nærførestaaende almindelig Forfølgelse mod Kirken og Christendommen. For nylig er et Nummer af det katholske indede „Südtiroler Volksblatt“ confiskeret af Øvrigheden, fordi det inde-

holdt en Artikel, der besværede sig over, at det i det katholske Østerrig tillades Blade, der redigeres af Jøder, ustraffet at beskæmme og forhæne den katholske Religion!

Spanien. Trappisterne. I Aaret 1836 bleve tillige med alle andre Kloostere ogsaa Trappisternes ophævede i Spanien. En stor Deel af de fordrevne Munkke gik til Frankrig, hvor de fandt en gjæsteventlig Modtagelse i deres Ordens Kloostere. Et ikke lidet Antal af disse udvandrede Munkke er endnu ilive, og har uylig rettet den Begjæring til den spanske Regjering, at den vilde tillade dem at vende tilbage til deres Fædreland og nedjætte sig i en at de i Spanien saa talrige øde Egne. De forlange ingenjohmhelst Understøttelse, men have til Hensigt, ved Hjælp af de i Frankrig gjorte Erfaringer, at oprette et Monjer-Meieri, og ved Afbenyttelse af alle de Midler, hvormed Videnskaben i den nyeste Tid har beriget Landbruget, at give en Anviisning til Opdyrkningen af de vidtudstrakte Heider og Stepper, der saalænge have været en Hindring for Landets Opkomst og Udveckling. De glimrende Resultater, som Trappisterne have opnaaet i Sumpegnene i Departement du Drôme saavel som andre Steder i Frankrig, love, at deres Bestræbelser ville bære onstelige og paafjænnelsesværdige Frugter ogsaa for Spanien, saa det kan neppe betvivles, at Ministeriet vil bevilge denne Ansøgning. — Som bekjendt ere Trappisterne ogsaa bosatte i Preussjen, hvor de siden 1861 have haft et Kloster i Marienwald (Silva B. Mariæ) ved Haimbach i Regjeringsdistrictet Cöln, hvor de ligeledes have opnaaet ualmindelige Resultater for Agerbruget.

England. Medens Katholicismen bestandig vinder større Udbredelse og Aerkjendelse i England, og medens den katholske Kirkes forskjællige Eiendommeligheder af de ritualistiske Geistlige ivrigt efterlignes og indføres i de anglicanske Kirker*), er den fra alle Sider ansægtede Statskirke ikke engang i Stand til at holde sine Medlemmer i Disciplin. I mere end to Aar har saaledes den af os i denne Anledning allerede tidligere omtalte Dr. Cole nso — anglicansk Bisshop af Natal (ved det gode Haabs

*) Alterne i disse Kirker see ganske ud som katholske Altere. De ere forsynede med Crucifix, Tabernakel, Misfale, sex Lys og den evige Lampe; thi Sacramentet bliver opbevaret i Tabernaklet, og ares ved Knæbøining af de Geistlige.

Forbjerg i Caplandet), der offentlig har udtalt, at han hverken troer paa den h. Skrifts Inspiration eller paa Christi Guddom — terroriseret sin Kirkeprovinds og vedbliver at være Biskop trods alle Protester og Klager fra hans Geistligheds og Befolkningens Side. Enhver vil her uvilkaarlig opfaae det Spørgsmaal: vil man dog ikke engang blive færdig med denne halstarrige Biskop? Den af ti Biskopper bestaaende saakaldte „Convocation“ (Synode) for Kirkeprovindsen Canterbury var for kort Tid siden (i Juli) forsamlet under den anglicanste Erkebiskops Præsidium. Den anglicanste retroende Biskop af Oxford overrakte her en af 1300 Geistlige undertegnet Petition, hvori androges paa, „at den engelske Kirke skulde ophæve al Forbindelse med Biskoppen af Natal“; og Biskopperne stemte for Aerkjendelsen af det Affattelses- og Excommunications-Decret, som den gjenstridige Colenso's Metropolit, Biskoppen af Capstaden, har udstedt. Men Erkebiskoppen af Canterbury saae sig nødsaget til den Tilstaaelse, at Forsamlingen kun repræsenterede een (d. e. en enkelt) engelsk Kirkeprovinds, og at Lovene ikke indrømmede den Anvendelse af nogen Straffemyndighed, medens Biskoppen af London endog ikke undsaae sig ved at give sine Embedsbrødre følgende Belærelse: „Den nærværende Biskop af Natal, Biskop Colenso, er ligesaagodt Biskop i Statskirken som Enhver af Dem, mine Herrer! Dette er afgjort ved den Domstol, for hvilken Processen mod ham har været ført. I den engelske Lovgivnings Dine befinder Biskop Colenso sig nu og fremdeles, saalænge Sagen ikke har fundet nogen anden Afgjørelse, ganske i samme Stilling, som enhver anden Biskop i denne Forsamling.“ Saaledes har altsaa Dr. Colenso, som ikke troer paa den h. Skrifts guddommelige Oprindelse og nægter Christi Guddom, en lovhemlet Ret til at være Biskop i den engelske Kirke, og man har nu i to Aar ikke været istand til ved Lovens Hjælp at befrie denne Kirke for en Biskop, der ikke længere er Christen! Saaledes seer det nutildags ud i „den af Loven etablerede“ engelske Statskirke!

Vincentiusforeningen.

Fælledscommunion Søndagen d. 27. September, baade under Messen Kl. 7 og under Hoimesjen.

Stabat Mater Dolorosa.

Den første Chorprøve vil finde Sted i Hotel Phoenix Torisdagen den 1ste October: Kl. 4½ Eftm. for Damer, og Kl. 8 Aften for Herrer.

Orbødigt

J. M. F. V. Busch.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 27. Septbr. 17. Søndag efter Pintsf., Kirkindvielsesfest. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 7 høitidelig Messe, under hvilken det Allerhelligste udstilles, som derpaa forbliver udstillet hele Dagen. Kirken vil derfor staae aaben indtil Kl. 9 Aften. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 12 stille Messe. (Kl. 3 og Kl. 5 recitere de Geistlige Breviarbonnerne). Kl. 8 Aften: Festandagt med Prædiken. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Hoimesse med Prædiken. — 28. M. Benceslaus, Hertug og Mart. 29. Ti. Michael, Erkeengel. 30. O. Hieronymus, K. L. 1. October. Co. 2. F. og 3. L. Octavdage af Kirkeindvielsen.
- Fre dagen** den 2. October. Broderskab til Jesu gudd. Hjerte. Form. Kl. 8; Messe. Aften Kl. 7; Broderskabsandagt.
- Søndagen** d. 4. October. 18. Søndag efter Pintsf. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt til Opnaaelsen af en salig Død. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 5. M. Galla, Enke. 6. Ti. Bruno, Bisk. 7. O. Rosenkrandsfest. 8. Co. Virgitta, Ordensstift. 9. F. Dionysius og hans Troesf., Mart. 10. L. Frants Borgia, Bisk.
- Søgnedagsgudstjeneste** i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messe Kl. 7 og Kl. 8; Skriftemaal: Form. Kl. 6—9, Lørdagften Kl. 5—8. Korsvæi: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal Form. Kl. 6—9; Lørdagften Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

„Katholisk Kirketidende“ udgaaer hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosserer E. B. Lohrer, Gothersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Wit. Kvartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. C. Olsen & Co.s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholisk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 21.   Søndagen den 11te October.   1868.

Indhold: Sikkerhed for Evigheden og Pelagianisme. (Forts.). — Kirkelige Efterretninger: Rom. Rusland. Finnmarken. Baiern.

Sikkerhed for Evigheden og Pelagianisme.

(Fortsættelse fra Nr. 20).

Vi behøve neppe at bemærke, at vi, ved at kalde den nysomtalte Opfattelse af Freløsningsdogmet demoraliserende, ingenlunde dermed betegne alle de Lægsfolk, som i god Tro hylde og yndede den, som demoraliserede og umoraliske Mennesker. Det er en noksom bekjendt Sag og en stor Lykke for Verden og Samfundet i det Hele, at de Mennesker, der vedkjende sig slette og forkastelige Grundsætninger, ialmindelighed ere langt bedre end disse sidste; og vi tvivle derfor aldeles ikke om, at mange af Hjertet fromme og gudfrygtige Mænd og Kvinder saavel i Byerne som navnlig blandt Landbefolkningen, i god Tro til Christeligheden af denne Lære, og uden at have nogen Anelse om den Immoralitet, der skjuler sig bag den hele Føreløsningskrævs, hvori den bevæger sig — baade have fundet religiøs Trost og en Støtte for et ydmygt og gudhengivent Sindelag i hvin Betragtningssmaade. Det er derhos utvivlsomt, at Størstedelen af de Paagjældende ere be-
sjælede af det roesværdige Sindelag, at vilde anerkjende og hylde den christelige Sandhed i dens reueste og ægteste Skikkelse, samt at de, med Hensyn til den her omtalte falske Opfattelse af samme, mene, netop deri, at den er saa uforstaaelig og fornuft-

stribdig, at have et ubedrageligt Kjendtegn paa dens Christelighed*).

Den af vore Modstandere saa stærkt fremhævede Sikkerhed for Forholdet til Evigheden har iøvrigt ikke mindre Betydning for os, end for dem. Sikkerhed i denne Henseende er et Krav, som Gud ved Dannelsen af vort Væsen har med uudslettelige Træk indskrevet i dets dybeste Længsler og Auelser. Trangen til denne Sikkerhed giver Gjenlyd i alle Menneskeaaendens høieste og ædleste Livsyttringer, og det er for at fyldestgjøre denne Trang at Gud har aabenbaret Sandheden for Verden. Det er for at skjænke Verden denne for Aand og Hjerter uundværlige og uden en guddommelig Aabenbaring smerteligt savnede Sikkerhed, at Gudmennesket Jesus Kristus kom til Verden, og at den Helligaand fra Slægt til Slægt giver den aabenbarede Sandhed Vidnesbyrd igjennem den lærende Kirke, som Kristus har grundet paa Jorden. Dens Udsagn borger Enhver, der spørger om Sandheden, for Sikkerhed mod at forseile den rette Vej til Evigheden. Men dette, at et Menneske har fuldkommen Sikkerhed for at være i Sandheden, for at besidde den evige Sandhed, bør være ham nok. Uden Sikkerhed for sit Forhold til Evigheden kan og skal Mennesket her i Tideligheden ikke have. Dette ligger ikke mindre i det guddommelige Væsens,

---

*) Det er høist karakteristisk at see Ordførerne for Forvansningen af den christelige Sandhed i denne og andre lignende Retninger gribe enhver Leilighed til at bringe Fornuften i Miscredit hos deres Tilhængere, ligesom Luther i sin Tid gav Anvisning paa at bekampe Samvittighedens Udsagn som Anfægtelser af Bantroens og Tvivlens onde Dæmon. Man kan unægtelig ikke andet end finde disse Advarsler mod Fornuft og Samvittighed hensigtsmæssige, ja nødvendige, hvor det gjælder om at vinde Tiltro for Lærdomme, som Fornuft og Samvittighed i lige høi Grad maae fordømme. Thi hvad kan man ikke bringe Menneskene til troe, naar man først kan faae dem grundig overtydede om, at Fornuften hører med blandt det i Mennesket, som er af den Onde; og hvad kan det Menneske ansee for utilledeligt at tænke og gjøre, som drager Samvittighedens Vidnesbyrd i Tvivl og agter dens anklagende Røst for at være den onde Aands Indskydelse?

end i Menneskets Natur. Det Guddommelige er det Eneste, som tør kaldes absolut og ubetinget, alt Menneskeligt er derimod efter sit Væsen og Natur relativt og betinget. Den guddommelige Sandhed, Kjærlighed og Viisdom ere uforanderlige; derfor har Troen (d. e. de Sandheder som ere Gjenstand for vor Tro) i sig selv en urokkelig Sikkerhed. Men en heel anden Sag er det, hvorledes Mennesket handler med disse Sandheder, hvorledes han forholder sig til det Udenbærende, hvorledes han tilegner sig det og lader det indvirke paa sine Overbeviisninger og sin Handlemaade: om han ubetinget anerkjender det for Sandhed og behandler det med den Vrefrygt, som tilkommer Sandheden, det Helligste af Alt, det evig Uforanderlige og Uantastelige; om han ganske ubetinget og uden Forbehold undertaster sig dens Fordringer og underordner alle Timelighedens Krav under Hensynet til det Ene=Fornodne, under Bestræbelsen for, altid og under alle Livets veglende Tilfælelser, under dets Tilfælelser og Fristelser, som under dets Gjenvordigheder og Trængsler at blive Sandheden tro, og bestandig i Kjærligheden indtil Enden. I den levende Erkjendelse og vedvarende Fornemmelse af alle disse Betingelser for den evige Salighed bestaaer væsenlig det religiøse Sindelag eller Religiositetens hele eieendommelige Væsen; og den hermed givne Usikkerhed maa altsaa erkjendes for at være et aldeles nødvendigt Tilbehør til det religiøse Liv under dette timelige Udvikling; thi uden Ydmyghed kan der ikke være Tale om christelig Religiositet. Men det virksomste Middel til at bevare og befæste et ydmygt Sindelag er netop Tanken om hiin Usikkerhed for alt Tilkommende — Tanken om alle de Muligheder, Kampe og Farer, som et Menneske kan være udsat for under det nærværende Livs forffjællige Provelser. Kun igjennem en vedholdende Fornæelse af et front og gudhengivent Sindelag og den tro Efterlevelse af de hellige Forsætter, som Troen foreholder ham, kan Mennesket vinde den evige Salighedsløn. Dette veed han med utvivlsom Sikkerhed, fordi Troen lærer ham det, fordi alle dens Lærdomme ere i sig selv visse, og give altsaa den Troende fuld Sikkerhed for deres

Sandhed, og han veed derfor, at, saavist som Gud er trofast og sandtru i Opfyldelsen af sine Løfter, saavist vil ogsaa hans Frelse være sikket, saafremt han bliver bestandig i det Sinds-
lag, hvori han i ethvert nærværende Dieblig fornemmer Sam-
vittighedens Fred og Virkningen af den guddommelige Naades
Trost.

Vi bede nu Enhver, der har en Emule Erfaring og Evne til Selviagttagelse indenfor det religiøse Livs Grænser, at be-
svare sig selv det Spørgsmaal, om der fornuftigviis kan være
Tale om nogen anden Sikkerhed for Evigheden, end den her om-
talte, af Menneskets vedværende Stræben efter Bæst i Fromhed
og Sædelighed betingede Sikkerhed, og om ikke Fordringen paa en
aldeles ubetinget Sikkerhed for hvad det strider mod det religiøse
Sindelags dybeste og inderste Bæsen at have Forvisning om, er
en hovmodig Anmættelse, som den guddommelige Åbenbaring
baade i det gamle og det ny Testamente og den dermed overens-
stemmende af hele Christendommens Historie stadfæstede Betragt-
ningsmaade paa det klareste vidner, aldrig enten kan eller skal
fuldestjøres. Vi troe heller ikke paa Muligheden af, at no-
get Menneske nogensinde virkelig har følt denne Sikkerhed,
medens det desværre er en afgjort Sag, at Mange have ivrigt
bestræbt sig for at fremforcere den, fordi de nu engang have
ladet sig indbilde, at den absolut skal være Provestenen for Troen
i ægte evangelisk Forstand; men vi meens, at en saadan forceret
Bestræbelse for ret at gjøre sig sikker i usande Meninger og Fø-
lelser, som Samvittigheden afgjort fordømmer, nødvendig maa
lede Mennesket ind i et hovmodigt Selbbedrag, der bliver det
religiøs-fædelige Livs visse Undergang. Saameget er ialtfald vist,
at denne Sikkerhed aldrig er kommen, og ikke kan komme
fra Gud!

Den Fraction af den protestantiske Geistlighed, som ikke und-
seer sig ved at gjøre Fælledsskab med Dr. Zentzen i Hen-
seende til Anbefalingen af denne Lære, forglemmer ligejaalidt som
han at opfriske Reformatorenes gamle og forslidte Beskyldning
mod vor Kirke, at den er hildet i den pelagianiske Wildfarelse

om Fortjenstligheden af veent menneffelige Bestræbelser, samt at Benægtelsen af en absolut Sikkerhed for den evige Salighed af Kirken er bleven benyttet som et Middel til at ængste Samvittighederne og befæste Geistlighedens Herredomme over Gemytterne ved at holde dem i en vedvarende Uro og Betymring for deres Frelse. Denne ængstelige Usikkerhed tillige med den formeentlig deraf følgende Afhangighed af Sjælesorgere og Skriftefædre udgiver man da i sin indbildt kløgtige Anatomie af det katholske Kirke- og Me-nighedsliv for at være Grundlaget for hele den kirkelige Praxis*). Vi tør imidlertid antage, at Læserne af de til Navnet kun lidet svarende „Oplysninger“ i Fr.-Avis — for, hvilke den lærde Doctor bærer det fulde moralske og literære Ansvar —, at opmærksomme Læsere af alle disse, for al indre Sammenhæng og Agtelse for den historiske Sandhed i lige høj Grad blottede, og i den meest brogede og forvirrede Uorden sammenjafte Beskyldninger let ville have bemærket, at saagodtsom alle Enkeltheder i samme støtte sig til den her omtalte gamle Usandhed, og saa at sige staae og falde med den, staae og falde altsaa ogsaa med Rigtigheden eller Urig-tigheden af hiin mærkværdige Betragtning af Christi Fyldest-gjørelse, der ganske sætter Christus i Meuneskets Sted og gjør ham til den største af alle Syndere, medens Synderen bliver en Helgen ved at Christi Syndeløshed tilregnes ham; og derfor vil forhaabentlig Ungen, der har noget Begreb om, hvad der

---

*) Denne Beskyldning rober paa en glimrende Maade sin Usandfærdighed ved at sammenholdes med en anden Anklage, der er dens fuldkomne Modstykke og aldeles uforenelig med den, nemlig den, at den katholske Kirke skal udøve en høist fordervelig Indvirkning paa sine Medlemmer ved at søvndybske al indre Energi og Taadskraft med Henviisningen til Kirkens Gjerning og de Helliges Fortjenester! Da nu den saa meget omtalte pelagianiske „Martha-Travlhed“ med gode Gjerninger, „megen Opvartning“ og ængstelig Betymring maa kaldes temmelig uforenelig med en fuldkommen aandelig Dorsthed og Træstøshed, der stoler trygt paa, at Kirken udretter Alt, henvise vi ogsaa her til Selvmødsjigelsen som et ubedrageligt Beviis paa begge Beskyldningers Falskhed.

maa agtes for nødvendigt, naar man overhovedet vil tage Hensyn til denne Art af Bagvasselser, enten forundres over den Udførlighed, hvormed vi alt have behandlet dette Punkt, eller fortryde paa, at vi endnu forøge den med et Par yderligere Bemærkninger.

Hvad nu først den paaankede Pelagianisme angaaer, saa nodes vi strax til at sige den lærde Doctor med alle hans Meningsfæller den Ubehagelighed, at deres latterlige Anklage røver en theologisk Banskundighed, der vidner klart om, at de aldrig have gjort sig den Uleilighed at forskaffe sig Kundskab om dette Punkt ved Læsning af katholske Forfatters Skrifter. Det er nemlig bekjendt nok, at Storstedelen af d'Hr. lutheriske Geistlige, forsaavidt de ikke for hele Livet lade sig nøie med hvad de i deres uskyldige Barnealder og siden i deres Studereaar have hørt om den katholske Kirkelære, pleie at øse deres Kundskab om samme udelukkende af upaalidelige og partiske protestantiske Kilder. De have identviis en velgrundet Frygt for, at de, ved at raadføre sig med katholske Fremstillinger, let kunde blive vakkende i deres Standpunkt eller forstyrrede i den tilvaante Betragtningssmaade; og dette kunde jo være en betænkelig Sag ligeoverfor det æsthetiske Velbefindende, som for nærværende Tid synes ikke blot for den dannede Lægstand at være det Barometer, der afgiver Reglen for dens hele Leveviis, men uheldigviis ogsaa praktisk synes at bestemme Tankemaaden i den Stand, som dog aldrig theoretisk vil renoncere paa den med hiint æsthetiske Velvære kun slet forligelige, men af Evangeliet ubetinget fordrede Dpoffrelse og Selvfornægtelse for Sandhedens og Guds Riges Skyld. Man taler vistnok ogsaa Meget, og ofte endog meget smukt, om Sandheden; men vi have jo allerede noksom seet, at Systemet kun lægger sin Antipelagianisme for Dagen i en saa stor Angst for al Gjærning, at man ikke tør forundre sig over, at Sandhedskjærligheden ikke omsættes i Gjærning. Derfor holder man sig Alt fra Livet, der mulig kunde rokke og kuldkaste hele den aandelige Bygning, hvori man nu eengang har fundet sig tilrette; og man hører derfor bestandig alle dem, som stille sig paa Vagt mod

„Papismens“ truende Fremskridt, og beile til Vren for stor Klar= siethed saavel i Henseende til Hjertepunktet i „Romerkirkens“ For= dærvelighed, som for den Lære, der maa ansees for det ypperste Kle= nodie i Reformationens dyrebare Arvegods, — man hører endnu bestandig alle disse aarvaagne Zionsvægtere nævne Pelagia= nismen eller Gjerningsretfærdigheden som den Brøde, der ene, om der end slet ikke var Andet at udsætte paa vor Kirke, vilde være stor nok til at godtgjøre dens totale Forkastelighed.

Ligeoverfor den Vigtighed, hvormed denne Besskyldning ved enhver Leilighed opfores, skulle vi da her gjøre opmærksom paa, at for det første den katholske Lære om Alt, hvad der hører til Dogmet om Retfærdiggjørelsen, ikke blot ikke kan forståes, men ikke kan andet end misforståes af Enhver, der fra den protestan= tiske Opfattelses Standpunkt betragter den igjennem de af Luther og Melancthon slebne Brillen, uden at Betragteren gjør sig den Uleilighed, for et Dieblif at lægge disse reent tilside og stille sig paa den gamle Kirkes Standpunkt. Kunde man bekvemme sig hertil, da vilde man strax blive vaer, at, naar man ikke vil blive staaende ved Overfladen, men trænge dybere ind i Sagen, da vil det ikke være den katholske, men netop den protestantiske Forestil= ling om, hvorledes Forkløningen er fuldbgyrdet, og hvorledes den kommer baade den faldne Verden og det enkelte Menneske tilgode, der rammes af Anklagen for Pelagianisme. Thi vistnok ere begge disse Systemer byggede paa tilsyneladende aldeles modsatte og uforligelige Forudsætninger, i det Pelagianismen nægter Arvesyn= den, og grunder sin Paastand om Unødvendigheden af den hel= liggjorende Naade paa den af hiin Nægtelse fremgaaende Følge= slutning, at Mennesket ved den rette Brug af sin Fornuft og fri Villie er istand til at overvinde enhver Fristelse til det Onde. Pelagius lærte nemlig, at alle Mennesker synde paa samme Naade som Adam, eller at det som skete med Adam er et For= billede paa eller Begyndelsen til hvad der skulde tildrage sig med ethvert Individ i Menneskeslægten; og, naar ogsaa han talte om den guddommelige Naade, saa forstod han derved deels de af Gud med Fornuften og Villien givne naturlige Gvner til at modstaae

det Døde, deels den guddommelige Aabenbarings udbortes fra virkende Hjælpe midler, navnlig Christi Lære og Exempel, medens han derimod nægtede de indre guddommelige Raadevirkninger i dette Ordts firkelig vedtagne Betydning*). Men, uagtet der saaledes synes at være et foalgende Dyb befastet imellem Protestantisme og Pelagianisme, uagtet ingen Modsatninger i Verden synes at kunne være større og skarper end imellem den Lære, der gjør den menneskelige Natur til en compact Masse af Synd og Fordærvelse, hvori der ikke findes mindste Gran af noget Godt, og som slet ikke kan tænke sig nogen anden Forbund, hvori den christelige Ydmyghed kan finde Næring, end denne Forestilling og — den hovmodige pelagianiske Indbildning om, at alle Mennesker befinde sig ved Fødselen i samme Tilstand som Adam ved Skabelsen: vil den noiere eftertænkende Betragter dog

---

*) Det lykkedes Pelagius en Tid laug at stusse Biskopperne ved den Tvedydighed, hvori han indhullede Læren om Raaden og faae sin Lære anerkjendt som rettroende (orthodox). Dette skete førstegang paa Synoden i Diospolis 415. Men da en paafølgende Synode i Carthago, i Henhold til Augustinus's grundige Drøftelse, havde fordømt hiin rationalistiske Lære som aabenbar kætterisk, beklagede Pelagius sig herover i en vidtloftig Skrivelse til Pave Zosimus, hvori han forsvarede sig mod Beskyldningen for Heterodoxi (Vranglære) og forlangte en ny Underføgelse. Paven lod sig personlig blande af hans tvetydige og vildeledende Fremstilling, og gav ham Udfigt til Gjenoptagelse i Kirkesamfundet. P. talte nemlig her med Eftertryk ogsaa om Nødvendigheden af en indvortes virkende Raade, men vidste ved behændige Bendinger i sine Udtryk at skjule, at han hermed ingenkunde meente hvad Kirken kaldte den helliggjørende Raade, men at han indfrankede Begrebet til den Helligaands blot oplysende Indvirkning paa Mennesket. Men efter en ny Underføgelse paa et Plenarconcil i Carthago 418 udtalte Pave Zosimus i hele Kirkens Navn den afgjørende Fordømmelsesdom over Pelagianismen. Anledningen til denne Bemærkning er den usorkfammede, i en malitios Fordreielse af historisk Sandhed beguundede Beskyldning i Hr. Gjeungangerens „Dphysisninger“, at „Pave Zosimus var Pelagianer“. Ganske paa samme Maade forholder det sig med Sigtelserne mod de to andre nævnte Paver Liberius og Honorius (S. Fr. A. Nr. 138).

forhaabentlig give vor nysubtalte Paastand Medhold, at Protestantismen baade i Begyndelsen og Enden har et høist mistænkeligt Slægtskab med Pelagianismen. Thi begge begynde med at nægte den gammel-kirkelige baade i Skriften og Overleveringen begrundede Lære om den overnaturlige Naade, som en Medgift til de ved Stabelsen Menneſket meddeelte naturlige Aandsevner. Begge ere dernæst enige i, at Menneſket igrunder altid bliver hvad han er, den ene Part, fordi de mene, at han ingen Omvendelse eller Fornyelse behøver, den anden, som vi have viist, fordi de anſee en virkelig Omvendelse for umulig paa Grund af Menneſkets totale Undergang i Synd og Ureenhed. Forudsætningerne ere ſaaledes paa en Naade ikke blot forſkjællige, men ſtik modſatte, og dog bliver Reſultatet det ſamme! — Og hvorfor? Fordi man paa begge Sider er enig om at holde ſig indenfor Naturlivets Skranke! Man vil kun have med det Naturlige at gjøre, anerkjender ingen overnaturlig Factors Indvirkning paa Menneſkets Indre, og derfor tænker og taler man paa begge Sider ſom det ſandſeligſindede Naturmenneſke, der ikke fatter hvad der kun kan bedømmes aandeligt (1 Cor. 2, 14)!

Men ſtrider det nu allerede aabenbar mod al Logik, at to ganſke modſatte Præmiſſer (Forudsætninger) kunne føre til een og ſamme Slutning, og foreligger heri et ſlaaende Beviis for at begge Parter's Opfattelse maa være falſk, ſaa har man ikke længere Grund til at forundre ſig over, at det maatte tage en heel beſynderlig Bending med hiint Protestantismens foregivne Fjendſkab mod Pelagianismen, naar den, under en ſaa overdreven ſtærk Betonning af den menneſkelige Elendighed og fuldkomne Magtesløſhed til alt Godt, vil godtgjøre en aldeles ubetinget eller af Menneſkets indre Tilſtand og ſædelige Forhold ganſke uafhængig Forandring af dets Forhold til Gud. Man ville her vel mærke ſig, at begge Parter være enige i, at Menneſket ikke ved Syndefaldet har tabt nogen overnaturlig Begavelse. Pelagianismen gjennefører denne Sætning paa den ovenfor omtalte Naade, ved at lade de naturlige Kræfter i deres Benyttelse og Tilægnelse af den aabenbarede Sandhed udføre, hvad efter den ægte hælſke Kirkelære fuld-

byrdes ved en indre Samvirken af det Overnaturlige og Naturlige, idet det første hæver og helliger det sidste, og Pelagius understøttede denne sin Opfattelse med en overfladist Betragtning af Sacramenternes Betydning og en rationalistisk Forvanskning af alle ubeleilige Skriftsteder. Lutheranismen mener derimod at kunne udføre det Kunststykke, at lade det dybt sunkne Menneske frelses uden al indre enten naturlig eller overnaturlig Selvvirksomhed, og heri skal da efter den pietistiske Doctors og hans lærde Peer Degns og deres Benners Mening den ene frelsende og probate Modgift mod Pelagianismen ligge! Men det er ikke bestemtindre netop paa dette Punkt, at vi vilde tillade os at gjøre dem opmærksomme paa den enormeste af alle de Selvomdfigelser og Urimeligheder, som den menneskelige Tankes Udskielser nogensinde have bragt for Lyset! Thi kan det nægtes, at man i samme Dieblit, som man fraskriver Mennesket enhver Evne til selv at handle og ville, forlanger en Selvvirksomhed af det, en aandelig Productivitet, som gaaer langt ud over, hvad den katholske Kirke fordrer? Den heromtalte Anstrengelse — vi mene den kunstig fremforcerede Indbildning om den tilregnede Retfærdighed i Kraft af Kollektivtningen med Christus — kan nemlig ikke betegnes med noget mere træffende Udtryk, end naar man vilde kalde den en til den yderste Yderlighed dreven Selvvirksomhed paa Digtingens Enemærker; men at Poesien maa afvises fra dette Gebet som en uøvedkommende Factor, vil dog vel Enhver indromme. Det er saaledes meget langt fra, at den lutherste Orthodoxi har undgaaet Grundvildfarelsen i det pelagianste Skjæteri ved blot at banlyse Fornuftens og Villiens Virksomhed, naar den i en anden Sphære, nemlig Phantasiens, kræver en saa enorm Anstrengelse, der gjør Fordring paa i et Nu ligesom at sluges hele Christendommen! Denne eenfaldige Subjectivisme maa dog vel kaldes det allerprægnanteste Udtryk for Pelagianismens dybeste Eiendommelighed, saa meget mere, som det er historisk og theologisk beviisligt, at hele den lutherste Lære om Menneskets Retfærdiggjørelse, ligesom de pelagianste, udviklede sig uden al indre og levende Forbindelse med Læren om Sacramenterne, samt

at Systemet slet ikke har nogen Plads for Læren om den Helligaands Virksomhed: hverken for den forberedende og væk-
kende eller for den helliggjørende Naades Indvirken paa den
menneskelige Sjæl. Vi henvise hvad dette sidste Punkt angaaer
til de lutherste Dogmatiker, hvor Læren om de to bibeholdte
Hoved-Sacramenter sædvanlig behandles som i et Tillæg uden
al organisk Forbindelse med Læren om Helligjørelsen, og navn-
lig især til de for Folkeunderviisningen bestemte Lærebøger, der
som oftest documentere, at deres Forfattere ikke have haft mindste
Begreb om Naadens sacramentale Virksomhed*).

(Fortsættes).

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den almindelige Kirkeforsamling. I et
Brev fra Rom til „Mainzer Journal“ læser man: „Indbydelsen
til „Conciliet har gjort et mærkeligt Indtryk paa Overhove-
derne for den østerlandsk-schismatiske Kirke. Man vil
nemlig vide om flere af disse, at de i officios Form have hen-
vendt sig hertil med Forespørgsler om, hvad den h. Fader har
paataenkt med Hensyn til deres eventuelle Deeltagelse i Kirkefor-
samlingen. Man har naturligviis bejvaret disse Spørgsmaal
paa den meest imodkommende Maade. Den paa begge Sider
fremherskende forføjelige Stemning turde give Haab om yderligere
Symptomer paa venlig Tilnærmelse.

I Aaledning af denne Meddelelse kunne vi ikke tvivle om,
at følgende Sætninger i et af den over hele den katholske Verden
hæderlig bekjendte Biskop Conrad Martin af Paderborn ny-
lig udstedt Hyrdebrev ville interessere og glæde vore Læsere:

„Vi ville ikke spørge om, hvad der i det Enkelte vil blive
forhandlet og afgjort paa det bebudede Concilium; vi forlade
os ogsaa i denne Henseende trygt paa den Helligaands høiere
Indvirkning og Ledelse. Den Helligaand gjør aldrig noget Halvt
og Stykkeviist.

*) Dette er navnlig Tilfældet baade med Balle's Lærebog og Balle-
levs Katechismus.

Man har hørt et Røgte om, at den h. Fader har til; Hensigt ogsaa at indbyde Forstanderne for den anglicaniske Kirke, og maaffee tillige Overhovederne for andre fra os adskilte christelige Religionsksamfund til at tage Deel i det forestaaende almindelige Kirkemøde. Det er mig ubekjendt, hvorvidt dette Røgte har nogen virkelig Grund, og jeg veed ligesaalidt, om de Vedkommende ville efterkomme Indbydelsen, saafremt den maatte udgaae til dem. Men saameget er vist, at det er en skjøn og for ethvert katholsk Hjerter i Sandhed opløstende Idee. En lignende Indbydelse udgik som bekjendt ogsaa for den sidste almindelige Kirkeforsamling i Orient til de christelige Religionsksamfund, som havde skilt sig fra Moderkirken; men — dengang var det Saar, som Skilsmisken havde slaaet, endnu altfor friskt og smerteligt, og Gemytterne vare endnu altfor meget i Oprør. Dog derfor kan den h. Fader ikke nu, uagtet tre Aarhundreder ere henrundne under denne beklagelsesværdige Skilsmisse, opgive sit Krav paa at være hele Christenhedens Fader. Han har ikke blot en Ret, men ifølge en ham af Gud overdragen Fuldmagt ogsaa den Forpligtelse, som Folkenes overste Hærde at vogte alle Christi Lam og Faar, hvor i Verden de end maatte bestinde sig. De som have skilt sig fra os have i den henrundne Tid havt Velighed til at lære Meget. De Bedresindede blandt disse, som ikke bære nogen Skyld for, med Bevidsthed om det Forkeerte deri, at være skilte fra os, men ere forblevne fjernede fra os ved ligesom medfødt og ved Opdragelsen nærede Fordomme, der høre til det Banffeligste, som Mennesket har at overvinde, de staae tilvise vore Hjerter nærmere end de desværre kun altfor talrige Navnkatholiker; thi de kunne ikke uden oprigtig og dyb Smerte betragte den stedse fremskridende Opøsning af deres Bekjendelse i et Virvar af de vilkaarligste Meninger. De have seet, at den h. Skrift ikke kan undvære en Læreautoritet, der giver Sikkerhed for dens useilbare Fortolkning, samt at denne Læreautoritet ikke længere vil kunne savnes, saafremt der ellers skal blive Noget tilbage af den virkelige Christendom. Dog, hvorledes det end hermed maatte forholde sig, og om den h. Fader maatte have ifinde at henvende en saadan Opfordring til vore adskilte Brødre, eller ikke, vi tør i alt Fald stole paa, at han stedse vil vide, hvad han gjør, og at han, veiledet af den Helligaand, ogsaa i denne Sag vil fatte den Beslutning, som vil være den rette og for vor h. Kirkes Sag heldbringende.“

Rusland. Nye Volds handlinger. „Breslauer Ztg.“ melder, at Biskoppen af Plock (i Polen) er bleven arresteret, fordi han har vægret sig ved at bestikke en Delegeret for en fra Petersborg anordnet og af Regjeringen indsat permanent (vedvarende) katolsk Synode. Biskoppen grundede sin Vægning paa den Umstændighed, at han, fordi han som romersk-katolsk Biskop kun erkjendte Paven for sin geistlige Foresatte, ikke kan anerkjende nogen Synode som sin geistlige Øvrighed. Den nysnævnte „permanente katolske Synode“ skal nemlig efter den russiske Regjerings Siemend være den højeste kirkelige Øvrighed og saaledes træde i Pavens Sted. Medrette har derfor Biskoppen af Plock vægret sig ved at lade sig repræsentere paa denne Synode; men denne Frimodighed vil rimeligviis paa- drage Biskoppen Deportation til Sibirien.

Beretninger fra Dioceset Minsk melde endvidere, at de voldsomme Omvendelser til den græsk-russiske Kirke bestandig fortsættes. De uhykelige Katholiker drives af Kosakker til Kirken for at modtage den græske Communion. Disse nye Missionærer gribe da de Gjenstridige (især Kvinderne) om Hovedet, og holde fast paa deres Hænder for at tvinge dem til at modtage Sakken. At hele Europa saa ligegyldig er Vidne til disse barbariske Skjændselsgjerninger, er en navnløs Skam for den saameget prisfede moderne Civilisation.

Som Modstykke til den Folesløshed, hvormed alle baade store og smaa Magter ere Vidne til Ruslands Udfærd mod Polakkerne bringe vi her den Tjenstiver i Grundring, hvormed for nogle Maaneder siden Stormagternes Diplomater intervenerede i Rumænien i Anledning af nogle Folkeoplob i et Par enkelte Byer mod Jøderne. Spørger man: hvorfra skrev sig denne Øttring af Tidens Humanitet til Gavn for et ringe Antal Jøder? Man veed ikke andet Svar herpaa, end at det var de verdensberømte Pengejøder (Nottschilderne & Comp.) som i Forening bestormede Stormagternes Diplomater, der ikke kunne undvære disse Jødebaroners gode Tjenester. Rumænien horer dernæst til de smaa Magter, som man kan strænne med Trudsler og Grovheder. Men Polen! Der gjælder det ikke Jøder og Pengetjenester, men den katolske Christendom! Og Rusland! der vil mere til at faae Bugt med det, end en Trudsler; og hvilken Diplomat vilde fordriste sig til at fornærme en Mand som Fyrst Gorschakoff?

Finmarken. Nordpolsmissionen. Ifølge et Brev fra Tromsø til „Freiburger-Abt.“ ankom den apostoliske Præfect

Msg. Bernard, der er stationeret i Kjøbenhavn, i August Maaned dertil, og meddeelte 15 Convertiter Confirmationens h. Sacrament. En ny Missionar ventedes om nogle Uger, en anden var allerede af Præsfecten sendt til Thorshavn paa Færøerne, og endnu en tredje Missionars Ankomst ventedes ved Juletid.

Baiern. Dette Land, hvis unge Konge, forsaavidt man kan troe Bladenes Beretninger, skal være betagen af en saa lidenskabelig Begeistring for den saakaldte Fremtidsmusik, at alle vigtige Regjeringsanliggender, og navnlig den katolske Kirkes nærmeste Fremtid, synes at være givne til Priis for alle et liberalt Fremskridtsministeriums experimenterende Yndligsprojecter, — det gamle katolske Land Baiern, hvis Hertug i Tredivaarskrigens Dage forsvarede Kirkes Sag i Epidsen for det Forbund af Tydslands katolske Fyrster, som væsentlig bidrog til at afværge Protestantismens Forsøg paa, i Forbund med en udenlandsk Fjende (Evenskerne) at terrorisere den katolske Befolkning og fortrænge den gamle Kirke fra dens Enemarke — dette oprindelig og efter Navnet og Befolkningens Flcertal endnu væsentlig katolske Land har nu allerede i længere Tid indlagt sig den sorgelige Ære, at kappes med den liberale Münsterstat Baden om Forrangen i det moderne Fremskridts Bestræbelser, i det Regjeringen i Pagt med den liberale Kammermajoritet stiler paa, ad Lovgivningens Vej ikke blot at berøve Kirken enhver tidligere lovhjemlet Rettighed, men endog at underminere alle Grundpiller for den ved selve Naturlovens Krav helligede religiøse og kirkelige Frihed. Den seneste Tids Begivenheder i Østerrig synes derhos kjendelig at have animeret den bayeriske Regjerings Beilen til den Popularitetens Laurbærkrands, som i vore Dage staaer i en langt høiere Cours paa det store politiske Marked, end den sande Æres og en god Samvittigheds Fordringer. En Skrivelse fra Baiern i det Wienske Blad „Vaterland“ forsikkrer saaledes, at Antallet paa de Ghicaner og Forfølgelser, hvormed „de Ultramontane“ for nævarende Tid hjemføges, er saa stort, at det er vanskeligt at gaae i Detaille beskangaende, og en Artikel i den i Rom udkommende „Civiltà cattolica“ om de bayeriske Tilstande slutter saaledes: „Ministrenes Udfærd vil fremskynde den Tids Komme, da Biskopperne ikke længere nøies med at gjøre Modforestillinger, men ville nødes til optræde handlende og med opstoliff Frihed forsvare de Rettigheder, man gjør dem stridige, uden at bekymre sig om, hvad den moderne til Antichristeligheden hjemfaldne Stat vil sige dertil. Thi paa den Dag, paa hvilken de bekjendte Ord af den afdøde Biskop Wittmann af Regens-

burg blive til Sandhed: „Biskopperne have intet andet Valg end enten Helvede eller Fængsel“, paa den Dag vil Kirkens Frihed begynde at feire sin Triumph.“

Politiske Processer ere naturligtviis et Hovedmiddel til Spnaaelsen af den forfølgelseslyge Terrorismes Diemed. De høre for nærværende Tid til Dagsordenen i Baiern. Medens de radicaleste Blade uden Frygt og aldeles uhindrede tør offentliggjøre de usømmeligste Angreb paa Kirken og Geistligheden, læser man daglig i Bladene Beretninger om, at denne eller hiin Præst er sat under Tiltale for, i sine Prædikener at have angrebet det Kamrene forelagte Udkast til en ny Skolelov. Enhver liberal Skolelærer, der bærer Nag til sin Sognepræst, er under disse Omstændigheder en velkommen Denunciant for Ketten, og Kultusministeriet har for nylig givet Geistligheden en Paamindelse om, „at den ikke paa Prædikestolen maa krænke sine statsborgerlige Pligter“. Man opfatter ellers overalt i Verden denne Pligt saaledes, at den kun gjælder virkelige, retsgyldig bestaaende Love, men ikke et blot Udkast til en Lov. Det er i Henhold hertil en afgjort Sag, at enhver Geistlig, ikke mindre end enhver anden Statsborger, er berettiget til at bekæmpe ethvert Lovforslag, hvis Virkninger han, saafremt det blev vedtaget som Lov, erkjender for at ville blive fordærvelige for Samfundet i religiøs og sædelig Henseende. Dette have de bairiske Biskopper allerede offentlig gjort, saavel i ellers afgivne Erklæringer, som paa den i Würzburg nylig afholdte Conferents, idet de baade have forenet sig om en fælleds Fremgangsmaade i Skolefagen og taget Beslutninger angaaende Midlerne til igjennem Pressen at modvirke den kirkefjendtlige Presses Agitationer.

Sluttelig blot et Exempel paa, hvorledes selv Domstolene under saadanne Forhold lempe deres Kjendelser efter den herstfende Menings Fordringer. Den 65aarige Redacteur af det af den kirkeligsfindede Deel af Befolkningen yndede Blad „Volksboten“ (en katholsk Geistlig) er dømt til sex Maaneders Fængningsstraf, fordi hans Blad havde optaget en fra en paalidelig Kilde hidrørende Beretning om, hvorlunde den ogsaa fra vor Krigshistorie bekendte Hertug af Coburg-Gotha ved Langesalza under Krigen i Aaret 1866 havde forraadt Hannoveranerne til den preussiske Overcommando, idet han ved en falsk Beretning til den hanoverauste General foranledigede, at dennes Arme blev omgaaet af den preussiske. Redactoren domfældtes da ikke blot for denne grove Fornærmelse mod Helten fra Eckenförde, men ogsaa for Fornærmelser mod en israelitisk Haupt-

mand. Kort efter denne Historie bragte Nürnbergger Anzeiger, et sandt Smuds-og Skandaleblad, en Artikel, hvori det underføjer, om Bibelen er Guds Ord, eller et blot Memnesfeord. Denne Artikel neddrager Religionens høieste Myfterier, ja selve Frelserens Person i Bespottelsens Dynd, uden at den offentlige Anklagemagt rører sig. Hertil bemærker Regensburger Morgenblad: „Naar man træder en Embedsmands Ære for nær, da kommer Alt i Bevægelse, men naar Christus, hvem dog endnu den største Deel af det bairerske Folk ærer og tilbeder som sin Gud, besudles med den vantro Nyggesløsheds Smuds, da see de høie regjerende Herrer med den største Gemytsro derpaa. Dette er bairisk „Fremskridt.“ I øden beskytter man; for hans religiøse Overbeviisning nærer man den ømmeste og skaansomste Deeltagelse; men den christelige Religion synes for nærværende Tid banlyst i det katholske Baiern; den tør Enhver ustraffet forhaane.“

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 11. October. 19. Søndag efter Pintsfe. Sct. Ausgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Mæsse. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Kateheje. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken.
- Søndagen** d. 11. October afholdes i Sct. Ausgarii Kirke den sidste Dvartalscollect af Peterspengen; til den Ende vil der under Orgelet være opstillet en Bøsse med Paaskrift: „Peterspenge“ og „Denier de St. Pierre“, i hvilken ogsaa Medlemmerne af St. Michaels-Broderfab kunne nedlægge deres Contingent. — 12. M. Frants af Assisi, Ordenst. 13. Ti. Edvard, Konge. 14. O. Callistus, Pave Mart. 15. Co. Theresia, Ordenst. 16. v. Ludvig Bertrand, Bøfj. 17. L. Hedvig, Enke.
- Søndagen** d. 18. October. 20. Søndag efter Pintsfe. Lucas, Evangelist. Sct. Ausgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Mæsse. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderstabsandagt til Marias h. og ubejmittede Hjerte med Kateheje. — Sct. Knuds Kapel. Kl. 8 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 19. M. Petrus af Alcantara, Bøfj. 20. Ti. Johannes af Kent, Bøfj. 21. O. Ursula og hendes Troestf., Somfruer og Mart. 22. Co. Marias Heenhed. 23. F. Cosmus og Damianus, Mart. 24. L. Raphael, Ærkeengel.
- Søgnedagsgudsstjeneste** etc. ligesom i forrige Nr.

Rjøbenhavn.

D. C. D Jensen & Co.s Bogtrykkeri, Njestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 22.   Søndagen den 25de October.   1868.

Indhold: Protestantismens falske Frihedsgrundsætninger vidne om dens pelagianiske Hovedcharakter. Det almindelige Præstedømme. (Fortf.).
— Kirkelige Efterretninger: Frankrig. Nordamerica.

Protestantismens falske Frihedsgrundsætninger vidne om dens pelagianiske Grundcharakter. Det almindelige Præstedømme.

(Fortættelse fra Nr. 21).

Har derfor end den orthodoxe Lutheranisme saavel som dens Arving, den moderne Pietisme, bibeholdt en Deel af den katholske Kirkes Udtryk og Talemaader om den Helligaand og den helliggjørende Naade, da forholder det sig hermed som vi angaaende dette Punkt alt i det Foregaaende have omtalt (Nr. 17 S. 262—264): man bruger vel Udtrykkene, men forbinder enten slet ingen eller en heel anden Mening med dem. Thi hvorledes kan der være Tale om Aand og aandelig Paavirkning i et System, som haandhæver den Sætning, at alle høiere naturlige Aands-evner og Kræfter ere tabte ved Syndefaldet, og dermed benægter Modtageligheden for enhver overnaturlig Indvirkning fra Guds Side, benægter al Bevelvirkning mellem Guds og Menneskets Aand, — som lader Gud eenfibdig bevirke Alt hvad der hører til Menneskets Opreisning*), og Christus eengang for alle

---

*) Den unaturlige Overspændthed i Tankegang og Følelse, som har af født den lutheriske Lære om Arvesynden, vilde vistnok, dersom al

gjøre Fyldest for al den Syndeskyld, som ethvert enkelt Menneske igjennem alle ufødte Slægter vilde komme til at paadrage sig! Saaledes udelukkes jo alle i Menneskets Frivillighed og indre Sædelighed grundede Betingelser for Frelsen, og Verdensforløsningen nedværdiges til en død Mechanisme, der gjør den Helligaands Indvirkning paa Menneskets aandelige og sjælelige Naturkræfter aldeles overflødig; thi Alt er jo, som ovenfor sagt, efter denne Lære, uden mindste Deeltagelse og Samvirken fra Menneskets Side, gjort fuldfærdigt ved Christus*), som jo „har fuldbragt Alt“!

For imidlertid ikke at forbigaae det mindste af hvad der kan tjene til fuldstændig Belysning af dette alt andet afgjørende Hovedpunkt, bemærke vi her, at Grundlaget, hvorpaa hele den katholske Lære om Christi Fyldestgjørelse hviler, er den Sætning, at Hans Forlofergjerning (Forsoningen og den fuldkomne Opfyldelse af alle den sædelige Lovs Fordringer) er den fortjenende Aarsag til vor Retfærdiggjørelse. Alt

Verden var enig om at hylde den, afgive et Slags Beviis for dens Rigtighed, forsaavidt som Enhver, der finder den tilfredsstillende, factist godtgjør Fraværelsen baade af Fornuft og Forstand. Men heldigviis hyldes den i Virkeligheden endog af saare Faa blandt dem, der larne over den „katholske Pelagianisme“; og der er tilmed i alle Tilfælde en stor Forskiel paa, om man af den Kjendsgjerning, at en absurd Lære finder en betydelig Deel Menneskers Bisald, uddrager den Slutning, at hele Menneskeslægten har tabt Forstanden, eller man bliver staaende ved den mere indskrænkede og i alle saadanne Tilfælde sandsynligere Mening, at Vedkommende forsaavidt idetmindste maae have renonceret paa Fornuftens og Forstandens rette Brug.

*) Den selvmodsigende Uforstaaelighed i den hele lutheriske Lære om Synden, dens Oprindelse og Virkninger, saavel som om Guldbyrdselen af Guds frelsende Naad Slutning har sin Grund i, at Luther oprindeligt hylde den senere af Calvin consequent udviklede Forestilling om en absolut Forudbestemmelse til Salighed og Fordømmelse. Uagtet han saavel som hans Efterfølgere senere i Theorien fornagtede denne gudsbespottelige Lære, holdt han alligevel fast ved den ovenfor omtalte paa denne Lære byggede og uden den aldeles uforstaaelige og meningsløse Sætning om Menneskets totale Villieløshed og absolute Passivitet ligeoverfor Gud.

hvad Christus ved sin Lidelse og Dod, ved sin Lydighed og handlende Retfærdighed har forhvervet os, kaldes derfor hans Fortjeneste af Menneskeslægten. Men denne Fortjeneste kan efter Tingens Natur ikke, saaledes som Protestantismen opfatter dens Væsen og Virkning, komme Verden tilgode i dens Umiddelbarhed, som noget der er udført i vort Navn, paa vore Vegne eller i vort Sted. Denne sidste Forestillingsmaade har ikke mindste Grund eller Fodfæste enten i den h. Skrift eller i den kirkelige Overlevering. Den kan spores i Oldtidens (gnostiske) Hæresier saavel som i disses eiendommelig modificerede Fornyerer i Midtalderen, men er i dens udviklede Form en Opfindelse af det sextende Aarhundredes Opposition mod hele Fortidens Overlevering. Naar derfor i protestantiske Dogmatiker Anselmus af Canterbury († 1109) nævnes som Talsmand for den saakaldte Christi „stedfortrædende Retfærdighed“, da er dette en beviislig grov historisk Usandhed; thi den katolske Kirke har aldrig kjendt til den, og endnu mindre vedkjendt sig den. Den har altid lært overensstemmende med det N. Test., at Christus har gjort Alt „for os“ d. e. til Bedste og til Frelse for os, men dette betyder ingenlunde det samme som, at han har været retfærdig eller opfyldt Loven i vort Sted. Christi Gjerning eller Fortjeneste overføres altsaa ikke paa os Mennesker i dens rene Objectivitet eller som det den i sig selv er, men kommer os paa samme Maade tilgode, som den Lofesum, der betales en Tyrann for hans Fangers Losladdelse, altsaa i dens Virkninger. Christus har med andre Ord betalt Lofesummen for Verdens Frelse (Matth. 20, 28), og dermed fyldestgjort Betingelserne for, at hele den faldne Menneskeslægt kunde blive deelagtig i Frugten af den Seir, Han har vundet. Hans Dørgang til Faderen har dernæst gjort det muligt (Joh. 14, 26. 16, 7. 13) som den Helligaand virkeliggjor ved at oplyse, vække og indvortes levendegjøre de enkelte Mennesker. Thi det er den Helligaand, som disponerer eller forbereder den menneskelige Sjæl for Frelsen ved at anspore den til Medvirkning med den guddommelige Naade, og under denne Samvirkning af Mennesket med

Guds Aand eller med den helliggjørende Naade fuldbyrdes den indre Fornøelse eller Forvandling, der i Sandhed overvinder Synden og virkelig gjør Mennesket retfærdig. Saaledes har Christus opfyldt al Retfærdighed for os, eller er bleven vor Retfærdighed (Rom. 8, 30, 1. Cor. 6, 11.). Angaaende Pelagianisme endnu blot den Bemærkning, at den katholske Kirkes Lære om de sacramentale Naadevirkninger, og fremfor alt dens daglige Cultus, det h. Messjeoffer, er en saa bestemt Protest mod al Selvretfærdighed, at denne Beskyldning kun kan fremføres af dem der befinde sig i en bedrøvelig Uvidenhed om, hvad der ikke burde være ubekendt for Noget, der udgiver sig for at have studeret Theologi — om, hvorledes Gud i hele den katholske Fortid daglig og overalt i Christenheden er bleven æret og tilbedet, indtil det behagede en tydsk Munk at affkaffe denne Gudsdyrkelse, og under ufrugtbare Stridigheder om, hvorledes Gud vil dyrkes, at bringe hele Fortiden og dens christelige Gudstilbedelse i Forglemmelse.

Er altsaa det tredie Led af den christelige Troesbekjendelse eller hele Læren om den Helligaand og den helliggjørende Naade bleven overflødig for den lutheriske Opfattelse af Christendommen, og har Reformationen hermed factiff og i theoretisk Henseende godtgjort sin pelagianske Character ved at vedkjende sig Hovedsætningen i dette Kjættereri, nægtet den, som ovenfor viist, ad en ganske anden Wei er kommen til dette Resultat, da finder denne vor Paastand en uigjendrivelig Stadfæstelse i Protestantismens senere Historie. Ingen vil nemlig nægte, at Rationalismen fuldstændig tilegnede og vedkjendte sig Pelagianismens Betragtning af det her paagjældende Hoveddogme; men da det nu ligesaa lidt kan nægtes, at Rationalismen er den ægte og consequente Udvikling af Reformationens Grundsætninger, og da endvidere det Anstød og den Retning, som det attende Aarhundredes Fritænkeri gav den herskende Tankegang, nu efter et Aarhundredes Forløb indenfor Protestantismens Gnemærker culminerer i en Naturforgudelse og en hovmodig Frihedsfølelse, der hver paa sin Wiis og paa den sælførmste Naade parodierte den opskruede orthodoxe Lære om Guds Enevirkksomhed og

Menneskets Ufrihed*) og totale Umagt: saa tillade vi os at troe, at vi have leveret et saa evident Beviis, som der kan forlanges for Rigtigheden af vor Paastand, at Protestantismens væsenlige Eiendommelighed er Pelagianisme. Vi mene nemlig at være i vor Ret, naar vi bedomme den som ethvert andet Phænomen ikke efter dens tilfældige, af reent udvortes Hensyn betingede statskirkelige Uniform (hvilken sidste endda paa de forskjællige Steder har havt et meget forskjælligt Snit og Farve), men efter Principet der frembragte den; og dette Princip var netop den ubuendne Frihed, der ikke boier sig for anden Autoritet enten i Aandens eller Haandens Verden, end Egenviljens og Vilkaarlighedens Luner. Men denne Frihed prives jo nu omstunder bestandig i hoiere Toner som Deformationens usfatteeligste Herlighed! Man har trods Tidens bestandige Raab paa Fremgang, dog i dette Stykke som i saa meget andet maattet gaae tilbage (thi der skeer jo intet Nytt under Solen), gaae tilbage til Udgangspunktet — til den revolutionære, for alt aandeligt Hold og historisk Fodfæste blottede kirkelige Radicalisme, der i vor Tid paa ny er kommen til Værelse, fordi Tiden nu føler sig moden til baade paa det kirkelige og det politiske Gebet at gennemføre hvad der kom for tidligt i Begyndelsen af det sextende Aarhundrede.

Dette verdenshistoriske Resultat af „Deformationen“ har saaledes paa det praktiske**) Vios Stueplads — i den herskende sub-

*) Angaaende dette Ord bemærke vi, for at undgaae Misforstaaelse, at den katolske Kirke naturligviis lærer, at Synden har gjort Mennesket moralsk ufri, og at han ved Forsløsningen gjenvinder denne Frihed, som bestaaer i Herredømmet over sin lavere Natur. Men Ordet er her taget i lutherisk Betydning: uden Villiebnen.

**) Vi bringe ved denne Leilighed i Erindring, at den lutherisk-orthodoxe Theori om det Ondes Oprindelse, Arvesynden og den menneskelige Ufrihed viser hen til et Pelagianismen stik modsat og ligeledes af Kirken fordømt Kjæteri, nemlig til Manichæismen, der lærte, at det Onde er en integrerende Deel af Menneskets Væsen og uadstilleligt fra dets Natur. Begge disse Bidsfævelser bleve kraftigt bekæmpede af den h. Augustinus.

jective Taalesløshed — givet et saa flaaende Beviis for Protestantismens pelagianste Grundcharakter, at man ikke kan andet end forbauses over den tankeløse Frækhed, hvormed den „rene Læres“ Forkæmpere vedblive at udslynge denne dumme Bestyldning mod den katholske Kirke, som har forkastet og fordømt baade Pelagianisme og Halpelagianisme over et Aartusinde, førend Verden vidste noget om det rene Evangeliums Herligheder. Det er vistnok en gammel Erfaring, at en urolig og ond Samvittighed altid har søgt Beroligelse og Lindring for de Nag, der hemmelig plage den, i at udslynge netop de Bestyldninger mod Næsten, hvis tunge Bægt trykker den selv haardest; men dette Kunstgreb kunne vi forsiikre vore Modstandere, vil tilsidst blive deres egen Udeltæggelse. Thi den kirkelige Revolutions oprindelige Princip: Individets Ret mod Autoriteten har allerede baaret saadanne Frugter, at Pietismen ikke længe skal glæde sig over det Held, hvormed den i den hidtil forløbne Tid har bagvasket den katholske Kirke for at have begunstiget en utilbørlig hoi Burdering af Menneskets naturlige Kræfter; Egenraadighedens og den individuelle Vilkaarligheds Numasfæler have nemlig i den nærværende Tid vundet et saa omfattende Terrain baade i det kirkelige og borgerlige Samfundsliv, at vore Anklagere snart ville faae nok at gjøre med hvad man kalder „at feie for deres egne Døre“. Vi ville i denne Henseende fornemmelig raade dem til at anstille visse opbyggelige Betragtninger over den indre Forbindelse imellem den lutherske Lære om Guds Enevirksohmhed i det ufri Menneske, der jo skal være det prægnanteste og meest betegnende Udtryk for Pietismens formeentlige Antipelagianisme — og den ikke mindre ægte lutherske Lære om det i metafysisk og ikke mindre i moralsk Henseende ufri Menneskes Ret til en aldeles ubegrændset kirkelig Frihed. Og navnlig ville vi især bede den lærde Doctor og Sognepræst i Fredericia at hellige Frimenighedsspørgsmaalet, som jo nu for Tiden indtager en hoi Plads paa den kirkelige og politiske Dagsorden, en lille Deel af den philosophiske Skarpsindighed og historiske Lærdom, han ødsler paa at opdage og sammenskræbe alstens gamle

og nye Opdigtelser og ondskabsfulde Cariteringer af den katholske Lære og Gudsdyrkelse.

Om nemlig end baade hans fortræffelige Skrift „Romerkirken“ og de kostelige „Oplysninger“ i Avisaen, for hvis Tanker eller rettere sagt Tankeløsheder i alle deres Enkeltheder Vren ene tilkommer ham; om end disse Præstationer noksom have belært os om, hvorlidt Hensynet til sund Mennekkforstand generer Philosophen, saa tor vi maaskee dog ikke forgjæves antage, at Frimenighedsspørgsmaalet og Fripræsteriet i en ganske særlig Forstand maae berøre Sognepræsten og egne sig til denne sidste grundige Overveielse. Vi ville slet ikke her tale om den forhadte Side af dette Spørgsmaal, som vistnok alt foruroliger mange smaalige Gemytter (nemlig Attentatet paa Indtægterne); vi ville kun tale om hvad der sommer sig at tale om, naar man har med Folk at gjøre, der, saavidt man tor troe deres Forsikringer, ene leve for at forske efter Sandheden, og elske den saa lidensfabeligt, at de ikke tage i Betænkning at blamere sig ved at sige de vanvittigste Ting og haandgribeligste Ufandheder til Bedste for det som de kalde for Sandhed, — vi ville ligeoverfor saadanne Sandhedsvidner kun fremhæve de to ophoiede Synspunkter: Vren og Autoriteten. Hvad vil der vel blive af den sidste — af den Autoritet, i Kraft af hvilken man hidtil har troet paa den folkekirkelige Geistligheds Ærlighed, Lærdom og Sanddrubed? Hvad vil der blive af den, naar det engang kommer saa vidt med Frirkirkeligheden, at det Ideal virkeliggjøres, som Reformationen i sin Begyndelse tog et Aulob til at realisere, men paa Grund af Tidens Umodenhed snart saae sig nodt til at ombytte med den Tvangskirke, hvori Fyrsterne som personlig ufeilbare Paver igjennem en servil Geistlighed tyranniserede deres protestantiske Undersaatters Samvittigheder? Hvad vil der blive af den blinde Tillid, hoormed Folket hidtil har luttet til de lutherske Smaapavers Belærelser om den katholske Kirke, naar det (i Fr. Av. Nr. 138) saa hoit anpriste „almindelige Præstedomme“ engang fuldstændig bliver anerkjendt; naar den ikke i nogen høiere Ret, men udelukkende blot i et trehundredeaarigt

Hævd begrundede Autoritet, som den lutherste Geistlighed hidtil har glædet sig i Nydelser af, dermed fuldstændig erkjendes for at have været en stor og fordærvelig Feiltagelse, og Forkastelsen af det Princip, hvorpaa den hidtil har hvilet, af „alle Christne“, af alle det almindelige Præstedømmes utallige Bærere derfor nødvendig maa opfattes som en Erklæring om, at de hidtil mulig kunne være bleve skammelig bedragne for Sandheden af den anmasfende Kaste, som i saa lang Tid har udgivet sig for ene at være, hvad enhver anden Christen ligesaa godt har havt Ret til at være som nogen af dem? Hidtil har enhver lutherst Sognepave — i en jalsom Modsigelse med Reformationens høieste Princip: Forkastelsen af al Autoritet i Troessager — funnet optræde ligeoverfor den store Mængde, beklædt med Autoritetens Fordring paa Tiltro til sine Forsikringer og Belærelser om de himmelske Ting; og den i religiøs Ligegyldighed hendosende Mængde har med Velbehag lyttet til de gangse Forhaanelser af hele Christenhedens eneste guddommelig autoriserede Overhoveds dogmatiste Ufeilbarhed, saavelsom til alle de noksom bekjendte Fordreielser af den katholske Kirkelære, alle tænkelige Opdigtelser og Ukvemsord mod Kirkens Institutioner og dens Geistlighed. Hvad vil nu, spørge vi, Folgen blive for den lutherste Geistlighed, naar de allerede længe ormstufne Grundpiller for dens Dag for Dag stedse stærkere ansægtede Autoritet en skjøn Dag fuldstændig styrte sammen, for at give Plads for det almindelige Præstedømme, der proclamerer de hidtilværende officielle Sandhedsvidners totale og principielle Uvederhæftighed, og opfordrer derfor ethvert enkelt Medlem af Menigheden til herefter at indrette sig paa at være sin egen Afsvandeur for Evigheden, til selv at see sig vel for, og ikke blindt hen troe Noget af dem paa Ordet, som hidtil bleve ansæte for at være Præster, ja indrømmer endog Lægstanden Ret til at føre Tilsyn med Lærestanden?!

Det maa dog virkelig kaldes en Mærkværdighed, en sand psykologisk Gaade at høre Dr. J. igjennem sin Famulus anprise det almindelige Præstedømme, denne den yderste og sidste Consequens af den hertilands gjærende kirkelige Oplosningstil-

stand! Dette er af en dobbelt Grund mærkværdigt og gaadefuldt: for det første, fordi Ubefalingen for denne i pelagianisk Selvraadighed og en eensidig Subjectivismes Selvforgubelse grundede Frihed udtales af den samme Person, som fremfører den Beskyldning mod den katholske Kirke, at den baade i theoretisk og praktisk Henseende hylde pelagianiske Bildfarelser, og for det andet, fordi det er velbekjendt, at denne samme agtbare Personlighed ved andre Leiligheder meget hidstigt har bekæmpet netop det Parti i den danske Folkekirke, som alt for mange Aar siden har lagt, og i en lang Række af Aar ruget over det Weg, som endelig blev udklæftet i Stikkelse af den for nu et halvt Aar siden paa Rigsdagen vedtagne Lov om Valg- eller Friemenigheder. Thi naar man med faa Ord vil betegne den Grundtvigiske Fractions Bestræbelser under dens sidste Phase*), hvorefter der jo for

---

*) Den grundtvigiske Doctrin har gjenløbet flere Forvandlinger, og har saaledes til forskjellige Tider havt en meget forskjellig Stikelse. Den var allerførst statskirkelig lutherisk, men optog tidlig et stærkt katholiserende Element og talte meget om Treenens og til Priis for den ældste Kirke og Traditionsprincipet. Den Gang hørtes fra denne Kant i Lutherdommens Navn høie Raab mod den „falske Lære“, der førtes i Statskirken, uagtet G. selv forfæstede den Grundsaetning, hvorpaa denne var bygget. Tillige satte Partiet og dets Fører sin Værd i at gjælde for høikirkelige, d. v. j. ikke i romersk-katholsk Stil, men paa anglicansk Façon, for at man kunde vedblive at beraabe sig paa Luther. Denne Tvetungethed forfæsttes i nogle Aar med Held. Da slog den saakaldte „kirkelige Afskuelse“ om i en heel anden Retning, og optog Reformationens oprindelige Radicalisme. Man havde for dog hylbet en bestemt Forestilling om, hvad der skulde gjælde for Christendom, og vedblev endnu længe at blande det læjende Publicum med at tale forblommet om „Kirketvoen“ og den apostoliske Troesbejendelse (som jo i sin ufortolkede Stikelse selv ingen Forklaring giver om Meningen af dens Udtryk). Men i de sidste to Decennier har den gamle „apostoliske Christendom“ maattet vige Pladsen for hvad man kalder dansk Christendom, og med Hensyn til denne „danske Christendom“ giver en nylig afgiven Forklaring os den Bested, at „Kirkenes Ordning maa afpasses efter det danske Folks Tarv

Diebliffet ene kan være Tale, da samler sig unægtelig alle denne Retnings Bestræbelser og dermed hele dens Eiendommelighed som kirkepolitisk Parti i Agitationen for Gjenneførelsen af den meest ubundne kirkelige Frihed, hvilken flere af dens meest yndede eller „folkeligt“ talende og skrivende Organer i den seneste Tid have ndmalet gauffe med de samme Farver, hvormed Reformations-tidens Fanatikere forherligede det almindelige Præstedømme. Det maa da virkelig kaldes et interessant Phænomen, her at høre en af det nysomtalte kirkelige Parties mest udprægede Antipoder, som baade med filosofiske og theologiske Grunde har igjennem har bekæmpet den Theori, hvis praktiske Consequenter ende i det almindelige Præstedømme, her tale med sine Modstanderes Tunge, og Phænomenet er saameget mere interessant, som Hr. Gjengangerens Principal i Henhold til den arrogante Suffisance, der altid har karakteriseret hans literære Optræden, umulig kan mene det alvorligt med sin Ubefaling af hiint famøse Præstedømme. Han gjør her upaatvilelig samme Regning eller har det Samme in mente som de grundtvigske Snakker: at det ingen Fare har for det det første, at der ingen Sandsynlighed er for, at Ubegagelighederne ved Menigmands i Majoriteten begrundede Overepistopat ville ramme nogen af dem personlig; thi Alt kommer for Diebliffet jo kun an paa Snak,

---

og Trang, og ikke hvile paa noget dogmatisk System“ (!). Saaledes har den tidligere saa stærkt betonedde Appel til den ægte og oprindelige Christendom forvandlet sig til en fuldkommen dogmatisk Indifferentisme eller til hvad der bedst behager „det lille danske Folk“. Partiets eneste anerkjendte Kirkefader har nemlig senere gjort den Opdagelse, at Alt tilsidst kommer an paa, hvad enhver Fripræst efter samvittighedsfuld Provelse finder overensstemmende med den h. Skrifts Lære, har saaledes selv brudt Staven over over al sin tidligere forblommede Tale om „det lille Ord af Herrens Mund“ (den apostoliske Troesbekjendelse), og er altsaa tilsidst vendt tilbage til det forhen altid haanlig omtalte protestantiske Skriftprincip, eller til den lutheriske Radicalisme, som hans under alle Forandringer stedse uforandrede Lovtaler over Luther vise, at han i Livet og i Hjertet i Grunden stedse maa have hyllet!

og paa at gjøre sig behagelig ved at overtrumfe hverandre i Folkesmiger! Hele denne indbyrdes nienige Leir hylde derhos her som i saa mange Retninger netop den Sætning, som de ved enhver Leilighed med dydig Indignation — ganske som med Pelagianismen! — søge at frigjøre deres Samvittighed for, ved usandsfærdigt og svigagtigt at vælte den over paa Jesuiterne, den Sætning: „Diemedet helliger Midlet!“ De raabe med denne Phrase Vee over de Ustyldige i samme Dieblis, som deres Udfærd viser, at intet Middelet er dem for ringe, hvor de troe at kunne knuse en Modstander under Loguens og Bagvasselsens Blyvægt.

(Fortsættes).

Apostolisk Skrivelse fra Pape Pius IX til alle Protestanter og andre Ikkekatholiker.

Den h. Fader har under 8. September d. N. ladet udgaae en Skrivelse til alle de Biskopper i den osterlandste Kirke, som ikke staae i Forbindelse med den h. Stol, hvori de indbydes til at deeltage i det almindelige Concil i det Diemed, at den laangvarige og sorgelige Skilsmisse, der hidtil har fjernet den græske Kirke fra den romersk-katholske, kan blive hævet, og den kirkelige Eenhed gjenoprettet*), og fem Dage efter har han kundgjort den her meddeelte Skrivelse, ved hvilken i Anledning af det forestaaende oekumeniske Concil alle Protestanter og Ikkekatholiker opfordres til Ojenforening med den katholske Kirke. Denne mærkelige Skrivelse lyder som følger.

„Pius P. P. IX. Det er Eder uidentvilt alle bekjendt, at Vi, som uden vor Fortjeneste er ophøiet paa Petri Stol, og hvem dermed den Herre Christus selv har anbetroet den overste Styrelse

---

*) Vi skulle i vort næste Nr. meddele dette mærkværdige Document.

af hele den katholske Kirke, have agtet det for hensigtsmæssigt at kalde alle vore ærverdige Brødre, hele Jordkredsens Biskopper til Os, for i næstkommende Aar at samles med dem til det af Os bebudede oekumeniske Concilium, for i Forening med disse til Deelagtighed i Vor Hyrdeomsorg kaldede ærverdige Brødre at overveie Alt hvad der maa agtes for betimeligt og nødvendigt, saavel for at modvirke og fjerne de mange forfærdelige Bildfarelser, der til stor Skade for Sjælene overalt i Verden fra Dag til Dag vinde større Herredomme over Gemytterne, som ogsaa for iblandt de til Vor Omfæng ansette kristelige Folkeslag at begrunde og udbrede det Guds Rige, der er bygget paa den sande Tro, og bestaaer i Nærfærdighedens og den sande Freds Herredomme blandt Folkene. I den allerfaste Tillid til det Kjærlighedens Baand, der saa inderlig forener disse Vore Brødre med Os og med denne apostolske Stol, og til den Hengivenhed, hvorpaa de under vort hele Pontificat aldrig have undladt at give Os og denne Stol de meest glimrende Beviser, leve Vi i det fiftte Aar, at dette i nærværende Aarhundrede af Os bebudede oekumeniske Concil, i Lighed med de tidligere Aarhundreders Kirkeforsamlinger, ved Guds Naades Bistand vil bringe rigelige og glædelige Frugter til Guds Forherligelse og til Menneskenes evige Frelse.

„Opmuntrede ved dette Aar, og tilskyndede af vor Herres Jesu Christi Kjærlighed, som har hengivet sit Liv for hele Menneskeslægtenes Frelse, kunne Vi ikke undlade, i Auleduing af dette nærførestaaende Concil, at heuende Vore apostolske og faderlige Ord til alle dem, som, om de endog anerkjende den samme Kristus Jesus som deres Frelser, og rose sig af det kristne Navn, dog ingenlunde bekjende den sande kristne Tro, og ikke ere forbundne med den katholske Kirke. Hvad Vi hermed have for Dem er det, at Vi med al Iver og med al Kjærlighed paa det eftertrykkeligste vilde erindre dem om og paa det indstændigste formane dem til, at de dog vilde alvorlig overveie og strengt prøve, om de befinde sig paa den af den Herre Kristus foreskrevne Vej, som fører til evig Frelse. Thi Ingen kan jo bestride og drage i Tvivl, at Kristus Jesus Selv, for at tilvende alle Slægter sin Freløsnings Frugter, har bygget sin Kirke her paa Jorden paa Petrus, som en eneste, det er: som den ene, hellige, katholske og apostolske, og at Han har overdraget den af den Magt, som er nødvendig for at bevare den fra Fædrene nedarvede Tro heel og uforvansket og igjen overlevere denne Tro til alle Folkeslag og følgende Slægter, forat alle Mennesker ved

Daaben skulde blive indlemmede i Hans mystiske Legeme, og det nye Naadeliv, uden hvilket Ingen kan faae Deel i det evige Liv, for bestandig skulde bevares og fuldkommes i dem, og forat den samme Kirke, som danner hans hemmelighedsfulde Legeme, indtil Tidernes Ende skulde efter sit Væsen forblive usforanderlig, stedse blomstre i usorgjængelig Ekjonhed, og byde alle sine Børn ethvert Middel til at sikkre deres Frelse.

„Men hvo som med alvorlig Estertanke betragter alle de forskjællige og fra hverandre afvigende Religionsksamfund, som ere blevene løsrevne fra den katholske Kirke, hvilken igjennem alle Tider har udøvet og endnu bestandig ved sine retmæssig indviede Hyrder udøver den af den Herre Kristus selv og hans Apostle den overdragne Magt, han vil let komme til den Overbeviisning, at hverken noget enkelt af disse Samfund eller de alle i Forening paa nogen Maade udgjøre eller ere hiin eneste og katholske Kirke, som den Herre Kristus har bygget og grundlagt, og som Han har villet, altid skulde bestaae, og at de heller ikke paa nogenjomhelst Maade kunne kaldes et Led eller en Deel af denne Kirke, eftersom de jo aabenbart og synlig ere skilte fra den katholske Eenhed. Thi da disse Samfund ikke besidde hiin levende og af Gud anordnede Autoritet, som lærer Menneskene hvad de have at troe og gjøre, og veileder dem i Alt, hvad der angaaer deres evige Frelse, saa have hine religiøse Foreninger naftadelig verlet Skikkelse og aflost hverandre, og denne Ubestandighed og Foranderlighed vil aldrig ophøre. Enhver erkjender da let, at dette i høieste Grad er uforligeligt med en af den Herre Kristus stiftet Kirke, i hvilken Sandheden nødvendig altid maa staae uroffelig fast og aldrig nogensinde kan være underkastet Forandring. Thi den er den Stat, som Gud har overgivet denne Kirke, for at den skal bevare den heel og usorfalstet, og det er for at værne om denne Sandhed, at den Helligaands Nærværelse og Bistand for bestandig er forjættet denne Kirke alene.

„Det kan heller ikke være nogen ubekjendt, at denne Tvedragt i Lærdomme og Meninger ogsaa medfører sociale Spaltninger og dermed Danuelsen af tallose Secter, som til største Skade for det kristelige og borgerlige Samfund fra Dag til Dag udbrede sig stedse videre. Thi Enhver som i Religionen seer Grundlaget for det menneskelige Samfundsliv, maa nødvendig anerkjende, hvilken omfattende Indflydelse paa Borgersamfundet denne Uenighed i de høieste Principer og Tvedragten i de indbyrdes hverandre bekæmpende Religionsksamfund har udøvet, og hvor mægtigt Forkastelsen af den Au-

toritet, som Gud har indsat til at lede den menneskelige Forstands Overbeviisninger og Handlinger saavel i det private som i det offentlige Liv, har bidraget til at ophjælde, befordre og nære de uheldbringende Forstyrrelser, som paa en haist beklagelig Maade have bragt Uro og Elendighed over største Deelen af Jordens Folk.

„Gid derfor alle de, som ikke anerkjende den katholske Kirkes Eenhed og Sandhed, vilde gribe den Leilighed, som dette Concil tilbyder, ved hvilket den katholske Kirke giver Verden et nyt Beviis paa sin indre Eenhed og uovervindelige Livskraft. Gid de vilde erindre, at deres Forfædre have tilhørt denne Kirke, og betænke deres Hjerters sande Fornodenheder, saa de rive sig løs fra en Tilstand, i hvilken de ikke kunne have nogen Sikkerhed for deres Frelse. Gid de ikke maatte forglemme at frembære oprigtige Bønner for al Barmhertighedens Gud, om at Han vil nedbrøde Skilsmisstens Muur, adspredte Vildfarelsens Mørke, men føre dem selv tilbage til Kirken, deres hellige Moders Skjod, i hvilken deres Forfædre fandt Næring for det sande Liv, i hvilken Jesu Christi fuldstændige Lære er bevaret, i hvilken hans Anordninger ere overleverede og den himmelske Raades Hemmeligheder uddeles.

„Da Vi altsaa, i Medfør af det Os med Vort øverste Apostoliske Embede af den Herre Kristus selv overdragne Hver, med den største Iver og fuldkommen bøn opfyldte alle en gods Hyrdes Pligter, og med utrættet Faderhøjlighed omfattede alle Mennesker paa hele Jordens Kreds, saa have Vi ladet denne Skrivelse udgaae til alle fra Os adskilte Christne, for atter og atter at formane og besværges dem, at de dog ikke maae tove med at vende tilbage til Christi ene Faaresti. Vi ønske af Vort fulde Hjerter deres Frelse i Kristus Jesus, og Vi maatte frygte for engang at blive krævede til Regnskab af denne Vort Dommer, dersom Vi forsonde, saavidt det staaer til Os, at vise og sikke dem Veien til Opnaaelsen af den evige Frelse. Tilmed aflade Vi ikke Dag og Nat ydmygt og indstandigt fra Sjælens evige Hyrde at nedbøde de himmelske Oplysningers og Raadegavers Fylde over dem. Og, da Vi, om end aldeles usfortjent, her paa Jorden indtage Hans Plads, vente Vi længselsfuldt med aabne Arme alle vore vildfarende Borns Tilbagevenden til den katholske Kirke, for at Vi med Kjærlighed kunne optage dem i den himmelske Faders Huus og herige dem med Hans uundtommelige Skatte. Thi af denne saa inderlig ønskede Tilbagevenden til Sandheden og til Samfund med den katholske Kirke afhæn-

ger ikke blot det enkelte Menneskes, men for en stor Deel det hele christelige Samsunds Vel, og den sande Fred kan ikke blive Bort- den til Deel, før der bliver een Hjord og een Hyrde."

Givet i Rom ved St. Peter. 13. September 1868. I Bort Pontificats 23. Aar.

Kirkelige Efterretninger.

Frankrig. I Midten af Juli dode i Paris Hr. de Beauvais, Præst ved Kirken St. Thomas af Aquin i Forstaden St. Germain. Uagtet den Afdøde før Adskillelsen af Sognet St. Chlotilde fra hans Pastorat, aarlig havde en Indtægt af 80,000 og i den sidste Tid endnu af 40,000 Fr., beløb hans hele Efterladenskab sig dog neppe til 20 Fr., efterat hans Begravelsesomkostninger, Lægehonoraret og Tjenestefolkenes Løn var betalt. Han var derhos selv fra Hjemmet af velhavende og havde forholdsvis kun faa fattige i sit Sogn. Men han fandt alligevel Leilighed til at anvende sine Indtægter i velgjørende Diemed.

Northamerica. Den katholske Befolknings Tilvægt. Den 21 Juni blev i over 20000 Menneskers Nærværelse Grundstenen lagt til en ny Domkirke i Brooklyn, den tredje største Stad i hele America. Erkebiskoppen af New-York, sex Biskopper og 42 Præster toge Deel i denne Høitidelighed. Den nye Domkirke bliver en gothist Bygning i det 13. Aarhundredes Stil med fire Taarne. Længden vil udgjøre 354 Fod, Bredden af Korsfribet 180 Fod. Begge Hovedtaarnerne skulle være 350 Fod, begge de østre Sidetaarne 185 Fod høie. Erkebiskoppen af New-York bemærkede i sin Festsprædiken, at han (der er født i Brooklyn d. 20 Marts 1810) godt kan huske den Tid, da hans Fødeby var en ubetydelig Stad, der hverken havde nogen katholsk Kirke, eller Præst eller Skole. Nu derimod har Brooklyn 26 katholske Kirker for i det mindste 120,000 Katholiker.

— Som bekjendt vedvarer i flere af Europas nordlige Lande den bedaaende Blindhed, der fra Aar til Aar priisgiver et stort Antal vanfundige og aandelig forstyrrede Mennesker af de lavere Classer for de foragtelige Speculationer i deres Lettroenhed, som *Mormonerne's* bedrageriske og forførende Agenter nu snart en heel Menneskealder igjennem have haft uforstyrret Leilighed til at udvikle til en formelig Industri, hvis Flor er betinget af utallige Menneskers baade physiske og moralske Ruin. Saavel vort Fædreland som Sverig, Norge og det

nordlige Lybiskland give aarlig i Religionsfrihedens Navn et betydeligt Contingent af kraftige og arbejdsføre Menneffer i Hænderne paa hin ryggesløse Sects forbrøderiske Agenter og Forstandere. Det aarlige Antal af Udvandre beløber sig i de sidste Aar til flere Tusinder, og en Beretning fra New = York af nyeste Datum medder, at der saagodtsofom paa een Gang ankom Skibsladninger af disse Ulykkelige til et Beløb af 871 Personer. Man har vel Grund til at spørge, om denne Skandale skulde være et absolut nødvendigt Offer paa Frihedens Alter?

Marieforeningen

afholder sit Møde Søndagen d. 25. October Kl. 4 Eftermiddag.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen** d. 25. October. 21. Søndag efter Pints. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — M. Evaristus, P. og M. 27. Ti. Vigilie. 28. O. Simon og Judas Thaddæus, Apostel. 29. Co. Thufommelsen af det allerh. Alterets Sacrament. 30. F. Alphons Rodriguez, Bekj. 31. L. Wolfgang, Biskop.
- Lørdagen**, d. 31. October er befalet Vigilie = Fastedag.
- Søndagen** d. 1. November. 22. Søndag efter Pints. Alle Helgenes Fests. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Levitmesse med Prædiken. Kl. 3 høitidelig Vesperandagt; derefter aflynges den fjerde Vodspsalme "Miserere". — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Festsandagt med Prædiken.
- Mandagen**, d. 2. November. Alle Sjæles Dag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 6 og 8 stille Messe. Kl. 10 høitidelig Sjælemesse. — 3. Ti. Octavdag. 4. O. Carl Borromæus, Bisk. 5. Co. 6. F. 7. L. Octavdage af Allehelgenesfest.
- Fre dagen**, d. 6. November. Broderskab til Jesu gudd. Hjerte. Kl. 8! høitidelig Messe. Kl. 7! Aften Broderskabsandagt.
- Søgnedagsguds tjenske** i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messe Kl. 7 og Kl. 8!. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9, Lørdag aften Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Eftern. Kl. 3—9. — 3 Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal Form. Kl. 6—9; Lørdag aften Kl. 5—8. — 3 Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

Rjøbenhavn.

D. C. Olsen & Co.s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 23.   Søndagen den 8de November.   1868.

Indhold: Hvad man skal dømme om Hr. Dr. Zenthen og hans folkelige Talerer i Fredericia Avis. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien. Baden. Nordamerika.

Hvad man skal dømme om Hr. Dr. Zenthen og hans folkelige Talerer i Fredericia Avis.

(Fortsættelse fra Nr. 22).

Vi have i det Foregaaende udførligt og under Et imødegaaet alle de Opdigtelser, Forvanskninger og Fordreielser, som i disse løst henkastede og i den største Uorden sammenblandede Beskyldninger kunne henføres til begge kirkelige Bekjendelsesafvigende Opfattelse af den anden og tredje Troesartikels Indhold. Vi bede den velvillige Læser, som mulig — og vi tilføie med fuldkommen Ret — kan have gjort den Bemærkning ved vort Nødværge, at et Angreb af den Bestaaenhed ikke var saa mange Omstændigheder værd; vi bede ham betænke, at der aldrig udrettes det allermindste ved ufuldstændige korte Replikker, hvori man vel kan finde Velilighed til at blotte Loguens Underfundighed og Tankeløshedens Latterligheder, men hvorefter Døren dog fremdeles staaer aaben for nye Indvendinger og ubesvarede Spørgsmaal i Realiteten. Vi bede fremdeles Læseren atter her at erindre hvad vi sagde i Begyndelsen om Vanffeligheden ved at imødegaae Angreb, hvis hele Force alene bestaaer deri, at man ibelig i nogle faa Sætninger paa en løs og letfærdig Maade for-

binder en Mængde ueensartede Tanker, hvis absurde Consequentser anrettes i et saa ulogisk og confust, men behændig og trædsk tilhyllet Missmaas af alstensk hadefulde Insinuationer, at hver enkelt af disse vilde udfordre en uforholdsmæssig Udførlighed, dersom man vilde tænke paa grundigt at oplyse den paagjældende Gjenstand og fuldstændig paavise Vedkommendes logiske og mentale Uvederhæftighed. Man kan iøvrigt i denne Henseende ikke andet end forjaaviddt beundre den Selvfornægtelse, hvormed den for alle disse forvirrede Udgydelser ansvarlige philosophiske Doctor, for at tale ret folkeligt, her har troet at burde give Afkald paa al sund Menneskeforstand. Thi det er virkelig et i Litteraturen eneستاende Phenomen at see en ikke blot studeret Mand, men en Lærd, der har gjort Philosophien til Gjenstand for et særlig og mangeaarigt Studium, og som hertilands jævnlig er optraadt med Fordring paa at tale med Autoritet paa dette den menneskelige Vidensk meest ophøiede Gebet — at see ham tilskyndende aldeles bankerot ligeoverfor Logikens Fordringer, uagtet han dog med alle andre Mennesker i abstract Forstand maa erkjende en nogenlunde Sikkerhed i denne Disciplin for at være Grundlaget for al Syslen paa Tænkningens Omraade i enhveromhelt Retning, og følgerlig for al Berettigelse til at behandle theologisk-kirkelige Problemer.

Hvad skal man derfor, spørge vi, tænke og domme, naar man seer en saadan philosophisk Autoritet fornede sig selv saa dybt, at han, for desto sikkrere at vinde Tankeløsheden for sine fjendtlige Insinuationer, selv bliver tankelos, for at behage den fordomsfulde Dumhed, gjør sig selv saa dum, at man mange Steder næsten skulde troe, at man i en Daareanstalt hørte en fordums, nu forulykket Philosoph eller Theolog holde Forlæsninger for Idioter? Hvorledes skal man forklare sig et saadant Særlynd? Skulde det maaskee være et Beviis paa den eiendommelige lutheriske Ydmyghed, der factisk og praktisk vil give et Beviis for Rigtigheden af Læren om Arvesynden? Eller skulde det mulig være en Misforstaaelse af Apostelen Pauli Ord om at „være Alt for Alle?“ Den lærde Doctor & Comp. synes nemlig at

have erkjendt, af hvor stor Betydning det er at vinde Samtidens Bifald og seile for den offenkjendte Menings fulde Medbør; thi denne Medbør seer man jo grundt, er Betingelsen for deres og alle Ligefindedes aandelige Eksistens og Indflydelse. Intet Middel kan da være virksommere for at „vinde Tilhængere“, end at give det menige Folk et praktisk Beviis for Oprigtigheden af den Hyldest man har ydet den Idee, der ligger til Grund for „det almindelige Præstedømme“, ved i dette Diemed at nedlade sig til det Standpunkt, som Fanatismens systematiske Bagvasselsjuge har etableret og igjennem en Række af mere end ti Menneskealder med Held har bearbejdet. Hvor stor Vægt nemlig vor Philosoph lægger paa at „vinde Tilhængere“, seer man af de enorme Betskjoldninger han i denne Retning ved enhver Leilighed gjør mod den katholske Kirke; thi disse løbe jo bestandig ud paa, at dens Tjenere overalt hylde den Politik, imod deres bedre Overbeviisning at smigre de menneskelige Daarligheder og slette Videnskaber, for at hylde dem i de forærvelige Bildfarelser, og saaledes ved at forøge dens Betjenderes Antal at udbrede og befæste deres egen Magt. Men en saadan Stændighed er man berettiget til at sige, at Ingen kan tillægge Næsten, uden at der maa være Noget i hans egen Bevidsthed og Adfærd, som giver ham en formeentlig Berettigelse til at tillægge Andre de samme Motiver og den samme Fremgangsmaade. „Diemedet helliger Midlet,“ skraaler man, naar man vil Jesuiterne tillivs, og man haandterer samtidig med dette Skraal selv med stor Virtuositet alle Løgnens og Bagvasselsjens Kunstgreb i det ædle Diemed at affstrække Folk fra al Berøring med den forhadte „Romerkirke“.

Det maa saaledes anses for aldeles tilfældigt at troe, at Bedkommende med velberaad Du tale mod bedre Overbeviisning; thi Doctorens folkelige Talevær forsikkrer jo høitideligt (S. Fr. A. 12. Octbr.), at han „ikke i sin Polemik er behersket af nogen forblindende Videnskab, men kun bruger Pennen til rigtig Oplysning“ (!). Er vor uheldige Philosophs alter ego altsaa hverken gal eller forblindet af Videnskab, da kan han

umulig selv troe hvad han siger, saa den abnorme Bestaffenhed af hans Polemik ene finder sin Forklaring i hvad han anseer for en ret luun og fiffig Benyttelse af de herskende Fordomme og traditionelt fastslaede Løgne og courante Forvanskninger og For-dreielser af historiske Facta i det lutherist fromme Siemed at ødelægge den katholske Kirkes Sag i den offentlige Mentng her-tillands. Da der i denne Retning — Talen er om forsætlig at vilblede Andres Dmndomme eller bedrage Andre for Sandheden — ikke kan nævnes nogen Enormitet saa stor, at forbemeldte Op-lyser finder uogen Betænkelse ved at tillægge den katholske Geistlighed samme, maa han ikke fortænke os i, at vi blive staaende ved denne Betragtning af hans „Kirkepolitik“.

Naar da de lange Historier om Pave Innocents III, Val-denferne og Albigenferne og senere Tiders protestantiske Troes-helte, og mange andre forsærdelige Historier baade fra ældre og nyere Tider minde om Mester Geert Westfalers Fortællinger; naar hans Beviisførelser og Logik — som vi i det Følgende skulle documentere med forstjellige Exempler — idelig minde om Erasmus Montanus' lærde Disputer med Jeronimus, Peer Degn og Jesper Ridesfoged: da maae vi — deels for at redde det lærde og filosofiske Firmas Reputation for sund Mennekesforstand, deels for at frigjøre os selv for den Mistanke, under Læsningen af alt dette Gallimatthias selv at have lidt Skade paa For-standen, som vi med Rette vilde paadrage os, ved at indlade os paa at gjenbringe, hvad vi anseer for at bære tydelige Spor af Forrykthed — inden vi gaae videre, afgive den Erklæring, at alt det tilsyneladende Banvittige i disse besynderlige Oplysninger kun forekommer os at være en Maske, hvorunder der skjuler sig en ret klogtig Beregning af den Magt, selv de største Dumheder, naar de blive fremførte med tilbørlig Suffisance, ere istand til at vinde over Mennekes, der iforveien ere ontaagede af For-domme mod den Sag, der gøres til Gjenstand for Anklager og Befkyldninger. Naar derhos et saadant Angreb udstykses i en Mængde ganske smaa Portioner, og de Usandheder, man lægger meest Vægt paa at faae et saadant Publicum til at troe, idelig

repeteres, naar man i Forbindelse hermed ved enhver given Leilighed tilbørlig forstaaer at mistænkeliggjøre Alt muligt, at underlægge Alt, selv det Ustyldigste, slette og urene Bevæggrunde, da anslaaer man netop de Strengte i Mennekehjertet, der oppuste alle slette Videnskaber's urene Ild, og det er bekjendt nok, hvilken Rolle denne Skadefrohed altid har spillet i den confessionelle Polemik mod den katolske Religion. Vi ere altsaa villige til at indrømme den alderstegne Doctor, der skjuler sig bag dette uhæderlige, nu over et halvt Aar gamle Felttog, men som formodentlig endnu har en lang Fremtid, en stor og velberegnet Kløgt; vi ere endog ikke utilbøielige til i en vis Henseende at ansee ham for en Brutus, der skjuler sin Biisdom under Daarskabens Maske, kun nemlig med den Forskjæl, at hin romerske Politiker vildledte de Kloges Dom over sin mentale Tilstand, og gjaldt for vanvittig blandt de Bise, hvorimod den jydsk Kirkepolitiker agerer Biismand blandt Daaver, men gjør sig saa latterlig i forstandige Mennekers Øine, at de, for at redde hans Forstand og Dømmekraft, nødes til at troe, at hele hans Optræden er en Komødie, han giver til Bedste for Dumhed en, og at den ofte virkelig comiske Confusion i hans Tankegang hverken er mere eller mindre end den velbekjendte Folkelighedens Maske, bag hvilken man ofte speculerer temmelig sikkert i den menneskelige Enfoldighed og Lettroenhed. Man glemme ikke her det „almindelige Præstedømme"! Vor kirkepolitiske Speculant føler, at han maa give solide Garantier for, at han ikke er bedre og ikke staaer høiere end enhver aandelig Undermaaler, der skal vindes ved den Folkesmiger, hvori flere af de meest „beaandede" Medlemmer af den lutherske Geistlighed nuomstunder fappes om at tage Luven fra hverandre.

Underledes kunne vi ikke forklare os det foromtalte Særsyn, at alle de Argumenter, hvormed han vil bevise Protestantismens Fortræffelighed og Katholicismens Forkastelighed have den meest flaaende Lighed med d'Herr. Jeronimi, Peer Degns og Jesper Ridesfogeds Beviser for at Jorden er saa flad som en Pandetage, eller Erasmus Montanus' Beviser for, at Peer Degn er en

Hane. Skulde man nemlig gjøre en ligefrem Slutning fra den Logik og det Omdømme, ikke blot Avisens Gjenganger, men den philosophiske Doctor selv umiddelbart bærer til Skue i sit lærde Skrift „Komerkirken“, hvilket sidste dog var anlagt paa at „vinde Tilhængere“ blandt det „tænkende Publicum“, da var man fuldt berettiget til at slutte fra Virkningen til Ursagen, fra Daarefistevidsdom til Daareforstand. Nu derimod tilkjende vi som sagt Firmaet Dr. J. & Comp. Palmen for en saa klogtig og velberegnet Kirkepolitik, at vi, dersom vi befandt os i vore Modstanderes Leir, og vare istand til at tale i deres Tungemaal, vilde prise og berømme den heromtalte Methode som et sandt Meisterstykke af „jesuitisk“ Underfundighed. Men det kloge Firma, som i denne Retning langt oversløier „den kloge Kirke“, vil dog ialtsald have os undskyldt, naar vi fra vort nuværende Standpunkt dele Bernilles Mening om visse Philosophers „Hovmod og Dienstkalkhed*), hvis Philosophi ene bestaaer i Snak, som ikke beslitte sig paa Kundskab, men efterforske unyttige Ting, som troe at kunne finde Veie til Maanen, men ikke kjende deres eget Huus, som bilde sig selv og Andre ind, at de ere Philosophi (og Theologi) men i Virkeligheden ikke ere Andet end deres Aber.“ Da en saadan Philosoph derhos i Regelen er en „egensindig og grimacieux Mand“, som det ikke er godt for andre at blive klog paa, maa det findes saa meget mere tilgiveligt, at vi, der befinde os udenfor Lauget, have havt meget ondt ved at blive kloge paa „Komerkirkens“ lærde Forfatter og paa al den grimasserede Viisdom, der er udgaaet fra hans speculative Fordybelse i den hensigtsmæssigste Methodik ligeoverfor den Opgave han har stillet sig.

Den skjønsonne Læser vil forhaabentlig finde den tvivlende Usikkerhed retfærdiggjort, hvormed vi i det Foregaaende have indledet vore efterfølgende Bemærkninger, hvori vi naturligviis udelukkende holde os til det som virkelig er sagt, uden at lade os forstyrre af Hensynet til vor Overbeviisning om det ærede Firmas for-

*) Holbergs Comoebie: Philosophus ubi egen Indbildning.

meentlig bedre Biden og priselige Diemed — at dupere vankundige og fordomsfulde Læsere. Vi troe, belærte af forskjællige Erfaringer, ret godt at kjende baade Motiver og Diemed med saadanne Manøvrer; men vor Mening i denne Henseende ville vi beholde for os selv, medens vi blot endnu forudstikke nogle foreløbige Bemærkninger om vor særegne Stilling ligeoverfor Angreb af denne Bestaffenhed, og til Retfærdiggjørelse af den Tone og Farve, som Vedkommende have paanødt vort Gjensvar.

Det har nu i en Række af Aar hørt til den vedtagne eller staaende Tone, at man ved ethvert Angreb paa den katholske Kirke ganste ugenert tillader sig at overstride alle Hensyn til den Belansthændighed, der ellers ikke blot erkjendes for at være en gjældende Lov for enhver literær Forhandling, men som navnlig paa det religiøse Livs Enemærker burde agtes for en Stranke, der aldrig turde overstrides. Medens det er vitterligt, at der hverken her eller andetsteds findes noget Exempel paa, at vor Kirkes Repræsentanter i Literaturen, under en altid af dens Modstandere foranlediget Polemik, og ligeoverfor nok saa nærgaaende Angreb, lade sig henrive til haanende og foragtende Yttringer om selve Religionen og Gudsdyrkelsen i andre Religionsfamfund, eller til personlige Forhaanelser og Spot over den protestantiske Geistlighed og dens Embedsstilling som saadan, er det i Medfør af „Reformationens Traditioner“ blevet et staaende Tilbehør til al anti-katholsk Polemik, at overdænge ikke blot vor Kirkes Geistlighed, ligesaa hele Kirkens Overhoved og ned til enhver af dens ringeste Tjenere, men selve vor Religion og Gudsdyrkelse med de groveste og usømmeligste Ukvemsord. Man tillader sig hyppigt denne Udfærd uden mindste Anledning; den har længe været et staaende, som det synes uundværligt Kryderi paa alle anbefalinger for hvad man foretager sig i Protestantismens Interessse, f. Ex. ikke engang blot for hvad man kalder Bibel- og Missionsfagen, og ikke engang blot for de Beretninger, man baade mundtlig og skriftlig giver om disse Sagers Fremgang; men man hører jævnlig endog de Prædikener, der ved saadanne Leiligheder holdes, gjøre vor Religion og vor Kirkes

synlige Overhoved til Gjenstand for Tilhøverues Spot og Foragt. Vi gjentage, at man finder intet Exempel paa Sligt i vor Kirke, og allermindst paa denne Slags uforanledigede og søgte Forhaanelser af den protestantiske Religion og Gudsbyrkelse. Men indensfor Kredsen af denne sidste officielle og literære Repræsentanter er denne Methode bleven noget saa tilvant, at Ingen længer synes at have nogen Følelse for det Ufornemmelige deri. Det betragtes som noget, der følger af sig selv, som Noget der eengang er givet med den confessionelle Modsetning; og man synes endog slet ikke at kunne undvære dette Element til Befæstelse af den specifiikt protestantiske Tænkemaade. Dette sidste have vi aldeles Intet imod at indrømme; men det forekommer os at være saa langt fra at tjene til Undskyldning for denne systematiske Fjendtlighed, at det tvertimod netop henviser til et Motiv, som betager den Sag, i hvis Faveur den anbringes, det sidste Skin af Berettigelse!

Vi kunne ikke forklare os denne Hensynsløshed anderledes end af det Majoritetshovmod, i Kraft af hvilket den store Mængde af Folket i saa lang Tid har været vant til at see med Kingeagt ned paa det herværende lidet Antal Katholiker, der indtil for et Par Decennier tilbage ligeledes var vant til at betragte sig selv og deres Religion som de jure (lovlige) priisgivne for almindelig Forhaanelse. Denne havde dog i tidligere Tider været mindre fremtrædende, fordi man under den herskende Religionstvang ansaae Katholicismen for en Magt, der eengang for alle var overvunden, og af hvilken man derfor Intet havde at frygte. Det ligesom medfødt og ved Opdragelsen og Underviisningen traditionelt forplantede og befæstede Had fik først, saasnart Religionsfriheden bortryddede Skrankerne for det aandelige Livs naturlige Drift til i enhver Retning at gjøre sig gjældende, en anden Skikkelse end den overmodige Foragt, der fordmum ikke fandt det Umagen værd at skjænke den ved den mangeaarige Praxis i Henseende til de blandede Ægteskaber i Tallet stedse aftagende og mere og mere forsvindende Religion synderlig anden Opmærksomhed, end ved given Leilighed i Samtale at drive

Spot med dens kirkelige Cereemonier. Kun forstod det sig af sig selv, at det Forraad af lastende og haanende Udtryk om Kirken, dens Overhoved og dens Lære, hvormed Reformationsaarhundredet saa rigelig har forsynet de efterfølgende Tider, ved særegne Leiligheder, f. Ex. ved de aarlige Reformationsprædikener, samvittighedsfuldt afbenyttedes.

Det er altsaa fra den Tid, da man begyndte at mærke til Overgange fra den ikke længer eksklusivt privilegerede Folkekirke til den katolske Kirke, at alle det confessionelle Hads Sluser, for hvilke den trygge statskirkelige Majoritetsfølelse hidtil havde dæmnet, aabnedes, for efterhaanden at vore til den Stormflod af fjendtlige Angreb, hvormed ikke blot Dagspressen, men fornemmelig Tractat- og Opbyggelseslitteraturen, for ikke at tale om Bibel- og Missionsprædikenerne, stadig have underholdt det læsende og hørende Publicum. Man havde alt længe — siden den religiøse Opvækkelses Begyndelse i Aarene 1820—30 — seet en Deel af Almuen, især paa Landet, affondre sig i gudelige Forsamlinger fra den eneprilegerede Statskirke, der ikke tilfreds stillede deres religiøse Trang, og man havde seet denne Bevægelse efterhaanden finde Afslutning i B a p t i s m e n, der allerede i Slutningen af Aarene tredive begyndte sine paa hiin Opvækkelses særegne Charakter*) vel beregnede Operationer. Disse Forsald fra Statskirken, som forfulgtes og straffedes af Regjeringen, bleve dengang betragtede med stor Uegnyldighed af det store Publicum, som en beklagelig for den

---

*) Vi mene hermed den for alle separatistiske Retninger fælleds Eienommelighed, at Alt skal indrettes bogstaveligt efter hvad der bibelsk kan afhjemles. Det gjælder alle Secter om at udfinde den „oprindelige og uforfælskede Christendom“, og Protestantismen henviser jo alle sine Befjendere til at forstø i Bibelen, ligesom dens egen hele Eksistens og Berettigelse hviler paa den Grundsætning, at Bibelen er den høieste dommende Instans i alle Religionsspørgsmaal. Da Baptisterne nu gjorde det indlysende for Bedkommende, at det N. T. ikke indeholder nogen udtrykkelig forpligtende Forskrift angaaende Barnebaaben, var det jo ganske naturligt, at de forlode Statskirken og bleve Baptister.

lavere Almue eiendommelig Daarftab. Men efter Religionsfrihedens Indførelfe er den offentlige Mening undergaaet en høift mærkvaerdig Forandring i denne Henseende — ikke som om den religiøse Ligegyldighed var bleven mindre ved Friheden end for; heri vilde man vistnok tage storlig Feil. Men det hører i Medfør af et uvilkaarligt psykifft Instinct med til Frihedsforneemmelsens Belvære, at interessere sig for at fremme Alt hvad der stiller sig i Opposition til det Overleverede, det af Fortiden Hævdede, om man end for sin egen Deel er ganske ligegyldig derfor. Saaledes begunstiges nuomstunder alt Sectvæsen, som et glædeligt Tegn paa, at Frihedssansen bliver almindeligere. Der er kun een Retning af Afvigelse fra den almindelig udbredte Indifferentismes brede Bei, som man finder absolut forkastelig, og det er det Skridt ud af Følkets Kirke, som et forholdsvis meget ringe Antal hertilands har gjort for at finde Bei tilbage til den gamle Kirke. Man skulde dog synes, at dette maatte findes ulige mere aandeligt berettiget, end nogetjomhelst andet af den Art; men det er som bekjendt langt fra Tilfældet. Vor Tid nyder nemlig ingen Tilbagegang; Alt skal jo beslitte sig paa Fremmskridt i enhver Henseende! Alt Gammelt, jo ældre det er, har jo overlevet sig selv, og hvad er saa gammelt som den katholske Kirke? Hvad er vel forældet og stabilt som den, og hvad er i Landens Verden saa interessant, som det Ny og Afvejlende? Men hvorfor finder man denne Tilbagegang ikke blot saa absolut forkastelig, hvorfor er denne Afvigelse det Eneste, som man ikke blot ubetinget fordømmer, men oienlyndig den eneste aandelige Abnormitet, hvis fremtidige Virkninger man afgjort frngter? Dette Spørgsmaal skulle vi i det Følgende besvare. (Fortsættes).

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Under 8. September d. A. har den h. Fader rettet følgende Skrivelse til alle østerlandſke Biſkopper, ſom ikke ſtaaer i kirkelig Forbindelſe med den hl. Stol, hvori han indbyder dem til at deeltage i det oekumeniſke Concil, for at tilveiebringe en Forening af den græſke Kirke med den romerſk-katholiſke:

Pius P. P. IX. Ved det guddommelige Forſyns grundelige Raadſlutning, ihvorvel ganſke uden Vor Fortjenelſte, hævet til at indtage den ophoiede Plads paa denne Stol, ſom den hellige Apoſtelfyrſtes Arving, der efter den ham af Gud forlenede Forret er den faſte og uroffelige Klippe, paa hvilken Frelſeren har bygget ſin Kirke*), ønske og attraae Vi længjelſfuldt, tilſkyndet af Iver for det Os overdragne Embede, at udſtrække Vor Omſorg til Alle, ſom bære det chriſtne Navn, hvorſomhelſt de end boe paa Jorden, og at indbyde dem Alle til at ſamles i Vor Kjærligheds Favn. Thi Vi kunne ikke uden ſtor Fare for Vor Sjæl forſømme nogen Deel af det chriſtne Folk, ſom er forløſt ved vor Frelſers koſtbare Blod, og ved den hellige Daabs Vand optaget i Herrens Hjord, og ſom derfor medrette kan gjøre Fordring paa Vor hele Narvaagenhed. Da Vi ſaaledes uafſadelig maane rette alle Vore ivrige Beſtræbelſer og alle Vore Tanker paa det Formaal, at befordre alle deres Vel, ſom erkjende og ære Jeſus Chriſtus ſom deres Gud og Herre, have Vi vendt Vore Dine og Vort faderlige Hjerter henimod hine Kirker, ſom fordum ved Enighedens Baand vare forbundne med denne hellige Apoſtoliffe Stol, ſom blomſtrede ved ſaa ſtor Beroſommelſe for Hellighed og Læreviisdom, og bare ſaa rige Frugter til Guds Ære og Sjælenes Frelſe, men nu ved den Mands trædſke Liſt, ſom vakte det forſte Schiſma i Himlen, til Vor ſtore Kummer ere ſkilte og fjernede fra Samfundet med den hellige Romerſke Kirke, ſom er udbredt over den hele Verden. Derfor have Vi allerede ved Vort æverſte Pontificats Begyndelſe

---

*) Gregor. Nyſſ. i hans Prædiken om Kirkens forſte Martyr, den hl. Stephanus.

med Vort Hjertes hele Kjærlighed talet et Fredens og Kjærlighedens Ord til Eder*). Men, ihvorvel disse Vore Ord ikke havde den Virkning, som Vi ønskede, saa har det Naab dog aldrig forladt Os, at Fredens over al Maade naadige og kjærlige Ophav, Han som paa Jorden har fuldbdyret vor Frelse, og som Dpgangen fra det Høie sienesynlig har aabenbaret den Fred, som er Ham velbehagelig, og som Han vil, at Alle skulle annamme, og ved Sin Fødsel ladet Sine Engle forkynde den for alle Menneſter, der have en god Villie — at Han som, saalænge han levede blandt Menneſtene, forkyndte denne Fred ved Sit Ord og fremstillede den ved Sit Exempel**), vil værdige Vore ligesaa ydmyge som indstændige Bønner en naadig Bønnehørelse.

„Men nu, da Vi nylig, efter Naadsførelse med Vore ærværdige Brødre, den hl. Romerske Kirkes Cardinaler, have tilfagt og sammenkaldt en œkumenisk Synode, at feires i næstkommende Aar i Rom, og aabnes paa den ottende December, Festen for den jomfruelige Gudsmoder Marias ubesmittede Undfangelse, oplade Vi atter Vor Kyst til Eder, og bede, formane og besværge Eder af Vort ganske Hjerte, at I ville møde paa denne almindelige Synode, ligesom Eders Forgængere mødte paa det andet Concilium i Lyon, som blev feiret af Vor Forgænger den sal. Gregor X, ærværdig Ihufommelse, og paa Conciliet i Florenz, som blev feiret af Vor Forgænger Eugen IV, lykkelig Ihufommelse, for at de gamle Kjærlighedens Love igjen kunne fornyes, Fædrenes Fred gjenoprettes, den saliggjørende himmelske af Christus skjænkede, men siden bortvegne Fred, og derved den længselsfuldt ønskede Enigheds klartskinnende Lys aabenbare sin oplivende Magt efter de henrudne Tidens smertelige Mørke og de langvarige og ufrugtbare Tvistigheders kolde Vinternat***). Gid dette maatte blive den heldbringende Frugt af den Betsignelse, med hvilken Vi ønske, at Christus Jesus, Vor og alle Menneſters Herre og Forløser, maatte trøste Sin ubesmittede og elskede Brud, den katholske Kirke, og stille og aften hendes Lærere i disse tunge Tider: at enhver Adskillelse ganske

*) I det pavelige Breve til Østerlænderne: „In suprema“ af 6. Januar 1848.

**) Gregor X's Brev til den græske Kaiser Michael Paleologus af 24. October 1272.

***) Eugenius IV. i Bullen: „Lætentur Coeli.“

maa fjernes, de forudm uenige Kloster i Aandens fuldkomne Gendragtighed maae love Gud, som ikke vil, at der skulle være Partier iblandt os, men igjennem Sin Apostel har befalet os, at vi Alle skulle tænke og sige det Samme. Da ville alle Hellige, og navnlig hine hæderkronede gamle Fædre og Lærere i den østerlandske Kirke, hvisjet bringe Barmhertighedens Fader Tak i al Evighed, naar de fra Himlen skue ned paa den gjenoprettede og fornyede Forbindelse med denne hl. Stol, den katholske Sandheds og Eenheds Middelpunkt, hvilken de selv, dengang da de levede her paa Jorden, bestræbte sig for med al Iver og med utrættelige Anstrængelser at begunstige og med hver Dag mere at fremme, saavel ved deres Lære, som ved deres Exempel, eftersom Hans Kjærlighed ved den Helligaand var udoft i deres Hjexter, Som har nedbrudt Skilsmisssens Mellemvæg, og ved Sit Blod har forsonet og forligt Alt, Som har villet, at Eenheden skulde være Kjendemarket paa Hans Disciple, og Som opsendte den Bøn til Sin Himmelske Fader: Jeg beder, at de Alle maae være Et, ligesom Vi ere Et."

Givet i Rom ved St. Peter. 8. September 1868.
I Bort Pontificats tre og tyvende Aar.

— For ikke lang Tid siden indløb der flere, deels anonyme, deels med Underkripter forsynede Breve til den hl. Fader, som indeholdt den Meddelelse, at Revolutionens Ledere have udsendt Banditer for at myrde ham. De anonyme Breve lagdes tilside, men paa de med Underskrift forsynede befalede den hl. Fader at svare: „Mit Liv staaer i Guds Haand, men jeg vil beklage det Mennekses Sjæl, som fatter den Beslutning at myrde mig.“

Italien. Ophævelsen af Klosteret Monte-Casino. At den italienske Regjering har ophævet alle Klosters, have vi forlangst berettet. Man havde imidlertid stedse haabet, at der vilde blive gjort en Undtagelse med det gamle ærværdige Benedictinerkloster Monte-Casino, Benedictinerordenens Bugge. Men dette Haab er ikke gaaet i Opfyldelse. Ogsaa denne gamle Seg er falden for den moderne Stats Øreflag. Selv Englands protestantiske Universiteter i Cambridge og Oxford havde indlagt Forbøn for dette Kloster, men forgjæves. Det er nu allerede tre Maanedes siden, at Regjeringen tog det med alle dets Grund- og Fordeieendomme i Besiddelse. Det eneste, som man indrømmede det, var en noget mere skaansom og hensynsfuld Udførelse af Decretet om Klostrernes Ophævelse.

Judenfor Klosterets Mure er saaledes endnu Alt forblevet ved det Gamle. Man synes ogsaa at være tilfunds at lade Munkene forblive der, anviſe dem et bestemt aarligt Gehalt og lade Kirken tilligemed Klosteret, dets Archiv og Bibliothek udelukkende forblive under deres Tilſyn og Opbevaring. Medlemmerne af Ophevelſescommiſſionen have derhos i det Hele taget opført sig venligt og anstændigt mod Munkene. Commiſſionen har det Hverv at afgive en Beretning til Regjeringen om, hvorvidt Monte-Casinos Kirke ſkal være en Kathedral og Abbeden Biſkop for et Dioces o. j. v.

Baden. Protest og Advarſel i Skoleſagen. Den nuværende Beſtyrer af Erke-diocet Freiburg, Biebiſkop Lothar Kübel, har under 19. Juli d. A. udstedt et Hvrdebrev, der advarer mod Forvandlingen af de beſtaaende katholſke Skoler til ukatholſke Blandingsſkoler eller til Fælledſkoler for alle Religionſamfund. Biſkoppen minder i Indledningen om den Smerte, ſom de efter Aaret 1862 foretagne Reformen af Skolevæſenet beredte den i April d. A. afdøde Erkebiſkop Hermann Vicari, ſaavelſom om den af den overhviſte Kirkeproviſdſes høiſalige Overhyrde ſaa Uger før hans Dod nedlagte Protest mod den nye Skolelov, paa Grund af, at denne Lov paa en paafaldende Maade begunſtigede Indførelſen af blandede Skoler, der undrage alle Forældre enhver Garanti for Ungdommens Opdragelſe og Dannelſe i katholſk Land. Kirkeſtyrelſen havde imidlertid, ſiger Biſkoppen, ventet, at de katholſke Menigheder i det Hele taget ikke vilde gjøre nogen Brug af denne Lov, og endnu mindre, at nogen Menighed ſelv vilde række Haand til Tilintetgjørelſen af ſine egne katholſke Skoler, men han havde ikke deſtomindre med dyb Beklagelſe erfaret, at Communalraadene*) paa enkelte Steder havde fattet den Beſlutning at forvandle den beſtaaende katholſke Sogneſkole til en blandet. Det var denne Omſtændighed, ſom forpligtede Biſkoppen til itide at belære og advare enhver Troende om ikke at afgive Stemme

*) Den paagjældende §. i den nye Skolelov, ſom ringer alle katholſke Skoler til Graven, beſtemmer, at „flere efter de forſkjellige Confeſſioner adſkilte Folkeſkoler paa eet og ſamme Sted ville, naar Commune-raadet i Forening med de paagjældende Skoleforſtandere andrager derpaa, blive forenede til een (eller efter Omſtændighederne til flere) for alle Bekjendelſer fælleds Skole, ſaaſremt de forſkjellige Menigheder med Stemmeſterhed erklære ſig for denne Forandring.“

for denne Forandring. Alle christelige Lærere i Opdragelsesvidenskaben opstille nemlig eenstemmig den Fordring, at Religionens Aand bør gjennemtrænge alle Underviisningsgjenstande og hele Skoledannelsen, eller at Læreren og den Geistlige maae i Høring virke for at bibringe Ungdommen en religiøs Opdragelse. Men dette er aldeles umuligt i en saadan Blandings-skole, fordi den nedværdiger Religionen til en blot Læregjenstand og ikke mere betragter den som Grundlaget for Aandens og Hjertets Dannelse. I disse Skoler ville katholske, protestantiske og jødiske Børn, alt som Tilfældet forev det med sig, under Et blive underviste af en katholsk, en protestantisk eller en jødisk Lærer, og der kan her kun tænkes to Tilfælde: enten er enhver af disse Lærere overbevist om Sandheden af sin Tro, eller ikke. Er det Sidste Tilfældet, saa kan man ikke noksom beklage de stakkels Børn, hvis Dannelse og Opdragelse betroes til Lærere, der ingen Religion have; og ingen christelig Fader vil kunne forsvare for Gud at betroe sit Barns Opdragelse til vantroe Mennesker. Men indtraf det andet Tilfælde, at nemlig enhver Lærer af de omtalte forskjællige Confessioner var sin Tro af Hjertet hengiven, saa maatte Lærerne saa at sige lade deres Tro, deres religiøse Overbeviisning ligesom blive udenfor Skoledøren; thi Lærerne i disse Skoler turde jo i deres Underviisning ikke berøre det religiøse Gebet. Men dermed har man berøvet Lærerne det mægtigste Opdragelses og Dannelsesmiddel — Religionen, medens det alligevel i Folkeskolen, hvor hele Underviisningen staaer i saa noie Forbindelse med Religionen og Troen, vil være en Lærer umuligt at holde sig udenfor Troens Enemærker. Enhver Lærers religiøse Overbeviisning vil uvilkaarlig indvirke paa Børnene, og i alle Tilfælde ville Lærebøger, der ere affattede i en afgjort katholsk Aand, befindes ubrugelige. Hyrdebrevet henviser sluttelig til en apostolisk Skrivelse fra vor nuværende berømmelige Pave Pius IX. til Erkebiskop Hermann, hvori han fordømmer Nutidens fordærvelige Bestræbelser for at fortrænge Kirken's Autoritet fra Skolerne, og opfordrer alle Troende til ved den forestaaende Afstemning at stemme imod de blandede Skoler.

Nordamerika. Baltimores katholske „Volks-Ztg.“ skriver: „I de hede Sommermaaneder have atter iaar i alle store Stæder flere protestantiske Kirker været lukkede, fordi dHr. Prædicanter havde begivet sig til forskjællige Badesteder. Det gaaer disse Prædicanter ligesom i Hungersnødens Tid den Irlander, som affaldt fra sin Tro for at faae Deel i de protestantiske Suppeuddelinger, men

dog altid veemodig kastede længselsfulde Blikke over til sin Kirke og sagde: „Lev vel, kjære Herre Gud! Naar Tiderne forbedre sig, komme vi igjen tilbage til Dig! Prædicanterne sige: „Lev vel, Du kjære Gud; naar det er forbi med Heden, da ville vi atter tilbede Dig.“

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 8de November. 28. Søndag efter Pintsje. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8½ Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — **M.** Ihukommelse af Laterankirkens Indvielse i Rom. 10. **Cl.** Andreas Avellini, Bskj. 11. **O.** Martinus, Biskop. 12. **Co.** Martinus, Pave og Mart. 13. **f.** Stanislaus Kostka, Bskj. 14. **L.** Didakus, Bskj.

Søndagen d. 15. November. 24. Søndag efter Pintsje. Mariae Dffring. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Hoimesse med Prædiken. Kl. 3 Broderfabsandagt til Marias h. og ubesmitte Hjerter for Syndernes Omvendelse med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 8½ Hoimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 16. **M.** Gertrudis, Jfr. 17. **Cl.** Gregorius Thaumaturgus (=: Undergjører), Biskop. 18. **O.** Ihukommelse af Indvielsen af Petri og Pauli Kirker i Rom. 19. **Co.** Elisabeth, Enke. 20. **f.** Felix af Valois, Bskj. 21. **f.** Mariae Dffring (fejredes fg. Søndag).

Søgnedagsgudstjeneste i Sct. Ansgars Kirke: Stille Messe Kl. 7 og Kl. 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9, Lørdagstien Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Esterm. Kl. 3—9. — I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal Form. Kl. 6—9; Lørdagstien Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionsair, Fr. Grosferer E. D. Lohrer, Gøttersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de lgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Dvartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. C. Olsen & Co.s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 24. Søndagen den 22de November. 1868.

Indhold: Frygten for den katholske Kirke og Trævlheden med Reformatorenes Forherligelse. Luther. — Den spanske Revolution.

Frygten for den katholske Kirke og Trævlheden med Reformatorenes Forherligelse. Luther.

(Fortsættelse fra Nr. 23).

Naar vi i forrige Nummer opkaftede det Spørgsmaal, hvorfor i vore Dage den katholske Kirke er den eneste aandelige Magt, som man frygter, medens man er saa overvættets tolerant mod alle secteriske Retninger, ja søger endog selv ad Lovgivningens Bei at bringe Sectvæsenet i Flor ved de Foranstaltninger, hvorved man bestræber sig for at fremme den kirkelige Frihed, da har man vistnok idelig hort dennes Talsmænd i sidste Huseende forsikre, at den meest udstrakte kirkelige Frihed indenfor Folkekirken skal være det allerbedste og sikreste Middel til netop at forebygge Dannelsen af nye Secter. Heri kunne vi forjaavidt være fuldkommen enige med dem, som det er en ganske afgjort Sag, at, naar der ikke længer eksisterede noget Troessamfund med en bestemt Bekjendelse, men Staten vilde afgive den Erklæring, at den anerkjendte enhverjombhelst Opfattelse af de aabenbarede Sandheder for christelig lige god, og kaldte de til alle disse afvigende Meninger tilfammen svarende forskjællige Bekjendelser for Folkets Kirke, da vilde dermed al Sectdannelse være fore-

bygget, fordi Folketirkens karakteristiske Eiendommelighed i saa Fald vilde være den, at den blev et Indbegreb af alle forhaandenværende og alle fremdeles mulige Sectar. Thi ene denne Betragtning vilde tilstrækkelig forklare den nysomtalte Selomodsigelse i Frihedsbestræbelserne: at man vel vil forebygge Sectaræuet, men at den Foranstaltning man i dette Niemed har valgt, netop tjener til at fremme dets Udvikling, idet den tillige røber Grunden til den naive Sympathi, enkelte Organer for den offentlige Mening ved visse Leiligheder i Frihedens og den principielle Oppositions Interesse i denne Retning have vedkjendt sig.

Men vort Hovedspørgsmaal var: Hvorfor er man ene saa bange for den katholske Kirke, at man just betragter dens Fremgang og Udbredelse som en sand Ulykke, man paa alle Maader og ved alle Midler bør stræbe at forebygge? Hvori finder med andre Ord den Inconsequents sin Forklaring, at man taaler alt Andet, under alle andre Retninger al mulig Frihed, men totalt fornægter denne Liberalitet, naar Talen er om den gamle Kirke? Man har vel undseet sig ved i juridisk Forstand at undtage den fra den ved Grundloven alle Troessamfund forundte Frihed, men i Livet behandler man den med den høieste Grad af Intolerance, hvorpaa navnlig det Produkt, vi her beskæftige os med, afgiver et af de meest yderlig gaaende Exempler. Dette besynderlige Phænomen kan ene forklares af en Frygt for, at det ældste Kirkesamfund, i Kraft af dets alle timelige Omstiftelser trodsende Uforanderlighed og Enighed, under den stedse tiltagende indre Uenighed og Opløsning, der svækker og adsplitter alle senere opstaaede Religionspartier, factist skal bevise sig som det eneste, der er i Besiddelse af en indre Kraft, som de andre fattes. Folketirken frygter ingen af sine Rivaler, og disse frygte ikke hverandre indbyrdes, hvorimod baade den og de alle ere enige om at betragte den katholske Kirke som deres fælleds og eneste farlige Fjende. Men hvorfor dette? spørge vi atter. Vi vide ikke at give noget andet Svar herpaa end det, at den katholske Religion er en lyslevende, af de mægtigste Aandens og Kraftens Vidnesbyrd baaren Protest mod Tidens religiøse Indifferentisme,

mod den Sætning, som er den store Mængdes høieste Trost og Beroligelse under Tidens aandelige Jammerlighed og Hjælpeløshed, den nemlig, at alle Religioner ere lige gode, eller at Enhver, som man siger, bliver salig ved sin Tro. Denne Sætning gjør Proselyter i samme Grad, som alle religiøse og aandelige Foreningsbaand løsnes, og den aandelige Egoisme gjør sig gjældende.

Denne Sætning udtaler indirecte den Mening, hvori den praktiske, Samfundet dominerende Materialisme finder et probat Lægemiddel mod alle Samvittighedsstruxler — den Mening, at der i Grunden ingen Sandhed, ingen objectiv begrundet Visdom og Sikkerhed for Evigheden gives, og at derfor al Stræben efter at opnaae denne er Daarfskab og Tidsspilde. Men taaler nu end denne materialistiske Foragt for al Religion alle de indbyrdes uenige Meninger om de religiøse Sandheder, og taale end alle disse sidste hverandre gjensidig, fordi de maae erkjende, at de alle have lige stor eller lige ringe aandelig Ret, saasom ingen af dem kan godtgjøre nogen Forrang for de andre, og fordi det under dette fælleds Vilkaar — trods alle subjective Formeninger om at være i Besiddelse af vigtige Opdagelser og Oplysninger angaaende Sandheden, som de andre fattes — altid har noget Tilfredsstillende at vide, at alligevel Ingen, selv de der pukke stærkest paa deres formeentlige aandelige Overlegenhed og kirkelige Ufejlbarehed, have nogen absolut Sikkerhed for Rigtigheden af deres Partimeninger: saa har man en netop med selve denne Liberalitet given vægtig Grund til at vise sig ufordragelig mod den katholske Kirke. Thi medens de samtlige taale hverandre indbyrdes, fordi de baade vide med sig selv og vide om hverandre, at de ere alle eens stillede ligeoverfor Sandheden, saa ere tillige alle de Mennesker, der føle Trang til Religion og have Betyrning for at finde Hvile i Sandheden, enige om at hylde den Mening, at der vistnok er en evig Sandhed, men at det hører nødvendig med til den menneskelige Endeligheds Indskrænkninger, at Sandheden under Tidens Udveckling tilhører sit uforgængelige og uforanderlige Afsyn, og kun aaben-

barer sig i relative, vejlende og forgængelige Former, som først i en fuldkommere Tilværelse skulle finde deres Forklaring, først i Evigheden skulle afløses af dens absolute og blivende Stikkelse. Men, hvor utaaelig maa da under denne Tilstand, som man nu eengang har sat sig fast i, levet sig ind i som en med denne Tilværelse givne Nødvendighed, som Noget, der her i Verden ikke kan være anderledes, — hvor utaaelig maa da ligeoverfor denne Uvisshed, denne jævende altid bølgende Omflakten og Vexel af Meninger, som man anseer for en uundværlig Betingelse for Aandens fri Bevægelse, for Livets høieste Kryderie, Kilden til alle Aandrighedens ypperste Nydelser, — hvor utaaelig maa da ligeoverfor denne aandelige Ubestemthed den Bestemthed findes, hvormed den katholske Kirke opfatter Forestillingen om den evige, i Tiden aabenbarede Sandhed? Den almindelige Uvillie herover har sit betegnende Udtryk i den Uergerlighed, hvormed man altid omtaler „den ene saliggjørende Kirke.“

Det er denne af hiin Frygt udsprungne Følelse, som, trods al affecteret Majoritetstryk og Sikkerhed for, at Fremtiden tilhører Protestantismen, og at den guddommelige Verdensstyrelse inden Tidernes Ende vil aabenbare dens aandelige Forrang, dens endelige Seir og Ret efter den lange Strid, det er den, som er Kilden til al den Hadskhed og Bitterhed, der giver sig Lust i den seneste Tids Angreb paa den katholske Kirke. Den fjendtlige Stemning, som før udelukkende tærede paa det Forraad af Forhaanelser, som den har taget i Arv fra Fortiden, har i de sidste Aar faaet et nyt og mægtigt Opsving ved den Kamp, som den moderne Politik i Paagt med det europæiske Revolutionsparti har reist mod Pavedømmet, og Kirken bekæmpes saaledes nu fra to forfjællige Leire, som hver for sig have ganske forfjællige Interesser. Den vantroe revolutionære Politik forfølger med sin hele Energi det Formaal, fuldkommen at fjerne ikke blot Pavenmagts og den katholske Kirkes, men i det Hele den kristelige Religions Indflydelse fra det offentlige og private Liv, men lader sig indtil videre nøie med at virke for det første af disse Formaal. Al Religion, al Aabenbaringsstro er i denne

Politiks Dine Menneffeslægtns største Ulykke, den væsenligste Hindring for dens Velvære, og protestantiff Tro og Gudsfrøgt er den ligesaa modbydelig som katholff Christelighed, medens den dog ikke frygter den første, men baade frygter og hader den sidste, fordi den støtter sig til en ydre Repræsentation, til en Autoritet, der ved den faste og sammenfluttede Organisation af alle de Kræfter, der bære den, er bleven en Samfundsmagt, som der vil høve meget til at rokke. Revolutionspartiet feer i Pavedømmet en Formuur og et Bærn for al anden Autoritet, fordi det ikke blot er den ældste Autoritet paa Jorden, men fordi det repræsenterer den guddommelige Verdensstyrelse, fordi det i Kraft af dette Hverv fra den æristelige Veras Begyndelse har indviet og beseglet al verdslig Autoritet, og i Medfør af denne Stilling er uafhængigt af alle denne Verdens Magter og Magthavere. Alle Christendommens Fjender føle derfor ganske rigtig, at dersom det kunde lykkes dem at faae Bugt med Christendommens eneste uafhængige og selvstændige Repræsentation i Verden — Pavedømmet og den katholffe Kirke — da vilde Seiren være vunden, da var det ude med al anden Autoritet og følgelig ogsaa med Protestantismens. Derfor anseer man det for overflødigt og tillige uklogt at behandle denne fjendtlig, da den, indtil Hovedformaalet er naaet, kan gjøre Gavn som en Allieret, der fra sit Standpunkt arbejder for det nærmeste Formaal. Naar dette er naaet, eller, rettere sagt, dersom det kunde naaes, dersom den Katholffe Kirke kunde tilintetgjøres, da vilde Tiden være kommen til at gjøre Regningen op med Protestantismen, forsaavidt som den endnu hævder Troen paa det Evige og ikke er gaaet op i Fornægtelsen af alt overnaturligt Liv.

Ihvorvel altsaa den rettroende og for Vedligeholdelsen af sin Eiendommelighed nidkjære Protestantisme i enhver af dens mange Stikfæls har en ganske anden Interessé, og drives af ganske andre Bevæggrunde til at bekæmpe den katholffe Religion, idet den nemlig smigrer sig med Haabet om at afløse den gamle Kirke, og træde i dens Sted som Arving af hele dens Efterladenskab, navnlig dens aandelige Magt over Samfundsbevidstheden:

faa tjener den dog, som ovenfor antydet, med sin travle Nidkjerhed for at fremdrage Alt, hvad der erkjendes for brugbart Stof til at ophidse det fra Fortiden nedarvede ufordragelige Sindelag mod den gamle Religion, ikke sin egen Sag, men er, uden at vide det eller betænke det, kun et hensigtsmæssigt og brugbart Redskab i den revolutionære Lands Tjeneste. Denne sidste tager naturligviis Alt til Indtægt, hvad den lutherske rettroende Fanatisme udretter, ved indenfor sine Encærker at ophidse den offentlige Mening mod Pavedømmet og den katholske Kirke. Den seer med Velbehag Pietismens ivrigste Ordførere kappes med hverandre om at forherlige Luther og Melancthon, og opløse alle Reformationstidens Smædeord og Beskyldninger mod Kirken, naaget hiin vantro Radicalisme har ligesaa lidt lilovers for Reformationen som for Pavedømmet. Den her omtalte fortsynde Kirkepolitik er nu i den Grad løbet af med den Modstander, hvis uheldige „Dplysninger“ have foranlediget disse Bemærkninger, at han overstrider alle den literære Belanstedighedens Grændser, naar det gjælder ham om at gjøre den fornødne Effect med de Historier han fortæller om hine „Reformatorer“ og de Sigtelser han fremfører mod den katholske Kirkes ypperste Mænd. Denne Hensynsløshed uøder os derfor til at berøre et Thema, som vi hidtil have holdt udenfor enhver Behandling af Reformationsemnet og enhver Belysning af de ved den kirkelige Adskillelse fremtalde Tilstande, nemlig Reformatorenes Personligheder; og det er selvsagt ikke vor Skyld, naar de overdrevne, al historisk Sandhed overstridende Lootaler over disse Mænd, og de ikke mindre udskældende Bagvasselser mod den gamle Kirkes ærværdigste Repræsentanter paanøde os Udtalelser, som vi af Hensyn til mange i god Tro henlevende protestantiske Medchristnes Følelser hellere havde holdt tilbage.

Den Maade, hvorpaa Bedkommende i nogle faa henkastede Ord fælder de meest afgjorte Domme over fremvægende og navnkundige Personligheder i den katholske Kirke maa da vel tjene som tilstrækkelig Undskyldning for, at vi endelig engang i

faa Ord antyde hvad den virkelige og sanddrø Historie beretter om de to Personligheders Liv, Charakter og Betragtning af deres egen Gjerning, som vare Ophavsmænd til det store Schisma i Kirken, der nuomstunder af alle virkelig religiøse Protestanter beklages ikke mindre end af deres katholske Medchristne. Der kunde siges saare Meget, fra det almindelig Vedtagne i hoi Grad Afvigende, om disse Mænd, om hvilke man fra den tidligste Barndom bibringer den protestantiske Ungdom Førefillinger, der for en Deel ere beslagtede med de Følelser, hvormed den katholske opdragne Christen mindes Kirkens Hellige; der kunde siges og burde maafee ved en Leilighed som denne siges langt mere, end vi finde betimeligt, om den al Agtelse for historisk Sandhed opvørende Forherligelse af deres Minde, der i den nyeste Tid i Parti-Lidenstabens Interesse har taget et Opsving, som før har været ukjendt. Historien, endog i den tidligere vedtagne Skikkelse, som Partistandpunktet havde givet den — det vil sige med den omhyggeligste Udsøndring af Alt, hvad der taler for en anden Opfattelse, og derfor kunde indvirke forstyrrende paa den traditionelle Forgudelse — selv saaledes er Historien bleven for mager og tør til at fyldestgjøre Nutidens Fordringer; man tager Romanen til Hjælp for at idealisere Luther og Melancthon, og udgiver Romanen for virkelig Historie! I Tydskland har man derhos endelig i dette Aar fuldført det i omtrent 12 Aar bebudede kæmpemæssige Monument over Luther, og, uagtet den ulige store Deel af Samtiden hverken her eller andetsteds bryder sig stort om den Være, ved hvis Hjælp Luther gennemførte den kirkelige Skilsmisse, saa er det ikke desto mindre kjendeligt blevet en Modesag i den protestantiske Verden at affectere Beundring for Luther og Reformationen. Men seer man noiere til, da bemærker man let, hvad der ligger til Grund for denne fremkunstlede Interesse for begge Dele*). Det er nemlig Opposi-

*) Det fortjener her at erindres, at en af Festsalerne ved Afhyllingen af hiint Monument udtalte, at det „ingenlunde var et specifikt Lutherisk Mindesmærke“, og at en senere Referent fandt det

tionen, Fornægtelsen og det revolutionære Princip, man fejrer; det er i denne Mening, at Luthers Minde æres, og hans Bedrifter fejres af den nuværende Slægt. Tidsaandens og den offentlige Menings Organer see med Udfrygt op til ham som til hele den nyere revolutionære Tids og den nu gjældende Revolutionstheories egenlige og rette Ophavsmand, den aandelige Stamfader til alle den politiske Revolutions senere Helte og Bannerførere. Thi Franskmændene i Slutningen af forrige Aarhundrede (1789—1796) gjorde intet Andet, end praktisk at gennemføre Luthers oprindelige Theorier om det menige Folks Ret til at rejse sig mod sine Tyranner og Undertrykkere; og hans Opraab til det tydske Folk, hvori han i den evangeliske Friheds Navn opfordrer Borgere og Bønder til at kaste sig over Adelen og Fyrsterne, aander ikke mindre Blodtørst, end det franske Convents Decreter i Rædselsperioden! Reformationens oprindelige revolutionære Grundsætninger bleve senere først anvendte paa det politiske Liv og i det Store af Englænderne i det syttende Aarhundrede, og Revolutionsphilosophien blev derefter af disse videre udviklet ved Siden af den ligeledes af Reformationens Principer udledede vantroe Fornægtelse af al Aabenbaring, og tilsidst af Troen paa en personlig levende Gud; og disse engelske Philosophers Skrifter vare den Kilde, hvoraf de senere franske Gudsforægttere og revolutionære Blodmennesker øste den Viisdom, som i de fornævnte Aar antog den noksom bekjendte praktiske Skikkelse.

Disse Kjendsgjerninger forklare tilstrækkelig alle de i det Foregaaende omtalte Phænomener; de udbrede det fornødne Lys over de vistnok meget forskjællige, men, hvad det nærmeste Formaal angaaer, samstemmende Bevæggrunde til at fejre Luther og hans „Reformation“, som for nærværende Tid forene de Orthodoxe og de Vantro til Kamp mod den katholske Kirke.

rørende, i det Dødblik da Døttet jaldt, at see Orthodoxe, Rationalister, Kongeanere og Reformjoder med taarefyldte Øine trykke hverandres Hænder! De følte sig i dette Dødblik alle som een og samme Lands Børn!

Man føler paa begge Sider, at den er den eneste Magt i Verden, man har Grund til at frygte, at den er den eneste Gjenstand, der kaster en mørk Skygge saavel over den vantro Materialismes Haab om at see al Religion udryddet af Verden, som over Pietismens længselsfulde Forventning om at see „den romeriske Antichrist“ overvunden, for derefter eneberegtiget at throne i Religionens og Landslivets Højsæde*!)

Men spørger man nu om, hvilke Erfaringer det fremfridende Reformationsværk i Aarenes Løb bragte de i de be- kjendte Wildenhahnstke og Listovske Romaner canoniserede Kirkeforbedrere, hvis private og offentlige Liv skildres saa idyllisk, at der bibringes trofskyldige Læsere det Indtryk, at med Reformationen dalede et sandt Paradiis baade af aandelig og timelig Lykhalighed ned over den af det „langvarige papistiske Mørke“ Aarhundreder igjennem fordunklede Jord, — spørger man om den sandru Histories Vidnesbyrd om Reformationens Frugter, samt om den Dom, hine Mænd selv, jo nærmere de kom Maalet for deres jordiske Løbebane, fældte over deres Gjerning, om den Sindsstemning, hvormed de baade stuede tilbage paa Fortiden, og kastede Blikket ud i Fremtiden, da modtager man Indtryk af en ganske anden og modsat Beskaffenhed, end de, som hine Refor-

*) For nogle Maanedre siden yttrede en Profesfor og protestantisk Geistlig i Berlin (Dr. Nitzsch), der ellers, som en Dyrker af den protestantisk-absolutistiske Fyrstestemt, i Lighed med alle andre preussiske Pietister er opraaet fjendtligt mod Revolutionstheorien i Almindelighed, at han „glædede sig over den italienske Revolution, fordi han havde Pavedømmet“; og Dplyseren i Fredericia Avis, der gjør sig til Talsmand for Orthodoxien i dens alleryderligste Stikkelse, yttre af samme Grund sin Glæde baade over den italienske og spanske Revolution. Vi finde dette meget betegnende for disse to Herrer Christelighed, og hidjatte endnu blot i samme Retning den skandaløse Yttring af en Præst i Potsdam (Krummacher) at „Gustav-Adolphs-Foreningen er den populæreste af alle protestantiske Foreninger, fordi den omfatter de fleste negative Elementer, og fordi dens hele Existent er en Demonstration mod Rom.“

mationsidyller under en romantisk Udsmykning foregogle deres godtroende Læsere. Vi bemærke ved denne Leilighed, at, ligesom der gives betydelige Bidrag til Reformationssaarhundredets Historie, hvis Tilværelse nu er endog den jærlig theologisk dannede Deel af den protestantiske dannede Verden aldeles ubekjendt (en Mængde Biographier, store Brevsamlinger, for ikke at tale om hele Massen af polemiske Skrifter), saaledes har det været en fra Begyndelsen af vedtagen Praxis, fra de meest udbredte Udgaver af Luthers Bøger at udelukke alle Ytringer, hvis Hensynsløshed i moralsk Henseende man havde en velbegrundet Frygt for, vilde aldeles tilintetgjøre den blinde Tro paa Luthers guddommelige Sendelse, som jo altid har været det Axiom, hvorpaa den store Mængdes Forvisning om Reformationens høiere Berettigelse hviler*).

Den mørke Fortviøvelse, som efterhaanden afløste Luthers tidligere feireddrukne Betragtning af den Hurtighed, hvormed den kirkelige Omvæltning, han havde iværksat, udbredte sig over det ene Land efter det andet, gjorde ham i Aarenes Lob saa kjed af Livet, at hans sidste og eneste Trøst over den moralske Forvorenhed hos den store Masse af dem, der med Begjærlighed havde grebet og tilegnet sig hans Lære om den evangeliske Frihed og Menigmands frie Fortolkning af den hl. Skrift, samt om Nætfærdiggjørelsen af Troen alene — var Forventningen om Verdens nærførestaaende Undergang. Denne forudsiger han idelig. Han er utrættelig i at udmale den Forestilling med de greleste Farver, at det efter Skrifternes Vidnesbyrd er

*) Dette gjælder fornemmelig om Luthers berøgtede Wortaler. Disse indeholde saadanne Ting, at ethvert tænksomt og sædeligt Menneske, der kjendte dem, vilde sige sig selv, at det var umuligt, at den Mand, der var istand til at tale saaledes om de alvorligste og helligste Ting, kunde være sendt af Gud for at reformere Kirken. Det samme gjælder om en Mængde Ytringer i hans øvrige Skrifter, som naturligtvis udelades i de i den nyere Tid foranstaltede Udtog og Brudstykker af hans Skrifter, der ere det Eneste der læses — og endda kun af meget faa blandt de Mange, der tale, som om de kjendte dem.

begrundet i den guddommelige Styrelses Anordning, at Menneskene, naar de sidste Tider nærmede sig, bestandig skulde blive flettere, og Tilstanden i Verden tilsidst reent utaaelig. Dette er nu vistnok, ret forstaaet, baade sandt og skriftsmæssigt. Men det Byspønderlige herved er den Omstændighed, at, naar han vil sige sin Samtid det meest Nærgaaende af Alt, hvormed han mener at revse den overhaandtagende Fordærvelse, da foreholder han den idelig, at ikke blot Alt stod langt bedre til i Pavedømmets Tid (for Reformationen) men at der samtidig overalt i den katholske Kirke herskede No og Orden, samt at den opvørende Ufædelighed og Mangel paa al Verbarhed ligeoverfor det Hellige, som endog gjorde selve de protestantiske Kirker til Skueplads for de forargeligste Oprin*), geraadede hans Evangelium til den største Skam, naar den sammenlignedes med den Verbarhed og Tugt, hvormed Alt gik til blandt Papisterne, for hvilke det sande Evangeliums Lys endnu ikke var opgaet, medens det længe havde skinnet saa klart for hans Tilhængere. Han tilstaaer endog, at hans eget Liv var langt ulasteligere i den forrige Tid, end efter at han havde begyndt at forkynde „Evangeliet“, og han jaagodtsom onsker, at han aldrig havde begyndt derpaa. Men han havde under disse Anfægtelser — foruden Fortrøstningen til Verdens forestaaende Undergang — endnu en dobbelt Beroligelse, nemlig først den høist bespønderlige Modgift mod Samvittighedens altid nærliggende Erindring om den af Kristus udtalte Sætning (Matth. 7, 16—18), at enhver Lære skal kendes og bedømmes af dens Frugter — at baade Historien i Almindelighed og den h. Skrift ganske udtrykkelig skulle vidne om, at Menneskene aldrig have været flettere, end der hvor Sandheden har straalet i det klareste Lys.

*) Vi ville her blot eksempelvis nævne de saakaldte „evangeliske Gæstebud“, hvormed man fejrede Uddelingen af Madveren under begge Skikkelser ved de vildeste Orgier i selve Kirkerne, og i det Hele den ved Luthers Forhaanelser af Kirkens Gæstebud og hans Betragtning af Egtestabet, som et reent verdsligt og borgerligt Anliggende, foranledigede Tvilseløshed i Laster, som vi ikke behøve at nævne.

Han slutter deraf, at den forfærdelige Immoralitet, som hans Tilhængere besmykkede med Læren om Cnetroen, netop var et klart Vidnesbyrd om denne Læres Sandhed! Men den sidste Trøst, som klarer Alt, hvor Intet andet forslaaer, er altid — Satan, som i sin Harme over „Evangeliets“ Fortræffelighed og Fremgang opvækker alle disse Skandaler for at berøve det al Credit og ødelægge hans Værk. Ved Siden af Folkets sædelige Vanartning er det især den dybe Ringeagt og Mishandling saavel fra de verdslige Magthaveres som fra Folkets Side, for hvilken den nye af begge afhængige Geistlighed var givet til Priis, der fremkaldte hine idelig gjentagne Udbrud af mørk Fortvivlelse og disse uheldige Forsøg paa at undvige den Tilstaaelse, at hele denne Tilstand maatte blive den nødvendige Folge af en Lære, der havde borttaget hele det Fundament, hvorpaa Christendommens sædelig dannende Kraft og civiliserende Indflydelse hidtil havde hvilet.

(Fortættets).

Den spanske Revolution.

I.

Vi have ikke forhastet os med Meddelelser om den sidste spanske Revolution. Da vore Efterretninger ikke prætendere Nyhedens Interesse, og de politiske Blade hver Dag give Beretning om den ny Revolutionsregjerings paa det liberale Svindleries Bisald beregnede Bestræbelser for, saa længe det vil gaae, at holde sig oppe, er der endnu fra vort Standpunkt Intet andet væsentligt at berette om denne Katastrofe, end at den — som man kunde forudsæe — ikke har tovet med at nedbryde Kirker og inddrage Klostre og fremfor Alt banlyse Jesuiterne; thi disse Bedrifter regnes jo nuomstunder blandt de vigtigste Garantier, det politiske Fremskridt forlanger af de liberale Ideers revolutionære Patroner. Af Klostrene var der ikke mange tilbage efter den grundige Reduction og Udplyndring i Aaret 1835, da Dronning Christina, den nuværende landflygtige Dronnings Moder, for at tækkes det liberale Parti, ophævede ikke mindre

end 900 Kloistere. Det sidste Decret (af 10. October d. A.), ophæver alle siden Aaret 1837 stiftede (saagodtsjom udelukkende) Nonnekloistere, og reducerer de ældre til det halve Antal. Ingen Ordenspersoner erholde Pension, Jesuiternes Formue er erklæret for Nationalieieendom, og man sender nu disse Præster, som en tidligere Regjering for en Tid tilbage havde indkaldt for at faae Missionærer til Colonierne — efter at have udplyndret dem, i Landflygtighed, samtidig med, at de dem tilhørende Statspapirer blive solgte paa Børsen. Der var dennegang iøvrigt ingen stor Høst at vente i Kloistrenes Eiendomme; derfor maatte man uden Staausel tage Alt med lige til det sidste, og vise Verden, at man i det mindste har gjort hvad man kunde! De spanske Kirker derimod ere tidligere blevne staaende, og skulle indeholde store Rigdomme. De staae derfor nu for Touren, og de liberale Blade gjøre allerede deres Beregninger over den umaadelige Binding, Statskassen vil høste af en grundig Plyndring af hine Statte. Regjeringen har derhos decreteret Medlæggelsen af et stort Antal Kirker over hele Landet. De Liberale behøve jo slet ingen Kirker, og det er jo da allerede særdeles nobelt, at Styret her offerer Conseqventsen og lader Hensynet til Billigheden raade, ved at lade det ulige større Fleertal af Kirker blive staaende; thi Revolutionsmændene kjende Folket for godt til ikke at vide, at de i denne Retning maae være forsigtige*), naar de de ikke ville sætte Alt paa Spil. Spanien har nemlig i hele Fortiden været katholsk i en Betydning som intet andet Land, efterjom det er det eneste katholske Land i Europa, der har kunnet glæde sig ved fuldkommen Religions=Enhed. Lige fra dets Omvendelse til Christendommen har det spanske Folk under dets langvarige Kamp mod Maurerne med ridderlig Tap-
 perhed forjvaret den katholske Tro mod Muhamedanismens truende Overmagt, og det var ikke Ufordragelighed mod Underledestroende, men en høihjertet og ædel Kjærlighed til den katholske Christendom, hvis ophøiede Værd Faren for at tabe den havde lært dem at paaffjonie, — der affødte Ideen om en fuldstændig Religionseenhed hos dette Folk. Det var grundig gjen-
 nemtrængt af den Bevidsthed at være et kristeligt Folk, og Spanien har aldrig villet vide af anden Christendom, end den katholske. Katholsk og kristelig har altid for Spanieren været

*) Befolkningen har allerede flere Steder modtaget Regjeringens Com-
 missærer med saa truende Demonstrationer, at de have anseet det for
 raadeligt stynbjomst at trække sig tilbage.

to forskjellige Navne paa een og samme Ting. Derfor fandt Protestantismen ingen Indgang i Spanien, hvor der vistnok lever baade Protestanter og Joder; men der har aldrig været taalt nogen anden offentlig Cultus *) end den katolske. Religions Enighed og Ære, medens Liberalismen i Medfør af den moderne religiøse Indifferentisme sætter et Folks største Ære i religiøs Adspjittelse eller Religionsforskjællighed; thi denne er jo et Udtryk for den individuelle Frihedsfølelses Selvraadighed og egoistiske Oppositionsaand, som fra dette Systems Standpunkt er en uundværlig Factor i det offentlige Livs fremskridende Udvikling. Derfor er Religionsfrihed eller Frihed for enhver-somhelst Cultus til uhindret offentlig Udøvelse et væsentligt og saa at sige nødvendigt Tilbehør til den heromtalte doctrinære Liberalisme, for hvilken Theorien eller Systemet altid er Hovedsagen, hvorefter det virkelige Liv skal indrettes. Det var altsaa ikke mere, end hvad Enhver, der er lidt bekendt med Revolutionsmaskineriet og de liberale Demarscher, i det Hele kunde forudsige, at en pompøs Declaration af Frihed for enhver afaetholff Cultus vilde blive en af de første Foranstaltninger, hvormed Revolutionsregimentet vilde aabne den nye Æra for Spanien. Medens den fjerde Fornuft maa sige ethvert tænkende Menneske, at naar Enighed i det Hele taget om alt hvad der er af Betydning og Betydning for det offentlige Liv, er Betingelsen for Udførelsen af et kraftigt Folkeliv, saa er Uenighed et sundt Folkeliv og den nationale Selvstændigheds visse Undergang; og maa endvidere allerede den fjerde Fornuft sige ethvert Menneske, der har nogen Sands for Religionens Betydning for Samfundslivet, at Enighed paa dens Enemærker er den sikreste Borgen for Enighed om Alt hvad der betrygger et Samfunds baade aandelige og timelige Bøjskærd i alle Retninger, og saaledes det sikreste og solide Grundlag for Haandhævelsen af den nationale Uafhængighed og Selvstændighed — naturligviis forudsat at den folkelige Bevidsthed er gjenemtrægt af Overbeviisningen om eller Sikkerhed for, at dets Religion er den ene sande: — da maa uden tvivl Enhver, som erkjender, at Theorien bør rette sig efter Livet: efter de factiske Forhold og det almindelige Bøjskærds Krav og ikke omvendt, indsee Urimeligheden af at udvide Cultusfriheden i et større Omfang, end de praktiske Fornøden-

*) Det var naturligviis enhver anden Religions Bøjskærdere uformcent at forene sig til Andagt i private Boliger.

heder kræve. Det vil med andre Ord findes i sin naturlige Orden, kun at indrømme de Religions-samfund Troes- og Cultus-frihed, som virkelig talte Tilhængere, der have stadigt Ophold i Landet, og følgelig have Trang til denne Frihed, hvorimod det fra et christeligt Standpunkt maa kaldes alt andet end fornuftigt, at den doctrinære Liberalisme i alle den nyere Tids constitutionelle Forfatninger, uden mindste Hensyn til de factiske Forhold, proclamerer almindelig Religions og Cultusfrihed for alle mulige Troesbekjendelser og Gudsdyrkelser. Thi dette er det samme som en Indbydelse ikke blot til de virkelig ærligt troende og religiøse Medlemmer af de i en ældre Tid grundede Sectar, men til al Verdens aandelige Gøglere og Bedragerer, hvorved disse opfordres til at forsøge deres Lykke i et saadant frit Land og kappes med hverandre om, hvem der kan udfolde størst Virtuositet og have bedst Lykke til at spidagtiggjøre dets Beboere indbyrdes, og, under Befolkningens tiltagende Demoralisation, lægge Spiren til Samfundets Oplosning og Undergang. Denne Spire modnes vistnok, som alt Nandeligt, skjult og langsomt, og den store Mængde mener derfor bestandig, at det har ingen Fare; men den her omtalte Frihed medfører ialfald snart og sikkert en anden nærmere liggende Fare, nemlig den, at den Ligegyldighed for al Religion, som er uadskillig fra de høieste Numere i den liberale Rangsforordning, voxer i samme Grad, som Sectvasenet yngler. Jo flere Religioner der findes i et Land, desto større bliver efter det almindelige Ordomme Uvissheden om, hvilken der er den rette, eller Sandsynligheden for, at ingen ingen af dem er det. Det er derfor en Lykke for et Land, at dets Borgere ere enige om alle at bekjende sig til en Religion, som de kunne have Sikkerhed for, er den ene sande og rette.

Denne Lykke har Spanien hidtil haft, men Revolutionen har nu som allevegne begyndt sit Statsmandskab med at decretere den meest udstrakte Cultusfrihed. Overalt i Landet skal et vist Antal af de nedlagte katholske Kirker, som man ikke har ifinde at nedbryde, afgives ikke engang blot til Protestanter, men endog til Joder! Man har tillige ikke forsømt at indbyde det engelske Bibelselskabs Agenter til at oversømme Spanien med deres forfalskede Overtættelser; og man har ligeledes allerede vedtaget Skolernes Emancipation fra det geistlige Tilsyn, saa det vil uden tvivl ikke vare længe, inden dette ulykkelige Land lykkeliggjøres med de to sidste Herligheder hvorpaa den liberale Humbung i vor Tid sætter høiest Præis af

Alt: Religionens totale Proskription fra Skoleundervisningen og Civilægteskabet — disse to ufeilbare Midler til en Befolknings fuldstændige Demoralisation. Den meest glimrende Bedrift af denne Regjering, hvis fremragende Medlemmer ere Generaler, der have sveget deres Trofskabseed og forledt deres Undergivne til det samme, er den geniale Efterligning af den første franske Revolutions Ophavsmand, at Madrids skønneste Kirke, der er opkaldt efter den hl. Franciscus, skal forvandles til et Pantheon, hvor den berømte Serrano og den karakterløse og forføngelige Prim etc. etc. smigre sig med i kommende Slægters Beundring at skulle hofte Ponen for de oveunævnte berømmelige Idrætter.

Elisabethforeningen

holder sit Møde Søndagen d. 29. Kl. 4 Eftermiddag.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 22. November. 25. og sidste Søndag efter Pintsfe. Kirkeaarets Slutningsuge. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Andagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 23. M. Clemens, Pave og Mart. 24. Ti. Johannes af Korset, Betsj. 25. O. Katharina, Zomfru og Mart. 26. Co. Silvester, Ordensst. 27. F. Leonhard af Portu Maurizio, Betsj. 28. L. Vigiliebadag.

Søndagen d. 29. November. 1. Søndag i Advent. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Missionsandagt med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. 30. M. Andreas, Apostel. 1. Decbr. Ti. Ferialdag. 2. O. Bibiana, Sfr. og Mart. 3. Co. Frants Kaver, Betsj. 4. F. Petrus Chryfologus, Kirkefarer. 5. L. Barbara, Sfr. og Mart. Fredagen, d. 4. December, Broderskabsandagt til Jesu gudd. Hjerte. Kl. 8 $\frac{1}{2}$ Messje. Kl. 7 $\frac{1}{2}$ Aften Broderskabsandagt.

NB. Hver Onsdag og Fredag i Advent er befalet Fastebadag.

„Katholisk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosfjerer C. B. Lohrer, Gøttersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de fgl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Svartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. E. Olsen & Co.'s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende.

Sextende Aargang.

N° 25.   Søndagen den 6te December.   1868.

Indhold: Melanchthon og Luthers øvrige Kampfæller. — Den spanske Revolution. — Kirkelige Efterretninger: Rom. Italien.

Melanchthon og Luthers øvrige Kampfæller.

(Fortsættelse fra Nr. 24).

I.

Den i det Foregaaende omtalte ved den kirkelige Omvæltning hidførte Demoralisation og irreligiøse Behandling af alle til det kirkelige Liv og Gudsdyrkelsen hørende Anliggender fik en vedvarende Næring ved de lutherste Theologers Uenighed og indbyrdes Stridigheder om alle enkelte Sætninger af det af os i disse Artikler udførlig behandlede Dogma om Menneskets Retfærdiggjørelse, hvilken Uenighed dog først ret kom for Dagen og aabenbarede sine uheldbringende Frugter efter Luthers Død. I det nysnævnte Dogma samlede sig saa at sige Alt, hvad der havde tjent til Paaskud for Luthers voldsomme Angreb paa den ene Deel af Kirkelæren efter den anden, og det var derfor blandt Theologerne blevet en almindelig vedtagen Phraze at kalde hin Lære for „Dogmet, hvormed Kirken (nemlig den lutherste) staaer og falder.“ Denne Phraze blev navnlig ved enhver Leilighed anbragt af det strengt lutherste Parties Førere under dets bittere og hidfige Kamp mod Melanchthonianerne, for at minde baade disse og hverandre om, hvorom det gjaldt. Gik denne Lære (om Enetroen, den tilregnede Retfærdighed, Modsætningen

mellem Lov og Evangelium, Syndens Uovervindeligheid etc.) tilgrunde, foreholdt man hverandre, da var det ude med „Evangeliet“; da var med andre Ord Grunden til det kirkelige Schisma hævet, og Hovedhindringen for Foreningen med den gamle Kirke bortryddet.

Den Mand, som Luther alt i Reformationsbevægelsens første Aar udfaaerede sig som et brugbart Redskab til videnskabelig at ordne alle de dristige Paastande, han i Stridens Hede og altid i den lidenskabeligste Stemning opstillede imod den overleverede Kirkelære, var som bekjendt Melancthon, der allerede i en Alder af 24 Aar optraadte som den protestantiske Sags officielle Ordfører. Saa overordenlig hans Begavelse, og saa ualmindelig altsidig hans Dannelse end allerede i denne unge Alder var, saa vil det dog være indlysende for Enhver, der har en Smule Begreb om, hvad der hører til, for at være grundig hjemme i eu Videnskab som Theologien, at det maatte kaldes et sandt Mirakel, om en firetyveaarig Yngling, hvis egenlige Studiefag var den græske og romerske Oldtids Literatur, skulde ikke blot være saa bevandret i Studiet af Kirkefædrene, men saa fortrolig med den af Middelalderens store Kirkelærere fortsatte Udvikling af den christelige Troeslære, at hans Meninger kunde have nogen afgjørende Vægt under Forhandlinger, der dreiede sig om Besvarelsen af det store Spørgsmaal, hvad der var apostolisk Christendom, eller hvorvidt det kunde paavises, at der i Tidens Løb havde indsnegget sig Forvanskninger af den oprindelige Christendom i den af hele Fortiden stedse hidtil enstemmig anerkjendte katholske Kirkelære. Det er bekjendt nok, at alle tidligere hærtilfiske Partier have grundet deres afvigende Meninger paa denne Paastand, men det er ikke mindre bekjendt, at aldrig Noget af dem, der have opponeret mod Kirkelæren, have været istand til at efteroise enten Tid eller Sted, naar og hvor saadanne „Forandringer af Læren,“ eller „falske Tilfætninger“ til samme, som den lærde Dr. Zentzen har saa travlt med, skulde være indsmuglede under en saa almindelig Tausked og ifølge en saa mærkværdig siltiende Overenskomst imellem

alle Geistlige og Theologer om at taale disse „Forandringer“, at Historien ikke har bevaret det svageste Spor af saadanne mærkværdige Brud paa det almindelig Vedtagne, medens den derimod har opbevaret Erindringer om alle de forfængelige Forsøg, som den menneskelige Vantro og Tviølsyge have gjort paa ved denne grundløse Paastand at undergrave Folkenes Tro paa Kirkens guddommelige Oprindelse og den Helligaands bekræftende Varetægt over den igjennem Kirken forplantede aabenharede Sandhed. Det var om dette Spørgsmaal hele Striden dreiede sig, og det kunde følgelig kun drøftes af Mænd, der havde et omfattende Bekjendtskab med hele den christelige Fortids Litteratur. Det er en Selvfølge, at en saadan Værdom ikke kunde falde i noget enkelt Menneskes, selv den meest Begavedes og Lærdestes Lod; og naar man derhos betænker, hvad der hørte til, for i den unge Alder, hvori Melancthon befandt sig, da han traadte offentlig frem som lærd Dogmatiker med sine loci communes, blot at have erhvervet sig den unægtelig forbausende classiske Dannelse, hvoraf han saa tidlig var i Besiddelse, maa det allerede beundres, at han ikke havde forsomt at tilegne sig den Grad af theologisk Dannelse, som i det 16 og 17 Aarhundrede ansaaes for et nødvendigt Grundlag for ethvert andet Fagstudium. Melancthon var altsaa i Ordets rette og strenge Forstand aldeles ikke Theolog, men en ualmindelig lærd, med den classiske Oldtids forskjellige Skribenter noie og grundig bekjendt Philolog*), der forinden den Tid, da han blev dragen ind i den kirkelige Kamps Hvirvel, kun leilighedsviis havde beskæftiget sig med theologiske Spørgsmaal.

Dette var en alle uheldede Samtidige velbekjendt Sag; og den bliver hvad den er trods det Skrig, som baade den frugtbare Pplyser og alle hans Meningsfæller opløste over en saa nærgaaende Paastand; thi det er jo nu eengang blevet traditionelt iblandt disse, at betragte „Reformatorerne“ som alvidende Halvguder,

*) Philologer eller Humanister kaldes de Lærde, der beskæftige sig med Studiet af den saakaldte classiske eller græske og romerske Litteratur.

der ere havede over al Bedømmelse efter de paa alle andre Dødelige anvendelige Regler og Grundfætninger. Da vi imidlertid ikke kjende til noget som helst enten overnaturligt eller naturlig forklarligt Phænomen i disse Mænds Liv og Historie, der kan tjene til Støtte for en blind Tro paa et saadant Under; da vi endvidere allermindst kunne gaae ind paa Hr. Doctors originale Beviisførelse enten for Melancthons theologiske Ufeilbarhed eller for hans Hellighed og utvivlsomme Deelagtighed i den evige Salighed*), saa tillade vi os at holde os til de Historiens Vidnesbyrd, som tilfulde bekræfte den Slutning, vi ovenfor have udbraget af de factist tilstedeværende naturlige Betingelser for Omfanget af den menneskelige Mands Kræfter, idet vi tillige ikke skulle undlade at meddele vore Læsere en Forklaring angaaende Opvindingen til de heromtalte overspændte Forestillinger om Reformatorernes over menneskelige Indsigt og Lærdom.

Den Omstændighed som i denne Henseende forklarer Alt — baade den Selvtillid, hvormed disse Mænd stillede sig i Opposition saavel til hele Samtidens, som til Fortidens Kirke og til alle baade dengang og tilforn levende katholske Theologer, samt den ganste eiendommelige Redebonhed, hvormed vore protestantiske

---

*) Dr. Z., som nylig har vedkjendt sig dette Forfatterstab — aabnede sine forvirrede Udgydelser med en latterlig Lovtale over Melancthons Lærdom og Fromhed, hvortil Anledningen var tagen af den Sætning i den katholske Katechismus, at „hvo som stiller sig fra den sande Kirke ikke kan blive salig.“ Denne almindelige Sætning fortolker i Retning af at være en ganste speciel Fordømmelse af M. Hjertelag, og gjør den eensbetydende med en kirkelig Erklæring om, at M. er evig fordømt! „Der kan“, heber det, „efter Romerkirkens gamle havede Lære ikke være Tale om en saadan Mands Salighed“ (!). Ikke mindre absurd er den Beviisførelse for, at M. absolut maa erkendes for salig, som grundes ubelukkende paa hans „inderlige Forvisning og salige Forudsølelse“. Vi behøve neppe at bemærke, at det kirkelige Unathem har aldeles Intet med dette Spørgsmaal at gjøre, som Kirken henviser ene til den alvidende Guds Afgjørelse.

Medchristne anerkjende disse to „Kirkefædres“*) personlige Ufeilbarhed, medens Troen paa Kirkens Ufeilbarhed, og Pavens, forsaavidt som han taler i hele Kirkens Navn, er dem det utaaaleligste af alle Paradoxer — er det noksom bekendte Princip, hvorpaa den hele protestantiske Lærebbygning i formel Henseende hviler, at nemlig den hellige Skrift ganske udelukkende er Kilden ikke blot til al Kundskab om, hvad Gud har aabenbaret, men at den er den høieste Dommer i alle Troesstridigheder. Uagtet nu den h. Skrift som saadan, d. v. s. som Bog betragtet, selv aldeles Intet kan udsige eller afgjøre om sit Indhold, om den rette Mening af sine forskjellige Udsagn, men ethvert Stjøn herom beroer paa Læseren eller Fortolkeren, der læser denne over alle andre vigtige Bog alt som han har Forstand og Kundskab til; uagtet det derhos er ikke mindre bitterligt, at Uenigheden om Meningen af Bibelens Ord og Udtryk indenfor de protestantiske Religionsforsamfund gaaer i det Uendelige, og har i Tidens Løb gjort alle Troes sandheder tvivlsomme, og uagtet endelig ethvert ikke ganske tankeløst Menneske maa indsee det Urimelige i den Forverling af Skriften og dens Læsere og Fortolkere, hvorpaa denne besynderlige Forestilling hviler: ja er det ikke desto mindre ene i den paa denne Forestilling grundede Betragtning af, hvad der hører til at være Theolog, at den her omtalte overtroiske, ja virkelig afgudiske Veneration for Luthers og Melancthons theologiske Alvidenhed har sin væsentlige Grund.

Derfor nemlig hele Theologien ikke bestod i Andet end Skriftklogskab, og derfor den h. Skrift ganske udelukkende var den eneste Kilde til Kundskab om, hvad Gud har aabenbaret til Verdens Frelse, ja vilde vistnok grundig Kundskab til de Sprø, hvori de hellige Bøger ere affattede, ihvorvel dog altid

*) Denne Benævnelse er i den senere Tid bleven vedtaget af et vist Parti i den danske Folkekirke; dog tildeles det af Reformatorerne egentlig kun Luther, medens det ved flere Leiligheder ogsaa er brugt om Grundtvig, der endog af Nogle i ganske absolut Forstand kaldes „Kirkefaderen“ eller „vor Lærefader“. Man vil dermed udtale, at man ikke behøver og derfor ikke anerkjender andre Kirkefædre!

under visse Forbehold, være en fyldestgørende Betingelse for en saadan Competence til at sidde tilboms over hele Fortidens Theologi, som den Reformatorerne annasjede sig. Men, for ikke at tale om, at hverken Luther eller Melancthon engang i denne Henseende vare berettigede til at forlange, at al Verden skulde med ubetinget Tillid til deres Sprogkundskab*), og Fortolkningskunst boie sig for deres Opfattelse af de bibelske Ord's Mening, fremhæve vi her hvad vi ovenfor antydede, at Hovedsagen ikke er, hvilken Mening en Skriftfortolker eller Oversætter seer sig istand til af sproglige og andre philologiske Grunde at godtgjøre som mulig eller sandsynlig, men — hvilken Mening det kan bevise, at Kirken og det kristne Folk over alt paa Jorden igjennem hele Fortiden har forbundet med Skrifternes enkelte Ord og Udtryk. Til at oplyse dette hører der grundig Kundskab i Kirkehistorien, navnlig hvad Dogmeudviklingen angaaer; men i denne sidste Deel af den theo-

*) Det er bekjendt nok, at hverken Luther eller Melancthon havde synnerlig Kundskab i det hebraiske Sprog, og at derfor ældre Oversættelser af det gamle Testament ere stærkt benyttede i den saakaldte Lutherste Bibeloversættelse. Det klinger derfor heelt besynderligt, naar man endnu bestaabig hører Gjentagelsen af Luthers præteriste Phrasé, at han først har draget Bibelen frem for Lyset, medens den for var „kastet under Bænken“; thi i Frankrig, England og Tydskland fulgte efter Bogtrykkerkunstens Opfindelse hurtig den ene Bibeloversættelse paa den anden. I Tydskland alene udkom i Tiden fra Aaret 1460 indtil Reformationen ikke mindre end 16 hoitdykke og 5 plattidyske Oversættelser af hele Bibelen, medens kirkelig approberede Oversættelser af enkelte bibelske Bøger allerede siden 12 og 13 Aarhundrede læstes med Begjærlighed af dem som kunde læse. Hermed gjendrives tilstrækkelig den i den protestantiske Verden almindelig udbredte Løgn, at Bibelens Læsning altid har været og endnu er forbudt i den katolske Kirke. Baade Paver og Biskopper have til enhver Tid og paa enhver Maade opmuntret Bibelstudium og Bibelæsning. Kirken forbyder kun — og det dog vel medrette — Bibeloversættelser, der indsmugle Vildfarelser i Troen ved Forfalskning af de hellige Ord's rette Mening. og den forbyder ligeledes med fuld Føie en Udbredelse af saadanne forvanskende Oversættelser, som er forbunden med Udledning af kirkesjendtlige Flyveskrifter.

logiske Videnskab kan kun den siges at være hjemme, som er vel bevandret i Kirkefædrenes og alle den følgende Tids store Kirkelæreres Skrifter. Men baade Luther og Melancthon have leveret Efterverdenen slaaende Beviser for, at de deels havde et høist ufuldstændigt Bekjendtskab med Kirkefædrenes og Skolastikernes (de middelalderlige Theologers) Skrifter, deels læste disse ligesom de læste Bibelen: med et af deres private og personlige Meninger hildet Blik; og — hvad der endnu yderligere godtgjør deres totale Mangel paa al Besoielse til at fælde en saa afgjort Forkastelsesdom over alle Kirkefædres og Kirkelæreres dogmatiske Autoritet, er den Kjendsgjerning, at de begge, og foruæmmelig Luther, offentlig og i de meest haanende Udtryk have udtalt deres Foragt for alle Oldtidens og Middelalderens store Lærere, og erklæret dem for aldeles overflødige for det fremtidige Studium af Theologien, som efter disse Reformatorens Mening vilde have nok i den nye Lærebygning, som de vare ifærd med at sætte i den gamles Sted*!)

*) Augustinus, Hieronymus, Chrysostomus, Basilus, Gregor den Store omtales af Luther — saavidt vi erindre i hans skandaløse Vordtaler — med et særegent Skjældsord for hver især f. Ex.: „Kjætter“, „Nar“, „Brovler“, „duer ikke“, „er ikke værd at give et Haar for“. „Alle Fædre“, siger „Reformatoren“ have feilet i Troen, og derfor de ikke for deres Død have omvendt sig, maade de alle være evig fordømte“. Sagen var nemlig, at Zungen af dem kjendte det mindste til det Begreb om Troen, som han opstillede; denne Tilstaaelse er virkelig Tak værd. Protestantismen støtter sig nemlig i den nyere Tid overalt, hvor der er nogen positiv Tro, til den gamle Kirkes Vidnesbyrd, og Traditionen er forsaavidt igjen kommen til nogen Ære. Men hvorledes kan da nogen Protestant af en saadan kirkelig Mening ære den Mand som et guddommeligt Sendebud, der var istand til at udtale saadanne Haansord mod de Mænd, hvilke hele Fortiden har æret som den christelige Sandheds hypperste Vidner og Talsmænd? Lader det sig forene med det mindste Glimt af sund Menneskeforstand og Eftertanke — naar man troer paa en guddommelig Styrelse af Kirken — at antage, at en umiddelbart af Gud opvakt og udsendt Reformatør skulde kunne sige om den h. Hieronymus, at han „er en Kjætter, der juarere har fortjent Helvede end Himlen?“

Det er saaledes denne aldeles uhjemlede Overtro paa hiint beviislige Menneskepaafund om, at den h. Skrift skal være den eneste og udelukkende gyldige Kilde til Kundskab om den aabenbarede Sandhed — det er den, paa hvilken den protestantiske Deel af Christenheden grunder sin Berettigelse til at ansee Luther og Melancthon for Verdens største og ypperste Theologer. Den er den sande og rette Grund til hele den overtroiske Menneskeforgudelse, der vilkaarlig stiller to beviislig meget feilbare, og baade sig selv og hverandre indbyrdes idelig modsigende Enkeltmænds Kun om dette ene Punkt samstemmende Mening mod hele den christelige Fortids eenstemmige Vidnesbyrd saavel om, hvad det er der skal troes, og hvorledes og hvorfor det skal troes, som om, hvad det vil sige at troe, saaledes at Troen bliver til Frelse for den som troer. Forundringen over denne Urimelighed taber sig imidlertid, naar man betænker, at denne Betragtning af Skriften lige fra den christelige Oldtid har været det Baaben, hvormed Kirken stedse er bleven bekæmpet, kun at det aldrig tidligere er blevet anvendt med den klare Bevidsthed om dets Betydning og Consequentser; samt naar man endvidere betænker, at den deraf udspringende Menneskedyrkelse egenlig er Hedenstabet's inderste Liv og Sjæl, og at Hedenstabet, trods Christendommens Seir over dets sociale Magt, aldrig enten har været, eller nogensinde vil blive fuldkommen besejret i alle enkelte Menneskers Hjertex. Men just fordi Hedenstabet er Usandhed, just fordi det er en Frugt af „den første Løgn“, derfor er dets Mafsyn i alle dets Skikkelser stemplet med Løgnens ubedragelige Kjendemærke: Selvmodsigelsen. Det udgiver sig for at kæmpe paa Liv og Dod for Friheden, taler høie Ord om Menneskets Uafhængighed og Selvständigkeit, og det gjør denne Frihed gjældende ligeoverfor Guds Fordring paa Uafhængighed og Undertastelse; men dets Historie vidner om, at det paa det høieste Trin af sin Udvikling krævede og hjemlede en offentlig Tilbedelse af Mennesker. Det er altsaa kun, fordi denne Usandhed og denne Selvmodsigelse er faare dybt rodfæstet i Verden, at det har kunnet lykkes Reforma-

torerne, under Appel til den christelige Frihed, ikke blot at lægge hiint i hele den christelige *Væra* ukjendte *Trældom* saag paa deres Tilhængere, men tillige at indbilde dem, at de have frigjort dem, blot fordi de indenfor deres „Kirkers“ *Enemærker* have nedbrudt den eneste *Skranke*, som Gud har sat for den menneskelige *Tankes* tøilesløse *Frihedsdrift*, tilintetgjort den eneste *Afhængighed* og *Underkastelse*, som den af *Christendommen* oplyste og veiledede *Fornuft* kræver som en nødvendig *Betingelse* baade for den *Enkeltes* og for hele *Samfundets* *Velvære*.

Alene heraf kan man forklare sig den yderligere *Selvmodsigelse*, at *Protestantismen*, medens den roser sig af, som af den største af alle *Herligheder*, at den ingen som helst *Autoritet* anerkjender i det *Andelige*, at den har afkastet *Kirkens* og „*Ravens* *Ag,*“ at den har frigjort sig for den kirkelige *Oversleverings*, *Tankens* frie *Flugt* hæmmende *Ledebaand*, desuagtet har taget tiltakke med de tomme *Ord* og høitklingende *Talemaader* om en hver *Mand* tilkommende *fri Prøvelse* og *Underfølgelse* af *Bibelen* og de aabenbarede *Sandheder*, og nu befinder sig i den *Gud* og hver *Mand* noksom bekjendte *Tilstand*, at saagodt som *Ingen* befatter sig med hiin *Underfølgelse* og *Prøvelse*, ialtsald ingen *Andre*, end de, hvem hiin *Skriftforskning* geraader til den oienlyuligste *Fordærvelse* (alle *Secterere* og *Sværmere*). *Smid-* lertid troer ikke blot den store *Mængde* iblinde paa alle *Luthers* og *Melanchthons* vilkaarlige *Paasund*, ja troer iblinde paa enhver af deres tankeløse *Eftersnakkere*, der indbilder dem, at den *katholske Kirke* er bange for *Bibelen* og undertrykker *Bibellæsning*; men selv de, hvis *Pligt* det unægtelig er at forsøge og undersøge (den *lutherske Geistlighed*) gjøre ikke *Andet* end gjentage *Reformationens* forslidte *Bagvaskelser* mod den *katholske Kirke*, og *eftersnakke* og *udskrive* Alt hvad deres *aandelige Forfædre* paa *Reformatoreernes Ord* have lært *Folket* at være den ene *saliggjørende christelige Sandhed*. Saaledes hænger det sammen med *Protestantismens* *Forkastelse* af al *Autoritet*; dens *Op-* havsmænd have blot sat deres egen *Autoritet* istedetfor *Guds* og *Kirkens* eneste *gyldige* og *berettigede* *Autoritet*. Sagen er nemlig

den, at Verden ikke kan undvære Autoritet: lader den sig ikke lede af den sande, virkelige og eneberegtigede Autoritet, af Guds og den Kirkes Autoritet, som Gud netop har grundet af Hensyn til denne almindelige sølte Nødvendighed, grundet, just for at bevare Verden for blindt og vilkaarlig at blive et Bytte for en overtroist og fordærvelig Forgudelse af alstjens mennefskelige Paafund, da straffes den med den forsmædeligste Trældom under begavede Medmennefskers hovmodige og egoistiske Mandstyranni.

Af den her paaviste indre Sammenhæng mellem det saakaldte Skriftprincip og den Sautiden hildende og blændende Forfalskning af Frihedsbegrebet, tilligemed det hele i samme begrundede Bæv af Selmodsigelser, fremgik altsaa ganske naturlig den i det Foregaaende omtalte Betragtning af, hvad der hører til at være Theolog og kirkelig Reformator. Man forvekslede med den største Naivitet Bibelen med dens Læsere og Fortolkere, og deraf, at den første vistnok i sig selv er useilbar, sluttede man dristig, at de Mand, der raabte saa høit paa Bibelens Medhold for deres Meninger, vare useilbare Dommere over Kirkelæren, naar de med bedovende Ordlarm idelig gjentog hiiin Sætning om det guddommelige Ords enegyldige Dommermyndighed i alle kirkelige Stridsspørgsmaal. De glemte selv, og det lykkedes dem at faae baade Samtid og Eftertid — saavidt Troen paa deres theologiske Pavedomme grundfæstedes — til at glemme, at det her ikke var Bibelen, men deres egne forudfattede Meninger, der, indklædte i bibelske Talemaader, brøde Staven over hele den gamle Kirkelære! Det er lykkedes dem indtil den Dag i Dag at faae utallige i alle andre Henseender fornuftige Mennefsker til at troe paa den Urimelighed, at de vare de eneste af alle dem, der nogenstunde ere optraadte som Lærere i Kirken, der forstod at læse Bibelen rigtig, og have saaledes, under Skærm og Beskyttelse af den groveste Overtro paa Mennefskeord og Mennefskepaafund, som den hele kristelige Tidssalder har kjendt, samt under stoiende Protester mod hele Kirkens femten Aarhundreder gamle, af Forsynet og Verdenshistorien be-

seglede Autoritet, gjort sig selv til en Autoritet, der i alle fra Kirken adskilte Religionsfamfund æres som en uantastelig Helligdom, uagtet, som ovenfor bemærket, saagodtsom Ingen længer bryder sig stort om den Lære, hvormed Luther og Melanchthon forsvarede deres Ret til at forstyrre Kirkens Fred og bryde Kirkesamfundets Eenhed. Den velbegrundede Fordring, at den foregivne guddommelige Fuldmagt, de paaberaabte sig, skulde godtgjøres ved det eneste Beviis, hvormed den almægtige Gud legitimerer og vedskjender sig en saadan Afbrydelse af den historiske Udviklingsgang — ved Underet, den har Reformationen altfaa kun forsaavidt opfyldt, som det Held, hvormed det er lykkedes den at hilde Millioner Mennesker i den her omtalte overtroiske og fordomsfulde Menneskedyrkelse, unægtelig i en vis Forstand kan kaldes et sandt Vidunder, men ingenlunde et Under af den guddommelige Styrelses Almagt og Visdom!

(Fortjattes).

Den spanske Revolution.

II.

Dronning Isabella II befinder sig under denne med hver Dag fremskridende pludselige Omoeltning og Forstyrrelse i alle offentlige Forhold nu som landsflygtig i det fremmede Land, hvor der for kun to Maanedes siden gjordes storartede Forberedelser til de Festligheder, hvormed den franske Kaiserfamilie vilde modtage Spaniens Hersterinde paa det ved den spanske Havbugt i Nærheden af Pyrenæerbjergene skjont beliggende Slot Biarritz. Dronningen opholdt sig foreløbig under en Reise igjennem det nordlige Spanien i Byen San Sebastian, der ligger i Nærheden af den franske Grændse og ved Havet ligeoverfor den nykævnte lille franske By, hvor hendes Besøg efter de politiske Blades Formening gjaldt mere end en Udvevling af gjenfaldige Venkabsbeviisninger. Det antages nemlig for afgjort, at Dronningen — der i de sidste Aar havde emanciperet sig fra det politiske Formynderskab, som den spanske Liberalismes Matadorer nu

en Række af henimod fyrretve Ar have anseet som et Monopol, der udelukkende var dem forbeholdt — stod i Begreb med, under personlige Forhandlinger med den franske Kaiser, at aftale en fælleds politisk Dyrtræden ligeoverfor Muligheden af en Krig mellem Frankrig og Preussen, især med Hensyn til den Fæse, som denne kunde medføre for den h. Stol. Under disse Udfigter, under Forberedelserne til en saadan Overeenskomst mellem disse to katholske Magter brød det Uveir løs over Spanien, som i den sidste Uge af September uformodet overraskede Verden!

Denne Overeenskomst havde til Formaal, paa den ene Side at sikkre den katholske Verden mod en Gjentagelse af det italienske Revolutionsparties forrige Ar mislykkede Forsøg paa at bemægtige sig Rom, samt at forhindre den italienske Regjering i at understøtte dette Forsøg, og paa den anden Side at sætte en Grændse for Preussens ærgjærrige Udvidelsesplaner, ved at forhindre Italien fra virksomt at befordre disse ved en Alliance, der paa eengang baade vilde fremme det revolutionære Auarchi i Sydenropa, og i Tilfælde af, at Frankrig bukkede under for et saadant overmægtigt Forbund, ligesom Østerrig for 2 Ar siden, vilde gjøre det tillige af Rusland begunstigede Preussen til Mellemuropas eneældige Stormagt. Enhver Ven af lovordnet Frihed og af sit Fædrelands Uafhængighed, og fremfor alle enhver Katholik, havde derfor al Grund til at glæde sig over det nysomtalte afgjorte Omflag i Dronningen af Spaniens Politik, der havde fundet sit utvetydige Udtryk i den gamle Marschal Narvaez', og efter hans pludselige Død i Gonzales Bravos Ministerium. Og ikke mindre maatte Enhver, der veed at vurdere Betydningen og Dyrtholdelsen af de af Christendommen baarne folkeretlige Grundsætninger, med Haab og Tillid imødesee en politisk Begivenhed, der umiskjendelig især maatte tilskrives den franske Kaisers skarpe Blik for Beskaffenheden af de nuværende europæiske Tilstande.

Napoleon III. har nemlig forlængst faaet Sine op for, hvilke Frugter den af ham i sin Tid begunstigede italienske Eenhed har baaret for den europæiske Retstilstand i det Hele. Danmark's Sønderlemmelse, det tydske Forbunds Opøsning, Preussens Annektioner af flere souveræne Forbundsmedlemmers Lande, og Ruslands Mishandling af den katholske Befolkning i Polen — alle disse Brud paa Folkeretten ere ved flere Leiligheder i forskjællige Staters lovgivende Forsamlinger bleven fremhævede som talende Vidnesbyrd om, at den offentlige Ret har veget Pladsen for Magten, at „Ræveretten“ eller

den Stærkeres Ret nu er factistt proclameret som Grundlag for de fremtidige Samfundstilstandes Ordning; men disse Kjendsgjeringer maae alle føres tilbage til Antastelsen af den ældste, helligste og ærværdigste Ret paa Jorden, til Kuldstastelsen af det Princip, som Aarhundreder igjennem har været den ledende og ordnende Factor under Christendommens civiliserende og skabende Indvirkning paa det europæiske Samfundslivs Uddannelse. Thi der har været en Tid, da den aandelige Magt, der anerkjendtes som Grundlaget for Lovligheden af enhver udvortes Magt og for al offentlig og privat Ret, som den af Gud beskikkede Autoritet, der forlente enhver anden Autoritet Charakteren af Naantastelighed — der har været en Tid, da denne aandelige Magt af alle verdslige Magter æredes som den af det guddommelige Forsyn beskikkede høieste jordiske Dommer og Boldgiftsmand i Fyrsternes og Folkenes Trætter, og da dens Naahængighed af alle verdslige Indflydelser almindelig erkjendtes for at være en saa nødvendig Borgen for den christelige Samfundsordens Bestaaen og helbringende Udvikling, at det aldrig faldt noget fornuftigt Menneſte ind at betvivle eller benægte Christi jordiske Stedfortræders Ret til i de verdslige Fyrsters Naad at gjøre sin aandelige Autoritet gjældende tillige som deres verdslige jevnbyrdige Eigemand. Denne helbringende aandelige Autoritet tilintetgjorde „Reformationen“, medens den katholske Berden ogsaa lod det verdslige Paveedomme naantastet. Men den nyeste Tid, som synes aldeles at ville banlyse Christendommen fra det offentlige Liv, og i enhver Retning formene den christelige Livsbetragtning Ret til at gjøre sig gjældende, har beseglet sin antichristelige Charakter ved atter at forgrive sig paa hiin Magt, i det den, ved at gjøre den verdslig magtesløs, mener at kunne tilintetgjøre dens aandelige Magt, og ved at foragte den guddommelige Ret, den repræsenterer, at kunne give al Ret og al Autoritet til Priis for de vildledte Folkemassers egoistiske Instincter. De i Folkevilliens og Folkeherredømmets Naavn høit raabende Fjender af en lovordnet Samfundstilstand synes klart at have erkjendt Betydningen af hvad der tildrog sig i Italien i Aarene 1859—60; thi Folgerne af dette Brud paa al høiere Ret ere i de sidste fem Aar blevne haandgribelige.

Man har da Grund til at spørge: hvad har egentlig foranlediget denne Katastrofe i Spanien, der saa uventet afbrød den indre Rolighed, som først i de sidste Aar afløste den laanvarige politiske Gjæringstilstand, der var en Eftervirkning af den syvaarige Borgerkrig (1833—1840)? Svaret herpaa er allerede til-

deels givet i vore forudgaaende Bemærkninger. Det er den katolske Kirke og den katolske Religion, eller — hvad der vil sige det samme — Christendommen, man vil tillivs. Det er den hellige Stol, der skal kastes ud af Vaticanet, for at „den kongelige Fædresmand“ og hans intime Ven, den af Englands sine Selskab og af hele vor høit opløste Samtid forgubede Stratenrover og Gudsforægter Garibaldi i den evige Stad kunne fejre det moderne Hedenstabs Triumph over hele den kristelige Fortid! Vi skulle i det Følgende nærmere begrunde denne Betragtning af en Begivenhed, som den saakaldte liberale Presses tankeløse Eftersnakkere hilse som en ny Tids Morgenrøde for Spanien, der af hiin Fabrik for alle de nuomstunder almindelig udbredte og vedtagne Meninger tilforn altid har været skildret som det Land, der fremfor alle var baade aandelig og verdslig talt meest ruineret af Katholicismen, men nu endelig skal have indlagt sig udsødelig Ære ved med eet Slag at have frigjort sig for den langvarige Undertrykkelse, og godtgjort sin Ret til at indtage en ærefuld Plads ved Siden af de Stater og Folk, der allerede have tilbagelagt længere eller kortere Stadier paa det moderne Fremfritids Bei. Dog skulle vi blot, inden vi for denne Gang slutte, for at forebygge en Misforstaaelse, foreløbig bemærke, at Begrundelsen af denne vor Mening ingenlunde tilfigter et Forsvar for den dethroniserede Dronnings haardt ansægtede Regjeringsmaximer og Privatliv.

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Flere franske Blade have alt forlængst paa det Bestemteste modtaget den af en Mængde andre Blade udbredte Efterretning, at den pavelige Nuntius i Paris skulde have overrakt Tuileriernes Cabinet en „Note om de italienske Tilstande“. „Constitutionnel“ siger: „Vi kunne med Sikkerhed paastaae, at en saadan Note ikke er overgivet Uderigsministeren, saavel som at den kaiserlige Regjering ikke har nogen Tanke om at kalde de Tropper tilbage, som den har været nodt til at efterlade i Kirkestaten. Den italienske Ministerpræsident Menabrea har i den senere Tid opbudt Alt for at opnaae Romningen af det romerske Gebet, men han har efter de franske Blades Forsikring Intet udrettet; Franskmændene forblive indtil videre i Kirke-

staten. Den italienske Regjering anmodede derefter Frankrig om at fastsætte en Termin for Troppernes Tilbagekaldelse, men herpaa vagede den franske Regjering sig ved at give noget Svar.

Italien. Tilintetgjørelsen af alle tidligere politiske Forhold i Italien og Oprettelsen af det italienske Kongerige var naturligvis, som man siger, Vand paa Møllen for den protestantiske Propaganda, saameget mere som Regjeringen begunstige dens Planer, og overlod den det frieste Raaderum. „Münster Søndagsblad“ indeholder herom en interessant Meddelelse, hvorefter de engelske Missionærer og Colportører i disse sidste Aar skulde have angrebet sig af yderste Evne for at skaffe „Evangeliet“ Indgang i Italien. „Man gjorde sikker Regning paa, at Missionsforeningernes og Bibelselskabernes colossale Pengemidler maatte useilbarlig, Haand i Haand med de aandelige Anstrængelser, man nu mere end nogeninde opbyder, bringe Protestantismen i Opsving og gjøre den til „en Magt“ i dette katolske Land. Men dette fromme Haab er langtfra blevet opfyldt. Dog, dersom ingen andre end Katholiker sagde dette, saa vilde man ikke tillægge det stor Betydning. Det er derfor heldigt, at vi kunne lade en engelsk protestantisk Geistlig aflægge Vidnesbyrd herom. En saadan har nemlig nylig offentliggjort sine Jagttagelser under et Ophold i Italien. Han tilstaaer, at siden Aaret 1826 er vel Antallet af Protestanter steget til det firedobbelte, men maa beklage, at disse foregionne Protestanter vel „have opgivet den romerske Tro, men ikke faaet den engelske istedet for den.“ Idet han dernæst omtaler de enkelte katolske Præster, som ere affaldne fra den katolske Tro, bemærker han: „Jeg har forhørt mig nærmere om dem, og har forviiset mig om, at disse Herrer, førend de kom til os, vare affatte af deres Biskopper paa Grund af umoralisk Vandel, og der er iøvrigt kun Faar af dem, vel omtrent et Douzin for hele Italien, og de ere næsten alle Lombardere.“ „Endelig“, tilføier han, „bedækte de 1600 Missionærer, som England har sendt til Halvoen, det protestantiske Navn med Skændsel; thi Alt hvad de forlange af de frafaldne Katholiker er, at de opgive den katolske Tro og forhaane deres Geistlighed. Mange iblandt de frafaldne drive formelig Handel med deres Religionsvevel. De kalde sig Protestanter og modtage Understøttelse af os, men dette forhindre dem ikke i at føre det toileslofeste Levnet endog med Tilfidsfattelse af den udbortes Anstændigheds Fordringer etc.“ — Naar en anglicansk Geistlig taler saaledes, efter med egne Dine at

have betragtet Tilstande og Personer i Italien, da maae vi tilvisse sige, at hine uslykkelige Mennesker ere hellig at beklage; men den katholske Kirke lider ingen Skade ved at tabe saadanne skabede Jaar; den lider intet Tab ved Foretagender, der kun bidrage til at rense dens Jaaresti.

St. Josephsøstrenes Bazar

afholdes i deres Bolig Torsdagen og Fredagen d. 10 og 11 December.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

Søndagen d. 6te December. 2den Adventsøndag. Sct. Augusts Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Adventsøndag med Katechese. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 7. **A.** Ambrosius, Kirkelærer. 8. **Ti.** Maria ubesmitte Udsfangelse (feires forstt. Søndag). 9. **O.** Nicolaus, Biskop. 10. **To.** Translation af den sal. Jomfrues Huus til Loretto. 11. **F.** Damasus, Pave. 12. **Bicelinus**, Bisk.

Søndagen d. 13. December. 3. Adventsøndag. Maria ubesmitte Udsfangelse. Sct. Augusts Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messe. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festsøndag. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse med Prædiken. Kl. 6 Andagt med Prædiken. — 14. **A.** Lucia, Jomfru og Mart. 15. **Ti.** Octav af Maria ubesmitte Udsfangelse. 16. **O.** Eusebius, Biskop og Mart. 17. **To.** Ferialdag. 18. **F.** Forventning af Frelserens Fødsel. 19. **L.** Ferialdag.

NB. Onsdag d. 16., Fredag d. 18. og Lørdag d. 18. December ere kirkelige Tapperdage og derfor befalede Fastedage.

Søgnedagsgudstjeneste i Sct. Augusts Kirke: Stille Messe Kl. 7 og Kl. 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9, Lørdagsten Kl. 5—8. Korsvei: Fredag Esterm. Kl. 3—9. — I Sct. Knuds Kapel: Stille Messe Kl. 7. Skriftemaal Form. Kl. 6—9; Lørdagsten Kl. 5—8. — I Kapellet (Toldbodveien 14): Stille Messe Kl. 6.

„Katholsk Kirketidende“ udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedcommissionair, Hr. Grosjerer C. W. Pöhner Gothersgade 5, og i alle Boglader; i de danske Stater paa de Igl. Postcontoirer. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Numere 8 f.

Kjøbenhavn.

D. E. Olsen & Co.s Bogtrykkeri, Pilestræde Nr. 18.

Katholsk Kirketidende

Syttende Aargang.

N° 26.   Søndagen den 19de December.   1869.

Indhold: Det forestaaende oekumeniske Concilium. — Conciliet og Paven's Ufeilbarhed. — Kirkelige Efterretninger: Rom, Italien, Nordamerika, Kjøbenhavn.

Det forestaaende oekumeniske Concilium.

(Fortjættelse fra Nr. 25.)

IX.

Om Conciliernes ufeilbare Autoritet.

Men hvorfor dog, vil man maaskee sige — forsamles Kirkens Overhyrder fra alle Verdens Hjørner i Rom? Hvorfor nøder man dem til en saa vidtløftig og langvarig Reise? Til hvad Nytte paalægger man dem et saa stort og besværligt Offer? Er det maaskee fornemmelig for at stille den katholske Kirkes Storhed til Skue, eller i det Høieste, for at de til Bedste for Kirken kunne hjembringe et rigt Forraad af Oplysning og gode Raad fra en saadan Forsamling af lærde Mænd? Ja, tilvisse ogsaa dette; men fremfor Alt, fordi disse Forsamlinger, besjælede af Christi Aand og veiledede af den Helligaand, i Alt hvad de med Hensyn til Troes- og Sadelæren foreskrive, besidde Ufeilbarhedens underfulde Forrettighed, og i Alt, hvad de i Henseende til Kirke-disciplinen anordne, med fuldeste Ret tillægge sig en utvivlsom Autoritet. Ja det tilstundende Concilium samler sig for at bringe Klarhed i den Begrebsfor-

virring, som for nærværende Tid behersker Verden, for at fordomme de Bildfarelser, som dens falske Propheter have sat i Omløb, for at kalde de fornægtede Sandheder tilbage i Menneskenes Erindring, for at løse de Tvivl, som have reist sig: med eet Ord, for i Alt, hvad der angaaer Guds Ære og Hans Tjeneste, at træffe de Foranstaltninger, som Tidsomstændighederne og de Troendes Fornødenheder kræve. Dette Ufeilbarhedens Privilegium er en stor Trost for det troende Folk, og det er derfor vel Umagen værd, om ikke just at bevise, saa dog i det mindste at antyde de Grundlag, hvorpaa Conciliernes Ufeilbarhed beroer.

Jesus Christus kom her til Jorden for at fuldbyrde Forløsningens store Værk, og grundede i dette Diemed et Samfund, som Han kaldte Sin Kirke, og hvilket ifølge Hans udtrykkelige Villie Alle de skulde tilhøre, som anerkjendte Ham for at være deres eneste Forløser. I denne Sin Kirke nedlagde Han alle de Sandheder, som hans Disciple skulde troe, og Han gav dem det Hverv at undervise alle Tiders og alle Steders Mennesker i disse Sandheder. Den forlehnede Han Fuldmagt til at forvalte de h. Sacramenter til Frelse for alle Menneskesjæle; den overdrog Han med eet Ord alle sine Disciples Veiledning og Opdragelse. Men Kirken var bestemt for Mennesker, og skulde bestaae af Mennesker — af feilbare og feilende Mennesker, som, overladte til sig selv, maatte falde fra den ene Bildfarelse i den anden, og saaledes efterhaanden blive istand til, til ubodelig Skade for Sjælene, at kvæle de evige Sandheders guddommelige Sæd haade hos sig selv og Andre. Men det var for at forebygge denne Ulykke, at vor guddommelige Frelser, da Han grundlagde sin Kirke, omgav den med en saa stærk Muur af Naade- og Bestyttelsesmidler, at den i sine Fremstillinger og Udviklinger af Troes- og Sædelæren aldrig og ingenfinde kunde falde i Bildfarelse.

Dengang da Jesus Christus stod i Begreb med at forlade Jorden, vare hans Disciple bedrøvede og modløse. Men Han trøstede dem med de Ord: „See, Jeg er med Eder indtil Ti-

dernes Ende." Med disse høitidelige Ord lovede Han altsaa, at Han vilde være med sine Apostle og deres Efterfølgere indtil Verdens Ende. Men har Kirken sin Stifter, Jesus Christus steds i sin Midte som sin almægtige Hjalper, saa kan den umulig være feilbar. Ikke blot i Medfør af sin guddommelige Allestedsnærværelse, men med sin forenede Guddom og Mennekevæsen er Jesus Christus steds nærværende i Sin Kirke, og giver i det allerhelligste Sacrament sig selv som Pant for Opfyldelsen af sin Forjættelse. Enhver Vildfarelse fra Kirkens Side vilde altsaa falde tilbage paa Ham, dens Hjalper og Herre, der saa høitidelig har borget for dens Uforgængelighed og Ufeilbarhed.

Men Christi Ord: „See, Jeg er med Eder etc.“ have ogsaa en dybere Mening. De indeholde Overførelsen af Christi guddommelige Mission paa Apostlene. De ere et Udtryk for den Substitution, hvorved Christus efter sin Hjemgang til Faderen lader sig erstatte her paa Jorden ved en anden, ved en moralsk Personlighed, for at denne vedvarende skal leve Hans Liv blandt Menneffene, fortsætte Hans ophoiede Embede, og tjene Ham som Redskab for Bedligeholdelsen og Forplantelsen af Hans guddommelige Religion. „Mig er given al Magt i Himlen og paa Jorden,“ siger Christus; „gaaer derfor hen og lærer alle Folk; og see, Jeg er med Eder indtil Tidernes Ende.“ Det er, som om Han havde villet sige: Mig er given al Magt, og denne Magt meddeler Jeg Eder, forat I, udrustede med den, skulle indtage Min Plads i Lærembedet. Frygter ikke, naar I see hen til Eders egne svage Kræfter, thi Jeg vil bestandig være med Eder, staae Eder bi, og ikke lade Eder ligge under for denne Verdens Magter. Men hvad maatte man tænke om Christus, naar Han vel havde ladet Sig og Sin Virksomhed i moralsk Forstand fortsætte ved Kirken, men Kirken dog havde været istand til at lære det Modsatte af det, som Han har lært, dersom den istedetfor Lys var istand til at udbrede Mørke, og istedetfor Sandheden Vildfarelse? Christus havde da lovet sin Kirke Sin guddommelige

Vistand, og alligevel overladt den til sig selv; med andre Ord: Han havde, dersom dette kunde tænkes muligt — bedraget baade sine Apostle og den hele Menneskeslægt!

De Troende kunne derfor med Sikkerhed gjøre Regning paa Kirkens Ufeilbarhed, og Christi mangehaande Udsagn have høret denne Sandhed over enhver Tvivl. Hvor Kristus taler om det Fundament, paa hvilket han vil bygge sin Kirke, siger han: „Paa denne Klippe vil Jeg bygge min Kirke;“ og taler han om de Fjender, som fra alle Sider skulle bestorme og bekæmpe den, saa forsikrer han, at „Helvedes Porte aldrig skulle overvælde den.“ Forjætter han sin Kirke en overnaturlig Vistand, og trøster han den med Løftet om sin Nærvarrelse, saa tilføier han endnu, at „den Helligaand skal lære den al Sandhed.“ Beskriver han Kirkens urokkelige Fasthed i Troen og Læren, saa kalder han den igjennem sin Apostels Mund: „Den levende Guds Tempel, Sandhedens Støtte og Grundvold.“ Med eet Ord: Kirken er, efter Apostlens Udsagn, Christi Regeme, som Han selv udfylder, et Regeme, til hvis fremskridende Væxt i Sandhed og Kjærlighed Kristus selv har bestiftet Hyrder og Lærere, for at de Troende aldrig skulle vikle og falde i Vildfarelse. Men, naar Kristus selv har forsynet sin Kirke med Hyrder og Lærere, forat den skulde blive bevaret i Sandheden og Kjærligheden indtil Tidernes Ende: Hvorledes kunde da disse Hyrder nogensinde blive Vildfarelsens Forkyndere?

Christus har altsaa indrettet sin Kirke saaledes, at den ingeninde kan geraade i Vildfarelse, og naar dette forholder sig saaledes: hvor og naar vil da dens Ufeilbarhed vise sig i et klarere Lys, end paa en almindelig Kirkeforsamling? — Alle katholske Theologer ere enige om, at et af Christi Stedfortræder præsideret almindeligt Concil repræsenterer hele Kirken, saaledes at det virkelig (in actu) er den lærende Kirke. Der er det Samfund, i hvis Midte Kristus vil forblive indtil Dagens Ende, og som den Helligaand lærer al Sandhed. Der er Klippen, fra hvilken Bantroens Bolgegang tøner af-

mægtig tilbage; der er Grundpællen, paa hvilken den hele Bygning hviler. Der ere de Mænd forsamlede, som den Helligaand har be-
 stiftet til Biskopper i Kirken; der høres Hans Røst, hvem
 Kirkens høieste Herre har kaldet til at befaste sine Brødre i
 i Sandheden. Hvad kan der mere forlanges for at tilkjende
 Conciliet Ufeilbarhedens Naadegave? Den katholske Kirkes
 Lærere erklære eenstemmig, at Ufeilbarhed i Lærereembedet alle-
 rede tilkommer Paven alene, naar han taler i Kirkens Navn
 (ex cathedra); men de, som bestride Gyldigheden af denne
 Sætning, maae dog i det mindste indrømme den af sine Bi-
 skopper paa et almindeligt Concilium omgivne Pave en fuld-
 kommen ufeilbar Læreautoritet. Derfor gjaelder Underkastelsen
 under Conciliernes Afgjørelser som det Kjendemerke, hvorved de
 sande Troende adskille sig fra Hæretikerne. Enhver, som i Old-
 tiden var mistænkt for Arianisme, maatte sværge paa det Ni-
 cæenske Conciliums Tro; af dem, som vare anklagede for Nesto-
 rianisme, forlangte man Anerkjendelse af Conciliet i Ephesus;
 og i vore Dage lader man de Protestanter, som vende
 tilbage til den katholske Kirkes Skjød, aflægge den af Pius
 IV. foreskrevne tridentinske Troesbekjendelse. — Conci-
 liernes Autoritet er hverken mere eller mindre, end Christi egen
 Autoritet, saaledes som han taler til os igjennem Kirkens Mund.

Den, som kun overfladisk kommer i Berøring med den
 katholske Sandhed, kunde vel være tilbøielig til, vel at ind-
 rømme de første Aarhundreders Kirke Ufeilbarhed, me-
 dens han nægtede Kirken i dens nuværende Stillelse denne Egen-
 skab. Man slutter i denne Henseende ialmindelighed saaledes:
 I hine første Tider, der stode den apostoliske Kirke saa nær,
 kunde vistnok Troen bevares i dens fuldkomne Reenhed; men
 hvorledes skulde man kunne antage Muligheden heraf om de
 efterfølgende Tider og den nuværende Tid? I dette lange

mellemliggende Tidsrum kan det jo ikke være andet, end at mangeflags Forvanskninger maae have indfneget sig! Saaledes tale Nutidens Rationalister, blandt hvilke det længe har været Mode at indklæde deres Tanker i det 16de Aarhundredes Talemaader, og istemne Propheten Jeremios' Klage over, at Aandens rene Guld er forfalsket, og Sandheden forsvunden fra Jorden. Det skal først være i det 19de Aarhundrede, at Kirken har begyndt at rense sig for den Rust, som i Tidens Løb har ansamlet sig paa dens Vegeme, for ved denne Rutring og Fornælse at gjenvinde sin oprindelige Skjønhed!

Istedetfor ethvert andet Svar kunde vi gjøre denne nye Udgave af Reformationen det Spørgsmaal, om dens Forlagere og Forhandlere i vor Tid virkelig for Alvor selv troe, at det er blevet dem forbeholdt, ved et særegent Lykkestraf at opdage de Lægemidler for Kirkens Sygdom, som de nu, da Reformatoreernes Være forlængst er opgivet, maae tilstaae, ere undgaaede deres aandelige Stamsjædres Skarpsynethed? Er det tænkeligt, at Gud skulde have benaadet Efterfølgerne af en Henrik VIII. og det 16de Aarhundredes øvrige „Kirkeforbedrere“ med et saa ophøiet Kald, — at det Hverv, at forbedre og fuldstændiggjøre Verdensforloferens Værk, skulde være overdraget til Mænd, som ved Kirkens Fornælse og Gjenfødselsen af den oprindelige Christendom forstaae Helligdommens Blyndring og Secularisering? Dette maa dog antages at forekomme selv mange af vore Modstandere saa uantageligt, at vi vel tør spare os den Uleilighed at opholde os længere ved denne paradoge Paastand. Vi tillade os derfor uden Omsvøb at opstille de Sætninger, hvorpaa vi grunde vor Paastand om Conciliernes Ufeilbarhed.

Vi sige da først: Conciliernes Decreter om Kirkelæren ere useilbare, fordi Kirken er uforgængelig. Eller vi sige med andre Ord: Den Paastand, at Christi Kirke har aftaget i Henseende til Troens Ræenhed er ligesaa falsk, som den modfatte — at Kirken hverken nogensinde kan ophøre at være til, eller være udsat for, at dens indre og væsentlige Fuldkom-

menhed nogenfinde skulde aftage eller nndergaae nogen Forandring, er sand*). Og vi tilfoie endnu, at, dersom det var moralsk muligt og logisk tænkeligt, at Kirken nogenfinde havde havt eller kunde have havt den Hensigt at forfalste sin Tro, saa vilde dette aldrig være lykkedes den!

Og hvorfor ikke? — Christi Kirke er, ligesom saa mange reent menneskelige Indretninger, i Verden og bestemt til at indvirke paa Verden; men den adskiller sig fra dem alle derved, at den ikke er af Verden, og tilhører derfor ikke Verden. Dens Stifter Jesus Christus har forbeholdt sig selv at lede og styre den. Betjener han sig end derved af Mennesker som sine Redskabere, saa har han derfor ikke truffet sin almægtige Guddomshaand tilbage. Hvor menneskelige Kræfter ikke formaae at borge for Kirkens sikre Fremgang og Udvikling, der træder Han til med Sin guddommelige Almagt, og gjør med Værdighed Sin Villie gjældende. Saaledes aabenbarer Han sin Kirkens Uforgængelighed. Vi indrømme, at Kristus kunde have valgt en anden Vei til Fuldbgyrdelsen af Guds Naadslutning til Verdens Frelse. Han kunde nemlig for visse Tilfælde have fastsat, at den himmelske Skat af aabenbarede Sandheder, som Han har tiltænkt og staaet Menneskene, igjen skulde fratages dem, for det Tilfælde, at de gjorde sig denne hans Velgjerning uverdige. Kristus kunde altsaa have havt Grund til, i dette Tilfælde af Ulydighed og Utroskab, at tage sin Kirke bort fra Jorden. Men det har behaget vor Forløfers guddommelige Barmhertighed at handle anderledes. Den vilde paa den ene Side forunde vor Frihed det videste Naaderum, saa vi kunne tilbagevise Kirken med alle dens Naadegaver, Sandheder og

---

*) Vi oversatte det latinske „indefectibilis“ ved uforgængelig, og indbesatte i dette latinske Udtryk de to ovenfor betegnede Kjendemærker, der i deres uadskillelige Forening ubtale den Sandhed, at Kirken indtil Tidernes Ende vedbliver at være hvo den var i dens Tilværelses første Tid — i det Tidspunkt, da den udsprang af sin guddommelige Stifters Hjerteblod. Forf.' Anm.

Frelsesmidler, og paa den anden Side vilde den — hvad Retning vor Frihed end maatte tage — bevare Kirken tilligemed de i den skjulte Naadeskatte indtil Tidernes Ende uberørte af Forfrankelighedens Magt. Kirken skulde altsaa efter Guds Raadslutning være uforøgængelig. Derpaa har den evige Faders almægtige Søn indsat sit Ord; derfor borge den Helligaands Forjættelser. Himmel og Jord skulle forgaae, men den guddommelige Sandhed skal aldrig forgaae! Det er altsaa umuligt, at Christi Kirke nogensinde kan lide Skade paa Troens Reenhed.

(Fortsættes.)

Conciliet og Paveus Useilbarhed.

Da Overskriften til de her følgende Bemærkninger under de nærværende Omstændigheder let kunde bibringe Læseren en Forestilling, som er disses Hensigt aldeles fremmed, undlade vi ikke strax paa Forhaand at give en Forklaring om Anledningen til, at vi tillade os en Udtalelse om dette Punkt, hvis offentlige Drøftelse vi for vor Deel og i og for sig ansee for meget ubetimelig. Men naar et Anliggende, hvorom selv flere af den katolske Kirkes høiest stillede Repræsentanter, altsaa Mænd, hvis Nidkjarhed for Kirkens Sag og Christenhedens sande Vel er noksom vitterlig for hele den katolske Deel af Verden, have yttret afvigende Meninger, med den største Ugenerthed discuteret i de politiske Blade, og for en Læsekreds, der ikke kan have noget Skjøn om Vardien af hvad der i denne Retning bydes den; og naar derhos de fremførte Meninger og Paaftande, samtidig med, at de forraade den meest forbausende Uvidenhed om Alt, hvad der maa kaldes Forudsætninger for Competence til at tale med om denne Sag, kastes ud i det store Publicum med en Suffisance, som vare hine Formeninger aldeles useilbare Sandheder — under disse Omstændigheder maa det dog vel findes betimeligt, at ogsaa de, der ere sig bevidste at kunne sige noget Fornuftigt, levere deres Bidrag til Opklaring af adskillige store Misforstaaelser.

Vi sigte med ovenstaaende Bemærkninger nærmest til et Par Artikler i den Berlingske Tidende, hvis Forfattere have paataget sig det Hverv, at vejlede den offentlige Mening til en fra det protestantiske Standpunkt utvivlsom correct og Alt udtømmende Vurdering af den nærværende almindelige Kirkeforsamlings Idrætter og Hensigter. Den første Artikel (29de Novbr.) skulle vi her af Hensyn baade til de Skranker, vort Blads ringe Omfang sætter os, og til Artiklens Beskaffenhed lade ganske uberørt, og kun til dens Charakteristisk*) anføre, at den, med den meest afgjorte Sikkerhed for Rigtigheden udtaler den Sætning, at det kun er et Tidsspørgsmaal, naar de hidtil katholske Nationer engang skulle „emanciperes fra Pavedømmet.“ Den fører altsaa det samme uforstammede Sprog, som man er saa vant til at høre: Katholicismen er en forældet til Verdensdommen hjemfalden Institution, og Sandhed og Ret ere baade for Tid og Evighed blevene monopoliserede for Protestantismen. De fra Pavedømmet allerede mere end tre Aarhundreder tilbage „emanciperede“ Lande gaae i den historiske Udvikling foran i Folkenes Rækker; de katholske Folk have i al denne Tid ligget i Dvale, ere i alt Fald først unlig vaagne, og begynde nu ogsaa at reise sig med Pavedømmet, og maae nødvendig følge det givne lysende Exempel paa Fremstrid til Frihed og Oplysning!

Hvad vi derimod her finde os foranledigede til at paatale er den overfladiske Løshed, hvormed en senere Artikel i samme Blad (6te og 8de Decbr.) i den meest apodictiske Form udtaler sig om, ikke blot hvad Paven skal have i sinde at forelægge Conciliet til Forhandling, men ogsaa hvad han vel oprindelig havde havt i sinde at lade Conciliet drøfte, men nu, ligeoverfor Pressens og den offentlige Menings kraftige Indsigelser, af nødvendige Klogskabshensyn sagtens vil vogte sig for at reise nogen yderligere Discussion om; og som Exempler paa denne sidste Klasse af Themaer anføres Paven's Ufeilbar-

---

*) For dog at meddele et Par Exempler endnu: Den katholske Kirke siges nu at være bleven overflødig (!), de italienske Kirke- og Klosterplundringer kaldes en Efterkommelse af Tidsaaandens Fordringer, ligesom Kirkens hele Styrelse og Conciliernes Beslutninger betragtes som reent menneskelige Arrangements, der indrettes og beregnes efter Omstændighederne etc. etc.

hed*) og Sætningerne i den pavelige Syllabus af 8de Decbr. 1864**).

Vi bede her ethvert Menneske, der har en Simule Taft for aandelig Selvvurdering og literær Betsedenhed, at anstille en lille Sammenligning. I den katholste Christenhed have for nærværende Tid — for blot at nævne nogle enkelte fremragende Personer — en fransk Biskop, nemlig Mærk. Dupanloup af Orleans og en berømt tydsk Theolog, Professor og Domprovst Döllinger, udtalt sig mod Betimeligheden af, at den pavelige Ufeilbarhed nærmere defineres af Conciliet, og erklæres for en Troessætning; hvorimod ikke mindre vægtige Stemmer, f. Ex. Erkebiskop Manning af Westminster og Biskop Dechamps af Mecheln o. fl., med samme Overbeviisningens Energi have udtalt sig for Betimeligheden af denne Sætnings Dogmatifering. Men begge Parter ere aldeles enige i Henseende til dette Spørgsmaals Realitet, eller ere med andre Ord enige med hele Kirkens øvrige nuværende Episkopat, som med den umaadelig overveieude Deel af samme i hele den kristelige Fortid, samt med det katholst-troende Folk over hele Jordkredsen i Fortid og Nutid om, at anerkjende Pavens ufeilbare Dommermyndighed i Troessager. Disse kirkelige Overhinder og Theologers Controvers gjalder ene og udelukkende Spørgsmaalet om Betimeligheden af, at en Sætning, som alle Katholiker stedsse have anerkjendt for at være sammenvokset med Kirkens hele Organisme, netop nu, i denne bevægede Tid, paa den her omtalte Maade fremhæves — i denne Tid, hvori lidenskabelig Fordomsfuldhed i Forening med vantro Tvivl og sophistisk Kritik i alle Retninger rokke ved

*) Vi stulle her ikke forholde Læserne en sproglig Curiositet, nemlig det baade i denne og tidligere Berlingiske Artikler brugte Udtryk „Pavens Ufeilbarlighed“ og den „ufeilbarlige Pave“. Det Latteulige i denne Ordforvansking behøver ingen Forklaring.

***) Ved Siden af den skarpe Tadel, vi ikke kunne tilbageholde, af den anmasjende Ufeilbarheds Mine, hvormed et saa udbredt Blad som *V. T.* henkaster sine høit feilbare og aldeles ubjentelede Forestillinger om Conciliet's Forbandlmaer, undlade vi ikke at beridne dette Blad vor Anerkjendelse af den anstaudige Tone, der gaar igjennem denne Artikel i det Hele. Vi paastjonne dette saa meget mere, som der samtidig dermed af et andet Blad udbredtes en sand Smudsartikel om Conciliet, af en saa yderlig gemeen Bestassenhed, at vi kun i den forvorpueste Deel af den demoraliserede wienste Bødepreffe have seet Sidestykker dertil.

Overbeviisningen om de hoieste Sandheder, og derfor med en saa ualmindelig Energi have vendt deres forenede Kræfter mod den Kirke, der her i Verden er den eneste virkelige, concrete og sunnlige Repræsentation for Christendommen som een samlet af Verden uafhængig Samfundsmagt. Det er ene her om Striden dreier sig; thi begge Parter erklære forud deres fuldkomne Underkastelse under Conciliets Afgjørelse. Det bedes nemlig bemærket, at Troen paa den Helligaand, som Kirkens guddommelige Forsyn, i den katholske Kirke ikke er en orkesløs Theori, eller en dunkel og ubestemt Forestilling om Guds forborgne Indvirkning paa Menneskenes indre Liv, men en praktisk Realitet, der bærer hele det katholske Kirkebegreb. Derfor hører og respecterer enhver virkelig Katholik den Helligaands Røst og Kirkens usynlige Overhoveds Bud i Paven og Conciliernes Decreter, og derfor berøres ingen saadan Katholik af de mange besunderlige Befyringer, som for nærværende Tid saa stærkt officere ogsaa den Deel af Verden, hvem Paven og Conciliets Forchavender ere ligesaa fremmede, som hvad der foregaaer i China eller Japan!

Vi tvivle nu slet ikke om, at de som fremfor Alt sætte Priis paa Frihed til at ræsonnere og opponere mod Alt, hvad der iblandt dem gjælder for Autoritet, ansee denne Underkastelse for at være aldeles uforenelig med den sande Menneskeværdighed og de ufortabeligste Menneskerettigheder. Men disse ærede Medborgere tillade vi os blot at gøre det Spørgsmaal: om de virkelig ansee den modsatte Tilstand — uendelig Meningsforskjællighed og Strid om de vigtigste aandelige og tidslige Anliggender — for en ideal Samfundstilstand, eller, om de for Alvor finde, at der er nogen Mening i, at have Autoriteter, og følgerlig principielt at tilkjende disse Autoriteter Ret til at fordre Anerkjendelse og Yndighed, og — i Praxis ved enhver Leilighed at protestere mod denne Autoritetens Ret? Vi tillade os endvidere at spørge, hvorledes man — Spørgsmaalet reent filosofisk betragtet — vil forlige Begrebet om guddommelig aabenbaret, for alle Tider og for hele Evigheden gyldig Sandhed med den almindelige menneskelige Usikkerhed og Feilbarhed med Hensyn til Sandhedens Erkjendelse og Efterlevelse? Saaledes som Christus eengang har indrettet sin Kirke — efter dens Udspiring og indre Væsen guddommelig, i denne Synlighedens Verden derimod et Afbillebe af hans Menneskevordelse og Menneskeliv, altsaa sammenvøjet med og baaren af det menneskelige Livs Udviklingsformer, for at kunne fortsætte og erstatte

hans synlige Nærværelse — finde vi dens Organisation og Styrelse af en høieste menneskelig Repræsentation, som paa en overnaturlig Maade ledes i sine Beslutninger og Handlinger af den guddommelige Sandheds, Visdoms og Nærligheds Aand, at være det fuldkomne, aldeles adæquate Udtryk for den Guddomstanke, der har aabenbaret sig i Kirkens Stiftelse. Ingen som troer paa Opfyldelsen af Christi Løfte — at han vil være med Kirken alle Dage, og at hans Aand stedse skal veilede den til Erkjendelsen af den fulde Sandhed, og bevare denne Sandhed uberørt af Verdens Bildfarelser, kan konsekvent bestride denne ideale Tilstands Virkeliggjørelse i den katolske Kirke, eller benægte den hermed givne Nødvendighed af Kirkens dogmatiske Ufeilbarhed og den kirkelige Lydighed; thi vi sige atter her: Hvorledes man end i andre Sphærer betragter Forholdet imellem de ideale Tilstande og de givne reale Forhold: i Livets allerhøieste Sphære, som for ethvert Menneske bestemmer Bestaffenheden af hans Forhold til Evigheden, maa Idealet være virkeliggjort. Dersom dette ikke var Tilfældet, vilde det Ideale i alle andre Stikfælder fordunste i den taagede og trostesløse Skjæggerden, det phantastiske Drommeliv, hvormed det forchristelige Hedenstak vel forstjonnede — men forgjaves søgte at forevige denne Verdens falmende og forføngelige Herlighed og Storhed, forgjaves søgte at skjule og overvinde dens Glændighed og Bedersfynggelighed!

(Fortættets.)

Kirkelige Efterretninger.

Rom. Den pavelige Nuntius i Paris, Mægr. Ghigi, har indberettet, at den franske Regjering er fast besluttet paa under Conciliet at beskytte den hellige Stol mod ethvert Angreb fra Kongeriget Italiens Side, samt at der nylig er afgaaet en Befaling til Armeecommandoen i Lyon om uopholdelig at fordoble Occupationsarmeens Styrke i Tilfælde af en Overstridelse af det pavelige Gebets Grændse.

— Fra Florenz skriver man, at Garibaldianerne paa deres sidste Congresser have besluttet, for det Første ikke at foretage Noget mod Rom.

— Fra Schweits indløb i den senere Tid foruroligende Efterretninger om Cardinal, Greve Reischs (tidligere Werke-

biskop i Wiinchen) Sundhedstilstand. Denne Kirkefyrste har udfoldet en saa stor Virksemhed ved de omfattende Forarbejder for Conciliet, at denne Dveraustrængelse har havt en stadelig Indflydelse paa hans Helbred, og derfor gjorde en Recreationstrejfe til Schweits nødvendig. De nyeste Kirkeblade bringe imidlertid den i alle romerske Kredse med udeelt Glæde modtagne Efterretning, at der er indtraadt en afgjort Bending til det Bedre i Cardinalens Befindende, og at han ventes tilbage til Rom i Løbet af denne Maaned.

— Som bekjendt have enkelte Flyveskrivter udtalt Bekymringer med Hensyn til en befrygtet Indskrænkning af Tale- og Forhandlingsfriheden paa det tilstundende Concilium; og Dagspressen har senere ikke forsømt at udbrede denne Mening i videre Kredse. Da man ved en Leilighed talte til den h. Fader herom, sagde han:

„Disse Folk troe, at Conciliet vil blive et Deputeretkammer, og Biskopperne Deputerede, hvilke Præsidenten fratager Ordet og kalder til Orden. De troe, at Kirkens og Paven's Forhandlinger ligne Debatterne om nogle Lovforslag, Udgiwts-overflag og Skattepaalæg; men de kunne fuldkommen berolige sig i denne Henseende. Hvad Talefriheden angaaer, saa forstaaer man paa et Concilium noget ganske Andet derved, end den blotte Frihed til uforbeholdent at udtale en Anskuelse; den er meget mere ethvert Medlems ubetingede Frihed til, uden Forbehold at fremsætte sine Ansættelser og Ideer om hvad der tjener til Gavn for alle katholske Christne, eller for enkelte Dele af Kirken, og til at foranledige disse Anskuelsers nærmere Dverveielse. Majoriteten paa et Concilium maa, for at gjøre Conciliets Beslutninger gyldige — saaledes har man bestandig holdt for — være noget ganske Andet end en Kammermajoritet, hvor nogle faa Stemmers Overtal er tilstrækkelig for Vedtagelsen af en Lov. En ringe Majoritet regnes her for eensbetydende med Stemmelighed, og man vil i et saadant Tilfælde paa Conciliet ikke fatte nogen Beslutning, men lægge Sagen ad Acta. Hvad Conciliets Parighed angaaer, saa lader sig derom Intet forud bestemme. Gjenstandene for Forhandlingerne ere saa mange og saa vigtige, at der vil høre Tid til at blive færdig med dem.“

Italien. I Anledning af Kongen af Italiens nylig overstaadne farlige Sygdom berettes, at den kongelige Patient under Følelsen af, at hans Liv svævede i alvorlig Fare, begjærede Bodens h. Sacrament. Erkebiskoppen af Pisa skal

i det første Dieblif have nægtet den excommunicerede Konge Dødsfacramenterne. I denne Anledning har en Deel af den alvidende Dagspresse fortalt deres Læsere ganske befunderlige og mærkværdige Ting, navnlig af den Art, som ingen Uvedkommende enten er berettiget eller istand til at vide eller fortælle noget om. Factum er, at Kongen har modtaget Dødsfacramenterne, og at han strax efter sin Helbredelse er bleven ægteviet til en vis Sign. Rosina, en Kvinde af simpel Herkomst (Datter af en Tambourmajor), med hvem han i en længere Aarrække har levet i Concubinat. Vi tilføie freudeles, at der baade i Rom og de forrige romeriske Provindsfer daglig er bleven bedet for denne Konge, som har tilføiet Kirken og dens Tjenere saa store Forurettelser. Men jaaledes har Kirken altid gjengjældt sine Sjender!

Northamerica. Americanste Blade indeholdt i Slutningen af October forfjællige morsomme Beretninger om, hvorledes P. Synacithe ved sin Ankomst til New-York den 18de Octbr. blev maltrakteret af americanste Damer og Herrer, især Bladredactører, der bestormede den uheldige Pater med Hyldestbeviisninger, og Alle absolut vilde have en Samtale med ham. Et Telegram bebudede ham freudeles glimrende Trosbeviisninger i Boston, hvor Stadens samtlige protestantiske Geistlige vilde modtage ham med stor Pomp. „Skulde P. S.,“ tilføier Meddelelsen, „dog ikke snart faae Vinene op?“ — Efter en senere Beretning skal Abbe Loxson (den tidligere P. Synacithe) have givet de protestantiske Geistlige baade i Boston og andensheds en Erklæring, som aldeles har tilintetgjort de glade Forhaabninger, hvormed de have fejret hans Ankomst. Paa det Spørgsmaal nemlig, om de turde vente nogensinde at kunne hilse ham som Medlem af deres Troessamfund, svarede den uheldige Abbed kort og bestemt: „Nei aldrig!“ Han vilde vedblive, sagde han, at være Katholik saa længe han levede, og havde ikke protesteret mod Kirken, men kun mod hvad han ansaae for Misbrug i Kirken. Saa befunderligt dette klinger, og saalidet Expatrens Adfærd equer sig til at have indbildte eller virkelige Misbrug, saa kan man dog ikke andet end glæde sig over hans bestemt erklærede Afsty for et formeligt Apostasi. Man har iøvrigt Veilighed til, med Hensyn til ham allerede nu at bemærke Hjentagelsen af den gamle Erfaring om Verdens Utaknemmelighed! Den løfter for nogle Dieblifte Enhver til Skyerne, som glæder den ved at opponere med Kirken, for ligesaa hurtigt at overantvorde dem, der have viist den denne

Tjeneste, til velfortjent Glemsel og Ringegagt. P. Hyacinthe var en Mand af Betydning og stor Indflydelse, saalange han var et levende Lem paa Kirkens store Legeme. Løskreven fra Forbindelsen med dette vil han synke ned til en Ubetydelighed, og blive lidesejaa hurtigt glemt i America, som han allerede er blevet det af den Presse, som her i Europa med saa stor Beundring tiljublede ham sit Bifald.

— Fra New-York mældes, at Hr. Stone, Prædikant i den saakaldte Episkopssect og Præsident for Collegiet i Geneva (i Staten New-York) for kort siden er vendt tilbage til den katolske Kirke. — Erkebiskoppen af St. Francisco i Californien saavelsoom flere americanste Biskopper tiltraadte i October Maaned Reisen til Rom. Overalt har Præstestabet og paa flere Steder tillige Befolkningen tilstillet Biskopperne rigelige Bidrag til Bestridelsen af de betydelige Omkostninger, der ere forbundne med deres Reise og Ophold i Rom, og paa flere Steder har den katolske Deel af Borgerne foranstaltet Afstedsfester for de bortreisende Biskopper.

Kjøbenhavn. Den Begeistring, som Conciliets narforestaende Begyndelse overalt havde vaakt hos alle gode Katholiker, har med hver Dag antaget større Dimensioner. Overalt, dog især i Frankrig og Italien, og i sidstnævnte Land fornemmelig i Turin, tilstilles der de Blade, der repræsenterer den katolske offentlige Mening, betydelige Bidrag til at lette den h. Fader de store Udgifter, som Conciliet medfører. L'Univers anmelder for den korte Tid siden Indsamlingens Begyndelse allerede under 22de Novbr. Modtagelsen af ialt c. 73,000 Fr. Dette anføres blot eksempelvis, og for at opfordre vore katolske Landsmænd til, ved Indsamlingen af Peterspengen for neste Kvartal paa samme Maade i Gjerningen at vise deres Deeltagelse for en Begivenhed, som enhver samtidig Katholik maa prise sig lykkelig ved at opleve.

— I Anledning af den i vort Nr. 24 ved en Feiltagelse meddeelte Efterretning om, at tre anglicanske Biskopper skulde være dragne til Rom, for inden Conciliets Aabning at træde over til den katolske Kirke, undlade vi ikke at bemærke, at denne Misforstaaelse var foranlediget ved et engelsk Blad (Pal-Mal-Gazette), som i en længere Artikel om de anglicanske Kirkeforhold fortalte sine Læsere, at tre af Høikirkens Biskopper stode i Underhandling med den h. Stol om Vilkaarene for, med Bibeholdelse af deres geistlige Stilling, at kunne træde over til den romerske Kirke. Medens denne foregionne „Under-

handling", i det mindste forsaavidt de antydedede „Vilkaar“ angaaer, har viist sig at svæve i Luften, er det derimod en Kjendegjerning, at tre anseete Præster i hiin Kirke, af hvilke den Ene er en bekjendt Forfatter, først i forrige Maaned begave sig til Rom i det omtalte Tiemed.

Marieforæuingen

holber sit vanlige Møde Søndagen den 15de December Kl. 4.

Kirkelig Kalender og Erindringsliste.

- Søndagen den 19de December. 4de Adventsøndag.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Adventsøndagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Adventsøndagt med Prædiken. — 20. M. Vigilie. 21. Ti. Thomas, Apostel. 22. O. Faste dag og 23. Co. Ferialdage. — Fredagen den 24de Decbr., Vigilie til Zuul, er befalet Faste dag.
- Løverdagen den 25de December. Vor Herres og Frelfers Jesu Christi Fødsel.** 1ste Zuledag. Sct. Ansgars Kirke. Kl. 5 første Levitmesse. Fra Kl. 6½—9½ hver halve Time en stille h. Messje. Kl. 10 anden Levitmesse med Prædiken. Kl. 12 stille Messje. Kl. 3 festlig Vesperandagt. — Sct. Knuds Kapel: Midnat Kl. 12 første Høimesse. Kl. 12½ stille h. Messje. Kl. 9 Form. anden Høimesse. Kl. 6 Aften Festeandagt med Prædiken.
- Søndagen den 26de December. Sanct Stephanns' festlige Mindedag.** 2den Zuledag. Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 3 Festeandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festeandagt med Prædiken. — 27. M. Johannes, Apostel og Evangelist. 28. Ti. De uskyldige Børn. 29. O. Thomas, Mart. og Biff. 30. Co. Octavdag. 31. F. Sylvester, Pave. — Paa Aarets sidste Aften holdes i St. Ansgars Kirke Kl. 6 en betiidelig Takkeandagt med Prædiken og Te Déum.
- Løverdagen den 1ste Januar 1870. Jesu Omkærelse. Nytaarsdag.** Sct. Ansgars Kirke: Kl. 8 og 12 stille Messje. Kl. 10 Høimesse med Prædiken. Kl. 5 Festeandagt. — Sct. Knuds Kapel: Kl. 9 Høimesse. Kl. 6 Festeandagt med Prædiken.
- Sognedagsgudsstjeneste:** Sct. Ansgars Kirke: stille Messje Kl. 7 og 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9; Lørdagasten Kl. 5—8. — Korsvei: Fredag Efterm. Kl. 3—9. — 3 Sct. Knuds Kapel: Stille Messje Kl. 8½. Skriftemaal: Form. Kl. 6—9. Lørdagasten Kl. 5—8. — 3 Kapellet (Toldbodveien Nr. 14): stille Messje Kl. 6.

„Katholik Kirke-tidende“, udgaar hver anden Søndag. — Subscription paa denne Tidende modtages i Kjøbenhavn hos Bladets Hovedredaktioner, Hr. Grosserer C. B. Lehner, Gøtbergs-gade Nr. 5, og i alle Bygader; i de danske Stater: paa de fyl. Postkontor. Prisen er 3 Mk. Kvartalet, enkelte Numere 8 St.